image
not
available

PHARMACOPOEIA REGIA,

SEU

DISPENSATORIUM NOVUM LOCUPLETATUM ET ABSOLUTUM,

annexâ etiam

MANTISSA SPAGYRICA:

in quibus

VERA ET ACCURATA METHODO SELECTISSIMORUM MEDICAMENTORUM COMPOSITIONES ET PRÆPARATIONES TRADUNTUR, quæ cùm ſervatis ſuorum Ingredientium virtutibus, tum iisdem exaltatis, Medico, in profligandis humani corporis ægritudinibus, ad vota ſervitura ſunt.

CUI ACCESSERE

BINI DISCURSUS APOLOGETICI:

AUTHORE

JOANNE ZWELFER,

PALATINO,

M. D.

Cum Privilegio Sacræ Cæſareæ Majeſtatis.

NORIBERGÆ:

Sumptibus MICHAELIS & JOHAN. FRIDERICI ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXXV.

Summa Privilegii.

SAcræ Cæsareæ Majestatis Privilegio denuo cautum est, ne quis D. Joannis Zwelferi Animadversiones in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, cum Dispensatorio Novo, contra Privilegium, à FERDINANDI III. gloriosissimæ memoriæ Cæsareâ Majestate olim ad Decennium impetratum, intra aliorum adhuc decem, â proximâ hac Operis hujus Novi editione, annorum spatium, sive per se, sive auctum etiam cum annexa Appendice, eodem, aut alio, Typo recudere, invehere, & clam vel palam vendere atque distrahere præsumat; sub pœna viginti Marcarum Auri, amissionisq; Exemplarium: prout mulctæ hæ, cum reliquis consvetis cautionibus, in Diplomate, ac Privilegio Cæsareo Originali, amplissimè continentur.

Censura Inclytæ Facultatis Medicæ Viennensis.

ANimadversiones in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, primum revisas; una cum Appendice ad Animadversiones: nec non Pharmacopœiam Regiam, seu Dispensatorium novum Locupletatum & absolutum, cum annexa Mantissa Spagyrica, Dn. Joannis Zwelfer, Med. Doctoris, propriis Observationibus & Experientiâ confirmatum, aliqua ex Collegio Medicorum Viennensium membra ab initio usq; ad finem studiosè perlegerunt nihilq; in his bonis Moribus, aut Fidei Catholica, contrarium vel repugnans; verùm multa non solùm Medicis Praxin exercentibus scitu summè necessaria, sed & Ægris admodum profutura [illegible] runt. [illegible]deoq; hac Opera Typis dignissima censemus. In quorum fidem has Patentes, Collegii nostri Sigillo munitas, expediri, & manu Decani subscribi, mandavimus.

Dab. Viennæ, 16. Junnii 1666.

L. S.

Johann Ludwig, Phil. & M. D.
p. t. Decanus

POTENTISSIMO
AC
INVICTISSIMO
ROMANORUM IMPERATORI,
LEOPOLDO,
PERPETUO AUGUSTO,
GERMANIÆ, HUNGARIÆ,
BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ, SCLAVONIÆ &c. REGI, ARCHIDUCI AUSTRIÆ, DUCI BURGUNDIÆ, STYRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIOLÆ, ET WIRTEMBERGÆ. &c.
COMITI TIROLIS: &c.

IMPERATOR AUGUSTISSIME:

FOecunda Cæſarum Regumque Parens, Auſtria, Invictisſime LEOPOLDE, illicium eſt Orbis & Populorum, quos arcano nutrit ubere, ac inſatiabiles reddit, dum vel ſemel admiſit adfluenta Gratiarum. Habet, Auguſtisſime Cæſar, Gentilitia Auſtriorum Domus tacitum in omnes Imperium, dum ſuos Majeſtate allicit,

Pietate conſervat, Juſtitiâ tutatur, Humanitate demulcet. Neminem proinde arceat Imperialis Auſtriacorum Aquila, quæ, licet Majeſtate & Juſtitia, Sceptro & Enſe, armata ſit; Pelicanus tamen amoris eſt, ſua confodiens viſcera, ut vel proprio cruore ſubditos foveat, ac in vitam animet. Meridiabar jam olim Ego ſub umbra hujus Aquilæ alarum magnarum, PIETATE JUSTITIA magni FERDINANDI TERTII PATRIS, ad cujus auguſta ſubſellia Animadverſiones in Auguſtanum Diſpenſatorium olim reclinavi. Protegebat me Majeſtas FERDINANDI QUARTI, ſeu fortis Clementia, ſeu clemens Fortitudo, PRO DEO ET POPULO; ſub cujus Regio Paludamento Pharmacopœia Regia noſtra quondam protecta. Nunc arcano me trahit illicio, & benigno obtutu, ſceptrum inter & acinacem excubitor oculos Majeſtatis Veſtræ, CONSILIO ET INDUSTRIA Vigilantisſimus, Hieroglyphico aut Myſtico ſenſu Cæſarëarum virtutum Epitome, TER AUGUSTE LEOPOLDE; cui jam olim totus militabat æther, & Coronas deſtinabat, ad Diademata nato ac educato. Conquieſcat igitur ſub umbra alarum tantæ Majeſtatis Veſtræ CONSILIO ET INDUSTRIA ſecundus hic fœtus meus, partusque literarius (quem pedibus Majeſtatis Veſtræ reclivis ſubſterno) utpote, qui olim ſub his Alis feliciter fovebar; quando Regiæ

m. Phar-

m. Pharmacopœiæ Appendicem Augusto Majestatis Vestræ Nomini supplex dicavi. Perennet igitur non tam Solaris Imperii Aquila, quàm sæculorum Phœnix, LEOPOLDUS, gentis nostræ Pyropus, Paternarum virtutum MAXIMI FERDINANDI TERTII ex asse Hæres, in Sago & Toga ter Fœlix IMPERATOR: Cui ut Regna accedant, bello & pace gloriosissimus perennet, supplicibus votis exoro. Nam sic & Urbs, sic Populus, sic Universus Orbis, ardentibus votis suspirat.

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS

VESTRÆ

Humillimus cliens

JOANNES ZWELFER.

PROOEMIUM
ad
LECTOREM.

Quod olim, Gentilitio sibi symbolo, felicissimus ille Heroum, hieroglyphicâ brevitate innuit; quando super Scutum dimidiam Lunæ sphæram vivis coloribus pingi voluit, hoc superscripto Lemmate: Plenior redibo: hoc à me, non tam nominibus & symbolis, quàm re ipsa, effectum vides, Lector benevole; dum Tibi, & universo literato Populo, Pharmacopœiam Regiam, juxta fidem, in præfixo Emblemate datam, pleniorem, auctam & perfectam, ut φιλιατρῶν expectationi satis facerem, sisto & consecro. Ea enim est humanæ imbecillitatis, inter angustos limites comprehensæ, natura, ut parturiat semper; raro tamen, aut nunquam, perfectum enitatur fœtum, embryonem duntaxat producens; cui tempus, ætas, & magistra rerum, Experientia, ultimam tandem imponit manum. Symbolizat enim humana mens cum totius Universi natura, quæ, in ipsis progignendis flosculis, suis utitur interstitiis, producendo jam eorum pericarpia, sinûs, genicula, umbellas, nymphas, donec in calathos circinet, ex his, velut è proscenio, florem eductura. Sic pariter longâ serie procedentes anni, magna artibus fuerunt incrementa; suos habet gradûs sapientia; dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam, ad consummatam usque plenitudinem. Quindecim jam fluxêre anni, quòd Pharmacopœia Regia nostra primùm sustinuit prælum: hactenus verò assiduo semper studio in id incubui ac desudavi, ut fœderatis manibus, conjunctisq; viribus, fœtum hunc meum perficerem, experientiâ & continuâ Praxi ampliarem, debitum denique nitorem & formam ei conciliarem; satis interim factum mihi autumans, si deplorandis mortalium affectibus citò, tutò, ac jucundè, subvenirem. Quanquam præproperè adeò prælum ac lucem hic noster partus non subiisset, remorante nos operosâ Praxi, & Ægrorum sollicitatione; nisi, inter alios Doctissimos Viros, assiduo etiam mihi stimulo fuisset, ac fidelem unà operam suam præstitisset, Excellentissimus Vir, *Joannes Adamus Spenboltz*, Inclytæ Facultatis Medicæ Viennensis Doctor, Celebris Jaurinensium p.t. Physicus, & incomparabilis Philosophus, qui deploratum Medicinæ statum sæpe coràm, ac literis suis, nobis exposuit, & lucem, ac talentum nostrum, sub modium non esse abscondendum, commonefecit; nostris antehàc evulgatis scriptis addictissimus, ut ea (ad paucorum æmulationem) continuus tereret, meq; adversus futuros maledicorum

rum

ad Lectorem.

rum susurros iteratò erigeret, ut scilicet parùm adverterem, quid Zoilus in obscuris, quid nauci homunculi (festivâ hâc utar προσωνομασία) obganniant, quorum vita & labor est, sagacissimis & defæcationibus etiam ingeniis imponere.

Placuit autem hanc in me suscipere Spartam, Regiamq; nostram Pharmacopœiam denuò excudere, ac divulgare, ut improbos naturæ conatûs per omnia æmularer, quæ semper ad majora enititur, nihilq; non numeris omnibus absolutum producere satagit: quò & collimavi ego, ut meliora nimirum charismata sectarer, Opus & Dispensatorium tale ederem, quod omnem spiraret perfectionem, nihilq; mancum aut superfluum in se continens; prout decet genuinum Artis & Naturæ sectatorem. Neque verò liberiùs hæc mihi excidisse putes, quasi qui solus Philosophici sacratii penetralia, aut sacrum Æsculapii delubrum & abdita penetrassem, eq; iis non nisi Panaceas, secreta remedia, & θεῶν χεῖρας deprompsissem. Absit à me fastus, gloriola, & φιλαυτία; qui apprimè novi, quàm arctis limitibus virtus & potestas nostra circumscribatur; quàm angusta res domi nostræ sit. Illud solùm scriptis hisce monumentis præstare volui, ut quàm proximè ad perfectionis apicem, in re Medica, collimarem, Tibiq; cornu copiæ, aut, si mavis, Armamentarium & Panopliam erigerem, è quibus arcana remedia depromere valeas, queîs deleterias morborum vomicas, abditasq; humanorum langvorum causas, velut totidem telis, profligare posses.

Quis enim tàm bruto agrestiq; ingenio est, cui non pateat, quòd, labente paulatim ætate Mundi, vires totius orbis systematis labascant, magnisq; passibus ad defectionem properent? Ipsa cæteroquin benefica sydera, & ecstatica elementorum commotio, in nos, seminali quâdam malignitate, virulenta effluvia derivant, mundumq; epidemicis calamitatibus premunt. Ampliùs dicam; ipsa Majoribus nostris saluberrima alimenta, primâ quasi statione dimissâ, intestino furore in nos debacchantur, disparatas geneses in corporibus moliuntur, vernaculos morbos, velut totidem sigilla, imprimunt, nosq; arcanis insidiis ad interitum deducunt; adeò quidem, ut, præter morbi genus, quod Antiqui Σποραδικὸν vel ἐνδήμιον, seu Patrium, dixêre; meritò calamitoso hoc sæculo nos illud jungamus, quod Intestinum, Domesticum, & ex Nobis, appellemus. Intuentes igitur præsentium calamitatum seminarium, & fatale novæ Eridos pomum, hostilesq; diffidias vitæ nostræ concentratas; & nos pariter novis accendamur ausibus, extra castra digrediamur, obviam procedamus arcano hosti; qui filii aut commilitones sumus magni Hippocratis; induamur fortitudine, & tanti Patris armaturâ, meditemur stratagemata, &, cum divino Sene, diviniora remedia. Sic fiet, ut Musæa ac Lycea nostra humano generi sint Armamentarium; consilia nostra, invincibilis clypeus; & remedia nostra,

certis-

PROOEMIUM
ad
LECTOREM.

QUod olim, Gentilitio sibi symbolo, felicissimus ille Heroum, hieroglyphicâ brevitate innuit; quando super Scutum dimidiam Lunæ sphæram vivis coloribus pingi voluit, hoc superscripto Lemmate: Plenior redibo: hoc à me, non tam nominibus & symbolis, quàm re ipsa, effectum vides, Lector benevole; dum Tibi, & universo literato Populo, Pharmacopœiam Regiam, juxta fidem, in præfixo Emblemate datam, pleniorem, auctam & perfectam, ut φιλιατρῶν expectationi satisfacerem, sisto & consecro. Ea enim est humanæ imbecillitatis, inter angustos limites comprehensæ, natura, ut parturiat semper; rarò tamen, aut nunquam, perfectum enitatur fœtum, embryonem duntaxat producens; cui tempus, ætas, & magistra rerum, Experientia, ultimam tandem imponit manum. Symbolizat enim humana mens cum totius Universi natura, quæ, in ipsis progignendis flosculis, suis utitur interstitiis, producendo jam eorum pericarpia, sinûs, genicula, umbellas, nymphas, donec in calathos circinet, ex his, velut è proscenio, florem eductura. Sic pariter longâ serie procedentes anni, magna artibus fuerunt incrementa; suos habet gradûs sapientia; dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam, ad consummatam usque plenitudinem. Quindecim jam fluxêre anni, quòd Pharmacopœia Regia nostra primùm sustinuit prælum: hactenus verò assiduo semper studio in id incubui ac desudavi, ut fœderatis manibus, conjunctisq; viribus, fœtum hunc meum perficerem, experientiâ & continuâ Praxi ampliarem, debitum denique nitorem & formam ei conciliarem; satis interim factum mihi autumans, si deplorandis mortalium affectibus citò, tutò, ac jucundè, subvenirem. Quanquam præproperè adeò prælum ac lucem hic noster partus non subiisset, remorante nos operosâ Praxi, & Ægrorum sollicitatione; nisi, inter alios Doctissimos Viros, assiduo etiam mihi stimulo fuisset, ac fidelem unà operam suam præstitisset, Excellentissimus Vir, *Joannes Adamus Spenboltz*, Inclytæ Facultatis Medicæ Viennensis Doctor, Celebris Jaurinensium p.t. Physicus, & incomparabilis Philosophus, qui deplorarum Medicinæ statum sæpe coràm, ac literis suis, nobis exposuit, & lucem, ac talentum nostrum, sub modium non esse abscondendum, commonefecit; nostris antehàc evulgatis scriptis addictissimus, ut ea (ad paucorum æmulationem) continuus tereret, meq; adversus futuros maledicorum

rum

rum susurros iteratò erigeret, ut scilicet parùm adverterem, quid Zoilus in obscuris, quid nauci homunculi (festivâ hâc utar προσονομασίᾳ) obganniant, quorum vita & labor est, sagacissimis & defæcatioribus etiam ingeniis imponere.

Placuit autem hanc in me suscipere Spartam, Regiamq; nostram Pharmacopœiam denuò excudere, ac divulgare, ut improbos naturæ conatûs per omnia æmularer, quæ semper ad majora enititur, nihilq; non numeris omnibus absolutum producere satagit: quò & collimavi ego, ut meliora nimirum charismata sectarer, Opus & Dispensatorium tale ederem, quod omnem spiraret perfectionem, nihilq; mancum aut superfluum in se continens; prout decet genuinum Artis & Naturæ sectatorem. Neque verò liberiùs hæc mihi excidisse putes, quasi qui solus Philosophici sacrarii penetralia, aut sacrum Æsculapii delubrum & abdita penetrassem, eq; iis non nisi Panaceas, secreta remedia, & θεῶν χεῖρας deprompsissem. Absit à me fastus, gloriola, & φιλαυτία; qui apprimè novi, quàm arctis limitibus virtus & potestas nostra circumscribatur; quàm angusta res domi nostræ sit. Illud solùm scriptis hisce monumentis præstare volui, ut quàm proximè ad perfectionis apicem, in re Medica, collimarem, Tibiq; cornu copiæ, aut, si mavis, Armamentarium & Panopliam erigerem, è quibus arcana remedia depromere valeas, queîs deleterias morborum vomicas, abditasq; humanorum langvorum causas, velut totidem telis, profligare posses.

Quis enim tàm bruto agrestiq; ingenio est, cui non pateat, quòd, labente paulatim ætate Mundi, vires totius orbis systematis labascant, magnisq; passibus ad defectionem properent? Ipsa cæteroquin benefica sydera, & ecstatica elementorum commotio, in nos, seminali quâdam malignitate, virulenta effluvia derivant, mundumq; epidemicis calamitatibus premunt. Ampliùs dicam; ipsa Majoribus nostris saluberrima alimenta, primâ quasi statione dimissâ, intestino furore in nos debacchantur, disparatas geneses in corporibus moliuntur, vernaculos morbos, velut totidem sigilla, imprimunt, nosq; arcanis insidiis ad interitum deducunt; adeò quidem, ut, præter morbi genus, quod Antiqui Σποραδικὸν vel ἐνδήμιον, seu Patrium, dixêre; meritò calamitoso hoc sæculo nos illud jungamus, quod Intestinum, Domesticum, & ex Nobis, appellemus. Intuentes igitur præsentium calamitatum seminarium, & fatale novæ Eridos pomum, hostilesq; diffidias vitæ nostræ concentratas; & nos pariter novis accendamur ausibus, extra castra digrediamur, obviam procedamus arcano hosti; qui filii aut commilitones sumus magni Hippocratis; induamur fortitudine, & tanti Patris armaturâ, meditemur stratagemata, &, cum divino Sene, diviniora remedia. Sic fiet, ut Musæa ac Lycea nostra humano generi sint Armamentarium; consilia nostra, invincibilis clypeus; & remedia nostra,

certis-

certiſſima ſalus langventibus, in vitam & ſanitatem. Hûc proinde, pro mea tenuitate, hocce meo Diſpenſatorio collimavi ego, ut ſecretiora meditarer remedia, quibus frænum & habenas morbis imponeremus; ac veluti ærarium quoddam publicum erigerem, è quo langventium populus vitæ & ſanitatis ſibi ferat ſubſidium. Neque verò hæc iterum à me magnificè & grandiloquè prolata cenſeas. Tu ipſe Regiam hanc, ſcripta & lucubrationes noſtras, cum reliquis ævi noſtri Scriptoribus, velut purpuram purpuræ, & byſſum, ut ajunt, byſſo compara; & reperies, quòd mea cauſa triumphet; deprehendes, quòd plurimi Scriptores in propriis vitiis lippiant; quòd anguſtiùs, quàm pro dignitate Medicâ conveniebat, ſcripſerint, poſthumos denique errores retroagendis ſæculis, quaſi per traducem, commiſerint, ævum, Lycea, & Athenæa noſtra dedecorantes.

Et ſanè quid Medicus eſt, debita remediorum penu deſtitutus? Idem quod inermis miles; quod Philoſophus inter Amuſos; quod elingvis Orator. Non enim hîc ſyllogiſmis certatur. Praxi, & exercitio, ſelectisq; remediis, quibus ægros fulcias, opus eſt. Neque enim, quàm aſſiduè Patientem inviſas, quæritur; ſed, quàm aptis remediis & medicamentis proſtratos erigas, disquirendum. Ut proinde Corbubenſis Philoſophi ſanè Chriſtiano dogmati ſuccenſere nequeã, dum in Epiſtola ſollicitè hortatur: *Medicorum conſilia de vita, qui, parum docti, ſed ſatis ſeduli, officiosè ſatis multos occidunt.* Neque immeritò: de vita deciditur, viduorum & orphanorum res agitur; ac ab uno Medentis ore nonnunquam regnorum momenta dependent. Quod & ipſi parum experti perpendunt: proinde, quas nec à doctrina, nec ab experientiâ, nec à ſecretis Chymiæ & Pharmaciæ laboribus habent, ſuppetias; ab humanitate, & verborum lenociniis, quandoq; officiosè emendicant. Ut proinde certiſſimum ſit, hoc ſolo & uno, quòd circa genuina medicamentorum inventa hallucinantur; fortunas, formam, & ἐγκώμιον Medicorum naufragari. Contemplemur enim ſine penicillo Apellem quempiam; ſine incude Malleatorem; aut Architectum, quem regula & gnomon deſtituunt. Quid ſunt? Truncus ficulnus, inutile lignum, αὐτόματα, & muta Trophæa. Talem tibi, ſine debitis præſidiis, Medicum effingito; qui, ut inermis miles; ſine remis & velo, nauta; ſine oleo & ceromate, luctator; vento, arenæ, operi ſe accingat & committat. Ab hoc quid ſperes? Illud nimirum, ut in primo ſtatim certaminis veſtibulo reſiliat, domeſticæ egeſtatis memor, & adſtantis turbæ ſtrepitu offenſus, vix dimidiatas referat periodos; anceps curam & prognoſin ordiatur; ægros declinet, donec ſuam ludat morbus tragœdiam. Primum igitur ſalutis fundamentum & baſis eſt, talem ſibi delegiſſe Medicum & Pharmacopœos, quos ſana Theoria, improbus & aſſiduus labor Pharmacevticus, quidvis aptè ordinare & diſpenſare erudiit, ne,

relictis

relictis salutaribus remediis, quisquilias, & rerum inconcinnas farragines, & incompostibiles processûs imperent; qui Ægris nauseam & exitium; viris autem & Pharmacopœis exercitatis risum & cachinnos acceletent: testante hoc quotidianâ experientiâ.

Consideremus iterum, quòd si peritissimis, & in arte consummatis, viris Pharmacopœis, præpostera talis medicamentorum ordinatio negotium facessit; quid futurum sit, si munus hoc deferas incutiosis quibusdam, inexpertis, MisoChymicis, & ad Pharmaciam ineptis; quorum scopus & meta non proximi salus, & charitatis lex est, sed, ut cum Aristophane loquar: πρὸς τὰ ἄλφιτα: de pane lucrando, quæstus, & turpe lucrum? An non decumani errores inde prodibunt, in mortem usque, eamq; præmaturam, deplorandis ægris luendi? Hinc, hinc illæ lachrymæ! quòd nonnunquam Officinæ quædam tam atro calculo notatæ sunt, populo ac urbi suspectæ, nec non invisæ, Patientibus exitiales, Medico probrosæ: eò, quòd non rarò ex illis Medeæ fraudes reproductæ, & Circæa pocula ægris prælibanda sunt allata. Piscator ictus sapit; &, quid fidi ejusmodi Achates, dolis & fraudibus inveterati, possint, expertus sum. Quod enim, inter quadrupedes, Lupus; inter altilia, Vultures; inter undas, prædator Piscis: hoc sunt, inter homines, ejusmodi Artifices. Vicissitudines igitur humanas, & sortem calamitosam, mecum contemplatus, humano generi, divino illi simulacro & prototypo, quod θαῦμα τῶν θαυμάτων, animal adorandum, & Templum DEI, sacra Antiquitas suspexit, aliter parentare non potui, quàm obsequiosâ mente, & indefessis conatibus, ejus langvoribus suppetias itum, Dispensatorium tale erigendo, quod, longâ Praxi, ac infallibili experimento, certissimum, in viam Regiam ac tutissimam Medentium normam afferetet, ac ab interitu Ægros vindicaret. Enim verò, si quæ hactenus in RepublicaMedica aut vicissitudo, aut remora fuit, quæ doctissimorum Medicorum conatûs improbos, & tentamina sæpe irrita fecerunt ac deluserunt; aliud quid sub censum vocare, aut incusare, minimè possumus, quàm minùs dextrè, & manca ad nos transcripta Dispensatoria, quibus illi hactenus tributarios subjecerunt affectûs, ac, Veterum erroribus nimium creduli, subscripsere. Sic per traducem, & hæreditariâ labe, in nostram usque ætatem Veterum abusûs & errata transplantata sunt; quibus etiamnum hodie, proh nimium! detinemur. Sunt enim Dispensatoria nobis instar regulæ & amussis; quæ ubi à rectitudine & linea declinant; quid mirum, si & nos, qui medemur, hoc usi directorio, à vero tramite deviamus? Suscipiant igitur, & æqui boniq; consulant, hoc, proximi ardore, & de omnibus bene merendi studio, inter verecundos modestiæ limites, nobis nonnihil castigatius editum Opus & Dispensatorium, Inclyti Medicinæ Patres; quos solos ut demererer, majoraq; hisce audendi, novos subjicetem igniculos,

hanc

hanc in me lubens Provinciam suscepi. Et licet hæc seriùs, ac multùm declinante jam vitæ termino, peregerim, novissimâ quasi horâ in vineam aggregatus ; meo tamen non defraudabor bravio & mercede, utpote qui ministerium Domini, juxta mensuram crediti talenti, fidelissimè complevi. Neque diffido, quin super plura constituendus & elocandus sim, qui in paucis hisce DEO & Proximo fidelem servum me exhibui. Hæc etenim sola & una est in humanis usura, non tantùm licita, sed & omnibus æmulanda: bene merendo, & charitatis vinculis proximum constringendo, Ipsum altissimum, qui est ignis consumens, totus charitas & amor, velut totidem arcanis vinculis sibi devincire ac reddere debitorem.

Quàm verò arduum & salebrosum hoc iter meum & institutum fuerit, Tibi, L. B. contemplandum offero, qui inter spinas & tribulos, furores & invidias, me jugiter conversantem à longè prospicis. Non enim dies una, & nox sola, hanc litem dirimere potuit. Menses, & complures annos consecravi ; sanitatis (utinam non vitæ!) tam severam inter Praxin, & irrequietos labores, passus dispendium sum ; somnum & quietem divendidi: optimè mihi conscius, hæc stertendo non evenire, παρεγχείρησιν & applicationem manuum requiri, laboribus denique omnia Superos elocare: quanquam molestiæ sensum & sudores ea non accersant, quæ ultrò, & publico emolumento, transiguntur. Neque verò deerunt, qui sudores meos Λεπτολεσχίας, & veniloqua nugamenta, definituri sunt, cavillando dicentes; Obvii cujusque fore, ejusmodi Dispensatoria erigere; nec plus virium ac studii requiri, quàm si Genialem aliquem recenserem Apologum; cum Apuleio, laudarem Asinum; cum Favorino, Thersiten; cum Seneca quopiam, velim Claudii ludere ἀποθέωσιν. Quibus tria hæc ex Curia dicta sufficiant: *Dulce bellum inexpertis.* Constanter interim asseveraverim, munus hoc Philosophum Arte & Naturâ instructum requirere, Medicum, eumq; Practicum, Chymicum & Spagyrum, nullius laboris pertæsum virum, serium & constantem. Quocunq; n. horum deficiente, Ars claudicat, Pharmacia manca est, Officinæ nostræ prostituuntur. Communis igitur calamitas, & deplorandus nostrorum Dispensatoriorum status, stimulum & calcar mihi addidere, ut, nullum pensiculando laborem, neque curarem, quonam calculo iniquissimi hujus ævi censores, qui propria solùm adorant, aliena verò, vel, cum Democrito, omnia rident, vel, cum Catone, reprehendunt, non videntes manticæ, quod à tergo est, quasi verò, superstitiosâ Poëtarum metempsychosi, emissa ex Elysiis voluptatibus Hippocratis anima in eos remigrasset, suffragentur.

Ut autem ab Universalibus ad Particularia digrediar; hoc ipsum pluribus demonstrabo, quàm multa in eum conspirare oporteat, qui simili oneri,

neri, & concinnando Dispensatorio, sese accingere cupit: ex quibus, veluti notis characteristicis, B. L. inferre poterit, quod Dispensatorium hoc nostrum genuinum sit norma & idea, ad quam alia conformari possint. Addiscet praeterea Philiater, quâ ratione Compositiones medicamentorum propriae, & juxta leges artis paratae, à spuriis, mendosis, & apocryphis distingui debeant; ne & ipse deinceps à turpissimi lucri heluonibus, & pseudo-Pharmacopoeis, in eandem nassam & consortium trahatur: pro quo sequentia breviter animadverto:

Calleat inprimis ejusmodi Scriptor exactè Pharmacevticam artem insimul, & Chymicam; sit instructus Physicis Praenotionibus; quibus naturalium, seu Medicinalium subjectorum, ac rerum naturas & crasin, quae in tribus regnis latitant, exactè scrutetur & penetret; quid nimirum, & quantum, in quolibet ente lateat; ad quae aptum sit: quae sola est vera Philosophia, juxta mentem Basilii Valentini, quâq; si quis destitutus est, circa inane punctum rotabitur, erroribus plenas medicinas praescribet, Dispensatorium inaniter meditabitur; absurda absurdis junget; sibi & Posteritati injurius.

Deinde habeat per modum infallibilis principii & theorematis; non quodlibet ex quolibet fieri, nec quodlibet cuilibet aptè uniri ac permisceri posse. Item: Omne recipiens recipere non ad quamvis, sed suae saltem receptivitatis, rationem; nequaquam verò ad imprimentis modum.

Praeterea novisse convenit, è quibus rebus & simplicibus Syrupi commodiùs parari valeant; & rursum, è quibus Aquae praestantes elici & destillari; quaeq; ex toto ad destillandum apta vel inepta sint; quae Decoctionibus & Extractionibus aptiora; quaenam in Pulveres, Pilulas, Trochiscos, Electuaria, convenienter redigenda, ab unâ; quaeq;, ab altera parte, ad Emplastra, Olea cocta, & Unguenta &c. conficienda magis idonea veniant; ne virtutes earũ (dum ad illud, quod non conveniebat, neglecto eo, ad quod naturâ suâ ordinata erant, ex iis, praepostero ordine, parandum & exprimendum assumpta) destruantur; vi & energiâ suâ, sinistrè procedendo, priventur, aut frustra saltem accumulentur. Conandum enim apprimè est, ut subjecta, seu simplicia medicamenta, unione homogeneorum potiùs intendantur; quatenus virtus, juxta Philosophum, unita fortior, per congruas solutiones solubilium, & amplexum quorumcunque miscibilium.

Tertiò & hoc observandum, ut, quantum factu possibile, multum virtutis & virium pauciori, vel exiguae quantitati cujusdam medicamenti, sive simplicis, sive compositi, imprimatur, & veluti concentretur; ac ne quicquam illorum in praeparatione, vel coctione, destillatione, aut aliâ quâvis operatione, deperdatur; sed integra conserventur.

Necessum porrò est, Quartò, ut homogenea homogeneis, similia similibus; & quae, ad producendum effectum, univocâ ratione concurrunt,

Jungantur; neutiquam verò talia, quæ contrariis qualitatibus sibi repugnant & dissident, agglomerentur. Taliter peccant ij, qui laxantia, adstringentia, diaphoretica, dispellentia & allicientia virus, narcotia, & stuporem inducentia, aut ea, quæ virtute alterante, calefaciente ac refrigerante simul, & consimili virtute gaudent, in unum cogunt, quæ suâ contrarietate, & ametriâ, composita medicamenta nociva & inefficacia reddunt, & dissitis qualitatibus unitatem & harmoniam compositi interturbant: ut proinde certissimum sit, Medicum suo fine inter curandum frustrari, irritaq; reddi omnia.

Quintò, nôsse oportet, quæ medicamenta, Composita atq; Simplicia, è recentibus; quæq; ex aridis & siccis, decenter paranda; & quo anni tempore id fieri expediat; utrum omnia simul & semel; an successivè colligenda item quâ ratione conservanda, donec salvis viribus conjungantur.

Sextò; quod, velut Practicum documentum, accuratè observandum, ut nimirum in omnibus sensatum se exhibeat Medicus, & rationē consulat: quæ, cùm recta sit, omnem litem dirimit. Nimirum, non seduci se patiatur Authoritatibus, & abusu Veterum, si quando ratio, experientiis fulcita, aliud, vel contrarium, suadeat. Si verò contrarium attentaverit, & non, quà eundum, sed quà itum, processurus sit, sibi imputet, si dolosi, & in Rempublicam Medicam injurii, seductoris notam incurrerit: utpote per quem malesana dogmata & errores vigent, palliantur, celantur, & in immensum propagantur; pœnas Deo & Posteritati meritas daturum. Consideret denique status & conditiones hominum, ut pro mensura fortunarum & loculi medicamenta designet; adeò, ut nemo sit, cui charitas debita, & manus Medica, subtrahatur, sed æquè pauperibus, ac divitibus, satisfieri queat. Tandem & hoc vel maximè expedit, ut præparationes tam simplicium, quàm compositorum medicamentorum perspicuâ & intelligibili methodo ac stylo, conformiter, ac ad præcepta & leges artis, (prout suprà deductum,) Pharmacopœis præscribat. Nisi enim dilucidè illarum præparationes exprimantur; tum quilibet, peritus pariter ac imperitus, Pharmacopœus, pro captu & genio suo, quævis medicamenta præparabit: Exercitatus & Peritus, dextrè & legitimè; Rudis verò & Idiota in arte, perfunctoriè, ruditer & perperam, pro sui intelligentia. Ut mirum proinde non sit, si medicamenta differentia, & toto cœlo discrepantia, ex tam anomalo dispensandi & præparandi modo resultent. Quemadmodum enim, apud Juris-Consultos, unicus quandoque Asteriscus, clausula, aut terminus, causam & casum ex toto variat; sic, in foro Medico, sinistra manipulatio, & illegitimus vel minimus procedendi modus, totum Compositum mutabit; & medicamentū differens, ac aliter operans, producet, ut proinde satis non sit tritum illud & Laconicum: Fiat secundum artem: hoc, vel illud,

compo-

compositum, vel ejus præparatio. Oportet claris terminis præparandi modum indigitare; cæteroquin è minimis etiam graves errores pullulabunt.

Ex his constabit, quàm arduum sit, medicamenta dictô modô legitimè concinnare, compositiones dexteras, & artificiosas, delectis oneis, substituere, processûs & formulas Authorum reducere, tritam denique ac Regiam viam, evitatis labyrinthis, calcare.

Qui labor tametsi Herculeus ferè fuerit; eundem tamen, à minutissimis ad maxima procedendo, in Tui solius, Lector Amicissime, commodum, & futuræ Posteritatis emolumentum, suscepi ac finivi; in eoq; exantlando nervis omnibus sensibusq; intentis, benigno cœli Numine prælucente, viresq; nobis gratiosè largiente, nulli tempori & operæ parcere volui. Tu interim vigilias meas, tanquam sincerum in Te observantiæ meæ τεκμήριον & monumentum suscipe, ac æqui boniq; consule.

Unum adhuc, L. B. observare Te velim: quòd in singulis Classibus, compositiones & medicamenta ad viscera principaliora, variosq; particulares affectûs, direxerim; adeò, ut in quavis ferè Classe, ad quemcunq; morbum humanum, explicitè, vel implicitè, preciosa remedia descripta invenire liceat, quæ vulgaria non sunt, sed rationibus Physicis & Medicis, experientiaq; ipsâ obfirmata. Omnium autem & singulorum causas, cur hoc vel illud additum, aut demptum, huic vel illi admiscendum, ubique graphicè describere non potui; cùm vastissima volumina his debeantur: quibus vita unius hominis, reliquis negotiis interdicens, tota absorberetur. Quidquid autem editum à me legeris, rationi & experientiæ conforme deprehendes; & nihil perfunctoriè aut tumultuosè adjectum esse. Conatus sum prætereà, per omnia, rectô tramite incedere, Veterum errores cavendo, nec Recentium inventa omnia affectando; meliora tamen, pro viribus, sectando. Hæc commemoro, non, quòd, per contemptum aliorum, propria Trophæa firmare velim, aut ex proprio cerebro, Palladem me genuisse, credam. Quin palàm confiteor, me prima fundamenta, Componendi & Præparandi medicamenta, à Veteribus hausisse; quibus hanc ob rem, lubenti animo, & gratâ mente, originem, uti debeo, ita tribuo. Verùm cùm hæc inventa Medico-Pharmacevtica accuratiùs lustrarem, magnaq; ex parte manca & mutila, quandoq; superflua & inconcinna, deprehenderem; usus sum delectu, & bona retinui, mala verò reprobavi; inutilia & ludicra segregavi; defectûs supplevi; meliora suggessi; ac optima quæque, propriâ experientiâ firmata, de meo substitui: nihil eorum subticendo, quæ secrerâ manu, & labore, tot annis, studii & Praxeos continuatione assequutus sum. Quanquam & meam hîc fatear imbecillitatem, quòd eôdem labyrintho, mille circumactus anfractibus & Mæandris oberraverim, donec felicior Ananias obvenit, qui oculos meos terigit, & caliginem, quâ cum Antiquis cæcutiebam,

bam, velut squammas, removit, ut deinceps, in lucem assertus, dux essem cæcorum, & Antesignanus proficientium. Hanc mihi proinde prærogativam, inter modestiæ limites, vendico; quòd primus Dispensatorii informem massam in vitam animaverim, ad sacram æmulorum invidiam. Et de hoc Dipensatorio nostro, in quo non verborum lenocinia, sed remedia, esse voluimus, audacter assevero, quòd hinc inde compilatum, mutuatum, & corrasum non sit, aliorumq; scriptis & fragmentis, quasi alienis corniculæ plumis, decorum; sed proprio Marte comparatum, novum, & Regium, Pharmacevtico-Galenico-Chymicum. Si qui tamen temere hoc impugnare vellent (uti reipsa quidam attentarunt) ipsi se Græco illo arguant, dicentes: cur turpiter ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶ; extra limites salio? Cur ultra crepidam judicium fero: cùm rudis, & in arte inexpertus sim; vix in hac Chymicorum & Pharmacopœorum palæstra adhuc Tyro? Quòd si tamen exercitatioris ingenii Vir quispiam rivales mecum habuerit conatûs & ausûs, quem præmaturo hoc partu meo anteverti; hic ne Lautum, quæ inter sudores mihi accrevit, [illegible]dear: firmiter sibi persvadens, eandem patere semitam ad honoris vestibulum, ubi pari ausu in stadio decurrerit & certârit: quin imò ad majora enitentibus ampliora donaria, gloriam, & famam decreta esse. *Viritutis* enim *pedissequa gloria.* Hortor etiam egregios, & inter Medicos eminentes, Viros jam doctos, ut, si defectûs quospiam (quod humanum est) inter fori strepitûs, & irrequietam Praxin, subintrasse deprehenderint, eosdem amicâ lenitate corrigant, obscura decidant, ac propria substituant; sibi & ægris consulturi. Interim me sequantur, quò facem prætuli, qui primus glaciem perrupi: accendantur meis, quos subjeci, igniculis, æmulentur vestigia, &, pro talenti concreditâ mensurâ, rem Medicam provehant & tueantur, humanum genus à morbis & morte vindicent, &, velut totidem Deucaliones, feliciter reparent. Faxint Superi, ut bono omine hoc discordiæ pomum, in palæstram Medico-Chymico-Pharmcevticam primus jecerim, & multa præclara, & reconditæ sapientiæ ingenia ævi nostri, ad paria, & majora, audenda concitarim: lubens palmam & herbam porrigam, meliora dogmata amplectar, qui addiscendi cupidissimus; nec non,

qui volet ingenio cedere, primus ero.

Ad vos proinde, genuini Aquilarum fœtus, felicissimi Artis Filii, convertor, cum divino Sene Laconicum illud identidem vobis occinens: Ars longa est, sed Vita brevis. Eheu! brevis. Sisto vobis quoq; Cordubensem Philosophum, Hippocratis Aphorismum limitantem: *Non exiguum* inquit, *temporis habemus, sed multum perdimus: ita est, non accepimus brevem vitam, sed fecimus; nec inopes sumus, sed prodigi. Vitâ si scias uti, sat longa est.* Hæc ille. Vindicemus tempus, dum præsens est, futurum

&

& præteritum nostram eludunt potestatem: præteritum stricta Nemesis exigit; futurum pro voto adjiciunt fata; de præsenti nos disponimus. Proinde manum aut tabulæ, aut stivæ, applicemus; curramus in stadio, donec bravium apprehendamus; luctemur, donec inter turbines & persecutiones eluctemur. Sic Majores nostri tentando ad Trojam pervenerunt, thesauros honoris & scientiæ nacti, vita brevē cum æternâ commutarunt. Assumite vobis fidissimū Theseum, ac Ducem, DEUM; quo, sive in columna nubis vos præcedat, ac evitare offendicula doceat; sive in rotâ ignis anteambulet, meliora vobis semper suggerendo; comite & face omnia vobis prosperabuntur. Exemplò meo rem confirmate, qui procellosū hoc iter, & prolixos labores & conatûs meos, hoc auspice cœpi, & feliciter absolvi: cujus unico nutui, quidquid terra & mare periculi minitantur, obsecundant. Finē facio, vosq; denuo & hortor & obtestor, Inclyti Medicinæ Proceres; cùm ars longa sit, vita verò, præsertim mihi, residua & brevis & declinans; humeris & talentis vestris succollate, qui everrendo & exhauriendo tam vasto pelago, quale Medicina est, defessus succumbo. Inventis nostris addite, artem propagate, Medicinam excolite. Sic fiet, ut ætas nostra ævum Galeni & Hippocratis non tantùm adæquet, sed & longissimè antevertat. Considerate obsecro, quòd tam ampla & lata messis sit; messores verò, & operarii, pauci. Ego stationem meam fideliter absolvi, manipulum, quem inter sudores & labores seminavi, fideliter messui & reportavi. Ite & vos, sive in vineam, sive messem; utrobiq; Vos Proximi charitas, Lex DEI, præstolatur, vocat, & invocat, ut vos, in paucis fideles, super multa constituat in Regno suo. Interim & Ego, quoad spiro, proximorum saluti me impendo, vitamq; meam curriculum Philosophicum definire ausim; & cum sapientissimo Græcorum, Solone, hoc mihi posthumum inscribere elogium: *Senesco, semper plura addiscens.* Suscipe igitur, Amice Lector, hoc Regium Opus nostrum, quod aptiùs longè, quàm olim Aulus Gellius historias suas, quas Noctes Atticas intitulavit, Noctes Viennenses nuncupare possem. Faxint Superi, ut hæ Noctes meæ olim tibi præbeant ansam, ut eas, cum Alexandro ab Alexandris, dies Geniales compelles, & experiaris. Val. Dabam Viennæ, Anno M. DC. LXVII.

In
PHARMACOPOEIAM
REGIAM.

HIppocratis Divi carpens Helmontius Artem,
Galenique simul dogmata vera negans,
Desipit, ut cuncti, quos gloria vexat inanis;
Omnia qui carpunt, nec meliora docent.
Non spernit *Zvvelfer* Majorum dogmata, sed vult,
Quod ratio dictat, nobilitare magis.
Jucundè, subitò, tutò, qui corpora sanat,
Hunc Medicum quivis laudat, honorat, amat.
Talia cùm nobis monstret medicamina *Zvvelfer*;
Quilibet hunc meritò laudet honoret, amet.

sic precatur

Tobias Czaschelius, Med. D. & Sacr. Cæsar. Majestat. Persona Medicus.

CARMEN ENCOMIASTICON
extemporale:

In honorem, & gratiam, de re Medica, propter publicatas Exercitationes in Pharmacop. Augustan. utilissimas & laudatissimas, optimè meriti

Nobilissimi & Clarissimi Viri, Dni

JOANNIS ZWELFERI,

Artium & Med. Eximii Doctoris,
ab Amico & Fautore benevolo conditum.

PRodiit Undenis, patrio famosa nitore,
Augustana novis Pharmacopœia typis,
Nempe novis toties facta & natalibus aucta,
fœcundum docuit se cumulare librum.
Et fœcunda satis fuerat, nisi adultera prolem
passa foret spuriis dedecorare suam.
Sed quia lascivo stimulata frequentiùs Oestro
dissimilem fœtûs protulit illa gregem:
Crevit in immensum, variis jam partubus ampla,
donec tanta sibi copia facta gravis.
Augustam tandem miseratus Cynthius Urbem
vellicat, & memorem nominis esse jubet;

Nemi-

Nominis Augusti, quô nil præclarius unquam
cuncta videns toto Phœbus in orbe videt.
Hac parens monitis, fœtum circumspicit omnem,
quem spurio peperit Pharmacopœia sinu.
Vidit, & in cassum tantos abiisse labores,
ingemuit; prolem pœnitet esse suam.
Vidit & , obstupuit; tantum non eluet undis
Heu! facinus, dicens: Vindalicusq; suis.
Protinus exclamat; nostros, Hygiéa, penates
qua colis, assuetos siste superba gradûs.
Jam satis est lusum: sat, luxuriasse tot annis:
nunc decet alterius subdere colla jugo.
Scit DUODENUS, ait, nostra reparator Hygia,
Æquus & hic lacrymis arbiter esto tuis.
Nec pigeat, tanto documenta audire Magistro,
cujus judicium vel Themis ipsa probat.
Hic rerum vires, artemq; repandat, & usum.
corrigat hic nævos, Pharmacopœia, *tuos.*
Felix ZWELFERUS, felici sydere natus,
qui genio superat secula multa suo.

Barthol. Mofer, M.D.
P.P. Diling.

Clarissimo Medicorum Lumini,

ZWELFERO.

Alcaicum.

Qualis noctifero carcere nubium
Eluctans tenui Phœbus anhelitu,
Coruscus referat nubila turbida,
nigrantem nebulæ dissipat orbitam;
Mox totis referans magna canalibus
(Improvisa velut flumina Nereus)
flagrans bella movet, non sine siderum
Accentu, profugas æthere nubium
Turmas ejiciens, recreat omnia.
Zwelferus paribus dimicat ignibus;
Dispensat radios, non jubaris tenax
Doctrinæ, nebulas dissipat æmuli,
Et densum invidiæ degeneris globum.
Jam major radians Pharmacopœia
Quam promit noviter, sub pede morbidam
Calcans invidiam, quidquid & æmulus
Ingessit nebulæ, livor, atræ fugans:
sublimis solio, sydera quà patent
lumen per populos largior explicat.
Ut cautes, medio immobilis æquore
spernit terrificum jurgia fluctuum,
ut cedrus, viridi vertice montium,

Quassata Æolio brachia turbine,
Tempestate viret, grandine proficit.
Quàm se Europa procul porrigit, & suis
Extendit spaciis, significat tuum
nomen fama volans, ter-gemino tubæ
non mendax lituo. Gens Academica,
Et famosa petunt atria Cecropis,
quos nervos referas divitis ingeni.
Tu raris etenim præditus artibus,
libris instituis reddere opem malis:
Et non antè datis auxiliis, potens
morbos præpediat vis medicaminum.
Quod vulgas, opus est non modò Regibus
Dignum: Templa colat sed magè Numinum,
seu Grynée tuum, sive Epidaurii.
ZWELFER, Nobilium gloria mentium!
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Pennis per liquidum grandibus aëra,
Te cuncti populi fata Quiritium
supra, non humili sidere, provehant,
evectumque super. Te sapientia
clarum stelliferis nubibus inserat.

Zwelferus

Ἰητρός γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων
τὶ χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος Κροτα νέων
ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων.

Zwelfero suo, viro incomparabili, aggratulatur

Joannes Adamus Spenholz, Facultatis
ViennensisMedicus, p. t. Physicus Jaurinensis.

Calliope ad Apollinem:

DUm, Phœbe, umbriferis resides Heliconis in agris;
Aurea Parnassi dum tua sceptra quatis:
Vix inter gentes, vix inter, prodiit ulla
Proles, terrigenos, Pæoniosq; viros,
Omnia naturæ sapientiùs ubera suxit,
Pharmaca morbosis, quæ, meliora dedit.
Digna hæc, quæ celso ponantur Pharmaca Pindo;
Musarumq; inter quæ referenda Choros.
Extremis soboles hæc decantabitur oris:
Sic Afer psallet, sic resonabit Arabs.
Cedrus in occiduis sparget tua nomina terris:
Usque ad Gangetis Fama volabit agros.
Ignipotens quidquid sacrâ Hermes claudit in Aulâ,
Ceu fervens Ajax, eruit illa foras.
Mirandas cernent venientia secula vires:
quas, instar Solis, per tria regna legit.

Quas

Quas Mysta hic Phœbi, quantasq; Aganippidos undas
Ebibit! & lymphas hausit ab ore sacras!
Si facta Heroum sacro ponuntur Olympo:
Ter digna hæc Pindi scripta locanda jugis.

Ita, in laudem Clari Authoris, Calliopes nomine cecinit

Fridericus Ferdinandus Ilmer/
Phil & Med. Doctor, P. P. Viennæ,

An
[Tit.]
Herrn Johann Zwölffern / Philos. & Med. Doct.
Käyserl. Hof Medicum, und weitberühmten Practicum, in der Stadt Wienn.
Als derselbe seine Pharmacopœiam Regiam zum andernmal ließ ausgehen.

Ihr Machaon unsrer Zeiten /
Zwölffer / hochbeliebter Mann /
Den man / der Vortrefflichkeiten
halber / nicht gnug schätzen kan /
Die Ihm Æsculap gegeben /
vor viel andern / die jtzt leben:

Ich hör euch zum öfftern klagen
über Zoils Ungemach /
Und doch nach der Ursach fragen /
darum er Euch stellet nach.
Soll ichs sagen? Wolt ihrs hören?
Ich wills Euch gar balde lehren.

Weil / was Hermes hat geschrieben /
und Galenus ausgedacht /
Ihr von Jugend auf getrieben /
und Euch wolbekandt gemacht:
Und wist / wie man recht bekriegen
müsse Mortam, und obsiegen.

Wolt ihr / daß ich eine Probe /
an statt tausend / bringe bey?
So sag' ich mit wahrem Lobe /
daß / nächst Gott / Herr Zwölffers Treu
Der / die ich / gleich als mein Leben
liebe / hat das Leben geben.

Dann da schon ein jeder dachte /
Morta wirdt liegen ob:
Aber Euch der Wagen brachte /
wandte sich das Blat / Gott Lob!
Daß sich bald nach wenig Stunden /
Ihre Kräfften wieder funden.

Wann dann nun durch Euer heilen /
und die Bücher die ihr schreibt /
Viel der Morten Hand enteilen /
Was ists Wunder / daß sie treibt
Zoilum, auf euch zu stechen /
um in etwas sich zu rächen?

Aber was wird wol ausrichten
der elende Zoilus?
Weil doch all sein Thun und Dichten
sich vor Euch verkriechen muß:
Dann des Käysers Huld und Gnaden
macht / daß jener nicht kan schaden.

Drum so last Euch nichts verwirren /
bringt der Nachwelt ferner bey
Wie in Curen / sonder irren /
glücklich zu verfahren sey.
Schreibt! selbst Phœbus wird belieben /
was Ihr habet aufgeschrieben.

Schreib dieses /
zu bezeugung seiner /
wegen offterzeigter treuen Dienste /
herzlicher Affection
und schuldiger Danckbarkeit /

Der Königl. Frey Stadt Oedenburg /
in Nider Ungern / der Zeit verordneter
Burgermeister /

Georg Grad.

Præ-

Prænobili ac Doctissimo Viro,
Domino

JOANNI ZWELFERO,

A. A. Philos. nec non saluberrimæ Medic. Doctori, Fautori & Patrono suo gratiosissimo, in grati animi signum, lubens canebat.

QUò tua te Doctrina rapit, *Zvvelfere*, supremum
Conscendis Medicinæ apicem; fastigia rerum
Summa tenes salubri Pharetrati in Apollinis arte.
Tuq; novus Medicinæ Atlas, jam ferme cadenti
Impavidos moli tantæ subdirigis artûs.
Ipse tuum miratur Opus Podalirius, arte
Insignis quondam Medicâ stupet ipse Machaon,
Totq; saluriferæ venerandaq; Numina Turbæ.
Oriris, *Zvvelfere*, novum jubar, atq; tegentes
Dispellis tenebras venerandi Hippocratis artem.
Tu radiis, *Zvvelfere*, tuis, fulgore recenti,
Morborum genus omne fugas, tristemq; senectam
Ingenio, *Zvvelfere*, tuo properare retardas,
Exitium generi humano pertriste ferentem.
Pro meritis tantis, manibus date Lilia plenis,
Doctis Præstantis *Zvvelferi* cingite sertis
Tempora, & Eois Caput hoc ornate lapillis.
Et quod Hymettus habet, retinent Phœacia rura,
Ponite, Jo! viridem sacrato in vertice Laurum.
Aurea, Docte, Tuum, *Zvvelfer*, super æthera Nomen
Cantantes sublime ferent ad sidera Cygni.

Chronographicum:

ProDIt opVs, perbeLLe, tVVM, ZweLfere: perenna!
Vive rei in Medicæ tempora longa bonum.

1666. 5. Aprilis.

Ita optat

Infimus clientum

Joannes Martinus Imler,
Med. Doctor.

Uber

Uber die Preis-würdige Pharmacopœiam Regiam:
[Titul:]

Herrn Johann Zwelfers / der Artzney weitberühmten Doctoris, und Kayserlichen Hof-Medici.

Als selbige zum andernmal gedruckt wurde.

NUn / Welschland / wilt du noch auf diesem Wahn bestehen /
Die Götter haben uns ungnädig angesehen /
In unser Teutschen Welt / wie (a) jener dich bericht?
So liß doch / bitte ich / was an das Tage-Licht
Herr Zwelfer abermal mit solchen Ruhme gibet /
Daß es selbst Æsculap, der Aertzte Gott/ beliebet /
Und lesens würdig hält: Weil es zeigt ohne scheu /
Doch wolgegründet / an / mit was vor Phantasey
Vor zeiten man curirt; und wie man forthin müsse
hierinnen besser gehn / wann man nicht blinde schüsse
und fauten machen will / dadurch die edle Kunst
bisher bey vielen hat verlohren Ruhm nnd Gunst.
Dem aber hilfft nun ab Herr Zwelfer / wann man höret
und thut / was er mit grund in seinem Buche lehrt /
auch in der That beweist. Was demnach schuldig ist
der Griech dem Hippocrat, das wird zu aller frist
Der Teutsche schuldig seyn Herr Zwelfers weisen Sinnen /
Darüber Hippocrat zu wundern sich beginnen
selbst würde / wann er nur sein Buch durchblättern solt /
und sagen: Seine seyn wie Silber / Diß wie Gold.
Wär ich geschickt darzu / daß ich ein Urtheil fellen
hie könnte / wolte ichs auf diese Weise stellen:

**Was von der Medicin man hat bisher gelehrt /
Das wird durch Zwelfern jetzt verbessert und vermehrt.**

(a) Cornel. Tac. de mor. Germaner.

Sätzte dieses
Um dem Herrn Autori seine höchstschuldige
affection zubezeugen
Des Kayserl. Stadt und Land-gerichts beysitzer /
und Nider-Oesterreichischer Landschaffts-
Apotecker / in Wien
Fridrich Müller von Löwenstein.

Sonetto:

SOn Joann Zwölfer, dodiei parolle,
il Sol lumina, l' Anno in tanti mesi,
Tanti segni Celesti ancor compresi,
dodeci dico in Ciel lucente stelle,
Zwölfer, sette parolle, son anch' elle,
sette sono i Pianetti, in Ciel divisi,
tutti l' iai tu nel Anima tua affissi,
quei lumi ô stelle, si lucent è belle.
Questa opera tua è un vero segno,
che l' arte nostra illumini & illustri,
con il celeste tuo Lume & ingiegno,
Tessan Corone di Rose, è di ligustri,
ogn' un per coronarti; è sei ben degno,
di gran merce, de tuoi gran stenti onusti.
Li Recipi vetusti
Sublimi è resini ai speciali
per cio Zwölfer sei scritto fra immortali.

In honore faceua questo Sonnetto
Radkersberg vel Styria inferiore
Gioh-Battista Jullani Pharmacopeo
ordinar. deli Illustriss, Regione.

I.

Salomon.

Und ich hier meinen Geist /
der deine Brust bespreist:
Wie seh' ich die drey Reiche prangen
In dir / der Krancken Trost /
Ob dem der Neid erbost /
Weil ich in dir nicht bin vergangen!
Glück / weiser Zwelfer / zu /
mein Nahm heist: Fürsten-ruh:
Da cröne ich Dich mit / du Fürst der Medicin:
So will ich / daß man Dich
soll nennen ewiglich.
Schreib biß zur Götter Zahl: GOTT führet deinen Sinn.

II.

Apollo.

Recht / kluger Zesen-Sohn / hast du den andern Hermes so gepriesen;
Den er den Geitzigen hat sichtbarlich ihr Augenfell gewiesen.
Der ich den Jsop hab zum erstenmahl erquickt
und herzlicher das Feld des Königes geschickt
Als Salomonens Pracht;
Seh' niemand / der gebracht
Die Medicin so hoch / die Fehler abgeputzt /
Und siht / das Flügel-loß / der Warheit Thraso trutzt.
Drum wachse Zwelfers Preis /
So groß mein Sonnen-Creiß.
Jch will des Mannes Stamm in seinen Zweigen ehren:
Sein Nahme soll sich mehr den Zwölffmahl tausend mehren:
Zum Zeichen meiner Huld / versprech ich diesem Mann /
Was ich im Hertzen hab: Sein Sohn wachs Himmel an!

III.

POEON.

à quo Pœonia, pernobilis Radix.

Weil er meinen Künsten gleicht /
Soll er mir auch zur Rechten sitzen /
Weil er keinem Feinde weicht:
Drum will ich meine Wurtzeln ritzen /
Und auszuwachsen schreiben ein:
Herr Zwölfers heller Federschein
Bringt an das Tagelicht
Was wieder Friesel-Haupt- und Nerven-weh:
Jch weiß / daß Er gefunden einen Klee /
der selber mir gebricht.

M. J. S.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS PRIMA, SYRUPORUM ALTERANTIUM,

Mellium, Juleporum, Mivarum & Rob, veram componenoi rationem explanans.

QUandoquidem intendimus Apollineam rei Pharmaceuticæ Spartam exornare, auctiorem, Artique & Naturæ ingredientium convenientiorem reddere: pro viribus desuper gratiosè nobis concessis, constitutum est, post Animadversiones in Augustanam Pharmacopœiam editas: post Pharmacopœiam Regiam Animadversionibus adjunctam: & post Appendicem in Utramque superadditam, in hoc studiorum genere aliquid absoluti in lucem dare, & quod experientiâ quotidianâ in laboratorio consequi, priusque præparare quàm scribere licuit, perfectum concinnare Dispensatorium, juxta Classes Dispensatorii D.D. Augustanorum *distributum. Cùm verò consvetudinis lex nobis præciperet, ut hederam & præconem, seu prolegomena quædam, in primam præsertim Classem, præmitteremus, quid scil. nominis & etymi Syrupus, quis Veterem & Recentium usus Syruporum sit, & plura his affinia; his autem in præcedaneis Animadversionibus ex esse satisfecerimus, ne actum agamus:* Lect. Ben. *eò directum volumus, interim nos dexteris Syruporum Compositionibus accingentes.*

SYRUPUS DE ABSINTHIO STOMACHALIS ET HEPATICUS.

℞. Herb. recent. Absinthii uncias sex,
Menthæ crispæ uncias quatuor,
Rosarum recentium uncias tres,
Spicæ Indicæ unciam semis,
Rad. Calami aromatici recent. uncias duas,

Quæ minutim incisa & contusa immittantur cucurbitæ vitreæ, superaffundendo
Vini opt. generosi, vel Hispanici libras quatuor,
stent in digestione locô calidô die unâ, posteà, appositô capitellô juncturisque benè

clausis, fiat destillatio & abstractio libræ unius circiter & unciarum decem: Residuæ in cucurbita species unà cum vappa vini (quæ exantlatâ spirituosâ parte totâ, est nauseosi saporis, odorisque ingrati, ventriculo, uti vidi, insignem labefactionem afferens) abjiciantur. Abstractæ verò Aquæ odoriferæ & spirituosæ de novo immergantur sequentia minutim incisa:

Herb. recent. Absinthii unciæ quatuor,
Menthæ unciæ duæ,
Caryophyllorum drachmæ duæ vel tres,
Nucum Moschatarum unica semis,
Mastichis electæ conquass. drachm. duæ,

factaq; digestione per diem unum vel alterum in alembico vitreo benè clauso, fiat colatura & expressio, liquor colatus & per residentiam depuratus, filtretur, interimque asservetur. Tum

℞. Residuas ab infusione præcedente species, additis
Herb. recent. Absinthii unciis quatuor,
Menthæ crispæ unciis duabus,
Rad. Calami aromat. recent. uncia una,
Galangæ uncia semis,
Rosarum rub. uncia una,
Santali rubri uncia semis.

Incisa coquantur cum Aquæ simplicis libris tribus ad remanentiam libræ unius cum dimidia, colatura post expressa ac probè clarificata, additis

Sacchari albiss. libris tribus,

porrò ad consistentiam ferè tabulati coquatur; tùm demùm jungatur

Aqua spirituosa superius asservata, ac recentibus speciebus impragnata, unciæ scil. decem,

ac sola dissolutione fiat Syrupus præstantissimus: *Qui ventriculi, Hepatis & Lienis imbecillitati, à causa frigida oborta, succurrit, appetentiam excitat, flatus discutit, facultatem retentricem confirmat, adeoq; in Cathexia & Diarrhaa à debilitate & frigida Ventriculi ac Hepatis intemperie suborta, præstans est remedium; sumptus quotidie in vini potu, vel alio vehiculo, morbo conveniente; utpotè Vino Cydoniorum aut alterante jusculo, ab uncia dimidia, ad unciam unam.*

Nota: Libuit præparationem hujus Syrupi, à priori, in Pharmacopœia Regia præscripta, non abs re immutare, præsertim in abjectione *specierum à destillatione relictarum*, propter *Vappam vini illis adhærentem*, & ab iisdem minimè separabilem, additis tamen harum loco *recentibus herbis & speciebus*, quippe quæ precium Syrupi tantoperè non augent, tanquam levi ære comparabilia, cum interim Syrupus, ademptâ vapposâ nauseâ evadat palato & stomacho gratior, acceptabiliorque Naturæ. Notetur præterea: quod præfatus Syrupus de Absinthio, pro abstemiis, *omisso vino* totaliter, substituto loco hujus *Vino Cydoniorum*, non minus dextrè parari possit, vel etiam in modum sequentem confici: utpote

℞. Succi Absinthii nostrat. probè depurati libram semis,
Succi seu Vini Cydoniorum recentis libras duas semis,

quibus immerge sequentia, incisa prius & contusa, nimirum:

Absinthii recentis uncias quatuor,
Menthæ crispæ recentis uncias tres,
Calami aromatici,
Galangæ ana unciam unam,
Rosarum rub. unciam unam semis,

& factâ digestione duabus circiter diebus, coquantur ad remanentiam libræ unius semis, coletur, exprimanturque species, colaturæ expressæ, ac album. ovi probè clarificatæ adde

Sacchari albi Canarii libras duas,

& denuò ad Syrupi consistentiam percoq; cui pro aromatisatione adde

Elæosacchari Cinamomi drach. sex,
Caryophyll. unc. semis,

fiat Syrupus Stomachalis præstans, cujus usus & dosis ex superioribus patet.

SYRUPUS ACETOSITATIS CITRI CUM CORTICIBUS.

℞. Succi Citri (vel potiùs limoniorum sive citriorum pomorum succulentorum parvorum) recenter expressi & depurati libras quatuor,
Quibus immergantur
Corticum eorundem pomorum citriorum recent. & extimorum unciæ sex,

factaque maceratione in vitreo vase, horis circiter XX, loco benè calente, denuò coletur, & additis,

Sacchari Canarii albiss. libris sex,

fiat

fiat unâ saltem ebullitione, Syrupus præstans, ac gratus, *ad omnes morbos æstuantes ab intemperie calida, præsertim febrium, tùm malignarum, tùm ardentium, & persodicarum ortum ducentes: Cor & Ventriculum, Hepar nec non calefactum recreat, & temperat, putrediniq; resistit. In dosi error facilè committi nequit; unciæ etenim aliquot de die sumptæ, mixtæ vehiculo cuidam appropriato, sive aqua pura, sive destillata, aut simpliciter eum rebus gratis & rei convenientibus coctæ illa fit, non exiguo emolumento cedunt.*

Nota: Concentratio *succi Citri acidi*, sive illa fiat, uti in *Animadversionibus* insinuaveram, abstractione duarum tertiarum aquositatis elementaris, sive nudâ evaporatione ejusdem humiditatis superfluæ, hîc tantoperè non desideratur, tùm quia relicta in cucurbita, seu fictili, aciditas hâc abstractione non intenditur, id quod experientia rerum Magistra incredulo ob oculos ponere potest; tùm quia *succus Citri seu Limonii*, naturæ suæ genio acidus, fermentatione illâ, quæ vel cum tempore maturationis, uti acerba poma, demû mitescunt, vel in abstractione humiditatis talis emergit, potius infringitur & dulcescit, unde abit in aliam veluti naturam, necnon coloris diaphani perspicuitatem atque gratiam saporis deperdit. Et demum Pharmacopœios etiamnum amicè admonitos velim, *ne acidorum Syruporum* præparationes instituant in *vase æneo, cupreo*, vel *aurichalcino*; fit enim, ut *succi acidi*, non minus ac *vinum* atque *acetum* eliciant acrimoniâ suâ æruginem ex metallo, contrahántque pro confortativa, qualitatem emeticam, humanæ nostræ Naturæ violenter hostilem, & perquam nocivam; purior ergò & emendatior *acidorum & Vinosorum* præparatio succedit in *fictilibus debitè vitreatis*, aut etiam *planè vitreis instrumentis*. Consimili planè modo *Perlæ* in *mortario æneo* contritæ, quanquam pondus earum non augmentetur, prout super marmore attritis evenit, *soluta* tamen in *aqua forti*, virorem quendam induunt, quo solutionem imbuunt, cujus in promptu ratio dari potest: quòd dum in *mortario & æneo pistillo* conteruntur, ipsæ duriusculæ & acuminatæ particulæ *mortarium* atterunt, & quasi reagunt, è quibus *ramentis* virore quopiam tingitur *menstruum solvens*, & vitriolatum quid redolet, mutatisque nonnihil qualitatibus, dum vires restaurare opus foret, eas potius prosternunt, nauseam accersunt, vitriolata qualitate stomachum evertunt, consimili planè modo ac fieri assolet, ubi *Aqua Cinamomi* per noctem *poculo aurichalcino* vel *argenteo* infunditur, ac *sale vitriolato* imprægnatur, virtutis emeticæ ac vomitum cientis, quod *Perlis* non accideret in *lapideo mortario* comminutis, si cæteroquin sint legitimæ.

SYRUPI EX SUCCO ACETOSÆ, ACETOSELLÆ, ET DE AGRESTA.

Parentur hi Syrupi simpliciter juxta Pharmacopœam Augustanam, vel super eandem factas *Animadversiones*, quorum virtutes etiam ibidem uberrimè expositæ sunt.

SYRUPUS ACETOSUS SIMPLEX.

℞. Aceti destillati libras duas,
quibus immergantur
Cort. Limon. recent. & extim. unciæ duæ,
Arant. recent. & extim. uncia una
& factâ maceratione die una, coletur, additisque
Sacchari Canarii albi libris tribus,
coquantur paucis ebullitionibus ad consistentiam Syrupi, in terreo vase vitreato.
Saluberrimus est in affectibus calidis, biliosis & æstuantibus, imò in peste ipsa, & febribus malignis. Ex eo Julapia parari possunt cum aquis, sive coctis ex Cornu Cervino, hordeo & similibus, sive destillatis, & appropriatis; ægrisq; sic commodè propinari.

SYRUPUS ACETOSUS COMPOSITUS.

℞. Rad. recent. Apii,
Cichorii sylv.
Fœniculi,
Petroselini,
Pimpinellæ ana unciam unam semis,

Cymarum Aſparagi recent. uncias duas,
Herb. recent. Naſturtii hortenſis,
Cochleariæ ana unciam unam ſemis,

Semin. Apii,
Fœniculi,
Naſturtii ana unciam ſemis:

His inciſis & contuſis, ac vitreo vaſi immiſſis, ſuperaffundantur

Aceti ſimplicis clari vel deſtillati libræ duæ,

factâ digeſtione per diem naturalem, fiat colatura & ſpecierum expreſſio; acetum hoc colatum & expreſſum per filtrum opt. clarificetur, interimque aſſervetur. Jam verò

℞. Species ab extractione relictas, quibus porro adde

Rad. recent. Apii,
Cichorii ſylv.
Fœniculi,
Petroſelini,
Pimpinellæ ana unciam unam,

Cymar. Aſparagi recentium,
Herb. recent. Naſturtii hort.
Cochleariæ ana unciam unam ſemis,

Sem. Apii,
Naſturtii,
Urticæ,
Petroſelini ana unciam ſemis,

coquantur in ſ. q. Aq. ſimpl. ad remanentiam librarum duarum, colatura expreſſa, ac album. ovorum probè clarificata, cum

Sacchari albi Can. libris tribus:

coquatur denuò ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui tandem junge

Acetum ſuperius aſſervatum & eſſentificatum,

ac paucis ebullitionibus confice Syrupum, *Obſtructionibus Hepatis, Lienis, Meſenterii & Pancreatis reſerandis proficuum, præſertim ubi aliqua viſcerum φλόγωσις & diſcraſia conjuncta eſt, urinas ut & menſes potenter movet, calculum atterit, expellitq; ſumpta uncia una vel altera, in juſculo alterante appropriato, quotidie bis.*

SYRUPUS APERITIVUS SPLENETICUS ET HEPATICUS.

℞. Succorum depuratorum ex totis quibusdam vegetabil. utpotè
Pimpinellâ,
Apio,
Cichorio ſylv.
Petroſelino,
Fœniculo, ana ex toto, ſcilicet rad. & herbis,
Cymis Lupuli,
Naſturtio hortenſi ana libram ſem.

Quibus ſuccis immergantur inciſarum & contuſarum (ſi fieri poterit) recentium omnium,

Radicum Apii,
Cichorii ſylv.
Vincetoxici ana uncia una ſemis,
Chelidoniæ uncia una,

Scillæ præparatæ uncia ſemis,
Cymarum Aſparagi,
Herb. Naſturtii hort.
Cochleariæ,
Agrimoniæ,
Epaticæ nobilis,
Agerati ſeu Eupat. Meſ.
Scolopendrii,
Matriſylvæ ana uncia una ſemis,

Granor. Alkekengi,
Juniperi ana uncia una;

Factâque digeſtione duabus circiter diebus, fiat colatura & expreſſio ſpecierum, ſucci expreſſi ac opt. clarificati interim aſſerventur, ſpecies verò à colatura & expreſſione relictæ, affuſâ ſ. q. Aquæ ſimpl. coquantur leniter ad remanentiam librarum duarum, decoctum, colatum & album. ovorum probè clarificatum, additis

Sacchari Can. albi libris quatuor,

coquatur ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui tandem jungantur

Succi ſuperius aſſervati & eſſentificati,

ac paucis ebullitionibus fiat Syrupus juſtæ conſiſtentiæ,

In Obſtructionibus Hepatis, Lienis, Meſenterii, & Pancreatis, atque inde exortis morbis quamplurimis, Scorbuto præſertim, efficacis-

ficacissimus, qui ipse in exhibitionibus spiritu Salis simpl. vel spiritu Salis armoniaci acido chalybeato permisceri poterit, & in vehiculis appropriatis, ab uncia semis, ad unciam unam vel duas propinari.

SYRUPUS APERITIVUS CHALYBEATUS PRO MULIERIBUS ET CACHECTICIS.

℞. Radic. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Valerianæ,
Pœoniæ ana uncias duas semis,
Herb. recent. Melissæ,
Pulegii,
Nasturtii hort.
Rorismarini,
Sabinæ ana uncias tres,
Baccarum Juniperi,
Lauri ana unciam unam semis,
Sem. Fœniculi,
Apii ana unciam unam,
Cinamomi acuti uncias duas,
Maceris drachmas sex,
Anthophyllorum unciam semis,
Croci opt. drachmas duas,

quibus omnibus conscissis & contusis, nec non cucurbitæ vitreæ immissis, superaffundantur

Vini albi generosi libræ sex,

factâ maceratione per unum atque alterum diem, appositoque capitello fiat in M. B. abstractio ad libras tres. Huic liquori prolecto, abjectis speciebus, in alembico relictis, unâ cum residua vini vappâ, immergantur sequentia incisa saltem, utpotè

Rad. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Cichorii sylv.
Petroselini,
Fœniculi ana uncia una semis,
Herb. recent. Melissæ,
Rorismarini,
Pulegii,
Sabinæ ana unc. una sem.
Cassiæ ligneæ veræ,
Cinamomi opt. ana uncia una,
Baccarum Lauri uncia semis,
Macis drachmæ tres
Chalybis cum sulphure liquati, & insuper aliquoties cum sulphure calcinati secundum Crollium, inque petia ligati, unciæ octo vel decem.
Crem. Tartari vel saltem Tartari albi Veneti subtiliter triti & chalybi permixti unciæ duæ:

Macerentur loco calido per biduum, quotidie aliquoties agitando, & petiam vel sacculum cum Chalybe & Tartaro exprimendo, factaque pòst colatura cum expressione, colatus & expressus liquor per filtrum clarificetur, interimque asservetur.

Porrò:

℞. Species ab infusione ex expressione relictas, una cum Chalybe & Tartaro in sacculo ligatis,

quas cum Aquæ fontanæ, spiritu Sulphuris ad gratam aciditatem acuatæ libris tribus coque ad remanentiam libræ unius semis, (sed, quod benè observetur, in patella ferrea) decoctum coletur & optimè clarificetur, quod cum

Sacchari albiss. libris quatuor

denuò coquatur ad consistentiam fere tabulati, cui tandem jungatur

Aqua superius destillata & recentibus speciebus essentificata in quantitate competenti (libræ duæ semis circiter)

ut sola dissolutione, vel unica saltem ebullitione Syrupus justæ consistentiæ emergat: *Qui, in referandis mensibus obstructis, egregiam non solum præstabit operam, verùm etiam Cachecticis & Hypochondiacis auxilio erit. Commodè dabitur in jusculis alterantibus, vel etiam in vino, ab uncia una ad uncias duas, plùs minusvè, juxta subjecti ac ægrotantis constitutionem.*

His, Lector benevole, quisquis amicum animum ad horum Lectionem, aut ad obeundas medicaminum istorum præparationes diligentiam attuleris, paucis & humaniter te admonitum velim, ut mentem meam, quòq; collimârit, diligenter observes. Scias igitur, me semper eò respexisse in omnibus medicamentorum cùm compositorum, tum simplicium quorumq; præparationibus, ut non solum omnia ac singula in gredientia sarta tectaque viribus suis conservarem, in composito consona consonis sociarem, nec dissonis har-

moniam medicamenti conturbarem, sed & insuper multum virtutis minori ejusdem quantitati imprimerem, adeò ut exindè resultet trias illa artis nostræ, i. e. ut morbi verè citò, tutò ac jucundè curari possint; id quod in hujus Syrupi dextra compositione & præparatione manifestum fit. Etenim in prima *specierum inter se consonantium*, cum *vino* infusarum, destillatione, subtiliores penetrantioresque earundem partes, quæ coctionem sine virium suarum jacturâ nullatenus ferre possunt, unà cum *aqua spirituosa* proliciuntur: quæ *ipsa spirituosa & penetrans aqua* porrò *recentium specierum immergendarum* virtutibus magis roborantibus, ulterius intenditur: Quod autem superest partium terrestrium, quæ roborandi vi non exigua præditæ sunt *in speciebus ab infusione relictu*, *aquâ spiritu Sulphuris prius acuatâ seu acida reddita*, (propter *Chalybem* quem *simplex Aqua* non attingit) coctione penitus penitiusque eliciuntur, atque *Sacchare addendo* imprimuntur, cui tandem (*liquore illo vel decocto* prius vaporetenus cum *Sacchara* exhalato, eidem tamen relictis virtutibus roborantibus suprà dictis, coctione extractis) *spirituosa illa destillata*, ac *virtutibus recentium specierum impragnata aqua* juncta, Syrupus virtutibus specierum ingredientium omnium egregiè imbutus, resultat, in quem Medicus fiduciam suam firmiter collocare potest.

SYRUPUS APERITIVUS CHALYBEATUS ALTER, PARATU FACILIOR.

℞. Chalybis cum Sulphure liquati ac sæpiùs pôst (ter quaterve ad minimum) cum eo calcinati, secundum Crollium, uncias octo,
Cremoris Tartari uncias tres;

His mixtis & subtiliter pulverisatis, ac vitro largo immissis, superaffunde
Vini albi generosi libras duas,

macerentur loco calido, vitro probè clauso, sæpius de die agitando, per triduum, factâ pôst colatura & clarificatione, vinum hoc Chalybeatum interim asservetur. Tum verò

℞. Rad. recentium cum toto,
Apii,
Fœniculi,
Cichorii sylv.
Pimpinellæ,
Petroselini ana uncias duas,
Herb. recent. Scolopendrii,
Chærefolii,
Ceterach, ana unc. duas,
Chamædryos
Nasturtii hortensis
ana uncias tres,
Rorismarini unciam unam,
Cassiæ ligneæ unciam unam semis,
Baccarum Lauri drachmas sex,
item:
Chalybem cum Tartaro superius ab infusione relictum, sacculo inclusum.

Coquantur incisa quæ incidenda sunt in s. q. Aquæ simpl. cum spiritu Sulphur. prius ad gratam aciditatem acuatæ (in sartagine ferrea, caveas igitur à cuprea vel ænea) ad remanentiam libræ unius semis, coletur, exprimanturque species, decoctum album. ovorum probè clarificatum, additis
Sacchari albissimi libris tribus,
porrò coquatur ad consistentiam ferè tabulati, cui adde
Vini superius Chalybeati & asservati q. s.
ut solâ sacchari dissolutione, aut unicâ saltem ebullitione Syrupi consistentia acquiratur, superaddendo sub finem
Elæosacchari Cinamomi unciam unam semis.
Servetur usui;

Ad menses mulierum referandos praecedente haud inferior, Cachecticis præterea & Hypochondriacis opitulatur. Propinari potest ab uncia una ad uncias duas, in jusculis alterantibus aut laxantibus, vel in aliis vehiculis appropriatis.

Nota. Si cuipiam Medico volupe fuerit, *Vino* substituere *Aquam Cinamomi*, vel etiam *aliam aquam stillatitiam* pro extractione *Chalybis*, non aberrabit; verum necessum est, ut eam *spiritu Sulphuris* prius acidulam nonnihil reddat, secus enim inefficax foret in extrahendo *Chalybe*. Posset fortè nonnemo etiam hærere circa præpara-

parationem Chalybis secundum Crollium, en! addo ejus veram præparationem.

Accipe *Chalybis frustulum oblongum*, quod igne fortissimo, sufflante folle, candefac, quoad scintillas uberrimè de se spargat, cui ab igne remoto citò admoveatur *Sulphur*, sic guttatim veluti solutus aut liquefactus in vas suppositum, *aquâ frigidâ* repletum stillat: *Chalybe verò* parum refrigerato, *eundem* denuò candefac, ut antea; *Sulphurq;* ipsi admove, donec totus *Chalybs Sulphure* liquatus fuerit, qui ab aqua separatus siccandus & in pulverem redigendus, inque patella ferrea vel terrea, super igne carbonum, in loco patulo, vel sub camino collocata, calcinandus porrò est, spatulâ ferreâ continuò agitando, ad omnimodam *Sulphuris* conflagrationem: *Chalybs relictus* denuò in pulverem redigendus, & *pro ejus libra una, Sulphuris tres unciæ una* admiscenda, iterumque, uti antea, calcinandus, super igne carbonum, spatulâ continuò agitando ad conflagrationem *Sulphuris*; Et hæc calcinatio sive conflagratio cum *Sulphure*, ter quaterve aut sæpius repetatur, sic ad prædictos usus *Chalybs* legitimè erit præparatus.

SYRUPUS DE CORTICIBUS ARANTIORUM.

Syrupus hic efficacissimè paratur juxta modum *in Animadversionibus Dispensatorii reformati super ipsum factis* indigitatum, quò Lectorem benevolum remitto. *Præstat tali modo preparatus ad Cordis & Ventriculi roborationem, & flatuum discussionem, adeoq; etiam in Colica passione, nec non in morbis malignis emolumento est.*

SYRUPUS DE FLORIBUS ARANTIORUM.

℞. Florum Arantiorum recent. libram unam semis, vel libras duas, destillentur in Balneo nostro vaporoso, suo loco edocendo, ad siccitatem usque; Aquæ hujus destillatæ odoriferæ libræ uni immerge

Florum dictorum recentium integrorum minimè contusorum uncias circiter tres,

factâ maceratione lenissimo in calore per biduum, in vitro probè clauso, ne quid exspiret, fiat colatura, quæ filtranda, addendo tandem pro singulis libris liquoris, vel aquæ prædictæ essentificatæ,

Sacchari Canarii albi uncias xx,

ac sola ejusdem dissolutione fiat Syrupus, odote & sapore gratissimus; proinde *Cordi ac Cerebro roborando, recreando perquam utilis, Spiritus animales & vitales instaurat, Febribusque ardentibus, malignis & pestilentialibus salutaris existit.*

SYRUPUS ASTHMATICUS.

℞. Rad. recent. Enulæ Camp. uncias duas,
Calami aromat. unciam unam semis,
Cæparum recent. uncias quatuor,
Herb. recent. Hyssopi,
Anethi,
Melissæ,
Nasturtii hort.
Satureg. ana uncias quatuor semis,
Florum recent. Tunicæ uncias duas,
Cort. Arantiorum recent. extim. unciam unam semis,
Cinamomi acuti,
Granorum Juniperi ana unciam unam,
Macis unciam semis,
Sem. Anisi,
Fœniculi ana unciam unam semis;

Omnia incisa & contusa immittantur in cucurbitam vitream, quibus superaffunde

Vini generosi seu Malvatici libras quatuor,

factâ digestione unâ alterave die, fiat destillatio & abstractio duarum librarum; Cui aquæ spirituosæ prolectæ (abjectis speciebus à destillatione relictis, cum residuâ vini vappâ) de novo immerge sequentia saltem incisa, utpote

Scillæ præparatæ & siccatæ unc. sem.
Cæparum recentium drachmas sex,
Rad. recent. Enulæ Camp. unc. unam,
Ireos Florent.
Liquirit. rasæ ana drachmas sex,
Calami aromat. unciam semis,
Herb. recent. Hyssopi,
Anethi,
Melissæ,
Nasturtii hort.
Chærefolii an. unc. unam,
Croci orientalis drachmam unam,

Dige-

Digerantur per biduum, fiat pòst colatura & expressio, Essentiam interim prius purificatam asservando. Tum

℞. Species ab ultima infusione vel extractione relictas,

Easque cum f.q. Aquæ simplicis coque ad remanentiam circiter librarum duarum; colaturæ opt. clarificatæ adde

Sacchari albi Canar. libras très semis, coquantur ad consistentiam ferè tabulati, cui junge Aquam superius destillatam & essentificatam,

fiatque solâ dissolutione Sacchari debitæ consistentiæ Syrupus, qui

In Asthmate, Orthopnæa, Dyspnæa, & similibus pectoris affectibus Catarrhosis, & Tussi antiqua, proficuè adhibetur. Per se sumptus ad instar lambitivi efficacior existet, quàm liquoribus aliis admixtus & potus; cochlear plenum sæpius de die paulatim deglutiendo & lambendo, quò magis asperæ arteriæ sese insinuare, & vel ad retenus bronchia pulmonum obstructa permeare, eorumque infarctos viscidosq; humores incidere, attenuare, & ad rejiciendum aptos reddere possit.

SYRUPUS DE BETONICA.

℞. Herb. Betonicæ florescentis q.f. destilletur ex balneo n. vaporoso, sine ulla additione, ejus aqua, cujus aquæ prolectæ libris duabus immerge

Herb. ejusdem Betonicæ recent. & florescent. incisæ uncias octo circiter, factaque maceratione unâ alteravè die, aqua per colaturam & expressionem separetur, quâ per filtrum clarificatâ & asservatâ, accipe

Succi Betonicæ recenter expressi, ac probè depurati libram unam semis vel libras duas,

additisque

Sacchari albi Canarii libris tribus, coquantur ad consistentiam quasi tabulati, cui demum adde

Superioris Aquæ destillatæ & recenti herbâ essentificatæ libram unam semis, & uncias duas circiter,

ac sola dissolutione sacchari, aut unica saltem ebullitione conficiatur Syrupus, *virtutibus Betonicæ uberrimè imbutus, nec paratu difficilis, modò Pharmacopœus, qui hanc & similes præparationes elegantissimas hilari fronte aggressurus est, paucis laboribus non pepercerit. Nam hic & similes alii Syrupi, meritò Essentiæ nomine insigniendi, tùm Pharmacopœis, tùm Medicis etiam laudem ac honorem procreaturi sunt; Infirmis verò & indigentibus salutem & sanitatem.*

SYRUPUS DE BETONICA COMPOSITUS SEU CEPHALICUS CALIDUS.

℞. Rad. Cyperi rotund.
Pœoniæ recent. ana unciam unam,
Herb. recent. Betonicæ floresc. uncias quatuor,
Salviæ uncias duas,
Majoranæ,
Rorismarini,
Thymi ana unciam unam semis,
Fl. recent. Lavend. unciam unam,
Pœoniæ uncias tres,
Cheiri,
Paralyseos,
Tunicæ,
Rosarum ana unciam unam semis,
Cardamomi,
Cubebarum ana unciam semis,
Nucum Moschatarum,
Cinamomi opt.
Sem. Anisi,
Fœniculi ana unciam unam.

Omnia successivè, & tempore opportuno, collecta, quædam conscissa & contusa, nonnulla verò integra, utpotè, flor. Cheiri, Paralys. & Pœoniæ, immergantur in

Vini albi generosi vel Malvatici libris quatuor vel quinque.

factâ maceratione quoad omnia unita sint, fiat destillatio & abstractio ad dimidias, vel duas libras cum dimidia: Aquæ huic destillatione prolectæ, fragranti & spirituosæ, denuò immergantur, (abjectis speciebus in fundo alembici, cum vappa vini relictis)

Rad. Doronici veri drachmæ sex,
Pœoniæ recentis uncia semis,
Herb. recent. Betonicæ floresc. uncia una semis,
Rorismar. florescentis,
Flor-

Flor. recent. Cheiri ana uncia una,
Salviæ drachmæ duæ,
Tunicæ uncia una,
Ligni aloes ponderosi,
Nucum Moschatarum,
Cardamomi minoris,
Cubebarum ana drachm. tres,
Cinamomi uncia semis,

peractâ extractione suffic. loco calido, ac vitro benè clauso, liquor spirituosus à speciebus infusis, colaturâ & expressione separetur, perque filtrum probè clarificetur; quô interim asservato, accipe porrò

Species ab infusione superiori & expressione relictas,

quas cum Aquæ simpl. s. q. coque, ad remanentiam librarum duarum, decoctum colatum, & alb. ovorum debitè clarificatum, additis

Sacchari albi Can. libris tribus semis,

coquatur ad consistentiam quasi tabulati, cui tandem junge

Aquam superius asservatam, spirituosam & essentificatam in s. q. (libras duas circiter.)

ac solâ ejusdem dissolutione, vel unicâ saltem ebullitione fiat Syrupus præstantissimus: *Qui in morbis Capitis & Cerebri frigidi saluberrimus, adeoq; Apoplecticis, Epilepticis, Catarrhosis & Soporiferis affectibus propulsandis efficax est: propinandus cum aquis destillatis Cephalicis, vel cum Vino, aut alio vehiculo grato, ab uncia una, ad unciam unam semis.*

SYRUPUS CEPHALICUS ALTER TEMPERATUS.

℞. Aquarum Lilior. convall. sine additione aq. simplicis ex baln. n. vaporoso stillatæ libram unâ,
Cerasorum sine addit. still. uncias sex,
flor. Cheiri,
Paralys. ana sine additione aq. simpl. still. unc. tres,

His aquis commixtis immergantur successu temporis

Rad. recent. Pœoniæ uncia una,
Herb. recent. Betonicæ florescent. unciæ sex,
Rorismarini unciæ duæ,
Flor. recent. Pœoniæ,
Cheiri,
Paralyseos,
Tunicæ,
Tiliæ,
Rosarum pallidarum ana unciæ tres,
Nuc. Moschatarum uncia semis;

maceratione verò peactâ, quando nimirum omnia collecta sunt, destillentur ex baln. n. vaporoso ad omnimodam humiditatis prolectionem; Aquæ vero hujus destillatæ fragrantis libris circiter duabus denuò immergantur sequentia minutim incisa: nim.

Rad. Doronici veri drachmæ sex,
Pœoniæ recent. uncia semis,
Herb. recent. Betonicæ unciæ duæ,
Rorismarini florescentis,
Flor. recent. Cheiri,
Pœoniæ,
Tunicæ,
Tiliæ,
Rosarum rub. ana uncia una semis,
Ligni Aloes ponder. drachmæ duæ,
Nuc. Moschatarum uncia semis,

& cùm die una atque altera in digestione steterint, fiat colatura cum expressione; liquor expressus clarificetur per filtrum, interimque asservetur; Species verò expressæ cum s. q. Aquæ simpl. coquantur ad libras duas, cum decocto hoc colato & alb. ovorum debitè clarificato, solvantur

Sacchari Canarii albi libræ tres semis,

& ad liquoris ferè totalem exhalationem coquantur, cui demum adde

Superioris Aquæ essentificatæ libras duas,

ac unica saltem ebullitione fiat Syrupus justæ consistentiæ: *Qui in affectibus Capitis & cerebri, utpotè in Epilepsia, Vertigine, Hemicrania, Cephalæa & Cephalalgia salutaris existit, in aquis destill. & appropriatis exhibendus, ab uncia semis, ad unciam unam semis.*

SYRUPUS EX SUCCO BERBERUM.

Conficiatur modo simplici per coctionem, terreo in vase, cum nil nisi humiditas quædam elementaris coquendo exhalet. *Refrigerat autem & contemperat bilem, febres, earumque æstus & sitim immoderatam compescit, vel per se sumptus, vel cum aqua frigida, aut cocta, Julapia ex eo parando.*

SYRUPUS EX SUCCO CARDUI BENEDICTI.

℞. Succi Card. bened. depurati recenter expressi libras quatuor, cui immergatur
Herb. recentis Card. bened. libra una,
et post digestionem unius diei fiat denuò colatura & expressio herbarum; expressum debitè clarificatum cum
Sacchari albissimi libris duabus
coquatur ad Syrupi consistentiam. Servetur. *Confert Syrupus hic febribus tùm continuis, tùm intermittentibus, præsertim quartanis; sudorem promovet, & vermes enecat. Dosis uncia semis ad unciam unam.*

SYRUPUS CERASORUM ACIDORUM.

℞. Cerasorum acidorum sufficientem quantitatem,
conquassentur in mortario lapideo, nucleis omnibus confractis: His addantur plures Nuclei Cerasorum antea asservati, ac etiam conquassati, pro majori odoris impressione, qui nucleis saltem debetur, non succo, & postquam aliquandiu macerârint, exprimatur succus, qui probè depuretur.

Hujus succi odore nucleorum benè impraegnati & depurati accipe libras sex,
Sacchari albissimi libras quatuor,
coquantur in vase terreo ad consistentiam ferè Rob, Syrupo nimirum ordinario multò crassiorem, cui demum adde pro majori odoris atque grati saporis cerasorum impressione.

Sequentis Essentiæ, vel aquæ destillatæ, sufficientem quant.
pro justa Syrupi consistentia sine ulteriori coctione adipiscenda, utpotè,

℞. Nucleorum Cerasorum,
Persicorum ana uncias duas,
Cinamomi opt. acuti unciá unam semis,
Caryophyllorum unciam semis;
His minutim conquassatis affunde
Aquæ Cerasorum sine additione still. librani unam semis,
& post unius diei digestionem, denuò in alembico vitreo per arenam abstrahatur ad siccitatem; Aqua hæc prolecta Syrupo superiori in pondere competenti admisceatur: *fietque sic Syrupus gratissimus, sapore, odore, ac virtutibus cordialibus & confortantibus, qui in febribus tertianis, ardentibus, continuis, ac intermittentibus, item in Hungaricis, ubi caput præcipuè laborat, summo est emolumento, ex quo Julapia confici, & infirmis salubriter exhiberi possunt.*

Nota: Si verò quisquam expeteret Syrupum eundem, pro conficiendo Vino Cerasorum gratissimo, ex tempore, & quidem singulis anni temporibus, en I dabo modum sequentem: Nimirùm Syrupo supradicto ad consistentiam crassam ad instar quasi gelatinæ cocto, loco *aquosæ supra descriptæ essentiæ*, admisce *sequentem spirituosam & fragrantem Essentiam, roborando Ventriculo ac Cerebro præstantem.* Nempè,

℞. Vini Malvatici libram unam,
Spir. Vini rectificati uncias sex,
Cerasorum ardentis uncias tres;
His mixtis immergantur sequentia probè contusa & conquassata, utpotè,
Nucleorum Cerasorum unciæ quatuor,
Persicorum unciæ quinque,
Cinamomi opt. unciæ duæ,
Caryophyllorum uncia una,
factâ maceratione per biduum, abstrahantur in alembico vitreo unciæ duodecim vel tredecim circiter, (ut species nimirum adhuc humidæ in residuo maneant, propter nauseosum phlegma quod ultmò, ubi Vinum destillatur, transit) proboscidi autem alembici immissis,
Cinamomi acuti unciâ semis,
Caryophyllorum drachmis duabus
Nucl. Cerasor. coquass. uncia semis,
ac insuper, si lubet, pro ditioribus,
Ambræ gryseæ scrupulo uno,
Moschi opt. orient. scrupulo semis,

Quæ

Quæ ipsa etiam sacculo inclusa, liquori egresso aliquandiu immergi possunt, pro exactiore eorundem extractione: Et hæc Essentia præstantissima Syrupo superiori & crassiori in consistentia, competenti pondere admiscenda, gratissimum illum efficiet & confortantem, cuicunque vino immiscendum, quod & odore & sapore Cerasorum gratissimum efficiet.

SYRUPUS DE CICHORIO SIMPLEX.

℞. Succi Cichorii sylvestris recenter expressi & depurati libras quatuor;

In quo succo ebulliant, & quidem ad consumptionem partis tertiæ,

Radicum Cichorii sylvestris recent. & mundat. unciæ duodecim vel quindecim;

Colaturâ pòst iterum clarificatâ, additis Sacchari albi libris duabus semis,

coquantur ad consistentiam Syrupi. Servetur. *Ad Hepatis & Ventriculi intemperiem calidam contemperandam, eaq; viscera roboranda perutilis Syrupus; Febricitantibus auxiliatur, ac bilis acrimoniam compescit, porrectus in jusculis alterantibus, ab uncia una, ad unam semis.*

SYRUPUS DE CENTAURIO MIN. ANTIFEBRILIS.

℞. Succi Centaurii min. recenter expressi & depurati libras tres,

cui immergantur

Summit. seu florum Centaurii min. recentium minutim incisorum unciæ decem,

digerantur duabus vel tribus diebus, in loco benè calente, exprimantur dein flores, succusque expressus debite iterum clarificetur, cui addantur

Sacchari albi Can. libræ duæ,

coquantur ad consistentiam Syrupi. Servetur. *Est præstans ad Febres tertianas & quartanas abigendas, roborat Ventriculum, & Viscerum obstructiones reserat. Dosis uncia semis ad unciam unam in vehiculo convenienti.*

SYRUPUS DE CINAMOMO.

HUjus Syrupi legitimam confectionem tradidi in *Animadversionibus* præmissis, nec non in *Appendice ad Animadversiones pag. 4. & 5.* juxta cujus ductum laudabiliter parandus. Si quis tamen modum aliquem paratu faciliorem desideraret, en, dabo sequentem:

℞. Cinamomi longi acutissimi uncias sex,

quod cùm conscissum minutim & cucurbitæ vitreæ immissum fuerit, superaffunde

Aquæ Cinamomi cum vino antea destillatæ libras duas,

factâ digestione brevi, fiat aquæ affusæ destillatio & abstractio, cui abstractæ aquæ denuò immerge

Cinamomi acuti uncias tres

macerentur in vitro arctè clauso per triduum, facta pòst colaturâ, filtretur essentia, additisque

Sacchari Canar. alb. libris tribus semis,

conficiatur solâ Sacchari dissolutione Syrupus, *nativis Cinamomi virtutibus ad ubertatem imbutus: Itaque ad Cordis & totius corporis vires fulciendas & restaurandas præstans est, Ventriculum languidum à frigore reficit, spiritusq; vitales recreat, vino si permisceatur, illud gratissimum reddit; In dosi error facilè committi nequit.*

SYRUPUS DE CORALLIIS RUBRIS.

QUamvis Syrupus hic Corallinus in *Animadversionibus* n. clarè descriptus sit, quâ ratione nimirum dextrè & legitimè parandus, nec non in subsequente Appendice ad prædictas *Animadversiones p. 5. & 6.* plures modos illum artificiosè conficiendi superaddiderim, ut nemo in præparatione illius legitima hærere possit, modumq; sibi eligere, quem è re sua fore existimat, nihilominus adstruam adhuc tres hujus Syrupi elegantes descriptiones, quæ tales.

SYRUPUS CORALLINUS REFRIGERANS.

℞. Succi Granatorum acidorum, seu acido dulcium recenter expressi & depurati libram unam,

Huic succo immergantur

Cort. Limon. recent. & extim. uncia una semis,

Granorum Kermes integrorum, nequaquam contusorum drachmæ duæ,

factâ maceratione die una atque altera, fiat colatura & colati succi filtratio vel clarificatio, in quo succo essentificato dissolve

Magist. n. solubilis Corall. rub. cum spiritu n. Veneris parati uncias duas,

additisque porrò

Sacchari albiss. Canar. unciis viginti,

fiat unicâ saltem ebullitione in patella terrea vitreata, vel solâ dissolutione sacchari, Syrupus; *Qui in morbis calidis, ubi vires collapsa sunt, efficax est. Confert praeterea Hepatis vitiis & fluxibus sanandis, ac Dysentericis & Lientericis emolumento est, datus ab uncia semis, ad unam, & unam semis.*

SYRUPUS CORALLINUS CALIDUS.

℞. Vini Malvatici libram unam:

cui injiciantur subsequentia incisa, utpotè

Cort. Arantiorum recent. extimorum,

Citri recent. extim. ana unc. una,

Cinamomi acuti drachmæ sex,

Granorum Kermes integrorum drachmæ duæ,

ac post unius alteriusve diei digestionem, coletur vinum, ac per manicam Hippocr. puram, alienâ re nondum imbutam, clarificetur. Hoc in vino, speciebus cordialibus supradictis imbuto, dissolve

Magist. n. solubilis Coralliorum cum spir. n. Veneris parati uncias duas,

additisque,

Sacchari Canar. albi unciis viginti circiter,

conficiatur solâ ejusdem dissolutione, vel unicâ ebullitione Syrupus: *Cor & vitales spiritus egregiè roborans, ab uncia semis, ad unciam unam, in vehiculis convenientibus propinandus.*

SYRUPUS ALIUS DE CORALLIIS.

℞. Magist. n. solubilis Coralliorum, cum spir. n. Veneris parat. uncias duas,

Quod solvatur in

Aquæ Cinamomi cum vino stillatæ libra una,

& additâ

Sacchari albiss. librâ unâ semis,

fiat sola ejusdem sacchari dissolutione in calore leni, sine ulla ebullitione, Syrupus.

Nota: Quod Syrupus hic ad præscriptum modum paratus, situm nullatenus contrahat, licet liquidiorum, quam Syrupis alioquin convenit, consistentiam adeptus fuerit. Ad eundem præterea modum ex *Margaritis orientalibus*, ut et *ex aliis lapidibus & Gemmis pretiosis, in Magisteria solubilia prius conversis*, Syrupi, vel in momento dextrè confici possunt: *Liquor verò* quô cum *Magisteria* sunt dissolvenda variari potest pro conditione morbi & intentione Medici, cum illa in omnibus *succis*, *Aquis destillatis*, *vino & similibus liquoribus* sint solubilia.

SYRUPUS CORDIALIS GEMMATUS CALEFACIENS.

℞. Cort. recent. Citri vel Limon. extim. uncias tres,

Arantiorum ext. unc. duas,

Flor. recent. Rosarum Damascen. uncias quatuor,

Tunicæ uncias duas,

quibus minutim concisis & cucurbitæ vitreæ immissis superaffundantur

Vini veteris albi vel Malvatici libræ quatuor,

factaque brevi digestione, abstrahantur destillando per arenam, vel baln. n. vaporosum, libræ duæ, Aquæ verò huic prolectæ fragranti porrò immerge

Cort. Arant. recent. & extim. unciam unam,

Citri recent. ext. unciam unam semis,

Flor. recent. Tunicæ rubr. unciam unâ,

& si in promptu sunt, aut haberi possunt,

Flor. recent. Arantiorum drachm. sex,

Sem. seu Gran. Kermes legit. & integrorum drachmas duas,

macerentur una alterave die, tum fiat colatura; nunc accipe

Hujus aquæ odoriferæ rubræ & essentificatæ libras duas,

ac in ea dissolve,

Magist. n. solubilium, utpotè,

Coralliorum rub. unciam unam,

Perlarum oriental. unciam semis,

Matris perlarum unciam unam,

His solutis superadde

Sacchari Canar. albiss. libras tres,

ac

ac sola ejus dissolutione, sine ulla ebullitione Syrupus conficiatur, *Cor, vitales spiritus ac animales insigniter roborans & recreans.*

SYRUPUS GEMMATUS CORDIALIS REFRIGERANS.

℞. Succi Granatorum acidorum recenter expressi,
Succi pomorum redolent. recenter quoque expressi,
Succi Citri seu Limonior. jam etiam expressi ana uncias octo,
In his succis digerantur
Cort. Citri seu Limon. recent. ext. unciæ duæ,
Arant. recent. & extim. uncia una,
Flor. Tunicæ recent. rubr. uncia una semis,
Buglossi recent. uncia semis,
Granor. Kermes legitim. integr. non contusor. drachmæ duæ,

& factâ digestione die una vel altera in calore leni, vitro opt. clauso, coletur, in colatis & benè clarificatis succis dissolve

Magist. n. solubil. Coralliorum unciam unam,
Perlarum oriental. unciam semis,
Matris perlar. unciam unam,
His solutis superadde
Sacchari Canar. albi libras tres,

ac solâ sacchari dissolutione sine coctione fiat Syrupus cordialis efficacissimus, *qui in Febribus ardentibus, malignis, pestilentialibus, imò in peste ipsa summè salutaris est, Cordisque palpitationi resistit; exhibendus per se, ob gratiam sui saporis, sive in vehiculis appropriatis, ab uncia semis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE CORTICIBUS CITRI.

QUantumvis & hujus Syrupi dexterrima præparatio in *Appendice* n. ad *Animadversiones* in *Pharm. Augustanam pag. 6.* sit perspicuè descripta: tamen cùm in morbis calidis & malignis, ubi usus ejus frequens & salutaris est, ob *Vinum* in dicta descriptione addendum & mihi ipsi suspectus sit, idcircò aliam hic addo ejusdem Syrupi descriptionem, non minus elegantem, *solo dempto vino*, quæ talis:

℞. Cort. Citri recent. & extim. libram unam,

quibus conscissis & Cucurbitæ vitreæ immissis superaffunde

Aquæ Cort. Citri vel Limon. libram unam semis,
Rosar. fragrantiss. sine additione still. libram semis,

& factâ brevi maceratione destillentur per bal. n. vaporosum ad siccitatem Corticum; Liquori egresso odorifero injiciantur

Eorundem Corticum Citri seu Limon. recent. & extim. unciæ sex,
Granorum Kermes legit. drachmæ tres,

ac post brevem digestionem liquor ab iis colaturâ separetur, quò interim asservatô, accipe Cortices ab infusione residuos, eosque s. q. aquæ simplicis affusâ, parumper coque, decoctum cola, clarifica, & cum

Sacchari Canar. albi libris tribus semis

ad consistentiam quasi tabulati percoque, cui tandem adde

Superioris asservati fragrantis liquoris libras duas circiter,

ac solâ sacchari dissolutione confice Syrupum præstantem. *Qui non solum Cor & Ventriculum roborat, verùm etiam malignis ac pestilentialibus morbis resistit, & palpitationem Cordis avertit; sumptus ab uncia semis ad unciam unam, in vehiculis morbosis affectibus congruis.*

SYRUPUS CYDONIORUM.

PAretur juxta modum in *Pharmacopœia Augustana* præscriptum, nimirum sumendo

Succi Cydoniorum recent. expressi & depurati libras quatuor,
Sacchari albi Canar. libras duas,

ac sola coctione in vase terreo, fiat Syrupus debitæ consistentiæ; Cujus vires in prædicta *Pharmacopœia* sufficienter adscriptæ sunt.

SYRUPUS CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Rad. Bistortæ,
Tormentillæ ana unciam unam,
Cichorii sylvestr. unciam unam semis,
Pimpinellæ,
Scorzoneræ,
Saniculæ,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam unam,
Galangæ drachmas sex,
Herb. recent. Consol. Saracenicæ,
Millefolii,
Sangvisorbæ,
Pyrolæ,
Hederæ terrestris ana uncias duas,
Flor. rosarum rub. siccat. unciam unam semis,
Balaust.
Papav. errat. ana unciam unam,
Fruct. Acaciæ unciam unam semis,
Capit. Papav. albi cum seminibus num. vj.
Baccat. Myrti unciam unam,
Santali rubri drachmas sex,
Cort. Arantiorum,
Citri ana unciam unam,
Nuc. Moschat. expressarum, ab Oleo relictarum drachmas sex;

Incisa & contusa coquantur in s. q. aquæ simpl. repetitis vicibus affusæ, quousque tota specierum virtus extracta sit, colaturæ omnes alb. ovorum probè clarificatæ ad remanentiam circiter librarum duarum evaporent, quibus additis

Succi seu vini Cydoniorum librâ unâ semis,

Sacchari Canarii albi libris tribus,

coquantur denuò ad consistentiam Syrupi. Servetur. *Abstergit & adstringit leniter, intestina exulcerata conglutinat, malignitati, quæ utplurimum Dysenteriis conjuncta est, resistit: Roborat Ventriculum & Hepar: In omnibus porrò vulneribus internis & profundis, tanquam vulnerarium meditamentum præstat, propinatus cum Cremore hordei, sero Lactis caprino, aut aquis coctis appropriatis, ad unam vel alteram unciam, bis terve de die.*

SYRUPUS DE ENDIVIA.

Conficiatur Syrupus hic in modum planè Syrupi de Cichorio simplicis, paulò ante propositi, qui *iisdem* etiam *affectibus* medetur.

SYRUPUS DE FARFARA.

Paretur & hic Syrupus *(qui calidis pectoris affectibus catarrhosis, Phthisi potissimum dicatus est)* juxta normam Syrupi de Cichorio simplicis legitimè descripti, & paulò ante traditi.

SYRUPUS DE FUMARIA.

Neque hic Syrupus quoad præparandi modum variat à Syrupo de Centaurio min. Juxta illius igitur ductum is conficiatur. *Ejus usus potissimum est in expellendis Morbillis, & Variolis, nec non in febribus malignis, ad sudorem proliciendum. Dos. unciæ semis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE FRAGIS.

Hujus, uti aliorum ex succis simpliciter parandorum Syruporum, una eademque est conficiendi ratio: proinde ne diu in his moremur, ejus præparatio ex Syr. de Berberibus, aut Cydoniis confectione petatur.

Convenit in Febribus calidis & æstuantibus: Urinas movet, ac renum arenulas expellit.

SYRUPUS GRANATORUM.

Parandus ad normam aliorum Syruporum acidorum simplicium. *Refrigerat & humectat; nauseam & vomitum biliosum reprimit, febribusque biliosis auxiliatur.*

Nota: Observetur cautela de *succo Granatorum* exprimendo in *Appendice ad Animadversiones Pharmacopœia Augustanæ pag. 6.* inculcata.

SYRUPUS DE GLYCYRRHIZA PECTORALIS.

℞. Rad. Liquiritiæ rasæ uncias duas,
Tussilaginis recentium,
Enulæ Campanæ,
Ireos Florent. ana unciam unam semis,

Herb.

Herb. recent. Hyssopi,
Hederæ terrestris,
Millefolii,
Scabiosæ,
Veronicæ,
Pulmon. maculosæ ana uncias duas,
Flor. Papav. errat. recent. unciam unam semis,
Dactylorum num. xv.
Jujubarum num. xxv;

Quæ cuncta incisa & contusa coquantur in s. q. aquæ simpl. repetitis vicibus affusæ, ad omnium virtutum prolectionem, colaturæ junctim clarificatæ, & ad libras duas circiter coquendo abstractæ, additisque

Sacchari albiss. Can. libris tribus, vel loco hujus, si lubet,

Mellis opt. purissimi libris quatuor,

(*quia majorem vim abstergendi mel obtinet, adeoque in exulcerationibus pectoris, sive Vomica pulmonum, sive Phthisis ipsa fit, mel pro saccharo eligendum foret.*)

coquantur porrò ad debitam Syrupi consistentiam, cui

Essent. vel spiritus Anisi uncia una vel altera admiscenda.

Præstat in affectibus pectoris, sive ex Catarrho, sive exulceratione aliqua ortum duxerint, adeoq; in Phthisi ipsa, Vomica pulmonum, Tussi, sputo etiam cruento cum emolumento adhibetur.

SYR. DE HEDERA TERRESTRI.

℞. Aquæ Hederæ terrestris sine additione ex baln. n. vaporoso still. libras duas,

Huic immerge

Herb. recent. Hederæ terrest. conscissæ minutim uncias octo vel decem.

Peractâ digestione duarum dierum circiter fiat colatura cum expressione, expressum probè clarificetur, interimque asservetur. Conduceret tamen, si hæ Essentiæ aut Aquæ essentificatæ similes Syrupis destinandæ, in alembico vitreo clarificarentur, apposito capitello, quò id, quod summè spirituosum est, & levi ignis pulsu præprimis exhalat, excipiatur. Licet verò paucis pro clarificatione cum album. ovorum opus sit ebullitionibus, nihilominus ne quicquam virtutis inaniter ad auras pellatur, huic labori non erit parcendum.

Jam verò

℞. Succi Hederæ terrestris recenter expressi & depurati libras duas,

Sacchari albiss. Canar. libras tres,

coquantur ad consistentiam quasi tabulati, addendo tandem

Essentiæ superius asservatæ q. s.

pro Syrupi consistentia adipiscenda debita, solâ veluti sacchari dissolutione, aut unica saltem ebullitione.

Commendatur ad affectus pectoris, cruenta & saniosa sputa, Phthisin & apostemata purulenta, menses & urinas movet, sive per se sumptus, sive in jusculis gratu & appropriatis, ab uncia una ad unam semis.

SYR. DE HYSSOPO SIMPLEX.

Paretur ad normam Syrupi præcedentis de Hedera terrestri, cujus virtutes etiam æmulatur, adeoque *in affectibus pectoris, ex frigida causa, viscida & crassa materia enatis utiliter exhibetur.*

SYR. HYDRAGOGUS.

℞. Succi rad. Iridis nostr. cærul. depurati libras quatuor,

Rad. sambuc. vel decocti earum fortis libram unam semis,

quibus mixtis immerge sequentia incisa & contusa, nimirum

Rad. recent. Ebuli uncias quatuor,
Enulæ uncias duas,
Calami aromat. unciam unam semis,
Cort. medlan. Sambuci recent. unc. duas,
Medullæ Sambuci unciam unam,
Bacc. Juniperi unciam unam semis,
Alkekengi,
Sem. Bardanæ maj.
Nasturtii,
Urticæ ana unciam unam,

factâ digestione brevi, coquantur ad remanentiam libræ unius semis, coletur, & exprimantur species, colaturæ clarificatæ adde

Sacchari albissimi libras tres,

Et

Et denuò coquendo ad justam consistentiam Syrupus efficiatur: *Qui præstans est in Hydropica dispositione & Cachexia, educit serosam humiditatem per urinam, ut & quandoque per alvum, sumptus ab uncia una, ad uncias duas.*

SYRUPUS HYDRAGOGUS ALIUS HEPATICUS.

℞. Succ. Absinthii nostrat. libram unam,
Epaticæ nobilis,
Agrimoniæ ana uncias decem,
Iridis nostr. cærul. libram unam;
Quibus succis commixtis immerge sequentia, incisa & contusa, utpotè,
Rad. recent. Ebuli uncias sex,
Calami aromat. unciam unam semis,
Galangæ unciam unam,
Medullæ Sambuci drachmas sex,
Rosarum rub. recent. uncias tres,
Santali rubri unciam semis,
Bacc. Juniperi unciam unam,
factaque maceratione die una, coquantur ad consumptionem libræ unius semis, colaturæ expressæ & alb. ovorum clarificatæ adde
Sacchari albi Can. libras duas,
& denuò ad Syrupi consistentiam decoquantur, addendo ultimo pro aromatisatione
Elæosacchari Cinamomi,
caryophyll. ana unciam semis,
Fiat Syrupus.
Cachecticis & Hydropicis emolumento est, Hepar roborat insigniter, ut & Lienem, uncia una vel altera pro dosi frequenter exhibita.

SYRUPUS MASTICHINUS STOMACHALIS.

℞. Aquæ Mastichinæ stomachicæ nostr. *in Classe xv.* descriptæ libram unam, cui adde
Sacchari albi Can. uncias viginti,
ac solâ ejusdem dissolutione, lenissimo in calore fiat Syrupus gratissimus, *Ventriculo ut & Cerebro roborando in affectibus eorum frigidis efficax. Dosis uncia semis ad unciam unam semis.*

SYRUPUS DE MELISSA.

ET hic Syrupus ad normam præcedentium Syruporum de Hedera terrestri, & de Hyssopo, parandus venit, quemadmodum Planta hæc odore fragranti, adeoque spiritu subtili sulphureo quoque prædita, coctionem diuturnam ferre nequit, nisi subtiliores ejus partes vaporetenus coctione in auras pellere velimus, terrestrioribus saltem nos saturaturi: Igitur diligentia in similium Syruporum præparationibus adhibenda est. *Inservit autem Syrupus hic ad vires Cordis restaurandas, Uteri insuper affectibus opitulatur, menses mulierum promovet, & malignitatibus, febribusq; exinde subortis adversatur. Dosis uncia una ad unam semis.*

SYRUPUS DE MENTHA STOMACHALIS.

AD præcedentium Syruporum conficiendi modum, & hic pariter parandus simpliciter, nimirùm ex aqua ejus sine additione destillata & essentificata, succo porrò cum sacchârô ad consistentiam quasi tabulati coctô &c. Verum cum fortè nonnemo illum magis stomachalem desideret, en! sequentem præparationem subdo:

℞. Menthæ recentis odorif. libras quatuor vel quinque,
Cinamomi acuti unciam unâ semis,
Nuc. Moschatar. drachmas sex,
Macis drachmas duas,
destillentur sine ulla alia additione, aut liquoris cujusdam affusione, in baln. n. vaporoso, ad omnem humiditatis prolectionem, siccitatemque specierum; Liquori egresso denuò immerge sequentia saltem incisa, utpotè,
Cinamomi acuti unciam unam,
Nucum Moschatarum unciam semis,
Galangæ,
Calami aromatici ana drachm. tres,
Mastichis electæ drachmas duas,
triduana maceratione circiter peractâ, fiat colatura, Essentia colata purificetur vel per filtrum, aut clarificatione in alembico institutâ, quâ Essentia interim asservatâ accipe.

Saccha-

Sacchari albi libras tres,
solvatur cum
Succi Menthæ recenter expressi & depurati libra una semis,
coquantur ad consistentiam fere tabulati, cui junge
Aquam superiorem essentificatam fragrantem in quantitate competenti respectu Sacchari,
ac solâ dissolutione veluti Sacchari conficiatur justæ consistentiæ Syrupus: *Qui præstans est in roborando stomacho, Nauseam Vomitusque spontaneos compescit, aliisq; morbis Ventriculi, à causa frigida natis medetur, porrectus in vehiculis convenientibus, utpotè Vino Cydoniorum vel Granatorum, ab uncia una ad unam semis.*

SYRUPUS NEPHRITICUS AUT CONTRA CALCULUM PRIMUS.

℞. Rad. recent. Apii unciam unam,
Petrosel. uncias tres,
Ononidis,
Pimpinellæ ana unciam unam semis,
Calami aromat.
Liquirit. ana unciam unam,
Bulb. Asparagi recent. uncias quatuor,
Herb. recent. Nasturtii hortens.
Petroselini,
Rutæ murariæ,
ana uncias tres,
Bacc. Juniperi unciam unam semis,
Alkekengi unciam unam,
Sem. Nasturtii,
Urticæ ana unciam semis,
Saxifragiæ,
Dauci,
Thlaspios,
Carui, ana drachmas sex;
Incisa & contusa coquantur in s. q. Aquæ simplicis (vel in Aqua Betulæ, si haberi possit, scil. quæ tempore Veris ex arbore Betulæ sauciata spontè effluxit) ad remanentiam librarum duarum, colatura cum expressione facta probè clarificetur, cui adde
Succi Raphani hortensis, radulâ comminuti, recenter expr. & depurati libram unam,
Sacchari Canarii albi libras tres,
& ad consistentiam debitam Syrupi denuo coquantur. *Vires habet eximias in cienda Urina, exturbando Calculo & sabulo, cùm renum, tum vesicæ, Renes, meatus urinarios, tùm etiam vesicam mundificat, Calculi propagines, ipsas arenulas exturbando, velut in herba seminium præcidit, supposito, quod ejus usus continuato vigeat, exhibendo pro dosi unciam unam, ad unam semis, in decocto Cicerum & Petroselini.*

SYRUPUS NEPHRITICUS ALTER.

℞. Limon. pomorum recent. succulentorum minutim consciffforum cum toto, excerptis seminibus Num. xij.
Raphanorum hortens. & hyemal grand. ad instar rapatum radula comminutor. libras duas semis,
Cæparum recent. contusarum libram unam,
ex his omnibus mixtis & contusis in mortario lapideo, ac per biduum maceratis, exprimatur tandem succus, qui probè depurandus & quocunque modo clarificandus, sine violenta coctura. Hujus succi accipe circiter libras duas, cui adde
Sacchari albi Can. libras tres semis,
ac unicâ saltem ebullitione confice Syrupum debitæ consistentiæ: *Qui easdem cum priori Syrupo, imò potentiores in remorante Urina cienda, ac pellendo sabulo, virtutes obtinet; Conterit proprietate substantiæ suæ Calculos in renibus, eosq; extrudit, si ejus usus frequens sit. Eodemque modò, quo prior Syrupus, in decoctis Cicerum & Petroselini, eorum jusculis, & aquis sequentibus destillatis Nephriticis commodè propinandus, ab uncia semis ad unam.*

SYRUPUS NEPHRITICUS TERTIUS.

℞. Succi Chærefolii recenter expressi & depurati libram unam,
Raphani hortensis maj. hyemalis recenter expr. & purificati libram semis,
Vini albi Rhenani libram semis,
in quo autem prius
Bacc. Juniperi conquassat. uncia una macerata fuerit.
In his Succis & Vino unitis solvatur

Magist. n. solubilis Ocul. Cancrorum cum Spir. Veneris par. unc. una semis

Omnibus porrò probè filtratis adde

Sacchari albi Can. q. s.

nimirum ad libram unam liquoris uncias circiter viginti Saachari, ut sola ejus dissolutione leni calore, & in vase terreo, Syrupi durabilis consistentia emergat, qui aromatizandus

Elæosacchari Cinamomi uncia una vel altera.

Fiat Syrupus.

Cujus virtutes ex superioribus elucescunt; *Hydropicis Ascite & Anasarca laborantibus salutaris est, pro dosi ejus uncia semis ad unciam unam sumpta.*

SYRUPUS DE NYMPHÆA.

DEstilletur ex floribus Nymphææ albis aqua sine ulla additione, in baln. nostro vaporoso.

Hujus aquæ stillatæ libris duabus semis immerge

Florum recentium Nymphææ libram semis;

Factâ digestione per biduum, aqua à floribus colaturâ separetur, ac probè clarificetur, quâ interim asservatâ, fiat è

Florum Nymphææ recent. librâ unâ, &

Aquæ communis ferventis libris quatuor,

Infusio, ac unius diei circiter maceratio, quâ peractâ, colatura etiam & florum expressio. Huic porrò aquæ fervefactæ prius denuò immergatur

Florum Nymphææ recent. libra semis, vel una,

peractâq; digestione denuò brevi, aqua iterum à floribus, per expressionem separetur, ac alb. ovorum optime clarificetur, cui adde

Sachari albi Can. libras quatuor,

coquantur ad omnem ferè aquositatis exhalationem & ad tabulati ferè consistentiam, cui tandem jungantur

Superioris aquæ destillatæ & imprægnatæ libræ duæ semis,

& unicâ saltem ebullitione conficiatur Syrupus debitæ consistentiæ. *Qui insignes obtinet virtutes refrigerandi & humectandi, Viscerum æstus mitigat, sitim temperat, ac ardores febrium compescit, somnum conciliat, atque dolores omnes lenit, Dosis uncia semis ad unciam unam.*

Nota: Si priori Aquæ Nymphææ destillationi nonnihil de *Rosis recentibus* adderetur, pro grato odore conciliando, haud inconsultum illud fore arbitror.

SYRUPUS DE PAPAVERE ERRAT.

AD eundem planè, quo præcedens Syrupus de Nymphæa, modum & hic de Papavere erratico artificiosè parandus est: *Qui suas, ita dextrè paratus, insignes edit virtutes, ad ardentium febrium vehementes æstus extinguendos; Dolores mitigat, somnum conciliat, præ cæteris autem omnibus pectoris malis, & acrioribus à capite destillationibus, faucium inflammationibus, Pleuritidi, Peripnevmoniæ, & Empyematibus salutaris existit; dandus ab uncia semis, ad unciam unam semis, in vehiculis ac Julapiis gratis.*

SYRUPUS DE PAPAVERE SIMPLEX.

PRæstat hunc Syrupum solâ coctura parasse, id unicè cavendo, ne mucilagineum evadat decoctum, quale papaveris capita etiam præbere solent, si diu nimis coquantur: accipias igitur

Capitum Papav. albi & nigri ana recent. unà cum seminibus uncias octo;

Conscissa capita, semina autem parum conquassata coquantur in s. q. aq. simplicis, ad remanentiam trium circiter librarum, decoctum colatum, & debitè alb. ovorum clarificatum, additis

Sacchari albiss. libris duabus,

coquantur ad competentem Syrupi consistentiam. *Hic somnum conciliat, præsertim Infantibus, Caloris febrilis incendium mitigat, humectat & refrigerat, defluxiones à capite tenues & acres ad pectus & asperam arteriam ruentes sistit, à drachma una, duabus vel uncia semis Infantibus & Pueris, adultioribus verò ad unciam datus.*

SYRUPUS DE PÆONIA.

DEstillentur ex recentibus floribus Pæoniæ per baln. n. vaporosum, sine ulla alia additione, Aquæ libræ duæ:

Huic Aquæ destillatæ immergantur dictorum florum Pæoniæ recentium unciæ sex vel octo,

Rad.

Rad. Pœoniæ recent. confciff. teffellatim uncia una femis,
digerantur in calore per diem unum atque alterum, in vafe claufo, fiat pòft colatura & lenis expreffio, effentiâ interim clarificatâ & affervatâ, fiat ex
Florum eorundé recent. librâ unâ femis,
Radicum etiam Pœoniæ mar. recent. ficcat. uncia una femis, cum fuffic. quant.
Aquæ fimplicis ferventis,
Infufio per biduum, & demum colatura & expreffio, colatura alb. ovorum probè clarificata, additis
Sacchari Canarii albi libris tribus,
coquatur ad omnem ferè humiditatis exhalationem, & confiftentiam quafi tabulati, addendo ultimo
Aquæ fuperioris deftillatæ ex recentibus floribus effentificatæ fuff. quant. (libras circiter duas)
fiatque unâ aut paucis ebullitionibus Syrupus antepilepticus, *qui Comitialibus morbis, ac Uterinis affectibus opitulatur, ab uncia femis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE POMIS CORDIALIS.

℞. Gran. Kermes legitim. drachmas duas,
Cort. Arant. recent. extimor.
Citri recent. & extim. ana unciam unam,
Flor. Tunicæ recent. rub. unciam unam femis;
Quæ cuncta immergantur in
Succi Pomorum redolent. recenter expreffi & depurati libram unam,
& peractâ digeftione biduanâ, fiat colatura, fpeciebus verò refiduis adhuc affunde
Succi pomorum acidodulc. & redolent. recenter expr. libram femis;
reiterataque digeftione aliquali, fiat denuò colatura, quæ ambæ colaturæ depurandæ & clarificandæ, addendo tandem
Sacchari Can. albi libras duas,
fiat unâ vel alterâ faltem ebullitione, terreo in vafe, Syrupus debitæ confiftentiæ. *Is in roborando Corde, viribusq́; deperditis restaurandis eft eximius: Refrigerat, humectat, & malignitati refiftit, adeoque in febribus ardentibus, malignis cum fructu exhiberi poteft, ab uncia femis ad unciam unam.*

SYRUPUS ANTIPHTHISICUS ET VULNERARIUS.

℞. Aquæ oculorum populi arboris, Aquæ Summitat. Abietis feu Laricis arboris (vulgò Schreme Gipffel) ana tempore veris fine additione ullius rei, ex Balneo n. vapor. deftillat. libras duas;
In his mixtis aquis macerentur fequentia faltem incifa, utpote
Rad. recent. Enulæ camp.
Saniculæ ana uncia una femis,
Tormentillæ uncia una,
Cichorii fylv. unciæ duæ,
Pimpinellæ uncia una,
Symphyti maj. drach. fex,
Herb. recent. Veronicæ unciæ tres,
Hederæ terreft.
Millefolii,
Confolidæ Sarac.
Flor. recent. Papav. errat.
Rofarum rub. ana unciæ duæ.
Maceratione fufficienti peractâ, in vafe bene claufo, & moderato calore, fiat colatura cum forti expreffione, expreffum alb. ovorum in alembico vitreo, fuo capitello munito, probè clarificetur, interimque affervetur. Jam verò
℞. Species ab infufione relictas,
quibus porrò adde
Rad. recent. Enulæ Camp. unciam unam femis,
Saniculæ,
Cichorii Sylv. ana uncias duas,
Pimpinellæ,
Symphyti maj.
Tormentillæ ana unciam unam.
Herb. recent. Veronicæ,
Hederæ terreftr.
Millefolii,
Pulmonar. maculofæ,
Confol. Saracen.
Flor. recent. Papav. errat.
Rofarum rub. an. unc. tres.
Incifa coquantur in f. q. aq. fimpl. repetitis vicibus, quousque omnis virtus extracta fit, colaturæ omnes junctim clarificatæ, additis
Sacchari Can. albi libris fex,

ad consistentiam quasi tabulati denuò coquantur, addendo tandem

Aquam superius asservatam & essentificatam in tanta quantitate,

ut una vel altera ebullitione Syrupi consistentia emergat. Fiatque Syrupus. Qui, *in omnibus exulcerationibus internis, Phthisi, Vomica pulmonum, Empyematibus, Vulneribus profundis præsertim pectoris salutariter exhibendus, sive per se, sive in vehiculis appropriatis, utpote Aquis Vulnerariis, sero Lactis caprini, imò in Lacte caprino ipso, ab uncia una ad unam semis.*

Nota: Summo vere destillentur *supradicta aqua ex oculis populi, & summitat. Abietis*, asserventurque, donec *reliqua herba, flores & radices recentes* iis infundendæ erumpant, sic minus difficilis Syrupi hujus erit præparatio.

SYRUPUS DE RIBIBUS.

PAretur juxta modum aliorum Syruporum acidorum ex succis confectorum: *Qui iisdem ferè cum illis viribus gaudet, humectandi, refrigerandi, sitimque febrilem extinguendi, nec non Cor roborandi.*

SYRUPUS ROSATUS SIMPLEX.

℞. Aquæ Rosarum sine ulla additione ex baln. n. vaporoso still. libras duas,

Cui Aquæ fragr. immergantur
Rosarum rub. recentium unciæ octo, super inspergendo
Spiritus Vitrioli drachmam semis,

fiat per biduum circiter digestio in vitro bene clauso, quâ peractâ digestione fiat colatura & rosarum expressio; expressa & colata aqua per filtrum probè clarificetur, interimque asservetur. Tum accipe

Rosarum rub. recentium uncias octo:

Easque leniter coquantur in s. q. Aquæ simplicis ad remanentiam circiter librarum duarum, factâ pòst colaturâ cum forti expressione rosarum, clarificetur decoctum alb. ovorum, cui adde

Sacchari albi Can. libras tres semis:

Denuò coquantur ad totam ferè decocti exhalationem, & consistentiam quasi tabulati, cui tandem

Aquæ superius asservatæ odoriferæ essentificatæ & subacidæ libræ duæ circiter

addantur, ac una saltem ebullitione factâ (sed cuncta in vase terreo vitreato peragendo) Syrupus efficietur gratus & efficax, *in Hepate & Ventriculo roborando; Refrigerat insuper, humectat, caloremque febrilem extinguit, quo cum etiam ex tempore Tinctura Rosarum, aquis appropriatis, vel etiam simplicibus, aut decoctis commixtus, confici potest: Hoc autem denuò observetur, ut in terreis, vitreisque vasis ejus præparatio instituatur.*

SYRUPUS DE ROSIS SICCIS.

COnficiatur hic Syrupus ad modum in *Pharmacopœia Augustana* expressum, cùm sola virtus stiptica in ea expetatur, videantur ibidem ejusdem virtutes.

SYRUPUS DE RUBO IDÆO.

AD normam pariter aliorum Syruporum ex succis acidis confectorum & hujus instituatur præparatio, accipiendo nimirum

Succi de Rubo Idæo, qui sponte per pannum effluxit, libras quatuor,
Sacchari albi libras duas,

& coquendo in vase terreo vitreato fiat Syrupus: *Qui defectionibus Cordis & Lipothymiis succurrit, æstus febrium contemperat, Cor roborat, Urinamque movet, ab uncia semis ad unciam unam vel per se vel cum Julapiis propinandus.*

SYRUPUS ANTISCORBUTICUS.

℞. Herb. recent. Beccabungæ,
Cochleariæ,
Nasturtii hort.
Nasturtii aquat.
ana q. s.

Ex his mixtis herbis concisis destilletur, sine alia additione ex baln. n. vaporoso Aqua præstans.

Hujus aquæ destillatæ libris duabus immergantur sequentia minutim incisa, nimirùm

Herb

Herb. recent. Cochleariæ,
Nasturtii aquat.
Nasturtii hortens. ana
unciæ quatuor,

peractâ aliquali digestione in vitro benè clauso fiat colatura cum expressione leni, quâ interim asservatâ aquâ, accipe porrò

Succorum recenter expressorum & depurat. utpotè
Cochleariæ,
Nasturtii hortens.
Nasturtii aquat. ana libram unam,
& additis

Sacchari albi Can. libris tribus semis,

coquantur ad omnem ferè humiditatis, & succorum exhalationem, & tabulati quasi consistentiam, cui tandem jungantur

Aquæ superius destillatæ & impregnatæ libræ duæ circiter,

ac una vel altera ebullitione in terreo vase fiat Syrupus *præstans in Scorbuto. Lienis & Mesenterii obstructiones aperit, ac erosionibus Oris & Gingivarum, sanguinem continuo fundentibus, admixto modico Cremoris Tartari, mirificè prodest: In aquis appropiatis ab uncia semis ad unciam unam porrigendus.*

SYRUPUS DE SCORDIO SIMPLEX.

Similiter & hic Syrupus juxta modum in Syrupi de Betonica, vel Hederæ terrestris dextra descriptione indigitatum, conficiendus est; Idcircò eorundem præparationes studiosè observentur, ut secundum illarum ductum & hujus præparatio dextrè instituatur. *Præsens cæterum est medicamentum hic Syrupus in morbis malignis, & febribus pestilentialibus, resistit internæ putredini, & proprietate substantiæ suæ Pesti & malignitati cuicunque adversatur; Lumbricos etiam enecare, ac menses ciere perhibetur.*

SYRUPUS DE SCORDIO COMPOSITUS ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Herb. recent. Scordii nostrat. libras sex,
Rutæ hortens. libras tres,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. & extim. uncias
tres vel quatuor.

Mixta & incisa minutim destillentur per se sine ulla additione ex balneo n. vaporoso ad siccitatem herbarum & Corticum.

Aquæ hujus prolectæ libris duabus sem. immergantur
Herb. recent. Scordii nostr. unc. quatuor,
Rutæ hortensi unciæ duæ,
Sem Citri conquassati uncia semis,

& factâ digestione spatio unius alteriusve diei, fiat colatura cum expressione, quâ interim asservatâ Essentiâ prius clarificatâ, accipe

Species ab extractione relictas,

quas coque cum s. q. Aquæ simpl. ad remanent. circiter libræ unius, colaturæ expressæ & clarificatæ adde

Succi Scordii recenter expressi & probè depurati libras duas,
Sacchari albiss. libras quatuor,

coquantur ad exhalationem humiditatis, & tabulati ferè consistentiam, addendo demùm

Aquæ superius asservatæ & impregnatæ libras duas semis circiter,

ac unâ saltem ebullitione factâ confice Syrupum debitæ consistentiæ. *Qui efficax est in Febribus malignis & peste ipsa expellenda: Roborat insuper Cor & vitales spiritus, materiam malignam ad ambitum corporis per sudorem propellens, datus ab uncia semis, ad unam & unam semis.*

SYRUPUS SPLENETICUS.

℞. Oculorum Cancrorum in pulverem subtilem redactorum uncias tres,
Cremoris Tartari subtiliter triti uncias duas.

His mixtis superaffundantur in alembico vitreo

Vini albi Rhenani libræ duæ,
Spiritus salis veri drachmæ duæ,

bulliant parum in alembico vitreo, suo capitello munito juncturisque benè clausis, ut id quod bulliendo transit, excipi, & residuo, cum refrixerit, reaffundi possit; fiat pòst omnibus refrigeratis colatura, quâ interim asservatâ, porrò accipe

Rad. recent. Apii,
Cichorii sylv.
Fœniculi,
Pimpinellæ,
Petroselini ana unc. duas,
Calami aromat.
Galangæ ana drachmas sex,
Herb. recent. Scolopendrii,
Chærefolii,
Cochleariæ,
Nasturtii hort.
Asplenii,
Matrisylvæ ana uncias duas,
Sem. Urticæ,
Nasturtii ana unciam unam,
Apii unciam semis,
Bacc. Juniperi drachmas sex.

Incisa & conquassata coquantur in s. q. Aquæ simplicis ad remanentiam circiter librarum trium, colaturæ expressæ & probè prius clarificatæ adde

Sacchari Canarii albi libras tres semis, ac porrò ad humiditatis superfluæ exhalationem, seu tabulati ferè consistentiam coquantur, addendo tandem

Vini superius parati & asservati suffic. quantitatem, seu libras duas circiter, & una vel altera ebullitione, in terreo vase vitteato, fiat Syrupus: *Qui ad Obstructiones Lienis & Mesenterii reserendas, ac menstrua mulierum pellenda efficaciter concurrit. Dosis uncia una ad unam semis.*

Nota: Quod *Oculi Cancrorum residui*, nondumque totaliter dissoluti, aliis usibus adaptari possint.

SYRUPUS FLOR. TUNICÆ.

NObilis Syrupi de Floribus Tunicæ præparatio instituatur juxta normam præparandi Syrupum florum arantiorum; *ita enim efficax existet in virtutibus ipsi tributis, in roborando nimirùm Corde, tollenda Lipothymia & Syncope, adeoq; in omnibus infirmitatibus, ubi Cor & facultas vitalis patitur, imò in Peste ipsa & Febribus malignis opem præstabit.*

SYRUPUS EX SUCCO TUSSILAGINIS.

NOn variat à præparatione Syrupi de Cichorio Sylvestri, coquendo nimirum radices cum proprio succo, & addito Saccharo, ad consistentiam Syrupi. *Præstat in affectibus Pectoris calidis, Tussi sicca, Peripneumonia, Pleuritide, & aliis catharrosis acribus & salsis defluxionibus, quæ in pectus ruunt, salutaris est.*

SYRUPUS VIOLARUM MARTIALIUM.

℞. Florum Violarum Martialium recent. à virid. calicul. repurgatorum & excerptorum libram unam.
Cui superaffunde
Aquæ ferventis libras duas, vel duas semis.

Cooperiatur infusio (quæ commodè fieri potest in vase stanneo,) relinquaturque in calore leni per aliquot horas, fiat post colatura & fortis florum expressio. Expressæ & colatæ infusioni de novo adde aliquot uncias florum dictorum Violarum in mortario contusorum, reponantur in locum tepidum aliquot horis, iterumque exprimantur. Expresso huic succo purpureo adde

Sacchari subtiliter triti q. s. nimirùm ad uncias circiter quindecim succi vel infusionis, admiscendo Sacchari libras duas,

ac solâ dissolutione Sacchari in patina stannea, supra ahenum, aquâ fervente repletum, collocata, fiat Syrupus elegantissimus purpureo violaceus durabilis.

Ex floribus à bina infusione superius adhuc residuis, utpotè qui multum adhuc tincturæ & virtutis in se continent, altera porrò fiat infusio, cum aqua ferventi, ex colatura demùm cum Saccharo ad sufficientiam addito, fiat sine coctione vel ebullitione Syrupus uti superius per M. B. minus quidem elegans & efficax, qui vel pauperibus leviori pretio divendi, vel pro Julapio prostare potest. Aliàs etiam *Syrupus hic Violarum* unica ebullitione parabilis est, & quidem sequenti modo:

℞. Infusi Violarum purpurear. uncias quindecim circiter,
Sacchari albi Can. contusi libras duas,

& in aheno stanno obducto, igne ardenti vel recenti carbonum, confestim una vel altera fiat ebullitio, postea ab igne remotis,

tis, ac ſupernatante ſpumâ cochleari perforato remotâ, Syrupum per ſetaceum cola & uſui ſerva.

Abſolvimus Alterantes Syrupos; nunc veluti manu ducimur ad præparationes *diverſorum Mellium* auſpicandas: Verum deflectimus in ipſo ſtatim veſtibulo à communi, tritâ & erroneâ Veterum methodo ac viâ, juxta quam violentis & intempeſtivis coctionibus & elixationibus ſuis, vires, naturam & energiam *Florum, Herbarum, & Radicum* hebetant ac peſſundant, partes ſpirituoſas fugant & exhalare faciunt, nihilque quibusdam mellibus conſignant, niſi terreum quoddam craſſamentum, effœtum & exſuccum coagulum. Nos ècontrà oculos & aciem illùc defigimus, ut teneriores, aëreas & ſpirituoſas partes ſartas & inviolatas tueamur, quibus tandem efficaciſſima quæque ad nos Compoſita, & Mel redundet. Quanquam hoc noſtrum dogma aperuerimus, dum *Animadverſiones* ſuper *Mel Anthoſatum* meditaremur, ubi ſimplicem & naturæ per omnia conſimilem *Renodæi*, *Rondeletii & aliorum ſimplicitate gaudentium Authorum* præparationes commendavimus, quæ citra artem artificioſiſſimæ, ſuperciliosis Pharmacopœorum quorundam inventis plerunque anteponendæ. De præſenti autem conſultum ac neceſſarium dûxi, enucleatiùs & disertè magis ſuper hæc commentari, ut Medicos principiantes, Pharmacopœos ambiguos & devios, Ariadnæâ quâdam regulâ & filo è labyrintheis plexibus in regiam viam & libertatem vindicarem; jacto fundamento de *Mellis* natura, uſu, & accidentibus.

Obvium eſt ipſis etiam Ruricolis, quânam ratione Mellis favos irrequietæ apiculæ ſerenâ æſtate congregent, & inter ſuſurros, velut totidem feſtivos ſibilos, non ſibi, ſed nobis mellificent. Provida ſane in omnibus natura, brevi velut Epitome in viliſſimis hiſce inſectis & animalculis Apibus, Monarchias Regnorum, aut Reſpublicas, ſi mavis, ideali quodam compendio delineavit, quibus *Sacra pagina* improbi laboris luculentum dant teſtimonium, utpotè ad quos veluti pædagogos, pigros & deſides ablegant: *Magnus* tamen *Ariſtoteles*, & *oculatus Plinius*, Monarchiæ jus ac regimen tribuunt, dum eos Regem eligere inter ſe aſſerunt, hamo ſeu aculeo deſtitutum, ſolâ Majeſtate armatum. Ut ut ſit, conficit interim laborioſa & circumſpecta mater Apis, inter alveolos ex delectu optimorum florum ac vegetabilium primo vere & ſuccedente æſtate, quintam veluti Eſſentiam, ſuccum perdulcem, & debitæ ac durabilis conſiſtentiæ, eumq; in alveario recondit, diſpoſitis ad eum (mirê Architectonicæ gnara) totidem capſulis, in quibus Mel digerit, elaborat, heterogenea (quæ & ipſa inutilia non ſunt) ſeparat, hæc propolis, Germanis Wifft/ appellantur. Nectar hoc & Ambroſia, balſamicam tenacitatem & naturalem quandam incorruptibilitatem obtinet, ut in multos annos perdurare poſſit, ob inſignes inſuper dotes, quibus nutrit, laxat, abſtergit, confortat, conſolidat, ac reliqua (ſive eſculenta, ſive ſint medicinalia aut bellaria) à corruptione & interitu vindicat ac tuetur, ſumme nobis deſiderabile: quas tamen virtutes jam dicto modo tantò efficaciùs & cum energiâ exeret, quantò exactiùs lege artis ab heterogeneis (Cerâ nimirùm & propoli) liberabitur. Subintravit tamen hactenùs maleſana conſvetudo, quam, neſcio, an craſſior ignorantia, an turpis lucri cupiditas fulciat, ut dum Agricolæ aut Mulſarii favos Mellis apiculis ſubtrahunt, nullo habito rerum diſcrimine, ipſis animalibus & apibus ſtupidiores, ea, quæ naturæ ductu hæc inſecta ſuis ſcriniis & alveolis diſtingvunt, Mel ſcilicet, ceram & propolim, re, uſu, & viribus diſtincta, in unum tamen conjiciunt cumulum, confundunt utilia cum fæcibus, liquant, fermentare faciunt, affuſo inſuper liquore diluunt, unum efficiendo Chaos: adeò quidem, ut nulla poſt ſuperſit ars ac dexteritas, quæ ſimilia confuſa verè ac integrè ſeparare poſſit: interim Mellis natura ac virtus obtunditur, tot obruta heterogeneis, nec amplius ſibi conſtans, arrepto fermento in aliud veluti ens tranſit, alterius dein efficaciæ ac informe coagulum. Subintrant tamen alii emunctioris genii, quibus commune ac tritum eſt; talia in prima veluti principia denuò redigere & ſubdividere, coquunt aucto gradu ignis Mel & hoc

hoc Chaos despumant iteratò; ast quò consilio? partes æthereas & volatiles mellis sublimant & exhalare faciunt, crassa terrestria & heterogenea melli admixta inspissant ampliùs, nobisque pro Mannâ & Melle vapposa liquamina divendunt & relinquunt, liquatâ nimirum Cerâ & propoli unitâ per minima: ut proindè mirari amplius non subeat animum, cur nos prærogativas & dotes Mellis nequaquam in Melle deprehendamus, quas ad nos citra allegorias fida ac Veneranda Antiquitas transcripsit: hæc est infida magistrorum nostrorum traditio, & Erronum malesana doctrina, qui posthabitis majorum sacris traditionibus, propria exosculantes, violentas cocturas in pharmacopolia invehunt, quas prætextato nomine, & novato etymo, despumationem vocant, ac nobis imponunt, dum nobis effœta liquamina tradunt, substantiâ rei in bullas evanescente. Hos lubens mecum ad culinas & laboratoria abriperem, ut totis diebus despumationibus Mellis intenti, si non viderent, palparent saltem, totam Mellis substantiam in bullas & nihilum tandem abire posse, præcipuè superinfusâ sæpius aquâ, si immoderatè & sæpius decoquatur. Et ratio hoc svadet: nam dum exhalavit potior pars spirituũ Mellis in violenta illa ignis torturâ & cocturâ, si qui manent reliqui, ii non sufficiunt, majorem relictæ partis molem crassiorem & terrestriorem regere & coercere, unde bullarum instar in spumam abeunt partes Mellis crassiores, sufficiente spiritu & æthere orbatæ. Et sic se res habet, gaudet enim Mel non minùs ac alia quamplurima vegetabilia partibus volatilibus, quæ velut fermentatæ violentiore coctione efferuntur, relictis partibus crassioribus & terrestrioribus in forma spumæ, quæ sub dominio relictorum spirituum, Mellis videlicet remanentis coerceri nequeunt, à compage & unione naturali penitus solutæ. Graphicè hæc descripsimus in Appendice de Aquis in genere destillandis, ubi spirituosa non coctioni apertæ, sed destillationi solum subjecimus, experientiâ docti, in iis quæ balsamicæ & spirituosæ substantiæ sunt, nihil inter decoquendum superesse, quàm morticinia, exsuccas & crassas remanentias: Quidni & in Melle hoc eveniat, quod Magisterii instar & quintæ Essentiæ, sublimes atomos & partes subtiles florum continet? Proinde si luci, quam accendo, & rationibus non obsequeris, lingua ac gustus litem dirimat, queîs deprehendes, aliter longè sapere Mel purum & genuinum, aliter mixtum, alteratum, seu propoli & Cerâ confusum, ac decies despumatum: Ut proindè apud viros doctos & sapientes nullum supersit dubium, Mel virtutibus suis constans, simplex, legitimè ac dextrè sine magno calore, & intimâ confusione partium heterogenearum Cerâ & propoli, separatum, adeoque nec semel etiam despumatum, sed viribus detergentibus, consolidantibus, laxantibus, abstergentibus & nutritivis adhuc integrè gaudens, quale denique in subsequentibus docebimus, effœto illi & totidem coctionibus ac despumationibus castrato Melli, esse longè præhabendum.

Qua ratione verò, quoque artificio Mel à Cera aliisque partibus terrestrioribus heterogeneis legitimè & dextre fit separandum (neque tamen partibus suis tenuioribus castrandum) ut illa quæ natura ipsa separata voluit, non confundamus, & confusum Chaos, idque inseparabile efficiamus, en! modum sequentem suppedito:

Accipe favos cum Melle in ipsis contento, quamprimum ex alveario excissi, & à partibus crassioribus prius separati fuerint, vasi cuidam vel Ollæ intrusos, in locum moderatissimè calidum colloca; dico in locum moderatè calidum, etenim à leni etiam calore Mel liquidius efficitur, ut ita per colatorium vel saccum linteum transeat, ac effluat; Quamobrum ab intensiore calore cavendum, ne & adhærens Cera colliquescat, atque adeò hoc pacto adjuncta heterogenea, scil. Cera & propolis Melli intimius permisceantur, nunquam post à Melle amplius ex toto separabilia, quin impuritas maxima, ingratusque sapor & odor, Melli impressa maneant tenaciter, decies licet clarificetur. Proindè quamprimum Mel paulatim & retro fornacem veluti, leniter calefactum fuerit, illud sacco linteo in cuspidem definente instar manicæ Hippocr. infundito, ac in illo

illo ipso loco moderatè calido, alligato sacco tamdiu relinquito, donec Mel ferè omne, & quidem purissimum per saccum vel manicam in subtus collocatum vas permearit, & transcolatum fuerit, quod sine omni despumatione, aut ulteriori coctione, suo inesse naturali durabile, propriis, eximiisque virtutibus prægnans, nec partibus suis subtilioribus castratum, asservandum est. Relicta in manica vel sacco à Melle transcolato, Cerâ & propoli, quibus dc Melle nonnihil adhuc adhæret, illa ab invicem demum separanda sunt, aquâ simplici affusâ: Hoc verò Mel ultimò clotum, ac coquendo ad debitam consistentiam redactum, separatim, tanquam priori longè inferius, ad usus culinarios cedat. Præmissa hac de Melle necessaria informatione, transitum paro ad singulares Mellium Medicinalium præparationes, quæ ordine sequuntur.

MEL ANTHOSATUM SEU RORISMARINI.

℞. Mellis purissimi translucidi, juxta modum præmissum ab heterogeneis partibus probè separati libras duas,
Cui immergantur
Florum recent. Rorismarini conscissorum minutim uncia una semis,
Folior. Rorismarini recent. & conscissorum unciæ quatuor:

Immissa alembico, vel alicui alii vitro, cerâ & vesicâ probè clauso, relinquantur diu in digestione, loco tamen moderatè calido, tandem adhuc calente Melle fiat colatura cum forti expressione. Mel colatum usui asservetur. Cui tamen, si volupe fuerit, idem pondus uti suprà florum & foliorum Rorismarini recent. infundi, digeri, & tandem ab ipsis colatum Mel reponi potest. Verum ne quicquam deperditum eat, ac præfatum Mel præstantius efficiatur, virtutibusque Rorismarini amplius imprægnetur, accipe residuum ab infusionibus expressum Rosmarinum, illumque affusâ aq. simplicis suffic. q. coque, decoctum colatum leniter evaporare finito ad ipsam Mellis spissitudinem, quod priori colato Melli Rorismarini junctum, illud præstantius in virtutibus, quamvis paulò terrestrioribus, haud tamen inutilibus, efficiet. *Hoc nativis Rorismarini virtutibus imbutum Mel præstans est, Cerebro, Cordi & Ventriculo roborando, flatibusque discutiendis, Colicis pariter ac Uterinis doloribus, gutturi inferiori cum enematibus immissum, mitigandis.*

MEL MENTHÆ.

℞. Aquæ Menthæ odoriferæ sine additione ex balneo n. vaporoso still, libram unam,
cui denuò
Menthæ recentis odoratæ librâ unâ additâ,

ex balneo n. vaporoso aqua destillando proliciatur, quâ interim asservatâ odoriferâ & spirituosâ accipe

Mellis purissimi satis crassi, & legitime uti supra edoctum extracti libras quatuor,
Cui immergantur
Menthæ recentis minutim conscissæ unciæ decem, vel librâ una,

factaque maceratione loco calido, vase probè clauso, septimana una circiter, fiat colatura cum forti expressione. Mel expressum interim asservetur.

Jam verò
Ex residua Mentha expressa, additis adhuc
Menthæ recenthis librâ unâ
&
Succi Menthæ recenter expressi & depurati libra una semis,

fiat, cum suffic. q. aquæ simplicis affusâ, decoctum forte, quod colatum & purificatum leniter evaporet, ad consistentiam & spissitudinem satis crassam, instar Electuarii. Hoc portò cum superioris aquæ spirituosæ suffic. quant. nonnihil diluatur, ac superiori Melli Menthæ, quantum ad debitam suam consistentiam sufficere videbitur, jungatur.

Efficax est in affectibus Ventriculi & Intestinorum: doloribus Colicis & Hystericis, tùm per os assumptum, tùm etiam gutturi inferiori immissum, opitulatur.

MEL MERCURIALE.

℞. Mellis simplicis libras quatuor,
Herb. Mercurialis minutim concisæ libras duas,
Succi Mercurialis libras tres;
Coquantur aliquandiu, postea colaturâ factâ, evaporent leniter ad consistentiam Mellis. *Abstergit, alvum laxat, Clysteribus immixtum.*

MEL ROSATUM.

℞. Aquæ Rosarum fragrantissimæ sine additione ex baln. n. vaporoso still. libras quatuor:
Quæ ipsa aqua denuo à libris quatuor Rosarum recentium pallidarum destillando abstrahatur. Aquæ huic prolectæ fragranti immergantur
Rosarum rubearum recent. libræ duæ:
Factaque maceratione per triduum in vitro probè clauso, fiat colatura cum forti Rosarum expressione; quâ interim asservatâ essentiâ seu aquâ essentificatâ, accipe porro
Mellis purissimi legitimè depurati uti supra edoctum libras duodecim vel sedecim,
cui immergantur
Rosarum rubearum recent. libræ duæ, digerantur in calore leni per triduum, post, Melle adhuc calente, colentur, exprimanturque Rosæ: Melli colato porrò immerge, servatis interim Rosis prioribus expressis,
Earundem Rosarum rubearum recentium libras duas,
& porrò in calore per triduum circiter relictis, fiat iterum colatura cum expressione, calente adhuc Melle. Jam verò accipe
Rosas à tribus præmissis infusionibus relictas, scil. ab infusione prima cum aqua rosarum, & duabus infusionibus cum Melle.
Eæque suffic. quant. Aquæ affusâ, coquantur ad remanentiam sex vel octo librarum, factâ pòst colaturâ cum expressione Rosarum, Decoctum prius clarificatum ad spissitudinem Mellis crassi, seu Electuarii formam, leniter evaporet, quod inspissatum decoctum rosarum, cum superiori asservata spirituosa, Rosisq; rubris imprægnata aqua dilutum, Melli rosato superiori per solam & binam infusionē parato, jungatur, & desuper de dicta imprægnata aqua Rosarum tantum addatur, quantum pro debita ac durabili Mellis Rosati consistentia, experto Pharmacopœo sufficere videbitur, & vel sine ulla, aut unica tantum ebullitione Mel præstans Rosarum usui reponi & asservari poterit. *Virtutes Mellis Rosati peculiari loco in Animadversionibus descriptas, supervacaneum arbitror prolixis verbis hic inserere; illud solum addo, ac B. L. solor, quod plus virium & energia in Syrupi hujus aut Mellis uncia una sibi accedere visurus sit, quàm in pluribus aliis vulgata methodo decoctis Mellibus.*

Nota: Si qui *Mel Rosatum Citratum* desiderent, ut opus hoc magis coarctem, nec scripta levi de causa rescribam, hi adeant *Animadversiones* nostras in Pharmac. August. super illud idem *Mel Rosatum Citratum* adjectas, & juxta illarum ductum istud conficiant: aut in hac dextra Mellis Rosati descripta præparatione, singulis destillationibus & infusionibus, Cortices Citri vel Limoniorum recentes, in competenti quantitate addant.

Tandem etiam ponat sibi Lector Benevolus ob oculos, & sagaciore mentis trutinâ ponderet tritum illud & sæpius in *Animadversionibus* n. proclamatum axioma: Quod omne recipiens recipiat saltem ad modum suæ receptivitatis, non ultra, nec juxta totalem energiam imprimentis; quamobrem ubi, quod pluribus in locis erit obvium, incideris in literas s. q. id est, suffic. quantitate v. gr. coquatur hoc vel illud simplex, aut infundatur vel extrahatur, memineris opus esse peritiâ Pharmacopœi, ut qui novit Aquam v. gr. aut Vini Spiritum habere se in decoctione, extractione & infusione, velut Menstruum extrahens & solvens; norit etiam quantæ sint vires in re coquenda, solvenda, aut infundenda, & probè dignoscat, an una coctione vel infusione, vires rei solvendæ vel extrahendæ elici queant; an alterâ & tertiâ, reiterato scilicet opere totaliter demum eliciantur: Nullum namq; Menstruũ solvens & extrahens infinitam habet solvendi & extrahendi latitudinem, sed limitatam potestatem, inque sphæra suæ receptivitatis circumscriptam: Quis enim libra una aquæ Regiæ, solvat Auri mediam? aut quis Spiritus vini uncia extrahat resinam ex media uncia Gialap-

Gialappæ? simili prorsus modo parva aquæ seu crudæ seu destillatæ quantitas, nequit virtutem omnem rei extrahendæ in se recipere ex magna ejus mole, sed reiteratâ sufficienteque quantitate aquæ opus est, dum omnimodam virium prolectionem ex concreto solvendo consequâris, ne ipsum majore suarum facultatum & dotis medicæ parte refertum, tanquam effœtum esset, cadaver, abjiciatur, cum damno non tàm Pharmacopœi, quàm ægri, qui quod inutiliter abjicitur, non rarò cogitur lucroso precio redimere & veluti luere, sed ut integra vis medica ex re solvenda aut decoquenda exhauriatur, & in menstruum seu liquorem solventem aut extrahentem transferatur.

MEL VIOLATUM.

Fiat ad normam præcedentis Mellis Rosati, & nanciſceris Mel præstantissimum Violatum, suis propriis virtutibus uberrimè prægnans, cujus utendi modus etiam notissimus.

OXYMEL SIMPLEX.

℞. Mellis purissimi satis crassi, ad mentem nostram extracti, & vetusti libras duas,
Aceti vini optimi, si lubet aliqua re gratâ & congruâ, utpote Rosis, Floribus Tunicæ &c. imbuti libras duas,

paucis ebullitionibus fiat Mellis consistentia paulò liquidior, ne illud diu coquere opus sit, cum illud facilè in liquidiore consistentia conservetur diu. *Hujus vires, annexis cautelis, uberrimè describuntur à D. D. Augustanis, quas in eorum Pharmacopœia consule.*

OXYMEL DIURETICUM.

℞. Rad. recent. Apii,
Petroselini,
Pimpinellæ,
Raphani hortensis,
Restæ bovis ana uncias duas,
Herb. recent. Cochleariæ,
Nasturtii hortensis,
Chærefolii,
Rutæ murariæ,
Cymar. Asparagi recent, ana uncias duas semis,
Seminum Nasturtii,
Fœniculi,
Thlaspios,
Urticæ ana unciam unam,

Radices & herbæ incisæ, semina verò conquassata immittantur vitro, quibus superaffundantur

Aceti vini destillati libræ tres:

Serventur in digestione loco calido per triduum circiter, factâ pòst colaturâ cum forti expressione, acetum expressum filtratione clarificetur, interimque asservetur. Jam verò accipe

Species ab extractione relictas:

Quas, affusâ ſ. q. aquæ ſ. repetitâ vice coque, decoctum colatum & probè clarificatum (cuncta in vase terreo peragendo) evaporet ad consistentiam extracti, seu Mellis spissioris, quod denuò cum superiori aceto asservato & imprægnato diluatur, &

Mellis purissimi crassioris consistentiæ & vetusti, dextrè ex favis suis, uti supra edoctum, extracti, libris quatuor addatur,

ac unâ vel alterâ ebullitione fiat Syrupus seu Mel diureticum, quod aromatizetur Elæosacchari Cinamomi unciâ unâ.

Movet hoc Oxymel Urinam impeditam potenter, renumq; Calculos & vesicæ atterit, mensesq; mulierum propellit: ab uncia ad unam semis, pro dosi exhibendum.

OXYMEL SCILLITICUM.

℞. Aceti Scillitici cum aceto destillato parati libras duas,
Mellis crassissimi antiqui solidioris libras duas semis,

paucis ebullitionibus conficiatur Mel debitæ consistentiæ.

In Affectibus Pectoris, & Asthmaticis à crassa pituita, & viscosa humiditate provenientibus, Ventriculo etiam tali humore obsesso, maximè conducibile est: Hydropicos nec non Anasarca laborantes juvat: unum vel duo cochlearia pro dosi sumenda.

OXYSACCHARUM SIMPLEX.

℞. Succi Granatorum acidorum recenter expressi libram semis,
Aceti Vini Rosati vel Violati unc. octo,
Sacchari albiss. Can. libram unâ semis.

 Coquan-

Coquantur in vase terreo ad consistentiam Syrupi, cui pro grato odore & sapore conciliando adde

Essent. Citri Saccharinæ ex recentibus Cort. paratæ unciam unam semis,

Fiat Oxysaccharum.

Refrigerat & humectat, crassos humores incidit, siti sedanda, nec non Viscerum inflammationi mitiganda conducibile est, ab uncia semis ad unciam unam, in aquis vel vehiculis convenientibus.

JULAPIUM ROSATUM.

℞. Aquæ Rosarum sine additione ex baln. n. vaporoso destillatæ libras duas semis, cui adde

Rosarum recentium, vel sale conditarum libras duas:

Ac porrò ex balneo n. vaporoso libræ duæ semis Aquæ destillando proliciantur, quibus adde

Sacchari albi Can. libras quatuor,

ac solâ ejusdem dissolutione paretur Julapium, *pro Cordialibus & refrigerantibus Julapiis dilutioribus conficiendis aptum.*

JULAPIUM EX VINO.

QUamvis dexterrima hujus Julapii præparatio in *Animadversionibus* n. super ipsum factis luculenter descripta, ac juxta ejus normam etiam Julapium hoc paratu facillimum sit, nihilominus aliam illi addam descriptionem compendiosiorem, magisque cordialem & roborantem, ut utra arrideat, L. B. deligere habeat. Itaque

℞. Vini Malvatici, vel,

si illud propter valorem non arrideat,

Vini albi Rhenani libras quatuor:

cui immergantur

Rosarum recent. sale condit. unciæ quatuor,

Flor. Tunicæ recent. unciæ duæ,

Cort. Arantiorum

Citri ana recent. extim. unc. una,

Cinamomi acuti uncia una semis.

Factâ brevi maceratione, abstrahantur in balneo n. vaporoso destillando libræ tres. Liquori huic spirituoso & fragranti (abjectis speciebus cum vini vappa quæ in residuo remansit,) porrò adde

Vini Malvatici, vel

Vini albi potentis libras duas,

Rosarum recent. sale condit. uncias quatuor,

Flor Tunicæ recent. uncias duas,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recentium,

Cinamomi acuti ana unciam unam,

ac porrò brevi factâ maceratione, abstrahantur destillando in eodem baln. vapor. libræ duæ semis, vel tres, quibus adde

Sacchari Can. albiss. libras quatuor,

& solâ ejusdem dissolutione, fine ulla coctione aut ebullitione, paretur Julapium *multis encomiis extollendum, ob ejus virtutes cordiales & roborantes quas habet in morbis frigidis, Apoplexia, Epilepsia, Lethargo, Comate Vigili, Paralysi & Hydrope, Senum peculiare est restaurativum, spiritus eorum vitales excitando, roborando: assumendum in vino quod gratissimum reddit, vel etiam alio in vehiculo grato.*

Nota: *Aqua spirituosa* bina vice *à Rosis aliisvè speciebus superius* abstracta, in virtutibus suis magis intendi posset, si in eâdem *Corticum Arantiorum & Citri ana recent. & extim. uncia una, Cinamomi tantundem, Ligni Aloes drachma dua*, nec non *Ambræ ac Moschi, pro ditioribus, ana grana aliquot*, aliquandiu saltem macerarentur. *Rosæ* verò quandoq; planè omitti possent, propter odorem fœmineo sexui adversantem.

MIVA CYDONIORUM.

℞. Succi Cydoniorum maturorum recenter expressi, & per residentiam depurati libras duodecim,

Musti Vini clari recentis libras sex;

Coquantur leniter terreo in vase ad remanentiam circiter librarum quinque, quibus adde

Sacchari albissimi libras sex,

ac porrò ad consistentiam Mivæ seu Syrupi paulò crassioris percoque.

Gratissimus Syrupus est adversus alvi profluvia, confortat Ventriculum & vomitiones spontaneas sedat; sumptus ab uncia una, ad unam semis.

Nota: Cùm non in omnibus Regionibus, præsertim Septentrionalibus plagis, *Vini aut Uvarum* sit proventus, ideoque & *Mustum Vini* ibidem locorum haberi nequeat;

queat; proinde ſvaſor ſum, ut dicto *Vini muſto Succus Cydoniorum* eodem pondere atque menſura ſubſtituatur. Ob quas prægnantes verò cauſas *Vinum album potens*, antiquitùs addi ſolitum, rejecerim, id *Animadverſiones* n. in Julapium de Vino, & Mivam Cydoniorum ſcriptæ, lectu ni fallor dignæ, luculenter commonſtrant, quas conſulat Lector amicus.

MIVA CYDONIORUM AROMATICA.

℞. Succi Cydoniorum recentis depurati libras duodecim,
Muſti Vini clari recent. libras ſex,
(Obſerventur autem, quæ de Muſti defectu in præcedente Miva Cydoniorum ſimplici admonui)
coquantur vel evaporent per ſe leniter in vaſe terreo, ad conſiſtentiam Syrupi craſſioris. Jam verò
℞. Cinamomi acuti uncias duas,
Caryophyllorum drachmas quinque,
Cardamomi min. drachmas ſex,
Macis,
Nucum Moſchatarum,
Calami aromat. ana unciam ſemis,
Maſtichis el. drachmas duas;
Quibus inciſis & conquaſſatis, cucurbitæque vitreæ immiſſis ſuperaffundantur
Vini albi veteris generoſi, vel
Vini Hiſpanici libræ tres,
& poſt brevem digeſtionem, fiat, dicto in alembico, calore arenæ, una atque altera ebullitio; xerum appoſito capitello vitreo, juncturisque clauſis, ut id, quod ebullitione qualicunque tranſit, reſiduo tandem vino reaffundi poſſit; cum autem omnia refrixerunt, fiat colatura,& ſpecierum ℞vis expreſſio, Vinum verò colatum & aromaticum filtro clarificetur, cui addantur
Sacchari Can. albi libræ ſex,
& ſola ejus, ſcil. Sacchari, diſſolutione leni calore fiat Syrupus, adjiciendo tandem
Succum Cydoniorum unà cum Muſto inſpiſſatum & ſuperius aſſervatum,
fiat Miva Cydoniorum aromatica præſtantiſſima. *Quæ Ventriculum frigidum & humidum roborat, vomitiones ſpontaneas compeſcit, Lienteriam cohibet, & facultatem concoctricem juvat, ab uncia ſemis ad unciam unam ſumendò ſæpius.*

ROB DE BERBERIBUS.
CERASORUM.
DE CORNIS.
CYDONIORUM.
CYNOSBATI.
DE RIBIBUS.
DIAMORON.
EBULINUM.
NUCUM.
SAMBUCINUM.
JUNIPERINUM.

Hæc omnia admodum trita ſunt, & paratu facillima, ut vel quælibet anicula & ruſtica dexteriori modo illa conficere noſcit, quàm olim deſcripta fuerint: Revolvantur ſuper ea *Animadverſiones* n. præſertim ſuper Rob de Cornis & Juniperi, è quibus non ſolum antiquorum errores, verùm etiam dexteriores eorundem præparationes elucefcent, idcircò non abs re illis in præſens ſuperſedeo, ne cramben biſcoctam apponam, ſed brevitati ſtudeam.

ROB DE SPINA CERVINA.

℞. Baccarum Spinæ Cervinæ q. ſ.
Immittantur ollæ Vitreatæ, quibus ſuperaffundatur Vini boni q. ſ.
ad ſupereminentiam unius vel duorum digitorum transverſorum, facta maceratione die una vel altera, coquantur parum, & per linteum tandem exprimantur. Succi hujus expreſſi libris tribus vel quatuor adde
Sacchari albi libram unam,
& junctim ad conſiſtentiam Electuarii, ſive Rob decoquantur, adjungendo ultimò
Pul. Cinamomi unciam ſemis,
Caryophyllorum drach. duas,
Zinziberis drachm. tres.
fiat Rob debitæ conſiſtentiæ, *præſens in Hydrope Aſcitè & Anaſarca remedium.*

Cæterum, traditâ & ad calcem perducta Syruporum alterantium, Mellium, & hujus Claſſis medicamentorum Theoriâ, ad dexteram purgantium Syruporum diſpenſationem iter paro: Humanitatem autem Tuam Lector benevole exoratam volo, ut, ſicut ad hoc medicamenti genus penitius deſcribendum, dexterius conficien-

ciendum & integrius conſervandum, multas & majores ferè, quam circa alias Compoſitiones reſtant exantlandæ vires, multam operam & vigilias promptus aliorum juvandorum ſtudio contuli, quatenus nimirum proſtent, & tanquam ex pharmaceutico condo depromi poſſint medicamenta conſiſtentiæ ſyrupalis, contra quasvis humani corporis affectiones valitura, tempore præſertim verno & æſtivo ex recentibus Vegetabilibus, juxta genuinam, atque ex ipſa rerum natura petitam præparandi methodum conficienda, ægris aſſumptu jucunda, Medentibus honorem & gratiam conciliatura, & omnino talia quæ Regiæ Pharmacopœiæ honoris augmenta creare valent; ita dum hæc legis, non gravatus ad labores, paulò accuratiore impaſſionatæ mentis trutina perpendere, quem intentioni meæ ſcopum præfixerim, ad multorum commodum directæ: Totius enim mei propoſiti cardo in hoc verſatur, ut conjungerem homogenea conſonis, conformia non diſſonis ſociarem, nec confusâ ſimplicium viribus & materiâ ab invicem diſſentientium coacervatione harmonicum medicamenti concentum perturbarem, ſed omninò ſarta, tecta, & integritate ſuî accepta conſervarem; tùm etiam ut vires in magna liquoris mole palentes & diſperſas in multo minorem quantitatem concentrarem, atque uti Veteranus Belli Dux, omni, etiam minimæ occaſioni intentior, nihil omittit eorum, quæ quovis modo ad victoriam cum honore & emolumento conſequendam faciunt, ita & ego non recens è ſcholis ad praxin deſcendens, ſed plurium hactenus annorum abſque veri jactantia, practicus, poſui mihi ante oculos morbos hinc inde in vitas hominum intempeſtivâ morte extinguendas graſſabundos, non minus, quàm vitæ arces & propugnacula, membra principalia corporis intelligo, conſideravi, ut juſtum cuique auxilium, ſubſidium aptum, & tanquam ex armamentario inculpatæ defenſionis arma laborantibus porrigerem & conferrem; ſic feci, ſic, ut feliciter eveniant, exoptavi. Quod ſi verò prædicta ſyrupalis conſiſtentiæ medicamenta, numero haud quaquam abſoluta, nec viribus ſuffectura, contra tot ac tantas hoſtilitatis morboſæ machinationes accuſaveris, differ paulum congrediendi cum inimica morborum phalange animum, donec novo ſequentium Claſſium & medicamentorum robore, mox ſubſidio auctus, fortior in hoſtem movere valeas, ad quod ſanè permultum etiam facere poſſunt *Animadverſiones* n. cum *Appendice*, ut tandem viribus & numeris omnibus abſoluto & inſtructo, liceat in campo Medico comparere.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SECUNDA, SYRUPORUM PURGANTIUM

Structuram complectens.

Quamvis minus difficilè mihi foret plurimas Syruporum purgantium Compoſitiones hic apponere, quia tamen Syrupi purgantes rarò abſq; commixtione rerum aliarum liquidarum adhibentur, & Cathartica propter diuturnam coctionem, quam in Syruporum confectionibus ferre debent, in viribus ſuis haud parum diminuuntur; Igitur longè conſultius eſſe arbitror, ad exemplum Infuſi purgantis (quod hodierno die plurimi Clariſſimorum Medicorum Viennenſium in uſu habent) Magnifici & Excellentiſſimi D. D. Mannagettæ, Medici Cæſarei, ex iiſdem infuſa parare; dicti autem infuſi purgantis, ſeu Aquæ laxativæ formula ita ſe habet:

℞. Fol. Senæ el. unciam unam,
Paſſularum min. drachmas ſex,
Coriandri drachmas duas,
Cremoris Tartari drach. duas ſemis.
Incisis & in petia ſeu ſacculo ligatis, ſuperfundantur Aquæ fontanæ ferventis unciæ ſedecim.

Factâ maceratione per noctem, mane fiat colatura & expreſſio; colato adde
Mannæ el. Calabr. uncias quinque,
Cremoris Tartari drachmas tres,
& cum alb. ovorum junctim clarificentur, factâ unicâ tantum ebullitione. Servetur uſui. *Cujus unciæ tres vel quatuor dentur pro doſi.*

Ex hoc jam manifeſtum fit, quod toties antea inculcavimus, aquam ſimplicem, vel aliam quamcunque, aut quodvis aliud menſtruum ultra modum ſuæ receptivitatis recipere non poſſe: Etenim ex hac Infuſione, cui de Catharticis tantum *uncia una Folior. Senæ, & aliquot unciæ Mannæ, cum unciis ſedecim aquæ ſimplicis* infundendæ deſtinantur, quatuor ad minimum potiones purgantes efficiuntur, quæ nunquam non cum felici ſucceſſu exhibentur, cum

è con-

ècontra (ast haud bene) vel *uncia una cum dimidia dictorum foliorum*, cum diversis *aliis purgantibus*, *Rhabarbaro*, *Gialappa*, *Agarico &c.* pro unica potione nonunquam à quibusdam præscribantur, qui tamen vix eundem effectum assequuntur. Non minus prudenter huic Infusioni *species Catharticæ multum resinosæ* adjectæ non sunt, utpotè quorum vis purgatrix in resinosa substantia consistens *ab aqua simplici* extrahi nequit, sed pro ejusdem extractione *spiritu aliquo ardenti* opus est. Ex horum numero sunt *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Turbith*, *Agaricus &c.* Quæ cum scitu necessaria sint, perquam rarò autem in præscriptionibus Medicamentorum observentur, non potui, quin datâ occasione paucis hæc attingerem. Proinde ad normam prædictæ Aquæ laxativæ, alia complurima Infusa loco Syruporum purgantium, ex tempore efformari possent, ne tot tamque inutilibus ex tanta omnis generis tùm Catharticarum, tùm alterantium & confortantium (quæ non solum superfluè, sed insuper etiam perperàm planè purgantibus adduntur, & nil amplius præstare possunt, quàm quod prohibeant, quò minùs rerum Catharticarum virtus debito modo extrahi queat) specierum farragine conglomeratis compositionibus Officinæ gravarentur. Si nihilominus plures & diversi Syrupi purgantes à nonnullis desiderentur, & hi fortè quos huic Classi inserui non sufficerent illis, idcircò ad Syrupos purgantes præcedentis Pharmacopœiæ plurimos recurrant, observatis n. *Animadversionibus*, juxta quas instituant ipsorum præparationes, omissis tamen rebus illis plurimis non purgantibus, aliisque quæ impedimento sunt, quò minus reliqua Cathartica vim suam in affusum menstruum exactè deponere queant, aut subsequentes consulat formulas.

SYRUPUS DOMESTICUS SEU DE SPINA CERVINA.

℞. Succi baccarum fruticis illius quam Spinam Cervinam appellant, circa finem Septembris, vel initium Octobris collecti, & probè depurati libras octo,

Huic succo immergantur

Rad. Ebuli unciæ duæ semis, vel tres,

Ireos nostrat. recent. unciæ quatuor,

Semin. Ebuli uncia una semis,

Zinziberis drachmæ duæ

Mastichis elect. drachma una.

Maceratione factâ per biduum coquantur ad consumptionem medietatis, coletur pòst, exprimanturque species, expressum decoctum alb. ovorum probè clarificatum, additis

Sacchari Canar. albi libris tribus, vel quatuor,

coquantur denuò donec Syrupi consistentia debita acquiratur, adjiciendo in fine

Elæosacchari Cinamomi vel Caryophyl. drachmas sex,

fiat Syrupus, Domesticus olim dictus, verùm cum valde invalidus sit ex solo succo paratus, idcircò quædam stimulantia Cathartica, ejusdem cum hoc succo naturæ, & virtutis, quæ tamen sine evidenti sapore & odore sunt, addidi, quò major vis & efficacia in Syrupum redundet, qui sane priori & vulgariter parato præstantior erit *in educenda pituita, & serosis humoribus: Unde præcipuè in Cachexia, Hydrope, ac Arthritide emolumento erit, ab uncia una ad uncias duas sumptus*.

SYRUPUS EMETICUS CORRECTUS.

℞. Pul. n. Antimonii correcti in Mantissa edocti unciam unam.

Extrahatur ejus Essentia seu vis emetica cum Vini albi boni ferventis librâ unâ semis.

(Nam aqua simplex, sive etiam destillata per se vim emeticam ex hoc pulvere nequaquam elicit) filtratione pòst, aut residentiâ potius Vino à pulvere separato, adde

Sacchari albi libram unam,

& in Syrupum liquidioris consistentiæ decoque, cui, pro odore & sapore grato ipsi conciliando, porrò adde

Elæosacchari Cinamomi uncias duas, fiat Syrupus.

Dosis

Dosis uncia una, vel uncia dua adultis hominibus; at Junioribus, pueris & Infantibus drachma semis, drachma una ad drachmas tres, pro ratione ætatis securè propinari possunt.

Nota: Si qui *Pulvere hoc Antimonii correcto* destituti, *Flores Antimonii albos* ritè paratos substituere vellent, ii conficiant Syrupum hunc emeticum ad modum sequentem.

SYRUPUS EMETICUS ALIUS.

℞. Vini Malvatici libras duas,
cui immergantur,
Florum Antimonii ritè parat.
aut etiam
Mercurii vitæ dextrè parati uncia una semis;
(vel etiam loco horum,
Vitri Antimonii dextrè sine additione parati & subtiliter triti uncia una accipiatur)
Cremoris Tartari drachmæ sex,
factâ maceratione loco benè calente per triduum circiter, factâ post colaturâ, vino colato addè
Sacchari albissimi libras tres,
ac sola ejus dissolutione fiat Syrupus, addendo pro grato sapore & odore conciliando
Elæosacchari Cinamomi,
Essent. Citri Sacchar. ana unciam unam;
fiat Syrupus gratus.

Medicamentum efficax est in suis operationibus, proindè non nisi fortioribus naturâ hominibus propinandum; ad expellendos biliosos, atros Melancholicos & quoscunque abundantes humores excrementitios, profundè radicatos & impactos; Igitur in febribus quartanis aliisque diuturnis & Chronicis auxilio est. Dosis drachma dua, uncia semis; ad unciam unam.

Nota: Pro abstemiis qui *Vinum* abhorrent, Syrupus dictus *ex succo vel Vino Cydoniorum*, quod æquè ac *Vinum* vim emeticam ex *pulveribus dictis Antimoniatis* elicit, parari poterit, qui gustui magis gratus, licet vel nullis *Elæosaccharis* aromatizetur.

SYRUPUS EMETICUS PURGANS EX VEGETABILIBUS.

℞. Radicum Asari recent. uncias tres,
Esulæ Cortic. uncias duas,
Hellebori nigri uncias duas semis;
conscindantur & contundantur parum, quibus superaffundatur
Aceti destillati & Rosati libra semis,
ac iterum in Vitreo vase exsiccentur, post coquantur in vase etiam terreo, vel saltem sartagine ferreâ, cum aquæ simplicis s. q. repetitis vicibus affusæ; quosque tota virtus extrahatur, colaturæ omnes alb. ovorum probè clarificatæ, additâ
Sacchari albiss. libra una semis,
denuò coquendo ad Syrupi consistentiam redigantur, cui pro sapore & odore grato conciliando,
Elæosacchari Cinamomi uncia semis; vel uncia una; admisceri potest.

VEL FIAT MODO SEQUENTI.

℞. Supradictas Radices aceto præparatas;
E quibus cum suffic. quant. spiritus Vini; repetitis vicibus affusi extrahatur essentia, quousque tota virtus extracta sit, Extractiones omnes in alembicum vitreum suo capitello munitum ponantur; â quibus superfluus spiritus ad Extracti liquidioris consistentiam; scil. Mellis, abstrahatur: Hoc Extractum denuò dissolve cum succi Cydoniorum simplicis recentis, vel etiam Pomorum redolent. libris duabus, & additâ
Sacchari Can. albi libra una semis;
coquantur ad Syrupi consistentiam. *Qui æquè ac Antimoniati Syrupi, humores excrementitios ex corpore potenter educant, & sic habebunt ii, qui nauseant Antimonium, quô confugere possint.*

SYRUPUS EX HELLEBORO.

℞. Fol. Hellebori nigri recent. s. q.
Ex quibus incisis & contusis destilletur aqua per baln. n. vaporosum, sine additione ulla.

Hujus Aquæ prolectæ libris duabus
immerge ulterius
Folior. recent. Helleb. nigri incisor. & contusorum libras duas:

Atque iterum peractâ prius maceratione per quatriduum circiter, aquositas per baln. n. vaporosum penitus penitusque ad siccitatem foliorum proliciatur.

Aquæ hujus destillatæ libris duabus sem. denuò immerge
Fol. recent Hellebori nigi conscissor. libram unam,

macerentur per biduum circiter, post fiat colatura cum forti expressione, colaturæ probè clarificatæ aut filtratæ adde
Sacchari albissimi libras tres,

ac una vel altera ebullitione confice Syrupum.

De viribus *Hellebori*, non tantum Botanici eximii, sed etiam Viri in Medica palæstra exercitati, multa ferè & egregia consignant encomia. *Hippocrates* divini Vir ingenii & aliquot adeptorum particeps ablegat ad Anticyras Helleboro purgandos. *Paracelsus* deprædicat Essentiam ejus Vino parandam. *Helmontius* ad amentias ex sordibus in Hypochondrio dementificis oriundas valere & capiti peculiariter sic prodesse admittit. *Sala ex Dioscoride* nodulum pessi instar, ad affectus graviores è suppressione menstrui muliebris adhibitum, licet cum mirabili totius contractura, sine tamen noxa agat, summè proficuum asserit. *Alii* ad absumptionem omnis causæ occasionalis seu materialis morborum plurium internæ, impetum in vitalé œconomiam noxium facturæ, atque ita ad vitam in sanitate perplures & longos annos conservandam, valere statuunt. *Alii* alia addunt, sive vera, sive hyperbolica, inter quæ probè notandum, alibi Helleborum vehementer & cum convulsione, alibi non fortius Rhabarbaro, imò alicubi omninò nihil purgare: non tamen nisi in contumaci materia, & benè correctum esse exhibendum. Cernimus certè exsurgere nunc temporis nova morborum monstra, ad præcepta veteris methodi medendi nè quiequam auscultantia, & non rarò stupemus ad complicationem affectuum sub mitis febriculæ & cordolii larvâ ferociter in vitam debacchantium, ut propter hanc rem consultum sit, nova indagare præsidia, & revolvere Venerandæ Antiquitatis monumenta, quorum ope prævaleat Medicus morbo, & indubiam ægro victoriam polliceri ausit; sed desidiâ partim, partim quod omnia jam dicta esse, nec restare nobis aliquid indagandum, putemus, impunè grassantur morbi; atque etiam viduas faciunt & pupillos intempestiva enectione Parentum. *Paracelsi* quidem essentia cum vino ad literam præparata durabilis non est, adeò ut Syrupus hic attactus meritò præstet; sed cum *Paracelsus*, an pravo an justo consilio, non determinem ego, salem suum circulatum, quò medicamenta ipsius præparata faciunt, quod promittunt, in plerisq; locis supprimat, vel nunc vinum, nunc originem salem, nunc Spiritum Vini, saponem, lixivium, aquam solventem, & multis aliis larvis occultando nominet, fit ut medicamenta ad literam ex *Paracelso*, elaborata, nil præstet eorum, ad quæ præparata sunt, unde meritò à pure *Galenicis* condemnantur. Aliorum experientias sicut protervus non exsibilo, imò intra modesti præconii cancellos limitatas amplector, ita hyperbolicas laudes aliorum potius quàm meâ experientiâ cognoscere præsto sum. Nunc non nisi quomodo durabilia & toto anno in promptu, seu ex Helleboro seu ex Asaro, Gratiola, Soldanella, & similibus Catharticis construenda sint medicamina sollicitus vivo, majora & hyperbolica quæ iis assignantur non recensurus.

Nota: Si efficaciorem desideres ex *Helleboro* Syrupum, consequeris id haud dubiè additis *radicibus ejusdem*, scil. ut præscriptam præparationem ex *foliis Hellebori foliis*, cum *toto Helleboro*, scil. *foliis & radicibus simul* instituas, perficiasque. Sed ut Tibi experientiam haud exiguam, in commodum ægri Christiani communicé, adverte; quantumvis *pleraq; vegetabilia* in cineres legitimè per ignem redacta, *salem lixivialem* præbeant saltem *fixum*, sunt tamen quædam, quæ *Spiritu salino* sunt referta, quædam etiam *sale nitroso*: Sic *Guajacum*, *China Radix*, *Sarsaparilla* parũ *salis fixi* præbent, verũ *nitrosum*, quod ipsum tamen verè volatile non pronunciandum: Noster auté *Hic Helleborus niger*, tametsi integrum

tegrum ejus plaustrum comburas, vix *unciam* acquires *ejus Salis fixi*; cum enim aqua ab ipso destillatione abstracta acredinem linguæ veluti mordacem impertiat, signo est manifesto, in hac acredine *spiritum Salinum Hellebori*, ira virium bonum partem subjectam esse & latere, quare consulto integras *Melampodii* vires in hoc Syrupo conservare adnixus sum, ut examinanti ad oculum patebit, id quod nemo ex simplici decocto sibi polliceri ausit, aut sperare. At desiderabis etiam *correctionem Hellebori?* Cautè sanè circa *Hellebori* exhibitionem extitère Hippocratici veteres; quia non rarò violenter purgat, vomitum excitat: ast satis ipsâ præparatione corrigitur, si de *succo vel Vino Cydoniorum* ipsi nonnihil adjiciatur, & sic in ipsa exhibitione *Heleborati medicamenti*; *Cydoniis* namque cicurari, minusque nocere venenatam vim *Hellebori*, imò innoxium reddi medicamentum, pluries animadversum est. Age verò, quisquis, manibus non post terga revinctis, sed ad impigros labores expansis, meo labori ob artem longam, brevem vitam, ob multitudinem rerum in scrinio Naturæ abditarum, & plurima impedimenta, ut minimè uni homini detur cognoscere omnia, experiri non valenti, gestis animosè succedere, insta vestigiis, respice exemplum prælucentis & facem præferentis, & certè tandem in secretiores Naturæ thalamos penetrabis, ut artium difficillimam Medicinam ampliorem, quàm ab ipsis Hippocratis & Galeni temporibus præstitum sit, indefesso paucorum annorum studio, unâ cum pharmacevticæ cognitionis thesauro amplissimo tibi feliciter obtigisse, gaudere possis & gratulari.

SYRUPUS HYDRAGOGUS.

℞. Rad. Levistici recent. unc. duas semis,
Mechoacæ albæ,
Jalappæ,
Ebuli recentis ana uncias duas,
Turbith albi,
Hermodact. ana unciam unam,
Cort. med. Sambuci unciam unam,
Medullæ Sambuci unciam semis,
Gummi Gamandræ pulverif. & in petia ligati drachm. unam,
Cremoris Tartati unciam semis,
Tartari Vitriolati drachmas tres,
Ol. Tartari per deliq. drachmas duas:
Incisis & conquassatis crassiusculè superaffundantur
Vini, ad dimidias, *ex* generoso destillati, libræ tres semis,
(sumendo nimirum vini albi generosi libras septem, & libras tres semis ab illo destillatione abstrahendo, vappâ vini residuâ abjectâ.)
locentur in digestionem loco calido, & vase probe clauso, per quatriduum, post fiat colatura cum forti expressione, quâ colaturâ probè clarificatâ, & interim asservatâ, accipe
Species ab infusione relictas:
quibus porrò adde,
Rad. rec. Levistici uncias tres semis,
Cichorii sylv.
Apii,
Vincetoxici,
Petroselini ana recent. uncias tres,
Cimarum asparagi recent. uncias quatuor,
Herb. Hepat. nobilis,
Scolopendrii,
Cichorii sylv.
Agrimoniæ,
Nasturtii hort. ana recent. uncias duas,
Sem. Nasturtii,
Urticæ ana drachmas sex,
Ebuli unciam unam semis,
Incisa coquantur cum s. q. Aquæ simplicis repetitis vicibus, quousque virtus omnis extracta sit, colaturæ omnes cum expressione factæ junctim clarificentur, & ad libram unam circiter evaporent; addendo tandem
Superiorem asservatam infusionem catharticam, &
Sacchari Can. albi libras quatuor,
sic leni unâ vel alterâ ebullitione factâ, fiat Syrupus debitæ consistentiæ, qui aromatizandus
Elæosacchari Cinamomi
Caryophyll. ana uncia semis,
Ejus usus præcipuè est in Affectibus Cachecticis & Hydropicis, cum non solum serosam humiditatem

tatem in corpore fluctuantem per alvum & urinam evacuet, verum etiam per sudorem & insensibilem transpirationem. Obstructiones praeterea viscerum naturalium reserat, illaque roborat. Dosis uncia una, ad unam semis & duas.

SYRUPUS MAGISTRALIS PRIMUS.

℞. Foliorum Sennæ elect. uncias tres,
Rhabarbari opt. unciam unam semis,
Rhapontici veri unciam unam,
Mechoacæ albæ uncias duas,
Hermodactylor. unciam unam
Agarici Trochiscati unciâ unam semis,
Cremoris Tartari drachmas sex,
Tartari Vitriolati drachmas tres,
Ol. Tartari per deliq. drachm. unam:
Incisis incidendis superaffundantur
Aquæ ferventis libræ tres semis,
vel,
si Medico cuipiam placuerit, simpl. aquæ
Vinum album substituat.

Et factâ maceratione per biduum vel triduum circiter fiat colatura cum forti expressione, quâ interim clarificatâ essentia & asservata, accipe
Species ab expressione residuas, quæ additis sequentibus, utpote,
Rad. recent. Cichorii sylv.
Pimpinellæ,
Petroselini,
Fœniculi,
Asparagi ana unciis duabus,
Herb. recent. Hepaticæ nobilis,
Scolopendrii,
Agrimoniæ,
Endiviæ,
Cichorii sylv.
Nasturtii ana unciâ unâ semis,
Sem. Nasturtii,
Urticæ ana drachmis sex,
Ebuli uncia una,
Cremoris Tartari drachmis tribus,

coquantur, incisa prius, cum s. q. aquæ simplicis repetitis vicibus, quousque tota virtus extracta sit, colaturæ omnes cum expressione factæ, probè prius clarificatæ leniter evaporent, ad remantiam libræ unius circiter, vel unciarum octo, & additis alterius, Superiore Essentiâ Catharticâ asservatâ, &
Sacchari Can. albi libris tribus semis;
denuò perpaucis ebullitionibus redigantur ad consistentiam Syrupi durabilis, qui aromatizandus
Essentiæ n. liquidæ Citri unciis tribus.

Utrique sexui in educendis humoribus biliosis viscosis pituitosis, ut & Hypochondriacis, conducibilis est, quapropter in morbis chronicis, Hypochondriorum obstructionibus, Mensium suppressionibus cum successu adhibetur, ab uncia una ad uncias duas, & tres.

SYRUPUS MAGISTRALIS SECUNDUS.

℞. Rhabarbari opt. uncias tres,
Rhaponrici veri uncias duas,
Myrobalan. Chebularum,
Belliric. ana unciam unam,
Cremoris Tartari drachmas duas:

Incisis saltem superfundantur libræ tres Aquæ ferventis, & relinquantur in digestione per biduum, factâ post colaturâ cum expressione, Essentia colata clarificetur, interimque asservetur.

Jam verò accipe
Species ab infusione & expressione relictas,
& his adde
Rad. Cichorii sylvest. recent.
Fœniculi recent.
Rubiæ tinctorũ ana uncias duas,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam semis,
Herb. Cichorii,
Endiviæ,
Hepat. nobilis ana unciam unam semis,
Mastichis electæ drachm. unam semis,

coquantur incisa cum s. q. Aquæ simplicis repetitis vicibus, novâ semper affusâ aquâ, quousque omnis color & virtus extracta sit, colaturæ postea omnes cum expressione factæ, junctim clarificentur, & ad remanentiam circiter libræ unius leniter evaporent, cui addantur
Superior asservata Essentia qualiscunq; Cathartica, &
Sacchari albi libræ tres,

quæ

quæ leni ebullitione ad consistentiam Syrupi debitam redigantur.

Præstat in morbis biliosis, & ut aliqui volunt in Dysenteriis, & Diarrhæis immoderatis, ubi cum virtute Catharticâ & abstersiva, vim adstrictivam secum trahere sibi persuasum habent: Cæterequin roborat hepar, & reliqua viscera naturalia, intestina ab humoribus acrioribus liberat, eorumq; dolores mitigat. Dosis uncia una, ad uncias duas & tres.

SYRUPUS MAGISTRALIS PRO INFANTIBUS ET pueris, vermibusque expellendis.

℞. Rhabarbari opt. uncias duas semis,
Rad. Apii,
Graminis,
Vincetoxici ana recent. unciam unam semis,
Cardopatiæ unciam semis,
Liquiritiæ drachm. sex,
Fol. Senæ sine stipit. uncias duas semis, vel uncias tres,
Herb. Abrotani,
Centaurii min.
Tanaceti ana recent. unciam unam semis,
Corallinæ veræ uncias duas,
Semin. Cynæ unciam unam semis,
Urticæ,
Thlaspios ana unciam semis:

Incisa & conquassata coquantur in s. q. aquæ simplicis repetitis vicibus, novâ semper affusâ aquâ, quousque tota virtus extracta sit, quod ex colore & sapore decocti clari ultimò percipitur, colaturæ omnes albumin. ovorum clarificatæ ad libras duas circiter evaporent, tunc demum adde

Sacchari albissimi libras tres,

et ad Syrupi debitam consistentiam denuò coquantur, addendo sub finem,

Mannæ el. Calabr. uncias octo,
solutæ cum
Aq. Cinamomi
Cerasor. nigr.
Rosarum cpt. fragr. ana unciis duabus,

Servetur ad usum puerorum & Infantium enecat enim vermes, eorumve sentinam atq; alios etiam vitiosos humores extrudit, juxta ætatem dari potest, à drachmis duabus, ad unciam unam.

SYRUPUS MAGISTRALIS CHALYBEATUS ANTICACHECTICUS.

℞. Rad. Rhabarb. selecti uncias duas,
Asari unciam unam,
Hermodactyl.
Mechoacæ alb. ana unciam unam semis,
Fol. Senæ elect. uncias duas semis,
Cremoris Tartari drachmas sex,
Tartari Vitriolati drachmas duas:

His incisis saltem, quæ incidenda sunt, superfundantur,

Vini albi boni libræ tres,

relinquantur in digestione per triduum, factâ post colaturâ cum expressione, clarificetur Essentia Cathartica interimque asservetur.

Jam verò accipe
Species ab infusione & expressione residuas;
quibus adde
Rad. Asparagi,
Apii,
Cichorii sylv.
Petroselini,
Pimpinellæ ana recent. uncias duas,
Liquiritiæ drachmas sex,
Herb. Artemisiæ,
Chærefolii,
Melissæ,
Nasturtii hort.
Rorismar. ana recent. uncias duas,
Sem. Urticæ,
Nasturtii,
Thlaspios ana drachmas sex,
Cremoris Tartari unciam unam:

Incisa quæ incidenda sunt, seminibus conquassatis coquantur in s. q. Aquæ simpl. Chalybeatæ, repetitis vicibus, quousque omnis virtus & efficacia extracta sit, colaturæ omnes & junctim album. ovorum probè clarificentur, cui clarificato decocto adde

Spiritus Vitrioli q. s. pro bona aciditate.

 Quo

Quô factô in hoc ipso decocto acidulo extinguatur,
Chalybis integri in frustula saltem confracti & candefacti libra una,
quatuor vicibus circiter, post leniter ad libram unam coquendo, decoctum hoc evaporet, cui tandem addantur
Superior asservata Essentia Cathartica cum vino facta, &
Sacchari albi Can. libræ tres semis:
Quæ juncta, paucis ebullitionibus ad consistentiam Syrupi competentem reducantur, qui aromatizandus
Elæosacchari Cinamomi uncia una, vel uncia una semis,
Efficax est in morbis chronicis, Cachexia, Obstructionibus mensium mulier. pellit insuper urinam, & viscera naturalia roborat. Dosis uncia una ad duas & tres.

SYRUPUS MERCURIALIS PURGANS.

℞. Succi herbæ Mercurialis recenter expressi & depurati libras quatuor,
cui immerge sequentia crassiusculè incisa & contusa, utpotè
Fol. Senæ sine stipit. uncias quatuor,
Rad. Asari unciam unam semis.
Peractâ maceratione suffic. coquantur ad dimidias, colaturæ dein clarificatæ adde
Sacchari libras duas,
ac denuò coquendo ad Syrupi consistentiam redigantur, cui pro aromatisatione adde
Elæosacchari Cinamomi vel Caryophyll. unciam unam,
fiat Syrupus.

SYRUPUS MERCURIALIS ALIUS.

℞. Succi herbæ Mercurialis recenter expressi & depurati libras quatuor,
cui immergantur
Rad. Asari recent. conscis. unciæ tres,
Hellebori nigri præparat. aceto rosaceo uncia una semis.
Factâ brevi maceratione coquantur ad dimidias, colaturæ dein clarificatæ adde
Sacchari Can. albi libras duas,
et ad Syrupi consistentiam coquendo redigantur; cui odoris & saporis gratia addatur
Elæosacchari Caryophillorum uncia una,
fiat Syrupus gratus.
Purgat leniter sumptus ab uncia una ad duas, Clysteribus pariter haud ineptè admiscetur, propterea non inconsultum etiam foret, si Saccharo Mel simplex & purum substitueretur.

SYRUPUS FLORUM PERSICORUM.

Confici potest ad normam in *Pharmacopœa Augustana* monstratam, trina vel quaterna infusione & coctione cum Saccharo ad Syrupi consistentiam, vix enim & odor & virtus Cathartica salva simul in ejusdem præparatione conservari poterunt. Usus ejus qui per se notus ibidem patet.

SYRUPUS DE RHABARBARO.

℞. Rhabarbari electi uncias sex,
Tartari albi Ven. puri drach. sex,
Tartari Vitriolati drachmas duas,
cui minutim inciso Rhabarbaro Tartaro mixto superaffundantur,
Aquæ simplicis ferventiis libræ duæ semis,
et peractâ unius diei maceratione fiat colatura, cum expressione, colatum opt. per filtrum clarificetur, quò interim asservatô, accipe
Rhabarbarum ab infusione & expressione relictum, quod
coquatur cum s. q. aquæ simplicis, repetitis vicibus, quousque tota virtus prolecta sit, colaturæ omnes & junctim optime clarificentur alb. ovor. & ad uncias novem vel decim circiter evaporent, cui relicto adde
superiorem asservatam Essentiam vel Infusionem Rhabarbari
&
Sacchari Canar. albi libras tres semis,
quæ paucissimis ebullitionibus redigantur in Syrupum debitæ consistentiæ.
Præstans est in morbis Cholericis, educendo bilem, pellit menstrua, mulierum suppressa, & ubicunq;

ubicunque eductione humoris biliosi opus est, nonsine successu exhibetur.

SYRUPUS ROSATUS SOLUTIVUS EX MUCHARO.

Quæ de frequentibus & sæpius justô repetitis *Rosarum infusionibus*, ne dicam profusionibus, in n. *Animadversionibus* super ipsum factis inculcavimus, ea omnia huc referenda esse censeo, non immemor triti axiomatis, quod omne recipiens recipiat saltem ad modum suæ receptivitatis, non imprimentis, ita etiam Aqua ter quaterve virtutibus Rosarum per infusionem sufficienter imprægnata, juxta mentem Mesuæ, vix plures à Rosis quæ desuper illi infundentur, vires extrahere potis erit: Quapropter ut laboribus pariter ac sumptibus parceremus inutilib., præstaret juxta descriptionem *Syrupi Rosati simplicis Pharmacopœiæ Augustanæ*, & quidem primæ Classis, vel ad modum infra mox describendum, Muchari & Syrupi Rosati solutivi præparationem instituere Qui Syrupus eâ ratione paratus, easdem laxandi virtutes obtinebit, ac si tot & tantis repetitis infusionibus & Rosarum profusionibus confectus esset: Esto tamen cuiq; suum hac super re salvum arbitrium, dummodo Rosæ sint verè laxativæ.

Nota: Quod infusio Rosarum rubearum, ad instar Muchari facta, in pertinaci illa & truculenta Colica, quam Austriacam vocant, præsens extet remedium: Non igitur præter rem fore judico, si jussu Medicorum in Officinis Pharmaceuticis prostaret, verum sufficerent quatuor circiter infusiones: Exempli gratia accipiendo

Aquæ simplicis ferventis libras quindecim,

Quibus prima vice immergendæ

Rosarum rub. recentiú libræ quinq;.

Peractâ digestione per biduum circiter, fiat colatura cum forti expressione Rosarum infusarum, beneficio torcularis facta: Liquori expresso denuò

Rosarum rubearum recent. libræ quatuor

infundendæ, ac post sufficientem in loco calido macerationem, Rosæ porrò fortiter exprimendæ, quæ infusio tertia & quarta vice repetenda, cum libris quatuor, vel saltem tribus Rosarum recentium rubearum, tandemque colatum & per residentiam depuratum Mucharum, aut per se in vitris strictioris orificii asservandum Oleo Amygdalino superaffuso, quò minus aër penetret, & Mucharum corrumpat. Vel ex eo confestim Syrupus durabilis consistentiæ conficiendus, sumendo

Muchari dicti Rosarum libras quatuor

&

Sacchari albi Canar. libras duas,

coctione leni in Syrupum redigantur, qui ad usus præfatos asservandus. *Cujus dosis uncia duæ ad uncias tres & quatuor.*

Nota: Quod, etiamsi *libra una Aquæ*, æquè *libram integram Rosarum recentium* sufficienter extrahere nequeat, defectum tamen nonnihil suppleturam fortem illam expressionem repetitam, beneficio torcularis vel præli factam, quâ etiam *succus proprius Rosarum* unà exprimitur. Quæque *Rosa* adhuc remanent, & quidquid virtutis in iis residuum, id ad *Spiritum Rosarum* conficiendum conferendum est, ne quicquam intuiliter deperdatur, neque cautela sæpius inculcata velut culpa in me retorqueatur.

SYRUPUS DE FOLIIS SENÆ.

℞. Folior. Senæ elect. uncias octo vel decem,

Tartari albiss. Veneti unciam unam,

Ol. Tartari per deliq. drachmas duas:

Incisis Foliis ac Tartaro mixtis, superaffundantur Aquæ simplicis ferventis libræ tres, factaque maceratione loco calido vel tedipo per biduum circiter, fiat dein colatura cum forti follorum expressione, colatura probè clarificata interim asservetur. Porrò accipe

Folia Senæ ab infusione & expressione relicta,

quæ coquantur cum s. q. àquæ simplicis; repetitis vicibus, quousque omnis virtus Cathartica extracta sit: Colaturæ & expressiones junctim clarificatæ, ad remanentiam libræ unius, vel saltem unciarum novem

novem leniter evaporent, in vase quidem terreo, & additis

superiore Essentiâ asservatâ,

nec non

Sacchari Can. albi libris quatuor, paucis vel saltem unicâ ebullitione fiat Syrupus, qui

Elæosacchari Cinamomi uncia unâ aromatizandus.

Celebre Catharticum est, in morbis ubicunque purgatione opus; educit pituitam crassam, bilem flavam & atram, ab uncia una ad uncias pro dosi exhibendo.

SYRUPUS DE TRIBUS SOLUTIVIS.

℞. Fol. Senæ electorum uncias sex,
Rhabarbari opt. uncias tres,
Agarici trochiscati uncias duas,
Tartari albi Ven. subtil. triti unciam unam,
Ol. Tartari per deliq. drach duas.

Incisis saltem incidendis super affundantur libræ quatuor Aquæ f. ferventis, factaque maceratione loco tepido per biduum circiter, fiat dein colatura cum expressione, expressum probè clarificetur, interimque asservetur, Species verò expressæ & relictæ, affusâ f. q. aquæ simpl. repetitè coquantur, quousque omnes virtutes Catharticæ extractæ sint, colaturæ & expressiones junctim alb. ovorum clarificentur, & ad libram unam leniter in vase terreo evaporent, cui tandem jungatur

superior asservata Infusio, & additis

nec non

Sacchari albi Can. libris tribus semis, paucis denuò ebullitionibus redigantur ad debitam Syrupi consistentiam, qui

Essentiæ Citri liquidæ n. unciis duabus, aromatizetur.

Et in omnibus morbis ubi purgatione opus est, fructuosè adhibetur, ab uncia una ad duas.

CLARETUM LAXATIVUM.

℞. Vini albi boni libras quinque,
cui immergantur,
Cinamomi opt. uncia una,
Caryophyllorum drachmæ tres,
Nuc. Moschatarum uncia semis,
Fœniculi drachmæ duæ,

Destillentur ex alembico vitreo, vel per baln. n. vaporosum ad prolectionem librarum duarum semis, aquæ prolectæ odoriferæ & spirituosæ porrò infundantur

Rad. Mechoacæ albæ uncia una semis,
Galappæ,
Turbith ana uncia unâ,
Cremoris Tartari drachmæ tres,
Cort. Arantiorum
Citri ana recent. extim. drachmæ duæ.

Factâ extractione & digestione per biduum circiter locò tepidò, vitro autem probè clauso, fiat colatura cum expressione, quæ filtranda, ut fiat essentia clara, ac tandem

Sacchari Can. albi unciis tribus

edulcoranda, usuique asservanda est, *tanquam Claretum seu Vinum Hippocraticum laxativum. Cujus dosis uncia una, ad uncias duas.*

Pro abstemiis etiam Claretum hoc facere potest, ob saporem ac odorem gratum, non redolens purgantia, quemadmodum ejus ingredientia Cathartica prorsus inodora sunt, proindè delicatioribus Medicinam cæteroquin omnem aversantibus, offerendum.

Nota: Præscripto modo ex diversis *Catharticis* Clareta confici possunt, utpote *è Rhabarbaro, Foliis Senæ, Gummi Gamandra, atque similibus*, & quidem sine ulla coctione violenta, vel alio calore magno digestionis, quemadmodum multoties expertus sum, *Cathartica* plurima haud parum de virtutibus, vi & energiâ suâ perdere, coctionibus violentioribus commissa, fierique insuper & odore & sapore ingrata, prout alibi etiam in nostris *Animadversionibus* edoctum est. Licet porrò *harum specierum* vis tota Cathartica, una tantum simili extractione vel affusione Menstrui, quòdcunque etiam illud fuerit, non proliciatur, possunt tamen, ne quidquam pereat, *residua à prima extractione species Catharticæ* ulterioribus extractionibus aut coctionibus subjici, atque pro vilioris conditionis hominibus medicinam non aversantibus, purgantia Medicamenta ex iisdem

dem parari. Quo modo verò & fubtiliores,& paulò craffiores partes *rerum Catharticarum* omnes uni eidemque Medicamento imprimendæ,& coarctandæ fint, in plurimis jam præmiffis Syruporum Compofitionibus, annexisque earum præparationibus luculenter commonftratum eft.

Notetur præterea: Quod non abs re *Vinum deftillatum ad dimidias* pro extractione *harum fpecierum Catharticarum* contulerim, fed factum eft, ob refinofam earum fubftantiam, in quâ tota ferè eorum vis purgatrix confiftit, & proin fpirituofa & homogenea defiderat Menftrua pro fui extractione aut diffolutione, aquofa verò refpuit. Qui verò è *vino crudo & claro*, clareta fimilia laxativa conficere intenderint, ii æquè minus imprudenter fibi confuluerint, ut è fequêtibus videri eft.

CLARETUM HYDRAGOGUM.

℞. Vini albi boni Menf. duas Viennenfes, feu libras octo.
Cui immergantur
Cinamomi acuti uncia una femis,
Caryophyllorum uncia femis,
Maceris,
Nuc. Mofchatarum,
Cardamomi cum fuis capfulis ana uncia femis,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. drachm. fex.

Et brevi factâ maceratione abftrahantur in alembico vitreo, vel in balneo m. vaporofo libræ tres;
Huic Vino deftillato infundantur
Rad. Mechoacæ albæ,
Galappæ ana uncia una femis,
Sem. Ebuli recent. drachmæ decem,
Medullæ Sambuci Ligni uncia femis, vel uncia una,
Gummi Gamandræ in petia ligati & triti drachmæ duæ,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. ext. unc. femis,
Cremoris Tartari drachmæ fex,
Tartari Vittiolati uncia femis:

Factâ porrò maceratione per biduum, fiat colatura cum expreffione, quæ clarificanda, & additis
Sacchari albi Can. unciis quinque,
Pro edulcoratione, fiat Claretum, *quod in affectibus Hydropicis & Cachecticis non fine emolumento exhibetur, educit ferum fuperfluum ex univerfo corpore, obftructionesq. referat. Dofis uncia una, dua, ad tres.*

VINUM HIPPOCRATICUM LAXATIVUM.

℞. Vini albi boni libras quatuor.
Collocentur in olla terrea fupra ignẽ carbonum, ollâ nonnihil tectâ, quam primum autem incipit fervefieri, injiciantur fequentia faltem incifa, utpote
Rad. Mechoacæ albæ,
Galappæ ana uncia una,
Rhabarb. opt. drachmæ fex,
Afari uncia femis,
Cinamomi acuti drachmæ fex,
Cardamomi min. drachma una femis,
Caryophyll. drachma femis,
Cort. Arantiorum
Citriana recent. extim. drachma una femis,
Cremoris Tartari uncia femis.
His omnibus Vino ferventi immerfis, ftatim defuper etiam fuperinfundantur
Sacchari Can. albi unciæ quinque
&
Album. ovorum numero ij. conquaffatorum fcopulâ defpumatoria, adnita nec nõ particula aquæ Cinamomi.
atq; unciâ ebullitione factâ, ftatim removeantur ab igne, & manicæ Hippocratis, facculo fcil. in cufpidem definente, infundantur, & vinum hoc fæpius trajiciatur, donec clarificatum & purum defluat, ad inftar Vini Hippocratici boni faporis & odoris; *delicatulis propinandum, repetitis vicibus, quibus per Epicrafin materia morbifica educenda. Dofis uncia dua ad uncias tres.*

AQUA LAXATIVA PRO USU QUOTIDIANO.

℞. Aquæ ferventis libras quatuor,
cui, dum jam ebullire aut fervefcere incipit, injiciantur
Fol. Senæ electorum & parum faltem incîforum unciæ tres femis,
Cinamomi opt. acuti uncia femis,
Cort. Arantiorum
Citri ana recent. extim. drachmæ duæ.

Posthæc, in ordine jam dum mixta adsint subsequentia, scilicet,

Mannæ el. Calabr. unciæ octo,

Album. ovorum num. iij. conquassatorum scopulâ despumatoriâ, additâ particulâ aquæ Cinamomi,

Cremoris Tartari drachmæ sex,

et protinus etiam super infundantur, factâ sic junctim post unicâ, vel ad summum duabus ebullitionibus, removeantur statim ab igne, & per manicam Hippocratis dum adhuc calet transcoletur aqua laxativa, donec clara & limpida fiat, boni odoris, nec ingrati saporis, *quæ in omnibus morbis, ubi purgatione opus, exhiberi, & tanquam familiare Medicamentum in Officinis Pharmacevticis pro usu quotidiano semper in promptu asservari posset. Cujus dosis uncia dua, tres ad quatuor.*

Si forsan nonnemo etiam Infusum aliquod Catharticum expeteret, quod in minori dosi efficaciter operetur, en! addo sequens.

INFUSUM PURGANS SEU AQUA LAXATIVA EFFICAX.

℞. Fol. Senæ electorum uncias sex,

Rhabarbari opt. uncias duas,

Agarici trochiscati unciam unâ semis,

Cremoris Tartari unciam semis,

Tartari Vitriolati drachmas duas,

Cinamomi unciam semis.

Quibus incisis & contusis superaffundantur Aquæ simplicis ferventis libræ tres.

Relinquantur in digestione loco calido per noctem, fiat post colatura cum expressione, quæ interim asservanda. Jam vero

℞. Species Catharticæ residuæ & expressæ,

porrò affusâ f. q. aquæ simplicis coquantur, & quidem repetitis vicibus, quoad omnis virtus Cathartica extracta sit; Colaturæ & expressiones omnes, alb. ovorum probè prius clarificatæ ad remanentiam libræ unius evaporent, quæ remanens libra superiori infusioni asservatæ junctâ additisque præterea sequentibus, nimirum

Mannæ el. Calab. unciis octo,

Album. ovorum num. iij. cum particula aquæ Cinamomi vel Rosarum conquassatorum, item

Cremoris Tartari drachmis sex,

et sic junctim, unicâ saltem ebullitione factâ, clarificentur, per manicam Hippocratis transcolando.

Purgat leniter & sine molestia vitiosos quoscunq; humores extrudendo, ab uncia una ad uncias duas propinatum.

Atque hactenus in Classem Syruporum purgantium satis dictum sit: primâ enim acie constituti sunt Syrupi tùm simplices, tùm Magistrales ex Catharticis benignioribus, atque toti Scholæ Medicæ familiaribus, longoque usu ubique terrarum receptis, compositi, ut quandocunque affectus humanæ vitæ hostilis sæva symptomatum à causa occasionali seu à materia, sive vitio, sive errore digestionis depravata oriundorum tyrannide in provinciam aut œconomiam vitalem irrumpere audent, Tibi illi mox in subsidium præsto esse valeant. Succedunt Infusa purgantia, Aquæ laxativæ, Vina, & Clareta solutiva, justis omnia armis, id est, dextris illisque genuinæ præparationis descriptionibus instructa, ut cuique medenti inaciem contra hostilitatem morborum prodituro sat esse queant. At forsam desideras Mella, Oxymella & Syrupos Violatos solutivos? Verum sicut sæpè copia militum Ducem belli impedit, & victoria non tàm à multitudine, quàm alacritate Veteranorum dependet; ita prædictis ferè ubique suffecturis, plura addere, esset potius superfluitatis quàm necessitatis; qualia nihilominus si ita fuerit ad lubitum, licebit evocare ex prægessa *Pharmacopœia* &. n. *Animadversionibus*, secundum quarum informationem præparationes Mellium & Oxymellium purgantium institui possunt, & concinnari.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SECUNDA, ELECTUARIORUM LENIENTIUM, PARANDI NORMAM EXPONENS.

Absolutis duabus Classibus de Syrupis alterantibus & purgantibus, ordine instituto ducimur ad Electuariorum Compositiones & præparationes, quod Medicamenti genus necessariò etiam in officinis Pharmaceuticis prostare debet, suas pariter habens species, quarum aliæ Lenientes, aliæ Purgantes, aliæ verò Opiatæ, Antidotales & Confortantes sunt.

Tertia hæc Classis quam aggredimur de Lenientibus agit Electuariis, quæ cum aliis Electuariorum speciebus parem, non planè solidam vel siccam, nec etiam fluidam, uti Syrupi, sed mediam inter utramque ad modum pulmenti consistentiam requirunt. Inventum est, tùm pro diuturniore rerum simplicium conservatione, tùm etiam ut ægrotantibus, quibus hæc Medicamentorum forma magis arridet, prospiceretur. Duplex autem est Electuarium, Unum simplex; quale est, quod ex unica duntaxat re, utpotè Cassia, Tamarindis, Passulis, Prunis, &c. constat, & Pulpæ nomine venit: Alterum Compositum, quod ex pluribus speciebus, iisque vel resolventibus, purgantibus, alexipharmacis &c. constat & confectum est: Nunc non solum simpliciora, quæ ex unico veluti fructu, sed & Composita quædam quæ è diversis constant rebus, ut plurimum Catharticis, describenda in me suscipiam, ast brevioribus, quàm in Syruporum confectionibus, quæ vix paucioribus absolvi poterant, factum est. Etenim sicuti in secunda statim Classe Syruporum purgantium brevior fui in multiplicibus eorum Compositionibus & præparationibus describendis, similiter in binis sequentibus Classibus, expediam me paucioribus: Cui enim utilitati esset, tot & tam multiplices purgantium medicamentorum Compositiones heic adstruere, quæ unam eandemq; redolent prosapiam. Nam non cuilibet membro aut visceri principaliori, neque morbo cuivis peculiare destinatur purgans, sed ad quatuor

tantum humores excrementitios (sive superfluos exturbandos ut plurimum pharmaca diriguntur: Licet non diffitear antiquam esse doctrinam, quâ Sena & Agaricus magis Capiti, Rhabarbarum Epati, Helleborus Spleni addicitur, quod tamen contingit non tam ratione viscerum, quam humorum praeternaturalium in ipsis visceribus, sive praesentiâ sive consensu peccantium. Quemadmodum igitur in Syruporum purgantium Classe, particulariter aequè ac Universaliter Purgantia pharmaca, Syrupi nimirum Magistrales & simplices sunt ritè depicta, quibus Medici omnibus suis Indicationibus in affectibus morbosis ubi exturbatione humorum excrementitiorum opus est, satisfacere possunt, ita nec minus etiam in his duabus subsequentibus Classibus eandem Observaturus Methodum, nihil quod defectum quendam redolere possit, observatâ tamen brevitate, relinquam intactum.

FLOS SEU PULPA CASSIÆ.

HÆc legitimè paratur juxta normam in *Pharmacopœia Augustana* ostensam, annexo similiter utendi illa modo quæ Lector Benevolus revolvat. Ex hac perfectè Extracta Cassia ulterius diversa Electuaria composita tùm lenientia tùm solutiva confici possunt, vel in forma boli adhibenda, vel etiam potiunculis commiscenda, utpote.

CASSIA SOLUTIVA PRIMA.

℞. Fol. Senæ elect. unciam unam semis,
Rad. Mechoacæ albæ,
Rhabarbari opt. ana unciã unam,
Asari unciam semis,
Cremoris Tartari drachmas quinque.

Incisis incidendis superfundantur libræ quatuor Aquæ ferventis, & factâ maceratione brevi coquantur parum, decoctum coletur & exprimantur species, quæ denuo novâ aquâ affusâ, & quidem repetitis vicibus, quousquè omnis tinctura seu virtus Cathartica extracta sit, coquendæ sunt: Post omnes decoctiones simul junctæ albuminibus ovorum clarificentur, & ad spissitudinem Mellis in diplomate seu vase duplici abstrahantur, cui Extracto tandem junge

Florum seu Pulpæ Cassiæ ritè paratæ libram unam semis,
Sacchari Can. albi uncias sex,
Essent. Citri Sacchar. n. ex recentibus Corticibus uncias duas,
Cremoris Tartari unciam semis,

misceantur exactè fiat Electuarium seu Cassia solutiva, *qua leniter operabitur in morbu calidioribus, & calida hepatis constitutione. Dosis uncia semis ad drachmas sex.*

CASSIA LAXATIVA ALIA SEU SECUNDA.

℞. Rhapontici veri uncias duas,
Rhabarbari optimi unciam unam,
Myrobalan. Chebularum,
Belliricarum,
Indarum ana unciã semis.

Incisis & conquassatis superaffundantur aquæ simplicis ferventis libræ quatuor, & factâ digestione brevi coquantur parum, decoctum coletur, septies denuò novâ affusâ aquâ, repetitis vicibus ad omnem virtutis & Tincturæ extractionem coquantur; Decoctiones dein omnes & junctim album. ovorum clarificatæ ad Mellis spissitudinem leniter evaporent. Cui Extracto liquido tandem junge

Florum seu Pulpæ Cassiæ legit. extractæ libram unam semis,
Sacchari Canarii albi uncias sex,
Essent. Citri Sacchar. n. unciam unam, fiat Electuarium.

Praestat in fluxibus alvi biliosis, Lienteriâ, Diarrhæâ, Dysenteriâ, & diuturnâ Gonorrhæâ, ubi virtute laxativâ adstrictoriâ pariter opus est. Dosis uncia semis ad unciam unam.

DIACASSIA CUM MANNA.

℞. Fol. Senæ sine stipit. unciam unã semis,
Rhabarb. opt.
Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. ana unciam unam,
Rad. Asari unciam semis,
Cichorii sylv. recent.
Petrosel. recent. ana uncias duas,
Semin. Ebuli drachmas sex,

Cre-

Cremoris Tartari unciam ſemis,
Tartari Vitriolati drach. duas.

Inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. repetitis vicibus, quoad omnes vires extractæ ſint, colaturæ omnes conjunctæ, & alb. ovorum clarificatæ ad ſpiſſitudinem Mellis leniter in diplomate evaporent, cui Extracto liquidiori tandem junge

Florum ſeu Pulpæ Caſſiæ libram unam ſemis,
Mannæ colatæ prius uncias ſex,
Sacchari Canar. albi uncias tres.
Citrati n. unciam unam,

miſceantur & vel unicâ ebullitione in vaſe terreo factâ, fiat Electuarium debitæ conſiſtentiæ. *Eſt Medicamentum ſuaviter purgans, aquoſas præſertim & ſeroſas educit humiditates, proindè in Hydrope Anaſarca & Aſcite cum emolumento propinari poteſt, ab uncia ſemis ad drachmas ſex.*

DIACASSIA REFRIGERANS ET ANODINA.

℞. Infuſionis fortis Florum Papaveris errat. recent. factæ libram unam,
Sacchari Can. albi uncias ſex.

Coquantur leni calore ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui adde

Pulpæ ſeu Florum Caſſiæ recent extractæ uncias octo,
Sem. Papav. albi unciam ſemis,
quatuor frigid. majorum excort. ana drachmas tres,

ad pultis formam in mortario contuſorū & per cribrum ſetaceum tranſmiſſorum, additâ ſ. q. Muchari Roſarū rub. item:

Eſſent. Citri Sacchar. n. ex recent. Cort. unciam unam ſemis,
fiatque Electuarium anodinum.

Præſtat in Dyſenteria, Diarrhæa diuturna, Ulceribus Inteſtinorum & Meſenterii, Colica paſſione, & Gonorrhæa maligna inveterata, lenit, refrigerat, & inſuper abſtergit. Doſis uncia ſemis ad unciam unam.

CASSIA EXTRACTA PRO CLYSTERIBUS.

℞. Rad. Aſari,
Cyclaminis,
Rad. Bryoniæ,
Liliorum alb. ana unciam unam ſemis,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam unam,
Herb. Malvæ,
Anethi,
Origani,
Parietariæ
Mercurialis,
Menthæ ana recent. Manip. duos,
Flor. Chamomillæ,
Roſarum pallidarum,
Violarum ana Manip. duos ſemis.

Inciſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. ad reman. librarum quatuor vel quinque, hâc colaturâ cum expreſſione factâ & clarificatâ, additâ nec non

Succi herbæ Mercurialis depurati librâ unâ,

Extrahatur ex Caſſiæ fiſtulis, Pulpæ ejus libra una ſemis.

Huic Caſſiæ extractæ & ad competentem conſiſtentiā redactæ porrò adde
Sacchari Thomæi libram unam, vel etiam loco ſacchari
Mellis ſimplicis boni libram unam ſemis

ac paucis ebullitionibus fiat Electuarium debitæ conſiſtentiæ, *Clyſteribus ſolutivis & lenientibus, ac etiam Carminativis, admiſcendum, ab uncia ſemis ad unciam unam.*

CASSIA EXTRACTA LAXATIVA.

℞. Fol. Senæ ſine ſtipit. unciam unam ſemis,
Rad. Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. ana unciam unam,
Rhabarb. electi drachmas ſex,
Aſari unciam ſemis,
Petroſelini,
Cichorii ana unciam unam,
Agarici trochiſcati unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex.

Ex his ſpeciebus inciſis & conquaſſatis, fiat repetitâ coctione cum aqua ſimplici, virtutum omnium extractio; decoctorum verò colatorum & expreſſorum clarificatio, ac ad ſpiſſitudinem extracti ſeu Mellis,

Mellis, tandem lenis in diplomate exhalatio. Huic extracto adde

Cassiæ recenter extractæ simpliciter libram unam semis,
Sacchari alb Can. uncias octo,
Mannæ el. Calab. colatæ prius uncias quinque,
Elæosacchari Anisi unciam unam,

fiat leni calore pro dissolutione Sacchari & Mannæ Electuarium debitæ consistentiæ.

Cum superioribus Electuariis ex Pulpa Cassia paratis quoad vires ejus coincidit. Purgat bilem flavam, pituitam, & fæculentum melancholicum humorem; quapropter in omnibus infirmitatibus ubi purgatione opus, visceruraque calida intemperies conjuncta est, utiliter exhibetur, ab uncia semis ad drachmas sex.

ELECTUARIUM LENITIVUM PRO CLYSTERIBUS ANODYNIS ET CARMINATITIS.

℞. Summit. Anethi
Absinthii
Menthæ
Origani
Parietariæ
Florum Chamomillæ
Verbasci ana recent. Manip. duos,
Rad. Liliorum alborum,
Bryoniæ ana unciam unam,
Liquiritiæ,
Ireos Flor. ana unciam semis,
Sem. Staphidis agriæ
Dauci,
Fœniculi
Carui ana drachmas tres,
Baccar. Lauri drachmas sex.

Incisa & contusa coquantur in s. q. aquæ simplicis ad remanentiam librarum quatuor circiter, colaturæ adde

Pulpæ prunorum libram unam semis,
Mellis simplicis uncias decem,
Sacchari Thomæi uncias sex,

ac denuò ad Pulpæ seu Electuarii consistentiam decoquantur, superaddendo

Pul. Baccarum Lauri unciam unam,
Sem. Carui
Cumini
Anisi ana unciam semis,
Opii Thebaici per exhalationem narcotici sui Spiritus parati & nonnihil soluti ad pultis formam drachmas duas vel tres,
Gummi Sagapeni in Vino ad pultis formam soluti drachmas decem,
Olei Aneth destill. drachmam unam,

miscendo exactè fiat Electuarium, *quod usui servetur pro Clysteribus anodynis & carminativis.*

PULPA PRUNORUM.

PUlpa hæc communi modo extrahitur, coctione Prunorum cum aqua simplici ad mollitiem, & transmissione per cribrum setaceum, quæ præparatio vulgo, discipulisque Pharmacopœorum notissima, quippe quæ etiam in *Pharmacopœia Augustana* sat clare descripta est. Atqui cum Pulpa hæc Prunorum ita simpliciter extracta & confecta, vel inefficax fit in purgando corpore, nisi quod in largâ etiam quantitate assumpta, vix alvum semel moveat, & æquè benè vel singulis horis in culinis conficiatur, ex ordinatione Medicorum à Mulierculis, cum nausea quoque longè minori ab infirmis similia, quæ domi fiunt alimenta assumantur, quàm quæ ex Officinis pharmacevticis, ad quorum nomen solùm miseri infirmi exhorrescunt, allata sunt alimenta medicamentosa, necessarum vix judico, Pulpam Prunorum Officinis prostare debere. Si verò nihilominus ad lubitum fit, ut hæc pulpa in Officinis pharmacevticis prostet, præstat illam ita conficere, ut in operando aut subducendâ alvo, minori in dosi assumpta efficacior existat, idcircò addo sequentem modum.

℞. Radic. Cyclaminis uncias duas,
Hermodactyl. unciam unam,
Mechoacæ albæ unciam unam semis,
Asari unciam unam,
Cremor. Tartari drachmas sex.

Incisa coquantur in s. q. aquæ simpl. ad rema-

remanentiam librarum trium circiter, colетur, in colaturâ hâc clarificatâ, addità porrò

Succi herbæ Mercurialis depurati librâ unâ

coquantur

Prunorum Hungaricorum exemptis nucleis libræ duæ,

ad mollitiem & consumptionem ferè decocti & succi, cogatur dein pulpa per setaceum, cui addenda

Sacchari albi libra una;

Quæ cuncta leni ebullitione ad consistentiam Electuarii redigantur, addendo ultimò

Elæosacchari Anisi unciam unam, fiat Electuarium seu Pulpa.

Valet in subducenda alvo, vel per os assumpta, vel unà cum Clysteribus gutturi inferiori injecta. Internè verò si assumenda, conducet unciam unam vel amplius, pulticulæ prunorum in culina paratæ, admiscere, ad fallendos infirmos, qui à Medicamentis ex Officina allatis abhorrent.

PULPA TAMARINDORUM.

Communiter extrahitur uti pulpa Cassiæ vel Prunorum, quæ & ipsa cum lenientibus aut fortioribus Catharticis commisceri & in virtutibus exaltari potest, prout in præcedenti Pulpa Cassiæ adductum est; Ne quis autem hæreat, en modum subdo talem.

PULPA TAMARINDORUM PURGANS.

℞. Fol. Senæ elect. uncias duas,

Rad. Mechoacæ albæ unciam unam,

Rhabarb. opt. drachmas sex,

Asari,

Hermodactyl. ana unciam unam,

Fœniculi,

Petroselini ana recent. unciam u-nam semis,

Crem. Tartari drachmas sex,

crassiusculè incisis superaffundantur libræ quatuor aquæ ferventis, & facta brevissima maceratione coquantur parùm, decoctum coletur, exprimanturque species, quæ denuò novâ aquâ affusâ, & repetitis vicibus, quoad tota virtus Cathartica extracta sit, coquendæ sunt: Decoctiones dein omnes conjunctim albuminibus ovorum clarificatæ, ad spissitudinem Extracti seu Mellis evaporent leniter, Huic Extracto adde

Pulpæ Tamarindorum simpliciter extractæ libram unam semis,

Cremoris Tartari unciam unam,

Magisterii Galappæ Amygdalis probe subacti drachmas tres,

Sacchari Canar. albi libram unam,

Elæosacchari Cinamomi unciâ unam,

et levissimo calore fiat Electuarium seu Pulpa debitæ consistentiæ.

Est Medicamentum præcedentibus simile Catharticum & purgans universale, præcipuè in affectibus calidis biliosis, quibus Viscerum φλώγωσις conjuncta est, utiliter exhibetur, ab uncia semis ad drachmas sex.

Nota: Observetur cautela sæpius inculcata, nimirùm hæc & similia acida in terreis vasis esse paranda, omniaque vasa ex ære & aurichalco facta abarcenda.

PASSULÆ LAXATIVÆ.

℞. Folior. Senæ elect. uncias duas,

Rad. Mechoac. albæ unciam unam semis,

Asari drachmas sex,

Cremoris Tartari unciam semis.

Incisa coquantur in s. q. Aquæ simpl. repetitis vicibus affusæ, ad omnem virtutum Catharticarum extractionem, decoctiones omnes album. ovorum clarificatæ additis

Sacchari albissimi unciis octo,

redigantur coquendo ad consistentiam ferè Tabulati, cui, dum adhuc fervet, injiciatur

Passularum min. opt. repurgat. & in particula aquæ Cinamomi atque Rosarum fragrant. per diem unum macerat. libra una,

factaque adhuc unâ vel altera ebullitione, Passulæ ita dextrè conditæ asservandæ sunt, addendo tamen pro aromatisatione si libet

Elæosacchari Caryophyllorum unciam unam,

Adstri-

Adstrictam leniunt alvum, dantur ut plurimum puerulis, & qui Medicinas purgantes aversantur, à drachmis duabus ad unciam semis, & unciam unam.

Ad eundem modum & Zibebæ, exemptis prius acinis, & Pruna etiam laxativâ parari possunt.

PASSULÆ PURGANTES SICCÆ.

℞. Passularum probè repurgat. libram unam semis,

macerentur unâ alterave die in Aquæ Cinamomi, vel Rosarum fragr. unciis quatuor circiter, quò totam absorbeant aquam, proprerea sæpiùs commovendæ, postquam verò lenissimo in calore parumpet siccatæ fuerint, conspergantur pulvere sequenti, utpotè

Diagridii Sulphurati, amygdalis dulcibus probè subacti, unciâ unâ semis,
Cremoris Tartari drachmis sex,
Sacchari Rosati vel Citrati n. unciis tribus.

His mixtis pulveribus Passulæ obvolutæ & conspersæ leniter & ferè totaliter exficcentur, serventurque usui.

Validè operantur hæ Passulæ, neque ingrata sunt palato, cavendum tamen, ne iis in affectibus adhibeantur quibus Diagridium vel Scammonium obesse & tormina excitare potest. Dosis uncia semis ad drachmas sex.

PASSULÆ PURGANTES ALIÆ.

℞. Fol. Senæ elect. uncias duus,
Rad. Mechoacæ albæ unciam unam semis,
Rhabarbari electi,
Turbith opt. ana unciam unam,
Asari unciam semis,
Cremoris Tartari drachmas quinque.

Concisis omnibus cum s. q. aquæ simpl. vicibus repetitis affusæ fiat decoctio: Decoctiones autem album. ovorum clarificatæ ad remanentiam circiter libræ unius evaporent, cui residuo adde,

Sacchari albissimi uncias sex,

ac ad Syrupi consistentiam competentem coquantur, cui Syrupo tandem admisceantur, in calore

Passularum min. mundat. unciæ octo, et denuò junctim ad debitam redigantur consistentiam, adjiciendo ultimo sine ulteriore ebullitione

Elæosacchari Cinamomi unciam semis,

fiunt Passulæ laxativæ seu purgantes, *quarum Dosis drachma duæ, uncia semis ad unciam unam.*

PASSULÆ ALIÆ PURGANTES.

℞. Sacchari albissimi uncias sex, solvantur in
Aquæ simplicis unciis octo, quibus adde
Passularum min. probè mundat. uncias sex,

coquantur junctim ad satis crassam sacchari consistentiam, antequam autem ab igne removeantur, superinfundantur

Magist. Galappæ,
Scammonii ana drachmæ duæ semis,
solut. autem prius
Spiritus Vini rectificatissimi unciis duabus vel tribus.

Quibus infusis, removeantur illicò ab igne, nam Spiritus Vini rectificatus protinus aëra petit, & relinquit Magisteria Passulis per minima immixta: quæ additâ tandem

Elæosacchari Anisi unciâ unâ

aromatizandæ. *Earum dosis erunt drachma duæ ad unciam semis.*

ELECTUARIUM PASSULATUM.

℞. Foliorum Senæ uncias tres semis,
Rhabarbari electi unciam unam,
Asari Radicum drachmas sex,
Crem. Tartari unciam semis.

Incisa & conquassata coquantur in s. q. aquæ simpl. ad remanentiam librarum quatuor, decoctum coletur & clarificetur, in quo ebulliant

Passular. min. mundat. libræ duæ:

fiat ex iis Pulpa per setaceum transmittenda, cui adde

Sacchari albi libram unam,

Et ad

& ad consistentiam Electuarii coquendo redigantur, adjiciendo ultimò

Magist. Scammonii vel

Galappæ amygdalis probè subacti unciam unam

Pul. Anisi

Nuc. Moschatar. ana drchmas, duas,

fiat Electuarium purgans.

Atque ita pro hâc etiam Classe satis, numero pauca, efficaciâ verò sufficientia, dicta sunto: Sufficit inquam non defore quibus intentioni Medici satisdetur, inutile verò tanta Electuariorum in unam ferè & consimilem operationem conspirantium diversitate & multitudine pharmacopolia aggravare: Nam utut excusetur, ea oportere prostare ne quid elegantiarum & æstimationis videatur deesse, quia tamen verè contingit, ut dum per biennium aut triennium ex dolio cujusdam Electuarii vix uncia præscribatur, tota massa vetustate corrumpatur; inutile inquam est materialia deperdi, noxiasque impensas fieri. Si quis tamen desideret plura ejusdem virtutis & consistentiæ Electuaria, is adeat *Animadversiones* n. in *Pharmacopœiam Augustanam*, ubi quæ in suam rem facere arbitrabitur, inveniet, & quod vult ex pluribus seligere valebit.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS QUARTA, ELECTUARIORUM SOLUTIVORUM

Mollium ſtructuram complectens.

QUartam Claſſem dum auſpicor, Amice Lector, quæ Catharticis & propriè Compoſitis Electuariis deſtinata eſt, conſultum duxi in ipſo limine demonſtrare, quã importuna farragines Electuariorum permultis Diſpenſatoriis inſerta hactenus fuerint, non niſi numerum præposterè multiplicantium, aut ſi qua tamẽ nonnihil à ſe diſcrepant, incencinnâ tamen atque inutili ingredientium forma in tantum deformia ſunt, ut potius ejuſmodi quisquiliis ſanitati deroges, quàm deploratos ægros fulcias, doſin ac quantitatem adaugeas, ac peculium emulgeas, adeò quidem ut, ſi virtutes ſimplicium multorum Compoſitorum probè ſcruteris, toto cælo à propoſito ſcopo & etymo aberrare deprehenſurus ſis. Quid etenim obſecro præſtat ſemen Pſyllii Electuario de Pſyllio? Quid prunum Diapruno Nicolai? Quid Sebeſten Diaſebeſten Montagnanæ? niſi quod numerum augeat, vim verò Catharticam non intendat, neque malignitatem corrigat, ingratum ac nauſeâ plenum medicamentum nobis relinquat, imò prout in Animadverſionibus declaratum eſt, quæ ſuperſunt vires Catharticæ, viſcoſitate ſuâ obruat ac præpediat, ut proindè quàm avidè atq; libenter ad ejuſmodi pulmenta devoranda ægroti inclinent atque rapiantur, arbiter Medicus eſſe poſſit, qui indies moleſtis Patientum querimoniis auſcultare cogitur, quantitate nimirum & doſi medicaminum ſe obrui lamentantium, adeò ut ſi ipſe veritati parentare in hoc puncto velim, aliud fateri non poſſim, quam quod talia perſæpè ſint maximo ære & precio ægris oblata, quæ non hominibus, ſed ſaginandis porcis deſtinanda fuiſſent, è quibus non tam æger, quam Pharmacopæorum loculi melius habuêre. Ne proindè in eandem naſſam recidam, ſed inutilem hanc Compoſitionum

tionum farraginem devitem, ac detracto cortice nucleum solummodo exhibeam, solutiva talia & Electuaria Cathartica de præsenti proponam, quæ numero ingredientium non terreant, Pharmacopolia & ægros non aggravent, indicationes & circumstantias morborum respiciant, grata & amica sint patientibus, ac omnibus expetenda, uno absolvam diverbio; pauca, ast bona: Sit igitur primum

ELECTUARIUM MAGISTRALE PURGANS.

℞. Rad. Polypodii q.
Cichorii sylv.
Fœniculi,
Petroselini ana recent. unciam unam semis,
Asari,
Hermodactyl.
Hellebori nigri ana unciã unam,
Mechoacæ albæ uncias duas,
Rhabarbari el.
Turbith albi ana unciam unam,
Agarici Trochiscati drachm. sex,
Fol. Senæ elect. uncias duas semis,
Sem. Ebuli conquassati unciam semis,
Cremoris Tartari drachmas sex.

Incisa & contusa coquantur in s. q. Aquæ simplicis repetitis vicibus, quoad omnis virtus extracta sit, decoctiones omnes colatæ; & album. ovorum clarificatæ, in diplomate leniter evaporent ad consistentiam Mellis, seu Extracti liquidioris, quod per linteum denuò colatum & expressum, additis

Essent. Citri Sacchar. n.
Elæosacchari Cinamomi ana unc. ana,

interim asservetur. Jam verò accipe,

Succi de Rubo Idæo recenter expressi prælo, & non sponte per colatorium effluxi libras duas,
Sacchari Can. albi tantundem:

coquantur leniter ad consistentiam satis crassam ad instar veluti gelatinæ seu Rob, cui sub finẽ dum adhuc parum calet, adde

Superius asservatum Extractum,
nec non
Magist. seu Resinæ Galappæ drach. sex,
cum
Amygd. dulcium decortic. drachmis quatuor vel quinque,
probè subactæ,

fiatque Electuarium justæ consistentiæ, resolubile in omnibus liquoribus. *Quod ipsum vices supplebit multorum Electuariorum Catharticorum, quæ immensis extolluntur laudibus; purgabit leniter exturbando omnes excrementitios humores, sanguinem idcircò purificat, adeoque à multis morbis hominem liberat ac præservat. Promptè dissolvi potest, & verè misceri cum quibuscunque liquoribus aquosis & Syrupis, ne nec quicquam de illo fundum petat, quo sumentibus nausea concitetur, uti fieri solet ab Electuariis, quibus plurimè pulveres, protinus fundum petentes, immixti sunt. Dosis sunt drachmæ duæ ad unciam semis.*

Nota: Quod *succus de Rubo Idæo* si protinus prælo exprimatur, & non sponte, uti in pharmacopoliis fieri solet, per colatorium effluxerit, in coctione *eum sacchari* gelatinam veluti præbeat, proindè in crassiorem quàm Syrupi consistentiam, hic summoperè necessariam, facilè redigibilis, constantem tamen, ut situm nempè nec contrahat, neque in crystallos saccharinos tandem concrescat, quod Syrupis aliàs ultra ordinariam consistentiam coctis commune est, & accidit; Eapropter *succum protinus prælo expressum è fructu recenti de Rubo Idæo* ad hoc Electuarium pro basi ponendum præcepi, ut justa simul ac durabilis Electuarii consistentia emergat. Porrò notetur, quod si fortè alio tempore anni, quàm vere & æstate Electuarium hoc foret parandum, quo *succus prædictus recenter expressus* in promptu esse nequeat, hujus in locum surrogari possit, *succus pomorum redolent. recenter quoque expressus*, qui ipse *cum sacchare* coctus, æqualem præbet consistentiam crassam seu gelatinam, ad Electuariorum consimilium basin conducibilem: Verum majorem saporis gratiam *Succus de Rubo Idæo* Electuario huic conciliabit; idcircò si vel sæpius ex hoc, et non alio succo, dictum foret parandum Electuarium, author sum, ut *Rob sive Gelatina de Rubo Idæo* (prout in Officinis appellare consvevère) tempore veris consueto sufficienti quantitate paretur, & ad posteros usus asservetur, quo prostante, sæpedictum Electuarium quovis anni tempore est parabile.

ELECTUARIUM HYDRAGOGUM PRIMUM, EX EBULO.

℞. Rad. recent. Levistici uncias tres,
Apii,
Cichorii sylv.
Chelidoniæ,
Cucumeris asinini,
Petroselini,
Pimpinellæ ana uncias duas,
Ebuli uncias tres,
Asari unciam unam,
Cort. recent. med. Sambuci unciam unam semis,
Medullæ ligni Sambuci unciam unam,
Herb. Gratiolæ,
Soldanellæ,
Hepat. nobilis ana unc. unã semis,
Rosarum rub. recent. uncias duas,
Sem. Ebuli unciam unam semis,
Nasturtii,
Urticæ ana drachmas sex,
Cremoris Tartari unciam unam,
Ol. Tartari per deliquium facti drach. duas.

Incisa & contusa coquãtur in suffic. quantitate Aquæ simplicis, repetitis vicibus, quoad virtutes omnes extractæ sint: Colaturæ omnes junctim alb. ovorum clarificentur, & ad remantiam libræ circiter unius leniter evaporent, cui residuo adde
Succi baccarum Ebuli recenter expressi libras duas semis,
Sacchari Canar. albi libras duas:
denuò leni coctione redigantur ad consistentiam Rob seu Electuarii, addendo dum adhuc parum calet,
Magist. Gialap. drachmas sex,
prius cum
Amygd. dulc. decortic. uncia semis
probè subacti
Essent. Citri saccharinæ n. unciã unam,
Elæosacch. Caryophyll. drachmas sex,
fiat Electuarium.

Præstat in Cachexia & Hydrope, ubi evacuatione humoris aquosi & pituitosi opus est, quos feliciter tùm per inferiora, tùm etiam per vias urinarias educit: Dandum ab uncia semis ad drachmas sex.

ELECTUARIUM HYDRAGOGUM SECUNDUM, DE SPINA CERVINA.

℞. Rad. recent. Levistici uncias tres,
Apii,
Cichorii sylv.
Chelidoniæ,
Pimpinellæ,
Petroselini ana unc. duas,
Asari unciam unam semis,
Ebuli uncias tres,
Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. an. unciam unam,
Herb. recent. Gratiolæ,
Hepaticæ nobil. ana unc. duas semis,
Flor. rosar. recent. rubr. uncias duas,
Sem. Ebuli unciam unam semis,
Nasturtii,
Urticæ ana drachmas sex,
Cortic. recent. Arantiorũ unciã semis,
Cremoris Tartari drachmas sex,
Ol. Tartari per deliquium facti drach. duas.

Incisis & contusis superaffunde libras quatuor vini albi, seu, quod meliùs, musti vini clari; factaque maceratione per diem, ac unâ vel alterâ ebullitione prægressâ, fiat Colatura cum expressione: species expressæ porrò cum s. q. aquæ simpl. repetitã vice coquantur; Colaturæ tandum omnes alb. ovor. probè clarificatæ ad remanentiam libræ unius leniter in vase terreo exhalent: Cui residuo liquori denuò adde
Succi de Spina Cervina recenter expressi libras tres,
Sacchari Canarii albi libras duas,
Et ad consistentiam Electuarii seu Rob leni coctione redigantur, addendo sub finem, dum adhuc parùm calet
Magist. Gialapp. drachmas quinque
prius cum
Amygd. dulc. decortic. uncia semis
probè subacti,
Elæosacchari Anisi uncias duas,
Fiat Electuarium.

In virtutibus & dosi priori similè.

ELECTUARIUM LENITITUM ET MITIGATIVUM.

℞. Rad. Rhapontici veri,
Rhabarb. optimi, ana unc. duas,
Mechoac. alb. unciam unam,
Acetosæ unciam unam semis,

Rad

Rad. Cichorii sylv. uncias duas,
Fœniculi unciam unam,
Herb. recent. Hepaticæ nobilis,
Hederæ terrestr. ana unciam unam semis,
Flor. rosar. rubr. recent. uncias duas,
Myrobal. Chebularum,
Citrinarum an. unciā unam,
Cortic. Arantiorum recent.
Citri ana extim. unciam semis,
Cremoris Tartari unciam semis.
Incisa coquantur cum s. q. aq. simpl. repetitis vicibus affusæ, colatæ & expressæ, ad omnem tincturarum & virium extractionem: Colaturæ omnes junctim alb. ovorum clarificatæ ad remanentiam libræ unius circiter evaporent; Cui residuo liquori adde
Infusionis seu Mucchari Rosarum ex rosis rubris parati, libram unam semis,
Succi pomorum dulcium recenter expressi, libram unam,
Sacchari Canarii albi, libras duas.
Denuò coquendo leni igne redigantur ad consistentiam Rob, seu Gelatinæ; cui tandem jungantur,
Sem. quatuor frigid. major. excortic. ana uncia semis,
Papaver. alb. drach. sex contusor. ad pultis formam & per cribrum setaceum transmissorū instar pulpæ addita particula Aquæ Florum Arantior.
Essent. Citri,
Arantior. ana ex recent. Cortic. parat. uncia una,
fiat Electuarium.

Quod in diuturna Diarrhœa, Dysenteria, fluxu hepatico, similibusq; affectibus cum fructu adhibetur: lenit, leniterque abstergit, quod læsum, modica adstrictione resarcit; dolores mitigat, & calorem viscerum ac intestinorum contemperat. Dosis uncia semis ad unciā unam.

ELECTUARIUM PANCHYMAGOGUM.

℞. Rad. Hellebor. nigr. unciam unā semis,
Polypodii uncias tres,
Rhabarbari optimi.
Asari,
Turbith, ana unciam unā semis,
Cortic. rad. Esulæ unciam unam,
Agaric. Trochiscati unciam unā semis,
Fol. Senæ elect. sine stipitibus uncias duas semis,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cortic. Arant. recent. ext. unciam semis.
Incisa & contusa coquantur in s. q. aq. simpl. repetitis vicibus affusæ & colatæ usq; dum omnis sit extracta virtus. Decoctiones colatæ conjunctim album. ovorum probè clarificentur, & in diplomate leniter ad remanētiam unius circiter libræ evaporent. Huic liquori vel extracto liquido adde
Succi pomorum dulc. recent. expressi libram unam,
Sacchari albissimi libras tres;
coquantur denuò ad consistentiam Gelatinæ seu Electuarii, cui parum refrigerato adde
Magisterii s. Resinæ Galapp.
Magister. s. Resinæ Scammon. ana unciam unam,
priùs cum
Amygdal. dulcibus decortic. uncia unā probè subactorum, [semis,
Elæosacchari Anisi vel Cinamomi unciam unam semis,
fiat Electuarium.

Quod omnia ea præstabit quæ cuncta Holagoga, Panchymagoga, Cholagoga & c. qualibuscunq; etiam aliis & quibus ingredientibus sint ornata, & quot pretiosis unquam gemmis atq; lapidibus, Moscho item & Ambra diata fint. Dosis drachma duæ ad tres, & unciam semis.

ELECTUARIUM ROSATUM PURGANS.

℞. Mucchari Rosarum recenter parati & nondum depurati libras tres,
Succi pomorum dulcium recent. expressi libram unam.
quibus immergantur
Conserv. rosar. rubr. recent.
violar. recent an. unc. quatuor.
Factâ maceratione loco calido per biduum, coletur cum expressione, liquori colato adde
Sacchari Canarii albiss. libras duas,
coquantur ad consistentiam Gelatinæ seu Electuarii, cui adhuc parum calenti immisceantur
Magisterii seu Resinæ Scammoneæ uncia una semis,
priùs cùm
Amygd. dulc. decortic. unciâ unâ probè subacti: item
Extracti Rhabarbari uncia una,
Folior. Senæ uncia una semis,

 Helle-

Hellebori nigri uncia una,
Elæosacchari Rosati vel ex
Oleo Rosarum vero, vel
Ligni Rhodii parati unciæ
duæ. fiat Electuarium.

Catharticum pariter hoc est Electuarium & ad omnes humores excrementitios tam biliosos quàm pituitosos, atros itidem & melancholicos educendos remedium præstans: Contemperans quoque calorem viscerum potius, quàm quod ab acrimonia rerum Catharticarum, quam retundit, inflammari possint. Dosis drachma tres ad unciam semis.

ROB RIBIUM PURGANS.

℞. Rad. Galapp.
Mechoacannæ ana uncias sex,
Turbith gummosi unc. quatuor,
Asari uncias duas,
Fol. Senæ elect. uncias sex.

Ex omnibus incisis atq; cótusis extrahatur cum f. q. Spirit. vini rectificati repetitis vicibus affusi, omnis tinctura & efficacia, quousq; Spiritus vini tingatur; Colaturæ aut depletiones omnes in M. B. ad libras duas circiter abstrahantur (qui spiritus abstractus ad alios similes usus asservandus est) residuo vero liquori in Alembico seu extracto liquido resina innatabit, quæ studiosè separanda & in scutella vitrea leni calore exsiccanda, ut in pulverem redigi possit. Extractum verò residuum liquidum adhuc ad Extracti spissitudinem leniter in diplomate evaporet. Quod Extractum inspissatum (ut eò melius Rob Ribium post addendo uniri possit) cum particula Anisi spiritus diluatur & per colatorium linteum cogatur; ac

Rob Ribium cum f. q. Sacchari ad durabilem consistentiã parati libris tribus, in leni calore uniatur, quibus benè unitis jungatur etiam

Resina supra dictã exsiccata & in pulverem redact, prius a. cum
Amygd. dulc. excortic. uncia una vel uncia una semis probè subacta, item addantur
Elæosacchari Anisi, vel Cinamomi uncia una, vel uncia una semis,
fiat Electuarium justæ consistentiæ.

Egregium atq; præstans hoc Electuarium Catharticum est, quod non solum omnes humores superfluos pituitosos, Melancholicos & putridos educit: verùm & febribus compositis & Chronicis conducibile est. Dosis drachma dua ad unciam semis.

ROB CERASORUM PURGANS.

℞. Rob Cerasorum cum f. q. sacchari parati libram unam,
cui adhuc calenti adde
Magister. Galapp. vel Scammonee drach. sex,
soluti a. in spir. vini rectificatissimi unciis duabus vel tribus:

& factâ adhuc vix unicâ ebullitione pro Spiritus vini saltem exhalatione, qui protinus leni calore aëra petit, fiat Electuarium sive Rob, quod nulla aromatizatione indiget, cum cerasa per se gratisint saporis, si nuclei eorum ante expressionẽ succi probè fuerint conquassati: cum proprio itaq; sapore grato contenti, labores ideò, aliaque impensa ulteriora ad alios reservare volumus usus.

Nota: Eandem ob rationem, saporis nimirum gratitudinẽ, in præparatione præcedentis Rob Ribium purgantis, *Cerasorũ Rob simplex* illi *Ribium* surrogari commodè potest. Quod autem *Resinam* quam in antea dicta Rob Ribium compositione *Mechoacanna, Galappa, Turbith*, copiosè præbent extrahendo illa cum *Spiritu vini*, à reliquo extracto separare, exsiccare, atque in pulverem redigere, ac tandem *Amygdalis dulc: subigere* jussi, ideò factum est, quia *ammygdala utpote oleaginosa* omnes *Resinas* cum illis subactas quasi dissolvunt, earumque acrimoniam contemperant, ut eò facilius postea in *liquoribus aquosis* dilui possint, ne denuò, prout aliàs solent, in suam *resinosam substantiam* redeant, ac intra corpus sumptæ vel parum aut nihil operẽtur; verùm (quod pessimum) Ventriculo ipsis quoq; Intestinis *tenacitate sua resinosa*, præsertim si parum frigida superbibantur, præcipitatæ adhærent; atq; inde Tormina, Passiones colicas, ipsam etiam diarrhœam, imò lethalem quandoque hypercatharsin causent atque inducant. Etenim nullam hucusque fide digniorem causam invenire potui, quæ similes immoderatos alvi fluxus, Tormina atque lethales hypercatharses aliaq; incommoda post sumpta purgantia, si frigida præcipuè superbibantur, induxerit, quàm *Scammoneata ista Medicamenta*,

dicamenta, vel Resinæ similes, sive Scammonea, sive Galappa, Turbith, aut alterius purgantis sint, cùm, prout sæpè dictum, si non legitimè & dextrè dissolutæ & veluti unctuositate Amygdalarum contemperatæ sint, intra corpus sumptæ, facilè contingere possit ut si frigida & aquosa superbibantur, intra ventriculum & Intestina veluti coagulentur, & præcipitentur, illisque tenacitate sua resinosa pòst adhærentes acrimoniaque ac venenatâ qualitate suâ, ea lancinantes, totum nervosum genus in cõsensum trahere, ac infinita mala inducere valeant. Non enim memini unquam, ab alio quàm *Scammoneato, aut simili resinoso medicamẽto*, si frigida aqua superbibita fuerit, similes immoderatos fluxus fuisse excitatos. Sint igitur hæc Experimenta de Medicamentis resinosis purgantibus pro cautela imposterùm, quæ lubenti animo Lectori Benevolo communicare volui.

ELECTUARIUM COMMUNE.

℞. Radic. Asari,
Hellebori nigri,
Ebuli,
Polypodii ana unciã unã semis,
Cichorii uncias duas,
Chelidonii unciam unã semis,
Fol. Senæ elect. uncias duas,
Herb. Gratiolæ,
Hepaticæ nobil. ana unciam unam semis,
Sem. Ebuli unciam unam.
Incisa coquantur in s. q. aquæ simplic. ad remanentiam librarum circiter quatuor: colaturæ expressæ & clarificatæ adde
Succi Mercurialis herb. depurati libram unam semis,
Pomorum dulc. recenter express. libram unam,
Sacchari albissimi libras duas;
coquantur ulterius ad consistentiam crassam Electuarii seu Gelantinæ, cui dum adhuc parum calet, adjiciantur
Pulv. Diagridii Sulphurati uncia una semis, prius cum
Amygd. dulc. excortic. uncia semis probè subacti, Iresu
Pulv. Rad. Galapp. uncia una,
Mechoacæ drachm. sex,
Cremoris Tartari uncia una,
Nuc. Moschatar. uncia semis,
Caryophyll. drachmæ duæ,
fiat Electuarium.

Et hoc egregium quoque est Electuarium Catharticum, omnes in corpore humano latentes humores putridos expellens. Commune licèt appelletur, nihilominus tamen nulli Antiquorum Electuariorum Catharticorum secundum est. Dosis, drachmæ duæ ad unciam semis.

Nota: Quod ad quorundam Electuariorum confectionem *succum pomorum dulcium* accipiam, si petis rationem, en hanc & satis commodam adfero; quoniam *succus hic recenter expressus*, & cum *saccharo* coctus, exoptatam conficiendis Electuariis accommodat Gelatinæ instar consistentiam non tantum, sed etiam non parvam vim habet retundendi purgantis medicamenti acrimoniam, & nihilominus virtutem hujus Cathartici promovendi, & temperandi caloris excessum possidet.

Cæterùm omissis Infusionibus & Decoctionibus Catharticis huic Classi à *D. D. Augustanis* aliàs annexis, quæ & ipsæ suum tandem locum competentem invenient, pro hâc Classe, perpauca licet Electuaria, etiam sufficiant, ob rationes crebrò allatas. Possent equidem quædam ex illis fortassè superflua videri, verum, cùm quot capita, tot quoque sensus reperiantur, idcircò ut quisque eligere habeat, quod sibi in rem suam facere visum fuerit, illorum numerum nonnihil adauxi. E contrà verò, si qui sint, qui pluralitate gaudeant, illis liberum erit *Pharmacopœiam Augustanam* ipsam, ejusque adire *Animadversiones*, ubi procul dubio voti reddentur compotes. Mihi difficilè quidem non esset, & his locis alias, imò plurimas Electuariorum ordinare compositiones, sed cui, quæso, commodo? nulli certò alii, nisi quod numerus saltem fuisset auctus, & Pharmacopolia, uti olim, nimioperè gravata. Idcircò ad alia progredi satius esse duxi.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS QUINTA, CONFECTIONUM SOLUTIVARUM

solidâ in formâ parandi modum proponens.

Confectiones Solutivas in forma solida tractaturo: conducit, earum præmittere definitionem, videlicet, quod & quale Medicamenti Genus sit Confectio solida, quemq; in usum aut finem sit inventum, atque excogitatum.

Confectio solida à Medicis dicitur Medicamentum siccum ex saccharo, in forma orbiculari, quæ Rotula aut Tabula; vel oblonga aut quadrata, quæ Morselli nomine insigniuntur: Vulgariter autem vel communi more loquendo, est Confectio solida omnis res saccharo obducta, sive ea Cinamomum sit, sive Cortices Citri, sive Anisum, Fœniculum, Coriandrum &c.

Confectiones solidæ Medicæ conficiuntur ex saccharo, prius aliquo liquore conveniente dissoluto, iterumque ad omnimodam aquositatis sive liquoris exhalationem, pristinamque veluti consistentiam ejus cocto, cui demum dum adhuc liquidum ex calore saccharum, aut anteq; pristinam suam duritiem (quod fit saccharo per totum refrigerato) prorsus adipiscetur, species sive purgantes, sive Aromaticæ, vel etiam conserva, condita, fructus, vel olea destillata, Confectiones aut aliæ res in debita convenientiq; quantitate aut pondere commisceantur.

Confectiones verò Vulgares et communes, pariter ex saccharo & rebus variis supradictis, scil. Cinamomo Aniso &c. sed longè aliô modo, quàm supradicta Rotulæ aut Morselli, conficiuntur: nimirum saccharum ad Confectiones illas conficiendas destinatum, probè prius aqua simplici & albumine ovorum clarificatum, ad consistentiam saltem Syrupi, paulò tamen crassiorem, coquendo reditur. His factis, species vel res conficiendæ, aut saccharo obducendæ, sive sit Cinamomum, Amygdala, Anisum, &c. aheno largo sed planiori, non profundo, ex cupro, immittantur, quæ, aheno super igne lenissimo suspenso, ac modicè cum re illi inhærente (sc: è supradictis) calefacta, de saccharo liquido prædicto, calido nonnihil, pro modica saltem humectatione rei immissæ inspergitur, atque hinc inde subito commovendo & concutiendo, manibus fricando, artificiosâ jactigatione aheni, ne conglomerentur semina, vel quidquid sit: Denuò totaliter exsiccantur (leni, uti dictum, calore carbonum infra ahenum collocato) quô factô ulterius sacchari liquidi tantum

tantum inſpergitur rei conficiendæ, ut iterum madefiat modicè, & uti prius continuâ jectigatione, commotione, & fricatione manibus factâ, exſiccatur, quod toties repetendum, humectando & exſiccando, usq; dum res conficienda ſufficienter ſaccharo obducta ſit.

Et hic eſt conficiendi modus ex puro ſaccharo, ſine adulteratione aut dolo factus, qui multum laboris faceſſit confectariis, me teſte experto, quùm ipſe multas centenas libras harum Confectionum propriis manibus, dum adhuc operam Pharmaceuticæ arti navarem, confecerim. Verùm ut minori cum difficultate & labore Confectiones parare, nec non viliori pretio, majori cum lucro à Confectariis divendi poſſint, quàm maximè Confectiones illæ adulterantur, additione ſcil. Amyli pulveris (vulgò Stärckmehl) *quem unà cum ſaccharo liquido quando res conficienda in aheno, uti dictum, ſaccharo humectatur, largiter aſpergunt, ſic enim faciliùs atq; citiùs rem ſaccharo obducendam & madefactam exſiccant, ac unâ mox ad ſufficientem quantitatem perducunt. Et hic eſt modus conficiendi Confectiones ſimplices ſaccharinas, quem quidem haud præter rem ad amuſſim deſcribendum eſſe operæ pretium duxi, quàm illum ad ſubſequentes Confectiones Medico deſcribendas neceſſarium fore expertus ſis. Inventæ autem ſunt & primò quidem Medicæ illæ Confectiones ſupra dictæ, ut beneficio ſacchari ſpecies, quæcunque demum illæ ſint, ad tempus diuturnum integris viribus conſervari poſſint, & ut variæ Pharmacorum formæ ad cujuscunque delectum & guſtum accommodatæ in Pharmacopoliis proſtent. Hæ verò ſcilicet vulgares Confectiones ſaccharinæ ad delicias hominum convivales unicè parantur: quibus igitur præmiſſis, tranſeo nunc ad ſpeciales Confectionum præparationes.*

CONFECTIO ANISI
Solutiva ſolida.

℞. Sem. Aniſi benè mundati à ſuis ſtipitibus libram ſemis,

Immittatur aheno Confectorio ſupra ignem collocato (prout jamjam præmiſſa huic Claſſi Prolegomena ſatis edocuere) humectetur pòſt ſaccharo clarificato & ad conſiſtentiam Syrupi paulò craſſiorem cocto, cui ſtatim ſuper inſpergatur nonnihil de pulvere ſequente jam deſcribendo (loco quaſi Amyli pulveris, quo, uti ſuperius innui, Confectarii ſuas Confectiones adulterare ſolent,) utpotè

℞. Pulv. Diagridii Sulphurati & Amygdalis dulc. probè ſubacti unciam unam ſemis,
Galapp. ſubtiliſſ. uncias duas,
Mechoacæ albæ unciam unam ſemis,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cinamomi opt. acuti unciá ſemis
Nuc. Moſchatarum drachm. tres,
Fiat omnium Pulvis ſubtiliſſimus.

Hæ igitur operationes, ſcilicet humectando ſemina Aniſi cum dicto ſaccharo liquido, & inſpergendo de pulvere jam præſcripto, exſiccandoque denuò, toties fiant, quousque totus pulvis præſcriptus ſemini Aniſi conficiendo vel ſaccharo obducendo, agglutinatus fuerit: Et ſic corpus hujus Confectionis (prout Confectarii loquuntur) erit confectum. Hoc peracto, denuò cum puro & ſolo ſaccharo clarificato liquido hoc corpus Aniſi ſolutivi aliquoties humectandum, & exſiccandum, usque dum competentem magnitudinem albedinemq; à ſaccharo ſolo puro, ſine aſperſione pulveris amplius, nacta fuerit, (obliterato nimirum corpore cineritio, è pulvere facto.) Quæ confectio vel glabra relinquenda, prout loquuntur, vel criſpanda eſt, ut termino Confectariorum denuo utar. Et ſic probè ac dextrè erit parata Confectio Aniſi ſolutiva, quâ ipſa multi, præſertim Infantes, ob gratitudinem ejus ſaporis, & alii, qui à Pharmacis omnibus abhorrent, decipi veluti poſſunt, loco Confectionis puræ delicatulis iſtis porrigenda.

Doſin quod attinet, illa tàm exactè determinari nequit, donec ex pondere hujus *Confectionis* jam paratæ computum inſtituamus, quantum ſacchari ad prædictam dimidiam libram ſeminis *Aniſi & pulveris Cathartici* aſperſi, agglutinatum fuerit: verbi gratiâ, ſint totius paratæ *Confectionis* libræ quatuor (*nam minus non poterit eſſe in pondere*) erit legitima *doſis uncia ſemis* pro homine ætatis conſiſtentis. *Pharmacum certè non aſpernandum in diverſis morborum ſpeciebus, ubi purgatione opus eſt, utpotè in febribus putridis, diuturnis & Intermittentibus. Aquam Hydropicorum educit, Podagricis nec non, frequentius ſumpta, ſalutaris eſt.*

Porrò ficuti ſunt *Pharmacopœi* hujus Artis, Confectoriæ ſcil. gnari, præſertim in Germania & Saxonia inferiore; ita qui exercitio aut arte huc non pertigerunt, poſſunt, me Conſule, (ſi tamen alienâ fide ſtandum eſt,) pulveres juxta intentionem Medici præparare, & Confectariis dein probis concredere, ut elaborentur Confecta, non palato magis, quàm ægro juvando, cum gratia tamen palati, propter quod parantur, accomodata; præcavendo ſumma diligentia & attentione, ne Amyli admiſtione puritas ſacchari confuſionem patiatur, quod adſtando ſuâ præſentiâ evitari poteſt, quâ etiam præſentes horum laborum arbitri efficiant, ut Confecta fiant minima quantitate ſacchari, quam ars indulget, ne doſis Medicamenti aſſumendi, auctâ quantitate nauſeam pariat, cum Pharmacum potiſſimum ad ſubſidium ægrorum (habito tamen reſpectu Methodi ac legitimæ curationis) qui prudenti dolo circumveniri exoptant, non verò oſtentationem bellariorum adinventum ſit.

Nota: Juxta hanc præmonſtratam normam, & Cinamomum, Coriandrum, Cortices Arantiorū vel Citri, aut aliæ res aptæ, item Rhabarbarum ipſum minutim, craſſiuſculè tamen, ad magnitudinem lentium cultro conſciſſum, confici facile eſt, ſecundum appetitum nimirum cujusvis, & Medicorum ordinationes. Imò ſi quispiam ſimiles Confectiones Emetica virtute impraegnare voluerit, hoc ipſum additione pulveris cujusdam Emetici aut Vomitorii de facili aſſequetur. Ut autem ſit modus, aut norma certa quam ſequi poſſis, en! ſequentem ſuggero.

CONFECTIO ANISI SOLUTIVA EMETICA.

℞. Sacchari albiſſimi libras duas,
ſolvantur cum ſ. quant.
Aquæ Roſarum fragrantis,
ad conſiſtentiam Syrupi craſſiorem, interea paretur pulvis Catharticus, utpote
℞. Pulv. Rad. Mechoacæ albæ unc. unam,
Aſari drachmas quinque,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cinamomi unciam ſemis,
Nuc. Moſchat. drachmas duas,
Mercurii Vitæ ritè & dextrè parati
drachmas tres vel unciā ſemis,
Miſceantur, fiat Pulvis, ſervetur,
jam verò:
℞. Sem. Aniſi ſelecti & à ſtipitibus probè
liberati libram ſemis,

Immittatur aheno cupreo ſuper igne leni collocato, ſuſpenſo, & cum ſupradicto ſaccharo humectetur, inſperſoq; pulvere Cathartico ſupra ſcripto iterum exſiccetur, (prout ſuperius ad amuſſim omnia edocta ſunt.) Et hoc (videlicet ſaccharum affundendo & pulverem inſpergendo totumq; ſemper exſiccando) toties & tamdiu faciendum, donec ſupradictum ſaccharū, nec non Pulvis Catharticus & Emeticus deſcriptus Aniſo juncta, in unum corpus coaluerint. Huic porro corpori Aniſi Cathartico, tantum ſacchari liquidi roſati, repetitis vicibus affundito, & ſemper exſiccato, quoad Confectio competentem magnitudinem & candorem acquiſiverit; ſervetur tandem uſui, *cujus doſis erit uncia ſemis, vel drachmæ quinq;*, ſi integræ confectionis compoſitum in pondere quatuor libras non exceſſerit.

Eſt Medicamentum & Confectio Cathartico-Emetica, pro hominibus robuſtis, è quibus per Emeſin ſaburra vitioſorum humorum exturbanda videtur; Unde in Morbis Chronicis, Febre quartana, Tertianis Intermittentibus, Melancholia Hypochondriaca, Ictteritia, ac ubicunq; humor bilioſus & Melancholicus infixus prædominatur, auxilio eſt.

ANISUM SOLUTIVUM SOLIDUM.

℞. Sacchari Canar. albi uncias octo,
Solvatur & coquatur cum aq. Aniſi ſ. q. ad conſiſtentiam Tabulati, cui dum parum- per refrixerit, adde
Pulv. Sem. Aniſi unciam ſemis,
Nuc. Moſchatæ drachmas duas,
Diagridii Sulphurati Amygdalis probè ſubacti unciam ſemis,
Galap. Radic. drahmas quinque,
Cremoris Tartari drachmas duas.
Fiat Confectio in Morſellis vel Tabulis.
In operationibus coincidunt hæ Rotulæ vel Morſelli cum ſuperiore Confectione Aniſi ſolutivi. Doſis ſunt drachmæ duæ ad unciam ſemis.

DIACITRIUM SOLIDUM SOLUTIVUM.

℞. Sacchari albiſs. pulveriſati libram ſemis,
Solvatur

Solvatur f. a. in. f. q. Succi Citri recenter & jamjam expressi, sine ebullitione tamen in patella ferreâ; cui ab igne remoto & nimio fervore nonnihil remittente, adde

Magisterii Galap. Amygdalis dulcibus decort. probè subacti drachmas tres vel unciam semis,

priùs autem cum

Cortic. Citri recent. extimorum, & in mortario lapideo subtiliter contusorum ad formam pultis drachmis tribus, vel uncia semis. item

Essentiæ Citri n. saccharinæ uncia semis, vel una, permixti.

Fiat l. a. Confectio solida, sive in forma Rotularum sive Morsellorum delicatissima. *Dosis drachma tres ad unciam semis.*

CONFECTIO EMETICA CITRATA.

℞. Sacchari albi pulverisati uncias quatuor.

Solvatur f. a. in f. q. Succi Citri recenter & jamjam expressi, sine ebullitione in patellâ ferrâ, igne tamen carbonum recenti; Cui adde ab igne prius remoto, & nonnihil fervore remittente,

Corticum Citri recent. extimorum & subtilissimè contusorum ad pultis formam unciam semis,

Tartari mei purgantis Antimoniati in prægressa. *Appendice Animadversionem* edocti drachmas sex.

Fiat l. a. Confectio, sive in forma Rotularum, sive Morsellorum: *Dosis drachma tres ad unciam semis.*

CONFECTIO ADVERSUS LUMBRICOS.

℞. Semin. Cynæ probè mundati & à stipitibus liberati uncias tres,

obducantur saccharo juxta artem Confectoriam, insperso paulatim, & per vices, quotiescunque semen inter initia saccharo humectatur, uti moris, pulvere subsequente, donec totus is semini cum saccharo sensim & per vices agglutinatus sit: tandem pulvere omni insperso, & semini Cynæ juncto, solo saccharo puro ad competentem magnitudinem & candorem Confectio reducatur, uti superius satis clarè in Confectione Anisi solutivi omnes manipulationes ostensæ sunt. Erit *Confectio non injucunda, adversus Lumbricos efficax, data à drachmis duabus ad unciam semis.*

PULVIS PRO DICTA CONFECTIONE INSPERGENDA sit talis.

℞. Turbith albi gummosi unciam unam semis,

Mechoacæ albæ unciam unam,

Corallinæ unciam unam,

Cinamomi optimi unciam semis,

Mercurii dulcis ritè parati & bis aq. calidâ loti, drachmas sex.

Fiat Pulvis omnium subtilissimus.

Nota: Quòd Mercurius dulcis eo quo diximus modo lotus, nemini obesse, quin potius ad hunc affectum vel Infantibus etiam exhibitus prodesse possit. Qui tamen hanc Confectionem sine Mercurio dulci prostare voluerit, is suo fruatur genio.

ROTULÆ CONTRA VERMES SEU LUMBRICOS.

℞. Sacchari Canarii albi in aq. Rosarum soluti, ac denuo ad consistentiam Tabulati cocti uncias quatuor,

cui ab igne remoto adde

Pulv. semin. Cynæ drachmas tres,

Turbith albi drachm. duas semis,

Corallinæ drachmas duas,

Cinamomi optim. drachmam unam semis,

Mercurii dulcis ritè parati drachmas duas,

fiant Morselli vel Rotulæ,

Efficacissima ad Vermes enecandos & expellendos, tum Infantibus, tùm adultis exhibenda. Dosis drachma dua ad unciam semis.

ROTULÆ ADVERSUS LUMBRICOS ALIÆ.

℞. Sacchari albi s. aq. Rosarum soluti, ac denuò ad consistentiam Tabulati cocti uncias quatuor.

Cui, ab igne remoto, & nonnihil refrigerato adde

Pul. Mercurii dulcis dextrè juxta & l. a. parati, ac semel tantum aq. calida loti, drachmas tres vel unciam semis.

Mechoacæ albæ unciam semis.

Fiant s. a. Rotulæ albissimæ ad formam Man. Christi, serventur usui, *ad expellendos Vermes, non minus Adultorum quam Infantium; nec non ad alios humores excrementitios exturbandos; præsertim in Febribus diuturnis, Podagra, Lue item Venereâ, efficacissima, & citra omne fastidium assumenda; à drachma una ad unciam semis.*

ROTULÆ ALIÆ PURGANTES ET EMETICÆ.

℞. Sacchar. albiss. in aq. Rosar. soluti ac denuò ad consistentiam Tabulati cocti uncias tres:

Cui, ab igne remoto & nonnihil refrigerato adde:

Mercurii vitæ ritè dextrève parati & probè edulcorati drachmam unam,
Pulv. Machoacæ albæ drachmas tres,
Ireos Flor. Radic. drachm. unam,

fiant s. a. Rotulæ albæ boni saporis, bonique odoris.

Qui per superiora crassorum ac vitiosorum humorum saburram exturbare nititur, in corporibus robustis, præstans hic habet remedium, modo in dosi non nimium excedat. In morbis diuturnis, Chronicis, Febre quartana Melancholiâ Hypochondriaca præsens sunt remedium. Dosis à drachmâ unâ ad drachmas duas ad summum.

ROTULÆ EX MERCURIO VITÆ CORRECTO.

℞. Mercurii Vitæ ritè & dextrè parati drachmas duas.

Salis communis unciam unam,
Nitri purissimi drachmas sex.

Mixta hæc, conterantur & levigentur diu, multumque (horis circiter quatuor) super porphyrite lapide; pòst aquâ calidâ abluantur salia, ut Mercurius Vitæ liber ab illis tandem remaneat: & tali pacto demitur ipsi vis violenta Emetica, mitiorque evadit ut potius per inferiora operetur. Jam verò

℞. Sacchari albissimi uncias tres,

solvatur in s. q. aquæ Rosarum, ac ad consistentiam Tabulati coquatur, cui ab igne remoto ac nonnihil refrigerato, adde

Mercurii Vitæ correcti drachm. unam semis.

Fiant s. a. Rotulæ *purgantes per inferiora, & nonnihil per superiora omnes humores excrementitios. Dosis drachma una ad duas.*

DIACYDONIUM SOLUTIVUM.

℞. Rhabarbari electi unciam unam semis,

Rad. Mechoacæ albæ uncias duas,
Fol. Senæ sine stipitib. uncias tres,

Incisa conquantur in s. aq. simplicis, repetitis vicibus, ad omnem virtutum protectionem; Colaturæ omnes junctim alb. ovorum probè clarificentur: In hoc clarificato decocto Cathartico bulliant terreo in vase

Cydoniorum maturorum & in frustula dissectorum, abjectis seminibus libræ quatuor,

ad mollitiem; factâ postea colaturâ cum expressione, abjectis Cydoniis, adde colaturæ mucilagines

Sacchari Cannarii albi libras tres.

Porrò coquantur in vase terreo ad consistentiam Gelatinæ, cui demum, dum adhuc calet, superadde

Magisterii Scammoneæ,
Galappæ ana drachmas sex,
priùs autem solutorum in
Spiritus Vini rectificatissimi s. q. unciis tribus vel quatuor circiter:

fiat, adhuc leni tantummodò exhalatione Spiritus Vini, Diacydonium purgans instar Gelatinæ seu Electuarii, addendo sub finem, ubi quasi refrixerit, odoris saporisvè gratiâ

Elæosacchari Cinamomi unciâ unâ semis,
Caryophyllorum unciâ unâ.

Est

Est Gelatina seu Electuarium veluti solidum Catharticum præstans, quod in omnibus etiam infirmitatibus cum similibus aliis Catharticis, quibus humorum excrementitiorum extrusione opus, utiliter adhiberi potest; Ut ita nemo non ubertatem habeat juxta ac varietatem Catharticorum in quâvis consistentia formâq; promptam, quæ vel excogitari potest. Dosis drachma duæ, ad unciam semis.

DIACYDONIUM PELLUCIDUM PURGANS.

℞. Cydoniorum maturorum & mundatorum & in aliquot frusta majuscula conscissorum num. xxx. vel xl.

Coquantur cum aq. simpl. f. q. in vase terreo, vel alio stanno obducto, quousque nonnihil mucilaginosum, ast clarum, reddatur decoctum, cui colato & aliquantulum expresso adde, nimirum libris quatuor hujus mucilaginosi decocti

Sacchari Canarii albiss. libras duas,

& ad consistentiam Gelatinæ percoque: Huic, jam ab igne remoto admisce

Resinæ Scammoneæ &

Galappæ ana in spiritu vini rectificatissimo prius solutarum unciam unam drach. duas.

& postquam probè mixta fuerint, spiritusque Vini maximâ ex parte vel totaliter exhalârit, effunde Gelatinam in exsculptas figuras plumbeas, prius nonnihil madefactas: & ex his deinde immitte in scatulas oleo quodam grato fragranti inunctas.

Educit Bilem & Pituitam, pro delicatis, & iis, qui Pharmaca aversantur & respuunt, concinnatum. Dosis drachma duæ ad unciam dimidiam.

Nota: Quod si *Spiritus Vini* non sit purus, sed vulgari modo *ex facibus vini*, licet cum paucissimo empyreumate factus, imò etiam sine adustione, si, ut sæpe solet, odore non omninò grato præditus sit, fit, ut, dum evaporat *ex Gelatina*, relinquat odorem vapposum, non tàm naribus quàm stomacho & utero ingratum, tantoperè, ut ex levi & parvâ hujus Diacydonii Dosi observaverim, & non ægros, ægrasque fœminas concitari ad Hysteralgiam, exsolutiones Animi, & Stomachicas; quæ contrà omnia, si *purus sit Spiritus Vini*, evitantur, & sic Medicamentum efficitur gratum ac praxi modernæ aptissimum.

PASSULÆ MAJORES SEU ZIBEBÆ VEL PRUNELLI PURGANTES.

℞. Succi Pomorum recenter expressi libras quatuor,

In hoc succo macerentur sequentia, incisa saltem, non contusa, utpotè

℞. Rad. Mechoacæ albæ uncia una semis,

Galapp. uncia una,

Asari drachmæ sex,

Hellebori nigri uncia semis,

Tornæ Solis rubicundiss. drachmæ duæ vel tres.

Factâ maceratione per diem, ac unâ vel alterâ ebullitione prægressâ, colatur succus cum expressione, in quo denuò macerentur per biduum

Passularum majorum ab arillis purgatar. libra una,

vel harum loco,

Zibebæ aut Prunelli accipiantur.

Peractâ bidui maceratione, fiat etiam una atque altera ebullitio; hinc Passulæ separentur à succo, ac juxta fornacem, vel alio loco tepido leniter exsiccentur; Succo verò residuo adde

Sacchari albissimi libram unam semis,

coquantur leniter ad consistentiam Gelatinæ satis crassam, instar Diacydonii Lucidi, cui ultimò adde

Pulv. Syrii seu Resinæ Scammonii, in f. q. Spiritus Vini rectificati sine omni phlegmate soluti unciam unam semis,

item:

Passulas supradictas in succo jam tùm maceratas & coctas,

ac postquàm benè unita, Spiritusque Vini maximâ ex parte exhalarit, additis etiam

Elæosacchari Cinamomi,

Caryphyllorum ana unciâ unâ,

effundantur & immittantur scatulis rotundis & largis pro usu.

Viribus affines sunt aliis Catharticis quamplurimis: evacuant enim bilem & pituitam, atque aquâ Intercute laborantibus conducunt. Dosis uncia semis ad drachmas sex, unà cum Gelatina sumpta.

MORSELLI DE RHABARBARO PURGANTES.

℞. Sacchari Canarii albi in aq. Cinamom. particula soluti, ac denuò ad consistentiam Tabulati coćti uncias sex,
cui ab igne remoto adde pulverem subsequentem mixtum, utpote
Pulv. Rhabarb. opt. drachmas sex,
Mechoacæ albæ.
Galapp. an. drachmas duas,
Pulv. Syrii, seu Resinæ aut Magisterii Galap. Amygd. prius probè subaćti drachmam unam semis,
Pulv. Elæosacchari Cinamomi,
Essent. Arantiorum sacchar. n. ana drchm. duas,
Cremoris Tartari drachmas tres,
Croci optimi scrupulum unum.

Fiant s. a. Morselli purgantes, usui servandi. *Evacuant flavam bilem atque pituitam; sic & vermes enecant, eosq; expellunt: Dosis drachma dua ad unciam semis.*

Hit non exiguis neque perpaucis huic etiam Classi finem impono, in quâ pulcherrima Catharticâ continentur, forma æque atque sapore odorevè grata, jucundaque, ut, qui latentis Cathartici inscius, illa pro Confećtionibus potius ad delicias epulasvè fаćtis, quam Pharmacis habiturus sit: quocirca & hæc Benevolus Lećtor boni consulat.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SEXTA. PILULARUM COMPOSITIONES EXHIBENS.

Catapotia seu Pilula à parva pila similitudine dicta, sunt Medicamenta in formam globulorum redacta, ex diversis simplicibus, ut plurimum verò Catharticis, nonnunquam Anodinis, Narcoticis aut etiam Alexipharmacis composita & efformata; eum pracipuè ob finem inventa, ut insuavitas & amaritudo saporis quorundam simplicium (Aloës prasertim, qua tanquam corpus & basis omnium ferè existit Pilularum Purgantium) minus gustu percipiatur, & ut plurima simplicia ad diuturnum tempus, propter Aloën illis admixtam ceu verum à putredine praservativum, sub hâc formâ, scilicet Pilularum, vel earundem massa commodè asservari possint. Innumera verò adsunt Pilularum in plurimis Dispensatoriis Descriptiones vel Compositiones, quas tamen, si quis exactius paulò perlustret, inutilia ingredientia resecet, impertinentia dimittat, & abjiciat dissona, meherclè reperiet is mecum, omnes illas compositiones ad sex forsan reduci posse: Quid enim Chaos ex tot impertinentium, dissonorum, superfluorum ne dicam noxiorum ingredientium farragine confusa, non ratione sed opinionibus conflatum & congestum, proderit, tùm agro, tùm Pharmacopola, multis sapè annis in pyxide sepultum antequàm semel in usum assumatur: prastaret reverà scripsisse: Accipe de omnibus aliquid. Unde in describendis Pilularum Compositionibus eum modum tenebo, ut in superfluis haudquaquam abundans sim, nec tamen in necessariis deficiam: Qui plura desiderat, adeat, quod facilè concessero, alia Dispensatoria, in quorum vero defectu sufficiat Augustanum Animadversionibus illustratum, & qua sibi ipsi commoda, utiliaque videntur, fetigat.

PILULÆ ALOEPHANGINÆ Capitales & Stomachales.

Pilularum harum exacta præparatio duplici modo superius in *Pharmacopœia Augustana* & ipsarummet harum Pilularum

rum *Animadversionibus* edocta & exhibita est, quæ & ibidem videri potetit. Si quis etiam Massam harum Pilularum Cathartico aliquo validiore, sive Galappæ Magisterio, aut Scammoneæ, vel etiam decocto quodam ex Helleboro, Rhabarbaro, Foliis Senæ (quo Aloës prius imbuenda iterumque exsiccanda esset) vellet acuere, Pilulas efficeret, quæ locô multarum esse possent: utpote

℞. Rad. Hellebori nigri unciás tres,
fiat, affusâ f. q. aq. simpl. repetitis vicibus decoctum, quo in dissolve

Aloës succotrinæ libram unam,

colata cum decocto Aloe, postea leniter iterum exsiccetur. Cui adde postmodum cætera harum Pilularum ingredientia, Myrrham scil. Mastichen; Olea item destillata, aut horum loco etiam Aromatum partem dimidiam; prout in secunda præparatione earundem superius tradidi: fiatque Massa, *Capitis & Hypochondriorum Affectibus proficua.*

PILULÆ DE ALOE ROSATA.

℞. Aloës succotrinæ libram unam,
solvatur in libris tribus Muchari seu Infusionis Rosarum solutivi, factâ posteâ colaturâ per cribrum setaceum, leni calore cinerum exsiccando ad competentem Massæ Pilularum consistentiam reducantur, addendo sub finem

Diagridii Sulphurati unciam unam
vel hujus loco;
Resinæ Scammoneæ Amygdal. dulc. probè subactæ drachmas sex:
Item
Olei Rosarum veri scrupulum unum,
vel si hoc desit
Olei Ligni Rhodii drachmam unam semis,
fiatque Massa Pilularum.

Leniter purgant, Hepar roborant, adstrictam alvum in parva etiam quantitate sumpta, solvunt, ac humorum putredinem arcent; Loco Pilularum Angelicarum meritò esse possunt. Dosis scrupulus semis usq. ad scrupulum unum.

PILULÆ DE ALOE VIOLATA.

℞. Aloës succotrinæ, vel si mavis ut validius operentur
Aloës hepaticæ libram unam,
solvatur in
Infusionis violarum solut. libris tribus;

Colaturâ factâ per cribrum setaceum, leniter calore cinerum exsiccetur, & ad consistentiam massæ Pilularum reducatur, addendo ultimò

Resinæ Scammoneæ Amygd. dulc. probè subactæ drachmas sex,
vel loco hujus
Diagridii Sulphurati unciam unam,
item odoris gratia,
Olei Fœniculi drachmam unam,
Fiat Massa Pilularum.

Blandissimam promovent evacuationem, & viscera naturalia corroborant; Data à granis octo ad scrupulum semis.

PILULÆ CORDIALES ET CEPHALICÆ.

℞. Ambræ Gryf. opt. drachmam unam,
solvatur in
Olei Cinamomi scrupulo uno,
Caryophillorum scrupulo semis,
Nuc. Moschat. expr. drach. una:
Quibus invicem benè mixtis adde
Pulv. Cardamomi,
Nuc. Moschat. an. drachm. tres,
Croci Austriac. drachmam unam semis,
Sem. Carui,
Anisi an. drachmam unam semis,
Extracti Ligni Aloës n.
Resinæ Storacis calam. an. drach. duas,

misceantur exactè ac cum f. q. Mellis nostri citrati, vel Anthos, fiat Massa, ex qua Pilulæ efformandæ, vel in alia aliqua Medicamenti forma propinanda. *Caput, Cerebrum, sensusque omnes, Ventriculum insuper & totum corpus roborant, Anhelitum putridum & fœtidum emendant, spiritusque Animales & Vitales recreant.*

PILU-

PILULÆ DE CYNOGLOSSO ANODINÆ.

℞. Radicum, Herbarum & Florum
Cynoglossi uncias decem, vel librам unam,
Flor. Papaveris erratici recent. uncias septem vel octo,
Nymphææ albæ recent. uncias sex vel septem;
fiat ex illis affusâ s. q. aquæ simplicis repetitis vicibus decoctum, quod optimè clarificetur, & cum illo dissolvantur
Opii, per evaporationem Sulphuris Narcotici præparati, ut suo loco monitum est, unciæ tres.
Factâ solutione, coletur per cribrum angustum setaceum.; colatura iterum leni calore cinerum ad consistentiam crassam extracti inspissetur vel evaporet, cui tandem adde
Resinæ Storacis Calamitæ unciã unã,
Balsami Indici de Peru drachm. quinq;
Ol. Nucis Moschat. expressi unciã sem.
Stillatit. ligni Rhodii drach. unam,
Pulv. Gummi Ladani opt.
Animæ,
Olibani an. drachm. sex,
Succini alb. unc. unam,
Corallorum rubrorum præparat.
Oculorum Cancror. præparat.
Matris perlar. præp. an. drach. sex,
Croci Austriac. unciam semis,
fiat massa competens ad pilulas efformandas.

Est Medicamentum præstantissimum ad omnes Catarrhos tenues sistendos; destillationibus quoque & defluxionibus confert; somnum conciliat, ac omnis generis dolores placat: Dysenteriam, diuturnas Diarrhœas, & immoderatum Mensium fluxum sedat. Dosis grana viij. *Scrupulus semis ad scrupulum unum, & drachmam semis.*

Nota: Hæc præstantissima Pilularum massa merito suo *vices Laudani cujuscunq;* supplere potest, ne dicam superare, eâ enim in quantitate ac pondere competenti *reliqua*, *præter opium*, *Ingredientia* additã sunt, quæ & ipsa virtutes suas, *Cor, Cerebrũ, atq; Ventriculum roborandi, confortandi, Hæmorrhagias, defluxionesq; alias sistendi, læsa intestina conglutinandi, venularum erosiones adstringendi, exserere valeant*, quibus ut plurimum ac omnia ferè Laudana, quotquot etiam prostent, destituta sunt, quùm *præter opium vix ulla ingredientia* illis adjecta reperiantur, propter pondus illorum exiguum & minus proportionatum, *respectu scil Opii*, quæ effectũ aliquem edere, aut quicquam operari possint. De cætero quod *Castoreum* huic massæ (aliàs ferè omnibus Laudanis ordinariũ Ingrediens) non adjunxerim, id minime sine prægnanti ratione factũ esse putes: Non enim unius, aut Hystericorum duntaxat, sed multo plurium aliorum quibus *Castoreum* ad versatur Affectuum gratia, *fluoris nempè immoderati & diuturni Mulierum, ut et Dysenteriarum &c.* hanc massam construximus, utpote quibus Affectibus & ægrotis adversum potius est *Castoreũ*, quàm ut auxilium illis afferre possit. Nam ipsa testatur Experientia, quod *Castoreum* odoretenus quidem Hystericis prosit Mulieribus, at intra corpus sumptum illud magis fit nocumento: *Moschus vero ipsissimus* in periculo etiam suffocationis *Hystericis Mulieribus* intro propinatus (ne tamen nares illarum feriat, sed subitò deglutitus) summo est emolumento. Ratio in promptu est: Quemadmodum Castoreum intra corpus sumptũ, vi loco movendi, deprimendi vero aut rectius fugandi Matricem odoretenus, tantummodo perceptum præditum est virtute: Ergò contrarium morbo moliuntur ii, qui *Castorem Hystericis Mulieribus* infundunt, aut etiam infernè seu partibus Inferioribus femoribus scilicet alligant, cujus facinoris felicem successum videre mihi nondum licuit.

PILULÆ HEPATICÆ DE EUPATORIO.

℞. Succorum Eupatorii Mesuæ,
Agrimoniæ,
Hepatic. nobilis,
Absinthii,
Cichorii sylvestris,
Endiviæ ana depuratorum libram unam,
Quibus cum solvatur
Aloës succotrinæ libra una;

Quæ iterum leniter cum ipsis, factâ prius colatura per setaceum, mediante calore cinerum evaporet; Cui, antequam prorsus ad consistentiam massæ redacta sit, adde
Pulv. Rhabarb. opt. unciam unam semis,
Rhapontici veri unciam unam,

Gummi Ammoniaci cum Vino ad cõsistentiam pultis soluti unc. unam,
Croci Orient. seu Austriac. unc. semis,
Salis Armoniaci cum Chalybe sublimati drachmas sex,
Extracti Hellebori nigri n.m. parati unciam unam semis,
fiatq; massa pilularũ justæ consistentiæ. *Hæc massa Affectibus Hepaticis & Hypochondriacis dicata, non exiguis pollet virtutibus, modò in recta dosi adhibeatur: in Cachexia, Hydrope, Obstructionibus Mesenterii & Hypochondriorum conducibilis est; è qua Massa pilula magnitudine pisorum formanda, quaque repetitis vicibus biborio post Cœnam usurpanda. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis.*

PILULÆ HYDRAGOGÆ.

EArum descriptio petatur ex *Appendice* n. ad *Animadversiones* in *Pharmacopœia Augustana pag. 13.* cum annexa dosi & virtutibus, quas quidem Titulus prodit.

PILULÆ HYSTERICÆ SEU MATRICALES.

℞. Rad. Valerianæ,
Imperatoriæ an. unciam unam,
Herbar. recent. Artemisiæ,
Matricariæ,
Melissæ,
Menthæ crispæ,
Rorismarini,
Salviæ,
Cortic. Arantiorum recent. & extim. an. unciam unam semis,
Opii per exhalationem spiritus Narcotici parati drachmas sex,
Croci Austriaci unciam unam.

Incisa & contusa crassiuscule, ac Cucurbitæ vitreæ immissa, extrahantur cum s. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affusi, quousque Spiritus non amplius tingatur; Spiritus tincti omnes in B. M. ad extracti consistentiam abstrahantur: Cui extracto residuo spisso adde

Olei stillatit. Succini,
Salviæ,
Rorismarini,
Menthæ crispæ,
Cortic. Arantior. ex recent.
Cort. still. an. drach. semis,
Coriandri scrupul. semis.
Pulv. Succini alb. præp. drachmas sex,
Rad. Valerianæ,
Doronici veri,
Pulv. Cortic. Arantiorum ext. rec. siccat.
Myrrhæ rubræ,
Nuc. Moschat. an. unciam semis,
Macis drachm. unam semis;

Mixtis omnibus fiat massa Pilularum, *in Affectibus Hystericis & Uterinis, à scrupulo semis ad scrupulum unum porrigenda.*

PILULÆ ANTI-HYPOCHONDRIACÆ FAMILIARES.

℞. Pulv. Mastichis electæ,
Myrrhæ translucidæ,
Olibani in granis,
Succini albi ana drachmas duas;
Croci opt. drachm. unam semis,
Rhabarbari unciam semis,
Agarici Trochiscati drach. duas,
Magisterii Gialap. Amygd. dulc. probè subacti unciam semis.

Misceantur exactè, singulis tamen separatim in pulverem priùs redactis: postea solvantur in mortario lapideo calido, ad pultis formam

Pulv. Aloës succotrin. unciæ quatuor, cum suffic. quantit.
Elixir. Proprietatis Paracelsi,
addendo statim
Extracti Hellebori nigri n. m. parati unciam unam semis,
&
Pulveres superiores, item
Ol. still. Ligni Rhodii scrupul. duos.

Fiat s. a. Massa Pilularum, *ex qua formentur Pilulæ mediocres, pisorum instar, quarum quatuor vel quinq; bihorium à Cœnâ sumendæ: In Obstructionibus Hypochondriorum, dolore Capitis, aliisq; Affectibus, quibus evacuatione opus est, quoties quoties in sexu utroq; feliciter operantur.*

PILULÆ ANTI-HYPOCHONDRIACÆ ALIÆ.

℞. Radic. Hellebori nigri uncias quatuor,
Asari unciam unam semis,
Hermodactylor. unciam unam,
Rosarum rubrar. unciam semis,
Cremoris Tartari drachmas sex.

Incisa & contusa coquantur in aq. simpl. s. q. repetitis vicibus affusa, quousq; virtus dictarum rerum totaliter prolecta sit; decoctum colatum probè clarificetur, & ad libram unam semis circiter, in vasa terreo leniter evaporet, quo cum residuo solvatur
Aloës succotrinæ libra semis;

Quæ

Quæ, si impura sit, per cribrum setaceum coletur, ac iterum leniter leni calore cinerum exficcetur, aliquali tamen mollitie servatâ, cui adde,

Pulv. Mastichis elect.
Myrrhæ,
Olibani,
Succini albi ana drachmas tres,
Gummi Ammoniaci in modico
Vini ad pultis formam soluti, drachmas sex,
Salis Armoniaci cum Chalyb. sublimati,
Vitrioli Martis cum Spir.
Vitrioli facti ana unciam semis,

Fiat Massa Pilularum quæ aromatizetur
Ol. Stillat. Ligni Rhodii,
Macis ana drachm. una.

Usus, ut horis duabus vel tribus à Cœna assumantur, sed in parva quantitate, ut alvum saltem die sequenti bis vel ter laxent, ac insuper etiam Obstructiones referent, à granis XV, *ad scrupul. unum.*

PILULÆ MAGISTRALES SEU PANCHYMAGOGÆ.

℞. Agarici albissimi,
Rhabarbari selecti an. unciam unam semis,
Radic. Hellebori nigri uncias duas,
Asari unciam unam,
Mechoacæ albæ,
Hermodactylor. an. unciam unam semis,
Fol. Senæ el. sine stipit. uncias tres,
Pulpæ Colocynthid. unciam unam,
Sem. Ebuli unciam unam semis.

Incisa & contusa coquantur in aq. simpl. s. q. ad totalem dictarum rerum virtutum extractionem, ter quaterque aquam recentem affundendo; Decoctiones colatæ & expressæ album. ovorum clarificentur, & ad libras duas circiter evaporent, cui adde, & in eo residuo dissolve calidè

Aloës Hepaticæ libram unam:

Factâ colaturâ per cribrum setaceum, reducantur leni calore cinerum ad Extracti spissioris consistentiam, in fine superaddendo

Magisterii Gialappæ,
Scammoneæ ana Amygdal. dulcibus probè subactor. unciam semis,
Pulv. Mastich. electæ drachmas sex,
Ol. Nuc. Moschat. expr. drachm. unam semis,

fiat Massa Pilularum, *è qua Pilula parata omnes humores purgant; Vertigini, Hemicrania, ac Capitis dolori succurrunt; pro universali igitur Cathartico meritò habenda, dosis scrupulus semis, scrupulus unus, ad drachmam semis.*

PILULÆ MASTICHINÆ.

℞. Agarici albissimi uncias duas,
Radic. Asari unciam unam,

infunde in Vini opt. & spirituosi libram unam, per diem & noctem; factâ postea colaturâ & expressione sed calidè adde expresso Vino etiam adhuc calenti

Aloës succotrinæ uncias tres,

Iterumque leniter evaporare sine, ad formam Extracti spissioris, cui admisce dum adhuc calet

Mastichis electæ pulverisatæ unciam unam,

fiatque leniter exficcando Massa *in affectibus Ventriculi & Capitis utilissima. Dosis scrupulus unus, drachma semis, ad scrupul. duos.*

PILULÆ ODONTALGICÆ.

℞. Opii Thebaici per exhalationem lenem Sulphuris Narcotici parati drachmas duas,
solvatur in
Spiritus n. Veneris drachmis sex,

& per cribrum saltem setaceum cogatur; cui adde

Pulv. Rad. Pyrethri,
Mandragoræ ana drachm. unam semis,
Sem. Hyoscyami,
Staphidisagriæ,
Urticæ minoris,
Coriandri an. drachm. sem.
Caryophyllor. drachmam unam,
Resinæ Abietis drachmas tres,
Gummi Animæ drachmas duas,
Camphoræ drachmam unam.

Misceantur, fiatque Massa, *ex qua postea formentur pilulæ oblongæ, alterutra sui parte in acumen nonnihil desinentes, cavernis dentium imponendæ.*

PILULÆ ANTIPESTILENTIALES.

℞. Radic. Angelicæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ ana unciam unam semis,
Herbar. recent. Scordii nostr. uncias quatuor,
Rutæ hort. unc. tres,
Baccarum juniperi uncias duas,
Cortic. recent. Citri extim. unciam unam semis.

Incisa & contusa coquantur in aq. simplici, sæpius affusa, quousque omnis prædictorum vis sit extracta: Decoctiones album. ovorum junctim clarificatæ ad libram unam semis circiter evaporent, cui residuo adde
Succi Scordii nostr. recent. expressi & depurati uncias octo,
in his solvatur
Aloës succotrinæ uncia una;

Factâ solutione & colaturâ per setaceum, leni calore cinerum redigantur ad consistentiam Extracti spissioris, superaddendo
Pulv. Myrrhæ opt. uncias tres,
Croci Or. s. Austriaci unc. unam.
cum modico Vini parumper diluta ad pultis formam;

Quæ, ubi jam debitam Massæ consistentiam acquisiverint, admisce vel instilla
Ol. stillatit. Juniperi,
Rutæ,
Succini, an. drachm. unam,
& malaxando fiat Massa *ad præservationem Pestis utilissima, à scrupulo semis ad scrupulum unum, in formam Pilularum redacta.*

PILULÆ DE RHABARBARO.

℞. Rhabarbari electi uncias duas,
Rhapontici veri unciam unam semis,
Rad. Cichorii sylvestr. recent. unc. duas,
Apii,
Fœniculi an. recent. unc. unam,
Myrobalan. Chebularum,
Citrinarum, an. unc. semis,
Cremoris Tartari drachmas quinque,

Incisa & contusa coquantur in aq. simpl. s. q. repetitis vicibus, ad omnimodam virtutum extractionem. Decoctiones colatæ, expressæ & album. ovorum probè clarificatæ, ad libram unam circiter evaporent, cui residuo addantur
Succi Absinthii nostr.
Agrimoniæ,
Endiviæ,
Hepat. nobil.
Cichor sylvestr. an. depurat. unciæ tres,
In his mixtis solvantur
Aloës succotrinæ optim. unciæ sex,
Factâ solutione & colaturâ per setaceum, in calore leni evaporent, & exsiccentur ad consistentiam Extracto spissiorem, ultimò superinjiciendo
Pulv. Mastichis electæ drachmas sex,
Croci optim. drachmas tres,
Olei Ligni Rhodii drachmam unam,
Fiatque Massa Pilularum Epatica.

In Diarrhœis diuturnis, Lienteriis, Fluxibus Hepaticis cruentis perquàm utilis. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis.

PILULÆ SPLENETICÆ.

℞. Succorum Cichorii sylvestr.
Endiviæ,
Cochleariæ,
Nasturtii,
Absinthii an. depurat. uncias sex,
Decocti ex recenti Scolopendrio uncias octo,
in his macerentur per biduum
Agarici Trochiscati,
Rhabarbari selecti,
Rhapontici veri ana uncia una semis,
Radic. Hellebor. nigri unciæ quatuor:
Factâ pòst unâ atque alterâ ebullitione, fiat colatura cum expressione, in colato hoc liquore dissolve
Aloës succotrinæ uncias octo,
quâ solutâ & per cribrum setaceum colatâ, leni calore cinerum, aquositates ad consistentiam spissioris Extracti evaporent, addendo tandem

Pulv

Pulv. Gummi Ammoniaci in modico Vini ad pultis formam soluti unciam unam,
Guttæ Gamandr. unciam semis,
Myrrhæ translucid. drachm. sex,
Vitrioli Martis ritè parati cum Spiritu Vitrioli unciam semis;
misceantur: fiat leni calore Massa Pilularum debitæ consistentiæ, quæ
Olei stillatitii Anisi drachma unâ semis aromatizanda.

Præstans in morbis Hypochondriacis, Spleneticis, Obstructionibus Mesenterii ac Pancreatis Remedium existit, & suppressa menstrua solvit. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis, in forma Pilularum.

PILULÆ STOMACHICÆ.

℞. Pulv. Aloës Epaticæ uncias sex,
Solvatur in mortario calido ad pultis formam cum s. q.
Elixir. Proprietatis cum Spir. Sulphur. ritè parati:
His adde
Succi inspissati Absinthii,
Extract. Centaurii min. ana drach. sex,
Hellebori nigri unciam unam semis,
Pulv. Diagridii Sulphurati unciam unam semis,
Myrrhæ rubræ,
Olibani,
Mastichis elect.
Succini albi præp.
Baccarum Lauri ana drach. duas,
CrociOr. velAustr. drachm. unam semis,
Fiat s. a. Massa Pilularum justæ consistentiæ, ex qua formentur Pilulæ pisorum magnitudine, quarum quinque vel septem pro dosi sumendæ, bihorio post cœnam, ante somnum, vel etiam horis matutinis.

Ventriculum vitiosis humoribus aggravatum expurgant, ac consecutione quadam, repetitis vicibus sumpta, à Capite & Hypochondriis humores superfluos excrementitios trahunt, atq; exturbant.

PILULÆ BALSAMICÆ ET STOMACHICÆ.

℞. Pulv. Succin. albi præp. drachm. unam,
Olibani,
Mastichis,
Myrrhæ,
Gummi Animæ,
Ligni Aloës pond.
Nucis Moschat. an. Scrup. duos,
Croci Austr. drachmam semis,
Rad. Doronici veri drachmam unam semis,
Resinæ Storacis Calamitæ drachmam unam,
Balsami Indici de Peru,
Olei Nuc. Moschat. expressi an. scrup. duos,
Opobalsami veri Oriental. q. s. pro massa justæ consistentiæ efformanda, addendo ultimò
Ol. stillat. Cinamomi scrupulú unum, fiat Massa.

Est saluberrimum Medicamentum Confortativum Cerebri atq; Ventriculi: In Diarrhœa, Lienteria, Fluxu Hepatico, Gonorrhœa virulenta, Fluore albo muliebri, Colica passione, & Nephritico dolore emolumento est. Dosis, quinque vel sex Pilulæ justæ magnitudinis, ad instar pisorum ante vel post cœnam sumenda.

PILULÆ STOMACHICÆ ALIÆ REGIÆ.

℞. Ambræ gryseæ drachmam unam, solvatur in
Ol. stillat. Cinamomi,
Caryophyllorum an. scrup. uno,
Nucis Moschat. expr. drachma una.
His adde:
Resinæ Storacis Calam. drachm. duas,
Extracti Ligni Aloës n. resin. drachm. duas semis,
Pulv. Mastichis electæ,
Olibani,
Gummi Animæ,
Succini albi an. drachmas duas,
Macis drachmam unam semis,
Radic. Doronic. veri drachmas duas semis,
Croci Austriac. drachmas duas.

Miſceantur ac cum Melle Roriſmarini efficiatur Maſſa, è qua Pilulæ, quotiescunque uſus poſtulat, formandæ: *Ventriculum, Cerebrum, & totum Nervoſum genus inſigniter roborantes.*

PILULÆ DE TEREBINTHINA AD GONORRHOEAM VIRULENTAM.

℞. Pulv. Antimonii Diaphoretici ritè ac recenter jamjam parati unciam ſemis,
Cinnabaris Nativi rubicundi,
Terræ Sigillatæ Sileſ.
Rad. Liquiritiæ raſæ,
Ireos Flor.
Succini albi an. drachmas tres,
Oculorum Cancrorum præparat. unciam ſemis,
Maſtichis electæ,
Olibani,
Myrrhæ rubræ,
Croci Auſtriaci ana drachmas duas.

Miſceantur, ac cum ſ. q. Terebinthinæ claræ, efficiatur Maſſa, *ex qua Pilulæ mediocres efformandæ, quarum quatuor, quinque, vel plures pro doſi unaexhibeantur.*

Habes hîc Amice Lector & in hâc Medicamenti formâ locupletiſſimam penum, è quâ fidiſſima remedia ad quoscunque Languores, ac Morbos depromere valeas, tuo idipſum ſignaturus teſtimonio, dum vel ipſe verecundè conticeſco. Serviant igitur noſtri labores Tibi inſtar Cornu Copiæ, repudiatis tot inconcinnis & ſiniſtris Pilularum inventis, de quibus meritò ambigas, pluranè contineant Ingredientia, an vitia, verba an ſophiſmata; ut meritò quisque demirari poſſit, quò inſaniæ aliqui proceſſerint, ut ſe proſtituto adeò modo riſui & oſtentui omnibus expoſuerint, dum ejusmodi abortivas compoſitiones meditarentur ſine ſole & ſale. Quod ut factis demonſtrem, unicam adjiciam Pilularum compoſitionem, quæ ſecreti loco ad nos directa olim fuerat; ex qua omnibus pronum erit deducere, vel iis, qui primis, ut ajunt, labris ſcientiæ fontes prælibaru[illegible] [illegible]aceo Viros in Arte conſummatos, [illegible] indecentia & ridicula in unam Maſſam conflata ſint. Ut nulla ſit abſurditas aut error, qui huc citatus non commigrarit, quot verba tot errata. Eſt igitur talis deſcriptio quam formalibus ac nudis verbis prout primitus conſignata fuit, delineo.

COMPOSITIO IPSA ET PRÆPARATIO HARUM
Pilularum unverſalium hæc eſt.

℞. *Herbar. Agrimoniæ,*
Centaurii min.
Hyſſopi,
Cardui bened.
Scolopendrii,
Fragariæ,
Veronicæ,
Meliſſophylli,
Salviæ,
Abſinthii,
Lupuli ana Man. unum,
Ceraſorum nigror. exſiccator,
Baccarum juniperi ana uncias quatuor.
Raſuræ Ligni Sancti uncias duas,
Mi omnia groſſo modo inciſa, ſignentur Herbæ pro deſtillatione.

A.

℞. *Rad. Tormentillæ,*
Pimpinellæ,
Fœniculi,
Apii,
Caryophyllatæ,
Enulæ,
Cichorii, ana drachmas duas,
Zedoariæ unciam unam,
Herb. Majoranæ,
Chamæpithyos,
Fumariæ,
Epaticæ,
Serpilli an. Man. ſemis.
Flor. Bugloſſi,
Borraginis,
Betonicæ,
Anthos,
Liliorum Convallium ana Pug. duos,
Semin. Coriandri præpar.
Napi,

Aniſi,

Anisi,
Pæonia,
Basilicon. an. drachmam unam,
Rhabarbari optimi uncias duas,
Agarici Trochiscati unciam semis,
Corticum exterior. Citri,
Arantiorum,
Fraxini,
Guajaci,
Cinamomi ana drachmas duas,
Croci Oriental drachm. tres,
Ligni Aloës veri drachm. duas,
Incidantur & contundantur. Signentur
Pro Infusione. B.

℞. *Aloës succotrina uncias octo*,
Succi Rosarum uncias tredecim,
Limoniorum uncias decem,
Cydoniorum uncias sex,
Misceantur. Signentur Succi

C.

℞. *Myrrha electa unciam semis*,
Ammoniaci,
Thymiamatis an. unciam unam,
Misceantur. Signentur
Gummi in aceto dissolv.

D.

℞. *Radic. Vincetoxici*,
Bistorta,
Carlina,
Diptamni albi,
Angelica,
Tormentilla,
Scorzonera,
Gentiana,
Petasitid. an. drachmas duas,
Herbar. Scordii,
Ruta ana Man. unum,
Hedera terrestris,
Acetosella,
Chelidonii,
Scabiosa,
Bardana ana Man. semis,
Flor. Calendula,
Quatuor Cordialium,
Centaurii,
Genista,
Hypericon. ana Pug. duos,
Semin. Plantaginis,
Levistici,
Chermes,
Acetosa,
Aquilegia ana drachmam unam,
Rasura Corn. Cervi crudi,
Eboris. an. drachm. duas,
Terra Sigillata,
Boli Armena ana unc. semis,
Succini albi drachmas tres,
Camphora scrup. quatuor,
Corallorum rubeorum,
alborum ana drchm. unam semis,
Misceantur. Signentur
Medicamenta pro Aceto Bezoardico.

E.

℞. *Aceti Vini purissimi libram unam semis*,
Rubi Idai,
Sambuci,
Florum Tunica,
Scillitici ana uncias quatuor,
Misceantur. Signentur,
Acetum pro Aceto Bezoardico.

F.

Jam verò.

Litera *A. notata Herba*, in *Aqua pluviali destillata*, vel *sero Lactis destill.* biduum macerentur, deinde destillentur, & rectificentur.

Litera *B. signata*, aspergantur *aqua destillata litera A.* & tandem in loco calido macerentur, donec omnis virtus extracta sit, & postmodum extractio coletur & exprimatur.

Litera *C. succi nominati*, cum supra dicta *B. extractione* permisceantur.

Gummi Litera D. in ſ. q. *Aceti Bezoartici* dissolvantur & colentur, & cum *succis C.* misceantur.

Materiæ hæc conjunctæ indantur vitro, ita ut mediam partem impleant, cooperiatur

tur vitrum vitro alio impoſito, ac octo diebus ac noctibus in cineribus vel M. B. digerantur, interim tamen crebrius agitentur, probeque confundantur; tum demum ut reſideat, permittendum; Quod clarum eſt, ſenſim decantetur, & ſervetur. *Fæcibus relictis Aq. litera A.* affundantur, & fiat digeſtio ut prius, donec omnis vis extracta ſit, tum omnia conjungantur & benè clauſa in B. M. lento calore digerantur; Purum & clarum decantetur, & in M. B. ad dimidiam partem abſtrahatur; poſtea, abjectò Alembico ad Syrupi conſiſtentiam evaporet, & lento tandem igne ad Extracti formam coquatur.

Omnes remanentia calcinentur, ſal cum aqua ſtillata extrahatur, & cum Extracto permiſceatur.

Deſtillatum efficax eſt ſudoriferum ad unciam datum (ſi credere fas eſt.) Ex drachma una Extracti fiant pilulæ xxx. doſis tres ad ſeptem, pro ratione ægri & Morbi, ante cœnam.

Hæc eſt pro Coronide hujus Claſſis ſpecioſa, tanto autem Viro Authore indigna Pilularum Compoſitio, annexaque ejus præparatio. Ambæ vix caſſa nuce dignæ, quas quilibet qui vel hirquis emiſſitiis illas inſpexerit, primo intuitu abſurditates utrobique deprehendet.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SEPTIMA. EXTRACTORUM GENUINUM CONFICIENDI MODUM TRADENS.

DE Extractis in hac Classe ex professo acturis operæpretium est, de illis universaliter nonnulla præmisisse, è quibus tamen omnium Extractorum dextrè componendorum parandorumq; ratio & modus facilè patebit.

Nomen quod attinet, Extracti in Medicina, ea res subtilis quæ ex crasso & simplici aliquo corpore, sive ex iisdem plurimis mixtis, beneficio cujusdam Menstrui vel liquoris extrahentis prolecta est, meretur: in qua verò tota virtus vel essentia rei, sive rerum extractarum resideat, mortuo quasi vel inefficaci corpore crasso in residuo remanente.

Distinguitur Extractum ab Essentia, solâ ferè consistentiâ suâ crassâ, quùm Essentiæ verè propriéq; liquida sint Extracta. Consistentia vero Extracti propriè & Medicè sumpti, semper quidem crassa, non tamen una eademq; est: quandoq; enim Mellis instar seu liquidi Electuarii esse convenit pro Potionibus, vel etiam Bolis conficiendis; aliquando magis crassa instar massæ cujusdam, ut Pilulæ protinus ex illa efformari queant.

Sunt inventa & excogitata Extracta à Medicis, ut non solum in minori quantitate & pondere, quam res ipsa è quibus elicita sunt, intra corpus sumpta, operentur; verùm etiam, ut propter subtilitatem & separationem puri ab impuro benignius & sine molestia vires suas operationesve exserant, penitius penetrent, in liquoribus solubilia sint, & ob id minus nauseabunda, ac liquoribus soluta, haud uti pulveres atq; res crassa fundum petant, tædiumve concilient assumenti. Menstrua vel liquores quibus mediantibus Extracta proliciendu, varia existunt; quæ & ipsa pro diversitate rerum extrahendarum variari debent, ut unicuique subjecto extrahendo, sua natura congruum homogeneumvè Menstruum vel liquor extrahens adaptetur, quo cum aptè atq; debitè tum è Mineralibus, tùm Vegetabilibus inter se maximè discrepantibus & ipsis etiam Animalibus, Essentia, Virtutes aut quocunque nomine apellare libet, elici possint, relictis inutilibus ac viribus exhaustis terrestribus reliquiis. Et quidem pro Extractione Vegetabilium, cum quibus nobis præcipuè in hac Classe res est, apta dantur Menstrua; inprimis Spiritus Vini pro resinosis omnibus, spiritus ipsorummet Vegetabilium aliorum ardentes, Acetum destillatum & crudum, nec non aqua etiam destillata ipsaq; simplex aqua. E quibus jam pro cujusvis intentione eligi possunt, quæ maximè proposito inservire videbuntur, nec minus Menstrua cuiq; rei accommodata parari.

De cætero scitu summoperè necessarium est; Non omnes res sive Vegetabilia, indiscriminatim Extractionibus esse idonea, ut Extracta ex illis consistentiâ crassâ conficiantur; sed ea saltem, quæ Spiritu Sulphureo, facilè in auras avolante non sunt prædita, secus enim spirituosiores & subtiliores eorundem partes in abstractione ad debitam consistentiam æthera peterent, relictis partibus crassioribus, sive Extracto potioribus destituto viribus.

Exemplum in hoc genere sit nobis Lignum Aloës, odoriferum & resinosum subjectum, ex quo frequenter Extractum elicere student, sed non admodum benè. Nam, quamvis Lignum Aloës ejusmodi subjectum sit, cujus essentia resinosaq; substantia de facili cum Spiritu Vini elicitur, nihilominus si illa extracta essentia ad spissitudinem Mellis (quæ nonnisi Resina erit) abstrahenda est, reverà potiores subtilioresq; ac magis odoriferæ earum partes, unà cum spiritu suo vel Menstruo abstrahente evolabunt, resinâ post se relictâ, fragranti suo odore potiori privatâ. Idem de aliis dicendum multò notioribus, utpote Cinamomo, Caryophyllis, Aniso &c. è quibus & aliis similibus Aromatibus & subjectis, etiam Celeberrimi aliàs Viri Extracta conficere præceperunt, quod quàm indignum autem, ne dicam absurdum conamen sit, vix est effatu possibile.

Quæ porrò de Gummatibus atq; aliis subjectis extrahendis, in specie prænittenda forent, ea fusè, ac perspicuè satis ni fallor, in Appendice nostra super Classem de Extractis pag. 16. 17. 18. nec non in Animadversionibus nostris super Balsamum Aloës factis, præfati sumus, & discussimus, adjectis legitimis quibusdam modis extrahendi, quodq; Menstruum rebus Catharticis extrahendis aptissimum sit, ostensis; sententiis insuper contrariis discussis, quorsum L. B. ablego, ad speciales Extractorum compositiones præparationesq; progressurus. Non autem opus erit tantâ prolixitate, aut tot, & tàm diversas Extractorum compositiones efformare, tituliq; peregrinis exornare; Hoc unicum monendum duxi, ut Extracta simplicia dextrè & legitimè conficiantur, videlicet de Agarico, Asaro, Rhabarbaro, Gialappa, Mechoacanna, Foliis Senæ, Helleboro, Colocynthide &c. E quorum competenti mixtura, si tantoperè composita expetantur, Cholagoga, Phlegmagoga, Melanagoga, Panchymagoga &c. ex tempore parari possunt.

EXTRACTUM AGARICI.

QUâ ratione Extractum hoc ritè parandum sit, *Animadversiones* nostræ in præcedente *Pharmacopœia Augustana* luculenter docent, ubi etiam ratione ejus Menstrui pulchra quædam, scituq; necessaria addita sunt, quæ L. B. consulat.

EXTRACTUM RAD. ASARI.

QUamvis Radix hæc resinosa non sit, adeoq; cum quodam liquore vel menstruo aquoso, aut simplici etiam aqua extrahi possit, repetita saltem coctione, nihilominus cum Spiritus Vini essentiam rerum Catharticarum subtilius eliciat, partibus crassioribus relictis, & quia Asarum primâ in aqua ebullitione ex Emetico in Diureticum transit, non ita verò in Vino ac in aqua radix incocta mitescit, suasor sum, ut hujus radicis Extractio cum Spiritu Vini peragatur, quæ simpliciter sequenti modo instituenda.

℞. Rad. Asari mundat. libram unam, ex quibus grosso modo contusis ac vitreo Alembico immissis, affusâ suffic. quantit. Spiritus Vini simplicis, repetitis vicibus (semper ad supereminentiam sex vel octo digitorum transversorum) extrahe essentiam, quousq; spiritus affusus non amplius tingatur: Tincturæ seu essentiæ aut Extractiones omnes junctim filtratæ in Alembico, apposito capitello, leniter ad libram unam circiter abstrahantur: Residuus tandem liquor in vase duplici terreo, diplomate dicto, adspissitudinem vel crassitiem pultis seu Electuarii leniter tandem evaporet, cui pro aromatisatione adde

Olei stillatitii Ligni Rhodii,
Nucis Moschat. expressi an. drach. semis,
prius cum
Pulv. Sacchari albiss. uncia una permistorum,
fiatque Extractum.

Evacuat Pituitam, ut & flavam Bilem, consecutione quadam ex capite superfluas easq; viscosas allicit humiditates, quod si in paulo largiori quantitate vel dosi assumatur, per Vomitum viscidos crassosq; humores, Febrium causam exturbat; in minori autem quantitate non surpatum, per inferiora tantum operatur. Dosis scrupulus semis, ad scrupulum unum & drachmam semis.

EX-

EXTRACTUM COLOCYNTHIDOS:

PRo hac violenti hujus Cathartici extractione hoc antea monendum, quòd, quamvis rarò Extractum hoc in usum veniat Medicum (intellige per se solum) nihilominus tamen non planè carebit usu, præsertim si accuratè paratum, correctumquè fuerit, multis parasangis Trochiscos Alhandal antecellet, ut, qui è cruda prorsus Colocynthide confecti, haud exiguam naturæ vim, uberiori aliquanto dosi exhibiti, inferunt; quam ob rem suaderem, ut ex hoc Extracto demum Trochisci conficerentur, additô corpore quodam congruo, quod & facilius & citius in effectum deduci potest, quàm de cruda Colocynthide Trochiscos confecisse: Nam tantâ cum difficultate in pulverem redigenda Colocynthis, (quod tamen necessarium est, si Trochiscos ex illa conficere animus sit) ut propemodum impossibile videatur, dum vim pistilli omnem respuit, nisi Mucilagine Tragacanthi vel Gummi Arabici permixta & denuò exsiccata fuerit. Sit itaque extracti hujus præparatio talis:

℞. Pulpæ Colocynthidos à seminibus liberatæ libram unam,

coquatur in aq. simplici repetitis vicibus affusa & colata usque dum omnis efficacia & virtus Cathartica extracta sit, Colaturæ omnes leniter evaporent ad consistentiam vel spissitudinem Mellis: Quod Extractum vel ita crude asservandum, vel ex eo, addito pane triticeo, in dupla vel minore quantitate Trochisci sunt efformandi, qui aromatizandi, pro odore duntaxat grato conciliando, olei Nucistæ expressi particulâ. Si verò idipsum Extractum mitius in operando, & penetrantius esse velis, extrahatur hoc crassum & simpliciter cum aqua simplici factum Extractum, denuò cum suffic. quantitate Vini Spiritus boni, & videbis magnam prioris Extracti partem, ab hac secunda extractione intactam relinqui, & in residuo manere, quâ crassitie abjectâ, spiritus colatus leniter per Alembicum abstrahendus, quoad Extractum justam consistentiam fuerit nactum, quod asservandum.

In virtute haud dubiè cruda Colocynthidi, vel ex ea confectis Trochiscis præferendum, & præcipuè massis Pilularum acuendis Extractum hoc aptissimum erit. Dosis gr. v. vel. vj.

Nota: Verùm & insuper sciendum, quod *Colocynthis*, licet res sit siccissima, in extractione tamen cum *Spiritu Vini* peracta, *Resinam* quandam præbeat, uti *Galappa, Mechoacanna &c.* Igitur ne & illam perditum eamus, & Spiritui Vini parcere quis nolit, poterit equidem ex illa *Colocynthide* Extractum cum Spiritu Vini solo confici ad normam Extracti Galappæ, quod legitimè etiam paratum ad usus debitè accommodandum est.

EXTRACTUM HELLEBORI NIGRI.

RAdicis hujus Extractum dexterius conficiendum *Animadversionibus* nostris quidē insetuimus, annexis simul notis nonnullis; Verùm ut luculentius pateat, non parcam operæ, quin præparationem ejus denuò hic annectam.

℞. Radic. Hellebori nigri mundatar. libras duas,

conquassatæ coquantur cum s. q. aquæ simplicis, repetitis vicibus affusæ & colatæ (verùm in terreo, aut etiam ferreo, non autem cupreo, vase) usque dum vires omnes sint evocatæ: Colaturæ omnes pòst leniter in terreo vase evaporent ad Mellis vel Electuarii spissitudinem: Quo facto, ut præstantius & subtilius efficiatur, illud de novo cum s. q. Spiritus Vini boni extrahatur, quousq; Spiritus Vini affusus colore rubeo tingatur; proinde repetita etiam spiritus affusione opus est; videbis enim magnam prioris Extracti partem fœculentam à Spiritu Vini intactam relinqui; quâ ergo abjecta, spiritus tincti omnes in B. M. abstrahendo redigantur ad consistentiam Extracti justæ consistentiæ.

Nota: Accurata autem opus est lustratione atque inspectione in coemptione Radicum Hellebori nigri, ne Aconitum, germanicè Wolffswurtz / quod summū est deleterium, pro Hellebori radice, (cum hæ duæ radices quoad externam formam si folia sint detracta, à se invicem vix dignosci queant, (emendo apprehendas quod jam binis vicibus contigisse memini,

Deinde ulteriùs notandum, quòd prædictum *Extractum* modo ostenso dextrè paratum, mitissimum & haud violentum sit pharmacum, nec multum purgando per Inferiora, minus per superiora operetur; Idcircò hanc apprehendi sententiam, quòd, cum radices hæ in coctione, aquâ affusa, vel potius in destillatione, aquam præbeant, acrimoniâ manifestâ imbutam (cujus usus quidem me adhuc latet) illam fortè vim potiorem Vomitoriam & purgantem, forti coctura aut destillatione secum rapuisse, quæ in spiritu quodam volatili salino atque acri consistere debet, eò quod salis fixi exiguam Helleborus præbeat particulam, si, uti alia ferè omnia Vegetabilia, per ignem in Cineres redigatur. Nec tamen negandum, prius cum aqua simplici, simplici coctura paratum Extractum multò potentius & violentius operari, sed & crassius illô, cum Spiritu Vini denuò parato Extracto existere.

Et quæ superius in sæpius citatis n. *Animadversionibus* de Radicum harum essentia monuimus, ea curiosa mente & diligenter pensitentur. Insuper & hoc est scitu necessarium, differentiam quandam inter has radices esse ratione loci, ubi effossæ sunt, & illam quidem quoad Vires Catharticas; nam illæ quæ ex Styria apportantur, virtibus suis reliquas antececellunt.

Cæterum, inter Vegetabilia Melampodiū præ aliis mirâ trahendi vi præditū est, de quo Sala: *at hoc Extractum Hellebori nigri præsertim cum Spiritu Vini Tartarisato, per salem Tartari essentificatum, præparatum, laudatur in iis Dementiæ & Melancholia Hypochondriaca speciebus, quæ non simpliciter ab interna Imaginationis thimosi inceperunt, sed vel à sordibus Hypochondriacis ortum ducunt, vel humoribus corporis transmutatione erroneâ vitia imprimunt; unde Amentia Hypochondriaca exonerato Liene & Febres Chronicæ superantur & mitescunt.*

EXTRACTUM CASTOREI.

℞. Castorei ab omnibus Membranis pinguedineque separati, non vetusti, uncias quatuor vel q. pl.

Cui subtilissimè inciso & Cucurbitæ vitreæ immisso superaffunde

Spiritus Cerasorum ardentis uncias duas:

Factâ maceratione unius diei, abstrahatur fortiter destillando, per M. B. totus spiritus affusus, ad siccitatem Castorei: Spiritus abstractus studiosè asservetur. E residuo in Alembico Castoreo, affusâ s. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus, extrahatur Essentia, quousque spiritus affusus colore inficiatur; tandem spiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo leni balnei calore abstrahantur ad consistentiam ferè Syrupi vel liquidiorem, residuum ex cucurbita effusum in fictile seu potius in vitream patinam aquæ diplomatis debitè immersam, adhuc evaporet ulterius, ad satis densam Extracti consistentiam & spissitudinem, cui demum jungatur & restituatur destillatus ab eo spiritus suprà asservatus, additâque

Essentiæ Arantiorum saccharinæ ex recent. Cortic. paratæ uncia semis,

fiat Extractum justæ consistentiæ,

Ad Affectus Cerebri, Apoplexiam, Epilepsiam, Lethargum nec non ad Variolas expellendas, aliaque Exanthemata protrudenda, proficuum: Utrum vero in Affectibus etiam Uterinis salubre esse possit, cuilibet opinionem suam liberam relinquimus; Mihi quidem res ob rationes paulo ante apud Pilulas de Cynoglosso allatas, suspecta videtur. Dosis erunt paucula grana.

EXTRACTUM CROCI.

AD eundem plane modum præcedentis Extracti de Castoreo etiam hoc legitimè parari potest: Quamvis etiā cum Aqua aliqua Cordiali Extractio, tanquam è re non resinosa, quæque in quemlibet liquorem aquosum suam libere deponit Essentiam atque Tincturam, facili negotio perfici possit. *Est Cordiale Medicamentum, mitigativum, affectibus quoq. Cerebri, Uterinis, item Epilepticu atq. Hystericis proficuum. Lætitiam excitat, Cordiq. robur confert. Dosis aliquot grana in vehiculo convenienti sumto.*

EXTRACTUM ANTIFEBRILE.

℞. Corticis Chinæ Chinæ paucis ab hinc annis ex India Orientali ad nos translatæ uncias duas,

Rad.

Rad. Calami Aromatici unciam unam,
Gentianæ,

Flor. Centaurii minoris an. uncias duas, ex incisis & crassiusculè contusis, eliciatur cum suffi. quant. Spiritus Vini repetitis vicibus affusi, virtus tota, quousque Spiritus Vini colore rubro inficiatur: Spiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo per M. B. ad Extracti spissioris consistentiam destillando leniter abstrahantur. Servetur Extractum residuum ad usum: *Quod præsentaneum est remedium in Febribus Tertianis & Quartanis, cum Intermittentibus tùm Continuis, instante Paroxysmo, vel hora una aut altera antea exhibitum. Dosis scrupulus unus aut drachma semis, sive in forma Pilularum, sive in liquore appropriato solutum.*

Nota: Ex solâ coctione Chinæ Chinæ (quæ Romæ & Venetiis venalis prostat) Extractum simpliciter confectum, easdem obtinet virtutes, *Paroxysmos, fermentumque febrile extinguendi, & dissipandi, quò certè præsentius Remedium aut Febrifugum hucusque non est inventum, vel rarò vel nunquam fallens Medicum aut ægrum modò debito tempore, opportunè ac præmissis præmittendis exhibeatur,*

EXTRACTUM HYDRAGOGUM.

℞. Radic. Asari,
Ebuli ana uncias tres,
Calami Aromatici,
Enulæ ana unciam unam,
Gialappæ,
Mechoacannæ,
Vincetoxici ana uncias quatuor,
Rhabarb. optimi unciam unam semis,
Herbar. Soldanellæ,
Gratiolæ,
Scolopendr. an. uncias duas,
Agrimon. uncias duas semis,
Semin. Apii,
Bardanæ majoris,
Nasturtii,
Ebuli,
Urticæ,
Thlaspios nostr. ana unciam unam.

Incisa & contusa immittantur Cucurbitæ Vitreæ, ac cum s. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affusi, extrahantur virtutes omnes, quousque nimirum Spiritus Vini tingatur; Extractiones omnes in Alembico Vitreo ad libram unam circiter abstrahantur; Resina, quæ residuo liquori innatabit, studiosè separetur, exsiccetur q; leniter, &, ut sæpius monui, vel Amygdal. dulc. benè subacta, & in pulverem conversa, vel Spiritu Vini recenti rectificatissimo denuò soluta; ultimò tandem Extracto jam sufficienter & ad consistentiam debitam abstracto admisceatur

Porrò

℞. Succor. depurat. Rad. Bryoniæ,
Iridis nostr. an. unc. dec.
Hepat. nobilis,
Matrisylv.
Mercurial. ana unc. octo,

ac cum superiori jam Extracto liquido, à quo innatans ejus resina separata est, in leni calore, vel supra lenem ignem in vase duplici, ad competentem Extracti consistentiam unita evaporent, cui Extracto ultimò jungantur,

Superior separata & asservata Resina, Amygdalis probè subacta, vel Spiritus Vini particulâ denuò soluta, item,
Magisterii, seu Resinæ Scammoneæ, Amygdalis pariter probè subacti drachmæ duæ,
Extracti Gummi Guttæ uncia semis,

& usui reponatur. *Hydropicis proficuum. Dosis drachma semis ad drachmam unam in vehiculo convenienti.*

EXTRACTUM MECHOACÆ.

Harum Radicum resinosarum extractiones in *Appendice nostra ad Animadversiones* in *Pharmacop. August. pag. 18. & 19.* non obscurè indigitatæ, nec non earum Magisteria dextrè conficienda, in *Animadversionibus* iisdem pag. 448. exposita reperies. Verumenimverò, ne quidquam mancum opusculo videatur, sequentes superpondii loco addo præparationes.

℞. Radic. Mechoacæ albæ
vel
Rad. Gialapp. libram unam,
Utram harum volueris: & ex his incisis & contusis, nec non cucurbitæ vitreæ immissis, extrahatur cum sufficienti quantitate *Spiritus Vini rectificati*, repetitis vicibus affusi, & depleti, tota earum Essentia, virtus ac resinosa substantia, usq; dum *Spiritus* non amplius colore imbuatur; *Spiritus tincti omnes* prius filtrati per Alembicum destillando leniter abstrahantur, ad pauci liquoris remanentiam (libræ unius circiter) *residuo in Alembico liquori* aliquot unciæ *Aqua Rosarum* affundantur, pro exactiori *resina* præcipitatione, relicto à destillatione liquori innatantis, quam deinceps à liquore restante exactè separatam, *& Aqua Rosarum fragrante* sæpius lotam, in scutellâ leniter retrò fornacem, vel in cineribus; & quidem si ex *Galappa* fuerit, totaliter exsicca, ut in pulverem queat redigi, & *Gialappa Magisterii seu Resina* nomen mereatur: sin verò à *Mechoacanna* extracta fuerit *Resina*, eandem non ad siccitatem totaliter, sed ad solidam satis, nec tamen planè *siccam Resinam*, mediante leni calore, similiter redige, idque in scutellâ pariter vitreâ vel terreâ. Jam verò *residuum liquorem seu liquidum Extractum*, à quo *Resina* separata fuit, in diplomate, vase nimirum duplicato, ad consistentiam Extracti spissiorem, sive Electuarii, evaporare fine, cui Extracto spisso, dum adhuc calet, uniatur jam legitimè *sua resina superius ab eo separata & exsiccata*, ut solubile Extractum ex ambobus efficiatur. Sed cum hæ Radices, scil. *Galappa & Mechoaca*, copiosam in extractione præbeant *Resinam*, pauxillum verò Extracti in aqua solubilis (prout hîc loci Extractum accipimus) idcircò ambæ totaliter, quemadmodum extractæ sunt, uniti verè nequeunt, ita ut in quolibet liquore postea fint solubilia, & veri Extracti nomen mereri possint; Necessum igitur est, ut unio sive mixtura horum duorum, abstracti videlicet Extracti & Resinæ, competenti quantitate ac pondere hujus atque alterius instituatur. Verbi gratia fint

Extracti abstracti uncia quatuor,
vel Gialapp. vel Mechoaca,

admisceantur vel aduniantur his quatuor unciis,

Resinæ vel Gialapp. vel
Mechoaca uncia dua,

sequenti modo: nimirum,

Pro Extracto *Gialappa*, ejus *Resinam* totaliter exsiccatam, & in pulverem redactam subtilem, pondere supradicto, prius cum

Amygdal. dulc. decort. unciâ unâ vel unâ semis;

probè subactam, Extracto, jam tùm ad justam consistentiam abstracto, studiosè commisce, addita nec non

Essentia Arantiorum saccharina è recent. Cortice parat. uncia una,

fiat Extractum Gialappæ.

Pro Extracto verò Mechoacæ albæ, hunc sequere modum videlicet.

Resina Mechoaca aliqualiter & quantum fieri potest siccata, uncia dua,

solvantur denuò in

Spiritus Vini rectificatissimi, ut sine omni phlegmate aquoso sit, unciis tribus vel quatuor,

ac tandem

Extracti ad satis crassam spissitudinem abstracti unciis quatuor,

commisce,

fiat Extractum Mechoacæ albæ,

De *Spiritu* nonnihil leni calore exhalare finendo, cum promptè leni caloris pulsu æthera petat, ut justa Extracti consistentia emergat, addatur ultimò

Essent. Arantiorum saccharina ex recent. Cort. uncia una.

Hæc dextrè descripta Extracta ferè unius ejusdemque sunt virtutis, quamvis *Gialappæ Extractum* quodammodo efficacius sit altero; *ambo evacuant aquosas ac superfluas totius corporis humiditates, unà cum flava bile. In Cachexia, Hydrope Ascite & Anasarca aliisque Morbis, in quibus purgatione opus, feliciter adhibentur, à scrupulo semis, scrupulo uno, & drachma semis, prius quidem Syrupis solvenda, tandem etiam liquoribus permiscenda.*

EXTRA-

EXTRACTUM RHABARBARI, ET EXTRACTUM FOLIORUM SENÆ.

HÆc Extracta ut debitè conficiantur, præcedentes modi simplicium Extractorum observandi & imitandi sunt: Et cum *Rhabarbarum* Radix sit, cujus essentia cum aqua aliqua simpliciter destillata elici quoque potest, poterit illa, si *Spiritus Vini* suspectus, & nimis calidum exinde futurum Extractum quispiam præsumeret, cum *Aqua Cichorii vel Endiviæ* extrahi, & usui suo accommodari.

Par ratio est & idem modus in extractione *Foliorum Senæ* observandus: hoc tamen certò certius quod extractiones cum *Spiritu Vini* peractæ, multò subtiliores & penetrantiores sunt, quam illæ quæ cum aquis peraguntur. Exemplo nobis sint præmissa *Hellebori atque Asari Extracta*: quarum *Radicum Essentia & Tinctura* etsi primum cum *Aq. simplici* prolectæ & evocatæ sint coquendo, posteà tamen cum *Spiritu Vini* institutâ repetitâque extractione, apparet crassities prioris fæculenti extracti *cum Aqua* facti: Sic, si mihi res tota committeretur, hæc duo Extracta duplici modo parata in Pharmacopoliis prostare præciperem, *cum Aqua* scilicet simpliciter parata, & *cum Spiritu Vini*; quorum illa nonnihil efficaciora, hæc verò blandiora in operationibus essent futura.

Et si Pharmacopœi, laboribus, tempori, ut & *Spiritus Vini* parcere vellent, cujus non exigua copia desideratur, præsertim *ad Folia Senæ* extrahenda, præstaret modum imitari in extractione *Radicum Hellebori nigri* edoctum, ita faciliori negotio, minorive pretio hæc ipsa Extracta conficerent. Quorum usus & doses patent: superfluum igitur esset multa de his addere.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM, SEU MAGISTRALE, AD POTIONES.

℞. Rhabarbari optimi uncias duas,
Radic. Gialappæ uncias tres,
Hermodactylorum,
Hellebori nigri,
Turbith albi Gum. an. unc. duas,
Fol. Senæ elect. sine stipitibus uncias tres,
Sem. Ebuli unciam unam semis.

Incisa & contusa extrahantur cum *Spiritu Vini*, repetitis vicibus affuso, quousq; tota vis Cathartica extracta sit; Extractiones autem filtratæ omnes in Cucurbita vitrea per B. M. abstrahantur ad remanentiam libræ unius circiter, postea à liquore sive extracto liquido *innatans resina* separetur; quo facto, liquor dictus leniter in diplomate ad consistentiam Extracti debitam evaporet, cui demum admisceatur *Resina ab ipso separata*, prius *rectificatissimi Vini Spiritus f. q.* soluta, fiatque Extractum debitæ consistentiæ.

Est universale purgans, omnes humores excrementitios educens; ideoq́, ubicunque purgatione opus, Extractum hoc loco plurimorum aliorum servire potest. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis vel scrupulos duos.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM SEU MAGISTRALE PRO PILULIS.

℞. Rhabarbari optimi unciam unam,
Agarici albi uncias duas,
Gialappæ uncias tres,
Turbith gummosi uncias duas,
Colocynthid. unciam unam semis,
Hellebori nigri uncias duas,
Fol. Senæ elect. uncias quatuor,
Sem. Ebuli,
Scammonii electi ana unciam unam.

Incisa & contusa extrahantur cum *f. q. Spiritus Vini*, quousque tota vis Cathartica sit extracta. Colaturæ & extractiones omnes in M. B. ad reman. libræ unius circiter abstrahantur, à quo residuo liquore *innatans Resina* separetur, & interim asservetur: Liquor verò sive Extractum liquidum fundatur super

Aloës Rosatæ uncias sex,

et in calore leni simul exsiccentur, admiscendo ultimò *Resinam separatam, & recentis Spiritus Vini rectificati f. q.* solutam: atque ita fiat Extractum satis spissum, in forma Massæ Pilularum.

Hoc Extractum ob saporis amaritudinem utplurimum Pilulis destinatur: Purgat ceterum

terum omnes humores excrementitios, in universum ex corpore. Ad universalem igitur Purgationem, si hâc nimirum opus, conferet hoc Extractum; Cujus dosis scrupulus semis ad scrupulum unum esse poterit.

EXTRACTUM MAGISTRALE LENITIVUM.

℞. Rhabarbari electi uncias tres,
Rhapontici veri uncias duas,
Myrobalan. Chebularum
Citrinarum ana drach. sex.
Flor. Rosar. rubrar.
Santali rubri ana unciam semis,
Radic. Acetosæ,
Cichorii sylvestr. an. drachm. sex,
Cortic. Arantiorum recent. unciam unam.

Ex incisis & contusis fiat cum s. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affusi, colati, filtrati, & ejusdem denuò leni in balneo abstractione, Extractum justæ consistentiæ.

Mitissimum est Laxativum in plurimis Affectibus Hepatis, Lienis & Mesenterii, fluxu Alvi diuturno ac cruento, salutariter exhibendum à drachma una, ad unam semis.

EXTRACTUM ANTEPILEPTICUM.

℞. Radic. Pœoniæ debito temp. coll.
Doronici veri ana uncias duas,
Zedoariæ unciam unam,
Ligni Visci Quercini unciam unam semis,
Aloës ponderosi,
Rhodii,
Santali citrini an. unciã unam.
Croci Austriaci unciam semis,
Flor. Paralyseos,
Pœoniæ,
Tiliæ an. drachmas sex,
Sem. Pœoniæ unciam unam,
Bardanæ major. unciam semis,
Citri drachmas sex,
Succini albi unciam unam,
Cortic. Arantiorum extim.
Rasuræ Ungulæ alcis ana unciã semis,
Cranii Humani unc. unam.

Incisa crassiusculè & contusa immittantur Cucurbitæ vitreæ, super quæ fundatur *Spiritus Vini rectificati libra semis*, ut species parum saltem humectentur: Factâ autem maceratione per diem unum atque alterum, abstrahantur destillando in balneo *unciæ tres circiter, spiritus fragrantis*: quo interim curiosè asservato in vitro satis clauso, fiat *specierum residuarum cum s. q. Spiritus vini rectificati* extractio & quidem repetitis vicibus ad virtutum earum plenariam extractionem; *Colatura seu spiritus omnes tincti & filtrati* in M. B. abstrahantur, ad remanentiam circiter libræ unius, vel unciarum decem. Hic liquor cui pauxillum *Resinæ* inhærebit, coletur per linteum. *Resina in colatorio residua* leni calore nonnihil exsiccetur, quâ interim servatâ, *liquor colatus* in diplomate seu vase duplicato ad consistentiam spissam Extracti evaporet, cui Extracto tandem jungatur *sua Resina*, cum *superiori primitus destillato & asservato spiritu* solutâ, additisque porrò subsequentibus, utpote

Ol. Nuc. Moschat expressi drachma semis,
Stillat. Cinamomi,
Ligni Rhodii ana scrupulo uno,
Lavendulæ,
Coriandri,
Succini ana scrupulo semis,
prius cum
Pulv. Sacchari albissimi uncia una semis, in Elæosaccharum conversorum.

Item:
Magist. solub. Matris perlarum cum Spiritu n. Veneris parat. drachm. tribus,
Magister. solub. Carpion. lapid. sublunari itidem cum Spir. Veneris parat. drachmis duabus,

fiat Extractum justæ consistentiæ. *Præstans est in Affectibus Cerebri remedium; ut sunt Apoplexia, Epilepsia; item in Morbis Uterinis & Hystericis, Vertigine, maximè si hi sine complicati Morbi, fructuosè usurpabitur; à scrupulo uno ad drachmam semis. Castoreum ab hoc Extracto studiosè abesse volui, ne forte fœmineo sexui intra corpus sumptum plus*

plus obsit quam prosit, quemadmodum in Pilulis de Cynoglosso monui: Cui tamen libuerit, Castorei Extractum huic jungere, ejus intentioni facilè indulgeo, eo ipso enim nomine istud separatim juxta leges Artis conficere docui, ut per se in Pharmacopoliis prostet, & in promptu sit.

EXTRACTUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Rad. Zedoariæ,
Contrajervæ ana uncias duas,
Angelicæ,
Imperatoriæ,
Succisæ, ana uncias duas semis,
Herb. Scordii nostrat. uncias tres,
Rutæ hortensis uncias duas,
Baccar. Juniper. uncias duas semis,
Cortic. Arantior. recent. unciam unam,
Citri recent. extim. uncias duas,
Croci optimi drachmas sex,
Sem. Citri unciam unam,
Aquilegiæ,
Napi ana drachm. sex,
Myrrhæ rubræ elect. uncias duas,
Succini albi unciam unam semis.

Incisa & contusa immittantur Cucurbitæ vitreæ, quibus superaffundantur
Spiritus Vini rectificati unciæ sex, vel octo,
ut saltem nonnihil species humectentur: Factâ maceratione unius diei, abstrahantur in M. B. unciæ tres circiter *spiritus affusi*, quo interim asservato, *species pranominata* cum s. q. *Spiritus Vini* extrahantur, & quidem repetitis affusionibus & decantationibus ad totalem virtutum prolectionem. Colaturæ postea omnes filtratæ, destillando in M. B. abstrahantur, ad libram unam circiter: *Qui liquor*, cui nonnihil *Resinæ* inhærebit, coletur per linteum, & in diplomate vel vase duplicato ad Extracti spissitudinem evaporet, huic tandem *superior separata Resina*, parumper prius in vitro largo exsiccata & denuò *cum superiori primitus abstracto spiritu à speciebus* soluta, adjungatur & probè commisceatur, superadditis quoque sequentibus: utpote

Ol. Stillat. Rutæ,
Baccar. Juniperi ana drachma semis,
Cinamomi,
Citri ex recent. Cort. an. scrupulo uno,
Nuc. Moschat. expr. drachm. una, prius cum
Pulv. Sacchari Citrati unciis duabus permistor.

fiatq; Extractum justæ consistentiæ.

Præstans in Peste & Febribus malignis, ad sudores proliciendos, malignitatemq; superandam; Cor roborat, ac à vaporibus malignis præservat; Dosis scrupul. ad drachmam semis.

EXTRACTUM ANTIPESTILENTIALE ALIUD.

℞. Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Enulæ Campanæ,
Imperatoriæ,
Levistici,
Morsus diaboli,
Scorzoneræ,
Zedoariæ ana uncias duas,
Herb. Scordii nostrat.
Rutæ hort. ana recent. uncias tres,
Flor. Calendulæ,
Croci Austriaci an. unciam unam,
Cortic. Citri recent. extim. unc. duas,
Baccar. Juniperi uncias tres,
Herbæ Paridis unciam unam,
Semin. Citri,
Rutæ, ana unciam semis,
Myrrhæ rubræ unciam unam semis.

Incisa & contusa crassiusculè ac Cucurbitæ Vitreæ immissa, extrahantur *cum s. q. Spiritus Vini*, repetitis vicibus affusi, quousque omnes virtutes evocatæ sint, *nec Spiritus Vini* Tincturam amplius eliciat: Extractiones omnes filtratæ per Alembicum, ad Extracti consistentiam destillando abstrahantur: cui adde

Olei stillat. Rutæ hortens.
Succini an. drachm. unam, prius cum
Sacchari Citrati unciis duabus permixtor.

fiatq; Extractum, usui asservandum.

Nota: *Resinosa substantia* uti in aliis superioribus Extractis, studiosè separanda, nonnihil exsiccanda, *cum particula Spiritus Vini* primitus abstracti, denuò solvenda, & jam spisso Extracto dextrè unienda est.

Usus & dosis cum superiori coincidit, exindeq; patet,

LAUDANUM OPIATUM.

℞. Extracti Opii priùs correcti per exhalationem sui Narcotici Sulphuris unciam unam,
Extracti Croci drachmas sex,
Sulphuris Vitrioli Narcotici rubicundi per præcipitationem, edulcorationem & calcinationem dextrè parati unciam unam,
Pulv. Succini albi præpar.
Ligni Aloës ponder. an. drach. sex,
Sem. Citri excortic. drach. duas,
Magist. solub. Perlarum Orientalium,
Matris Perlarum,
Coralliorum rubrorum,
ana drachm. tres,
Ol. Nuc. Moschat. expressi drachmam unam semis,
Stillatit. Cinamomi,
Ligni Rhodii an. scrup. unú,
prius cum
Essentiæ Citri Sacchar. n. unciâ una permixtor.

Misceantur & cum modico Mellis Anthosati redigantur in massam bonæ consistentiæ; Cui, si placuerit, Ambra & Moschus admisceri possunt.

Est singulare Remediorum Genus in mitigandis doloribus acutissimis totius corporis Microcosmici: Cor roborat, Cerebrum confortat, & sudorem promovet. Dosis scrupulus semis in forma Pilularum vel cum liquore quodam solutum.

Nota: Hyoscíamus tanquam violentissimum Narcoticum mihi semper fuit suspectus, ob pessimos, quos in usu ejus animadverti effectus; quâ de re Laudanum hoc Hyoscíamo carere consultú esse duxi.

LAUDANUM CÆSAREUM SINE OPIO.

℞. Auri sclopetici ritè per præcipitationem parati, vel ejus loco
Croci nostri Solis unciam semis,
cui Curcurbitæ parvæ immisso superaffundatur,
Tincturæ n. Antimonii *Appendice* n. ad *Animadversionibus pag. 60.* edoctæ uncia una,

fiat Digestio aliquot dierum spatio in cineribus, ac tandem fixatio, humiditate apposito capitello parvo leniter prius abstracta: residuo pulveri porrò tantundem
Tincturæ Antimonii

superaffundatur & uti antea in cineribus digerendo & tandem humiditatem leniter abstrahendo, nonnihil figatur.

Huic Auro essentificato
instilla
Olei Cinamomi optimi & non adulterati drachmas duas,

diù multumque in mortario vitreo subigendo & tetendo, anteq. reliqua adjiciantur & immisceantur ingredientia, utpote
Extracti Ligni Aloës seu Resinæ ejus juxta n. descript. parati uncia semis,
prius cum
Sem. Citri excortic. drachmis tribus probè subacti,
Extracti Croci Austriaci drachmæ duæ,
Ambræ gryseæ opt. drachma una semis, vel duæ,
prius cum
Sem. Citri etiam excort. drachm. semis probè subactæ
Mosch. opt. Oriental. drachm. semis cum suffi. q.
Aquæ Flor. Arantiorum ad pultis formam soluti &
Essentiæ Citri Sacchar. n. uncia una permistorum,
Ol. Nucis Moschat. expressi drachm. una semis,
cum
Essentia Arantiorú Sacch. n. drach. sex, etiam permisti,
Magist. solub. n. Perlarum Oriental.
Coralliorum ana
drachm. tres,
Mellis nostr. Citrati quant. suffic. pro Massa efformanda,

fiatq;

fiatque Laudanum non satis laudandum: nec diffido, quin omnes qui arte componendi ac præparandi Medicamenta imbuti, suum huic Medicamento sint contributuri calculum. *In omnibus Infirmitatibus Cordis & Cerebri, ubi confortationis necessitas id postulat longè est saluberrimum.*

Nota: Si quis particulam Laudani hujusopiatam reddere voluerit, addito nempè *Opii Extracto* pondere proportionevè competente, illi liberum erit. Ego quidem *sine Opio* istud prostare consultius esse duxi, ut & in iis, utplurimum soporiferis Affectibus, quibus *Opium* inimicum, & adhiberi, usuique esse possit. Similem ferè huic Laudano nostro Medicinam Regiam In *Appendice* ad *Pharmacopœiam Regiam* priorem apposui, quæ, licet non multum discrepet ab hoc præmisso Laudano Cæsareo, nihilotamen minus, ne legitima ejus eaq; pulcherrima descriptio unà cum illa *Appendice*, quæ majori sui parte huic *Pharmacopœia Regiæ* locupletatæ inserta est, pessum eat & pereat, hîc loci denuò adscribere haud piguit.

ESSENTIA OPII LIQUIDA ANODINA.

℞. Opii Thebaici opt. unciam unam, quod tessellatim conscissum solvatur in calore leni

Aquæ Cinamom. cum Vino stillat. librâ unâ semis,

Solutio filtretur per Chartam, & cum

Salis Tartari albi unciâ unâ,

pedetentim injectâ præcipitetur, ac die unâ vel alterâ post digerantur, & porrò filtrentur, Essentiæ filtratæ denuò adde

Salis Armen. cum Chalybe sublimati drachmas duas semis,

Extracti Croci opt. drachmam semis,

Essentiæ liquid. Cortic. Arantiorum,

Citri ana unciam semis,

Digerantur in vitro benè clauso lenissimo calore, per triduum, filtretur denuò essentia, & usui servetur.

Hanc Opii Essentiam Anodinam & Antifebrilem inter secretiora habui: Nullam enim reperies exactiorem hucusque Opii præparationem, aut correctionem, quâ narcosis Opii violenta & maligna verè temperetur, ut exinde benignum & celebre evadat medicamen, plurimis morbis securè opponendum, quod occasione præmissorũ Laudanorum heîc pro Coronide hujus Classis, Tibi L. B. sincerè communicare volui, quo fruere, & ad sanitatem proximi Tui adhibe, cum summâ tamen semper prudentiâ, quemadmoodum expertum decet Medicum, omni temeritate liberum.

Præstat in Febribus Tertianis & Quartanis horâ una vel altera ante Paroxysmum propinanda: Item in Epilepsia tùm infantum tùm adultorum, doloribus Colicis, Dysenteria & fluxibus alvi immoderatis, cum emolumento exhibetur, drachma una ad drachmas duas & tres, in vehiculis convenientibus

Cæterum, plura addere huic Classi Extracta superfluum existimavi: Accepisti enim L. B. hîc profectò ea, quibus ni fallor abundè Tibi satisfactum ipsemet confiteberis: si tamen ex simplicium ordine adhuc necessaria quædam putes, eorum præparationes ex præmissis facillimum erit colligere, quam ob rem huic quoque Septimæ Classi manum imponens ultimam, ad ipsam octavam cum Deo progredior.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS OCTAVA.

DECOCTORUM STRUCTURAM EXPONENS.

Decocta in Pharmacopoliis, & Praxi Medica in frequenti sunt usu: eo autem nomine in hac Classe varia occurrunt: Et primò quidem species diversæ grossa modo incisa Decocta appellantur, ex Radicibus, Herbis, Floribus, Fructibus &c. quæ species jam tum paratæ ad Decoctiones futuras in promptu prostare solent, è quibus ex tempore illa parari queant. Deinde Decocta propriè, ex præfatis speciebus, cum Aqua, Vino, Sero Lactis &c. jam tum parata: Item Apozemata, Infusiones, Vina Medicata, Clareta & similia sub hoc titulo comprehenduntur, quæ sola vel per se, usui Medica inserviunt, vel saltem vehiculi loco ad pharmaca alia dextrè dissolvenda & propinanda adsunt. Quòd autem locum in Medicina & Officinis Pharmaceuticis invenerint, id ideò factum est, ut virtutes & ipsa quasi Essentia è rebus crudis atq; crassis per Menstrua extrahentia, sive Aqua simplex, aut destillata, sive Vinum, sive Serum Lactis sit, vel aliqui alii Liquores, eliciantur & evacentur, ne cruda planè infirmis infundantur simplicia, in largâ insuper dosi, ingrata, ac tarda prorsus in Operationibus suis Ventriculum potius aggravent, quam ut subigi facilè vel in actum ipsa deduci possint: per Decoctiones verò illa veluti extracta ac præparata, tandemq; debiliori stomacho immissa, facilius subigi, & ad effectum promoveri possunt. Quod autem compositiones earum ac præparationes concernit, in iis, etiamsi paratu facillima videantur, observandum tamen est, atq; sedulò curandum, ut ea saltem simplicia Decoctionibus ejusmodi destinentur, quæ sine virium suarum jacturâ aut exhalatione, coctionem sustinere valeant, aut paulò artificiosiari quam communi modo (in Alembico scilicet vitreo suo capitello munito, ut spirituosum illud, quod ebulliendo transit, excipi, residuoq; tandem affundi, & reduniri possit) Decoctiones nonnullas aggrediantur, tritumq; illud Axioma pro norma semper sit; non quodlibet ex quolibet fieri; adeoq; nec quævis simplicia simplici Decoctioni apta esse. Quare pro majori diluci-

datione

datione hâc, facient ea, quæ in Animadversionibus n. ad Decoctum Carminativum & super alia adhuc studiosè annotavimus; unde, quæ hic fusius exponenda essent, ex illis satis clarè elucescent. De reliquo plura in ipsis subsequentium Decoctionum compositionibus & praeparationibus studiosus Lector animadvertet, quorum describendorum copiam in me suscipiam, eo, qui sequitur, ordine.

DECOCTUM APERITIVUM
Tempore Verno & Aestivo.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
à quo destillando abstrahantur
Vini albi boni libræ sex : vel ejus loco
(si vinum ob phlogosin Viscerum suspectum foret)
Aquæ Cherefolii sine addit. stillat tantandem.
ad totalem siccitatem Salis Tartari (quod Sal Tartari denuò calcinandum & ad alios usus aptandum est) liquori vero protecto immergantur

Radic. recent. Apii uncia semis,
Cichorii sylv. unc. duæ,
Acetosæ,
Fœniculi,
Pimpinellæ ana uncia una semis,
Rubiæ Tinctor. unc. una,
Herbar. recent. Hepaticæ nobilis,
Agrimoniæ,
Chamædryos,
Cichorii sylvestr.
Endiviæ,
Scolopendrii,
Nasturtii hort.
Cherefoli an. uncia una semis,
Flor. Rosarum rubr. recent. unciæ duæ,
Sem. Nasturtii,
Urticæ,
Fœniculi, an. uncia semis,
Cremoris Tartari uncia una,
Santali rubri,
Cinamomi optimi acuti an. unc. semis.
Factâ maceratione brevi, fiat in Alembico vitreo, seu capitello munito, (ut id, quod bulliendo transit, licet tantillum sit, liquori colato reaffundi possit) una vel altera ebullitio, dùm refrixerint, colentur, exprimanturque species fortiter; Decoctum hoc colatum additis

Sacchari Canarii albi unciis sex,

cum alb. ovorum probè clarificetur, super addendo
Spiritus Vitrioli vel Salis q. s.
pro grato sapore,

fiatque Decoctum & potus jucundus, *ad Hepatis, aliorumque Viscerum obstructorum reserationem efficax: Dosis uncia tres vel quatuor, bis, servè de die sumendo.*

SPECIES PRO DECOCTO APERITIVO HEPATICO ET SPLENETCO
Tempore Hyemali.

℞. Radic. Apii unciam semis,
Acetosæ unciam unam,
Cichorii sylv. uncias duas,
Fœniculi,
Rubiæ Tinctorum,
Pimpinellæ,
Caryophillatæ ana unciam unam semis,
Asari drachmas sex, vel unciam unam
Herb. Agrimoniæ,
Cichorii sylvestr.
Cherefolii,
Hederæ terrestris
Scolopendr.
Ceterach,
Nasturt. hort. ana unc. unam,
Flor. Rosarum rub. unc. unam semis,
Santali rubri,
Sem. Nasturtii,
Fœniculi, ana drachm. sex,
Cremoris Tartari, seu Tartari albi Veneti, unc. unam semis.
Incisa & contusa crassiusculè usui reponantur, è quibus tempore hyberno, urgente necessitate Decoctiones parandæ, sacchraro edulcorandæ, nec non Spiritibus Salis vel Vitrioli acuendæ sunt. Vires & dosis ex superiori patent.

DECOCTUM SEU GALREDA AUT GELATINA CAPONIS, pro Phthificis & Marafmo confumptis.

℞. Caponem recenter more folito mactatum, (non crudeliter, ut, juxta Scripturam, creaturæ innocentes hominum crudelitatem gemebundè deteftari neceffum habeant: Exiftimo enim, majores virtutes ab animali innocente fimpliciter & repente mactato fperari poffe, quàm in iram & odium ac quafi in rabiem prius concitato) quem à plumis & interaneis repurgatum & evifceratum confcinde in fruftula minutiffima, officulis omnibus etiam conquaffatis, cui poftmodum adde

Cancros fluviatiles recent. conquaffatos Numero xx.
Pulmonis vituli recenter mactati dimidiam partem,
item,
Perdicem etiam recenter mactatam & in fruftula parva diffectam & conquaffatam, unam.

Cuncta hæc immittantur in lagenâ ftanneam amplam, ut tertia vel dimidia pars vacua maneat. Hifce autem carnibus dictis ftratum veluti fuper ftratum immifceantur fequentia non minus concifa fcilicet

Radic. Ireos Florent. drachmæ fex,
Enulæ campanæ recentis,
Symphyti majoris recent. ana unciâ una femis,
Maceris drachmæ tres,
Croc. opt. Orient. vel Auftr. drachm. una.

Porrò his omnibus, lagenæ immiffis, fuperinfundantur,
Succi Tuffilaginis recent expreffi & depurati unciæ octo,

vel fi confultius videtur, loco *fucci Tuffilaginis, fuccus Sempervivi, Hyffopi, Veronicæ, vel alius aliquis conveniens liquor*, aut *Vinum Cydoniorum* fubftituatur; claudatur poftea lagena proprio fuo operculo cochleato, ac infuper etiam veficâ; deinde immergatur illa ultra medietatem fui in Balneum Mariæ, vel aquam, coquendo continuò ad horas fex; abfolutâ Decoctione, aperiatur lagena, contentaque excutiantur, ad facculum linteum, & prælo fubjiciantur; *expreffus liquor fale* nonnihil condiendus, & in frigidum collocetur locum, qui, *in gelatinam concretus delicatiffimum ægrotantibus Phthificis fummo cum fucceffu propinari poteft, in jufculis hordeaceis, Panatellis, Pulpis Amygdalinis, aliisq; fimilibus ferculis.* Hæc *Gelatina* majores fanè habebit virtutes, quàm *Aqua Caponis*, vel etiam *Aqua ex hepate & pulmonibus Vituli deftillatâ*, cum virtutes omnes illorum in refiduo maneant, ac parum, quod operæ pretium effet affervare, vaporetenus deftillando illa per Alembicum tranfeat. Confulantur *Animadverfiones* noftræ fuper *Aquam Caponis & Balfamum Embryonum*, ubi plura hâc de re reperientur.

SPECIES DECOCTI CARMINATIVI.

℞. Radic. Liquiritiæ rafæ unciam unam,
Cichorii fylv. unciam unam femis,
Enulæ Campanæ,
Calami aromatici ana drachm. fex,
Galangæ,
Ireos Florent. ana unciam femis,
Herb. Meliffæ,
Menthæ,
Rorismarini ana manip. duos,
Flor. Chamomillæ Romanæ manip. duos femis,
Geniftæ manipulum unum,
Sem. Anifi,
Fœniculi,
Dauci,
Carui,
Coriandri,
Anethi ana unciam femis,
Baccarum Lauri unciam unam,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. ficcat. drach. fex.

Craffiufculè contufa & confciffa, reponantur ufui, tùm pro interno, Decoctiones ex iis conficiendo, eafque ultimò aromatizando Cinamomo, Anifo, Fœniculo, ac Syrupo quodam appropriato; vel Sacchare

-ro Citrato edulcorando, tùm pro Clyribus gutturi inferiori injiciendis.

Porro, in quemcunque finem ex hisce speciebus Decoctiones sint conficiendæ, suadeo, ne in aperto fiant vase, nisi velis virtutes earum Carminativas inter initia statim Coctionis in auras inutiliter pellere, relictis partibus terrestrioribus virtute carminativa maximâ ex parte destitutis: quare vel in Alembico vitreo & arena, aut balneo n. vaporoso instituantur, ut ea, quæ paucis etiam ebullitionibus sursùm petit aquositas, virtute carminativa specierum uberrimè imbuta Alembico & præposito recipiente vitro excepta, residuo decocto restitui possit. Quòd si verò juscula Carminativa ex iis conficere animus sit, illa similiter non sunt coquenda, sed species dictæ illis saltem per noctem infundendæ. Vires & dosis cuicunque Medico experto patebunt.

DECOCTUM VEL VINUM CARMINATIVUM CONTRA FLATUS.

℞. Vini albi boni libras sex.

Fervefiat in olla benè cooperta, cui quamprimum incipit bullire injiciantur

Cortic. Arantiorum recent. & extim. duorum vel trium pomorum,
Limon. recent. & extim. unius pomi,
Rad. Cichor. Sylvestr. unciæ tres,
Cinamomi opt. saltem incisi drachm. sex:

Factâ unicâ ebullitione superinjiciantur etiam

Sacchari Canarii albi unciæ quatuor vel quinque,

& statim removeantur ab igne, cùm verò refrixerint, vase probè tecto & clauso, coletur vinum per linteolum aut pannum purum, alieno odore vel sapore non infectum, fiatq; potus jucundus. *Cujus usus est, ut ii, qui flatibus torquentur, tum in prandio, tùm etiam in cœna primum de illo haustum accipiant: Confortat nimirum Ventriculum & Hepar, Intestina ita roborat, ut sipsa juvare flatusq; expellere queant.*

DECOCTUM CONTRA CALCULUM NEPHRITICUM.

℞. Ligni Nephritici unciam semis,
Rad. Petroselini recent. cum toto uncias tres vel quatuor,
Cicerum rubeorum parùm confractorum uncias tres,
Granorum Alkekengi unciam semis,
Tartari albi Veneti, vel Cremoris Tartari unciam semis.

Incisa nonnihil quæ incidenda sunt, coquantur terreo in vase cum Aq. simpl. libris septem, ad remanentiam librarum sex, sub finem decoctionis injiciendo

Cinamomi acuti unciam semis,
Sacchari Canarii albi uncias quatuor,
Succi Limoniorum quatuor pomorum recenter expressi,

ab igne protinus remoto, cum refrixerit, coletur sæpius, fiatque potus jucundus, *in expellendo sabulo & calculo præstans.*

SPECIES DECOCTI CONTRA CALCULUM.

℞. Radic. Liquiritiæ rasæ,
Ireos Flor. an. unc. unam semis,
Asparagi,
Apii ana unciam unam,
Ononidis uncias duas,
Petroselini uncias tres,
Herb. Rutæ murariæ manip. tres,
Anethi manip. unum.
Baccar. Juniperi uncias duas,
Alkekengi unc. unam semis,
Semin. Dauci,
Nasturtii,
Thlaspios,
Urticæ,
Fœniculi ana unciam unam,
Milii Solis drachm. sex,
Cicerum rubeor. confract. unc. tres,
Ligni Nephritici unciam unam,
Tartari albi Venet. seu Cremoris Tartari unciam unam semis.

Incisa & contusa crassiusculè serventur pro usu. Ex illis vel Decocta, saccharo ultimò edulcoranda & aromatizanda, vel juscula veluti alterantia ex tempore confici possunt. *Pellunt calculum & sabulosam*

materiam

materiam in renibus & vesica contentam; Menses retentos promovent, & multa heterogenea unà cum urina educunt.

DECOCTUM CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Conserv. Rosar. rubr. antiquæ unc. tres,
Papaveris errat. uncias duas,
Santali rubri,
Rad. Tormentillæ ana unciam semis,
Cortic. Arantiorum recent. extim.
Limonior. recent. & extim. ana drachmas tres,
Granorum Mastichis drachm. semis.

His incisis quæ incidenda sunt, ac ollæ vitreatæ immissis, superaffundantur

Aq. ferventis & bullientis libræ octo,

Vase benè cooperto refrigerari permittito, fiat post colatura sæpius repetita pro Potu. *In Dysenteria, Diarrhæa immoderata, Lienteria, Fluxu hepatico & similibus Affectibus summo cum fructu offerendo.*

SPECIES DECOCTI AD DYSENTERIAM.

℞. Rad. Liquiritiæ unciam unam,
Ireos Flor. unciam unam semis,
Cichor. Sylvestr. uncias duas,
Tormentillæ,
Bistortæ ana drachm. sex,
Acori unciam unam,
Flor. Rosar. rubear. unciam unã semis,
Balaustior. unciam unam,
Papaver erratic. unciam unam semis,
Capit. Papav. albi cum seminib. num. v.
Baccarum Myrtillorum uncias duas,
Santali rubri unciam unam semis,
Ligni Sassafras unciam unam,
Cortic. recent. Arantiorum extim.
Citri recent. & extim. an. drach. sex,
Nuc. Mosahat. unciam unam.

Incisa & contusa crassiusculè serventur ad usum. *Præstantes in Affectibus supradictis Dysentericis, Fluxu hepatico, Diarrhæa immoderata, ex quibus vel decocta vel jusculæ parari possunt, infirmisq; salutariter propinari.*

DECOCTUM HEPATICUM

℞. Seri lactis caprini recenter facti & depurati libras quatuor vel quinque,
cui immergantur,
Tamarindor. recent.
Radic. recent. Cichor. sylvestr.
Herb. recent. Cichor. sylvest.
Endiviæ,
Hepaticæ nobil. ana unca una,
Flor. Rosar. recent. uncia una semis,
Santali rubri drachm. tres,
Cremoris Tartari uncia semis.

Factâ maceratione horis aliquot, ac unica saltem ebullitione (omnia tamen in vase terreo) fiat Colatura cum expressione, expressum probè clarificetur, superaddendo

Syrup. de Papav. errat. uncias quatuor,
Spirit. Vitrioli q. s. pro gratissimo sapore,
Essent. Citri Sacchar. ex recent. Cortic. paratæ drachm. sex.

fiat Decoctum aut Tinctura hepatica rubicunda & jucunda sapore ac odore: *Quæ insignes obtinet vires Hepar calidum refrigerandi, obstructum reserandi, & debilitatum confortandi, singulis matutinis ac vespertinis horis, uncias tres vel quatuor sumendo.*

Nota: Quòd cum tempore Autumnali & Hyemali *recentes Herbæ & Radices* in promptu haberi nequeant, idcircò aliud Decoctum hepaticum quocunque tempore paratu facile addo, nimirum:

℞. Seri lactis caprini recenter facti & depurati libras quatuor vel quinque.
cui immergantur, dum adhuc fervet
Tamarindorum recent. unc. una semis,
Conf. Rosar. rubr. recent. unciæ tres,
Cichorii sylvestris,
Hepaticæ nobilis,
Acredinis Citri,
Papaveris Erratici an. unciæ duæ, vel saltem uncia una semis:

factâ digestione per diem vel noctem loco calido, coletur: Colaturæ filtratæ adde
Spir. Vitrioli q. s. pro grato sapore,

Fiat

Fiat potus gratus & præstans *pro Hepate refrigerando & confortando.*

SPECIES PRO DECOCTO FORESTI, CORRECTÆ.

℞. Radic. Liquiritiæ unciã unam semis,
Petroselini,
Fœniculi ana uncias duas,
Ireos Florent. unciam unam semis,
Florum Malvæ,
Bismalvæ ana drachmas sex,
Semin. quatuor frigid. majorum excortic. an. drachm. quinque.
Fœniculi,
Saxifragiæ an. drachm. sex,
Cicerum rubr. confractor. unc. sex,
Sebesten,
Ficuum ana Num. xxx.
Hordei mund. & prius loti unc. tres.

Incisa & contusa crassiusculè serventur pro usu, *ad dolores ex Calculo leniendos; decocta ex iis paranda, quæ abstergunt, leniunt, calculumque pellunt, ac urinam promovent.*

SPECIES DECOCTI FLORUM ET FRUCTUUM PECTORALIS.

℞. Radic. Liquiritiæ unciã unam semis,
Enulæ Campanæ,
Ireos Florent.
Pimpinellæ ana uncias duas,
Symphyti major. unciã unam,
Herbar. Hyssopi,
Hederæ terrestris,
Consolid. Saracen.
Veronicæ,
Pulmonariæ maculosæ ana manip. duos,
Flor. Rosar. rubrar.
Papaveris erratici,
Borraginis,
Buglossæ,
Violarum Martial. an. manip. unum semis,
Dactylorum,
Ficuum pingu. ana numero xx.
Jujubarum num. xxx.
Passular. major. exacinat. uncias quatuor,
Siliquarum dulcium uncias tres,
Sem. Anisi,
Fœniculi ana unciam unam;

Crassiusculè incisa & contusa serventur pro usu; è quibus vel Decocta vel juscula pectoralia confici possunt.

DECOCTUM HYDRAGOGUM.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi generosi libras quatuor,

abstrahatur destillando in Alembico vitreo tota humiditas ad siccitatem Salis Tartari, proboscidi Alembici immissis
Cinamomi acuti,
Cortic. Arantiorum recent. ana uncia semis.

Huic vino jam destillato lixiviali immergantur
Rad. recent. Levistici in taleolos conscissarum unciæ octo,
Cichorii sylvestr. uncia una semis.

Factâ maceratione in Alembico vitreo capitello suo munito per diem unum, deinde ebulliant ad horam circiter mediam, excipiendo humiditatem, quæ bulliendo transit, in vitrum præpositum recipiens, ut tandem residuo colato reaffundi possit; refrigeratis postea omnibus, fiat colatura & filtratio, filtrato adde
Essent. Arantiorum Sacchar.
Citri Sacchar. ana ex recent. Corticib. paratæ unc. duas,
fiat potus gratus.

Præstantissimus in omnibus Hydropis speciebus, præsertim in Tympanite, de quo infirmus, præmissis tamen præmittendis, singulis diebus ter quaterve uncias duas circiter bibat.

SPECIES DECOCTI, AD MENS. MULIEBR. OBSTRUCTIONES.

℞. Radic. Asparagi,
Apii,
Graminis,
Pimpinellæ ana uncias duas,
Calami aromat.

Rad. Ononidis,
Liquiritiæ ana unc. unam semis,
Petroselini uncias duas,
Raphani sylvestr. unc. unam,
Herb. Rorismarini,
Artemisiæ,
Melissæ,
Pulegii,
Sabinæ, ana manip. duos.
Flor. Malvæ hortens. rub. manip. duos semis,
Boleti Cervini unciam unam,
Flavedinis ex Liliis albis, anthoræ dictæ drachm. sex,
Cassiæ ligneæ veræ unc. duas sem.
Cinamomi acuti uncias duas,
Maceris unciam unam,
Croci optimi drachmas duas,
Boracis Venetæ unciam unam semis.

Incisa & contusa crassiusculè reponantur pro usu. Ex his speciebus jusculа vel vina resolventia solâ infusione in vase benè tecto conficere præstat; si verò illa per coctionem conficere animus sit, illa in Alembico vitreo suo capitello munito paretur, ut ea quæ bulliendo transit magis spirituosa humiditas, relicto reaffundi possit.

Præstantes cæterum sunt species in referandis Mensibus retentis, pellendo fœtu, urina & calculo.

DECOCTUM ANTIPHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Cichorii sylv. uncias duas,
Enulæ unciam unam semis
Symphyt. major. unciam unam,
Pimpinellæ,
Saniculæ an. unciam unam semis,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unc. unam,
Herb. recent. Consolidæ Sarac.
Veronicæ,
Hederæ terrestr.
Millefolii,
Nasturtii aquat.
Farfaræ,
Pulmonar. macul. ana manip. unum semis,
Flor. recent. Papaveris erratic.
Rosar. rub. an. manip. duos.

Incisa coquantur in libris decem Seri Lactis Caprini, vel Vaccini, recenter facti, & probe depurati, ad remanentiam librarum octo, fiat pòst colatura cum forti expressione, colatum cum alb. ovi optimè clarificetur: clarificato vero Decocto adhuc ferventi injiciantur

Conserv. Rosarum rubr.
Papaveris erratic. ana unciæ duæ,
Violarum Martialium unciæ quatuor,

cum refrixerint, denuô colentur, addaturque

Mellis puri virginei nunq. cocti libra una,
Spiritus Sulphuris scrup. semis,
M. fiat Potus gratus.

In affectibus Pectoris, Exulcerationibus Pulmonum, eorumq; Vulneribus & Vomica, nec non in Sputo sanguinis salutare remedium est; Cujus singulis horis matutinis & vespertinis uncia sex calidè & interdiu tantundem potanda.

DECOCTUM ALIUD ANTIPHTHISICUM.

℞. Seri Lactis Caprini depurati libras tres, in hoc ebulliant parum
Limacum recent. sale benè lotor. & parum confractor. num. xx.
Radic. Enulæ,
Ireos Flor. ana uncia una,
Herbar. recent. Rorismar. manip. duo.

Factâ unâ atque alterâ ebullitione fiat colatura, cui adhuc ferventi injiciantur

Cons. Rosar. rubrarum,
Papaveris erratici,
Veronicæ,
Farfaræ,
Violar. Martial. ana unc. duæ:

Factâ digestione per noctem, coletur & clarificetur, addanturq; aliquot guttulæ saltem Spiritus Sulphuris. Fiatq; Decoctû Pectorale & Anti-Phthisicum præstans.

ALIUD AD IDEM.

℞. Aquæ Oculorum Populi arboris
Summitat. Abietis arboris ana tempore veris ex balneo n. vaporoso sine addit. still. libras duas,
Quibus immergantur

Conserv

Conserv. Rosar. rub.
Veronicæ,
Farfaræ,
Violar. Martial.
Papav. erratic. an. unciæ tres.

Factâ maceratione calido in loco per diē, fiat colatura repetita, ut fiat liquor clarus rubicundus, ad usus supradictos efficax.

DECOCTUM SPLENETICUM ET ANTISCORBUTICUM.

℞. Seri Lactis caprini recenter facti & probè depur. libras quinque,
Cui immergantur
Rad. Cichori sylvestr. recent. unciæ duæ,
Pimpinellæ recent. uncia una semis,
Herb. recent. Cochleariæ,
Nasturtii hortensis,
Chærefolii, ana unciæ duæ,
Capparum aceto conditor. unciæ duæ semis,
Tamarindor. recent. uncia una,
Cremoris Tartari drachmæ duæ:

Factâ digestione & unicâ ebullitione fiat colatura & clarificatio, addendo
Sacchari albissimi Canarii uncias quatuor,
Spir. Salis Armen. acidi Chalybeati q. s. pro grato sapore.
fiat Decoctum clarum.

Quod in Affectibus Hypochondriacis & Scorbuticis emolumento est: reserat obstructiones Lienis, & Scorbuto medetur.

DECOCTUM CONTRA SPUTUM SANGUINIS.

℞. Radic. Acetosæ,
Bardanæ maj.
Papaver. erratic.
Pentaphylli
Plantagin. min.
Tormentillæ ana unciā unam,
Cichorii sylvestr. unciam unam semis.
Herbar. Hederæ terrestris,
Equiseti,
Plantaginis min.
Portulacæ,
Sanguisorbæ,
Virgæ aureæ ana manip. unum semis,
Flor. Rosarum rubearum,
Verbasci ana manip. unum,
Papaveris erratici manip. unum semis,
Baccar. Myrtillorum unciam semis,
Capit. Papav. alb. cum seminibus numero V.
Ligni Santali rubri drachm. sex,
Mastichis el.
Olibani ana drachmas duas,

Incisa & contusa crassiuscule coquantur in Aq. simpl. s. q. ad remanentiam librarum sex; Colaturæ clarificatæ dum adhuc fervet injiciantur
Conserv. Rosar. rubr. unciæ tres,
Papav. erratic. unciæ duæ,
Flor. Cichorii uncia una,
Spiritus Vitrioli gutt. xv. vel. xx.
factaque digestione horis aliquot, denuò coletur, colaturæ addc
Syr. Corallini nostr. uncias duas vel tres,
misceantur pro Potu *sanguinem Spuentibus & Dysenteria laborantibus.*

EPITHEMA AD ERYSIPELATA ET ALIAS INFLAMMATIONES.

℞. Florum Sambuci recenter siccatorum,
Rosar. albar. ana manip. tres,
Fol. Tussilaginis manip. duos,
Pul. Lithargyri,
Cerussæ ana uncias quatuor,
Olibani,
Mastichis ana subtiliss. trit. drachmas sex,

coquantur in Vini albi & Aceti ex Vino ana libris duabus, Aquæ simplicis libra una, ad consumptionem quartæ partis, coletur per linteum ratum, ut potior pars pulverum transfluat, fiatque instar Lactis virginis.

Est Epithema egregium, cunctis Inflammationibus externis, ad Gangrænam etiam inclinantibus, proficuum; quod linteolis duplicatis M 2 *vel*

vel triplicatis in eo calidè madefactis sæpius citò, tutò & securè applicari potest.

SERUM LACTIS LAXATIVUM.

℞. Seri Lactis recenter facti & depurati libras quatuor,
Huic ferventi adhuc immergantur
Fol. Senæ elect. uncia una,
Rhabarbari electi drachmæ sex,
ambobus parùm conscissis & in sacculo ligatis.
Tamarindorum recent. unc. una semis,
Rosarum rubearum drachmæ duæ,
Santali rubri drachma una semis,
Cinamomi optimi drachmæ tres,
Cremoris Tartari seu Tartari Veneti albi uncia semis.

Factâ maceratione per noctem loco moderatè calido, manè fiat colatura & filtratio, addendo
Sacchari Canarii albi uncias duas, vel uncias tres,
Aq. Flor. Arantiorum drachmas sex,
fiat Serum Laxativum gratum.

Cujus uncia tres pro dosi leniter alvum laxant, Phlogosin Hepatis ac Dyscrasiam viscerum contemperant ac corrigunt.

TINCTURA ROSARUM.

℞. Seri lactis recenter facti & depurati libras sex,
huic ferventi & quasi bullienti immergantur
Flor. Rosar. rubr. drachmæ sex,
Tamarindor. recent. uncia una semis,
Spiritus Vitrioli scrupulus unus;
His, dum parumper à fervore remiserint, adhuc tamen calida sint, superinjiciantur:
Conserv. Rosar. rubr. recent. unciæ tres,
Papaveris erratic.
Violarum Mart. ana unc. una semis,

Factâ maceratione in loco calido per aliquot horas, & cum refrixerint coletur, & filtretur superaddendo
Aq. Rosar. fragr. sine addit. still. uncias tres,
fiatque Serum gratum & rubicundum; *In Inflammationibus internis, Hepatis intemperie corrigenda, & Pleuritide sistenda perutile.*

Nota: Quod Tinctura hæc & sine *Sero Lactis*, cum *Aqua simpl. vel destillata appropriata* confici possit: *Tamarindi* pariter juxta ægrotantis vel sumentis constitutionem & intentionem Medici, aut addi aut omitti possunt.

HYDROMEL PURGANS.

℞. Fol. Senæ el. & sine stipitib. unciam unam semis,
in petia ligatorum vel sacculo inclusorum,
Tartari albi puri Venet. unc. semis,
Rad. Asari drachmas duas,
Caryophillorum scrup. unum,
Cinamomi opt. & acuti drachm. duas.
Coriandri drachm. semis.
Incisa infundantur cum
Hydromellis ferventis libra una semis, addendo
Liquoris seu olei Tartari per deliquium drachmam unam semis.

Fiat digestio per diem; sacculum cum foliis Senæ quandoque exprimendo, postea coletur saltem sæpius, aut filtretur, & servetur usui. *Ejus Dosis uncia tres circiter sunto.*

VINUM HIPPOCRATICUM.

℞. Cinamomi acuti unciam unam,
Cardamomi min. drachmas duas,
Carypohillorum drachmam unam,
Santali rubri drachmas duas.

His crassiusculè saltem conscissis, quibusdam parumper conquassatis, atque interea asservatis, accipe
Vini albi libras decem,
Sacchari Canarii albi uncias xij.
item album. ovorum num. ij.
Conquassata cum particula
Aquæ Cinamomi.

Collo-

Collocentur super ignem Carbonum recentem, in vase terreo, vel sartagine stanno obducta, & quamprimùm incipit fervefieri, injiciantur species superiores Aromaticæ; factaque unicâ ebulltione tantum, statim removeantur ab igne, & per Manicam Hippocratis aliquoties coletur Vinum.

CLARETUM SEU VINUM HIPPOCRATICUM ALIUD.

℞. Cinamomi acuti unciam unam semis,
Nuc. Moschatat. drachm. duas semis,
Caryophillorum drachm. unam semis,
Cardamomi min. drachmas duas,
Galangæ drachmam unam semis,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. extimorumq; drachmas duas.

His incisis & conquassatis interimque asservatis, accipe
Vini albi boni libras decem,
Sacchari albi libram unam vel uncias xv.
Album. Ovorum cum pauca Aq. Rosarum conquassat. num. duo.

Collocentur in sartagine stanno obducta supra ignem recentem carbonum, ne diu super illo hæreant, & quamprimum incipit fervefieri, superinjiciantur

Species superiores Aromaticæ,

Factaque protinus unâ atque altera ebullitione, statim removeantur ab igne, & per Manicam Hippocratis puram; alieno odore non infectam, sæpius colentur, ut fiat Vinum clarum, tàm gustu quâm odore gratum. *Hæc vina Ventriculum (moderatè sumpta) pariter ac Cerebrum confortant, facultates vitales fulciunt, & debili concoctioni opem ferunt.*

CLARETA ET POTUS HIPPOCRATICI PURGANTES præscripti sunt in Classe secunda, Syruporum Purgantium, quorsum ideoque Lectorem Benevolum ablego atque remitto, & finem huic quoq; Classi impono.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS NONA.

PULVERUM MEDICATORUM

Compoſitiones exhibens.

CLaſſem de Pulveribus meritò quadam ad dilucidandam earum Theoriam præcedere dignum & æquum foret; non ſolum præcautionis loco, ne tanta rerum farrago ad pulverum compoſitionem admitteretur, ſed etiam ut animo ſibi ſali reddita & attento, talia in unam Compoſitionem unirentur, quæ homogenea ac ſymbolica virtute ad unum eundemq; ſcopum ac Indicationem collimarent, cujus contrarium magnam in Medicina Aphoniam ſuſcitat. Verum cum hæc, quoad eorum componendi modum nimirum, ſæpius inculcata ſint, peritus vero Pharmacopæus in præparatione aut trituratione illorum, me etiam neq; Duce, nec Conſule facilè diſpicere poſſit, quid expediat, an ſimùl, an ſeorſim ingredientia comminuenda ſint; Vulgaria ac nota non tracto ſed propria ſolertia committo: ſi qua tamen forent abdita, illa notis illuſtrabo.

PULVIS SENÆ SOLUTIVUS GROSSUS.

℞. Fol. Senæ el. ſine ſtipir. unciam unam, conſcindantur ſaltem forcipe craſſiuſcule, quibus addantur

Cremoris Tartari drachmæ duæ ſemis

Pulv. Rad. Bryoniæ drachm. duæ,

Maceris groſſo modo conquaſs. drach. una,

miſceantur, fiat pulvis groſſus.

Hic Pulvis in ſubſtantia tum juſculo vel panatella aſſumi, aut quatiescunque volueris, cum Vino ſive Aqua infundi poteſt, Infuſum poſtmodum colatum uſurpari in plurimis infirmitatibus, quibus purgatione aut ſaltem alvi apertione opus: ſufficiet a. pro doſi ſcrupulus unus in ſubſtantia ſumptus, vel drachma ſemis; pro Infuſione verò, drachma una, drachma una ſemis, vel drachma duæ, ſi uncias tres vel quatuor Vini vel Aquæ, additis

non-

nonnullis guttulis Olei seu liquoris Tartari, effuderis.

PULVIS SOLUTIVUS TARTARISATUS.

℞. Tartari Vitriolati Crystallizati unciam unam,
Cremoris Tartari unciam semis,
Magisterii Gialappæ Amygdalis probè subacti, scrupul. quatuor,
Pulv. Gialappæ Rad. unciam semis,
Maceris drachmam unam.

Misceantur; Fiat Pulvis omnium subtilis, servetur.

Est Catharticum celebre ad omnes ferè humores excrementitios expellendos, præsertim biliosos, pituitosos aut aquosos, à quorum copia hypochondria & universum nonnunquam corpus gravatum est; viscerum Obstructiones pariter solvit. Mirum cæterum, quàm parva dosi operetur, cum catharticorum minima huic pulveri insit quantitas; nihilominus in pondere pro una dosi, vix ultra drachmam semis vel scrupulos duos ascendere licet. Hoc tamen etiam expertus sum, quòd recenter paratus, sive mixtus, multò validius operetur, quàm si diutius asservetur. Qui igitur hoc pulvere uti voluerit, dosin quâlibet separatim commisceri curet, quæ sequens esse potest.

℞. Tartari Vitriolati scrupul. unum,
Cremoris Tartari scrupul. semis,
Magister. Gialapp. Amygd. probè subacti gr. tria vel quatuor,
Pulv. R. Gialapp. grana octo,
Maceris gr. tria vel quatuor.

PULVIS SOLUTIVUS DE TRIBUS.

℞. Fol. Senæ el. sine stipit. unciam unam,
Rhabarb. optimi
Radic. Gialapp. ana unciam semis,
Maceris drachmam unam semis,
Cremoris Tartari drachm. tres.

Fiat omnium Pulvis.

Purgat pariter pituitam & bilem; succumque Melancholicum, à drachma semis ad drachmam unam.

PULVIS ALIUS DE TRIBUS.

℞. Rhabarb. el. drachmas sex,
Mechoacæ albæ,
Turbith gummosi ana unciā semis,
Cremoris Tartari drach. tres,
Macis drachmam unam semis.

Fiat omnium Pulvis purgans.

PULVIS SOLUTIVUS MAGISTRALIS.

℞. Rhabarb. el. drachmas sex,
Rad. Mechoacæ albæ,
Gialappæ,
Asari,
Turbith, ana unciam semis,
Cremoris Tartari drach. sex,
Cinamomi acuti,
Macis ana drachm. unam semis.
Fiat Pulvis subtilis.

Adustos & retorridos humores cum serosa eorum colluvie expurgat, à drachma semis ad drachmam unam exhibitus. Poteris tamen quâlibet dosi, si volupe fuerit, nonnihil acui; accipiendo v.g. hujus Pulveris drachmam semis, Tartari Vitriolati gr. vj & Magisterii Gialapp. gr. iij, vel loco hujus Mag. Gummi de Peru.

PULVIS HYDRAGOGUS.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Mechoacæ albæ,
Gialapp. ana drachmas sex,
Sem. Ebuli unciam semis,
Gummi Gamandræ drachm. unam semis,
Nucis Moschat. drachm. duas.
Fiat omnium Pulvis.

Hydropicis ac Veteri Ictero fœdatis opitulatur; namque Pituitam, bilem & aquosas educit humiditates à drachm. semis, ad drachmam unam.

PULVIS HYDRAGOGUS ALIUS.

℞. Radic. Asari,
Mechoacæ albæ,
Gialappæ,

Gialappæ,
Hermodactyl.
Calami aromatic. ana. drachm. duas,

Herb. Gratiolæ,
Soldanellæ ana drachm. duas sem.
Sem. Ebuli unciam semis,
Elaterii scrupulos duos,
Diagridii Rosati n. seu scammon. Rosati n. drachm. unam semis,
Millepedum n. m. præparat. drachm. unam semis,
Gummi Gamandræ drachm. unam,
Caryophyllorum,
Macis ana drachmam unam semis.

Fiat ex omnibus pulvis subtilissimus *cujus dosis drachma semis ad drachmam unam, singulis quaternis diebus in Hydrope exhibendus.*

PULVIS COMITIS DE WARWICH,

seu Cornachinus dictus.

Hujus pulveris præparationem superius in *Pharmacopœia Augustana pag. 155.* ejusdemque *Animadversionibus, pag. 105.* reperies. In cujus præparatione porrò de Antimonio *præparato notandum*, quod præparatio ejusdem non solum ritè & dextrè instituenda, sed & *præparatum ac Diaphoreticum Antimonium* non ad longum tempus sit asservandum: Tametsi enim per repetitam *Nitri* admixtionem & detonationem, (uti loquuntur Chymici,) *Antimonii Sulphur crudum & Emeticum violentum* potiori ex parte figatur, aut expellatur, redit tamen *Antimonium hoc* ad Genium ac feroces magis induit qualitates, ubi aëri commissum & expositum fuerit, aut diu asservatum: adeò quidem, ut parvâ dosi exhibitum, pro diaphoresi concilianda Cor potius afficiat, Cardialgias, Vomitus excessivos, [illegible]ites accersat, præsertim in Maligni[illegible]oribus propinatum, quorum non paucæ extant Tragœdiæ & funesta Catastrophe, me vel arbitro vel nonnunquam spectatore. Hortor proinde omnes, quibus Medicinam facere indultum est, ut cum eis talia dispensare proprio Marte concessum non sit, similes tamen eligant Magistros, quos scientia & conscientia instituit, ne sibi maculam & infamiam inurant, Artem verò, quæ omnium telis exposita est, prostituant, cum nemo sit, qui Chymicos impetere non studeat, nihil tam invisum multis, quam audire Spagyros.

Quod si tamen L. B. Pulveres alios hunc Cornachinum æmulantes magis tamen quoad componendi rationem concinnos, exoptares, (cum Diagridium in illo ipso pulvere Cornachino superet duo reliqua Ingredientia in pondere, adeoque etiam in virtute operandi, ut omnes ejusdem operationes Diagridio, nequaquam vero Antimonio adscribendæ aut Tartaro) en! Tibi communico sequentes.

PULVIS CATHARTICUS ANTIMONIALIS

primus.

℞. Scammonii Sulphurati & postea cum Tinctura Rosarum per Spir. Vini & Spirit. Sulphuris parati, aliquoties insuccati seu imprægnati, tandemque Amygdalis dulcibus probè subacti uncias duas,
Antimonii per trinam detonationem, cum tertia semper parte Nitri parati, & non edulcorati uncias tres,
Cremoris Tartari, cum Decocto Rad. Mechoacæ alb. ultimò soluti & crystallisati unciam unam semis.

Misce fiat Pulvis *Catharticus præstans in operationibus. Cujus Dosis scrupulus unus, drachma semis, ad scrupul. duos.*

PULVIS CATHARTICUS ANTMONIALIS

secundus.

℞. Tartari Antimoniati & Vitriolati in Mantissa Spagyrica edocti unciam unam,
Magisterii Scammonii Amygd. probè subacti unciam semis,
Cremoris Tartari drachmas sex.

Misceantur in pulverem; *Cujus Dosis scrupulus semis, unus, ad drachmam semis, pro saburra humorum vitiosorum etiam per superiora exturbanda.*

PUL-

PULVIS CONTRA VERMES SEU LUMBRICOS.

℞. Sem. Sancti seu Cynæ unciam unam,
Corallinæ,
Mechoacæ albæ ana drachm. duas,
Mercurii dulcis ritè & dextrè parati drachmas duas semis,
Magisterii Galappæ Amygdalis probè subacti drachmam unam,
Sem. Anisi drachmam unam semis,
Sacchari albissimi unciam semis.
Fiat ex omnibus Pulvis,

In Vermibus & Lumbricis expellendis tùm puerorum tùm adultorum efficax, mediante dosi scrupuli unius, drachma semis, ad drachmam unam, in Lacte vel Mulso exhibendus.

PULVIS ALIUS CONTRA VERMES.

℞. Sem. Cynæ unciam unam,
Corallinæ unciam semis,
Myrrhæ rubræ drachm. unam,
Mercurii dulcis legitimè parati unciam semis,
Rasuræ Cornu Cervi,
Turbith albi ana drachmas duas,
Sacchari albi unciam unam,
Macis drachmam unam.
Fiat Pulvis,

Cujus dosis drachma semis ad drachmam unam in vermibus expellendis.

PULVIS AD SUPPOSITORIA.

℞. Trochiscorum Alhandal. drach. duas,
Aloës Epaticæ drachm. tres,
Salis Gemmæ unciam semis vel drach. sex,
Ol. Ceræ stillat. drachmam semis,
Misce, Fiat Pulvis.

ALIUS SINE ALOE.

℞. Fellis Tauri exsiccati drachm. sex,
Trochiscor. Alhandal. drachm. tres,
Croci Metallorum drachmas duas,
Salis Gemmæ unciam unam,
Fiat omnium Pulvis.

Ex hoc pulvere, additis Farinæ hordei uncia circiter una, vitell. ovor. num. ij. & Fellis Tauri recentis q. s. ac Ol. still. Ceræ drachma unâ, Suppositoria sicca formari possunt s. a.

Finitis Purgantibus & Catharticis Pulveribus, sequuntur hos pulveres etiam Bezoardici, cum aliis ad diversas & varias humani corporis Affectiones morbosas directis; Et sunt tales:

PULVIS CONTRA ABORTUM.

℞. Granorum Kermes legitim. unciam semis,
Margaritar. Orient. drachmas duas,
Coralliorum rubr. præpar.
Lapid. Corneoli præpar. ana drachm. tres,
Ligni Aloës gum. unciam semis,
Nucis Moschatæ drachmas sex,
Santali rubri,
Radic. Tormentillæ, ana drachm. tres,
Ireos Florent.
Cyperi rotundi,
Succini albi præpar. ana drachm. duas,
Essentiæ Citri Saccharinæ
Arantior. facchar. ana ex recentibus Cortic. par. unciam unam,
Ol. Nuc. Moschat. express. drachmam unam,
Fiat omnium Pulvis.

Datur gravidis sæpius, ubi Abortus timetur, in jusculo horis matutinis & vespertinis è drachma semis ad drachmam unam.

PULVIS ALEXIPHARMACUS SEU ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Rad. Contrajervæ drachmas sex,
Zedoariæ unciam unam,
Doronici veri drach. sex,
Sem. Citri excorticati,
Rutæ,
Aquilegiæ ana [illegible] duas,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. [illegible] recenter siccat. unciam semis,
Myrrhæ transluсidæ,
Succini albi, anâ drachm. tres,
Croci Austriaci drachm. duas,
Maceris drachm. unam semis.

 Fiat

Fiat omnium Pulvis subtilis: *qui adversus pestifera luis insultus efficax est, & contagiosis quibuslibet morbis adversatur. Dosis drachma semis ad drachmam unam.*

PULVIS ALEXIPHARMACUS SECUNDUS.

℞. Sulphuris crudi sed puri unciam unam,
Nitri cum succo Scordii soluti, & denuò crystallisati unciam unam semis,
Terræ Sigillatæ vel boli Armenæ n. m. paratæ unciam unam semis,
Myrrhæ rubræ translucidæ,
Succini albi præpar. ana unciam semis,
Croci Austriaci drachmas duas,
Nuc. Moschatar. unciam semis.

Misceantur, fiatque pulvis omnium subtilis: *in Febribus malignis & peste ipsa validus; à drachma semis ad drachmam unam, pro sudore eliciendo.*

PULVIS ALEXIPHARMACUS TERTIUS, Communis.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ ana unciam semis,
Sem. Citri exorticati,
Aquilegiæ ana drachmas duas,
Myrrhæ rubræ drachmas tres,
Terræ sigillatæ n. m. paratæ,
Nitri cum succo Scordii soluti ac denuò crystallizati ana unciam semis,
Croci optim. drachm. unam semis,
Nucis Moschatæ drachmas duas.

Fiat ex his omnibus Pulvis subtilis, cui imprimatur succus oleaginosus Corticum trium pomorum Limoniorum, servetur usui.

Non minoribus cæteris hic pulvis pollet virtutibus Alexipharmacis. Febribus enim malignis, pestiferis & contagiosis resistit, earumq; insultus rep[illegible]

PULV[illegible] [A]STHMATICUS.

℞. Rad. Aaronis cum vino exsiccat; & n. m. præparat. unciam unam semis,
Cremoris Tartari unciam semis,
Essentiæ Arantiorum saccharinæ ex recent. Corticib. parat. drachmas sex,

Fiat ex omnibus Pulvis, pro usu quotidiano.

PULVIS BEZOARDICUS PRIMUS.

℞. Bezoar Occidental. drachmas tres,
Unicornu veri Marini,
Unicornu fossilis albiss. ana drach. sex,
Boli Armeni seu Terræ Sigill. n. m. par. unciam unam,
Croci Austriaci drachmas duas,
Sem. Citri excorticati drachm. unam semis,
Nuc. Moschatar. drachmas duas.

His omnibus mixtis & in Pulverem redactis imprimatur succus oleaginosus quatuor Pomorum Limoniorum Corticum & & denuò per se in aëre exsiccentur: fiatque Pulvis Bezoardicus *præstans in Febribus malignis & pestilentialibus, à drachma semis, ad drachmam unam.*

PULVIS BEZOARDICUS SECUNDUS SOLARIS ET CORDIALIS.

℞. Croci nostri Solis in Mantissa edocti drachm. duas,
Bezoardici mineralis n. m. legitime & recenter parati unciam unam,

His mixtis & leniter invicem sub tegula (vulgò Muffel) per horam unam calcinatis & spatula continuò commotis, adde, cùm refrixerint,

Ol. Stillat. Cinamomi drachm. semis, levigentur denuò hora una super porphyrite lapide, tandem superadde

Boli Armenæ n. m. parat. drachm. sex,
Croci opt. Austriaci drach. unam semis,

quibus omnibus probè mixtis imprimatur succus oleaginosus Corticum trium vel quatuor pomorum Limoniorum, & leniter tandem siccata serventur pro usu in vitro probè clauso, *tanq. saluberrimum Alexipharmacum & Cordiale Medicamentum, cujus dosis scrupulus unus ad drachm. semis, pro sudore eliciendo.*

PULVIS BEZOARDICUS AUREUS.

Primò paretur Bezoardicum Solare hoc pacto:

℞. Auri puri per Antimonium purgati unciam semis,
solvatur in
Spiritus Salis optimi vel aq. Regis f. q.
porrò accipe
Butyri Antimonii unciam unam semis,
cui superaffundatur in Alembico
parvo
Spiritus Nitri legit. destill. q. f.

pro dissolutione, quousque nimirum nulla ebullitio vel strepitus amplius percipiatur; quo facto, conjungantur & commisceantur hæ duæ solutiones Auri & Butyri Antimonii, ac in arena igne leni abstrahantur spiritus ad siccitatem: Materia flava in fundo Cucurbitæ relicta excipiatur, inque mortario vitreo teratur, cui porrò cucurbitulæ vitreæ immissæ

Recentis Spiritus Nitri unciæ tres, vel quatuor,

superaffundantur, factaq; aliquali digestione, rursus per arenam fortiter abstrahantur. Hæc operatio, nimirum recentis Spiritus Nitri affusio, ejusdemque abstractio bis tervè repetatur, materia relicta calcinetur leniter ad horas duas sub tegula (unter der Muffel) usuique reponatur.

Jam
℞. Bezoardici hujus aurei,
Unicornu fossilis albissimi,
Bezoar occidental. ana unciā semis,

fiatque omnium pulvis subtilissimus, *cujus dosis drachmā semis in peste, morbisq; contagiosis.*

Nota: Plures pulveres Bezoardici præstantes descripti sunt in *Animadversionibus* II. super *Cornu Cervi philosophicum pag. 463.* Item pulveres Alexipharmaci Viperarum simplices & compositi pag. 212. & 213. *Animadvers.* quæ cuncta huc referri possunt.

PULVIS CACHECTICUS.

℞. Vitrioli Martis seu Chalybis dextrè parati cum Spiritu Sulphuris & nonnihil supra fornacem ad albedinem calcinati unciam unam semis,
Magist. nostr. solubil. Corallior. rubr.
Matris perlarum,
Oculorum Cancror. an. unc. sem.
Cremoris Tartari unciam unam semis,
Elæosacchari Cinamomi unciā unam,
Croci Austriaci drachmam unam semis.

Fiat omnium Pulvis in vitro custodiendus.

In reseratione Hypochondriorum Obstructorum, in curanda Cachexia & depravatorum humorum colluvie praparanda, præsens est remedium; Leucophlegmatiam & morbum virgineum curat, pallorem & vitiosum colorem tollit; sumendus in vehiculis appropriatis à drachma semis ad scrupulos duos.

PULVIS CONTRA CALCULUM.

℞. Rad. Liquiritiæ rasæ,
Doronici veri ana drachm. sex,
Sem. Dauci,
Nasturtii,
Petroselini,
Thlaspios,
Urticæ,
Fœniculi ana drachm. duas,
Succini albi præparati,
Oculor. Cancror. præpar. an. drachm. sex,
Ligni Nephritici drachmas duas.

His omnibus mixtis, & in pulverem redactis imprimatur succus oleaginosus Corticum trium pomorum Arantiorum: servetur usui.

Nephriticis & Calculosis ad renum arenulas exturbandas præstat, à drachma semis ad drachm. unam.

PULVIS ALIUS AD CALCULUM.

℞. Oculor. Cancror. præparatorum,
Succini albi præparati,
Cremoris Tartari an. unciam semis,
Lapid. Nephritici præpar. drachm. tres,
Millepedum præpar. drachm. unam semis,
Nucum Moschatar. drachm. duas.
Fiat omnium pulvis.

Calculum tum Renum, tum Vesicæ unica suâ proprietate atterit, & propellit, urinam movet, ac Ventriculi nauseam compescit. Dosis scrupulus, drachma semis, ad scrupulos duos.

PULVIS ALIUS CONTRA CALCULUM.

℞. Oculor. Cancror. præparat.
Matris perlarum præparat. ana unciam semis,
Clausularum Limacum drachm. duas,
Millepedum præparat. drachm. unam,
Salis succini volatilis drachmam unam semis,
Nuc. Moschat drachmas duas.

fiat pulvis ex omnibus: *cujus Virtutes ex superioribus elucescunt; Hydropicis insuper in educendo sero per urinam, & Mulieribus, in pellendis Menstruis salutaris est. Dosis drachma semis ad scrupulos duos.*

PULVIS CEPHALICUS SEU ANTAPOPLECTICUS.

℞. Rad. Doronici veri recent. coll. & siccat. unciam unam,
Costi dulcis,
Ligni Aloës ponder.
Cardamom. min. ana drachmas tres,
Cubebarum,
Coriandri,
Anisi ana drachmas duas,
Nucis Moschatæ,
Succini albi ana unciam semis,
Caryophyllorum drach. unam semis, prius cum
Semin. Citri excort. scrupulo uno subactæ,
Ol. Stillatit. Cinamom. scrup. unum.
Fiat ex omnibus pulvis.

Mira ejus est in Affectibus Cerebri & Capitis efficacia; Intemperiem enim ejus humidam corrigit, ideoque Apoplecticis, Epilepticis & Vertiginosis est emolumento. Detur à scrupulo uno ad drach[illegible] semis & scrupul. duos.

PULVIS [illegible]HALICUS ALIUS PR[illegible]SUS CONTRA VERTIGINEM.

℞. Ambræ gryseæ opt. drachm. unam, subigatur opt. cum
Sem. Pœoniæ excort. drachma una,
Citri excort. drachma semis,
Moschi optimi Oriental. scrup. unum, cum
Spirit. Rosar. particula ad pultis formam, contundendo in mortario, redacti:

His adde

Pulv. Ligni Aloës ponderosi unciam semis,
Radic. Doronici veri unc. unam,
Cardamomi min.
Nuc. Moschat. ana unciã semis,
Essent. Rosar. saccharinæ n. uncias tres, cui instillentur prius
Ol. Stillatit. Cinamom. drachm. semis,
Caryophyll. scrup. semis.
Majoranæ,
Ligni Rhodii an. scrupulus unus.

Fiat pulvis præstantissimus, imò Regius, *qui salutaris est ad omnes frigidas Cerebri affectiones, Vertiginem præcipuè, Apoplexiam, & Epilepsiam juvans; Dosis à scrupulo uno ad drachmam semis.*

PULVIS AD CASUM.

℞. Sanguinis Draconis opt. unciam semis,
Sanguinis Hirci modo supra edocto parati,
Oculorum Cancrorum præparat.
Terræ sigillatæ seu Boli Armenæ ana drachmas sex,
Myrrhæ rubræ unciam semis,
Nuc. Moschatar. drachmas tres,
fiat Pulvis.

Prodest præcipitatis ab alto, & quibus sanguis in corpore coagulatus hæret; ruptis item, contusis, fractis: vel in vino, vel jusculo aut aqua Cherefolii vel Card. Mariæ propinatus. Dosis, drachma semis ad drachmam unam.

PULVIS CYPRIUS PRETIOSUS.

℞. Musci vel Usneæ quercinæ clectæ & ab omnibus impuritatibus lignosis mundatæ libras duas:
Immittatur sacculo & per horæ quadrantem baculo discutiatur, ut ab omni pulvere & sordibus adhærentibus penitus liberetur: Hinc ollæ immittatur, sæpius aquâ simpli-

simplici superfusa lavetur, per duos dies, donec aqua limpida & pura, prout affusa est, effundatur; siccetur deinde in Sole supra linteum collocata, ut eo magis suo colore, odore & sapore, vi nimirum attractrice Solis privetur. Porrò hæc eadem usnea suo colore viridi & omni odore jam privata, ac probè siccata, cum floribus Rosarum & Jasmini (vel floribus Arantiorum & Citri, ubi illorum est proventus) recentibus & integris sexies vel octies stratificetur, & junctim pondere aliquo in cribro comprimantur, singulis diebus floribus ab usnea separatis, & recentibus substitutis, donec fragrantissimo imbuatur odore. Post, leniter exsiccata usnea, & in pulverem subtilissimum redacta, denuò, (si forte odorem in leni exsiccatione, quæ tamen nunc in sole fieri non debet, sed alio in loco tepido) linteo subtili vel sacculo largo imposita, infra supraque floribus supradictis recentibus conspergatur, ac pondere aliquo in cribro nonnihil aggravetur. Huic pulveri tandem fragrantissimo pro quavis libra una adde

Moschi scrupulum vel drachmã semis,
soluti in
Spirit. Rosar. fragr. f. q. ad pulticulæ
formam,
Ambræ gryseæ itidem drachmã semis,
solutæ in
Ol. Stillat. Rosar. veri scrupulo; vel in
Ol. Jasmini aut Arantiorum, (prout ex
Italia affertur) drachm. semis,
item, si libet,
Pulv. Rad. Ireos Flor. albiss. unciam u-
nam semis,
Cyperi rotund. unciam unam
semis,

fiat Pulvis fragrantissimus Regius, *qui quando capiti inspergitur, odore suo grato insigniter illud roborat, suaq; adstrictione, siccitate atque vi attractrice omnes ejus sordes exsiccat: & cùm nulla viscositate polleat, nec cuti, neque capillis firmiter adhæreat, facilè à capite & ejus capillis avelli poterit.*

PULVIS AD DENTIFRICIA.

℞. Cremoris Tartari f. Tartari albissimi
Veneti uncias duas,
Rad. Ireos Florent. unciam semis,
Alumin. usti,
Nuc. Moschat. ana drachmas duas;

Fiat omnium Pulvis non admodum subtilis, Cui adde

Moschi opt. scrupulum unum, cum
Spiritu Rosarum vel Aq. Arantiorum
nonnihil soluti,
servetur Pulvis ad usum.

Dentes mucosos & Tartaro veluti obductos à sordibus purgat, eosq; dealbat, mundificat, & gingivas adstringit, & sic vacillantes firmos reddit.

Nota: Quod Dentifricia è *Lapidibus duris & asperis*, utpote *silicibus, pumice & Corallis* aliisque parari solita, (uti etiam est farina Virginea Mynsichto laudata,) dentes quidem abstergant, sordibusve liberent; verùm quia unà gingivas cum dentibus abradunt & quam maximè suâ asperitate afficiunt, carneque quasi denudant, vim è contra nullam habent dentes roborandi, carnem augendi, aut vacillantes firmandi; Tartarus verò utrumque præstare est aptus, eò quod non solum adhærentem ac agglutinatum tenaciter mucorem induratum abstergat, sed sua etiam acrimonia & vi adstringente vacillantes dentes firmet, gingivas roboret, confortet, & augeat: sic hactenus, ut *Tartaro* præstantius nihil ad hos pulveres accommodari possit.

PULVIS DYSENTERICUS.

℞. Flor. ferri præparat. unciam unam;
Oculorum Cancror. præpar.
Nuc. Moschatar.
Radic. Tormentill. ana unciam semis;
Flor. Rosar. rubr.
Balaustior.
Croci Austriaci ana drach. duas,
Fiat omnium Pulvis.

Ad omnes Alvi fluxus immo[dicos], Diarrhœam, Lienteriam, præcipue verò Dysenteriam, sistendos, præsentaneum est remedium, atque virtutis efficacissimæ. Dosis, drachma semis ad drachmam unam.

ALIUS AD IDEM.

℞. Boli Armenæ n. m. præparat drachm. sex,
Lapid. Bezoar. occid. drachm. duas,
Rad. Tormentillæ drachmas sex,
Contrajervæ,
Nuc. Moschatar. ana drachm. tres,
Croci Austriaci drachm. duas,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter siccat. drachm. duas.
Fiat Pulvis ex omnibus.

Usus ejus est in Dysenteriis & Diarrhœis malignis, uti superioris.

PULVIS ANTEPILEPTICUS.

℞. Pulv. ex Typhis Cervi ritè juxta n. descriptionem in *Animadverſ. pag. 463. parati* unciam ſemis,
Unicornu veri marini,
Cranii hominis ſuſpenſi raſpati,
Bezoar. occidental.
Lapid. Carpion. ſublunar. ſupra eorum oculos reperibil. an. drachm. duas,
Vermicul. in Spongiis Cynosbat. inventorum drachm. ſemis,
Ol. Stillat. Cinamom. ſcrup. unum,
Caryophyllor. ſcr. ſemis,
Magiſter. ſolub. Martis perlarum unciam ſemis.
Fiat omnium pulvis ſubtilis.

Prodeſt Epilepticis & Apoplecticis. Doſis ſcrupulus unus, ad drachm. ſemis.

PULVIS ANTEPILEPTICUS ALIUS.

℞. Nucl. Ceraſorum nigror. unciam ſemis,
Sem. Pœoniæ excort. drachmas duas,
[illegible] excort.
[illegible]æ ana drach. unam ſemis,
contunde [illegible] ſubtiliſſimè in mortario addita ſemper particula Aquæ flor. Arantiorum, ad pultis formam, ut per ſetaceum transmitti poſſit: Cui adde parum etiam conquaſſata ſequentia: nempe
Rad. Pœoniæ i. t. collect.
Doronici veri an. drachm. tres,
Viſci Quercini,
Nuc. Moſchat.
Cardamom. min.
Croci Auſtriac. ana drachmas duas,
Succini albi præparat. drach. tres,
Magiſt. ſolub. Corallior. rubr. drachm. duas,
Cranii humani raſpati drachm. tres,
Ol. Stillatit. Cinamomi ſcr. unum,
Ligni Rhodii ſcrupulum unum.
Fiat omnium Pulvis ſubtilis.

Efficax in Epilepſia & aliis Cerebri affectibus. Datur à drachma ſemis ad ſcrupulos duos.

PULVIS ALIUS EPILEPTICUS AUREUS SEU SOLARIS.

℞. Croci Auri cum Tinctura Antimonii fermentati drachm. duas,
Unicornu foſſilis albiſſimi,
Unicornu Marini ſcil. quod pro vero Unicornu habitum fuit, nunc vero levi pretio venale proſtat tanquam Maris ſoboles, an. unciam ſemis,
Cranii hominis ſtrangulati raſpati drachm. duas,
Pulv. ex Typhis vel ſaltem junioribus lanuginoſis & mollibus adhuc Cervorum Cornubus, n. m. edocto parati unciam ſemis,
Magiſter. ſolub. n. Perlarum Oriental.
Matris perlarum,
Corallior. rubr. ana drach. unā ſemis,
Nuc. Moſchatar. unciam ſemis,
Ol. Cinamomi ſtillat. ſcrupul. unum vel drachmam ſemis.
Fiat omnium pulv. ſubtilis.

Remedium contra Inſultus Epilepticos præſtans eſt, reſiſtit enim Malignitati & Cor inſigniter roborat. Doſis ſcrupulus ad drachmam ſemis & ſcrupulos duos.

Plures invenies præſtantes Pulveres Antepilepticos in *Animadverſionibus* n. p. 464. & ibi delectum Elegantiſſimarum Deſcriptionum quoq; habebis.

PUL-

PULVIS GROSSUS AD SACCULOS PRO EPITHEMATE CORDIS, ET PULSUUM.

℞. Herbar. recent. Rorismarini,
Majoranæ,
Basilici,
Melissæ citratæ ana unciam unam,
Flor. recent. Arantiorum,
Rosar. pallid. ana unc. unam semis,
Cheiri,
Tunicæ an. unc. unam,
Lavendulæ, unciam unam semis,
Cortic. recent. Arantiorum,
Citri ana extim. flav. unciam unam semis,
Croci Austriaci vel Or. drachm. sex,
Cinamomi optimi unciam unã semis,
Macis,
Nuc. Moschatar. ana unciam unam,
Ligni Rhodii,
Aloës ana unciam semis.

Omnia ac singula probè commixta, tàm herbæ recentes, Flores, ac Cortices, quàm desiccata Aromata & Ligna (quæ tamen prius incidi separatim suaserim) minutim incisa, exsiccentur in umbra cum cautela & charta desuper operta: Ex quibus sic paratis speciebus sacculi poterunt formari, formâ ac magnitudine competenti, ac filo serico intersui; qui postmodum *Cordis regioni ac pulsibus* superligantur, prius tamen *aquâ Cordiali*, quæ arriserit illi humectandi: idq; toties repetendum, quoties etiam calor exæstuans eos exsiccaverit. Perelegans sanè atq; efficax modus hic est & Cor tuendi, & Spiritus vitales instaurandi. Namq;, dum speciebus siccis, flores recentes, & fragrantissimos addimus, supinos quasi ac latentes siccorum spiritus excitamus, accessione novæ fragrantiæ intendimus, & multò efficacius temperamentum ac compositum suscitamus, cum alioquin pronum esset, levissima exsiccatione etiam solutas hasce Atomos spiritu & odore turgidas exhalare. Ulterius sacculi ex Zendalo consuti, grossioribus hisce speciebus oppleti ac cordiali quodam liquore imbuti insigne robur Cardiacum addere possunt, cum hic virtus unita fortior, species etiam proximius cordi adstent, viresque earum diutius perdurent, neque protinus, uti aliàs pulveres vel species Cordiales aquâ aliquâ dilutæ solent, diffluant & dissipentur, sed diutius viribus collectis conserventur & integris, sæpius etiam, si deficcentur, madefactis sacculis. Unde demirari satis non possum Amethodum eorum, qui regioni cordis & pulsificis partibus, lapides & gemmas, Corallia & Margaritas, ut ab his naturæ subsidium feratur, ridiculè applicant; an ignorent, quod ejusmodi ad Cordis & Corporis penetralia & abdita nequaquam admittantur, nisi ab acidulo nostrate fermento actuentur & veluti solvantur: quid desoris amabo præstabunt, dura & cruda, inodora, & omnibus officibus aridiora?

PULVIS CONTRA HÆMORRAGIAM, ET SPUTUM CRUENTUM.

℞. Radic. Tormentill. drach. sex,
Papaveris erratici,
Terræ sigillatæ seu Boli Armen.
Lapidis Ætitis nuclei interioris,
Hæmatitis præpar.
Corneoli præparati,
Magist. solub. Coralliorum,
Nuc. Moschat. ana drachm. duas,
Sang. Draconis,
Olibani in granisan. drachmas tres,
Nitri purissimi crystall. drachm. sex.
Fiat Pulvis.

Valet ad Sputum cruentum & fluxus sanguinis Narium sistendos, & ad Menstruorum Mulierum superfluum Fluxum, Dysenteriam, Diarrhœam; Alvi ac Uteri profluvia alba & cruenta curanda singularis est efficaciæ.

PULVIS HEPATICUS RUBEUS.

℞. Cremoris Tartari uncias duas,
Tartari Vitriolati sed crystallisati, ne in humido liquefiat, unciam unam semis,
Fæculæ seu salis essentialis acetosellæ unciam unam,
Hæ

Hæc mixta & in pulverem redacta humectentur ter quaterve cum Tinctura ex rosis siccis rubris & santalo rubro, beneficio aquæ Rosarum & Spiritus Vitrioli parata, & toties leni in calore exsiccentur. Quibus tandem in pulverem denuò conversis superadde

Sacchari n. Citrati unciam unam semis.
Fiat Pulvis: servetur in Vitro benè clauso.

SIMPLICIORI MODO SIC PARARI POTERIT:

℞. Cremoris Tartari uncias duas,
Tartari Vitriolati crystallisati unciam unam semis,
Fæculæ seu salis essentialis Acetosellæ unciam unam,
Pulv. Rosar. rubrar. unciam semis,
Santali rubri drachmas duas,
Sacchari citrati n. unciam unam.
Misce, Fiat Pulvis.

In calida Hepatis Intemperie ejusdemque obstructione & labefactatione perutile est remedium.

PULVIS HYSTERICUS.

℞. Rad. Pœoniæ I. decr. collectæ unciam semis,
Doronici veri,
Zedoariæ ana drachm. duas,
Cardopatiæ drachm. unam semis,
Anthophyllorum,
Croc. Austr. vel Oriental.
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. recent.
Sem. Citri excortic. ana drach. duas,
Salis Jovis seu Stanni Anglici unciam semis,
Magist. Solub. Coralliorum,
Matris Perlarum, ana drachm. duas,
Ol. Stillat. Cinamomi,
Melissæ an. scrup. semis.
Fiat Pulvis.

Placat hic pulvis dolores uterinos, atque vapores ab utero ascendentes reprimit, imò Matris suffocationem abigit. Dosis drachma semis ad scrupul. duos.

PULVIS AD GENERANDUM LAC.

℞. Carnis Uberis Vaccæ juvenculæ uncias sex,
Rad. recent. Rapunculorum,
Cardui lactei,
Barbæ hirci ana uncias unam
Ireos Florent. unciam unam semis,
Liquiritiæ drachmas sex,
Semin. Lactucæ,
Pœoniæ excort. ana drach. sex,
Lapid. Lactei præparati, (est lapis mollis instar Saponis tactu,) unciam unam semis,
Corallior. alb. præpar.
Oculor. Cancror. præpar. ana drachm. sex,
Magist. solub. Matris Perlarum unciam semis,

Caro mammillarum, radices etiam recentes conscindantur tessellatim, ac cum reliquis pulveribus & præparatis conspersa, immittantur Alembico vitreo, quibus superaffundantur

Succi Cydoniorum recenter expressi unciæ quatuor,

ac illicò in M. B. totaliter exsiccentur, (baculo quandoque illa in Alembico commovendo) ut in pulverem subtilem redigi possint, cui pulveri adde

Pulv. Sem. Erucæ,
Fœniculi ana drachm. sex,
Cardamomi min.
Macis ana unciam semis,
Piperis longi unciam unam.

Misceantur exactè, fiatque Pulvis subtilissimus. *Hujus detur pro dosi drachma una vel duæ in jusculo Gallina, sæpius in die.*

PULVIS AD NASALIA.

Videatur in prægressa *Pharmacopœia Augustana.*

PULVIS PARTUM PROVOCANS.

℞. Pulv. Glaciei Mariæ fixæ, quæ est species Talci, unciam semis,

Pulv.

Pulv. Caſſiæ ligneæ veræ,
Boracis Venetæ ana drachmas duas,
Croci Auſtriaci,
Pilæ capræ ſylv.
Macis ana drachm. unam,
Ol. Cinamom. gutt. xij.
Fiat Pulvis.

Item Jecur & fel angvillæ ſiccata & pulveriſata expertum remedium eſt, nec fallit, niſi p...gvedo quædam vel fruſtum carnis aut Me..., (*experientia teſte,*) impedimento exituro fœtui fuerit.

Cæterum *pulvis hic ad partum facilitandum, ut & fœtum mortuum excludendum, ſalubriter exhibetur; pellit nec non potenter ſecundinas, à drachma ſemis ad drachmam unam & unam ſemis.*

PULVIS PLEURITICUS.

℞. Sanguinis Hirci juxta mod. edoct. parati unciam unam,
Raſuræ dentium Apri unciam ſemis,
Oculorum Cancror. præp. drach. duas,
Rad. Papav. errat. drach. unam ſemis,
Croci Auſtriac. vel Oriental, drachm. unam.
Fiat omnium Pulvis.

Confert omnibus laterum puncturis atque doloribus, adeoq; Pleuritidi tàm veræ & legitimæ, quàm ſpuriæ & nothæ medetur. Doſis drachma ſemis ad drachmam unam.

PULVIS STERNUTATORIUS CEPHALICUS.

℞. Radic. Doronici veri,
Pyrethri,
Hellebori alb. ana drach. unam,
Herb. Majoranæ,
Thymi,
Roriſmarini,
Flor. Liliorum convallium, ana drach. unam ſemis,
Sem. Aniſi,
Coriandri,
Nigellæ,
Cardamomi,
Macis ana drach. ſemis,
Caryophyll. ſcrupul. unum,
Ambræ gryſeæ ſcrup. ſemis,
Moſchi Oriental. grana octo,
Ol. Ligni Rhodii ſcrup. unum,
Fiat ex omnibus Pulvis ſubtilis,

PULVIS CONTRA TUSSIM INFANTUM ET SENUM, SEU CATARRHALIS.

℞. Sem. Papaveris albi unciam unam,
Melonum excortic. unciam ſemis,
Pœoniæ excort. drachmas duas,
Pinearum mundatarum,
Piſtach. decortic. ana unciam ſemis,
Benzoes pulveriſ. drachm. ſemis.

Contundantur probè in mortario ad pultis formam, cum ſ. q. aquæ Roſarum. Huic pulpæ adde

Pulv. Rad. Ireos Florent. unciam unam ſemis,
Pœoniæ unciam ſemis,
Croci Oriental. vel Auſtriaci drach. duas,
Florum Sulphuris drachm. unam ſemis,
Sacchari penidii uncias ſex,

exſiccentur in leni calore, fiatq; omnium denuò Pulvis ſubtilis: adde
Olei ſtill. Aniſi drachm. unã vel drachm. unam ſemis,

Præſtans in Tuſſi & Defluxionibus à capite ad pectus tenuioribus incraſſandis & maturandis remedium, ſæpius lambendo uſitatum.

PULVIS ALIUS CATARRHALIS ANTIPHTHISICUS.

℞. Sulphuris vivi tranſlucidi & ſplendidi, vel, ſi hoc deſit,
Florum Sulphuris unciam unam,
Sacchari Saturni reſolubilis ex Minio vel ipſo Plumbo facti drachmas ſex,
Croci Auſtriaci drachm. duas,
Radic. Ireos Florent.
Liquiritiæ,
Fungorum arbori ſalicis adnaſcentium ana drachmas ſex,
Thuris in granis,,
Gummi Animæ ana unciam ſemis,
Sacchari Canarii albi uncias duas.

Fiat ſ. a. Pulvis ſubtilis, *in Decocto quodam pectorali, vel in ovo ſorbili, manè & veſperi à drachma ſemis ad drachmam unam propinandus.*

PULVIS STOMACHALIS.

℞. Radic. Calami Aromatici,
Galangæ,
Pimpinellæ,
Liquiritiæ,
Zinziberis,
Piperis longi,
Caryophyllorum ana unciam semis,
Radic. Doronici veri unc. unam,
Nuc. Moschatarum,
Cardamom. min. ana drachm. sex,
Macis drachmas duas,
Sem. Anisi,
Carui,
Fœniculi, ana unc. semis,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. & recent. siccat. drachm. tres,
Ol. Cinamomi still. drachm. semis,
Sacchari Canarii albi ad pondus omniũ.
M. Fiat Pulvis.

Præstans ad varia Stomachi & Cerebri vitia emendanda, Vomitum, Nauseam, Cardialgiam & Concoctionem læsam; Ventriculo item refrigerato cum emolumento exhibetur.

PULVIS AD STRUMAS.

Videatur ejus Compositio in *Pharmacopœia Augustana.*

PULVERES VIPERARUM SIMPLICES ET COMPOSITI.

Eorum Confectiones legitimas, una cum usu & dosibus, *Animadversiones nostra* super Classem de *Trochiscis* factæ luculenter edocent pag. 212. & seq. quas Lector Benevolus evolvat.

PULVIS VULNERARIUS.

℞. Masticis electæ,
Myrrhæ,
Olibani,
Sang. Draconis,
Oculor. Cancror. præparat.
Nuc. Moschatar. ana drachmas duas,
Boli Armenæ n. m. parat.
Radic. Tormentill. ana unciam semis,
Croci Austriaci drachm. unam semis,

Fiat omnium Pulvis.

In Vulneribus Internis & Externis, nervorum, præcipuè ubi Meliceria (vulgò das Glied-wasser*) è vulneribus stillat, opem præstat, à drachma semis ad drachmam unam.*

Vides Amice Lector, quam amplam & divitem penum Medicatorum Pulverum & Specierum longa serie in hac Classe in Tui solius emolumentum solertissimo studio adduxerim, adeò, ut vix morbi cujusdam species seu Typus supersit, cui non objicias Medicamentum quodpiam dextera parandi ratione, viribus & efficacia elegantissimum ac unice expetendum, quo is feliciter utere, Tuo & Proximorum subsidio.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

seu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA
ECLEGMATUM, DIACODIORUM, ET LOHOCH FORMULAS
comprehendens.

BArbaro ac peregrino etymo hæc proferuntur, mutuato à Græcis & Arabibus Idiomate, quo varia notantur medicamina, unius tamen consistentia, Electuarii formam propemodum æmulantis, paulò tamen liquidiora, crassiora & viscida magis ipsis Syrupis; quanquam nonnunquam accidat, ut solidam formam nanciscantur, id vel usu, ægrorum affectu, & gratiâ, quâ patientibus illicio sint, nos hortante. Parantur utplurimum ex Decoctis, Succis nonnihil mucilaginosis, ex instituto, ut materiam peccantem, quæ de consueto acris, salsa, cum impetu asperam arteriam, pectus ac pulmones feriens, nonnihil inhibeant, solident, condensent, ac ad expectorandum facilius disponant. Ex quorum censu sequentia habeto:

DIACODION SIMPLEX GALENI.

PAretur ad normam, ac juxta exactam n. descriptionem in *Appendice ad Animadversiones pag. 20.* propositam. *Usus ejus est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam labentibus, abstergit potenter, & somnum moderatè conciliat; cavendum tamen, ne, lambendo de illo sæpius totaq; die somnus nimioperè, præsertim Infantibus, concilietur.*

DIACODION JO. BAPTISTÆ MONTANI.

PAretur & illud juxta normam in *Appendice* n. ad *Animadversiones* præscriptam. *Utuntur illo in tenuibus & acribus rheumatismis, pulmones & asperam arteriam fluxione tentantibus, & continua tussi somnum prohibentibus.*

DIACODIUM ASTHMATICUM CONTRA TUSSIM DIUTURNAM.

℞. Rad. Aronis,
Helenii,
Glycyrrhizæ,
Ireos Flor.
Pimpinellæ ana recent. unciam unam,
Herb. Hyssopi,
Hederæ terrest.
Veronicæ,
Porr. seu Cæparum cann. vulgò (auch) ana recent. unciam unam semis,
Scillæ præparatæ drachmas sex.

Incisa coquantur in s. q. Aquæ simpl. repetitis vicibus affusæ, ad omnium virtutum prolectionem: colaturæ omnes clarificatæ ad libram unam semis circiter evaporent, in vase terreo vitreato, interimque asservetur.

Jam verò:

℞. Sem. Erucæ,
Nasturtii,
Urticæ ana drachmas sex,
Gummi Ammoniaci,
Animæ ana drachmam unam semis,
Mastichis drachmas duas,
Camphoræ drachm. semis,
Amygdalarum dulcium,
amararum ana drachmas sex,

contundantur probè in mortario, affusâ portiunculâ Aquæ Flor. Arantiorum, ad formam pultis mollioris, quæ per setaceum transmissa, quantum fieri potest, interim etiam servetur.

Porrò:

℞. Superius asservatum & abstractum decoctum,
additaque
Sacchari Canarii albi librâ una semis,

redigantur leniter coquendo in Syrupi crassam seu mucilaginosam consistentiam, cui statim immittatur,
asservata Pulpa ex seminibus superius & Gum. facta,
Item
Pul. Cardamomi min.
Pulv. Nuc. Moschatarum ana drachmas tres,
Macis drachmam unam,
Sem. Anisi unciam semis,
Croci opt. drachm. unam semis,
Elæosacchari Cinamomi unciam semis,
Fœniculi unciam semis,

fiatq; omnibus exactè mixtis Diacodion. *In Asthmate & difficili respiratione cum successu exhibetur.*

DIACODION ACTUARII CORRECTUM.

Parari poterit & illud, juxta præscriptam normam in *Appendice ad Animadversiones pag. 21. Et egregiis pollebit virtutibus in Hæmorrhagia quacunque, & Dysenteriis sistendis. Cujus dosis uncia semis, ad unam.*

DIACODION DYSENTERICUM.

℞. Rad. Tormentillæ unciam unam,
Bistortæ unciam semis,
Flor. Rosarum rub. siccat. drachm. sex.
Balaustiorum unciam semis,
Succi Hypocystid. drachmas duas,

coquantur in s. q. Aquæ simplicis ad duarum librarum remanentiam; Decoctum colatum & probè clarificatum interim asservetur. Tum;

℞. Sem. Papaveris albi unciam unã sem.
Melonum,
Cucurbitæ,
Amygd. dulcium ana decorticat. unciam unam.

Contundantur diu multumque in mortario: additâ pedetentim portiunculâ superioris asservati Decocti, ad formam pulticulæ, ut per setaceum trajici possit, quæ interim asservetur.

Jam verò accipe
Decoctum superius asservatum,
& additâ
Sacchari Canar. albi librâ unâ semis,
percoquantur ad Consistentiam ferè tabulati, cui ab igne remoto addantur

Emul-

Emulſo ſuperius facta & aſſervata, deinde

Reliqui ſubſequentes Pulveres, utpote,
Croci Auſtriaci drachma una ſemis,
Oculorum Cancror. præparat.
Corall. rub. præparat.
Rad. Liquiritiæ raſæ,
Ireos Florent.
Nucum Moſchatarum ana unc. ſemis.

M. Fiat Diacodion.

In Dyſenteriis & Diarrhæis, Exulcerationibus inteſtinorum & Meſenterii utiliter exhibetur.

DIACODION SEU ECLEGMA PECTORALE PAPAVERINUM.

℞. Siliquarum dulcium uncias tres,
Glycyrrhizæ raſæ unciam unam,
Capitum Papav. albi cum ſemin. num. v.

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum duarum: Decoctum clarificetur & interim aſſervetur. Poſtea:

℞. Hujus Decocti jam facti libram ſemis, & cum

Sem. Papav. albi unciis duabus,
Melonum,
Cucurbitæ,
Amygd. dulc. decortic. ana uncia una,

diu in mortario contuſorum fiat Emulſio craſſa, per pannum linteum rarum colanda & exprimenda: Hac pariter & pauliſper aſſervatâ, accipiatur

reliqua aſſervati decocti libra una ſem. & additis
Sacchari Can. albi unciis xx.

coquantur ad conſiſtentiam quaſi tabulati, cui junge Emulſionem craſſam ſuperiùs factam, & ſine ulteriore coctione repone.

Valet in Tuſſi diuturna, ubi humores tenues & acres à capite ad pectus & aſperam arteriam delabentes, periculum læſionis & eroſionis vénularum cauſare poſſent; Somnum inſuper conciliat, & pectus lenit.

DIACODION PECTORALE SOLIDUM.

℞. Rad. Ireos. Florent. drachmas ſex,
Tuſſilaginis unciam ſemis.

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimpl. ad libræ unius remanentiam, decoctum coletur & debitè clarificetur, quò interim ſervato, accipe

Sem. Papav. albi,
Melon. excort. ana drachm. ſex,
Pœoniæ excort. drachmas duas,
Pinearum mundat. drachmas ſex,

contundantur minutiſſimè in mortario ad formam pultis, additâ portiunculâ Aquæ Roſarum fragr. & per cribrum ſetaceum trajiciantur, quâ interim etiam aſſervatâ, ſolvatur in ſuperiori decocto radicum

Sacchari Canarii albi libra una,
coquanturque ad conſiſtentiam Tabulati paulò ſolidiorem, addendo, ab igne remotis

Pulpam ſuperiorem Seminum & Pinearum,
item:
Pulv. Rad. Ireos Flor. drachmas ſex,
Amyli albi unciam unam,
Et, (ſi lubet,) pro roborando Corde,
Margarit. Oriental. præpar. vel loco harum,
Matris perlarum præp. drach. duas,

fiat Diacodion ſolidum, in forma Rotularum aut Morſellorum.

Valet in omnibus pectoris affectibus morboſis, Tuſſi diuturnâ & recenti Aſthmate, difficili reſpiratione, & Phthiſi ipſa; in Pleuritide pro expectoratione præſens eſt remedium.

DIACODION CONTRA SPUTUM SANGUINIS.

℞. Rad. recent. Acetoſæ unciam unam,
Cichorii ſylv. unciam unam ſemis,
Lapathi acuti,
Papav. erratici,
Pentaphylli,
Plantag. min.
Tormentillæ ana unciam unam,

 Herb.

Herb. recent. Auriculæ muris,
Burſæ paſtoris,
Cichorii ſylveſtris,
Plantag. min.
Virgæ aureæ,
Vincæ pervincæ, ana manip. duos,

Flor. recent. Roſarum rub. unc. duas,
Papav. errat. unciam unam ſemis,

Santali rubri drachmas ſex.

Inciſa coquantur in ſ. q. Aq. ſimplicis, repetitis vicibus affuſæ, quoad tota eorum virtus extracta ſit; colaturæ omnes album. ovorum clarificatæ ad libram unam circiter evaporent, &, additis ſuccis ſequentibus, utpotè:

Succor. Cichorii ſylv.
Millefolii,
Plantag. minoris,
Sempervivi majoris, ana depurator. unciis ſex.

Interim aſſerventur: Tum

℞. Sem. Papav. albi,
Melonum excort. ana unciam unam,
Pœoniæ excort.
Portulacæ ana unciam ſemis;

contundantur minutiſſimè in mortario ad formam pulticulæ, additâ portiuncula ſuperioris Decocti, vel Aquæ Roſarum, & per ſetaceum transmittantur ad inſtar pulpæ, quâ interim etiam ſervatâ, accipe Decoctum ſuperius cum ſuccis expreſſis aſſervatum, ac cum

Sacchari Canar. albi libris duabus,

ad Syrupi conſiſtentiam, paulo tamen craſſiorem, percoque; cui Syrupo tandem immiſce,

Pulpam ſeminum ſuperius aſſervatam,

item:

Pulv. Boli Armen. præp.
Corall. rub. præp.
Lapid. Hæmatit.
Sangvin. Draconis,
Olibani ana unciam ſemis,

Pulv. Lapid. Corneol. præpar. drachm dua
Croci opt. Auſtr. drachm. unam ſemis
Elæoſacch. Nucum Moſchat. cum Ol. expr. facti uncias duas

Fiat omnibus probè mixtis ſ. a. Diacodion

Præſtans in Sputo ſanguinis, à quacunque cauſa ortum duxerit; abſtergit, conglutinat & oſcula venarum claudit. Doſis drachma una ad unciam ſemis.

LOHOCH PECTORALE.

℞. Rad. Ireos Florent. unciam unam ſemis,
Liquiritiæ unciam unam,
Paſſularum majorum uncias duas,
Dactylorum num. xij.
Jujubarum num. xxx.
Siliquarum dulc. uncias duas.

Coquantur minutim inciſa in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum duarum: Decoctum coletur & probe clarificetur; cujus accipe libram ſemis,

Item:

Nucleor. Pinear. mundat.
Amygd. dulc. decort. ana unciam unam ſemis,
Semin. Melon. excortic.
Papav. albi ana drachmas ſex;

fiat ex iis ſ. a. Emulſio craſſiſſima per cribrum ſetaceum cogenda & transmittenda, quâ interim ſervatâ, accipiatur reſiduum decoctum, & cum

Sacchari Can. albi libra una ſemis,

coquantur ad conſiſtentiam ferè tabulati; cui tandem ab igne remoto adde

Emulſionem ſuperius factam,

item:

Pulv. Rad. Ireos unciam unam ſemis,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Amyli drachmas ſex,

fiatque Lohoch.

Salubre Medicamentum eſt in Tuſſi recenti & antiqua, nec minus etiam in Phthiſi fructuosè exhibendum.

LOHOCH

LOHOCH DE PULMONE VULPIS.

℞. Rad. Liquiritiæ,
Ireos Florent. ana drachmas sex,
Herb. Capill. Veneris,
Pulmon. maculosæ ana manip. duos.

Coquantur incisa in Aquæ simpl. suffic. quantitate ad remanentiam circiter duarum librarum: Decoctum coletur & clarificetur, addita que

Sacchari Can. albi librâ unâ,

porrò ad Syrupi consistentiam coquantur, addendo tandem

Pulv. Pulmon. Vulpis siccat. & n.m. præparat. unc. unam semis,
Rad. Ireos Flor. unciam unam,
Liquiritiæ,
Sem. Anisi,
Fœniculi ana unciam semis,

Misce fiat Lohoch.

Ad easdem pectoris affectiones catharrosas, & Phthisin ipsam, longo usu receptum Medicamentum.

LOHOCH SANUM ET EXPERTUM.

℞. Rad. Ireos Florent. unciam unam,
Liquiritiæ rasæ,
Tussilaginis ana unciam semis,
Herb. Hyssopi,
Millefolii,
Hederæ terrest.
Pulmonar. macul.
Tussilaginis,
Veronicæ ana recent. manip. duos,
Passularum majorum,
Dactylorum,
Ficuum ana unciam unam semis,
Jujubarum num. xx.

Conscindantur & coquantur in s. q. Aquæ simplicis ad remanentiam librarum duarum circiter: Decoctum coletur, ac album. ovorum probè clarificetur. Hinc ex

Pinearum mundat. unciis duabus,
Amygd. dulc. decort. unciâ unâ,
Sem. Melonum,
Cucurb. ana excort. unciâ semis,

in mortario subtilissimè contusorum, affusâ paulatim s. q. aquæ Rosarum fragr. confice pulpam, per cribrum setaceum transmittendam, quâ factâ & interim paulisper asservatâ, cum superiori & residuo Decocto clarificato, dissolve

Sacchari albissimi libram unam semis, & ad spissitudinem Mellis crassioris coque, cui, dum adhuc calet, commisceantur

Pulpa Seminum, Amygd. & Pinearum superius parata & asservata:

Item:

Pulveres subsequentes, nimirum
Liquiritiæ rasæ uncia semis,
Ireos Florent. drachmæ sex,
Amyli albiss. uncia una semis,
Elæosacchari Anisi,
Fœniculi ana drach. sex,
Cinamomi uncia semis,

Fiat Eclegma præstans.

Pectorale Medicamentum est, salubre in affectibus etiam pectoris Catarrhosis, Tussi, Sputo purulento, & Pleuritide.

Nota: Aliud & simile Lohoch sanum, descriptum est in *Appendice n. ad Animadversiones pag. 22.* unà cum notis necessariis, quæ revolvendæ.

LOHOCH DE SCILLA.

℞. Scillæ præparatæ unciam unam semis,
Cæparum nostr. recent. unciam unam,

Hæc immergantur in

Aceti florum Tunicæ,
Sambuci ana uncias quatuor,

Factâ per biduum maceratione, colentur: colaturæ adde

Sacchari albi Can. libram unam semis, ac unicâ ebullitione confice Syrupum spissioris consistentiæ, addendo

Mellis purissimi nunquam cocti aut despumati uncias tres,
Elæosacchari Cinamomi unciam unam.

Fiat Lohoch.

Incidit

Incidit & attenuat materiam crassam, quæ in thorace atq; pulmonibus continetur, asthmaticis ac difficulter spirantibus, magnaq; puris & lentæ pituitæ copia excernenda emolumento est.

Cæterùm cum hæc Classis ut plurimum Pectoralia tantum contineat Medicamenta, in eorundem autem Compositionibus reliquorum viscerum principaliorum habita quoque fuerit ratio, eapropter superfluum arbitrati sumus, plura, eaque tam numerosa addere hujus farinæ & consistentiæ Composita, quippe quod præcedentium & subsequentium Classium præscripta Medicamina abundè sufficiant, quibus non solùm cunctis morbis, sigillatim verò internis visceribus, quocunque affectu morboso obsessa sint, consuli queat.

Tandem, ne Officinas nostras Pharmaceuticas, adaucto in infinitum propemodum numero Compositorum medicaminum, velut inutili sarcinâ gravarem, expensas & peculium in apparandis ejusmodi emulgerem, quæ labentibus annis effœta & pervetusta, aliud nobis interesse non pendant, quàm ut foras mittantur, pedibus viatorum atterenda: Quamobrem eò hactenus cogitatûs & mentem intendi, ut talem eorum parandi & extra dispensandi Methodum dictarem, quæ omni tempore anni, necessitate expostulante, nullo habito discrimine, ver, num æstas, instet, in usum & praxin duci posset: Et hæc apprimè necessaria commonenda [illegible] duxi.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS UNDECIMA.

SPECIERUM SEU PULVERUM AROMATICORUM DEXTRAM CONFICIENDI NORMAM DEMONSTRANS.

Quantumvis in superiori Classe nona, ubi de Pulveribus medicatis actum est, contra plurimos humani corporis affectus, non pauci Pulveres Compositi traditi sint, ut tantoperè necessum non foret, plures Pulveres, sive Species Aromaticas compositas addere, nihilominus paucas adjiciam Compositiones, sed selectiores, quas abundè sufficere existimo: Consulantur tamen Animadversiones nostræ super eandem citatam Classem, in quibus veritatis partes strenuè tuitus sum, ac multarum Compositionum ineptias in scenam dedi, & ibi deinceps reprobatis, sequentes, ceu illis in operando efficaciores, gustu & effectu superiores commendavi. At verò non solùm Species, seu Pulveres aromaticos hæc Classis proponit, sed & quamplurima alia formâ & consistentiâ dispaaria, ut puta r Morsellos oblongâ partim, partim quadratâ figurâ, Rotulas aut Tabulas in orbem ductas, quæ omnia & singula multo & crebro usu familiaria & domestica nobis facta, gustum ægrotantium & appetitum mirè demulcent, quoniam Species sic sacchare incorporare manu ducunt, ut ex omnibus speciebus, seu pulveribus, adjecto saccharo in conveniente quantitate (libra videlicet Sacchari una, ad uncias duas, vel plures dictarum specierum) confici possint: Uti etiam Electuaria, si Mellis, vel sacchari ad debitam Syrupi Consistentiam appropriatâ quapiam aquâ cocti, proportione duplum vel triplum addas: Pastas præterea Regias, Pastillos, Species incisas tantum & grossas, Trageas scilicet aromaticas, ac ultimò demum Confectiones propriè dictas, Seminum, Fructuum, Radicum, Corticum, ac Aromatum, saccharo obductas, quæ alio fine adinventa non sunt, quàm ut prostratam ægrorum appetentiam hoc velut illicio revocantes, factâ tam Medico quàm Patientibus copiâ, quidvis eorum pro arbitrio & gustu deligendi, morbo detentis parentur.

SPECIES CONTRA APOPLEXIAM.

℞. Rad. Doronici veri unciam unam,
Pœoniæ mund. Mar. deb. t. coll. drachmas sex,
Cyperi rotundi unciam semis,
Costi veri drachmas,
Florum Paralyseos,
Tiliæ,
Tunicæ ana recent. (si tempore verno parentur) drachm. sex,
Piperis longi drachmas duas,
Sem. Erucæ,
Sileris montani ana unciam semis,

crassiusculè incisa & conquassata coquantur in s. q. Aquæ simplicis ad remanentiam circiter unciarum sex; decoctum coletur & alb. ovi probè clarificetur, quo cum solvantur

Sacchari Canarii unciæ tres;

iterum ad consistentiam tabulati leniter coquantur, ac retro fornacem tandem, chartæ inclusum, leni calore penitus hoc saccharum exsiccetur, ut in pulverem redigi queat, Huic in pulverem redacto adde

Ambræ gryseæ drachmam semis, vel unam,
prius cum
Sem. Citri excort. drachmâ semis, probè subactæ,
Pul. Bezoard. Cervini, seu Pulveris ex Typhis Cervi pag. 465. *Animadv.* n. edocti drachmas sex,
Ligni Aloës opt. ponder.
Rad. Doronici veri,
Cardamomi minoris ana unciam semis,
Sem. Coriandri,
Pœoniæ excort. ana drachmas duas,
Caryophyllorum drachmas tres,
Nucum Moschatarum,
Succini albi præparati ana unciam semis,
Ol. Still. Cinamomi,
Ligni Rhodii, ana scrupulum unum,

Misceantur exactè, fiatque Pulvis subtilissimus in vitro custodiendus.

Præstans in Apoplexia & Hemiplexia, diuturnis capitis affectibus aliis frigidis opitulatur, Spiritus vitales & animales reficit; Apoplecticos & Epilepticos Paroxysmos antevertit. Dosis drachmæ semis, ad unam.

SPECIES CONTRA APOPLEXIAM ALIÆ SIMPLICIORES.

℞. Rad. Doronici veri unciam semis,
Pœoniæ Mar. d. t. coll. drachmas duas,
Costi veri dulcis,
Flor. Anthos seu Rorismarini,
Lavendulæ ana drachmam unam semis,
Sem. Sileris montani,
Ocymi Caryophillati ana drach. unam,
Pœoniæ excort.
Anisi,
Coriandri ana drachmam unam semis,
Cardamomi min.
Cinamomi acuti,
Nuc. Moschatarum ana drachm. duas,
Caryophillorum,
Cubebarum,
Ligni Aloës pond. opt. ana drachmam unam semis,
Succini albi præpar. drachmas duas,
Ol. Still. Ligni Rhodii scrupulú unum.
Fiat omnium Pulvis subtilis.

Qui cum prioribus speciebus antapoplecticis in effectu & operationibus coincidit, adeoque omnibus Cerebri affectibus frigidis opitulatur. Dosis drachma semis ad unam.

SPECIES CARMINATIVÆ.

℞. Rad. Pimpinellæ,
Enulæ Cam.
Zedoariæ ana drachmam unam semis,
Galangæ drachmam unam,
Cort. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter siccat. drachm. unam semis,
Florum Chamomillæ Rom.
Cinamomi acuti ana drach. duas,

Caryo-

Caryophyllorum,
Macis,
Croci Austriaci ana drachmam unam,
Nuc. Moschatarum,
Cardamomi minoris,
Sem. Anisi,
Apii,
Carui,
Fœniculi,
Cumini ana drachmam unam semis,

Fiant Species seu Pulvis subtilis.

Ventriculi inflationi, ructibus acidis, flatibus & inflationibus auxiliatur, concoctionemque promovet. Dosis drachma semis, ad unam.

SPECIES CEPHALICÆ.

℞. Ambræ gryseæ drachmam unam, subigatur probè cum
Sem. Citri excortic.
Pœoniæ excort. ana drachmâ semis,
Moschi opt. Orient. scrupulum unum, soluti ad pulticulam cum
Aquæ florum Arantiorum particulâ, in mortario subigendo,
Ol. Stil. Cinamomi scrupul. unum,
Caryophyll. scrupul. semis,
Ligni Rhodii scrupul. unum, prius cum
Sacchari albiss. pulv. unciâ unâ commixtorum,
Pul. Ligni Aloës opt. gum.
Rad. Doronici veri,
Nuc. Moschatarum,
Cardamomi min.
Succini albi præpar. ana unciam semis.

Fiat Pulvis subtilis, in vitro probè clauso custodiendus.

In virtute & dosi cum aliis speciebus Apoplecticis & Cephalicis coincidit.

SPECIES CORDIALES TEMPERATÆ PRETIOSÆ.

℞. Sacchari albi Canar. uncias duas, solvantur super igne leni cum s. q.
Succi ex Corticibus Citri extimis radulâ comminutis expressi, sine ebullitione, ac si tabulæ ex succis acidis confici deberent; cui ab igne remoto adde, ut in eo liquescant,
Ambræ gryseæ drachmam semis vel unam,
prius cum
Seminis Citri excort. drachma semis probè subactam,
Resinæ Storacis calamitæ drachmam semis;
et cùm nonnihil refrixerint; sequentes pulveres superaddantur, utpotè
Pulv. Ligni Aloës gum. uncia semis,
Rad. Doronici veri,
Croci Austriaci ana drachmæ duæ,
Nuc. Moschatarum,
Macis ana drachma una semis,
Sem. Chermes legitim. drachmæ duæ;
Magist. solub. Perlarum Orient. drachma semis,
Corallorum rub.
Matris perlarum an. scrupuli duo;
Ol. Still. Cinamomi scrupulus unus,
Rosarum veri gutt. xij.
prius cum
Essentiæ Citri Sacchar. ꝟ. uncia semis permixtorum.

Fiat Pulvis subtilis in vitro probè clauso custodiendus.

Præstantes sunt Species, ad omnes corporis imbecillitates, Spiritus cùm vitales tùm animales adaugent, recreant, concoctionem adjuvant, & vertiginem abolent, salubre senibus medicamentum. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis.

SPECIES CORDIALES SOLARES, ET ALEXIPHARMACÆ.

℞. Bezoardici aurei nostri, supra *in Classe de Pulveribus* trad. unciam semis,
Lapid. Bezoar. Orient. veri non factitii,
Occident. an. drach. duas,
Unicornu mineralis seu fossilis,
Unicornu veri Marini,
Cort. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter siccatorum drachmas duas,

 Ligni

Ligni Aloës gum. drachmas tres,
Granorum Chermes legitim.
Cinamomi acuti ana drachmas duas,
Croci Austriaci drachm. unam semis,
Sem. Citri excorticat. drachm. duas,
Magist. solub. Margarit. Oriental.
Corall. rub. ana drachm. unam semis:

His omnibus in pulverem redactis & probè mixtis imprimatur manibus saltem
Succus Oleaginosus fragrans & subtilis Corticum quatuor pomorum Limoniorum;
Servetur pòst usui in Vitro arctè clauso.

Sunt Species præstantissima in Peste & Febribus malignis, Cor insigniter roborantes, spiritusq; vitales in omnibus infirmitatibus egregie reficientes. Dosis scrupulus ad drachm. semis.

SPECIES ANTEPILEPTICÆ.

℞. Sem Pœoniæ excorticat. unciam semis
Bardanæ drachmas duas:

contundantur minutissimè in mortario ad pultis formam, additâ s. q. Aquæ florum & radicum Pœoniæ fine addit. stillatæ, ac per cribrum setaceum cogantur: Huic Pulpæ adde

Bezoard. n. Cervini simpl. *pag. 463. Animadversion. n. descr.* unciam semis,
Rad. Pœoniæ d. t. coll.
Doronici veri,
NucumMoschatarum ana drach. duas,
Cranii humani subtiliter rasipati,
Succini albi præpar. ana drachm. tres,
Margaritar. præpar. drachm. unâ semis,
Visci quercini,
Cardamomi ana drachmas duas.

Quæ omnia leni calore denuò exsiccentur, & in Pulverem tandem subtilem redigantur: *Qui ad insultus Epilepticos inhibendos efficax est, à scrupulo uno ad drachmam semis.*

SPECIES ANTEPILEPTICÆ ALIÆ.

℞. Bezoard. Cervini simpl. seu Pulv. ex Typhis Cervi *pag. 463. Animadv. n.* descripti drachmas sex,
Cranii humani subtiliter raspati unciam semis,
Rasuræ Ungulæ Alcis drachm. duas,
Rad. Pœoniæ Mar. d. t. coll.
Doronici veri ana unciâ semis,
Sem. Pœoniæ excort.
Bardanæ,
Nuc. Moschat. ana drachmas duas,
Magist. solub. Margarit. Orient.
Corall. rub. ana drach. unam.

Fiat ex omnibus Pulvis subtilis,
Ad supra dictos insultus Epilepticos inhibendos efficax. Dosis scrupulus unus, ad drachmam semis.

Nota: Quod huic intentioni, aut contra hunc affectum, diversæ Compositiones, vel Pulveres antepileptici, ex rebus, quas Authores passim commendant, concinnari possent: Utpote, ex Cinnabari nativa, vel Antimonii; Magisterio & Bezoardico Lunari; Jecinoribus Ranarum viridium palustrium; Secundinis exsiccatis mulieris primiparæ filium enixæ; Item ex Mercurio dulci, si Vermium suspicio subesset: Verùm hæc sunt penes arbitrium cujusque Medici Practici. Si quem verò amica rerum & naturæ unitas alliciat, ut solam quampiam ex appropriatis, ac jam recensitis Compositis rebus deligat; hujus conatum probo & suffragabor.

Sub titulo Cornu Cervi Philosophici *in fine Mantissæ præcedentis Pharmacopœia reform.* plura Antepileptica Medicamenta extant, quæ huc referenda.

SPECIES DE GEMMIS CALIDÆ ALEXIPHARMACÆ.

℞. Bezoar Orient. veri non factitii Lusitanici drachm. unam.
Occident. drachmas duas,
Boli Armenæ cum succo Scordii n. modo præpar. & sæpius insuccatæ unciam semis,
Unicornu fossilis albiss.
veri Marini,
Rad. Contrayervæ,
Zedoariæ,

Cort,

Cort. Limon. extim. recenter ficcatorum,

Nucum Moſchatarum,

Cinamomi acuti ana drachmas duas,

Croci Auſtr. vel Oriental. drachm. unam ſemis,

Magiſt. ſolub. n. Margarit. Or.

Corall. rub. ana drach. ſemis.

Fiant, omnibus dextrè commixtis, quibusdam per ſe, nonnullis verò junctim pulveriſatis, Species Compoſitæ pretioſæ & confortantes: *quæ Epidemicis & Contagioſis morbis, Cor præcipuè à labe venenata tuendo, opitulantur. In doſi harum & ſimilium ſpecierum error facilè non committitur, etiamſi à drachma ſemis, ad drachmas duas, tempore neceſſitatis, doſis extendatur.*

SPECIES DE GEMMIS FRIGIDÆ, ALEXIPHARMACÆ USUALES.

℞. Pulv. ex Typhis Cervi ritè parati unciam unam,

Bezoar Occidentalis,

Unicornu veri Marini,

foſſilis albiſs. ana unciam ſemis,

Cort. Citri extim. & recenter ſiccatorum unciam unam,

Rad. Contrayervæ drachmas ſex,

Sem. Citri excorticat.

Aquilegiæ,

Raparum alb. ana drachm. duas,

Croci Auſtriaci vel Orient. drachmam unam ſemis,

Macis drachmas duas,

Magiſt. ſolub. n. Margarit. orient. drach. unam ſemis,

Coral. rub. drach. duas,

Nitri cryſtallini puriſs. unciam unam.

Cuncta in pulverem redacta miſceantur exactè, fiantq; Species pretioſæ, *Febribus malignis, Variolis, Morbillis, & Exanthematibus aliis expellendis, efficaciſſima. Doſis ſcrupulus unus, ad drachmam ſemis & ſcrup. duos.*

SPECIES DE GEMMIS FRIGIDÆ, ALEXIPHARMACÆ VILIORES.

℞. Margaritarum Orient. præpar. drachmas duas,

Corall. rubr. præpar. drachmas tres,

Bezoar Occident. drachmas duas,

Rad. Contrayervæ,

Zedoariæ,

Scorzoneræ,

Sem. Citri excortic.

Aquilegiæ ana drach. duas ſemis,

Cort. Limon. extim. recenter ficcatorũ,

Pulv. ex Typhis Cervi ana unciã ſemis.

Fiat pulvis ſubtilis.

Præſtans eſt in ſubitaneis alterationibus Infantum & Senum; Febribus porrò Malignis, Exanthematibus, Variolis & Morbillis expellendis non minus efficax. Doſis ſcrupulus ad drachmam ſemis.

SPECIES HEPATICÆ.

℞. Succorum concretorũ ſeu inſpiſſatorum

Agrimoniæ,

Cichorii ſylv. ex toto,

Hepaticæ nobilis,

Abſinthii noſtr. ana drachm. tres.

His ſuccis concretis impragnentur & commiſceantur,

Pul. Roſarum rub. uncia una ſemis,

Croci Auſtriaci drachmæ duæ,

Rad. Pimpinellæ uncia ſemis,

Calami Aromat.

Doronici veri,

Galangæ ana drachm. duæ,

Ligni Aloës opt.

Santali citrini,

Santali rubri ana drachmæ duæ ſemis,

Nuc. Moſchatarum,

Cinamomi ana uncia ſemis.

Exficcentur leni calore, chartæ incluſã, ac denuò in pulverem ſubtilem conterendo redigantur, quibus adde

Fœculæ Acetoſellæ, ſeu Salis eſſentialis, prout appellare malueris, drachmas tres,

Cremoris Tartari unciam ſemis:

Fiat ex omnibus Pulvis ſubtiliſſimus, uſui aſſervandus.

Hepar & Ventriculum roborat: proindè in Cachexia, Hydrope, Ictritia salutariter exhibetur, à scrupulo uno, drachmâ semis, ad unam.

SPECIES IMPERATORIS GROSSÆ.

℞. Cinamomi acuti unciam unam semis,
Caryophyllorum,
Zinziberis,
Nuc. Moschat. ana drachmas sex,
Macis,
Galangæ ana drachmas tres.
Conscindantur singula seorsim crassiusculè & quadratè, pro Morsellis Stomachicis & Cephalicis conficiendis; quibus tamē Amygdalæ, Pineæ, Pistachiæ, & Nuces Indicæ, conditæ, pariter quadrato vel oblongo modo incisæ, addi possunt.

SPECIES DIAIREOS.

℞. Rad. Ireos Florent. drachmas sex,
Liquiritiæ rasæ drachm. duas.
Incisæ parum coquantur in s. q. Aquæ simplicis, decoctum colatum & probè clarificatum ad uncias duas circiter evaporet: cum decocti hujus suffic. quantitate, &
Sem. Melonum,
Cucurbitæ ana excort. unc. semis,
Papav. albi drachmis quinque,
Pœoniæ excort. drachmas duabus,
Pinearum mundat. drachmis sex,
fiat, probè contundendo in mortario, Pulpa, per setaceum cogenda & transmittenda; cui pulticulæ adde
Pulv. Sacchari Canar. alb. uncias tres,
exsiccentur leni calore, chartæ inclusa; quibus exsiccatis & in pulverē denuò conversis sequentia superinjiciantur, utpotè:
Pulv. Rad. Ireos Flor. albiss. unciæ duæ,
Amyli albi uncia una semis,
Liquiritiæ rasæ uncia una,
Camphoræ scrupulus unus,
Ol. Fœniculi still. drachma semis,
Fiant Species, & Pulvis subtilis.

Præstant in destillationibus ad fauces & asperam arteriam ruentibus; expectorationem promovent, nec non acrimoniam humorum contemperant.

SPECIES ANTIPESTILENTIALES.

Licet plurimæ Compositiones Pulverum Alexipharmacorum in hoc Opere præmissæ sint, *in fine* item *Mantissæ prægressæ Pharmacopœiæ* ubi de Cornu Cervi Philosophico, nec non in *Animadversionibus Classis duodecimæ* Trochiscorum, ubi de Viperis, & medicamentis ex iis parandis, actum est, Pulveres egregios alexipharmacos & antipestilentiales adstruxerim; addam nihilominus Auctarii loco unicam Compositionem haud spernendam, quæ talis:

℞. Succi Scordii recenter express, depurati, & ad consistentiam Mellis inspissati, drachm. sex,
Decocti ex partibus æqual.
Rad. Angelicæ,
Morsus Diaboli,
Scorzoneræ,
Imperatoriæ, parati, atque ad Extracti spissitudinem leniter exhalando abstracti, drachmas sex;
His mixtis impregnentur sequentes Pulveres, nimirum,
Pulv. Boli Armenæ cum succo Scordii paratæ uncia una,
ex Typhis Cervi ritè parati,
Rad. Contrayervæ,
Zedoariæ ana uncia semis,
Bezoar Occidentalis,
Croci Austriaci vel Orient.
Sem. Citri excorticat.
Rutæ hortens. ana drachmæ duæ semis,
Cort. Citri recenter siccator. & ext.
Nuc. Moschatarum,
Myrrhæ rubræ translucidæ ana uncia semis,
Et lenissimo calore, chartæ inclusa, exsiccentur, ut in Pulverem subtilissimum denuò conteri queant; qui asservetur.

Præstant hæ Species in Febribus malignis, contagiosis, ipsaq; Peste, & à Pestilentiali lue contagione præservant. Dosis drachma semis, ad unam.

SPECIES DEOPPILATIVÆ SPLENETICÆ.

℞. Gum. Ammoniaci in granis,
Myrrhæ rubræ translucidæ,

Rad.

Rad. Pimpinellæ,
Enulæ,
Galangæ,
Cinamomi acuti,
Nuc. Moschatarum ana drach. duas,
Sem. Apii,
Fœniculi,
Nasturtii,
Petroselini,
Urticæ ana drachm. unam semis,
Crem. Tartari,
Tartari Vitriolati crystallisati,
Salis essentialis Nasturtii ex succo rite parati,
Magist. n. solub. Ocul. Cancrorum ana drachm. duas semis.
Fiant Species, s. Pulvis subtilis.

Valent ad Lienis affectiones morbosas: in hypochondriaca igitur affectione diuturna, Obstructionibus Hypochondriorum & Mesenterii emolumento sunt, Mensesq. Mulierum retentos promovent. Dosis drachma semis, ad unam.

SPECIES STOMACHICÆ.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Salis Acetosellæ essentialis acidi, quem fæculam appellant, rite in terreis seu vitreatis vasis parati unciam semis,
Nucum Moschatarum,
Cinamomi acuti ana drach. quinque,
Cardamomi min.
Caryophyllorum,
Calami Aromatici,
Galangæ,
Zedoariæ ana drachmas duas,
Piperis longi drachmam unam,
Mixta & in pulverem redacta reponantur usui.

Valent hæ Species in Ventriculi debilitatibus, depravatam ejus concoctionem emendant, crudos viscososq. humores incidendo, attenuando, & robur illi addendo, efficaces sunt. Dosis scrupulus unus ad drachmam semis, & ultra.

Nota: In Medicamentis stomachalibus, calidioribus nonnihil, dispensandis & conficiendis, Regiones, Plagæ & Climata vel maximè sunt observanda, ut in Aquilonaribus plus de calidioribus aromatibus, utpote *Pipere*, *Zinzibere & Caryophyllis* illis adstruatur, quàm in Australibus: Quod Medicorum prudentiæ & observationi committimus.

SACCHARUM CITRATUM SEU ESSENTIA CITRI SACCHARINA.

EX Corticibus Citriorum seu Limoniorum extimis, radulâ comminutis, exprimatur succus prælo; cum hoc succo solvatur super igne leni

Pul. Sacchari Canar. albiss. libra una,

ac si tabulæ sine ebullitione (cum succo alias acido solitæ,) fieri deberent, & totaliter iterum exsiccetur, chartâ inclusum: Hoc exsiccatum saccharum, cum illo priori succo expresso denuò humectetur aut saltem irroretur, atq; iterum charta inclusum exsiccetur. Tandem eidem Saccharo citrato, ex decem vel duodecim pomorum Limoniorum Corticibus recentibus, imprimatur succus eorum Oleaginosus, digitis saltem, & efficietur fragrantissimum odore, & virtute efficacissimum Saccharum Citratum, quod in vitro probè clauso usu asservandum.

Cordiale & Alexipharmacum est nobile, plurimis aliis medicamentis, pro odore & sapore grato conciliando, admiscendum.

ESSENTIA ARANTIORUM SACCHARINA.

PAratur ad eandem normam, quâ præcedens Saccharum Citratum, seu Essentia Citri Saccharina dextre descripta est: Servetúrque in vitro etiam clauso.

Cordiale pariter & Carminativum, variis usibus celebre & aptum medicamentum.

SACCHARUM ROSATUM SEU ESSENTIA ROSATA SACCHARINA.

AQua Rosarum fragrantissima, sine additione, ex balneo n. vaporoso destillata, denuò bis, terve, à Rosis recentibus

tibus rectificetur, vel abstrahatur: Huic Aquæ fragranti spirituosæ Rosæ recentes rubræ largiter immergantur, & in ea aliquandiu macerentur, vase vel vitro perquàm opt. clauso, factâ pòst colaturâ cum expressione Rosarum, solvatur hâc ipsâ Rosarum aquâ spirituosâ & essentificatâ

Sacchari Canarii albi libra una,

sine ebullitione, ac si tabulæ ex succis acidis confici deberent, ab igne pòst protinus remotum Saccharum totaliter iterum exsiccetur, chartâ inclusum, lenissimo, ac tepido calore: Hoc semel exsiccatum Saccharum porrò bis, ter, quaterve, cum eâdem aquâ Rosarum essentificatâ & tinctâ nonnihil irroretur, ac toties chartâ albâ inclusum leni in calore exsiccetur. Servetur in vitro probè clauso, tanquam summè Cordiale & fragrantissimum Saccharum; variis usibus accommodabile. Quod si verò Oleum Rosarum verum destillatum in promptu foret, posset ejusdem scrupulus, vel drachma semis, eidem Sacchаro Rosato adhuc immisceri; quò multò præstantius efficeretur.

SACCHARUM CITRATUM TABULATUM.

℞. Sacchari Can. albi uncias sex.
Solvantur in s. q. succi Citri seu Limon. recenter expressi (cui tamen Cortices Citri vel Limon. recentes & extimi prius infusi aliquandiu fuerint) sine ebullitione, in patellâ ferreâ vel terrea; cui ab igne remoto adde

Corticum Citri seu Limon. recent. & extimorum radulâ prius comminutorum, ac subtilissimè in lapideo mortario contusorum unciam unam, vel unam semis, item:

Essentiæ Citri Saccharinæ paulò ante edoctæ unciam unam.

Fiant lege artis Tabulæ vel Morselli, *Cor & vitales spiritus insigniter roborantes.*

Nota: Quòd si fortè nonnemo *Essentia Citri saccharina*, *superius edocta*, *Elæosaccharum Citri*, ex *recentium horum Corticum Oleo stillato* paratum, surrogari vellet, cum eodem non pugnabo, sed necessum est, hoc, de eodem *Oleo stillato Citri* notatu ac scitu dignum, observet. Nimirum, si illud ex *recentissimis*, *& nullo modo*, *nec uno die*, *putrefactis aut fermentatis Corticibus* solâ aquâ affusâ, illicò destillatum fuerit, illud odore summè fragranti & naturali Citrio gaudere, neque, in multos annos asservatum, rancorem aut viscositatem contrahere, verùm incorruptum prostare semper. Si verò id ipsum ex *fermentatis & vel leviter putrefactis Corticibus* destilletur, odorem ingratum, â Citrio naturali planè alienum, contrahere, nec non tractu temporis ad instar Therebinthinæ vel spiritus Therebinthinæ olere, quandoque etiam viscidum crassumque evadere, certissimum, ac experientiâ confirmatum est. Hinc Pharmacopolis svadeo, ut potius pauco Oleo, eoque fragranti & odore naturali Citrio gaudente, contenti sint, quàm ejus paulò largiori quantitate, odorem verò ingratû & Therebinthinatû spirante, eò magis si illud in longum tempus asservandum sit. Etenim guttula una, nostro svasu ex recentissimis Corticibus legitimè stillati Olei Citri tantum efficiet, cùm odore tûm operatione naturali, quàm plures ejusdem guttulæ ex fermentatis aut putrefactis Corticibus destillatæ, cujus Olei quò plus medicamento cuidam immisceas, eò ingratiore & magis Therebinthinato odore illud inquinatur: proindè non abs re, quotiescunque *Oleum Citri* præscribo, illud quod *ex recentibus eorundem Corticibus*, sine prægressa fermentatione aut putrefactione, destillatum fuerit, surrogandum esse præcipio; quamvis surdis, quia levia hæc habent, & nauci pendunt has admonitiones, fabulam narrare videar. Non equidem me latet, quod uberius *prædictum Oleum ex Corticibus fermentatis & putrefactis* proliciatur, quàm ex *recentibus illicò, sine præmissa fermentatione*, destillationi commissis; verùm præstantia Olei illius legitimè stillati, effectu propriô & naturali Citriô omnia insigniter compensabit. Etenim sicuti ex *fermentatis quibusdam, frigidioribus naturâ suâ, Plantis, & vegetabilibus*, utpotè *Rosis*, *Liliis convallium &c. Spiritus* elliciuntur *ardentes*, qui reverà non refrigerante Rosarum, vel adstringente aut laxante virtute, sed potius calefaciente & inflammante pollent, à natura

tura rosarum primæva alieni; pari ratione & hoc *Oleum Citri*, de quo nobis in præsentia sermo est, si ex *fermentatis aut putrefactis Citriorum Corticibus* destillatum fuerit, longè alias & peregrinas fortè edet operationes, ac si ex *recentibus, sine pregressa fermentatione aut putrefactione*, prolectum sit; quippe quod odor & sapor, qualitatum primarum & secundarum Ideæ confirmant. Indies proinde magis perspicio, quàm arduum sit, Medicinam facere illi, qui insignes medicaminum differentias & virtutes, solâ sæpius sinistra & differenti præparatione emergentes, non perspexerit, sed cuncta fidei alienæ & peregrinæ committere necessum habet.

Notetur præterea: Quod ex *Corticibus Citriorum recentibus præstantissimum Oleum, odore & virtute Citrio naturali ac proprio* efficacissimum, per balneum nostrum vaporosum, *in Classe XV. de Aquis destillandis ari incisâ figurâ* expressum; destillando, sine ulla liquoris aut aquæ s. affusione, elici possit, exiguâ licet in copiâ, quam tamen effectus & præstantia, prout superius dictum, insigniter supplebit. Cum enim hoc *Oleum nullo Corticibus affuso liquore*, sed per se, absque ullo additamento, destillatum sit, procul dubio etiam majoribus præ reliquis, simpliciter largâ copia aquæ simplicis affusâ, *destillatis Oleis*, virtutibus pollebit, siquidem *Aqua, quâ Citrii aut Limoniorum Cortices* ad veterum normam & institutum prius macerati, destillantur, magnam virium portionem, fragrantiæ pariter & energiæ partem *Oleo Citri destillatione* parando ut subtrahat, necessum est. Nisi enim sic usu veniret, unde suam fragrantiam, & Citrium odorem, quô pollet, hæc larga aquæ destillatæ copia mutuaret, nisi sulphureo ac subtilissimo Citri Spiritui, qui per minima illi uniri potest, sociata, eique indissolubili nexu colligata, secum arriperet, *ac Oleo* eundem suffuraretur? Quippe quod manifestè, repetita similium *Oleorum essentialium* destillatione, aut rectificatione, beneficio *novæ aquæ* affusione peragendæ, comprobari potest, ubi patebit, quod vix dimidia pars *Olei rectificandi, in Oleaginosa sua substantia vel forma* transsituta sit, reliqua verò pars dimidia, *aqua*, cum qua destillatur, in rapinam cedat; quam etiam odore & fragrantia imbuit. Notent hanc quam fidelissimè suggero Theorematis loco cautelam Pharmacopœi, ac juxta hanc normam & Idæam alia quædam ex recentibus rebus destillent Olea, præsertim Terebinthinæ, cujus Spiritus Oleaginosus efficacissimus & æthereus futurus, si nullam affundant aquam, sed solâ & leni destillatione per alembicum, absque ullo additamento, propellant. Cum enim aqua per destillationem exstillans, Terebinthinam odere & fragrantiâ per omnia æmuletur, consentaneum est, illam à spirituali portione & subtiliore Terebinthinæ indole imbui ac impraegnari, facto notabili dispendio Oleaginositatis.

SACCHARUM ROSATUM TABULATUM.

℞. Pul. Florum Rosarum rubicundiss. uncias duas vel amplius
quibus superaffundatur
Succi Citri vel Berberum q. s. ut fiat instar pulmenti.
Jam
℞. Sacchari Can. albi pulverisati libram unam,

quod in patella supra ignem cum prædicti Rosarum pulmenti suffic. quant. liquefac & dissolve, in modum, ac si Tabulæ ex succo aliquo acido efformari animus esset; remoto post ab igne, nullâ factâ ebullitione aut coctione, fiant Morsuli vel Rotulæ; cavendo tamen, ne nimium succi Citri Pulveri Rosarum affundatur, quo ambæ unciæ Rosarum Saccharo destinato imprimi queant: pro odore tamen grato eidem Saccharo conciliando, præstaret, nonnihil de Essentia Rosata Saccharina, *paulò ante edocta*, ultimò ipsi ante fusionem adjecisse.

MANUS CHRISTI, SIVE TABULÆ PERLATÆ CONFORTANTES.

℞. Magist. solub. n. Perlarum Oriental. & si lubet etiam,
Magist. solub. n. Coralliorum rub. & Matris Perlarum ana drachm. duas.

Dissolvantur cum suffic. quant. Succi Citri recenter & jam jam expressi ad formam pulticulæ, quâ pulticulâ porrò

Sacchari Can. alb. pul. libra una

solvatur in patella ferrea, ut moris est in confectione tabularum cum succis acidis parandarum, sine ebullitione, nimirum, addendo

Essentiæ Citri saccharinæ paulò supra edoctæ, unciam unam,

vel, si odor Rosarum magis delectet,

Essentiæ Rosarum supra etiam edoctæ tantundem substituatur.

Fiant Rotulæ Perlatæ præstantes, *in omnibus animi defectionibus salutariter exhibenda.*

Nota: In defectu *Succi Citri aut Limoniorum* recenter expressi, *succus Berberum aut Ribium* surrogetur.

SACCHARUM GEMMATUM SEU PERLATUM.

℞. Magist. n. solubil. Perlarum Oriental. drachmas duas,
Coralliorum,
Matris perlarum,
Oculorum Cancrorũ ana drach. tres.

Solvantur in

Succi Citri aut Limon. recenter & jam jam epressi unciis circiter tribus:

porrò cum hac solutione

Sacchari Can. albi pulv. unciæ octo

liquefiant super igne recenti carbon. in patella ferrea, sine ebullitione, aut coctione s. a. cui ultimo adde

Essentiæ Citri Saccharinæ unciam unam semis,

fiantque l. a. Morselli vel Tabulæ, leniter exsicandæ.

MORSELLI CEPHALICI REGII.

℞. Sacchari Canar. albi libram semis vel uncias octo:

solvantur in portiuncula aquæ Cinamomi vel florum Arantiorum, & ad consistentiam Tabulati coquantur; in quo ab igne remoto liquefac

Ambræ gryseæ drachmam semis, vel, pro ditioribus, drachmam unam,

prius tamen cum

Sem. Citri excort. drachma semis probè subactæ:

superaddendo statim

Moschi Orientalis opt. scrupulũ unum, cum

Aquæ Florum Arantiorum exigua port. in pultem redacti,

Nucum Indicarum condit. & crassiusculè incisarum unciam unam,

Conf. Florum Arantiorum,
Tunicæ ana drachm. sex,

Pistach. decort. & concisorum unciam unam,

Elæosacchari Cinamomi drachm. sex, sumendo drachmam semis Olei pro uncia una Sacchari,

Essentiæ Rosatæ Saccharinæ antea edoctæ unciam unam.

Fiant *Morselli confortantes & Cephalici, Caput, Cerebrum, ac universum Nervosum genus insigniter roborantes.*

MORSELLI CEPHALICI ALII.

℞. Sacchari albi Can. libram unam,

solvatur in portiuncula Aquæ Cinamomi, vel Florum Arantiorum, & ad consistentiam Tabulati denuò, coquendo parum, redigatur, cui ab igne remoto adde, ac in eo liquefac

Ambræ gryseæ drachmam semis, prius cum

Sem. Citri excort. scrupulo uno probè subactæ,

Resinæ Storacis Calam. drachm. unam,

Extr. Ligni Aloes n. m. dextrè parati drachm. unam semis,

superaddendo statim his liquefactis

Nuc. Indicarum condit. & conscissar. unciam unam,

Conf. Flor. Anthos,
Betonicæ,
Tunicæ ana n. m. paratum, ex anatica nimirum portione Florum & Sacchari, drachmas sex,

Pistach.

Pistach. decort. & crass. incisorum unciam unam,
Pul. Rad. Doronici veri,
Cardamomi min.
Nucum Moschat. ana unciam semis,
Elæosacchari Cinamomi unciã unam,
Essentiæ Rosarum Saccharinæ drach. sex.

Fiant Morselli præstantissimi: *Cerebrum ac universum nervosum genus, ut & Ventriculum frigidum insigniter roborantes.*

MORSELLI CONFORTANTES VIRILES.

℞. Sacchari Can. alb. libram unam, solvatur in s. q. Aquæ Cinamomi, in quâ Radices Satyrionis aliquandiu maceratæ fuerint, & denuò ad Tabulati consistentiam percoquatur, in quo ab igne remoto dissolvatur

Ambræ gryseæ drachma una, vel drachma semis, plus minusvè pro fortuna & conditione Patientis, addendo statim
Rad. Satyrionis condit. & conscis. unciam unam semis,
Nuc. Indic. cond. drachmas sex,
Zinziberis Indici cond. unciam unam,
Cort. Arantiorum cond. unciam semis,
Carnis Scinci Marini,
Veratri Cervi raspati ana drachm. tres,
Pistach. decortic.
Pinearum mund. ana incis. drach. sex,
Cardamomi min.
Sem. Erucæ,
Lingvæ avis,
Macis,
Piperis longi ana drachmas tres,
Ol. Cinamomi opt. still. scrup. unum,
Caryophyll. scrup. semis,
prius cum
Essentiæ Citri Saccharinæ uncia una permixtorum.

Fiant Morselli *egregiè confortantes, ac semen insuper augentes.*

MORSELLI CONFORTANTES.

℞. Sacchari albi Can. in aq. Rosarum soluti libram unam, Percoque ad consistentiam Tabulati, in quo ab igne remoto, & nonnihil à fervore remittente, dissolve

Ambræ gryseæ scrupulum unum vel drachm. semis,
Resinæ Ladani scrupul. semis, superaddendo
Pistach. excorticat.
Pinearum mundat.
Amygd. dulc. excort. ana drachm. sex,
Nuc. Indicarum cond. unciam unam semis,
Ol. Cinamomi scrupulum unum semis,
Caryophyll. scrup. sem.
Nuc. Moschatar. expr. drachmam semis,
prius cum
Essentiæ Citri vel Rosarum Saccharinæ uncia una semis permixtorum.

Fiant l. a Morselli.

Vel.

℞. Sacchari Can. alb. libram unam, Quam subtilissime tritam cum suffic. quant. Succi Citri aut Limoniorum acidi, recenter & jam expressi, supra ignem recentem sine coctura, in patella ferrea, solve s. a. Huic adde crassiusculè incisa sequentia:

Pinearum mundat.
Pistachior.
Amygd. dulc. ana decort. unciã unam,
Nuc. Indic. condit. unciam unã semis,
... item, si lubet, ...
Ambræ gryseæ scrupul. vel drach. semis,
Olei still. Cinamomi scrupul. unum,
Caryophyll. scrupul. semis,
Nucum Moschat. expr. scrupul. unum,
prius tamen
Essentiæ Citri vel Rosarum Saccharinæ uncia una semis immixtorum.

Fiant. Morselli *pretiosi & confortantes.*

MORSELLI HEPATICI.

℞. Rad. Cichorii sylv. recent. uncias tres,
Flor. Rosarum rub. recent. unciam unam,
Ligni Santali rubri drachmas duas,

Fiat cum suffic. quantit. Aquæ simplicis decoctio ad uncias decem circiter: cum decocto hoc colato & probè clarificato dissolve

Sacchari Can. albi libram unam,

ac denuò coquendo ad consistentiam Tabulati redigatur, cui ab igne remoto adde

Conf. Rosarum rub. ex anatica quantitate Rosarum & Sacchari paratæ uncias duas,

Hepat. nobil. itidem ex anatica quant. Florum & Sacch. factæ unciam unam semis,

Flor. Tunicæ n. uti supra unciam unam,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recent. & radulâ subtiliss. comminut. unciam semis,

Nuc. Moschat. conscis. unciam semis,

Magist. n. solub. Corall. rub. drachm. tres,

Fiant Morselli s. a.

Valent ad Hepar roborandum, ejusdemque obstructionibus reserandis, Cachecticis, & Hydropicis succurrunt.

MORSELLI ALII HEPATICI.

℞. Succi Limon. recenter expressi uncias circiter quinque,

in quo macerentur

Rad. recent. Cichorii sylv. uncia una semis,

Flor. Rosarum rub. recent. uncia una, vel siccat. uncia semis.

Factâ maceratione per diem & noctem, fiat colaturâ cum expressione forti: Hoc succô expressô dissolve,

Sacchari Can. albi triti libram unam,

supra ignem recentem, sine coctura s. a. cui ab igne remoto adde

Conf. Rosarum rub. recent. ex quantitate æquali Rosarum & Sacch. paratæ uncias duas,

Hepat. nobil. n. uti supra unciam unam semis,

Flor. Tunicæ n. unciam unam,

Nuc. Indicar. cond. & conscis. drachm. sex,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recent. radulâ comminut. & incisor. drach. duas,

Essentiæ Citri, vel potius Rosarum Saccharinæ unciam unã, vel unam semis.

Fiant l. a. Morselli, *Hepati, & Ventriculo debilitato succurrentes.*

Oedipus non sum: Nonnullos tamen Pharmacopœos futuros auguror, qui hos Morsellos ac consimiles Confectiones, (paratu quidem faciles, plus tamen artis requirentes) dexterè conficere ignorant: Hi mihi nequaquam succenseant, quod communem Stylum ac Methodum declinans, quæ unciam unam specierum, vel ad summum unciam unam semis, libræ uni Sacchari, pro Morsellis vel Rotulis conficiendis designat, aliud amplexer dogma: sed propriam potius suggillent imperitiã, hoc sibi firmissimè persvadentes, me talia longa arte, annis & Methodo tractasse, ac apprimè nosse, quid Ratio & Experientia consulat, quid inhibeat. Non enim rationi contrariatur; cum non sacchari gratiâ hæ & similes Confectiones dispenlentur, ægrisque porrigantur, sed intuitu specierum, quas saccharo investimus, quæ solæ medicatæ sunt, & opem langventibus ferunt: Saccharum interim familiare tantum ægris vehiculum est, aut, si mavis, basis ac materia, è qua in hoc vel illud Medicamenti genus ac formam, velut durabile corpus, hæ species coalescunt, ægrisq; propinantur, ut proindè quo plures Species aut medicatos Pulveres, Condita, Conservas, aliasque Confectiones beneficio Sacchari, quod unionis ac glutinis instar se habet, in unum corpus colligaveris, consistentiæ interim debitæ, ac gustui nil derogando, tantò conformius rationi & experientiæ operaberis, sensatus Medicus audies, ægrisq; cõsulturus: Quod si verò contrarium feceris, non nisi dispendium æris & sanitatis exindè præstoleris. Neq; hæc etiam ipsi Experientiæ refragantur, me arbitro, & aliis peritioribus Pharmacopœis, qui multoties hanc Spartam subivimus, difficiliores halce Rotulas & Morsellos præparando. Etenim Conservæ, Fructus, Condita, Cortices recentes contusi, Saccharum ad consistentiam Tabulati coctum, amplius non exsiccant, sed potius humiditatem conciliant, quò facilius deindè sicciores Species Sacch aro dicto uniri & permisceri valeant. Proindè haben-

habenda est ratio cumprimis specierum saccharo miscendarum, & non pondus solum respiciendo, sed consistentiam, qualitates, siccitatem & humiditatem potius specierum plerumque contemplando: quibus exploratis, consistentiam, quam competere videbis, solidiorem aut liquidiorem, saccharo coquendo attribues, & errorem nunquam committes.

MORSELLI VEL ROTULÆ PECTORALES.

℞. Sacchari albi Can. libram unam,
solvatur vel in
Succi sempervivi majoris depurati libra semis,
in quo prius
Rad. Enulæ incisæ uncia semis,
Ireos Florent. drachmæ duæ,
barum ebullierint,
vel etiam in
Aquæ Rosarum fragrant. fine addit. still. libra semis,
in quo prius
Rad. Enulæ uncia semis,
Ireos Florent. drachmæ tres,
aliquandiu tantum infusæ & maceratæ fuerint.

Coquantur ad consistentiam Tabulati, cui ab igne remoto injice
Resinæ Storacis calam. drachm. duas,
Specier. Diajreos n. superius paulò descriptarum unciam unam semis,
Pul. Rad. Enulæ drachmas duas,
& si lubet:
Pul. Croci opt. drachmam unam,
Essentiæ Rosatæ Saccharinæ,
Elæosacchari Anisi ana unciam semis,

Fiant s. a. Rotulæ vel Morselli, *in affectibus Pectoris Catarrhosis, Tussi diuturna, Pleuritide & Phthisi ipsa perutiles.*

MORSELLI STOMACHICI.

℞. Rad. Acori,
Calami Aromat.
Galangæ ana drachmas tres,
Zinziberis drachm. unã semis.

Incisæ coquantur parum in s. q. Aquæ simplicis ad libram semis circiter: cum colatura solvatur
Sacchari albi Can. librâ una,
ac denuò ad consistentiam Tabulati coquendo redigatur, cui remoto ab igne adde
Nuc Indic. condit. & conscifs. unciam unam semis,
Zinziberis Indici cond. & conscissi unciam unam,
Calami Aromatici condit.
Cort. Arantiorum,
Citri ana cond. & conscifs. unciam semis,
Amygd. dulc. decorticat.
Pistach. decort. ana incisorum unciam unam;
Nuc. Moschat. conquass. unciam semis,
Cardamomi minoris drachmas tres,
Macis,
Piperis longi,
Caryophyllorum ana drachm. unam semis,
Cinamomi acuti incisi unciam semis.

Fiant, s. a. Morselli, *qui Stomachum & reliqua viscera infrigidata confortant, appetitumq; excitant, & flatus comprimunt.*

PASTA PRO PLACENTULIS STOMACHALIBUS.

℞. Amygd. dulc. decort. uncias duas,
Pistach. decort. unciam unam semis.

Contundantur probè & minutissimè in mortario ad pultis formam, affundendo paulatim portiunculam aquæ Rosarum fragrantis. vel Cinamomi; post adde
Sacchari pulv. albi uncias octo,
Cort. Arantiorum,
Citri ana cond. unciam unam,
Farinæ triticeæ uncias tres,
Pulv. Cinamomi acuti drachmas sex,
Caryophyllorum,
Nuc. Moschat. ana unciam semis,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas tres.

Fiat pasta ex qua formentur Placentulæ parvæ ad lubitum, & in fornace vel sartagine occlusâ, moderato calore pinsentur.

CINAMOMUM COCTUM.

℞. Amygd. dulc. decort. uncias tres,
Pistach. decort. unciam semis,

Contundantur minutissimè in mortario ad pultis formam, addita paulatim s. q. aq. Cinamomi opt. quibus adde

Sacchari Can. albi pulv. unciâs octo,
Pulv. Cinamomi acuti uncias tres,
Boli Armenæ Orient. præparat. drachm. sex vel unc. unam,
Cardamomi,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Ol. Still. Cinamomi scrupulum unum, vel drachmam semis,
cum suffic. quant. Mucilag. Tragacanthi, aquâ Cinamomi extractæ, fiat Massa, ex qua formentur Cannulæ instar Cinamomi, siccentur leniter.

ALIUD.

℞. Pulv. Cinamomi acuti uncias duas,
Zinziberis albi unciam semis,
Caryophyllorum,
Nuc. Moschat. ana drachm. duas semis,
Boli Armenæ drachmas sex,
Ol. Cinamomi still. scrupulum unum, vel drachm. semis,
Sacchari Can. albi libram unam:
E quibus mixtis, inque puverem redactis, additâ s. q. Mucilaginis Tragacanthi, aquâ Cinamomi extractæ fiat Pasta, è qua formentur Cannulæ instar Cinamomi convolutæ.

Roborant Ventriculum & Cerebrum, facultatem concoctricem labefactatam confortant, & anhelitum gratum efficiunt.

TRAGEA AROMATICA COMMUNIS.

℞. Pulv. Cinamomi acutissimi unciam unam semis,
Nuc. Moschatarum drachm. sex,
Macis drachmas duas,
Galangæ,
Caryophyllorum ana drach. tres,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Semin. Carui unciam semis,
Sacchari albissimi libras duas.
Misc. fiat Tragea *pro roborando Ventriculo infrigidato.*

TRAGEA GROSSA CEPHALICA PRETIOSA.

℞. Flor. recent. Anthos,
Betonicæ,
Flor. recent. Tunicæ rub. ana unciam unam,
Arantiorum drachm. sex,
Incidantur prius, contundantúrque dein in mortario lapideo minutissimè, quibus adde
Pulv. Rad. Doronici veri drachm. sex,
Nuc. Moschat. unciam unam,
Macis,
Cardamomi,
Caryophyllorum ana unc. semis,
Cubebarum drachmas duas,
Ligni Aloës gum. unciam semis,
Ambræ gryseæ drachmam unam, solutæ in
Ol. Cinamomi drachma semis, vel scrupul. duobus,
Moschi Orientalis scrupulum unum, soluti in
Aquæ Flor. Arantiorum portiuncula,
Pul. Sacchari Can. albi libram unam.
Misceantur exactè, & additâ suffic. quant. Mucilaginis Tragacanthi aquâ Rosarum extractæ, fiat, contundendo in mortario Massa tenax, ex qua formentur Globuli parvi, ad instar pilularum Francofurt. ac in lenissimo calore exsiccentur. Hi Globuli ut gratiores gustui, & Confectioni cuidam Coriandri vel Cubebarum similes appareant, saccharo albissimo clarificato, & ad debitam Syrupi crassioris consistentiam cocto (Confectariis notam) obducantur, ut artis est. Sic verè Regia efficietur Confectio, æque usui ac gustui grata & efficax.

Pro iis, qui *Ambram & Moschum* ferre nequeunt, vel æri parcere volunt, sine his conficiatur.

TRAGEA GROSSA CEPHALICA VILIOR.

℞. Pul. Cardamomi min.
Cinamomi acuti ana unciã unam,
Nuc. Moschatarum unciã unam semis,
Macis drachmas sex,
Caryophyllorum unciam semis,
Cubebarum,
Anisi,
Fœniculi,

Pul.

Pul. Carui,
Coriandri ana unciam ſemis,
Rad. Doronici veri drachm. ſex,
Reſinæ Storacis drachmas tres,
Ladani drachm. unam ſemis:
Conterenda in pulverem redigantur, & additâ

Sacchari albi & triti librâ unâ

efficiatur cum ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi Paſta, ex qua formentur Globuli ad inſtar pilularum parvarum, Saccharo porrò candido, vel criſpaturâ saccharinâ apud Confectarios (ſi Pharmacopœi in Confectionibus ſimilibus parandis verſati non ſint) obducendi.

TRAGEA GROSSA COMMUNIS.

℞. Cinamomi acutiſs. unciā unam ſemis,
Nucum Moſchat. drachmas ſex,
Caryophyllorum,
Cardamomi,
Calami Aromatici ana unciam ſemis.
Fiat omnium Pulvis: & addita
Sacchari albi Can. pulv. librâ unâ,

efficiatur Maſſa tenax cum ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, ex qua formentur Globuli parvi, qui leviter prius exſiccati, obducantur Saccharo, prout in præcedentibus monſtratum, quibus tandem jungantur

Confect. Aniſi,
Fœniculi,
Carvi,
Coriandri ana legit. & ſine farina parat. unciæ tres.

Fiat Tragea groſſa, *Ventriculo & Capiti proficua.*

TRAGEA GROSSA ALIA STOMACHALIS.

℞. Pul. Cinamomi acutiſſimi unc. unam, ſemis,
Cardamomi min.
Pul. Nucum Moſchatarum ana unciam unam,
Calami Aromatici,
Caryophyllorum,
Macis,
Galangæ ana drachmas quinque,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Sem. Erucæ drachmas ſex,
Granor. Maſtichis unciam ſemis,
Reſinæ Storacis Calam. drachmas ſex.
Miſceantur exactè, & additâ

Pul. Sacchari Can. albi librâ unâ ſemis;
fiat cum ſuffic. q. Mucilag. Tragacanthi Paſta tenax, ex qua formentur Globuli parvi, qui porrò, prius leniter ſiccati, Saccharo ſupradicto modo obducantur, & efficietur Confectio *præſtans, Ventriculo refrigerato & debilitato proficua.*

Hiſce, & huic Claſſi, quæ præſtantes Medicatos Pulveres ac Species, nec non plurimarum Confectionum Typum ac Ideas expreſſit, ad morborum Centurias expugnandas, Coronidem impono: Neque enim artis & induſtriæ fore autumo, ad multorum æmulationem, ingrata prolixitate ſine fine & numero diverſas Specierum formas & Compoſitiones coacervare; ut merito dubii, aut anxius hæreas, quonam noto etymo ejuſmodi Compoſitorum farragines diſcrimines. Verum cum exercitatiſſimi Medici non numero, ſed delectu Medicamenta apprecient, illis me conformare volui, ac inutilem medicamentorum turbam, quâ reliqua Diſpenſatoria invifa ſunt, non re aut ingredientibus diverſa, peregrino ſolum nomine inſignita, ab hac Claſſe noſtrâ arcere. Boni conſulat L. B. amicâ brevitate ſelectiſſimas, arte & energia plenas ſibi concreditas in hac Claſſe Species. Fruſtra enim citra neceſſitatem entia multiplicantur.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DUODECIMA

TROCHISCORUM RITE PARANDORUM RATIONEM VERAM indicans.

D*E Trochiscis in hac Classe acturus, velim ut huc pariter referantur, quæ superius in A*nimadversionibus super propriam ipsorum Classem *disseruimus, nimirùm, quale Medicamenti genus sint, & quã inutilia quædam illorum Medicamenta, inhabilia planè, quæ in sua propria forma usui Medico inservire queant, sed opus habeant, ut in pulverem denuò redigantur: hoc autem aptè fieri non posse, neq; etiam consultum esse*, ibidem *demonstravimus. Ne tamen Officina pharmaceutica Trochiscis omninò destituantur, addam aliquot formulas, congruasque Compositiones, Medico in diversis morborum generibus profligandis, suâ propriâ formâ, abundè sufficientes; juxta quorum normam & alia Medicamenta conformari possunt.*

AGARICUS TROCHISCATUS.

AGaricus, qui levissimus fungorum est, ac proindè in propria substantia volatilis, ac trituræ ineptus, quod in floccos facilè abeat, ac operantem Pharmacopœum remoretur, novam veluti ut induat formam, necesse habet: Quâ autem dexteritate id præstari possit, superius *in Animadversionibus* dictæ *Classis de Trochiscis*, pag. 216. aperui, quo B. L. directum cupio.

TROCHISCI ALHANDALI.

PRopter eandem causam, ob quam Agaricus, summam nimirum levitatem, & difficillimam triturationem, etiam Colocynthis in Trochiscos cogitur, qui Alhandal dicuntur, quorum præparatio pariter

riter ex superioribus nostris *Animadversionibus Classis propria pag. 216.* patebit.

TROCHISCI ALIPTÆ MOSCHATÆ.

Horum Trochiscorum legitimæ præparationes, cùm interno usui, tùm suffumigiis destinatorum, videantur pariter in *Animadversionibus n. superpropriam Trochiscorum Classem factis pag. 216.* quas Amicus Lector adeat.

TROCHISCI BECHICI ALBI.

℞. Semin. quatuor frig. major. excort. unciam unam semis,
Papaveris albi,
Pinearum mundat. ana unciâ unam,
Contundantur minutissimè ad formam pultis, affusâ paulatim Aquæ Rosarum suff. quant. ut per cribrum setaceum angustum ferè totaliter transmitti queant, quâ asservatâ pulticulâ, accipe
Pul. Sacchari Can. albi unc. sedecim,
Rad. Ireos Flor. albissimæ,
Amyli ana uncias tres:
Et cum superiori seminum pulpâ (si verò illa non suffecerit, Mucilaginis Tragacanthi f. q. additâ) fiat Massa tenax, addendo, si libet, aliquid Olei Anisi, aut etiam Moschi, formenturq; ex illa Trochisci, *Pectori dicati, ad Tussim, & Catarrhos tenues incrassandos proficui.*

TROCHISCI BECHICI NIGRI.

℞. Semin. quatuor frig. maj. excort. uncias duas,
Papav. albi unciam unam,
Ex his minutissimè contusis, affusâ paulatim f. q. Succi Liquiritiæ in Aqua Rosarum diluti, efficiatur pulpa, per cribrum setaceum angustum transmittenda, quâ interim servatâ, dissolve seorsim
Succi Liquiritiæ nigri concreti uncias quatuor vel quinque,
in suffic. quant.
Aquæ Rosarum fragrantis,
ad pultis formam:
Quibus pulpis, in mortario commixtis, adde
Resinæ Storacis Calam. unciam unam,
Pul. Rad. Ireos Flor. uncias tres,
Anisi,
Fœniculi ana unciam unam,
Sacchari Canarii albi libras duas semis;
Et fiat (si superiores Pulpæ non suffecerint) additâ suff. quant. Mucilag. Tragacanthi, Massa seu Pasta, ex quâ formentur Trochisci pectorales, *Tussientibus & Catarrhosis dicati.*

TROCHISCI BECHICI RUBRI, ANTIPLEVRITICI ET PECTORALES.

℞. Species omnes Trochisc. Bechic. albos ingredientes,
quibus adde
Extracti Flor. Papav. errat. vel Rhœados uncias duas,
Rad. Enulæ drachmas duas,
Pul. Boli Armenæ præp. unciam unam semis,
Croci optimi drachmas duas.
Ex omnib' probè unitis fiat, beneficio Mucilaginis Tragacanthi (si Pulpæ Seminum & Pinearum non suffecerint) cum infusione Flor. Papav. Rhœad. factæ, Massa seu Pasta s. a. ex qua formentur Trochisci: *Quin omnibus Pectoris affectibus, Tussi antiqua, Pleuritide, Sputo cruento, imò in Phthisi ipsa, cum emolumento exhibentur.*

TROCHISCI DE BENZOE AD USUM INTERNUM.

℞. Sacchari Can. albi libram unam,
solutum in f. q. Aquæ Rosarum fragr. ad consistentiam Tabulati coquendo redigatur, in quo ab igne remoto dissolve,
Resinæ Storacis Calam. per expressionem factæ unciam unam,
item, ubi parum refrixerint,
Pul. Benzoes elect. in granis drach. sex,
Ligni Aloes opt. gum. unciâ semis,
Rad. Ireos Flor. unciam unam,
Moschi Orient. in nonnullis guttulis
Aq. Rosarum ad pultic. soluti, scrupulum unum;
& si in promptu sit,
Olei Benzoes stillati fragrantis drachm: unam:

E quibus omnibus mixtis, addita suff. quant. Mucilaginis Tragacanthi, cum Aq. Flor. Arant. factæ, efformetur Pasta, ex quâ tandem formentur Trochisci laudatissimi *pro usu interno, in affectibus Pectoris & Asthmaticis utiliter adhibendi.*

TROCHISCI DE BENZOE AD SUFFITUS PRETIOSOS.

℞. Resinæ Storacis Calam. per expressionem factæ, supra edoctæ, unciam unam.

Liquefiat leniter in patella, cui impastentur sequentia

Pul. Benzoes electæ unciæ tres,
Moschi scrupulus unus, &, si lubet,
Ambræ grysæ scrupulus unus,
Pul. Carbonum Tiliæ q. s.

pro Massa durissima calore leni efficienda, ex qua vel Trochisci vel Pastilli instar Ceræ Hispanicæ formentur, qui omni jure pro pastillis Hispanicis habendi, & præponendi.

TROCHISCI CEPHALICI SEU CAPITALES.

℞. Saccari Canar. albi uncias sex, solvatur in s. q. Aq. Rosarum ac denuò ad consistentiam Tabulati parum coquatur, in quo ab igne remoto dissolve

Ambræ grysæ scrupulum unum, vel drachmam semis,
prius tamen cum
Sem. Citri excort. scrupulo uno probè subactæ,
Resinæ Storacis Calam. drachm. unam.

His benè mixtis & dissolutis superadde statim

Conf. Flor. Betonicæ,
Arantiorum ana ex anatica quantit. Flor. & Sacch. parat. unciam unam,
Pul. Rad. Doronici veri,
Ligni Aloës ana drachmas duas semis,
Nuc. Moschatarum drachm. duas,
Macis,
Cardamomi,
Cubebarum ana drachmam unam semis,
Elæosacchari Cinamomi drachm. sex,
Caryophyll. unciá semis,
sumendo drachmam semis Oleorum, pro uncia unâ pul. Sacchari,
Sacchari rosati superius edocti unciam unam:

Et cum suffic. quantit. Mucilag. Tragacanthi, cum Aq. Rosarum fragr. extractâ fiat Pasta seu Massa tenax, ex qua Trochisci formandi, *Cerebrum & totum Caput, ut & Ventriculum, insigniter roborantes.*

TROCHISCI CORDIALES REGII.

℞. Sacchari Can. albi uncias sex, cui in pulverem redacto, adde
Ambræ grysæ drachmam semis, prius cum
Sem. Citri excort. scrupulo uno probè subactæ:
item:
Moschi Orientalis opt. scrupulú unum, cum nonnullis guttulis Aq. Flor. Arantiorum ... pulticulam redacti,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. & radulâ comminutor. & contusorum subtiliter drachmas sex,
Magist. solub. n. Margarit. Oriental. drachm. semis,
Coralliorum rub.
Matris perlarum ana drachmas duas,
Elæosacchari Cinamomi unciá unam,
Sacchari Rosati supra edocti unciam unam.

Misceantur exactè, ac cum suff. quant. Tragacanthi in Aqua Rosarum soluti fiat Pasta, ex qua Trochisci efformandi.

Qui Vires collapsas reficiunt, Spiritus vitales & animales recreant, & gratum Anhelitum efficiunt.

TROCHISCI HEPATICI REFRIGERANTES.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Fæculæ seu potius Salis Essentialis Acetosellæ unciam semis,

Nuri

Nitri cryſtallini cum Papav. errat. vel potius cum Roſis, eſſentificati drachmas duas,

Eſſent. Citri Saccharinæ,
Roſatæ Saccharinæ ana unciam unam,

Pulv. Sacchari Can. albi uncias duas,
Roſarum rub. unciam ſemis,
Santali rubri drachmas duas.

Ex his omnibus probè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, cum Tinctura Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex qua formentur Trochiſci, qui cuſtodiantur. *Refrigerant & humectant, viſcerum intemperiem calidam contemperant, & ſitim inexhauſtam extinguunt.*

TROCHISCI AMBRATI ET MOSCHATI, SIVE DE GALLIA MOSCHATA.

Hi Trochiſci, juxta Authoris Meſuæ deſcriptionem parati, in ſua forma & conſiſtentia uſurpari nequeunt, & ferè nulli uſui ſunt, niſi denuò in pulverem redigantur: proinde ſvaſor ſum, ut modo ſequenti cum Saccharo conficiantur, qui tandem in forma non ſolum Trochiſcali pro Magnatibus proſtabunt, verum etiam cunctis aliis medicamentis commodè admiſceri poterunt, utpotè

℞. Ambræ gryſeæ drachmas duas,
ſubigantur in mortario cum

Sem. Citri excort. vel Amygd. dulc. decort. drachma una ſemis,
& cum

Sacchari n. Citrati unciis duabus
permiſceantur.

Porrò:

℞. Moſchi Orient. opt. drachmã unam,
ſolve in portiuncula Aq. roſar.
ad pultic. atq; cum

Eſſentiæ Citri ſeu Sacchari Roſati uncia una ſemis
permiſce.

Hiſque ſuperadde

Pulv. Ligni Aloës ponderoſi unciam unam.

Ex omnibus exactè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, aquâ Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex quâ formentur Trochiſci.

Præſtantiſſimi ſunt in Cerebro & Corde roborando, ut & totam naturam reſtaurando, proindè Senibus valdè proficui. Sacchari tamen pondus nonnunquam ad libitum augeri poteſt.

PASTILLI PECTORALES ANTIPHTHISICI.

℞. Rad. Enulæ Camp. drachmas ſex,
Ireos Florent. unciam unam,
Liquiritiæ drachmas ſex,

Flor Papav. errat.
Violar. Martial. ana unciam ſemis.

Inciſa coquantur in Aquæ ſimpl. ſuff. quantit. ad remanentiam circiter libræ unius: coletur decoctum, & ad uncias quatuor evaporet, quod interim aſſervetur. Jam verò

℞. Sem. Melonum,
Cucurbitæ ana excort. drach. ſex,

Papav. albi,

Amygd. dulc. decort. ana unciam unam,

Benzoes opt. unciam ſemis,

contundantur junctim in mortario ad Pultis formam cum ſuperioris Decocti aſſervati ſuff. quant. ac per ſetaceum transmittantur: huic pulpæ adde

Pulv. Sacchari Can. albi uncias octo,
Croci Auſtriaci drachmas tres,
Ireos Florent. unciam unam,
Florum Sulphuris drachmas ſex,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Elæoſacchari Aniſi unciam unam,

& contundendo in mortario lapideo efficiatur Paſta, ex qua formentur Paſtilli oblongi, vel etiam Trochiſci.

PASTILLI PECTORALES ALII.

℞. Specier. n. Diaireos ſimpl. ſuperius edoct. uncias tres,

E quibus omnibus mixtis, addita suff. quant. Mucilaginis Tragacanthi, cum Aq. Flor. Arant. factæ, efformetur Pasta, ex quâ tandem formentur Trochisci laudatissimi *pro usu interno, in affectibus Pectoris & Asthmaticis utiliter adhibendi.*

TROCHISCI DE BENZOE AD SUFFITUS PRETIOSOS.

℞. Resinæ Storacis Calam. per expressionem factæ, supra edoctæ, unciam unam.
Liquefiat leniter in patella, cui impastentur sequentia
Pul. Benzoes electæ unciæ tres,
Moschi scrupulus unus, &, si lubet,
Ambræ gryseæ scrupulus unus,
Pul. Carbonum Tiliæ q. s.
pro Massa durissima calore leni efficienda, ex qua vel Trochisci vel Pastilli instar Ceræ Hispanicæ formentur, qui omni jure pro pastillis Hispanicis habendi, & præponendi.

TROCHISCI CEPHALICI SEU CAPITALES.

℞. Saccari Canar. albi uncias sex, solvatur in s. q. Aq. Rosarum ac denuò ad consistentiam Tabulati parum coquatur, in quo ab igne remoto dissolve
Ambræ gryseæ scrupulum unum, vel drachmam semis,
prius tamen cum
Sem. Citri excort. scrupulo uno probè subactæ,
Resinæ Storacis Calam. drachm. unam.
His benè mixtis & dissolutis superadde statim
Conf. Flor. Betonicæ,
Arantiorum ana ex anatica quantit. Flor. & Sacch. parat. unciam unam,
Pul. Rad. Doronici veri,
Ligni Aloës ana drachmas duas semis,
Nuc. Moschatarum drachm. duas,
Macis,
Cardamomi,
Cubebarum ana drachmam unam semis,
Elæosacchari Cinamomi drachm. sex,
Caryophyli. unciâ semis,
sumendo drachmam semis Oleorum, pro uncia unâ pul. Sacchari,
Sacchari rosati superius edocti unciam unam:
Et cum suffic. quantit. Mucilag. Tragacanthi, cum Aq. Rosarum fragr. extractæ fiat Pasta seu Massa tenax, ex qua Trochisci formandi, *Cerebrum & totum Caput, ut & Ventriculum, insigniter roborantes.*

TROCHISCI CORDIALES REGII.

℞. Sacchari Can. albi uncias sex, cui in pulverem redacto, adde
Ambræ gryseæ drachmam semis, prius cum
Sem. Citri excort. scrupulo uno probè subactæ:
item:
Moschi Orientalis opt. scrupulū unum, cum nonnullis guttulis Aq. Flor. Arantiorum ... pulticulam redacti,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. & radulâ comminutor. & contusorum subtiliter drachmas sex,
Magist. solub. n. Margarit. Oriental. drachm. semis,
Coralliorum rub.
Matris perlarum ana drachmas duas,
Elæosacchari Cinamomi unciā unam,
Sacchari Rosati supra edocti unciam unam.
Misceantur exactè, ac cum suff. quant. Tragacanthi in Aqua Rosarum soluti fiat Pasta, ex qua Trochisci efformandi.
Qui Vires collapsas reficiunt, Spiritus vitales & animales recreant, & gratum Anhelitum efficiunt.

TROCHISCI HEPATICI REFRIGERANTES.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Fæculæ seu potius Salis Essentialis Acetosellæ unciam semis,
Nitri

Nitri cryſtallini cum Papav. errat. vel potius cum Roſis, eſſentificati drachmas duas,

Eſſent. Citri Saccharinæ,
Roſatæ Saccharinæ ana unciam unam,

Pulv. Sacchari Can. albi uncias duas,
Roſarum rub. unciam ſemis,
Santali rubri drachmas duas.

Ex his omnibus probè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, cum Tinctura Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex qua formentur Trochiſci, qui cuſtodiantur. *Refrigerant & humectant, viſcerum intemperiem calidam contemperant, & ſitim inexhauſtam extingvunt.*

TROCHISCI AMBRATI ET MOSCHATI, SIVE DE GALLIA MOSCHATA.

Hi Trochiſci, juxta Authoris Meſuæ deſcriptionem parati, in ſua forma & conſiſtentia uſurpari nequeunt, & ferè nulli uſui ſunt, niſi denuò in pulverem redigantur: proinde ſvaſor ſum, ut modo ſequenti cum Saccharo conficiantur, qui tandem in forma non ſolum Trochiſcali pro Magnatibus proſtabunt, verum etiam cunctis aliis medicamentis commodè admiſceri poterunt, utpote

℞. Ambræ gryſeæ drachmas duas,
ſubigantur in mortario cum
Sem. Citri excort. vel Amygd. dulc. decort. drachma una ſemis,
& cum
Sacchari n. Citrati unciis duabus
permiſceantur.
Porrò:

℞. Moſchi Orient. opt. drachmâ unam,
ſolve in portiuncula Aq. roſar. ad pultic. atq; cum
Eſſentiæ Citri ſeu Sacchari Roſati uncia una ſemis
permiſce.
Hiſque ſuperadde
Pulv. Ligni Aloës ponderoſi unciam unam.

Ex omnibus exactè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, aquâ Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex quâ formentur Trochiſci.

Praſtantiſſimi ſunt in Cerebro & Corde roborando, ut & totam naturam reſtaurando, proindè Senibus valdè proficui. Sacchari tamen pondus nonnunquam ad libitum augeri poteſt.

PASTILLI PECTORALES ANTIPHTHISICI.

℞. Rad. Enulæ Camp. drachmas ſex,
Ireos Florent. unciam unam,
Liquiritiæ drachmas ſex,
Flor Papav. errat.
Violar. Martial. ana unciam ſemis.

Inciſa coquantur in Aquæ ſimpl. ſuff. quantit. ad remanentiam circiter libræ unius: coletur decoctum, & ad uncias quatuor evaporet, quod interim aſſervetur. Jam verò

℞. Sem. Melonum,
Cucurbitæ ana excort. drach. ſex,
Papav. albi,
Amygd. dulc. decort. ana unciam unam,
Benzoes opt. unciam ſemis,

contundantur junctim in mortario ad Pultis formam cum ſuperioris Decocti aſſervati ſuff. quant. ac per ſetaceum tranſmittantur: huic pulpæ adde

Pulv. Sacchari Can. albi uncias octo,
Croci Auſtriaci drachmas tres,
Ireos Florent. unciam unam,
Florum Sulphuris drachmas ſex,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Elæoſacchari Aniſi unciam unam,

& contundendo in mortario lapideo efficiatur Paſta, ex qua formentur Paſtilli oblongi, vel etiam Trochiſci.

PASTILLI PECTORALES ALII.

℞. Specier. n. Diaireos ſimpl. ſuperius edoct. uncias tres,

Pulv. Liquiritiæ rasæ drachmas tres,
Ireos albiss. unciam semis,
Essentiæ n. Rosatæ Sacchar. uncias duas,
Pul. Sacchari Canar. uncias quatuor,
Moschi Orientalis opt. scrupulum semis, vel unum.

Ex omnibus mixtis, additâ suffic. quantit. Mucilaginis Tragacanthi, Aqua Rosarum extractæ, fiat Massa, ex quâ formentur Pastilli, vel, si magis arrideant, Trochisci, qui ipsi etiam sine Moscho confici possunt.

Præstant in Affectibus Pectoris Catarrhosis, Tussi antiqua, & ipsa Phthisi, ac insuper Anhelitum gratum efficiunt.

TROCHISCI ANTIPESTILENTIALES ET SUBLINGUALES.

℞. Sacchari albiss. libram semis, vel uncias sex,
solvantur in
Succi Scordii recenter expressi & depurati unciis circiter quatuor,

& ad consistentiam Tabulati satis solidam coquendo redigatur, in quo ab igne remoto dissolve

Extr. Zedoariæ,
Succi Scordii inspissati ana drachmas duas,
Cort. Citri recent. extim. radulâ prius comminut. & subtiliss. contusorum drachm. sex,
Ambræ gryseæ scrupulum unum,
prius cum
Sem. Citri excort. scrupulo uno
probè subactæ,
Moschi Orient. scrupulum semis,
Ol. Still. Cinamomi,
Rutæ ana scrupulum unum,
Nuc. Mosch. expr. drachm. semis.

Quæ omnia ac singula l. a. probè adunita, superaddita sufficiente quant. Mucilaginis Tragacanthi, redigantur in Massam, è qua formentur Trochisci.

Hi in Peste, desævientibus morbis malignis, ac contagio, cum emolumento adhibentur, singulis auroris aliquot eorum assumendo, & si penetralia aut domos, arcano contagio suspectas invisas, sub lingua nonnullos occultando.

Nota: Quod si tempore hyberno, deficiente *succo Scordii recenti*, Trochisci hi forent parandi, conducet loco *succi Scordii*, *Syrupum Scordii* præfato *Sacharo* addidisse, qui ambo etiam, additâ portiunculâ Aquæ Rosarum, ad prædictam Tabulati consistentiam concoquendi.

TROCHISCI SUBLINGUALES ANTIPESTILENTIALES VILIORES.

℞. Sacchari Can. albi uncias sex,
solvantur in
Succi Rutæ recenter expr. & depurati unciis tribus,

& ad consistentiam Tabulati coquantur, in quo ab igne remoto dissolve

Extr. Zedoariæ,
Angelicæ,
Enulæ ana drachmam unam semis,
addendo porrò,
Pulv. Succini albi præp. drachm. tres,
Myrrhæ rubræ drachmas duas,
Ol. Still. Rutæ scrupulum unum,
Nuc. Moschat. expressi scrupulum unum semis,

Ex omnibus probè unitis, efformentur Trochisci f. a. *Qui in Contagiosis & Pestilentialibus morbis prosunt, cum horis matutinis manducati, tum etiam sub lingva detenti, si loca suspecta, & contagio infecta, visitanda veniant.*

TROCHISCI SUBLINGUALES ALII CITRATI.

℞. Cortic. Limoniorum recent. & extimorum, radulâ prius comminut. & subtiliss. in mortario lapideo contusorum unciam unam semis,

Cort.

Cort. Arantiorum itidem extim. recent. & uti supra contus. unciam semis,

Essent. Citri Saccharinæ ex recentibus Citri Cort. uti supra, paratæ, unciam unam semis,

Ambræ gryseæ scrupulum unum, prius cum

Sem. Citri excort. drachma semis probè subactæ,

Moschi Oriental. scrupulum semis,

Pulv. Sacchari albiss. uncias tres.

Fiat ex omnibus mixtis, suffic. quant. Mucilaginis Tragacanthi additâ, Pasta seu Massa tenax, ex qua formentur Trochisci sublinguales parvi, *pro delicatioribus, qui ingrata medicamenta aversantur.*

TROCHISCI DE VIPERIS VEL SERPENTIBUS.

℞. Pulveris Viperarum fideliter & dextrè juxta modum n. *in Animadversionibus præmissis, pag. 212.* edoctum, parati libram unam,

Panis è farina tritici, cum succo Scordii vel Rutæ (loco Aquæ simplicis) facti, pisti & biscocti, ut in pulverem conteri queat, uncias quatuor vel quinque,

Ol. Caryophyll. still. drachmam semis vel scrupulos duos,

Succi Oleaginosi ex recentibus Limoniorum Corticibus radulâ comminutis expressi unciam unam semis, vel duas.

Et cum sufficient. quant. Decocti Corticum Limoniorum fiat contundendo in mortario Pasta seu Massa tenax, ex quâ formentur Trochisci, figura Viperarum aut serpentum signandi: Sigillum verò sæpius Oleo Nucistæ expresso inungatur, ne Pasta illi adhæreat.

Nota: Horum Trochiscorum non minùs legitimam quàm elegantem structuram, si quis accuratioris rationis trutinâ perpendere dignabitur, facere non poterit, quin hanc ipsam reliquis illis antiquo; at illegitimo prorsus modo, paratis Trochiscis præferat; adeoque album experientiæ nostræ adjiciat Calculum. Revolvantur, quæ in *Animadversionibus* n. locis diversis, de Viperis, earum Naturâ, Veneno & Præparatione, quæque de adulterina Trochiscorum videlicet ex illis confectione, imò de fraude & impostura revelavimus; è contra verò in parando ex illis vero Pulvere fundamentaliter atque ad oculum fideliter ostendimus. Lugendi proindè sunt ii, ne dicam detestandi, qui eò vesaniæ & pertinaciæ procedunt, ut potius livore ac invidiæ tabe consumi se sinant, propria sectantes ac cum turba & grege aberrantes, quàm ut nostro & paucorum melioris notæ Authorum nutu ad meliora se sinant manuduci. Præclari sanè naturæ æmulatores, sibi ultrò, quæ aliis revelare tenentur peplum & tenebras, pervicaciter inducentes, qui, licet, convicti, meliora probent, sequi tamen detrectant, quod vel maximè in Theriaces Dispensatione elucet, cujus licet elegans & maximæ energiæ virium prostet Compositio, superciliosè tamen negligunt, veterem cantilenam ac tonum resonantes. Quanquam (cæteris, qui langvent & periclitantur, ex animo condoleo) optandum sit, ut, dum ipsi morbo succumbunt, hanc sibi etiam, cum meliorem cæteris invideant, cramben apparent. Tandem hisce Trochiscis de Viperis, qui velut agmen claudunt, huic quoque Classi finem facio: palam interim confiteor, quod ipsi hi Trochisci in veteri hac formâ ac consistentiâ ad integrandam Therlacam, sive quibuscunque usibus destinentur planè inepti sint, nisi repetito labore denuò in pulverem terantur: nihilominus tamen, cum usus Trochiscorum de Viperis ad apparandam Theriacam in tantum prævaluerit, ut potius clavam Herculi manu extorqueas, quàm ut animo eximas inviolabile eorum judicium & fiduciam, quam dura ejusmodi ingenia sancivere: facere tamen, quod probi viri est, volui, & nova methodo genuinum Trochiscorum de Viperis, uti & reliquorum, parandi modum edocere, cum, insistendo veterum modo, citra dolos & mille frau-

des dispensari aut præparari nequeant. Faxint Superi, ut in nocte hâc densa, & Ægyptiacâ caligine, facem iis præferam, qui olim ad meridianum, tetra caligine detenti, oberrarunt, ut saniora dogmata sectantes, legitimè ac cum ægrorum proventu Viperinos hosce Trochiscos apparent. Priusquam tamen Classem hanc absolvam, hoc Te L. B. denuò monere volui, quod (uti in *Animadversionibus* etiam assertum) Pulveris Viperini Trochiscatio ad Theriacæ confectionem strictè adeò necessaria non sit, quin Pulvis Viperinus, nostro nutu paratus, legitimè succedere possit. Nam Panis biscoctus, quem etiam ipse pro Massa faciliùs cum pulvere Viperino efformanda, è qua deinde Trochisci parandi, non simpliciter, nec in tam magna quantitate superaddidi, aliam Viperino pulveri naturam, aut virtutem, non tribuit, nec corrigit, nisi quod instar basis aut corporis pro Massa acquirenda substernatur, verum non simpliciter; sed virtute alexiteria priùs imbutus, quod succus Rutæ præstat, & succus Cort. Citri oleaginosus cum eorundem Decocto: quæ omnia ac singula ut æquo judicio tractes, amicè pervelim.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA TERTIA PASTARUM ODORATARUM ET SUFFITUUM PARANDI MODOS EDOCENS.

Diversæ forma atq; speciei Medicamenta, sed usui externo tantummodo destinata, hac Classe continentur: E quorum fideli accurataq; descriptione omnia ac singula patebunt, omissis planè Collyriis sive Sieff Arabibus dictis, cum prorsus inutilia sint medicamina, æquè ac non pauci Trochiscorum, quos Pharmacopœia reformata superior exhibet, quorum etiam usus propemodum omnis jam evilvit, quantumvis adhuc in officinis prostet. Fit enim ad apparatum id potius, quàm ipsam utilitatem; Itaque ad utiliora & necessaria magis delineanda nos ultra progrediamur.

CANDELÆ PRO SUFFITU PRETIOSÆ.

℞. Resinæ Storacis Calam. expressæ uncias tres, cui imprimantur, & addantur,
Pulv. Benzoes unciæ quinque,
Olibani unciæ duæ,
Ladani opt. uncia una semis,
Carbonum Tiliæ libra una vel unciæ quind.
& addita porrò s. q.
Mucilag. Tragacanthi cum Aq. Rosarum factæ,
fiat Massa, ex qua formentur Candelæ.
Notetur: Qui has Candelas fragrantiores desiderat, præfatæ Compositioni admisceat Ambræ gryseæ vel etiam nigræ drachmam unam, & Gummi Rosarum noviter ex India allati q. pl. Verum saltem in Magnatum gratiam.

CANDELÆ PRO SUFFITU VILIORES.

℞. Pul. Asæ dulcis seu Benzoi,
Styracis Calam. ana unc. quatuor,
Pul,

Pul. Olibani albi uncias decem,
Ladani opt. uncias sex,
Ligni Juniperi ex radicibus subtiliter raspati uncias quinque,
Carbonum Tiliæ libras duas semis.
Ex his pulveribus mixtis, addita suffic. quantit. Mucilaginis Tragacanthi, fiat contundendo in Mortario Massa seu Pasta, ex qua formentur Candelæ, *qua omni tempore & loco Suffitus vice fragrantis, ut & contra morbos cum Contagio grassantes fructuose accendentur.*

PASTILLI PRETIOSI AD SUFFITUM.

℞. Resinæ Styracis Calam. expressæ uncias duas;
Cui impastentur sequentia:
Pulv. Benzoes seu Asæ dulcis unciæ duæ semis,
Gummi Rosarum uncia una,
Ambræ gryseæ drachma una,
solutæ prius cum
Ol. Cinamomi,
Caryophyllor.
Ligni Rodii ana still. scrupulo semis vel gr. xv,
item,
Moschi Orient scrupulos duos,
solut. ad pultis formam cum port. aquæ Rosarum,
Pul. Carbonum Tiliæ q. s. pro
Massa in calido mortario efformanda, ut, si refrixerit, durissima fiat, ad instar Ceræ Hispanicæ. Circa eorum usum tamen hoc observandum, quod igni seu prunis immediatè non injiciendi sint, sed supra laminam argenteam, ferream, aut cupream, vel ipsum vitrum, substratis vivis carbonibus, collocari oporteat.

POMUM AMBRÆ PRETIOSUM.

℞. Resinæ Styracis Calam. expressæ,
Ladani in præpar. Theriacæ prægressæ Pharm. edoctæ ana unciam unam,
Quibus parumper in mortario calido liquatis admisce, & in iis dissolve,
Ambræ gryseæ drachmam unam semis vel duas,
superaddendo
Moschi Orientalis drachmam unam semis vel duas,
in portiuncula Aq. Rosarum soluti,
Zibethi opt. drachmam unam,
Ol. Still. Cinamomi,
Caryophyllorum,
Ligni Rhodii ana drachmam semis,
Pulv. Ligni Aloës opt.
Rhodii ana unciam semis,
Cinamomi,
Caryophyllorum ana drachmas quinque:
Misceantur exactè, & fiat Pomum Ambræ seu Pasta odorata & fragrantissima, *ad Bullas replendas, pro ditioribus & Magnatibus.*

PASTA ODORATA VILIOR PRO SEXU FOEMINEO ABSQUE AMBRA ET MOSCHO.

℞. Resinæ Ladani,
Styracis Calam. ana drachm. sex,
Quibus in mortario calido nonnihil liquatis adde
Pul. Gum. Benzoes,
Animæ ana unciam semis,
Pulv. Caryophyllorum drachmas sex,
Macis,
Nuc. Moschat. ana unciam semis,
Ligni Aloës opt. odor.
Cinamomi,
Rad. Ireos Flor. ana drachm. tres,
Ol. Still. Cinamomi,
Caryophyl. ana drach. semis,
Nuc. Moschat. expressi, drachmam unam:
Misceantur exactè fiatque Pasta odorata, bullis replendis.

PASTA ODORATA TEMPORE PESTIS.

℞. Cort. Arantiorum recent. & extim. radulâ comminut. unciam unam

Cort

Cort. Citri recent. & extim. radulâ pariter comminut. unc. unam semis,
Rutæ recentis herbæ,
Bacc. Juniperi,
Ligni seu Radic. Juniperi subtiliter raspati. ana unciam unam.

Conscindantur & contundantur minutissimè in mortario ad pultis formam; quibus porrò adde

Resinæ Styracis Calam.
Ladani ana unciam unam,
Balf. Indici de Peru drachmas tres,
Camphoræ drachmas duas,
Ol. Still. Rutæ drachmam semis,
Caryophyll. scrup. duos,
Ligni Rhodii,
Succini albi ana drachmam semis,
Nuc. Moschat. expressi drachmam unam semis,
Pulv. Asæ dulcis unciam semis,
Ligni Cupressi,
Aloës,
Rhodii,
Santali Citrini ana drachmas duas:

Misceantur in mortario cálido, & contundendo fiat Pasta odoris grati.

PASTA ODORATA ANTILOIMICA VILIOR.

℞. Camphoræ unciam semis,
solvatur in
Ol. Still. Angelicæ,
Rutæ,
Succini,
Caryophyllorum ana drachma una,
addendo
Pul. Benzoes,
Ladani,
Ligni Juniperi raspati,
Cupressi,
Rhodii ana drachm. tres,
Salis Urinæ volatilis drachm. quinq;

Misceantur, & fiat Pasta seu Pomum Antipestilentiale odoriferum.

Nota: Cùm verissimè Pestilens contagium ac virus, cum exhalationis fracedine, quæ Symbolum continet maligni fermenti ac miasmatis, tùm etiam animatis effluviis ac atomis virulentis, cuilibet naturali corpori (uno exemplo Sulphure) ipsi proinde Moscho & Ambræ, cæterisque multum fragrantibus, ac pro pomo Ambræ vulgò usitatis, viscositate sua adhærere ac commigrare soleat, adeò, ut, unde sibi panacæas homines compromittunt, arcanas insidias ac deleterium virus experiantur, consultum judico ejusmodi amuleta, non tam genio & odoris illecebris gratia deligere, quàm securioribus, minus licet arridentibus qualitatibus dotata, certo vitæ adminiculo procurare. Hinc Nodulum tornatilem è Juniperino ligno, requisitis per circuitum foraminulis affabre paratum gestent, cujus una pars gossyplum seu spongiam sale urinæ imbutam capiat, toties renovandam, quoties odore spirare desierit. Tale quid exhalant Cloacæ, quando statis temporibus ad motum aëris, acutissimum Salis volatilis urinæ reddunt odorem; Altera verò parte recludatur, spongiæ aceto alexiterio imbutæ particulâ, naribus iterato admovenda, sive domo egredi opus habeas, sive domestica munia obire velis, adeò ut, si mane simul assumatur cochlear Aceti boni alexipharmaci, plus inde subsidii ac præservandi vires præstolari possis, quàm ex Moschatis, Ambratis, delicatioribus inventis, non nisi speciosos titulos alexipharmacos mentientibus, plus palato, quadris aut bellariis, qàm cordi in malignis tuendo, uti cætera antiloimica assolent, dedicata. Et sanè dispar longè ratio est, odoris fragrantia & rebus balsamicis, vitales spiritus demulcere, aliud verò, pestilens miasma è corpore proscribere, aut arcere. Odor bonus Spiritus allicit, atque reficit; Pestilens autem Contagium, & virulenta effluvia, sive aporrhœæ, quæ vel in pestiferis corporibus, aut corruptissimis exhalationibus animantur, adeò ut, instar minimarum atomorum in vitam suscitatæ, infinito propemodum numero undique oberrent, inspiratione hauriuntur, poros penetrant, nosque inficiunt ac contaminant, licet sub sensus & visum non cadant, sicut olim Platonis Ideæ, nisi smicroscopio utaris, quod objecta centies & ultra auget,

auget, tunc in aciem incurrunt millena vermiculorum corpuſcula, ac virulentæ atomi; hæc inquam effluvia odoris fragrantiâ allicere opus non habemus, nolentibus ac ſponte ingruunt, ſed potius appropriatis ac ſpecificis odoribus fugare ac interimere competit.

SUFFITUS CEPHALICUS, in forma Pulveris groſſi.

℞. Aſæ dulcis ſeu Benzoes,
Styracis Calam. puræ,
Olibani ana uncias tres,
Gummi Animæ unciam unam,
Ligni Juniperi odorati è radicibus craſſ. raſpati unciam unam ſemis,

Miſceantur, fiat Pulvis groſſus.

SUFFITUS ALIUS COMMUNIS.

℞. Olibani uncias ſex,
Maſtichis,
Styracis Calam. ana uncias tres,
Ladani opt. uncias duas,
Ligni Juniperi odorati ex radicibus uncias quinque.

Fiat ex omnibus Pulvis groſſus.

SUFFITUS ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Succini Citrini uncias quatuor,
Styracis calamitæ,
Olibani ana uncias duas,
Myrrhæ rubræ uncias tres,
Ligni Juniperi odorati ex radicibus ſubtil. tornati uncias quatuor.

Miſceantur, fiat Pulvis groſſus. Qui verò Sulphur huic pulveri addere voluerit, illi liberum erit: conducibilius tamen videtur, ſolo ſulphure ſæpius accenſo loca ſuſpecta ſuffumigare.

SAPO ODORATUS.

℞. Saponis Veneti libras duas ſemis. Conſcindatur aut radatur ſubtiliter, ſolique exponatur, ſæpius tamen illum Aquâ Roſarum vel Florum Arantiorum humectando, donec albeſcat, ultimò autem bene exſiccetur. Huic ſaponi albicanti adde

Amygd. dulc. decort. & ad pultis ſubtil. formam, additâ ſ. q. Aquæ Flor. Arantior. contuſ. & per ſetaceum tranſmiſſarum uncias ſex,
Pul. Gum. Aſæ dulcis ſeu Benzoes drachmas ſex,
Magiſt. Marcaſitæ, per aquam fortem & præcipitationem parati uncias duas.

Contundantur junctim diu multumque in mortario, donec per intima & minima commixta ſint, addendo
Pul. Rad. Ireos Flor. uncias tres,
Moſchi Orient. drachmam ſemis,
Zibethi opt. drachmam ſemis,
Ol. Ligni Rhodii ſcrupul duos,
Olei ſeu Liquoris Tartari per deliq. facti unciam unam ſemis,
vel ejus loco
Salis Tartari unciam unam.

Miſceantur exactè, formenturque Globuli fragrantes, *qui præter odorem & fragrantiam, hoc virtutis habent, ut aſperitatem cutis leniant, glabram, ſubtilem & albicantem illam reddant.*

Cum in hac Claſſe circa externa, eaque Odorata deſcribenda ſimus occupati, præſtat & alias Species odoratas, præſertim contra graſſantes morbos contagioſos, adſtruere, è quibus Sacculi cordiales è collo ſuſpendendi, ut & pulſibus alligandi, efformari poſſint, & ſint tales:

SACCULI CORDIALES PRETIOSI.

R. Styracis Calam.
Aſæ dulcis ana drachmas ſex,
Ladani opt. uniam ſemis,
Ligni Aloës opt.
Rhodii,
Cupreſſi ana drachmas quinq;
Cort. Arantior. recent.
Citri recent. extim. ana unciam unam ſemis,
Florum Arantiorum recent.
Roſarum pallid. recent.
Lavendulæ,
Tunicæ rub. ana recent. unciam unam.

Caryo-

Caryophyllorum drachmas ſex,
Cinamomi opt. unciam unam ſemis,
Nuc. Moſchatarum unciam unam,
Croci Auſtr. drachmas ſex,
Moſchi Orient. ſi lubet, ſcrupulum unū vel drachm. ſemis.

Incidantur & contundantur minutim, fiantque Species groſſæ, *quibus repleantur Sacculi Cordis figura, ex Zendalo rubro & nonnihil interpaſſentur, quippe qui vel collo ſuſpendendi ad regionem cordis, vel cum aqua aliqua cordiali, aut cum aceto alexipharmaco ſæpius humectati, cordi admoveri poſſunt, ut & pulſibus, vitales ſpiritus egregiè roborantes. Convenit pariter easdem Species groſſas Nodulis includere ad magnitudinem nucis juglandis, qui Aceto Roſarum aut alio madefacti, naribus infirmorum in Lipothymiis, aliiſq́ cordis defectionibus admovendi; verum pro Epilepticis, Apoplecticis & Hyſtericis nonnihil de Caſtoreo, dempto Moſcho, admiſceatur.*

Nota: Quod *recentes Arantiorum & Citri Cortices, Flores item recentes*, facillimè cum *reliquis ſpeciebus ſiccioribus* commixti, exſiccentur, & mutuo fragrantiam ſuam ſibi invicem communicent, ut adeò peculiari exſiccatione opus non ſit, quâ fragrantia eorum ſpiritusque ſubtiles & ſulphurei magis exhalarent. Huc pariter referantur Species ſeu Pulvis groſſus pro roborando corde, ſimili forma Sacculis pro corde & pulſibus includendus, & in *Claſſe præcedenti de Pulveribus* præſcriptus.

SPECIES GROSSÆ PRO SACCULIS CONTRA PESTEM.

℞. Rad. Leviſtici,
Angelicæ,
Zedoariæ ana unciam unam,
Herb. Baſilicon,
Majoranæ,
Meliſſæ,
Roriſmarini,
Rutæ ana drachmas ſex,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ,
Caryophyllorum,
Nuc. Moſchatar.
Granorum Juniperi ana drachm. ſex,
Camphoræ unciam ſemis,
Ol. Still. Ligni Rhodii drachm. unam,
Rutæ ſcrupulum unum,
& ſi lubet,
Salis volatilis urinæ unciam ſemis.

Incidantur contundanturque craſſiuſculè, fiant Sacculi de Zendalo rubro, collo appendendi.

Numerantur inter externa Medicamenta & Peſſi uterini: ut ergo formulæ quædam adſint, ſequentes ſubdo.

PESSI UTERINI AD CIENDA MENSTRUA.

℞. Pul. Myrrhæ rubræ,
Gum. Ammoniaci ana unciam ſemis,
ſolvantur in ſ. q. Vini albi ad pulticulam, cui adde,
Camphoræ drachmam unam ſemis,
Pul. Rad. Helleb. nigri,
Pyrethri,
Galangæ,
Herb. Majoranæ,
Sem. Cæparum,
Urticæ ana drachmas duas:
Fiat ſ. a. Maſſa, è qua formentur Peſſi, Zendalo rubro obducendi.

ALII.

℞. Pul. Helleb. nigri,
Calami aromatici,
Galangæ ana drahmas duas,
Pyrethri drahmam unam,
Herb. Majoranæ drachm. duas,
Cantharidum ſcrupulos duos,
Camphoræ drachmam unam.
Fiat ex omnibus Pulvis, ex quo cum Zendalo rubro fiant Peſſaria competentis magnitudinis.

Solvunt Menſtrua mulierum obſtructa, extrahendo è matrice humores ac ſemen corruptū, & quicquid vapores ſurſum elevare poteſt.

Nota: Helleborus niger apud Salam mirabili præ aliis Vegetabilibus trahendi virtute pollet, adeò ut, ſi linteolo, vel ſacculo acuminato, peſſi inſtar, ejus pulvis imponatur, propendente ad retractionem filo, & locis mulieribus intrudatur, primò quidem miram faciat artuum veluti contracturam, paulò poſt vero retentum menſtruum, aliaſque uteri impuritates, cum alleviatione & conſerentia protrahat.

PESSARIA AD HÆMORHAGIAM UTERI.

PArantur ex Pulvere Stercoris asinini exficcati & Pulvere Burſæ paſtoris &c. Zendalo rubro exceptis.

AMULETA CONTRA PESTEM.

℞. Pul. Bufonum exſiccatorum unc. duas,
Serpentum drachmas ſex,
Succini Citrini,
Ladani ana unciam ſemis,
Pulpæ panis triticei unciā unam ſemis,
Moſchi Orientalis,
Zibethi ana ſcrupulum unum.

Miſceantur & cum ſuffic. quant. Aquæ Roſarum fiat Paſta, ex qua formentur Placentulæ ad magnitudinem unius aurei, vel medii etiam Imperialis, quibus imprimatur ſignum Scorpii & Viperæ, obducantur Zendalo rubro, *de collo ad regionem Cordis appendenda, præſervationis gratia: attrahunt enim advenientia ab extra Venena, tanquam Veneni animalis receptaculum proprium; cum in ſymbolum habentibus facilis ſit tranſitus.*

Nota: Si Bufones ad mentem ſubtiliſſimi Philoſophi Helmontii ad hæc Zenexta five Amuleta dextrè diſpenſanda pararentur, præſtantiora multò inde efficerentur. Legantur ſuper hac re quæ præfatus Doctiſſimus Helmontius in ſuo Tumulo de Peſte ſcripta nobis reliquit. Hujus etenim rei veritatem comprobat Doctiſſimus ac Celeberrimus Medicus & Philoſophus D. Joannes Chryſoſtomus Irmbler, Statuum Moraviæ Marchionatus Protomedicus, his verbis ad me ſcribens: Et revera paravi Ego Anno MDCLV, quo tempore inter Infectos verſabar quotidie, Trochiſcos Bufonios, eosque ut cætera Helmontii indefeſſi veritatis indagandæ & ex puteo opinionum Veterum noſtram credulitatem excæcantium eruendæ nati Philoſophi, experimenta ſuas laudes ſuſtinere comperi: Inter viginti autem Bufones vix unum quidem jucundo ſanè ſpectaculo vidi vermiculos per nares & oculos egreſſuros manu repellere quamdiu poterat, donec elangverit Bufo: ſed Trochiſcos ex vermiculis unà cum pulvere emortui bufonis & materia per anum (nondum vidi per vomitum) ſcilicet alis, pedibus, capitibus, ventribus Scarabæorum viridibus, auratisvè & nigris, quos bufo cum terra in eſcam venatur, ejecta, cereâ patinâ exceptis, cum Tragacantho roſato formatos, pluribus perſonis ſuper anthraces apponi feci, atque nullum eorum mortuum eſſe dicere poſſum, ſed & meorum domeſticorum, ut & aliorum, quibus dedi, amicorum nullus, quod ſcio, infectus eſt. Sic comperi non tantum hiſce Trochiſcis enervari virus peſtilens in Carbunculo jam admiſſum, ut dein vulgaribus chirurgicis remediis ulcus facili negotio fuerit curatum, ſed etiam ad ſiniſtram mammam ligatos mihi meisque accurſui & occurſui infectorum expoſitis, animoſitatem quandam indicibilem conferre, atque ita miaſmata & effluvia peſtilentialia abarcere. *Hucusque Excell. Medicus Moravia.*

Verum liceat mihi pace tua L. B. laxatis nonnihil diſcurſui habenis, ad arcanam illam totius Phyſices quæſtionem digredi, quâ nam actione ejusmodi amuleta, (Paracelſo & Helmontio Zenexton dicta) Venenis adverſentur, ſeu quid actio illa ſit, quam à tota ſubſtantia, occultisque qualitatibus tàm Venena, quàm alexiteria & pentacula utrinque exercent. Manifeſtum ſiquidem eſt, majores noſtros uti & venerandam Antiquitatem, Zenexto ac amuletis è collo geſtatis, uti ipſis Venenis τὸ θεῖον dictis, multum tribuiſſe, & divini quidpiam ſubeſſe ſuſpicatos eſſe; ita habet Paracelſus, Helmontius de Tum. Peſt. item de Spir. vitæ, Libavius, Quercetanus in Tetra: Athanaſius Kircherus lib. de Peſte, & Mund. ſubterr. Hartmannus, quos ut recentiores allego, ſubticendo Fracaſtor: Veronenſem, Fernelium, Sennertum, Cornel: Gemmam, Levin: Lemniū, & complureis doctiſſimos commentatores, adeò quidem, ut ſicut humani fert lubricitas ingenii, & inconſtans velut Euripi ſemper reſlui indoles, ab ejusmodi pentaculis ac Zenextis, ad incantamenta & uti perhibebant, medicatas voces & ſonos ſuperſtitioſâ levitate proceſſum ſit. Sic Horatius amico, morbo devicto, aggratulatur: Ah Ah ſolutus ambulat Veneficæ

ſcien-

scientioris Carmine. Sic se Carminibus fugasse Cretensem pestem, sibi Thales arrogat: Homerus sanguinis profluvium, Serenus Hemitrit: M. Varro Podagram, ac Ischiadieos suo murmure Paracelsus, forsan ad normam divini Psaltis, sono restituentem Saulem, qui 1. Reg. 16. levius habuit à spiritu præsente citharædo, aut ut nunc assolet à morsu Tatantulæ (Phalangii genus est in Apuliâ) cujus venenum reprimit harmonicus & sonus assymbolus, teste Amato Lusitano, & Kirchero in Musurg. Quæramus nos, quid juxta probam Philosophiam sit hæc actio totius substantiæ, seu occultarum qualitatum? Communis omnium consensus est, quod sit qualitas vehemẽter activa, quæ sub sensum non cadit, sed solo effectu innotescit: verum consideranti patebit rigorosè qualitates has non definiri, sed descriptivè solùm, cum hæc ratio ipsis etiam potentiis vitalibus, quæ sub sensum non cadunt, aut qualitatibus, quas habitus vocamus, à primis qualitatibus distinctis competat. Fortunatus Plempius; ex varia commixtione & combinatione qualitatum primarum, ac nonnullarum secundarum, ut debitas tali temperamento, ait resultare; ac ubi acrius eum impugnaveris, quod occultæ qualitates toto cælo differant à manifestis ac ipso tali temperamento, quas nec formaliter, nec eminenter continet, respondet; non produci qualitates has à temperamento nisi instrumentaliter, efficienter autem ab agente principali, quod formâ dicitur. Forsan cum Sennerto lib. 6. prax: concurrẽs, qui occultas qualitates à formis subordinatis dependere resultoriè, tenet, quod improbabile teneo, formas partiales omnino negando. Helmontius acris ingenii Vir, titulo: Natur. contrar. nesci à proprietate specifica formæ oriri talia, uti perlapta, amuleta, Zenexton Paracelsi perhibet, arguens ibidem Theophrastum & asseclas, qui talia in Salem Sulphur & Mercurium rejiciunt: & tit. de Spir. Vitæ, qualitates has, Spiritum Vital. Æthereum, Lumen specificum ac individuans, quod nec urit, nec inflammat, suis tamen concentratis radiis, conspicuum, quod ab ultima Salium materiâ mutuatus est. Helmontius. tit. de actione Regiminis: qualitates potestativas vocat, habentes dotes in naturâ agentes solo nutu potestativo, instituto, directione, ac destinatione à Deo in natura, ad id quod jussæ sunt, vi tamen efficaciori quàm influentiali: pulchrè & argutè, ut assolet Helmontius. Vicinior ævo nostro Athanasius Kircherus Societ. Presbyter, sympathiâ & antipathiâ, consensu & dissensu, lite & amicitia, (cui è diametro Helmontius dissentit. tit. natur. contra. nesc.) omnes qualitates occultas absolvit. Lib. enim de Mund. subterr. 9. Natura, ait, mundi hujus universitatem variis dissidiorum generibus quasi seminibus consperfit; & fusius multis ibidem: nec suo contentus theoremate, assignat radicem similitudinis & dissimilitudinis, ac continuo per qualitates duellantis naturæ cujus actio actiones fundat, primo in communi dissidio, in effluviis, & subtili vapore à corporibus insensibiliter emanante, à dissimilitudine & similitud. formæ ac substantiæ, in varietate Climatum, & Zonarum; in spiritu phantastico & imaginativâ, in sono varie reflexo, pororum dispari conditione, in corradiatione denique & actu nobilissimo corporum, quæ eum se immediatione suppositi complecti semper nequeant, his quasi arcanis manibus & radiis fœderantur. Neque satis fuit Helmontium in multis expressisse, ad Paracelsi dogma delabitur, venena & horum qualitates occultas à quadruplici Salium combinatione resultare satagit, præmissis tamen oblongis hypothesibus; dari scil. in naturâ & subterraneis visceribus πανσπερμίαν seu universalem matricem omnium mixtorum, & superesse quoque ignem subterraneum, naturæ Archeum παντουργὸν, novâ metamorphosi omnia transmutantem. Denique: quod tota substantia quædam nobis familiaria uti alimenta, quædam quod tota substantia infensa sint, hæc totam rerum antipathiam & sympathiam fundant, quæ tamen nec est temperamenti, nec materiarum, sed vel formarum duntaxat, vel horum certè omnium, quam totius substantiæ appellamus. Sed paralogismus est, & adhuc inquirimus modum ac nexum amborum, quo pacto scilicet ac medio effectus à causa procedat. Hæc difficultas quem non hactenus exercuit

Philoſophum? Quæ tamen hactenùs à viris exercitatis in cenſum hâc ſuper re devenere, jam à nobis ſunt recenſita. Judico ego qualitates occultas, actiones venenorum & alexiteriorum, ut Zenexti & pentaculorum ſic eſſe intelligendas, ſalvo meliori judicio in rebus abditis atque cauſis: actio veneni eſt qualitas, dependens à tota ſimul ſubſtantiâ in eſſe, produci, & conſervari, vitalitati ex toto adverſans: actio autem qua alexiteria ac amuleta agunt, eſt qualitas à totâ ſimul ſubſtantia in eſſe, produci & conſervari dependens, ex intrinſecis principiis vitalitati relativa. Unde venenum eſt ens ſubſtantiale ab intrinſeco connotans vitalitati adverſari, vice verſa uti alexiterium ens tale, quod in eſſe ſuo totum ad vitalitatem refertur. Hinc ſequitur ultimum gradum malignitatis, uti & activitatis in alexiteriis, adæquate dependere à toto concreto maximæ proindè eſt energiæ & reconditi effectûs. Sic explicamus ea quæ in cauſis abdita videntur, & per effectus ſuos innoteſcunt, ac à tota ſubſtantia agere paſſim in ſcholis perhibentur. Minor autem eſt difficultas de iis, quæ uti mineralia, alterando primas ac ſecundas in temperamento qualitates, erodendo, corrumpendo, unitatem ſolvendo, ac diſtemperando agunt, quorum actio & effectus manifeſtior eſt, in natura: quid autem ſit vitalitas, ac in quonam ratio formalis vitæ fundetur, an ſit qualitas à nullo ente niſi à ſpiritibus producibilis, mediante qua materia, forma ac unio perdurant, litem non dirimo, ſit problema, temporis brevitate præventus. Modum autem & influxum omnium venenorum & alexiteriorum penſiculatius & univocâ ratione definire, impoſſibile mihi videtur, cum ſint agentia quæ influunt in genere cauſæ æquivoce, ac omne venenum requirat aliud alexiterium: impoſſibile proindè judico, unum amuletum omnibus venenis ita adverſari, ut rigoroſâ contrarietate diſtet, juxta illud Philoſophi, unum uni contrariorum eſt; alioquin omnia venena & alexiteria, periapta & amuleta in particulari ac individuo definire opus haberem, ac ſic in infinitum. Sit nobis idea ac prototypon ſolus homo, anon in amentia hypochondriaca venenū furioſum emicat, in ſyncope anodinum, in vertigine rotans, in cantharide exulcerans, & inflammans, in opio narcoticum, in cicuta gelans, in apii eſu, convellens ac ad riſum ſollicitans, in morſu phalangii rotans, ac in gyrum circumagens, & ſic de innumeris? ut taceam ea quæ ſub larva & blanditiis enecant, nihil hoſtilitatis minitantia, uti in maligniſſimis conſtat, ubi appropriatis ſuccurrere quandoque non licet, niſi actâ jam tragædia innoteſcant: Plura iterum hic non attingo, quâ nam ratione ſcilicet venena in ipſis animalibus toxicoſis vitalitati eorum non adverſentur, cur uni venenum alimentum, alteri virus: an actio à tota ſubſtantia ſit potentia realiter diſtincta à forma ſubſtantiali, an amuleta, alexiteria, venena relatione, ſeu nexu quodam intrinſeco ac reſpectu ad invicem ferantur, an amuleta, alexipharmaca utplurimum roborando vitales ſpiritus, eos concentrando, generando, poros adaptando, ut venenata miaſmata peſtiferi ſeminarii, quæ funeſta μετασάσει & translatione ad principalia viſcera deferuntur, ad ignobiliora, & ambitum corporis exturbantur, num verò determinatè producta cauſalitate id accidat, hæc pertranſeo, ac Theoricis relinquo ſpeculanda, qui excurſionis loco ad hæc devolutus ſum: vela contraho proindè, ne in immenſum excreſcat opus, hoc ſolum aſſero: materiam hanc eſſe illud veterum τὸ θεῖον, argumentum paucis tractandum, quo olim Cabaliſtæ, Angelos potius ac ſuperas lationes ſubaudière, à quibus arcanos hoſce morbos fieri cenſebant, non qualitatibus perfici, & Hippocrat. lib. prænot. plus ſpeculari ac ſcrutari perhibuit, quam limitato ingenio comprehendi.

Notandum tamen, quod dictis Amuletis magna agyrtarum impoſtura vigeat, quæ temeritas ſuos quandoque magni nominis patronos & authores numerat, qui conficere docent Amuleta ex Arſenico, Auripigmento, Mercurio, additis cordialibus, vegetabilibus, alexipharmacis, ac ſic parata eſſe genuina ac ſpecifica contra peſtis introitum obſtacula. Verum magis à vero hæc ſibi diſtant, quam Lupinus à Lupulo, præterquam enim quod indies experimur, gallinas, columbas, canes, ac non-

nonnulla alia animantia, exhibito arsenico realgari, sublimato intoxicata, nequaquam in vitam restaurari propinato Bezoar, Unicornu, Orvietano, Theriaca &c. quin decedant; experimur præterea, Gallinas venari araneas, easque devorare impunè, licet homini sint exitio; unum proindè venenum huic speciei esse alimentum, alteri deleterium; Similia etiam curari similibus, ut Scorpii ictum, ipso super vulnus attrito scorpio, vespam vespâ, viperam viperâ, rabidi morsum, ejusdem exuviis & pilis, mustelæ denique virulentum halitum ac morsum, mustelæ pelliculis persanari: nunquam tamen comperimus, venenum minerale ab alexiterio vegetabili per se superari; cum toto genere distent, nec suæ activitatis excedant orbitas. Quod si enim accidat, ut cor & vitales spiritus, facto sibi per cardiaca vegetabilia subsidio, stationem suam retineat, venenum arceat, peregrinum hospitem ac deleterium characterem sibi imprimi non patiatur; non hoc fit specificâ quadam oppositione & dualitate, quâ vegetabile alexipharmacum minerali virulentiæ resistit, sed quod in hoc subjecto & homine Spiritus enormonticus suâ substantiâ superior, nonnihil virium etiam à cordiali vegetante participans, eludat applicationem veneni mineralis; cum viceversa in subjecto debiliori, venenum pariter spreto & posthabito agente vegetabili, rabiem suam cum pernicie & certo interitu exerceat: nam nulla est proportio aut analogia veneni mineralis, ad alexiterium vegetabile: Nam quocunque modo sibi opponerentur, aut antipathia excogitabili, nulla tamen inter illa feret actio, supposito, quod prophylacticè iis utamur, nisi calor innatus hominis actuet vim alterius. Mineralis veneni vim sentit quidê, verum quia hoc est potentius, succumbit spiritus vitalis, nec remedium invenit in cordiali vegetabili, quia contrariorum eadem est ratio, ut eodem genere concludantur. At verò veneni mineralis, longè alia est indoles, prout funesta experientia multos docuit. non enim agit qualitate ad spiritualem referendâ, sed corrosivâ, manifestâ, acri ac causticâ, quam vim utpotè escharoticam ac Tyrannidem, cum compage nostra corporis, ferendo non sit, quin solutio continui ac unionis subsequatur, quare resolutis organis, quid mirum, si vitalis spiritus velut everso habitaculo transmigret, & mors ingruat, cujus ratio in eo fundatur, quod alexipharmacum vegetabile spiritus & vitalia directè respiciat, minerale autem venenum non tam spiritum in corpore inquilinum, quam organa & ejus immediatum subjectum, quo everso, ex consequenti spiritus dissipantur, compages solvitur, cum nulla denique sit proportio inter vegetabilem antidotum & virus minerale. Nam ut hominem arsenico aut spiritu aquæ fortis incuriè epoto à veneno redimas, quid agas? Si administrato emetico haustu, substantia veneni assumpti revomatur, cessat quidem ejus actio, ita etiam si vim veneni sumpti, quod abdita corporis in tantum jam penetravit, ut revocare nequeas, aquâ tamen multa diluas, prout acrimonia salis, affuso copioso liquore diffluit, ut commodè in usum veniat, si oleo, lacte, butyro liquato (talia Agyrtæ super abacos & theatra venena se assumere ostentantes, magna prius copia exhauriunt) vim mineralis corrosivam obtundas, si hordeo, orizâ coctâ, & multo butyro diffluâ ac oleata minerale virus demulceas ac velut emplastices; hoc sanè non est venenum contrariis & alexipharmacis aggredi aut expugnare, quasi talia sibi antipathico dissensu adversentur, aut per sympathiam ac symbolum vegetabilis, attrahere & allicere virus minerale, nos obicem tantum ponimus, ne virulenta hæc caustica ad intima corporis se insinuent, sed fluctuando in corpore restagnent, donec natura ea possit segregare. His positis; cum venenum etiam pestilens alterius sit naturæ, alterius etiam minerale, ac proinde hoc ab illo dissymbolum attrahi & recipi nequeat, diffident enim inter se hæ Monarchiæ, & hactenus quamdiu Pestilentis Contagii naturam ac indolem non penetramus, nulla salus superest, in specificâ antidoto decernendâ, quare periculosum opus, erroneum ac temerarium est, venena mineralia, utpotè amuleta, cordi applicare. Concesserim ultrò, non dari nec extare de præsenti ullum venenum, cui suum non opposuerit Hercu-

lem

lem monſtro, aut ſpecificum & antipathicum remedium inexhauſta Dei miſericordia, ſed hic hallucinamur ac in ſicco navigamus, quod horum omnium ſcientiam nobis arrogemus, quæ fato & injuriâ temporum, devaſtatis Salomonis poſthumis ſcriptis & naturæ Apocalypſi, defiit. Cui dubium, quod arcana naturæ, plebs, agricolæ, venatores & ejuſmodi, facta ſibi per traditionem à Majoribus copiâ, ad Medicorum invidiam, ne dicam ruborem, poſſideant, ut cum Auguſtino illud exclamare liceat! Surgunt indocti, & non tam cœlum quam ſapientiam rapiunt, & nos ubi volutamur in cæno, & effætis remediis? Quorum quidem ratio eſt, quod ſpiritus ſcientiæ & ſapientiæ à ſuperciliofo Philoſopho aut Medico remigret, ac ſuper humilem & pauperem requieſcat, qui licet à privato homine talia & genuina remedia poſſideat, contemnit, caſtrat, naturam mancam arguit, propria addit, contrariis præpedit, donec ſe riſui ac oſtentui exponat, illud audiens: ne ultra crepidam, Amice. E contra alii quod non capiunt carpunt, ad Cabalam, Nigromantiam, & pactum implicitum Cacodæmonis detorquent, quibus tamen majores noſtri minimè deterriti, in Deum, Sanctos, & religionem avitam æquè atque Catholicam religioſiſſimi. Quare ut ad noſtra revertar, unde digreſſus ſum, ad dicta nimirum amuleta & Zenexton, quæ ratione Symboli, venenum virulentis effluviis, quæ plerumque aëri adunitis, contagioſis expirationibus, contactu & ſimilibus nobis contagioſum, ad ſe allicere & attrahere debent, neceſſum eſt ut talibus conſtent, quæ veneno ſint veluti analoga, & homogenea, minimè verò ejuſmodi contineant, quæ contraria qualitate conſtent, vel impediendo vel removendo, vel impugnando, aut ſi hoc non, ſint abſolutè talia, quæ venenum ſolum antipathiâ quadam propellant, minimè alliciant aut trahant, quod vel maximè Saeculi noſtri hac Claſſe delineati in Peſte præſtabunt. Plura ejuſmodi amuleta afferre poſſem, ſed abundè actum puto, cum fuſius theoriam dederim, qua ad plura talia adſtruenda, quemvis poſſe manuduci, arbitror.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA QUARTA.

CONFECTIONUM ANTIDOTALIUM, NARCOTICARUM, SEU OPIATARUM,

Cordialium, & consimilium, dexterrimas Compositiones, studiosè descriptas, continens.

DEcimam quartam nunc aggressuro Classem, tanquam maximè considerandam, propter præstātissima Medicamenta Composita in eâ contenta, præsertim Theriacā, quam omnium Medicamentorum Reginam semper dixêre, expedit, ut non solùm in Antidotorum Medicamentorum & Confectionum Cordialium Compositionibus accuratè describendis assidui simus, verùm etiam, nulli Magistro mancipati, Theriacam ipsam pensiculatius examinemus. At Misanthropus multis dicar, & cum Timæo Philosopho æquori & fluctibus objectus, ad ultimam relegandus Thulem, quod effero & immiti planè genio in laudatissimam hanc omnibus sæculis Panacæam & θεῶν χεῖρας dictam, quæ una & sola hactenùs secreta toxicorum antidotus visa semper fuit, severiori censurâ animadvertam. Sed leve quid mihi visum fuit, ab humano die judicari, memor vetustissimæ illius parœmiæ: Timidos nunquam statuisse trophæa; & identidem, quod ulcerosum hoc seculum nostrum plenis buccis resonat: Placere nequit, qui assentiri ac vitia palpare nescit. At verò (suus tamen sit honos & gloria Majoribus nostris, qui Magistrale hoc alexipharmacum ad nos transcripsêre,) quis non deprehendit, quod Theriaca, nostra hactenus usitata, suo dispar etymo, nil minus agat, quàm ut cor roboret, deleterias

qualitates oppugnet, venena propellat; sacra denique sit nobis anchora & antidotus, ut potius queri cogamur, nos ab illâ in morbis sæpe deludi, destitui, & diffidentibus tot inter se qualitatibus in unam Theriacam concentratis, clanculum impugnari. Hoc ut graphicè & demonstrativè pateat, repetantur ea priùs, ne remoram patiamur, quæ de Theriaca (ejus descriptio & ingredientia in August. Dispens. ad literam habentur) *in præmissis Animadversionibus nostris*, & ultra *in annexâ earum Appendice pag. 24.* præfati sumus, quæ hic repetere animus non est. Nunc singula hujus Compositionis ingredientia ordine analytico perscrutabor.

Primum, quod Theriacam constituit, reperio *Trochiscos Scilliticos*, qui reliquis ingredientibus facilè, uti stationem, sic palmam, etiam quoad pondus, præripiunt; de quorum præparatione, usu, & materia, *loco citato* ubertim egeram, iteratò demonstrando, quam inconveniens & absonum sit, tot sibi distantia in unam cogere antidotum. Quia tamen doctrina numeris Platonicis obscurior nonnullis visa est, nec facilè credunt, quod manibus non contrectant, idcircò hanc eis *Trochiscorum Scilliticorum* exactissimam anatomen & resolutionem ad ultima proponam. Inprimis notandum venit, neminem hactenus Scriptorum, qui de re Herbaria benè meriti fuêre, unquam extitisse, (nisi eos excipias, qui, obsequendo tempori, & assentando veterum erroribus, postpositâ verioris rationis & experientiæ parte, non tam Classici quàm Apocryphi habendi) qui, inquam, simpliciter *Scillæ* virtutes cardiacas & alexipharmacas attribuerint, & finxerint; quin palàm fateantur; *Scillas minimè tutè usibus internis* destinari, quoniam *mordaces, acres, inflammatoria, strangulantes, delcteria denique & virulenta* iis, quibus intrà corpus obveniunt, dum cardialgias, peripnevmoniam, viscerum lethales inflammationes suscitant; & vel deforis manibus contritæ epidermida ustulent, ut proindè nulli exhibeant, nisi in clibano sæpè multumque torreant ac enervent, sic venena cicurantes. Communis interim de *Scillâ* doctrina datur, quod pituitam naturâ & indole crassiorem & viscidam incidat, attenuet, obstructiones hepatis reseret, cachecticis & hydropicis suppetias ferat, si nimirùm dicto jam modo, pani scilicet inclusa, in clibano exassetur: cruda verò & sibi relicta, acris, mordax, & effera est, nudis manibus tractata, easdem vesicans, metalla, ac præcipuè armorum genera, squallido humore tingens, quæ tam pravis qualitatibus imbuit, ut si quem cultro, aut ense, *succo scillitico* illito sauciari contingat, vulnus ferè immedicabile efficiat, quale olim Telephi Mysorum Regis superstitiosa antiquitas fuisse credit; quod ut præcaveant, & *Scillæ* malignantes indoles & acrimoniã tollant, ignis torturæ providissimi naturæ Mystæ, in clibano subjiciunt. Nec refert, quod ipse Galenus ex *crudâ Scillâ ejusque Succo* medicamina quædam dispensârit, suspicor tamen, cum fundamento in re, eum *Scillam montanam* subaudiisse, quæ mitioris naturæ ac indolis, est, quam illæ marinæ, quæ de consvetudine ad nos deferuntur, ac ob dictam acrimoniam ignis examini subjiciuntur & castrantur. Mihi quasi evidens ac certum videtur, quod, si *Scilla* deforis, ut cruda ac sibi reddita est, pestifero cuidam buboni, cum pane incorporata, applicetur, magnos præstituram effectus, attrahendo scilicet venenum ad corporis ambitum, malumque à centro ad peripheriam exturbando; quod Practicanti innotescet; sicut è contra alteram contradictionis partem infero & demonstro, *Scillam* intra corpus assumptam, venenum à circumferentiâ ad centrum & cordis regionem validissimè revocare, cum contrariorum sit eadem ratio, minimè vero per διαφόρησιν propulsare. Sed dato, & non concesso, quod *Scilla* eximium sit Cardiacum, & Venenatas qualitates subigat, uti nobis perhibere videtur auctior ejus dosis & quantitas, quâ veluti Theriacæ basis & fundamentum addenda venit; nihilominus tamen jam dicta Theriaca virtutibus *Scillæ* plane privatur, ob rationes in n. *Animadversionibus* recensitas, dum de Trochiscis scilliticis commentati sumus, ac omnibus experiri licebit, qui crudam *Scillam* exsiccârunt penitus, ut in pulverem redigi valeat, dum nihil reliquum à desiccatione reperient, quam *essatas ac exsuccas quasdam membranulas*

nulas, à virtute *Scillæ* degeneres; aut si, *pulveribus Orobi*, vel *dictamni albi*, additis, in Trochiscos efformaverint, post eorum exsiccationem, præter pondus, naturam & vires dictorum pulverum, ne *Scillæ* vestigium ferè, præter amaritudinem, apparebit: quod invanum non jactito; ipsi hoc mecum melioris notę & experientiæ Pharmacopœi afferent, ac deinceps dicturi sunt, dum, in præparatione horum Trochiscorum, pondus Scillæ ac jam dictorum pulverum exactiùs investigârint. Neque obstat Quercetani, de præparandâ, corrigenda, & in pastillos efformandâ *Scillâ*, prolixior theoria, quæ cùm rationum pondere & momentis, nec non experientiæ fulcris, destituatur, levis ac ridicula habenda, ac tanto viro indigna.

Hic veluti firmissimis jactis fundamentis, suam quisque, cui mens æqua, & sana ratio est, proferat sententiam & calculum, an non deinceps *Scillam* à speciosa Theriaces compositione arcere competat; minimè verò, erroribus aut fascinis incuriæ Antiquitatis irretiti, sine hac Theriacam consistere aut valere non posse, decidamus, & credamus: quanquam indubitatum sit, si *Scilla* viribus suis non mutila & effæta Theriacæ substitueretur, eam illi virtutem & qualitates consignaturam, quâ juxta crasim & naturam suam pollet, adiaphoro modo, sive bona & conferens illa sit toti, sive detrimento; nunc, vice versa, nullum ferè Theriacæ effectum aut virtutes *Scillæ* communicabit, tot, inter clibani angustias, torturis exposita, *& pulveribus Orobi ac Diptamni* in pastillos efformata, cùm, peractâ illa *Scillæ* deficcatione, aliud virtutis & energiæ nihil deprehensurus sis, quam, sub prioris radicum ponderis quantitate, extraneum quendam amarorem, disparentibus acrimoniâ & mordacitate *Scillæ*, quæ illam de ordinario, tanquam proprietas in quarto modo, concomitari solent, & in quibus veluti vestigiis *spiritum & salem volatilem scillæ* investigare solemus; ut proindè eadem ratio foret, pro *Trochiscis scilliticis*, ipsum *Dictamni vel Orobi pulverem* substituere; cum omne cæparum genus, & hoc marinum, antonomasticè volatile & aquosum sit, per indebitas autem deficcationes in totum exhalet & enervetur, nullâ ipsi reliquâ virtute, & primogeniis qualitatibus, nisi retorridas quasdam, & exsuccas pelliculas & exuvias in censum adducas. His dictis *de Scillâ*, primo & amplissimo Theriaces constitutivo, ad reliqua digredior.

Subsequuntur jam ordine *Trochisci Viperini*; de quibus, undè suum ducant ortum, materiam ex quâ, præparandi modum & circumstantias (& quod pro potiori parte ex *biscocto pane* resultent) quod indigni sint hac Compositione, ac adulterini; quæ, aut qualia, his eliminatis, substituere ratio suadeat, omnia ac singula dextrè & concinne descripta sunt in *præcedaneis n. Animadversionibus super Aug. à pag. 209. usque ad pag. 216.* quò L. B. directum cupio: quanquam, huic labori meo nil derogando, *in præmissa Classe de Trochiscis*, multum desudarim, ut genuinam, facilem, & perspicuam methodum edocerem, *Trochiscos è viperis* efformandi; cum viderim, hanc Trochiscorum formam omnibus decantatam & propriam esse; quanquam exoptarem, ut non tam suis desideriis & fallaci judicio sese mancipparent, quàm rectæ rationi & experientiæ conformarent, feri nepotes.

Sed hîc loci non inutilis quæstio tractanda venit, num *Trochisci Viperini*, pro completanda Theriacâ, juxta Galeni mentem, ex *solis viperis iisque famellis*, *carne illarum* solummodo ad id assumptâ, *Ossibus, Cordibus, ac hepatibus* rejectis; num æquè etiam ex *masculis*, *carne*, *Ossibus & supradictis interaneis*, *hepatibus nimirum & cordibus*, dispensari debeant? Vel an ipsi etiam *Serpentes in montanis*, *maximè ad Orientalem plagam*, *nati & enutriti*, pari effectu & energiâ Theriacam aut Trochiscos constituere valeant? Nobis enim non satisfacit nuda & angustior Galeni authoritas, qui impar tanto oneri ferendo, quale totius Medicinæ systema & amplitudo est, suis & ipse præpeditus tædiis, limitatus terminis, viribus & ætate attritus, morte denique præventus, priusquam artem, quæ longissima, brevi & præproperâ vitâ commensurasset: Non, inquam, fas erat, Galeno (cujus manibus, tanquam Medicorum Principi, posthumas laudes & elogium minimè invideo) inter angustos vitæ termi-

terminos circumscripto, pro Medicæ rei dignitate & exigentiâ, exactas omnium rationes speculari, naturas & complexiones, sympathias & contrarietates, abditas denique, ac in ipsâ naturæ abysso demersas rerum causas definire & rimari, ipsâ denique praxi & experientiâ firmare, quin multa nostræ culturæ, studio, & laboribus, succedentibus, & labentibus annis commiserit, quæ nos Posteris veluti per traducem transscribemus. Nobis igitur hæc Provincia aut Sparta demandata est, ut talentum, & scientiam Medicam, nobis concreditam, pro viribus amplių mus: quod & felici augurio hactenùs præstitum esse, illi soli patebit, qui inexcultum Coi & Galeni Medicum sæculum, cum sapientissimo ævo nostro æquiparârit: ut meritò, Pergamensis ætate, sua habuerit medicina incunabula, quæ posterorum conatibus felici metamorphosi in virum nunc adolevit. Quis igitur ambigat, & hanc Medicinæ partem, quæ genuinas medicaminum Dispensationes edocet, sua habuisse incrementa; cum diem dies, casum casus, observatio experientiam erudiat, ad perfectum usque sapientiæ diem: ut proindè nos multa debeamus Veterũ laudabili inventioni, sed plura illi conatibus nostris, & artis incremento.

Ut autem ad propositam quæstionem recurram, unde digressus sum; num scilicet *sola famella è Viperarum ac Serpentum genere* deligendæ sint ad *Trochiscorum* confectionem? non tam curiosa hæc quæstio & problema dicenda, quam rudis, & parum sapiens; cum & vulgus non ignoret, in omni genere animantium plus virium & vigoris masculis inesse; quidni & in viperarum & serpentum specie? vel maximè *si famella Vipera*, primo vere, & quidem maturè, non capiantur, illicò ovíparæ sunt, & plura â conceptu excrementa in se abdunt & concludunt. Teneo igitur, quod ad efformandos *Trochiscos Viperinos, tàm masculi, quàm fœmina, ex Viperis* assumi possint, illud probè attendendo, ne ex locis palustribus, mineralibus ac metallicis exhalationibus infestis, à quibus Viperæ & Serpentes pravas qualitates derivare possent, sed è montanis, optimis & selectis vegetabilibus luxuriantibus, repetantur & (quod magis notandum) ne exercitati Pharmacopœi excessu nimio *panis bucocti* vires *Viperarum* obtundant, & inefficaces Trochiscos nobis dispensent.

Quæritur secundo: num *sola Caro Viperina*, repudiatis *Ossibus, spinis dorsi, & reliquis supradictis interaneis*, ad efformandos Trochiscos deligenda sit? Pro parte Affirmativa stat Galenus. Ego vero Negativè respondeo, & judico, Viperam cum toto (scil. *carne, ossibus, hepate, & corde*) salubrius nobis præbere medicamentum; quod probatur: *Ossa* sunt partes similares, spermaticæ, ex pingviori seminis parte, â facultate formatrice, quæ idæa quædam ac simulacrum generantis est, producta, teste magno Stagiritâ, qui materiam primam ossium σπερματικὸν περίττωμα, hôc est, seminale crassamentum, definit; ergò ex primigenio & substantifico humido & pingvedine multum illis inest. Non ergo sunt rejicienda. Confirmatur primo. Deducto ad marasmum, & extremam maciem, animali, juxta tritum adagium (ut vix Ossibus hæreat) reliquis omnibus dissipatis, adhuc Ossium substantia, viger, & oleaginosa portio perdurat, ab hac convalescentes restaurari incipiunt, hoc vivifico rore vires reassumunt, hic quasi efficienter concurrit ad regenerandam musculosam substantiam, carnes, & laudabilem corporis habitum recuperandum; quæ prærogativa in viventibus nulli alteri parti tribuitur. Hoc enim nec sangvis, nec caro, nec spirituum familia præstare poterit, ut in genere causæ materialis concurrant. Confirmatur secundo sequentibus instantiis: caro sine *Ossibus* elixata, insipida & sine substantia plerumque jusculum præbet; juncta verò *Ossibus*, non parum roboris juri communicat; ergô substantificũ quid *poris Ossium* (quod cum communiori Philosophia teneo) inest, quod in liquorem possint imprimere. Patet hoc ulterius in Gelatina Caponum, quæ ingratissima, & planè inefficax, nisi *Ossa*, diu ac multum cum carnibus ad minutias conquassata, cocta fuerint, ut efficaciam suam illis communicent: quod ipsum natura brutis animantibus, & specialiter canibus, impressit, quos æquè, imò magis, ad *Ossa* comminuenda, quàm carnes devorandas,

randas, instigavit; adeò, ut & ipsi homines ad id descendant, cum in multis partibus spectabilis magnitudinis Ossa ex animantibus recondunt, ut belli aut famis tempore ea elixare possint, ac aliquam indè substantiam præstolari. Demum ipsa natura nos instituit, quæ *Ossibus* largiorem medullam undique pro alimento substituit, substantiam pingvem, ac minus difflabilem per calorem, ut unctuoso humido maciem ac marasmos persanet, ipsam denique senectutem fuget, quæ, juxta Philosophum, in summa siccitate peragitur. Quod si jam dictæ rationes ad salivam cuidam non sint, mecum ad Pyrotechniam confugiat, mediante quâ vera rerum analysis haberi potest, ac manifeste deprehendi, quod *Ossa* majorem *Salis volatilis*, *ac Olei* (è quibus animalia constant, insimul cum aquâ fœtidâ) copiam exsudent, quam ipsa caro & sangvis, quippè quæ majori sui parte in aquam quasi elementarem, principio destillationis, resolvuntur, exigui prorsus emolumenti, donec humiditas nimia prolecta, ac caro deficcata fuerit: tunc quoq; adaucto igne, *Sal volatilis* ac *Oleum* elicitur; ast minore quantitate, quàm ex ipsis *Ossibus*, modo antè dicto. Ergò falsum est, quod *Ossa Viperarũ* Trochiscis ejusdem vires non conferant, & venenata aut inefficacia sint: quod erat demõstrandum.

His ita decisis, rationes illæ eventilandæ sunt, ob quas *Viperarum Corda*, in quibus operationum functiones, in animalibus, vel maximè emicant, *Jecinora* *αἱματώσεως* Officinæ, non tantum à Trochiscis prohibeantur, sed etiam deleteriæ qualitatis arguantur; cum hoc naturæ, rationi & experientiæ contrarietur, nec ulli parti insit virtus alexipharmaca potior, quàm hisce partibus, utpotè quæ generandis spiritibus, aut recipiendis, à natura destinatæ sunt, vitali semper robore vigentes; adeò quidem, ut multi Viri Principes ac Magnates (à quibus sub Rosâ hæc sum mutuatus) *corda viva*, *è Serpentibus recenter evectis excerpta*, devoraverint, ut subsequente vitæ tempore venenorum essent certa antidotus, philtrorum quoque & incantamenti, & quicquid fascini Orcus habet, expertissimum amuletum: quod nec ipse reprobo, dum aquas pretiosas, quæ è vivis animalibus, destillationis beneficio eliciuntur, mecum rumino, utpotè quæ spiritu & energia plenissimæ sunt, magnæque efficaciæ. Manet igitur certum, non solùm *Carneam Viperarum* substantiam, sed *& Ossa*, ac reliqua in eis contenta, *Hepar & Cor* nimirum, apta nata esse, ut Trochiscos Viperinos constituant, virtute alexiteriâ eminentes.

Sed reqviret alius, quid de Serpentibus aliis, quas Italia, Germania, Pannoniæ montes, alunt, sit concludendum? Respondeo breviter, & dico, rationi & experientiæ nos conformando, haud longè à Viperarum Carnibus abesse, modò in locis montanis, aëri salubriori perviis, non verò cloacis, & paludosis regionibus enascantur. Sola illa cavenda sunt Insecta, quæ, nimio æstu retorrida, nigricant; sicut illa seligenda, quæ de nigro & albo variegata, aut viridi, cum cineritio colore maculosa se repræsentant. Probationis loca huc ea referantur, quæ de virulentia Viperarum, ac Serpentum, in *præmissis nostris Animadversionibus*, adduximus, causam ac rationem reddentes, cur morsus Viperarum reliquis perniciosior sit serpentibus, non ex ratione, & quantitate aut qualitate veneni, quod virulento fomite transplantatur, sed in solâ imagine iræ, ex qua venenum, quod dentibus longioribus, quàm in reliquis serpentibus, sigillant ac imprimunt, consistit, quod mediantibus venis & arteriis ad habitum corporis, ipsamque cordis substantiam, rapitur, suam ibidem ludens catastrophen. Cæterum nullas differentias reperire licuit, quibus *Serpentes nostri à Viperis* diffideant, licet primas ac secundas eorum qualitates, modum ac rationem agendi, curiosiùs indagârim. Roborant enim æquè naturam, Veneri ac impotentibus subsidio sunt, turgentes ac luxuriantes in corporibus humores desiccant, malignos corrigunt, leprâ contaminatos mundant, virtutem denique alexiteriam sibi vendicant. Quoad medicamenta ex illis apparanda, æquè provisi sumus, ac ex serpentibus, æquè ac ipsismet Viperis, *Pulveres* elegantes & durabiles, *Trochisci*, *Sales volatiles* & quidquid in censum medicum venire potest, confici ac dispensari possunt. Ea enim est incomprehensibilis DEI benignitas & clementia, ut sese à creaturis partici-

pari finat, totus in omnibus, & admirabilis in operibus suis, qui terminos mari posuit, abysso repagula, totum denique in mensurâ & pondere libravit universum. Hinc, inquam, cui de passeribus cura, qui lilia ad Salomonis invidiam exornat; orbem in populos ac gentes dispergens. Sic unicuique Regioni ac Climati provisum voluit, ut, dum Epidemicis calamitatibus premeret, domesticis interim auxiliis refocillaret. Quis igitur ambigat, Germaniæ quoque sua innasci alexiteria, nec opus esse ad extera confugere remedia, quæ in medio nostrûm Altissimus collocavit. Ipsâ ego Praxi rem ulteriùs confirmare possum, qui eo planè modo, quo *Viperis Capones* saginari solent, *Serpentibus substitutis salubrioribus*, id feliciter præstiti, ad multorum invidiam, Virorum autem Principum ac Magnatum satisfactionem; quorum seniles artûs fovebam, langventem virilitatem expergefeci, adeò quidem, ut non tantum iis in fercula designârim *Capones* saginatos, sed etiam *Pulveres*, *Essentias*, & *Salem ex Serpentibus* diversimodè paratum, imò etiam *Vina* ipsa, virtutibus eorum artificiosè imbuta, felici successu epotanda præbuerim; cujus tibi schema, & exemplar (nisi ingratus accidam, L. B.) *Vini* scilicet ex *Serpentibus* infusis, subjungam: Accipiebam *xx. aut complures Serpentes, resectis capitibus, caudis, & inutilibus*, quos, priùs mundatos, jungendo *corda & jecinora*, vivos adhuc immergebam *Vini mensuris* x. circiter, ac in eo finebam emori; factâ postmodum unâ ebullitione, aut diariâ infusione, in vase vitreo, *colatum & filtratum Vinum*, in *urnam alteram Vini boni* infundebam; de quo singulis quibusvis pastibus cyathum unum ebibere licuit, magno emolumento. Et hæc de *Viperis* affatim dicta velim, illud iteratò inculcans; satiùs esse, ad dispensandam ritè Theriacam, *Trochiscos n. modo parare*, aut ipsos, *ex Serpentibus dextrè confectos, pulveres* substituere, quàm peregrinos illos *Trochiscos*, fuco ac fraudibus plenos, *Biscoctum* potiùs, quàm *Viperarum* substantiam, redolentes, magis expensis allicere. Nobis, cum gratia DEI, ampla est penus in Germania, & Pane abundamus; suum sibi *Biscoctum* vendicent illi, quos in triremibus fames exercet. Multas oblarvant fraudes emendicata diplomata, quibus hos Trochiscos ad nos amandant.

Tertium ingrediens est, *Piper longũ*, quod & ipsum eventulandum. Fateor: complures Authores consului, neminem sane hactenus offendere licuit, qui *Piper longum* virtute cardiacâ & alexiteriâ reliquis eminere dixerit: nec ullius Medici exemplar videre contigit, qui in morbis naturæ malignantis, quales febres Purpuratæ, Ungaricæ & Malignæ, quæ corpora colliquant, ac Catalepses inducunt, deniq; iis, qui virulento fomite in plures transplantantur & Epidemici sunt, *Piper longum* vel ordinasset, vel cum εὐφορίᾳ propinasset. Sint, qui Theriacam (quam omnes tres Piperis species in larga quantitate ingrediuntur) cuidam maligno morbo laboranti præscripserint; hoc tamen rarò contingere videbis, & exiguâ saltem dosi, rarò ad drachmam unam, idque, ut mea quidem fert opinio, haud abs re, non solum propter *Piper*, *tanquam calidissimum exurensq; ingrediens*, sed etiam ob alia incongrua simplicia Theriacam constituentia, quæ tantum abest, ut profligandis morbis malignis & pestilentibus ullo modo apta sint, ut obsint potius atque noceant. Consulat L. B. de re Herbaria multum conspicuos & meritos Authores, Dioscor. Matthiol. Tabernæmont. Quercet. Renodæum, Schröderum, & alios compluresis, & ne unum reperiet, qui *Piper* alexipharmacâ qualitate dotatum asserere ausit; ad Theriacam opplendam, velut inutilis sarcina, ab aliis svaderi, memorant, nihil interim decidentes, quo nam id modo ac ordine accidat, præposterè ne, an verò rationi consentaneo, piaculum, aut grande nefas sibi ducentes, pro veritate litare, mundoq; Veterũ errores revelare. At verò delinquunt jam dicti Authores, sacræ Antiquitati quidvis derogari, aut nos illi injurios esse, dum illis inventionem, nobis autem elaborationem vendicamus: & si Majores nostri hoc velũ ac triste syrma prius removissent, perspicaciores fuissent in ampliando talento Medico, remediis exaltandis, Pyrotechniâ excolenda. Cùm nobis igitur, velut ex asse hæredibus, quasi per testamentum legitimâ obvenerit industria & labor, ne, quæso

quæso, stertam, in Musæis desides, nè vereamur veritatis partes agere, nec eamus, quà itum, & à Majoribus aberratum, regiam teneamus semitam, medico honestati pallio & lauro, virtutes sapientis æmulemur. Nam publicæ rapinæ genus est, eorum gestare insignia, quorum gesta factis non expresseris. At replicabis, minimè requiri ut omnia constitutiva Theriaces alexiteria sint, quædam etiam desiderari, quæ cor ac reliquas partes principes restaurent ac confortent, & talè quid esse *omnia piperum genera*: ad quod respondeo illud, quod in Moralibus communiter adstrui solet: non oportet facere mala, ut inde veniant bona. Roborantia talia sint, quæ spiritus non accendant, nec inflammationem augeant, aut periculosas phlegmonas suscitent; apyrexias, cordis exæstuationes, & deliria non accersent, humores non exagitent, ne pestilentis contagii semina commota, citato gradu in penitiores aditus rapiantur, suam impunè lusura tragædiam. Elenchus hic est, ac vitium Mysochymicorum, turmatim omnia congerere in unam antidotum, nullo habito delectu, profit nè, num v. obsit: an non stupenda est *Piperum quantitas*, quâ, veluti basis, Theriacam constituunt; cum acrimoniâ suâ reliqua omnia constitutiva superent, lingvam & palatum feriant, ac veluti inflamment. Ex quo fonte indicationum calidissimis morbis *Pipera* medicantur? Tædiosum mihi est tam absona ulterius refellere. Concedam, tibi, & reliquis Theriacariis, quod toti Europæ ex theatris & abaco millies decantata & promulgata Theriaca non solum alexiterium, sed omnes corporis affectiones quasi Chironis Myrothecium, ac Panacæa, deturbans amuletum sit, quemadmodum longâ seriè inscripti tituli & encomia id testantur; quô ergò errore ac insaniâ actû est, quod, cum Theriaca adversus venena, venenatosque morbos omnes, unicè & præcipuè commendetur, nihilominus tamen ejusmodi simplex ingrediens, quod nullâ virtute alexipharmacâ pollet, pro fundamento & basi veluti molis tantæ, tantæque rei constitutû sit? Cum de congruo & per bonas regulas, ejusmodi remedia alexiteria iis maxime constare debeant, ad quod naturâ & arte jussa sunt & ordinata: cum interim *Piper, cujuscunque generis* sit, nihil eorum præstare aptum sit, ad quod assumptum esse perhibetur; adeò quidem, ut tantum absit, quod venenis contrarietur, malignis resistat morbis; ut etiã contrariis qualitatibus suis invisum sit, & conscientioso Medico suspectum, ut in quotidianos usus sibi deligat. Si quid igitur mea potest sententia ac suffragium, firmis rationibus fulcitum, judico vel hoc ipso, *prædicta tria piperum genera* in superabundanti nimis dosi & pondere Theriacæ adjecta esse, quibus prohibetur, quò minus, in contagiosis morbis calidis, securè liceat uti ipsâ, præsertim eâ dosi, eoque pondere & quantitate, quâ par esset, diris & ferocibusistiusmodi morbis opponere remedia, spe victoriæ, & superioritatis, qua hostem suum debellatura.

Transeo *ad Opium*, quartum ingrediens, de cujus naturâ, crasi, & proprietatibus, uti magna humani ingenii fert lubricitas, in dissentanea abitum est judicia, adeò quidem, ut, si unquam Poëta ad rem cecinit; *Mille hominum sensus, capitum discrimina mille*; illud in nostram huc possit detorqueri sententiam. Nonnulli enim in sicco piscantes, ad mensuram limitati ingenii sui, in puris & materialibus qualitatibus, velut limo, defixi, totam Philosophiam, discursum & demonstrationem suam arbitrio externorum sensuum, gustus & palati, definivêre, dum *Meconium* aut si mavis, *Opium* (in binas diversi sectas) amaritudinem ejus consulentes, sulphureum calidumque dixêre, alii frigidioris genii, & cerebri, considerantes stuporem, difficultatem anhelandi, ac nonnunquam suffocationes, quas, spiritûs densando, invehit; *Opium in summo gradu frigidum* censuêre, ad hoc placitum inducti speciosâ illâ mutuæ actionis & reactionis analogia, quod quasi *noxius Opii spiritus* insito nostro spiritui commissus, duellent, ac impetum faciant, & ex mutuâ illâ spirituum collisione & dispendio frigus tale, parum à morte dissidens, suâ spontè inducatur. Hoc placitum & dogma mordicus sancivit & tuitus est Riolanus, *in sua contra Quercetanum invectiva*, ubi ideo inter Narcotica *Opium* locavit, quod

quasi

quasi cum Cicutâ symmetriam habere crediderit, ob stuporem, & animalis facultatis omnimodam intereeptionem. Docuit, substantiæ infrigidantis esse *Opium*, Pereira, *Method. 14.* quem Doctissimus Hispanorum Petrus Michael de Heredia *in Syntagmate suo, quod Anno 1665. edidit, Comment. in Avicennam cap. 67. de Quintana*, acerrimè impugnavit: *decipitur, inquit, putans, Opium frigidum esse, & frigore somnum conciliare; quod falsum est. Est enim virtus narcotica à frigore diversissima, quæ virtus unica causa est, ob quam paroxysmos abigit, quia sensum molestiæ expultricis obtundit*: hæc de Heredia. Verum pace tantorum Virorum, sive qui frigoris, seu qui caloris qualitatum *in Opio* partes tutantur, ad secreta & naturæ penetralia, abditasque rerum causas, proximius accedendum. Non enim exoticus hic influendi modus, agendi & deleteriè sæviendi rabies, inermibus, & purè materialiter concurrentibus qualitatibus imputanda venit. Sunt actiones à totâ substantiâ emanantes, à formis resultoriè determinatæ, quibus exindè vel nulla, vel sera, & imbecillis cura & antidotus prostat; quod substantiis contrarium nihil sit, & remedia à tota substantia resistentia, & deleterias causalitates infringentia, aut ignoremus, aut iis careamus. Hoc principium operativum, formas sequens, à quibus dimanat, seu modum à tota substantiâ agendi, in ænigmate prævidit & hariolatus est noster Galenus variis in locis, uti *lib. 5. simpl. cap. 1. cap. 17. & cap. 18. lib. 6. de Abrotano, in Epid. Sect. 6. Comm. 5.* Et Avenzoar *1. Theis. cap. 1. de Theriacâ.* A Galeno vicinioribus nobis temporibus feliciter hoc expediêre Fracastorius, Cornelius Gemma, Tholosanus, Fernelius, Sennertus, Trophimus, Sorier & recentissimè Bravo & de Herediâ, Hispanicæ subtilitatis Prototypon, quos consulere L. B. svaserim. Mihi hæc, per transennam dicta, excursionis loco sufficiunt. Illud solum exinde eruo; sive *Opium* calidissimum sive frigidissimum esse, evincas, multa te manent absurda solvenda, dum tibi ad exemplo plura in calore & frigore *Opio* æquipollentia sistemus; strangulare tamen, narcosin inducere, & Morphei Tragœdiam ludere non deprehendemus, ut proindè ad ignorantiæ asylum, qualitates nimirum occultas, aut ad formas à tota substantia, & per se, operantes, de quibus ex professo *in Classe XII. titulo de Zenexto* egimus, (quæ altioris scrutinii est) necesse erit confugere. Et verò hinc illud indiscriminatum Chaos, & tenebræ plus quam Cimmeriæ in Medicinam invectæ sunt, quod ea saltem, quæ palpavimus, & sensibus tractavimus, nudas ac materiales qualitates nimirùm, rudi Minerva, aut ut canis ad Nilum, contemplati simus, gustui ac salivæ nostræ mysteria naturæ revelanda & decernenda credamus; unde mille errores, sophismi & fraudes pullulârunt. Præcessêre Majores nostri; eos aberrantes nos ad præcipitia comitati sumus, humilia & inefficacia pharmaca tractantes, solas sensibiles qualitates aspectantes: cum tamen & alia possimus terere vestigia, queis non multi ex venerandâ Antiquitate quoque antecessêre, qui non semper calida frigidis, humida siccis &c. sed calida calidis quandoque medicati sunt, ibi scilicet, ubi malignitatem, causam à totâ substantiâ agentem, subodorati sunt, optimè callentes, quod calida calidis resistant, non ut calida sunt, & reduplicativè sumpta, sed ut à tota substantiâ reagunt. Alexiteria sunt altioris ordinis, quam puræ effœtæ qualitates, ac accidentia purè materialia, calor & frigus &c. Quanquam, si scholis sine glôssâ auscultemus, contraria essent contrariis curanda; contra quod disertissimè (omnibus ad æmulationem) vir rari talenti (nisi defodisset) Helmontius, multis acriter disseruit; sed spe interim lactatos nos, velut pisces in sicco dereliquit, multa percontatus, pauca revelavit, forsan mœrore absorptus, quod lagenam (ut ait *tractatu de Potestate medicaminum*) semel possessam amiserit, Deo tamen id adscribens, qui, ut ait ipse: novit cur capræ caudam tam brevem dederit, & talenti sui cohæredes non instituerit. Enimverò ad hæreses istas qualitatum & saporum, ex quibus rerum naturas, substantiam & activitates colligere, hactenus aberratum est, multorum Botanicorum rudis speculatio & vitiosus palatus induxit. Hi enim Plantam, quam amaram, ponti-

ponticam, ac linguam ferire, sensêre, suis assignatis gradibus & statione, calidam dixere: Si quam inodoram, succosam, acidam, uti lactuca, sempervivum, acetosa, hanc frigidis accensebant: in aliis verò, ubi ratio ejus vel deficiebat, vel arguebat, verbis nos pascebant, terminis ludentes, & quædam, non formaliter, sed virtualiter vel eminenter calere, frigere, & agere perhibentes, ut: ajunt; *Piper gradus multos caloris eminenter habet, calefacit virtualiter, ustulat non formaliter*. Hæc illi. Colores porrò, & qualitates etiam aspectabiles, eis ansam, hariolandi multa, dedêre. Sic nix Camphoræ & albedo frigiditaté eis depingit; cum tamen inflammabilis sit, inter undas exardescat, & veterum Naphtam æmuletur. Hæc, velut Ideas, proposui, ut elucescat divini Senis stabilis dissertatio, quando nos non tam calida, frigida, humida, sicca, quam acida, salsa, pontica, amara, substantias & concreta vult contemplari; in iis enim latent rerum semina & formæ; ex his dualitates, sympathiæ, & contrarietates emanant, nobisque lumen communicant, ut citò tutò ac jucundè, specificis auxiliis morbos profligemus, & deleteriis insultibus, agentia ex tota substantia opponamus. Cur autem hactenus præstitum non sit, communis error, & primarum qualitatum nudus aspectus, nos avocavit. *Opium* igitur, si penitius contempleris narcosin ejus, & virus, quo animali facultati insidiatur; non à qualitatibus primis, quæ calore aut frigore aspectabiles, & notæ fiunt, non ab amaro etiam sulphureoque miasmate, quod exhalat, illud fortiri deprehendes, sed à seminali virtute, à formâ substantiam induta, ejusque influxu, ad quem à Patre luminum jussa fuit, ut sic ageret, ut sic noceret volentibus, Juxta illud sacri textûs: *Germinet terra herbam virentem facientem semen juxta genus & speciem suam*. Sed hæc ad Theoriam magis conformantur.

Quæramus nunc in praxi: num *Opium*, inter reliquas suas specificas dotes, præditum sit virtute alexiteria? Si aliorum placita, & sanctiones, meis præferam, reperio ex Dioscordie, *nullam* ei *virtutem alexipharmacam* inesse, qui pro se Diagoram, Erasistratum, Andream Mnesidemum allegat, qui & ipsi pariter suffragantur: imò *usum Opii* in genere vetat, & exitiosum esse, decidit. Sequutus Tabernæmontanus, ait: *Opium à Diagorâ repudiatum esse, quòd apertum venenum sit*, in suam authoritatem Fernelii locum, *lib. 6. Methód. Med. c. 1.* trahens, quo ait: *si in corpus assumatur, (opium) enecare hominem &c. & quoquo modo in usum trahatur, membrorum sensum tollere, extinguere calidum innatum ac influens, hominemq; dormientem vitâ privare*. Hæc ille ex Fernelio. Quam ob rem, *nunquam exhibendum Opium*, suadet Tabernæmontanus, *nisi in summa necessitate, utpotè perpetuis vigiliis, doloribus acutissimis, ac ubi reliqua medicina inefficaces deprehenduntur; & quidem tunc, cum grano, ut ajunt, salis, moderatè, ac cum cautela, in usum esse vocandum*. Cumque veteres Medici, uti Mesues, Aëtius, Ægineta, Oribasius, imò Galenus ipse, temerè satis, in Compositionibus suis, quasi placenta foret, abusi sint *Opio*, hortatur Posteritatem, *ne audacius eorum Composita & Electuaria agris ingerant, ea vel maximè, qua Meconio* (quod cum *Opio* confunditur, illoq; deterius est, si quis tamen inter rabidos mitior) *confixerint*.

Matthiolus, *lib. 4. Herb. c. 64. Cum formidine Opium esse tractandum*, præcipit, *tanquam inimicum vitæ insidiantem*. Interim ejus *usum* vel *nullum*, vel *cum summâ vigilantiâ, ac minima dosi*, suadet, *nisi despe rata id urgeat necessitas; tum demum adhiberi posse: sed tamen singulari iterum cum prudentia & salis grano; aliud videlicet pharmacum Opio addendum, vel ipsummet corrigendum; cæteroquin illud calorem naturalem enecare, sensum omnem tollere, & hominem interimere dormientem*.

Ruellius, *de Natura Stirpium, lib. 3. c. 105. Audivimus*, inquit, *quosdam, cum valetudo impatibilis odium vitæ fecisset, hoc papaveris scilicet succo sibi mortem conscivisse*.

Rhodius, vir ævi nostri rari talenti, *in Analeptis super Ludovici Septalii cautiones Med. in lib. 3. Opium non prabendum, nisi vires constent*, è Gvainer. Tr. 14. c. 8. notavit. Idem Rhodius, *extremè periculosum esse*, in Zacut. Hist. Med. lib. 1. testimonium reperit.

Renodæus, *de Materiâ Medicâ, lib. sect. X.*

Opium mixta caliditati annumerat, *sed hanc leviorem & fugacem frigiditatem è contra validiorem & contumaciorem* judicat. Observavit pariter, *si indiscriminatim exhibeatur, tremorem & paralysin non tantum inducere, sed prorsus ad perpetuum somnum, ac vitæ interitum, deducere.*

Schröderus, *in Pharmacopœiâ suâ, lib. 4. Class. 2. p. 394. malignitatem quoque Opio* attribuit; *præterquam enim, quòd urinam supprimat, alvum claudat; induit livorem artuum, frigidos sudores elicit, respirationes parvas, ac ipsam mentis alienationem, accersit:* quod ipso Scribonii testimonio comprobare videtur. Observavit Idem, quod de qualitatibus Opii, calidumnè, an verò frigidum sit, lis sub judice sit, & ab Authoribus controvertatur. *Nil enim incommodi metuendum* censet *ex Opio, cujuscunque facultatis sit, in Theriaca, cum in pauca copia usurpetur. Calidum tamen potius, quàm frigidum esse,* philosophatur, *vim autem ejus narcoticam,* ait, *non à frigiditate, sed ab occultâ qualitate resultare; hâc persuasus ratione, quòd similem narcosin observare liceat, in nonnullis peste correptis, febribusq́; malignis & ardentibus.*

Quercetanus, *Pharmacop. Phytol. cap XI.* adeò *sulphureum* statuit *Opium, ut à sulphure suo facilè flammam concipiat ipsum, & ardeat, odoremq́; narcoticum retineat, etiam post ignis examen integrum. Hinc fieri non posse, nisi interveniente alia præparatione* (meliore videlicet, quàm vulgaris illa fit, quâ suam vult intellectam) *quin cerebro mirum in modū infensum sit, & perniciosa lethiferaq; inducat symptomata; qualia ipsi rectè tribuit* Scribonius, *de Compositione Medic. cap. 48.* juxta cujus sententiam *Opium gravedinem, gelationem, & livorem artuum, frigidosq́; sudores manare facit, spirationem præpedit, mentem sopit, sensusq́; abalienat: sed corrige illud, si sulphur ejus abominabile arte penitus secernatur; quo facto utilissimum evadere medicamentum. Cap. eodem XI.* amplius censet, *idem* (*Opium*) *ante sui usum, in quantam essentiam redigendum, atq; ita eò redactum, longè aliam, eamq́; meliorem præparationem quàm in Theriaca, obtinere; solum enim Opium in causa esse, quoniā crudum incorrectumq; & sine ulla præparatione, Theriacæ misceatur, quod hæc ad fermentationem sui aliquot menses, imò annos, requirat, priusquam evadat tuta. Nam ipsum prius fermentare debere, coqui & depurari, & noxio suo sulphure spoliari; ad quod negotium XII. menses requirantur ut plurimum: deplorandum insuper errorem esse* (pergit Quercetanus) *quod trium unciarum dosi tantum venenum* (putà Opium) *addatur,* (scilicet Theriacæ) *quod tamen paucorum granorum pondere, vitæ spiritum sufficit, & perpetuum somnum inducat.*

Bauhinus, *part. 2. Hist. Plant. lib. 30. pag. 395.* negat, *Quercetani descriptam novam Opii correctionem, antiquâ veriorem esse, & primò venenatam qualitatem malignitatemq́; inesse Opio,* affirmat, *quæ per digestiones nequaquam minuatur, aut superetur, nec accessione aliorum medicamentorum tollatur, sed tantùm corrigatur:* deinde censet in specie: *per Hyacinthos, Corallia, Terram Sigillatam, Pul. Bez: & Unicornu, nihil minus Officinarum Opii malignam istam qualitatem.*

Ex his adductis Authoribus collegeris, L. B. quàm sit concors tot Scriptorum philosophandi ratio, in designandâ *Opii* naturâ, qualitatibus, & virulenta indole, ut vix ullum reperias, qui inter illos sæpè dicto *Opio* virtutem alexiteriam, ac benignum in nos influxum, accenseat; quin potius omnibus viribus repudient, ab ejus consvetudine & usu dehortentur; pestilens, narcoticum, & invisum ægris, claris terminis pronuncient. Quorum Antesignanus fuit *Schröderus* noster, qui ipse contagiosis & deleteriis morbis, febribusque perniciosis, tale, aut homogeneum, virus, naturâ suâ inesse, palàm confitetur, neque tamen à Theriaca illud arcere audet, eò, quòd in parva dosi eam constituat. Sed hallucinatur optimus *Schröderus*, cùm jam dictum *Opium* sit inter prima Theriaces constitutiva, ad uncias tres eidem decretum; quæ quidem quantitas haud exigua est, præsertim, si crudum, atque incorrectum mihi quidem, ac D. D. Quercetano satis suspectum, noxium, & in jam dictis malignis affectibus planè exitiosum. Nam venena pleraq; sic à naturâ comparata sunt, ut, simul ac in corporum nostrorum penetralia admittuntur, & caloris nostri beneficio actuantur, à vinculis, quibus hactenus compedita videbantur, expedita, virus suum aperto Marte in nos derivent

derivent aut jaculétur, vitale robur adoriantur, sensûs hebetent, spiritûs omnium facultatum dissipent, calorem insitum supprimant, & expugnato Corde, vitæ habitaculo, certam nobis mortem, pro veneni qualitate & pondere, sine induciis, quandoque accelerent. Perniciosi etiam morbi ac pestilentes, consimilem nobiscum ludunt Tragœdiam ac Catastrophen: Cor primariò expugnare attentant, debilitant, angustias accersunt, exæstuantes facultatum spiritûs rotant & circumagunt, sensûs ligant & sopiunt, spirituales virtutes dementant, præviam phantasiam & sensationes perturbant; totam denique nostram corporis œconomiam pessundant, virusque suum virulento fomite dilatant, ac totam sanguineam massam malignis ichoribus fermentant intimius penetrantia, donec penitus de vita conclamatum sit, nisi præmaturius succurratur. His igitur pestibus, & generis humani sicariis, ut maturo consilio obviam eatur, nihil cunctando & hærendo, remedia certè paria, illisque proportionata, desiderantur, talia nimirum, quæ alexiteria sint, quæ à tota substantia agant, nobis rivalia, cordi dicata, vivifico nostro humido & substantiæ amica, virus dissipantia, cor denique validissimè propugnantia; quod plerunque diaphoresi absolvunt, sanguinem rarefaciendo, mundando, & restituendo. Nunc in *Opio* nostro hæc omnia ad amussim delineata sunt, velut potius contrariâ qualitate & crasi nobis invisum sit, intestinus hostis, præclarus, ut ajunt, *custos ovium, lupus*. Quis enim non videt, sive de foris in usum veniat *Opium*, sive intra corpus admittatur malesanus hospes, in contagiosis & virulentis affectibus, quòd eadé semper bellua in nos sæviat; utut corrigas, redit ad genium & indolem, vitalia lædit, quatenus sensûs nostros ligat, torporem inducit, cerebrum narcotico miasmate ac Mephyti exhalante opplet, spiritûs influos ac refluos præpedit, quorum functiones intercipit, omnia denique pervertit & turbat, etiam in parva dosi, trium aut quatuor granorum, administratum. Præterea nullas habet à natura qualitates venenis resistendi, cor tuendi, virus propellendi, hominem à tam sævo hoste vindicandi. Accedit his, quod in morbis malignis, febribus Hungaricis, *Opii & Opiatorum* medela, vel in parva dosi lethalis sit; cujus rei testis & arbiter, qui talia vidi spectacula, sæpè fui. Quare ab horum usu sibi temperent Medentes in iis, qui similibus morbis tentantur, author sum, ne sibi maculam inurant, ægris verò certam necem ac perniciem accersant; cùm benigniora remedia prostent, quæ somnum in his morbis fugatum reducant, aut, si tuti esse volunt, sua spontè revertentem longanimiter præstolentur.

Ne tamen arbitrêre, me velle omnem *Opiatorum* usum abrogare, ac eo interdicere, quod tantum abest, ut potius eximias dotes ac prærogativas eis accenseam, & ob illud ipsum *Opium* Theriacæ attribuam, diversis in affectibus, multas dotes, utpotè in doloribus non malignantibus, & ubi suspicio deest affectûs soporiferi; in coercendis fluxibus, sive spontaneis aut symptomaticis, sive hypercatharsi & superpurgatione excitatis; id est, in fluxu Synthetico, Dysenteriâ, Lienteriâ, nimio & prolixo fluxu Muliebri, Hæmorrhagiâ Uteri &c. in quibus, atque similibus casibus *Opium*, ac Theriaca, magno successu porriguntur, adeò, ut *Opium* habeat Typum Romphææ, aut ensis bifidi, quem si incauta, furiosa, aut delirantis manus tractaverit, jugulum petit, herumque confodit: viceversa; qui dextrè eum versare noverit, huic amicum subsidium, certa defensio, ac patrocinium futurus. Sic *Opium* improvidè propinatum vitæ & necis solet esse libamen. Sed replicabunt alii, in mixtis, & adunitis pluribus ingredientibus, & compositis, non remanere crasim, & dotes, miscibilium rerum, sed resultare tertiam quandam formam, quam, cum Philosopho, *formam mixti* appellant, quæ beneficio fermentationis ex omnibus partibus emergat ac producatur, & differat à quovis ingrediente seorsim sumpto. Unde Theriacæ recenter dispensatæ vires anodinas & soporiferas adscribunt; antiquam verò ab his immunem

munem esse, contra omnem & manifestam experientiam asserunt. Sed reverà nihil hic mysterii latet, aut efficaciæ in proposito argumento, cui irrefragabilis veritas, & experientia contrariatur; cùm indies nos experiamur, quòd Theriaca vetus, annorum etiam decem, vel ultra, æquè vires anodinas aut somniferas habeat; ac recentissima; & viceversa. Quod si tamen, labentibus annis, Theriaca exolescat, non solæ virtutes aut vires *Opii* labascunt, sed totum Compositum, & Theriaca, juxta omnes qualitates, fatiscit & enervatur; prout omnibus Compositis accidit, quorum vis & energia vetustate temporum atteritur: è quorum censu sunt omnia Electuaria, sicut & Theriaca, quæ præ reliquis Compositis nullam habet, ab interitu, prærogativam. Ut proindè non satis mirari quandoque licuerit, quo fascino & philtro alienati nonnulli fuerint, quòd, cùm, de more & lege Collegii Medici, in consvetis Officinarum nostrarum Inventariis, aut Visitationibus, semper cura habeatur, ut talia extent Composita, quæ ex recentibus nuper confecta, vetustis, tanquam inefficacibus, repudiatis; solam tamen, & unam Theriacam, à vetustate & annis commendant. Neque enim mihi persvadeo, quòd longævitas illa, & incorruptio Theriacæ, à fermentatione peractâ dimanet; cùm hoc jure reliqua etiam Electuaria, quæ Melle, disparatis Succis, Liquoribus, Pulvisculis constant, à corruptela servari & eximi deberent; refragante tamen experientiâ. Neque ab *Opio* hoc illi accedit (prout Quercetanus somniavit,) sed potius à Succis concretis, ac acidis, Gummatibus, Chalcitide, & Terrâ Lemniâ, vino dissolutis oritur. Quippè dicta sibi invicem permixta, sola, haud leve fermentum conceptura essent, quantò magis Melli juncta; quibus nimirum dissolutis Gummatibus, Terrâ Lemniâ, uti & Croco, Succisque concretis, Vino dilutis, Mel liquidius, quàm par est, in præparatione Theriacæ efficitur; ex quo potissimum illa fermentatio excitatur; quandoquidem etiam Mel simplex, affusione tantùm aquæ simplicis, à consistentia sua crassâ & naturali nonnihil declinans, protinus fermentari solet; quantò evidentiùs è tot diversissimis concretis Succis, Gummatibus, Vino etiam dissolutis, aliisque Pulveribus, acribus nec non superingestis, utpotè Chalcitide, fermentabitur: quod si verò accidat, ut Mel nimium fermentetur, illud reverà è dulci liquore degenerat in acerrimum & corrosivum stagma, aceto ferè symbolum, & homogeneum. Quocirca incumbit omnibus illis, qui Electuaria, Antidotos, Theriacam, & Opiata dispensant, ut Mel crassioris formæ & consistentiæ adoptent, neque largiùs humores, ac liquida, rebus dictis solvendis affundant & diluant; prout in præparatione Theriacæ perperam sæpius fieri assolet; ne fermentatio illa ultra modum excitetur, quâ reverà toti Composito nihil virium accedit, modò non quandoque minuatur; uti ex dictis superioribus rationibus patet. Nec ullo pacto habet illa fermentatio, ex natura rei, ut compositum efficacius reddat, quàm ipsæ partes constitutivæ sunt, desumpta paritate & exemplo ab ipsomet *Opio*. Nam si exacta computatio totius Compositi instituatur, quantum de uno aut altero ingrediente dimidiæ unciæ Theriacæ insit, reperietur, quòd dimidiam unciam *tria, vel quatuor, grana Opii* (modo debitum & proportionatum pondus Mellis, quod respectu aliarum specierum constituentium omnium, triplum esse debet, non verò quadruplum fraudulenter adjiciatur) ingrediantur. Sed quam manifestè, præ reliquis omnibus ingredientibus, vis anodina in unâ drachmâ Theriacæ, ad sedandos colicos dolores, sistendos alvi fluxûs &c. insit, propatulum est, ac omnibus tritum; ut proindè in ejusmodi affectibus idem sit Theriacæ drachma una vel altera, ac aliquot *Opii*, seu *Laudani* cujusdam, grana exhibita; non obstante, quòd *Opium*, licet cum reliquis in Theriacâ mixtis plurimis, fermentationem sustinuerit, viribus nihilominus constans, pristinum agendi modum & efficaciam non amisit. Quod ipsum meâ & pro-

propriâ experientiâ consignare volo, qui sæpius Theriacam in largiori quantitate ipsemet sumpsi, semper expertus, quòd *Opium* idem in Theriacâ conficeret, quod per se *Laudana opiata* deglutita præstitura essent: ipsoque sensu expertus sum, quòd placidissimam mihi quietem ambo, tùm Theriaca, tùm Laudana, causaverint, sine somno profundo tamen, (quem quidem effectum in me omnia & *Opiata* & *Laudana* semper præstant) animo sibi relicto satis tranquillô, ac tantùm non omnibus curis soluto, sed tamen semivigilante me, somniisque dulcissimis, ast brevissimis, variatim refecto. At inter hæc non solùm vim anodinam *Opii* in Theriaca observavi, sed sensi pariter, ab assumpta dicta Theriaca, iteratò, hypochondriorum murmura, recurrentia tædia, sine dolore tamen, aliquali nihilominus sensu, & ad vomitum proclivitate, irritô licet conatu: quæ omnia ac singula purgantibus annexis Theriacæ, è quorum censu *Rheubarbarum*, *& Agaricus*, *mitiora*; *Chalcitis virulenta*, *immitis*, *& effera*, sunt tribuenda: quæ quidem suum motum & effectum conficerent, si reliquis ingredientibus numero & pondere æquipollerent; *Opio* & dosi paria vires catharticas, & emesin (chalcitis) exererent: quod cùm non sit, ventriculum, & alvum, quam solvere nequeunt, turbant & confundunt. Hæc autem, quæ in præsenti commemoro, non solùm in Theriacâ novâ ac recenti, sed veteri etiam, per decem annos, & ultra, edidici. Ex quibus, velut per transennam & nebulam, perspicere licet, primò Galenum Theorematis sui immemorem esse, *lib. de Theriaca ad Pisonem*, ubi inter reliquas Theriacæ dotes conspicuas, & hanc annumerat, quòd purgationem & alvum sistat, sumpta post catharticum, ob vim, quam habet, alexiteriam, & omnibus venenis superiorem; interim tamen *Rheubarbarum*, *Agaricum*, *&*, *violenta natura*, *Chalcitidem* accersit, quæ corporis nostri œconomiam susq; deq;, vi purgante & emetica, everterent, nisi in minori paulò dosi adjicerentur, parum illam refrenante virtute alexipharmacâ, quæ in Theriacâ delitescit; ut citra omne propositum, & artem proinde Cathartica & Emetica Theriacæ sint adscripta. Secundò: non inesse Theriacæ omnium & singularum partium veram fermentationem, probatur, sed aliquarum solùm, & præcipuè Mellis, affuso nimio liquore dissolvendis reliquis ingredientibus, cùm paucus desideretur; quæ deinde supereminens humiditas primaria causa esse solet fermentationis in Melle, concurrentibus nonnullis aliis succis accidis. Proindè licet Mel fermentet, cum pauculis aliis, non tamen fermentatio illa habenda est pro genuina & generica ac totius Compositi trâsmutatione; cùm multa contineantur ad fermentandum positivè inepta, & vel maximè *Opium*, quod etiam spatio decem annorum viribus suis constat, nihil roboris aut energiæ deperdens, nullius qualitatis factâ alteratione: ex quo proindè nulla in Theriacâ Metamorphosis & nova genesis spectari potest; cùm magis & minùs non suscipiat, confusum semper durando Chaos. Tertiò: ad præpediendam fermentationem Mellis, nè dulcedinis ac virium dispendium subeat inter fermentandum, deligatur Mel crassius pro confectione Theriaces, & reliqua ingredientia, quæ vino dissolvenda & diluenda sunt, pauco liquore diluantur: ubi enim paucus liquor affluit, ibi fermentationes tardantur. Quartò: cùm in Theriacâ non sit genuina fermentatio, qualis ex Farinâ & Aquâ resultat, cujus massæ minima portio per totum corpus tota diffluit, adeò, ut, nisi illicò pistrinam & furnos subiret, tota Massa panis homogeneum fieret fermentum. Nam actio fermenti est corruptio prioris Compositi, & generatio novi, viribus & accidentibus utplurimum à priori distinctis. Quæ enim fermentantur, fiunt spirituosa, intumescunt, & pro natura fermenti alterantur: &, prout Doctissimus Riplæus ait: *vera fermentatio est animæ cum corpore* (materiam cum forma subaudiens) *incorporatio*, *restaurans innaturalem odorem*, *saporem*, *& calorem*, *per naturalem inspissationem rerum separatarum*, *debitâ redintegratione*; *unde corpus à spiritu accipit impressionem*; *ut unumquodq; possit juvare alterum*, *ad conciliandam perfectionem*. Talis autem digestio & fermentatio in Theriaca non extat, annos etiam decem asservatâ; cùm eosdem effectus post decem annos producat, quos

primo confectionis die: quod vel maximè *Opium* ex Theriacâ sensibiliter præstat. Et, licet fermentum verum non mutet substantiæ massam, mutat tamen qualitates, dum massam in tumorem attollit, spiritibus quasi per resolutivam quandam digestionem turgentibus & excitatis, dum acescunt humores, spiritûs resolvuntur, & novum ens qualitativum resultat; quod in Theriaca non experimur. § Hæc operâ tumultuariâ attigimus de *Fermentatione*, de qua innumera, rara, curiosa, & inaccessa aliis Authoribus, afferre possemus; de natura & specie scilicet *Fermentorum*, quâ ratione transmutationibus præsint, digestiones, gustus, sympathias, & antipathias rerum gubernent, quâ ratione instar seminii feracissimi in infinitum quasi participalia sint, & augeantur, semper ex determinatione sui plurima secundum speciem producendo, ut sint quasi totum in toto, insimul etiam undiq; diffluа, & totum in partibus singulis: quæ tamen hîc tractare, locorum & temporis angustia prohibet. Ad *Agaricum* proindè transeo.

Post *Opium* igitur, cujus vivam Anatomen analyticâ & resolutoriâ methodo tradidi, prægraves errores & amethodos, quibus nostra Theriaca scatet, pro conscientiæ & obligationis vinculo detegens, sequitur *Agaricus*, de cujus temperie, naturâ, & indole, tum Veteres, tum Recentiores dissident. Dioscorid. *lib. 3. c. 1. adstringendi, calefaciendiq; naturam habere, alvum solvere, & venenis repugnare*, perhibuit. *Mesue*, sub titulo *medicinarum laboriosè solventium; in quibus sit venenositas, ponit hunc fungum quoq;*: idq; *capitulo 3.* in quod istum *ordine primo calidum* statuit, *siccum secundo, duplicíq; constare substantiâ, aërea & terrestriori stipticâ, sed tenui, ob prædominium igneæ substantiæ, quibus incidat, attenuet, detergat, obstructa reseret, flatûs dissipet, purget alvum, utramq; ciendo bilem*, pro confirmatione Galeni assensum adducens. Deinde subjungit, quod *urinam & menstrua proliciat, uterum perpurget, lumbricos enecet: &c. multam interim virtutem alexiteriã* Agarico tribuit.

Sylvius, *in Annot. super Mesua descriptionem Agarici*, ait: *Istum esse naturâ solutivum, carminativum, & aperitivum omnium oppilationum. Imprimere morbosum characterem visceribus, quæ debilitet, supinum ac vecordem esse in operando, citra virtutis alexipharmaca testimonium.*

Manardus hanc, super Agarici descriptionem Mesues commentans: *ad ferarum morsûs, qui infrigidando accidant, valere*, sententiæ Galenicæ sectator, quam & pro se adducit, scribit.

Ruellius, atq; Matthiolus, è Mesue, Sylvio, & Manardo, assignant *vim purgantem & renovantem* Agarico: subjungunt tamẽ, non nisi è Manardo, *resistere venenosis accidentibus, in vino haustum.*

Tabernæmontan. *part. 2. lib. 3. cap. 3.* inter *medicamenta phlegmagoga* præcipuè numerat Agaricum; & citat Fallopium, qui, *in Tractatu de medicamentis purgantibus*, Agaricum *lædere intestina, segniter ac modicè operari*, habet, &, in fine, mutatis è Matthiolo formalibus, sequentia, lingvâ vernaculâ, addit: Das *Agaricum* widerstehet auch allen gifftigen Unrath. Sed *sub titulo*, von den Lerchenschwam̃ Pilulen/ è Manardo adjicit: Das *Agaricum* wird auch aufgelegt Pflasterweiß / wider die Bisse und Stiche der gifftigen kalten Thieren.

Nec Renodæus, *lib. 3. de Mater. medica, cap. 8. Vires alexipharmacas* dat Agarico; licet Dioscoridi, in reliquis omnibus, hoc excepto, sit consentaneus.

Clariss. D. Schröderus *hoc apostema, & scabiem, vetustate putrescentium arborum, nequaquam* commendat, aut *antidotum* credit: *lib. 4. pharm sua, cap. 3.* ubi *purgantibus* primario annumerat.

Quercet. *Tom. 2. pharmacop. Phytol. cap. 29.* eundem Agaricum *inter pituitam purgantia* refert, *vim ejus itendidem imbecillem* asserit, *& ventriculum offendentem, cap. 319.* Hinc *in Compositione Theriaces nullum digniorem locum aptioremq; unà cum chalcidite, ipsi designavit, quàm* qui præ foribus patet, *pag. 460. Pharm. General. sive dogmat.*

Ex his in medium deductis Clarissimorum Virorum sententiis colliget. B. L. quòd Dioscorides, & Manardus, soli (qui & ipsi è Galeno mutuati sunt, uti & reliqui omnes) Agarico nostro *vim Alexiteriam*, stylo & verbis frivolis adscripserint, sumptis venenis ac morsibus letiferis remedentem; reliqui verò

omnes

omnes vim *pituitam purgantem*: imò non defuerunt, qui ei *virulenti*, nescio quid, inesse perhiberent & minimè dignum, qui catholicam hanc antidotum, & nobilem Theriacam, constitueret; uti reipsa insanum judico, medicamentis alexipharmacis, cor tuentibus, virulentias profligantibus, ejusmodi nocua purgantia coacervare, quæ totâ substanria differunt, imò contrariantur. Enimverò hi, qui *Agaricum* definiunt, esse *alexiterium*, Regula & Canon nobis esse non possunt; cum ratio illos convincat & dissvadeat, & ipsa tutior Magistra Experientia in contrarium hortetur; ut proindè, præter inania verba & sonos, aliquid solidi non reperias. Taceo doctissima commenta recentissimorum Authorum, super *Agaricum*; uti Clarissimi & Acutissimi Hispanorum Scriptoris Nunez, qui usum *Agarici* vituperat, quod *vomitum moveat, & ad partes affectas humores fluidos inclinet*, *minimè* docens, quod *virus repellat*. Vide, in terminis, Cardanum, qui Agaricum *humanæ naturæ inimicum, ad vomitus sollicitantem, ventriculum subvertentem, molestas cardialgias inducentem*, ait, & reprobat; *cujus substantia*, inquit, *putrida est, malignis fungis & tuberibus consimilis: putrefiunt enim citissimè, & malignè*: hæc eorum genesis. Lege Petrum de Heredia, *in Febre Amphemerina* & reperies, quales virtutes *Agarico* tribuat, cordiales autem & alexipharmacas neutiquam. Helmontius Agaricum nigrum *præfocandi & strangulandi virus habere*, ait *eò quod fungosæ indolis, ac in ipso enascens trunco contaminetur; videsis, nè & albicanti huic fungo paria inscribenda elogia, qui cum Agarico nigro paria habet cunabula & genesin*. Hinc proindè, cum Clariss. & Doctissimo Quercetano, & reliquis magnæ notæ viris, *Agaricum* indignum & reprobandum censeo, qui Theriacæ adnumeretur, cùm, instar remoræ, cætera alexiteria sistat, retardet, infringat, natuſæ; & vel maximè ventriculo, inimicâ qualitate hostilis, præposteros effectûs procuret. Neque hic subticere possum experientiam, quâ comperi, *Agaricum habere vim exurendi*, ad instar Euphorbii, adeò, ut, si per inspirationem ad nares alliciatur, & pectus occupet, cerebrum inflammet, pectus constringat; quod vel maximè tunc observandum venit, quando ad dispensandos Trochiscos atteritur, & radulâ comminuitur; in quibus circumstantiis, si ab his insultibus liber & immunis esse cupias, caput & nares, ac oculos, linteis obmunias, necesse est, nisi has molestias experiri velis, & continuâ sternutatione, intercepto anhelitu & respiratione, molestâ denique ophtalmiâ exerceri. Et sanè palam confiteor, quòd nunquam à tot elapsis annis, quibus Medicæ professioni præsum, ullum viderim aut legerim, qui in morbo contagioso & maligno, ad expugnandam deleteriam qualitatem, *Agaricum* in subsidium vocarit, nisi Agyrtas quosdam, & pseudò-practicos; qui impunè & licentiosè in humana corpora sæviunt, in febribus malignis passim & indiscriminatim; nullos observantes morborum gradûs & dies, cum certâ patientum pernicie, Cathartica propinant; ut proindè satis mirari animum non subeat, quânam ἐκστάσει abalienati fuerint tot cóspicui, atrem professi Medici, ut suam contaminantes famam, *Agaricum* Theriacæ assignarint, aut non subtraxerint. Nunc transeo ad *Rheubarbarum*.

Parallela hæc sibi sunt; *Agaricus* & *Rheubarbarum*, in Theriacâ, utraque alvum movent, humores agitant, virtute alexiteriâ destituta, ut proindè, cum viris gravissimis, asseram, *Rheubabarum* citra rationem Theriacæ superingestum fuisse, cujus activitas & operatio non est à centro ad peripheriam, à corde ad cutem & poros; sed uti omnia cathartica, è quorum utique censu *Rheubarbarum*, contrario operatur motu. Verùm hæc fusius ratione & authoritate confutemus.

Dioscorides, *lib. 3 c. 2. Vim summam adstringendi, cum aliquali calore*, ei tribuit, ac solus ferè reperitur, qui *contra venenatorum morsûs auxilio fore*, perhibet. Reliqui enim, & præclaræ notæ, Authores, quos subjungo, de virtute alexipharmaca, frivolè ac falsò attributâ, altum silent. Nam postquam Mesues, *cap. 5. de simplic. calidâ & sicca temperatura, in gradu secundo*, esse definiverat, Rhabarbarum, subjungit, *purgare bilem, evacuare pituitam, Icterum, Hydropem, Splenis tumorem, Febres putridas*

des &c. tollere, *præcipuè verò multas dotes medicamento purganti expetitas*, (formalia Mesuæ refero) *complecti*, *nullis alexipharmacis* in Rha isto Pontico deprehensis.

Matthiolus, *lib. 3. Herb.* postquam illud *igneum & terreum potius*, *quàm aqueum & aëreum*, *prædicasset*, *contra dysenteriam & menstrua excedentia prævalere*, *lumbricos enecare*, decidit, *virtutem* autem *alexiteriam minimè* attribuit.

Tabernæmontanus, *vim expurgandi bilem & pituitam* Rheubarbaro assignat, uti è Fallopio transcripsit, *nihilq; à partibus hepati remotioribus vacuare*, *neq; pituitam crassam exturbare.* Referente eodem Tabernæmontano, Fernelius, atque Fallopius, de dosi & quantitate *Rhabarbari* litigant. Nemo est, qui illi *vires alexipharmacas* tribuat, solum *Ruellium* si excipias, qui, postquam supra memoratas *Rheubarbari* vires complexus esset, *contra serpentum venenata jacula*, *lib. 3. cap. 2. de Natura Stirpium*, *valere* meminit; idque se unius aut alterius Authoris exemplo & sensu decidisse, contestatur.

Renodæus, in designandis viribus *alexiteriis Rheubarbari*, protinus obmutescit.

Querecetanus *vim* tantùm *Catharticam* ei attribuit, *non adstringentem*; ad normam Mesuæ, & aliorum: *Pharm. suæ cap. 25.*

Schröderus, *lib. 4. cap. 433.* coincidit, & *virtutem cholagogam ac phlegmagogam*; *nec non adstringentem*, *in omnibus morbis*, *agnoscit.*

Bauhinus, *lib. 23. Hist. Plant. Nihil virtutis alexit.* apud tot Authores, quos consuluerit, (fuêre autem omnes suprà memorati) reperisse se, pro *Rheubarbaro* meminit.

Ex quibus omnibus ac singulis liquet, neminem Scriptorum (si unicum eximas Dioscordiem) *Rheubarbaro* virtutem alexipharmacam, cardiacam, & roborantem attribuisse, omnes autem & singulos in hoc puncto ac centro concurrisse; quòd choleram purget & pituitam. Quod si enim *Rheubarbarum* efficaciam quandam & potentiam adversus toxica & virulentias haberet, pridem à tot sæculis famâ percrebuisset, & cum reliquis alexipharmacis à Medicis in usum venisset. Verùm cùm tam Veteres, quàm Recentiores, ratione & praxi deprehendissent, quòd in malignis & pestiferis affectibus purgantia certâ essent pernicie, hanc ob causam *Rheubarbarum*, cujus vis laxativa & purgans neminem latet, tanquam virus notorium, in malignis devitarunt: quare & nos *Rheubarbarum* relegemus, substituente Deo, Authore naturæ, saniora & tutissima pharmaca, ad deleterios morbos expugnandos. Quare cum Doctissimo Quercetano, aliisque præcellentis doctrinæ viris, quibus indiscriminata hæc rerum farrago, Theriacæ nimirum, suspecta semper fuit, concludo: *Rheubarbarum* præposterâ methodo & sensu Theriacæ admisceri, & in eâ contineri. Ex his ad *Chalcitidem* descendo.

Chalcitis, quotquot evolvo Authores aut Scriptores, nihil aliud est, quàm *species Vitrioli nativi*, quam *Glebam naturalem* dicunt, quæ, in Insula Cypri, è metallicis cupreis fodinis eruitur, inter medios lapides ac mineras, quasi medulla & butyrum, si illius consistentiam spectes. Hancque speciem & Glebam argentifodinæ Pannoniæ largiter proferunt, quanquam magis albicantem, viscosam, mollem, & ungvento consimilem: de quâ materia, tanquam universali metallorum semine, nonnulli multum gloriantur, sperant & jactitant; cùm tamen reipsa aliud nihil sit, quàm *naturale Vitriolum* aut *Chalcantum*, non parùm quidem de Metallis participans: quam & ipse pro materiâ metallorum proximâ teneo, è qua, accedente sulphure metallico, beneficio Solis, & caloris terrestris, metalla tandem progignuntur, juxta speciem & qualitates sulphuris, aut potius seminalis virtutis determinatæ, in ipsis terræ visceribus. Illam jam dictam Glebam, dum, ante viginti circiter annos, & quod superest, legitimam Theriaces Confectionem instituebam in Collegiis Chymicis & Pharmacevticis, Patavii à me habitis, arbitris ac præsentibus quamplurimis Excellentissimis & Doctissimis Viris, diversarum Nationum, præsertim Excellentissimo Veslingio (cujus piis manibus æternam requiem deprecamur) hanc, inquam, *Glebam* apud Mercatores venalem prostare deprehendi: gustu eam primò exploravi,

ravi, & reperi eam pleniſſimam nauſeâ, cuperoſam, tetrum quid exhalare, & redolere, lingvam & fauces in tantum ferire, ut impreſſam ejus ideam, & olidû virus totis diebus è faucibus redoleas; &, meo calculo, exitioſum & toxicum, adeò, ut corroſivis ſuis ſpiritibus, & æruginosâ qualitate, ipſum Mercurium ſublimatum adæquet, ſi non exſuperet, &, ſi meæ foret electionis & arbitrii, aliquot grana Arſenici, aut Mercurii ſublimati, devoranda eligerem, quàm jam *dicta Chalcitidis*; & tamen, his nihil officientibus, Theriacam noſtram efficaciter nobilitat & conſtituit, (ſcilicet.) Ego tunc temporis, ne Theriacæ quid detraherem, rem cum Excellentiſſimis viris maturo conſilio conferens, unanimi calculo firmavi, & *Chalcitidi*, non quidem *Vitriolum Romanum ad flavedinem calcinatum*, æquè emeticum, ſed *Vitriolum Martis, ſeu Chalybis, cum Spiritu Vitrioli è Marte paratum*, atque nonnihil ad phlegmatis exhalationem & flavedinem, cineritiumque colorem calcinatum, ſubſtitui, quippè quod viribus ſuis benignum ac mite, vires præſtat aperiendi, laxandi, viſcera noſtra corroborandi, omnibus malignis qualitatibus exutum, quibus *Vitriolum vel Romanum, cæruleum Veneris, ſeu cuproſum*, infame eſt & deteſtandum; quæ tamen *Vitriola* nonnulli ſubſtituunt in Theriaces præparatione, ad mentem D. D. Auguſtanorum, parum calcinata: at æquè violenta ſunt emetica, humoreſque magnâ tyrannide per ſuperiora agitant inſimul & inferiora. Nam *Vitrioli albi aut albificati* doſis, etſi, quando ſtatim cereviſia ſuperbibitur, vix vomitum excitet, attamen toties alvum commovet, ut vix credi poſſit, tantum liquaminis intra hominis unius anguſtias & corpus latitare, quantum evacuat. Hoc idem cùm pari violentiâ in ſano homine operetur, etſi non cadaveroſum quid & corruptum, ſicut à ſumptâ Colocynthide, Scammonio, & Helleboratis, fœteat; habendum tamen eſt pro rudimentis maſſæ ſangvineæ, & cruoris, intra meſeraicas, vi & qualitate malignâ Vitriolatâ depravatis & mortificatis, quibus ſubtractis, neceſſe eſt, hominem enervari, muſculos faciei contrahi aut convelli, lypothymiis & anguſtiis tentari, proveneni deniqne pravâ naturâ & indole excarnificari, tanto virium & vivifici nectaris facto diſpendio: ut proindè in Scyllam incidant, qui, excludendo *Chalcitidem veram*, à Theriaces confectione, non verò mitiora, ſed jam *dicta Vitriola*, ſubſtituendo, volunt vitare Charybdim; cùm tamen alexipharmaca, vel ſaltem ſtomachica, undique proſtent, cum emolumento ſubroganda. Et licet exiguâ planè doſi *Chalcitis* Theriacæ immiſceatur, uncia ſemis nimirum toti Compoſito, cujus (Theriacæ ſcilicet) drachmæ duæ continebunt ſaltem tertiam partem unius grani ejusdem Chalcitidis, quod ſanè perparum eſt; nihilominus tamen & reliqua præſtantia alexipharmaca, confortantia, & ſtomachica, in parva quantitate doſin Theriaces nobilitant: ut proindè, factâ proportione ad precioſa & congrua, *Chalcitis*, cum reliquis multis perperàm & leviter adjectis, è quorum cenſu etiam ſunt *Rhenbarbarum, Agaricus &c.* multum obeſſe poſſint, cùm pravam cauſalitatem & actiones producendo, tum utilium in Theriacâ contentorum laudabiles effectûs remorando; quales ſunt virtutes alexiteriæ & roborantes. Ut proindè, me judice, Theriaca noſtra præcellentis naturæ & effectûs foret, ſi ſaltem hæc tria jam dicta (ſimul etiam diminuto pondere *Opii*, aut penitus eliminato; cùm, ſi ferat neceſſitas, Dyſenteriâ, Colicâ, Stomachi langvoribus &c. vel in ſubſtantia *Opium colatum* ſaltem, aut, majori cautelâ, in extracti formam ſubſtitui poſſet) à Theriaca exularent. Cæterùm, quæ *de Chalcitide* Claſſici Authores ad nos transſcripſêre, perpauca ſunt, nec ſcientiæ ardorem, & veritatis hauriendæ deſideria, explere poſſunt. Videamus tamen, quid opus *Pandectarum, Venetiis 1524. impreſſum*, nobis revelet: *cap. 716.* hæc leguntur: *Calcitis dicitur Zeg, Zegara, vel Chachira; Græcè Chalcitis, vel Colcothar, vel Zegi Calcadis, Latinè Vitriolum. Seraca Zeg. auct. Galen. Vidi*, inquit, *in mineris tres venas extenſas, unam ſuper aliam, per longum ſpatium. Et vena inferior erat Zeg. nigrum, & vocatur Marcaſita: & ſecunda, qua erat ſupra eam, eſt Calcata & Chalcitis: & tertia, qua erat ſuperior, eſt Zeg viride, & eſt Vitriolum*, vel

vel Calcantum, & hoc, quod est Zeg nigrum, convertitur & fit Co'cotar, Zeg viride, id est Vitriolum; virtus istorum omnium est adustiva, comburens carnem, & faciens escharam duram, & est stiptica.

Idem Author *Diosc.* ait: *Zeg aliud esse Babylonicum, aliud Cyprense; Babylonicum esse magis durum, quod, cùm frangatur, habet interius maculas albas, & virtus ejus fit sicut Chalcitis.* Pergit Idem *Diosc. Vitriolum & Chalcantum esse stipticum, constrictivum, adustivum.* Ante hæc verò, *cap.* videlicet *22.* ita inquit, ex aliis Authoribus: *Chalcitis est species Vitrioli, tenens medium inter Chalcitin & Vitriolum, de quo Diosc. cap. 1. Chalcitis dicit, quòd sit Gleba naturalis, quæ in Cypri Insula in metallis inveniatur, colore subæuroso, fragilis, intus habens venas diffusas, ut alumen scissum, in modum stellatum fulgenter, & æqualiter fragilis. Virtus ejus est stiptica, traumatica, sarcotica, &c.* Hucusque verba Authoris hujus pervetusti Pandectarum.

Clariss. Schröderus *hanc Glebam* alio nomine, vel encomio, vult insignire, nescio unde derivato etymo, *quòd Mysi fit & Sory, Pharmacop. suæ Medico - Chym. lib. 3. cap. 15.* forsan è syntagmate Libavii, de Extractis, & Essentiis cap. 41. transcripsit, unde & revera mutuatus est, ubi Libavius inter *Chalcanthum* & χαλκȣ ἄνθ☉ (quòd flos æris sonat) magnam facit disparitatem; jamque dictum Schröderi *Mysi, aureo, Sory, rubro colore, eum nauseabunda graveolentia, constare* docet, quale nostrum fuit, quod supra descripsimus, ubi & Melanterium addit, colore cineritio, vel sulphureo, *Vitrioli genera*: quanquam hæc Metallurgis sinamus. Quod si tamen barbara plura & peregrina vocabula, ut famam, ac eruditionis cujusdam gloriolam venêris, desideras: lege *Metallica* Agricolæ: Baccium, *lib. 5. de Thermis*, ubi *de Chalcanto Hispanico*: Cæsalpinum, *de Metallicis* acutè glossantem: Penotum, *in Chymicis*: nec non, *de Vitriolo*, Quercetanum, *in Tetrade*: Crollium, *in Basilica* sua basilicè dissertantem. Fateor, digressus non nihil sum & Theriacæ limites excessi: verùm hanc *Vitrioli* anatomen ac analysin ideò in me suscepi, ut omnibus palam facerem, dictam *Chalcitidem* nullas vires alexiterias, roborantes aut cardiacas, obtinere, quin contrariâ & deleteriâ indole, & qualitatibus, nos opprimere, & fœderatis cum venenis viribus, vitæ & saluti tibus nostris insidiari; dignam proindè, ut è censu reliquorum Theriacæ membrorum ac partium proscribatur; suffragante nobis Libavio, qui *pertinacis & indomitæ naturæ Calcanthum* esse, perhibuit. Et si forsan quempiam à Chalcitide mutuata nigredo & atramentum procabatur, quo eleganter Theriaca tingeretur & nigricaret; is sibi persvadeat; Theriacam speciosius ostrum ac fucum sibi vendicare *à Croco, & Rosarum purpura*, quæ duo sola in causa sunt, ut, ultimatim infusâ *Chalcitide*, prout mos fert, Theriaca atro pulloq; colore squaleat; eò, quòd omne *Vitriolum*, junctum rosco & aureo Croci colori, naturali quodam arcano, in dissymbolo & antipathiâ quadam radicato, nigerrimum colorem efficiat, instar Sepiæ; cùm, viceversâ, *Spiritus Vitrioli* (qui & ipse *Chalcitidis* soboles, & *Chalcanthi* spiritus dici posset, etymologiâ nominis, cum in virtute symbolizet) Rosas rubeas, & Crocum, melius coloret & intendat (si nimirum, affusâ aquâ, eorum Tinctura extrahatur) non autem jam à primis coloribus & forma tinctas in atrum degenerare faciat, prout *Vitriolum crudum, Chalcantum & Chalcitis* assolet. Et sanè rationi magis consonum foret, si, in vicem *Chalcitidis crudæ, Spiritus Vitrioli*, in competenti pondere, substitueretur; *Chalcitis* verò *cruda* ignis examini subjiceretur priùs, ut ex illa spiritus eliciatur, cùm cruda nobis exitiosa sit, nec unquam digna, quæ ad Confectionem Theriacæ adhibeatur. Et hæc de *Chalcitide*.

Nunc rerum ordo ac series postularet, & reliqua Theriacam constituentia examinare, ac disquirere, num conformiter rationi & naturæ, toti orbi spectabilem Antidotũ, & Panaceæam, Theriacã integrent & constituant; cùm luce meridianâ clarius sit, multa adhuc latere ingredientia, quæ nec umbrã aut vestigiũ alexiteriæ cujusdã indolis ac naturæ præ se ferunt; ad quod tamen essentialiter & ex naturâ rei jussa & instituta sunt; interim, veluti inutiles sarcinæ, pond⁹ Theriacæ augẽt, preciũ & vires adulterant, & numerũ multiplicant; ac, si graphicè

graphicè rem deſcribere & definire velis, aliud non agunt, niſi quòd influxum & modum operandi turbent, virtutes ejus incidant, & humores exagitent. Verùm, cùm horum exceſſivus ſit numerus, & aſſumptum noſtrum, de Theriaca, argumentum in Codices ac Volumina excurreret, ſi ad ſingula deſcendere animus foret; ut contrà brevitati conſulamus, uno hoc Laconiſmo, & brevi Theoremate, ſingula edocebo; prudenti nimirum judicio Philiatri illa concredens, qui æquo judicio & lance, nulli Magiſtro ſe mancipans, vel aſſentando conjungens, & facili & perſpicuâ methodo reliqua diſcernet, ac, quam præpoſterè ac ſiniſtrè, in artis & Medicinæ ludibrium, Medentium riſum ac contemptum, tam diſſona in unam corraſa ſint Theriacam, videbit; ex qua non niſi aphoniam & diſcordantias præſtolari poſſis: & vel maximè id præſtabit, cùm jam, perruptâ glacie, parum laboris reſtet, ut ſcilicet ex legitimis præmiſſis, facilè & naturâ ſua influentem ſequelam inferat, & ab univerſalibus ad particularia deflectat. Ego interim, pro tempore, ſuffragium & calculum meum, de his cenſurandis, ſuſpenderim; cùm neque de Claſſe & Ordine virulentorum ſint, neq; mordacitate ſuâ, exurendi, inflammandi, purgandique vi ægris periculum accerſant, aut narcoſi ſuâ, & deleteriâ qualitate, toto ente, ac naturâ, contrarientur: quanquam, ſi ſuo ſe conforment etymo præfixo, ſingula cardiaca, alexiteria, roborantia, antidotalia denique ut ſint, expetatur.

Felix, ſimplicibus novit qui tollere morbos;
Pro quovis morbo eſt una vel herba ſatis.
Cui tamen ex uno multorum noſcere vires
Conceſſum medicas; Ille beatus homo eſt.

Loquor de uno, ſive numericè, ſive effectivè, ut, licet concretum ſit, & ex pluribus conſtet, unum tamen ſit, virtute & effectu, debitum in natura concentum, harmoniam, & ſubordinationem conſtituens. Ut proindè deteſtandus ſit lapſus, & ſocordia ævi noſtri, quo immenſa Dei benignitas, & increata ſapientia, magis à creaturis ſuis participari voluerit, de abyſſo reconditæ ſcientiæ ſuæ, theſauros ampliſſimos diſpenſans, arcana naturæ reſerando, ſecretiſſima nobis remedia, viribus integerrima, effectu admiranda, revelavit; his tamen non appretiatis, vel non intellectis, dona Dei & ſecreta negligens, adinventionibus ſuis delectatur, &, cùm tam ſalubria, rara, & ſecuriſſima proſtent remedia, in unâ tamen defigitur Theriacâ, quæ ex tot diſſitis ſibi repugnantibus, acribus, mordacibus, deleteriis, narcoticis, purgantibus, emeticis, ſtipticis, cordialibus, virulentis, ſpleneticis, hepaticis, ſtomachicis, nauſeoſis, & apepticis, velut antipharmacum, & univerſale ſecretum, ex omnibus conflatum, ex toto autem nihil poſſidet. Habeant ſibi Panacæam hanc, qui unverisalibus ſimilibus delectantur medicamentis, quæ an dentur in Chymia, & de quibus multi hyperbolicè gloriantur, judicium meum differo; & eſto problema. Interim tamen non inficias ivero, dari quædam compoſita medicamenta, uti & ipſam Theriacam, in pluribus affectibus magni uſus & energiæ; quod ſuperius notavi: imò in plurimis morbis ſalubriter experi, utpotè in doloribus Colicis, à frigidis cauſis exortis, Dyſenteriis, Lienteriis, Alvi fluxibus immoderatis à medicamento acri violento, in Uteri Hæmorrhagiis & c. idq; ratione *Opii* liberaliter adjecti, & paucorum reliquorum ex roborantibus & ſtomachicis. Sic pariter medicamenta Stomachica, Cephalica, aut Hepatica &c. plurimis aliis morbis ex accidenti poſſunt mederi, quatenus ſcilicet à ventriculo debili, cerebro humido, hepate obſtructo, & imbecilli &c. tanquam à ſcaturigine, & primâ venâ, ſuam derivant originem: unde quoque alia morborum genera fluunt, quorum ablatâ cauſâ tollitur effectus. Et ſanè apud quoſdam res miraculo ac myſterio plena videtur, unum idemque catharticum morbos re & ſpecie differentes extirpare; quando ſcilicet morbus, qui primâ fronte tot diverſorum ſymptomatum recurſu ac ſyndrome varius eſſe creditur, tamen in eſſe ſui, ac conſervari, à materiâ occaſionali, intra ventriculi ſphæ-

ſphæram, inteſtinorum & meſaraicarum anguſtias, quò facilè vis purgatrix penetrare poteſt, dependet ac ſtabulatur; quæ deindè commota à natura, & ipſa purgantis ſtimulo excita, cum reliquis impertinentibus, & ſaburra peccante, ejicitur, ut quaſi miraculo morbus receſſiſſe putetur; quod & in *Opio* dextrè ac fideliter parato quotidie experimur. Hoc ſolum impugno, & hactenus expugnavi, abſurdum nimirum eſſe, & viro ſapientiam profeſſo indignum, ex tot ſibi oppoſitis & nocuis partibus homogeneam diſpenſare antidotum, omnibus morbis ſalutarem. Etenim, ſi paulò largiori doſi *Agaricus*, *Rheubarbarum & Chalcitis* huic Theriaces compoſitioni adjecta fuiſſent, æquali videlicet reliquorum præcipuorum ingredientium, *Opii* putà, pondere, totum certè compoſitum magis nocuum reddidiſſent, & ad ſupradictos morboſos affectûs planè etiam inutile; cùm, quàm parvâ etiam doſi Theriacæ illa adjiciantur, virtutum tamen ſuarum operationes manifeſtè gliſcere ſinant, ut, Theriacâ paulò largiori doſi ſumptâ, eorum vis purgatrix & malignitas manifeſtè deprehendatur, &, niſi *Opium* obſtaret, magis perſpicuè operationes & tyrannidem ſuam exercerent. Ut proindè Theriaca multò efficacior & expetibilis foret, ſi ſaltem ſupradicta tria deeſſent, & plurima alia ſapienter addita non præpedirent. Nam ſi labori parcere nonvis, & calculum ſubducere, quantum de uno quoque ingrediente ſalubri & congruo doſin unam Theriacæ conſtituat, pro impugnando determinato affectu quodam; liquidò tibi patebit, quantoperè in ſe mutuò reagant, determinatas operationes & fines impediant, retardent, & effectum debitum fruſtrentur; &, ſi de his etiam queri nolimus, experimur tamen, in uſu hujus Antidoti arctis limitibus nos circumſcribi, ut pro affectu, & urgentis neceſſitatis circumſtantiis, talem doſi debitâ ordinare, piaculo ſit, ob multorum, quæ perperàm congeſta ſunt, repugnantiam, & violentam operationem. Rem exemplo illuſtremus. Expetatur doſis una Theriacæ ad dyſenteriam, vel pro hypercatharſi præpedienda, diarrhœam, aut immoderatas vomitiones, &c. ad quas lege Methodi Theriaca multum expetibilis: exhibeantur pro doſi drachmæ binæ Theriacæ; gaudebit itaque iſta doſis, videlicet duæ illæ drachmæ, de ſtomachalibus, balſamicis, & ad fluxûs hos ſiſtendos, præcipuis rebus, uti in ſpecie ſeqvuntur: nimirum, de *Piperis ſpeciebus omnibus, granis tribus*: *de Opio, granis duobus*: *de Roſis ſiccis rubris, grano uno*: *de Opobalſamo vero, ſeu ejus ſuccedaneo, Oleo Nucum Moſchat. expreſſo, grano uno*: *de Cinamomo, grano uno*: *Myrrha, Coſto, Croco, Terebenthina, Zinzibere, ana grano dimidio*: *Styrace calam. Calamo aromatico, Aniſo, Fœniculo, Cardamomo, Terra Lemnia, ſucco Hypocyſt. ſucco Acacia, Caſtoreo, ana tertia parte unius grani, Macere, Caryophyllis, ana ſexta parte unius grani*: & ſic fortè de nonnullis aliis. Reliqua verò omnia Theriacæ ingredientia, quoad prædictos affectûs ſanandos, gratis adjecta ſunt, pretium & doſin ſaltem adaugendo, (unicum *Mel* ſi excipias:) *Opium* verò ſolummodò in cauſa eſt, quò minùs doſis Theriaces intendi poſſit, aut ultra drachmas duas excedi. Itaque ſi fas eſſet, demere illa, quæ ſuperflua ſunt, & è Theriacâ proſcribere, viceversâ eorum numerum multiplicare, quæ conducunt, & ſpecifica habentur, ſolo excepto *Opio* (quod unicum ſufficit, utpotè quod intensè agit, & vires narcoticas ſufficientes imprimit) & *de roſis ſiccis, Opobalſamo vero, Cinamomo, ana circiter grana ſex, vel ſcrupulum ſemis*: *Myrrhâ, Coſto, Croco, Thure, Styrace calam. Terrâ Lemniâ, Succo Hypoc. & Acacia, ana grana aliquot* etiam adjicere, ſupplendo locum inutilium, nimirum *Trochiſcorum de Scilla, & Hedychroi, Rhabarbari, Agarici, Chalcitidis, rad. Ireos, Gummi Arabici, & plurimorum aliorum*; proh! quàm ſalutaris medicina exindè emergeret! Electuarium nempè in recenſitis affectibus efficaciſſimum, ipſam hanc communem Theriacam multis paraſangis poſt ſe relinquens. Ulteriùs exigatur doſis una Theriacæ adverſus venena, morbos venenatos, contagioſos, peſtem, febres malignas, purpuratas, Hungaricas &c. quibus Theriaca deſtinata antidotus & ſacra anchora, ſed falsò, perhibetur; & ſtatuamus etiam binas drachmas pro unâ doſi, (cùm tamen etiam vix ultra

drach-

drachmam unam ascendant) nunc disquiramus, quot, & quantum, de ingredientibus alexiteriis, cordialibus, roborantibus, & quæ specifica qualitate, aut à tota substantia deleteriis hisce insultibus obviant, dictis drachmis duabus Theriacæ insint: & sequentia reperies; utpotè *Trochisc. de Viperis grana duo: Sem. Napi agrest. Comarum Scordii, Opobalsami, Cinamomi, ana granum unum: Myrrha, Costi, seu Zedoaria, Croci, fol. Dictamni Cret. ana granum dimidium: Meu, seu Angelica, Amomi, aut potius feminis Citri, Terra Lemnia, Valeriana, Gentiana, Centaurii min. ana tertiam partem unius grani.* Reliqua verò cuncta Theriacam constituentia, paucis exceptis, adversa potius sunt, & repugnantia, in morbis contagiosis; adeoque hujus Compositi inutilia pondera, & sarcina.

Nunc, *Lector Ben.* soli & uni Tibi redditus, ac omnibus æqvus, tecum maturiùs perpende, utrum illa superius àd longum recensita ingredientia alexipharmaca, cardiaca, & roborantia, in tam restricta dosi (demus etiam, quòd illa non in sensu diviso, sed composito, & collectivo, prodesse dicas, effugii loco) quid, in quam, ejusmodi in peste, cujus acutissima & subtilissima sunt malignitatis seminaria, & quæ analogiam habet ad spiritûs, & spiritualia, adeoque celerrimè interficit perpaucis horulis, præstabit effectûs? cùm illa non tantùm numero & viribus sint exigua, sed ab aliis plurimis venenatis, narcoticis, purgantibus, contagiosis morbis nimirum planè noxiis ingredientibus, impediantur & retardentur; quod nemo inficias ire poterit. Duplicavi insuper, uti dictum, dosin, computando nimirum duas drachmas, pro una dosi, cum tamen ultra drachmam unam (propter *Opium*) vix audeant ascendere. An non satius foret, si acciperes *Troch. de Viperis legit. tamen paratorum, aut Pulv. Viperarum, scrupulum unum, Comarum Scordii, Opobalsami, Myrrha, Zedoaria, Angelica, Sem. Citri excorticati, Terra Lemnia, ana grana quinque, Croci, Maceris, ana grana duo vel tria*, atque illa omnia in pulverem redacta & vel per se, in forma Pulveris, vel cum *Melle, aut Syrupo Scordii*, in formam Electuarii redacta, peste correptis, vel aliis, morbis malignis prostratis, porrigeres? an non præstantius multò haberes Alexiterium medicamentum, ipsâ Theriacâ? Quid enim *granum unum*, vel *duo*, de *Trochiscis Viperarum, de Scordio, Sem. Napi, Opobalsamo, Cinamomo, ana granū unum, de Myrrha, Zedoariâ, Croco, Thure, ana granum dimidium, de Angelica, Sem. Citri, Terra Lemnia, Valeriana, Gentiana, & Centaurio minore, ana tertia pars unius grani;* atque sic omnium in universum computatorum alexipharmacorum, & quidem in duplicata dosi, *grana circiter undecim*, in simplici verò dosi, *grana quinq, semis*, in tam exitiosa lue præstare poterunt? quibus insuper frænum injicitur à tot inter se discrepantibus & præposteris ingredientibus? Contemplare præterea, L. B. seposito humano motivo (agitur enim de causa, quam in integrum restituere nequis, de vitæ termino, de momentis sæpè Regum & Regnorum; de quibus tamen jocari ac ludere videntur ii, qui omnem fiduciam in hoc præsidio collocant, quidquid contagii & pestilentis seminii est, illud exterminare credunt, pro aris denique ac focis mordicus defendunt) quænam proportio, concordantia, & rerum, in Theriaca, harmonia, quoad vires nimirum, & efficaciam illorum, in construenda Theriaca observata sit. Etenim *Opii grana duo, vel tria*, tantæ sunt, in demulcendo sensorio primo, & narcosi inducendâ, efficaciæ, quantæ vix sexaginta grana, vel drachma integra, reliquorum preciosorum alexiphatmacorum, Theriacam commendantium; de quorum censu sunt *Trochisci de Viperis, Scordium, Myrrha, Zedoaria, Terra Lemnia, Angelica, Gentiana &c.* quorum unum quodvis drachmâ unâ pro dosi exhiberi posset, in morbis malignis. De *Chalcitidis* pravâ indole, malignis ac deleteriis qualitatibus, altum subticeo, & acta agere nolo, cujus paucula grana, tria, vel quatuor, totam hominis œconomiam, & humorum symmetriam, evertere & deturbare possunt. Et hæc duo signa reliquis præferunt, & malignitate exsuperant reliqua cuncta Theriacam constituentia, præsertim verò *Opium*, profusâ & largâ quantitate compositioni superadditum: quod licet, quoad pondus, reliquis ingredientibus præcipuis,

 quæ

quæ veluti Basin constituunt, æquale sit, virulentiâ tamen suâ, & perniciosâ substantia (sicut & *Chalcitis*) reliqua omnia longissimè præcellit. Unde in Compositionibus dextrè construendis; non tam ad pondus, quàm ad vires, naturam, & crasin simplicium, advertendum, ex quibus tota consonantia, tenor, & harmonia compositi resultat, & viceversâ ab his rerum dualitates, discordiæ & pravæ dispositiones emergunt. Verùm, cùm hactenus circa hæc, præsertim in hujus Antidoti constructione, quam maximè aberratum sit, necesse randem est, tam densam caliginem, & fascinum, à nobis removeamus, regiam veræ scientiæ & praxeos viam ineuntes, ac deinceps non quà itum, sed quà eundum, deproperantes. Neque enim venerandam Antiquitatem prostituemus, si, cognitâ ejus imbecillitate, saniora dogmata sectemur, inventis addamus, neglecta redintegremus; cùm & nos hæc maneat sors: sicque futurum, in ipsâ causâ hariolamur effectum. Sic enim pro immensâ Dei stamus potentiâ & attributis, cui proprium est, in immensum semper à creaturis participari, qui semper nova parturit, & meliora substituit. Magnus ille *Cous*, qui, divinioris auræ particulam hausisse, ævo suo credebatur, & solertissimus *Galenus*, individuus naturæ scrutator, cujus abdita, & sæculis suis inaccessa feliciter penetravit, immortalem lauream, etiam post fata superstitem, mercati sunt, quòd primi Medicinæ fundamenta jecerint, multaque præclara inventa medicinæ extruxerint. Sed an non & Nos manserit locus, ad perdifficilem hanc spartam, remediorum debitam compositionem (in quâ perquirendâ unius hominis ætas non sufficit,) ultrò suscipiendam? Non enim anteacta sæcula omnem exhauserunt sapientiæ fontem, ut nos in sicco collocassent; qui tamen divino afflamur spiritu, Antiquitatis successores, & quidem spiritu illo, qui jam olim ferebatur super aquas, & nos demulcet ac erudit ad fluenta gratiarum. Magna sunt concessa Antiquis, majora sunt reservata nobis Successoribus, & maxima restant penetranda, modò non desimus, oscitantes. Fateor, magno labore & sudore hæc comparantur, & in præruptis & inaccessis montibus habitat donum sapientiæ, quò nemo appropinquat, nisi solertissimus: quod quidem iter à multis annis ingressus, constantique labore & cursu prosecutus sum; donec ea possiderem, quæ Tibi ultrò jam consecravi: non quod gloriari velim, (absit hæc à me iniquitas), sed ut ad pares & similes ausus te concitarem; cùm plura inventa & Tibi addenda reliquerim, quàm literato orbi patefeci.

Sed hæc sub parenthesis limitibus dicta sunto; restant adhuc paucula, in Theriacâ nostrâ eliminanda, & exturbanda, quæ Theriacam plus dedecorant, quàm exornant, obtrusa potius, quàm selecta; & sunt illa reliqua, quæ nunc hoc ordine partimur: utpotè; *Comæ Hyperici*, *Gummi Arabicum*, *Galbanum*, *Succus Liquiritiæ*, *Rad. Iridis*, *Marrubium*, *Stæchas Arabica*, *Semen Petroselini*, *Calamintha montana*, *Terebinthina*, *Pentaphyllon*, *Chamæpythis*, *Nardus Indica*, *Schænanthum*, *Nardus Celtica*, *Chamædrys*, *Seseleos semen*, *Succus Acaciæ*, *Hypocystid.* *Sem. Thlaspios*, *Ammeos*, *Dauci*, *Opopanacum*, *Sagapenum*, *Polium Creticũ*, *&c.* Ex his itaq; si fides habēda Classicis Authoribus, & præclarissimis Practicis, horum ac præterlapsorum seculorũ, quos diligenter, prædictorum simplicium causâ, consului, nullum ferè est quod virtute alexipharmacâ, aut cordiali, emineat; sed quædam ex iis *Vulneraria* sunt, quædam *Pectoralia*, alia *Splenetica*, *Hepatica*, *Dysenterica*, *Arthritica*, *Nephritica alia*, alia *Hydragoga &c.* Quæ sigillatim, & per se sumpta, (intellige unum quodlibet solùm ad determinatum aliquem affectum) in competenti tamen dosi, haud parum præstare possunt in denominatis affectibus; at verò, factâ rerum confusione, ut vix granum unum, imò vel tertia, aut sexta pars unius grani, dosin unam Theriacæ constituat, quod specificè ad affectum ex natura sua ordinatum sit, an non exclamandum: Vah muscam in Apuliam dimisimus! aut cum Comico: Sorex Leonem territat! Cùm sexaginta, & plura, grana horum denominatorum simplicium in substantia, ac quidem iteratò, propinata, ut morbum aliquem determinatum, contra quem ex naturâ suâ aliàs

aliàs valent, eradicent, vix sufficiant. Quare ut consultius, & rationi conformiùs operemur, similes medicamentorum atomos, & ridiculas doses, penitus è Theriacâ proscribere suadeo, & locum eorum præstantioribus alexiteriis, & Theriacam aliàs constitutivis, (pondus & quantitatem eorum saltem augendo) adimplere; è quibus certum deinde subsidium tam langventes, quàm Medici, in declamatis, & malignis affectibus, tanquam vero alexiterio, præstolari possint: antidoto nimirum ad unitatem & simplicitatem magis redactâ. Sic magnum illum Coum fecisse reperies, pro quo Senatus populusque Coorum vitam profundere volentes, repulsam magno Persarum Regi, Artaxerxi, magnanimes dedêre. Hic, inquam, non tam Æsculapius, quàm Deastrum suis, ob prodigia, quæ in profligandâ peste operabatur, habitus, quàm simplicia huic veneno objecit, quàm non lusit, aut illusit suis compositorum varietatibus? ut, nisi ea magnus Scriptor, Helmontius, *in Tumulo pestis* (quem consule) revelaret, manifestam hyperbolem crederes, tam simplici pharmaco eò Medicum pertigisse.

His omnibus breviter quidem, non tamen fine solido talo, expeditis (ne me ullus falsi, aut ignorantiæ, vel etiam vanæ gloriolæ arguere ac suggillare habeat, quasi ultra captum sapere, & citra prægnantem causam Antiquorum placita inventaque, tanquam Magnificat, nimis rigorosè corrigere præsumpserim,) nunc unicè optarem, ut ipsam Theriaces Confectionem, quemadmodum antiquitùs descripta extat, ingredientibus suis nihil mutatam, sic instituere possem, ut majori imposterum salute humano generi cederet. Verùm conamini huic obstant ingredientium quorundam malignæ & deleteriæ qualitates, in præmissis sufficienter præmonstratæ, quò minus ex tot diffitis & heterogeneis simplicibus, quæ in unam farraginem denuò coalescere opus esset, præstans remedium ac antidotus dispensari queat. Nolui proindè, Posteritati injurius, Majoribus assentando, abblandiri: feci, quod cordati Philosophi erat, & juxta præmissas sequelem ordinavi: feci, Inquam, quod sensati Medici munus exigit, meliora probavi, inutilia relegavi, quò tantò citius & jucundius langventibus succurrerem: feci denique, quod Christiani erat, charitate aliis fulgebam, memetipsum consumens, nihilque intentatum permisi, quo afflictæ mortalitati succurrerem, & ejus langvores fulcirem. Prævideo interim jacula, aut procellas, quæ mitius ingruent, quoniam à me vel in causâ prævisæ, quibus aliquando me ferient illi, qui agitato capite, & ad subsannandum composito vultu, nostras mirabuntur, aut ridebunt, lucubrationes, Majoribus & Antiquitati addictissimi (quos fanè & ego reveritus semper hactenus fui) quæcunque noviter prælum subeunt, aversantes; quibus tamen cordialiter & ipsis hos meos labores & subsidia dedico: forsan & illi palinodiam aliquando cantabunt, in lucem acciti. Igitur, si quis utilem hanc Theriacam, pro viribus tamen veteres æmulando, conficere velit, is, mutato & aucto pondere salubriorum, hanc Antidotum ingredientium, alexiteriorum, prætermittat quædam noxia & deleteria, ut puta: *Chalcitidem, Opium, specierum Piperis copiam, Trochiscos de Scilla, Rheubarbarum, Agaricum, & nonnulla alia:* Eorum vero vices agant præstantiora & vera alexiteria, ut sunt: *Trochisci de Viperis, Zedoaria, Myrrha, Opobalsamum, Crocus, Citri semen, Angelica &c.* aucto, uti dixi, pondere, quantum nempè prædictis inutilibus speciebus detractum ponderis fuit: quod ut per exempla, quæ institutione potiora sunt, & feliciùs animos nanciscuntur, demonstrem, En I tibi Ideam quandam propono:

THERIACA ANDROMACHI CORRECTA, SINE OPIO.

℞. Trochisc. de Viperis n. m. dextrè paratorum, vel, eorum loco,
Pulv. Viperarum, uncias duodecim: ist est;
Ratione prioris ponderis, antiquæ Compositionis, uncias tres: loco Trochisc. de Scilla, uncias sex: & loco Piperis longi, uncias tres, tanquam basin hujus Antidoti.

Rosarum

Rosarum rubearum exsiccat. unciam unam,

Sem. Napi agrestis uncias tres; id est;

Ratione prioris ponderis, antiqua Compositionis, unciam unam semis; & loco Agarici, unciam unam semis.

Comarum Scordii Cretici, vel Nostrat: uncias quinq; : id est;

Ratione prioris ponderis, antiqua Compositionis, unciam unam semis; loco Opii, uncias tres; & loco Rosarum rubearum, unciam semis; quia ponderi Rosarum etiam uncia semis detracta est.

· Opobalsami veri Orientalis, seu, ejus loco

Ol. Nucum Moschat. expressi, uncias tres; id est;

Ratione prioris ponderis, antiq. Compos. unciam unam semis; & loco Succi Glycyrrhizæ, unciam unam semis.

Cinamomi acuti unciam unam semis,

Myrrhæ translucidæ uncias quatuor; id est;

Ratione prioris pond. antiq. Compos. unciam unam; & loco Trochiscorum Hedychroi, uncias tres.

Costi odorati, seu potius Zedoariæ, uncias tres: id est;

Ratione prioris ponderis, antiq. Compos. drachmas sex; loco Rad. Iridis unciam unam semis; & loco Piperis nigri, drachmas sex.

Croci Austriaci opt. unciam unam semis: id est;

Ratione prioris pond antiq. Composit. drachm. sex; & loco Piperis albi, drachmas sex.

Cassiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schænanthi,
Thuris albi,
Fol. Dictamni Cret.
Stæchad. Arab.
Semin. Petrosel. Maced.
Nepethæ, seu Calam. mont.
Terebinth. Chiæ,
Rad. Pentaphylli, ana drachm. sex.

De his decem Ingredientibus, in pondere non mutatis, sub finem hujus Compositionis, singularis annexa est Nota, quam L. B. consulat.

Resinæ Styracis Galam. unciam unam semis: id est,

Ratione prioris ponderis, antiqua Compositionum. unciam semis; & loco Marrubii, drachmas sex.

Meu, seu Angelicæ, uncias duas: id est;

Ratione prioris pond. antiq. Composit. unciam semis: loco Rhabarbari, & Zinziberis, ana drachmas sex.

Amomi, seu potius seminis Citri excorticati, uncias duas; id est;

Ratione prioris pond. antiq. Comp. unciam semis: & loco Chalcitidis, Gummi Arabici & Nardi Celticæ, ana unciam semis.

Acori, seu Calami Aromatici, unciam unam; id est;

Ratione prioris pond. antiq. Comp. unciam semis; & loco Chamæpityos, unciam semis.

Terræ Lemniæ veræ uncias duas; id est;

Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam semis: & loco Comarum Hyperici, Succi Hypocist. & Succi Acaciæ, ana unciam semis.

Phu Pontici, seu Valerianæ, unciam unam; id est;

Ratione prior. pond. antiq. Compos. unciam semis; & loco Chamæd. unciam semis.

Macis, & Caryophyll. ana unciam semis; id est;

Ratione prior. pond. antiq. Compos. unciam semis; & loco Malabatri, & Polii Cretici, ana drachmas duas.

Rad. Gentianæ unciam unam; id est;

Ratione pr. pond. antiq. Compos. unciam semis; & loco semin. Seseleos, unciam semis.

Anisi,
Cubebarum,
Fœniculi,
Cardamomi min.
Thlaspios,
Ammeos,
Sagapeni, ana unciam semis.

Transeant & hæc septem Simplicia, in suo antiquo pondere, majori eorum parte pro aromatisatione, & odoris grati gratiâ, relictâ.

Castorei recent. unciam semis; id est,

Ratione prior. pond. antiq. Compos. drachmas duas; & loco Semin. Dauci, drachmas duas.

Aristoloch. longæ unciam semis: id est;

Rat

Ratione prior. pond. antiq. Compos. drachmas duas; & loco Bituminis Judaici, drachm. duas.
Comarum Centaurii min. drach. sex: id est;
Ratione prioris pond. antiq. Composit. drachm. duas; & loco Opopanacis, & Galbani, ana drachm. duas.
Mellis purissimi, juxta n. descriptionem, & informat. sine violento calore, à suis rebus heterogeneis separati, libras quindecim, seu quatuordecim tantum, & unc. sex.

Paretur *Antidotus*, uti paulò pòst sequetur.

Ne error fortè contingat in dispensanda correcta hac Compositione, propter ingredientium, eorumque ponderum, commutationem & circumscriptionem; itaque, juxta ordinem ponderum, structura hujus Compositionis talis esto:

℞. Troch. de Viperis ritè parat. juxta n. descriptionem: vel
Pulv. Viperarum, uncias duodecim,
Comarum Scordii nostrat. unc. quinq;
Myrrhæ translucidæ uncias quatuor,
Sem. Napi agrestis,
Opobalsami veri,
Costi odorati, seu Zedoariæ, ana uncias tres,
Meu, seu Angelicæ,
Amomi, seu sem. Citri excort.
Terræ Lemniæ, ana uncias duas;
Cinamomi acuti,
Croci Austriaci,
Resinæ Styracis Calam. ana unciam unam semis;
Rosarum rubearum;
Phu Pont. seu Valerianæ;
Rad. Gentianæ, ana unciam unam;
Cassiæ ligneæ veræ;
Nardi Indicæ;
Schænanthi,
Thuris Masculi,
Fol. Dictamni Cretici;
Stœchad. Arabicæ,
Sem. Petroselini Maced.
Nepethæ, seu Calam. mont.
Terebinth. Chiæ,
Rad. Penthaphylli,
Centaurii minoris, ana drachmas sex;
Macis,
Caryophyllorum,
Anisi,
Cubebarum,
Sem. Fœniculi,
Cardamomi min.
Sem. Thlaspios,
Ammeos,
Sagapeni,
Castorei,
Aristoloch. longæ, ana unciam semis;
Mellis purissimi legitimè extracti, & nunquam cocti, triplum, seu libras quatuordecim, & uncias sex.

His simplicibus speciebus, seu ingredientibus, probè selectis, & in ordinem redactis, terantur in pulverem, quæ aptitudinem habent ad trituram; oleosa tamen semper siccioris indolis ingredientibus adjungendo: utpote, *Semen Citri excorticatum* teratur cum *Cinamomo*, *Rosis rubris*; *Scordio*, *Cassiâ ligneâ*, & *foliis Dictamni Cretici*: *Semen verò Napi* cum *Costo*, *seu Zedoariâ*, *Stachad. Arabica*, *Calamintha mont.* & *Rad. Pentaphylli*: *Sem. Anisi*, *Fœniculi*, *Ammeos*, *Thlaspios*, & *Cubebæ*, cum *Cardamomo*; *Gentianâ*, & *Calamo Aromatico*: *Macis*, *Caryophyllis*, & *semen Petroselini*, cum *Valerianâ*, *Angelicâ*, *Castoreo*, *Aristolochiâ longa*; & *Centaurio minore*. Quædam verò per se, solâ, sine aliorum aggregatione, in pulverem terantur: utpotè, *Trochisci de Viperis*, *Myrrhâ*, *Crocus*, *Thus*, & *Terra Lemnia*. *Nardus Indica*, & *Schœnanthus*, difficillimæ triturationis sunt; uti in præmissis *Animadversionibus* innui. Idcircò, ut hæc duo simplicia (quæ parum emolumenti conferent, quibusq; *Radices Contrayervæ* aptè subordinari possent) in pulverem subtilem redigi queant; necesse est; illa priùs mucilagine quadam imbuere & humectare, denuoque reficcare. Verùm consultum magis foret, meo judicio, si illa *Aqua Corticum Citri*, *per Baln. n. vaporosum*; *sine ulla additione destillata*, aliquamdiu immergerentur; & illa macerarentur; pro virium earú extractione; quibus sufficienter extractis, & à dicta aqua separatis, *impragnata hac aqua Citri* diluendo *Croco*, ad formam pulticulæ tenuioris, & *Terrâ etiam Lemniâ*, præstò esse potest, tanquam præstantissima Aqua Cardiaca, virtute alexipharmacâ dotata; quæ & ipsa huic Antidoto, sive Theriacæ, non leves virtutes alexi-

alexiterias, & adversus deleterios insultûs prærogativas, communicabit. *Myrrha* verò, & *Sagapenum*, diluantur, & veluti solvantur, in *Vini Malvatici* competenti quantitate, ad pultis formam; *cui autem vino* priùs (in pulveris Viperarum, aut Trochiscorum earum præparatione, quando scilicet Viperæ aut Serpentes recenter mactantur) *corda Viperarum recentia, ad quinquaginta circiter, viva adhuc excerpta*, & immersa, cumque eo aliquandiu digesta, ac denuò ab eo segregata fuerint: (quam Essentiam Viperarum *in Animadversionibus Classis duodecimæ*, *super Trochiscos de Viperis*, edocui) *à qua Essentia, aut Vino Essentificato*, magnæ notæ virtutes alexipharmacæ in Theriacam redundabunt. Quò sanè elogio merito hanc Antidotum condecoro.

His ita dextrè apparatis ac discriminatis, nimirum *Pulveribus unitis*, *Croco*, *& Terrâ Lemniâ*, *dilutis* cum *Aqua Citri*, *in qua Nardus Indica*, *& Schænanthus*, *macerata fuerint: Myrrhâ item*, *& Sagapeno*, *solutis in Vino Essentificato & Viperino: Opobalsamo*, *Resinâ Styracis Calamitæ*, *& Terebinthinâ*, *unà liquatis & commissis benigno calore*, in determinatâ ad id propriâ sartagine; subsequatur mixtura omnium Ingredientium facillimâ hâc methodo:

Primò, adsit *ahenum capax & largum*, pro quantitate Theriacæ dispensandæ proportionatum, cui infundatur *libra una*, *vel una semis*, *aut etiam duæ*, *plus minus'vè*, *Mellis*, ad Theriacam apparandam destinati, super igne lenissimo modicum incalescant; *huic Melli* illicò instilletur nonnihil de *Opobalsamo vero*, *Resinæ Styracis*, *& Terebinthina*, jam priùs simul commissis, & leni calore, in propriâ sartagine, dispositis & liquatis, subsequantur mox de *Pulveribus adunitis* aliquot cochlearia, per cribrum setaceum inspergenda, continuò pistillo ligneo agitando: porrò de *Gummis solutis*, *Myrrhâ*, *& Sagapeno*, nonnihil adjungatur; succedant *iterum Pulveres* inspergendi; uti & his *Opobalsamum*, *cum reliquis*, *resinâ scil. Styr. & Terebinthinâ*: *Mel* etiam successivè & pedetentim instilletur, cum continuâ agitatione ac leni calore, donec omnia in unum commissa & unita fuerint; quibus etiam *Crocus & Terra Lemnia* successivè incorporentur.

Quibus omnibus debitè administratis, suam adepta est perfectionem nobilis hæc Antidotus, & Regia confectio, cujus virtutes, eximiæque dotes, in morbis malignantis naturæ vel maximè resplendescent, cùm curativè, tùm præservativè concurrendo, Ut proindè genuinum sit Pharmacum antipestilentiale, Cardiacum, & Alexiterium, citraque figuram, aut hyperbolem, Theriaca dici promereatur, cui se prostrati, & malignis morbis tentati, ægri, hisque subveniens Medicus, securissimè possit concredere, fidissimum inde habituri subsidium, quod in Theriacâ, ritu & instituto Veterum dispensatâ, nequaquam ausim compromittere; utpotè quæ plurima involvit noxia, inconvenientia, curationem remorantia, &, quod maximum est, manûs & artem Medici eludentia, quò minùs debitâ dosi ac quantitate, prout præsens calamitas & pestilens contagium exigit, deploratis mortalibus liceat propinare. Cum interim hæc, quam feliciter construximus, citra noxam auctâ dosi possit exhiberi, etiam ad unciam unam ascendendo; si sic indomita veneni rabies, & morbi genus, expostulet: quamquam, si quis periculum facere, ac experiri voluerit, verum sit, quòd unica drachma dictæ Antidoti plus in se roboris & energiæ malignis relegandis qualitatibus, & adversandi contineat, quàm uncia completa Theriacæ Veterum; prout ex præmissis hanc formare sequelam, omnibus est pronum. Cùm proindè, in tractando hoccè argumento, prolixior esse nolim, hoc solum subjungo: quòd si Theriaca Veterum magnarum virium hactenus fuit, in coërcendis malignis morbis; sanè hæc nostra Antidotus, & castigata Theriaca, decuplo plus operabitur & præstabit, plurimisque gradibus priorem antecellet; quod cuique desumere pronum erit, dum ipse conticesco. Dosis hujus Antidoti *à drachma unâ*, *drachmis duabus*, *ad unciam semis*; quæ etiam, pro circumstantia ægrorum, & affectûs, augeri poterit.

Nota:

Notâ: Si quis loco *Chalcitidis*, *Spiritûs Vitrioli, præsertim Vitrioli Martis, drachmam semis circiter, vel drach. unam integram*, huic Antidoto addere voluerit, is *Crocum dilutum aquâ Citri*, veluti supra dictum, item *pulverem Rosarum rubearũ, separtim tritarũ, eâdem etiam aquâ Citri dilutum*, illo *spiritu* irrorare poterit, & Theriacam, quoad colorem rubeum, in fuscum tendentem, magis intendere.

Quæ de *Trochiscis Hedychroi*, in *præmissis Animadversionibus*, præfati sumus, ea B. L. hûc inferat, ut ei ratio & motivum nostrum constet, ob quod nulla penitus eorum memoria, ac mentio facta impræsentiarum; utpotè quorum locum succedaneum præstantius occupat, quod illis surrogavimus.

Notandum cæterùm; quòd *nonnulla adhuc Ingredientia Veteris Theriacæ* descriptionis, priorem stationem & pondus suum obtinuerunt, factum est ideò, quòd in eis ratio alicujus nocivæ aut malignæ qualitatis deprehensa non fuerit, neque illa vires reliquorum ingredientium evertant, & morentur; licet, si de rigore loqui velimus, *inutilia etiam Theriaces pondera, & molestissima sint appendices*, numerum & molem, non verò virtutes, Antidoti multiplicaturæ; quorsum proinde respiciendum, cùm etiam illorum causâ, *& Mellis triplum* addi necessum sit; ex quo doses ejusdem (Theriacæ) augendæ veniunt, si effectum debitum & proportionatum morbo & malignitati præstolari velis, sudores elicere, & pestilens contagium evertere. Ea autem, de quibus nunc sermo est, sunt, in specie, sequentia, utpotè; *Cassia lignea, Nardus Indica, Schænanthum, Folia Dictamni Cret. Stœchas Arabica, sem. Petroselini Macedon. Calamintha montana, Terebinthina, rad. Pentaphyll.*: quæ ipsa digna etiam æstimo, quæ è Compositione hac eliminentur & proscribantur; eorum verò loco, præstantiora alexiteria, qualia sunt, *radices Contrayervæ*, *Anthora*, *& Imperatoria*, aut illa in Compositione jam notata obvia alexipharmaca (*uti Zedoaria, Myrrha, Crocus, Angelica, sem. Citri, Terra Lemnia*) adaucto pondere substituantur. Hâc ratione enim futurum, ut Antidotus, & Compositio, ad unitatem magis redacta, fiat homogenea, talibus constans partibus, quæ, univocum producere effectum, nata & apta sunt. Quod si tamen & illæ *novarum rerum*, *aut Radicum supradictarum*, additiones, & variationes ingredientium, in locum minùs utilium & efficacium, aut *ponderis antedictorum alexiteriorum*, *Theriacâ aliàs constituentium adauctio*, non arriderent; author sum, ut *nullâ rerum aliarum additione*, *aut ponderis reliquorum alexiteriorum immutatione*, illa superiùs recensita superflua, & *inutilia ingredientia*, è compositione, unà cum *tripla suâ quantitate Mellis*, nimirum *unciarum viginti duarum cum dimidia*, quod est triplum Mellis, respectu *unciarum septem, cum dimidia*, quæ sunt pondus specierum inutilium simul computatarũ, penitus eradicentur: quo præstito, intensæ magis alexiteriæ virtutes Composito accedent, adeò, ut, quæcunque ex tribus illis conditionibus deligatur, quælibet dosis hujus Antidoti, (computando tantùm drachmas binas pro una dosi) granis circiter octo, è censu realium & efficacissimorum cordialium, & alexipharmacorum, præter alia, intensior fit; quod summè necessarium & desiderabile esse, quivis in arte excellenter Professus Medicus judicabit, cui tædiosum non fuerit, computare, quantum *drachmis duabus*, *pro dosi assignatis*, vel etiam *uncia dimidia*, *specierum realium alexipharmacarum insit*, &, in particulari, *quot grana*, *de quovis ingredientium individuo*, huic dosi accedant. Deprehendet enim, quòd, quamvis pondus *multorum præstantiorũ alexipharmacorum* multum auxerim, quamplurima, citra propositum annexa, eliminando, hoc tamen non obstante, *uncia semis hujus Antidoti*, *saltem grana tredecim Trochiscorum de Viperis*, *grana quinque Scordii*, *grana tria*, *cum tertia parte grani seminis Napi*, *totidem quoque Opobalsami*, *grana quatuor semis Myrrha*, *grana tria*, *cum tertia parte grani Zedoaria*, *granum unum semis*, *& paulò plus*, *Croci*, *grana duo semis seminis Citri*, *totidem Angelica*, *& Terræ Lemniæ totidem*, adeoq; horum alexipharmacorum principum, in universum computatorum, *grana XLI.* continet; quippè quæ *primaria sunt constitutiva alexipharmaca* hujus Antidoti: & tamen

tamen vix ac ne vix quidem ejus erunt efficaciæ, ut in deleteriis, & pestiferis affectibus, hâc etiam multum auctâ dosi, sudorem prolicere possent.

Hæc à nobis sic tradita & demonstrata, an non amplissimum lumen & Theoriam dictabunt exercitatis Medicis, cujus indolis, valoris, ac pretii, sit veterum Theriaca, quæ omnes ferè Antiquitatis Scriptores Panegyricos & Encomiastes habuit? Cui igitur non dissonum, & minùs rationabile, videbitur, cùm *triplum pondus Mellis*, respectu *aliarum specierum ingredientium omnium*, Theriaca, pro corpore & fundamento, quasi materiâ prima, habet, ac, per consequens, *uncia ejus dimidia* (Theriacæ) non plùs etiam *de ingredientibus Speciebus, & Pulveribus, cùm congruis, tùm pro majori inutilibus, & non congruis, imò planè noxiis, atque contrariantibus*, obtinuit, quam *drachmam unam* (nonnunquam vix scrupulos duos, ob quadruplum pondus Mellis, fraudulenter quandoque adjectum) quid, inquam, *drachma una ejusdem Theriaca veterum, quæ XV. vel XII. tantùm grana, cùm utilium, tùm, pro majori parte, inutilium, & planè oppositarum Specierum & Pulverum* in se habet, quos effectûs, quæ portenta inde videbimus, in morbis à tota substantia deleteriis, quales Pestis, & febres Pannoniam infestantes, Purpuratæ & Colliquantes? an non id, quod fortè una drachma Theriacæ antiquæ effecerit, potiori parte ab *Opio*, dementando, compescendoque dolores, ac sudorem per accidens excitando, *tegumentorum ope*, præstitum fuerit? Quâ de re tam exilis & parva dosis, *drachma videlicet unica*, neque in hac reformata Theriaca multum operari posset, nisi longè exactior harmonia & concordantia *rerum ingredientium*, cùm in pondere, tùm quoad virtutes eorum trutinandas, observata & ordinata foret; cùm singula sic in unum effectum jam conspirent, ut hâc ratione nullum etiam obstet ingrediens, (veluti in antiqua Theriaca, *Opium*, *Chalcitis*, *Rheubarbarum*, *Agaricus*, *Piper &c.* maximè refragabantur) quò minùs hæc Theriaca nostra Reformata, in dosi adaugeri, & vel *ad unciam unam*, sic postulante morborum feritate, & nocuâ causarum syndrome, extendi possit. Veruntamen illam (Theriacam antiquitus edoctam) ultra *drachmam, aut duas*, excessivè nefas erit, propinare, ratione *Opii, & nonnullorum aliorum* superiùs iteratò recensitorum, ac à nobis *repudiatorum ingredientium*: in qua autem tam minuta dosi modicum etiam continetur, quod deleteriis qualitatibus advertetur (*grana scilicet quinque* in universum, prout accuratè calculavimus) eoque minus, quod & *illa paucula grana*, præsente quasi fascino, *ab Opio & reliquis*, in operando avocentur & ligentur. Quare circumspecti deinceps vivamus, & quænam, quamque selecta, tela in pharetrâ nostra circumferamus, indies prælio accincti, indagemus, neque speciosis irretiti titulis, & ementito gramate delusi, magniloquis hisce Veterum inventis subscribamus, quibuscum ægros immolamus, famæ & fortunarum naufragi.

Tandem, ut me convertam, unde desii, ad Theriaces nimirum concinniorem structuram, tutam magis & verè alexiteriam, relictis supradictis minùs congruis ingredientibus, ejusdem verò dexteram Compositionem ac descriptioné tradendam; multiplicabo saltem consveta ingredientia alexipharmaca, vices inutilium jam dictorum agentia, adjiciendo scilicet, in pondere, *Trochiscis de Viperis, seu Pulv. ejusdem, uncias duas, Zedoariæ, & Terræ Lemniæ, ana unciam unam semis, Angelicæ, & semin. Citri, ana drachmas sex.* Eritque Compositio talis, juxta seriem ponderum quidem instituta:

THERIACA ANDROMACHI MAGIS RESTRICTA ET CORRECTA.

℞ Trochisc. de Viperis ritè parat. vel, horum loco,
Pulv. Viperarum n. m. parati, uncias quatuordecim,
Comar. Scordii nostri uncias quinq;,
Zedoariæ, seu Costi veri, uncias quatuor semis,
Myrrhæ translucidæ uncias quatuor,
Meu, seu Angelicæ, uncias quatuor, drachm. duas,
Terræ Lemniæ uncias tres semis,

Amomi,

Amomi, seu seminis Citri excort. uncias tres, & drahmas duas,
Sem. Napi Sylvestris,
Opobalsami veri, ana uncias tres,
Cinamomi opt.
Croci Austriaci,
Resinæ Styracis Calam. ana unciam unam semis,
Rad. Gentianæ,
Valerianæ, seu Phu Pont.
Rosarum rubearum siccat.
Acori, seu Calami Aromat.
Centaurii minoris, ana unciam unam,
Macis,
Caryophyllorum,
Anisi,
Cubebarum,
Fœniculi,
Cardamomi min.
Thlaspios,
Ammeos,
Sagapeni,
Castorei,
Aristoloch. longæ, ana unciam semis,
Mellis puri ritè extracti, & nunquam cocti, triplum, id est, libras quatuordecim, & uncias sex, vel libras quindecim.

Instituatur mixtura secundum artem, planè ad modum, in præmissa Compositione indigitatum, contundendo *Oleaginosa simul cum naturâ suâ siccioribus*, separatim autem, *quæ per se teri se sinunt*, & cum *Aqua Citri*, *& Essentia Viperina*, dissolvenda & diluenda veniunt; omnia superiùs edocta. Fiatque sic *Antidotus*, seu *Theriaca*, debitæ consistentiæ, viribus alexipharmacis præstantissima; quod ipsum palam facient ii, quibus naturæ arcana, vires & effectûs, scrutari, desuper est indultum.

Cæterùm, cùm nec Antiquorum Theriaca, cum *Opio* parata, suis careat virtutibus, idcircò, ut adversus superiùs descriptos morbos, putà *Diarrhœam*, *Dysenterias malignas*, *immoderatum Fluxum Muliebrem*, *Hæmorrhagiam Uteri*, *& assumpta violenta Cathartica*, valida fit Antidotus, consultum fore, duxi, specialiter, pro *his affectibus*, Theriacam, cum *Opio*, *aliisq; potioribus ingredientibus*, *sed congruis antiqua descriptioni*, mutatis tamen mutandis, dispensare; quæ sanè, in *præfatis infirmitatibus*, *& his affinibus febribus diuturnis*, magnam navabit operam; sit igitur Compositio sequens:

THERIACA ANDROMACHI CORRECTA, CUM OPIO.

℞. Trochiscorum de Viperis n.m. parat. aut,
Pulveris Viperarum legit. parati, uncias sex:
id est;
Ratione prioris ponderis, *antiqua Compositionis*, *uncias tres*, *&*, *loco Troch. Hedychroi*, *uncias tres.*
Opii priùs correcti, cum spiritu vini legitimè extracti, & ad debitam spissitudinem redacti, uncias tres semis,
Piperis longi uncias duas semis,
Rosarum rubearum uncias tres:
id est;
Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam unam semis, *&*, *loco Trochisc. Scillitic. unciam unam semis.*
Iridis Illyricæ, aut Florent.
Succi Liquiritiæ probè colati,
Sem. Napi agrestis,
Comarum Scordii nostr. ana unciam unam semis,
Opobalsami veri, seu Olei Nuc. Moschat. expressi uncias duas semis:
id est;
Ratione prioris pond. antiq. Compos. unciam unam semis; *&*, *loco Trochisc. Scilliticorum*, *unciam unam.*
Cinamomi acuti uncias tres: id est,
Ratione prioris pond. antiq. Compos. unciam unam semis, *&*, *loco Trochisc. Scillit. unciam unam semis.*
Myrrhæ translucidæ unciã unam semis:
id est;
Ratione prior. pond. antiq. Composit. drachm. sex, *&*, *loco Troch. de Scilla*, *drachm. sex.*
Costi odorati, seu Zedoariæ, unc. duas:
id est;
Ratione prioris pond. antiq. Compos. drachmas sex, *&*, *loco Trochisc. de Scilla drachm decem.*
Croci Austriaci opt. unciam unã semis:
id est;
Rat. prior. pond. antiq. Composit. drachm. sex, *&*, *loco Piperis nigri*, *drachmas sex.*

Cassiæ

Caffiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ, ana drachmas fex,
Thuris Mafculi pellucidi unciam unam femis:
id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Compofit. drachm. fex, & loco Marrubii, drachmas fex.

Fol. Dictamni Cretici,
Stæchad. Arabicæ,
Nepethæ, feu Calaminthæ mont.
Terebinthinæ Chiæ,
Zinziberis,
Rad. Pentaphylli, ana drachmas fex,
Refinæ Styracis Calam. uncias duas:
id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Compof. unciam femis, &, loco Piperis albi, drachmas fex, item, loco Agarici, drachmas fex.

Meu, feu Angelicæ, unciam unam:
id eft;

Ratione prioris pond. antiq. Compof. unciam femis, &, loco Nardi Celticæ, unciam femis.

Amomi racemofi, feu potiùs feminis Citri excorticati, unciam unam femis: id eft;

Ratione prior pond antiq. Compof. unciam femis, &, loco Rhabarbari, drachmas fex.

Acori, feu Calami Aromatici, unciam unam femis: id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam femis, loco Chalcitidis, & Polii Cret. ana unciam femis,

Terræ Lemniæ uncias duas, cum drachmis duabus:
id eft;

Ratione prioris pond. antiq. Compof. unciam femis, loco verò Agarici, drachmas fex, & loco Chamædryos, & Chamæpithyos, ana unciam femis.

Phu Pontici, feu Valerian. unciã femis,
Macis drachmas fex: id eft;

Ratione prioris pond. antiq. Compof. drachmas duas, & loco Gummi Arabici, unciam femis.

Caryphyllorum drachmas fex:
id eft;

Rat. prior. pond. antiq. Compof. drachm. duas, &, loco Comarum Hyperici, unciam femis.

Rad. Gentianæ uncias duas: id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Compof. unciam femis, loco femin. Petrofel. Maced. & Schænanthi, ana drachmas fex.

Anifi,
Fœniculi,
Succi Hypocyftidis,
Carpobalfami, feu Cubebarum,
Cardamomi minoris.
Sem. Sefeleos frag. Maff.
Succi Acaciæ,
Thlafpios,
Ammeos,
Sagapeni, ana unciam femis,
Caftorei recent. unciam femis: id eft;

Rat. prior. pond antiq. Compof. drachm duas, &, loco Bituminis Judaici, drachmas duas.

Ariftoloch. longæ unciam femis:
id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Compofit. drachmas duas, &, loco fem. Dauci, drachm. duas.

Centaurii min. fummit: unciam femis:
id eft;

Ratione prior. pond. antiq. Compof. drachmas duas, &, loco Opopanacis, drachmas duas.

Galbani drachmas duas,
Mellis puriffimi, non cocti, fed ritè, juxta fuper. informationem, extracti, triplum, id eft, libras quatuordecim, cum unciis fex.

Fiat *Antidotus*, feu *Theriaca*.

Pro faciliori etiam difpenfatione, ne in illa aberrent Pharmacopœi, hanc ipfam præmiffam Theriaces correctam Compofitionem, juxta ordinem ponderum, hîc annectere quoque libet; quæ talis eft:

℞ Trochifc. de Viperis, dextrè & legitimè, juxtà n. defcript. paratorum, feu:
Pulveris earundem, uncias fex,
Opii priùs correcti, cum fpiritu vini legitimè extracti, & ad debitam fpiffitudinem iterum redacti, uncias tres femis,
Piperis longi uncias duas femis,
Rofarum rub. ficcat.
Cinamomi opt. ana uncias tres,
Opobalfami veri, feu Ol. Nucum Mofchat. expreffi,
Terræ Lemniæ veræ, ana uncias duas femis,
Cofti odorati, feu Zedoariæ,
Rad. Gentianæ,
Refinæ Styracis Calam. ana unc. duas,
Iridis

Iridis Illyr. f. Florent.
Succi Liquiritiæ colati,
Sem. Napi agrestis,
Comarum Scordii,
Myrrhæ translucidæ,
Croci Austriaci,
Thuris Masculi,
Amomi, seu sem. Citri excort.
Acori, seu Calami Aromat. ana unciam unam semis,
Meu, seu Angelicæ, unciam unam,
Cassiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Fol. Dictamni Cretici,
Stæchad. Arabicæ,
Nepethæ, seu Calam. montan.
Terebinthinæ Chiæ,
Zinziberis,
Rad. Pentaphylli,
Macis,
Caryophyllorum, ana drachmas sex,
Phu Pontici, seu Valerianæ,
Succi Hypocystidis,
Acaciæ,
Sem. Anisi,
Fœniculi,
Seseleos fragilis,
Thlaspios,
Ammeos,
Cardamomi min.
Carpobalsami, seu Cubebarum,
Sagapeni,
Castorei,
Aristoloch. longæ,
Centaurii minoris, ana unciam semis,
Galbani drachmas duas,
Mellis purissimi, & clari, legitimo modo, juxtra n. præscript. fine coctione extracti, triplum, seu libras quatuordecim, & uncias sex.

Hujus Compositionis, seu Theriacæ anodinæ, conficiendi modus, & mixtura, cum præparatione superioris Theriacæ primæ coincidit; ita, ut, in omnibus rebus, mixtim, & separatim, contundendis; quibusdam diluendis *cum aqua Citri, è Corticibus, sine additione, stillata*; nonnullis verò dissolvendis *cum Vino Cretico, in quo Scilla præparata priùs macerata fuerit*, loco *Essentia Viperinæ*, idem modus & norma fit observanda. Supervacaneum igitur foret, me hîc prolixiorem esse; cùm sapienti pauca sufficiant, qui uni Ideæ reliqua novit conformare.

Virtutes hujus Antidoti, seu Theriacæ, correctæ, anodinæ, quod concernit, eas revelavimus superiùs, ubi Theriacam Veterum, cum omnibus contentis, ventilavimus. Nam infero, ab inductione: Si Veterum Theriaca vires aliquas habet, & quidem sub ratione universalis cujusdam remedii & antipharmaci; à fortiori concludo, quòd nostra hæc emendatior Compositio, & Theriaca, *missis inutilibus, auctis & accitis præstantioribus & alexiteriis*, majores virtutes Cardiacas, Alexipharmacas, Stomachicas, Roborantes &c. sibi meritò vendicet. Et licet, justo judicio, hanc ipsam correctam Theriacam, in morbis virulentis, & pestilentialibus, tantoperè extollere nolim, præsertim curativè adhibendam: (veritus, ne *Opii narcoticum virus*, & *Piperis longi exurens qualitas*, multis officiat) attamen volui dosin *alexiteriorum ingredientium* adaugere, ut vel plurimùm *Dysenteria, Diarrhœa, aliisq; morbis affinibus Contagiosis, Epidemiis*, prout etiam *Hystericis passionibus, ab occulto & abdito quodam veneno, ex semine corrupto suam trahente genesin*, contra quas, utpotè malignas, affectiones *alexipharmaca multum possunt*; aliis autem morbis, qui mitioris naturæ & indolis, nihil derogant, & obsunt, subvenirent. Latet ergò cura, & medela, in hac correcta Theriaca, non solùm in *Malignis, Epidemiis, & Contagiosis, Dysenteriis, Diarrhœis, Catarrhis; verùm etiam Lienteriis, nimiùm fluidis Menstruis, Colicâ Hystericaq; passione, quibuscunq; Doloribus, Febribus Quartanis, Hypercatharsi, multisq; aliis*: prout omnes subscripturi sunt, qui soli se mancipaverint veritati. Cæterùm, neminem suâ statione & sententiâ amotum volo, qui assentiri Veterum dogmatibus, & gregem aberrantem insequi voluerit, osor meliorum, & recentiorum, quæ prostant, inventorum. Sordeant illis nostra; displicent nobis, cum ratione, vetera, & utinam non officerent, in mortem usq; expianda; prout tot myriadum deplorandorum hominum firmat Catastrophe. Sed obstinatis nihil ad salutem vaticinamur, donec instet justa aliquando nemesis, ac vindex à tergo DEUS, in Spiritu

Spiritu Eliæ detonaturus. *Dosin* hujus Theriacæ *à drachmâ unâ*, ad *duas*, & *unciam semis*, licet extendere.

THERIACA SIMPLEX.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Morsus Diaboli,
Scorzoneræ, ana uncias quatuor,
Enulæ,
Valerianæ, ana uncias duas,
Herb. Scordii nostrat. recent. unc. sex,
Rutæ hort. recentis uncias tres,
Bacc. Juniperi uncias quatuor.

Incisa & contusa coquantur in f. q. *Aqua simpl.* repetitis vicibus, quousque tota eorum vis extracta fit. Decoctiones omnes, & expressiones, junctim, cum *album. ovorum*, clarificentur, &, *in terreo vase*, ad Extracti, seu Mellis, spissitudinem evaporent; cui *Extracto*, seu *Decocto inspissato*, adde

Mellis putissimi virginei, clari, nunquam cocti, libras octo:

His mixtis porrò *Pulveres subsequentes*, minutissimè triti, sub continua agitatione, leni in calore, inspergantur, & quidem per *cribrum setaceum angustum*, utpotè:

Pulv. Rad. Zedoariæ unciæ tres,
Angelicæ,
Succisæ seu Morsus Diaboli, ana unciæ duæ,
Gentianæ,
Dictamni albi, ana uncia una semis,
Herb. Scordii nostr. unciæ tres,
Sem. Citri excorticat.
Rutæ hortensis,
Napi sylvestris,
Bacc. Juniperi,
Lauri ana uncia una semis,
Croci opt. uncia una, cum Vino Citrato, ad pultis formam, diluti,
Myrrhæ electæ, cum eodem Vino Citrato, ad formam pultis solutæ, unciæ duæ,
Cinamomi opt. acuti,
Nucum Moschatarum, ana uncia una.

Ultimò verò inspergantur

Ol. Still. Juniperi drachmæ duæ,
Rutæ drachma una semis.

Misceantur exactè: Fiatque *Electuarium* justæ consistentiæ, *præstans alexipharmacum contra morbos contagiosos & pestilentiales, febres malignas, quartanas, ad diaphoresin & sudores eliciendos*, Theriacâ Andromachi neutiquàm inferius. Dosis *drachma una, duæ, tres, ad unciam semis*, in vehiculo appropriato.

ANTIDOTUS THERIACALIS.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Pimpinellæ,
Contrayervæ,
Enulæ Campanæ,
Succisæ,
Valerianæ, ana uncias tres,
Gentianæ uncias duas,
Herb. Scordii nost. recent. uncias sex,
Rutæ recentis uncias quatuor,
Cort. Limon. recent. & extim. uncias duas,
Arantior. recent. & extim. unciam unam semis,
Bacc. Lauri uncias duas.

Hæc cuncta recentia, si fieri possit, aut ad minimum recenter siccata, incidantur & contundantur crassiusculè, & cum f. q. *aquæ simpl.* repetitis vicibus affusæ, coquantur ad totalem virtutum extractionem. Decoctiones album. ovorum clarificatæ, ad consistentiam *Extracti*, seu *Mellis*, in vase terreo vitreato leniter evaporent; cui inspissato decocto adde

Mellis purissimi legitimè juxta n. informationem extracti, libras sex,
Rob Juniperi, dextrè ac diligenter parati, libram unam semis:

Huic *Melli* affatim alexiphatmacâ virtute jam imprægnato porrò adde, & pedetentim per cribrum angustum, sub continuâ agitatione, & leni in calore, insperge *Pul. sequentes*, utpotè:

Pulv. Viperarum, vel Serpentum, salubriorum n. m. parati, uncias sex,
Pul. ex Typhis Cervinis, in *Animadversionibus* n. edocti, uncias tres,
Pulv,

Pul. Rad. Contrayervæ uncias duas,
Anthoræ unciam unam,
Zedoariæ uncias tres,
Croci Austriaci unciam unam,
diluti priùs ad pulticulam,
cum
succo ex Corticibus Limon. recentibus expresso, vel cum *Vino* in quod *Cortices Limonum largâ quantitate infusi fuerint.*
Myrrhæ translucidæ uncias duas, eodem modo, cum f. q.
Vini Citrati ad pulticulam soluti,
Cinamomi acuti unciam unam,
Sem. Citri excortic.
Napi sylvestris,
Rutæ hortensis, ana unciam unam semis;
Nucum Moschat. unciam unam;
ultimò instillando
Ol. Still. Rutæ drachmam unam,
Juniperi drachmas tres.

Fiat, omnibus sic exactè mixtis, *Antidotus* sive *Electuarium*, justæ consistentiæ; *in omnibus ac singulis morbis contagiosis, pestilentibus, & deleteriis, præstantissimum.* Cujus dosis *drachma una, ad tres, & unciam semis.*

Nota: Quùm non temerè huic Antidoto tam celebre inscribam elogium ad titulum, lege, quæ ad me literis suis expressit Vir Doctissimus, & Celeberrimus Medicus, Dn. Joannes Chrysostomus Irmbler, his formalibus: *Huic Electuario addidi Pulveris Sulphuris vivi, solâ liquatione, in fictili tripode, leni igne, à terrestreitate separati, uncias duas, & exhibui drachm. unam; & drachmas duas, cum aceto Alexipharmaco, & aquâ Alexipharmacâ; &, inter Composita ordinaria, nullum, pro Peste infectis, efficacius reperi. Dedi etiam, à sumpto veneno, mirabili convulsione à lecto ad trabes usque subitò distentis, tanquam per fenestram evolaturis; eodem modo; & benè profecit, sine ordinatione aliorum.* Hæc ille.

ANTIDOTUS THERIACALIS SECUNDA:

DYSENTERIIS MALIGNIS ACCOMMODATA.

℞. Rad. Acori,
Petasitidis,
Scorzoneræ,
Rad. Succisæ,
Tormentillæ, ana uncias quatuor;
Cichorii sylvestris,
Pimpinellæ, ana uncias tres;
Herb. Scordii nostrat.
Millefolii;
Plantag. min.
Equiseti,
Pyrolæ, ana recent. uncias tres;
Flor. Calendulæ,
Papav. errat. ana unciam unam semis;
Rosarum rub. uncias duas semis.

Incisa & contusa coquantur cum f. q. *Aquæ simplicis*, reiteratâ affusione, colaturâ, & expressione, quousque tota eorum vis & efficacia extracta sit: Decoctiones & expressiones junctim album. ovorum probè clarificatæ ad spissitudinem *Extracti*, vel *Mellis*, in vase terreo vitreato, leniter coquendo, evaporent: cui decocto inspissato addantur

Mellis opt. puri. n. m. legitimè extracti libræ decem:

Jam verò:

Huic *Melli*, rerum dictarum virtutibus imprægnato, sequentia, subtilissimè trita, lege artis, incorporentur, ad normam superiùs, in præparatione Theriaces, edoctam: nempe

Pulv. ex Typhis Cervi, seu Bezoardici Cervini simpl. *in Animadv. n. ad Mantissam, pag. 463*, edocti, unciæ quatuor,
Rad. Acori, seu Gladioli lutei,
Angelicæ,
Contrayervæ, ana uncia una semis;
Dictamni albi,
Tormentillæ,
Zedoariæ, ana unciæ duæ;
Bistortæ,
Calami Aromatici,
Doronici veri, ana unc. una;
Herb. Scordii nostr. uncia una semis;
Flor. Rosarum rub. unciæ duæ,
Croci opt. Austriaci,
Baccarum Lauri;
Sem. Napi agrestis,
Citri excorticat.
Rutæ hortens. ana unc. una.

Nuc. Moſchat. unc. una ſemis,
Terræ Sigill. Sileſ. unciæ duæ,
Myrrhæ translucidæ,
Olibani in granis,
Cort. Citri, ſeu Limon. extim.
Arant. recent. & extim. fiecat. ana uncia una ſemis,
Reſinæ Styracis Calam.
Terebinthinæ de Cypro, ana uncia una ſemis,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi uncia una,
Opii correcti, cum Spiritu Vini extracti, ac ad juſtam Mellis conſiſtentiam redacti, unciæ duæ.

Conficiatur ex omnibus, lege artis commixtis, ad normam Theriaces correctæ, *Electuarium*, ſeu *Antidotus*, diluendo *Crocum* ad formā pultis, cum ſ. q. *Vini citrati, in quo nimirum Cortices Citri recentes infuſi fuerint*, pariter & *Myrrham*, *eodem vino citrato*, ad formam pulticulæ, diſſolvendo.

Præſtat hæc Antidotus *in Dyſenteriis, & Diarrhæis malignis contagioſis, Sputo Sanguinis, Lienteria, Fluxu Hepatico, & Colicâ paſſione: hæmorrhagias ſiſtit, & quidquid ab aſſumpto violento pharmaco, irritatâ facultate expultrice, profuſas & ſymptomaticas evacuationes minitatur, compeſcit.* Doſis eſt *à drachma una, ad unciam ſemis.*

CONFECTIO ALEXIPHARMACA REGIA.

℞. Rad. Angelicæ,
Contrayervæ,
Morſus Diaboli,
Zedoariæ,
Doronici veri, ana uncias duas,
Herb. Scordii noſtr. recentis uncias quatuor,
Rutæ hort. recent. unc. tres,
Croci Auſtriaci opt. drachmas ſex,
Cort. Limon. extim. recent. unc. duas,
Arant. recent. & extim. unciam unam ſemis,
Bacc. Juniperi uncias duas,
Lauri unciam ſemis.

Conſcindantur & contundantur craſſiuſculè, ac cum ſ. q. *Spiritûs Vini*, repetitis vicibus affuſi, extrahatur eorum *Eſſentia* tota, quouſque *Spiritus* non amplius tingatur: extractiones omnes ad conſiſtentiam Mellis evaporent, deſtillando per M. B. Huic *Extracto* adde

Eſſentiæ Citri ſaccharinæ, ex recentibus Corticibus paratæ, & ſuperiùs edoctæ, uncias quatuor,
Arantiorum ſaccharinæ, ex recentibus etiam Corticibus paratæ, uncias tres,
Pulv. ex Typhis Cervi *in Animadverſ. n.* edocti, unciam unam ſemis,
Lapid. Bezoar veri, non adulterati, nec factitii, unciam ſemis,
Bezoar Occident. unciam unam,
Bezoardici aurei, n. m. parati, unciam unam,
Pulv. Unicornu foſſilis albiſſ.
Boli Armen. n. m. parat. ana uncias duas,
Sem. Citri excorticati drachmas ſex,
Nucum Moſchat. unciam unam,
Ol. Still. Cinamomi opt. drach. ſemis,
Mellis Roſati Citrati, ad noſtram informationem, ſuperiùs, legitimè parati, libras duas.

Fiatque ſ. a. *Electuarium* juſtæ conſiſtentiæ, & *Confectio Alexipharmaca Regia.*

Eminent virtutes hujus Antidoti nobilis & Regiæ in omnibus *affectibus, in quibus malignitas dominatur*, è quorum cenſu omnes *febres pernicioſæ* ſunt, & ipſa *Peſtis: duplici formalitate expetibilis, cùm* curativè, *tùm* prophylacticè. *Curativè* exhibeatur *à drachmâ unâ, ad duas, & duas ſemis: præſervativè* verò tantum, *quantum mucrone cultri* apprehenderis.

Nota, quòd Mel Roſatum Citratum, actu quodam reflexo Regiæ huic Confectioni Alexipharmacæ aſſociârim; quoniam Mel durabilem Electuariis & Antidotis largitur conſiſtentiam: Syrupi verò, vel etiam Saccharum, ad debitam conſiſtentiam coctum, elabentibus annis, aut etiam menſibus, ſuâ ſponte incruſtantur, & cryſtalliſantur, ſaccharum arte candiſatum referendo. Et hinc Electuaria, abſque Melle, cum ſolo ſaccharo confecta, brevì indureſcunt, & vel penitus

penitus exficcantur. Hoc ut evitetur in hac Compositione alexipharmac. Mel dictum Rosatum, & Citratum, quod & per se Cordiales & Alexiterias obtinet facultates, præ aliis Syrupis elegi & substitui.

DIACORUM STOMACHICUM.

℞. Rad. Acori, seu Gladioli recent. uncias sex,
Calami Aromat.
Eryngii,
Cichorii, ana recent. uncias tres,
Pimpinellæ uncias duas.

Mundatæ optimè, callosâ, vel lignosâ parte separatâ, quæ in *Eryngio*, *Cichorio*, & *Pimpinella* deprehenditur, incidantur radices crassiori modo, & quadratè; coquantur deinde in vase terreo, cum
Succi Cydoniorum recenter expressi, vel in cella debitè asservati, f. q. (libris sex circiter)
quousque mollescant, ad normam, quasi condiri deberent. Radicibus pro necessitate coctis, ac interim asservatis, nec non à succo, in quo coctæ fuerint, separatis colaturâ, & nonnihil supra telam & cribrum exficcatis, sumito
Succum Cydoniorum à coctione relictum, &, additis
Sacchari albissimi libris tribus,
coquantur ad crassam Syrupi consistentiam, immittendo sub finem *superiores, ad mollitiem decoctas, & conscissas radices*, quas parum adhuc decoque, donec brodium, sive Syrupus hic debitam consistentiam nactus fuerit; tandem superaddito
Amygd. dulc. excort.
Pistach. decort.
Pinearum mundat. ana crassiusculè & in quadratas, sicut radices, incisarum uncias duas,
Nuc. Moschat. Indic. condit. ad normam superiùs edoctam incisarum, uncias tres,
Macis conscissi,
Cardamomi conquassat.
Cort. Citri,
Arantiorum ana n. modo cond. & superiùs dictâ formâ conscissi, unciam unam semis,
Zinziberis Indici cond. incisi unciam unam semis,
Olei still. Cinamomi drachm. unam, priùs cum
Essentiæ Citri sacchar. n. m. paratæ, unciis duabus permisti,

Fiat secundum artem *Electuarium Stomachicum gratissimum & confortativum: roborat ventriculum, & cerebrum, & totam naturam restaurat. Senibus, marasmo ac diuturnitate morbi attritis, quàm validè succurrit: cujus usus frequentior de die commendatur, manè scilicet, vesperi, pravio prandio, ac cana; verbo denique, pro voto & voluntate.*

Nota: Si cui arriderct, *Electuarium* hoc præstantius & efficacius efficere, Nobilitatiq; & Magnatibus destinare, hic libræ uni Electuarii *Ambræ grysea scrupulum unum, vel drachmam semis, & Moschi scrupulum semis*, superaddere posset, *Ambram* priùs cum f. q. amygdal. decort: *Moschum* verò cum particula *Aq. Rosar. vel Flor. Arantiorum*, ad pulticulam subigendo. Sic Regibus dignum effeceris condimentum.

CONFECTIO ALKERMES.

Veterum insistendo vestigiis, nè purpuram, ostrum, & roseum decorem, huic detrahamus Confectioni, simul etiam circumspectò, ut magnarum virium & energiæ evadat, primus labor sit, conficere *Magisterium granorum Kermes* (cùm fucco verò & recenti in nostris regionibus destituamur) sequenti dexteritate:

℞. Granorum Chermes, aut fructûs Kermes, uncias duas;
quæ integra, non contusa, parum coquantur *in aq. simpl.* f. q. & quidem repetitis vicibus, instillatis semper aliquot guttulis *Olei Tartari per deliquium facti*, quousque aqua calore rubro imbuatur. Huic aquæ tinctæ colatæ guttatim, & per vices, infundatur *aqua Aluminis*; (aqua communis scilicet, in qua nonnihil aluminis tantùm solutum sit) & præcipitabitur Magisterium, & vel tota substantia Granorum Chermes soluta, eaque rubicundissima, instillando tamen sæpiùs, & alternatim, *Oleum Tartari*, & *Aquam aluminis*, quoad

ſolutio, ſeu aqua tincta à granis, iterum alba & limpida fermè evadat, totaque granorum Tinctura, ſeu Eſſentia & nobilior ſubſtantia præcipitata ſit; quæ per filtrationem ab aquâ ſeparanda, & affuſâ ſæpius *aquâ recenti pura* tamdiu edulcoranda eſt, quouſque nulla veſtigia ſuperſunt *aluminis*, *& Olei Tartari*. Relicta Eſſentia, ſeu Magiſterium, in chartâ bibulâ aut filtro, leniſſimo in calore nonnihil exſiccetur, ad inſtar cujuſdam pulpæ, interimque aſſervetur.

Jam verò

℞. Succi pomorum redol. recenter expreſſi, ſine diuturnâ depuratione, libras octo,

cui immergantur

Sem. ſeu Granor. Chermes integr. non contuſ. drachm. ſex,

Cort. Limon. recent. & extim. unciæ duæ ſemis,

Arantiorum recent. extim. uncia una ſemis:

Factâ maceratione in loco tepido, vel moderatè calente, per diem, colentur: pòſt Succo colato adde

Sacchari Canar. albi libras quatuor:

coquantur leniter ad conſiſtentiam Syrupi paulò craſſioris; cui, dum adhuc parum calet, adde

Ambræ gryſeæ opt. unciam ſemis, priùs cum

Sem. Citri excortic. unciâ ſemis quam optimè ſubactæ,

Moſchi Orient. drachm. unam, cum partic.

Aq. flor. Arantiorum ad pulticulam ſoluti,

Pulv. Ligni Aloës opt. & gum. uncias duas ſemis,

Cinamomi acuti,

Margarit. Orient: præpar.

Corall. rub. præpar.

Lapid. Lazuli præpar. cærulei, vel Magiſt. ejuſdem, in *Animadverſionibus n.* edocti, ana unciam unam ſemis,

Magiſt. Gran. Kermes, ſupra deſcripti, nonnihil adhuc humidi, uncias tres;

Miſceantur exactè, fiatque *Confectio nobiliſſima*; cui ad ſaturandos oculos vulgi Auri folia centum, vel plura, artificioſè uniantur.

Hoc pacto efficitur præſtans illa *Confectio Alkermes*, *qua primariò Cordi & Vitalitati conſecrata eſt*, *cujus affectibus & maximè Lipothymiis*, *apprimè ſuccurrit*. *Cerebro quoque*, *& facultati Animali*, *vires ſubminiſtrat*; *proindè illam Melancholicis*, *& Hypochondriacis ſvadere velim*. Pro doſi *drachma ſemis*, *ad unam*, *plus minus*, adhiberi poteſt.

Nota: quòd, ſi *Succus Granorum Kermes* legitimus haberi poſſit, ipſe tibi conſilium ſubminiſtro, ut eum ad Confectionem hanc ſeligas, juxta mentem *D. D. Monſpelienſium*. Verùm, cùm turpis quæſtus omnia ferè noſtrâ hâc tempeſtate adulteret, ac nobis illudat, qui peregrina & exotica adoramus, meliora ruri domiq; excolentes; quare ſatius fuerit, *Magiſterio* tibi notiſſimo inniti, quàm exoticis fallaciter circumagi.

Nota ſecundò: ratione *ſucci pomorum redolentium*, quem *recenter expreſſum*, *ſine prævià diuturnâ fermentatione*, *aut depuratione*, (quemadmodum etiam difficillimè depuratur) accipiendum eſſe præcepi; quod & ipſum non ſine ratione ſonticâ factum ſit. Nam *Succus cujusvis fructûs* ſive *Pomorum*, ſive *Cydoniorum*, ſive *Fragorum*, *&c. probè depuratus & clarus*, additâ ſ. q. *Sacchari*, in elegantem quidem Syrupi conſiſtentiam fluidam & permanentem reduci poteſt; verùm ſi *Syrupos ejuſmodi ad paulò craſſiorem conſiſtentiam*, quæ quidem non ſolùm ad hanc, ſed etiam ad omnes alias Confectiones ſimiles parandas neceſſaria eſt, coxeris; omnes illi ultra neceſſariam & conſvetâ conſiſtentiam decocti Syrupi, in lapillos tandem abeunt, & pro parte cryſtallizantur. Proindè, ne deinceps Electuaria, aut Confectiones, propter *ejuſmodi craſſioris conſiſtentia Syrupos*, tanquam corpora & baſis eorum, tam exiguo temporis intervallo areſcant, & condenſentur, ſed debitæ ſint durationis; author ſum, ut accipiantur *ſucci recenter prælo expreſſi*, qui, cum *Saccharo* cocti, mucilagineam contrahunt conſiſtentiam, difficulter, aut nunquam, in cryſtallos, aut lapillos, ſaccharinos degenerantes; unde ad has, & ſimiles confectiones, hi *ſucci cum ſaccharo cocti* aptiſſimi

aptissimi sunt, & durabiles: ex quibus similes confectiones parandæ.

CONFECTIO ANACARDINA CEPHALICA.

℞. Aquar. Majoranæ,
Flor. Arantiorum,
Tunicæ, ana fine additione aq. simpl. ex Baln. n. vaporoso still. unc. sex.
Quibus, Cucurbitæ vitreæ infusis, immergantur
Anacardiorum n. m. præparat. unciæ tres:
Factâ maceratione in vitro probè clauso, horis circiter XXIV, fiat colatura; in colaturâ hâc dissolve
Sacchari Canarii libras duas;
ac solâ ejusdem dissolutione in Syrupum debitæ consistentiæ redige; cui demum admisceantur, adhuc calente Syrupo, ut in ipso veluti liquefiant,
Ambræ gryseæ drachma una, priùs cum
Sem. Citri excort. drachmâ una probè subactæ,
Resinæ Styracis drachmæ duæ,
Ladani drachma una.
His liquatis, etiam reliqua, quæ sequuntur, adjiciantur; nimirum,
Pul. Anacardiorum præp. uncia una,
Rad. Doronici veri uncia una semis,
Ligni Aloës gummosi uncia una,
Cardamomi min.
Cubebarum,
Coriandr. ana drachmæ duæ,
Nuc. Moschatar. uncia semis,
Macis drahmæ tres,
Caryophyllorum drachmæ duæ,
Nuc. Moschat. Indic. conditarum, ac subtilissimè ad formam pulpæ contusarum, unciæ tres,
Ol. Cinamomi still. scrupul. unus, priùs cum
Sacchari n. Rosati uncia semis permisti.
Misceantur exactè, fiatque *Electuarium pretiosum & maximè excellens, in refrigeratâ, eaque debili, facultate Animali, & Cerebro, confortando Ventriculo, arcendis Apoplexiis, Epilepsiæ, senio resocillando, Memoriæ laborantis defectibus, & quidquid demum vitii Cerebro & Ventriculo accidit, supplendis, à causa frigida derivatis, utilissimum.* Dosis drachma una, ad unciam semis.

ELECTUARIUM DE BACCIS LAURI, CARMINATIVUM.

℞. Mellis Menthæ n. m. legitimè parati libras duas;
In quo, dum benè calet, liquefac
Resinæ Styracis Calam. drachm. duas,
Ladani drachmâ unam semis, superaddendo
Pulv. Bacc. Lauri uncias duas,
Castorei drachmas tres,
Calami Aromatici drachm. sex,
Sem. Carui,
Cumini,
Coriandri,
Anisi,
Fœniculi,
Rutæ,
Macis, ana unciam semis,
Caryophyllorum drachmas tres,
Croci Austriaci drachmas duas.
Misceantur, & fiat *Electuarium, præstans ad Colicam & Iliacam passionem, sicut & intestinorum quascunque torturas, sive à flatibus intercurrentibus, sive à causa frigida deriventur.* Admisceri etiam consultò poterit Enematibus, ad flatûs dissipandos.

ELECTUARIUM CHALYBEATUM.

Paretur hoc *Electuarium* juxta modum in *Pharmacopœia Augustanâ & nostr. Animadversionibus* super idem factis, expositum; & optimo successu operabitur.

CONFECTIO CORDIALIS REGIA.

℞. Cort. Citri recent. & extimorum, radula comminut. uncias octo,
Arant. recent. & ext. radulâ etiam comminut. uncias quatuor;
Z 3 Nuc.

Nuc. Indic. Mosch. condit. uncias sex,
Florum Arantiorum recent. unciam unam semis,
seu, quod melius,
Fructuum Arantiorum immaturorum & minutissimorum, adhuc viridium, summâ fragrantiâ & virtute eminentium, uncias duas,
Nuc. Moschatarum unciam unam,
Essentiæ Citri saccharinæ n. supra edocta,
Sacchari Rosati n. supra edocti, ana uncias quatuor;
contundantur simul juncta debitè ac diu in mortario lapideo, ad pultis subtilissimam formam, ut per setaceum transmitti possint: adde post
Pulv. Croci Austriaci subtiliss. triti unciam semis,
Ligni Aloës gum. unciam unam semis,
Ambræ gryseæ drachmas tres, priùs cum
Sem. Citri excort. drach. duabus probè subactæ,
Moschi Orientalis drachmam unam, soluti in f. q.
Aq. flor. Arant. ad pulticulam,
Magist. n. solub. Coralliorum rub.
Perlar. Oriental. ana unciam unam,
Gran. Chermes, humidi adhuc, paulò supra edocti, uncias tres,
Ol. still. Cinamomi drachmas duas,
Caryophyllorum drachmam unam,
Rosarum veri drachm. semis, priùs cum
Sacchari n. Rosati, superiùs edocti, unciis quinque,
in Elæosaccharum conversis,
Syr. de Corticibus Citri, superiùs, *in Classe prima*, descripti, q. s. ad *Electuarii* justam consistentiam.
Misceantur omnia exactè in *vase terreo*, vel *mortario lapideo*, & serventur in vitro benè clauso, tanquam *Regia Confectio*; quæ sanè longissimè Confectionem Alkermes antevertit, suis proindè digna encomiis *in quacunq; Epilepsiâ, Apoplexiâ, Lipothymiâ, Syncope, Senio atterente, ipsâ Peste, & quidquid è malignis pullulat: spirituoso generi amica, ad quos restaurante & conservante actione influit, multum expetibilis. Dosis drachma semis*, vel, ad lubitum, *quantum mucrone cultri apprehenderis*, sæpè assumendo.

CONFECTIO CORDIALIS ALIA.

℞. Granorum Chermes legitimorũ drach. sex,
Cort. Limon. recent. & extimor. uncias duas.
Coquantur integra, & non conquassata, in libris duabus, vel tribus, circiter, *Succi Pomorum redolent.* recenter expressi, ad remanentiam libræ unius cum dimidia: in colatura dissolve
Sacchari Canarii albi libras tres,
ac ad consistentiam mucilagineam, ad instar Gelatinæ, leni coctura redigantur; cui, dum adhuc calet, injiciantur subsequentia subtilissimè priùs incisa, & contusa ad pulpæ subtilissimæ formam, ut per setaceum transmitti possint, in *mortario tamen lapideo:* videlicet,
Flor. recent. Arantiorum,
Limon. seu Citri,
Tunicæ rub.
Rosarum rub. ana unciæ duæ,
Fruct. seu pomell. Arant. immaturorum recent. & fragrantiss. unciæ tres,
Limon. immaturorum recent. & fragran.
Cort. Citri recent. & extimor.
Arant. recent. & extim. ana radulâ priùs comminut. unciæ duæ.
Item:
Ambræ gryseæ drachm. duæ, vel tres, priùs cum
Sem. Citri excort. drachma una probè subactæ,
Moschi Orient. drachma semis, vel una, soluti priùs in s. q.
Aquæ Cinamomi ad pulticulam,
Magist.

Magist. n. solubil. Corall. rub.
Margarit. Orient.
Matris Perlarum, ana uncia semis,
Gran. Chermes, humidi adhuc, suprà edocti, unciæ duæ, vel tres,
Pulv. Ligni Aloës opt. uncia una,
Croci Austriaci uncia semis,
Ol. Still. Cinamomi opt. drachm. una semis,
Caryophyllorum drach. sem.
Rosarum veri scrupulus unus,
Nuc Moschatar. expressi drachmæ duæ,
priùs quidem cuncta hæc Olea cum Sacchari rosati n. superiùs ostensi, unciis quatuor
permiscendo:
Syr. de Cortic. Citri n. superiùs, *in Classe prima*, descripti unciæ sex.

Fiat, lege artis, *Confectio Cordialis* nobilis & præstantissima, gustu ac odore grato: cujus virtutes, usus, & dosis, ex superiore confectione patent.

Nota, quod si quis has *Confectiones* efficaciores ac altioris ordinis efficere cupiat, additione *Auri*, is Croci n. Aureopurpurei, in Animadversionibus expositi, vel Bezoard. n. aurei, aut Auri nostri cum Tincturâ Antimonii fermentati drachmas tres, vel unciam semis, plus minusvè, addat.

ELECTUARIUM CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Rad. Scorzoneræ,
Tormentillæ ana unciam unam semis,
Bistortæ unciam unam,
Herb. Equiseti,
Scordii nostr.
Millefolii, ana unciam unam,
Flor. Rosarum rub. unciam unã semis,
Papav. errat.
Tunicæ, ana sicc. unciam unam,
Balaust. unciam semis.

Incisa & conquassata coquantur in s. q. *Aqua simpl.* frequentiùs recentem affundendo, & decoctiones exprimendo, quousque tota vis sit extracta: decoctiones expressæ & colatæ, conjunctim cum *alb. ovorum* optimè clarificentur, &, additis

Sacchari Canar. albiss. libris duabus,

redigantur, coquendo, ad consistentiam Syrupi, consvetâ paulò spissiorem; cui sequentia lege artis immisce: videlicet

Pulv. ex Tyhis Cervi ritè parati unciam unam semis,
Terræ Sigillatæ Silesicæ uncias duas,
Flor. ferri præparat.
Ocul. Cancror. præparat.
Corall. rub. præparat. ana unciam unam semis,
Nuc. Moschatarum unciam unam semis, vel duas,
Pulv. Rosarum rubear. unciam unam,
Balaustiorum unciam semis,
Olibani in granis drachmas sex,
Sem. quatuor frig. major. excort. ana drachmas duas,
Papav. albi unciam semis,
Citri excort. drachmas duas,
Amygd. dulc. decort. unciam unam;

quæ Semina & Amygdalæ cum s. q. *superioris*, *ad id asservandi*, *decocti* ad pulpæ formam contundendo redigantur, & per cribrum setaceum angustum transmittantur;

Opii n. m. præpar. seu correcti, & extracti, drachmas duas.

Fiat, lege artis, *Electuarium præstans in Dysenteriâ, Diarrhœâ, Lienteriâ, Fluxu Hepatico, & Hæmorrhagiâ uteri. Dosis drachma dua, ad unciam semis.*

CONFECTIO HEPATICA CALIDA.

℞. Rad. recent. Pimpinellæ,
Apii, ana uncias quatuor,
Enulæ,
Cichorii sylv. ana uncias tres;

mundentur, & conscindantur crassiusculè in quadraturas, *parte callosâ* separatâ; decoquantur mox in

Succ. Agrimoniæ,
Chamædryos,
Hepat. nobilis,

Succ.

Succ. Absinthii, ana depurat. libra una,
Pomorum redolent. libris duabus,

quousque mollescant, quasi condiri deberent: quibus sufficienter coctis, & asservatis interim, sumito

Succos residuos à decoctione Radicum, &, additis

Sacchari albi Canar. libris tribus;

porrò coquantur ad Syrupi crassioris consistentiam, adjungendo sub finem *superiores decoctas & incisas Radices*, ut parum adhuc junctim ebulliant, ad debitam & crassiorem syrupalem consistentiam; quibus superadde

Nuc. Moschat. condit. & crass. conscissar. uncias tres,
Zinziberis Ind. cond. conscissi uncias duas,

Cort. Arantiorum,
Citri, ana cond. & concis. unciam unam,

Cons. Absynthii Rom.
Hepat. nobil. ana uncias duas,
Rosarum rub. uncias tres,
Flor. Cichorii,
Nasturtii hortens. ana uncias duas,

Pulv. Cardamomi min.
Nuc. Moschat. ana unciã unam,
Sem. Nasturtii drachmas sex,
Magist. n. solub. Corall. rub.
Ocul. Cancror. ana unciam semis,
Olei Cinamomi still. drachmam semis, priùs cum
Essentiæ Citri sacchar. num. uncia una permisti,
Spiritûs Salis rectificati drachm. unam.

Misceantur omnia probè, & fiat *Electuarium* justæ consistentiæ, quod *Cachecticis, & ad Hydropem declinantibus, præsentaneum est remedium: Viscerum obstructiones reserat, Scorbuticis subvenit, Urinamque propellit. Dosis manè & vesperi uncia semis, ad unam.*

CONFECTIO HEPATICA REFRIGERANS.

℞. Rad. recent. Cichorii sylv. uncias octo,
Pimpinellæ uncias tres;

Mundetur optimè, rejectis *callosis partibus interioribus*; scindantur crassiusculè in quadratum; coquantur deinde, in vase terreo vitreato, cum

Succi Endiviæ,
Acetosæ,
Acetosellæ,
Cichorii sylv. ana depurat. & recent. expr. librâ unâ,
Pomorum redolent.
Infusi Rosarum rub. fortis, ana unciis quindecim,

quousque mollescant, quasi condiri deberent: Radicibus autem satis coctis, ac interim asservatis, accipe

Succos à decoctione Radicum residuos, &, additis
Sacchari Canarii albi libris tribus,

denuò ad consistentiam Syrupi crassioris decoquantur, immittendo postremò *superiores decoctas & incisas radices*; quæ adhuc modicum ebulliant, ad debitam consistentiam, & exhalationem superfluæ humiditatis, coctis radicibus adhuc adhærentis; quibus porrò superinjiciantur

Lactucæ Hispan. cond. & incisæ, unciæ quatuor,
Cort. Citri n. m. condit. & conscis. unciæ duæ,
Conservæ Rosarum rub. ex æqua parte Rosar. & Sacch. paratæ, unciæ sex,
Flor. Cichorii,
Tunicæ,
Hepat. nobil. ana ex æqua parte flor. & sacch. parat. unciæ duæ,
Feculæ, seu Salis essentialis, Acetosellæ puræ drachmæ sex,
Spiritûs Vitrioli Martis drachma semis, vel una.

Misceantur exactè in terreo, lapideo, aut vitreo vase, fiatque *Conditum Hepaticum refrigerans præstans, quod hepatis & præcordiorum æstûs mitigat, ac etiam reliqua naturalia viscera corroborat; Febricitantibus item plurimum conducens. Dosis illius est quantitas Castaneæ*, sæpiùs sumpta, & repetita.

ELECTUA-

ELECTUARIUM MITIGATIVUM, SEU ANODINUM.

℞. Sem. quatuor frig. major. excort. ana drachmas sex,
Papav. albi unciã unam semis,
Citri excort. unciam semis.

Contundantur probè in mortario, additâ, per vices, *Aqua papav. errat. sine addit. stillata, particulâ*, ad formam pulpæ, ut ferè totaliter per cribrum setaceum cogi queant: quibus addito

Essent. Citri sacchar. superiùs edoctæ, uncias quatuor,
Conservæ Rosarum rubear.
Flor. Papav. errat. ana uncias tres,
Pulv. Croci Austriaci,
Opii n. m. parati & extracti, ana drachmas duas,
Ol. Nuc. Moschat. expressi drachmas duas semis,
prius cum
Sacchari Rosati, vel Citrati n. unciâ unâ
permisti:
Syr. de Papav. Rhæad. uncias tres, vel q. s. pro debitâ *Electuarii* consistentiâ.

Misceantur exactè; servetur usui. *Mitigat & lenit Dolores quoscunq., & ubicunq., valet in Dysenteria, Diarrhœa, Fluxu Hepatico, Colicâ passione. Dosis drachma dua, ad unciam semis.*

CONFECTIO, SEU CONDITUM PECTORALE ANTIPHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Enulæ Camp.
Cichorii sylv. ana uncias quinque,
Pimpinellæ uncias tres.

Radices omnes mundatæ, & *Cichorii*, & *Pimpinellæ, à callosâ & durâ internâ parte separatæ*, coquantur in

Succi Hederæ terrestris,
Mille folii,
Plantag. min.
Veronicæ,
Infusionis fortis flor. Papav. errat. ana opt. depurat. libra una,

donec emolliescant, ac si condiri deberent; quibus sufficienter coctis, & à *succis residuis* separatis, addantur

Rad. Symphyti majoris recent. separatim ad mollitiem in aqua simplici coctarum, unciæ quinque:

Incidantur & contundantur in mortario lapideo, ad formam pultis, *quâ interim asservatâ pulpâ*, accipito

Succos à coctione Radicum residuos, & additâ
Sacchari Canar. albi librâ unâ,

coquantur ad consistentiam satis crassam, immittendo ultimò

superiores coctas & incisas Radices; ac denuò adhuc parum ebulliant ad Syrupi consistentiam; quibus porrò adde

Mellis purissimi virginei, nunquam cocti, sed legitimè n. m. extracti, libras duas,
Conf. Rosarum rubear.
pallidarum, ana n. m. cum æqua port. sacchari & flor. paratar. uncias sex,
Violarum Martial.
Hederæ terrestr.
Veronicæ,
Papav. Rhæad. ana n. m. uti supra, parat. uncias quatuor,
Pulv. Croci opt. unciam semis,
Olibani unciam unam,
Nuc. Moschatarum,
Flor. Sulphuris, ana unciã unam semis,
Sacchari Saturni resolubilis, ex Minio, vel ipso Plumbo, facti drach. tres,
Spiritûs Sulphuris, per Campan. stillati, scrupulum unũ, vel drach. semis.

Misceantur debitè in *Conditum: quod internis Exulcerationibus, maximè vero Pulmonum, apprimè medetur, iterum atq. iterum exhibitum. Dosis* fit *uncia semis*, plus minus, quoties libuerit.

CONDIT. DIASATYRIUM.

℞. Rad. Satyr. recent. & mund. uncias octo,
Eryngii,
Pimpinellæ, ana recent. mund. & à parte callosa separ. uncias tres.

Incidantur minutim, coquanturque in suffic. quant. Succi Cydoniorũ recent.

 ad

ad ipsarum mollitiem, pari modo, ac si condiri deberent; quibus è succo exemptis, ac contusis minutim, interimque servatis, addantur residuo liquori, seu succo, in quo radices ad mollitiem coctæ sunt,

Sacchari Canar. albi libræ duæ semis; coquantur denuó ad Syrupi crassioris consistentiam, in fine adjiciendo *prædictas antea coctas Radices*, quò etiam illarum attracta humiditas unâ vel altera ebullitione evaporet; &, postquam refrixerunt, superaddantur

Nuc. Indicarum conditarum,
Zinzib. Indici condit. ana crassiusculè incis. unciæ quatuor,
Pinearum mundat.
Pistach. decorticat. ana incis. unciæ duæ,
Pulv. Caryophyllorum drachmæ tres,
Cardamomi min.
Nuc. Moschat. ana uncia una,
Piperis longi drachmæ tres,
Boleti Cervini,
Veratri Cerviraspati,
Sem. Lingvæ avis,
Erucæ
Urticæ, ana uncia semis,
Ambræ gryseæ drachma una,
priùs cum
Sem. Citri excort. drahma una subactæ:
(*sin minùs arrideat Ambra, omittatur*:)
Ol. Still. Cinamomi scrupuli duo,
priùs cum
Essentiæ Citri saccharinæ n. unciâ unâ permisti.

Fiat *Electuarium* & *Conditum* nobile, quod *consumptos, & quasi refrigeratos reficit, semen auget, & ad Venerem stimulat. Dosis uncia semis, plus minusvè*, sæpiùs assumpta.

CONFECTIO SPLENETICA.

℞. Rad. recent. Pimpinellæ unc. quatuor,
Apii,
Fœniculi,
Enulæ, ana uncias duas.

mundentur, demptâ parte callosa prius, incidantur crassiusculè quadratè. &, superaffusis

Succ. Matrisylviæ,
Nasturtii hortens.
Verbenæ,
Hederæ terrestr.
Pomorum redolent. ana libr. unâ,
Decocti fortis Cort. Tamarisci,
Rad. Capparum, ana librâ semis,

coquantur ad mollitiem: quibus interim servatis radicibus, succi, jam à decoctione Radicum superstites, additis

Sacchari albi Can. libris duabus semis, coquantur denuó ad crassiorem Syrupi consistentiam, immittendo ultimò *superiùs decoctas & incisas Radices*, & adhuc parum ebulliant ad debitam, & satis crassam, consistentiam, superaddendo

Cons. Cochleariæ,
Nasturtii hortensis,
Flor. Cichorii, ana n. m. parat. uncias quatuor,
Magist. n. solub. Ocul. Cancr. unciam unam,
Pulv. Nuc. Moschatarum,
Cardamomi,
Sem. Nasturtii,
Cinamomi acuti,
Rad. Doronici veri, ana drachm. sex,
Sem. Fœniculi unciam semis,
Caryophyllorum drachmas tres,
Spiritûs Salis ammon. acidi chalybeati drachmam unam semis.

Misceantur exactè in *vase terreo vitreato*, vel *lapideo*, pro *Condito Splenetico*; quod *obstructiones Lienis reserat, Scirrhos ac Tumores resolvit, ac ipsum viscus confortat. Dosis mane & vesperi uncia semis, vel una.*

SOTIRELLA, SEU MASSA AD DENTES.

℞. Ol. Nuc. Moschat. expressi drach. duas,
Fuliginis destillati drachm. semis,
Opii correcti scrupulos duos,
Sem. Hyoscyami,
Extracti Croci, ana gr. xv.
Camphoræ scrupulum unum,
Fuliginis splendid. drachmam semis.

M. fiat Massa duriuscula, cavernis dentium morbidorum imponenda.

DIA-

DIACYDONITES SIMPLEX.

℞. Cydoniorum maturorum num. xx. vel quantum placet.

Mundata, dividantur in taleolas, *seminibus remotis*, coquantur in s. q. *Aquæ simplicis*, (precium ei addideris, si cum *proprio succo Cydoniorum expresso*, tanquam symbolo, coxeris) ad mollitiem, in vase terreo; mollia deinde *Cydonia* per cribrum setaceum cogantur, ut fiat pulpa; quâ interim asservatâ, accipe *aquam à decoctione Cydoniorum residuam*, vel *succum Cydoniorum*, si illum pro decoctione Cydoniorum sumpseris, & additis, pro *qualibet librâ unâ Pulpæ*,

Sacchari Canar. albi unciis octo, vel librâ unâ,

coquantur denuò in vase terreo l. a. ad justam consistentiam *Pastæ*, ut possit recondi ad *Scatulas*.

DIACYDONITES AROMATICUM.

Diacydonitidi juxta modũ superiùs traditum dextrè parato, & ad justam *Pastæ* consistentiam cocto, sub finem, ab igne priùs remoto, adde, & quidem, pro *singulis unciis*,

Nuc. Indicarum condit. & incisarum drachmas sex,
Zinziberis Cond. Indici & incis. unciam semis
Cort. Arantiorum,
Citri, ana n. m. cond. & incis. unciam semis,
Nucum Moschatarum,
Cinamomi acuti, ana crassiusculè incis. drachmas duas,
Caryophyll. incis. drachmam unam:

Misceantur exactè, & fundantur ad *Scatulas*.

DIACYDONIUM PELLUCIDUM.

℞. Cydoniorum maturorum & mundat. in aliquot frustula majora concisorum, abjectis seminibus, num. xxx. circiter:

Coquantur cum *Aq. simplicis* suff. q. in. vase terreo, vel cupreo, stanno obducto, quousque nonnihil mucilaginosum, ast clarum reddatur decoctum; cui colato, & aliquantum è Cydoniis expresso, adde, & quidem pro *singulis libris duabus hujus decocti mucilaginosi*,

Sacchari Canar. albi libram unam,

et ad consistentiam *Gelatinæ* percoquito; cui ab igne remotæ adde, si lubet, pro *divitibus*,

Ol. Still. Cinamomi scrupulum unum,
Caryophyllorum scrup. semis,
priùs cum
Essent. Sacchar. Citri n. drach. sex
permistorum:
et, si sic arrideat, pro *Magnatibus*
Ambræ gryseæ scrupulum unum,
priùs cum
Amygdalis dulcibus probè subactæ,
Moschi Oriental. opt. scrup. semis,
priùs cum partic.
Aq. flor. Arantiorum, vel Rosarum, ad pulticulam soluti, & tandem amborum cum
Essent. Citri n. saccharinæ unc. semis permistorum.

Fiatque *Gelatina* præstans, effundatur in exsculptas Figuras Plumbeas aut Stanneas, nonnihil humectatas *Aquâ Rosarum*, & ex his transferatur in Scatulas *Oleo Cinamomi & Caryophyllorum* parum imbutas.

Omnia hæc, & singula, è *Cydoniis* dispensata *Electuaria*, ac *Gelatinæ*, roborando & disponendo Ventriculo dedicata sunt: Dignissima quoque, quæ, inter *Bellaria*, Magnatum epulas adornent, deliciæ simul & medicamina futura. *Dosin* cujusque arbitrio relinquimus.

DE CONDITIS: ET CONSERVIS.

Condita quâ ratione ac dexteritate paranda sint, ne à sua degenerent indole, & effœta in viribus suis reddantur, sed efficacia, genuini saporis, energiæ, & propriarum qualitatumq; ne scilicet omnis *rerum condiendarum* virtus per coctionem veluti eluatur, excoquatur, & profunda-

tur, id *Animadversiones n. super ea ipsa Conditafactæ, pag 267.* luculenter demonstrant; quas B. L. recolat ac consulat. Proindè vel maximè Pharmacopœis intimandum, ne in *Radicum quarundam conditurâ*, sicut & *Fructuum*, *Corticum &c.* utpotè *Radicum Cichorii, Pimpinella, Enula, Eryngii, Acori, Cydoniorum, & Persicorum malorum, Pyrorum Moschatell. Lactuc. Hispan. Cortic. Arantiorum & Citri &c. Aquas, in quibus ad mollitiem illa decoquuntur*, tanquam inutiles & effœtæ forent, abjiciant aut effundant; quin potiùs cautè reservent: siquidem *mediantibus illis, saccharum pro conditura illarum rerum*, dissolvendum, simul clarificandum, & ad debitam consistentiam redigendum; ut hâc arte & praxi virtutes *rerum condiendarum*, quæ *hisce aquis* maximâ ex parte concreditæ sunt, in *proprium subjectum* iterum transmigrent, illudque denuò nobilitent: quoniam in *talibus decoctis* potiores rerum virtutes & dotes latitant, *Radicum nimirum, Fructuum & Corticum decoctorum*; vel ipso nos ad hoc manuducente gustu, & sapore, quem ex talibus percipimus; adeò, ut, si *mala Cydonia*, aut *Citri Cortices*, frigidè etiam infundimus in *aquam*, genuinum saporem rerum in aqua persentiamus, qui sapor sive amarus sit, (à *radicibus scil. Cichorii, Corticibus Arantiorum, & Citri*) sive dulcis, (*à Cydoniis, Pyris, malis Persicis &c.*) aut nonnihil acris, (*à radicibus Pimpinella, Enula &c.*) aut adstringens (*ab Acoro vulgari*) certè ipsa substantia solubilis, & portio magis subtilis illa est, in qua rerum proprietas, virtus, & efficacia delitescit. Hanc igitur *Aquam, essentiâ rerum turgidam*, ac beneficio extractionis aut coctionis imbutam, temerè adeò, & incuriè, pessundare, uti multis non fine gravi notâ hactenus usitatum fuit, sane nec prudentis, nec exercitati Pharmacopœi est, sed rudis cerebri, & imbecillis muliereulæ. Et quamquam hoc nostrum Theorema & assertum tam evidens sit, & demonstrativè vel ipso sensu gustûs verificetur, nihilominus tamen vix nonnullis par svaserim, qui, quo semel est imbuta recens, & immobilis opinio, irrefragabili planè constantiâ, suum potius propugnant errorem, virtutes rerum eluunt, & macerando castrant, decocta, subtili & præpotente virtute ac vi ipsorum vegetabilium imprægnata, diffundunt, ac dilapidant; magnum quid, in arte se præstitisse, autumantes, si condita jucunda saltem, dulcia, grata, saccharina tùm ægris tùm sanis, proponant, magis utilia & grata, *sapores nimirum amariusculos, subacidos &c.* crebris infusionibus aut coctionibus elicitos, tanquam ineptum quid (ut illi insulsè philophantur, cùm tota ferè rerum crasis & essentia in his lateat) segregantes, ac nihil aliud dispensantes, quàm terrestres & exsuccas partes, condita *Sacchari, & Aromatum fragrantiâ* adulterata; ut apertè constat in *conditis Nucibus Juglandis, & Carne Citri;* cùm tamen ejusmodi condita minimè fiant, ut palatum saltem demulceant, & sint deliciarum & effæminatæ sensualitatis illecebræ, sed ut virtutes earum hâc formâ & substantia sartas tectas ac intactas tuemur; in quem scopum *Saccharum, & Aromata*, addimus, ut ab interitu, situ, & corruptione vindicemus, ægris etiam plerumque nauseabundis hoc dulci astu & fragrantiâ consulentes.

Conservas verò quod attinet, unicum occurrit, quod in earum præparationibus correctione quâdam indiget, nimirùm *dupla sacchari quanitas*, quæ, respectu *Florum & Herbarum*. imperatur. Etenim, ut jam paulò suprà resolvi, accessorium sequitur principale; &, ut ait Philosopus: propter quod unumquodque tale, illud magis est tale. *Flores, Herba, earumq, essentia & vigor*, sunt ratio & causa principalis, cur dispensamus Conservas; non verò *Sacchari & Aromatum delicia*, quæ accessoria sunt, & conditio, fine qua ejusmodi durabilia non sunt. Quare nimia est *Sacchari quantitas*, sed sufficit in siccioribus *aquale pondus Sacchari;* in *succosis verò, & mucilaginosis, herbis & floribus, libra una, cum dimidia, Sacchari, ad libram unam Florum aut Herbarum* : ne profusa *Sacchari quantitas* precium, dosin, & nauseam, augeat, imò, ut multi Authorum volunt, ventriculo inimico suo fermento, (quod vel à calce vivâ, aut figulorum argillâ, inter clarificandum arripuit) ex toto hostile digestionibus

nibus efficiatur, remediorum vires ac virtutem retundat, & infirmet, multaq; incommoda accersat.

Plura, quæ de *Conservis* agenda forent, quâ scilicet arte parandæ, ut suo colore perseverent, præsertim *Conserva Rosarum*, *Violarum*: Item; qui *Flores* priùs subtilissimè incidendi sint, priusquam in mortario lapideo contundantur, utpotè *Rosa rubra*, *Flores Anthos & c.* si dextrè & pereleganter efficere velis earum Conservas: &, an *Saccharum pulverisatum*, an verò *dissolutum, ac iteratò ad consistentiam Tabulati coctum* addendum veniat; ea omnia exercitatis Pharmacopæis trita ac decantata sunt. Quare supersedeo, finemque huic Classi impono, in qua multa Christiano candore abdita revelavi, albo dignissima calculo.

Habes igitur, Amice Lector, preciosam medicamentorum penum, perfacilem ac dilucidam methodum, ad scientiæ Pharmaceuticæ huj, Encyclopædiam addiscendam, stylo humili, citra verborum lenocinia, aut hyperbolismos, non tàm ad clamosas Peripateticorum porticûs vociferando, quàm amico Musis silentio, & verborum modestiâ tibi revelatam. Habes, inquam, quidquid auxilii humana fragilitas à te sollicitat, quo tàm Cordi, & Cerebro, tanquam principibus, quàm Ventriculo, Lieni & Hepati, vicariis & subalternantibus visceribus, citò, tutò, ac jucundè subvenire possis. Et, quod maximum, tene: habes in malignis & deleteriis affectibus (quos solos nostra saginare cæmiteria, tradidit Helmontius,) utpote à tota substantiâ nobis hostilibus, in quibus confidas, remedia, ac minimè anceps auxilium experiaris. Quòd si tamen, (quod minimè confiderim) & Tibi, & auxiliis, effectum ac concursum subtrahi quandoque, videris, scias, velim; multas esse in Natura abditas causas, & Deum abyssum multam.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

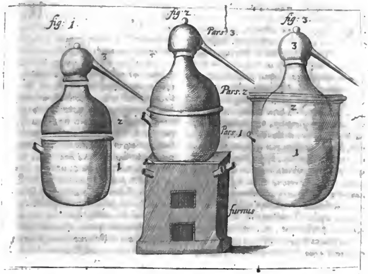
CLASSIS DECIMA QUINTA:

AQUARUM COMPOSITARUM, INFUSIONUM, ET ESSENTIARUM, ABSOlutissimam Præparationem exhibens.

DUce Philpsophiâ, & exactâ rerum naturalium cognitione, opus habet, quisquis dextrè Aquas Compositas dispensare velit: quas ut ad amussim & concinnè componas, regula & gnomon tibi erunt, L. B. *præmissæ Animadversiones nostræ, ad Augustanam Pharmacopœiam, titulô de Aquis Compositis, de destillatione* item *Aquarum Simplicium in genere, à pag. 308. inclusivè, ad pag. 313.* uti et *Appendix Animadversionibus nostris superaddita.* Ex quibus omnibus & singulis genuinus artis Zelotes & æmulator compendiariâ brevitate ediscet, quàm abdita hactenus fuerit ars destillatoria; quàm obscura & inaccessa, ne dicam incognita, Galenicorum & Chymicorum nostri seculi evulgatis libris; quàm denique spuria sit, quæ passim venditur, lippis nota & tonsoribus. Patitur sanè difficultates suas, easque prægraves, nec paucas, *Aquarum Compositarum genuina destillatio*; ut proindè demirari satis non possim Scriptores ævi nostri, quòd mancam adeò, & rudi Minervâ, principem hanc Chymiæ & Pharmaciæ partem ad nos transcripserint, & tractârint: quanquam indulgerem nonnihil imbecillitati eorum, nisi à rectô tramitè deviantes, citra rerum naturalium delectum, præposterâ methodo, *fixa* pariter & *volatilia, Mineralia* cum *vegetabilibus* & *animalibus*, quin ipsa *perfectissima Metalla*, eidem committerent destillationi, informe Chaos producendo. An ad Meridianum cæcutiunt, quòd non deprehendunt, hanc esse amethodum; *Mineralia* & *fixissima quaque, acutissimo ignis gradui etiam resistentia*, leni elixatione, aut destillatione, in minimas Atomos velle resolvere, *fixissima*, affuso liquore, beneficio Alembici, volatilizare, ut, nostræ auscultantes torturæ

turæ, parte, quâ pollent, spirituosâ, & volatili, suppositos atque affusos liquores impraegnent? Amplissimus nobis pateret campus, pluribus super hâc re commentandi: ne tamen actum agamus, B L. *ad Animadversiones nostras*, & *Appendicem*, directum volumus, tempus vindicantes, omnem inde habiturum satisfactionem. Impræsentiarum solummodò eas tractabo *Aquarum Compositiones*, quæ homogeneâ magis Ingredientium similitudine, & analogiâ, rationi & usui deserviunt. Quanquàm, ut ingenuè fatear, quod sentio, plus virium & emolumenti tribuam *Essentiis rerum*, & *Infusionibus l. c. elicitis*, quam ejusmodi *Aquis Compositis destillatis*; eò, quòd *earum virtus concentrata* feliciorem longè & celerem sortiatur effectum. Unde decursu temporis de ejusmodi *Essentiis*, & *Liquoribus*, Canonem & formulas interpolabo.

Et, cùm, *in præmissis Animadversionibus nostris, super Aquas simplices, pag. 313.* modos indigitarim, ex vegetabilibus recentibus aquas dextrè elíciendi, *nullô peregrino liquore, nec aquâ etiam simplici affusâ*, conservatâ individuali perfectione, vi, & virtute, quâ impraegnatæ sunt & gaudent res destillandæ, *quarumq; uncia una plus energiæ & roboris habeat*, quàm *libra una, ad normam Officinarum elicitarum*: prædicti verò destillandi modi difficultates quasdam involvant, ut, qui non continuò attentis oculis destillationibus illis præsit, ignemq; moderatissimè regere sciat, facilè *res destillandas* comburat; unde pòst *Aquæ* Empyrevma spirant, atque ingratæ fiunt; idcircò, nè & hoc imposterùm contingat, ac quivis, penès alios suos labores, paucissimorum carbonum consumptione, exiguóq; labore, hanc destillationem peragere possit; en, L. Benevole! *Instrumentum destillatorium*, seu *Balneum vaporosum, nu er à me inventum, ari incisum, typoq; hic expressum*, in gratiam Tui communico; quod ex cupro, vel terrâ figulinâ, parari potest,

Constat autem partibus tribus: *Infernâ* scilicet, *cui aqua simplex infunditur*, parvô rostro, à latere pervia, per quod, deficiente aquâ callidâ, in destillatione, nova reaffunditur; superiùs verò planè apertâ, ut medium vas & pars arctè superimponi, & suis

ſuis commiſſuris adaptari poſſit. *Secunda regio figuram Alembici repræſentat*, fundum habens planum; &, ut Capitellum tantò preſſius aptari poſſit, in conum aſſurgit; unde pars hæc ſtanno probè obducenda ad intrò. Hæc enim regio ea ſuſcipit, quæ *ex vegetabilibus*, ſeu *Radicibus, Herbis, Floribus, Succis, Fructibus, Seminibus, Corticibus, Aquis etiam compoſitis*, deſtillationi inſerviunt. *Succedit deniq; ipſum Capitellum, Tertia pars balnei*, prout manu Chalcographi dextrè delineatum vides.

Balneum hoc vaporoſum paucis ſumptibus, exiguô, & ferè planè nullo labore *deſtillationibus omnis generis, liquoribus ſimplicibus aquè ac compoſitis*, ſubſerviet; diſpari tamen ratione, ac reliqua *Balnea*; eò, quòd *in noſtro* rerum integræ Eſſentiæ, primogeneæ qualitates, virtuteſque balſamicæ ſerventur ac perdurent; uti vel maximè in *Oleis Eſſentialibus ſtillatis Corticum Arantiorum & Citri* obſervandum venit; quorum *nativa fragrantia, vires* & *virtus*, multis paraſangis *reliqua olea* antevertunt, quæ *largiori aquâ affuſâ* eliciuntur. Et in promptu hujus ratio eſt, quòd *per aquas*, quas addunt, *ſpiritus volatilis, oleaginoſus & ſulphureus* (in quô rerum virtus deliteſcit) in deſtillatione fugetur & ſolvatur; quod graphicè demonſtro in *rectificatione dictorū Oleorum Eſſentialiū*, quæ ſi affuſione *aquæ communis* rectificaveris, dimidiam partem haud nanciſceris: quorſum ergò abſorbta? num in auras, & Lunæ concavum, evolavit? an in *aquaſimplici*, quâ cum rectificaſti *Olea prædicta*, deliteſcit? Verùm hoc ſic eſſe, docebunt communia, cum *oleis*, accidentia, *odor* ſcilicet, & *fragrantia* ac *ſapor*, quæ poſt rectificationem in *aqua* perdurant. *Olea Eſſentialia Citri*, & *Corticum Arantiorum*, quæ citra additionem *aquæ ſimplicis* eliciuntur, totô ente differunt ab iis, quibus aquas affundunt; in iis enim *odor genuinus* perſeverat, & *conſiſtentiâ ſuâ* ad annos plures durant; cùm ex oppoſito illa, quæ *cum aqua* deſtillaveris, peregrinum quid oleant, ac *Terebinthinam* ſpirent; vel maximè, ſi fermentatio præceſſerit, incraſſantur temporis ſucceſſu, ac *Terebinthinam* tenacitate ſuâ æmulantur, nihil minùs, quam primævam *Arantiorum* aut *Citri fragrantiam* referentia. Verùm opponent, hanc meam aſſertionem contradictorium involvere, cùm in præmiſſis docuerim, quòd, quô remiſſiori ignis gradu vegetabilia deſtillantur, eò *ſubtiliores ſaltem eorum partes* aſcendant, atq; per Alembicum tranſeant, deſideratis aliquantò *partibus terreſtribus & fixioribus*, non contemnendæ virtutis, in reſiduo: hoc verò locô aliò afferam, quòd, quò *intenſiori ignis gradu* (ſubintellige proportionatum huic generi deſtillationum) vegetabilia per Alembicum deſtillentur, eò plùs de virtutibus paulò terreſtrioribus tranſmittant. Sed *Balneum Vaporoſum* leniſſimum vulgò deſtillandi genus eſt, ergò per illud *partes tantùm ſpirituoſæ & volatiles* elicientur, remanentibus aliquantò *terreſtrioribus*. Ad quod notandum, improbabilem eſſe eorum ſententiam, ne dicam minùs veram, qui hoc adſtruunt, *Balneum ſcilicet Vaporoſum* leviſſimum eſſe deſtillandi genus. Conceſſerim, quòd vapor aquæ calidæ, non præfervidæ, qualis in digeſtionibus & circulationibus Chymicorum familiariſſimus, ſit *leniſſimus ignis gradus*, ad res digerendas putrefaciendasq; aptus; ineptus tamen eſt ad quamlibet fixationem. Verùm vapor *aquæ fortiter bullientis ferventisq;*, & quidem incluſus, licet actualiter non comburat, & incineret (obſtante humiditate, & deficiente ſiccitate, quæ proprium ignis eſt in quartô modo) eâ tamen *urendi virtute* pollet, ut *gradum caloris arenæ*, quem ſimile deſtillationum genus alioquin ferre poteſt, non parum exſuperet. Cujus rei periculum facere, liberum cuique eſto, digitum admovendo *vapori aquæ bullientis*, à cujus momentaneâ actione & uſtione experietur, quàm *penetrativus* hic ſit *calor*, quàm aptus ad partes *aquè terreſtriores* & *paulò fixiores*, quàm *ſpirituoſas & volatiles* per Alembicum ducendas; quæ nec per *arenam* quandoque elevantur. Quæcunque enim in *hôc Balneo* deſtillantur, *humiditas* eorum & *odor* per minima abſtrahitur, citrà ullius empyrevmatis veſtigia, quin imò craſis ipſius vegetabilis, odor, & reliqua accidentia (ſuppoſito, quod deſtillationi huic aptum fuerit, naturæque ſulphureæ) per omnia conſervantur; quod in vulgata deſtillationum norma haud reperies.

Author

Author proindè sum omnibus præclaræ notæ Pharmacopœis, ut *hujus Instrumenti*, *& Balnei Vaporosi*, sibi copiam faciant, *essentiales deinceps Aquas*, *spiritu & virtute propria plenas* destillent; ad quas Medicus æquè, ac Æger, tanquam ad sacram anchoram, tutò confugere possit.

Adhiberi etiam potest sæpè dictum *Balneum* ad ea, quæ desiccatione opus habent; è quorum classe sunt *Viperæ*, aut *Serpentes*, *partes Animalium*, *Typhi Cervorum*, *ad Pulveres legitimè ex ipsis conficiendos*. Servit & ad destillationem *aquarum ex vivis Animalibus*, *Catellis*, *Hirundinibus &c* eo emolumentô, quod ignis vel ab ipso puero, adscendendo & descendendo per gradûs, pro *rei destillandæ naturâ* & *exigentia*, gubernari se patiatur. Hoc tamen notandum venit; quòd ad intendendum *caloris gradum hujus Balnei*, inter destillandum, *prima pars Destillatorii*, quæ infimum aheni est, præsertim si ex cupro constet, dextrè adeò conficienda sit, ut *secunda*, seu *media pars Balnei* (quæ instar Alembici est plani in fundo) *ab illo primo aheno ad medium usq;* excipiatur & comprehendatur; ut & superiùs operculo benè muniatur, ad normã reliquorum balneorum, ne vapori fervidissimo pateat exitus, quin potius *mediam Destillatoriè partem*, *sive Alembicum illum planum*, ambiat undique, prout *figura secunda* delineat. Hôc pactô destillationes Tuas absolves intensô caloris gradu, utilissimo *ad Olea essentialia*, *& quæ fixa aut terrestria paulò sunt*, impellenda. Hæc de *Aquis simplicibus*, & *compositis*, destillandis præmittenda duxi. Nunc ad *Aquas Compositas*, observatô legitimô ordine, convertar.

AQUA ANTAPOPLECTICA.

℞. Vini Malvatici, vel Hispanici, lib. sex,
Spir. Vini Anisat. puri, non phlegmatici, libras octo,
Cerasorum nigr. ardent. libras duas,
Aq. Lilior. Convall. sine addit. ex Baln. n. Vaporoso still. libram unam; quibus immergantur successivè, & quidem tempore Veris, subsequentia:

Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Doronic. veri unciæ duæ semis,
Cyperi rotundi uncia una,
Zedoariæ uncia una semis,
Herb. recent. Basilici,
Betonicæ,
Hormini, seu Salv. sylv.
Majoranæ,
Menthæ odoratæ,
Pulegii,
Calaminthæ mont.
Rorismarini,
Salviæ,
Serpilli,
Thymi, ana floresc. unciæ quatuor.
Flor. recent. Acaciæ,
Lilior. convall.
Cheyri,
Lavendulæ,
Paralyseos,
Pœoniæ,
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ tres,
Sem. Coriandri uncia una semis,
Cardamomi min. in capsulis unc. duæ,
Cubebar. uncia una semis,
Cinamomi optimi unciæ sex,
Caryophyllorum unciæ duæ,
Nucum Moschatar. unciæ tres,
Baccar. Lauri,
Juniperi, ana unciæ duæ,
Ligni Rhodii,
Santali Citrin. ana uncia una semis,
Aloës opt. odorif. uncia una,
Cortic. Arantiorum recent. extim.
Citri recent. extim. ana uncia una semis.

Omnia debitô tempore collecta & infusa destillentur tandem in Balneo n. vaporoso ad siccitatem ferè specierum, capitello, vel ejus rostro, immissis

Ligni Aloës opt. incis. crass. drach. unâ, &, si lubet,
Ambræ gryseæ drachmâ semis,
Moschi opt. Oriental. scrupulô unô.

Absolutâ destillatione, *Aqua* usui asservanda, cui, si ita arriserit,
Julapii nostri de Vino libra una, vel plus,

 pro

pro conciliandâ gratiâ, addi potest. *Aqua* hæc *roborando Cerebro, & universo Nervorum generi, dicata est; ad roborandam Memoriam, arcendam Apoplexiam, & Paralysin, præstantissima.*

Nota: Cùm sexus Muliebris Moschum & Ambram, pro potiori parte, abominetur, dimidia tantùm hujus Aquæ pars illis compleri potest.

AQUA APOPLECTICA ALIA.

℞. Aquæ Cinamomi, cum vino stillat.
Vini Malvatici, ana libras quatuor;
Hisce mixtis immergantur
Cinamomi acuti unciæ octo,
Caryophyllorum uncia una,
Nucum Moschat. unciæ duæ,
Macis uncia una,
Rad. recent. Pœoniæ uncia una semis,
Doronici veri uncia una,
Cyperi rotundi uncia una semis,
Sem. Coriandri uncia una,
Anisi uncia una semis,
Baccar. Lauri uncia una,
Cardamomi min. uncia una semis,
Cubebar. uncia una;

factâ maceratione destillentur per *Balneum n. vaporosum*, ad siccitatem ferè specierum, rostro capitelli in petia ligatis immissis
Ligni Aloës, crass. incis. drachmâ unâ, &, si lubet,
Ambræ gryseæ drachmâ semis.

Præstans hæc *Aqua destillata* servetur usui superiùs edocto.

AQUA ANTAPOPLECTICA MINERALIS.

℞. Cremoris Tartari libram unam,
Mineræ Antimonii lib. unam semis.

Destilletur ex iis per *Retortam*, igne moderato, *Spiritus acidus*, qui rectificetur. Hinc

℞. Illius Spiritûs uncias sex;
cui adde
Spiritûs Veneris ex viridi æris unc. tres,
Saturni ardentis, ex saccharo stillat. unciam unam semis,
Vitrioli volatilis sulphurei, ab acido suo spiritu rectificati, uncias quatuor;
Misceantur ad usum.

Est *Aqua*, seu *Spiritus subacidus*, præstans *in affectibus Apoplecticis, Epilepticis, Soporosis, summè expetendus. Referat meatus Cerebri, secundæ regionis & medii ventris; ut influentibus spiritibus vitalibus & animalibus liber pateat aditus, quo uberius partes contentas irradient.* In *Epilepsia Infantum* securissimè adhibetur, *à drachma unâ, ad drachmas duas, in grato aliquô vehiculo.*

AQUA ARTHRITICA.

℞. Rad. Cyperi rotundi,
Pœoniæ recent.
Cardopatiæ,
Pyrethri, ana unciam unâ semis,
Herb. recent. Chamæpyth.
Calaminthæ mont.
Majoranæ,
Rorismarin.
Salviæ hortens.
Saturejæ,
Serpilli,
Flor. recent. Lavendulæ,
Spicæ, ana uncias tres,
Summitat. Abietis arbor. recent.
Oculor. populi arbor. recent. ana uncias sex,
Cinamomi acuti,
Coriandri, ana uncias duas,
Caryophyllor. unciam unam semis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Macis, ana unciam unam,
Baccar. Lauri uncias tres,
Juniperi recent. virid. uncias quatuor.

Cuncta incisa & contusa immergantur in *Spiritûs Vini rectificati libras octo*: Factâque maceratione in vase probè clausô, destillentur per *Balneum n. vaporos.* ad totalem specierum siccitatem. *Liquor exstillatus* servetur ad usum.

Frigidis Articulorum affectibus opitulatur, Nervos corroborat, lentos viscososq. humores, partibus musculosis & juncturis impactos, quiq. profundius delitescunt, allicit, attenuat, & ad διαφόρησιν *disponit.* Usus ejus ab extrà nimirùm; unde & *Paralyticis, imò Paraplecticis etiam solatio est.*

AQUA

AQUA ALEXIPHARMACA.

℞, Rad. recent. Angelicæ,
Levistici,
Enulæ, ana uncias tres,
Zedoariæ,
Ostrutii,
Contrajervæ, ana unciam unam semis,
Herb. recent. Rutæ hortens.
Scordii nostr. ana uncias octo,
Melissæ citrat. unc. sex,
Sem. Rutæ recent. collect. unciã unam,
Bacc. Juniperi uncias quinque,
Lauri uncias duas,
Cortic. Arantiorum recent. unc. tres,
Citri recent. & ext. unc. quatuor,
Cinamomi optimi uncias duas,
Macis unciam unam,
Caryophyllorum unciam semis.
Incisa & contusa immittantur in cucurbitam vitreatam, superaffundendo
Vini albi boni libras sex:
factâ digestione, fiat destillatio per *Arenam*, aut per *Balneum n. vaporosum*, ad siccitatem ferè specierum, immissis proboscidi Alembici
Croci Austriaci, vel Orient.
Myrrhæ electæ, ana drachmâ unâ,
Camphoræ drachmâ semis:

Aqua prolecta cum cautelâ asservetur. Quæ cùm in usum petetur, *Syrupo de Scordio simplici*, vel *composito*, aut *de Corticibus Citri*, edulcorari poterit. *E residuis* autem *speciebus*, beneficiò *aquæ*, *seu spiritus vini*, *Extractum* parari potest; cùm ad prophylaxin, tùm etiam curationem. Quòd si efficacius Extractum velis, gustuiq; consulere, additis *Elæosacchari Rutæ*, *Citri*, *&* *Angelicæ*, *ana unciâ unâ*, *vel drachmis sex*, hoc ipsum præstabis. Cæterùm, *Aqua hæc Alexipharmaca in omnibus morbis*, *qui Malignantis naturæ sunt*, *quin & ipsa Peste*, *cùm præservativè*, *tùm curativè*, *in usum vocanda*. Suaserim etiam, deficiente alio vehiculo, ut in prædicta *Aqua Species Alexipharmaca*, *Pulveres*, *Electuaria*, *Confectiones Antidotales* diluantur, & ægris propinentur. *Dosis uncia una*, *vel una semis*, pro *sudore eliciendo*.

AQUA AD AUDITUM.

Ejus accurata Descriptio, Utendi modus, & Prærogativæ, annexis insuper cautionibus, ex *Appendice ad Animadversiones*, *pag. 28. 29. & 30.* repetantur; quò B. L. directum volumus.

AQUA ASTHMATICA.

℞. Spiritûs Vini Anisati, & rectificati libras tres,
Vini Malvatici libras duas:
His mixtis immergantur
Rad. recent. Enulæ unciæ duæ, ad quatuor,
Calami Aromat. unciæ duæ,
Pimpinellæ unciæ tres,
Herb. recent. Anethi,
Calaminthæ mont.
Hyssopi,
Melissæ,
Rorismarini,
Salviæ hortens. ana unciæ duæ,
Sem. Anethi,
Anisi,
Carui,
Nasturtii, ana uncia una,
Cinamomi acuti unciæ duæ,
Macis uncia una,
Benzoës,
Styracis Calam. ana drachmæ sex,
Croci opt. Orient. vel Austriaci, drachmæ tres, vel uncia semis,
Bacc. Lauri uncia una,
Juniperi uncia semis:

Factâ maceratione sufficiente, donec nimirùm omnia infusa & collecta sint, destillentur ex *Balneô nostro vaporosô*, ad siccitatem ferè specierum, probosicidi alembici priùs immittendo
Croci optimi drachmam semis.

Aqua exinde destillata servetur usui; in quem ubi, necessitate adurgente, vocanda, *Syrupo nostrô Asthmatico*, vel *Syrupô de Enulâ*, edulcorari potest. Solatio est iis, qui cum *stertore phlegmata secernunt*, *& quibus citatior anhelitus*, *asthmate præfocatis*, *senibus catarrho frigido detentis*; *Pulmonibus deniq; dicata*.

Nota: Ad pleniorem destillandi cognitionem ea revocentur, quæ in Animadversionibus super hanc Aquam, pag. 233. in Appendice ad Animadversiones, pag. 31. 32.33. præmisimus, scitu dignissima, quin & apprimè necessaria.

AQUA ANTISCORBUTICA.

℞. Aq. Beccabungæ,
Cochleariæ,
Nasturtii hortens.
Chærefolii,
Chamædryos, ana sine addit. ex *Baln. n. vaporoso* stillat. libram unam,
Cerasorum nigror. itidem sine addit. stillat. libram unam semis.
His Aquis mixtis immergantur
Rad. recent. Raphani sylvestr. unc. sex,
Apii cum toto,
Enulæ,
Calami Aromat.
Pimpinellæ, ana unciæ quatuor,
Baccar. Lauri,
Juniperi virid. ana uncia semis,
Sem. Nasturtii,
Urticæ,
Fœniculi,
Coriandri, ana uncia una,
Cinamomi optimi unciæ tres,
Nucum Moschat. uncia una semis,
Macis uncia una:

Factâ brevi maceratione, postquàm singula collecta fuerint, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*; serveturque usui. *Præsentaneum remedium est Scorbuticis*, (qui Æquinoctiali lineæ Endemius) *Hypochondriacis*, *& quibus Lien globatus in molem; quod roborando, attenuandoq́, humores perficit.* Eatamen in considerationem trahi hîc velim, quæ, *in Appendice n. pag. 31.* vel *32. de Aqua Anti-Scorbutica D. D. Augustanorum* præfati sumus.

Nota: Quamquam dictarum Radicum & crasis & temperamentum ad siccum tendat, nec earum virtus tota beneficiô destillationis elici possit, ne tamen perperam hanc destillationem præceptam fuisse arbitreris. Pro potiori enim parte virtutem communicant, quod ex odore harum percipies, maximè si recentes sint. Unde & pondus earum haud auxi; cùm tolerabili pretio undique venales prostent.

AQUA, SEU BALSAMUM EMBRYONUM.

Tametsi superius, *in Appendice ad Animadversiones, pag. 33. & 34.* elegantem, ac numeris omnibus absolutam, hujus, ut vocant, *Balsami*, & *Aquæ*, descriptionem præmiserim: parem illi tamen hîc Lectori sisto: *soliis saltem Rosis, earumq́, Spiritu, dimissis*; quarum fragrantia sexui fœmineo ut plurimùm adversatur. Ea tamen, quæ, *ibidem*, commentati sumus, Lector in memoriam revocet. Hanc ergo Aquæ, aut Balsami, præparationem nunc aggredior.

Primo Vere, & succedente Æstate, hæc colligantur:

Flor. recent. Lilior. convall. libra una semis,
Paralyseos,
Violar. Martial.
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ octo,
Arantiorum unciæ sex,
Lavendulæ,
Anthos cum fol.
Borraginis,
Buglossæ ana unciæ quatuor, vel quinque,
Fol. Menthæ recent.
Salviæ cum flor. recent.
Majoranæ recent. ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Cort. Arantiorum
Citri, seu Limon. ana recent. & extim. unciæ quatuor, vel quinque
Cinamomi optimi unciæ octo,
Nuc. Moschatar. unciæ duæ,
Macis uncia una semis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Caryphyllor. ana uncia una,
Croci Austriaci drachmæ sex,
Sem. Carui,

Fœni,

Sem. Fœniculi, ana uncia semis,
Corlandri uncia una:

Horum quædam incisa & contusa, nonnulla etiam integra, utpote *Flores Liliorum convall. Arantiorum, Tunica* (propter tetrum odorem, quem concipiunt, si contundantur) immergantur in

Vini Malvatici boni libras decem,
Spirit. Cerasor. ardent.
Fragorum ardent. ana libram unam semis,

Aq. Pœoniæ florum,
Melissæ citratæ,
Basilici,
Menthæ, ana sine addit. per Baln. n. vaporos. stillat. libram unam;

recondantur in loco subterraneô, ad plenam omnium collectionem & infusionem factam; tùm destillentur per *Arenam*, vel potius per *Baln. n. vaporosum*, ad specierum ferè siccitatem: quæ ubi peracta, servetur *Aqua* ad destinatos ipsi usus. *Syrupo n. de Cinamomô*, vel *de Corticib. Citri*, aut *Julapio nostrô Gemmato*, edulcorata propinanda.

Vires *habet maximas facultatem Vitalem restaurandi. Præcipuè autem Fœtui adhuc inter uteri angustias deprehenso, quin & Matri dicata est.* Adhiberi etiam potest in *quocunq; languore utriusq; sexus; internè ab unciâ semis, ad drachmas sex*: *externè*, immersis in illam petiolis, & umbilico gravidarum, regioni cordis, & pulsuum, applicatis: habitâ tamen semper consideratione, ne morbus quispiam exæstuans contraindicet.

Nota; quòd si fortè, in quibusdam Pharmacopoliis, dicti Cerasorum, & Fragorum, Spiritûs ardentes non prostarent: (licet paratu faciles sint, si Pharmacopœi considerarent; quoniam Dii laboribus omnia vendunt) substituatur Spiritus Vini, à Cerasis siccis conquassatis, & à Fragis recentibus, semel atque iterùm abstractus.

AQUA CORDIALIS CALIDA.

℞. Cortic. Arantiorum,
Citri, seu Limon. ana recent. & extim. uncias quatuor.
Rosar. recent. seu sale condit. libr. unam,
Flor. Tunicæ recent.
Arantior. recent. ana uncias tres,
Herb. recent. Basiliconis,
Melissæ citratæ, ana uncias quatuor,
Cinamomi opt. acuti uncias quatuor semis,
Macis,
Nucum Moschat. ana unciam unam semis,
Caryophyllor. unciam unam,
Croci Austriaci, seu Orient. drachmas sex;

quibus incisis & contusis, nec non cucurbitæ vitreæ immissis, superinfundantur

Vini Malvatici, seu Hispanici, libræ quinque,

Aq. Fragorum,
de Rubo Idæo,
Lilior. convall. ana sine addit. stillat. libra una;

Factâ digestione, destillentur, immissis Alembici rostro, in petiâ ligatis

Ambræ gryseæ,
Moschi Orient. ana scrupulo unô,
Croci Austriac. drachmâ semis.

Aqua pretiosa & fragrans servetur usui. *Animi deliquia & lipothymias arcet, morbis chronicis & inveteratis detentos solatur. Internè* (ubi ægri non nimiùm ferveant) *& externè, madefactis eâ linteolis, Cordi & Pulsibus adhibetur.*

AQUA CORDIALIS FRIGIDA.

℞. Aq. Flor. Arantiorum sine addit. stillat. uncias sex,
Liliorum convallium,
Melissæ citratæ,
de Rubo Idæo, ana sine addit. stillat. libras duas,
Rosar. pariter sine addit. aquar. sed per baln. n. vaporos. stillat. libras tres;
His immergantur
Herb. recent. Basilici,
Melissæ citratæ, ana unciæ sex,
Majoranæ unc. quatuor,

 Flor.

Flor. recent. Arantior. unciæ tres,
Anthos cum foliis,
Buglossæ,
Tunicæ,
Violar. Martial. ana unciæ quatuor,
Lavendulæ unciæ tres,
Cort. Arantiorum,
Citri recent. & extim. ana unciæ tres, vel quatuor,
Cinamomi unciæ duæ,
Macis uncia semis,
Nuc. Moschatar. uncia una,
Croci opt. Orient drachmæ sex;

factâ pòst maceratione brevi, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, rostro capitelli, si lubet, immissis

Croci optimi Austriac. drachmâ semis,
Ambræ gryseæ,
Moschi Oriental. opt. ana scrupul. unô,

fiat *Aqua cordialis* pretiosa. Vires cum superiori communicat. In *morbis calidioribus* est tutior, quòd minùs calidis constet.

AQUA CORDIALIS FRIGIDA ALIA.

℞. Aq. Fragorum,
de Rubo Idæo,
Melissæ citratæ,
Borraginis ex floribus,
Buglossæ ex floribus,
Violat. Martial.
Flor. Tunicæ,
Lilior. conval. ana sine addit. aq. simpl. in baln. n. vaporoso stillat. libram unam:
His Aquis immergantur
Rosar. recent. pallidar. libræ duæ,
Flor. Tunicæ recent. unciæ octo,
Cort. seu Flaved. Arantiorum,
Citri, seu Limonum, ana unciæ quatuor,
Cinamomi optimi unciæ quatuor sem.
Nucum Mosch. uncia una,
Croci opt. Orient. drachmæ sex.

Factâ brevi maceratione, destilletur per *Balneum n. vaporosum*, ad siccitatem ferè specierum. Servetur *Aqua*: vires ejus *ex superioribus* patent.

AQUA CARMINATIVA.

℞. Aq. flor. Chamomill. sine addit. stillat. libras sex,
Anethi ex summit. cum vino generoso stillat. libras quinq;
His Aquis mixtis immergantur
Flor. Chamomill. Rom. recent. unciæ sex,
Herb. recent. Melissæ,
Origani,
Thymi, ana unciæ tres, vel quatuor,
Sem. Anethi,
Anisi,
Fœniculi,
Carui, ana uncia una semis,
Cumini uncia una,
Flaved. seu Cort. Arantiorum,
Citri, ana recent. unciæ duæ,
Baccar. Lauri,
Juniperi, ana uncia una semis,
Cinamomi acuti unciæ duæ,
Macis uncia una;

Factâ maceratione brevi, destillentur in *Baln. n. vaporoso*, ad siccitarem specierum. *Aqua* servetur usui. *Carminativa est, adeoq; iis, qui Colicâ flatulentâ, torminibus ventris, & crebris eructationibus nidorosis excruciantur, utilissima: roborat Caput & Ventriculum, digestiones vitiatas corrigit. Dosis uncia una*, vel *una semis*.

AQUA PRO EPITHEMATE CORDIS.

Hujus Aquæ descriptio petatur *ex Animadversionibus n. Pharm. August. super Aquam pro Epithemate Cordis factis, pag. 296.* & juxta illas præstantissima *Aqua* ad usus externos, *pro Epithematibus*, destilletur & asservetur.

AQUA ANTEPILEPTICA ET CEPHALICA.

℞. Aq. Lilior. convall. sine addit. stillat. libras duas,
Betonicæ,
Flor. Tiliæ,
Pœoniæ,

Aq.

Aq. Cerasorum nigrorum, ana sine addit. aq. simpl. stillat. libras duas semis,
Rosarum sine addit. stillat. & bis à Rosis recent. cohobat. libras duas,
Vini Hispanici libras quatuor.

His mixtis successivè immergantur
Flor. recent. Acaciæ,
Cheyri,
Paralyseos,
Tunicæ, ana unciæ quinque,
Lavendulæ,
Anthos cum foliis, ana unciæ tres semis,
Herb. recent. Basiliconis,
Majoranæ,
Thymi, ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cinamomi acuti opt. unciæ quatuor,
Nucum Moschatar. unciæ duæ,
Macis uncia una semis,
Cardamomi minoris,
Cubebarum,
Sem. Anisi, ana uncia una,
Coriandri uncia semis:

Factâ brevi maceratione, ingredientibus omnibus collectis, destillentur per *Arenam*, vel *Baln. n. vaporosum*, rostro capitelli immissis
Rad. Doronici veri drachmis duabus,
Ligni Aloës drachmâ semis:

Aqua destillatione prolecta servetur usui. *Virtus ejus Epilepsiam, Vertiginem, hisq; affines Capitis affectus respicit*; quam Præservationis locô omni tempore, proximè quadram Lunæ antecedente, adhibeas: Curativè autem ipsô insultu Epileptico & Paroxysmo instante, externè applicetur, &, si vires ferant, intùs assumatur, vel infundatur.

AQUA ANTEPILEPTICA ALIA, SEU HIRUNDINUM COMPOSITA.

℞. Aq. Flor. Lilior. convall.
Pœoniæ,
Tiliæ,
Betonicæ, ana sine addit. aq. f. destillat. libras duas:

His Aquis mixtis, successu temporis, immergantur
Flor. recent. Anthos cum foliis,
Cheyri,
Paralyseos,
Tunicæ,
Flor. recent Majoranæ,
Rutæ
Thymi, ana unciæ tres vel quatuor,
Radic. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cardamomi, in capsulis adhuc, uncia una semis,
Cinamomi optimi unciæ duæ,
Macis,
Cubebarum,
Coriandri, ana uncia una,
Castorei drachmæ sex:

Collectis omnibus, & infusis, fiat destillatio in *Balneo n. vaporoso*, ad siccitatem ferè specierum. *Aqua* in vitro benè clauso asservetur.

Jam verò accipe
Pullorum Hirundinum vivorum, non verò crudeliter discerptorum, num. xxx.

immittantur *vivi adhuc* Balneo n. vaporoso, vel Alembico vitreo, & statim apposito agglutinatoque Capitello vitreô, ac præposito Recipiente, qui *suprà destillatam Aquam* adhuc contineat, fiat *Destillatio* ad omnimodam *pullorum hirundinum* exsiccationem (qui à rarefactô nimium vapore, & calore, citra magnum doloris sensum, illicò præfocantur.) Sic enim *Spiritus vivificus*, unâ cum *elementari aqua Hirundium*, *superiori aqua* unitus, consortii jure efficacissimum reddit liquorem, virtuteque suâ prægnat (quique aliàs, ex quibuscunque animalibus eum destilles, nullô pactô se figi sinit, quin brevì æthera petat, solo elementari, effœto, & vappæ consimili liquore relicto) arctissimâ copulâ stabilitur & perdurat; quod quidem tantô magis accidet, si *prima Aqua stillata composita* non nihil *de sale quodam fixo* superaddatur, priusquàm *spiritus, vitam & symbolum animalis referens*, *superiori aqua*, beneficiô alembici, uniatur. Contingit

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

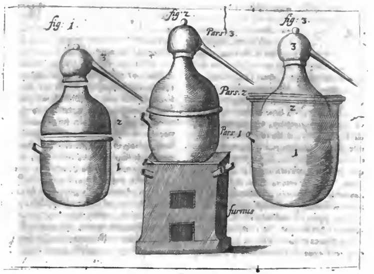
CLASSIS DECIMA QUINTA:

AQUARUM COMPOSITARUM, INFUSIONUM, ET ESSENTIARUM, ABSOlutissimam Præparationem exhibens.

DUce Philpsophiâ, & exactâ rerum naturalium cognitione, opus habet, quisquis dextrè Aquas Compositas dispensare velit: quas ut ad amussim & concinnè componas, regula & gnomon tibi erunt, L. B. *præmissæ Animadversiones nostræ, ad Augustanam Pharmacopæiam, titulò de Aquis Compositis, de destillatione* item *Aquarum Simplicium in genere, à pag. 308. inclusivè, ad pag. 313.* uti et *Appendix Animadversionibus nostris superaddita.* Ex quibus omnibus & singulis genuinus artis Zelotes & æmulator compendiariâ brevitate edíscet, quàm abdita hactenus fuerit ars destillatoria; quàm obscura & inaccessa, ne dicam incognita, Galenicorum & Chymicorum nostri seculi evulgatis libris; quàm denique spuria sit, quæ passim venditur, lippis nota & tonsoribus. Patitur sanè difficultates suas, easque prægraves, nec paucas, *Aquarum Compositarum genuina destillatio*; ut proindè demirari satis non possim Scriptores ævi nostri, quòd mancam adeò, & rudi Minervâ, principem hanc Chymiæ & Pharmaciæ partem ad nos transcripserint, & tractârint: quanquam indulgerem nonnihil imbecillitati eorum, nisi à rectô tramitè deviantes, citra rerum naturalium delectum, præposterà methodo, *fixa* pariter & *volatilia, Mineralia* cum *vegetabilibus* & *animalibus*, quin ipsa *perfectissima Metalla*, eidem committerent destillationi, informe Chaos producendo. An ad Meridianum cæcutiunt, quòd non deprehendunt, hanc esse amethodum; *Mineralia* & *fixissima quæque, acutissimo ignis gradui etiam resistentia*, leni elixatione, aut destillatione, in minimas Atomos velle resolvere, *fixissima*, affuso liquore, beneficio Alembici, volatilizare, ut, nostræ auscultantes torturæ

turæ, patte, quâ pollent, spirituosâ, & volatili, suppositos atque affusos liquores impraegnent? Amplissimus nobis pateret campus, pluribus super hâc re commentandi: ne tamen actum agamus, B. L. *ad Animadversiones nostras*, & *Appendicem*, directum volumus, tempus vindicantes, omnem inde habiturum satisfactionem. Impræsentiarum solummodò eas tractabo *Aquarum Compositiones*, quæ homogeneâ magis Ingredientium similitudine, & analogiâ, rationi & usui deserviunt. Quanquàm, ut ingenuè fatear, quod sentio, plus virium & emolumenti tribuam *Essentiis verum*, & *Infusionibus l. a. elicitis*, quam ejusmodi *Aquis Compositis destillatis*; eò, quòd *earum virtus concentrata* feliciorem longè & celerem sortiatur effectum. Unde decursu temporis de ejusmodi *Essentiis*, & *Liquoribus*, Canonem & formulas interpolabo.

Et, cùm, *in præmissis Animadversionibus nostris, super Aquas simplices, pag. 313.* modos indigitarim, ex vegetabilibus recentibus aquas dextrè eliciendi, *nullo peregrino liquore, nec aquâ etiam simplici affusâ*, conservatâ individuali perfectione, vi, & virtute, quâ impraegnatæ sunt & gaudent res destillandæ, *quarumq́ uncia una plus energiæ & roboris habeat*, quàm *libra una, ad normam Officinarum elicitarum*: prædicti verò destillandi modi difficultates quasdam involvant, ut, qui non continuò attentis oculis destillationibus illis præsit, ignemq́; moderatissimè regere sciat, facilè *res destillandas* comburat; unde pòst *Aquæ* Empyrevma spirant, atque ingratæ fiunt; idcircò, nè & hoc imposterùm contingat, ac quivis, penès alios suos labores, paucissimorum carbonum consumptione, exiguóq; labore, hanc destillationem peragere possit; en, L. Benevole! *Instrumentum destillatorium*, seu *Balneum vaporosum*, *nu er à me inventum, æri incisum, typoq́; hic expressum*, in gratiam Tui communico; quod ex cupro, vel terrâ figulinâ, parari potest,

Constat autem partibus tribus: *Infernâ* scilicet, *cui aqua simplex infunditur*, parvô rostro, à latere pervia, per quod, deficiente aquâ calidâ, in destillatione, nova reaffunditur; superiùs verò planè apertâ, ut medium vas & pars arctè superimponi, & suis

suis commissuris adaptari possit. *Secunda regio figuram Alembici repræsentat*, fundum habens planum; &, ut Capitellum tantò pressius aptari possit, in conum assurgit; unde pars hæc stanno probè obducenda ad intrò. Hæc enim regio ea suscipit, quæ *ex vegetabilibus*, seu *Radicibus, Herbis, Floribus, Succis, Fructibus, Seminibus, Corticibus, Aquis etiam compositis*, destillationi inserviunt. *Succedit deniq; ipsum Capitellum, Tertia pars balnei*, prout manu Chalcographi dextrè delineatum vides.

Balneum hoc vaporosum paucis sumptibus, exiguô, & ferè planè nullo labore *destillationibus omnis generis, liquoribus simplicibus aquè ac compositis*, subserviet; dispari tamen ratione, ac reliqua *Balnea*; eò, quòd *in nostro* rerum integræ Essentiæ, primogeneæ qualitates, virtutesque balsamicæ serventur ac perdurent; uti vel maximè in *Oleis Essentialibus stillatis Corticum Arantiorum & Citri* observandum venit; quorum *nativa fragrantia, vires* & *virtus*, multis parasangis *reliqua olea* antevertunt, quæ *largiori aquâ affusâ* eliciuntur. Et in promptu hujus ratio est, quòd *per aquas*, quas addunt, *spiritus volatilis, oleaginosus & sulphureus* (in quô rerum virtus delitescit) in destillatione fugetur & solvatur; quod graphicè demonstro in *rectificatione dictorū Oleorum Essentialiū*, quæ si affusione *aqua communis* rectificaveris, dimidiam partem haud nancisceris: quorsum ergò absorbta? num in auras, & Lunæ concavum, evolavit? an in *aqua simplici*, quâ cum rectificasti *Olea prædicta*, delitescit? Verùm hoc sic esse, docebunt communia, cum *oleis*, accidentia, *odor* scilicet, & *fragrantia* ac *sapor*, quæ post rectificationem in *aqua* perdurant. *Olea Essentialia Citri*, & *Corticum Arantiorum*, quæ citra additionem *aqua simplicis* eliciuntur, totô ente differunt ab iis, quibus aquas affundunt: in iis enim *odor genuinus* perseverat, & *consistentiâ suâ* ad annos plures durant; cùm ex opposito illa, quæ *cum aqua* destillaveris, peregrinum quid oleant, ac *Terebinthinam* spirent; vel maximè, si fermentatio præcesserit, incrassantur temporis successu, ac *Terebinthinam* tenacitate suâ æmulantur, nihil minùs, quam primævam *Arantiorum* aut *Citri fragrantiam* referentia. Verùm opponens, hanc meam assertionem contradictorium involvere, cùm in præmissis docuerim, quòd, quô remissiori ignis gradu vegetabilia destillantur, *eò subtiliores saltem eorum partes* ascendant, atq; per Alembicum transeant, desideratis aliquantò *partibus terrestribus & fixioribus*, non contemnendæ virtutis, in residuo: hoc verò locô aliò asseram, quòd, quò *intensiori ignis gradu* (subintellige proportionatum huic generi destillationum) vegetabilia per Alembicum destillentur, eò plùs de virtutibus paulò terrestrioribus transmittant. Sed *Balneum Vaporosum* lenissimum vulgò destillandi genus est, ergò per illud *partes tantùm spirituosæ & volatiles* elicientur, remanentibus aliquantò *terrestrioribus*. Ad quod notandum, improbabilem esse eorum sententiam, ne dicam minùs veram, qui hoc adstruunt, *Balneum scilicet Vaporosum* levissimum esse destillandi genus. Concesserim, quòd vapor aquæ calidæ, non præfervidæ, qualis in digestionibus & circulationibus Chymicorum familiarissimus, sit *lenissimus ignis gradus*, ad res digerendas putrefaciendasq; aptus; ineptus tamen est ad quamlibet fixationem. Verùm vapor *aqua fortiter bullientis ferventisq;*, & quidem inclusus, licet actualiter non comburat, & incineret (obstante humiditate, & deficiente siccitate, quæ proprium ignis est in quartô modo) eâ tamen *urendi virtute* pollet, ut *gradum caloris arena*, quem simile destillationum genus alioquin ferre potest, non parum exsuperet. Cujus rei periculum facere, liberum cuique esto, digitum admovendo *vapori aqua bullientis*, à cujus momentaneâ actione & ustione experietur, quàm *penetrativus* hic sit *calor*, quàm aptus ad partes *aquè terrestriores* & *paulò fixiores*, quàm *spirituosas & volatiles* per Alembicum ducendas; quæ nec per *arenam* quandoque elevantur. Quæcunque enim in *hôc Balneo* destillantur, *humiditas* eorum & *odor* per minima abstrahitur, citrà ullius empyrevmatis vestigia, quin imò crasis ipsius vegetabilis, odor, & reliqua accidentia (supposito, quod destillationi huic aptum fuerit, naturæque sulphureæ) per omnia conserventur; quod in vulgata destillationum norma haud reperies.

Author

Author proindè sum omnibus præclaræ notæ Pharmacopœis, ut *hujus Instrumenti, & Balnei Vaporosi*, sibi copiam faciant, *essentiales deinceps Aquas, spiritu & virtute propria plenas* destillent; ad quas Medicus æquè, ac Æger, tanquam ad sacram anchoram, tutò confugere possit.

Adhiberi etiam potest sæpè dictum *Balneum* ad ea, quæ desiccatione opus habent; è quorum classe sunt *Viperæ*, aut *Serpentes*, *partes Animalium*, *Typhi Cervorum*, *ad Pulveres legitimè ex ipsis conficiendos*. Servit & ad destillationem *aquarum ex vivis Animalibus*, *Catellis*, *Hirundinibus &c* eo emolumentô, quod ignis vel ab ipso puero, adscendendo & descendendo per gradùs, pro *rei destillandæ naturâ* & exigentia, gubernari se patiatur. Hoc tamen notandum venit; quòd ad intendendum *caloris gradum hujus Balnei*, inter destillandum, *prima pars Destillatorii*, quæ infimum aheni est, præsertim si ex cupro constet, dextrè adeò conficienda sit, ut *secunda*, seu *media pars Balnei* (quæ instar Alembici est plani in fundo) *ab illo primo aheno ad medium usq;* excipiatur & comprehendatur; ut & superiùs operculo benè muniatur, ad normã reliquorum balneorum, ne vapori fervidissimo pateat exitus, quin potius *mediam Destillatorii partem*, *sive Alembicum illum planum*, ambiat undique, prout *figura secunda* delineat. Hôc pactô destillationes Tuas absolves intensô caloris gradu, utilissimo *ad Olea essentialia*, *& quæ fixa aut terrestria paulò sunt*, impellenda. Hæc de *Aquis simplicibus*, & *compositis*, destillandis præmittenda duxi. Nunc ad *Aquas Compositas*, observatô legitimô ordine, convertar.

AQUA ANTAPOPLECTICA.

℞. Vini Malvatici, vel Hispanici, lib. sex,
Spir. Vini Anisat. puri, non phlegmatici, libras octo,
Cerasorum nigr. ardent. libras duas,
Aq. Lilior. Convall. sine addit. ex Baln. n. Vaporoso still. libram unam; quibus immergantur successivè, & quidem tempore Veris, subsequentia:

Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Doronic. veri unciæ duæ semis,
Cyperi rotundi uncia una,
Zedoariæ uncia una semis,
Herb. recent. Basilici,
Betonicæ,
Hormini, seu Salv. sylv.
Majoranæ,
Menthæ odoratæ,
Pulegii,
Calaminthæ mont.
Rorismarini,
Salviæ,
Serpilli,
Thymi, ana floresc. unciæ quatuor,
Flor. recent. Acaciæ,
Lilior. convall.
Cheyri,
Lavendulæ,
Paralyseos,
Pœoniæ,
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ tres,
Sem. Coriandri uncia una semis,
Cardamomi min. in capsulis unc. duæ,
Cubebar. uncia una semis,
Cinamomi optimi unciæ sex,
Caryophyllorum unciæ duæ,
Nucum Moschatar. unciæ tres,
Baccar. Lauri,
Juniperi, ana unciæ duæ,
Ligni Rhodii,
Santali Citrin. ana uncia una semis,
Aloës opt. odorif. uncia una,
Cortic. Arantiorum recent. extim.
Citri recent. extim. ana uncia una semis.

Omnia debitô tempore collecta & infusa destillentur tandem in Balneo n. vaporoso ad siccitatem ferè specierum, capitello, vel ejus rostro, immissis

Ligni Aloës opt. incis. crass. drach. unâ, &, si lubet,
Ambræ gryseæ drachmâ semis,
Moschi opt. Oriental. scrupulô unô.
Absolutâ destillatione, *Aqua* usui asservanda, cui, si ita arriserit,
Julapii nostri de Vino libra una, vel plus,

 pro

pro conciliandâ gratiâ, addi potest. *Aqua* hæc *roborando Cerebro, & universo Nervorum generi, dicata est; ad roborandam Memoriam, arcendam Apoplexiam, & Paralysin, præstantissima.*

Nota: Cùm sexus Muliebris Moschum & Ambram, pro potiori parte, abominetur, dimidia tantùm hujus Aquæ pars illis compleri potest.

AQUA APOPLECTICA ALIA.

℞. Aquæ Cinamomi, cum vino stillat.
Vini Malvatici, ana libras quatuor;
Hisce mixtis immergantur
Cinamomi acuti unciæ octo,
Caryophyllorum uncia una,
Nucum Moschat. unciæ duæ,
Macis uncia una,
Rad. recent. Pœoniæ uncia una semis,
Doronici veri uncia una,
Cyperi rotundi uncia una semis,
Sem. Coriandri uncia una,
Anisi uncia una semis,
Baccar. Lauri uncia una,
Cardamomi min. uncia una semis,
Cubebar. uncia una;

factâ maceratione destillentur per *Balneum n. vaporosum*, ad siccitatem ferè specierum, rostro capitelli in petia ligatis immissis

Ligni Aloës, crass. incis. drachmâ unâ, &, si lubet,
Ambræ gryseæ drachmâ semis.

Præstans hæc *Aqua destillata* servetur usui superiùs edocto.

AQUA ANTAPOPLECTICA MINERALIS.

℞. Cremoris Tartari libram unam,
Mineræ Antimonii lib. unam semis.

Destilletur ex iis per *Retortam*, igne moderato, *Spiritus acidus*, qui rectificetur. Hinc

℞. Illius Spiritûs uncias sex;
cui adde
Spiritûs Veneris ex viridi æris unc. tres,
Saturni ardentis, ex sacchara stillat. unciam unam semis,
Vitrioli volatilis sulphurei, ab acido suo spiritu rectificati, uncias quatuor;
Misceantur ad usum.

Est *Aqua*, seu *Spiritus subacidus*, præstans *in affectibus Apoplecticis, Epilepticis, Soporosis, summè expetendus. Reserat meatus Cerebri, secundæ regionis & medii ventris; ut influentibus spiritibus vitalibus & animalibus liber pateat aditus, quo uberius partes contentas irradient.* In *Epilepsia Infantum* securissimè adhibetur, *à drachma unâ, ad drachmas duas, in grato aliquô vehiculo.*

AQUA ARTHRITICA.

℞. Rad. Cyperi rotundi,
Pœoniæ recent.
Cardopatiæ,
Pyrethri, ana unciam unã semis,
Herb. recent. Chamæpyth.
Calaminthæ mont.
Majoranæ,
Rorismarin.
Salviæ hortens.
Saturejæ,
Serpilli,
Flor. recent. Lavendulæ,
Spicæ, ana uncias tres,
Summitat. Abietis arbor. recent.
Oculor. populi arbor. recent. ana uncias sex,
Cinamomi acuti,
Coriandri, ana uncias duas,
Caryophyllor. unciam unam semis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Macis, ana unciam unam,
Baccar. Lauri uncias tres,
Juniperi recent. virid. uncias quatuor.

Cuncta incisa & contusa immergantur in *Spiritûs Vini rectificati libras octo*: Factâque maceratione in vase probè clausô, destillentur per *Balneum n. vaporos.* ad totalem specierum siccitatem. *Liquor exstillatus* servetur ad usum.

Frigidis Articulorum affectibus opitulatur, Nervos corroborat, lentos viscososq́. humores, partibus musculosis & juncturis impactos, quiq́. profundius delitescunt, allicit, attenuat, & ad διαφόρησιν *disponit.* Usus ejus ab extrà nimirùm; unde & *Paralyticis*, *imò Paraplecticis etiam solatio est.*

AQUA

AQUA ALEXIPHARMACA.

℞. Rad. recent. Angelicæ,
Levistici,
Enulæ, ana uncias tres,
Zedoariæ,
Ostrutii,
Contrajervæ, ana unciam unam semis,
Herb. recent. Rutæ hortens.
Scordii nostr. ana uncias octo,
Melissæ citrat. unc. sex,
Sem. Rutæ recent. collect. unciâ unam,
Bacc. Juniperi uncias quinque,
Lauri uncias duas,
Cortic. Arantiorum recent. unc. tres,
Citri recent. & ext. unc. quatuor,
Cinamomi optimi uncias duas,
Macis unciam unam,
Caryophyllorum unciam semis.
Incisa & contusa immittantur in cucurbitam vitreatam, superaffundendo
Vini albi boni libras sex:
factâ digestione, fiat destillatio per *Arenam*, aut per *Balneum n. vaporosum*, ad siccitatem ferè specierum, immissis proboscidi Alembici
Croci Austriaci, vel Orient.
Myrrhæ electæ, ana drachmâ unâ,
Camphoræ drachmâ semis:

Aqua prolecta cum cautelâ asservetur. Quæ cùm in usum petetur, *Syrupo de Scordio simplici*, vel *composito*, aut *de Corticibus Citri*, edulcorari poterit. *E residuis* autem *speciebus*, beneficiò *aquæ*, *seu spiritus vini*, *Extractum* parari potest; cùm ad prophylaxin, tùm etiam curationem. Quòd si efficacius Extractum velis, gustuiq; consulere, additis *Elæosacchari Rutæ*, *Citri*, *& Angelicæ*, *ana unciâ unâ*, *vel drachmis sex*, hoc ipsum præstabis. Cæterùm, *Aqua hæc Alexipharmaca in omnibus morbis*, *qui Malignantiæ naturæ sunt*, *quin & ipsâ Peste*, *tùm præservativè*, *tùm curativè*, *in usum vocanda*. Suaserim etiam, deficiente alio vehiculo, ut in prædicta *Aqua Species Alexipharmaca*, *Pulveres*, *Electuaria*, *Confectiones Antidotales* diluantur, & ægris propinentur. *Dosis uncia una*, *vel una semis*, pro *sudore eliciendo*.

AQUA AD AUDITUM.

Ejus accurata Descriptio, Utendi modus, & Prærogativæ, annexis insuper cautionibus, ex *Appendice ad Animadversiones*, *pag. 28. 29. & 30.* repetantur; quò B. L. directum volumus.

AQUA ASTHMATICA.

℞. Spiritûs Vini Anisati, & rectificati libras tres,
Vini Malvatici libras duas:
His mixtis immergantur
Rad. recent. Enulæ unciæ duæ, ad quatuor,
Calami Aromat. unciæ duæ,
Pimpinellæ unciæ tres,
Herb. recent. Anethi,
Calaminthæ mont.
Hyssopi,
Melissæ,
Rorismarini,
Salviæ hortens. ana unciæ duæ,
Sem. Anethi,
Anisi,
Carui,
Nasturtii, ana uncia una,
Cinamomi acuti unciæ duæ,
Macis uncia una,
Benzoës,
Styracis Calam. ana drachmæ sex,
Croci opt. Orient. vel Austriaci, drachmæ tres, vel uncia semis,
Bacc. Lauri uncia una,
Juniperi uncia semis:

Factâ maceratione sufficiente, donec nimirùm omnia infusa & collecta sint, destillentur ex *Balneô nostro vaporosô*, ad siccitatem ferè specierum, proboscidi alembici priùs immittendo
Croci optimi drachmam semis.

Aqua exinde destillata servetur usui; in quem ubi, necessitate adurgente, vocanda, *Syrupo nostrô Asthmatico*, vel *Syrupô de Enulâ*, edulcorari potest. Solatio est iis, qui cum *stertore phlegmata secernunt*, *& quibus citatior anhelitus*, *asthmate præfocatis*, *senibus catarrho frigido detentis*; *Pulmonibus deniq; dicata*.

Nota: Ad pleniorem destillandi cognitionem ea revocentur, quæ in Animadversionibus super hanc Aquam, pag. 233. in Appendice ad Animadversiones, pag. 31. 32.33. præmisimus, scitu dignissima, quin & apprimè necessaria.

AQUA ANTISCORBUTICA.

℞. Aq. Beccabungæ,
Cochleariæ,
Nasturtii hortens.
Chærefolii,
Chamædryos, ana sine addit. ex *Baln. n. vaporoso* stillat. libram unam,
Cerasorum nigror. itidem sine addit. stillat. libram unam semis.

His Aquis mixtis immergantur
Rad. recent. Raphani sylvestr. unc. sex,
Apii cum toto,
Enulæ,
Calami Aromat.
Pimpinellæ, ana unciæ quatuor,
Baccar. Lauri,
Juniperi virid. ana uncia semis,
Sem. Nasturtii,
Urticæ,
Fœniculi,
Coriandri, ana uncia una,
Cinamomi optimi unciæ tres,
Nucum Moschat. uncia una semis,
Macis uncia una:

Factâ brevi maceratione, postquàm singula collecta fuerint, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*; serveturque usui. *Præsentaneum remedium est Scorbuticis*, (qui Æquinoctiali lineæ Endemius) *Hypochondriacis, & quibus Lien globatus in molem; quod roborando, attenuandoq; humores perficit.* Ea tamen in considerationem trahi hîc velim, quæ, *in Appendice n. pag. 31.* vel 32. *de Aqua Anti-Scorbutica D. D. Augustanorum* præfati sumus.

Nota: Quamquam dictarum Radicum & crasis & temperamentum ad siccum tendat, nec earum virtus tota beneficiò destillationis elici possit, ne tamen perperam hanc destillationem præceptam fuisse arbitreris. Pro potiori enim parte virtutem communicant, quod ex odore harum percipies, maximè si recentes sint. Unde & pondus earum haud auxi; cùm tolerabili pretio undique venales prostent.

AQUA, SEU BALSAMUM EMBRYONUM.

TAmetsi superius, *in Appendice ad Animadversiones, pag. 33. & 34.* elegantem, ac numeris omnibus absolutam, hujus, ut vocant, *Balsami*, & *Aquæ*, descriptionem præmiserim: parem illi tamen hîc Lectori sisto: *solis saltem Rosis, earumq; Spiritu, dimissis*; quarum fragrantia sexui fœmineo ut plurimùm adversatur. Ea tamen, quæ, *ibidem*, commentati sumus, Lector in memoriam revocet. Hanc ergo Aquæ, aut Balsami, præparationem nunc aggredior.

Primo Vere, & succedente Æstate, hæc colligantur:
Flor. recent. Lilior. convall. libra una semis,
Paralyseos,
Violar. Martial.
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ octo,
Arantiorum unciæ sex,
Lavendulæ,
Anthos cum fol.
Borraginis,
Buglossæ ana unciæ quatuor, vel quinque,
Fol. Menthæ recent.
Salviæ cum flor. recent.
Majoranæ recent. ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Cort. Arantiorum
Citri, seu Limon. ana recent. & extim. unciæ quatuor, vel quinque
Cinamomi optimi unciæ octo;
Nuc. Moschatar. unciæ duæ,
Macis uncia una semis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Caryphyllor. ana uncia una,
Croci Austriaci drachmæ sex,
Sem. Carui,

Fœni,

Sem. Fœniculi, ana unciam semis,
Coriandri uncia una:

Horum quædam incisa & contusa, nonnulla etiam integra, utpotè *Flores Liliorum convall. Arantiorum*, *Tunica* (propter tetrum odorem, quem concipiunt, si contundantur) immergantur in

Vini Malvatici boni libras decem,
Spirit. Cerasor. ardent.
Fragorum ardent. ana libram unam semis,

Aq. Pœoniæ florum,
Melissæ citratæ,
Basilici,
Menthæ, ana sine addit. per Baln. n. vaporos. stillat. libram unam;

recondantur in locô subterraneô, ad plenam omnium collectionem & infusionem factam; tùm destillentur per *Arenam*, vel potius per *Baln. n. vaporosum*, ad specierum ferè siccitatem: quæ ubi peracta, servetur *Aqua* ad destinatos ipsi usus. *Syrupo n. de Cinamomô*, vel *de Corticib. Citri*, aut *Julapio nostrô Gemmato*, edulcorata propinanda.

Vires *habet maximas facultatem Vitalem restaurandi. Præcipuè autem Fœtui adhuc inter uteri angustias deprehensô, quin & Matri dicata est.* Adhiberi etiam potest in *quocunq. languore utriusq. sexus; internè ab unciâ semis, ad drachmas sex: externè*, immersis in illam petiolis, & umbilico gravidarum, regioni cordis, & pulsuum, applicatis: habitâ tamen semper consideratione, ne morbus quispiam exæstuans contraindicet.

Nota; quòd si fortè, in quibusdam Pharmacopolijs, dicti Cerasorum, & Fragorum, Spiritûs ardentes non prostarent: (licet paratu faciles sint, si Pharmacopœi considerarent; quoniam Dii laboribus omnia vendunt) substituatur Spiritus Vini, à Cerasis siccis conquassatis, & à Fragis recentibus, semel atque iterùm abstractus.

AQUA CORDIALIS CALIDA.

℞. Cortic. Arantiorum,
Citri, seu Limon. ana recent. & extim. uncias quatuor.
Rosar. recent. seu sale condit. libr. unam,
Flor. Tunicæ recent.
Arantior. recent. ana uncias tres,
Herb. recent. Basiliconis,
Melissæ citratæ, ana uncias quatuor,
Cinamomi opt. acuti uncias quatuor semis,
Macis,
Nucum Moschat. ana unciam unam semis,
Caryophyllor. unciam unam,
Croci Austriaci, seu Orient. drachmas sex;

quibus incisis & contusis, nec non cucurbitæ vitreæ immissis, superinfundantur

Vini Malvatici, seu Hispanici, libræ quinque,

Aq. Fragorum,
de Rubo Idæo,
Lilior. convall. ana sine addit. stillat. libra una;

Factâ digestione, destillentur, immissis Alembici rostro, in petiâ ligatis

Ambræ gryseæ,
Moschi Orient. ana scrupulo unô,
Croci Austriac. drachmâ semis.

Aqua pretiosa & fragrans servetur usui. *Animi deliquia & lipothymias arcet, morbis chronicis & inveteratis detentos solatur. Internè* (ubi ægri non nimiùm ferveant) *& externè, madefactis eâ linteolis, Cordi & Pulsibus adhibetur.*

AQUA CORDIALIS FRIGIDA.

℞. Aq. Flor. Arantiorum sine addit. stillat. uncias sex,
Liliorum convallium,
Melissæ citratæ,
de Rubo Idæo, ana sine addit. stillat. libras duas,
Rosar. pariter sine addit. aquar. sed per baln. n. vaporos. stillat. libras tres:

His immergantur

Herb. recent. Basilici,
Melissæ citratæ, ana unciæ sex,
Majoranæ unc. quatuor,

 Flor.

Aq. Cerasorum nigrorum, ana sine addit. aq. simpl. stillat. libras duas semis,
Rosarum sine addit. stillat. & bis à Rosis recent. cohobat. libras duas,
Vini Hispanici libras quatuor.
His mixtis successivè immergantur
Flor. recent. Acaciæ,
Cheyri,
Paralyseos,
Tunicæ, ana unciæ quinque,
Lavendulæ,
Anthos cum foliis, ana unciæ tres semis,
Herb. recent. Basiliconis,
Majoranæ,
Thymi, ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cinamomi acuti opt. unciæ quatuor,
Nucum Moschatar. unciæ duæ,
Macis uncia una semis,
Cardamomi minoris,
Cubebarum,
Sem. Anisi, anà uncia una,
Coriandri uncia semis:
Factâ brevi maceratione, ingredientibus omnibus collectis, destillentur per *Arenam*, vel *Baln. n. vaporosum*, rostro capitelli immissis
Rad. Doronici veri drachmis duabus,
Ligni Aloës drachmâ semis:
Aqua destillatione prolecta servetur usui. *Virtus ejus Epilepsiam, Vertiginem, hisq; affines Capitis affectus respicit*; quam Præservationis locò omni tempore, proximè quadram Lunæ antecedente, adhibeas: Curativè autem ipsô insultu Epileptico & Paroxysmo instante, externè applicetur, &, si vires ferant, intùs assumatur, vel infundatur.

AQUA ANTEPILEPTICA ALIA, SEU HIRUNDINUM COMPOSITA.

℞. Aq. Flor. Lilior. convall.
Pœoniæ,
Tiliæ,
Betonicæ, ana sine addit. aq. s. destillat. libras duas:
His Aquis mixtis, successu temporis, immergantur
Flor. recent. Anthos cum foliis,
Cheyri,
Paralyseos,
Tunicæ,
Flor. recent Majoranæ,
Rutæ
Thymi, ana unciæ tres vel quatuor,
Radic. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cardamomi, in capsulis adhuc, uncia una semis,
Cinamomi optimi unciæ duæ,
Macis,
Cubebarum,
Coriandri, ana uncia una,
Castorei drachmæ sex:
Collectis omnibus, & infusis, fiat destillatio in *Balneo n. vaporoso*, ad siccitatem ferè specierum. *Aqua* in vitro benè clauso asservetur.

Jam verò accipe
Pullorum Hirundinum vivorum, non verò crudeliter discerptorum, num. xxx.
immittantur *vivi adhuc* Balneo n. vaporoso, vel Alembico vitreo, & statim apposito agglutinatoque Capitello vitreô, ac præposito Recipiente, qui *suprà destillatam Aquam* adhuc contineat, fiat *Destillatio* ad omnimodam *pullorum hirundinum* exsiccationem (qui à rarefactô nimium vapore, & calore, citra magnum doloris sensum, illicò præfocantur.) Sic enim *Spiritus vivificus*, unâ cum *elementari aqua Hirundinum*, *superiori aquæ* unitus, consortii jure efficacissimum reddit liquorem, virtuteque suâ impregnat (quique aliàs, ex quibuscunque animalibus eum destilles, nullô pactô se figi sinit, quin brevi æthera petat, sôlo elementari, effœto, & vappæ consimili liquore relicto) arctissimâ copulâ stabilitur & perdurat; quod quidem tantò magis accidet, si *prima Aqua stillata composita* non nihil *de sale quôdam fixo* superaddatur, priusquàm *spiritus, vitam & symbolum animalis referens*, *superiori aquæ*, beneficiô alembici, uniatur. Contingit

tingit hæc unio inter *Salia hac fixa* & *volatilia*, ob symbolum, & naturale sigillum, quo ad se mutuò referuntur. Proindè non inconsultum foret, si *ex Speciebus omnibus ac singulis* (quarum non paucæ sunt) *à destillatione prima aqua residuis*, inque cineres redactis, beneficio *Aquæ pluvialis Sal* eliceretur, & sæpè dictæ *Aquæ stillatæ* incorporaretur. Hâc enim ratione hæc *Aqua* Cephalica, Epileptica, Hysterica, simul & Uterina, virtute suâ efficeretur, interno externoque usui dicata. In *dosi* assignanda haud error committi potest, cùm in qualitatibus suis temperata sit; à *duobus* ergò, ad *tria cochlearia* tutò propinare licebit.

Nota: Qui *Aquam Hirundinum simplicem*, ex *solis* nimirum *Hirundinum pullis*, ad eliciendum *vivificum earum Spiritum*, sine additione *aliarum rerum*, destillare satagit, huic Author sum, ut probè observatâ nostrâ, supra datâ, traditione, illicò *Salem fixum* quendam seu *Alkali*, aquæ exstillatæ jungat, cui *spiritus ille vivificus* perpetuo nexu sese unire, & constans persistere possit: secus si operatus fueris, nullis limitibus *hos spiritûs* continebis, utut vitrum munias, quin evanescant. Ut autem Tibi, L. B. omnia ad amussim & clarissimè demonstrem, quâ ratione *ex animalibus virtus nativa & essentia tota* sit elicienda, ut beneficio destillationis aquis stillatis compositis plenissimè communicetur, sequentem habeto Canonem: Accipe *Pullos Hirundinum siccos & aridos*, è quibus, beneficio Alembici, *spiritus vivificus*, & *aqua elementaris*, exstillavit, ad normam superiùs traditæ *Aquæ Hirundinum*: *Hos contusos & deplumatos*, quantum fieri potest, Retortæ vitreæ committito, & in arenâ, vel igne etiam aperto, collocato, præpositóque Recipiente destillato, augendo ignem per gradûs, ad totalem *radicalis humiditatis* expulsionem, & hirundinum combustionem; quod Retorta ultimatè candeat. Prodibit *spiritus natura salina*, una cum *sale volatili*, passim collo retortæ, & recipientis lateribus adhærente, ac urinosum quid olente, cum *oleo fœtido ac crasso rubicante*: quæ tria ad invicem commixta, ac ex collo retortæ, quin & lateribus recipientis, studiosè collecta, immittantur Alembico satis alto, vitreo, præposito Recipiente probè munito; fiatque destillatio, vel sublimatio, ex arena (nam in B. M. *salia volatilia* non æquè, ac in arenâ, sublimantur; quod animadversione dignum) quousque videris *salem volatilem* elevari ad capitellum, aut supremam regionem alembici aut phiolæ; continuetur ignis ad omnimodam dicti *salis volatilis* sublimationem, donec etiam aliquid de humido, aut spiritu, subsequatur; & remanebit in fundo *oleum fœtidum*, cum potiore parte *aquositatis*, sale suo volatili ambo spoliata: *aquositas illa in fundo* effœta est, & se habet per modum *aquæ elementaris*, *empyrevmaq; spirat*; igitur abjicienda: *Oleum verò crassum & fœtidum*, licet illud omni virtute destitutum non censeam, præsertim si *sale suo*, quô per sublimationem privatum, constaret; attamen ex duplici motiva aquis suis uniri nequit: primò propter empyrevma & fœtorem; secundò, quod *inter aquas, & olea, nexus & unio adæquata intercedere nequeat*: quare, si quis Hystericis, aut Epilepticis, propinare fortè velit, separatim asservandum. Existimem tamen, cùm, ut supra commemoravimus, potioribus virtutibus, *& sale suo volatili*, exutum sit, nos *Olei hujus fœtidi* jacturam leviter ferre, vel usui externo saltem destinare posse. Hæc tamen fusius, analyticò & resolutorio modo, deducere placuit, ut viva animalium pateret anatome, quâve ratione, beneficio destillationis, earum virtus, & naturæ balsamus, integrè, ac inviolatè, elici & conservari possit, luculenter demonstrarem.

Nunc eò revertar, unde paulùm digressus sum: *Sal volatilis superius sublimatus, unâ cum paucâ humiditate, quæ cum sale suo volatili foris transit, illumq; vel totum, vel ex parte, dissolvit*, Aquæ hirundinum superiùs destillatæ uniatur; & possidebimus *Aquam* virtutes & ideas singularum partium, quibus constat, perfectissimè referentem: pro majori tamen parte *Hirundinum spiritûs vivificos, & radicales essentias*, (quas meritò ipsam animalis essentiam dicimus) uberrimè continentem. Tota enim animalium virtus, crasis & energia, in ipso *sale volatili* delitescit, quem, ut subjectos sibi liquores, & spiritus vivificos,

im-

impraegnare possit, juxta canones artis elicere, hic edocueram. Et sic ex genuina hâc Philosophia, & dissertatione, luculenter perspicies, quantoperè hallucinentur Authores, & quidem, inter hos, *Clarissimus* Quercetanus, *in suâ Pharmacopœia, seu Arte Medicâ Dogmatico-Hermeticâ*; Mynsichtius, *in suo Armamentario Medico-Chymico*; item *Clarissimus* Schröderus, *in suâ Pharmacopœia Medico-Chymica*: apud quos ptæposterus hic usus jam invaluit, ut *Animalium morticinia*, aut illa in partes discerpta, affuso quopiam liquore, & *præmissâ sufficienti elixatione*, *donec ab ossibus carnes avellantur*, junctis pluribus aliis *mineralibus*, *terris*, *&c.* in M. B. immittant, sicque aquas suas compositas destillent; quod quàm perperàm, ne dicam, inconvenienter, & contra artis Regulas, prædicti Authores imperent, nemo est, qui non perspiciat, etiam qui Chymicos labores vel à limine salutavit, nedum in Philosophiâ & severioribus disciplinis rude donatus.

Plura de his, in fine hujus Classis, vel ad oculum demonstrabo, ubi Authorum aliquot Aquas Compositas ad rectæ rationis tribunal citabo, veritatis partes acturus. Interim cuperem, ut B. L. hùc insereret ea, quæ, occasione hujus Aquæ hirundinum, *in Appendice ad Animadversf. à pag. 37. ad pag. 43.* non tantùm de hâc Aquâ hirundinum, verùm etiam de aliis, cachinno dignis, aquarum Compositionibus, & pluribus, quæ ad artem destillatoriam accuratè tractandam pernecessaria sunt, præfatus sum; additis ibidem pluribus Corollariis, artem concernentibus, quorum jugem memoriam Lectori apprimè commendo.

AQUA ANTEPILEPTICA ALIA, E VOLUCRUM SPECIE DIFFERENTIUM PULLIS.

℞. Pullor. Hirundin. num. xv.
Picarum num. VI. vel VIII.
Turturum num. IX. vel X.
Cornicum num. IIX.
Ciconiarum num. III. vel IV.

Hi Pulli vivi adhuc immergantur *Balneo v. vaporoso*, &, protinus aptato Capitello, seu Alembico, destillentur in vas Recipiens capitello arctè unitum, ad *pullorum omnimodam siccitatem*; quod quidem brevi accidit. Aquæ stillatæ, & egressæ, adde, ac in eâ dissolve, & quidé pro quâvis ejus librâ,

Boracis Venetæ drachmas duas,

atque in vitro, cerâ & vesicâ benè clausô, studiosè interim asserva. Jam verò accipe *pullos aridos à destillatione relictos, eosq; deplumatos & conquassatos, ac retorta vitrea immissos*, destilla gradatim, igne aperto, vel arenæ, ultimò violentissimo igne, ut retorta candeat, in vas vitreum recipiens, usque ad *pullorum combustionem*, humiditatisque radicalis expulsionem. Peractâ destillatione, *liquor egressus*, unà cum *sale volatili*, & *oleo fœtido*, calore arenæ, non balnei, per alembicum vitreum, sat altum aut longum, suô capitello munitum, rectificetur, (verùm saltem ad dimidias, vel paulò plùs, quodque in residuo manet, Oleum fœtidum, & liquor, rejiciatur.) *Hic liquor rectificatus*, cui *sal volatile pullorum hirundinum &c.* totum inhæret, additis

Spiritûs Cerasorum nigr. ardent. librâ semis
Aquæ flor. Arantiorum unciis octo,
Nucleor. Persic. ad pultis formã, partic. aquæ affusâ, contuſ. unciâ unâ semis,
Nucleor. Cerasor. nigr. cum partic. aquæ, contuſ. unciâ unâ,
Cinamomi opt. unciâ unâ semis,
Nucum Moschatar.
Macis, ana unciâ unâ,

denuò per alembicum vitreum, igne arenæ, destilletur ad siccitatem *specierum additarum*, & quidem *in præmissam antè à pullis destillatam, & Borace impragnatam Aquam*; quæ sic unitæ *Aquæ* spirituosæ in vitro arctè clauso, cum cautelâ, asserventur, *omnibus insultibus Epilepticis & Hystericis Antidotus, à drachma una ad duas, vel tres*, in gratô vehiculo propinandæ.

Nota primò, quod ex unâ & solâ specie dictarum Volucrum, & Pullorum, juxta indigitatum modum, aqua efficacissima destillari posset, ad omnes suprà descriptos affectûs. Quæ enim magis unitate gaudent, propiùs ad naturæ arcana accedunt. Delectum tantum similium Volucrum proponere volui, ut, quam seligeres, pro destillatione aquæ Epilepticæ, liberum foret. Interim, dum hæc egi, secretum Tibi revelasse noveris.

Nota secundò, quòd, si dictarum volucrum, unô eôdemque tempore, copia ad manum non sit, partitis vicibus, & successivè, unius atque alterius destillatio succedere posit; quæ, ubi seor sim stillarint, mox in unum confundi poterunt, & secundâ destillatione plenius uniri; pullis sic cis simul asservatis, pro sale extrahendo.

AQUA ANTEPILEPTICA ET ANTIPODAGRICA.

CUm hîc loci circa *Animalium destillationem* occupemur, ansam arripio, L. B. consimilem adhuc Aquam, magnæ prærogativæ ac virium, *ex vivis Animalibus* parandam, Tibi revelandi; quæ non tantùm in Epilepsiâ, tàm Infantum, quàm Adultorum, verùm etiam in doloribus Arthriticis, intus forisque adhibita, maximi futura est effectûs. Hujus præparatio sic se habet:

℞. Catellos, sex, vel octo dies natos, num. v. vel vi.

eosque diligenter repurgatos immitte in *Baln. n. vaporos.* appositoque capitello, & juncturis undique lutô benè clausis, appositoque vitro recipiente, destillentur statim, ad *omnimodam humiditatis consumptionem, spiritûs vivifici expulsionem, & Catellorum exsiccationem;* rostro tamen Capitelli priùs in petialigatis immissis

Borac. Venetæ drach. duabus, vel tribus,
Croci Austr. vel Orient. drach. unâ sem.

Aqua prolecta, *vivifico spiritu* turgens, studiosè interim in vitro, cerâ & vesicâ benè clausô, asservetur; dein accipe *catellos siccatos & aridos*, quos retortæ vitreæ immissos, præpositoq; Recipiente, destila in arenâ, vel igne aperto, ad *omnimodam radicalis humoris expulsionem, & manifestam Catellorum combustionem. Aqua* seu *spiritus* stillatus, unà cum *Sale volatili*, & *Oleo fætido*, in cucurbitâ vitreâ rectificetur ad dimidias saltem, relictâ parte alterâ mediâ, cum oleo fœtido, in fundo: *Spiritus enim salinus*, ad levem ignis gradum, illicò in excipulum transit; quod autem reliquum est, *crassus* scilicet *oleosusq; liquor*, & *oleum*, citra spiritûs & salis volatilis vestigia, rejiciantur. Jam verò *Liquor salinus hic & spirituosus*, cui *sal volatile* totum inhæret, additis

Spiritûs Cerasor. nigror. unciis sex
Aq. flor. Papav. erratici, sine addit. stillat. unciis quatuor,
Arantiorum unciis duabus,
Summit. Abietis arboris recent.
Oculor. Populi arboris recent. ana unciis quatuor,
Rorismarini recentis unciis tribus,
Nucum Moschatar. unciâ unâ,

denuò in cucurbitâ vitreâ, igne arenæ, destilletur, ad specierum usque siccitatem, (cavendum tamen, ne species adurantur, & aqua Empyrevma spiret) & quidem *in aquam jam antè à Catellis destillatam*, rostro capitelli immissis

Boracis Venetæ drachmis duabus,
Croci Austriaci, vel Oriental. drachm. unâ.

Quæ sic unitæ *Aqua* spirituosæ, optimè munitæ asserventur. Probatur hæc *aqua* in omnibus *Epilepticis & Hystericis affectibus*, *in doloribus Colicis, & Arthriticis, intus adhibita*; externè verò *in Chiragrâ & Podagrâ*, quarum licet characterem non tollat, dolorem tamen, ac earum fervorem, reprimit, fermentum acidum podagricum salsedine suâ purâ immutando, vique adaperiente ad diaphoresin disponendo.

AQUA MASTICHINA STOMACHICA.

℞. Mastich. elect. uncias quatuor,
Styracis Calamitæ uncias duas semis,
Cinamomi optimi uncias duas,
Macis,
Nucum Moschatar. ana unciam unam semis,
Caryophyllorum unciam unam:
quæ minutim cōtusa immergantur in
Vini Malvatici libras quatuor.

Factâ maceratione per aliquot dies, per *Baln. n. vaporos.* ad specierum ferè siccitatem destillentur. *Aqua* prolecta *Stomachica*, & *Cephalica*, in vitro clausô benè custodiatur, quæ per se, in *Ventriculi & Cerebri frigidis affectibus*, *à crassa ac vitrea pituita ortum ducentibus, summo emolumento cedit, propinata à drachmis duabus* ad *unciam semis* pro *dosi*, sæpiùs, *vel sacchar*ô, *vel Syrupô aliquô convenienti* edulcorata. Ex illa

Syrupus

Syrupus pariter efficax confici potest, *solâ sacchari f. q.* additâ, ut sine ullâ coctione aut ebullitione Syrupi acquiratur consistentia: sumatur nempe *Aquæ hujus libra una*, & *sacchari libra una femis*, solaque *sacchari* in calore leni dissolutione conficiatur *Syrupus* justæ consistentiæ, qui iisdem, quibus *Aqua*, gaudet virtutibus; medicamentis multis stomachicis & cephalicis utilissimè admiscendus.

Nota: Cùm verò *species à destillatione relictæ* quippiam virtutis, præcipuè roborantis, sibi reservarint, *solis spirituosis & essentialibus partibus* per alembicum transfusis; quod præsertim *in Mastiche & Styrace* evenit; quapropter è re erit, *illas* iteratò destillationi, & quidem paulò violentiori, committere, *ficca nimirum, & non affuso liquore*, per retortam, in arena, vel sabulo, instituendæ, observatis diligenter ignis gradibus, ut levi, per initia, ignis impulsu, *oleum* eliciatur *præstans & fragrantissimum, aurei coloris*, quod amovendum, priusquam ignis adaugeatur; hoc subsequetur *rubicundum magis oleum, empyreuma nonnihil spirans*, æquè, ac prius, in tempore seponendum ac custodiendum; *tertium verò, crassum & fœtidum oleum*, violentissimo igne propulsum, ad suos quoque usus, tanq. *Balsamum Vulnerarium*, est conservandum.

Primum illud, *coloris aurati, oleum*, cùm ad internos, tùm externos usus, verticem capitis, nucham, tempora, nares, ventriculum, cordis regionem, eôdem *inungendum*, vel etiam *balsamis commiscendum*, vel etiam, additâ *olei Nucistæ* f. q. *Balsamum* ex eo conficiendum, prædictarum partium imbecillitati primariò dicatum.

Secundum verò, *magis rubescens*, oleum, unguentis pariter, & balsamis stomachicis, cum fructu admisceri potest, nullô virtutis, aut substantiæ ingredientium factô dispendio: quô feliciter fruere.

AQUA, SEU MIXTURA MERCURIALIS ALOETICA.

Ejus descriptio, & præparatio, uti & applicandi modus, petantur ex *Animadvers. nostris in Pharmacop. August. factis, in Aquam Mercurialem, pag. 301.*

AQUA HYSTERICA.

℞. Aquar. Melissæ Citratæ,
Matricariæ floresc.
Rorismarini,
Cerasor. nigr. ana sine addit, aq. f. per Baln. n. vaporos. stillat. libram unã semis,
Vini Malvatici boni libras duas:
his mixtis immergantur successivè
Rad. Cyperi rotund.
Zedoariæ, ana uncia una semis,
Pœoniæ recent. d. t. coll. unc. duæ,
Herb. recent. Basilici,
Calaminthæ mont.
Menthæ crispæ,
Pulegii,
Thymi, ana unciæ tres,
Summit. Anethi unciæ duæ,
Flor. recent. Betonicæ,
Salviæ hortensis,
Cheyri, ana uncia una semis,
Cortic. Arant. recent. extim. unc. duæ,
Sem. Carui,
Fœniculi, ana uncia una semis,
Coriandri,
Bacc. Lauri, ana uncia una,
Nuc. Moschat. uncia una semis,
Cinamomi opt. unciæ tres,
Macis,
Anthophyllorum, ana uncia una,
Croci Oriental.
Castorei, ana drachmæ sex.

Factâ maceratione brevi, postquàm omnia collecta sunt, destillentur per *Baln. n. vaporosum*, rostro alembici immissâ Croci Oriental. drahmâ semis.

Aqua prolecta servetur in vitro benè clauso; *efficaciter servit Melancholicis Hystericis, & Utero prafocatis. Dosis à Cochl. I. ad 3. plus minus.*

AQUA NEPHRITICA.

℞. Nucl. Cerasor. nigr. uncias duas,
Persicorum uncias sex.
Amygdalar. amar. uncias quatuor:
contundantur optimè in mortario, ad pultis minutissimam formam, affusâ particula vini Malvatici, vel Rhenani.

Sem. Apii,
Thlaspios,
Milii Solis,
Petroselini, ana uncias duas:
pari modò ad pultis formam subtilissimè, additâ etiam f. q. vini Malvatici, vel Rhenani, contundantur. His duabus pultibus adde præterea
Bacc. Halicacabi unciam unam semis,
Juniperi virid. uncias quatuor,
Alii recent. uncias duas,
Cæparum recent. uncias sex,
Porri recent. (quod species Cæparum est) uncias quatuor,
Rad. recent. Pimpinellæ unc. tres,
Raphani Hyemal. hortens. uncias octo,
Calam. Aromat. unc. tres,
Herb. recent. Rutæ murariæ uncias quatuor,
Cinamomi optimi uncias tres,
Macis,
Nucum Moschatar. ana unciam unam.
Immergantur cuncta in
Vini Rhenani opt. diuretici libras sex, vel octo,
Spirit. Cerasor. ard. libram semis,
Aq. Ceras. nigr.
Petrosel. ex toto, benè conquassatis, ana sine addit. aq. stillat. libram unam.

Factâ maceratione brevi, postquam omnia collecta, & liquoribus immersa fuerint, destillentur ex *Baln. nostro vaporoso*, vel *per arenam*, lentò igne. *Aqua* stillata prolecta ad usum, in vitro benè clauso, asservetur. *Renum parenchymati solatio est, mundando, detergendo, arenulas & grumos tenuiores ex renibus proscribendo & atterendo;* (unicum calculum jam confirmatum excipias) *omnibus Vesica affectibus summè conducibilis. Dosis ab uncia una ad duas, in vehiculo grato*, aut *jure alterati ex radice Petrosel.* vel *Ciceribus & c.*

AQUA OPHTHALMICA, SEU AD OCULORUM INFLAMMATIONEM.

℞. Herb. recent. Chelidonii,
Euphrasiæ,
Fœniculi, ana libras duas,
Flor. recent. Rosarum libr. duas semis,
Cyani,
Papaveris erratici, ana lib. unam semis,
Croci opt. Orient. unciam semis:
subtiliter incisa & contusa destillentur ex *Balneo n. vaporoso*, ad siccitatem totalem herbarum & florum; serveturq; *Aqua* in vitro benè clauso; cujus, si placuerit, singulis libris
Sacchari Saturni resolubilis ex Minio, vel ipso Plumbo, facti drachm. duæ semis
addi, ac in ea dissolvi possunt; denuo filtrari & custodiri. Pretiosa est *in omnibus Oculorum Inflammationibus, Lippitudine, acri Larchryma stillantibus, Suffusione & Cataractâ præcipiti laborantibus. Dissipat viscosos eorum & excrementitios humores, tunicas roborat, à Gutta serena præservat, pustulas absumit; extremitate subtili penicilli Pictorum, in eâ madente, ad oculorum canthum externum guttâ unâ alterâve* instillatâ, abstergendo.

AQUA ODORIFERA.

℞. Aq. Flor. Arantiorum,
Rosar. fragrantiss. ana sine addit. stillat. libras duas.

His mixtis aquis, ac vitro largo & amplo (qualia sunt, in quibus Conservæ reconduntur) immissis, superinspergantur leviter, ne fundum petant, sed aquæ innatent,
Flor. Jasmin. q. s, ut desuper saltem aqua tegatur:
claudatur deinde vitrum supernè chartâ cereaceâ, & vesicâ, ne vitrum, aut aqua in eò contenta, cum supernè adspersis floribus, multùm commoveantur, & flores fundum petant: relinquantur hoc situ per diem ac noctem; *flores deinde priores* removeantur, *novis substitutis:* idque toties reiteretur, donec *subjectus liquor* odore fragrantissimo imbuatur; quem deinde rectifica, & usui reserva, in vitro arctissimè clauso: proboscidi autem vitri immittantur
Ambræ gryseæ,
Moschi optimi Oriental, ana scrupulus unus.
Fiatque

Fiatque *Aqua* fragrantissimi odoris, reficiendis spiritibus, tàm vitalibus, quàm animalibus, aptissima; ab intrà vel extrà usurpanda.

Nota: Nos in destillanda hâc Aquâ Ideam & prototypon reliquarum aquarum hîc Tibi proposuisse, censeas; quânam scilicet ratione è floribus Liliorum convallium, violis Martialibus, Tunicæ, Liliorum &c. quorum odor, & spiritualis portio, nimium volatilis & fugax est, beneficio Balnei n. vaporosi, odoratissima Aqua elici possit; quæ deinde, inspersis prius aliquoties floribus ejusdem speciei, rectificanda, prout suprà edocuimus.

AQUA ODORIFERA PRO EPITHEMATIBUS CORDIS ET PULSUUM.

℞. Aq. Flor. Arantior. libram semis,
Basilici,
Majoranæ,
Lavendulæ,
Rosar. ana sine addit. stillat. libram unam semis,
Acet. Flor. Lavendulæ,
Tunicæ,
Rosar. ana n. modô parat. libram unam.
His liquoribus mixtis immergantur
Rad. Cyperi rotundi,
Ireos Florent. ana uncia una,
Herb. Thymi Cretici recent.
Flor. Arantior. recent. ana unciæ duæ,
Ligni Rhodii raspati uncia una semis,
Cinamomi optimi unciæ duæ semis,
Caryophyllorum uncia una,
Nucum Moschat. uncia una semis,
Cortic. seu flav. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. uncia una semis,
Asæ dulcis, seu Benzoes,
Styracis Calamitæ, ana uncia una semis,
Gummi Ladani uncia una.

Factâ brevi maceratione, destillentur ex *Balneo n. vaporoso*, ad siccitatem ferè specierum, Alembici rostro immissis, si lubet,
Moschi optimi Oriental. scrupulo uno,
Ambræ gryseæ scrupulo semis,
in petia ligatis.

Aqua prolecta fragrans, odoris perfectissimi, servetur in vitro benè clauso. Cardiaca est, viribus cum superiori participatis, intus forisque applicanda.

Nota: Qui imbecillitati sexûs Fœminei nonnihil consulere studet, Moschum & Ambram, Acetum & Aq. Rosarum, omittat, tanquam fœminarum offendiculum.

AQUA PHYSOGONA.

℞. Rad. Calam. Aromat. recent. unciam unam semis,
Galangæ unciam semis,
Fl. Chamomill. Rom. unciam unam semis,
Arantiorum recent. unciam unam,
Cort. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. unc. duas,
Sem. Apii,
Anisi,
Fœniculi,
Carui,
Coriandri, ana unciam unam semis,
Cumini unciam unam,
Cinamomi optimi uncias duas,
Nucum Moschatar. unciam unam semis,
Macis unciam unam,
Caryophyllorum drachmas sex.

Incisa & contusa crassiusculè immergantur in
Vini Malvatici, seu Hispan. libras duas;
Spiritûs vini rectificati libras quatuor,
Aquæ Cinamomi, cum vino stillat. libram unam semis.

Factâque maceratione brevi, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, vel *cucurbita vitrea*, in *B. M.* *Aqua* destillata servetur usui; ante exhibitionem gratô aliquô *Syrupo* edulcoranda. *Aqua vitæ Carminativa* dici meretur; humores elevatos, ac in flatûs attenuatos, beneficio rarefactionis, mirè dissipans ac propellens.

AQUA

AQUA PURGANS.

℞. Aq. ex granis Sambuci,
Ebuli, ana recent. & sine addit. still. libram unam semis,
Aq. Asari ex toto sine addit. tempore vernali stillat. libras duas,
Esulæ,
Hellebori, ana ex toto, pariter sine addit. stillat. libram unam,
Mercurialis, etiam sine addit. stillat. libras duas.

His Aquis, suô tempore collectis & destillatis, mixtis adde
Flor. Rosar. Damascen. libram semis,
Tanaceti recent.
Aloës hepaticæ, ana uncias quatuor,
Scammonii uncias tres,
Colocynthid.
Olei Tartari per deliquium facti, ana unciam unam semis;
macerentur per Mensem unum, additis postea
Cinamomi acuti opt. unciâ una semis,
Semin. Fœniculi,
Anisi, ana unciâ unâ,
destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, ad siccitatem specierum, semel atque iterum cohobando. Laxat alvum, humores peccantes promiscuè & suaviter educit. *Dosis ab uncia semis, ad unam, duas, ad summ. tres.*

Nota: *Asserui*, in præmissis meis Animadversionibus, Cathartica vegetabilia simplici destillatione, liquoribus insuper illis affusis, suas non addere destillando virtutes Catharticas, sed eas in fundo alembici, aut residuo, manere. Hîc tamen illud accidit, artificiosiori nimirùm destillatione, cohobatione, & fermentatione, quarum ope, si non omnes, ex parte saltem, suas præbent virtutes subtiliores destillato ista vegetabilia. Hanc igitur compositionem huic operi inserere, consultum duxi.

AQUA HYPNOTICA, SEU ANODINA, AUT SOMNIFERA.

℞. Aq. Flor. Nymphææ albæ,
Aq. Flor. Papaveris erratici,
Solani hortens.
Sempervivi major.
Hyoscyami,
Capitum papav. recent. & maturescent. ana suo tempore collect. & sine addit. ex *Baln. n. vaporoso* stillat. libras duas,
Vini Malvatici libras duas semis.
His mixtis immergantur
Sem. Papaveris Albi,
Nigri,
Hyoscyami,
Lolii, ana unciæ duæ semis,
priùs in mortario probè & minutissimè incisa & contusa, ad pultis formam, additâ s. q. Aquarum prædictarum, seu vini Malvatici: porrò adde
Pomorum Mandragoræ rec. num. xv.
Opii Thebaici uncias tres:
Factâque maceratione & fermentatione per dies ferè xv. additisque postmodum
Croci optimi Orient. unciâ unâ,
Cinamomi acuti,
Nuc. Mosch. ana uncia una semis,
Caryophyllor. uncia semis,
destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, ad siccitatem specierum, binis vicibus cohobando. *Aqua* prolecta servetur. Vires ejus *Anodina sunt, & in omnibus vigiliis diuturnis, ac quibuscunque doloribus, uti & morbis ardentibus*, (peste & malignis febribus exceptis) *auxilio cedit. Refrigerat insuper ac humectat*, sumpta *ab unciâ unâ, plus minusve*; habitâ tamen ratione & morbi, & ætatis.

AQUA PERLARUM CONFORTATIVA.

℞. Aq. Melissæ Citratæ,
Cerasorum nigr.
de Rubo Idæo, sine addit. stillat. uncias sex,
Cinamomi sine vino,
Rosar. sine addit. still. ana uncias quatuor.
In his mixtis Aquis solvantur
Magist. Perlar. Oriental.
Corallior. rubr.
Matris Perlar. ana solubil. n. drachm. una semis,
adden-

addendo
Syr. de Corticibus Citri n. seu
Acetositatis Citri n. m. parati unc. tres,
Essent. Citri sacch. n. ex recent. cort. parat. unciam semis vel unciam unam:

Misceantur exactè, fiatque *Aqua Perlata* clara & efficax in omnibus Animi defectionibus & Lipothymiis, *ab unciâ semis* ad *unam*, vel *ultrà*.

Nota primò; Hanc Aquam si quis volet reddere gratiorem, id præstitum iri facillimè Spiritûs Vitrioli, aut succi recentis Limonum s. q. additâ. *Secundò*: Hanc Aquam in magna quantitate simul non esse dispensandam atque asservandam, propter Syrupos, & saccharum illi admixtum; quæ successu temporis fermentationem & aciditatem quandam inducere possent.

TINCTURA ROSARUM.

℞. Flor. Rosar. rubr. siccat. unciam unam,
Tunicæ sicc. rub. drachm. duas;
His affundantur in vase terreo
Aq. fontan. fervent is libræ quatuor,
in quâ prius
Tamarind. recent. uncia una
parùm, vel semel tantum, ebullierit in vase pariter terreô, [neutiquam in æneô, aut aurichalc. ne quid æruginosum aut amarum sapiat:] hisq; ulteriùs adde
Spiritûs Vitrioli Martis gut. xv. vel xx.
cùm autem refrixerint, colentur & filtrentur, supperaddendo
Aq. Rosar. fragrantiss. sine addit. stillat. uncias quatuor,
Syr. Violarum Martialium,
de Papv. errat. ana uncias duas.

Fiatque *Potus præstans, in prædominio caloris, & febribus ardentibus; quod refrigerando & humectando præstat. Corroborat insuper hepar, ac ventriculi digestionem promovet.*

Nota, quòd, si hæc Tinctura in Dysenteriâ, & Diarrhœâ immoderata foret propinanda, Tamarindos omittere, &, eorum locô, Galangam, Masstichen, rad. Chinæ, Cydonia, & his affinia, cum ebullitione in aquâ præmissa, substituere, consulerem.

ELIXIR VITÆ CEPHALICUM, ET STOMACHICUM.

℞. Spirit. Vini optimè rectific. libras xii.
His immergantur successivè incis. & contus.
Rad. rec. Calami Aromat. unc. una sem.
Cyperi rotundi,
Doronici veri,
Galangæ, ana uncia una,
Herb. recent. Melissæ Citr.
Rorismarini cum flor.
Basilici efflorесc.
Majoranæ, ana uncia una semis,
Flor. recent. Arantiorum,
Betonicæ,
Tunicæ, ana uncia una semis,
Rosarum unciæ quatuor,
Lavendulæ uncia una,
Sem. Anisi,
Carui,
Coriandri, anâ uncia una,
Cinamomi optimi acuti unc. quatuor,
Nucum Moschatar. uncia una semis,
Caryophyllorum,
Macis,
Cardamomi min.
Baccar. Lauri, ana uncia una,
Cubebarum drachmæ sex,
Cortic. seu flaved. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. uncia una,
Ligni Aloës raspati optimi unc. semis,
Rhodii raspati optimi uncia una:

Factâ brevi maceratione, postquam successivè collecta sunt, destillentur ex *Balneo n. vaporoso*, ad siccitatem ferè specierum, rostro Alembici immissis
Ambræ gryseæ scrupulo uno, vel drach. semis,
Moschi optimi Orient. scrupulô unô, &, si lubet,
Assæ dulcis, seu Benzoës, &
Styrac. Calam. ana drachm. unâ semis,
cunctis invicem in petiâ ligatis.

Spiritus prolectus (cui ea, quæ rostro Alembici imposita fuêre; aliquandiu, pro meliori extractione, immergi possunt) dulcoretur cum libra unâ & dimidiâ
Julapii Rosatum, vel

Julapii ex Vino n. m. parat.
Eritque *Elixir præstans in omnibus Affectibus frigidis Cerebri & Ventriculi ; Epilepticis & Apoplecticis auxilio est* : interne *cum Syrupo, vel Julapiis* ; deforis autem , *fine his* , effectui datum.

ELIXIR, SEU AQUA VITÆ ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Rad. Angelicæ recent.
Enulæ recent,
Imperatoriæ,
Zedoariæ,
Herb. recent. Scordii nostr.
Rutæ hortens. ana uncias duas
Flor. recent. Calendulæ,
Arantiorum, &
Citri, si haberi possint,
Sambuci,
Tunicæ, ana unciam unã semis,
Granorum Juniperi uncias tres,
Cortic. Arantiorum recent. & extim.
Citri recent. & extim.
Cinamomi optimi, ana unciam unam semis,
Sem. Anisi,
Coriandri,
Myrrhæ rubræ,
Caryophyllorum,
Nuc. Moschatar. ana unciam unam,
Spirit. Vini rectificati libr. xiv.

Factâ maceratione, donec omnia successivè collecta sint, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, rostro capitelli immissis
Succini drachmis duabus,
Croci opt. drachmâ unâ semis,
Camphoræ drachmâ semis, vel drachmâ unâ.
Aqua vitæ elicita dulcoretur cum
Syr. de Cort. Citr. n. libra una, vel una sem. servetur usui.

Est *Aqua vitæ, peste grassante, præservativè assumenda.*

ELIXIR ALLIATUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Allii recent. uncias duas,
Cinamomi optimi unciã unam semis,
Nucum Moschatar. unciam unam,
Spirit. Juniperi ex Baccis libras quatuor,
destillentur ex *Baln. n. vaporoso* ad siccitatem, rostro capitelli immissis
Succini albi drachmis duabus,
Camphoræ drachmâ semis:
Spiritus egressus dulcoretur cum
Syr. de Cortic. Citri, vel
de Scordio nost. unciis octo.

Servetur ad usum futurum, tanquam *Aqua vitæ, pro Plebe, tempore Pestis, ad præservationem offerenda.*

LIQUOR, SEU ESSENTIA ALEXIPHARMACA.

℞. Aq. Scordii,
Rutæ, ana sine addit. aq. simpl. stillat. libras duas,
Cortic. Citri,
Flor. Arantiorum, ana libr. semis;
His Aquis immergantur
Rad. Angelicæ,
Enulæ,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, ana uncia unâ semis,
Flor. Calendulæ,
Sambuci,
Tunicæ, ana recent. uncia una semis,
Gran. Juniperi unciæ tres,
Sem. Angelicæ,
Anisi,
Myrrhæ rubræ, ana uncia una,
Nucum Moschatar.
Macis,
Cinamomi optimi, ana drachmæ sex.

Factâ maceratione brevi, destillentur ex *Baln. n. vaporoso*, ad siccitatem specierum, rostro capitelli immissis
Camphoræ scrupulô unô,
Succini albi drachmis duabus.

Liquori egresso denuò immergantur
Rad. Zedoariæ,
Contrajervæ,
Cort. Citri recent. extim. ana unc. una semis,
Arantior. recent. uncia una,
Myrrhæ

Myrrhæ rubræ uncia femis,

Croci opt. Oriental. drachmæ duæ,

Digerantur per aliquot dies, in loco frigido, vel tepido, colentur, pôst & filtrentur; *Effentiaq;* fervetur. *In omnibus morbis natura malignantis, ut febribus Petechialibus, Castrenfibus, Hungaricis, vera Antidotus, à drachmis duabus, ad unciam femis, unciam unam, duas, pro fudore eliciendo.*

Nota, quòd ejusmodi Effentiæ ultrà dimidium anni durabiles haud fint, eò, quòd careant fpiritibus ardentibus. Proindè feduli Pharmacopœi ftrenuè adlaborabunt, ut fuprà dictas Aquas deftillatas in promptu habeant; utpotè quæ ætatem ferunt; è quibus Effentiæ illicò parari poterunt

Notandum præterea, inconfultum effe, prædictas Effentias, antequàm in ufum actu vocentur, Syrupô appropriato alterare: perfacilè enim à faccharo acefcunt: quòd fi verò neceffitas earum ufum imperet, fumito Effentiæ ante dictæ unciam, Syrupi de Scordio noftro, aut de Corticibus Citri n. unciam femis, (uter eorum arrifeferit magis,) & pro dofi exhibeto.

Ulteriùs ad vertendum, quòd in Regionibus ad Aquilonem fitis copia Florum Citri & Arantiorum, Malorum Citrinorum, tanta non extet, quanta pro deftillandis ex iisdem aquis defideratur. Proindè confilium fuggero Pharmacopœis, ut vel ex Auftrinis partibus fibi ferant fuppetias; aut Aquam Scorzoneræ, fimilemque appropriatam, fubftituant.

ESSENTIÆ ANTIDOTALES ALEXIPHARMACÆ.

Latiffimum campum & meffem, ut ajunt, Tibi adaperui, L. B. *in Appendice n. ad Animadverfiones n. pag. 30. & 31.* Quô ex loco difpares earum difpofitiones & inventa petito. Virtutem autem, & vires fuas, primariò exerunt, malignas qualitates, in corpore humano reftagnantes, acriter oppugnando. Quare, tempore contagionis fævientis à *Cochleari unô, ad duo*, horis matutinis, ante egreffum domûs, per modum prophylaxeos exhiberi poterunt: in curatione autem *drachma una, aut altera*, cum reliquis Alexipharmacis, præfcribi poterit.

LIQUOR ALEXIPHARMACUS.

℞. Cortic. Citri, aut Limon. recent. & extim. drachmas fex,

Sem. Citri drachmas tres,

Cardui benedicti,

Rutæ, ana drachmas duas,

Myrrhæ rubræ drachmam unam femis,

Amygd. dulc. decortic. pro exactiori diffolut. myrrhæ, drachmas tres,

contundantur benè in Mortario, cum

Aq. Scordii,

Scorzoneræ,

Rutæ, ana unciis tribus:

fiat Emulfio, quæ colanda, & Colaturæ addendæ

Syr. de Scord. n. fimpl. drahmæ fex,

de Cortic. Citri n. uncia una:

Mifceantur pro *tribus* circiter *dofibus.*

Hic *Liquor*, feu *Emulfio* extemporanea, (nam ejus fubftantia ætatem & tempus non fert,) inter pretiofa quæque *Cardiaca* meritò notanda. *In morbis illis*, quorum curatio tendit à centro ad circumferentiam, uti *Morbillis, Variolis, Petechiis,* ipfaque *Pefte*, tutius tuto exhibetur.

LIQUOR CORDIALIS TEMPERATUS.

℞. Rad. Cyperi rotundi,

Ireos Florent. ana unciam unam,

Flor. recent. Borraginis,

Bugloffæ,

Rorismarini cum foliis,

Tunicæ, ana uncia unam femis,

Rofar. uncias fex,

Cort. Arant.

Citri, ana recent. & ext. unc. duas,

Cinamomi optimi uncias duas femis,

Ligni Rhodii rafpat.

Nuc. Mofchatar.

Macis, ana unciam unam,

Croci Oriental. unciam femis.

Incifa & contufa, quæ requirunt, immergantur in

Vini Malvatici libr. fex, vel octo:

factâ maceratione, deftillentur ex *Balneo n. vaporofo*, ad librar. v. vel vi. exftillationem: *Aqua* fpirituofæ egreffæ porrò immergantur

Cortic. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. uncia una,
Granor. Chermes uncia semis,
Ligni Aloës opt. gum. drachmæ duæ,
Croci Austriaci drachma una,
Ambræ gryseæ,
Moschi Oriental. opt. ana scrupulus unus:
factâ maceratione, duobus circiter diebus, in loco tepidiori, pòst coletur & filtretur *Essentia*: in quâ tandem dissolve
Magist. solubil. Perlar. Or. drachmam unam,
Corallior. rubr.
Matris Perlarum, ana drachm. duas:
porrò filtretur, & servetur *Essentia* in vitrô optimè munitô; quæ, si sic necessitas ferat, *Syrupô de Cinamomo*, aut *Julapiô Rosarum*, edulcorari potest. Nam hâc ratione, sine *Sacchars & Syrupis*, Essentias à fermentatione, situ, & corruptelâ, diu munitas asservabis.

Cardiacum est magna virtutis, ad Syncopas, Tremores, Animi defectiònes & Languores expetendum: à Malignis & Pestiferis præservat morbis. Dosis aliquot Cochlearia.

LIQUOR CORDIALIS REFRIGERANS, EXTEMPORANEUS.

℞. Cortic. Arantior. recent. & extim. unciam semis
Citri recent. & extim unc. unā,
Granorum Chermes drachm. unam,
Ambræ gryseæ grana v.
Sem. Citri excortic. scrupulum unum, vel drachmam semis,
Sacchari Canarii albiss. uncias duas.

Contundantur optimè & diu in Mortario, ad pultis formam; pòst diluantur
Aq. Melissæ,
Lilior. convallium,
Rosar. fragrant.
de Rubo Idæo, ana sine addit. aq. simpl. stillat. unciis sex,
Flor. Arantiorum unciis duabus;
et colentur: filtreturque Colatura; cui superaddito
Magist. n. solubil. Perlar. Orient. scrupulum unum,
Coralliorr. rubr.
Matris Perlar. ana drachm. semis,
Succi Limonum,
Granatorum, ana recenter & jamjam express. unciam unam semis,
Syr. Granatorum uncias duas.

Misceantur pro *Potu Cordiali, & refrigerante; cujus uncia dua, tres, vel amplius*, æstuantibus, lassisque ægris, iteratò propinari poterunt. *Ambra* autem, propter hos, quibus contrariatur, omitti potest; pari ratione *Aqua Rosarum*, quarum vices subeat *Aqua florum Tunica*.

LIQUOR LITHONTRIPTICUS.

℞. Nucleor. Persicor. uncias duas,
Cerasor. drachmas sex,
Rad. rec. Apii,
Liquiritiæ,
Petroselini,
Pimpinellæ, ana unciam unam semis,
Raphani hortens. acrioris uncias quatuor,
Herb. rec. Rutæ murar. unciam unam semis,
Sem. Nasturtii,
Apii,
Thlaspios,
Urticæ, ana unciam unam,
Bacc. Juniperi unciam unam semis,
Alkekengi,
Ligni Nephritici, ana drahm. sex,
Cinamomi acuti unciam unam,
Macis unciam semis,
Borac. Venetæ drachmas duas.

Nuclei Persicorum & *Cerasorum semina* item, *Bacca* quoque *Juniperi* & *Alkekengi*, contundantur probè ac minutim in Mortario, additâ s. q. *Aqua Cinamomi* ad pultis formā. His addantur *Radices recentes*, nonnullis radulâ comminutis, reliquis incisis & contusis: quibus omnibus mixtis, atque cucurbitæ vitreæ injectis, superaffundantur
Spir. Juniperi rectif. è baccis libræ duæ,
Cerasorum libra semis,
Vini Rhenani optimi albi libr. quatuor:

Factâ

Factâ digestione, diebus aliquot, in tepido saltem locô, vitro probè clauso, fiat colatura cum forti expressione specierum; filtrata mox *Essentia* servetur in vitro benè clauso: quæ, quotiescunque trahenda in usum, *Syrupis appropriatis*, utpotè *Acetositatis Citri*, *Fragorum*, aut consimili, additis *guttis aliquot Spiritûs Vitrioli*, poterit alterari. Respicit *Essentia hac Renum affectiones; celebris proindè est in calculosis dispositionibus, in Δυσουρία, Tartaro, & sabulo renum exorbitante; auxilio quoque est Muliebri utero, cujus menstruum profluvium potenter excitat, abstersit crassioribus humoribus, ejusq; sinus dilatando. Dosis uncia una*, ad *unam semis*, vel *cochlearia duo*, ad *tria*.

LIQUOR, SEU ESSENTIA NEPHRITICA ALIA.

℞. Succi Raphani hyemal. hortens. recent. express. libram unam semis,
Petroselini ex totô,
Nasturtii hortensis,
Chærefolii, ana recent. express. uncias decem,
Vini albi Rhenani libras tres,
Spiritus Juniperi ex baccis libr. unam:
His immergantur
Nucleor. Persicor. unciæ tres,
Cerasorum uncia una semis, ad pultis formam priùs contusor.
Cæparum recent. unciæ sex,
Porrorum (quod genus Cæparum est,)
Herbar. Urtic min.
Rutæ murariæ, ana recent. unciæ tres,
Cinamomi optimi uncia una semis,
Macis uncia una,
Terebinth. odorat. unciæ quatuor:

Factâ digestione per biduum, destillentur ad siccitatem ferè specierum, ex *Baln. n. vaporoso*. *Aqua* huic per destillationem elicitæ denuò immergatur

Ligni Nephritici incis. uncia una semis: stent in locô frigido per septimanam, filtrentur; addaturque

Oculor. Cancror. uncia semis, solutorum priùs in
Spir. n. Veneris rectificat. s. q.

Hâc solutione adjunctâ, denuò filtretur *Essentia*, ac usui asservetur. Quam si exhibueris, ad quamvis *libram* ejus jungito *Syrupi Acetositatis Citri uncias duas*. Vires cum superiori pàres habet, nisi quòd *Scorbuticis & Lienosis apprimè conducat. Datur ab uncia una, ad uncias duas.*

LIQUOR HEPATICUS, ET SPLENETICUS, APERITIVUS, ET ANTISCORBUTICUS.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras tres:
ab hoc liquore abstrahatur, destillando per Retortam vitream, in arenâ, tota humiditas, ad siccitatem *Salis Tartari, in residuò manentis*; quâ interim asservatâ, sumito
Vini albi Rhenani libras quinque: cui immergantur
Rad. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Enulæ,
Levistici, ana unciæ duæ;
Herb. recent. Nasturtii hortens.
Cochleariæ,
Chærefolii, ana unciæ quatuor,
Rorismarini,
Verbenæ, ana uncia una semis,
Flor. recent. Rosar. rubr. unciæ tres,
Sem. Fœniculi;
Apii, ana uncia una,
Bacc. Juniperi uncia una semis,
Lauri uncia semis,
Cinamomi optimi uncia una semis,

Factâ brevi maceratione, abstrahantur destillando libræ tres: *Aqua egressa spirituosa cum superiore liquore asservato, à Sale Tartari stillato*, commisceatur; quibus dein immergantur sequentia minutim incisa; utpote,
Rad. recent. Pimpinellæ,
Cichorii sylvestr.
Apii, ana uncia una,

Herb. recent. Agrimoniæ,
Absinthii nostr.
Nasturtii hortens.
Cochleariæ, ana uncia una semis,
Flor. Rosar. rubr. recent. unciæ duæ,
Cichorii recent. uncia una,
Sem Nasturtii,
Urticæ, ana drachmæ duæ,
Santali rubri uncia semis,
Cremoris Tartari uncia una,

Factâ denuò digestione, in locô frigido, aut cellâ, donec, aliquot dierum spatio, omnia sint collecta, fiat deindè colatura cum forti expressione, quæ filtranda, & usui asservanda, in loco frigido, sine *Sacchari* aut *Syrupi* alicujus additione; ad evitandā fermentationem, quam saccharata in aquosis illicò suscitant. Poterit autem, urgente necessitate, hæc *Essentia Syrupis appropriatis* in instanti condiri, ad lubitum & gratiam.

Efficax & magnum auxilium hinc sibi polliceantur Lienosi, Scorbutici, & cujuscunque speciei Hydropici; eò quòd *Essentia* hæc *Hepatis, Lienis, Mesenterii, Pancreatis angustias & obstructiones feliciter reseret, & tollat. Dosis ab uncia una, adunam semis.*

LIQUOR AD GONORRHOEAM VIRULENTAM ET DIUTURNAM.

℞. Vini albi Rhenani libras sex;
huic immergantur incisæ & contusæ
Rad. Ireos Florent. uncia una semis,
Cyperi rotundi uncia una,
Herb. recent. Menthæ crispæ,
Hyperici floresc.
Rutæ,
Scordii,
Rorismarin.
Flor. recent. Nymphææ,
Rosarum,
Papav. errat.
Verbasci, ana unc. duæ,
Sem. Fœniculi,
Agni Casti, ana unc. una semis,
Macis uncia semis,
Terebinthinæ claræ unciæ quatuor.

Factâ brevi digestione, destillentur in *Balneo n. vaporoso*. Evocentur autem saltem *Aquæ libræ quatuor semis* circiter, (*nam phlegma vini*, quod per destillationem ultimatè succedit, plenum nauseâ, saporis & odoris ingratissimi, ad extrahendas Essentias ineptum) & paulisper asserventur. *Liquori* igitur huic, nonnihil spirituoso, egressô, *Oleo Terebinthina* in superficie ab eo separato (quod eidem affectui etiam solum remedio est,) porrò immergantur incisæ & contusæ; nimirùm,

Rad. Cyperi rotundi,
Ireos Florentinæ,
Cynoglossæ,
Bistortæ,
Tormentillæ, ana uncia semis,
Flor. recent. Nymphææ,
Papav. erratici,
Rosar. rubr. ana uncia una semis,
Sem. Agni Casti uncia una,
Lactucæ,
Cannabis,
Papaver. albi,
Rutæ, ana contus. cum modicô aquæ, drachmæ sex,
Croci optimi drachma una,
Sacchari Saturni resolub. drachma una semis,

Digestione factâ per dies aliquot, in locô tepido, fiat colatura cum forti expressione; quæ diligenter filtranda per chartam, & usui asservanda, in loco frigido. Efficaciter subservit hæc *Essentia iis, quos virulenta & diuturnior Gonorrhæa perfundedit. Sanat Renum & Parastaticarum glandularum ulcera*, ad *aliquot Cochlearia* iteratò exhibita; præmissis *purgantibus*, iisque à *Mercurio* mutuatis, & *injectionibus* consimilibus.

ACETUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Rad. Angelicæ,
Levistici, ana uncias tres,
Herb. recent. Melissæ,
Rutæ hortens.
Scordii nostr. ana uncias quatuor,
Rosar. recent. uncias tres,

Granor.

Granor. Juniperi uncias quatuor,
Cortic. Citri recent. extim. unciam unam ſemis:

Hæc, inciſa & contuſa, immergantur in *Aceti Vini boni libris* XII. Factâ aliquali digeſtione, abſtrahatur *Acetum*, deſtillando in Alembico vitreo ad ſiccitatem; *Aceto* huic abſtracto denuò immitte

Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Enulæ recent.
Morſus Diaboli,
Zedoariæ, ana unciam unam ſemis,
Herb. recent. Rutæ,
Scordii noſtr. ana uncias duas,
Croci opt. Oriental. drachmas duas,
Cortic. Citri recent. extim. unciam unam ſemis,
Granorum Juniperi,
Myrrhæ rubræ, ana unciam unam:

Stent in infuſione, locô calido, vitrô benè clauſo, per ſeptimanam; colentur poſtea, atque filtrentur: filtrato *Aceto* adde, dum in uſum venire debet, pro *qualibet librâ unâ*

Mellis Citrati n. m. parati uncias duas vel tres.

Efficax eſt in Peſte & Malignis febribus, cùm pro præſervatione, ante egreſſum, matutinis horis, unum aut *duo chochlearia ſumendo; tum curativè, Potiunculis ſudoriferis immiſcendo, à drachmis duabus*, ad *unciam ſemis*.

ACETORUM MEDICINALIUM

vera præparatio ſub formulâ ſequentis *Aceti Roſacei* adumbratur:

℞. Roſ. recent. Damaſcen. pallid. & contuſar. libras duas; immergantur in Aceti Vini boni libras octo.

Factâque digeſtione brevi, deſtilletur, ſive abſtrahatur *Acetum* per cucurbitam, vel alembicum vitreum, ad ſiccitatem ferè Roſarum: deſtillato *Aceto* denuò injiciantur

Flor. Roſ. rubr. recent. unciæ octo, tempore vernô; vel
Roſar. ſiccar. rubr. unciæ quatuor, tempore hybernô.

Stent in infuſione diebus aliquot, colentur pòſt, filtrentur, ac reponantur uſui. Juxta hunc modum *omnia Herbar. Florum, & Fructuum, utpotè Fragorum, & de Rubo Idæo, Aceta* legitimè & dextrè parari poſſunt.

LIQUOR, SEU EPITHEMA HEPATICUM APERIENS.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi boni libras quatuor,
Camphoræ drachmas tres;

fiat in alembico vitreo, calore arenæ, *aquoſitatis vinoſæ* abſtractio ad ſiccitatē *Salis Tartari*; quod ad alios uſûs, in priſtinum liquorem, per deliquium converſum, reponatur. *Aqua* verò ſtillatæ immergantur ſequentia inciſa & contuſa:

Rad. recent. Bryoniæ,
Enulæ,
Pimpinellæ,
Apii, ana unc. una ſemis,
Herb. recent. Abſinthii,
Agrimoniæ,
Naſturtii hort.
Chærefolii,
Perſicariæ, ana unciæ duæ,
Roſar. rubr. recent. unciæ duæ,
Baccar. Juniperi virid. uncia una,
Gummi Ammoniaci pulv. drachm. ſex,
Ol. Tartari per deliquium facti unciæ duæ.

Factâ maceratione horis XXIV. fiat Colatura, cum expreſſione; filtretur per chartam bibulam, uſuique ſtatim applicetur. Nam ad diuturnum tempus aſſervari nequit; quamvis ad aliquot ſeptimanas durabile ſit.

Eſt *Liquor*, ſeu *Epithema liquidum obſtructiones reſerans, Hepatis regioni, intinctis in eô pettis quadruplicatis, deforis impoſitum. Fovet & roborat inſitū hujus viſceris calorem, ac ni deobſtruendo palmam præripit Emplaſtris, reſinis calidioribus, ac cæteris pinguibus, & unctu-ſis*

fluosis constantibus. Illud tamen in applicatione hujus Remedii observandum, ut *petia*, *madentes hôc liquore*, *chartâ inceratâ* deforis muniantur; totum alioquin liquorem linteaminibus & interulis absorpturis.

LIQUOR, SEU EPITHEMA SPLENETICUM APERIENS.

℞. Ol. Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi boni libras quatuor,
Camphoræ unciam semis:

fiat per alembicum vitreum, in arenâ, abstractio totius humiditatis, ad siccitatem *Salis Tartari*. *Liquori* egresso injiciantur

Rad. recent. Apii,
Bryoniæ,
Pimpinellæ,
Fœniculi,
Raphani hort. ana conscis. & conquass. uncia una semis,
Herb. recent. Cochleariæ,
Nicotianæ,
Nasturtii hortens.
Verbenæ,
Persicariæ, ana conscis. & conquass. unc. duæ,
Sem. Nasturtii,
Urticæ, ana uncia semis,
Baccar. Juniperi virid. uncia semis,
Pulv. Gummi Ammoniaci uncia semis, vel drachmæ sex,
Salis Ammoniaci uncia semis.

Factâ maceratione horis circiter xxiv. fiat colatura cum forti expressione. Expressum, si libet, filtretur; quamvis non sit opus filtratione; citra quam intensius agit. *Epithema* hoc *easdem vires & effectûs Lieni communicat*, *quas*, ut suprà descriptû, *Hepati*. Quare indè omnis informatio & notæ repetantur.

His sic ad calcem perductis, habes. L. B. Essentiarum, & Liquorum, ad arcendos quosvis è corporibus morbos, utilissimum compendium: quam difficilem Spartam hôc unô ductus motivo subii, ut Tibi in nocte densissima facem accenderem, ac luce clariùs demonstrarem, *non è quovis ligno* (ut aiunt) *fieri Mercurium*; nec *quodvis è quolibet*, citra rationis & genuinæ Philosophiæ leges, in actum duci: quin, ad exprimendos ejusmodi medicatos Liquores, è quibus congenitæ vires, velut totidem radii, integrè resplendent, magnum *Vegetabilium*, *Radicum*, *Herbarumq;* requiri delectum; cùm, pro maxima sui parte, ejusmodi vegetabilia *Decoctionibus*, & parandis *Extractis* aptiora sint, quàm *Destillationi*: & sive *Decoctioni*, sive *Extractioni*, subjiciantur; semper tamen vires earum in abstractione residuæ manent, nequaquam verò pro voto per Alembicum funduntur. Et si quis in hujusmodi laboribus rem vigili oculô observaverit, deprehendet manifestè, *modum extrahendi & decoquendi vegetabilia*, è diametrô opponi *modo destillandi*. Quæ enim extrahi, aut decoqui, à natura apta nata, sic comparata sint, oportet, ut inviolatæ eorum vires, natura, & crasis, in Extractorum abstractione (quæ abstractio genuina destillatio dicenda,) ad multarum librarum quandoque exhalationem, in residuo tamen perdurent: viceversà, quæ in receptaculum, beneficio Alembici, vires suas exsudare coguntur, sive in simpliciû, sive compositarum aquarû destillatione id accidat, quidquid virtutis, energiæ, & vivifici Nectaris, possident, vaporetenus, & virtute rarefactionis, in liquorem conversa, præstant, relictô crassô, effœtô, ac exsuccô crassamentô, nullius frugis, quàm ut forâs projiciatur. Quod si neutrâ ex parte accidat; neque decocta, & extracta; neque destillata, & liquores, simplicium vires, & Ideas referent. Quid enim (ex Te requiro) emolumenti, & virium, à *decocto*, aut *extracto quôpiam* expectaveris, cujus *virtus*, *& spirituosa portio*, *vaporetenus elevata*, exhalavit? Quam efficaciam habituri sunt *liquores*, *& aquæ stillatæ*, quarum simplicia, è quibus destillantur, exantlata intensi caloris etiam torturâ, *vires tamen suas ad fundum*, *velut sentinam*, demergent, & servabût? Patet igitur, duce Philophiâ (quod ipsum in Proœmio innui) opus habere, quisquis dextrè artem destillandi exercere cupit; nec cujvis homini contingere,

gere, adire Corinthum. Manifestè igitur sese prostituunt, qui, nullô habitô discrimine, *omnis Classis Vegetabilia, Radices, Herbas, Flores, Semina, Ligna, Cortices &c. Animalia, & Mineralia, fixa* quæque, uni eidemque destillationi subjiciunt; nullo præmisso discursu, & factâ rerum analysi, an *partes, quibus constant, volatiles, an fixa; sulphurea, an terrestres sint*: num verò *tertiô, e habeant modô.*

Et verò, indulgendum esset aliquid, hâc ex parte, imbecillitati Tyronum, nisi in eâdem navi, magnæ cæteroquin famæ Practici, & Consummatissimi (judicio vulgi) Chymici, turpiter naufragi remigarent; adeò quidem, ut ab ipsis quandoq; Lixis meliorem, & culinariam Philosophiam experiri possent, sedulò observando, quòd ejusmodi farinæ homines *vegetabilia quæcunq, esculenta, animalia, & horum partes*, diu multumque elixent, igne apertò torreant, ac assent, citra virium & substantiæ jacturam; quæ in nostrum moxcedunt alimentum, quadris & conviviis aptissima: eosque, huic quotidianæ experientiæ minimè contradicturos, spero; nisi *vaporibus, & rerum Atomis*, saturari malint, quæ inter elixationes evaporant, relictis nobis pro pignore obsoniis. E contrariò, hoc ævo nostro irrequietæ Mulierculæ *ex frumento Spiritum adustum, sed præmissâ fermentatione*; ut & *ex factibus vini, & vinò ipsò* simpliciter, sine *prægressa fermentatione, Spiritus ardentes* elicere noverunt, ad gloriosam invidiam, ne dicam æmulationem, ejusmodi Chymicis, qui *spirituosa, sulphurea, & balsamica naturâ suâ existentia, vel arte, ac fermentatione, quandoq, talia facta*, violentis ac diuturnis *coctionibus, & ebullitionibus* destinant; pro essentiis rerum, *insipidam vappam, crassum terrenumq, sedimentum*, exhalante *parte spirituosâ*, cum risu reportantes. Hoc quotidianâ Experientiâ confirmant prædicti Chymici, dùm *Vinum*, dùm *Aquas spirituosas fragrantes*, ad suas *decoctiones* destinant, & usque *ad medias, vel plus*, exhalare sinere præcipiunt: quanquam, admisso unô absurdô, plura sequi, necesse sit. Nisi enim id agant, debitam, quam præcipiunt, consistentiam eorum medicamenta, hoc modo ab iis indigitata, non nanciscuntur.

Decumanis hisce erroribus ut maturiùs subvenirem, jamdudum, in *præmissis meis Animadversionibus super Aquas destillandas simplices* annotavi; *Tria esse Genera, vel Classes, Vegetabilium interse discrepantium.* Quædam n. illorum *natura balsamica sunt*, ac inter destillandum (simplici scilicet destillatione affusô aliquô eis liquore) *vires suas integrè & plenariè* reddunt; quod *odor & sapor* manifestum facit: quorum ex numero sunt, *Cinamomum, Caryophylli, Anisum, Fœniculum, Carum &c* Alia *mediôcre habent modô*, & solum *odorem* communicant, relictô *sapore acri, dulci, amarô, &c. virtuteq, roborante* in subsidentiâ, uti sunt, *Absinthium, Rosa, Tanacetum, Citria poma, & innumera dulcia, amara.* Reliqua *nec odorem, nec saporem, aut utile quid*, aquis suis, inter destillandum, imprimunt, sed *virtutes integras* in residuô detinent; nisi exiguum aliquem *odorem graminosum, & aquam elementarem*, in censum voces. Tantus adeò, de *vegetabilium differentiâ*, sese discurrendi campus reserat, ut nullum ferè sit vegetabile, quod suam non exigat Regulam, quâ ratione, inter destillandum, à Chymico & Medico sit tractandum. Ast humeris nostris impar labor, atque tractatus vastissimo Volumine haud comprehensibilis. Pro circumstantia igitur temporis, & nostræ conditionis, in *tres Classes* illas subdivisi, ut brevior, per exempla, fieret doctrina; veritasque emineret, quàm præposterè ineptissima quæque destillationibus committant ævi nostri Scriptores, ut citiùs quandoque è pumice aquam, quàm ex destillandis ejusmodi *Vegetabilibus, mineralibus, & animalibus, Liquorem, spiritu & virtute impragnatum*, elicias. At verò habet & hæc iniquissima causa suum Mecœnatem, ac quærunt hoc sibi diverticulum, & ignorantiæ asylum, sæpè dicti Authores, ut inter destillandum terrestria hæc, *salem aliquem volatilem, unà cum liquore & humiditate*, in receptaculum transire, ac rapi, somnient ac fingant; non advertentes, quod *Vegetabilia paucô, aut nullo, sale volatili* constent, ac per consequens nec in illum resolvi possint:

ſint: juxta illud tritum, per ignem inaugurati Philoſophi: *ex iis res quæpiam conſtat, in quæ per artem denuò reſolvi poteſt.* At demus habenas Diſputationi: dato, non conceſſo, quòd *ſal aliquis volatilis impropriè dictus inſit* ejusmodi terreſtriorib, naturâ ſuâ ſimplicibus; neceſſariò ejus veſtigia *ſapore, odore*, prout in *Aromaticis*, *Balſamicis*, *& Scorbuticis aquis* percipērentur: ſed nihil horum in illis, præterquàm aqua elementaris, inſipida ac inodora, quæ ab iisdem deſtillando prodit, ſeſe manifeſtat. Quare vero verius comprobatum manet, nullum *ſubſtantiale exiſtens ſal volatile ex Vegetabilibus*, uti *ex animalibus* indies accidit, arte elici poſſe, niſi *ſalem fixum*, & hoc ipſum non, niſi *præmiſſa incineratione*: *Salem verò nitroſum* perpauca quædam reddere; quod ipſum tamen *ſali volatili huic Ideali* æquiparari non poteſt; cùm per alembicum neque adſcendat, nec viribus Aquas deſtillatas nobilitet. Quod ſi neq; his argumentis tenebræ plùs quàm Cimmeriæ eos dimitrant, ut vel per rimam veritatis radius eos feriat, manum tabulæ admoveanr, Pyrotechniam, Carbones & Furnos tractent, futuri exinde veritatis Candidati. Interim deponant muliebres queſtûs & ſuſpiria, quod *Medicamenta, Compoſitiones, & Panaceæ eorum pro voto effectûs ſuos non ſortiantur*, probè conſiderantes, aliud ſequi non poſſe, poſt tot *vegetabilium caſtrationes*, quàm virium & virtutis diſpendia; quin ſatiùs aliquantò ſe feciſſe, ſi ipſa *vegetabilia crudiſſima* propinasſent, quàm *effœtas has Aquas deſtillatas, Decocta, & Extracta*, velut totidem Medicinæ probra.

Supereſt nunc, ut & huic Quæſtioni ſatisfaciamus, quando diximus, quòd, uti *non quodvis è quolibet fit*; ita non *omnia Vegetabilia ad deſtillandum apta ſint*; (ſecus enim *nullum vegetabile vel extractioni, vel coctioni, aut aſſationi* utiliter committi poſſet, quin protinus ejus virtutes, primâ ſtatim coctione, avolarenr, & nos non, niſi amurcâ inutili, à decoctis reſiduâ, ſaturaremur) nec è contra *omnia Vegetabilia Extractionibus & Decoctionibus* indiſcriminatim ſeſe ſubjiciant. Quâ ratione igitur aſſequemur, ut ea, quæ *deſtillationi apta non ſunt*, nec aquas præſtantes & ſpirituoſas reddunt, in *Eſſentias*, aquis deſtillatis præſtantiores, redigamus? Pariter etiam, cum *modus Deſtillandi opponatur Decoctionis & Extrahendi modo*, doceamus viam, quâ *ejusmodi Extracta* dextrè conficienda ſunt, ne & illa, in *abſtractione*, *vires ſuas* omnimodè deperdant, quin perfectiſſimè contineant. Hocut paucis abſolvam, ponamus pro normâ *tria dicta Genera*, *& Claſſes*, *Vegetabilium*, *ex naturâ ad decoctiones & Extractiones, & Deſtillationes differentium.* Quô habito fundamento, ſtatuitur primùm; *quod illa*, quæ *primæ Claſſis ſunt*, ad *deſtillationem apta nata ſint*, viresque ſuas pro arbitrio noſtro communicent, ſæpè etiam nullô affuſô peregrino liquore; ad *Decoctiones* vero, *& Extracta ex illis paranda*, *ineptiſſima*; cùm ea, quæ inter anguſtias & limites Alembici clauſa, ad recepraculum, per deſtillationem rarefacta, deferrentur; violenter verò & ſimpliciter in aprico per ebullitionem decocta, utporè *ſulphurea & aerea*, illicò avolarent, ſuperſtite craſſamento, (utur munias vaſa, in quibus decoctiones iſtæ violentæ celebrantur, in vanum agis; uti jam ſuperiùs demonſtravi.) Similiter in *abſtractionibus eorundem Extractorum*, unà cum menſtruo abſtrahendo, prodirent *partes tenuiores & eſſentiales*, relicto exſucco, inodoro, inſipido, & craſſamento inutili. Talia ſunt, uti jam retuli: *Cinamomum, Caryophylli, Aniſum & c.* Quare mirum eſt, quòd Clariſſimus ipſe Schröderus, *in Pharmacopœia ſua Medico-Chymica*, ex *Aromatibus & Sulphureis naturâ ſuâ vegetabilibus*, efficaciſſima Extracta parare vult; cùm hoc in Terminis implicatorium ſit.

Ex priori doctrina deducimus ſequentem: Cùm *Contrariorum eadem* ſit *ratio*, & *Vegetabilia Tertiæ Claſſis* diametraliter opponantur *Vegetabilibus Claſſis primæ*, nihil ſcilicet virium & energiæ per Alembicum, utut deſtilles, communicantibus; quod priora tamen præſtant efficaciſſimè: ſequitur legitimâ formâ; *Vegetabilia Claſſis tertiæ ad Extractiones & Decoctiones* ſaltem, velut eſculenta, accomodanda eſſe, neutiquam verò *ad Deſtillationes*; niſi operam & oleum deperdere velis. Talia ſunt,

Cicho-

Cichorium, *Acetosa*, *Endivia*, *Taraxacon*, *Species Beta*, & *Brassica*, *Fructûs plurimi acidi*, *dulces*, *amari &c.* Restant *secundæ Classis Vegetabilia*, *mediò se modò habentia*; quam ob rem severiori indagine perscrutanda: quâ ratione nimirùm ex illis *& Aqua*, *simplicium virtutibus prægnantes*, destillari, & *Decoctiones*, aut *Extracta*, vires & characterem rerum extractarum referentia, parari debeant. Verùm, cùm se mediò quòdam modò habeant, partim *naturâ suâ balsamica*, *& partium tenuium*; partim verò *terrestrium & crassarum*: neutrum ex illis perfectè communi viâ elici poterit. Sive enim *destill veris*, sive *decoctionibus & extractioni destinaveris*; utrinque ad scopulum allideris. Rem hanc exemplô *foliis Absinthii* illustremus; *Aqua* etenim *Absinthii simplici destillatione stillata*, *odorem vegetabilis sui*, *& spiritum*, manifestè & ubertim designat; *saporem verò amarissimum* & *Ponticum*, nec adumbrat quidem; sequitur proindè, quòd *virtute roborante ventriculum*, *hepar*, *ac reliqua viscera*, exuta sit aqua hæc stillatitia; quod nemo sani judicii inficias ibit. *Virtus ergò illa corroborans antè dicta viscera*, in residuo latitat, solâ superstite, in aquâ, parte spirituosâ penetrante. E contrario, si *Decoctiones*, *aut Extracta*, *ex eodem Absinthio* apparare velis, eadem te manet Charybdis. Nam subtilissimas, & æthereas, partes penetrantes, in exhalatione menstrui ad justam consistentiam, ibis deperditum. Ut proindè, in alto fluctuanti, manum Tibi extendam, modumque revelem, quò modo ex similibus remedia apta, viribus simplicium plenè dotata, obtineas; sic procedito:

Accipe *Absinthii recentis bonam quantitatem*, quam concissam, ac *Baln. n. vaporoso* immissam, destilla, ad totalem siccitatem; aquam odore & spiritu Absinthii turgidam eliciendo, in residuo v. manente *Absinthio sicco*, *sapore ipsius* intactò, ac per consequens ad *Extracta*, *& Decoctiones*, æquè idoneo, ac si *Absinthium* per seipsum & industriâ desiccatum, pro conficiendis *Extractis*, in futurum destinasses, aptum pariter ad *salem elixiviandum*, præmissâ, sub aprico, incineratione; æquè, ac si in substantiâ *Absinthium* simpliciter exsiccatum esset. Nunc ulterius procedendum, ut nimirùm, quod *aqua stillata*, *ex sapore & viribus roborantibus*, decedit, aliundè suppleamus, veramque *Essentiam* ex illa aquâ comparando, omnia in unum reducamus. Quod ut consequamur, paretur ex *residuo*, *à destillatione*, *Absinthio*, (vel aliô recenter desiccato) beneficio *Spiritûs Vini*, *vel alterius menstrui* appropriati, *Extractum justæ consistentiæ*; cujus præparandi dexteritas bonæ notæ Pharmacopœis cognita est. Ulteriùs non tantùm ex ipso *à destillatione relicto*, *sed novo adjecto Absinthio*, præmissâ, in aprico, incineratione eliciatur *Sal fixus*, *probè depuratus*. Hæc tria legitimè ac dextrè parata, (quæ meritò principia principiantia, & realia, dici merentur,) *Aqua* nimirum *distillata*, *Extractum*, & *Sal fixus Absinthii*, denuò conjungantur, ut una, ex omnibus, *Essentia*, validumque remedium, integras vegetabilis sui vires referens, emergat; sic procedendo:

℞. Aq. Absinthii legitimè, uti supra f. ord. stillat. libras duas;
In hâc solvantur
Salis Absinthii drachmæ tres, vel uncia semis;
hocq; solutò, in eâ ipsâ aquâ diluantur
Extracti Absinthii drachmæ sex,

& sine ulteriori digestione, quæ supervacanea est, filtrentur; & usi servetur *Essentia*, in locô frigido. At verò, cùm hæ, & consimiles Essentiæ, cæteroquin efficacissimæ, sine situ, quem contrahunt, in longum non perdurent; in pauca quantitate sunt dispensandæ; cùm hæc Mixtura, præhabitis, & in ordinem redactis, principiis (de quibus suprà actum) in instanti parari possit. Vel, in locum *Essentia liquida*, *Extractum Essentiale conficiatur*, in multos annos durabile, viribus non impar, ne dicam, superius jam dictæ *Essentia liquida*. Quo ipso janua Tibi una patefit, per quam, ad genuinam ejusmodi Extractorum parandorum methodum, nullô obstaculo addiscendam, gradiaris, paretur sequenti ordine:

℞. Extract. Absinth. legitimè parati, & ad justam consistentiam redacti, uncias duas;

cui adde

Salis Absinthii ritè præparati drachmas tres, vel quatuor,
Ol. Stillat. Absinth. drachmam unam, sed priùs cum
Sacch. Candi albiss. pulv. unciâ unâ in Elæosaccharum redacti,

fiatque perfecta *Mixtura*, seu *Extractum Essentiale*, constans & permanens, diu asservandum; quod, quando in usum vocandum, *propriâ aquâ* dilui, vel cum aliis vehiculis propinari potest.

ALIA ESSENTIA LIQUIDA sequenti modo parari potest,

℞. Salis Absinthii ritè parati & purific. unciam unam;
cui instillentur
Olei Absinthii Still. drachmæ duæ;

digerantur in phiolâ benè clausâ, septimanâ unâ; cui *Mixturæ* tandem superaffundantur

Aq. Absinthii, sine ullâ addit. per *Baln. m. vaporos.* stillat. libræ duæ semis,
Spirit. Absinthii ardent. libra semis:

circulentur adhuc diebus aliquot, tandem filtrentur. Fiatq; sic *Essentia* etiam nobilissima *Absinthii*, usui asservanda.

Ex his, Lector Amice, concinnam atq; compendiariam habes simul Methodum ac Ideam, *ex omnibus istiusmodi vegetabilibus arcana formandi medicamina*; ita, ut id, quod ex unâ parte tuam eludit operam, ac in præstans converti nequit medicamen, sub *aliâ formâ, & consistentiâ*, feliciori Metamorphosi auscultet: adeò quidem, ut, si quis ea, quæ per discursum *hujus Classis*, praeclarâ methodo, ac magni ponderis rationibus, ac sententiis, decisa legerit, fateri (nisi iniquus sit,) & ultrò adstipulari necesse habeat, talia esse, & quidem è simplici omnibusque obvio vegetabili enata, quæ etiam *famosis Panaceis*, & sesquipedalibus verbis notatis *arcanis*, incomparabilis famæ Authorum, palmam felicissimè sunt præreptura. Arduum enim est, & non, nisi ex rarissimis contingentibus, *quòd tot, tamq; heterogenea, re & specie differentia, vegetabilia* (taceo Mineralia, Ligna, Cortices &c.) sub unam cadant præparationem, primogeneas retineant virtutes, ac sibi non contrarientur. Quod manifestè elucet, in vulgatis Authorum destillationibus *Aquarum Compositarum*, in quibus quandoque tot numerabis errores, quot partes totam Compositionem ingrediuntur. Nec hæc dixero, quòd primus exriterim, qui omnes suas Compositiones ad limam (ut ajunt) ita elaboravit, quin juxta eas operantib. nonnihil adhuc virium, ab hôc aut illo vegetabili, in residuo quandoque videre contingat: hoc solùm assero, me pro virili certasse, ut, si quid virium in destillatione, etiam nolentibus nobis, decedit; tum aucto quid pondere, multiplicatis ejusdem rationis ingredientibus, dexteriori destillatione, jacturam hanc feliciter resarcirem, maximo ægrotantium emolumento.

Discursum igitur hunc, de *genuina Aquarum, tàm simplicium, quàm Compositarum, destillatione*, amicâ brevitate concludam. Ex quibus maturè consideratis, nec non iis, quæ *præmissa Animadversiones, & Appendix, locis citatis*, præcipiunt, multùm ruminatis, æquissimus Lector inferet: Ergo artis est, & exercitati Philosophi, in tot dissitis à se *Vegetabilibus, Animalibus, Mineralibus &c.* destillandis & dispensandis, suam cuique notare stationem, ne *heterogenea homogeneis, volatilia fixis, aptis ineptissima*, uni destillationi committant, & quod vulgi parœmiâ fertur; *appingant Aprum undis, Delphinum sylvis, aut paleam Cani, dent Asino ossa*, sibimet contradictorii. Talia autem quotidianò usu accidere, ut fusiùs, juxta superiùs promissa, demonstrem, ac contraria contrariis opposita magis elucescant; *unam alteramvè Compositionem* examini subjiciam: non, ut vanam inde gloriolam aucuper, omniumq; vultûs & ora in me convertam; (absit procul hæc labes, ac turpis macula, absit!) sed ut iis, qui etiamnum Medicinæ Tyrocinium agunt, saniora dogmata, genuinæ Philosophiæ theoremata, velut cum lacte instillem, charitatis plena ubera, ne dicam, viscera, ergà illos gestans; tùm etiam, ut in Medica palæstra nondum exercitatis Practicis, & initiantibus, verâ analysi ejusmodi *famosas Compositiones* (quibus nec Jupiter

piter contraire ausit) dextrè resolvam, ac, quàm multum sit in rebus inane, palàm faciam. Injuriâ enim temporum hæc accidunt, ut, quæ olim oderis, ipsa assvetudine probes; velut per traducem in nos derivatis erroribus. Spero tamen, quod genuini Medicinæ filii sese ablactari sinêt, ac, toto cœlo errantes, regium tenebunt iter, maturè secum deliberando: tutius esse, redire seriùs, quàm currere perperàm; meliora deinceps æmulando charismata.

Agmen igitur ducant ex Quercetano Redivivo *petitæ Compositiones*, & quidem, *è Tomo secundo Pharmacopœiæ ejus, pag. 256.* hujus, quæ sequitur, inscriptionis, de verbo ad verbum:

AQUA HIRUNDINUM ANTEPILEPTICA QUERCETANI.

℞. *Hirundinum adhuc in nido existentium octo, vel decem paria,*
Flor. Lilii convall. pugill. ij.
Caryophyllorum,
Macis, ana unciam semis.

Coquantur omnia in duabus, tribusve heminis vini albi optimi, dein exprimantur fortiter, & destillentur. Hujus Aquæ Cochlearia duo, hoc morbo correptis, exhibeantur. Promptè enim à præsenti paroxysmo liberat, futurumq́ prohibet.

Hanc me primùm docuit D. Rondeletius, Medicus celeberrimus Monspeliensis, & Præceptor meus, quam tamen pro magno, & non revelando, secreto celabat. Eidem Hirundinum *Aquæ paucula, quæ sequuntur, adjeci; cujus etiam felices & mirandas vidi experientias.*

ALIA AQUA HIRUNDINUM QUERCETANI.

A*Ccipe sex, vel septem, vel plures, si velis, suô tempore, Hirundinum nidos, cùm ipsi lanugine cooperirè incipiunt. Hos integros in alembicum proprium conjice, destilla, & aquam inde effluentem asserva; deindè faces, adhuc in fundo subsidentes residuas, in cinerem, quâ decet, arte, redige; ex quo sume libram semis,*

Cinerum Cranii humani, &, si fieri potest, non humati, ℥iij.
Castorei ℥ iß.
Pulv. Visei quercini ℥j.
Succi radic. & sal. Pœoniæ ℥vj.
Aq. Flor. Hyssopi,
Tiliæ arboris,
Lilii convallium, ana ℔j.
Aceti scillitic. ℔ß. *quibus infunde*

aquam omnem, quam ex Hirundinibus elicuisti; macerentur omnia per aliquot dies, per ignem Balnei; dein per cineres, aut saltem per balneum vaporosum, ad integram siccitatem destillentur. Eâ enim ratione aqua ἐμπύρευμα non redolebit, sed cum omnibus suis qualitatibus, integris & requisitis, effluet. Hæc aqua per se sola, sale suo imbuta (præmissis tamen, per mensem, generalibus remediis convenientibus) ad medium cochleare sumpta, mirabiles effectûs prodit. Hucusque Quercetanus.

• Ex succinctis hisce *Compositionibus*, L. B. sequentes licet observare errores: Primò *Coctionem Hirundinum juniorum, Flor. Lilii convallium, Caryophyllorum,* & *Macis. Hirundines* quod spectat, illæ, sicut & *reliqua animalia perfectiora, earumq́ carnes*, diu multumque coqui possunt, sine virium suarum dispendio. Sola enim, quæ iis affunditur, *aquositas*, inter coquendum & ebullitionem, exhalat, prout magis vel minus diu coquuntur, *hirundinibus integris viribus* in residuo manentibus; sicut & reliquæ *omnes carnes*, post violentam elixationem, virtute suâ nutritiva, & qualitatibus cæteris, integrè gaudent; nec tàm delitiosi genii, ac gustûs, ullum hactenus offendere licuit, qui, repudiatis *carnium substantiis*, in sublimè *evolantes elixandarum atomos*, pro cibo, veluti *muscas in aurâ* venaretur. Num enim, præceptâ hâc *Hirundinum cocturâ*, ad nutum Authoris, illæ sensim volatizari debent, ut demùm, priùs benè elixatæ, suas tandem vires destillando communicent? Ast hoc inconveniens est; neq; Philosophum sapit, eò persuaderi. Hôc enim supposito, deberet ultimum temporis instans determinari, quando *per cocturam volatizari* incipiant, ut, huic erepti, statim *destillationi* committantur. Hæc autem facilè ex præscriptis suprà *Aquis meis Antepilepticis, ex Hirundinibus & omni Volucrum genere, parandis* diluentur; ubi fusiùs methodum tradidi, juxta quam

Animalia destillanda tractari, aquis nativa virtus & signatura imprimi ac conservari debeat; longè dispari modò, ac hîc præceptum ab Authore conspicis: nempè, ut non *Coctura violentiori* committantur, per quam *vivificus earum spiritus* illicò exhalat; sed beneficio *Destillationis*, in principio statim, colligatur, tanquam *prima Hirundinum Virtus & Essentia*.

Præterea, sive *Hirundinum Carnes* assando, sive coquendo ad omnimodam etiam ariditatem deducas; tamen earum radicalis humiditas (spiritu vivifico jam dum evanido) quæ in Medicina unicè expetenda, firmiter adhuc perdurat; uti fusiùs, in *præmissis Animadversionibus*, sæpè inculcavi, donec violentiori destillatione per Retortam, igne apertô, àd totalem earum combustionem, *sal volatile* expellatur cum *spiritu empyreuma olente*, simulque *oleo fœtido* prodeunte: quæ ipsa, quâ ratione à se invicem separanda sint, ac *sal volatile*, cui potiores virtutes insunt, *priori Hirundinum vivifico spiritui* adjungendum, locô citato fidelissimè patefecimus. Vides, L. B. quam notabilis error in *primò hoc ingrediente, seu basi totius Compositi*, à quo etiam nominari meruit, irrepserit; ut, præter inane nomen, exiguam in se claudat hæc Aqua efficaciam.

Verùm, pace magnorum virorum, Authorum, & sequacium, hæc dixero: non hæc mea est censura, aut Scholion; dogma magni Galeni est, qui *Viperas, earumq; carnes*, tamdiu jubet elixare, donec earum carnes in tantum emollitæ sint, ut *ab ossibus* decidant, ac tandem, *pane biscocto commixta carnes*, in formam *Trochiscorum* redactæ, dextrè siccari possint. Quidni *mumia, caro humana, aut reliqua animalium partes*, ad ariditatem & pulverem usque desiccatæ, viribus tamen suis integrè gaudeant? Hoc tota Medicorum clamat Schola, & dictam, de *Trochiscis Viperarum*, doctrinam genuinam agnoscit. Ergò nullâ coctione, aut destillatione, *virtus animaliū* sublimatur, sed, dispersis inter initia vivificis spiritibus, in residuô, quod virium est, subsidit. Hoc ipsum in terminis docet Clarissimus Schröderus, *pag. 148. Pharmacopœia sua Medico-Chymica, in Nota ad Aquam Picarum compositam*, his verbis:

N. *Sunt, qui Picas in Aq. Liliorum* ℔iß. *ad consumptionem medietatis, anteà coquunt infusioniq; postmodum addunt; verùm, quia coctione volatilis illa pars prorsus evanescit, quid postmodum elevetur, non video.* Huc usque ille.

Hæc, de *coctione & destillatione* planè incongrua *Pullorum Hirundinum*, dicta sufficiant.

Nunc ad secundum, ordine hujus Compositionis, Ingrediens propero; suntq; *Flores Lilii convallium*, qui & ipsi *Elixationi* committuntur; hi verò, præterquàm, quòd, citra proportionem ac commensurationem, ad compositum, perpauci addantur, (pugilli scilicet solùm duo.) si quid *Spiritûs, Essentia, ac energiæ* contineant, id totum *à spiritu vini*, quando vinum exhalare cogunt, ad superna diripitur, nedum tentatâ destillatione; maximè si flores sint recentiores. Verùm, ingredientis hujus, à quô hæc Aqua parùm fœcundabitur, vilis conditio prolixiorem non meretur discursum.

Quare nunc ad *Caryophyllos, & Macerem*, transgredior; quæ & ipsa (ambo in unum cogendo) nullatenus coctionem sustinent, eò quod (ut jam ad ravim innui) *partes eorum Balsamicæ*, levissimâ coctione rarefactæ, in sublime statim ferantur, relicto terreo crassamento, veluti morticinio, ad ulteriorem destillationem, ex natura rei, inepto. Quare & ab his, inconsultè decoctis, nihil virium & prærogativæ huic accedet Compositioni.

Ultimum quod concernit, ipsum scilicet *Vinum*, quod affundi, præcipit: num illud coctionis dispendium ferre possit, in quæstionem non cadit. Problema hoc disputandum *Spiritus Vini destillatoribus* relinquatur, qui suam ultrò obtrudent experientiam, quòd scilicet, in destillatione *Spiritus Vini*, primum, quod in sublime fertur, sit *pars volatilis, essentia, & spiritus Vini*, relictô in fundo phlegmate nauseoso, ipsis porcis, qui eô saginantur, stomachum vertente. Pari planè passu in *decoctione Vini* proceditur; imò potiori jure *decoctio* prohibenda; cùm *destillatione* violentior sit, & *ardentem vini spiritum* præproperè sublimet, evaporare cogat, ac virtutes ejus quasi in nihilum redigat. Ergò nec *à vino Spiritus*

ritus, *ac virtus*, huic Aquæ communicatur, & illa fœcundatur. Annon, L. Amice, post tàm ampla & magnifica promissa, *parturiunt montes, nascitur ridiculus mus?* Annon speciosa hæc compositio toti Mediocrum familiæ, ipsisq; Patientibus, grandi Hyperbole imponit? Hæc tuo committo suffragio.

Ad sequentem verò *Aquam Hirundinum* perpauca annotanda veniunt. Collaudo imprimis Authoris propositum, & institutum, quòd *Hirundines vivas, & integras*, in proprium Alembicum conjicere, ac destillare dextrè, præcepit. (Hôc enim pacto *nativa virtutes, & spiritus vivificus, unà cum elementari aquâ*, in excipulum derivantur, stillatque *Aqua hirundinum, spiritu & energiâ plena.*) Fæces verò residuas, h. e. *Hirundines siccas, in cineres* redigere, sicut & *Cranium humanum*, ac exinde *Salia elicere, propriâ aquâ Hirundinum stillatâ*, non est solertis Philosophi & Spagyri; ne dicam, in terminis implicat. Ipsa enim refragatur experientia, & ratio convincit, quòd *animalia, eorumq; partes*, utpotè *ossa*, in veros *cineres* nunquàm abeant. Patet hoc in Jumentis, quæ potentissimis incendiis conflagrârunt, aut cùm *Cornua Cervorum, & Ossa*, in furno figulinò, aut lateritio, cremantur; quod candida, & priori formâ intacta, suis autem partibus essentialibus, *sale* scilicet *volatili, spiritu*, & *oleo*, destituta, ac tantùm non verè mortua, extrahantur, in quibus nec *mica salis* amplius repertu est. Quare *animalium incineratio* inutilis, & amethodica est; cum simplici calcinatione in *veros cineres* non abeant, uti *vegetabilia* assolent; *nec sal fixum* exinde elixivietur, prout multis, super hâc re, in *Animadversionibus* actum, & præmissum est. Sed transeat hæc propositio, *Animalia* in veros cineres, sicut & *Cranium humanum*, ac *Hirundines*, in favillam cremari, concedamus; majora etiàm transire in *Alkalia*, ac *Sal* ex illis elici posse; (quod tamen paradoxon est) nihilominus *sal ille fixissimus esset*, aut in *cineribus* non latitaret, ignis torturâ pridem omni, quod volatile, sublimato & expulso: quod si autem *fixus est*, uti reverà esse debet, quo pactô, *affusâ specifica Hirundinum Aquâ*, leni balnei vaporosi impulsu, in sublime efferetur, qui, adaucto priùs ignis gradu violentissimo, volatizari non potuit. Non hæc, profectò, nutui nostro, & præconceptis Ideis, auscultant: alia longè est *salium fixorum* & *Alkalium* genesis, indoles & natura; ab igne non repatiuntur, etiam violentissimo; intensum flammæ reverberium, in tigillo, citra virium jacturam, velut Salamandra, diu sustinent, nec atomus ex illis sublimatur. Leve igitur hoc præceptum, *de calcinatione Hirundinum, ac Cranio humano in Cineres* vertendo, admirari potiùs, quàm æmulari, utpotè tanto Authore indignum, volumus & suademus.

Reliqua hujus Compositionis constitutiva & *simplicia* non impugno, nisi fortè insinuarem, & per transennam quasi, *Viscum quercinũ* aptius *decoctioni*, aut *extractioni*, quàm *destillationi* committi, vel in *formâ pulveris* crudè propinari.

Acetum Scilliticum, ex siccâ, & præparatâ in Officinis *Scillâ* dispensatum, nihil de *Scillæ virtutibus* huic Aquæ imprimet: perindè ergò feceris, si *simplex Acetum* substitueris.

Aqua Stillatitia, si, affusâ simplici aquâ, non fuerint adulteratæ, & destillatæ è recentissimis floribus, sicque huic compositio unitæ, magnas vires huic *Aquæ Hirundinum* conciliabunt; adeò, ut, non obstantibus suprà manifestatis erroribus, ratione *Hirundinum Aquæ, primitus è vivis pullis stillatæ*, item propter *Castoreum, succum Radic. & Flor. Pœoniæ*, & *Aquas ritè stillatas*, hanc ipsam *Aquam* utilissimam, nec tanto Authore indignam, censeam.

Eôdem Charactere nigerrimæ, & plenæ erroribus, subsequentes Quercetani *Aquarum Hirundinum Compositiones*, locô suprà citato, signantur: quas tamen, ex jactis hactenus fundamentis, castigare, & reducere poteris, vel ipsis umbris ad Solis radios disparentibus. Me profectò tædium subit, ac temporis dispendium sollicitat, toties eandem crambem non recoquere. Laconica ergò brevitate multum concludo. Vix ullam, scilicet, reperio, hujus Libri, *Aquarum Compositionem*, quæ, ob decumanos errores, non sit abominabilis. Hujus farinæ & factionis sunt, *Aqua Picarum, Aqua ad Sanguinis sputum, ad Phthisin, Antipleuritica, Aqua Caponu, absurdissima*,

dissima, ad Curationem Pestis, ad Cordis Affectiones, Theriacales quasi omnes & singula, Scorbutica, & Hydropica, contra Febres, Dysenterica, Antinephritica complures, & non pauca subsequentes, quæ agmen claudunt. Volumen deberetur hisce notandis erroribus, nec ævum sufficeret huic Augiæ stabulo repurgando. *Unam* duntaxat adhuc *Compositionem* in scenam dabo, & clarvabo; ut clariùs adhuc appareat, *quænam simplicia vegetabilia, inter destillandum, vires communicent*; quæ verò *in residuo deponant*: & fit, ex prædictorum numero,

AQUA DYSENTERICA QUERCETANI.

℞. *Radic. Acetosæ,*
Pentaphylli,
Tormentillæ,
Bistortæ,
Bursa Pastoris,
Symphyti utriusq., ana unciam unam semis,
Cortic. Citri sicc. ℥j.
Ligni Aloës,
Rhodii,
Myrobalan. omnium, ana ℥ß.
Sem. Melonum,
Cucumeris,
Acetosæ,
Citri,
Portulacæ,
Endiviæ,
Papav. alb.
Psyllii,
Cydoniorum,
Coriandri præpar. &
Granorum Myrthi, ana ʒvj.
Flor. Thapsi barbati,
Malvæ arboresc.
Chamomillæ,
Rosar. rubr. ana p. ij.
Macis,
Nucis Moschat. ana ʒiij.
Cornu Cervi præpar.
Trochisc. de Spodio,
de Terra sigillata,
Lapid. hæmatit. præparati, ana ʒijß
Acaciæ ʒj.

Contundenda contundantur, & pulverisanda pulverisentur, ac macerentur per dies VI. ad ignem M.B. in

Aqua Pirorum agrest.
Sorborum,
Plantag. &
Tormentillæ, ana ℔ij.
Flor. Malvæ arboresc.
Chamomillæ, &
Verbasci, ana ℔j.

Dein colentur, & quàm optimè exprimantur. Huic expressioni adde

Opii Thebaici præparati (i. e. sub sulphure narcotico, quod, suavissimi somni locô, veternum inducit, per levem ignem priùs spoliati) ʒiß.
Extracti Dysenteric. n. descriptionis,
Croci Martis, ana ʒij,
Croci Orientalis ʒj.
Spec. Diatragacanthi frigidi ʒvj.

Dein ex artis præscripto destillentur, ut fiat Aqua. Hac non tantùm mirabilis est in Dysenteria communi vel pestilenti, sed & in alvi fluore, omniq. hæmorrhagia sanguinis, à quacunq. parte defluat aut suboriatur. Hucusq; Quercetanus.

Dum hanc, longò agmine *procedentium simplicium, & compositorum ingredientium*, farraginem observo, ultrò confiteor, omnia & singula ad unum subordinari effectum, & collimare metam; dicere volo, ad eradicandum determinatum affectum, ab Authore inventa esse; vel enim *adstringente*, & *roborante*, vel *demulcente*, & *abstergente*, vel *conglutinante* & *solidante*, aut *carminante qualitate* gaudent, unam & solam *Dysenteriam* respiciunt, ejusq; magna sunt Antidotus, cui efficacior vix substituetur. Verùm, aliud est *Sceptrum*, *aliud Plectrum*, *alia res est inventio; alia elaboratio*. Illa solertem Botanicum; hæc consummatissimum Philosophum, & per ignem Spagyrû, provocat. *Appropriata Dysenteriæ remedia* sunt, sed in ipsâ præparatione hallucinantur. Nam, ut suprà præfatus sum, *non omnia ex omnibus fiunt*: magnô delectu op, est; quædam enim sunt *destillanda*; quædam *decoquenda*, & *extrahenda*: aliud sibi *Pilula*; aliud *Pulveres*, vendicant. Secundò, non juxta arbitrium nostrum sublunaria hæc reguntur, ut, quę jam in furno figuli, aut lateritio, magnam ignis torturam, qualiter *Spodiû*, & *Cornu Cervinum*, experta; quæ prolixâ decoctione, & missis spirituosis corpusculis, vaporetenus condensata; qualia sunt *Opium*, & *Acacia succi adstringentes*: quæ destillatione abstra-

abstracta, *utpotè extracta*, quæ flammis & intensissimo ignis gradui resistunt; qualia sunt *omnia terrestria, Lapis hæmatites, Terra sigillata*, quæ in primâ suâ genesi & exordio ignis reverberii pariter, ut *Crocus Martis*: quæ inter vegetabilia gaudent virtute *vel adstringente, roborante*, vel *consolidante*, *sapore* item *austero, Pontico, dulci, acido*; quæ omnia non sulphureæ, sed terrestrioris esse naturæ, velut ex signo, rem deprehendes: hujus Classis sunt *Radices, Herbæ, Fructûs, Semina, & quæ plurima sæpiùs citata* in compositione nobis illudunt: pro præsenti verò ex instituto eventilanda. Ea, inquam, omnia jam recensita, nostra eludunt tentamina, & irritos reddunt conatûs, quibus eis mille formas & metamorphoses, velut Proteo cuidam, affingimus; ut, cùm *sint fixissima*, per Alembicum tamen volatisentur; quæ *arida & exsicca* sunt, roris instar, in excipulum depluant. Verbô denique, *volatilia sint fixa, & fixata ut sint volatilia*, nullâ habitâ proportione Activorum ad Passiva. Proindè, his motus næniis, & ludicris Authorum processibus, ad nauseam usque inculcaveram, quòd nota distinctiva, & character, genuini Philosophi, & Chymici sit, præsuppositâ naturalium rerum analysi, & naturæ earum cognitione, ea ad destillandum, elixandum, extrahendum, tantùm disponere, quæ ad similia apta nata, & inchoatam potentiam habent; non verò, ad impossibiles effectûs reddendos, quasi per potentiam obedientialem velle elevare, quod soli DEO, Authori naturæ, competit, minimè Chymico, & Creaturæ, quæ est limitatæ potentiæ.

Qua propter, cùm animadvertam, quòd prædicta *Compositio*, & *Aqua Dysenterica Quercetani*, in plerisque jam dictis rea fit, ac delinquat; eam in principia sua, & partes integrantes resolvam, sicque, partitis viribus, omnia ac singula ingredientia examinabo, ut juxta artis Regulas cuncta magis elucescant, & dilucidentur, acutior saltem *Aqua Dysenterica* imposterum dispensetur.

Primùm ergò, quod *Radices* concernit, utpotè *Acetosæ, Pentaphylli, Tormentillæ, Bistortæ, Symphyti utriusq;*, præsupponendum, quod omnes, & singulæ, sint *terrestrioris indolis ac genii*, ex natura sua *adstringant, consolident, & agglutinent*, nihilque substantiæ aut accidentium per Alembicum communicent: proindè, cùm ea destillaveris, *nec saporem, nec odorem, nec spiritum, & essentiam horum vegetabilium* præstoleris; sed pura puta *aqua insipida*, & *liquor Elementaris*, Tibi ex destillatione accedet, rorâ interim earum *substantiâ, & qualitatibus*, in fundo, & residuo latitantibus. Proindè ad alios usus *radices hæ* sunt convertendæ, ad *decoctiones, extractiones, infusiones nimirùm*; sic earum ferente crasi, & naturâ. Quòd autem cum emolumento, & dextrè, se sinant *decoqui*, & *extrahi*, patet ex ipsius Authoris compositionibus, qui *has ipsas radices pro Extractis, & Decoctis*, earum passim adhibet. Si ergò *Decoctis*, & *Extractis* parandis sunt aptæ, meritò à *destillatione* removentur; cùm in prægressis manifestè convicerim, *decoctiones*, & *destillationes, ex natura rei sibi contrariari*, quatenus nimirùm ea, *quæ destillanda*, juxta Authores, *vires suas integras, cum universis accidentibus*, sursum mittere, ac per Alembicum fundere, nequaquam in fundo, & subsidentiâ, recondere; & contra, *quæ extrahenda* & *decoquenda* sunt, ea quoque *virtutes suas in residuo servare*, neutiquam v. *vaporetenus exhalare* debent, residuô terreô & exsucco crassamento. Secus enim si fieret, *esset* nonnullorum *destillatio, & non esset*, quia per Alembicum nihil virtutis transscenderet, parte præcipuâ subsidente: & *esset Extractum quorundam* prout thesis eorum fert, *& simul non esset*, quia jam omnia sulphureæ & volatilis naturæ contenta, *violentâ decoctione, abstractione, aut destillatione*, exspirassent. Verùm, duo simul contraria de eôdem subjecto, eôdem modo sumpta, non verificantur; eò, quòd implicet contradictionem.

Sequuntur jam in ordine *Cortices Citri sicci*, qui, si *recentes* forent, *aptiores siccis*, pro *destillatione* haberentur. Nam potior eorum *virtus carminativa* & *antiloimica*, *sapor item amarus*, in residuo, à destillatione, actu remanent; adeoque saltem in *Pulverem redacti*, vel eorum *Decoctum*, sivè etiam *Extractum* (sed ad normam *nostri Extracti Absinthii, superius paulò edocti*, paratum,) in Dysentericis affectibus efficacius

cius, operabuntur quàm *Aqua à Corticibus siccis exstillata*.

Accedo ad *Lignum Aloës*, *& Lignum Rhodium*, quæ utraq; *odorifera*, *& balsamica*, *ex parte*, sunt; partim verò *tenacioris*, *& resinosæ substantiæ*. Hæc, destillationi commissa, juxta *subtilissimas*, *variores*, *& fragrantissimas partes*, aquis sese communicant; subsidit autem *pars eorum resinosa*, *balsamica simul*, *& emplastica*, juxta quam *adstringunt*, *roborant & consolidant*, per Alembicum verò nunquam transeunt. Quòd autem hæc doctrina sibi constet, confirmo obvio illo *Extracto Ligni Aloës*, quod, in Officinis debitè instructis, ubique prostat, plenum resinâ, & odore, si prunis candentibus injiciatur. Unde in *superioribus meis Animadversionibus, de Extracto Ligni Aloës educendo*, ad quas B. L. directum volo, hoc ipsum innui; in subsequentibus verò, *de Aquis destillandis*, quotiescunque *Lignum Aloës spirituosis Aquis* adjunxi, in parvâ solùm quantitate, ad conciliandum saltem odorem, rostro Alembici imponi jussi: ut, prodeuntibus reliquis spiritibus, pars spirituosa & sulphurea, ratione symboli, quin & *resinosa*, *& corroborans*, *toto deniq; fragrantissimi hujus ligni essentia*, influis spiritibus uniretur, & aquas impraegnaret. Parum quidem, & modicum *hujus Ligni* rostro Alembici imponi, crebrò præcepi, ne major quantitas aquas, inter destillandum, turbidas reddat; quod benè observandum. Patet nunc etiam, quàm nihil roboris, & energiæ, ab his, jam *examinatis*, *ingredientibus*, *vel lignis*, huic aquæ impressum sit, ad edomandam Dysenteriam; quin omnem virtutem in residuo latitare.

Nunc *Myrobalani*, quæ *fructus sunt dulces*, *subacidi tamen nonnihil saporis*, *& adstringentes*, *roborantes*, *& laxantes*, ubi recentes fuerint, subsequuntur. De his pauca profero, cùm earum quoque substantia, & vis, in limo & profundo hæsitet, nihilque transmittat per Alembicum: & quò sunt ficciores, tantò minus communicant. Quòd si cum *Myrobalanis* velis subvenire Dysentericis, eas vel in substantiâ *Pulverisatas*, vel in *Extracta* & *Decocta redacta*, propinato, destillatione earum supersedendo; vel ipsomet Authore, *in suis Extractorum & Decoctorum compositionibus*, consentiente.

Convertor ad quàm plurima *Semina*: ut *Melonum*, *Cucumeris*, *Acetosæ*, *Citri*, *Portulacæ*, *Endiviæ*, *Papav. albi*, *Psyllii*, *Cydoniorum*, *Coriandri*, & *Grana Myrti*. Sed quid obsecro obsonii ex hâc *seminum* farragine decoquemus? an pulmentaria, aut lenticulam? Quis non videt, quòd jam notata *semina*, juxta qualitates suas, *frigida*, *& naturæ terrestrioris* sint; si unicum *Coriandrum* eximas. Quid per *destillationem* virium ab eis eliciemus? forsan *Olei* ejusdam particulam, aquæ elementari innatantem? Nec hoc existimo; cùm ex integrâ libra horum *seminum*, si etiam plus acceperis, vix scrupulum semis, ad unum usque scrupulum, destillati olei repertu-rus sis, licet ex instituto ad eliciendum oleum destillaveris. Quare (demptô semine *Coriandri*) nec unum est, quod aptum sit destillationi, defectu partium sulphurearum & aërearum, quæ solæ elevantur, subsidentibus è contra terrestribus, frigidis, & mucilaginosis particulis. Annon Methodus suaderet, potiùs *ex his seminibus*, Dysenteriam respicientibus, *Emulsionem* conficere, adjectis *Aquis appropriatis*, quæ hanc quoque compositionem ingrediuntur; & sic ægris cum fructu propinare? Quanquam & illæ *Emulsiones* nauseam conciliaturæ sint, nisi probè advertas, ne *semina Psyllii* & *Cydoniorum* (quæ vel penitùs omittenda, vel dosis eorum minuenda) illas ut plurimum reddant mucilaginosas.

Semen Coriandri, ex parte, non sine ratione huic *destillationi* commissum fuit; dabit enim odorem gratum carminativum; licet etiam virtus ejus adstrictiva nullô pactô eliciatur.

Præterea de *Floribus Thapsi barbati*, *Malvæ arborescentis*, *Chamameli*, *& Rosar. rubrarum*, ut, quod sentio, afferam, fateor ingenuè, quòd de *virtutibus eorum adstringentibus*, *roborantibus*, *& carminativis*, Dysenteriæ appropriatis qualitatibus, destillato parum, vel nihil, impertiantur. Nam hæ in residuo stabulantur, & fundo; maximè ubi jam *resiccata destillationi* applicantur: quod si verò *recentes* sint, concesserim, quòd in *destillatione*, maximè per

Baln.

Bal. n. vaporosum odoris ac fragrantiæ, præsertim *Rosa*, & *flores Chamameli*, aliquid contribuant; cæterùm nihil de qualitatibus ad Dysenteriam requisitis. Satius proindè esset, talia *in formâ Decocti*, aut *Infusionis*, præbere, aut in *Pulveres*, maximè *Rosarum flores*, redigere, cum, vel sine, alterius ingredientis additamento, præbendos.

Transgredior ad duo illa Aromata, *Macerem*, & *Nucem Moschatam*. Hæc, utpotè naturæ balsamicæ, & odoris fragrantissimi, qualitates suas ex parte facilè diffundunt, & iisdem aquas imbuunt. Attamen, cùm naturæ & substantiæ simul oleaginosæ sint, dissymbolos respuunt liquores, quibus se facilè non uniunt; sed oleaginosa eorum substantia supernatat, si aquosi sint. Requirunt ergò *spirituosos* & *sulphureos liquores*, quales sunt *diversi spiritûs ardentes*, & *Vini*, cum quibus perfectè transeunt; uniuntur ac perdurant: in *Aquoso autem humore*, utut subegeris illa, conquassaveris; superficiem petunt semper, subigi nolunt, operamque ludunt. Adeoque *Balsamica hæc*, & *Aromatica*, potiùs liberaliori dosi, *Aquis spirtuosis* & *calidis*, ut sunt *Apoplectica*, *Epileptica*, *Cardiaca*, *Stomachica*, *Carminantes*, adjungenda; non item *Dysenterieis*, quarum virtus ad curationem in qualitate roborante & adstringente consistit: sed hæ in residuo depositantur, non verò in excipulum destillant. Verùm, non hæc dixero, quasi manifesti erroris Authorem convincere vellem, quòd in parvâ hâc quantitate *Aromata Aqua Dysenterica* assignarit. Si enim non *effectum* dant calculo dignum, *gratum* tamen *odorem* conciliabunt, & nauseam arcebunt. Hoc solùm per occasionem confirmare volui, vi destillationis *hac Aromata* eos effectûs, & causalitates, non exercere; quemadmodum *Aqua* hujus *intitulatio*, & *Dysenteria*, efflagitat. Dico proindè, *Nucem Moschatam*, in genere, Esse, & substantiâ suâ, ad persanandas Dysenterias, Lienterias, & Diarrhœas, spectando qualitates roborantes, confortantes, & adstringentes, plus præstare, quàm *Aquam ex eadem elicitam*: cùm antedictæ qualitates non eleventur, & exstillent, sed imum petant. Hoc ad Solem clarissimè exponam, *exemplo Olei ipsius Nucis Moschata expressi*, *Maceris etiam*, *genuini*, non verò *adulterati*, ut nostra fert ætas, & Mercatorum fraudulenta industria. *His Oleis* si debitam quantitatem aquæ affuderis, & destillaveris, vix quartam, ne dicam, sextam partem *Olei destillati* colliges, residuò in fundo remamente; adeò, ut vix *sexta pars olei*, habitâ proportione *ad oleum expressum*, transeat, dum reliquum in residuo, peractâ destillatione, aquæ innatans, remanet: quod *residuum*, *putà Oleum*, *virtute suâ adstringente*, & *consistentiâ priori magis solidum*, multò efficacius experimur in Dysenteria, quàm illud, quod cum aqua exstillarat. Hoc, Tibi pro secreto dictum, observato. *Duriusculum* insuper *hoc oleum*, ob siccam soliditatem, basis, fundamentum, & *corpus aptissimum* est, pro conficiendis *omnis generis Balsamis*, lege artis instillatis *oleis essentialibus*, pro specie balsami dispensandi. Cum hoc *Balsama* debitam recipiunt *Consistentiam*, nec rancida aut unctuosa evadunt, sicut illa quibus *sevum omentorum animalium*, vel *adeps è renibus vitulorum*, aut *Cera*, receptaculum, ac materia prima obtigit. Taceo, quòd intra corpus commodè, & citra nauseam, *Balsama hac* assumi possunt, non sine prærogativa ad reliqua. Hæc de *Macere*, & *Nuce Moschata*, dicenda occurrêre.

Nunc examinandum se offert *Cornu Cervi praparatum*, quod præsuppono *Ustum*. Nam hoc ubique locorum *praparati Cornu Cervi* nomine circumfertur; quod priùs *ustum*, super porphyrite, dein levigatum, prout & reliqua, utpotè: *Perla*, *Corallia*, *Oculi Cancrorum*, *Lapides pretiosi* & *c.* super porphyritem, cum aqua aliqua tantùm levigatâ, *praparatum* dicitur. Cui non, L. B. hoc artis præceptum, ut ôlim Phidiæ signum, illicò placeat & arrideat? Num cadere hoc in prudentem, ne dicam, Philosophum potuit, opprobrium hoc Medicinæ sequacibus dictare? Annon infatuati hoc est, velle nos dementare aut persuadere, quòd *Ossa*, è quibus pridem, intenso ignis gradu tortore & satellite (quod in furno figuli, aut lateritio, contingit) *omnis benefica humiditas*, *pars spirituosa*, & *volatilis*, *unctuosa*, & *radicalis essentia*, longissimè proscripta fuit, ad destillationes nihilominùs

nùs proportionata, ac dysentericis, virtutibus adstringentibus, & roborantibus exstillatis, remedio sint? Credat, qui volet, amens. Interim ego ad oculum demonstro, quòd ejusmodi *calcinata ossa*, omni virtute castrata, ac in insulsa & mortua corpora redacta, aliud nihil sint, quàm *exsucca terra, inutilis gleba, & opprobrium Medentium*. Nam, cui libitum est, destillet, affuso liquore, hæc *Ossa*; aut citra liquorem, & sicca, per retortàm, violentissimo etiam igne reverberii, per integrum anni Circulum, & nec *guttam liquoris*, nec *oleum*, nec *spiritum*, nec *salem volatilem* eliciet: &, quod amplius est, affuso etiam liquore, & sumpto in magna quoque quantitate *Cornu Cervi*, utut ignis gradum intendas, & illud diu multumque coquas, attamen *saporis, odoris*, ac *cæterorum accidentium*, ne vestigium quidem deprehendes in decocto. Quid igitur ex *sesquiduabus drachmis Cornu Cervi* præstoleris in *Aqua* hâc *Dysenterica* destillanda? Annon est hoc, vigilem somniare? Verùm ejusmodi absurditates jam pridem dilui, in *prægressis meis Animadversionibus*, in quibus clarè, & in terminis, docui, quòd *ex Ossibus & Cornubus calcinatis*, neque *volatilem*, neque *fixum salem*, unò verbo, planè nihil proliciamus; rotemur denique circa nihilum, si ex ejusmodi *effætu ossibus*, pro humanis affectibus, Panaceas meditamur. Hoc ipsum confirmare possem ex Mechanicâ. Experimur enim, quòd *steriles ejusmodi terræ, & exsucca ossa*, ad construendas, *omni sale carentes, Capellas Probatorias*, unà cum *cineribus, è quibus etiam omnis sal priùs elixiviatus*, indies adhibeantur. Verùm, surdo fabulam narro, aut lavo Maurum; dum illi, ingràtam mihi recoquentes Crambem, tritum istud occinunt: sic Majores nostri soliti sunt: hoc sacrum dogma est venerabilis Antiquitatis; non observantes interim, quòd satius sit, seriùs redire, quàm semper currere perperàm. Majores enim nostri, & Antennates, pro ævi sui, & temporum, injuriâ, non, quæ debebant, sed quæ poterant, è penu Medica ad nos transferipserunt; dum interim nostro seculo semper itum ad majora, & inventis meliora addita sunt, ad sacram etiam invidiam magni Hippocratis, & Galeni. Cui enim Veterum nota fuit Animalium vera Anatome? Sublunarium, & Vegetabilium, crasis, & natura? Mineralium genesis, & soboles? quæ Archetypus, Deus, in gremio terræ conclusit, ut, maturato semine suo, nobis fœnora reddant? Taceo innumeras rerum vicissitudines, & naturæ portenta, à qualitatibus & principiis Sympathicis, & Antipaticis, symbolo, aut Magnetismo, emanantia? Arcana hæc erant prisco seculo, &, velut inducto peplo, oculis mentis abscondita. Quid mirum etiam, hîc, in planò, eos cespitasse, ignorantes, quòd in *universum animalia nihil in se fixi* concludant, quàm *terram emortuam, sterilem, & exsuccam*, in quam aliquando, inevitabili decreto, & lugubri Metamorphosi, sunt reversura; reliqua verò *fugacia sint, & volatilia*, igni pervia, & calori, veluti totidem putredinis primordia, dispositiones, & principia: non sic *Vegetabilia*, quæ tàm facilè putredinis corruptelam, & corruptionis semina, non admittunt; idq; *ob salem fixum*, qui illis inest, eaque tutatur. *Mineralia verò* omnis, è contra, corruptionis ferè inscia sunt, *si cum animalibus & vegetabilibus* comparentur; & fixa magis, imò quædam fixissima, dici merentur. Verùm me Paradoxa dixisse, multis videbitur, illud in me retorquentibus, quòd, *inter vegetabilia, Fructûs Horarii* manifesta principia corruptionis in se concludant: factâq; comparatione ad *carnes animalium*, & eorum *partes, fructûs hos putredini magis obnoxios esse, quàm carnes*, unicè contendent; unde, tanquàm alimẽta minimè salubria, à Medicis quibusdã reprobẽtur, desumpto argumẽto è fonte & parte dietetica; carnibus interim administratis. Quam tamẽ objectionẽ perfacilè diluam, argumentis ex Physica petitis, & ab Inductione. Quis enim non experitur, quòd *carnes, & animalia*, æstivo tempore occisa, si unò, aut alterò die eorum cadavera perdurent, putredinem protinùs, & vermiculos, concipiant, pestilen σμίασμα, & mephitim exhalent, quin ipsa viventia, omnisque generis animalia, quibus vel in alimentum cessère, aut vaporetenus contagium & virus suum impresserunt, vel planè interimant, vel malignos & exitiosos morbos eis superinducant,

ac

ac femina pestis divulgent; morbos Epidemios suscitando: idque ratione symboli, & quâdam analogia, juxta receptum illud Axioma: *In symbolum habentibus facilis est transitus.* E contrà verò *Vegetabilia*, &, inter hæc, *Horarii fructûs*, utpotè; *Cerasa*, *Poma*, *Pyra*, *Pruna & c.* licet, à stirpe sua avulsa, ad corruptionem inclinent, multò tamen tempore perdurant, & qualitatibus suis homini adulantur; vel maximè, si Solis radii eos non feriant. Quod si etiam corrumpantur, an tetrum quid, cadaverosum, & exitiale, ut cætera, exhalant? An nauseam, & contagium inducunt? An in manifestam pestem exsurgunt? Neutiquam! quin, citra periculum, *cocti*, & *saleconditi*, animalibus in escam cedere possunt. *Reliqua* verò *Vegetabilia*, *Cerealia*, *Frumentum*, *Oryza*, *Hordeum*, *Milium*, *Triticum*, *Amygdala*, *Pinea*, *Pistacia*, *& his synonyma*, in longum perdurant, citra putredinis vestigia; nisi & ipsa, ut suam purpura tineam, & quercus cariem, sibi exitiosum generent vermiculum, qui, solutâ eorum compage, ad interitum illa deducat: ut constet, quàm fragilis sit Creaturæ conditio, quæ, ex se, prima corruptionis semina concipit, & usque in mortem fovet. Hinc non probo quorundam Medicorum institutum, qui ægris, & languentibus, maximè periculosè febrientibus, omnem *Horariorum Fructuum*, etiam decoctorum, usum interdicunt, *carnium* verò, & *animalium*, *esum* libere indulgent; ignorantes, quòd, turbatâ in corporibus œconomiâ, languente vivifico calore, vitiato fermento, digestionum præside, adaucto calore extraneo, *ejusmodi ingesta*, & *carnes*, intra etiam corpus degenerent, facilè putrescant, malignitatem & corruptionem induant, & inevitabilem ægrotantium perniciem ac mortem accelerent, dum *ad ollas carnium* (ejusmodi Medicis lugubrè spectantibus) *fatiscunt*. At longè dispari eventu in *reliquis obsoniis* accidit, quæ non raro lapsam naturam, arcanis ad ea desideriis, & appetitu, stimulatam, in vitam & sanitatem erexêre. Hisce sententiam meam, de *Cornu Cervi usto*, finio, quod, citra artis & rationis leges, huic Aquæ Dysentericæ, ab Authore constitutum.

Superioribus adjungam *reliqua tria ingredientia*, & *constitutiva* hujus Aquæ, *Trochiscos* scilicet *de Spodio*, *de Terra sigillata*, ac *species diatragacanthi frigidi*: de quibus quid sentiam, ex sequentibus palàm fiet. Et primò quidem, sicut, in Philosophia laudabili, Elenchus, & decumanus error est, docere, duas formas adæquatas non subordinatas, eandem materiam, & subjectum, naturaliter posse informare; &, quod apud Logicos est vitiosus Circulus, hoc apud Medicos peritos, & Chymicos, est, composita cumulare compositis, farragines rerum, citra delectum, aggregare, informe Chaos, ut superiùs annotatum est, producendo. Secundò, si quis dictorum *compositorum ingredientia*, quæ nondum, in superioribus *Aquæ Dysentericæ* constitutivis, numerata sunt, plenè perspiciat, videbit, & multa, & obvia quæque, destillationi ineptissimè committi, & *Aquæ Dysentericæ* nihil virium ex iis accedere. Sunt autem, præter jam assignata ingredientia, è quibus *Aquæ* hujus *Dysentericæ* compositio conflata est, etiam sequentia, quæ *Trochiscos de Spodio*, *de Terra sigillata*, *& species Diatragacanthi*, constituunt, nimirum: *Spodium*, *Semen Sumach*, *Amylum ustum*, *Balaustia*, *Berberes*, *Gummi Arabicum assatum*, *Succus Agresta*, *Sanguis Draconis*, *Succus Hypocist. concretus*, *Bolus Armena*, *Margarita præparata*, *Terra sigillata*, *Corallia rubra*, *Charabe*, *Tragacanthum*, *Semen Rosarum*, *Portulaca*, *Thus masculum*, *Coni cupressi*, *Crocus*, *Glycyrrhiza*, *Saccharum Penidium*, *Camphora*, *& Trochisci Ramich*, *qui Trochiscos de Terra sigillata iterum ingrediuntur*: in *Trochiscis de Ramich* autem, præter reliqua, denuò sunt *Succus Acetosa*, *Galla recentes*, *Santalum citrinum*, *Lignum Aloës*; *Caryophylli*. Ex quibus omnibus simplicibus, has *Compositiones* ingredientibus, si *Camphoram* excipias, & *Caryophyllos*, ne tantillum quidem virtutis destillatione elicies. Me, fateor, jam tædium fatigat, singula delineare: quàm apta enim, aut inepta sint ad destillationes, & aquas virtute imprægnandas, ex dictis patet, & ex dicendis clariùs adhuc manifestabitur. Videtur mihi Musica quæpiam hæc *Compositio*, ex dissonis & ingratissimis vocibus accumulata, ex quibus non harmoniâ, aut

 concentum

nùs proportionata, as dysentericis, virtutibus adstringentibus, & roborantibus exstillatis, remedio sint? Credat, qui volet, amens. Interim ego ad oculum demonstro, quòd ejumodi *calcinata ossa*, omni virtute castrata, ac in insulsa & mortua corpora redacta, aliud nihil sint, quàm *exsucca terra*, *inutilis gleba*, *& opprobrium Medentium*. Nam, cui libitum est, destillet, affuso liquore, hæc *Ossa*; aut citra liquorem, & sicca, per retortàm, violentissimo etiam igne reverberii, per integrum anni Circulum, & nec *guttam liquoris*, nec *oleum*, nec *spiritum*, nec *salem volatilem* eliciet: &, quod amplius est, affusò etiam liquore, & sumpto in magna quoque quantitate *Cornu Cervi*, utut ignis gradum intendas, & illud diu multumque coquas, attamen *saporis*, *odoris*, ac *cæterorum accidentium*, ne vestigium quidem deprehendes in decocto. Quid igitur ex *sesquidrabus drachmis Cornu Cervi* præstoleris in *Aqua* hâc *Dysenterica* destillanda? Annon est hoc, vigilem somniare? Verùm ejusmodi absurditates jam pridem dilui, in *progressis meis Animadversionibus*, in quibus clarè, & in terminis, docui, quòd *ex Ossibus* & *Cornubus calcinatis*, neque *volatilem*, neque *fixum salem*, unò verbo, planè nihil proliciamus; rotemur denique circa nihilum, si ex ejusmodi *effœtis ossibus*, pro humanis affectibus, Panaceas meditamur. Hoc ipsum confirmare possem ex Mechanicâ. Experimur enim, quòd *steriles ejusmodi terræ*, *& exsucca ossa*, ad construendas, *omni sale carentes*, *Capellas Probatorias*, unà cum *cineribus*, *è quibus etiam omnis sal priùs elixiviatus*, indies adhibeantur. Verùm, surdo fabulam narro, aut lavo Maurum; dum illi, ingrâtam mihi recoquentes Crambem, tritum istud occinunt: sic Majores nostri soliti sunt: hoc sacrum dogma est venerabilis Antiquitatis; non observantes interim, quòd satius sit, seriùs redire, quàm semper currere perperàm. Majores enim nostri, & Antecessores, pro ævi sui, & temporum, injuriâ, non, quæ debebant, sed quæ poterant, è penu Medica ad nos transscripserunt; dum interim nostro seculo semper itum ad majora, & inventis meliora addita sunt, ad sacram etiam invidiam magni Hippocratis, & Galeni. Cui enim Veterum nota fuit Animalium vera Anatome? Sublunarium, & Vegetabilium, crasis, & natura? Mineralium genesis, & soboles? quæ Archetypus, Deus, in gremio terræ conclusit, ut, maturato semine suo, nobis fœnora reddant? Taceo innumeras rerum vicissitudines, & naturæ portenta, à qualitatibus & principiis Sympathicis, & Antipaticis, symbolo, aut Magnetismo, emanantia? Arcana hæc erant prisco seculo, &, velut inducto peplo, oculis mentis abscondita. Quid mirum etiam, hîc, in planô, eos cespitasse, ignorantes, quòd in *universum animalia nihil in se fixi* concludant, quàm *terram emortuam*, *sterilem*, *& exsuccam*, in quam aliquando, inevitabili decreto, & lugubri Metamorphosi, sunt reversura; reliqua verò *fugacia sint*, *& volatilia*, igni pervia, & calori, veluti totidem putredinis primordia, dispositiones, & principia: non sic *Vegetabilia*, quæ tàm facilè putredinis corruptelam, & corruptionis semina, non admittunt; idq; *ob salem fixum*, qui illis inest, eaque tutatur. *Mineralia* verò omnis, è contra, corruptionis ferè inscia sunt, *si cum animalibus & vegetalibus* comparentur; & fixa magis, imò quædam fixissima, dici merentur. Verùm me Paradoxa dixisse, multis videbitur, illud in me retorquentibus, quòd, *inter vegetabilia*, *Fructùs Horarii* manifesta principia corruptionis in se concludant: factâq; comparatione ad *carnes animalium*, & eorum *partes*, *fructùs hos putredini magis obnoxios esse*, *quàm carnes*, unicè contendent; unde, tanquàm aliméta minimè salubria, à Medicis quibusdã reprobêtur, desumpto arguméto è fonte & parte diæteticâ; carnibus interim administratis. Quam tamé objectioné perfacilè diluam, argumentis ex Physica petitis, & ab Inductione. Quis enim non experitur, quòd *carnes*, & *animalia*, æstivo tempore occisa, si unô, aut alterô die eorum cadavera perdurent, putredinem protinùs, & vermiculos, concipiant, pestilen σμίασμα, & mephitim exhalent, quin ipsa viventia, omnisque generis animalia, quibus vel in alimentum cessere, aut vaporetenus contagium & virus suum impresserunt, vel planè interimant, vel malignos & exitiosos morbos eis superinducant, ac

ac semina pestis divulgent; morbos Epidemios suscitando: idque ratione symboli, & quâdam analogia, juxta receptum illud Axioma: *In symbolum habentibus facilis est transitus.* E contrà verò *Vegetabilia*, &, inter hæc, *Horarii fructûs*, utpotè *Cerasa, Poma, Pyra, Pruna & c.* licet, à stirpe suâ avulsâ, ad corruptionem inclinent, multò tamen tempore perdurant, & qualitatibus suis homini adulantur; vel maximè, si Solis radii eos non feriant. Quod si etiam corrumpantur, an tetrum quid, cadaverosum, & exitiale, ut cætera, exhalant? An nauseam, & contagium inducunt? An in manifestam pestem exsurgunt? Neutiquam! quin, citra periculum, *cocti*, & *sale conditi*, animalibus in escam cedere possunt. *Reliqua* verò *Vegetabilia*, *Cerealia*, *Frumentum*, *Oryza*, *Hordeum*, *Milium*, *Triticum*, *Amygdala*, *Pinea*, *Pistacia*, & *his synonyma*, in longum perdurant, citra putredinis vestigia; nisi & ipsa, ut suam purpura tineam, & quercus cariem, sibi exitiosum generent vermiculum, qui, solutâ eorum compage, ad interitum illa deducat: ut constet, quàm fragilis sit Creaturæ conditio, quæ, ex se, prima corruptionis semina concipit, & usque in mortem fovet. Hinc non probo quorundam Medicorum institutum, qui ægris, & languentibus, maximè periculosè febrientibus, omnem *Horariorum Fructuum*, etiam decoctorum, usum interdicunt, *carnium* verò, & *animalium*, *esum* libere indulgent; ignorantes, quòd, turbatâ in corporibus œconomiâ, languente vivifico calore, vitiato fermento, digestionum præside, adaucto calore extraneo, *ejusmodi ingesta*, & *carnes*, intra etiam corpus degenerent, facilè putrescant, malignitatem & corruptionem induant, & inevitabilem ægrotantium perniciem ac mortem accelerent, dum *ad ollas carnium* (ejusmodi Medicis lugubrè spectantibus) *fatiscunt*. At longè dispari eventu in *reliquis obsoniis* accidit, quæ non rarò lapsam naturam, arcanis ad ea desideriis, & appetitu, stimulatam, in vitam & sanitatem erexêre. Hisce sententiam meam, de *Cornu Cervi usto*, finio, quod, citra artis & rationis leges, huic Aquæ Dysentericæ, ab Authore constitutum.

Superioribus adjungam *reliqua tria ingredientia*, & *constitutiva* hujus Aquæ, *Trochiscos* scilicet *de Spodio*, *de Terra sigillata*, ac *species diatragacanthi frigidi*: de quibus quid sentiam, ex sequentibus palàm fiet. Et primò quidem, sicut, in Philosophia laudabili, Elenchus, & decumanus error est, docere, duas formas adæquatas non subordinatas, eandem materiam, & subjectum, naturaliter posse informare; &, quod apud Logicos est vitiosus Circulus, hoc apud Medicos peritos, & Chymicos, est, composita cumulare compositis, farragines rerum, citra delectum, aggregare, informe Chaos, ut superiùs annotatum est, producendo. Secundò, si quis dictorum *compositorum ingredientia*, quæ nondum, in superioribus *Aquæ Dysentericæ* constitutivis, numerata sunt, plenè perspiciat, videbit, & multa, & obvia quæque, destillationi ineptissimè committi, & *Aqua Dysenterica* nihil virium ex iis accedere. Sunt autem, præter jam assignata ingredientia, è quibus *Aqua* hujus *Dysenterica* compositio conflata est, etiam sequentia, quæ *Trochiscos de Spodio*, *de Terra sigillata*, & *species Diatragacanthi*, constituunt, nimirum: *Spodium*, *Semen Sumach*, *Amylum ustum*, *Balaustia*, *Berberes*, *Gummi Arabicum assatum*, *Succus Agresta*, *Sanguis Draconis*, *Succus Hypocist. concretus*, *Bolus Armena*, *Margarita præparata*, *Terra sigillata*, *Corallia rubra*, *Charabe*, *Tragacanthum*, *Semen Rosarum*, *Portulaca*, *Thus masculum*, *Coni cupressi*, *Crocus*, *Glycyrrhiza*, *Saccharum Penidium*, *Camphora*, & *Trochisci Ramich*; *qui Trochiscos de Terra sigillata iterum ingrediuntur*: in *Trochiscis de Ramich* autem, præter reliqua, denuò sunt *Succus Acetosæ*, *Galla recentes*, *Santalum citrinum*, *Lignum Aloës*; *Caryophylli*. Ex quibus omnibus simplicibus, has *Compositiones* ingredientibus, si *Camphoram* excipias, & *Caryophyllos*, ne tantillum quidem virtutis destillatione elicies. Me, fateor, jam tædium fatigat, singula delineare: quàm apta enim, aut inepta sint ad destillationes, & aquas virtute imprægnandas, ex dictis patet, & ex dicendis clariùs adhuc manifestabitur. Videtur mihi Musica quæpiam hæc *Compositio*, ex dissonis & ingratissimis vocibus accumulata, ex quibus non harmoniâ, aut

centum, sed aphoniam expectes. Sic hæc ingredientia ad hunc affectum, illa ad alium, ordinantur: & *universaliter inepta sunt omnia* ad destillandum, præter paucula dicta, *binario numero* circumscripta; &, in rigore, illa ipsa duo, primariò, curandam Dysenteriam non respiciunt, imò contrarias affectui qualitates præ se ferunt; nisi aromatisationis gratiâ adjuncta sint. Dein Quercetanus non est assecutus Authorum mentem, qui *ejusmodi Compositiones* & *Trochiscos* evulgarunt. Non enim *aliis denuò Compositis inferendos, aut destillandos* præceperunt, sed ut in *proposita formâ, & substantiâ suâ, in Pulverem, & Alkahol, redacti*, Dysenterias, Diarrhœas, Cruenta Sputa, Hæmorrhagias, & Pectoris internas affectiones, persanarent: sin cui libitum foret, *Rotulas cum saccharo* ex iis conficiendo, quemadmodum *ex speciebus Diatragacanthi frigidi* consvetum est, ægros sublevare; hoc minimè improbandum foret.

De cætero, si, his omnibus jam examinatis, calculum quoque subducere placeret, de prædictis *Compositis*, & *eorum* etiam *ingredientibus*, quantum scilicet, *de unô aut alterô ingrediente*, hanc compositionem *Aquam Dysentericam* ditaret, & quantum post *quamlibet dosin*, hanc eandem *Aquam Dysentericam*, de *hoc vel illo prædictorum compositorum simplici, intraret*, divisiones essent nunquam tot, quin plures, uti in infinito sincategorematico fieri solet, & myriades atomorum sub divisionem caderent; nec minus risu dignus futurus calculator, quàm olim Plato, cum suo Deorum principio, aut, cum Pantamorphe, noster Aviceenas. Aliquod tamen specimen per transennam spectandum dabo.

Totam compositionem *Trochiscorum de Ramich* ingreditur *Ligni Aloës uncia semis*: Cùm *integra* hæc *Compositio Ramich* (prout *Dispensat. D. D. Augustanor.* inserta est,) pendeat *uncias novendecim*. Continet igitur *drachma una Trochiscorum* horum *Ramich*, *Ligni Aloës granum unum & dimidium, circiter*. Ergò, cùm sæpè dictorum *Trochiscorum de Ramich*, *drahma una tantùm* totam compositionem *Trochiscorum de Terra sigillata* denuò subintret; consequenter *de Ligno Aloës*, *cum his Trochiscis Ramich*, tota compositio *Trochiscorum de Terra sigillata* *granum unum & dimidium* acquirit. Ultrà nunc, integra *Trochiscorum de Terra sigillata* compositio, quam, uti dixi, *granum unum cum dimidio circiter Ligni Aloës* ingreditur, pendet *uncias tres, cum dimidia*. Continent igitur (quod benè notandum venit,) *drachma dua, cum dimidia, horum Trochiscorum de Terra sigillata*, (nam tantum subintrat, de his *Trochisc. de terra sigillata*. hanc *Aquam Dysentericam*, quam nunc eventilamus,) de dicto *Ligno Aloës*, *unam & dimidiam partem, dimidiæ sextantis partis, unius grani*: si ita loqui licet; nam alia non suppetunt verba, quibus rem extricemus. Jam porrò necessum est, ut ulterius progrediamur hâc subdivisione, si dosin eruere velimus, quantum scilicet *dosis una Aquæ hujus nostræ Dysentericæ* recipiat virtutis (cui immediatè immediatione virtutis, non suppositi, inest) è dictis *atomis, & minutiis Ligni Aloës*. Esto igitur, quòd extent totius hujus *Aquæ Dysentericæ libræ decem*, & propinentur, aut constituantur, *unciæ tres*, sive etiam *quatuor, ad unam dosin*; quæ erit *trigesima sexta pars* ipsius *Aquæ Dysentericæ*: quantum, quæso, constituet hanc *trigesimam sextam partem*, tanquàm *unam dosin* hujus sæpè dictæ *Aquæ Dysentericæ, de una & dimidia parte, decimæ sextantis partis unius grani, Ligni Aloës*? (Tantum enim atomorum, non plus, universa compositio, i. e. *decem libræ* hujus *Aquæ Dysentericæ*, & quidem virtualiter saltem, comprehendit, modo supra dicto.) Verùm hæc rudi Minervâ, & superficietenus, à me in censum sunt adducta; cætera enucleanda relinquo iis, quibus felicior Suada, & eloquentia obtigit; cùm nec Oedipus sim, qui pro Mysterii dignitate ænigma resolvam. Habet tamen curiosa hæc reflexio, & metaphysica speculatio, & ipsas suas utilitates. Eruet hinc sensatus Medicus, quàm procul extra forum Naturæ aberrent ejusmodi Authores, dum languida, & infida sua remedia, & compositiones, speciosô titulô, magnificisque promissis, velut infami stybio, adulterant, incautos Medicos alliciunt, & procantur; donec aliquando piscator ictus sapiat, & Medentes infamia notentur, dum Ægri, inter lachrymas orphanorum, præmaturiùs obeunt, luctuosâ sæpè catastrophe.

Hoc

Hoc emendato errore, quo ſcilicet *Compoſita Compoſitis* tavtologicè addi ſolent ad *Lapidem Hæmatitidem* ſuccincto calamo procedo. Omnibus in propatulo eſt, quod *Lapis Hæmatitis* medicamentum ſit aptum, proportionatum, ac fidum, ad curandas Hæmorrhagias, Fluxus Alvi cruentos, & Dyſenterias, ſive in ſubſtantia ſuâ, ſive in eſſentiâ debitè parata, exhibeantur. At nemo tàm eſt hebes, aut Philoſophaſter, qui aſſerat, *hunc Lapidem* idoneum eſſe ad ſuſtinendas ſimplices deſtillationes, & *liquores ex eodem eliciendos*, propriâ ſuâ virtute præditos. Omnes quidem in hac ſententia erunt, tantum liquoris & humiditatis ex eo profuſum iri, quantum ex pumicibus deſtillatis. Error hic, in genere, moris eſt, peccat, & excedit, in ſpe, & fiducia. Credunt enim ejusmodi Authores, quòd, ſicut in Cataſtam acti, ad inſolita revelanda ducuntur, ſic *Mineralia, Lapides*, & *fixiſſima quæq;*, ſub noſtra tortura, ad effectûs Thaumaturgicos; ad ſudandum liquores, qui regulariter illis non inſunt, ad *volatiſationem*, compellantur; negligentes interim, obſervare, quòd *ejusmodi fixa* etiam *ignem reverberiè* conſtanter ſuſtineant: quidni in Alembico repugnatura? Ergò nihil virtutis, vi deſtillationis, elicitur *ex Lapide Hæmatitide*, qui de naturâ *Chalybis* eſt, ac proinde Dyſentericis, Fluxu cruento, &c. laborantibus, aſylum, & ſacra anchora futurus, ubi *in ſubſtantia* propinabitur. Suadeo igitur, hoc in paſſu, Quercetanum, magnæ alioquin famæ, virum, demirari potius, quàm æmulari.

Venit ſub torcular, & noſtrum examen, *Succus Acaciæ: qui, ut inſpiſſatus, de Claſſe Vegetabilium*, & quidem *maximè terreſtrium*, eſt. Vires ejus ſunt adſtringentes, qui, ſi habuiſſet *partes tenues, ſubtiles*, & *exhalabiles*, illæ jam dudum in inſpiſſatione ejus exhalaſſent; quæ verò reliquæ, ab inſpiſſatione, manſere, utpotè *partes craſſiores, terreſtriores, adſtringentes*, nunquàm commovebuntur, licet in infinitum, per B. M. affusô liquore deſtillentur: quod, præter rationem, ipſa experientia evincit, & ipſe Quercetanus confirmat, qui compoſitionibus ſuis *decoctorum*, & *extractorum*, quibus hunc *ſuccum Acaciæ inſpiſſatum* crebrò adjunxit, (non obſtante, quòd modo deſtillandi opponantur) teſtis luculentiſſimus ſatisfacit.

Sequuntur *Aquæ deſtillatæ*, ad hanc quoque *Compoſitionem* derivatæ. Harum qualitates ex ante dictis notæ ſunt, ubi demonſtravimus, quòd *ejusmodi Aquæ nullas virtutes adſtringentes, aut ſapores acidos*, contineant, remanentibus hiſce qualitatibus in reſiduo, maximè, ſi largâ affuſione aquæ ſint deſtillatæ. Nihilominùs tamen *quædam ex his Aquis per Baln. v. vaporoſum, & ſine additione deſtillatæ, v. g. Chamæmeli, Verbaſci, & Plantagin.* vi ſuâ carminante, refrigerante, & conſolidante, iisdem affectibus deſtinari poſſunt, quibus hæc noſtra *Dyſenterica*, vel ipsâ rerum magiſtrâ Experientiâ. Nunc

Præcipit Author, ut *ſingula præmiſſorum Ingredientium ſtudioſe infundantur & exprimantur, ante eorum deſtillationem.* Ad vitandam autem hanc inutilem operam, repetantur dicta, *in Animadverſionibus noſtris ſuper Aquas deſtillatas, in genere*: ubi declaravi, quòd omnia, quæcunque deſtillanda, ipſum etiam *Cinamomum, Aniſum, & quæ partium tenuium ſunt, ſimplicia vegetabilia*, plus de proprio odore, & ſapore, fundant, ſi unà cum *affuſis liquoribus ſuis* deſtillentur, quàm ſi *prædictus liquor, à rebus* per colaturam, & expreſſionem, ſeparatus deſtilletur. Docui prætereà, quòd *Aquæ ex radicibus, herbis, floribus* (ſubintellige, deſtillationi aptis) *deſtillatæ*, longè antecedant illas, quæ *ex ſuccis earum expreſſis* eliciuntur; quare hîc eadem denuò inculco. Cæterùm, ſive *ſpecies, unâ cùm ſuis aquis affuſis*, ſive *aqua ſaltem, ſpeciebus affuſa*, & *denuò ab illis, per colaturam, & expreſſionem, ſeparata*, deſtillationi committantur; nihil tamen virtutis huic *Aquæ Dyſenterica* communicabunt: prout ex dictis ſuperiùs latiſſimè patet.

Opium quoque hanc *Compoſitionem* conſtituit, quod, ex mente Authoris, *narcotico Sulphure ſuo* veternum inducit, ideóque antequam compoſito uniatur, *à deleteriâ & narcoticâ qualitate*, ignis beneficiô, caſtrandum eſt. Hoc ipſum *Opium eſt ſuccus inſpiſſatus, aliquantò reſinoſus, partibus ſuis tenuioribus privatus*; quando per ignẽ, & inſpiſſationem, ejus qualitates tenuiores

res attenuatæ, exhalârunt; quæ solæ per Alembicum transire debebant. Quod si verò, ad *eliminandum narcoticum sulphur residuum*, (quod tamen non semper veternum inducit, observatâ competenti dosi) igni leviori subjicias denuô, quid, pro levi hâc destillatione, virium elicіendarum superfit, nescio. Imò *crudissimum Opium*, per se, adjectis liquoribus destillatum, nihil virium ferè narcoticarum tribuit simplici hâc destillatione: taceo, *exsuccum*. Servat enim, sicut reliqui *succi concreti*, vires suas. Igitur & *Opium* in hâc destillatione inefficax est.

Venio ad *Extractum Dysentericum* examinandum. Id ex quibus simplicibus conficiendum sit, facili conjecturâ assequor; quanquam ejus *Compositio*, inter *reliqua Extracta hujus libri*, non comparet. Utut sit, interim nominis, & Extracti, seu etymi; ratio, forma, & modus parandi, denotat, cùm, more aliorum Extractorum, parandum, quòd ad ulteriores destillationes planè ineptum sit. Quâ enim ratione id, *quod semel destillatum*, vel *abstractum*, in fundo tamen Alembici vires suas integras, à destillatione, retinuit, quomodo, *in secundâ destillatione*, vires suas, quæ sunt *adstringentes*, *roborantes*, *consolidantes*, communicabit? cùm omnes *res adstringentes* vires suas, inter destillandú, reservent, etsi decies repetatur ejusmodi destillatio simplex. Ergo & *hoc Extractum* citra propositum huic *Aquæ* ab Authore designatur.

Subsequitur *Crocus Martis*; ex naturâ suâ insigne Dysentericum, quem, puto, intellexisse Authorem, qui *sit Adstringens*, non verò, quem vocant, *Aperientem*. Uter horum sit, semper tamen *adstrictivus* in Dysenteria primas tenet; neuter tamen horum, citra manifestum errorem, unquam destillationi commissus fuit. Ut iterum atque iterum tantum Authorem demirer, quônam pactô tantas in Medicina hæreses docuerit, alienas à sensibus, & ratione. Verbis hîc parco, quibus hunc errorem convellam; Tyronibus hæc nota sunt, quibus notis fixa, à volatilibus, destillationes simplices, à calcinatione, & reverberatione, differant: vel ex ipsis Mechanicis evidens est, quòd *Metalla ex naturâ suâ durissima, fixa*, ut liquentur, intensissimum ignis gradum, & follis subsidium, requirant; & ut *in Crocum* abeant, tanquam *in corpus, omnibus suis qualitatibus fixissimum*, ignem reverberii (quô nihil efficacius) efflagitent. Qui ergò per destillationem, affuso tantùm liquore simplici, in altum deduci poterunt, ac inauditâ metamorphosi, cùm *fixissima* sint, instantaneâ actione *in volatilia* transibunt, ut instar aquæ per Alembicum ducantur? Implicatorium sanè est, nisi quis, sine fronte, & veritate, retorqueat absurdum illud; nimirùm, *manent etiam in fixis virtutes volatilium*. Cui quidem, pro dementiâ suâ, Helleborum suaderem potiùs, quàm literatè responderem. Quæro tamen, nùm ignis reverberii remissioris gradûs sit, quàm destillatorius; quod ad oculum falsissimum est. Si ergò in igne reverberii volatizari non potuit, aut, si potuit, quod volatile fuit, evanuit: quomodo ergò per destillationem volatilisabitur? Dices; contingit hoc beneficiô vehiculi, quod, Dædaleâ ope, Icaro suo extemporaneas affigit pennas, & eum volatizat. Verùm indignum est hoc Philosopho dogma: experiuntur longè alia exercitati Chymicorum actûs; quibus notissimum est, quòd *fixa virtute suâ leges fixorum* teneant, & *volatilia volatilium*, & fixa præstent volatilibus. Noverunt etiam Adepti, non cuivis Unguentario à Patre Luminum datum, ut, remotô ab oculis peplo, ac velamine, in luce ambulent, ac cognoscant, quàm arduum sit, *fixa volatisare*, & *volatilia fixare*; idque non accidere, nisi vocatis in auxilium principalibus Chymicorum auxiliis, quibus *volatilia per diuturnum & siccum calorem*, fixantur, & *fixa*, beneficio *diuturnæ putrefactionis*, volatisantur. Hæc non Rhetorem, sed Chymicum consummatissimum exigunt. Verùm hîc Rhodus; hîc salta. Sanè, me pœniteret operæ locatæ sudoris & laborum, tàm tædiosum tractare argumentum & surdastro fabulam canere, nisi Medicinæ Tyronibus, velut cum lacte, per discursum, genuina Chymiæ & Pharmaciæ principia, & theoremata, simul instillarem; queis instructi, indignas Authorum nænias, & aniles fabellas, declinent; ne dein-

deinceps ejumodi mendosa dogmata, in manifestã Ægrorum, & Medentiũ, perniciem, virulento fomite, transplantentur.

Penultimom hujus *Compositionis* ingrediens *Crocus* est *Orientalis Vegetabilis*: quô pertransito, & examinato, *Compositioni* huic colophonem impositurus sum. *Aroma* sanè *preciosum* est, à nonnullis, per antonomasiam *Philosophorum Aroma* dicitur *Crocus*, virtute gaudens anodina, somnũ adfert, pectoris affectiones respicit, cor tutatur, ac vitales ejusdem demulcet spiritus: præsertim verò vis ejus anodina elucet; unde iteratò eum variorum Authorum *Compositionibus* substitutum videmus: quô & motivô fortè ductus Quercetanus, eum *Aquæ Dysentericæ* inseruit. Quæri igitur potest, nùm *Crocus*, juxta artis, & naturæ, leges magis in *formâ Extracti*; an sub *Destillationis*, *Liquoris eliciti*, *formâ* præparari debeat? In formâ *Extracti* ubique in Officinis prostat; in *Liquore destillatus*, nullibi locorum reperitur. Ad hoc quæsitum cum fundamento respondeo, si rigorosè loqui velimus, nec sub *Destillationum*, nec *Extractorum*, formâ *virtutes*, & *Balsamicas Croci partes*, perfectè contineri; plus tamen *ejusdem* *Extracto* virium correspondere, quàm *Aquæ ex eadem stillatæ*. Satiùs ergò foret, si citrà nauseam ægrorum accidat, *Crocum in substantiâ suâ*, non violatum, medicamentis addere; aut *Essentiam* ex eò parare. Cuicunque enim *menstruo aqueo*, vel *spirituoso*, committatur, virtutes suas illi concredit. Nam, sive cum *Spiritu Vini*, sive *Aquâ*, eum extrahas; fieri non potest, quin, in *menstrui illius abstractione*, ad legitimam *Extracti consistentiam*, plurimæ partes spirituosæ & volatiles avolent: quam jacturam resarcire non poteris, more à nobis superiùs edoctô, in *Extracto Absinthii*, scilicet *per additionem Olei Essentialis Croci*, quod nullibi extare legimus, nec vidimus. Ut autem ex *Croco sal eliciatur*, caro constaret, & falsum foret, ne dicam, insulsum. Non enim ex *uncia una*, *aut altera* (prout multi superstitiosè credunt, quando, stupido ausu, è residuis quandoque, à destillatione, paucis speciebus *salem fixum* educere præcipiunt) *sal in copiâ* elici potest; sed libræ aliquot quandoq;, vegetabilium quorundam, non sufficiunt pro eliciẽda *unâ*, *vel alterâ*, *drachmâ salis*, prægressâ legitimâ incineratione. Quod si Scioli quidam observarent, non temere adeò præciperent, *ex paucis vegetabilibus*, in magna quantitate, *salem fixum* extrahere. Cùm ergò *partes illæ spirituosæ Croci* exhalent, neq; conservari, nec redintegrari possint *in Extractis*, deficiente *Oleo & sale Croci*; sequitur, quòd *Extractum Croci* in multis ejusdem virtutibus deficiat. In destillatione idem nodus Gordius solvendus est. Nam quod in *abstractione Extracti Croci*, *de partibus tenuioribus athereis* perit, vel unà cum menstruô, per destillationem abstractô, ut justam *consistentiam Extracti* possideas, evanescit; idipsum, vel easdem planè *partes tenuiores Croci*, *in destillatione aquarum conservamus*, ne evanescant: interim tamen *partes potiores*, *roborantes*, *terrestriores*, *maximi effectûs*, in destillatione subsidunt; quibus aquæ, ab eodem destillatæ, penitùs viduatæ sunt. Neq; etiam illud, quod *à Croco*, *in destillatione*, *residuum manet*, cum commodo aquis restitui potest; quò minus aquæ nauseosæ exindè evadant: quod ut quàm maximè caverem, omnem movi lapidem, in *præfatis meis Aquarum Compositionibus*, adeò, ut, ubi *Crocum*, ad aquas destillãdas, v. g. Cordiales, Alexipharmacas, Hystericas &c. destinavi, semper *Croci proportionatum pondus reliquis speciebus* addiderim, quò aquis destillandis *tenuiores partes suas* communicare posset: ipsi deinde rostro Alembici *particulam Croci* indidi, ut partes insimul roborantes, tanquam copiosiores, ejusdem transeuntibus spirituosis aquis imprimerentur & consignarentur. Ex his inferes, L. B. Atuhorem hunc solùm deliquisse in *proportione ipsius Croci*, huic *Compositioni* additi, cujus *unam* saltem assignavit *drachmam*: quasi verò *drachma unica* vires copiosas anodinas adstrigentes, & roborantes, possideat, & aquæ communicatura sit. Satiùs igitur, me judice, egisset, si *Crocum rostro capitelli* immisisset, præsertim in exiguâ quantitate hâc, ut, communicatis partibus tenuioribus, & roborantibus, etiam crassioribus, refluos liquores, & *Aquam Dysentericam*, velut *Essentiam*, exaltasset; cùm non sit *remediũ in Dysenteria ferè præstantius*, *Essentiâ aut Extracto*, *Croci*: quæ omnem Aquam; *è Croco* stillatam, longè exsuperant; quantumvis in magna copia destillationi commissus fuisset *Crocus*.

Quòd

Quòd si verò, L. B. expetas Regulam, & Modum, quô medicamentum efficax parari possit, Essentiam, & vires singulas *Croci* plenè referens; subsequentem observato Methodum:

℞. Croci Austriaci, seu Orinentalis, uncias tres.
Huic, Alembico vitreo immisso, superaffunde
Spiritûs Vini rectific. atque duabus vicibus à recent. flor. Lilior. conval. s. q. abstracti,
Aq. Flor. Arantiorum, per *Baln. n. vaporos.* stillat. ana libram unam.

Factâ pòst maceratione, diebus aliquot, in leni calore, evocetur, destillando in B. M. vel vaporoso, *totus affusus Spiritus, & Aqua*: quâ servatâ, intereà temporis *Crocus*, *in fundo Alembici relictus*, extrahatur cum *s. q. Spiritus Vini*, *repetitis vicibus affusi*, usque dum omnis *Tinctura Croci* extracta sit. *Extractiones* pòst, seu tincti *Spiritûs* omnes filtrati, in Alembico vitreo, per Baln. Mariæ abstrahantur, ad *Extracti* consistentiam. Hoc *Extractum* nunc solvatur cum priori *Aquâ spirituosâ, à Croco abstractâ*, filtretur, & diligenter custodiatur, tanquàm excellentissima *Croci Essentia*, in frigidis æquè, ac calidis affectibus proficua. Nam etsi illam libenter cum *destillatis* tantùm *aquis*, nullô adjectô *Spiritu vini*, conficere præcepissem, obstitit tamen hoc, quòd essentia, istô modô parata, subsistere ad tempus nequaquam possit; quin situm prôtinus contrahat, ad brevissimum tempus vix duratura.

Et sic, cum *Croco*, examen, & censuram, in has tres *Aquarum destillandarum* Quercetani *Compositiones* erroneas, concludimus; in quibus non parvos, nec leves, defectûs Soli habes expositos, rationibus Physicis, solidis, Experientiâ ipsâ, & vel ipsius Authoris testimonio, dilutos.

Habes nec non, L. B. Regulam, & normam, aut, si mavis, Lydium lapidem, ad quem reliquas, hujus Authoris, *Compositas Aquas* probes, & explores: quæ sanè tot scatent erroribus, quot constant ingredientibus; ut meritò tantô virô indignas censeas, & Apocryphas dixeris.

Hoc autem grave laboris opus in Tui, L. B. favorem & commodum suscepi; ut deinceps, tot adductis rationibus Physicis, & Practicis operationibus, confosso propriis argumentorum telis Authore, videas, quânam via imposterùm incedas, mediâ tutissimus. Hanc ego Tibi, spinis & sentibus antehac infamem, ac horridam, meo candore tritam, ac regiam effeci, &, velut digito innuens, manu Te duxi, ad sacram invidiam, utinam æmulationem, cæteris Scriptorib, qui secreta, & talentum suum intra se suffocant, ac novercali odio retrò agendæ Posteritati injurii, defodiunt, & tumulant.

Transeo à Quercetano ad quasdam *Aquarum destillandarum Compositiones*, *ex Armamentario Hadr. Mynsichti* depromtas; quas pariter æquâ lance libraturus, explorabo; num illud, quod hæ *Aquæ*, & aliorum *Medicamentorum Compositiones*, gloriæ ac famæ pondus præ ferunt, à parte rei contineant. Sit ergò, quæ agmen ducat,

AQUA ANTIPHTHISICA MYNSICHTI;

quæ sic se habet:

℞. *Cons. Radic. Consolid. major.*
Rosar. rubrar. ana lib. j.
Mica panis tritic. ℥ iiij.
Pinearum mundat.
Pistach. virid. ana ℥ iij.
RadChina ℥ ij.
Flor. Epat. albæ,
Rorismarini,
Medull. nuc. Indic an. ℥ j.
Macis ℥ ß.

Confractis & contusis affunde, in mortario capaci,

Aq. Pulmon. vituli,
Plantaginis,
Caponis, *an. lib. j.*
Cinamomi bugloss.
Veronicæ,
Scabiosæ, *ana lib. s.*

Stent in Infusione per octiduum, aliquoties in die movendo; postea adde

Succi Tussilaginis expressi,
Lactis caprini, *ana lib. j s.*
Sanguin. Porcelli unius,

Lima

Limacum è suis testis extract. & contus. ℥iß.

Hepat. Gallinarum num. tria,

Croci Oriental. ʒj.

Denuò misce, & B. M. per Alembicum destilla.

Affinis *hæc Compositio* est *Aqua Dysentericæ Quercetani*, pauca, vel nulla, ingredientia numerans, quæ apta destillationi, aut liquorem destillatum fœcundent. Sterilem hîc habemus messem; paleas nihilominùs eventilabimus, ut illam horreo aptemus, quam conservandis & relevandis Ægris aptam judicaverimus; servatò ordine, quem suprà observavi.

Primum obtinet locum, *Conserva Rad. Consolidæ major.* Cujus *radicis* Crasin quod attinet, *natura terrestrioris est, omnis odoris expers, perpaucô sapore prædita.* Si cum *Aqua* coquatur, vires ejus intactæ manent in *decocto*, quod mucilaginosum & viscidum reddit; adeò, ut exindè nonnulli suspicati fuerint, *Radices* has tantâ vi glutinante, & consolidante (observatâ etymologiâ nominis) pollere, ut, si carnibus frustillatim sectis, in lebete coquendis, uniantur, novum inter eas unionem producant, & unum quantitativum constituant. *Hæc Radix in vulnerariis potionibus & decoctis* principaliter dicatur: (illud tamen observando, ne modus in *decoctione*, quæ levis esse debet, excedatur, quòd mucilaginosum aliàs datura sit liquorem,) quare adversus ulcera, virtute consolidante, & nonnihil adstringente, foris, & intùs, vulneratis adhibita, multum conducit: quòd si verò diutius *coquere* contingat, ad mucilaginem usque, sanandis herniis, & glutinandis, desoris, lege artis, cum reliquis adhibita, aut in forma *Cataplasmatis* extensa, inservit. Utut autem procedas, sive *Cataplasma*, sive *Decoctum*, ex illâ appares, *quidquid virtutis consolidantis & glutinantis* in se continet, omne illis communicatur, ne minimâ parte ejusdem per superiora exhalante. In his circumstantiis, quid efficaciæ, beneficiò *destillationis, ab hâc radice exspectemus?* Annon *Decoctio*, & *Elixatio*, violentior est *Destillatione*, affusò liquore, factâ in M. B. aut vaporoso? At si *in decoctione vires ejus non elevantur* ad superiora, sed *in decocto* latent; quî fiet, ut per *Alembicum* ducantur? Ut adeò hæc *Aqua Antiphthisica* nihil minùs, quàm *virtutes Consolidæ* referat. At, concedamus, posse fortè ex *Radice, recentissimè effossâ*, beneficiò Balnei nostri vaporosi, fine addit. destillatâ aliquid virtutis, unà cum humiditate elementari, exhalare; sed, quæso, ad quid perditio hæc, quòd ejus locò, *Conserva ejusdem, propter sacchari admixtionem*, ad destillationem ineptissima, substituitur: cùm *Conserva hujus libra una*, pro tertiâ saltem sui parte, *unciis quatuor scil. è Radice* constet; reliquæ duæ partes, *unciæ scilicet octo, ex Sacchare* sint, pretiumque Conservæ pretium Radicum decuplo adæquet, aut superet. Quid, quæso, *ex Sacchare* destillando eliciet prudens Medicus, aut Chymicus, quod pridem tot *torturis, coctionibus, clarificationibus, in primâ sua confectione*, ad debitam & solidam consistentiam redactum est, antequam ex peregrinis regionibus, quasi ultimâ Thule, ad nos defertur? An enim destillationi subjiciet? An *Conservæ*, seu *Radici destillandæ*, per Alembicum, & Balneum vaporosum, *Saccharum* humiditatem conferet? Lixes, quantum voles, coque, recoquito, aut destillato, *Conservam* hanc, diebus & noctibus; firma & fixa, cum omni virtute suâ, in residuo durabit, ne vel atomo virtutis in Alembicum stillante, aut elevatâ. Num imbecillis juventus hîc ab Authore instituenda venit, quæ nucibus & bellariis in obsequium trahitur; an ad Medicos ei sermo est, dum futilia ejusmodi documenta proponit? Annon satius esset, *ipsam Conservam, sub formâ Ægris gratissimâ*, iteratò suadere, & sic Phthisicis consulere, quàm saccharum prodigè immolare?

Succedit & altera *Conserva*, ex *Rosis* parata, eandem cum priori induta larvam; quanquam ab eâ nonnihil discrepet: quòd *Conserva Rosarum* aliqualem *fragrantiam, vires, facultatesq. Cordiales, Cephalicas, & refrigerantes*, inter destillandum, communicet; nihilominùs tamen *residuas dotes, ac vires, Rosarum magis roborantes, mediocriter adstringentes*, hepati ac pulmonibus dicatas, ac summè desideratas, unà cum *sapore suo amariusculò*, inter destillandum, in residuò deposìtet. Unde Praxis nos docet, quòd *Conserva Rosarum*, iteratò Phthi-

 sicis

ſicis exhibita, plurimum conducat; non item *Aqua Roſarum*. Verùm profuſio hæc *Roſarum*, *unciæ* ſcilicet *quatuor*, tanti non eſſet ponderis, quin ſimulare poſſemus, niſi & *dupla ſacchari quantitas*, *unciæ nimirum octo*, quibus *una libra Conſervæ Roſarum* paratur, maleſanâ prodigalitate peſſum irent; quod ex dictis liquet. Pretium igitur huic *Aquæ Antiphthiſicæ*, non à præſtantibus *Roſis in Conſerva*; ſed à pretio, & ſumptibus *ſacchari*, Ægro luendis, accedit; quatenus *ſaccharum*, ad aquas ſtillandas, auctiori doſi imperatur; cum ſine hoc, præſtaret, deſtillare.

Nunc de *Panis Mica* ſermo mihi habendus eſt; quam cùm primâ fronte huic *Compoſitioni* inſertam legerem, facetum illud mihi mens ſuggeſſit, quòd hîc Author Medicinam pauperum, aut ollam in ſubſidium egentium proponere voluerit. Quis non ſubrideat, hæc ſecum altius ruminans, quòd *Aqua, ex Micis Panis deſtillata*, Phthiſicos curare debeat, quos nec *unciæ aliquot Panis*, in ſubſtantia, indies per ſe, aut in Panatellis devoratæ, à Phthiſi liberare valent? Si Phthiſici ex *deſtillatis Micis Panis* illicò nutriri poſſunt, cur non *Panis & Mica*, in Eſſe ſuô, & ſubſtantiâ, exhibentur? Ego in hâc ſententia ſum, quòd *uncia una Panis*, *in ſubſtantiâ exhibita*, plus enutriat, quàm *omnis Aqua*, *ſimul & ſemel exhauſta*, quæ è decem libris Panis exſtillârit. Et verò quid, per deſtillationem, *à Micis Panis* exprimes virtutis? Unô verbo dicam; *Nihil! Aqua prodibit elementaris*, *virtute nutritivâ intactâ*, *ſed ad reſiduas ſubſidente*, ut, qui, licet per integrum diem coctus fuerit, Panis, nihil tamen deperdat de partibus ſuis nutritivis. Nam (Philoſophum conſulo,) ſi *partes aliquæ volatiles*, aptæ natæ ad deſtillandum, *Micis Panis* ineſſent, annon violentâ illâ Panis coctione, quæ in piſtrinâ indies accidit, quicquid *ſpirituoſum*, *& exhalabile*, *Panis* contineat, volatizatum evaneſceret? Et, rebus ſic conſtitutis, *Pane veſceremur*, *ad nutriendum inidoneô*, omni ſubſtantiâ in furno, & igne, exutô. Sanè indignitas rei, & argumenti, ad ulteriora me progredi cogit.

Pineæ, *& Piſtachia virides*, huic *Compoſitioni* cur inſerantur, haud ſatis aſſequor. *Bellaria* ſunt, *Fructûs nutritivi*, culinis, ac quadris, quàm Officinis noſtris, pro deſtillatione, aptiores; ex quibus pariter, etſi ſæpiùs deſtillationibus adhibeas, nihil utile elicies, *fructibus decoctis*, *cum omni ſuâ ſubſtantiâ*, in reſiduo manentibus; quos ſi, etiam à decoctione diuturnâ, iterum debitè ſiccares, *Oleum proprium*, & *genuinum*, exprimere poſſes. Quid ergò in deſtillatione virium dabunt, qui in alimentum, aut condimentum, potiùs nati ſunt? Ut ex iis variè noſtri *Cibi condiantur*, vel contuſi *Emulſionibus* adhibeantur; & ſic, in ſubſtantiâ exhibiti, nutriant, humectent, impinguent, Phthiſicos; minimè verò deſtillentur. Igitur & hæc duo planè inutilia, *Aquæ* hujus ingredientia, dimittimus; cùm nihil frugis in deſtillatione fundere habeant.

Succedit *China Radix*. En! *Cantherius in Portâ*. Quis non (Deum immortalem!) tàm inſulſa præcepta, tàm inconcinnam hanc deſtillandorum legem, & ametriam, nauſeet, & abominetur? Cui unquam adeò *pro Cerebro palea obtigit*, ut *China Radicem*, nullô ſapore, niſi ſubadſtringente, præditam, inodoram, minimè aromaticam, deſtillationi committere velit; quam tamen totus Medicorum populus coqui, recoqui, jubet, & ordinat, ut ejus vires, & indoles, inter decoquendum extrahantur, & ægris propinentur? Indignitas rei (pace tuâ, L.B.) hoc mihi verbum extorquet: Trabes imposterum, & paleas, deſtillabimus, & convincemus Majores noſtros, quòd falſum ſit, quin ex quôvis trunco fiat Mercurius. Tu interim, L.B. *Chinam*, mecum, *Extractis*, & *Decoctis*, deſtina; ſenſatus futurus Medicus.

Pedem moveo ad *Flores Epaticæ albæ*, & *Roriſmarini*, vel ipſum *Roremmarinũ*, quos ſuccinctò examine dimittã. *Flores hi Balſamici*, fragrantes, & aromatici ſunt, præcipuè *Flores Roriſmarini*: quare in confeſſo eſt, quòd, inter deſtillandum, communicatis partib, ſpirituoſis & rarefactis, *Aquas* ſuas imprægnent. Illud ſolùm deſiderem, quod non *auctiori doſi*, aut *pondere*, hanc *Compoſitionem* ſpectando, ordinati fuêre; unde multũ viriũ accederet huic antiPhthiſico Liquori. Ego, pro eâ, quâ ducor, ratione, potiùs *Conſervam Florũ Anthos*, & *Hepaticæ albæ*, unà cũ Conſervis ſuprà evẽtilatis, Ægris ejuſmodi exhiberẽ, ſervatâ doſi & tẽpore. Ex quibus. quin

quin plus levaminis, & virium, quàm ex destillata hâc *Aquâ*, sensuri essent Phthisici tabescentes, nullus dubito.

Ordo tangit jam *Medull. Nuc. Indic.* Posset autem quis in hoc nominis etymo dubius hærere, quid per *Medullam* hîc Author intellectum velit. Non agnosco aliam *Medullam Nuc. Indicarum*, quàm *ipsas Nuces Moschatas;* quia hæ sunt vera *Medulla Nucum Indicarum*, inclusæ priùs cortici duro; qui cortex iterum obductus est tenuiori involucro, eôque flavescente rubeo, seu *Floribus Macis* dictis; quæ contenta omnia, exteriùs, putamine, seu carne satis crassâ, aut pulpâ, rursum teguntur; hæcque per maturitatem dehiscit, ut in Juglandibus; ad quarum æmulationem & formam hæ producuntur. Non igitur persuaserim mihi, Authorem hanc *Carnem à Nuce Indica conditâ totâ*, neq; conditæ *hujus Nucis nucleum* integrum, qui verè *Medulla Nucis hujus condita* dici meretur, intellectum voluisse, (recens enim, vel cruda, Nux Indica hîc terrarum non reperitur) sed potiùs *Nuces Moschatas ipsas*. Ambiguum nihilominùs me, & alios, reddere potest, abbreviatio, vel non integra expressio, Casus, & Numeri. Si enim per abbreviationem, & contractionem, scripta hôc modô legas; scilicet, *Medull. Nuc. Indic.* tam in Singulari, utpotè *Medulla Nucis indicæ;* quàm in Plurali Numero, nimirum *Medullarum Nucum Indicarum*, intelligi propositio potest. Si in Numerô singulari accipimus, utique *Carnem* intellexit, *à Nuce Indica conditâ;* quia unica ejusmodi Nux, Carnis, quam vocant, quæ exterior Nucis cortex est, pulposus & carnosus, *unciam unam, si magna*, continere potest: non autem *veram, & unicam, ejus Medullam*, quæ ipsa *Nux Moschata* est, & *drachmam unam, vel alteram*, vix pendet, etsi grandiuscula sit. Si verò pro Numero Plurali sumamus, *Nuces Moschatas communes* eundem intellexisse, & vulgares, credendum, (nolim enim ego Authorem hujus erroris arguere, quasi *de Nucibus his conditis Medullam quoq; conditam* sumere præcepisset) quia pluribus haud opus fuisset *Nucibus conditis*, quàm una, vel unâ cum dimidia, pro uncia una carnis, vel pulpæ, ab ea desumenda. Ego pro parte Authoris hujus litabo, &, quantum hariolari licet, arbitror, illû intellexisse *Nuces Moschatas vulgares;* non earum Carnem, quam Pulpam Nucum Indicarum conditarum vocant; neque harum *conditarum Nucum Medullam veram, intimè inclusum Nucleum*, etiam conditum, (quòd erroris & dispendii res plena foret, quia *Nuces Moschatæ communes* idem, & plus, hîc præstare possent; cum idem sint, & multò leviori pretio habendæ.) Etenim à *carne hâc condita Nucum Indicarum*, tanquam multum jam coctâ priùs, in ejus conditurâ, Aqua destillanda ferè nullas vires mutuare posset, partibus nimirû tenuioribus, in earû coctura & conditura expulsis: & satius foret, hanc *Carnem conditam* Phthisicis, aut Marasmo consumptis, in suô Esse propinare & exhibere, quàm Aquam, ab eâ destillatione elicitam, in usum vocare. Stemus ergò in hâc conclusione, quod Author intellexerit Nuces *Moschatas vulgares;* & cessat omnis impugnatio. Nam illæ ad destillatas Aquas stomachicas, roborantes, & similes intentiones, utilissimæ sunt; quamvis in suo Esse, ad aromatisanda fercula, Dysentericis magis idonea arbitrer, tanquam condimentum nulli non amabile.

Hanc doctrinam & ad *Macerem* subsequentem extendi velim, potiore scilicet jure, ad *condienda fercula* Dysentericorum, quàm *Destillationes* similes, expetendam. Plura igitur de illa non commentor.

Subsequuntur hæc Aromata *Aquæ destillatæ:* inter quas *Pulmonum Vituli, & Caponis, ejusdem Authoris* præcipuæ extant; earumque *Compositiones* huic *Aquæ anti-Phthisicæ, in Armamentario suo*, statim postposuit, non citra magnorum errorum lubrium. Quam ob rem, è re fore, duxi, ut *Compositiones* has, per parenthesin quandam, datâ hâc occasione, quàm brevissimè examinem. Verùm, ut L. Amicus perspicacissimè videat, quàm multis absurditatibus hæ *Compositiones* contaminatæ sint; ruminet ea, quæ, de *destillationibus Hirundinum, & Animalium, priùs decoquendorum*, cum fundamento in re, docuimus: ex quibus clarè eliciet, quòd in his *Compositionibus (Aquarum* scilicet *Caponis*, & *Pulmonum vituli)* aliud non lateat, quàm ementitii colores, & Meretricium stybium, quò

cas defucant; Poma Sodomitica, quæ intus cinerem nutriunt; ſpecioſi tituli, & magnificæ ſc. polliciationes, quibus toti mundo illudunt atque imponunt. Nam, ſi *interiora vituli*, *Cor* ſcilicet, *Pulmones* & *Hepar*, item *Capo*, cum adjectis inſuper *Radicibus*, *Herbis*, & *Fructibus* pluribus, ſpirituoſi quippiam, & partium tenuium, abditum tenuiſſent, quod mediante deſtillatione elici poſſet; illud utique *in pravia ſufficiente*, *ac longiſſima decoctione*, quam præcepit, exhalante vapore, utut vas clauſum fuiſſet, (quemadmodum in arctè clauſo vaſe nihil coqui valet; ſicuti alibi demonſtravimus) jam tùm perſpiraſſet. Sed quis unquam Medentium hoc novatum dogma ſecutus eſt, ac Ægris *vapores*, *& delicatis carnibus*, ut *Caponibus*, & *Gallinis*, *inter decoquendum adſcendentes*, artificiosè concentratos, in ſubſidium virtutis nutriendæ, & corroborandæ, exhibuit? Annon præferendæ *ipſæ Carnes?* cùm vapor ille, inter coquendum à Carnibus exhalans, propriè aquæ elementari poſſit æquiparari, quæ, inter deſtillandum, (quod, remisſiùs decoquere, appello) ſuperiùs, in ſummo capitelli, in aquam ſe reſolvit, ac ſenſim in receptaculum exſtillat. Et abſurda eſt, profectò, *illa Animalium*, *eorumq; partium*, *ac plurimarum rerum aliarum*, *inculcata decoctio pravia*, ante earum deſtillationem. Deberent enim exactiſſimum temporis punctum definire, quàm diu illa coctio continuanda ſit, ne quicquam laudabile, ſi fortè intenſiùs, ac nimis diu, coquerentur, vaporetenus exhalaret: & conſequenter, quô oculi ictu vapor efficax, enutriens, corroborans, reficiens, ac alimentans, incipiat avolare, & exhalare, ad clepſydram, aut rotatile horologium, dimetiendum foret; quod ſanè ridiculum & phanaticum. Ratio hujus eſt, quoniam *omnia Vegetabilia*, ſubintellige, quæ deſtillationi apta, aut aptanda ſunt, nec non *Animalia*, quoad *Spiritûs* ſuos *vivificos* eliciendos, (uti ſuperius tradidi, in ſimili deſtillatione) ſtatim, inter ſumma initia, *efficaciores ſuas partes* reddunt; *& Aqua*, *quæ ultimò*, *& noviſſimè exſtillat*, habitâ proportione *ad primam*, nullius ferè, aut ſaltem inferioris conditionis, & efficaciæ eſt; experientiâ id ipſum atteſtante; quod quidem nec Tyronibus in Pharmacevticis ignotum manet; & manifeſtè, in ipsâ deſtillatione *Aquæ Cinamomi*, vel alterius, demonſtrari poteſt. Si quis igitur in transverſum agi, & rotari ſe ſinit, ut credat, quod promiſcuè, *omnium rerum Vegetabilium*, *Animalium*, *& Mineralium virtutes*, in conſimili ac uniformi deſtillatione, per Alembicum elici ac transire poſſint (quod vi proceſsûs, & præceptorum, quæ in innumeris Authorum *Compoſitionibus* extant, ſequitur) neceſſariò inferendum eſt, *illas partes tenuiores*, *& rerum virtutes*, in primâ ſtatim deſtillatione transire; quod Natura ipſa, in omnibus aliis deſtillationibus Vegetabilium, aptorum ad deſtillandum, uti dictum, obſervat; notumque eſt iis, qui Pyrotechniam tractant, ipſorumq; diſcipulis. Quod ſi hoc verum eſt, uti certiſſimum, quidni, *in præmiſſâ valida coctura*, ab Authoribus ſedulò præcepta, non *craſſiores*, *ſed rariores*, *& ſubtiliores partes* inprimis, uti connaturaliter fit, vaporetenus exhalabunt; *minùs verò efficaces*, *& terreſtris genii*, *ac effæminata*, in fine ſubſequentur, aut à coctura in reſiduo manebunt? Si cui difficilè ſit, huic aſſentiri, periculum is faciat cum *Cinamomo*, *Caryophyll.* *Aniſo*, *Roſis*, quæ decoquat, affuſo priùs liquore, prout *Capo*, *interiora Vituli*, *& permulta Vegetabilia*, cocturæ ſubjici jubentur, donec nimirum, uti volunt, carnes ab offibus decidant: *illa deinde, ſatis ſuperq; cocta*, deſtillet: &, mehercle, deprehendet, *omnem efficaciam & eſſentiam*, *odorem & ſaporem*, ab illis receſſiſſe, & inter coquendum, ſi non in totum, ſaltem maximâ ex parte, exhalaſſe. Vice versâ, ſine præcedanea illâ cocturâ, quæ deſtillantur, vires integras, ſpiritum, & eſſentias, aquis ſuis imprimunt, eaſque iis nobilitant. Quid igitur hæſitas, quin firmiter aſſentiaris, hoc ipſum evenire in præſenti caſu, ubi importunæ adeò destructivæ rerum cocturæ ſuadentur, & docentur? Num natura ſibi habenas, & camum injici patietur, ut, retrogrado curſu, noſtris auſcultans fabellis, & irritis conatibus, aut in transverſum agatur, aut, velut œſtro percita, hærens, *fructuoſas animalium partes*, *Eſſentiam*, *Craſin*, *& virtutem Caponis*, *interiorum Vituli*, *Radicum*, *Herbarum*, *&c.* in edo-

edocta decoctione, velut claustro, (nostro imperio) detineat, donec mitiori judicio, imperatâ à nobis destillatione, vinculis libera, quâ data porta, demum erumpant? An nesciunt hi Authores, quòd excentrici naturæ motus, & exotici partûs, aliud nil sint, quàm monstra Universi? Nemo igitur persuadeat sibi, id fieri, & practicari posse. Et hæc, de *perperam susceptâ coctura*, sat dicta sunto.

Jam verò, si ipsa *Animalia, & eorum Partes, Radices, Fructus omnes, & Vegetabilia plurima*, paucissimis exceptis, quæ *duabus hisce Compositionibus*, *Aquarum* nimirùm *Pulmonum Vituli, & Caponis*, inserta sunt, penitius consideremus, illa, licet, sibi relicta, non coquantur, nihil tamen de genuinis viribus suis, & qualitatibus nutritivis, confortantibus, reficientibus, consolidantibus, conglutinantibus, per destillationem fundunt; sed *dictæ virtutes omnes* in residuo manent: eò, quòd *illa Vegetabilia omnia terrestrioris* generis sint, *decoctionibus* potiùs, & *extractionibus*, apta, nequaquam verò *destillationibus*. *Animalia*, pariter, aliam *destillandi* rationem & dexteritatem exposcunt, si quis eorum *vires*, & *substantiam* elicere velit: prout videre est in doctrinâ, super *Aquas Hirundinum* destillandarum, à nobis superius tradita. Aliàs naturâ sic comparata sunt *Animalia*, eorumque *Carnes*, ut vires suas nutritivas, restaurantes, licet diutissimè coquantur, nihilominùs integras sibi reservent; quibus deinceps nobis in alimentum cedunt, nutriunt nos, & restaurant. Quod spectat deinceps alia quædam, *has binas Compositiones, Aquarum Pulmonum Vituli, & Caponis*, ingredientia, *Species*, putà, *Diamargarit. frigid. Sem. quatuor frigida majora, Micam Panis, Conservam Rosarum, Polytrichi, & Borraginis*; quàm perfunctoriè, & malè, hæc ad destillandum decreta sint, ex superioribus, efficaciter, & demonstrativâ methodo, adductis, clarè apparet. Adeò, ut *hæ binæ Compositiones*, præter paucula, puta, *Cinamomum, Macerem, Anisi semen, Hyssopum, Salviam, Aq. rosarum*, utile nihil contineant, à quo hæ binæ *Aquæ* eximias vires derivare possint; ac, velut *Aqua nostra antiphthisica*, (quã de præsenti sub censura habemus) vel potiùs *Compositio* ejus, mendosa, & *Aqua* effœta ac sterilis est; sic & *hæ binæ Aquæ*, cum illa *Antiphthisica*, unum monstrum producentes, haud speciosius promereantur encomium.

Restant nonnullæ *Aquæ simplices destillatæ, hanc aquam nostram Antiphthisicam constituentes*, examinandæ. Sunt autem *Aquæ Plantaginis, Cinamomi, buglossata, Veronicæ, Scabiosæ*: inter quas *sola Aqua Cinamomi, virtute & Spiritu turgens, odore ac sapore* eminet; reliquæ verò, *ex Herbis*, *natura terrestrioris*, effœtæ, ac inefficaces, languent, nisi legitimè, citra ullius peregrini liquoris additionem, in *Balneo nostro vaporoso* destillatæ, aliquid fortassis præstiterint; omnino tamen *decocta* eorundem, *Extracta, Succi expressi, & Syrupi, ex iisdem confecti*, majorem conciliabunt utilitatem.

Nec alium meretur Calculum *Lac Caprillum*; quod, recenter mulctum, & propinatum, ad Phthisi emaciatos, omnium ferè Medicorum suffragio, multas in se continet prærogativas: consideratis tamen considerandis. Id ipsum tamen iidem Medici, ob *partes Butyraceas*, & *Caseosas*, nonnunquam repudiant, substituto ejusdem *Sero*; quod refrigerante, humectante, & abstergente qualitate dotatum sibi fingunt. Sed quid *ex destillato Lacte* nanciscemur? forsan, cum Paracelso, *Lactis Sulphur*, quô etymo *Flores*, & *Colostrum*, appellat? An *Butyrum* sublimabitur; quod Fernelius *Spumam agitati Colostri* intitulat? Dicam, quod veritatis est; *Aquam purè elementarem, in Alembicum decurrentem*, virtute integrâ salvâ, sub grumi lactis formâ, in residuo manente habebimus. Quàm felices essemus, & quàm salubre remedium, non solùm in Phthisi, sed in aliis quàmplurimis morbis, *Lac destillatum* foret, si vires ejusdem destillando proliceretur; quod autem hæc minus fiant, & non, nisi *Aqua insipida, omni lactis virtute destituta*, per Alembicum ab eo transeat, id Medicis sensatis non solùm, sed Lippis & Tonsoribus notum est.

Porcelli unius Sangvinem huic destillationi supperaddit Author: qui ipse *elementarem aquam, sero non absimilem*, in destillatione hac profundit; etsi ad siccitatem usque destilletur. Ex *siccato* verò *sangvine*, fot-

fortiori & aperto igne, per Retortam, *Sal volatilis*, *Spiritus*, & *Oleum*, propellitur. Est enim *sanguis Porcelli* ejusdem naturæ, & crasis, ac *Hirci*, *& reliquorum Animantium sanguis*; quem in nostros usus, tanquam nobis homogeneum, & mumialem, deficcari jubent, ac propinant: non curato *Liquore*, *in deficcatione ab eo exhalante*, tanquam inutili. Easdem igitur vires *à sanguine Porcelli Aqua hac Antiphthisica* mutuabit, quas à lardo & farciminibus destillatis.

Tandem ad *Limaces*, *& Gallinarum* scrutanda *Jecinora*, ab Authore superioribus associata, descendo. Constat autem ex dictis, quòd neque illa diversum, ac melius quippiam, nobis, ab ordine naturæ, polliceantur. *Limaces* quippè, *solidioris substantiæ*, *coctionis & digestionis duriusculæ*, utut decoquantur, mucilaginem, in qua virtus earum nutritiva, glutinans, & humectans, stabulatur, in jusculum deponunt: quemadmodum & *Animalium Hepata*, sive *Gallinarum*, sive *Boum*, ea sint, suas sibi servant vires, sive cocta, sive assata fuerint; imò per integrum exficcata, non, nisi *aquam elementarem*, eructant, omnis virtutis propriæ expertem. Igitur & *hac duo ingredientia futilia Aqua* huic *Antiphthisica* ne atomum quidem virium conferent.

Concludit tandem dicta ipse *Crocus Orientalis*; qui vel condimenti locô, infulsæ huic *Compositioni*, vel, ut fucum addat, *Aqua* huic *Antiphthisica*, nihil præter speciosa verba, & promissa continenti, superadditus fuit. Hunc in superioribus sufficienter examinavimus; illius igitur præconia, utilitates, & tractandi methodum, ex dictis L. B. commendavero.

Existimo nunc, L. B. me disertè satis, & graphicè, speciosam hanc, & fucatam *Aquam Antiphthisicam* descripsisse; quæ certè (me nonnunquam arbitro) præclaros sæpè Viros, Magnalia de ea loquentes, spe & effectu frustravit: condoleo verò magis amicè iis, quàm ut eos reprehendam. Imposterum saltem viri Eximii larvam & pallum ejusmodi Panacæis detrahant, utantur analysi, ac in partes suas resolvant; ne tàm notabili se subjiciant imposturæ. Satiùs interim fuisset, *singulas hujus Compositionis partes*, illi, quem natura præfixit, destinare usui; *esculenta* ad nostrum alimentum, & fercula; præparando; *Vegetabilia* alia *Decoctionibus*, alia *Extractis*, destinando; *nonnulla* ad *destillandas Aquas*, *Essentias*, *& Olea* eliciendã, accommodando; deniqùe *Emplastra*, & *Unguenta* ex aliis conficiendo; habito semper vigili oculo ad tritum nostrum Axioma: *Non quodvis ex quolibet fieri*: duce Philosophiâ, & ratione, opus esse. Neq; Naturam nostro imperio subjicere tentemus, sed ejus cursum, operationes, & productionis modos, observantes, seduli Naturæ simus imitatores, quædam admirantes, quædam æmulantes, &, in quibus limitata potentia nostra dehiscit, ejus cognitionem ab Authore Naturæ, & Patre Luminum, fiducialiter petentes.

Ut autem afflictis, & Phthisi emaciatis, cordiali affectu, per exempla, ostendam, quânam viâ ac methodo, *ex prædictis*, *hanc Aquam Antiphthisicam ingredientibus*, efficacia & salutaria remedia, seu medicamenta alimentosa, Antiphthisica, sapore & odore jucunda, paranda sint; ad legitimos scopos, & morbi circumstantias, omnia & singula ordinando, & circumstantes indicationes adæquando, sequentia, sub diversâ forma & consistentia, medicamenta Tibi sisto. Indignum enim est, *Esculenta quævis*, *è Vegetabilibus & Animalibus desumpta*, simili destillationi committere, quæ tamen, majori cum emolumento, recenter, & benè cocta, cuivis infirmo, Phthisi emaciato, & vel ad extremum redacto, singulis diebus in escam cedere possunt; & quidem sine nausea, auctâ dosi, & quantitate. Sunt autem è censu eorum, quæ Ægris arrident, *Emulsiones*, *Gelatina*, *Electuaria*, *Contusa*, *Consummata*, & plura his affinia, in magna quantitate, ad palatum ab Ægris assumenda: cum, è contra, Author *unum*, *vel duo solùm cochlearia Aqua sua Antiphthisica* (quæ vix quantitatem unciæ dimidiæ attigerit) nullo effectu propinet.

Sit igitur primum Medicamentum alimentosum reficiens, & restaurans pariter, ac conglutinans, sequens *Gelatina*:

℞. Caponem num. unum, communiter mactatum, eviſceratum, conſciſſum in particulas minutas, & oſſibus omnibus conquaſſatis,
Hepatis, Cordis, Pulmonum, Vituli, ana dimidiam partem, pariter minutim conſciſſam,
Limacum recentium, ſale & aquâ ſæpiùs à ſuâ immunditie purgatarum, numero viginti,
Hepatum Gallinarum conſciſſorum num. iiij.
Cancrorum fluviatilium conquaſſat. num. xx.

[Et hoc quidem locô ſangvinis Porcelli; quia inferiùs aliud quoddam remedium, ex Porculo parandum, monſtrabo.]

Rad. recent. Conſolid. major. in taleolas conſciſſæ, unciam unam ſemis,
Herbar. recent. Scabioſæ,
Veronicæ,
Plantag. ana inciſ. unciam unam,
Flor. recent. Roſ. rubr. unciam unam ſemis,
Hepaticæ,
Roriſmarini, ana drachmas duas,
Succi Tuſſilag. recent. expreſſi,
Seri lactis Caprini depurati, ana uncias ſex,
Cinamomi,
Nucum Moſchat. ana drachmas duas,
Macis,
Croci optimi, ana drachmam unam,
Radic. Chinæ elect. in taleolas conſciſſæ, unciam unam ſemis.

Hæc omnia, conſciſſa & mixta, immittantur Lagenæ ſtanneæ, quæ claudatur ſuâ clauſurâ, aut operculo, & inſuper veſicâ, nè nimium expirare poſſit vapor, & contenta forte exſiccari. Coquatur poſtea in duplici vaſe, ſcilicet aquæ immerſâ lagenâ in aliam ollam, horis quinque vel ſex. Peractâ coctione, & pauliſper à fervore remittente, aperiatur Lagena, & omnia fortiter exprimantur per linteum novum: *expreſſum condiatur modicô ſale, macere, & cinamomo*; ſi forte in coctura adjectorum aromatum fragrantia nonnihil expirarit. Cùm refrixerunt, in patina ſtannea vel terrea, congelabitur: & fiet *Gelatina, accepti ſaporis, odorisq́, coloris rubicundi*, ac inſuper *validiſſima, ad omnes exulcerationes & læſiones internas, præcipuè Pectoris, & Pulmonum*, quæ omnibus Juſculis, Panatellis, Cremori hordei, Oryzæ, atque ſimilibus ferculis, etiam cum *Lacte Caprino* confectis, ac coctis, immiſceri, & uſui ſervire poteſt, quoties, & quantum, de die libuerit; damnum neutiquam allatura, modò non ultra limites naturæ ſumpta, nec ad ſatietatem uſque.

Verùm, cùm *huic Gelatinæ cuncta, hanc Compoſitionem ingredientia*, non aptè admiſceri potuerint; alia nonnulla ſubjungo Medicamenta, *ex illis ipſis ingredientibus* conficienda: quorum primum eſt *Electuarium* ſequenti modo parabile:

ELECTUARIUM ANTI-PHTHISICUM.

℞. Conſerv. Flor. Roſar. rubr.
Rad. Conſolid. maj. ana uncias quatuor,
Nuc. Indic. condit. uncias duas,
Pinear. mundat.
Piſtachior. decortic. ana unciam unam ſemis,
ad pultis formam contuſ. addita ſ. q.
Aq. Cinamomi, vel Roſar. vel, ſi mavis, craſſiuſc. ſaltem inciſor.
Pulv. Croci optimi drachmam ſemis,
Syr. ex Succo Tuſſilag. uncias duas, vel tres.

Miſceantur: Fiat *Electuarium, gratiſſimi ſaporis, nutriens, confortans, reficiens & conglutinans. Doſis manè, meridie, & veſperi, à cochleari uno, ad duo*, vel *per ſe*, vel unà cum *Juſculis*, & ſuperiori *Gelatina* ſumptum.

DECOCTUM ANTI-PHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Symphyti maj. unciam unam ſemis,
Chinæ opt. & electæ unc. unam,
Herb. recent. Veronicæ,
Hepaticæ nobilis,
Tuſſilaginis,
Plantag. min.

Herb.

Herb. recent. Scabiosæ, ana unc. duas,
Rorismar. drachmas sex.

Incisa saltem coquantur in

Seri lactis Caprini recent. mulcti ac depurati libris sex, vel septem,

ad remanentiam librarum quatuor: fiat post colatura cum expressione; colatum optimè clarificandum, cui, dum adhuc fervet quasi, injiciantur

Conserv. Rosar. rubrar. recent. unciæ novem

Cinamomi optimi incis. minut. saltem drachmæ duæ, vel tres:

cùm refrixerit, de novo coletur & filtretur. *Remedium, præstantiâ, in Pectoris, atq; Pulmonum vitiis, conspicuum, & experientiâ sæpè comprobatum: dosi ab unciis tribus, ad uncias sex, manè, ac vesperi, calidè bibendum.*

LAC CAPRINUM PRÆSTANS, IN PHTHISI.

℞. Lact. Caprini recent. mulcti libras quatuor:

cui immergantur

Limac. recent. sale & aquâ optimè repurg. & parùm saltem conquass. ut lac penetrare illos valeat, num. xxx.

Rorismarin.
&, si placet,
Tussilag.
Rutæ murariæ, ana recent. manip. unus:

coquantur leniter in olla terrea, ad casum libræ unius: coletur, & servetur usui. Bibat Patiens de hoc singulis horis matutinis, ac vespertinis, *uncias quatuor*, vel *quinque*, ad *sex*, *calidè*, unà cum

Conserv. Rosar. rubr. unciâ unâ,
vel, locô hujus, quod gratius saltem,
Sacchari candi albi drachm. sex:
Misce.

EMULSIO ANTIPHTHISICA.

℞. Pinear. mundatar.
Pistachior. decorticat. ana unciam unam semis:

Contundantur optimè in mortario, & diluantur cum

Seri lactis caprini depurati, & clarific. in quo Limac. recent. probè mundat. num. vj. parùm ebullierint, libris duabus semis:

fiatque *Emulsio*, quæ colanda. Colaturæ addantur

Syr. ex succo Tussilag. unciæ duæ.

Misceantur: de qua Patiens bibat ad lubitum. *In Catarrhosis, Pectoris difficultatibus, & Exulcerationibus ejus, abstergit, refrigerat, humectat, nutrit, reficit.*

PINGVEDO ANTIPHTHISICA, ex PORCELLO.

℞. Porcellum, aut Porculum, satis pingvem, num. unum:

quem communi modo mactà, externè à setis purga, & exentera, *pingvedine ab intestinis aliisq; visceribus studiosè detractâ*, ut iterum, cum aliis sequentibus speciebus mixta, *ventri Porcelli evisceratò* injici possit. Huic nunc ventri, *intestinis abjectis*, immitte, ut ab omni parte impleatur,

Cor, Hepar, & Pulmones ejusdem Porcelli, cum Adipe ab intestinis ante segregatâ; item

Rad. Symphyti major. recent. uncias duas,
Tussilaginis recent. unciam unam semis,
Chinæ elect. unciam unam,

Herb. recent. Veronicæ,
Scabiosæ,
Plantaginis,
Hepaticæ nobilis,
Rorismar. ana unciam unam semis,

Flor. Rosar. rubr. recent. unciam unam,
Limac. recent. è testis except. & sale ac aquâ optimè purgat. & conscis. num. xv.

His omnibus minutim conscissis, & Ventri Porcelli immissis, consuatur Venter arctè, benè ac accuratè, ne quid excidat: posteà in veru, igne moderatò, & debitè, assetur, suppositâ, *prò pingvedine exstillante*, sartagine; assetur in veru tamdiu, donec omnis *fere Humiditas & Pingvedo à Porcello* exstillârit, ad siccitatem usque Por-

Porcelli. Quam *Pinguedinem, ab humiditate* (seorsim quoq; pro hoc usu, tenendâ) *separatam*, usui serva, ad fercula condienda, *Phthisi laborantibus*. Et sumant de hâc Pinguedine Ægri, *singulis horis matutinis, & vespertinis, cochlear unum plenum, in juscculo Caponis*, vel alio vehiculo. Remedium gratum, à quô nemo mortalium abhorrebit.

Quòd si quem nausea non absterreret, Porcello Caniculum saginatum, & castratum, substituere posset; omnibus, ut suprà edoctum, ritè observatis: cujus certè Pinguedo quamplurimùm dicti Porcelli Pinguedinem antevertit.

Nota secundò; quòd, in concinnandis hisce remediis præscriptis, *illa tantummodò Ingredientia, quæ Aquam Antiphthisicam constituunt*, observaverim, exclusis reliquis omnibus, quæ eandē, aut majorem, forta sse spirant efficaciam. Qui igitur meliora exoptat, suo innixus genio, ac methodo, pro Indicationum circumstantiis, ea variet & dispenset.

Demonstravi igitur in præfatis, quâ dexteritate omnia & singula, hanc *Aquam Antiphthisicā* constituentia, tractanda sint, ut, juxta Conditoris, & naturæ, leges, ad destinatos usus, viribus & essentiâ suâ integris, adhiberi possint; dispari sanè modô, ac prædictus Author, in effœta sua *Aqua Antiphthisicâ*, nomine indignâ, fabulabatur. Volupe quidem mihi foret, plures ejusmodi inconcinnas, Authoris hujus, *Compositiones*, ad dicendam causam citare: sed tempori, (cujus irreparabilis jactura) mihiq; consulo. Carptim tamen, & breviter, nonnulla attingam, quorum castigatio magno Medentibus constabit emolumento; liquidumq; fiet, quâ ratione ea tractanda, quæ destillationi, & cui, idonea, aut minùs talia sunt; qualiterve, ad perfectam medicamentorum adstruendam *Compositionem*, sit operandum. Excerpo autem, & seligo quædam, *ex tribus Mynsichtii Compositionibus, binis sc. Aquis contra Vermes, & ex Aquâ Cosmetica, p. mihi in 8. 292. & 294.* quas hic subsequens ordo referet: suntq; *Rasura Cornu Cervi, Mercurius vivus, sale & aceto purgatus, Tartarus crudus, Nitrum præparatum, Hydromel, Theriaca Veneta, Cornu Cervi Spagyricè calcinatum, Cornu Alcis eôdem modô calcinatum, Borax Veneta, Sal Tartari album, Ebur ustum*. Quòd si verò Lectori *Mynsichtii* Armamentarium ad manûs fortè nō esset, aut tempus ad evolvendum eum deficeret, pro capiendo, de hâc *Aquâ, & reliquis*, pleniori judicio; analysi meæ, & correctioni, ipsas, in terminis, *Aquas* huc transcribam: & sunt,

AQUA CONTRA VERMES HADRIANI à MYNSICHT:

℞. *Rasura Cornu Cervi* ℥iiij.
Mercurii vivi, sale & aceto opt. purg. ℥ij.
Fol. Senæ Alexandr. elect.
Semin. Cinæ, &
Citri,
Corallina vera, ana ℥iß.
Nucleor. Persicorum,
Rhab. elect.
Agarici optimi,
Myrrha rubr. ana ℥j.
Rad. Diptamn. albi, exemptâ medullâ,
Aristoloch. rotund.
Zedoria, ana ʒvj.
Tartari albi,
Nitri præparati,
Croci Oriental. ana ℥ß.
Summit. Centaur. min.
Tanaceti,
Fol. Persicarum,
Scob. ligni Coryli, ana ʒiij.
Omnia incisa & contusa infundantur in Hydromellis libr. iiij. digerantur in infusione per octo dies: posteà adde
Aq. Absinth. Pontic.
Abrotani, ana lib. iß.
Card. bened.
Graminis.
Scordii, ana ℔j.
M. & in M. B. per Alembicum destillentur.

AQUA THERIACALIS, itidem CONTRA VERMES.

℞. *Theriac. Veneta* ℥viij.
Terra Sigillata ℥ij.
Rad. Angelic. hortens.
Tormentilla,
Enula campana, ana ℥iß.
Cornu Cervi Spagyricè calcin.
Alcis eôdem modô calcinat.

Ligni Sassafras,
Baccar. Juniperi,
Cortic. Citri, *ana* ℥j.
Boleti Cervini,
Myrrha rubra, *ana* ʒvj.
Antimonii diaphoretici,
Croci Oriental. ana ʒiij.

Pulverisata & mixta infundantur in Vini Malvatici ℔viij. *& macerentur per octiduum, vel quatuordecim dies : posteà igne lenissimo, in B. M. destillentur.*

AQUA COSMETICA EJUSDEM.

℞. *Lactis Caprini* ℔iiij.
Aq. Radic. Aaronis,
Fl. Fabarum,
Rosar. alb.
Lilior. alb.
Sigill. Salomon. ana ℔j.
Mellis virginei albi ℥iiij.
Sacchari candi albi,
Thur. alb. ana ℥ij.
Hermodactyl. alb.
Ireos Florentin.
Boracis Veneta, *ana* ℥j.
Sal. Tartari albi,
Eboris usti,
Camphora, *ana* ℥ß.
Flor. Narciss. *alb.*
Malv. min. alb.
Nenuphar. *alb. ana* ʒij.

Misc. & B. M. inferendo, pro ditioribus, rostro Alembici Galliæ Moschat. ℈j. *bombace involuta, destillentur.*

Quod igitur jam *Rasuram Cornu Cervi* spectat, ex illa, diu multúmq; coquendo, s. q. simpl. affusâ, *Gelatina* confici potest, translucida & elegans; quæ, si *saccharo* edulcorata fuerit, & condita *macere, & corticibus Citri recentibus*, præstans erit remedium in morbis malignis, cordis debilitatibus, ac virium dispendio : nutrit insuper, ac reficit. *Eadem* autem *Rasura*, *cum aquis affusis* destillata, non reddit *aliam Aquam, quàm qua affusa fuit, nullis viribus Cornu Cervi* dotata. Nam dicta repeto; qui fieri potest, ut ea, quæ diu multúmq;, sine virium defectu, coqui se sinunt, statim, nutui nostro auscultando, naturam ac indolem mutent, viresq; suas, cursu heteroclito, & violento, in sublime efferant?

Ostendi autem, demonstratione usus, in prægressis meis notandis, quòd *omnia animalia, eorumq; partes*, vi destillationis hujus simplicis, aliud non reddant, quàm *aquam quandam elementarem*, ac inefficacem, aliumque destillandi modum sibi vindicare: prout inductione, & ab exemplo *Aqua Hirundinum composita*, declaravi. Ad decoctionem igitur *Rasura Cornu Cervi* aptanda; cui socium est, eiq; adjungendum.

De *Cornu Cervi Spagyrice*, ut & *Alcis Cornu, similiter Spagyricè calcinatis*, quid inferendum sit, *in præmissis Animadversionibus super ipsum Cornu Cervi Spagyricè calcinatum, pag. 463.* aperui. Peragitur nempè illa calcinatio in capitello cujusdam destillatorii, (aut in alio simili, & majori instrumento, pro cornubus integris calcinandis,) ab ascendente vapore aquæ, in vesica cuprea, vel alembico, bullientis; cui capitello immittitur *Cornu*, sive *Cervi*, sive *Alcis, in frustula dissectum*; & diebus aliquot continuatur destillatio aquæ simplicis, vel alterius cujusdam destillatæ Aquæ; ita, ut vapor, continuò ab aquâ bulliente elevatus, *Cornuum frusta, capitello immissa*, intimè penetret, ac veluti decoquat, seu humidè calcinet, ut siccata tandem friabilia fiant, triturationi apta, simulq; albicantia. In illa autè destillatione *potiores Cornuum virtutes, unà cum mucilginosa eorum substantia*, eluuntur, & cum aquâ, ab illis stillante, è capitello prodeunt, quatenus nimirùm vaporetenus aqua, in destillatione ascendens, *illa frustula Cornuum* immediatè tangit, non aliter, ac si in illô ipso capitello ab aqueô vapore cocta essent; atq; ita ejus virtutes, unà cum dicta *Cornuum mucilaginosa substantia*, statim ex capitello effluunt. Sed dispari modô res ageretur, si in alembici fundum *frusta Cornu Cervi* collocarentur. Illorum enim *virtus, & efficacia, in mucilaginosa dictâ substantia abdita*, nullô modo, seu coquendo, seu destillando, sublime peteret, & exstillaret, sed in fundo alembici, cum *Cornubus*, remaneret. Capitello verò *Cornubus* immissis, & ab ascendente vapore bullientis aquæ, immediatè veluti, coctis, *Aqua*, uti suprà dictum, *virtute, essentiâ, atq; substantiâ ipsâ Cornuum plena* ab illis effluit, proditque. Et, licet *hac ipsa Aqua, qua à*

Cornu Cervi, vel *Alcis, è capitello effluxit*, postmodum in olla, vel sartaginę, exhalet & evaporet; *illa tamen substantia*, in capitello, alluente aqueô vapore, *è Cornub* *u* elicita, minimè adscendet, & evaporabit; sed, ad modum *Gelatinæ*, fundum petet, & in residuo manebit: adeò, ut sit ibi repertibilis *tota illa substantia*, quam *à Cornubus* aqueus vapor in capitello eluit, & mutuavit. Si ulterius deinde residuum illud, sub specie Gelatinæ, totaliter siccetur, & denuò per retortam, igne aperto, & valido, destilletur, prodibit *Sal volatilis, Spiritus*, & *Oleum*; prout *è recentibus Cornubus* destillari solent. Clariùs hæc Tibi, L. B. definire nequeo, nisi, cum Cynico illo, & doliari Philosopho, ad meridianum ipsum, facem, aut lucernam, præferam, parvam maximæ luci allaturus. Consequentiam Tibi nunc formandam relinquo, L. B. quàm incongruè hic Author *Cornu Cervi* destillationi commiserit; sicut & *Alcis ungulam*: præposterè omnia invertendo, miscens quadrata rotundis.

Succedit *Mercurius vivus, sale & aceto mundatus*. Quô visô portento, obstupui sanè, quâ ratione hic Vir, cæteroquin eruditus, & Chymicis clarus, sinistrum adeò, & fallax judicium, ac calculum, de destillando *Mercurio vivo* dederit, ut illum, sale & aceto lotum, B. M. incarceraverit. Dubito sanè, num *Mynsichtius* noster *Mercurium* in Chymica palæstra exercitaverit, aut à *Mercurio* delusus unquam fuerit; cujus naturam & indolem minimè penetravit. Etenim *Mercurius*, semper sibi constans, indivisibilis, in ignis tormento ita constans, ut vel totus in sublime evolet, vel totus in igne perseveret, omnibus individuus comes; non ad aras tamen; verbo, denique, Proteus est, mille indutus formas & metamorphoses. Hunc igitur *Mercurium*, qui Fugitivi Servi nomine circumfertur, fallax Illusor, Impostor Chymicorum, Aqua non madefaciens manûs dicitur, nunquam, ut video, tractavit Author: expertus cæteroquin, resipuisset, quòd *Mercurius*, qui, instar elementi, simplicissimus, ut aqua, limpidissimus, ex simplicissimo Mecurii semine, & pura elementari aqua coalescens, omnem in se respuat dualitatem & heterogeneitatem; consequenter, non sit obnoxius nostris statim legibus; minus se dividi, taceo, simpliciter destillari patiatur, nostram eludens operam. Aquæ formis est *Mercurius*, non verò aqua madefaciens manus, quæ per destillarionem efferatur. Petit sublime *Mercurius*, sed non nostro nutu, ad destiillationis hujus impulsum. Quid igitur hic *Mercurio-Mastix* ex hoc simplicissimo ente, destillando, eliciet? Forsan Sulphur illud, quod, instar labis originalis, & inquinamenti, ab ipso ortu Mercuriò affigitur? aut inquinamenta Mercurii, quibus velut sepia notatus, destillationis beneficio eluet? Apocalypticus Angelus hic desideratur, qui sigillum hoc solvat, & claudat. Oedipum desideramus, qui ænigma pandat; nec est cujusvis Unguentarii, abdita Mercurii in *Mercurio*, qui ignis nec urens, nec consumens est, & simplicissima substantia, penetrare. Vita defecerit Mynsichtium (annos etiam Mathusalem tribuerim) priusquàm *Mercurium* in hydromelite, aut aliô liquore, coctum, recoctum, destillatum, & cribratum, in sublime ducat, ut virtutes suas, ignem, & radios (quasi aliquid auræ divinioris) tribuat, & aquas figuet, per alembicum exstillantes. Revelabo tamen Authoris hujus discursus, & primum offendiculi lapidem, quô super Mercurium cespitavit. Viderit, legeritque, Mercurium, in largâ quantitate, sale & aceto nondum lotum, in aqua, vel vini spiritu, beneficio vitri, oblongi colli, diù agitatum, aquam, aut vini spiritum, atrô quodam putamine, & recremento tingere; qui deinde liquores, pueris & adultis propinati, vermes mortificent, & è corpore detrubent. Intulit igitur ex veris præmissis falsissimam sequelam: Ergò (à majori ad minus argumentando) vires, & substantiam suam, destillationis hujus beneficio, efficacius tribuet Mercurius, quàm simplici agitatione. Qui quàm evidens sit error, à fugitivo hoc servo edisces. Plura de his Mynsichtio pandet Theophrastus, *libr. de vexamine Chymicorum, & in Archidoxis de Metall.* Verùm abdita hæc Mercurii nostri penetralia secretiores desiderant claves; quas hîc consignare, nec locus, nec animus est. Propterea transeo ad

Tartarum tractandum; qui nec ipse per alembicum virtutes suas communicabit, aut virtualiter transmittet; utut diutius decoquatur. Et quamvis nos experientia doceat, quòd *Aqua, in quâ Tartarus Vini, pro crystallis, & ejus cremore parando*, diutius coquitur, aciditatem quandam notabilem participet; illa tamen aciditas, ac sapor, vi destillationis nunquam habetur, nec, diutissimè coctus Tartarus, in sublime fertur: residuum, ac fundū potiùs petens; prout omnibus Pharmacopœis obvium est. Cæterùm, *ipsius Tartari specialem historiam*, vires, & usum, modumque tractandi, peculiari edisseram loco.

Coincidit cum ipso Tartaro *Nitrum praparatum*: Et hoc tale, pro destillatione, subjectum, atque Sal terræ, quod longè aliam destillationis speciem sibi vendicat, si, beneficio alembici, in spiritum, aut liquorem aqueum, sit vertendum, quàm simplex hæc, per M. B. esse solet. Noverit autem Author, & B. L. quòd *Nitrum simplex*, si erucibulo immittatur, & debito temporis intervallo, in flamma ignis liquatum detineatur, sulphure frustillatim injecto purificetur; donec denuò, debitè purificatum, integris viribus, & validius effundatur. Quod si ergò tàm constanter ignis torturam sustinet, citrà virtutis dispendiū; quis, constantis judicii, asserat, illud, inter destillandum, benignioris caloris stimulo, & liquoris affusi illicio, qualitates suas, difficilè mobiles, per alembicum dissipare, & profundere? Quot, & quanta, subit examina, *coctiones & probationes, donec praparetur, clarificetur, crystallisetur Nitrum?* Nemo tamen hactenus questus, vel auditus unquam, qui non integerrimas *Nitri* vires in subsidentia, & fundo, repererit: nec quippiam reperitur, quod ejus constantiam labefactet, quàm sulphur, juxta suas qualitates, ei ex toto contrarias. Quare alia destillatio, quàm in M. B. & quidem per Retortam, (substituto corpore, quod ejus liquationem impediat, suos alioquin non communicaturi spiritûs) excogitanda. Et licet nonnulli Practicorum Pharmacopœis suis injungant, ut *Nitrum, interventu aqua simplicis*, destillent, eximias vires refrigerantes exindè sibi promittentes, quam & *Aquam Regiam* vocant: reverà tamen, simplici hac destillatione, *parum, vel nihil, de virtutibus Nitri, aqua impressum* reperies: ex opposito autem deprehendes, quòd Aqua illa simplicissimas aquæ destillatæ vires æmuletur. Consvetum erat olim Majoribus nostris, *Nitrum, Vesica bovina inclusum, aqua tepida immergere*, quousque quasi suâ sponte (illorum judicio) in vesica liquaretur; *quem Liquorem Nitrosum* mox destillabant, ac prædictas vires ab eô expectabant. Sed & illi, meô judicio, exorbitabant; cùm illa resolutio in vesica non sit spontanea, sed *solutio Nitri in aqua, perindè, ac si, extra vesicam*, cum *aqua, fuisset solutum*. At verò, si quis *Nitrum sua sponte, in loco humido, resolvi* permiserit, & in liquorem verti, idque in retorta, calore arenæ, vel cinerum, destillationis beneficio, abstraxerit, ad *pristinam Nitri siccitatem, Nitrum deinde relictum, & siccum*, ut anteà, per se liquaverit in aere humido, & demum humiditatem, ex aëre attractam, abstraxerit, prout antea, in destillatione per retortam, in arena factum, hocq; *Nitrum* toties liquando, aut spontè resolvendo, abstrahendoque iteraverit, donec *Nitrum* ferè totum in liquorem abierit; is gloriari poterit, de *liquore Nitri volatili resolvente*, & morbis radicatis, obstructionibusque aperiendis, accommodatissimo. Veruntamen, cùm hic liquor præstans equidem, sed longissimi laboris sit, ac proindè ejus pretium accrescat, ut proindè libram unam & alteram simul ordinare non liceat; ejus nihilominus copia desideretur: author Tibi sum, *ut Nitrum, æstivâ tempestate, astris prius pluviis, denique cum ingenti tonitru & fragore decidentibus aquis*, exponas, in patina, vel vase largiore quopiam, ut ab illis resolvatur. Quod ita *impragnatum, & resolutum Nitrum*, tandem destillandum est, in humili alembico, calore quidem arenæ. Quô modô observato, plus *de Nitro volatilisabitur*, utpotè ab aqua pluviali, & sale illo universali aëris, & macrocosmi, ingravidato; & nonnihil per alembicum, unà cum illa aqua, transibit. Et hæc *de Nitro*. Plura de eo sub titulo ipsius proprio.

Cæterùm, quid *Hydromel* huic destillationi contulerit? Dulcedinem fortassis toti

toti conciliare composito, putat Author? At rem non benè perpendit; cùm contraria qualitas, uti ex destillato *Melle* accidit, acidus nimirùm liquor, exitillet, relictâ *dulcedine Melleâ* in residuo. Ut ergò, præter inane nomen, solatii etiam aliquid Ægris afferat hæc *Compositio*, suaserim, ut *singula hæc ingredientia*, ad *Aquam contra Vermes* destillandam, in *Hydromelite* saltem decoquantur, majoris energiæ futura.

Jam *Theriaca Veneta* discutienda venit: de qua quid tenendum sit, habito respectu ad *Aquas*, ex eâ destillandas, *præmissa Animadversiones* ostendent. Cùm autem in censum multarum Aquarum *Compositionum*, apud Authores passim veniat, datâ operâ, & studio, demonstrare conabor, quàm inconsultè, ne dicam, insulsè, *hac Theriaca reliquis Compositionibus*, instar centonis variegati, assuatur. Primò observemus, *Theriacam tribus constare partibus* (quoad pondus) *Mellis clarificati*, *& unâ solum parte reliquarum Specierum omnium*, in universum computatarum. *Mel verò, aliquoties in clarificatione sua coctum*, adeoque *spiritibus suis subtilioribus*, *violentò hôc impulsu*, *privatum* (quia aliàs Mel in destillatione, per se, haud efficacem reddit Aquam) destillationibus istis fine mente adjicitur. Accedit; quod, ob *portionem Mellis excedentem*, ex qua *Theriaca* constat, hujusdem *species*, consequenter, exiguâ nimis quantitate, in comparatione *Mellis*, Aquis destillandis hôc pacto combinentur, à quibus tamen (*ejus speciebus*) virtutes, non verò *à Melle*, his Aquis accedere debent: quarum Specierum causâ, non verò Mellis gratiâ, *Theriaca Aquis destillandis* sociatur. Consideremus secundò, continere *Theriacam ingredientia, sive simplicia, quamplurima*, quæ vel ad hunc, vel illum, affectum morbosum curandum, quibus hæ diversæ Aquarum Compositiones, quas *Theriaca* ingreditur, destinantur, inutilia planè sunt. Tertiò, *insunt Theriacæ plurima ingredientia*, quæ nullâ virtute alexipharmacâ, neq; vermes propellendi, prædita sunt; imò malignis & deleteriis morbis potiùs patrocinantur, quin ipsa venena: prout in *Ejus examine* satis demonstratum habes. Quartò, *constat Theriaca* è potioribus, &, pro maxima sui parte, talibus ingredientibus, quæ coctionem, & destillationem prolixam, citra manifestum virium dispendium, ferre possunt, dum omninò nihil virium per alembicum destillando fundunt. E quorum numero multa quoque reperiuntur, quæ jamdiu, dum cocta sunt, virtutes suas retinuêre, & semper retentura sunt. Quintò, *insunt quoq; Theriacæ non pauca*, quæ maximo veniunt pretio, ob quæ *Compositiones* harum Aquarum, quas *Theriaca* ingreditur, majoris expensæ fiunt; cùm tamen nihil ab iis virtutis & efficaciæ Aquis destillandis accedat; eò, quòd destillationibus similibus planè inepta sunt. Quæ omnia si accuratè pensemus, iniqui sanè essemus, in proximum, si talia proprio motu, libidine, & injuriâ, scientes volentes perpetraremus. Quod enim *ad primum attinet argumentum*, quæro: cur non *Species solum vel Ingredientia Theriaces*, quarum causâ hæc aliis *Compositionibus* adjicitur, *omissa Melle*, tanquam inutili ad destillationem, magis congruâ ratione, *Compositionibus* annumerantur? Respondebis, (præsumo) id fieri propter *Theriacam*, *Melle & Speciebus suis fermentatam, ac in unam qualitatem, ab omnibus suis ingredientibus discrepantem, beneficio fermentationis, transmutatam*. Verùm hoc in contrarium allatum argumentum sufficienter dilutum fuit, in *præterita Classe decima quarta*, quando dictum, quid de *Theriaces fermentatione*, & fictâ, eaq; diversa, ab ingredientibus ejus, qualitate sentiendum sit. Quam ob causam, multò satius ab omni parte esset, (modò Composita compositis cumulare, ignavi non foret, nec tàm manifesti errores ex analysi, earumq; dosium computatione, emergerent) si *species saltem Theriacam ingredientes* Aquarum Compositionibus sociarentur. Et sic, *secundâ*, eligere possemus illa solummodò *Theriaces ingredientia, sive simplicia*, quæ huic, vel illi, morbo, cui hęc, vel illa, Aqua, quam constituere debet, destinatur, appropriata magis sunt, repudiatis inutilibus, & dissonis reliquis omnibus, ne tanta fiat jactura *rerum pretiosarum*: & minimè utile pretiû, cum damno sensibiliter emergente, Aquis compositis accrescat. Et, quid obstat, *tertiò*, quò minus ad *Alexipharmacas Aquas* destillandas, quibus creberrimè *Theriaca* adjicitur,

Alexiteria tantùm, *ex inutilibus plurimis Theriacæ speciebus*, *haud alexipharmacis*; eligimus & adjicimus, & reliqua inutilia, noxia, & deleteria ipsa in morbis malignis, repudiamus? *Deinde*, *& quartò* quid juvat, & cui bono fit, quòd ejusmodi onera Aquis destillandis imponuntur, & quidem plurimarum rerum, (quarum magna copia inter Theriacæ ingredientia prostat) quæ non solùm coctionem, diuturnamq; destillationem, sine ulla tamen virium suarum, per Alembicum, transmissione, sustinere possunt, sed quorum & quædam jam tùm multoties cocta sunt, & tamen integra viribus suis congenitis perseverarunt, ac toties, quoties adhuc ulterius coquerentur, sive destillarentur, virtutes tamen suas inviolatè retentura essent; quæque neque ipsa *fermentatione Theriaces*, falsò persuasâ, neq; verâ, ac legitimâ, eò redigi possunt, ut ad talem destillationem volatilsentur, ac per alembicum gradiantur. Et cur non, *quintò*, vellemus etiam illis prospicere, quibus *res angusta domi* est, & *curta supellex*, subtrahendo ea, quæ inutilia, ac nullius frugis sunt, ad nihil proficua, quàm ut expensas, pretiumque multiplicent: iis solùm, è contra, admissis, quæ ad destillationes, morbosque determinatos diriguntur? Et verè tolerabilius hoc foret, nisi egenus, & qui *pauper ubiq; jacet*, talium errorum piacula luere cogeretur, ob adauctas impensas, è sanitatis asylo proscriptas. Quare, si hæc, & complura alia, quæ percurro, juxta artis, rationis, & conscientiæ libellam ponderemus, quàm prodigè nimirum, ineptè, & inconsultè, *dicta Theriaca* Aquarum destillandarum *Compositionibus* obtrudatur; pauci, mehercle, aut nullus futurus, qui castigatiore stylo suas, ut ajunt, medicaminum Formulas, & Receptas, non ordinet, citra authoritatis, charitatis, & conscientiæ offendiculum. Et hæc *de Theriaca*. Sequitur, ut etiam

Boracem Venetam tentemus. Hæc *sal Alkali fixum, & duplicatum est*, in igne quodammodo cum Salamandra constans, in destillatione nihil profundens; Auri, & reliquorum Metallorum, quæ magno labore funduntur, liquationem multùm promovens, dùm ipsi flammæ, aut in actu fusionis, supervenit. Proinde, cùm *Borax* sit *natura salina*, & *fixioris*, atque Metallis, in flamma fundendis, inspersa, non tam citò volatisetur, aut subitò consumatur, quin cum iisdem aliquandiu perduret, eaque mundificet: quid de eâ, in balneo aqueo destillandâ, nobis compromittere possumus? Num sudores balnei hujus exantlare poterit, quæ plus, quàm reverberii furnos, experta, & pertæsa? Induamus, quæso, Philosophi mentem, & talia in substantia propinemus, quorum nondum perrupimus corticem, &, quis lateat nucleus, scrutati sumus.

Obviat mihi nunc *sal Tartari album*, quod & ipsum huic profectò admirando Lixivio aggregari debet. Ridicula magis somnia mihi nemo facilè obtruserit, quàm *Sal Tartari debere, aut fuisse, per B M. destillatum.* Scrutemur enim ejus genesin, & cunabula prima Chymica. Annon *Tartarum violentissimâ calcinatione, in furno figuli, & flamma reverberii opus habet*? Ex quo, sic ad albedinem *calcinato*, *Tartaro*, vel aquâ statim affusâ; *sal ejus fixus* elixiviatur, vel *ipsum Tartarum calcinatum*, in cella collocatum, per se, in humido liquefieri permittitur. Utrum horum accidat, sive liquorem, spontè in cellâ attractum, sive aquam affusam, vaporetenus coquendo, usque ad salis siccitatem abstraxeris, *sal demum efficietur Tartari albus, & fixus*, in igne utique diu perdurans; in quo quantò diutius detinetur, liquatus nempe, (uti cum Metallis accidit in crucibulo,) eò magis excandescit, acerrimusque evadit. Cùm ergo *Tartarum, & ejusdem Sal*, tàm atrocem Vulcanum, & prolixam fusionem, ad normam metallorum, sibi deposcat, nec in elixiviatione, aut etiam evaporatione, quidquam deperdat, virtutibus ejus, & salinâ naturâ semper superstite: anne futurum, Amice Lector, ut illa hisce mollibus igniculis, & quasi blandimentis, vi destillationis Balnei, qualitates suas salinas, balsami instar, per alembicum communicent? Minimè gentium! Post multas, & operosas destillationes, residuum, & fundum alembici scrutare, ibique Thesaurum, & Tartari universam substantiam defossam reperies; prout *in Tartari* coctione evenire solet. Alia igitur

via

via tenenda nobis est, quando *Tartarus volatisari*, & per alembicum duci opus habet; & est sequens: *Tartarum calcinatum*, & in cella collocatum, sponte suâ, in liquorem limpidum, ponderosum, & salinum resolvendum, vel liquandum est, (quem liqorem *Olei Tartari* insigniunt nomine,) qui *(liquor)* in retorta, sive alembico vitreo humili, super igne arenæ, non balnei, officio destillationis abstrahatur, ad siccitatem salis, in residuo manentis. Relictus *hic sal*, porrò in cella collocatus, nonnunquam astris etiam expositus, ab humiditate aereâ attractâ liquetur, quæ denuò in arena, ut factum anteà, abstrahatur; eoque liquore abstracto, semper asservato, salem in cella, & aere denuò, per se, liquefieri facito, & destillato; quod toties, donec *omnis sal Tartari*, hoc modo, à volatili illo attracto universali sale aëris volatisatus, transierit per alembicum, repetendum. Et hâc demùm ratione certior esse poteris, L. B. virtutes *salis Tartari* per alembicum transiisse, Teque accepisse, succincto sermone, secretum magnum, Tuæ, & Proximi saluti destinatum; quò felix utere. Itque Tibi, hoc ductus motivo, revelo, ne, ad æmulationem multorum ævi nostri Scriptorum, invidiæ mancipia ... dam, qui magnifica, & divina remedia, ore & calamo, jactitant: ubi autem diutissimè, figurâ suspensionis, ab ore & sermone eorum detinemur, & aliquod Oraculum ab ejusmodi Deastris præstolamur; nos tandem deceptos videmus. Et, qui in Theoria sua *Cicadis vocaliores* erant, *Seriphiis ranis*, ipsisque *piscibus*, *magis muti* fiunt, orique imposito digitò, conticescunt; non sine justâ Lectoris indignatione, qui se, velut illicio tractum, turpiter delusum deprehendit. Inter quos Doctissimus ac Celeberrimus, re & famâ, Philosophus, ac Medicus, *Helmontius*, censendus est, vir acris ingenii, & præcellentis literaturæ. Sed sua nihilominùs deliquia, & eclipses, sustinuit hoc Sidus, quod super candelabrum quidem constitutum, ut arderet, & luceret; scientiæ tamen radios Posteritati subtraxit, &, præposterâ charitate, sub modio occultavit. Ut proindè meritò posthuma ejus scripta, ad quæ, veluti felicissimi ominis Cynosuram, literatorum animi confugere debebant, tanquam funesti ominis sidus, crinitum ac portentosum Cometam effugiant, qui inter umbras & tenebras tristi lumine emicat. Quàm enim hic, bonæ memoriæ, Vir, multa & præclara, *de Sale volatili ipsius Tartari*, adducit; ejus tamen modum, & parandi dexteritatem, occultavit, duro, ac novercali, in Posteritatem, animò; quam, velut orphanos, inter suspiria & lachrymas desolatam, defosso in terram talento, vitâ excedens, dereliquit. O verè obstinatam cordis duritiem! Quæ gratis à Patre Luminum accepit, publici non fecisse juris, nec sanè Christianum Philosophum, ac sensatum Medicum, decebat. Quàm iniquum, quem omnes, velut Deastrorum quempiam, & familiare Numen, recolunt, privato quorundam delicto, & ingratorum vitiis, in transversum agi, innocuæ Posteritati concreditos sibi thesauros defodere, fontes denique scientiæ & sapientiæ occludere; quos tamen increata Dei Sapientia jugiter manare facit, derivatis, ex bonitatis suæ abysso, aquis, usque in ævum Eliæ Artistæ, & consummationem seculi! Convertant oculos, & aciem, lividissimi mortalium, in Authorem Fidei, qui Solem suum oriri facit super justos & injustos; apud quem non est acceptatio personarum, cujus proprium est, semper misereri, & parcere; qui, intuitu meritorum, decem etiam justorum, decumanum illud Pentapolis incendium, quo non urbes, sed orbis conflagrare visus, suspendere voluit. Et tu, non Homo, sed Vermis, discinctas adeò volvis cogitationes; superbis, terra, & cinis, & omni Scythâ barbarior: quem nec Orphanorum gemitus, nec Viduarum planctus; non sanguineæ Conjugum lachrymæ, nec inviolati thori, castique connubii, divortium ad pietatem flectit: quin eos violenter divelli, vitæ mortem dominari finis, & tumulos pro thalamo erigis, dum incircumciso corde, & immiti Genio, salutis medelam, Panaceas denique tuas, celas, & defodis, & piaculum censes, orbi

orbi revelare, donec aliquando, nec longiore dignus vitâ, cum iniquissimo illo talentorum vespillone, & Paraphrastico servo, in tenebras exteriores, plusquàm Cimmerias, ejiciàre. Induamus igitur viscera misericordiæ, & collta nobis desuper charismata concredamus Posteritati; sic ea Domino cum fœnore restituentes: nec nos turpis illa avaritia sordidet, aut frigidum illud verbum: *Meum, & Tuum*, interturbet; quin nos totos Proximo, Patriæ, & Posteritati mancipemus. Prævivit sanè, glorioso exemplo, adhuc suum agens Tyrocinium tenebrarum, nondum ad lucem Christianam initiata Antiquitas; apud quam Ars Medica, piâ religione exculta, inter prima adhuc incunabula, firmissima jecit fundamenta; adeò quidem, ut, si quis graviori morbo conflictatus, pristinam sanitatem receperit, rem veluti ab Ovo recensuerint, genus morbi, sanationis historiam, medicamenti speciem, genuinâ veritate, & candore, descripserint; ut, si fors quempiam eadem lacesseret hydra, ipsa suum reperiret Herculem & domitorem: donec, succedentibus annis, rès in immensum Volumen excrescens, non in Bibliotheca, aut quopiam secretissimo Archivo, centum seris & repagulis munito, sed publico Æsculapii Delubro, asservari cœperit; succedente interim, & instante, Magni illius Coi felicissima Aurorâ, quâ hic Medicorum Sol toti illuxit orbi, ad novissima usque tempora perennaturus. Nunc verò (ô Tempora! ô Mores! ô ferrea & durissima Secula) intantum refrixit mortalium charitas, ut, si quem divina bonitas ad scientiæ suæ fluenta, & gratiarum fontes manu duxit, atcano quodam remedio, & Panacea, dignatus; non in publico suspendat delubro, velut divinæ largitatis trophæum; non super rostra, pulpita, aut tecta, proclamet, ut sequacibus prosit: imò inter angustias pectoris abscondit, proximum defraudat, vix spirantem & anhelantem, ne dicam, agonisantem fratrem auxilio destituit, & (anteambulonem illum Levitam in Jericho designans) supercilioso vultu oberrat; canem potius, quàm hominem, salutaturus. Portant sanè tales homines mysteria, indigni, quibus misericordia aliquando eveniat; homines, non homines. Sed heu! venient, & ingruent aliquando tempora, & opera eorum sequenter eos; ubi rigidum immisericordibus judicium, & certa damnatio. *Hucusq. Parenthesis.*

Tandem, *de Ebore usto*, non est, quod multis edisseram; cùm per omnia Cornu Cervi ustum æmuletur, in quô, peractâ ejus calcinatione, reliquum nihil est, quod destillationi deserviat. Nam omnia à violentiâ ignis expulsa sunt, ossibus meris mortuis remanentibus. Cedat igitur *Ebur ustum* in alios usus, &, fors, Pictorios; è quô calcinato, album simul, ac nigrum, colorem eruunt. *Albissimum* enim evadit *Ebur*, si in aprico, non verò concluso vase, calcinetur; *nigerrimum* interim colorem contrahit, vase per calcinationem probè clauso. Verùm, sive nigro sive albo colore spectabile sit, effœtus cinis veluti, & terra sterilis est; *neq; sale* quidem *fixo* (multorum judicio) in gremio ejus contento.

Atque hæc sunt, quæ in his *Compositionibus*, magni alioquin Viri, Mynsichtii, censuram petebant; ad cujus normam & reliquæ *Compositiones*, eôdem quasi Collyrio, restitui possunt; sive Aquæ sint Destillatæ, Syrupi, Extracta; aut ipsæ deniq; Decoctiones.

De reliquo agam, ut & è *Pharmacopœia Medico-Chymica Dn. D. Schröderi*, duce ratione, manuali operatione, & praxi, affeclis, aliquot *Compositiones* lustremus. Omnes enim ac singulas specialiter investigare, immensus labor esset, & opus plenum tædio. Uno alterove *destillandarum Aquarum* exemplo, velut Ideâ, conrentus, eam saltem scrutabor. Et cùm in præmissis, spectabilis Dn. D. Quercetani, & Dn. D. Mynsichtii, ventilatis Compositionibus, pleraque discussa sint, & amputata, quæ in his diversis Compositionibus repullulant, utpotè *in Aquis: Aperitiva, Asthmatica F. F. Cephalica, Cordiali frigida, restaurante, Cosmeticâ Myrrhata, Anti-Dysenterica, Febrifuga, Anti-hectica, Pectorali prima, Theriacali &c:* esto idem de iis judicium. In præsentiarum autem *Aquam* duntaxat *Carbunculi*, & *binas Cosmeticas*, in me suscipiam, movendas. In illis autem ea unicè attingam, quæ in superioribus exami-

examinatis *Compositionibus* nondum illuxère; unde nec disquisitio eorum haberi potuit. Sunt autem *Compositiones* ex di-ctâ *Pharmacopœia-Medico-Chymica, pag.136. 140. 141.* mutuatæ, sequenti ordine comprehensæ:

AQUA CARBUNCULI SCHRÖDERI.

℞. *Flor. Rorismarini, s. Anthos,*
Lilior. convall.
Violarum,
Borraginis, ana ℥vj.
Herb. Majorana,
Salvia min.
Lavendula,
Endivia,
Spica, ana ℥j.
Nuc. Moschat.
Zinziberis,
Macis,
Caryophyllorum,
Cinamomi,
Cardamomi,
Granorum Paradisi,
Cubebarum,
Galanga,
Visci Quercini,
Avellanar.
Sem. Pæonia,
Ras. Cornu Cervi, ana ℥j.
Incidantur & infundantur in
Vini Malvatici,
Aq. Lavendula,
Spica,
Rosarum,
Fragorum, ana ℔iij.
Vini albi generosi ℔ij.
Posteà adde
Auri foliati,
Margaritarum,
Ossium de Corde Cervi,
Lapid. Percarum, ana ℥ß.
Moschi gr. v.
F. s. a. Destillatio in M. B.

N. *Solem, Margaritas, &c. minùs rectè subjici destillationi; rectius destillato admisceri.*

AQUA COSMETICA SCHRÖDERI.

℞. *Cerussa alba* ℔j.
Succi Limon. ℥j.
Limacum ℥iij.
Album. Ovor. num. xv.
Camphora,
Boracis, ana ℨiß.
Myrrha ℥ij.
Thuris,
Mastichis, ana ℥ß.
Infundantur horis XXIIII. in
Aqua Tilia ℔iij.
Sambuci ℔iß.
Posteà destillentur.

AQUA COSMETICA PRETIOSA, EJUSDEM.

℞. *Lilior. albor.* ℨvj.
Ireos Florent.
Fabarum,
Cicerum,
Lupinorum, ana ℥ß.
Flor. Fabar. recent. M. ß.
Tragacanthi,
Cerussa alb.
Sacchari albi, ana ℥ß.
Medull. Panis alb. in lacte madefacta, unc. j.
Olibani,
Gum. Arab. ana ℨiij.
Boracis,
Alum. plumosi, ana ℨij.
Album. ovi ℥j.
Camphora ℨiß.
In s. q. Aq. Rosarum, & Flor. Fabarum, ana infundantur ♂ ♎ *3. deinde destillentur.*

Quod spectat præprimis *Aquam Carbunculi*, laudo in illa Compositione, & approbo *cuncta ingredientia, quæ sulphurea natura sunt; Cephalica, Cordialia, Flores, Herbas, & Aromata:* quæ omnia destillationibus sunt aptissima, virtutesque suas destillando per alembicum uberrimè transfundunt. Excipio autem *Viscum Quercinum, Avellanas, Rasuram Cornu Cervi, Aurum foliatum, Margaritas, Ossa de Corde Cervi, & lapides Percarum.*

Viscum igitur *Quercinum* quod attinet, quoad Esse suum, *Lignum inodorū est*, nullô fragranti spiritu sulphureo præditum, *terrestrioris indolis*, ad *Extractiones*, *Decoctiones*, *Pulveres*, *& Essentias* ex eo comparandas, aptissimum; sed quod, destillatum in Alembico, B. M. cum affuso sibi liquote, parcius est, quàm ut minimum virtutum sibi congenitarum per alembicum elargiatur. Deprehendimus enim illum in residuo, salvâ omni virtute, superstitem, repetitis etiam crebrò destillationibus. Quare multum prodesse, credo, si casu, quô Aquis destillandis Epilepticis, & Cephalicis, adaniri debet, subtiliter tantùm concissum, alembici rostro tradatur, (*vel penitùs, quia alias gratis adjicitur, removeatur,*) quò ab adscendente spirituosa aqua, in ipso capitello, ejus essentia simul extrahatur, & proliciatur. Si enim secus accidat, Aquæ cum eo, vel ab illo, destillatæ, nihil virium participabunt; sed ille gratis accumulabitur.

Huic Visco succedunt *Avellanar.* num *Viscum*, num verò *Nuces*, dicam, hæreo. Utrum enim hæ, scilicet *Nuces*, an verò illud, in arbore Avellanæ repertum, viscum sit intelligendum, sub judice lis est: dum sub *Visco Quercino* nulla areola, àparte ante, infrà vocem, *Visc.* (quemadmodum solent Medici Species Receptarum, ut vocant, sub, & supra, ordinatim ponere,) sit relicta vacua; sed sub eôdem substantivo *Visc.* in rectâ linea, *Avellanar.* vox substet. Ego tamen in ea omninò sum conjectura, Authorem *Viscum Avellanæ arboris*, vel *Avellanarum*, subaudiendum innuisse. Utut tamen sit, sive Nuces *Avellanas*, sive *Viscum potius Avellanæ*, Aquæ huic destillandæ addideris, eâdem difficultate laborabis: cum neque de uno, neque de altero, quippiam illi communicetur. *Avellanæ* enim *Nuces* fructûs sunt, Nucleum Amygdalarum signantes; à quibus fructibus nullam peculiarem prærogativam, & subsidium, fortimur, quod pro Aquis, ex iisdem perperàm destillandis, militaret. Unde illi, qui hanc Aquam paraturus est, Pharmacopœo, non solùm *Viscum Avellanæ præferat Nucibus Avellanæ*, sed & *Viscum hunc*, minutim incisum, unà cum *Visco Quercino*, capitello, & rostro capitelli (nisi nimia fuerit, propter hæc duo ligna, quantitas; quæ tamen non iniquè diminui posset, cùm drachma una, vel altera, eorundem, capitelli rostro immissa, plus destillandæ aquæ communicatura sit de viribus suis, quàm eorundem aliquot unciæ, destillationi submissæ) immittat, suadeo; Maurum cæteroquin loturo.

De *Rasura Cornu Cervi* jam antè fundamentaliter actum est, evictumq́; illam *Destillationi* penitus ineptam esse. Quare, hâc in sequestro relictâ, nunc ad

Aurum foliatum descendo: de quo Clarissimus Schröderus ipse notam annectit, dicens; *Aurum, & Margaritas, &c. minus rectè destillationibus subjici, rectius illa destillato admisceri.* Hæc Ille. Verùm, num hoc Marginale, & Nota, difficultatem ex integro solvat, an solùm effugiat, disquisitione opus habet.

Præprimis verò pro Clarissimo Schrödero milito; *Aurum* nimirum *Destillationibus non esse committendum*; cujus ea est soliditas, & resistentia, in Probatoria & Separatoria Fornace, ut, si diu multumque etiam in illa detineatur, nil quicquam tamen, neq; de substantia, neq; de virtutibus suis, deperdat. Igitur ridiculum est, *Auri*, simplici destillationi commissi, vim & energiam arcanâ torturâ velle elicere. Nihilominùs de *una vel altera Auri additione*, si penitiùs examinetur, certum est, quòd, licet *prior additio Auri*, ad ea, quæ destillanda obveniunt, planè supervacanea & inutilis sit; non sit tamen Ægris æquè adversa, & perniciosa, quàm illa, juxta Clarifs. Schröder. *Auri foliati in destillatas Aquas immersio*, & usus.

Et ratio præ foribus stat. Nam si *Aurum* addendum esset ipsi destillationi, illô quidem non foret opus, quoad exactissimo labore in minutias, seu folia, diductum est: sed satis ageretur, si esset in tenues laminas malleatum, vel si, uti nonnulli assolent, catena Aurea multarum unciarum, aut nummi Aurei injicerentur, ita, ut, peractâ destillatione, à fæcibus residuis Aurum, nonminùs ab omni parte salvum & integrum, spectando pondus, energiam

giam, & valorem, denuò erui posset. Et den..us, tantâ simplicitate quempiam circun.veniri, ut *Aurum foliatum* destillationi committat, juxta compositionis mentem: perfacilè nihilominùs foret, *idem Aurum* è fæcibus (scilicet residuis à destillatione speciebus) arte recuperare; prædictas nimirum fæces, à destillatione reliquas, comburendo: è quarum cineribus *Aurum*, additione quorundam salium, seu Mineralium, citra magnum laborē, liquari & suscitari potest, præter ullam *Auri* jacturā, & pretii augmentum: ut hæc Aqua deinceps, egenis pariter, & divitibus, venalis extet. Quòd si verò *destillata* jam tunc *Aqua Carbunculi*, *uncia dimidia Auri Foliati* admisceri debeat; plusquàm Indorum Ganges hæc Aqua aurifera foret: utpotè, in cujus superficie aliud non refulgeret, quàm splendidissimæ atomi, & *irradians Aurum.* Quàm autem Ægris grata futura sit, prudenti cuivis judicio committo, simulque risũi destino, cõsiderando, quòd hoc modo Aurea Majorum secula ad nos refluerent, quibus thesauri adeò vilescunt, ut ipsa Ægrorum intestina, œsophagus & labia, mentum, & barbæ obriso incrustentur auro. Tacerem fortè, & repetitam hanc insaniam, seu prodigalitatem, dissimularem; nisi Ægri quoque magno incommodo indetentarentur, dum scilicet actio chylificationis, suctio, & transitus chyli, per lacteas ex intestinis, ejusmodi Aureis corpusculis intervenientibus, turbaretur. Nam quædam venarum osculis, in mesenterio & intestinis sitis, se insinuarent; quædam, citra alterationem, cruda, ut ingesta, per alvum, cum excrementis inauratis, secederent; reliqua verò corporis œconomiam turbarent. Quod ipsi *D. D. Augustani*, jam olim, aureo suo asserto, confirmarunt, quando scripsère; quòd *Aurum sic crudè foliatum, Compositionibus medicamentorum unicè, ad saturandum oculos vulgi, addatur*, & indè nullius fructûs sit. Verùm dum fallaci hoc *Auri fulgore* plebis oculos demulcere volumus, saltem ea ratione id præstemus, ne sumptuum, & crumenæ, pauperum immemores, illis fortunas simul, & sanitatem, insanâ hâc nostrâ prodigalitate eripiamus. *Aurum* enim, *fixissimum Metallorum*, à debili calore, & fermento ventriculi insito, actuari nequit. Altioris illud est indaginis, quâ ratione, & quo menstruo, solvi Aurum possit, ut à nostro calore deinceps se subigi patiatur; de quo hîc plura non addo. Interim *Mantissa* mea super hâc re consulatur; ex qua suam quisque hauriet satisfactionem.

Margaritas perperam destillari, vel *destillato* etiam *superaddi*, ipse notavit Author. Destillatæ enim nihil prorsus communicant, virtute salvâ, & intactâ subsidente. Nam etsi *Vinum*, *aciditate suâ*, *splendorem Margaritarum* retundat, seu obscuret, ex integro tamen non solvit: licet in subtilissimũ etiam pollinem eæ reducantur. Et si etiam dissolveret Vinum, huic compositioni adjectum, *Perlas*, nequaquam tamen illæ vaporetenus ascenderent, sed instar *solutionis*, & *salis*, uti vocant, in fundo residerent, ad normam, quâ aliàs *Margarita aceto solvi* consuevère: à quibus si *acetum* solvens destillando abstrahitur, non solùm *Perla soluta* in fundo, residuoque supersunt, sed etiam *aciditas omnis aceti Perlis*, in quibus vim suam exercuit, inseparabiliter adhæret, actione & reactione in aliud, ac tertium, Ens mutata; à quibus (aciditas illa aceti) separari ampliùs non potest, nisi vi ignis fortè, & quidem ex parte rantùm, sed cum interitu, & *Perlarum exustione*. Cùm itaque, uti satis declaratum, *Margarita* inconvenienter *Destillationibus* subjiciantur, sive per se, sive aliis *Compositionibus* fuerint antè commixtæ; quod crebrò accidit, compositiones compositis cumulando, quas ipsæ *Margarita* etiam ingrediuntur: hortor proindè, ut *Perla prædicta*, sed legitimè *soluta*, atq; adeò non crudæ, *Aquis* jam tùm *destillatis* immisceantur. Nam si *simpliciter trita*, *& præparata Perla*, uti Author vult, *Aquis destillatis* immisceantur; intimè cum eis nunquàm uniuntur, subsidentibus suâ spontè semper *Perlis*: quæ proindè, denuò commotæ, Aquarum claritatem deturbant, ut cremorem quendam, aut lacteum liquorem, illæ potiùs repræsentent. Huic inconvenienti, ut maturè obviam eamus, & *Margarita* inseparabiliter *Aquis* permixtæ maneant, eæque solutæ, claritate *Aqua* nihil mutatâ; præstat, ut n. m. *Perla*, seu

Margarita, *in Spiritu nostro Veneris Antepileptico* solvantur, & in *Magisterium solubile*, & laudabile, prout *in Appendice n.* edoctum, redactæ, eidem *Aqua* tandem legitimè permisceantur. Atque hôc modô *Aqua* talis, substantiâ & virtute *Margaritarum* dotata, multò erit præstantior: si verò secus agatur; aut naocisceınur *Aquam* omni virtute, & Perlarum viribus, destitutam; aut inelegantem, & minùs efficacem. Hæc *de Margaritis* dicta, sufficiant ad scopum nostrum præfixum: quòd scilicet *Margarita* contra leges Artis, & Naturæ, destillationibus committantur; non item destillatis; suppositô, si legitimè sint solutæ.

Sequuntur Margaritas *Ossa de Corde Cervi*, & *Lapides Percarum*; quæ ambo, quum eandem, huic *destillationi* commissa, prosapiam oleant, uni subjiciam censuræ. Est autem horum ingredientium ea indoles, & natura, ut omnem *destillationem*, affuso illis liquore, excludant; præsertim *Ossium de Cord. Cervi*, quippe, quæ nec *destillatis Aquis* sunt permiscibilia, nisi per rerortam ex iis, ac ignis vi, ad eum planè modum, quo ex *aliis Animalium partibus*, *Sal volatilis*, *Spiritus*, & *Oleum*, juxta nostrum superius, in *Aqua Hirundinum*, indigitatum exemplar, propelleretur, & *Aqua* huic *Sal volatilis* justè admisceretur. Verùm hoc, propter *exiguum eorum Ossium pondus*, *ac magnum pretium*, hoc locô, in Praxin deduci nequit, Quamobrem inani labore his *Compositionibus* annexa sunt, & perperàm *Destillationibus* commissa, sumptùs & expensas saltem multiplicatura.

Lapides verò *Percarum*, tametsi & ipsi, ex toto, ad *Destillationes* sint inhabiles; possunt tamen conformiter, ad traditum *superius Canonem*, *pro Margaritis*, in *Magisterium solubile* converti, & *destillata Aqua* legitimè uniri. *Ossa* autem *de Corde Cervi* in similia *Magisteria* reduci nequeunt, propter lentorem, & viscidıtatem, quam de natura sua continent: neq; etiam *Cornua*, sive *Cervi*, sive *Alcis*. Illa enim *Magisteria*, quæ ex *his dictis ossibus cornubusq; omnibus*, communi modo, in officinis Pharmacevticis confici solent, nullius sunt valoris, & calx mortua, nullâ arte, aut spiritu, tametsi summè corrosivo, imposterum solubilis; adeò, ut nec ignis vehementiâ aliquid ex ipsis possit extorqueri; prout fusiùs, *in Animadversionibus n. super hac Magisteria*, tractatum est. Ut denuò illud verificetur, *non omnia ex omnibus fieri*, *sed determinata ex determinatis*, duce Philosophiâ, & Experientiâ.

In *Moscho* huic *Aqua*, & *Compositioni*, adscito, hoc unicè suadendum, ut, si illum ad *Destillationes* tractum velis, *rostro alembici*, *vel capitelli*, *in petia ligatum*, potiùs immittas.

Et hæc sunt, quæ circa *ingredientia quadam Aqua Carbunculi* specialiter advertenda erant. Sequuntur ea, quæ, in duabus aliis, supra delineatis, *Aquarum Cosmeticarum Compositionibus* obvia sunt castiganda. Hisce autem ferè terminis notantur, utpotè: *Cerussa alba*, *Succus Limonum*, *Limaces*, *Albumen ovi*, *Borax*, *Myrrha*, *Thus*, *Mastiche*, *Tragacanthum*, *Sacchar. album*, *Faba*, *Ciceres*, *Lupini*, *Medulla Panis albi in Lacte madefacta*, *Gummi Arabicum*, *Alumen plumosum*.

Quod attinet *Cerussam albam*, illa *Plumbi*, *Metalli*, *soboles*, calcinatione, partim extractione, è Plumbo conficitur; ex illa, beneficio *Aceti destillati*, *Saccharum*, seu *Sal Saturni* (veriùs *Vitriolum Saturni* nuncupandum foret) elicitur, extractione, & solutione nimirùm, ac menstrui, scilicet *Aceti* (quod tamen à sua aciditate, mediantibus actione & reactione, in liquorem insipidum degeneravit) abstractione, seu evaporatione; in qua verò abstractione, seu evaporatione Menstrui, ad *siccitatem Salis usq;*, etiamsi decies fieret cohobatio, reaffusione nimirum abstracti Menstrui, vel etiam recentis Aceti, *idem* tamen *Sal*, seu *Saccharum Saturni*, nec quicquam volatile redditum, aut à statu suo mutatum, in fundo, & residuo Alembici, esset permansurum. Hoc si verum, uti verissimum, ac cuilibet Pharmacopœo, aut Chymico, notissimum; quid, obsecro, *Cerussa*, in destillatione hâc, cum *Aquis Tiliæ* & *Sambuci* celebranda, nobis præbere poterit? quum *Aqua* prædictæ illam neq; extrahere, neq; dissolvere, multò minus à gravedine & pondere, cum Plumbo genialem habente, eximere, seu volatilisare, & per alembicum raptare possint. *Mineralia* enim, *Metalla*, & illa quidem *calcinata*, quæ vim, &

& torturam ignis, longo intervallo, perperàm, irrita sunt tentamina, & insulsæ cantilenæ, velle destillationibus committere: nec aliud est, similes næniás tradere, quàm Scholas, & Dispensatoria nostra, apud Posteros prostituere, risumque pro plausu reportare. Vulgato enim etymo, *Medicus Naturæ minister* dicitur, quâ, velut Anteambulone, aut Præficâ, nostros discursus, & mentis gressus, firmemus; illius nutui & inclinationi auscultantes; non verò somnia nostra, & quandoque deliria, sectantes; queîs aliquando, phanaticorum more, per avia & devia naturæ erramus, Chimæras fingimus, & naturam violentâ manu raptamus, per omnia ὕςερον πρότερον facientes. Ratio Chymicum præveniat, & comitetur pedissequa; quâ duce, & comite, ad sobrietatem philosophabitur, naturæ arcana mysteria, disparatas rerum geneses, exoticos effectûs, in rerum Sympathia, & Antipathia fundatos, edifcet; quæ reliquos, de plebe, viros, etiamnum sub velamine latent.

Cerussam sequitur *Limoniorum succus*; qui etiam, haud dubiè, vim suam, quantum licet, in *Cerussam* exeret, ac de illa tantum solvet, quantum acidi liquoris, sive succi hujus, sive aceti, tantillum, si esset uncia nimirùm una, in libram unam Cerussæ, agere, & ab illa solvere potest. Sed cui frugi? Tametsi *sex*, vel *octo*, *libras dicti succi*, vel etiam *aceti vini*, *uni libræ Cerussæ* affunderes, & solveres *Cerussam*, aut extraheres ejus *Saccharum*, vel *Sal Saturni*; transiretnè illud protinus per alembicum, destillandò, una cum affuso *suo succo solvente Limonum*? Nequaquam: nè hilum, aut granum, dulcedinis, aut salis, aut alterius, *de virtutibus Cerussæ*, quin potius *ipse succus*, *aliàs acidus* in suo Esse, *à Cerussa* transmutatus, in aliud Ens veluti transmigrans, insipidus, instar aquæ elementaris, destillando transiret & proliceretur, omnis virtutis refrigerantis, & abstergentis, efficaciæque Cosmeticæ, expers.

Cæterùm *de Limacibus* (in antecedentibus quoque examinatis) quæstione factâ; quantum, rogo, virtutis, & Aquæ abstersivæ, ex illis hâc destillatione eliciemus; cùm illi magis abstersione, dealbatione, & lotione opus habeant, utpotè animalia, & insecta viscosa, terrestria, difficilis coctionis, & quæ, licet satis superque coquantur, nihil tamen inter elixandum exhalant, præter aquam, consimilis naturæ, elementaris, & nostratis aquæ? Quis enim sibi persuadeat, destillationis balnei vim tantam esse, ut *naturam Limacum*, actione quâdam instantanea, pervertat, quò succus eorum viscosus (dealbans nimirùm, ipsis Limacibus nigerrimis stybio egentibus) in sublime feratur, & per alembicum exstillet? Sed ad alia, & seria magis, properemus.

Albumina Ovorum, quæ à tergo sunt Limacum, similem, cum Limacibus, atque æqualem, commendationem merentur. Si *Ovum* spectes, id tanquàm simulachrum est universi, analogiâ quâdam, quaternarium Elementorum numerum designans. Adest enim *Concavitas quædam aëre plena*; *Albumen elementum Aqueum*; *Vitellus Ignis Sphæram*, & *Cortex Terram* repræsentat. Hominem primum ex *Ovo* natum, aut exclusum, superstitiosa finxit Gentilitas. Duplex in *Ovo* viget virtus: una, quæ Pulli fabricam & corpus effingit; altera, quæ alimenta ministrat. *Albumen* (cui *particula albicans*, *duriuscula* magis, innatat, *semen Galli* supplens) primum dat Pullo nutrimentum, semen, aut ejus ideam, referens; postremò verò Vitellus, solidioris & nutritivæ magis virtutis. Imò, excluso jam Pullo, reliquiæ aliquæ, *de Vitello*, supersunt, quò unò alteróve die, nullius cæteroquin indigus cibi, fœtus, victitare possit: suâ velut è penu talia producente providâ in omnibus Naturâ. Si nunc de *Albumine Ovi* solùm sermo fit, missis *reliquis Ovi partibus*, illud, licet aquæ viscosæ symmetriam referat, externa solum sunt accidentia, non se ipsâ talis substantia. Hæc simplex, & elementaris aqua, in destillatione, & coctione, penitus exhalat, nullò sui relictò vestigiò, nisi pauxillo terræ, Sale Nitri, aut consimili aliquò alio sale, à loci illius terra, ejusmodi re imbuta, quo scaturit, sibi assumpto. *Illa verò viscosa Ovi aqua* (analogicè illam sic compello) longè aliter se habet. Nam *sive coxeris*, *sive lixaveris*, *aut assaveris Albumen Ovi*, *intra*, *vel extra Corticem*, nihil exhalabit, referens idem semper pondus, præmissâ

missâ etiam prolixâ coctura: ut adeò, nec destillando, quicquam virtutis eliciatur, quàm exilis admodum particula, & guttulæ aquæ cujusdam elementaris; contrà *Albumine à Calore protinus in corpus album solidum coagulato*, nullâ arte, nullâque opera, ad pristinum Esse reducibili. Qui itaq; *Albumine Ovi* uti voluerit, pro refrigeratione, absterfione, nitore corporis, interno, & externo usui destinato, ille *Albumen Ovi recens fluidum, minimè coctum*, adhibeat; quemadmodum & ex illo indifferenter fieri omnia nequeunt, neque utilis liquor destillatione prolici.

Borax in superioribus paulò examinata est; quare ejus ulteriori disquisitione hôc loco supersedeo. Sufficit, ex dictis novisse, illam esse *Sal Alkali*, ad destillationes illius generis planè impertinens.

Transeo ad *Myrrham*, & *Thus*, & *Mastichen*. Hæc *Gummata resinosa*, (etsi *Myrrha* nonnihil de *mucilaginea substantia* participet) ac partim in *Spiritu Vini*, partim in *Oleis*, *resolubilia* sunt. Solutio enim illa, quæ cum *Vino*, & *Aceto*, fit, *in Gummatibus resinosis*, violenta est; in *Aquis* verò nunquam solvuntur: quantumvis diu multumque coquantur, resident nihilominus intacta, peractâ coctura, saltem odoris, & partium quarundam aërearum, passa aliqualem jacturam: unde, licet si destillationi aptentur, nonnihil odoris, & spirituosæ substantiæ, *Aquis* imprimant; potior tamen eorum pars, & virtus, fundum petit. Quâ de causâ minus dextrè ejusmodi *humidis Destillationibus* committuntur; cùm potiùs *sicca Destillatione*, & *per Retortam*, egeant, pro *Oleis eorum essentialibus* eliciendis; moderato tamen igne, cum, & sine additione. Et *illa Olea* virtutis & substantiæ vicariæ sunt *ipsorum Gummatum*, nulla lege, cum effœtis ab iis *destillatis Aquis*, conferenda.

Cadunt præterea *Tragacanthum*, & *Gummi Arabicum*, sub unam Censuram. Nam ambo *mera mucilaginosa Gummata* sunt, nihil *resinosi* continentia. Solvuntur in puris aquis tantummodò, aut aliis aquosis liquoribus; at Oleis, & spiritui vini, non parent. Nullô *spiritu sulphureo* ditata sunt, terrestrioris duntaxat indolis, & destillationibus planè inutilia; cùm, vi destillationis humidæ, ab eis nihil transeat, sed eadem mucilago, longâ morâ multumque destillata, vel siccata tandem Gummata (si nimirùm ad siccitatem, cum aqua illis affusa, denuò abstracta fuerint) uti antè erant, quoad vires omninò immutata, in residuo manent; & consequenter *Aqua*, ab eis stillata, nihil saporis, nihil odoris, virtutis nihil, accepit, quod illis gratiam addere posset. Vides ergò, & hæc, eâdem injuria, *destillationibus* obtrusa fuisse.

Dum ad finem decurro, *in Saccharum* incido. Hoc, unà cum *Panis Medulla*, quàm impertinenter ad *Aquarum destillandarum* negotium evocetur, in superiori examine *Aqua Antiphthisica Mynsichtii*, ex fundamento erutum est, & ad Solem expositum. Unde, ne eandem bis coctam apponam, *ad Fructûs*: *Ciceres, Lupinos*, & *Fabas*, festino; quos *tres Fructûs seminales*, sub unâ quoque lustratione expedire competit, quia unius ferè naturæ sunt *esculenti Fructûs*, difficilioris & coctionis & concoctionis: à quibus tamen nihil fructuosi exhalat, utut diu coctione, ad pultem usque, torreantur; sed, æmulando cætera enarrata, virtutem suam in residuo deponunt totam. Eandem igitur sententiam, & reprobationem, tulimus, prout superius, de Fructibus, soliti sumus.

Coronidis locô *Alumen plumosum* adjungimus, huic quoque *Aqua Cosmetica* adjunctum. *Minerale illud est, naturâ suâ fixissimum*, adeò quidem, ut omnem etiam Reverberii ignem eludat, in quô perfectius redditur. De hôc pariter, sed *in Animadversionibus n. ad Aquas destillandas*, actum est, quò L. B. remitto. Raptim interim aliquid insinuaturus, dico, quòd, licet hoc *Minerale, cum affuso liquore aqueo*, per mensem, continuo agitatu, destillares: certè tamen ab hoc ipso, per alembicum, nihil proficeres, ne vel virtutis minimæ vestigium experturus; æquè fixum, & integrum, post iteratas destillationes, ac in suo principio, futurum est. Quare demirari satis non possum, nullo præmisso discursu, & indagine, *fixa simul, & durissima, Mineralia, atq; Metalla, omnisq; generis Animantia*, unà cum *Vegetabilibus*, uni eidemque destillationi committere Authores, non obstante, quòd quodvis, in individuo, deter-

determinatam, & ſpecialem, deſtillandi & regendi dexteritatem ſibi vendicet; in naturam noſtram injurios aut petulantes, quam noſtræ libidini, &, quodvis audendi, temeritati, propriisque limitibus, circumſcribere attentant.

Et hæc ſunt, quæ circa paucas haſce *Compoſitiones*, *è Pharmacopœia Clariſſimi Schröderi* depromptas, eventilanda ſuſcepi. Ex quibus, pronum eſt, intelligere, non tantum in *hoc Capite Aquarum deſtillandarum*, ſed & in *aliis*, *alterius formæ*, *& conſiſtentiæ*, *medicamentis*, *diverſorum capitum*, plura repertum iri, quæ ſpongiâ, & limâ, maximè ſunt opus habitura; ubi etiam ad oculum patebit, quod non ad *quosvis Affectûs*, *vel Morbos*, *cujuslibet conſiſtentiæ*, *aut formæ*, *medicamina*, nec *ex quibuslibet qualibet*, *dextrè & ſalubriter ſint parabilia*.

In qua Arte Deſtillatoriâ Antiquorum ſimplicitas in propatulum emicat. Propterea Antiſtes noſter, ipſe Galenus, qui ne Roſarum quidem Aquam, aut aliam ſimplicem, ævo ſuo, fertur, artificiosè deſtillaſſe, pallio interim ſimplicitatis ſuæ protectus, tacere malult, quàm id docere, quod nondum didicerat, more gentis noſtræ, & ſeculi noſtri. Quod utinam injurioſo hôc tempore non accideret, noſtrique Authores procaces adeò non eſſent, ut aliena venditarent, tanquàm è propria penu relata: cùm interim ex auditis, non verò experientiâ propriâ firmatis, juxta tritum adagium; *Peritus multum experitur*. Suo proinde id vitio accidiſſe, credant, ſi alienis ſubtractis pennis, vilis cornicula in Theatrum ducatur, ad ſacrum Poſteris horrorem, & terriculamentum. Deinceps ergò *Manum de tabula*, & calamum à conſpurcandis, ſeu ſcriptitandis, ejuſcemodi libris abſtineant; ne retrò agendis ſeculis ſeſe proſtituant, aut poſthumos noſtros, & hæredes, ulteriùs ſeducant.

Et hi ſunt, uti dixi, trium Clariſſimorum, & illuſtris famæ, Doctorum errores, & lapſus; qui erant reducendi. Hique vel ad primum occurſum unicuique patent, non ſolùm in *Aquis deſtillandis*, cùm *ſimplicibus*, tùm *compoſitis*, *in genere* & *in ſpecie*: ſed &, ſi quis, juxta hanc, demonſtratam à nobis, Cynoſuram, navigare velit, ad reliquas quoque eorum, (ſcilicet Authorum) diverſæ ſpeciei *compoſitiones* & *Præparationes* examinare, & explorare; pares errores in *Syruporum*, *Decoctorum*, *Electuariorum*, *Extractorum*, *& alterius conſiſtentiæ*, *formæq́*, *Medicamentorum compoſitionibus* iterato recurrentes, luce clariùs deprehendet: quos quidem fideli, & amicâ manu, ac calamo, intra modeſtiæ limites, omni ſarcaſmo abſtinens, emendare ſtudui, adductis ubique firmis demonſtrationibus, & experimentis, nullum quidem ſecretum celando. Et quanquam curioſum quorundam ingenium, & inquieta indoles, ſiniſtro oculo meas cénſuras proſecutura eſt, non me alio, adhæc, inductum motivo, quàm ut muſcas, vanos honores, & gloriolam, aucuper, ditans; huic meam oppono conſcientiam, & æquitatem, ſub qua, velut umbone, protectus conquieſco. Placuit interim, dictos Authorum errores, in hac, *de deſtillandis Aquis*, *Claſſe* revellere; qui licet in reliquis quoque pateant, in hac ſaltem adeò palpabiles ſunt, ut nulla demonſtratione, aut ſyllogiſmo, ſed potius Mechanicâ egeant. Æmulatus autem ſum hocce meo ſtylo, & diſcurſu, lucidiſſimum ſpeculum, quod, inter plures prærogativas, hoc ſibi vendicat, quod idem omnibus eſt, & cunctis fidum. Sic & ego me conformare ſtudui, ut nulli palparem, convitiisque neminem tentarem, veritatem interim nudiſſimam, abſque omni adulatione, ſub modeſtiæ velo, in ſcenam darem. Utile interim Tibi, B. L. dicavi. Nam non Nobis, ſed Poſteritati, famulamur. Confido interim, Apes Te æmulaturum, ut ex his dulciſſimis veritatis floſculis mel & mannam exſugas. Nam non deerunt toxicoſi aranei, qui ex iisdem venulis, non dulcedinem, ſed internecinum virus, elicient, quin &, virulento fomite, in alios transplantabunt; ſuo tamen hoc, malignantis naturæ & fermenti vitio accidiſſe, manifeſtè prodituri. Solantur me interim genuini, doctiſſimi Viri, & Medici conſcientioſi, qui, irretorto oculo, lumen veritatis intuentur, & mihi, in tanti momenti re, vitam & ſanitatem multorum myriadum concernente, album adjiciunt calculum. Facem ego præ-

prætuli, & semitas ttivi; sequantur me, his vestigiis insistentes, Posteri: sic mox errores longè proscribentur, nitidior Respublica Medica brevì futura, ac; suppressis erroribus, majus indies incrementum captura est. Interim, L. B. liberum Tibi sit, volvere, ac revolvere, Classicos omnes Authores, qui *de Compositione & præparatione Medicamentorũ* scripsere: certè iis, quorũ Te hisce participem facio, Axiomata veriora, magisq; secundũ veras Artis leges conscripta, ac exemplis & compositionibus elegantissimis illustrata, nullibi facilè reperies. Citra arrogantiam, & fastum, liberè hæc profero. Soli enim mihi notum est, quæ Tibi secreta aperuerim; quâ solertia & vigiliis, inter disparia nihilominùs studia, hæcad Te transcripserim: Tibiq; patebit, æquo & solerti studio hæc lectitanti, ac practicanti, gravibus de causis, ac summè necessariis, hanc ipsam Compositionum quarundam censuram à me institutam, & (laus Deo!) exantlatam esse. Nam Circe non sum, qui Te ad meridianum, & diem, fascinem, & veluti peplo oculos Tibi obscurem. Facem Tibi in omnibus prætuli, rationis lumen accendi, demonstrationibus usus sum, ad quarum splendorem & evidentiam, inevitabilem ubique sequelam inferre potes, & decumanos ipse Autorum errores ad censuram revocare; substitutâ ubique verâ Medicamentorum componendorum, & parandorum, Me[t]odo: quam feliciter consectaberis, [s]per omnia naturæ æmulus, & minister, abditos in natura, & constitutione Mundi, thesauros scrutatus fueris, virtutes & usus observaveris, ejusque regimen exploraveris; sedulò, quâ formâ & modo, cruda, & alterata, hâc vel illâ lege parata, in usum ducenda, quæ homogenea nobis sint, quæ vitæ media, quæ deleteria, & antipathica, observando.

Ad Te nunc convertor, Tyro Medice. Oculos mentis, & animum erige, contemplare, quantâ solertiâ, studio, & experientiâ, opus habeas, si quid aptè, & dextrè, in Palæstra Medica operari, ac remedia, & morborum Andidotos, dispensare velis. Veternus sanè hinc absit, oportet, ut & ebrietas, & reliquorum vitiorum plaustra. Ad Cleontis lucernam vigilandum est, si Proximo, Conscientiæ reatui, Deo insuper, quondam vindici, & ultori à tergo, ex asse velis satisfacere. Interim respice ad bravium, & coronam, quæ Te manet. Et, licet in terris, cum superstitiosa Gentilitate, Deastrum aliquod ex te non fingamus, Tibique statuas & obeliscos erigamus; satis hoc Tibi sit, quòd humanæ calamitatis asylum sis, præses, & vicarius, in terris, vitæ & sanitatis, charitate & obsequio in proximum fulgidissimus, quîs cum aliquando, sicut stella, emicabis in perpetuas æternitates.

PHAR

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA SEXTA:

OLEORUM COCTORUM, ET EXPRESSORUM, SERIEM COMPLECTENS.

Classem hanc & tractatum de *Oleis Coctis*, & *Expressis*, auspicando, Methodus, & artis leges, expetunt, succinctis verbis, in ipsô limine, præfari, quid ejusmodi *Olea* sint; ac quibus usibus destinata. Continent autem ejusmodi *Olea partes* plerumque *Balsamicas*, *tenues*, *sulphureas*, ac *fragrantes*, *Herbarum*, *Florum*, & *Vegetabilium*, in quibus rerum potestas, sigillum, & energia plerumque concentratur. Et quanquam *Olea Cocta* potissimum usui externo destinentur, atque ex illis *Clysteres*, *Unguenta*, *Emplastra*, *Cataplasmata*, *Cerata*, &c. dispensentur: magni tamen, in curando, sunt effectûs & potestatis, ob fragrantiam, & odores rerum, & vegetabilium, ipsis impressos, qui symbolum sunt fermentorum, &, analogia quâdam, spirituum nostrorum fulcrum, & allevamentum: adeò ut magnus ille Philosophus, Helmontius, licet quamplurimùm aliàs Galeni Antagonista, & Censor, nihilominus tamen, repudiatis cæteris auxiliis, multum prærogativæ *Unguentis & Oleis*, quibus fragrantia & genuinus vegetabiliũ odor impressus, attribuat. Sic enim ille, titulo: *Imago fermenti &c. à num. 16.* ait: *Rerum vires, ac robur masculum ex odoribus est. Imò, si penitiùs res ipsa spectetur, etiam interna pharmaca tàm solutiva, quàm correctiva, solô odoretenus agunt. Vidi enim sæpius, Quartanam, Uteri exundationes, Melancholiam, dolores Colicos, &c. solis unguentis superata. Videntur enim odores etiam spiritûs abstractos attingere.* Hæc ille. Vide etiam celebrem ejus locum, *num.* 22. ubi quendam, gravi ventriculi dolore ex solutum, adeò, ut stomachi Carcinoma crederetur, fragranti emplastro unius palmæ paucis horis curatum vidit. Quibus maturè deliberatis, omni conatu adlaboravi, ut pleraq; *Olea fragrantia*, aut *simplicium suorum crases, ac vires, redolentia*, usibus internis destinarem

narem. Sunt autem dicta *Olea duplicis Classis*: quædam *Simplicissima*; eaque *oleo* solò *Olivarum*, & *vegetabili* quòpiam, vel *animali*, constant: alia *Composita*; quoniam, præter *Olivarum Oleum*, quamplurima recipiunt Ingredientia, unius scopi ac Indicationis. Nunc, eorum dextram præparationem afferre, rerum ordo sibi deposcit: quam priusquàm aggrediar, ac suô locô debitis notis illustrem, A.L. Author sum, ut *n. Animadversiones*, hâc super re divulgatas, nec non ejusdem Thematis *Appendicem*; *pag. 43.* consular, magnum ex inde habiturus lumen ac compendium, ad dextram jam dictorum *Oleorum* dispensationem. Quare, ut tempori serviam, prolixis abstineo prolegomenis, & ad dextram eorum descriptionem me converto.

Expressa verò *Olea* quod attinet, cùm illa unicâ materiâ, ac solâ, v. g. *Semine*, aut *Fructu*, constent; multas ambages, notas, ac animadversiones, non exigunt; præterquam, quod abundè B. L. satisfiat in *prægressis n. Animadversionibus*, in quibus vel maximè hoc notandum suasi, ne dicta *Olea expressa* alienæ fidei Institoribus, & mercimoniis intentis, concredantur; utpote, qui illiberaliter ea adulterant, ac rebus peregrinis obfuscant, & enervant: prout, dum hæc scribo, è quodam inaudio, qui propriâ confessione retulit, *se consuetò Oleò Nucis Moschatæ expressô* dimidium *axungiæ porcinæ* adjungere, ut plebi tantò magis tractabile, & unctuosum veniat; cum illud genuinum, syncerum, spissum ac solidum nimis Ægris videatur. Quare, ne ejusmodi fraudes subrepant, Author sum; ut Dn. Pharmacopœi talia propriô Marte elaborent ac exprimant, Ægris ac Sibi consulturi. Accedo nunc ad speciales *Oleorum descriptiones*, quas inter nonnullas *Oleorum Compositorum expressorum* ideas B. L. reperiet, ac æqui bonique consulet.

OLEUM ABSINTHII.

℞. Olei Olivarum recentis libras duas; huic immergantur
Summitat. seu Comarum Absinthii nostratis & recentis, minutim incis. unciæ octo.

Factâ maceratione, locô calidô, in vase probè clauso, die unâ, fiat pòst colatura cum expressione forti. Oleo expresso denuò
Comarum Absinthii recent. minutim consciss. unciæ octo
infundantur, digerantur in calore, die unô atque alterô, factâ iteratâ colatura, & forti expressione. Repetatur tertiò eadem *recentis Absinthii* infusio, ac maceratio. Quibus peractis, colétur, & exprimatur fortiter oleum; resideant deinde omnia in vitro probè munitô, ut, si quæ impuritas, liquor, & humiditas supersit, (quanquam modicum residebit) per inclinationem, aut decantationem, segregari possit, *Oleumq;* defæcatum, atque purum, usui destinari.

Hoc *Oleum frigidis affectibus Ventriculi conducit, Hepati auxiliatur; repetitâ inunctione adhibitum: Lumbricos enecat, & arcet, ad umbilici regionem illitum: Carminativum est, ac Colicos dolores demulcet, quos frigidior causa fovet, ubi Clysteribus immiscueris.* Quod si tamen quis jam dictæ macerationi *Absinthii coctionem* præferat, ac ejus beneficio, majores virtutes dictô *Oleô* accedere, autumet; huic non resisto, aut succenseo. Verumtamen necesse est, ut decoctiones trinæ infusionis, in alembicô vitreo, vel etiam balneo nostro vaporosô, appositô capitellô, celebrentur, ne virtutis Balsamicæ, & partium spirituosarum, (quæ pronæ sunt ad exhalationem,) fiat dispendium; sed eæ in capitello concentratæ, ibidemque humiditatem indutæ, ac resolutæ, in præpositum vas Recipiens transcolentur; quæ dein humiditas residuo oleo, ex post facto, addenda, ac, pòst debitam digestionem, iteratò segreganda. Neque hîc tàm strictam, & longam decoctionem præcipimus, quâ omnis humiditas exhalet, ut ejus pauculæ guttæ, igni commissæ, illicò flammam concipiant, & strepitum non edant; (hoc enim de consueto signum est maximæ desiccationis, omnemque humiditatem emigrasse) sed sufficit, & abunde quidem, una vel altera ebullitio. Quò maturius enim hæ infusiones, & dictæ ebullitiones, celebrantur in Alembico; tantò efficacius oleum nanciscêris, nullum fi-

..., rancorem, aut fœtorem contrahens. En... verò ex prolixa maceratione, & in-fo... tione *Olea* plerumq; rancida & ingrata evadunt. Proindè macerando, ac extrahendo, *Oleum Absinthii*, per Alembicum, spatio unius diei, per compendium, idem præstabit, ac si per octiduum (per mensem etiam, dixero,) maceratum fuisset, aut plurimùm coctum. *Oleum* demum *hoc*, à trina illa manipulatione nimirum, *infusionibus, ebullitionibus, & expressionibus* residuum, reaffuso *liquore*, *per Alembicum exstillato*, ne ei quid virium decedat, residere pariter finito, donec, spatio dierum aliquot, dictum *Oleum* à fæcibus, & humido sedimento, (quæ ambo in fundo subsidunt,) per inclinationem & decantationem, liberè possit depurari, suamque nancisci perfectionem, Nam hoc Tibi, L.B. tanquam infallibile principium, ac theorema, persvadeas velim, omnia ac singula *Olea cocta*, à quibus dextrè omnem humorem, pro viribus, non segregaveris, situm, rancoremque brevì induere, neque durabilia futura; concurrente, [juxta mentem Aristotelis,] ad corruptionem & sui defectionem humiditate, & calore, à quibus omnis putredo, & corruptela, originatur: quæ in *Oleis coctis* utplurimum reperiuntur. Quòd si tamen hæc dicta humiditatis separatio, per inclinationem & decantationem, forsan negotium facessat, aut ardua videatur; aliam tibi suggeram Methodum; & sic procedito; Paretur charta bibula seu Emporetica, pro filtro, ut artis est, ac ad formam infundibuli, quod in conum desinat, humectetur filtrum *aquâ communi*; cui dein affundatur etiam *Oleum*, cui adhuc *humiditas aquosa* forsan conjuncta est. Sic dictum filtrum omnem *humiditatem Oleo junctam* alliciet, *Oleumq; purum* in filtro; ac residuo, perpurabit, omnis humiditatis expers; quod ostmodùm effundendum & asservandum. Quòd si verò filtrum hoc chartaceum priùs *leo* imbuatur, quàm *aquâ* madeat, *Oleum* per filtrum præcedet, maximè, ac citiùs, si destillatum fuerit, residuâ in filtro humiditate. Si verò *Oleum* hoc *Absinthii* viribus intensius, ac exaltatum voles, superadde singulis libri *Olei cocti Absinthii*, drachmam unam vel mediam, *Olei proprii destillati*; à quo multum virium & efficaciæ, odoris pariter genuini, ac reliquorum accidentium, quæ vegetabile comitabantur, ei accedet. Quæ de *Oleo Absinthii cocto* attuli, de reliquis *Oleis decoctis*, in genere, subaudiri cupio, quæ è *floribus*, *herbis*, *ac balsamicis vegetabilibus*, dispensantur; quorum *Olea destillata* in promptu sunt, ac Officinis nostris consueta. E quorum censu numeranda puta, *Oleum Anethi*, *Chamomillæ*, *Menthæ*, *Rutæ*, *Sampsuchinum*, seu *Majorana*, & alia plura.

Quæ de *humiditatis aquosæ* separatione, ac incommodis, recenter attulimus, applicari possunt ad quantitatem *Vini*, aut *Succorum* etiam, quam, pro diuturnâ *Oleorum* coctura, *Antiquiora Dispensatoria* sedulò præcepêre. Obest enim dicta *Vini*, & *Succorum* affusio, & eorum prolixa lixatio, donec exhalent, ex duplici capite: Primò, quò diutiùs *Olea* coquuntur, quibus infusa sunt spirituosa, balsamica, & aerea vegetabilia; tantò plùs virium, energiæ, ac virtutis, dissipant, ac deperdunt; rarefactis sulphureis particulis, & in sublime delatis: unde consectaneum est, *Oleum effœtum*, ac nullius virtutis, in residuò superesse. Edocebit etiam magistra rerum, Experientia, assiduos Pharmacopœos, quâ observabunt, quòd, dum liberalior *Vini*, aut *Succorum*, quantitas *Oleis decoquendis* jungitur, tum *Vinum* vices menstrui subeat, ac ex herbis, & vegetabilibus reliquis, *Essentias* eorum proliciat. Quæ *Essentia* elicita nequaquam naturæ homogeneæ cum *Oleis* est, sed humidæ potiùs, quàm oleaginosæ: unde etiam, per coctionis decursum, nequaquam *Oleo* unitur, aut communicatur, sed, separatum, remanet (supposito, quòd more Veterum usitato, *Olea* ad humiditatis consumptionem decoquenda) in residuo, ad instar picis, & nigricantis resinæ, nunquam *Oleis* commiscibilis. Rei hujus evidentiam clariùs deprehendes, additis *Succis propriis*, vel *Vinô*, cum quò vegetabilia sola decocta, ac extracta fuêre. Hæc ubi cum *Oleis*, ad consistentiam (nimirùm ad exhalationem humiditatum, ac liquorum,) destinantur coquenda:

da : illa materia, picem æmulans, fundo, ac lateribus, sartaginis firmiter adhæret; neutiquam *Oleis* unita. Et dictat hoc ratio, svadetque Philosophia, nimirum, aqueum elementum, seu quamcunque humiditatem, quæ ad id accedit; seu *Succus vegetabilis*, *Vinumvè* sit, nunquam se *Oleis* (aereum nactis temperamentum & levitatem) unire, ac communicare posse, quin qualitatem aliquam ac contrarietatem, invicem ostentare ac exercere, quò minus coalescant, ac unum efficiant, sed separata diffidere; adeò quidem, ut *affusus liquor aqueus* quispiam potiùs vires aliquas ex *Oleo* eliciat, idque sale terræ nitroso privet, ac defraudet. Neque verò salvamus incommoda, aut difficultatem solvimus, quæ affusam Vini, aut Succorum, largam quantitatem ad *Olea cocta*, subsequuntur, si à prolixâ decoctione nobis caveamus, solaque insolatione, additâ tamen *Vini quantitate*, rem peragamus: vel instituamus etiam decoctionem in Alembico vitreo, propriò capitello ritè munito; ac suppositò excipulo; ne quid spirituosæ humiditatis, ac humidæ vegetabilium essentiæ, prætérlabatur, procurantes. Nihilominus enim pernecessarium foret, dicto *Oleo extillatam humiditatem*, fragrantiâ & viribus imbutam, superaddere, & postliminiò, per inclinationem, & decantationem, segregare, cùm nimia *humiditas* sit, neque *Oleo* uniri possit. Quidquid horum acciderit; notabile secum advecturum est detrimentum. Nam quò prolixior *Insolatio* concedatur, tantò efficacius *Liquor*, & *Vinum*, copiosius affusum, *vegetabilium essentiam*, tanquam appropriatum menstruum (licet unâ alterâque die, quantum satis est, extrahat;) eliciet; quod *Oleum* non præstabit: (docui enim *in Animadverf. meis*, quòd *Oleum Olivarum* vices *menstrui* aptè subire non possit, ad extrahendas *vegetabilium* humidas, aquosas præsertim, essentias; benè autem eorum, quæ multum *resinosa*, *oleaginosa*, ac *quasi homogenea*,) dictus autem liquor, *Vinum*, aut *Succus*, largiter affusus, si vaporetenus non exhalaret, necessariò per residentiam; & separationem, decantando *ab Oleo*, foret segregandus. Hoc ubi accidat, pronum ac manifestum est; virtutes quoque ac essentiam, à dictis *menstruis*, ac *Vino*, elicitam, *Oleis* subtrahi. Eadem ratio foret, si, quod coctione in Alembico transiit, *Liquor* scilicet *fragrans ac spirituosus*, (supposito, quòd *copiosus Liquor*, ac *Vinum*, affusum fuerit,) *Oleo residuo* adderetur. Nam & ipse ab *Oleo* jam dicto decantari, ac per inclinationem separari, necesse haberet: quô facto, multum virium, ac efficaciæ, pessum iret ac elaberetur. Quare longè consultius est, Praxique conformius, *Vino*, aut etiam *proprio Succo*, ad decoquenda *Olea*, cum herbis recentibus, sive in Alembico, sive in aprico, omninò abstinuisse: imò immergantur potiùs *recentes herbæ*, *flores*, & *vegetabilia*, *Oleis* solùm, macerentur, aut coquantur etiam brevissimè cum illis in Alembico. Nihil enim officit, vel detrahit, *perpauca illa humiditas* quæ à solis floribus & herbis recentibus, nullô additô peregrinô, aut heterogeneô, liquore; Oleis jungitur, ac per decantationem, & residentiam; vel filtrum, aquâ humectatum, modô superiùs indigitato, separari debet, (quôcunq; tandem modô, sive per prævium macerationem, sive brevissimam ebullitionem, in Alembico *Oleum* paratum fuerit, nihil variat.) Tàm enim modica est illa *humiditas*, ut vix in censum venire mereatur, nedum *Olei virtutes*, ac *efficaciam*, infringat. Hoc pactò operantes, magnam energiam *Oleis* conciliamus; cùm, pro viribus; omnia concentramus, ac tuemur: præsertim cùm, factâ ebullitione in Alembico, si quid *sulphurei*, *odoriferi*, aut etiam *oleosi*, simul pertransiit, *Oleis*, in ejusdem reaffusione, id statim denuò, ob symbolum, reddatur, ac firmiter unitum perseveret, pauculâ humiditate fatiscente. Et hanc, de *Oleis coquendis*, Theoriam, ac fundatam ratione, & praxi, methodum tractandam, tàm necessariam arbitrabar, ut, eam præterire, nefas esse, duxerim. Manifestè enim, & perspicuè, Tyrones Medicinæ colligere,

pos-

poni me, nihil in arte tàm vile, ac ignobile reperiri, quin suas habeat cautelas & momenta; quibus neglectis, vel non cognitis, absurdi quique errores in Medentes redundant, magnâ Artis infamiâ & ludibrio; quos tamen facilè, nostris obsecundantes monitis, evitare poterunt, aut emendare. Ex quô præterea manifestum fit, quàm longè à scopo & veritate oberrent ii, qui medicamentorum Ordinationes (vulgò Receptas dictas) leve quid, & cuique obvium, in Medicina autumant; cùm interim ausim dicere, ac palàm decidere; hanc unam esse notam distinctivam, & characterem, sensati Medici, cui uni & soli competit: genuini Artis Filii honos & prærogativa.

Nunc rei series, ac ordo, exposcerent, ut reliquorum *Oleorum coctorum*, atque *simplicium*, præparationes his subjungerem. Verùm, cùm omnia, & singula, unam eandemque methodum, ac præparationem, respiciant, nihilque, quoad dispensandi normam, varient; omnia, ac singula, juxta, superiùs, in *Oleo Absinthii*, adumbratam ideam decoqui poterunt. Quod si efficaciora reddere ea velis, nostrum pariter æmulare modum quô *Olea* eorum *destillata*, si in usu, ac promptu sint, debitô pondere adjunximus; magno virium incremento.

Ut autem *Oleorum coctorum*, quæ in præparatione minimè discrepant, virtutes, ac prærogativas, in Medicina edifcas, ordine sequenti eorum delineationem auspicor:

OLEUM ANETHINUM.

Defluxionibus à Capite, ad partes inferiores, conducibile est: roborat nervos, resolvit, attenuat, crassos, viscidosque nervis impactos humores, calefacit moderatè, & emollit, Colicos dolores sedat, cùm externè umbilico inunctum, tùm Clysteribus quoque admixtum. Et hæc omnia potentius præstat, quando *Oleo* huic *simplici cocto*, *Oleum* ejus *destillatum* admiscetur.

OLEUM CHAMÆMELI.

Oleum est *Carminativum*, *flatûs discutit & resolvit*; ideoque Colicis, & Capitis doloribus, salubre, ac hypochondriorum tensionibus perutile est; externè nempè inunctum, Clysteribusque admixtum: cui etiam, si lubet, *destillatum proprium Oleum* addere convenit.

OLEUM CHEYRINUM, SEU KEIRINUM.

Oleum est *Cephalicum*, & *capiti dicatum*, *doloribus ejus auxiliatur*, ventris torminibus succurrit, nervorum insuper, & juncturarum, dolores levat, & pectori confert; partum etiam facilitare, & lumbricos interimere, creditur. Hujus *Oleum destillatum* cùm non prostet, illi admisceri nequit.

OLEUM LILIORUM ALBORUM.

Vulnerarium audit Oleum; quod & *inflammationes sedat*; gravidis, tempore partûs, auxilio est, præsertim si & *flava stamina in floribus*, qualia in *Rosis Anthera* dicuntur, in præparatione ejus fuerint adjecta; Menses mulierum promovet, dolores Ventriculi, Coli intestini, Uteri, Renum, Vesicæ, ac Nervosarum partium, compescit; ideoque etiam Colicis doloribus opitulatur.

OLEUM MAJORANÆ.

Cephalicum Oleum est, & *Anodinum*, *adeoq. frigidis Cerebri & Nervorum vitiis prodest*; spinæ dorsi inunctum, Paralyticis auxilio est; ad uteri præclusiones & eversiones utile: menses & secundinas pellit, ac aliis etiam affectionibus Colicis & Hystericis prodest: & quidem multò potentius, si ejus *Oleum proprium destillatum* illi *cocto* admixtum fuerit: tùm & internè, & externè, usui esse potest.

OLEUM MENTHÆ.

HOc *Oleum Ventriculo dicatum est*, quem roborat, atque matricem moderatè calefacit; nec non vomitûs spontaneos, Colicosque dolores sistit, appetentiam excitat, & juvat concoctionem; præsertim, si *Oleum* ejus *destillatum* fuerit admixtum.

OLEUM POPULINUM.

FIt ex *Oculis Populi*, cum *Oleo Olivarum*: &, si dextrè, *juxta n. superiorem informationem*, sine coctura, paratum fuerit, *præstans Oleum est Nervinum, in omnibus contracturis, & debilitatibus membrorum, & nervorum*: Cerebro etiam, & Ventriculo, cedit emolumento, & externè inunctum, & internè assumptum: dolores levat Colicos, & roborat matricem; hoc solùm observando, ut in Alembico vitreo, suô capitellô munito, ejus præparatio peragatur.

OLEUM ROSARUM.

VIm tenet hoc *Oleum* familiarissimum *refrigerandi, inflammationes extinguendi, repellendi, mitigandi, roborandi, & modicè constringendi*; humectat, refrigerat, atque dolores sedat; externè utplurimum usurpatum. Ejus *Oleum destillatum* caro nimis venit pretio: idcircò per se, diligenter, & legitimè paratum, usui & commodo esse potest externè.

OLEUM RUTÆ.

ANtiloimicum *& Alexipharmacum Oleum est, cordis regioni, pulsibus, volis manuum, & plantis pedum, inunctum*: Clysteribus admixtum, & externè Ventri, atque umbilico, inunctum, aut linteolis, in eô madefactis applicatum, dolores Colicos compescit, laterum, renum, ac vesicæ, dolores placat, flatûs dissipans: interno etiam usui, in prædictis affectibus, non exiguo fructui esse potest; idque eò magis, si quando *Oleum destillatum* quoque illi fuerit adjunctum.

OLEUM SAMBUCINUM.

PAratur è *Floribus Sambuci recentibus*; *vim refrigerandi obtinet, & inflammationes, & erysipelata sistendi*; lenit, abstergit: Hepati confert, Nervorum & Articulorum doloribus utile; Vermibusq; necandis, internè receptum.

Plura qui desideraverit *Olea simplicia*, & *cocta*, exempli gratia,

ANAGALLIDIS:
CYDONIORUM:
MYRTINUM:
NARDINUM:
ex SALVIA:
SPICA:
NYMPHÆÆ:
HYPERICI:
VERBASCI:
VIOLARUM MARTIAL.

is singula illa, *juxta superiùs præscriptum exemplar*, apparatu facillimô, sibi comparare poterit. Quorum vires pariter, ac modus utendi, in vulgus nota sunt, atque è *Pharmacopœia Augustana*, cum ubertate depromi possunt.

Sequuntur hæc pauca quædam *Olea simplicia*, è *Gummatibus* describenda; utpotè,

OLEUM MASTICHINUM.

℞. Olei Majoranæ dextrè parati libram unam,
Mastichis el. uncias tres:

solaque dissolutione Mastichis, in lenissimo calore, sine ullâ ebullitione, paretur præstans *Oleum*; quod colandum, & ita asservandum.

In affectibus Ventriculi, & Intestinorum, certè, præstantissimum; quòd calefacit, ventriculi vim concoctricem, retentricemq; firmat, in Lienteriâ & Cœliacô tormento, quàm salutare extans; neque minus tale *in Dysenteriâ, & Diarrhœâ*, cùm internè, tùm externè adhibitum, admixtumque Clyste-

Nota:

Nota: Non solum hoc, sed & alia simplicia Olea, quæ vocant, cocta, cum Oleo Amygdalarum dulcium expresso, vel cum Oleo Nucum, itidem expresso; & quædam, quæ Cerebro, Capiti, & Calculo pellendo, dicata sunt, cum Oleo Amygdalarum amararum rectè parari possunt; & quidem omnium maximè illa, quæ usui interno ordinata sunt. Verùm, in parvâ quantitate illa parari, convenit, ne, temporis longô tractu, rancida & fœtida evadant. Recenter enim parata, palatô gratiora, efficacioraque erunt.

OLEUM EX STYRACE.

℞. Olei Olivarum recent. vel, ejus vice, Olei Amygdalar. amararum, uncias quatuor:
in hôc dissolve, leni calore, sine ullâ coctione, aut ebullitione,
Styracis Calamitæ unc. unam semis,
Gummi Tacamahacæ drachmas sex:
factâ dissolutione solâ, colentur; colatum asservetur.

Oleum præstans, in roborando Ventriculo, & Cerebro, internè ac externè usurpatum: calefacit; catarrhos à capite delabentes sistit, vertici illitum; doloribus Colicis, & uterinis sistendis salutare.

Nota, quòd loco Olei Olivarum, vel etiam Olei Amygdalar. amarar. Oleum Rosatum, aut Anethinum, vel Keirinum, pro basi hujus Olei substitui queat: & sic major efficacia illud commendabit.

OLEUM DE EVPHORBIO.

℞. Olei Keirini, vel Majoranæ, uncias tres;
in hoc solvatur,
Gummi Evphorbii uncia semis, vel drachmæ sex:
factâ dissolutione, calore leni, fiat colatura, Oleumq. asservetur. Hujus virtutes ex *Pharmacopœia Augustana*, longâ serie, peti possunt.

Nota, Cur horum Gummatum Olea sine ullâ coctione, solâ Gummatum dissolutione, parare præceperim, causæ in Animadversionibus nostris, super Olea Cocta factis, pag. 332. item in Appendice pag. 43. & 44. additæ sunt; quæ huc revocandæ.

OLEA EX ANIMALIBUS:

utpotè,

OLEUM LUMBRICORUM:
RANARUM:
SCORPIONUM:
VULPINUM:

Hæc cuncta *Olea* etiam tritissima, paratuque facillima sunt: præsertim, si juxta cautelam, *in Appendice n.* injunctam, *pag. 43.* eorum præparationes dextrè instituantur, virtutibus suis vigentia prostabunt; quorum vires, & modus utendi, ex encomiis a *Dn. Dn. Augustanis*, cuilibet eorum sigillatim adjectis, quoque peti possunt.

OLEA COMPOSITA.

OLEUM ANTAPOPLECTICUM CEPHALICUM.

℞. Olei ex Styrace, cum Oleo Majoranæ, superiùs edoctô modo, parati unciam unam,
Olei stillati Succini albi drachmam unam semis,
Coriandri,
Lavendulæ,
Majoranæ,
Rorismarini,
Salviæ,
Nuc. Moschat. ana drachmam unam;
Misceantur pro usu.

Est Oleum Cephalicum efficacissimum, roborat Cerebrum, & principium Nervorum, vertici capitis, temporibus, nuchæ, & spinæ dorsi, ad os sacrum usque, inunctum: sedat & compescit defluxiones à capite ad partes inferiores. Quare in catarrhis suffocativis salutare existit; ut et membris paralyticis, contractis, doloribus Colicis, à frigida causâ exortis ventositatibus, & uteri debilitatibus, auxilio est.

BALSA-

BALSAMUM VULNERARIUM.

℞. Ol. Terebinthinæ flavi & rubicundi, videlicet, quod per retortam, (spiritu oleoso albicante priùs, destillando, profectò) dextrè destillatum est, libram unam: huic immerge

Pulv. Gummi Animæ,
Elemi,
Mastichis,
Olibani,
Myrrhæ, ana drach. sex,
Hederæ unciam semis,
Balsami Indici Peruviani unciā unam,
Oculorum Populi arboris recent. unc. unam semis,
Decocti inspissati, ex summitatibus Hyperici recent. & florent. parati,
Succi Millefolii inspissati, ana unciam semis.

Digerantur in calore leni, vitro probè clauso, ad dissolutionem, pro majori parte, *Gummatum*, sæpiùs commovendo. Posteà colentur calidè per linum & qualum, atque ad usum asserventur: quibus, si lubet, nonnihil de *Camphora* adjiciatur.

Vulnerarium est præstantissimum, cùm in recentibus, modò, inflictis, tùm in antiquis, Vulneribus; præsertim in partibus nervosis, ubi unctuosa, ex oleis expressis, locum non habent. Singulare est remedium, filamentis in eô madefactis, ipsis impositum.

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM MARTIALE.

℞. Olei Terebinthinæ flavi, per retortam, uti suprà, destillati,
Olei Abietis odoriferi, & clari destillati, ana uncias sex.
His mixtis *Oleis* adde, immergendo,
Oculorum Populi arbor. recent. & conquassat. temp. vernali, uncias tres, vel quatuor:

factâ maceratione, duobus circiter diebus, calore leni, vitrô benè occluso, eòque alto, fiat pòst colatura, cum forti expressione. Huic *Oleo expresso*, iterum in vitrum altum, sive alembicum cum recem infuso, ulteriùs immerge

Limaturæ Chalybis puri, & accuratè limati, uncias tres, vel quatuor:

et desuper guttatim, pedetentim, & per vices, instillentur

Spiritûs Nitri opt. vel, loco hujus,
Spir. Vitrioli, unciæ duæ, vel plus;

ita tamen, ut, spatio duodecim horarum circiter, totus *spiritus* guttatim affusus fuerit, spatulâ ligneâ sæpiùs *Limaturam* hinc indè movendo, ne fundo vasis adhæreat & indurescat. Sic enim solvitur *Limatura ferri*, & suam essentiam, seu animam, *affuso Oleo* communicat, idque imbuit, & rubicundissimo colore tingit. Solutione hâc peractâ, digerantur simul in vitro largo, & probè clauso, per duos circiter dies. Tandem separetur *Oleum* sive *Balsamum rubicundissimum*, sanguinis instar, à *Limaturâ*, & omni humiditate: quod usui asservandum.

Non minoris, quin imò majoris efficaciæ existimem hoc fore *Balsamum*, quàm illud superius, non solum externè Vulneribus impositum, sed & ad intrà assumptum: quia nullô modô corrosivum est. *Spiritus* enim *Nitri*, vel *Vitrioli*, *corrosivus*, non in *Oleum*, sed in *Chalybem limatum* agit, & vim suam exercet, illumque solvit; & ipse solvendo in aliud ens veluti transmutatur & edulcoratur.

Nota: Si quispiam aliô modô Balsamum istud conficere voluerit, per me licet; nimirùm, ut Limaturæ Chalybis priùs Spiritum Nitri, absentibus Oleis supradictis, instillet; modò & hoc pedetentim, guttatim, & per vices, spatulâ indesinenter Chalybem agitando, fiat. Absolutâ deinde solutione, seu affusione Spirit. Nitri, tandem Olea supradicta affundat Limaturæ solutæ ex parte, digeratque per biduum circiter. Hôc pactô pariter rubedo extrahetur, ad sanguinis similitudinem, rubicundissima, & efficietur Balsamum Vulnerarium eximiis virtutibus, ac nobile, non minus interno, quàm externo, usui destinatum.

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM EX SULPHURE.

℞. Sulphuris crudi & bor[...] [...]cias [...]

Huc

Hac liquefiat in ollâ, seu patellâ terreâ vitreatâ, super leni igne, ne accendatur illud, aut flammam concipiat. Liquefacto *Sulphuri* immmisceantur probè, adhuc super igne,

Salis Tartari puri unc. tres, vel quatuor:

factâ hâc mixturâ, spatulâ benè commotâ, auferantur ab igne; & fiet *Hepar Sulphuris* dictum; quod, in pulverem redactum, immittatur alembico parvo, cui superaffundantur

Olei Terebinthinæ flavi per retort. uti supradict. destillati,

Abietis recenter destillati, ana unciæ tres, vel quatuor, aut plus.

Digerantur in lenissimo calore, sine ullâ coctione aut ebullitione:& protinùs extrahetur Tinctura rubicundissima, sanguinis æmula. Separetur hoc *Balsamum*, sive *Oleum* rubicundissimum, per decantationem, sive filtrum, & custodiatur in vitro, externo & interno usui destinatum: *summè proficuum in ulcerationibus Pectoris & Pulmonum; viribus Balsamum Sulphuris vulgare*, sine dubio, *superans*.

OLEUM DE CAPPARIBUS, HEPATICUM ET SPLENETICUM.

℞. Capparum recent. aut, si tales desint, sale condit. uncias quinque,

Cort. Radicum Capparum, cum Vino humectatorum, unciam unam,

Herb. rec. Tamarisci, cum cortic.

Verbenæ florescent. ana uncias duas semis,

Ceterach unciam unam sem.

Fol. recent. Nicotianæ uncias duas,

Flor. Rosar. rubr. recent. uncias duas semis,

Salis Ammoniaci, sublimati cum chalybe, unciam semis.

Hæc omnia, incisis, quæ incidenda sunt, infundantur, vel immergantur, in

Olei Olivarum recent. & puri libras duas.

... aliquandiu; posteà coquantur leniter, ad humiditatis exhalationem, (quia nihil spirituosi, aut sulphurei; inest, præter paucissimum quid, à Rosis, quarum tamen hîc virtus roborativa, non odor, desideratur. Fiat pòst colatura, cum forti expressione: *Oleo* verò *expresso* porrò adde

Pulv. Gum. Ammoniaci unciam unam semis,

Camphoræ unciam semis.

Factâ denuò brevi digestione, tandem coletur *Oleum*, & usui asservetur. Obstructionibus Hypochondriorum, externâ ejus inunctione, perquàm utile est: Hepatis & Lienis duritiem resolvit, & flatûs discutit.

OLEUM CARMINATIVUM ANTI-COLICUM.

℞. Olei Olivarum recent. libras duas; cui immergantur sequentia, crassiusculè incisa, & contusa: utpotè,

Herb. recent. Anethi, cum summit.

Rorismarini,

Menthæ crispæ,

Pulegii florescent. ana unciæ duæ semis,

Flor. Chamomillæ recent. unciæ quatuor,

Cortic. Arantior. recent. & extim. uncia una semis,

Baccar. Lauri recent.

Juniperi virid. ana uncia una,

Sem. Carui,

Coriandri,

Anisi, ana drachmæ sex,

Opii Thebaici drachmæ duæ.

Stent in infusione die unâ, factâq; pòst unâ atque alterâ ebullitione, in alembico vitreo, suô capitellô munitô, [ut id, quod ebulliendo transit, reaffundi possit,] colentur dùm adhuc parùm calent, & exprimantur species fortiter: *Oleo expresso* adde, & in eô liquefac, lenissimô calore,

Camphoræ drachmas sex,

Ol. still. Carui,

Fœniculi, ana drachmas duas.

Misceantur, & serventur pro internô æquè,

illitâ, ac, insperfis *Pulvisculis adstringentibus*, fit ligatura apto cingulo, ad prohibendam ulteriorem intestinorum irruptionem. Et verò, licet (prout secreta hujus *Olei* descriptio fert,) *Lacertarum maceratio*, unô mense insolando, peragi deberet, ad conciliandam, ipsâ morâ, infuso efficaciam; eam tamen non approbo. Tantô enim tempore *Lacertæ*, quæ à primâ, quâ descendunt, genesi, corruptioni vel maximè obnoxiæ sunt, (utpotè è putri generatæ) cooperante cùm Solis, tùm Olei, calore, & fluidâ omnium substantiâ, ad summum putredinis gradum, & cadaveris pestilens miasma, deducerentur: ut, unde remedium, & secretum, præstolaremur, arcano nos toxico, & pestilenti fracedine, periclitari deprehenderemus. Accedit, quòd *spiritus vitæ, seminalis*, aut *Lacertarum* tàm diuturnâ maceratione fatiscat, & dispereat: cùm tamen (me ita philosophante) ejus præsentia, ad effectum talem producendum, unicè desideretur. Hæc enim consolidatio, & cura, nequaquam sensibili, materiali, aut conspicuâ, actione perficitur; sed influxu purè spirituali, ac actione sympathetica; quatenùs activitas *terroris alieni*, & *spiritus Mumialis Lacertarum*, per ejusmodi imagines, ac phasmata, spiritus vitales microcosmi, vel ipsas partes operativas viscerum, & partium, determinant, ut, juxta connaturalem, ac propriam sibi impressionem, se contrahant, & claudant, ac peregrinum spiritum arceant: unde naturaliter dein solidatio partis, & optata sanitas exoritur: quod non contingeret, si *spiritus hic Lacertarum*, prævià animalis corruptelâ, migraret, aut formæ cadavereitatis succumberet. Quare, ut hæc Peritonæi constrictio, ac Herniarum cura, feliciùs succedat, brevem *Lacertarum* macerationem suaserim. Sufficiat, Te spiritum, suffocatô in Oleo insectô, superstitem, compendiosô labore nactum; nec salubrius quid à cadaverosô miasmate præstoleris. Et licet *Scorpius* (qui tamen solidior *Lacertis* est, & non facilè putrescit) diu in *Oleo*, uti & *Scarabæi*, superesse videantur; suadet tamen ratio; & eos maturius eximere, ut tantò *purius Oleum* nancisearis, vitam, & spiritûs, ipsius animalis possidens.

OLEUM MOSCHELINUM.

℞. Olei puri recent. libram unam semis; cui immergantur sequentia, crassiusculè incisa, & contusa: utpotè,

Herb. Majoranæ,
Rorismarini,
Thymi, ana recent. uncia una semis,
Flor. Lavendulæ,
Spicæ,
Tunicæ rubr. ana recent. drachmæ sex,
Caryophyllorum,
Cinamomi opt.
Cubebarum,
Cardamomi,
Macis,
Nuc. Moschat. ana uncia semis,
Calami Aromat. uncia una semis,
Croci opt. drachmæ duæ,
Styracis Calamitæ uncia una semis,
Vini albi boni uncia una, vel duæ.

Fiat maceratio, per unius atque alterius diei intervallum; & deinde, alembico vitreô, capitellô suô munitô, una & altera ebullitio: humiditas, quæ transit, ultimò reaffundatur; cùm refrixerit paulisper, fiat colatura, cum forti expressione specierum: in expressô *Oleo* amplius dissolve

Mastichis electæ unciam unam semis,
Ol. Nucum Moschat. expressi unciam semis:

Misceantur exactè, &, separatâ pauculâ humiditate, per residentiam, *Oleum* custodiatur in vitro, vel vase benè obfirmatô. Quòd si verò aliquis *Oleo communi Olivarum*, *Oleum Amygdalarum expressum*, vel etiam *Oleum de Been*, substituere vellet, longè præstantius illud *Oleum Moschel.* efficeret, virtute & fragrantiâ, seu odore gratô.

Est *Oleum præstantissimum in frigidis affectibus Ventriculi, quem robroat, & calefacit; Colicis, ac Nervorum vitiis confert, Cerebrum insuper roborat, & ob Epilepsiâ & Apoplexiâ* pra-

præservat. Interne, juxta ac externè, adhiberi poteſt.

OLEUM NERVINUM.

℞. Olei Olivarum recent. non rancidi, libras tres:

cui immergantur, ſucceſſu temporis, inciſa & contuſa ſequentia:

Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ ſex,
Summitat. Abietis, vel Laricis arb. (vulgò Grene Gipfel) unciæ tres, vel quatuor,
Herbar. recent. Calaminth. mont.
Majoranæ,
Meliſſæ,
Ivæ Artheticæ,
Origani,
Salviæ min.
Thymi,
Flor. recent. Chamomillæ,
Lavendulæ,
Spicæ, ana unciæ duæ,
Baccarum Lauri,
Juniperi virid. ana unciæ duæ ſemis.

Macerentur ſeptimanâ unâ, vel alterâ, donec omnia collecta, & immerſa ſunt. Poſtmodùm ebulliant parùm, in alembico vitreo, capitellô ſuô munitô, ut particula, quæ prodit, humiditatis reaffundi queat. Tùm fiat colatura, & fortis herbarum expreſſio; *Oleo* autem *expreſſo* ulteriùs adde

Lumbricorum terreſtrium vivorum, & lotorum, uncias octo:

et, factâ adhuc unicâ ebullitione, in alembico, uti anteà, ſuô capitellô appoſitô; deinde denuò coletur: colato verò *Oleo* ſuperadde

Ol. ſtill. Majoranæ,
Salviæ, ana drachmas duas:

Fiat *Oleum Nervinum* efficaciſſimum.

Si ipſa hujus *Olei Nervini*, ut & aliorum præcedentium, & ſubſequentium Oleorum, Ingredientia, & Præparationes, inſpiciantur, & accuratè conſiderentur, ſuſpenſâ hederâ reverà opus non fuerit; quamobrem, in encomiis recenſendis non eſt, ut longus ſim. Sufficit hìc dixiſſe, quòd hoc *Oleum* ſit præſtantiſſimum in omnibus Nervorum affectibus frigidis; quod tamen, tantum abeſt, ut nimioperè calefaciat, ut potiùs virtute roborante, confortante, & penetrante, egregiè polleat.

OLEUM PURGANS.

℞. Olei Lini recenter expreſſi libram unam ſemis;

huic immergantur ſequentia minutim inciſa & contuſa:

Rad. recent. Bryoniæ,
Aſari,
Cucum. Aſinini, ana uncia una ſemis,
Hermodact.
Ireos noſtrat.
Eſulæ, ana uncia una,
Herb. recent. Anethi,
Gratiolæ,
Malvæ,
Mercurialis,
Tanaceti, ana unc. duæ,
Corallinæ drachmæ ſex,
Flor. recent. Roſar. pallidar.
Myrrhæ rubræ,
Aloës hepaticæ, ana uncia una,
Pulpæ Colocynthid.
Sem. Cynæ,
Cataputiæ,
Ebuli, ana drachmæ ſex.

Factâ maceratione, die unâ vel alterâ, bulliant leniter, ad conſumptionem ferè humiditatis; colentur poſteà, exprimanturq́ſpecies fortiter: ſeparetur *Oleum purum*, per reſidentiam: quod ad uſum ſeponatur; addendo tamen ultimò

Camphoræ drachmas duas ſemis.

Solvit alvum, umbilico inunctum, vel, petiâ in eò intinctâ, & umbilico, aut toti ventri, ſuperappoſitâ: enecat vermes, eoſq́ expellit. Delicatis, purgantia interna abominantibus vermium quaſi inſenſibilibus, aut medicamenta intrinſeca reſpuentibus, proficuum.

OLEUM

OLEUM ALIUD PURGANS.

Conficitur & aliud *Oleum purgans, per expressionem*, sumendo nimirum

Semin. Cataputiæ uncias duas,
Carthami,
Cucumeris Asinini, ana uncias tres,
Ebuli uncias quatuor,
Lini uncias quatuor, vel quinq;

Ex his simul conquassatis, & contusis, exprimatur, modò usitatò, *Oleum*, per prelum, fortiter; quod pro usu servetur. *Potenter alvum movet, umbilico illitum: educit vermes Infantum, si cum linteolis, in eo madefactis, ventri imponatur.*

OLEUM SCORPIONUM ALEXIPHARMACUM.

℞. Olei Olivarum recentis & puri libras tres,
vel, loco hujus,
Olei Amygdalarum dulcium, sed ex tribus partibus Amygdalarum, & unâ parte semin. Rutæ expressi, tantundem substituatur:

cui immergantur sequentia, minutim incisa atque contusa:

Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, ana unc. una,
Herb. recent. Scordii nostr. unc. duæ,
Rutæ hortens. uncia una,
Flor. recent. Hyperici unciæ tres,
Centaurii uncia una,
Sem. Citri drachmæ sex,
Croci Austr. opt. drachmæ duæ,
Myrrhæ electæ uncia una,
Vini albi uncia una, vel duæ:

digerantur per dies aliquot; posteà bulliant, in alembico, parum, ad prolectionem *exiguæ humiditatis*. Cùm refrixerint, *Oleum per expressionem* à speciebus liberandum, & similibus *recentibus Speciebus*, unà cum, à prima destillatione, aut coctione, prolectâ exiguâ quantitate humiditatis, reaffundendum; digestio per aliquot dies reiteranda, & humiditas, quemadmodum anteà, coquendo, per alembicum proliciendа est; *Oleum* deinde iterum exprimatur; &, si lubet, (quamvis mihi non necessarium videatur,) labor hic, cum *recentibus Speciebus* infundendo, destillando & exprimendo, etiam tertiâ vice repetatur. Tandem injice in *Oleum hoc expressum*, & ab omni humiditate, per residentiam, separatum,

Scorpiones vivos, diebus Canicularibus collectos, num. CC.

qui in isto *Oleo* suffocentur, &, post brevem digestionem, aut unicam, in alembico, ebullitionem, ac reaffusionem pauxillæ istius humiditatis prolectæ, separentur, ab *Oleo* quidem, colaturâ; ab humiditate autem, per residentiam: addanturque

Olei stillat. Rutæ,
Cortic. Citri, ana drachma una,
Juniperi drachmæ duæ:

Fiatq; *Oleum Alexipharmacum* præstans. *Efficax est in morbis Contagiosis Pestilentibus, Febribus Malignis Petechialibus, pulsibus, regioni cordis, & spina dorsi inunctum, repetitis vicibus. Venenatorum animalium morsibus Medicina est, Venenis oretenus assumptis adversatur: aliquot guttularum* dosi propinatum.

OLEUM STOMACHICUM.

℞. Olei Olivarum recent. & clari libras duas:

cui immerge sequentia, minutim concisa contusaque, scil.

Herb. recent. Absinth. nostr.
Menthæ crispæ,
Rorismarini,
Salviæ, ana unc. tres,
Rad. recent. Calami Aromat. unc. duas,
Baccar. Juniperi virid.
Lauri,
Styracis Calamitæ, ana unciam unam semis:
Cinamomi opt. unciam unam,
Caryophyllorum drachmas sex:

Factâ digestione brevi, ebulliant parùm, in alembico vitreo, suô capitellô munitô, ut

da: illa materia, picem æmulans, fundo, ac lateribus, sartaginis firmiter adhæret; neutiquam *Oleis* unita. Et dictat hoc ratio, suadetque Philosophia, nimirum, aqueum elementum, seu quamcunque humiditatem, quæ ad id accedit, seu *Succus vegetabilis*, *Vinumvè* sit, nunquam se *Oleis* (aereum nactis temperamentum & levitatem) unire, ac communicare posse, quin qualitatem aliquam ac contrarietatem, invicem ostentare ac exercere, quò minus coalescant, ac unum efficiant, sed separata diffidere; adeò quidem, ut *affusus liquor aqueus* quispiam potiùs vires aliquas ex *Oleo* eliciat; idque salle terræ nitroso privet, ac defraudet. Neque verò salvamus incommoda, aut difficultatem solvimus, quæ affusam Vini, aut Succorum, largam quantitatem ad *Olea cocta*, subsequuntur, si à prolixâ decoctione nobis caveamus, solaque insolatione, additâ tamen *Vini quantitate*, rem peragamus: vel instituamus etiam decoctionem in Alembico vitreo, propriô capitello ritè munito; ac suppositô excipulo; ne quid spirituosæ humiditatis, ac humidæ vegetabilium essentiæ, prælabatur, procurantes. Nihilominùs enim pernecessarium foret, dicto *Oleo exstillatam humiditatem*, fragrantiâ & viribus imbutam, superaddere, & postliminiò, per inclinationem, & decantationem, segregare, cùm nimia *humiditas* sit, neque *Oleo* uniri possit. Quidquid horum acciderit, notabile secum advecturum est detrimentum. Nam quò prolixior *Insolatio* concedatur, tantò efficacius *Liquor*, & *Vinum*, copiosius affusum, *vegetabilium essentiam*, tanquam appropriatum menstruum (licet unâ alterâque die, quantum satis est, extrahat;) eliciet: quod *Oleum* non præstabit: (docui enim *in Animadvers. meis*, quòd *Oleum Olivarum* vices *menstrui* aptè subire non possit, ad extrahendas *vegetabilium* humidas, aquosas præsertim, essentias; benè autem eorum, quæ multum *resinosa*, *oleaginosa*, ac *quasi homogenea*,) dictus autem liquor, *Vinum*, aut *Succus*, largiter affusus, si vaporetenus non exhalaret, necessariò per residentiam, & separationem, decantando *ab Oleo*, foret segregandus. Hoc ubi accidat, pronum ac manifestum est; virtutes quoque ac essentiam, à dictis *menstruis*, ac *Vino*, elicitam, *Oleis* subtrahi. Eadem ratio foret, si, quod coctione in Alembico transsit, *Liquor* scilicet *fragrans ac spirituosus*, (supposito, quòd *copiosus Liquor*, ac *Vinum*, affusum fuerit,) *Oleo residuo* adderetur. Nam & ipse ab *Oleo* jam dicto decantari, ac per inclinationem separari, necesse haberet: quô facto, multum virium, ac efficaciæ, pessum iret ac elaberetur. Quare longè consultius est, Praxique conformius, *Vino*, aut etiam *proprio Succo*, ad decoquenda *Olea*, cum herbis recentibus, sive in Alembico, sive in aprico, omninò abstinuisse: imò immergantur potiùs *recentes herbæ*, *flores*, *&* *vegetabilia*, *Oleis* solùm, macerentur, aut coquantur etiam brevissimè cum illis in Alembico. Nihil enim officit, vel detrahit, *perpauca illa humiditas* quæ à solis floribus & herbis recentibus, nullô additô peregrinô, aut heterogeneô, liquore, Oleis jungitur, ac per decantationem, & residentiam, vel filtrum, aquâ humectatum, modô superiùs indigitato, separari debet, (quôcunq; tandem modô, sive per prævïam macerationem, sive brevissimam ebullitionem, in Alembico *Oleum* paratum fuerit, nihil variat.) Tàm enim modica est illa *humiditas*, ut vix in censum venire mereatur, nedum *Olei virtutes*, ac *efficaciam*, infringat. Hoc pactò operantes, magnam energiam *Oleis* conciliamus: cùm, pro viribus, omnia concentramus, ac tuemur: præsertim cùm, factâ ebullitione in Alembico, si quid *sulphurei*, *odoriferi*, aut etiam *oleosi*, simul pertransiit, *Oleis*, in ejusdem reaffusione, id statim denuò, ob symbolum, reddatur, ac firmiter unitum perseveret, pauculâ humiditate fatiscente. Et hanc, de *Oleis coquendis*, Theoriam, ac fundatam ratione, & praxi, methodum tractandam, tàm necessariam arbitrabar, ut, eam præterire, nefas esse, duxerim. Manifestè enim, & perspicuè, Tyrones Medicinæ colligere

pos-

po..me, nihil in arte tàm vile, ac ignobile reperiri, quin suas habeat cautelas & momenta; quibus neglectis, vel non cognitis, absurdi quique errores in Medentes redundant, magnâ Artis infamiâ & ludibrio; quos tamen facilè, nostris obsecundantes monitis, evitare poterunt, aut emendare. Ex quô prætereà manifestum fit, quàm longè à scopo & veritate oberrent ii, qui medicamentorum Ordinationes (vulgò Receptas dictas) leve quid, & cuique obvium, in Medicina autumant; cùm interim ausim dicere, ac palàm decidere; hanc unam „esse notam distinctivam, & characte„rem, sensati Medici, cui uni & soli „competit: genuini Artis Filii honos & „prærogativa.

Nunc rei series, ac ordo, exposcerent, ut reliquorum *Oleorum coctorum*, atque *simplicium*, præparationes his subjungerem. Verùm, cùm omnia, & singula, unam eandemque methodum, ac præparationem, respiciant, nihilque, quoad dispensandi normam, varient; omnia, ac singula, juxta, superiùs, in *Oleo Absinthii*, adumbratam ideam decoqui poterunt. Quod si efficaciora reddere ea velis, nostrum pariter æmulare modum quô *Olea* eorum *destillata*, si in usu, ac promptu sint, debitô pondere adjunximus; magno virium incremento.

Ut autem *Oleorum coctorum*, quæ in præparatione minimè discrepant, virtutes, ac prærogativas, in Medicina edisceas, ordine sequenti eorum delineationem auspicor:

OLEUM ANETHINUM.

DEfluxionibus à Capite, ad partes inferiores, conducibile est: roborat nervos, resolvit, attenuat, crassos, viscidosque nervis impactos humores, calefacit moderatè, & emollit, Colicos dolores sedat, cùm externè umbilico inunctum, tùm Clysteribus quoque admixtum. Et hæc omnia potentius præstat, quando *Oleo* huic *simplici cocto*, *Oleum* ejus *destillatum* admiscetur.

OLEUM CHAMÆMELI.

OLeum est *Carminativum, flatûs discutit & resolvit*; ideoque Colicis, & Capitis doloribus, salubre, ac hypochondriorum tensionibus perutile est; externè nempè inunctum, Clysteribusque admixtum: cui etiam, si lubet, *destillatum proprium Oleum* addere convenit.

OLEUM CHEYRINUM, SEU KEIRINUM.

OLeum est *Cephalicum, & capiti dicatum, doloribus ejus auxiliatur*, ventris torminibus succurrit, nervorum insuper, & juncturarum, dolores levat, & pectori confert; partum etiam facilitare, & lumbricos interimere, creditur. Hujus *Oleum destillatum* cùm non prostet, illi admisceri nequit.

OLEUM LILIORUM ALBORUM.

VUlnerarium audit Oleum; quod & inflammationes sedat; gravidis, tempore partûs, auxilio est, præsertim si & *flava stamina in floribus*, qualia in *Rosis Anthera* dicuntur, in præparatione ejus fuerint adjecta; Menses mulierum promovet, dolores Ventriculi, Coli intestini, Uteri, Renum, Vesicæ, ac Nervosarum partium, compescit; ideoque etiam Colicis doloribus opitulatur.

OLEUM MAJORANÆ.

CEphalicum Oleum est, & Anodinum, adeóq; frigidis Cerebri & Nervorum vitiis prodest; spinæ dorsi inunctum, Paralyticis auxilio est; ad uteri præclusiones & eversiones utile: menses & secundinas pellit, ac aliis etiam affectionibus Colicis & Hystericis prodest: & quidem multò potentius, si ejus *Oleum proprium destillatum* illi *cocto* admixtum fuerit; tùm & internè, & externè, usui esse potest.

OLEUM MENTHÆ.

HOc *Oleum Ventriculo dicatum est*, quem roborat, atque matricem moderatè calefacit; nec non vomitûs spontaneos, Colicosque dolores sistit, appetentiam excitat, & juvat concoctionem; præsertim, si *Oleum* ejus *destillatum* fuerit admixtum.

OLEUM POPULINUM.

FIt ex *Oculis Populi*, cum *Oleo Olivarum*: &, si dextrè, *juxta n. superiorem informationem*, sine coctura, paratum fuerit, *præstans Oleum est Nervinum, in omnibus contracturis, & debilitatibus membrorum, & nervorum*: Cerebro etiam, & Ventriculo, cedit emolumento, & externè inunctum, & internè assumptum: dolores levat Colicos, & roborat matricem; hoc solùm observando, ut in Alembico vitreo, suô capitellô munito, ejus præparatio peragatur.

OLEUM ROSARUM.

VIm tenet hoc *Oleum* familiarissimum *refrigerandi*, *inflammationes extinguendi*, *repellendi*, *mitigandi*, *roborandi*, *& modicè constringendi*; humectat, refrigerat, atque dolores sedat; externè utplurimum usurpatum. Ejus *Oleum destillatum* caro nimis venit pretio: idcircò per se, diligenter, & legitimè paratum, usui & commodo esse potest externè.

OLEUM RUTÆ.

ANtiloimicum *& Alexipharmacum Oleum est*, *cordis regioni*, *pulsibus*, *volis manuum*, *& plantis pedum*, *inunctum*: Clysteribus admixtum, & externè Ventri, atque umbilico, inunctum, aut linteolis, in eô madefactis applicatum, dolores Colicos compescit, laterum, renum, ac vesicæ, dolores placat, flatûs dissipans: interoo etiam usui, in prædictis affectibus, non exiguo fructui esse potest; idque eô magis, si quando *Oleum destillatum* quoque illi fuerit adjunctum.

OLEUM SAMBUCINUM.

PAratur è *Floribus Sambuci recentibus*; *vim refrigerandi obtinet*, *& inflammationes*, *& erysipelata sistendi*; lenit, abstergit: Hepati confert, Nervorum & Articulorum doloribus utile; Vermibúsq; necandis, internè receptum.

Plura qui desideraverit *Olea simplicia*, & *cocta*, exempli gratia,

ANAGALLIDIS:
CYDONIORUM:
MYRTINUM:
NARDINUM:
ex SALVIA:
SPICA:
NYMPHÆÆ:
HYPERICI:
VERBASCI:
VIOLARUM MARTIAL.

is singula illa, *juxta superiùs præscriptum exemplar*, apparatu facillimô, sibi comparare poterit. Quorum vires pariter, ac modus utendi, in vulgus nota sunt, atque è *Pharmacopœia Augustana*, cum ubertate depromi possunt.

Sequuntur hæc pauca quædam *Olea simplicia*, è *Gummatibus* describenda; utpotè,

OLEUM MASTICHINUM.

℞. Olei Majoranæ dextrè parati libram unam,
Mastichis el. uncias tres:
solâque dissolutione Mastichis, in lenissimo calore, sine ullâ ebullitione, paretur præstans *Oleum*; quod colandum, & ita asservandum.

In affectibus Ventriculi, *& Intestinorum*, *certè*, *præstantissimum*; *quòd calefacit*, *ventriculi vim concoctricem*, *retentricemq. firmat*, *in Lienteriâ & Cœliacô tormento*, *quàm salutare extans*; neque minus tale *in Dysenteriâ*, *& Diarrhœâ*, cùm internè, tùm externè adhibitum, admixtumque Clyste-

Nota:

Nota: Non solum hoc, sed & alia simplicia Olea, quæ vocant, cocta, cum Oleo Amygdalarum dulcium expresso, vel cum Oleo Nucum, itidem expresso; & quædam, quæ Cerebro, Capiti, & Calculo pellendo, dicata sunt, cum Oleo Amygdalarum amararum rectè parari possunt; & quidem omnium maximè illa, quæ usui interno ordinata sunt. Verùm, in parvâ quantitate illa parari, convenit, ne, temporis longô tractu, rancida & fœtida evadant. Recenter enim parata, palato gratiora, efficacioraque erunt.

OLEUM EX STYRACE.

℞. Olei Olivarum recent. vel, ejus vice, Olei Amygdalar. amararum, uncias quatuor:
in hôc dissolve, leni calore, sine ullâ coctione, aut ebullitione,
Styracis Calamitæ unc. unam semis,
Gummi Tacamahacæ drachmas sex:
factâ dissolutione solâ, colentur; colatum asservetur.

Oleum præstans, in roborando Ventriculo, & Cerebro, internè ac externè usurpatum: calefacit; catarrhos à capite delabentes sistit, vertici illitum; doloribus Colicis, & uterinis sistendis salutare.

Nota, quòd loco Olei Olivarum, vel etiam Olei Amygdalar. amarar. Oleum Rosatum, aut Anethinum, vel Keirinum, pro basi hujus Olei substitui queat: & sic major efficacia illud commendabit.

OLEUM DE EVPHORBIO.

℞. Olei Keirini, vel Majoranæ, uncias tres;
in hoc solvatur,
Gummi Evphorbii uncia semis, vel drachmæ sex:
factâ dissolutione, calore leni, fiat colatura, *Oleumq.* asservetur. Hujus virtutes ex *Pharmacopœia Augustana*, longâ serie, peti possunt.

Nota, Cur horum Gummatum Olea sine ullâ coctione, solâ Gummatum dissolutione, parare præceperim, causæ in Animadversionibus nostris, super Olea Cocta factis, pag. 332. item in Appendice pag. 43. & 44. additæ sunt; quæ huc revocandæ.

OLEA EX ANIMALIBUS:

utpotè,

OLEUM LUMBRICORUM: RANARUM: SCORPIONUM: VULPINUM:

Hæc cuncta *Olea* etiam tritissima, paratuque facillima sunt: præsertim, si juxta cautelam, *in Appendice n.* injunctam, *pag. 43.* eorum præparationes dextrè instituantur, virtutibus suis vigentia prostabunt; quorum vires, & modus utendi, ex encomiis a *Dn. Dn. Augustanis*, cuilibet eorum sigillatim adjectis, quoque peti possunt.

OLEA COMPOSITA.

OLEUM ANTAPOPLECTICUM CEPHALICUM.

℞. Olei ex Styrace, cum Oleo Majoranæ, superiùs edoctô modo, parati unciam unam,
Olei stillati Succini albi drachmam unam semis,
Coriandri,
Lavendulæ,
Majoranæ,
Rorismarini,
Salviæ,
Nuc. Mosch. ana drachmam unam;
Misceantur pro usu.

Est *Oleum Cephalicum efficacissimum, roborat Cerebrum, & principium Nervorum, vertici capitis, temporibus, nuchæ, & spinæ dorsi, ad os sacrum usque, inunctum: sedat & compescit defluxiones à capite ad partes inferiores. Quare in catarrhis suffocativis salutare existit; ut et membris paralyticis, contractis, doloribus Colicis, à frigida causâ exortis ventositatibus, & uteri debilitatibus, auxilio est.*

BALSA-

BALSAMUM VULNERARIUM.

℞. Ol. Terebinthinæ flavi & rubicundi, videlicet, quod per retortam, (spiritu oleosò albicante priùs, destillando, profectò) dextrè destillatum est, libram unam: huic immerge

Pulv. Gummi Animæ,
Elemi,
Mastichis,
Olibani,
Myrrhæ, ana drach. sex,
Hederæ unciam semis,
Balsami Indici Peruviani unciã unam,
Oculorum Populi arboris recent. unc. unam semis,
Decocti inspissati, ex summitatibus Hyperici recent. & florent. parati,
Succi Millefolii inspissati, ana unciam semis.

Digerantur in calore leni, vitro probè clauso, ad dissolutionem, pro majori parte, *Gummatum*, sæpiùs commovendo. Posteà colentur calidè per linum & qualum, atque ad usum asserventur; quibus, si lubet, nonnihil de *Camphora* adjiciatur.

Vulnerarium est præstantissimum, cùm in recentibus, modò inflictis, tùm in antiquis, Vulneribus; præsertim in partibus nervosis, ubi unctuosa, ex oleis expressis, locum non habent. Singulare est remedium, filamentis in eô madefactis, ipsis impositum.

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM MARTIALE.

℞. Olei Terebinthinæ flavi, per retortam, uti suprà, destillati,
Olei Abietis odoriferi, & clari destillati, ana uncias sex.
His mixtis *Oleis* adde, immergendo,
Oculorum Populi arbor. recent. & conquassat. temp. vernali, uncias tres, vel quatuor:

factâ maceratione, duobus circiter diebus, calore leni, vitrô benè occluso, eòque alto, fiat pòst colatura, cum forti expressione. Huic *Oleo expresso*, iterum in vitrum altum, sive alembicum carn. ... iterum infuso, ulteriùs immerge

Limaturæ Chalybis puri, & accuratè limati, uncias tres, vel quatuor:

et desuper guttatim, pedetentim, & per vices, instillentur

Spiritûs Nitri opt. vel, loco hujus,
Spir. Vitrioli, unciæ duæ, vel plus;

ita tamen, ut, spatio duodecim horarum circiter, totus *spiritus* guttatim affusus fuerit, spatulâ ligneâ sæpiùs *Limaturam* hinc inde movendo, ne fundo vasis adhæreat & indurescat. Sic enim solvitur *Limatura ferri*, & suam essentiam, seu animam, *affuso Oleo* communicat, idque imbuit, & rubicundissimo colore tingit. Solutione hâc peractâ, digerantur simul in vitro largo, & probè clauso, per duos circiter dies. Tandem separetur *Oleum* sive *Balsamum rubicundissimum*, sanguinis instar, à *Limaturâ*, & omni humiditate: quod usui asservandum.

Non minoris, quin imò majoris efficaciæ existimem hoc fore *Balsamum*, quàm illud superius, non solum externè Vulneribus impositum, sed & ad intrà assumptum: quia nullô modô corrosivum est. *Spiritus* enim *Nitri*, vel *Vitrioli*, *corrosivus*, non in *Oleum*, sed in *Chalybem limatum* agit, & vim suam exercet, illumque solvit; & ipse solvendo in aliud ens veluti transmutatur & edulcoratur.

Nota: Si quispiam aliô modô Balsamum istud conficere voluerit, per me licet; nimirùm, ut Limaturæ Chalybis priùs Spiritum Nitri, absentibus Oleis supradictis, instillet; modò & hoc pedetentim, guttatim, & per vices, spatulâ indesinenter Chalybem agitando, fiat. Absolutâ deinde solutione, seu affusione Spirit. Nitri, tandem Olea supradicta affundat Limaturæ solutæ ex parte, digeratque per biduum circiter. Hôc pactô pariter rubedo extrahetur, ad sanguinis similitudinem, rubicundissima, & efficietur Balsamum Vulnerarium eximiis virtutibus, ac nobile, non minus interno, quàm externo, usui destinatum.

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM EX SULPHURE.

℞. Sulphuris crudi & bor... ... cias se...

Fiat

Hoc liquefiat in ollâ, seu patellâ terreâ vitreatâ, super leni igne, ne accendatur illud, aut flammam concipiat. Liquefacto *Sulphuri* immmiſceantur probè, adhuc ſuper igne,

Salis Tartari puri unc. tres, vel quatuor: factâ hâc mixturâ, ſpatulâ benè commotâ, auferantur ab igne; & fiet *Hepar Sulphuris* dictum; quod, in pulverem redactum, immittatur alembico parvo, cui ſuperaffundantur

Olei Terebinthinæ flavi per retort. uti ſupradict. deſtillati,

Abietis recenter deſtillati, ana unciæ tres, vel quatuor, aut plus.

Digerantur in leniſſimo calore, ſine ullâ coctione aut ebullitione: & protinùs extrahetur Tinctura rubicundiſſima, ſanguinis æmula. Separetur hoc *Balſamum*, ſive *Oleum* rubicundiſſimum, per decantationem, ſive filtrum, & cuſtodiatur in vitro, externo & interno uſui deſtinatum: *ſummè proficuum in ulcerationibus Pectoris & Pulmonum; viribus Balſamum Sulphuris vulgare*, ſine dubio, *ſuperans*.

OLEUM DE CAPPARIBUS, HEPATICUM ET SPLENETICUM.

℞. Capparum recent. aut, ſi tales deſint, ſale condit. uncias quinque,

Cort. Radicum Capparum, cum Vino humectatorum, unciam unam,

Herb. rec. Tamariſci, cum cortic.

Verbenæ floreſcent. ana uncias duas ſemis,

Ceterach unciam unam ſem.

Fol. recent. Nicotianæ uncias duas,

Flor. Roſar. rubr. recent. uncias duas ſemis,

Salis Ammoniaci, ſublimati cum chalybe, unciam ſemis.

Hæc omnia, inciſis, quæ incidenda ſunt, infundantur, vel immergantur, in

Olei Olivarum recent. & puri libras duas.

Stent aliquandiu; poſteà coquantur leniter, ad humiditatis exhalationem, (quia nihil ſpirituoſi, aut ſulphurei; ineſt, præter pauciſſimum quid, à Roſis, quarum tamen hîc virtus roborativa, non odor, deſideratur. Fiat pòſt colatura, cum forti expreſſione: *Oleo* verò *expreſſo* porrò adde

Pulv. Gum. Ammoniaci unciam unam ſemis,

Camphoræ unciam ſemis.

Factâ denuò brevi digeſtione, tandem coletur *Oleum*, & uſui aſſervetur. Obſtructionibus Hypochondriorum, externâ ejus inunctione, perquàm utile eſt: Hepatis & Lienis duritiem reſolvit, & flatûs diſcutit.

OLEUM CARMINATIVUM ANTI-COLICUM.

℞. Olei Olivarum recent. libras duas; cui immergantur ſequentia, craſſiuſculè inciſa, & contuſa: utpotè,

Herb. recent. Anethi, cum ſummit.

Roriſmarini,

Menthæ criſpæ,

Pulegii floreſcent. ana unciæ duæ ſemis,

Flor. Chamomillæ recent. unciæ quatuor,

Cortic. Arantior. recent. & extim. uncia una ſemis,

Baccar. Lauri recent.

Juniperi virid. ana uncia una,

Sem. Carui,

Coriandri,

Aniſi, ana drachmæ ſex,

Opii Thebaici drachmæ duæ.

Stent in infuſione die unâ, factâq; pòſt unâ atque alterâ ebullitione, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, [ut id, quod ebulliendo tranſit, reaffundi poſſit,] colentur dùm adhuc parùm calent, & exprimantur ſpecies fortiter: *Oleo expreſſo* adde, & in eô liquefac, leniſſimô calore,

Camphoræ drachmas ſex,

Ol. ſtill. Carui,

Fœniculi, ana drachmas duas.

Miſceantur, & ſerventur pro internò æquè,

illitâ, ac, inspersis *Pulvisculis adstringentibus*, fit ligatura apto cingulo, ad prohibendam ulteriorem intestinorum irruptionem. Et verò, licet (prout secreta hujus *Olei* descriptio fert,) *Lacertarum maceratio*, unô mense insolando, peragi deberet, ad conciliandam, ipsâ morâ, infuso efficaciam; eam tamen non approbo. Tantô enim tempore *Lacerta*, quæ à primâ, quâ descendunt, genesi, corruptioni vel maximè obnoxiæ sunt, (utpote è putri generatæ) cooperante cùm Solis, tùm Olei, calore, & fluidâ omnium substantiâ, ad summum putredinis gradum, & cadaveris pestilens miasma, deducerentur: ut, unde remedium, & secretum, præstolaremur, arcano nos toxico, & pestilenti fracedine, periclitari deprehenderemus. Accedit, quòd *spiritus vitæ, seminalis*, aut *Lacertarum* tàm diuturnâ maceratione fatiscat, & dispereat: cùm tamen (me ita philosophante) ejus præsentia, ad effectum talem producendum, unicè desideretur. Hæc enim consolidatio, & cura, nequaquam sensibili, materiali, aut conspicuâ, actione perficitur; sed influxu purè spirituali, ac actione sympathetica; quatenùs activitas *terroris alieni*, & *spiritus Mumialis Lacertarum*, per ejusmodi imagines, ac phasmata, spiritus vitales microcosmi, vel ipsas partes operativas viscerum, & partium, determinant, ut, juxta connaturalem, ac propriam sibi impressionem, se contrahant, & claudant, ac peregrinum spiritum arceant: unde naturaliter dein solidatio partis, & optata sanitas exoritur: quod non contingeret, si *spiritus hic Lacertarum*, prævià animalis corruptelâ, migraret, aut formæ cadavereitatis succumberet. Quare, ut hæc Peritonæi constrictio, ac Herniarum cura, feliciùs succedat, brevem *Lacertarum* macerationem suaserim. Sufficiat, Te spiritum, suffocatô in Oleo insectô, superstitem, compendiosô labore nactum; nec salubrius quid à cadaveroso miasmate præstoleris. Et licet *Scorpius* (qui tamen solidior *Lacertis* est, & non facilè putrescit) diu in *Oleo*, uti & *Scarabæi*, superesse videantur; suadet tamen ratio; & eos maturius eximere, ut tantò *purius Oleum* nanciscaris, vitam, & spiritûs, ipsius animalis possidens.

OLEUM MOSCHELINUM.

℞. Olei puri recent. libram unam semis; cui immergantur sequentia, crassiusculè incisa, & contusa: utpotè,

Herb. Majoranæ,
Rorismarini,
Thymi, ana recent. uncia una semis,
Flor. Lavendulæ,
Spicæ,
Tunicæ rubr. ana recent. drachmæ sex,
Caryophyllorum,
Cinamomi opt.
Cubebarum,
Cardamomi,
Macis,
Nuc. Moschat. ana uncia semis,
Calami Aromat. uncia una semis,
Croci opt. drachmæ duæ,
Styracis Calamitæ uncia una semis,
Vini albi boni uncia una, vel duæ.

Fiat maceratio, per unius atque alterius diei intervallum; & deinde, alembico vitreô, capitellô suô munitô, una & altera ebullitio: humiditas, quæ transit, ultimò reaffundatur; cùm refrixerit paulisper, fiat colatura, cum forti expressione specierum: in expressô *Oleo* amplius dissolve

Mastichis electæ unciam unam semis,
Ol. Nucum Moschat. expressi unciam semis:

Misceantur exactè, &, separatâ pauculâ humiditate, per residentiam, *Oleum* custodiatur in vitro, vel vase benè obsirmatô. Quòd si verò aliquis *Oleo communi Olivarum*, *Oleum Amygdalarum expressum*, vel etiam *Oleum de Betn*, substituere vellet, longè præstantius illud *Oleum Moschel.* efficeret, virtute & fragrantiâ, seu odore gratô.

Est *Oleum præstantissimum in frigidis affectibus Ventriculi, quem roborat, & calefacit; Colicis, ac Nervorum vitiis confert, Cerebrum insuper roborat, & ab Epilepsiâ & Apoplexiâ* pra-

OLEUM ALIUD PURGANS.

Conficitur & aliud *Oleum purgans*, *per expressionem*, sumendo nimirum

Semin. Cataputiæ uncias duas,
Carthami,
Cucumeris Asinini, ana uncias tres,
Ebuli uncias quatuor,
Lini uncias quatuor, vel quinq;

Ex his simul conquassatis, & contusis, exprimatur, modò usitatô, *Oleum*, per prelum, fortiter; quod pro usu servetur. *Potenter alvum movet, umbilico illitum: educit vermes infantum, si cum linteolis, in eo madefactis, ventri imponatur.*

OLEUM SCORPIONUM ALEXIPHARMACUM.

℞. Olei Olivarum recentis & puri libras tres,
vel, loco hujus,
Olei Amygdalarum dulcium, sed ex tribus partibus Amygdalarum, & unâ parte semin. Rutæ expressi, tantundem substituatur:

cui immergantur sequentia, minutim incisa atque contusa:
Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, ana unc. una,
Herb. recent. Scordii nostr. unc. duæ,
Rutæ hortensis, uncia una,
Flor. recent. Hyperici unciæ tres,
Centaurii uncia una,
Sem. Citri drachmæ sex,
Croci Austr. opt. drachmæ duæ,
Myrrhæ electæ uncia una,
Vini albi uncia una, vel duæ:

digerantur per dies aliquot; posteà bulliant, in alembico, parum, ad prolectionem *exiguæ humiditatis*. Cùm refrixerint, *Oleum per expressionem* à speciebus liberandum, & similibus *recentibus Speciebus*, unà cum, à prima destillatione, aut coctione, prolectâ exiguâ quantitate humiditatis, reaffundendum; digestio per aliquot dies reiteranda, & humiditas, quemadmodum anteà, coquendo, per alembicum prolicienda est: *Oleum* deinde iterum exprimatur; &, si lubet, (quamvis mihi non necessarium videatur,) labor hic, cum *recentibus Speciebus* infundendo, destillando & exprimendo, etiam tertiâ vice repetatur. Tandem injice in *Oleum hoc expressum*, & ab omni humiditate, per residentiam, separatum,

Scorpiones vivos, diebus Canicularibus collectos, num. CC.

qui in isto *Oleo* suffocentur, &, post brevem digestionem, aut unicam, in alembico, ebullitionem, ac reaffusionem pauxillæ istius humiditatis prolectæ, separentur, ab *Oleo* quidem, colaturâ; ab humiditate autem, per residentiam: addanturque

Olei stillat. Rutæ,
Cortic. Citri, ana drachma una,
Juniperi drachmæ duæ:

Fiatq; *Oleum Alexipharmacum* præstans. *Efficax est in morbis Contagiosis Pestilentibus, Febribus Malignis Petechialibus, pulsibus, regioni cordis, & spina dorsi inunctum, repetitis vicibus. Venenatorum animalium morsibus Medicina est, Venenis oretenus assumptis adversatur: aliquot guttularum* dosi propinatum.

OLEUM STOMACHICUM.

℞. Olei Olivarum recent. & clari libras duas:

cui immerge sequentia, minutim concisa contusaque, scil.
Herb. recent. Absinth. nostr.
Menthæ crispæ,
Rorismarini,
Salviæ, ana unc. tres,
Rad. recent. Calami Aromat. unc. duas,
Baccar. Juniperi virid.
Lauri,
Styracis Calamitæ, ana unciam unam semis:
Cinamomi opt. unciam unam,
Caryophyllorum drachmas sex:

Factâ digestione brevi, ebulliant parùm, in alembico vitreo, suô capitellô munitô,

ut pauca, quæ transit, humiditas reassumdi queat residuo: Coletur tandem *Oleum*, dùm adhuc parumper calent, *Species* exprimantur: expresso, colato, & à residentia, postquàm aliquandiu quietè steterit, separato, vel decantato *Oleo* adde, ac in eô liqvefac,

Mastichis electæ uncias duas,

Ol. Nuc. Moschatar. expressi unciam semis, vel unam integram:

Misceantur exactè, leni in calore; fiat *Oleum Stomachicum* nobile, cùm externo, tùm interno usui destinatum. *Confortat* enim *Ventriculum*, *concoctionem adjuvat*, *& flatus pellit*, *atque discutit*.

OLEA EXPRESSA.

QUo modô, & quâ ratione, illa *exprimantur*, cuilibet experto Pharmacopœo notum accidit; ac in usitatiorû numero, quæ in Officinis habentur, meritò prostare debent. Sunt autem sequentia:

OLEUM AMYGDALARUM DULCIUM:
AMYGDALARUM AMARARUM;
de BEEN;
HYOSCYAMI SEM.
LAURINUM:
SEM. LINI;
NUCUM MOSCHAT.
SEM. PAPAV. ALBI;
NASTURTII:
OVORUM EX VITELL IS.

QUibus hæc usibus destinentur, ac viribus polleant, *Pharmacopœia nostra Augustana, Animadversionibus locupletata*, uberrimè demonstrat. Quare ulteriori explanationi non insisto, nec dicta atq; scripta, tædioso Auditorum labore, recolam. Sed libet nonnulla *Composita Olea*, è paucis tamen rebus expressa, *Fructibus* nimirùm, & *Seminibus*, hîc superaddere; quæ, licet huc usq; ignota ferè fuerint, suis tamen virtutibus eximiis non sunt destituta; imò multis morbis, tàm intra, quam extra corpus, exhibita, levamen non minimum afferre possunt; & sunt sequentia:

OLEUM AD CALCULUM, EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amararum,
Nucleor. Persicorum, ana siccat. & excorticat. libram unam,
Sem. Cæparum,
Nasturtii,
Thlaspios,
Urticæ, ana uncias quatuor:

E contusis omnibus exprimatur, lege artis, leni calore, *Oleum*, quod pellendo calculô, illiqúe comminuendo, ac proprietate substantiæ resistendo, non parvæ operationis est. *Dosis drachma semis*, *ad drachmam unam*, *& duas*.

OLEUM CARMINATIVUM EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amararum excortic. librã unam,
Sem. Carui siccati uncias quinque,
Fœniculi unciam unam semis,
Coriandri unciam unam,
&, si libuerit,
Macis drachmas sex, vel unciam.

Ex mixtis & contusis omnibus exprimatur, s. a. *Oleum præstans*, *ad flatus discutiendos*, *tollendos*, *sedandos*, *vel internè*, *ad drachmam unam*, in vehiculo convenienti exhibitum; vel *externè*, *linteolis eô irroratis*, *& regioni stomachi*, *ac unà umbilici*, applicatum.

OLEUM ANTEPILEPTICUM EXPRESSUM.

℞. Nucleor. Persicorum excort. libram semis,
Cerasorum unc. duas semis,
Sem. Pœoniæ excort. uncias duas,
Bardanæ majoris,
Basilici, ana unciam unam,
Cubebarum,
Caryophyllorum, ana drachmas sex:

Ex contusis & mixtis invicem exprimatur *Oleum*, s. a. quod præstat *in affectibus Cerebri frigidis*, *Epilepsiâ*, *Lethargo*; *non solùm externâ inunctione temporum*, *verticis*, *& nucha*; *verùm etiam ab intra receptum*, *& ori immissum*.

OLEUM

OLEUM PURGANS, ET CONTRA VERMES, EXPRESSUM.

℞. Sem. Lini recent. libram unam,
Ebuli,
Cucumeris Asinini,
Cataputiæ,
Cynæ, ana uncias tres:

hæc mixta semina contunde, contusa in loco tepido, per unum atq; alterum diem, relinque, quò se invicem amplectantur: tandem ex omnibus simul exprime *Oleum*. Hoc externè, umbilico inunctum, *alvum movet, & vermes expellit*.

OLEUM STOMACHALE EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amarar. decorticat. libram unam,
Sem. Carui uncias tres,
Macis,
Nuc. Moschatar.
Caryophyllorum, ana uncias duas:

exprimatur ex omnibus, mixtis & contusis, *Oleum*; quod *præstat in affectibus Ventriculi frigidis; quem roborat, digestionem promovens, & nauseam, cum vomitibus spontaneis, compescens*.

Quibus paucis, ac recens inventis, etiam huic *Classi* Colophonem impono: in quâ certè non exigua, sed eximiis virtutibus prædita, *Balsama*, & *Olea*, omnis generis, contra, & adversus diversorum morborum genera, exhibui; dexterrimis, paratúque facillimis præparationibus annexis: ut quodlibet suis virtutibus prægnans, neutiquam mutilatum, aut castratum, in promptu habeatur; quæ ob id quoque, ad subsequentis *Classis Unguenta* præstantiora conficienda, multum conferre possunt. Ut ergò boni æquique consulantur, tanquam proximo in reliquis saluberrima, pervelim.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ,

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA SEPTIMA:

UNGUENTORUM STRUCTURAM STUDIOSE DESCRIBENS.

VNguenta inter externa remediorum genera collocantur, & ex variis rebus, utplurimùm unctuosis, Oleis videlicet Simplicibus, & Coctis, nonnunquàm & Destillatis, Axungiis identidem, Pingvedinibus, Cerâ, Resinâ, Gummat. Terebinthinâ (quæ veluti corpora Unguentorum sunt) aliisq́; rebus quàmplurimis, partim Vegetabilibus, partim Animalibus, partim Mineralibus, prædictis unctuosis, pro re natâ, commiscendis, diversimodè parantur. Horum hac Classis plures est exhibitura Compositiones; quas dextrè & ordinatè describendas in me suscepi.

Pro majori tamen dilucidatione, quænam, in dexterioribus Unguentorum præparationibus facitu, observatuq́; necessaria sint; ea non solùm in Animadverſ. n. ad quamlibet ferè Unguentorum Compoſitionem, *sigillatim factis; verùm maximè, & fundamentaliter,* in Appendice n. ſuper prædictas Animadverſ. pag. 44. & 45. *(licet carptim) præmissa sunt. Quæ cum sint digna, ut legantur, ad majora, quæ ad genuinam medicamentorum compositionem & præparationem pertinent, investiganda Lectorem incitabunt. Benev. Lector non gravetur ea consideratè perlegere: haud enim operæ Lectionis pœnitebit.*

UNGUENTUM ÆGYPTIACUM.

℞ Mellis, cum ſucco Plantaginis & Millefolii deſpumati, & cocti, libram unam,
Pulv. Cryſtall. æruginis, ſ. viridis æris, cum aceto parat. uncias duas,
Aceti Sambucini, vel Roſacei, unciam unam ſemis,
Succi Millefolii,
Plantaginis, ana recent. expreſs. & depurat. [illegible]:

Coquantur igne paulò validiore, ad consistentiam Mellis, & *Unguenti* liquidioris, *ulceribus malignis, & sordidis detergendis valdè proficui.*

UNGUENTUM ALABASTRINUM, vel de ALABASTRO.

Ejus dexterrima Compositio, & præparatio, petatur *ex Append. n. ad Animadvers. & ipsam Classem hanc Unguentorum, pag. 45.* quò loco quoque plura observationem merentia, *de Unguentorum præparationibus*, annexa sunt.

Est *Unguentum Cephalicum præstans, cuivis dolori Capitis conferens. In Febribus tertianis, calidis, ardentibus, summè salutare est, si spina dorsi, tempora, frons, & plantæ pedum, illo innungantur.*

UNGUENVUM ALBUM.

℞. Ceruſſæ Venet. cribratæ libras duas,
Olei Sambuci ex floribus,
Aceti Sambuci n. m. parati, ana libram unam ſemis:

Coquantur in ſartagine, igne leniſſimô, ſpatulâ continuò agitando, ad consistentiam *Unguenti*, in quô liquefac

Ceræ albæ uncias quatuor (ſi opus fuerit,)
&, ubi penitùs refrixerunt,
Albuminum ovorum conquaſſatorum, & in aquam denuò reſolutor. num. v. diu multùmq; agitando miſceantur: item,
Pulv. Olibani albiſs. & ſubtiliſs. triti, uncias tres:

Fiatque *Unguentum; ad ſedandas inflammationes, eryſipelata, & combuſtiones, efficaciſſimum.*

UNGUENTUM ALBUM CAMPHORATUM.

Ex præcedenti *Unguento* parari poterit: admiſcendo illi ultimò, ubi planè refrixerit,

Camphoræ unciam unam,
in
Olei Roſarum ſ. q. ſolutam;

et evadet, ad præfatos effectûs, adhuc efficacius.

UNGUENTUM DE ALTHÆA SIMPLEX.

℞. Rad. Althææ recent. libram unam,
Sem. Fœnigræci,
Lini, ana libram ſemis:

coquantur cum ſufficiente q. Aquæ ſimplicis, ad mucilaginem: mucilaginis pòſt colatæ, & expreſſæ, accipe libras tres; cui adde

Axungiæ Suillæ caſtratæ,
vel
Butyri recentis, libras ſex,
Pul. Rad. Curcumæ unciam unam.

Coquantur leni igne, ſpatulâ continuò agitando, ad conſumptionem mucilaginis, quodque reſidet à mucilagine, craſſamentum, picis inſtar indiſſolubile, colaturâ, per linum & qualum, ſeparando: deindè adde

Ceræ flavæ uncias ſex,
Terebinthinæ uncias tres,
Reſinæ albæ puræ uncias quatuor,
Pulv. Rad. Curcumæ q. ſ. pro colore flavo.

Omnibus invicem liquatis, leni igne, ſine ulteriori coctione, colentur adhuc ſemel per linum atque qualum; quemadmodum ſuprà: ſerveturque uſui.

Eſt *Unguentum* ſimplex, ſed ſatis familiare. *Emollit & humectat; pectoris dolorem à frigore contractum abolet; laterum doloribus & puncturis feliciter, & cum ſuceeſſu, medetur: in contracturâ, & exſiccatione nervorum*, externæ quoq; inunctionis mediô perquàm utile.

UNGUENTUM APOSTOLORUM.

℞. Terebinthinæ claræ & liquidæ uncias quatuor:
in quâ liquefac
Pulv. Gummi Ammoniaci unciam unam ſemis,
Opopanacis,
Galbani, ana unciam ſemis,
Maſtichis drachm. ſex;

 quibus

Olei Hyoſcyami expreſs. drachm. ſex,
Pinguedinis Anatis,
Gallinæ, ana recent. unciam unam ſemis,
Ceræ flavæ uncias tres:
miſceantur leniſſimô igne, ut tantùm liquefiant; quibus immergantur
Flor. Nymphææ alb.
Sambuci, ana recent. unciæ duæ,
Herb. recent. Solani unciæ tres,
Croci opt. drachmæ duæ:
factâ maceratione, brevi aliquot dierum ſpatiô, donec nimirum omnia recentia collecta & immerſa ſint, bulliant parùm, in alembico vitreo, ſuô capitellô firmatô, ut, quæ omnium primò tranſit, humiditas, Unguento pòſt confecto, vel colato, reaffundi poſſit. Et cùm parùm à fervore, in alembico, remiſerint, adhuc calidè fiat colatura cum expreſſione, immiſceaturque, quæ *primitus, bulliendo in alembico, humiditatis uncia una ſemis, circiter*, exſtillavit; & agitando fiat *Unguentum*: quod *dolores mitigat, in quacunq; parte corporis*; unde & nomen ſuum ſortitur.

UNGUENTUM DE ARTHANITA PURGANS.

℞. Butyri Majalis recent. non ſaliti libras duas,
Olei Lini recenter expreſſi libram ſemis:
his mixtis immergantur ſucceſſivè, inciſa & contuſa ſequentia:
Rad. recent. Cucumeris Aſinini unciæ tres,
Cyclaminis,
Ireos noſtrat.
Bryoniæ, ana unciæ duæ,
Aſari uncia una ſemis,
Herb. recent. Mercurialis unciæ tres,
Anethi,
Pulpæ Colocynthidis, ana uncia una ſemis,
Sem. Cataputiæ,
Ebuli,
Myrrhæ el. rub. ana uncia una,
Fellis Tauri liquid. recent. unciæ tres:
factâ maceratione, donec omnia ſucceſſivè, & recenter, collecta ſint, coquantur leniter, ad humiditatis propè exhalationem, ut tamen aliquid ſaltem de humido remaneat: factâque pòſt colaturâ, cum forti expreſſione ſpecierum infuſarum, expreſſo *Unguento*, adhuc liquido, calenti adde, & in eô liquefac
Ceræ flavæ novæ uncias tres:
pòſt pulveres ſequentes, ſub continuâ agitatione, inſpergantur:
Pulv. Aloës hepaticæ,
Salis Gemmæ, ana uncia una,
Colocynthidis,
Scammonii,
Turbith,
Caryophyllorum, ana drachmæ ſex,
Ol. Ligni Rhodii, pro odore grato, drachma una.
Miſceantur, fiat *Unguentum purgans, quod, ſtomacho illitum*, (uti fertur), *per ſuperiora, vi vomitûs, purgat; umbilico* verò, *vel hypogaſtrio, inunctum, alvum dejicit*. Ut ut ſit, *movet alvum, putamini juglandis inditum, & umbilico alligatum; ſimulq; vermes enecat & exturbat*. Non autem ab intrò, ſed ſaltem deforis, iis, qui purgantia medicamenta ſumere nequeunt, adhibendum eſt.

UNGUENTUM AUREUM VULNERARIUM.

℞. Ceræ Citrinæ novæ odoratæ uncias tres,
Olei Terebinthinæ rubri, vel flavi, per retortam deſtillati, uncias octo,
Terebinthinæ claræ uncias duas,
Reſinæ albæ uncias duas ſemis,
Maſtichis electæ unciam unam,
Colophoniæ unciam unam ſemis.
His omnibus liquatis, ac per linum & quàlum colatis, ſuperinſperge, dùm adhuc parùm calent,
Pulv. Thuris albi in granis ſubtiliſſimi unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ tranſlucidæ & ſubtil. unciam unam,
Croci optimi drachmas duas, vel tres,
confice, ſecundum artem, *Unguentum*; quod, ſi in uſum jam trahi debet, *Vitellô ovorum* permiſceri poteſt, ad formam *Unguenti digeſtivi*.

Aureum Unguentum est, colore, & re, seu virtute. *Omnia* enim *Vulnera tutò, & salubriter sanat*; præcipuè quæ *partibus nervosis*, ubi unctuosa, seu oleaginosa, obsunt, infligi contingat.

UNGUENTUM CARMINATIVUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras duas,
Olei Chamæmeli n. m. parati libram unam,
Ceræ flavæ odoratæ uncias tres, vel quatuor:

quibus invicem leniter liquatis immergantur, successu temporis, & per vices, sequentia:

Summitat. recent. Anethi,
Majoranæ,
Rorismarini,
Pulegii, ana unciæ duæ,
Flor. recent. Chamæmeli Rom. unciæ tres,
Sambuci unciæ duæ,
Lavendulæ,
Semin. Anethi,
Anisi,
Carui,
Coriandri,
Cumini,
Fœniculi, ana uncia una,
Macis,
Nuc. Moschatar. ana drachmæ sex,
Styracis Calamit. uncia una semis:

stent in infusione, septimanâ unâ vel alterâ; factâque pòst unâ alterâve ebullitione, colentur, & exprimantur Species: expresso adde

Camphoræ unciam unam,
Ol. still. Anisi,
Carui,
Chamæmeli,
Fœniculi, ana drachmas duas,
Majoranæ drachm. unam.

Fiat *Unguentum nobile, tàm clamosos Infantum abdominis, quàm Adultorum colicos, & hystericos dolores insigniter compescens*; cùm intra corpus sumptum, tùm externè, regioni umbilici, non attingendo ventriculum, inunctum; vel etiam gutturi inferiori immissum.

UNGUENTUM CEPHALICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas; cui, successu temporis, immergantur sequentia, incisa & contusa:

Gemmar. Populi arbor. recentium unciæ tres,
Herb. recent. Betonicæ,
Basilici,
Majoranæ,
Menthæ aquat.
Rorismarini,
Rutæ, ana unc. una semis
Fol. recent. Nucis Juglandis
Flor. recent. Acaciæ,
Keiri,
Lavendulæ,
Persicorum,
Rosar. Damascen.
Sambuci,
Tunicæ, ana unciæ duæ,
Croci Austr. vel Orient. uncia semis.

Stent in infusione, in cellariô, donec omnia collecta & immersa sint: factâ pòst aliquali ebullitione; non verò ad totalem humiditatis exhalationem, in alembico quidem vitreo, suô capitellô munitô, ut id, quod transit, sequenti pulti parandæ inservire possit, colentur, & exprimantur species: expresso adde pulpam sequentem:

℞. Nucleorum Persicorũ unc. duas semis,
Cerasorum unciã unam semis,
Camphoræ unciam semis;

contundantur optimè in mortario, cum suff. q. Aquæ superiùs; in ebullitione & coctione per alembicum, asservatæ, ad pultis subtiliss. formam; quæ per setaceum cogatur, ac superiori *Unguento* expresso viridi, & odorifero, sub continuâ agitatione, uniatur, addendo adhuc

Olei still. Majoranæ drachmas duas,
Nuc. Mosch. expressi unc. unam,
Lapid. Alabastri præpar. uncias duas, vel tres.

Fiat *Unguentum nobile, Capitale* seu *Cephalicum, fronti, temporibus, & occipiti, applicandum.* In *doloribus Capitis continuis, Cephaleâ, Hemicraniâ, Febribus continuis, Tertianis, & Ardentibus, utiliter adhibetur.*

UN-

UNGUENTUM CLYSMATICUM.

℞. Butyri Majalis recentis libras quatuor; cui immergantur incisa & contusa sequentia:
Rad. recent. Liliorum albor.
Bryoniæ,
Cucumeris Asinini,
Cyclaminis,
Ireos nostrat. ana unciæ tres,
Herb. recent. Mercurialis,
Meliloti,
Anethi,
Tanaceti,
Flor recent. Chamæmeli,
Rosar. pallid. ana unciæ tres semis,
Sem. Ebuli recent. uncia una semis,
Carthami uncia una,
Anethi drachmæ sex:

Factâ maceratione, donec omnia & singula collecta, atque butyro immersa sint, coquantur leniter, usque dum humiditas, pro maxima sui parte, exhalârit: colentur, & exprimantur species fortitèr. Fiatque hôc pactô *Unguentum Lenitivum & emolliens.* Adhibetur ad Enemata; aut externè, ad ventrem illô illinendum: quo modo alvum blandè movet ac subducit; prædurasque emolliendo fæces, eandem lubricam reddit.

UNGUENTUM COMITISSÆ ADSTRINGENS.

℞. Rad. Tormentillæ,
Bistortæ,
Cyperi rotundi,
Cynoglossi, ana unciam unam semis,
Saniculæ unciam unam,
Herb. Equiseti,
Millefolii florescentis,
Perfoliatæ,
Pyrolæ,
Hyperici,
Fol. Quercûs,
Pruneoli sylv.
Hederæ arboreæ, ana unciam unam semis,
Nucum Cupressi,
Baccarum Myrti,
Gallarum Turcicarum, ana unciam unam,
Glandium Quercûs unciā unam semis,
Calicum Glandium unciam unam,
Cort. med. Castan. assat. drachm. sex,
Quercus arb. unciam unā,
Prunorum sylvestr. siccat.
Sorborum immaturor. siccat. ana uncias duas:

Incisa & contusa coquantur in Aq. simpl. libris sex, ad medietatis consumptionem; colentur, & decoctum interim asservetur: species relictæ à decoctione, & à colaturâ, immergantur in
Axungiæ Porci,
Ol. Myrtillorum, ana librâ unâ semis,
Ceræ flavæ unciis octo,

priùs invicem liquatis, & lenissimo calore permixtis: factaque pôst maceratione, per aliquot dies, & addito tandem decocto superiùs asservato, coquantur leniter, ad consumptionem propemodum totalem humiditatis; quô expeditò, instituatur colatura, cum forti specierum expressione: Expresso huic *Unguento* porrò adde, immiscendo,

Succor. Acaciæ,
Hypocisthidis, ana drach. sex,

solutorum ad pulticulam priùs, in particulâ superioris decocti, ad solutionem hanc studio asservati:

Item

Pulv. Mastichis,
Olibani,
Succini albi, ana unc. unam semis,
Tormentillæ,
Bistortæ,
Sanguin. dracon. ana unc. unam,
Cort. med. Castan. drachm. sex:

Fiatq; *Unguentum* debitæ consistentiæ.

Hoc *valet ad Menstrua superflua supprimenda, & Abortum prohibendum; Hæmorrhoidum superfluum fluxum, Dysenteriam, Lienteriam, & Diarrhœam immoderatam, sistit atq; compescit. In Herniis sanandis, efficacia permagna censetur*, ab extrà saltem applicatum.

UNGUENTUM CORDIALE.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libram unam ſemis; cui immergantur, ſucceſſu temporis, ſubſequentia, minutim prius inciſa, & contuſa: nempe,

Herb. recent. Meliſſæ citratæ,
Baſilici,
Roriſmarini,
Majoranæ,
Flor. recent. Borraginis,
Buglosſæ,
Arantiorum,
Lavendulæ,
Tunicæ, ana uncia una ſemis,
Roſar. fragr. unciæ tres;
Violarum Martialium uncia una,
Cortic. Arant.
Citri, ana recent. & extim. drachmæ ſex,
Croci Auſtr. vel Or. drachmæ duæ,
Cinamomi optimi acuti,
Caryophyllorum,
Macis,
Nucum Moſchat. ana uncia ſemis,
Ligni Aloës gum. drachmæ duæ.

Peractâ maceratione brevi, & poſtquàm omnia collecta fuerint, coquantur parùm in alembico vitreo, capitello ſuô munitô, & recipiente præpoſito, non ad totalem, ſed aliqualem, humiditatis exhalationem vel prolectionem; quæ ipſa tamen exſtillata humiditas Ungvento ultimò colato addi poteſt. Ulterius fiat colatura cum forti expreſſione ſpecierum; inq; expreſſo & colato ſolve

Reſinæ Styracis calamitæ,
Pulv. Benzoes opt. ana drachm. ſex.
His ſolutis porrò adde
Ol. Nucum Moſch. expreſſi drachm. ſex,
Ligni Rhodii ſtill.
Extracti Croci opt. ana drachm. duas.

Ex omnibus benè mixtis fiat *Unguentum Cordiale*, *præſtans*, cui & *Ambra*, & *Moſchus*, pro placito adjungi queunt: tàm recreandorum, per odores acceptabiles, ſpirituum gratiâ; quàm pro ditiorum exigentia.

Præſtantius etenim, & excellentius, *Unguentum* Cordiale, hôc, vix reperies ullum; quod ita in omnibus debilitatibus Cordis, Lipothymiis, Animi defectionibus, Morbis malignis, & calidis, Peſtilentibus ipſis, utroq; ſexui, excellentiſſimè medetur: eoque non ſolùm Cordis regio, ſed & Pulſus, & vola Manûs, ſpina Dorſi, & Tempora bina, inungi ſæpius debent.

UNGUENTUM HEPATICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas ſemis; cui immergantur ſequentia, inciſa atque contuſa, ſucceſſu temporis; utpotè,

Rad. Apii recent.
Enulæ,
Fœniculi,
Calami Aromât.
Pimpinellæ,
Cichorii,
Rubiæ tinctor. ana recent. uncia una,
Herb. Abſinthii,
Agrimoniæ,
Chamædryos,
Betonicæ,
Hepat. nobilis,
Naſturtii hortenſ. ana recent. uncia una ſemis,
Flor. recent. Roſar. rubr. unciæ tres,
Papav. errat. uncia una ſemis,
Baccarum Lauri,
Juniperi virid. ana uncia una,
Myrrhæ rubræ,
Sem. Naſturtii, ana drachmæ ſex,
Fœniculi,
Santali rubri raſpati, anà uncia ſemis.

Peractâ maceratione, poſtquam omnia collecta fuerint, coquantur ad aliqualem humiditatis exhalationem, &, ſi lubet, in alembico vitreo, capitellô ſuô munitô; uti ſæpiùs monui: fiatque pòſt colatura & expreſſio; colato & expreſſo adde

Pulv. Gum. Ammoniac. uncias duas, ſoluti cum ſ. q.
Vini albi, ad pultis formam;

item

Item

Camphoræ unciam unam,

Ol. Ligni Rhodii ſtill. drachmas duas,

et fiat ex omnibus, legitimè mixtis, *Unguentum Hepaticum*, *aperiens & roborans*. *Aperit obſtructiones Hepatis*, *& Lienis*, *conſtatq;* virtute confortandi dicta viſcera, ab extrà applicatum: multò præſtantius eſt *Unguento*, aut *Emplaſtro Santalino*; quemadmodum ingredientia ipſa, ejusque legitima præparatio, demonſtrant.

UNGUEENTUM AD HÆMORRHOIDES.

℞. Radic. Tormentillæ,
Cyperi rot.
Ireos Flor. ana unciam unam,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Herb. Plantaginis,
Millefolii,
Equiſeti,
Hyperici,
Pyrolæ, ana recent. unc. duas,
Linariæ recentis uncias tres,
Flor. Roſar. rubr. unciam unam ſemis,
Verbaſci,
Papav. errat.
Sambuci, ana unciam unam,
Croci optimi drachmam unam ſemis, vel duas,
Succi Acaciæ unciam ſemis,
Opii Thebaici drachmas duas.

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. Aquæ Chalybeatæ, ſeu Fabrorum, ad reman. libræ unius ſemis; coletur: colaturæ adde

Mellis roſati ſimplicis libram unam ſemis,

coquantur porrò ad exhalationem decocti, & ad priſtinam Mellis conſiſtentiam; cui tandem adde, & immiſce

Vitell. ovorum num. III.
Olei ovorum, è vitellis expreſſi, unciam unam ſemis,
Pulv. Olibani,
Sangv. Draconis,
Succini albi, ana ſubtiliſs. trit. drachmas tres,
Flor. Verbaſci,
Sambuci ſubtiliſſ. ana unciã ſemis,
Roſarum ſubtiliſſ. drachm. ſex,
Croci Martis adſtringentis,
Croci Auſtr. opt.
Sacchari Saturni, ana drachmas duas:

Fiat, omnibus l. a. mixtis, veluti *Opiatum*, ſeu *Unguentum præſtans*, *ad acerbiſſimos Hæmorrhoidum dolores placandos*, *eorum inflammationes retundendas*, *fluxumq; nimium ſiſtendum*.

UNGUENTUM ALIUD HÆMORRHOIDALE, DE LINARIA DICTUM.

℞. Butyr. rec. Majalis libras duas; cui immergantur

Herb. Linariæ (veræ, non lacteſcentis, ad differentiam Eſulæ) recentis, & contuſæ, unciæ octo:

factâ maceratione, diebus aliquot, fiat, ebullitione unâ atque alterâ prægreſſâ, colatura, cum forti expreſſione, calidè. Expreſſo Butyro porrò

Linariæ recentis conciſſæ, & contuſæ, unciæ octo

immergantur, digerantur leniter, coquanturque paucis ebullitionibus, & iterum exprimantur; quæ Infuſio cum

Linariæ recentis conciſſæ, & conquaſſatæ, unciis octo

tertiâ vice repetatur. Hinc, maceratione peractâ, coquantur leniter, pro potiori, non tamen totali, humiditatis exhalatione. Colaturâ tandem factâ, cum forti expreſſione, ſervetur *Unguentum* hoc viride, per ſe, ſine additione aliâ, donec in uſum trahatur; cujus demum *ſingulis circiter duabus unciis*, *vitellus ovi unius*, *Pulv. Olibani ſubtiliſſ. drachmâ una ſemis*, *Pulv. Roſar.* & *Sambuci*, *item Pulv Croci*, *ana drachma una* circiter admiſceri poſſunt. Quod *præſtat in doloribus*, *& tumoribus*, *venarum Sedis ſedandis*, repetitâ applicatione.

UNGUEN

UNGUENTUM ALIUD HÆMORRHOIDALE.

℞. Rad. recent. Tormentillæ,
Bistortæ,
Saniculæ,
Symphyti maj.
Liquirit. ana unc. unam,
Herb. recent. Millefolii,
Plantag. min.
Hepatic. nobil.
Pyrolæ,
Achimillæ, ana Mij.
Flor. Rosar. rubr. drachm. sex,
Verbasci,
Sambuci,
Balaust. ana unciam semis,
Antimonii crudi pulv. & in petia ligati, uncias quatuor.

Fiat cum s. q. aq. simpl. repetitis vicibus affusæ, decoctio, ad totalem virtutum extractionem: decoctiones junctim clarificentur, & ad spissitudinem Mellis, seu Extracti, leniter, in patella ferrea, vel in diplomate, evaporent.

Huic decocto inspissato, si fuerint unciæ quatuor, adde
Mellis Virginei albi crassi, & nunq. cocti, sed legitimè, uti superiùs, ex alveolis extracti, unc. octo, vel decem,
Terebinthinæ claræ uncia duas, s. tres; in qua solutæ sint
Gummi Elemi,
Mastichis, ana unc. semis,
Balsami Vulnerarii Martial. superiùs descripti, uncia una semis;

quibus omnibus exactè mixtis super inspergantur sequentes Pulveres: utpotè,
Pulv. Olibani subtiliss. uncia una,
Flor. Sambuci,
Verbasci,
Rosar. rubr. ana drach. tres,
Lapid. Calaminar. cum succo Millefolii præparat.
Tutiæ, cum succo Plantaginis præparatæ, ana drachm. sex,
Sacchari Saturni ex Minio parat. drachmæ tres.

Misceantur omnia exactè; fiatque *Unguentum* præstans; cujus virtutes ex superiori patent.

UNGUENTUM INFRIGIDANS, SEU REFRIGERANS GALENI.

℞. Olei Rosacei ritè parati libram unam,
Ceræ albæ uncias tres:
his liquatis immergantur
Flor. Rosar. recent. alb. contus. unciæ quatuor, vel quinque,
Sambuci recent. uncia una semis:

factâ maceratione, fiat, in alembico vitreo, suò capitellò munitò, una atque altera ebullitio. Id autem, quod bulliendo transiit, *Unguento* in fine reaffundatur. Coletur tandem, & exprimantur flores: expressum, cum refrixerit, agitetur diu multumque, in sartagine, donec parumper albescat; addendo tamen, sub continuâ agitatione illa,

Aceti Rosacei quantum sufficit, vel imprimi potest;

Fiat *Unguentum*.

Vel, si lubet, paretur simpliciter, in modum sequentem:

℞. Olei Rosati ritè parati libram unam,
Ceræ albæ uncias tres:

Liquentur leni calore, &, cum refrixerint, agitentur tandem diu multumque, in sartagine, affundendo, durante indesinenter agitatione,

Aq. Rosar. alb. sine addit. ex Baln. n. vaporoso stillatæ,
Aceti Rosacei opt. ana q. s. vel quantum sub continuâ agitatione imprimi potest; fiatque *Unguentum* refrigerans atque humectans.

Renum & Inguinum doloribus opem fert, si à causâ calidâ, vel calculo, originem trahant. In Febribus calidis ardentibus, spina dorsi eò inungenda est.

UNGUENTUM JOVIS, REFRIGERANS ALIUD.

℞. Butyri Majalis recent. libram unam semis:

cui impastentur, conquassata priùs, & contusa, successu temporis, sequentia: utpotè,

Herb.

Herb. recent. Hyoscyami,
Verbenæ,
Parietariæ,
Cicutæ,
Sempervivi,
Solani,
Flor. recent. Sambuci,
Papav. errat. ana uncia una semis,
Rosar. albar. vel Damascen. unciæ tres,
Sem. Papav. albi minutiss. contusi, ad pultis formam, additâ portiunculâ aquæ Rosar. uncia una semis,
Rad. Liquiritiæ recentis unciæ duæ:

et, postquàm omnia immersa fuerint, ac parùm macerata, coquantur leniter, ad humiditatis exhalationem: Colentur, cum expressione herbarum, vel specierum, cùm refrixerint, agitentur in sartagine benè, addendo, sub continuâ agitatione,

Aq. Rosar. fragr. sine addit. still. uncias duas semis;
in quâ tamen priùs
Nitri puriss. cryst all. uncia una semis soluta sit:

fiatque *Unguentum*, *refrigerans potenter; externâ inunctione spinæ dorsi, Febribus ardentibus, ac incendiis magnis, opem fert.*

UNGUENTUM AD HERNIAS.

℞. Butyri Majalis recentis, non loti, libras duas,
Axungiæ Taxi uncias octo,
Hominis uncias sex;

his mixtis immergantur sequentia, subtiliter incisa & contusa:

Rad. recent. Tormentillæ,
Bistortæ, ana uncia una semis,
Symphyti maj. unciæ tres,
Saniculæ,
Bardan. maj. ana unciæ duæ,
Herb. recent. Perfoliatæ,
Hyperici,
Herb. recent. Consolid. Sarracen.
Pyrolæ,
Millefolii,
Fol. recent. Quercûs,
Hederæ arbor. ana uncia una semis,
Glandul. seu Nuc. arboris Laricis, sive Abietis (vulgò weisse Tannzapffen von Fehren Bäumen) unciæ tres, affusis
Vini boni rubri unciis sex:

Factâ maceratione, donec omnia ac singula collecta sint, coquantur leni igne, in sartagine ferreâ, ad humiditatis totalem ferè exhalationem; colentur: pòst exprimantur species fortiter; fiatque sic *Unguentum*: servetur usui.

Certum remedium est, pro sanandis Herniis, quò inungendæ partes affectæ; sive in inguine ruptum sit perironeum, aut aliquò aliò in locò abdominis, intestinis prolabentibus, sive peritonei processus, qui ad scrotum tendit, dilatatus sit, per quem intestina in scrotum etiam prolabuntur, perindè erit; modò inunctio semper versus superiora fiat; intestinis tamem priùs repositis, & cingulô appositô, sive ligaturâ adhibitâ, paucarum septimanarum spatio cura absolvetur. Hoc tamen insuper notandum, quòd, si hoc *Unguento* partes anteriores inungantur, retrò, in dorso, cum *Axungia Ursi*, tanquàm ex opposito, inunctio quoque peragenda sit.

UNGUENTUM DE LIQUIRITIA.

℞. Butyri Majalis recentis libram unam semis:
huic impastentur
Rad. Liquiritiæ consciss. recent. unciæ tres,
Herb. recent. Solani unciæ duæ:

factâ maceratione diebus aliquot, coquantur leniter in sartagine, ad humiditatis ferè exhalationem; colentur pòst, & exprimantur species immersæ: expresso verò denuò immerge

Rad. Liquiritiæ recent. consciss. uncias tres,
Herb. recent. Solani uncias duas;

 ac,

ac, uti antea, præmissa maceratione, leni coctione, in sartagine, ad humiditatis exhalationem, colentur, & exprimantur species: idque novâ specierum infusione, maceratione, coctione leni, & expressione, tertiâ vice repetendum. Tandem *Butyro* huic sic præparato adde, sub continuâ agitatione,

Cerussæ albæ uncias quatuor,
prius cum
Aceti Rosacei,
Sambuci, ana n.m. parati, unc. sex,
coctæ leniter in patella terreâ, & ad pristinam siccitatem redactæ,
Pulv. Pompholygis unciam unam,
Olibani subtil. triti drachm. sex,
Album. ovorum conquassat. unciam unam semis:

Fiat s. a. *Unguentum.*

Refrigerat, & hoc ipsum *potenter, sistit inflammationes, erysipelata, sacros ignes, pustulas calidas persanat, & dolorificis ulceribus egregiè conducit.*

UNGUENTUM DE LITHARGYRIO, SEU SATURNINUM.

℞. Aceti Sambucini fortis, ex Aceto destillato, & flor. Sambuci, ritè parati,
Aceti Rosati, itidem ex Aceto destillato, & flor. Ros. rubr. parati, ana juxta n. m libram unam semis,
Lithargyrii subtiliss. pulverisati, seu, quod melius,
Minii opt. uncias xv. vel xvi.

coquantur in vase terreô vitreatô, ad consumptionē tertiæ partis circiter, Litharg. sive Minium, continuò spatulâ agitando. Reliquæ duæ libræ Aceti à Minio colaturâ separentur, & ad libram circiter dimidiam, in vase etiam terreo, pòst evaporent: cui residuo liquori adde, sub continuâ agitatione,

Oleor. Sambuci ex floribus,
Rosati, ana per trinam infusionē, macerationem, & expressionem, uti suprà edoctum, diligenter paratorum, quantum ad Unguenti albi cōsistentiam sufficere videbitur; quæ ipsa præparatio dictabit:

adjiciendo, postremò, ad quamlibet libram unam semis Unguenti

Pulv. subtiliss. Olibani, seu Thuris albi,
Masttichis,
Pompholygis, an. drach. sex,
Lapid. Calam. cum succo Millefolii levigati & siccati, unc. unam,
Camphoræ drachmas duas:

fiatq; *Unguentum nobile refrigerans; quod omnibus inflammationibus, ulceribus sordidis acpertinacibus, ut et ambustionibus, & erysipelati medetur.*

UNGUENTUM MERCURIALE.

Hujus *Unguenti* legitima præparatio, cum iis, quæ notatu digna, & circa ejus modum parandi, ingredientia, virtutesque consideranda sunt, *in pravitis n. Animadvers. ad illud Unguentum Mercuriale scriptis sigillatim*, fundamentaliter dicta & præmissa sunt; quæ L. B. hûc revocare potest.

UNGUENTUM NERVINUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras tres semis,
Canis recentis, non rancidæ, libram semis, vel unam,
Humanæ recent. uncias quatuor:

quibus commixtis, immergantur sequentia, per vices, & successu temporis; singula tamen incisa & contusa: utpotè,

Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ quatuor,
Summitat. Abjetis, vel Laricis arboris recent. (vulgò Schrene Gipfel) tempore Veris, unciæ tres, vel quatuor,
Herb. recent. Rorismarini,
Salviæ minoris, ana unciæ quatuor,
Chamæpithyos,
Majoranæ,
Calaminthæ mont.
Origani bulb.
Thymi floresc. ana unciæ duæ,

Herb.

Herb. recent. Serpilli florescent.
Pulegii,
Flor. recent. Chamomillæ Rom.
Lavendulæ,
Spicæ, ana unc. una semis,
Baccar. Lauri,
Juniperi virid. ana unciæ duæ:

factâ maceratione suffic. in cellâ, donec nimirum omnia collecta sint, ebulliant parùm, in alembico vitreo, capitellò suò munitò, & recipiente præpositò, pro receptione particulæ humiditatis, quæ transit. Deinde, dùm adhuc parùm calent, fiat colatura, cum forti expressione specierum infusarum: expresso autem statim immergantur

Lumbricorum terrestrium benè purgat. unciæ sex,

ac in eò emori ac suffocari permittantur; factâque adhuc unicâ ebullitione, vel saltem digestione, in alembico vitreò, denuò coletur *Unguentum*, & à *Lumbricis* separetur, superaddendo *particulam humiditatis, vel aqua odorifera, per alembicum coquendo prolecta*, uti superiùs jussi; item

Olei still. Majoranæ,
Coriandri, ana drachmam unam semis,
odoris grati gratiâ.

Et fiat *Unguentum* nobile *Nervinum*: cuì si quis *Balsamum Indicum de Peru* addere voluerit, *Ungentum* nobilius reddet, ut meritò *Nervinum* dici mereatur; quòd *frigidos Nervorum affectus tollat, eorundemq. doloribus opituletur.*

UNGUENTUM NIHILI AD OCULOS.

℞. Unguenti Rosati simplicis, ex trinâ infusione Rosarum albarum, cum Axungia Porcina recent. parati, uncias sex;

cui immisceantur

Camphoræ opt. scrupulus unus, vel drachma semis,
Sacchari Saturni resolub. ex Minio facti, drachmæ duæ,
Pulv. Tutiæ præpar.
Nihili albi, ana uncia semis,
Matris Perlarum præpar. drachmæ tres;

M. Fiat *Unguentum.*

Calidas defluxiones ad oculos demulcet; eorundem rubedinem & inflammationem aufert, & dolores sistit.

UNGUENTUM PECTORALE.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libram unam,
Caponis,
Anseris, ana uncias tres,
Butyri Majalis recentis libram unam.

His mixtis, & leniter liquatis, immerge sequentia successivè, minutim incisa, & contusa,

Rad. recent. Enulæ uncias duas,
Pimpinellæ,
Ireos Florent. ana unciam unam semis,
Herb. recent. Hyssopi,
Chærefolii,
Hederæ terrestr.
Betæ rubræ,
Rorismarini,
Salviæ,
Summitat. recent. Anethi,
Flor. recent. Chamomillæ,
Lavendulæ, ana unc. duas,
Semin. Anisi,
Olibani in granis,
Styracis Calam. ana unciam unam,
Croci opt. drachmas quinque:

factâ maceratione, donec omnia collecta sint, fiat, in alembico vitreo pòst, suo capitellò appositò, levis ebullitio & coctio, ad aliqualem saltem *Liquoris odoriferi* prolectionem; qui asservandus, ac ultimò *Unguento*, dum adhuc parùm calet, colato, & speciebus opt. expressis, restituendus, cum agitatione aliquandiu continuatâ, addendo desuper

Pulv. Benzoes subtilissimi,
Rad. Ireos Florentin. ana unciam unam,
Croci optimi unciam semis,
Ol. still. Fœniculi,
Coriandri, ana drachmam unam semis.

Misceantur exactè in calore leniſſimo: fiat *Unguentum pectorale, nobile & præſtans*; *laterum ac pectoris dolores mitigans. Tuſſim maturat, expectorationem juvat, craſſos & viſcidos humores digerit, atque attenuat.*

UNGUENTUM PEDICULORUM.

IGnobilis hujus, ac gregarii *Unguenti* præparatio, ex *præcedaneis Pharmacopœia Auguſtana* repeti poteſt; cujus notæ ibidem extant: &, licet, ob contemptiſſimum etymon, ac humile nomen, (quòd plerumque Mendicabulis, aut deſidiâ torpentibus, in uſu ſit) magnæ famæ non ſit; ſuam tamen cupit dexteritatem, non cuiqueobviam: cujus etiam diſpenſatio, ad majora rimanda, Lectorem manuducet.

UNGUENTUM POMATUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas ſemis;
huic impaſtentur ſequentia inciſa & conquaſſata:
Pomorum odoriferorum, in fruſtula ſaltem conſciſſorum, cum ſuis corticibus, abjectis tamen ſeminibus, num. x.
Rad. Ireos Florent. albiſs. uncia una ſemis,
Roſarum albarũ recent. unciæ decem,
Flor. Arantiorum recent. unciæ tres,
Cortic. & flavedin. Arantior.
Citri, ana uncia una ſemis,
Pulv. Benzoes, ſeu Aſæ dulcis drachmæ ſex:

factâ maceratione diebus aliquot, fiat, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, levis ebullitio, ad excipiendam *humiditatem odoriferam*, quæ bulliendo tranſit in præpoſitum vitrum; cujus autem *prior, magis odorifera, particula, & aqua*, ſeorſim, ſeparatim etiam, quæ ſubſequitur, ſigillatim aſſervanda eſt: non tamen diu coquendum; quod obſervetur, ne aduratur *Unguentum*, & nigrum ac fœtidum evadat, empyrevma ſpirans: idque *è colore albicante*, *& fragrantiâ*, probatur. Factâ igitur ebullitione leni, dumque hâc peractâ, à calore, aut fervore, parùm remiſerint, fiat colatura cum forti expreſſione; in colato diſſolve, ſi lubet, & *Unguentum* paulò ſolidius, & duriuſculum deſideretur,

Ceræ albæ non rancidæ, ſed novæ, uncias duas, vel tres.

Agitentur pòſt, cùm refrixerint, diu multumque piſtillo ligneô, in ſartagine, donec albeſcat *Unguentum*, adjiciendo paulatim *particulam priorem aquæ odoriferæ*, quæ in ebullitione ſuâ per alembicum tranſiit, item ſubſequentia:

Reſinæ Styracis Calamitæ expreſſæ unciam ſemis,
Olei ſtill. Cinamomi,
Caryophyllorum, ana ſcrupulum unum,
Ligni Rhodii drachm. unam,
Nuc. Moſchat. drachm. ſemis.

Miſceantur; fiat *Unguentum* ſic *nobile & fragrans, quod, ad oris fiſſuras, & decorem cuti conciliandum, utiliter adhibetur.*

Nota, quòd in coctionibus & ebullitionibus hujus, & aliorum *Unguentorum*, in alembico vitreô peragendis, diſcretione & diligentiâ, ac peritiâ, repetitâque inſpectione Pharmacopœi, opus ſit; ne diu nimis illa coqui vel ebullire in alembico ſinat, ad copioſiorem aquæ, vel humiditatis, prolectionem, quàm rebus recentibus adjectis, ſcilicet; *hîc, floribus Arantiorum, & Roſarum recentibus*, ac *Pomis*, de humido aquoſo ineſt; quod peritus Pharmacopœus conjecturâ facilè aſſequi poteſt, ſi in laboribus, & judicio, expertus ſit. (&, ut eò ſecuriùs perficiat, *in Balneo noſtro vaporoſo* inſtituat horum & ſimilium *Unguentorum*, ac *Oleorum* etiam, ebullitiones) Quapropter etiam, in prioribus *Unguentis*, hoc ſæpiſſimè & clarè monui, ut parùm illa in alembico coquantur, vel ebulliant ad aliqualem ſaltem, non ad totalem, humiditatis exhalationem, & prolectionem; ut nimirum aliquantulum humiditatis remaneat cum *Unguentis*; quæ & ipſa non exiguis viribus prædita eſt, atq; unà cum *Unguentis*, ſi non nimia, conſtare, iiſque immixta manere poteſt. Secus in *Oleis*

præ-

præterita Classis se res habet; à quibus omnis humiditas, sive per decoctionem, sive per residentiam, & decantationem, separanda est: quippe quòd illa *Oleis* neutiquam permixta maneat, quàm exigua etiam illa sit, sed necessariò separari debeat. Oleis enim nullum, cum aqua, commercium, nec combinatio, neque vera mistio, aut unio intercedit. Quare non est, ut me carpant Nasutuli quidam, qui sine arte, absque scientia, & conscientiâ, suas instituunt medicamentorum præparationes, hoc pro rató & firmô habentes, se nil, quod artis legibus contrarium, aut impossibile est, statuisse, aut scripsisse. Sed sibi, suæque inscitiæ, incuriæ, atque inadvertentiæ, socordiæque imputent, si quandoque impingunt. Sedulum enim, atque peritum, requirunt meæ Præscriptiones Pharmacopœum, ut ut quæque ad amussim, adjectis omnibus Manipulationibus, descripta sint, & ferè minima quæque. Cæterùm, nil difficultatis habent, neque in pretio exceedunt, (de quô etiam nonnulli, sed, reverà, falsò conqueruntur) paratuque sunt facilia.

UNGUENTUM POPULEON.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras decem; huic immergantur & impastentur, successivè, tempore Veris, sequentia, incisa & contusa:

Oculorum Populi arboris recentium libræ duæ,
Herb. recent. Hyoscyami,
Solani,
Sempervivi min. seu Vermicularis,
Violarum, cum Floribus Martialibus,
Chærefolii,
Anethi,
Plantag. minoris,
Millefolii,
Hederæ terrestris,
Flor. recnt. Bardanæ, ana unciæ quatuor, vel quinque,
Flor. Rosarum pallidarum unciæ sex,
Papaveris, cum foliis, unciæ tres.

Macerentur, postquàm omnia collecta sunt, per tres circiter septimanas; coquantur postea leniter, ad humiditatis fere totalem consumptionem; fiatque pòst colatura, cum forti expressione: expressum agitetur parùm, ac usui asservetur.

Unguentum hoc refrigerat & humectat, somnum conciliat, fronti, temporibus, & pulsibus illitum: in Febribus ardentibus, & aliis incendiis, opem fert; verumq; Anodinum est *Unguentum*.

UNGUENTUM POTABILE RUBRUM.

℞. Butyri Majalis recentis sine sale libras duas, huic impastentur
Rad. Alkannæ unciæ tres,
Rubiæ Tinctor. unciæ duæ,
Tormentillæ uncia una semis,
Enulæ uncia una,
Ireos uncia semis,
Castorei pingv. drachmæ sex,
Croci opt. drachmæ duæ,
Vini rubri unciæ quatuor.

Macerentur per aliquot dies, in locô frigidô; bulliant posteà leniter, ad vini consumptionem; colentur, & exprimantur species. Colato *Ungento*, dùm adhuc calet, adde, & in eô dissolve,

Spermat. Ceti rec. non rancidi drachmas sex,

Flat *Unguentum*, interno & externo usui destinatû. Internè assumitur contra *concretum aut coagulatum, & extravasatum sanguinem*: quamobrem *præcipitatis, & contusis ab alto, auxilio est*.

ALIUD UNGUENTUM, SEU BUTYRUM POTABILE.

℞. Butyri Majalis recentis sine sale libras duas,
Cancrorum fluviatilium recent. & conquassat. num. LX.
Rad. Symphyti major. recent. uncias duas semis,
Enulæ recent. unciâ unâ semis,
Ireos Florent. unciam unam,
Croci Austriaci drachmam unam,

Flor. recent. Papav. errat.
Rosar. rubr. ana unciam unam semis, vel duas.

Coquantur leniter, in patellâ terreâ vitreatâ, igne leni carbonum, ad humiditatis exhalationem; cavendo tamen, ne comburantur. Coletur pòst, & exprimantur species fortiter: *Butyrum* expressum *rubrum* asservetur usui: quod *præstans est in affectibus pectoris, tussi antiqua, sputo purulento, & phthisi ipsa. Ulcera pectoris conglutinat atque sanat.*

UNGUENTUM ROSATUM: de MINIO: ad SCABIEM:

Conficiantur juxta *Animadversiones super ipsa, in prægressa Pharmacopœiâ* sigillatim factas; quas Lector Amicus haud gravatim revolvere dignetur.

UNGUENTUM AD SCABIEM ALIUD.

℞. Rad. recent. Helenii raspat. uncias sex,
Lapathi uncias quatuor,
Scrophulariæ unc. duas,
Axungiæ Porcinæ libram unam semis, vel duas:

coquantur aliquandiu leniter, præmissâ tamen maceratione, per unam alteramvè septimanam: fiat colatura pòst, cum expressione forti; expressoque admisce
Pulv. Sulphuris vivi subtiliss. unciam unam semis, vel duas,
priùs cum
Olei vitellor. ovor. unciâ unâ
probè subacti,
item
Olei Laurini uncias tres.
M. Fiat *Unguentum.*

Illinitur loco calido, præsertim à balneo sudatorio, aut vesperi; & sequenti die abluitur cum *decocto Lapathi*, aut *Scrophulariæ*, &c. aliquoties repetendo.

UNGUENTUM SPLENETICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras tres: cui immergantur sequentia incisa & contusa: utpotè,
Rad. recent. Apii,
Bryoniæ,
Helenii,
Pimpinellæ, ana unciæ duæ,
Valerianæ uncia una,
Herb recent. Nasturtii hortens.
aquatici,
Matrisylvæ,
Verbenæ,
Rorismarini,
Abrotani, ana unciæ tres,
Plantag. min. unciæ duæ,
Corticc. Tamarisci recent. uncia una,
Capparum recent. sale condit. unciæ duæ semis,
Baccar. Juniperi virid. unciæ duæ,
Lauri excort. drachmæ sex,
Sem. Nasturtii opt. conquassati unciæ duæ:

factâ maceratione, septimanâ unâ vel alterâ, coquantur parùm; pòst colentur & exprimantur species fortiter: expresso *Unguento* adde
Pulv. Gummi Ammoniaci unciam unam semis,
Sagapeni unciam unam,
solutorum cum
Vini albi boni s. q. ad pultis formam.

Verùm non multum ea coquantur, ne *subtiliores & penetrantiores Gummatum partes* in coctura exhalent. Propterea *Pulveres prædictorum Gummatum* non abs re sumendos præcipio; quia faciliùs dissolvi, vel dilui possunt, & sine colatura (ob quam liquidiora effici gummata, & denuò, ac necessariò, coquendo, ad competentem consistentiam pultis inspissari deberent,) *Unguento* dextrè commisceri.

Item adde
Camphoræ unciam unam, vel unam semis,
solutæ pariter priùs ad pultis formam, cum
Olei de Capparibus suff. quant.

fiatque *Unguentum Spleneticum*, omnibus exactè mixtis; cui, si libitum esset,

Olea Coriandri, *Lavendulæ*, vel *Majoranæ*, propter gratum odorem, addi possent.

Est *Unguentum præstans*, *& efficax*, *in obstructionibus Lienis*; *cujus duritiem resolvit*, *emollit*, *& egregiè roborat*, *externâ*, *& sæpiùs repetitâ*, *inunctione*.

UNGUENTUM, SEU BALSAMUM STOMACHICUM REGIUM.

℞. Ol. Nuc. Moschat. expressi uncias duas semis,
Pulv. Gummi Mastichis elect. unciam semis,
Tacamahacæ,
Animæ, ana drachmas tres,
His omnibus, lenissimò in calore, liquefactis, & simul colatis, superadde
Ol. still. Menthæ,
Majoranæ,
Caryophyllorum, ana drach. unam,
Cinamomi,
Absinthii,
Calam. Aromat.
Carui, ana drachmam semis;
&, cùm omnia veluti refrixerint,
Balsami Indici de Peru drachm. sex admisceantur; item
Extr. Croci drachm. una, vel una semis.

Fiat *Balsamum nobile Stomachicum*, cùm interno, tùm externo usui destinatum, & accommodandum.

Est verè Regium Stomachale Balsamum. Roborat insuper Cor, *& vitalem facultatem*: non solùm externâ sui inunctione, sed & intrà corpus sumptum, cum *ovo sorbili*, egregiam præstabit operam.

UNGUENTUM AD VERMES, ET UNGUENTUM VIRIDE REGINÆ.

Conficiantur juxta *Animadversiones n. adipsa in præmissa Pharmacopœia* sigillatim factas; quas L. B. haud gravatim adeat.

Nota Epilogica. Quantumvis, L. A. quædam ex his præstantissimis *Unguentis*, & verè Regiis, ritè ac dextrè, quoad Compositiones suas, descriptis, apparenter saltem magnos labores, difficiles præparationes, & graves impensas postulare videantur; reverà tamen, si exactius inspiciantur, paratu facillima sunt omnia, & paucis insuper expensis parabilia; cùm singula eorum ingredientia levi pretio haberi queant. Unicè diligentem, & sedulum requirunt Pharmacopœum, qui indefessus sit in laboribus, atque expertus; Latini nec non gnarus Idiomatis. Unde, profectò, me falsò accusant nonnulli Pharmacopœi, & Medici; quorum alii difficilem Compositorum medicamentorum præparationem arguunt; iterum alii pretium excedens, in comparandis Ingredientibus carioribus: plurimi verò, nimis apertam, & cuivis indigno Lippo, Tonsori, vel Anui sagaciori, obviam eorum descriptionem: qui, quando non habent, quod carpant, hoc quærunt prætexere. Sed ex his contrariis, & iniquis judiciis palàm fit, ne unum, ex prædictis Zoilis, scripta mea integra, & studiosè, perlegisse, aut vera ea intellexisse, nec etiamnum capere; idque ob Latini Idiomatis ignorantiam: sed omnes, Momorum saltem more, cuncta suggillare instituisse, nihil, nisi quod ipsi faciunt, rectum putantes. Nam illi, qui difficilem horum medicamentorum præparationem culpant, his, qui, eandem nimium manifestè expositam atq; detectam esse, clamant, è diametro contrarii sunt. Unde ultrò eorum insulsa, & nullo veritatis fundamento innixa, judicia per se ipsa ruunt, atque, in contemptum eorum, nota fiunt. Quod igitur dexterrimas has, & claras medicamentorum Compositorum descriptiones concernit; fateor, & certum est, omnia tàm accuratè, juxta tenorem & leges artis, esse tradita, ut nullus Pharmacopœorum, ab experientiâ eruditus, vel in uno anceps hærere possit, quò modò, vel quali ratione, hoc vel illud artificiosè parandum, & aggrediendum sit. Veruntamen nil minus fieri potest, quàm ut qualibet anus, etiam sagacissima, vel alius ex vulgo, ea statim imitari, & Simiam Pharmacopœorum

rum peritorum agere valeat, quin potius modo illo artificiosiori manifestato, penes Pharmacopœos peritos & doctiores hæc magis Dædala Medicamentorum præparatio mansura sit, atque adeò ars Nobilissima, pessum itura aliàs, ab interitu vindicetur, pristinæque dignitati suæ restituatur. Quod idem mecum sentient doctiores, in Theoria pariter, ac Praxi, exercitati Medici, & Pharmacopœi; qui ipsi plurimorum suorum Ministrorum levitatem in arte, tùm & segnitiem, ignorantiam (de quâ etiam Dn. Fridericus Müller, Peritissimus æque, ac Doctus Viennensium & Statuum Austriæ Provinciæ Pharmacopœus, *in sua, super Lexicon Medicum, Præfatione*, summoperè conqueritur,) detestantur. E contra verò, qui difficiles has ipsas præscriptionum mearum præparationes quasi in jus vocare instituunt, illi, è diametro contrarii prioribus, à veritate etiam planè aberrant, nec rationem, quâ me, qui omnia juxta Legum Pharmacevticarum harmoniam ordinavi, de jure culpent, dum se ipsos, tanquàm inexpertos, & leviter arte suâ tinctos, reprehendere, satis habent. Etenim non pauci illorum sunt, qui hoc sibi firmiter persuasum tenent, modò Syrupum aliquem simplicem, (licet haud debitè,) conficere didicerint, aut Aquam destillare simplicem; tùm se solidè doctos, & Magistros artis protinus esse; cùm tamen vix à limine hanc nobilissimam æquè, ac difficillimam artem salutarint. Tandem, precium grande quando nonnulli taxant, itidem & ipsi rem haud penetrant, aut intelligunt, vel lucri sunt nimis cupidi. Illud dico, quia aliàs cernerent perfacilè, me primariò quidem Divitibus, atque Magnatibus; (ob id enim Regiæ titulò insignitur hæc Pharmacopœia, quòd verè Regia Medicamentorum genera in ea tradita contineantur,) nec tamen minus quoque Pauperibus, ut qui tenuioris fortunæ sunt, sua quibus libet ordinasse & destinasse; quorum potiora tàm levi ære veneunt, ut meritò hi, qui de intenso conquerunur precio, heluones, & avari, meritò dicendi sint, gratis omnia volentes, nihilque ferè Præparationibus medicamentorum sanioribus impendere, in animo habentes. Perpendant illi mecum, qui rem exactiùs, æquiori animi lance, trutinant, quanta, olim, rerum preciosarum, simplicium, utilium, & innumerabilium, facta sit inutilis profusio, in quibusdam, & quidem plurimis, Antiquorum præscriptis medicamentorum Compositionibus omnis generis; quorum specimina haud pauca, in *duobus prioribus Classibus XIV. & XV.* aliquot saltem Compositiones limæ sani judicii subjiciendo, manifesta feci, nec sine fundamento detexi. Esto, quòd quandoque, in his meis legitimè delineatis medicamentorum Compositionibus, & Præparationibus, quæ prostant, reverà Antiquis, quædam, in quantitate majori, huic, vel illi, adjiciantur medicamento Composito, simplicia; sint & ea paulò sumptuosiora: (quod tamen raro contingit,) hoc tamen, quoad precium, tanto damno Pharmacopœis non cedit, quàm si potiora Compositionum Veterum ingredientia inutiliter agglomerentur, aut annumerentur; à quibus non solùm hoc, vel illud, determinatum medicamentum nullas Virtutes mutuare habet, sed quæ aut obsunt magis, aut reliqua, in Virtutibus suis, remorantur contenta, essentialiter adjecta: quippè, quod ex fundamento, & radice rei, non semel demonstravi. Quæro ergò, annon majuscula illa copia Ingredientium, pauloque dexterior ac artificiosior medicamentorrm præparatio, propter quæ illa præstantiora & validiora efficiuntur in operationibus ac virtutibus suis, non sint præferenda invalidis & effœtis quibusdam Antiquorum medicamentis Compositis? Ubi, si recta instituatur computatio, certè graviori multò veneunt precio Antiquorum nonnulla, quàm illa edocumatiùs elaborata; quæ sunt, ut dictum, Virtutibus suis longè efficaciora, idque propter, in minori quoque Dosi infirmis propinari possunt: ex quo & Medicus ipse, ut sine suo potitus, Existimationem, & Laudem; Pharmacopæus, haud exigui momenti, Lucrum; Infirmus deniq; ipse, Sanitatem pristinam celeriùs consequi valet. Itaque

non

non morot Ego Zoilorum insulsa & iniqua judicia, quæ, tantum abest, ut instituto meo impedimento sint, ut potiùs calcar acrius ad persequendum, & majora mihi, melioraque, in lucem proferendi assint, hoc pro solatio habenti, quòd ne Jupiter quidem omnibus placeat. Quomodo ergò hæc omnium nutui conformia esse poterunt? præsertim quæ, quot capita sunt; tot sensûs, & opiniones, abundantes inveniunt.

Et hæc sunt etiam illa, quæ, circa *Unguentorum*, tanquam Externorum Medicamentorum, præparationem & compositionem, annotare volui: è quibus patescit, quòd & in hâc, horum, licet externo aspectu viliorum, justè describendi & præparandi ratione, non levi opus sit dexteritate atque prudentiâ. Hoc igitur labore nostro, intuitu Tui suscepto, L. B. fruere.

Ego verò ad alia progredior.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA OCTAVA: EMPLASTRORUM DEBITE PARANDORUM FORMULAS EXPLANANS.

EMplastra, & Cerata, *quæ duabus hisce Classibus continentur, non, nisi consistentiâ, inter se differunt*: Emplastra *paulò solidiora* sunt; *molliora nonnihil* Cerata. *Suntq; Medicamenta externa, Vulneribus, Ulceribus, Rupturis; debilitatis, refrigeratis, & inflammatis Membris, &c. accommodata, liquabilia utplurimum, uti* Cera, Resina, Pix &c. *ob id solida, in frigore; liquida, in calore paulò fortiori. Componuntur ex omni genere* Mineralium, Vegetabilium, & Animalium, *pro intentione Medici, & diversitate affectuum. Specierum ipsa Ingredientium, utpotè,* Ceræ, Resinæ, Terebinthinæ, Gummatum, Oleorum, Pulverum, &c. *proportio, & exacta quantitas, universaliter determinari nequit. Non equidem me latet, quòd communiter*, ad unciam unam Oleorum, (*præsertim in Ceratis*) unciæ tres Ceræ, Resinæ uncia una, Pulverum drachma una, drachma una semis, & drachmæ duæ, *destinentur. Ast hæ vanæ sunt assertiones. Quàm diversam enim producat coctio* Oleorum, *cum nonnullis* Pulveribus, *imprimis* Mineralibus, *consistentiam, palam est. Ex solo enim* Oleo, *& quocunq;* Metallo, plurimisque Mineralibus, *quibusdam solutis, nonnullis autem indissolutis*, Unguenta, Cerata, (*quoad consistentiam*) *&* Emplastra *fieri possunt. Variant itidem pondus exquisitum*, Terebinthina, Resina, Gummata, &c. *quæ modò liquidiora, & molliora; modò solidiora, & crassa, deprehenduntur. Omnium deniq; maximè discrepant* Pulveres; *quorum alii aridiores sunt, alii oleaginosi; nonnulli graves, ponderosi, uti* Metallorũ *&* Mineraliũ, *qui proindè, Emplastris commixti, eandem duritiem, & solidam*

non

non producunt consistentiam, quam arida quædam vegetabilia levia, porosa. *Quin etiam Anni tempora, nec non mucilagines viscosæ, Emplastris addendæ, pondus ingredientium reliquorum non parùm variant. Cùm itaq; universaliter proportio determinari nequeat, necessum est, ut, qui similes Compositiones construere velit, rerum Medicarum, immaniter variantium, exactam habeat notitiam. Dictas autem rerum varietates, diversæ Emplastrorum & Ceratorum Compositiones, & Præparationes sequentes manifestabunt.*

Velim autem, B.L. ut ad hanc, & sequentem, Classem referas ea, quæ, in Animadversionibus plurimorum Emplastrorum, præcedentis Pharmacopœiæ Augustanæ *non semel inculcata sunt; quæq; ulteriùs*, in Appendice n. circa hanc Classem, *non temerè, nec gratis, admonuimus: quæ singula si studiosè perlegeris, & observaveris accuratè, res haud protriti momenti esse, comperies, scitu tàm dignas, quàm necessarias; quæ & Medicum cautum reddere, & Pharmacopœum non leviter erudire possunt; quemadmodum utrumq; hæc decent, & exornant.*

EMPLASTRUM ALBUM COCTUM.

℞. Olei Sambuci ex floribus, per trinam infusionem, macerationem, & expressionem, exactè parati, vel, quod melius foret,
Axungiæ Porcinæ recent. castr. itidem semel atque iterum, cum floribus recentibus Sambuci, vel etiam cum Rosis recentibus, infusæ, maceratæ, & per expressionem denuò separatæ, libras duas,
Cerussæ Venet. pulverisatæ libram unam semis.

Mixta coquantur lenissimo Igne, continuò infundendo aliquid *Aceti Sambucini*, pro exactiori dissolutione Cerussæ, (quousque propemodùm *libra una semis Aceti* dicti affusa sit) donec *Emplastri* mollis, & non nimis spissam, consistentiam nacta fuerint, spatulâ, vel rudiculâ, sine intermissione agitando: cui, ab igne remoto, addantur statim, ut in eo liquefiant,

Ceræ albæ unciæ quatuor,
& subsequentes Pulveres:

Pulv. Mastichis elect.
Thuris albi ss.
Lapidis Calaminaris, cum spermate Ranarum, in aquam resoluto, præparati & levigati, ana uncia una semis,
Pompholygis uncia una,
&, si lubet,
Camphoræ uncia semis, vel drach. sex; cum particula
Ol. Rosarum cocti ad pultis formam solutæ.

Fiat *Emplastrum laudabile, ad omnes inflammationes, & ulcera sordida, antiqua & cancrosa, &c. præstans.*

EMPALSTRUM DE BACCIS LAURI STOMACHALE.

℞. Terebinthinæ claræ & liquidæ uncias tres;
in quibus liquefac
Pulv. Mastichis uncias duas,
Thuris albi unciam unã semis,
Tacamahacæ unciam semis:

quibus benè mixtis, & lenissimo calore liquatis, adde paulatim, & alternatim, de sequentibus Pulveribus, & Melle: nempè,
Mellis Menthæ n. m. parati, uncias tres,
Pulv. Baccarum Lauri,
Nuc. Moschatar. ana unciam unam semis,
Caryophyllorum unciam unam,
Calami Aromatici,
Zedoariæ, ana drachmas sex,
Macis unciam semis.

Fiat *Emplastrum Stomachicum* efficax.

Ventriculi, & intestinorum, dolorem à flatibus, aut frigida intemperie, ortum sanat; & concoctionem promovet, externè ventriculo appositum.

EMPLASTRUM BASILICUM ET VULNERARIUM.

℞. Terebinthinæ claræ & odoratæ uncias duas;
in qua liquefac
Pulv. Mastichis elect.
Sagapeni, ana unciam unam,

Colophoniæ translucidæ unc. quatuor:
his liquatis paulatim adde
Pulv. Myrrhæ transpar.
Olibani albiss.
Succini albi præpar. ana unciam unam,
Croci optimi unciam semis.

Fiat *Emplastrum*, aliquandiu in calore, leniter saltem liquatum, & agitandum, ut ingredientia se invicem exactè amplectentur.

Hoc *præstans est in omnibus Vulneribus recentibus & antiquis, Nervorum, Ossium, Capitis &c. Membris etiam & Nervis conquassatis opitulatur.*

EMPLASTRUM CEPHALICUM REGIUM.

℞. Resinæ Styracis, per expressionem factæ, uncias duas,
Ladani, per extract. paratæ, unciam unam,
Ol. Nuc. Moschat. expressi uncias tres.
In his liquatis lenissimo calore solvantur sequentia: utpote,
Pulv. Gum. Tacamahacæ,
Animæ, ana drach. decem,
Olibani in granis unc. una;
quibus porrò instillentur
Ol. still. Ligni-Rhodii drachmæ duæ,
Majoranæ,
Lavendulæ, ana drachma una,
Coriandri drachma semis.
His probè unitis, & interim asservatis, immisceantur, successu temporis, sequentes Herbæ, & Flores recentes, subtilissimè incis. ac contus. ad pultis formam; nec non Pulveres, qui infrà sequuntur,
Herb. recent. Betonicæ, cum floribus,
Majoranæ,
Rorismarini, cum flor.
Gemmar. Populi arbor. recentium, ana uncia una,
Flor. recent. Keiri,
Tunicæ,
Arantiorum, ana uncia semis,
Pulv. Succini albi præpar. drachm. sex,
Ligni Aloës gummosi unc. semis,
Croci opt. Orient. drachm. duæ,
Nucleorum Persicorum excorticat.
Cerasorum excorticat. ana uncia semis,
contusorum omnium ad pultis formam, cum Aquæ Rosarum fragr. s. q. & per setaceum transmissorum.

Misceantur exactè, in diplomate, calore leni; fiatque *Emplastrum* justæ consistentiæ.

Præstat ad Capitis fluxiones sistendas, & exsiccandos humores varios Cerebri; Cephaleam, Cephalalgiam, aliasq. capitis affectiones præter naturam juvat. Estq. Emplastrum verè Regium.

EMPLASTRUM DE LAPIDE CALAMINARI, AD ULCERA FLUIDA ANTIQUA.

℞. Terebinthinæ bonæ odoratæ uncias tres;
in qua liquefac
Mastichis elect. unciam unam,
Colophoniæ,
Ceræ flavæ, ana uncias duas;
superaddendo
Pulv. Lapid. Calaminaris, præparati cum succo Plantag. & Millefolii, ac denuò exsiccati, uncias duas, vel tres,
Tutiæ præparatæ unciam unam semis,
Olibani subtiliss. triti unciam unam,
Lithargyrii subtiliss. pulverisati unciam unam semis,
priùs tamen cum
Aceti Sambucini aliquot unciis cocti, & iterum exsiccati.

Fiat *Emplastrum* justæ consistentiæ; *ulceribus manantibus & fluidis exsiccandis proficuum.*

EMPLASTRUM CATAGMATICUM, seu AD FRACTURAS OSSIUM.

℞. Terebinthinæ claræ odoratæ,

Ceræ

Ceræ flavæ odoratæ novæ, ana libram unam ſemis,
Reſinæ albæ Pini libras duas.

His liquatis, ac per linum & qualum colaris, immiſceantur ſequentia, ſubtiliſſimè priùs inciſa, & contuſa: utpote,

Rad. Conſolid. majoris rec. unciæ tres,
Saniculæ rubr.
Barbæ hirci,
Tormentillæ,
Herb. Conſolidæ Saracenicæ,
Alchimillæ,
Pyrolæ,
Millefolii,
Hyperici ſummit. floreſc.
Fol. Quercûs, ana recent. unciæ duæ,
Oculor. Populi arbor. recentium unciæ tres,
Summitat. Laricis, vel Abietis arboris, recent. unciæ duæ:

quibus probè unitis ſuperaddantur Pulveres ſequentes:

Pulv. Olibani,
Maſtichis,
Myrrhæ,
Sangvinis Draconis,
Succini præpar. ana uncia una ſemis,
Lapidis Oſteocollæ,
Calaminaris, ana cum ſucco Millefolii parat. unciæ duæ,
Roſarum rubear.
Balauſt. ana uncia una.

Miſceantur exactè in diplomate; fiatque *Emplaſtrum* debitæ conſiſtentiæ.

Vires habet hoc *Emplaſtrum* inſignes, *in ſanandis Oſſium fracturis; fovet nativum partis calorem, ſiſtit fluxiones humorum, & egregiè nervos roborat, & Vulnera ac Oſſa in coalitione juvat; in Herniis quoq; ſanandis non minùs efficax.*

EMPLASTRUM CITRINUM VULGARE.

℞. Terebinthinæ claræ libram ſemis,
Reſinæ albæ Laricis,
Sevi Cervini, ana libram unam,
Ceræ Citrinæ novæ odoratæ libram unam ſemis.

Liquentur calore leni, & per linum atque qualum colentur, ſuperaddendo
Pulv. Rad. Curcumæ uncias duas.

Fiat *Emplaſtrum*, cujus uſus notiſſimus eſt.

EMPLASTRUM DEFENSIVUM.

℞. Lithargyr. ſubtiliſſ. pulv.
Ceruſſæ pulv. ana uncias XVI.
Ol. Sambucini ex flor.
de Spermate Ranarum, ana librâ unam,
Ungventi Popul. uncias quatuor, vel ſex,
Aceti Sambucini,
Roſacei, ana uncias octo,
Succi Plantaginis depur. uncias decem.

Coquantur in ſartagine amplâ, igne leniſſimò, ad *Emplaſtri* conſiſtentiam molliorem, ſpatulâ, ſive rudiculâ, continuò agitando: cui, ab igne remoto, adde

Ceræ flavæ & novæ odor. unc. quatuor,
Pulv. Olibani uncias duas,
Maſtichis,
Roſar. rub.
Lapid. Calamin. cum ſucco Plantag. parati & exſicc.
Rad. Ireos Flor. ana unciam unam ſemis,
Liquiritiæ,
Myrrhæ, ana unciam unam,
Croci opt. unciam ſemis.

Fiat, omnibus probè mixtis, in calore, *Emplaſtrum* nobile *Defenſivum*; quod omnia ſymptomata irruentia, ac vulnera concomitantia, *inflammationes, & defluxiones ad partes affectas, præcavet, partesq; roborat.*

EMPLASTRUM DIACHYLON SIMPLEX.

℞. Mucilag. Sem. Fœnigræci,
Lini,
Rad. Altheæ, ana cum lixivio forti, ſed claro, extract. libram unam,
Litharg. ſubtiliſſ. triti libras tres,
Axungiæ Porcinæ recentis libras quatuor.

Coquantur leniſſimo igne, in ſartagine amplâ, ſpatulâ continuò agitando, ad *Emplaſtri* conſiſtentiam & craſſitiem: agitetur ultimò diu, donec refrigeſcat, & dealbetur. Videantur etiam *Animadverſiones ſuper ipſum factæ*, pro majori dilucidatione, ubi ejusdem quoque Virtutes à *D. D. Auguſtan.* uberrimè deſcriptæ ſunt.

EMPLASTRUM DIACHYLON CUM GUMMI.

Conficiatur modò *in Animadverſion. n. præcedentis Pharmacopœiæ* edocto, vel etiam

℞. Diachyli ſimpl. ſuperioris libram unam;

cui immiſceantur pededentim, ſub continuâ agitatione, in leni pariter calore, ſequentia:

Gummi Ammoniaci,
Opopanacis,
Galbani,
Sagapeni, ana uncia ſemis,
ſoluta priùs in ſufficienti quantitate Aceti, vel Vini, ad pultis formam: item,
Pulv. Olibani,
Maſtichis, ana drachm. ſex.

Fiat *Emplaſtrum* l. a. quod *emollit, concoquit, maturat, digerit atque reſolvit.*

EMPLASTRUM DIAPHORETICUM.

℞. Gummi Ammoniaci uncias duas,
Elemi unciam unam ſemis,
Sagapeni unciam unam.

Solvantur in ſ. q. Aceti, ad pultis formam: cui adde pededentim, & quaſi guttatim,

Ceræ flavæ odoratæ libram unam,
Terebinthinæ claræ uncias tres,
Colophoniæ, ſeu Picis Græcæ, uncias quatuor:

liquata invicem leni igne, in ſartagine, ſeparatim, & non nimis calidè, *ſuperioribus Gummatibus* ſenſim, & alternatim, uti dictum, ſub continuâ agitatione, infuſa; hinc alternatim etiam inſpergantur ſucceſſivè hi Pulveres: utpote,

Pulv. Gummi Bdellii unciæ quatuor,
Succini citrini unciæ tres,
Olibani,
Maſtichis, ana uncia una,
Sandaracæ drachmæ ſex;

pòſt agitentur, donec omnia commixta, atque dextrè unita ſint, per horam integram, in diplomate, vaſe ſcilicet duplici, calore leni: fiatque *Emplaſtrum, tumoribus œdematoſis, fracturis oſſium, luxationibus, & contuſionibus, maximè conducens.* Eſt ex *Mynſichtio* depromptum, correctum, & in artis formam, ſeu ordinem, redactum.

EMPLASTRUM DE FULIGINE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias tres,
Saponis Veneti ſubtiliſſ. raſpat. uncias quinque:

Liquefiant ſuper igne lento, in ſartagine; quibus ſtatim adde ſequentia:

Fermenti acris Panis uncias duas,
Pulv. Croci opt.
Axungiæ Serpentum, ana unciam unã, vel, hujus locò,
Axungiæ Porcinæ unciam unam ſemis.

piſtentur & agitentur benè, donec omnia exactè conjuncta atq; unita ſint: tùm ſuperadde

Fuliginis Camini ſplendidi pulveriſati ſubt. uncias duas,
Antidoti Theriacalis n. uncias duas ſemis:

piſtentur iterùm probè, donec omnia dextrè unita fuerint; tandem, remiſsô calore intenſo, cùm quaſi refrixerunt, admiſce

Vitell. ovorum num. iiij.
Salis Theriacalis noſt. *tertiæ deſcript. pag. Animadv. 278.* edocti, unciam unam.

Fiat *Emplaſtrum*; cui, ſi competentem non haberet conſiſtentiam, *Ceræ Citrinæ uncia una*, vel *altera*, addi poſſet.

Magnarum virium eſt, ſi legitimè ſit confectum, *in Peſte, ad extrahendum venenum, maturandos bubones, atque anthraces, & mitigandos exinde ortos dolores.*

Nota,

Nota. Bufonum, aut etiam Serpentum, Pulvis non inepte fortè huic Emplastro, pro majori pestiferi veneni extractione, adderetur.

EMPLASTRUM HEPATICUM.

℞. Terebinthinæ claræ & odor. uncias sex: in qua liquefiant
Pulv. Gumm. Ammoniaci,
Myrrhæ subtilis. pulv. ana uncia una semis,
Elemi,
Sagapeni, ana unc. una; his liquatis adde
Ceræ flavæ novæ & odoratæ uncias quatuor;
et, dum adhuc liquata in diplomate hærent, superinjiciantur sequentes Radices, & Herbæ, subtilissimô modo incisæ atque contusæ ad pultis formam: utpotè,
Rad. recent. Apii,
Enulæ,
Pimpinellæ,
Cichorii sylv. ana uncia una,
Herb. recent. Agrimoniæ,
Absinthii,
Nasturtii hort. ana uncia una semis,
Flor. Rosar. rubr. recent. unciæ duæ, solutæ in
Olei Seminis Nasturtii expressi uncia una:
item superinspergantur
Pulv. Santali rubri,
Baccarum Lauri,
Olibani, ana uncia una,
Succi Absinthii,
Chamædryos, ana inspissat. ad formam Extracti, drachm. sex.
Fiat *Emplastrum* debitæ consistentiæ.

Efficax est, in Hepate & Liene obstructo; cujus duritiem emollit, resolvit, & egregiè roborat.

EMPLASTRUM ALIUD HEPATICUM.

℞. Pulv. Rosar. rubr. unciam semis,
Santali rubri drachm. duas semis,
Baccar. Lauri drachm. duas,
Rasuræ Eboris,
Olibani,
Sem. Nasturtii, ana drach. unam semis.
Coquantur in s. q. Decocti fortis Radic. Pimpinell. & herb. Absinth. ad *Cataplasmatis* solidiorem consistentiam, ne cuti adhæreat; quod interim asservetur. Jam verò accipe
Terebinth. claræ unciam unam semis, in qua liquefac
Pulv. Gumm. Elemi,
Sagapeni, ana drach. tres,
Myrrh. rubr. drach. duas semis;
his liquatis superadde
Ceræ odoratæ nov. flav. unciam unam semis,
Gummi Ammoniaci pulv. & ad pultis spissioris formam, in s. q. Vini albi soluti, unciam semis,
Succi inspissati Absinthii crassi drachm. unam semis:
Item sequentia, minutissimè incisa, &c, ad pultis formam, in mortario, contusa adjiciantur: utpotè,
Rad. recent. Cichor. sylv.
Pimpinellæ, ana drachmæ duæ semis,
Apii,
Enulæ ana drachm. duæ,
Herb. recent. Absinthii,
Cichorii sylv. ana drach. duæ semis.
Ultimò tandem immisceatur superiùs asservatum *Cataplasma*, &
Camphoræ drachm. una,
Ol. Ligni Rhodii drahm. una semis:
Fiatque *Emplastrum Hepaticum*, cujus unciæ duæ semis circiter extendantur super alutam, & obducatur syndone rubro.

EMPL. AD HYDROPEM:
ISCHIADICUM:
MAGNETIC. ANTIP.
ANGELI SALÆ:
de MELILOTO:
MINIO:

HÆc omnia ac singula commodissimè parari possunt, juxta *Animadversiones n. ad*

n. ad quodlibet Emplastrorum horum, seorsim, in prægressa Pharmacopœia Augustana, adjectas; in quibus genuinæ & dextræ eorum præparationes descriptæ sunt, secundum quas commodè possunt institui. Hoc tamen, quoad *Emplastrum Ischiadicum*, monendum, *ut pondus Euphorbii, Semin. Erucæ* & *Caparum*, nonnihil augeatur, nec aliud, quàm *Oleum Saponis*, locò *Olei Lini*, recipiatur. Eorum virtutes insuper ibidem loci patebunt.

EMPLASTRUM NERVINUM.

℞. Terebinthinæ claræ odoratæ libram unam;
in qua liquefacito
Gummi Carannæ purissimi unc. duas,
Pulv. Gummi Elemi,
Animæ,
Sagapeni, ana unc. tres,
Tacamahacæ unc. quatuor,
Mastichis elect. uncias quinque,

His leniter liquatis, &, si opus, per linum & qualum colatis, adde sequentia commixta, & liquefacta simul, in aliâ jam tùm patellâ: utpotè,
Ceræ flavæ odoratæ uncias xx.
Axungiæ Canis recent. uncias sex,
Humanæ uncias quatuor:
et, dum adhuc liquefacta in diplomate hærent, superinjiciantur sequentia subtilissimè incisa, & contusa, ad pultis minutiss. formam: nimirum,
Gemmar. seu Oculor. Populi recentium unciæ decem,
Summitat. Abietis, vel Laricis (vulgò Schrene Gipffel) repurgat. ab externâ lanugine, unciæ quatuor,
Baccar. Juniperi virid. & recent. unciæ duæ,
Herb. recent. Calaminthæ montanæ,
Chamæpithyos,
Majoranæ, ana unciæ duæ semis,
Rorismarini,
Salviæ hortensanæ unciæ quatuor,
Pulv. Croci opt. unciæ tres,
diluti ad formam pultis, cum
Vini albi suffic. quantitate,
in quô
Lumbricorum terrestrium unciæ quatuor
priùs ebullierint:
Pulv. Baccar. Lauri,
Olibani,
Myrrhæ, ana unciæ quinque;
& in fine, quando quasi refrixerunt, immisceantur
Balsami Indici de Peru unciæ duæ,
Olei still. Salviæ drachmæ duæ,
Majoranæ drachma una.

Misceantur exactè, diu in calore leni agitando, ut probè uniantur. Fiat s. a *Emplastrum*, quod *præstantissimum & utilissimum est, non solum ad roborandos Nervos, Membra contracta, contusa, & conquassata*, sed & *ad Ventriculum & Uterum confortandum*, quod ipsum sexcenties expertus sum: egregiam etiam præstat operam, dum simul *compescit passiones Hystericas, roborat, & retinet Fœtum in gravidis, atque ad conceptionem Uterum disponit: in curatie* insuper *Hypochondriorum, debilitate Hepatis, & Lienis, non minùs salutare* existit.

EMPLASTRUM ALIUD NERVINUM ANTIPODAGRICUM.

℞. Terebinthinæ claræ uncias sex;
in qua liquefacito
Gummi Carannæ puriss. unc iãunam,
Pulv. Gummi Ammoniaci,
Elemi,
Tacamahacæ,
Animæ, ana unciam unam semis;
quibus exactè unitis adde sequentia, inter se invicem leni calore liquata:
Ceræ flavæ novæ & odoratæ uncias sex,
Saponis Veneti uncias quatuor,
Colophoniæ claræ uncias tres:
Ultimò denique sequentes Pulveres, & Olea, inspergantur: utpotè,
Pulv. Olibani albi,
Mastichis,
Sandarachæ,

Pulv.

Pulv. Succini, ana uncia una semis,
Usneæ fruticis Acaciæ uncia una,
Croci opt. drachmæ sex,
diluti ad pultis formam cum
Succo Chelidoniæ,
Camphoræ uncia semis, solutæ in
Olei Saponis Veneti, cum Silicibus still.
drachmis sex, vel unciâ unâ,
Salis Tartari uncia una semis.
Misceantur exactè omnia, & erit *Emplastrum excellens Nervinum atque Arthriticum: roborat artûs, extrahit & allicit humores acres, dissipat acidum fermentum;* adeoque *in Podagricis affectibus efficax.*

EMPLASTRUM OPPODELDOCH.

Hujus *Emplastri* præparatio debita ac legitima, cum aliis, ad confectionem, seu præparationem quorundam ingredientium necessariis, notatuque dignis, *in Animadversionibus n. super istud Emplastrum* factis, luculenter exposita sunt; quas L. B. haud gravatim revolvat.

EMPLASTRUM OXYCROCEUM.

℞ Terebinthinæ claræ odoratæ uncias octo;
in qua liquefac
Pul. Gummi Ammoniaci,
Mastichis el.
Galbani purifs. ana unciastres;
quibus invicem benè & leniter liquatis, &, si necessitas postulet, per linum & qualum colatis, adde sequentia, separatim priùs in sartagine, alias inter se invicem etiam, liquata leniter: utpotè,
Ceræ flavæ odoratæ,
Colophoniæ,
Picis Græcæ, ana uncias novem, vel decem.
Ultimò verò insperge sequentes Pulveres:
Pulv. Thuris electi,
Myrrhæ, ana uncias duas semis,
Croci, in vino parùm diluti, ad pultis formam, unciam unam semis.
Fiat, omnibus exactè mixtis, debitæ consistentiæ *Emplastrum*, aliquandiu in calore diplomatis (hoc est, in duplici vase, prout superiùs, *in Animadvers. super hoc Emplastrum* factis, explicui) agitandum, ut species eò meliùs inter se coeant, & intimè uniantur, nec etiam spirituosiores ejus partes evanescant: & ita evadet ad affectûs à *D.D. Augustanis* consignatos, efficax. Trahantur cæterùm huc, quæ, *de ratione Gummatum, eorumq. legitimâ dissolutione, in iisdem Animadversionibus*, superiùs annotata sunt.

EMPLASTRUM DIAPALMA.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras tres; huic impastentur
Ramorum Palmæ minutim incisorum recent. libra una,
(*vel, si hi desint*,
Foliorum Quercûs recent. unc. decem,
Hederæ arbor. recent. unciæ quatuor:)
factâ maceratione, per aliquot dies, coquantur parùm, additâ *Aceti Sambucini librâ dimidiâ, circiter:* fiat pòst colatura, cum forti expressione Ramorum, aut Foliorum. Expressæ verò Axungiæ adde
Lithargyrii subtilifs. triti libras duas semis,
Vitrioli albi purificati uncias quatuor, vel quinque,
soluti priùs in
Aceti Sambucini,
Rosacei, ana libra semis.
coquantur lenissimò igne, in sartagine sufficienter amplâ, spatulâ ligneâ, *ex ramo Palmæ* vel *Quercûs*, recenter confecta, continuò agitando, ad *Emplastri* consistentiam, addendoque ultimò, si libet, cùm parùm refrixerit,
Camphoræ in
Olei Sambuci particulâ solutæ ad pulticulam, drachmas sex: item
Olibani subtilifs. triti unciam unam semis.
Fiat *Emplastrum*, *efficax in doloribus Articulorum. Extrahit enim & resolvit, atq. calorem contemperat.*

Tutiæ, præparatæ cum succo Plantaginis, unciam unam,

Pulv. Pompholygis,

Myrrhæ rubræ,

Olibani,

Mastichis,

Aloës hepat. ana drachmas sex,

Nitri puri unciam semis,

Campotæ drachmas duas,

solutæ in

Balsami Sulphuris s. q. ad formam pultis.

Fiat Emplastrum exsiccans; ad Ulcera antiqua, fœtida, corrodentia, fluida, Fistulas, Lupum, Cancrum & Noli me tangere, maximè proficuum. Ex Mynsichtio descriptum, & correctum, atque efficacius redditum.

EMPLASTRUM DE RANIS, CUM MERCURIO.

EJus vera, tàm legitima, quàm artificiosa, præparatio, superiùs*, in Animadversionibus super illud* factis, tradita est; quam L. B. tanquam notatu dignam, ob varia, quæ in ipsa occurrunt, revolvat.

EMPLASTRUM DE SPERMATE RANARUM.

UT *Emplastrum* dextrè paretur, conficiatur priùs *Oleum per infusionem repetitam, macerationem, & coctionem* (non tamen ad totalem humiditatis exhalationem,) *è spermate Ranarum aquatilium*, additis *Cancris fluviatilibus*, si lubet. Hinc

℞. Hujus Olei, cum adjunctâ adhuc ejus subsidente humiditate, libras quatuor,

Cerussæ cribratæ libras tres,

coquantur leni igne, rudiculâ continuò agitando: in ipsâ autem coctùrâ successive admisce

Vitrioli albi, &

Aluminis crudi, ana uncias tres,

solutorum in

Spermatis Ranarum resoluti, & per linteum saccum sponte transmissi, s. q.

et, postquàm, per lenem coctùram, ad debitam *Emplastri* consistentiam redacta fuerint, adde

Ceræ albæ uncias sex;

remotisque ab igne

Pulv. Mastichis el. albiss.

Thuris opt. albi, ana unciam unam semis:

tandem, quando propemodùm refrixerit *Emplastrum*, immisce

Camphoræ unciam unam semis,

priùs solutæ ad pultis formam in

Olei Rosarum suffic. quantit.

Et fiat *Emplastrum* debitæ consistentiæ: *Vulneribus omnibus, & Inflammationibus coërcendis, salutare.*

Nota, quòd fortè felicius successura sit hujus Emplastri coctura & confectio, efficaciusq; illud evasurum, si Axungia Suilla recens eôdem modô, quô Oleum Olivarum, cum Spermate Ranarum, tribus vicibus, infusa, cocta, ac ad ipsum hoc Emplastrum, locô Olei de Spermate Ranarum, deniq; adaptaretur.

EMPLASTRUM AD RUPTURAS, SEU HERNIAS.

℞. Pulv. Rad. Cyperi rotundi,

Tormentillæ,

Bistortæ,

Saniculæ, ana unciâ semis,

Symphyti maj. unciâ unam semis,

Herb. recent. Perfoliatæ,

Pyrolæ,

Hyperici floresc.

Consolidæ Sarracen.

Fol. recent. Quercûs, ana subtilissimè concisis. & contusorum ad pultis formam, unciam unam semis,

Pulv. flor. Rosarum rubr.

Balaustiorum,

Sem. Perfoliatæ,

Nuc. Cupressi,

Calicum gland. Quercûs,

Olibani,

Sarcocollæ,

Sanguinis Draconis,

Aluminis usti, ana unciam semis,

Lapid. Hæmatit. drachm. sex.

Coquantur cum f. q. *Decocti fortissimi Glandium arboris Laricis, sive abietis* (vulgò weiße Dannzapffen / oder Cronsahren) cum *Vino rubro* facti, ad Cataplasmatis fat solidam consistentiam, ne manibus adhæreat; cui, ab igne remotò, adde sequentia invicem jam tùm liquefacta: utpotè,

Ceræ novæ odoratæ uncias xv.
Terebinthinæ claræ uncias quatuor,
Gummi Mastichis uncias tres,
Elemi,
Tacamahacæ, ana uncias duas,
Balsami n. Martialis Vulnerarii, cum Ol. Terebinth. rubro parati, & superiùs, *in Classe de Oleis coctis*, edocti, unciam unam semis.

Fiat *Emplastrum* mollioris nonnihil consistentiæ, ad instar Cataplasmatis durioris, vesicæ inclusum asservandum.

Præstans Emplastrum, ad Hernias sanandas, sive Enterocele, sive Bubonocele sit, singulis diebus recenter applicandum; repositis priùs intestinis, & cingulo apto, ligaturâ factâ, ne intestina prolabi possint.

EMPLASTRUM SPLENETICUM.

℞. Terebinthinæ liquidæ uncias sex: in qua liquefacito
Pulv. Gummi Ammoniaci,
Elemi,
Sagapeni, ana unciam unam semis,
Mastichis unciam unã:
his, leniter in diplomate liquatis, adde
Ceræ flavæ odorat. uncias octo,
Ol. Sem. Nasturtii expressi unciam unam semis,
Succini still. unciam semis:
& cùm liquata adhuc in diplomate calent, insuper sequentia, subtilissimè incisa & contusa ad pultis formam, adjice: utpotè
Herb. recent. Nasturtii,
Persicariæ,
Rorismarini,
Verbenæ, ana uncias tres;
item
Succi Verbenæ,
Succi, vel decocti Scolopendrii, ana inspissator. ad formam extracti, unciam semis,
Extracti Tabaci infumati drachmas quinque;
tandem superinspergantur subsequentia:
Pulv. Olibani,
Myrrhæ, ana uncia una semis,
Tabaci infumati, seu Nicotian.
Sem. Nasturtii, ana drachm. sex,
Camphoræ uncia una,
solutæ cum
Ol. Succini still. drachmis duabus,
Majoran. still. drachmâ unâ,
Coriandri drachmâ semis,
in mortario subigendo,
fiat, omnibus exactè mixtis, *Emplastrum Spleneticum* excellens.

Valet ad obstructiones & duritiem Lienis simul, atque Hepatis. Igitur in Febre Quartanâ, Cachexiâ, & Melancholiâ Hypochondriacâ, cum emolumento adhibetur.

EMPLASTRUM STOMACHICUM.

℞. Gum. Tacamahacæ unciam unam,
Animæ,
Benzoës, ana unciam semis,
Mastichis uncias duas,
Terebinthinæ claræ uncias tres,
Resinæ Styracis express. unciam unam.
His invicem, vel simul dissolutis, lenissimo calore, &, si opus est, per linum & qualum colatis, superadde
Olei Nucum Moschat. expressi,
Pulv. Olibani,
Myrrhæ,
Nuc. Moschat.
Baccar. Lauri, ana unciam unam,
Caryophyll. drachmas sex;
quibus ultimò, quasi refrigerato *Emplastro*, adde
Balsami Indici Peruviani unciam semis, vel drachm. sex.
Fiat *Emplastrum* nobile, ad *Stomachum confortandum maximè faciens*: quemadmodum ex ipsâ inspectione rerum ingredientium manifestum est.

EM-

EMPLASTRUM ALIUD STOMACHICUM.

℞. Gum. Tacamahacæ,
Ladani opt. ana unciam unam semis,
Styracis Calam. uncias duas,
Mastichis uncias tres.

Hæc juncta liquefiant leniter in
Terebinthinæ bonæ, vel Cypriacæ, uncias octo;
quibus mixtis & liquatis in diplomate, colatisque per linum & qualum, sicuti necessitas postulaverit, superadde, dum adhuc calent, sequentia, subtilissimè incisa & contusa ad pultis formam: videlicet

Herb. recent. Absinthii,
Menthæ,
Majoranæ,
Rorismarini, ana uncias tres:
item:

Ceræ flavæ odoratæ unciasæ quatuor,
Ol. Nucum Moschat. expressi unciam unam,
Mastichis n. uncias duas,
liquata invicem;
nec non
Pulv. Baccar. Lauri unciam unã semis,
Olibani unciam unam,
Myrrhæ drachmas sex,
Calami Aromatici,
Caryophyllorum, ana unciam semis,
Croci opt. drachmas duas:
atque ultimò, cùm parùm refrixerint, porrò, sub continuâ agitatione, inspergantur
Balsami Indici de Peru drachmæ sex, vel uncia una.

Misceantur exactè, fiatq; *Emplastrum Stomachale* efficacissimum.

EMPLASTRUM STOMACHICUM REGIUM.

℞. Resinæ Styracis Calamitæ,
Ol. Nuc. Moschat. expressi, ana unciam unam semis.
In his liquatis, & mixtis, solvantur
Mastichis electæ & pulver. uncia una semis,
Ol. still. Caryophyll. drachma una,
Menthæ,
Majoranæ,
Cinamomi,
Absinthii, ana drachma semis,
His mixtis impastentur sequentia, leni calore agitando:
Herb. recent. Majoranæ,
Rorismarini,
Thymi, ana subtilissimè incisar. & ad pultis formã contusar. unc. una,
Pulv. Benzoës opt.
Olibani,
Baccar. Lauri, ana uncia semis, vel drachmæ sex;
ac, cùm nonnihil refrixerint, superadde
Balsami Indici de Peru unciam semis, vel drachmas sex.

Fiat *Emplastrum*, ad *Stomachum roborandum validissimum*, verè *Regium*.

EMPLASTRUM DE SYMPHYTO AD HERNIAS

℞. Ceræ flavæ & odoratæ,
Resinæ Pini, ana uncias quatuor,
Balsami n. Vulnerarii Martialis, *suprà* edocti, uncias tres.
His, leni calore mixtis, adde sequentia subtilissimè & minutissimè incisa, & contusa ad formam pultis: utpotè,
Rad. Symphyti maj. recent. unc. quatuor, vel quinque,
Herb. Perfoliatæ
Pyrolæ
Flor. Hyperici, ana recent. unciam unam semis,
Ultimò sequentes Pulveres inspergantur;
Pulv. Sangv. Draconis,
Lapid. Hæmatit.
Olibani, ana uncia semis,
Fiat *Emplastrum*, ad *Hernias sanandas efficax*.

EMPLASTRUM TRIAPHARMACUM.

℞. Minii subtiliss. triti
Aceti Rosacei, ana libram unam semis,
Olei Rosarum cocti, vel, uti *suprà*, per Infusiones parati, libras duas.

 Coquan-

Coquantur in sartagine amplâ, spatulâ continuò agitando, ad debitam *Emplastri* consistentiam; cui, ab igne remoto, & nonnihil refrigerato, adde, sub continuâ agitatione,

Camphoræ unciam unam semis,
solutæ priùs ad pultis formam, subigendo saltem, & contundendo in mortario, cum
Olei Rosarum suffic. quantit.

Fiat *Emplastrum*, quod nonnullis *Universale* dicitur, & *Noribergense*, ad varias affectiones externas proficuum: de cujus virtutibus integer Tractatus impressus extat: quem tamen circumspectè legere, eique cautè credere, convenit, ne hyperbolicis encomiis decipiatur ignarus virtutis ingredientium, non ritè examinatorum, fallatque se, & alios.

EMPLASTRUM ANTIVENEREUM, SEU MERCURIALE.

℞. Mercurii, seu Argenti vivi, uncias quatuor;
solvatur in
Aquæ fortis, seu Spiritûs Nitri, suffic. quant.
Solutioni adde
Axungiæ Porcinæ recent. uncias octo,

& in vase terreô vitreatô, patellâ tamiràm, coquantur ad consistentiam *Emplastri*, sed lenissimô igne, ne nigrescat, spatulâ, vel rudicula ligneâ, indesinenter agitando; cui adde

Ceræ flavæ & odor. uncias duas, vel tres,
Pulv. Masthichis,
Olibani, ana unciam unam.

Fiat *Emplastrum nobile & præstans*, ad invidiam contradicentis; quod *omnia Ulcera Gallica persanat, & crustas*, sine doloris sensu, quocunque etiam locô secreto hæreant, veluti *miraculosè absumit*.

EMPLASTRUM VESICATORIUM.

℞. Pulv. Cantharidum drachmas quinq;
Myrrhæ,
Masthichis, ana drachmam unam semis,
Camphoræ drachmam semis,
Fermenti acerrimi Pistor. solidi, non nimium mollis, uncias duas,
Terebinthinæ claræ,
Ceræ flavæ, ana insimul liquatorum, unciam unam semis,
Pulpæ Scillæ recentis unciam semis,
Aceti Scillitici fortis drachmas duas, vel unciam semis.

Fiat *Emplastrum*; cujus vires notæ sunt.

EMPLASTRUM VULNERARIUM, ET PECTORALE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias octo;
in quâ solvantur & liquefiant
Gummi Tacamahacæ uncia una semis,
Elemi unciæ tres:

his solutis, atque per linum & qualum colatis, adde

Ceræ flavæ & odorat. Virgin. uncias duodecim,
Axungiæ Anseris,
Caponis, ana uncias duas:

his probè conjunctis immisceantur ulterius sequentia, subtilissimô modô incisa & contusa, ad formam pultis: utpotè

Rad. Symphyti majoris recent. unciæ duæ,
Enulæ,
Althææ, ana recent. uncia una,
Herb. recent. Hyssopi,
Betonicæ,
Alchimillæ,
Millefolii,
Hederæ terrestr.
Flor. Chamæmeli recent. ana uncia una semis,
Oculor. Populi arb. recent. unciæ duæ!

tandem sequentes inspergantur Pulveres: uti sunt

Pulv. Olibani,
Myrrhæ,
Masthichis, ana uncia una semis,
Rad. Ireos Flor. uncia una,
Croci drachmæ sex,
Camphoræ drachmæ duæ, solutæ in Olei still. Anisi s. q. ad pulticulam.

Fiat

Fiat ex omnibus, l. a. *Emplastrum*, in diplomate, vase nimirùm duplici, leni calore agitandum. *In Vulneribus Pectoris internis, Empyematibus, aliisq; Ulceribus ac Apostematibus, excellens, toti Pectori externè applicandum.*

EMPLASTRUM ALIUD VULNERARIUM, AD RENES EXULCERATOS.

℞. Gummi Animæ,
Elemi, ana unciã unam semis;
hæc liquefiant in
Terebinthinæ claræ unciis quatuor:
quibus porrò adde
Ceræ flavæ odoratæ uncias sex,
Balsami n. Sulphuris non fœtidi, cum
Oleo Terebinth. flavo, vel rubro,
parati, unciam unam semis.

His exactè mixtis impastentur sequentia, subtilissimè incisa & contusa: quæ sunt,

Rad. Sigilli Salomon. recent. uncia una,
Symphyti maj. recent. uncia una semis,
Herb. Plantaginis minoris,
Millefolii,
Solani,
Consol. Sarracen.
Flor. Hyperici,
Rosarum, ana recent. uncia una,
Oculor. Populi arbor. recentium uncia una semis;
ultimò addantur
Pulv. Croci opt. drachmæ duæ,
Olibani drachmæ sex,
Camphoræ drachmæ tres, solutæ in particula Ungv. Rosati,
ad pulticulam.

Fiatque, diu multumque agitando, intra lenissimum calorem, in diplomate, *Emplastrum, regioni Renum applicandum.*

EMPLASTRUM VULNERARIUM VERUM.

℞. Pulv. Gum. Elemi,
Opopanacis,
Sagapeni,
Mastichis,
Pulv. Gum. Olibani,
Myrrhæ, ana unciam unam semis.

Hæc omnia liquefiant, beneficio caloris lenissimi, in

Terebinthinæ claræ unciis octo,
Balsami n. Vulnerarii Martialis,
Balsami n. Sulphuris Vulneratii, ana *superiùs, in Classe Oleorum coctorum*, edoct. unciis duabus;

&, dùm in diplomate liquefacta adhuc calent, superaddantur sequentia subtilissimè incisa, & minutissimè contusa: utpotè,

Rad. Symphyti major. recent. uncia una semis,
Herb. Alchimillæ,
Consolid. Sarracen.
Millefolii,
Plantag. min. acuti folii,
Pyrolæ, ana recent. uncia una,
Flor. Hyperici recent. drachm. decem,
Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ duæ,
Summit. Laricis, seu Abietis, à lanugine sua separat. uncia una semis;
nec non
Pulv. Sanguinis Draconis,
Lapid. Calamin. cum succo Plantaginis parati,
Osteocollæ, item idem cum succo Plantag. parati,
ana uncia una semis,
Sarcocollæ uncia semis,
Croci Martis, ex Vitriolo Martis per calcinationem parati, uncia una semis:

ultimò tandem, quando quasi refrixerunt, admisceatur

Balsami Indici de Peru uncia una semis.

Fiat, omnibus exactè inter se invicem copulatis, *Emplastrum, Vulneribus in universum omnibus, antiquis aquè, ac recentibus, applicabile: præservans, & ab omnibus symptomatibus defendens Vulnera; quæ persanat, & conglutinat.*

Atque ita, B. L. favente Numine, huic quoque Classi ultimam impono manum, in quâ *Emplastra*, pretiosum illud, partibus externis dicatum, remedium (de quibus Magnu

Magnus Helmontius, *Tit. de Dispensator. Modern. num. 58.* ait: *Quæcunq; balnea agunt in totô, hoc idem calefacta, fotaq; unguina, absolvunt in parte, sine totius jacturâ*) plurima & præstantissima revelavi; adeò, ut affectus non sit, cui remedium & auxilium objicere non valeas. Hoc unum ut sollicitè advertas, Te hortor, quâ dexteritate, methodô, ac circumspectione, opus sit, ut dicta *Emplastra* suam nanciscantur perfectionem, pretium, ac valorem; quòd non sit obvium, ac manifestum, cuique Tonsori, Lippo, & Circulatori; quia non tractantur hæc in circo Vetularum, & Agyrtarum contuberniis, prout sibi inquieta nonnunquam ingenia blandiuntur. Observa pariter, et, velut oppositô contrariò, veritas Tibi elucescet; quantum scil. à Majoribus, in Veterum *Emplastrorum* descriptionibus deviatum sit; quàm conspicui errores undiq; oberrent: quod vel maximè experieris, ubi seriem nostrarum Præscriptionum, legitimam Præparationem, Artem & Methodum severiùs ad calculum revocaveris. Tàm enim perspicuam, ac inde facilem, per exempla, reperies doctrinam nostram, ut, instar regulæ Ariadneæ, securissimè ad fastigium Artis deducat illos, qui multum hactenus in arte vacillabant; modò filum, & regulam, apprehendant, firmiterque stringant, neutram in partem declinantes. Utantur igitur hôc compendio deinceps exercitatissimi Viri, neq; obvio cuivis Caloni (Laborantes dicuntur: nam sæpè mente laborant & crumenâ,) suam concredant, & Ægrorum, salutem; cum non videam, quâ ratione, juxta tàm erroneas præparationes, & mendis plenissima inventa, in Medicum honor, in Ægrum solatium, possit redundare: è contra verò appareat, quæ, & qualia, concredam, quàm nulli imposturæ exposita, quàm magnæ spei, ac certæ salutis, remedia. Interim, si quem varietas delectat, & ampliora scrutatur, passim Classicos reperiet, uti & ipsum Augustanum, *nostris Animadversionibus* locupletatum Dispensatorium; unde, divite penu, domui suæ consulet, ac prospiciet. Hæc pauca interim, non parva, boni consule, A. L. ad plura, & ampliora, Magistra rerum, Experientia, Te manu ducet.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *SEU* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA NONA:

CERATORUM, AC CATAPLASMATUM, PARANDORUM MODUM PRÆSCRIBENS.

E*Xigua eſt inter* Emplaſtra, *&* Cerata, *differentia. Itaq; ea, quæ ſuperiùs, in genere, de Emplaſtris præfati ſumus, huic quoque Claſſi in omnibus æquè accommodari poſſunt: cui pariter* Cataplaſmata *nonnulla annexuri ſumus, quæ pari jure ſub hujus* decimæ nonæ Claſſis titulo *non incompetentem locum ſibi vindicaverint; cùm hæc ipſa in nullô alio abludant ab* Emplaſtris, *niſi quoad conſiſtentiam paulò molliorem, & quòd minùs, quàm* Emplaſtra, Cerata *ætatem ferant: idq; propter carentiam, aut ſaltem paucitatem*, rerum unctuoſarum: *intellige*, Gummatum, Axungiarum, Oleorum, *& ipſius* Ceræ, *tanquam corporum magis durabilium, illis adjectam, aut adjiciendam; quæ ſingula tamen ex legitimis illorum deſcriptionibus nota & palàm fiunt.*

CERATUM DE BETONICA, CEPHALICUM.

℞. Reſinæ Styracis, per expreſſionem factæ, uncias duas,
Ladani per extr. par.
Pulv. Gummi Animæ,
Tacamahacæ,
Benzoës,
Maſtichis, ana unciam unam.
Hæc omnia liquefiant leniter in
Terebinthinæ Venet. odoratæ unciis quinque:
quibus ſolutis in leni calore, adde
Ceræ flavæ odoratæ uncias ſex,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſ. unc. unam,
Still. Coriandri,
Majoranæ,
Lavendulæ, ana drachm. duas,
Succini unciam ſemis.

 His

His omnibus exactè, & leni calore, in diplomate unitis & liquatis, impastentur successivè, dum adhuc calent, sequentia, minutissimè, & subtilissimè incisa atque contusa: utpotè,

Fol. recent. Betonicæ florescent. unciæ tres,
Nuc Jugland. arb. tenerrim.
Rorismarini,
Thymi, vel Majoranæ, ana unciæ duæ,
Flor. recent. Acaciæ,
Arantiorum, aut, loco eorum, Pomulor. immaturorum & minimorũ; quæ omnia verò si desint, Florum Tunicæ, & Keiri, ac Sambuci, ana uncia una,
Gemmar. Populi arboris rec. uncia una semis:
item superinspergantur
Pulv. Ligni Aloës,
Rhodii,
Cupressi,
Succini albi,
Olibani, ana uncia semis,
Croci opt. drachmæ tres.

Misceantur exactè in diplomate, & efficiatur *Emplastrum*, sive *Ceratum Cephalicum præstans, vertebris Colli, Temporibus, & Vertici, ut & Fronti, applicandum, ad superfluos Cerebri humores: Cephaleam, Cephalalgiam; Catarrhos, ad partes inferiores delabentes, sistit.*

Nota: *Non me latet, quòd* Herbæ, Folia, *&* Flores, *huic* Cerato *destinati, non unô eôdemq́ tempore floreant, & virescant; sic* Flores Acaciæ, Sambuci, *item* Keiri, Gemmæ *nec non* Populi arboris, *inter summa Veris initia prosiliunt; quâ anni parte* folia Betonicæ cum floribus *nondum prorumpunt. Idcircò suadeo, & necessum est, ut in superioribus*, Cerato *huic* destinatis, Resinis, Gummatibus, *&* Oleis, *jam invicem liquatis, & mixtis, summô veris initio*, Gemmæ Populi arboris, Flores Acaciæ, Keiri, Arantiorum, Sambuci, Fol. Nucum Jugland. tenerrim. Rorismarini, *subtilissimè incisa & contusa uniantur, donec reliquum, suo temporis articulo, superaddi, &* Ceratum *hoc ex totô, secundum dexteritatis normam, perfectionis terminum adipisci queat.*

CERATUM ALIUD CEPHALICUM de BETONICA, HYBERNO etiam tempore parabile.

℞. Resinar. Styracis Calam. expr. unciam unam,
Ladani, per extract. cum Spiritu Vini parati, drach. sex,
Pulv. Gummi Tacamahacæ,
Animæ, ana unciam semis,
Terebinthinæ Cypriæ unciam unam semis;
quibus leniter liquatis adde
Ceræ flavæ & novæ, etiam leniter liquatæ, uncias duas,
Ol. Nuc. Moschat. expressi unciam semis.

His omnibus mixtis inspergantur sequentes Pulveres:

Pulv. Herb. & Flor. Betonicæ uncia una,
Majoranæ,
Thymi, ana dachmæ tres,
Olibani,
Succini, ana drachmæ duæ semis,
Gummi Benzoës ~~uncia semis~~,
Sandaracæ,
Ligni Aloës opt.
Rhodii,
Sem. Coriandri, ana drachmæ duæ:
ultimò tandem
Ol. still. Lavendulæ,
Majoranæ,
Coriandri, ana drachm. semis,
Ligni Rhodii scrupuli duo instillentur.

Fiat *Ceratum Cephalicum* preciosum; cujus virtutes ex superiore liquent.

CERATUM AD HERNIAS, SEU RUPTURAS.

℞. Terebinthinæ claræ uncias sex;
in quâ liquefacito
Pulv. Mastichis electæ unciam unam,
Ceræ flavæ odoratæ uncias quatuor;
quibus liquatis adde

Succi

Succi Acaciæ,
Hypociſtidis, ana in decocto forti Glandium Laricis, ſeu Abietis, in pultis formam ſolut. unciam unciam,
Pulv. Myrrhæ,
Olibani,
Rad. Symphyti maj. ana unc. unâ,
Sanguinis Draconis,
Aluminis crudi, parumper cum ſuperiori decocto humectati, ana drachmas ſex,
Nucum Cupreſſi,
Lapid. Hæmatit.
Sem. Perfoliatæ,
Vitrioli de Cypro, parùm in Sole, vel poſt fornacem, calcinati, ana unciam ſemis,

Miſceantur exactè: fiat *Ceratum*.

Præſens remedium ad varias Herniæ ſpecies parti affectæ, inteſtinis, vel omento, priùs in locum ſuum repoſitis, pube ac ſeroto tonſis, appoſitum.

CERATUM ALIUD AD HERNIAS.

℞. Lithargyrii ſubt. triti uncias duas,
Minii cribrati unciam unam.

Coquantur in Aceti Roſacei librâ unâ, ad ſiccitatem Lithargyrii & Minii, & totam Aceti exhalationem: huic Pulveri Aceto cocto porrò adde

Pulv. Gum. Arabici,
Tragacanthi,
Bdellii, ana drachmam unam ſemis,
Aloës hepat. drachm. duas,
Succi Acaciæ,
Hypociſtidos, ana ſolut.
Pulv. Sarcocollæ,
Rad. Ariſtol. rot.
Conſol. maj.
Biſtortæ,
Tormentillæ,
Cort. Granator. ana drachmâm unam ſemis,
Nuc. Cupreſſi,
Gallar. Turcicar. ana drachmam unam,
Boli Armenæ,
Sanguinis Draconis, ana unciam ſemis,
Collæ piſcium, diſſol. parùm, drachm. unam ſemis.

Coquantur denuò cum Vini rubri ſ. q. ad *Cataplaſmatis* ſolidam & durjuſculam conſiſtentiam, ne manibus adhæreat, ſ.a. Huic *Cataplaſmati* junge tandem

Terebinthinæ claræ uncias quinque,
Colophoniæ unciam unam ſemis;
in quibus priùs
Pulv. Maſtichis el.
Olibani,
Myrrhæ, ana drachmæ tres,
Opopanacis,
Galbani, ana drachmæ duæ,
liquatæ & ſolutæ fuerint,

Fiat *Ceratum, ad Hernias præſtans*.

CERATUM MATRICALE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias tres;
in illa liquefiant
Gum. Galbani puri uncia una,
Animæ,
Sagapeni,
Tacamah. ana uncia ſemis,

colentur per Linum & qualum; iisq; adde

Ceræ novæ & flavæ, itidem liquatæ, uncias duas:
his unitis impaſtentur
Herb. rec. Matricariæ,
Menthæ,
Roriſmarini,
Meliſſæ, ana ſubtiliſſimè & minutiſſimè inciſar. & contuſ. ad pultis formam, uncia una,
Pulv. Myrrhæ drachmæ ſex,
Rad. Cardopatiæ,
Sem. Dauci,
Carui,
Anethi,
Olibani, ana uncia ſemis,
Croci opt.
Opii, in partic. aquæ Roriſmarin. ad pulticulam ſoluti,
Camphoræ, ana drachmæ.

 Fiat

Fiat *Ceratum* præstans, aliquandiu in calore & diplomate agitandum.

Uterum frigidum calefacit, ejus flatulentiam dissipat; passiones sedat Hystericas, & vapores ab utero ascendentes coërcet, doloremq́ mitigat.

CERATUM EX PELLE ARIETINA.

EJus descriptio, & legitimus parandi modus, petatur ex *præmissis, super ipsum Ceratum, Animadversionibus praced. Pharmacopœia Augustana*, ubi omnia clarè patent; & ad oculum videre est; quàm ejus, difficillima aliàs, & intricata, descriptio, & præparatio, perspicua simul & facillima reddita sit.

CERATUM DIAQUERCINUM:

Quod in Germania, ubi PALMARUM rarus est proventus, DIAPALMÆ vices supplere potest.

℞. Fol. Quercûs teneriorum recent. & succulentorum, libras duas: conscindantur & contundantur opt. impastenturque in

Axungiæ Porcinæ libras quatuor:

factâ maceratione, aliquot dierum spatio, coquantur parùm, & exprimantur. *Axungia expressa* porrò *recentia conscissa & contusa folia Quercûs*, in suprà dicto pondere, immergantur, reiterataque brevi maceratione, leni coctione & expressione, uti priùs, huic Axungiæ tandem adde

Lithargyrii subtilissimè triti libras tres, coquantur leniter, spatulâ, vel rudiculâ, continuò agitando, sensimque, ac per vices, infundendo

Vitrioli albi uncias quatuor, vel quinque,

soluti priùs in

Succi, vel Decocti fortis, foliorum Quercûs, libra una,

ad *Cerati* solidioris, seu *Emplastri* consistentiam; quod non solùm prænominatæ *Diapalmæ* vires supplere poterit, sed & virtutibus eam superabit.

Nota, *quòd ei, qui, locò* Axungiæ Porcinæ, Olivarum, *vel aliud* coctum Oleum *surrogare voluerit, liberum sit; ego verò* Axungiam Suillam, *tanquàm aptiorem, prætulerim.*

Cæterùm *confert hoc Ceratum ad Ulcera dysepulota; Articularum morbis, Bubonibus, Ambustis, Ossium fracturis, Contusionibus & Plagis, proficuum; Oedemata exficcans, & Fonticulis utilitatem adferens.*

CERATUM SANTALINUM.

℞. Ceræ Citrinæ odoratæ uncias decem,
Olei Rosarum, per trinam infusionem & macerationem parati, uncias octo;
his lenissimo calore mixtis impastentur
Flor. Rosar. rub. recent. subtilissimè & minutissimè inscissarum & contusarum ad pultis formam, unciæ quatuor, vel quinque:
Jam verò:
℞. Pulv. Santali rubri unciam unam semis,
albi,
citrini, ana drachmas sex,
Rasuræ Eboris unciam semis,
Boli Armenæ unciam unam.

Coquantur cum s. q. *Infusionis Rosarum rubearum*, ad *Cataplasmatis* solidam & diuriusculam consistentiam, s. a. ne manibus, attactum, adhæreat, & superioribus tandem dextrè, in calore, impastetur. Quæ sic unita, per horas duas, vel ultrà, super igne leni, commiscendo agitentur, quò intimè uniantur, & se invicem amplectentur: ultimò tandem, cùm refrixerit, superadde

Camphoræ drachmas tres, vel unciam semis,
solutæ in
Olei Rosarum particulâ.

Fiat sic nobile *Ceratum*, longè excellentius, quàm vetus illud, simpliciter paratum: *calidam intemperiem Hepatis, aliarumq́ partium, contemperat & emendat.*

Animadvertis, B. L. quòd *Ceratum hoc, nostrâ methodô ac formâ*, quam nunc exhibet, & simplicissimâ quidem, dispensatum,

tum, decuplo plùs efficaciæ ac viriũ compromittat, quàm *Ceratum illud, Veterum stylo, ac invento, descriptum ac præparatum?* Si enim, juxta Philosophum, contraria juxta se posita magis elucescunt, ac tenebræ Solem, umbræ Corpora, vitia Virtutes commendant ac exaltant; comparatione utamur utriusque hujus præparationis, ac dispensandi modos combinemus; ac, uter laudabilior, meliorque sit, suffragemur. Quidenim, amabo, *exsucca, & effœta Species, cineres potiùs, quàm substantia* (uti *Spodium*, & *Ebur ustum*) aridiores (ut *Bolus*, & *Santalorum ligna*) in hoc *Cerato* efficaciæ, virtutis ac energiæ, habebunt ac imprimient, simplicissimè, nudè, ac crudè, *Oleo Rosarum*, & *Cera*, commixta? Profectò parùm, vel nihil, maximè iis circumstantiis, ubi externis usibus destinatur *Ceratum*. Et si, quando tunc, in dicto *Cerato*, virtutis alicujus, aut effectûs, particula emicat, nequaquam ea *dictis Speciebus*, sed simpliciter, *Oleo Rosato, Ceræ, ac Camphora*, accenseri debet. Enimverò tàm *Oleum*, quàm *Cera*, sic naturâ comparata sunt, ut, sive unita, sive non mixta existant, nunquam tamen *dictarum Specierum* vires allicere, solvere, extrahere, aut quôcunque modo elicere possint & actuare: cùm, è contra, *alio quopiam Liquore* decocta, vires earum, sive vinctæ, sive sopitæ, excitentur ac vigeant, ad debitum effectum ac virtutem producendam. Dispar longè ratio est, cùm intra corpus *dictæ Species* assumuntur. Gaudet enim Ventriculus nativâ humiditate, & inspirato fermento suô, cujus beneficio humectari possunt *aridæ*, fermentari, ac ad effectûs debitos producendos actuari, licet ipsa *nullâ peregrina humiditate* madeant ac imbuantur: cùm contrà sic *aridæ & exsuccæ Species, Oleo & Cera* mixtæ, ac cuti illitæ, ne minimum quidem nobis præstare possint, quod naturæ ac affectui deserviat. Non sic se res habet in nostro casu, ac descripto *Cerato*; in quô non solùm *recentes, rubræq; Rosæ siccis* prævalent, ad præfixam intentionem, & scopum, Hepatis nimirum φλέγμων & calorem contemperandum, nec non Parenchma roborandum, sed etiam ad *Oleum* ac *Ceram*, virtute suâ imprægnanda; utpotè *adhuc humido primigenio gaudentes*: cùm tamen etiam in dictis circumstantiis, nostraque præparatione, neque *Oleum*, nec *Cera*, *virtutem ac essentiam Rosarum* extrahere possint, mutuamque causalitatem exercere; licet *à Rosis recentibus Oleum*, *ac Cera*, viribus ac congenitis qualitatibus imbuantur. Nunc à potiori arguo: si *Oleum*, ac *Cera*, *Rosarum recentium vires ac essentiam* extrahere nequeunt, licet, è contra, *Rosæ illæ* afficiant; quid effectûs tribuent *aridissima Rosæ, omni humiditate destituta*, & vel maximè ab *Oleo Ceraq;* prohibitæ, quò minùs desideratum effectum sortiantur? Quod de *Rosis siccis* conclusum, hoc vel maximè valet contra *Species aridissimas, Spodium* nimirum, & *Ebur*, *Bolum*, ac *Santalorum ligna*, quæ unctuosis illis oblinita, ac quasi interclusis poris, omnem deperdunt vim ac potestatem, virtutes suas communicandi, ac influendi: ac cuti saltem, & corporis superficiei, minutulorum instar corpusculorum, adhærent, perspirationem retardant ac arcent. Quæ omnia ac singula si præclaræ notæ Medici perpendant, mecum inferent, veterem, dictum Ceratum Santalinum parandi, normam nullius esse frugis ac efficaciæ, ad destinatos effectûs. Aliud foret judicium formandum, si jam *recensita Species resinonsis quibusdam*, *Gummatibus*, *aceto solutis*, miscerentur; ubi forsàn nonnihil substantiæ ac virtutis adstrictivæ communicare possent: at *meris unctuosis* ea subegisse, arentique cuti, & ad corporis ambitum, admovisse: ridiculum profectò, ac jocosum deliramentum est: faciliùs forsàn condonandum, si vulneribus, sanguine, aut ulceribus, sanie diffluentibus applicarentur, ac, manante ibidem humiditate, in actum ducerentur, unctuositate non præpedita. De *Spodio* quidem non est habendus prolixus discursus, aut speculatio, utpotè tam effœto, viribusque Medicis imbecilli, ac tenui, ut neque interno, nec externo, usui deserviat: prout fusiùs alibi declaravi.

Proindè, in *ferie Ingredientium* hujus *Cerati*, minimè *uſtum, ac exſuccum, ſed raſpatum, recensq; Ebur*, collocavi, ac, ut omnia actuari, & ad producendum effectum expediri poſſint, adlaboravi: beneficio nimirum *Succi*, vel *Infuſi, Roſarum* coquendo in formam Cataplaſmatis; ut ſic unita, mutuò ſibi virtutes ac efficaciam communicare valerent, unum producendo effectum. Hæc fuſiùs deducere placuit; non, quòd forſan hujus *Cerati* dignitas, aut, in parando, difficultas, nos moraretur, ac commoveret; ſed ut locum, & occaſionem arriperem, fuſiùs demonſtrandi, quàm probè cognoſcere debeat rerum omnium naturas, & craſin, primas ſecundasque qualitates, effectum, quem *res unita*, effectum, quem *ſingulæ*, & extra compoſitum, producere aptæ ſint; quid *cruda*, quid *actuata*, præſtare valeant; & complura his affinia, qui juxta Philoſophiæ, Artisque leges, talia ritè medicamenta diſpenſare ac ordinare velit, tàm Medicus, quàm Pharmacopœus. Niſi enim omnia ac ſingula ita diſponamus, ut plerarumq; rerum & effectuum rationes Phyſicas reddere poſſimus; Spartam noſtram minimè pro debito obivimus. Quæ quidem rationes licet non ſubjungantur ubique; dari tamen à me poſſent, niſi in vaſtiſſimum Volumen opus accreſceret. Quare non immoror ulteriùs, ſed ad deſcribenda *Cataplaſmata* propero.

CATAPLASMA ſeu CERATUM AD TUMORES OEDEMATOSOS, ET DUROS.

℞. Antimonii crudi uncias octo,
Calcis vivæ uncias octodecim;
in pulveres redacta, miſceantur: quibus ſuperaffundantur
Vini rubri libræ quinque, vel ſex:
factâ digeſtione, duobus circiter diebus, aliquoties primâ ſaltem die commovendo, decantetur, alterâ die prætergreſsâ, quod clarum, per inclinationem: cum hoc liqore coquantur ſequentia: utpotè,
Pulv. Lapid. Medicamentoſi n. unciæ duæ ſemis,
Sulphuris unciæ duæ,
Olibani,
Pulv. Myrrhæ,
Sang. Draconis,
Succini, ana uncia una ſemis.
Roſar. rub.
Balauſtior. ana uncia una,
ad conſiſtentiam *Cataplaſmatis* ſolidiorem, ne manibus adhæreat. Jam verò ſolvantur in
Terebinthinæ claræ unciis quinque,
Gummi Tacamahacæ,
Elemi,
Pulv. Gum. Maſtichis, ana uncia una,
Ammoniaci uncia una ſemis,
&
Ceræ flavæ novæ unciis tribus.
His inſimul mixtis & liquatis, ſuperius *Cataplaſma* ſenſim immiſceatur; fiatq; ſic *Ceratum*, ſeu *Cataplaſma*, *potens, ad ſtrumas, & tumores duros emolliendos, & diſſipandos. Reſolvit enim, & exſiccat humores artubus impactos.*

LAPIDIS MEDICAMENTOSI, PRO HOC CERATO, PRÆPARATIO.

℞. Vitrioli albi
viridis Martialis, ana libras duas,
Aluminis crudi,
Ceruſſæ,
Lapidis Calaminaris,
Boli Armenæ, ana uncias novem,
Salis Ammoniaci unciam unam.
Cuncta in pulverem redacta, immittantur *Ollæ vitreatæ*, iisque ſuperaffundatur *Aceti Vini fortis*, ad ſupereminentiam digiti unius. Claudatur *Olla ſuo operculo*, & collocetur ſuper igne Carbonum, lentum tamen; atq; tàm diu in igne relinquatur, quousque ſtrepitus audiatur, & omnis humiditas exhalarit. Refrigeratis omnibus, eximatur *Lapis*, ollâ fractâ, & ſervetur uſui.

Uſus cærerùm hujus *Lapidis* eſt *in Scabie, Facie Cuproſâ, Puſtulis putridis, ſordidis Ulceribus, Gingivis exulceratis, Eryſipelatibus, Gangranâ: item & Cancro, in mammis mulierum inflammatis, & exulceratis, in inflammationibus Oculorum, puſtulis,*

pustulis, *maculis*, *praestans est remedium.* Ejus *uncia semis*, *plus minusvè*, soluta in *Aquâ simplici*, vel *destillatâ*, huic, vel illi, affectui appropriatâ, debitè, & Medicè, ab extra applicetur.

CATAPLASMA CEPHALICUM, IN DELIRIIS, ex tempore parandum.

℞. Nucleorum Persicorum unciam unam,
Cerasotum drachm. duas,
Fol. recent. Nucis juglandis,
Herb. recent. Majoranæ,
Menthæ aquaticæ,
Rorismarini,
Verbenæ, ana unciam semis,
Flor. Rosarum recent. vel sale condit. unciam unam,
Nucum Moschat. drachmas sex,
Baccar. Juniperi unciam semis,
Limacum recent. è testis except. num. XII.
Micæ Panis tritricei uncias tres.

Conscindantur, & contundantur diu in mortario, ad pultis formam, additâ s. q. *Aquæ Rosarum*, vel *Majoranæ*; fiatque *Cataplasma Cephalicum*, *fronti*, *temporibus*, *&* *vertici ipsi*, *abrasis capillis*, *in Deliriis*, *Febribus ardentibus*, *& Hungaricis*, *ut & contra Maniam*, *applicandum*.

CATAPLASMA AD CONTUSIONES, ET LIVOREM FACIEI.

℞. Pulv. Rad. Sigilli Salomonis unciam semis,
Ireos Florent.
Rosarum albarum,
Olibani, ana drachmam unam semis,
Camphoræ drachmam semis,
Pulpæ Panis triticei unciam unam semis.

Contundantur probè in mortario, ad pultis formam, additâ s. q. *Mucilaginis Tragacanthi*, *cum Aq. Rosarum extractæ*; fiatque *Cataplasma*, quod, linteolis exceptum, & applicatum, *Livorem extrahit*, *ac pristinum nativum colorem restituit.* Quòd si verò contusio oculorum esset conjuncta, sangvineque suffusi oculi, addi possent huic *Cataplasmati duo circiter vitelli ovorum*, item *Pulv. Croci drachma semis*, &, in locum *Mucilaginis Tragacanthi*, surrogari *Lac recenter mulctum*; idque pro *Cataplasmate* efficiendo.

Vel paretur hoc modo:

℞. Pulpæ Panis triticei unciam unam semis,
Pulv. Rad. Sigilli Salomonis unciam semis,
Ireos nostr. drachmas sex,
Flor. Rosar. alb.
Olibani albi, ana drachmas duas,
Croci opt.
Tragacanthi, ana drachmam semis:

cum s. q. *Lactis recentis*, fiat, contundendo in Mortario, *Cataplasma*; adde ultimò

Vitell. ovi unius, vel duorum;
in quibus
Camphoræ drachma semis
subacta sit.

Fiat *Cataplasma*, quod, linteolis illitum, tepidè applicetur, externè Oculis; nec tamen fortiter ac strictè ligetur: (quod benè notandum,) ne transpiratio impediatur.

CATAPLASMA CORDIALE.

℞. Cortic. Citri, vel Limon.
Arantiorum, ana recent. & extim. unciam semis,
Herb. recent. Basilici,
Majoranæ,
Rorismarini,
Flor. recent. Tunicæ, ana unciã semis,
Rosarum, vel Sale condit. unciam unam,
Caryophyllorum drachmas duas,
Macis unciam semis,
Croci Austr. drachmam unam semis,
Pulpæ Panis triticei uncias duas.

Con-

Conſcindantur, & contundantur diu multumque, in mortario, ad pultis ſimilitudinem, additâ ſ. q. *Aceti flor. Arantiorum*, aut *Tunicæ*, vel *Roſarum*; fiat *Cataplaſma*, aut *Epithema*, Cordi & Pulſibus, *panno rubro* exceptum, admovendum ſæpiùs. *Cùm* verò ad longum tempus aſſervari nequeant; pro quolibet infirmo, tempore verno, æſtivo, & autumnali, protinuùs parari poterunt: ad tempus verò hybernum usq; *herbæ pariter*, ac *flores recentes*, *at ſale conditi*, inviolatè cuſtodiri.

CATAPLASMA INSIGNE ad ENTEROCELEN, & ALIAS RUPTURAS, ſeu HERNIAS.

℞. Rad. Conſolidæ major. recent. mundat. & conſciſſ. libram unam,
Herb. Saniculæ rubræ, cum Radicibus, recent. libram ſemis,
Herb. recent. Conſolidæ Sarracen. uncias tres,
Fol. recent. Quercûs,
Pyrolæ,
Perfoliatæ, ana uncias duas.

Inciſa omnia coquantur in ſ. q. *Aq. ſimpl.* repetitis vicibus affuſæ, quousq; tota virtus & mucilago extracta ſit. Colaturæ omnes unitæ, ad remanentiam circiter librarum duarum, & conſiſtentiam mucilagineam, ſeu Gelatinam, evaporent; cui immiſce

Pulv. Rad. Tormentillæ unciam unam ſemis,
Ariſtoloch. rotundæ,
Flor. Roſarum rub.
Balauſtiorum,
Sem. Perfoliatæ,
Maſtichis,
Myrrhæ,
Olibani,
Sangv. Draconis,
Nuc. Cupreſſi, ana unciam unam,
Sarcocollæ drachmas ſex.

Coquantur denuò, lento igne, parùm, continuò agitando, ad conſiſtentiam *Cataplaſmatis* mucilaginoſi mollioris: quod in olla aſſervandum, & ſingulis diebus bis, & quidem calidè, linteolo raro involutum, regioni partis affectæ, ſeu ruptæ, applicandum eſt; inteſtinis, ſive omento, priùs in ſitum, ſeu locum ſuum, repoſitis, ac impedimento cinguli, ac ligaturæ, præcauto, ne illa ampliùs prorumpant. Quamobrem Patiens quietus, & ſine motione, in lecto, capite paulò ſupinus, recubare, & per unam alteramvè ſeptimanam in illo ſitu ſe detinere debet.

Nota, quòd quidam ſolâ Mucilagine, ſive Gelatinâ, ex Radicibus, & Herbis, hujus Cataplaſmatis coctione paratâ, ſuperiùs edoctâ, contenti ſint, abſque aliarum rerum, vel pulverum, adjectione: quâ ipſâ Mucilagine curas Herniarum feliciter abſolvunt. Quod pro meliori informatione appoſui.

CATAPLASMA SPLENETICUM.

℞. Tabaci infumati uncias tres.

Coquantur cum *Vini albi libris tribus*; decoctum coletur, & ad conſiſtentiam Extracti, ſeu Mellis, craſſam evaporet: cui adde

Pulv. Gum. Ammoniaci, in ſuperioris Vini Tabaci ſ. q. ad pulticulam ſoluti, unciam unam ſemis:
his mixtis adde
Pulv. Seminis Naſturtii q. ſ. ad *Cataplaſmatis* conſiſtentiam, ſine ulteriori coctione efficiendam:

item ſequentia, ſubtiliſſimè ſaltem, & minutiſſimè conciſa atque contuſa: utpotè,

Herb. recent. Roriſmarini,
Verbenæ,
Perſicariæ, ana unciam unam ſemis,
Baccar. Juniperi virid. unciam unam,
Camphoræ drachmas duas.

Fiat *Cataplaſma Spleneticum*, *ad febres pertinaces*, *Quartanas*, *ut & duritiem*, *& obſtructionem*, *Lienis valdè efficax*.

CATAPLASMA AD TUMORES DUROS ARTUUM (vulgo wider den Gliedschwam.)

℞. Pulv. Lapid. n. medicamentoſi, ſuperiùs paulò deſcripti, uncias quatuor,

Pulv. Sulphuris Citrini uncias duas,
Lapidis Calaminaris,
Maftichis,
Olibani,
Myrrhæ,
Gum. Ammoniaci,
Bacc. Juniperi virid. ana unciam unam,
Rad. Ariftoloch. rotundæ,
Tormentillæ,
Herb. Rorismarini,
Salviæ,
Chamæpithyos,
Flor. Rofarum rub.
Balauft.
Sambuci, ana drachm. fex,
Pulpæ Panis tritic. uncias quatuor.

Coquantur cum *Aq. calcis vivæ Antimoniata, fuperiùs, in Cerato ad Tumores duros* quoque edoctæ, ad *Cataplafmatis* fat folidam confiftentiam: quod parti affectæ immediatè, bis terve de die, applicandum. *Refolvit, difcutit, extrahit & diffipat, potenterq́ exficcat.* Unde *tumores duriffimos, & ftrumas, fenfim confumit, ac partes roborat.*

Plura *Cataplafmata* & *Cerata* in hanc quidem Claffem non recipiam; cùm hæc mihi videantur impræfentiarum fufficere. Quitamen numerum eorum auctiorem expetiverit, is ad *præcedentem Pharmacopœiam Auguftanam* recurrere poterit, ubi haud pauca deprehendet, quæ, juxta *Animadverfiones, unicuiq́ Cerato figillatim adftructas*, parata, pro usùs exigentia obtinere poterit.

Reftat nunc *Claffis vigefima*; quæ, obfervato ordine D. D. Auguftanorum, (quem femper hactenus æmulatus fum) *de rebus quibusdam ritè parandis* tractat & loquitur. Hæc Claffis, ejusque contenta, quamplurima utilia, magniqúe momenti, amplectuntur: unde nec ficco pede transeunda. Lubens igitur me huic labori accingerem, nullius pertæfus moleftiæ, *propriamq́ Claffem, de rebus quibusdam Medicinalibus fimplicibus, ritè praparandis*, fuiffem meditatus; nifi *huic Parti Difpenfatorii*, in Præcedaneis meis, abundè, & ex affe, fatisfacere ftuduiffem, ad *ipfam vigefimam Claffem*, factis, in individuo, ac particulari, cuivis fimplici Annotationibus: prout etiam in *adaucta, ad Animadverfiones, Appendice*; ubi ex fundamento fingula tractavi, discuffis erroribus, propriaque *cuiq́ fimplici* tradita theoriâ. Cùm igitur nihil fuperfit, alicuius confiderationis, momenti, ac ponderis, quod in *prægreffis Animadverfionibus meis nonnihil auctioribus, & fuccedaneâ Appendice*, fusè, dilucidè, & abundè tractatum, & agitatum non fit: eorum cognitionem, ac ufum, his, velim, inferat ac fubjungat B. L. quafi proprio tractarentur loco, & ftatione.

His igitur, pro temporum circumftantiis, & ratione, ut amicè conquiefcat, æquique boniqúe confulat, quæ liberali affectu, crebris vigiliis, & arduis laboribus, benevolè obtulimus & confecravimus, hortor & obteftor. Stimulum enim, & calcar, ad majora audendum & exantlandum, mihi addet Lectoris grata humanitas; dum placuiffe hæc minima fenfero, quæ maximo affectu fuêre dedicata.

MANTISSÆ SPAGYRICÆ PARS PRIMA.

PROEMIUM ad Lectorem.

LEctor Candide! cùm longâ hactenus serie D. D. Augustanorum Methodum (quæ præ cæteris semper arrisit) constanter æmulatus fuerim: ab eâ nec in hâc parte deficio aut recedo, quin Mantissam quampiam selectorum partim, & extra vulgum positorum, remediorum; partim à Viris præclara nota, & in praxi Illustribus, mihi concreditorum, hîc subjungam. Hæc autem dum ago, B. L. amicè hortor atque commoneo, ut ea omnia ac singula, quæ in præmissis Animadversionibus super Mantissam D. D. Augustan. satis prolixè, foliis circiter 25, sedulò tractavimus; jugi memoriâ teneat, & ad præsentia revocet. Ego interim non defecerò industriâ ac labore, quin citationes ubiq; genuinas, Capita, ac ipsas Paginas, designem, & per compendium L. B. ad præfata manuducam, tempori ac prolixitati parcens. Neque tamen fumos & gloriam hîc me aucupari credat, aut aureos sibi compromittat montes. Solùm, in præsenti, communico remedia, selices salutaria, ac certa auxilia; quæ si ritè dispensata fuerint, ad Citò, Tutò, & Jucundè, medendum ultrò evehant & manuducant. Nunc tua peritia, ne dicam, conscientia incumbit, Solertissime Lector, cautè & circumspectè in remediorum apparatu conversari; ut videas, cui fidas, nec obvio cuiq; Thrasoni, magna de se suisq; crepanti, hæc dispensanda subjicias. Una enim quandoq; in olla vita & mors ebulliunt; salus ac interitus languentium. Nam solâ Chymici peritiâ ac sorte hæc variant, & distinguuntur. Unde enim illæ lachrymæ? Unde toties orbis publicæ subsannationes, ac novercalia odia? dum alius, prolato Chymiæ titulo ac verbo, caput exagitat; dira quæq; ac maledicta alius eructat; pleriq; deniq; innocuam hanc artem, ejusq; fidelissimos ministros, detestantur, rident ac conculcant; nisi quia paucissimorum homuncionum & trifurciferorum, Orco potius, quàm Laboratoriis, destinandorum nequitia, velut iniquitatis fermentum, insontes quoq; & integerrimos Viros afficit? Nisi quia Chymiastrorum & impostorum facinora, funestæ Tragœdiæ, horrenda Catastrophe, & spectata homicidia, toti orbi percrebuêre, dum, pro salutaribus remediis, infida, periculo & exitio plena medicamenta, dubiâ quandoq;, aut certâ, nece obtulêre: non alia de causa, quàm quòd nequissimum, aut imperitum, sint nacta Dispensatorem & Artificem: unde prostituebantur auxilia, quæ aliis fuêre saluti. Quis igitur non paveat: quis non totis artubus contremiscat, ubi triste illud, ac lugubre verbum insonat CHYMICORUM, quod ulceroso hoc sæculo bonis ac malis, peritis simul & imperitis, Magistris & Tyronibus, una tribuitur communiq; suffragio? Ubi hâc tempestate se Chymicos, præcone antambulone, ubiq; promulgant,

mulgant; qui vix dextrè è Tartaro Cremorem elixant; super abacum Collyria è pelvi saphirina divendunt, unguina deniq; tractant & axungias. O verè luctuosa tempora! ô sortem calamitosam! quam (proh dolor!) experimur, & indies recrudescere deprehendimus. Ea nunc est atas, quâ non tantùm pauci reperiuntur, quos solida scientia, ac jugis doctrina, commendat Pharmacopœos: sed quâ vix ullum reperias, qui, licet imperitus sit, tabula rasa, & nuda cucurbita, aliquid tamen experiri non contendat, proficere anhelet, Medico simul ac Ægro fideliter adhærere studeat ac collaboret. Sed computrescunt quasi in sordibus suis, Sabbatha sua colunt, de socordia surgere nolunt, discere detrectant; ac sic impunè in humanum genus desæviunt. Argus profectò sum, anxius & circumspectus, ne tàm hebes mihi contingat Dispensator, tàm infidus Collega, Medico simul & Ægro futurus exitio. Ad calculum, & rigorosum quidem, singula remedia, quæ Chymica vocant, revoco & lustro: potissimum verò illa, quæ suam ex Antimonio, vulgiq; Mercurio, traxère genesin, angustiis cæteraquin incunabulis: quæ nisi, propriâ industriâ, oculatus dispensaverim, aut à tali Pharmacopæo elaborata noverim, quem Chymici nomen re & effectu commendat; vel ab illis penitus abhorreo, vel Ægris interdico. Cùm proinde mecum vivant, & circumspecti, Medici, Celeberrimi Practici, quiq; suam, proximiq; tutantur vitam. Suspecta habeant dicta anti-Chymica; è quorum censu vel maximè Diaphoreticum vulgò Antimonium, quod, nisi constet, legitimè elaboratum fuisse, repudient potiùs, quàm ordinent, meo cautiores exemplo. Nam dum uterer aliquando ipse dicto Diaphoretico, cum morte luctari mihi accidit, ægrè, ac vix eluctari. Diris enim vomitibus, & periculosis symptomatibus, attritus, ferè exspiravi; neq; culpam in pharmacum, sed pseudo-Operatorem & Chymicum conjicere licuit; maximè si illud in longum tempus asservetur: cùm, vice-versa, grassante pestiferâ lue, Stendalii Marchionum, Anno 1636. idem Antimonium Diaphoret. ad drachmam unam (propriis correctum & laboratum manibus) maximo successu, pestiferæ luis excidio, & ægrorum certâ salute, propinaverim, ipseq; sæpius sumpserim: ut proinde certum sit, nec non firmissimum: eodem remedio vitam tolli posse, & prorogari, solo Artificum discrimine. Concludamus igitur hanc Philosophiam nostram, & discursum; ac velut è fundamentis eruamus, quo loco nobis Chymia sit deinceps habenda: ne scilicet generico quodam, & universali, anathemate eam feriamus, aut communi odio aversemur; quasi Chymia illa foret, quæ violentissimis emeticis tantùm, malignis ac corrosivis Antimoniatis, infidis Mercurialibus, toti orbi exitium ministret. Minimè gentium! cùm hæc sit potiùs impostorum licentia, & malevolorum impunitas, qui, velut Zizania, in agro Medico latitant, tenebras colunt, antra & latibula, ad pauculos Mysochymicos referenda. Alia longè est Majestas conspicua hujus artis, & genuina Chymia, utpote quæ dictas umbras fugat, agyrtas, dictosq; impostores, velut pecus morbidum, à reliquis segregat, & revelat, ne, consortii jure, eodem quandoq; lædantur contagio: noxia & infida deniq; remedia emendat, salutiferas Panaceas procreat, individua comes Pharmaciæ, cui perpetuo fœdere juncta, humano generi indefessè famulatur. Nolo proinde augustam hanc Chymiæ Spartam pluribus exornare, suo utpote splendore omnibus conspicuam, nec peregrino egentem fuco aut calamistro. Deprehendes tamen, per operis nostri decursum, ejus lineamenta, typum, & vestigia, in quo pleraq; Chymicè, hoc est, dextrè, assiduè, & convenienter elaborata, certo ægrorum subsidio reperies, & in quo Medicus & languentes feliciter respirare ac erigi se posse, confidant. Hisce vale, A. L. nostramq; Mantissam æquo dignare calculo; ad quam nunc depropero.

Caput Primum.

DE AURO METALLO, seu SOLE.

De *Auro*, corusco Mineralium *Sole*, ac Metallorum facilè *Principe*, Tractatum auspicaturus, ejus genesin, ac, intra terræ viscera, angusta incunabula, tacitus prætereo: cùm nemo hactenus Scriptorum extiterit, qui huic Minerali speciosum non fecerit Genethliacon; nec alia sit nostri instituti ratio, quàm artem, modumq; revelare, quo ex *Auro* salubris Medicina apparetur.

Præmissâ igitur *Auri* definitione; ad documenta Practica descendam.

Aurum nimirum est corpus Metallicum solidissimum, omnibus Metallis naturâ & perfectione superius, fixissimum, & incorruptibile; nullis Elementorum vicissitudinibus, nec violentæ ignis etiam torturæ auscultans.

Eminet colore fulvo, quo nitet ac irradiat; compactum ex principiis, in visceribus terræ, perfectis, Sulphure, Mercurio & Sale, beneficio Solis terrestris summè coctis, digestis & maturatis; omnium Metallorum ponderosissimum, ductile, &, excepto plumbo, mollissimum, ob prædominantis Mercurii perfecti copiam.

Hieroglyphicoac Mystico sensu, à Majoribus nostris, sub Solis, Planetarum Principis, schemate figurabatur; an quòd analogiâ quâdam, sicut *Sol, Macrocosmo* destinatus, eum vegetat & sustentat: sic *Aurum, Microcosmi Phœbus*, influum cordi robur tribuat: dignum Solis specioso etymo, quin & Regis Metallorum?

Aurum in Medicinâ magnæ est notæ ac energiæ; quidquid etiam alii Viri Magni in contrarium asseverent. *Habet* inquam, *Aurum vires ac virtutes in Medicina non paucas, nec exiguas. Roborando enim Cordi & vitalibus spiritibus, sanguiniq; mundificando dicatum est.* Verùm, doctissimorum Virorum sententiâ, id non simpliciter, & in sua cruda substantia facit; cùm hæc multò sit solidior atq; compactior, quàm ut à calido nostro resolvi & in actum deduci queat. Licet enim Veteres crudum *Aurum foliatum* multis immiscuerint medicamentis compositis; non tamen id alio factum bono existimant, quàm ut oculos vulgi *Aurum* pascat. Quemadmodum nunc Clarissimi Viri, ipsi D. D. *Augustani*, in sua Pharmacopœia Augustana: Dn. *Schröderus*, in Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 3. c. 9. ut & *Quercetanus*, Tom. 2. in sua arte Medica auxiliatrici & Pharmaceutica, cap. 5. pag. 618. cum sexcentis aliis, quos illi citant, unanimiter in hoc consentiunt, & hoc ipsum confitentur. Proinde, ex mente *Theophrasti Paracelsi*, aliorumq; Chymicorum, illud, uti & alia Metalla, in sua arcana, Olea, Balsama, quintas Essentias, Tincturas, Calces, Sales, Vitriola, Crocos, & his similia priùs redigere, & tum demum usui Medico salutariter accommodare suadent.

Verùm quæ, de *foliato Auro*, hîc & alibi disseruimus, dispari planè ratione de *Auri scobe*, aut eo in tenuissimum *pulverem* redacto, subintelligenda esse, multis ac prægnantibus de causis, nec non gravissimorum Virorum authoritatibus, ac rationum momentis, persuasus sum; ne contra torrentem niti videar. Nam quid (dic, quæso,) præstent decem, aut viginti, folia Auri? Quid, in dosi unâ pulveris medicati, vix dimidium Auri foliolum; cùm ducenta vel trecenta Auri folia vix scrupulum dimidium constituant? Ad nihil apta sunt, nisi ut se tunicis ventriculi insinuent, eun-

dem ad nauseam & ἀνάψεις concitent; ac cruda tandem segregentur. Alia de *Auri scobe, & pulvere*, ratio militat; cujus, pro dosi unâ, scrupulus dimidius, vel integer, propinatur, & à latente stomachi fermento & acido subigitur, & actuatur, vitiosos humores emendat, cor tuetur, innatam ejus symmetriam præservat, melancholicis auxiliatur, ac ad lætitiam sollicitat. Non enim hoc meum dogma est: multis hoc argumentis, & in Terminis, docet, contra *Musam, Picum Mirandulanum, Platerum*, & *Bravum*, doctissimos Viros, acutissimus Lusitanorum Zacutus, *de Medic. Princip. Hist. lib. 1. quæst. 24. pag. 68. & 69.* ubi inquit; *quòd Auri tenuissima scobes, & ramenta, quæ ex limatura decidunt, præstans sint melancholiæ remedium, viscera roborent, sanguinem purificent, vires reficiant, palpitationibus medeantur, adversus Cardiacam passionem mirificum auxilium, celebre remedium in malignis, contagiosis morbis, & lue Gallicâ sint, cùm medendo, tum præservando*; ubi pro se citat *Avicennam, Serapionem, Platearium, Geberum, Matthiol. Levinum Lemnium, Ficinum, Voscum Cast. Scalig. Sylv. Capivacc.* quin suam Praxin, lib. 2. de praxi Medica admiranda, observat. 136. & innumeros hujus sententiæ viros: ac post paululum subjungit; *cessent infamare tam nobile Metallum, quod Prisci, & Juniores, in subsidium venenorum & melancholiæ, tantis laudum præconiis celebrarunt.* Et infra: *desinant calumniari præsidium, quod multis fuit saluti. Ita enim Aurum naturæ nostræ amicissimum est, viresq; roborat, ut cutem &c.* Et plura selecta, citato loco, A. L. deprehendet, si *Zacutum* adire & consulere non gravabitur.

Paria docet Clarissimus vir, *Malachias Geiger*, Metropolis Monachiensis celebris Practicus, in suo Microcosmo Hypochondriaco, cap. 27. pag. 367. & ait: *Aurum autem duobus modis exhiberi potest; vel integrum, aut in folia reductum, & aliàs nihil immutatum: vel arte Chymica resolutum. Priorem modum quod attinet, hoc modo Aurum exhibitum planè improbant non solùm Chymici pleriq; sed & Galenici nonnulli; qui, Auri in Medicina usum nullum esse, existimant; & hoc unico ferè id probare conantur, quòd Aurum nimis compactum & durum sit, & ivi etiam, extremo calore, & igne fortissimo adhibito, nihil depereat; & proinde à calore nostro vinci, & in actum deduci non possit, sed integrum rursum per alvum excernatur, atq; ita sumptûs saltem inutiliter profundantur, ad ægrum verò nihil commodi & utilitatis inde redundet. Verùm ratio ista mihi satis firma non videtur. Etenim actiones illæ occultæ, & quæ Magneticæ dicuntur, in integris sese exerunt, & à forma totius fluunt, atq; eâ destructâ, vel etiam corpore corrupto & immutato, evanescunt. Magnes integer ferrum trahit: quod Oleum ejus, si à Chymico in idresolvatur, non præstabit. Talia multa in Medicina occurrunt. Lapis Lazuli, saltem pulverisatus, purgat; Antimonium, & alia Mineralia, & Metallica, etiam Chymicè non præparata, quæ à calore nostro nullo modo vinci, quorumq; compages ab eodem solvi non potest, nihilominus occulto modo in corpus nostrum agunt, idq; variè efficiunt; ut ipsa experientia docet. Ideoq; si Aurum tales occultas qualitates habet, eas etiam integrum, & non resolutum, exerere potest. Tribuerunt eas illi tot docti Viri, tot seculis, quibus non facilè refragandum. Chymicè verò resolutum, & præparatum, quod multas vires habeat, extra dubium esse puto: cùm id experientia testetur. Verùm etsi plurimis morbis, iisq; periculosissimis, medeatur; tamen omnes non tollit: adeoq; Panacea non est; neque, quos tollit, solum tollit; sed & aliis medicamentis opus est.* Et hæc ille.

Sed quid authoritatibus & peregrinis testimoniis immoror, cùm quotidiana nos manuducat, & luculenter erudiat, Praxis & Experientia; quòd nimirùm *Auri ramenta*, & *in pulverem minutum redactum Aurum*, plurima, eaque magna, præstet in deploratis morbis. Præter multos, quos subticeo, magnæ notæ Urbis nostræ Practicos, habet sibi in usu, & secretis, *Pulverem quendam compositum* Excellentissimus Vir, & Emeritus Practicus, Dominus *Antonius de Pozis*, Augustæ Cæsareæ Majestatis LEOPOLDI p. t. Personæ Medicus dignissimus; quo multa sanè præclara dedit specimina, dum ægris profuit: ejusq; talis est descriptio:

℞. *Rasura Eboris unciam semis,*
Pulv. Epileptic. Marchion. drachmas tres,

 Scob.

Scob. Auri in pollinem subtiliss. redacti drachmas duas semis,
Bezoar Oriental. veri drachmas duas,
Unicornu marini drachmam unam.
Misc. Fiat Pulvis.

De quo Pulvere pro dosi, *scrupulum*, vel etiam *drachmam semis*, exhibet, ac magno successu deploratis succurrit. Quæ omnia sanè anologiâ quâdam Auri ad vitalia nostra, & cor, Magnetismo quodam, & insitâ occultâ activitate, peragit Aurum, dum, Solis instar, spiritûs nostros irradiat, concentrat, allicit, ac à malignis vindicat & tuetur. Quæ omnia & singula dum penitius contemplor, nonnihil ad tantorum Virorum authoritates accedo, (esto, quòd in prægressis *Animadvers. m.* divelli nonnihil visus sim) ac *Aurum*, in tenuissimum *pulverem* redactum, ac competenti dosi, pro ægrorum & morbi ratione, exhibitum, magnas, in metendo, vires adversus morbos supra memoratos obtinere, judico & assevero: corrigente nos quotidianâ & luculentâ experientiâ, optimâ rerum Magistrâ.

Plura alia de Metallis, *Auro* præcipuè, omnium eorum nobilissimo, dicenda, ac ordine analytico tractanda, superessent. Verùm cùm à Clariss. & Doctissimis Viris, *Quercetano*, atq; *Schrödero* loc. cit. feliciter expedita, & jamjam ab Adm. Rev. P. *Kirchero*, in suo novissimè edito Mundo subterr. ad unguem explanata fuerint; ratio postulat, solùm medicamenta Chymica, ex Metallis & Mineralibus, itemq; Regnis, tam Vegetabili, quàm Animali; usitatiora & selectiora, arctis limitibus circumscribere ac luci publicæ consecrare. Ideoq; ad supra citatos B. L. ablegatum volo Authores: dum me contrà ad ea, quæ re & etymo Pharmacopœiam Regiam erigere digna videbuntur, communicanda convertam. Quorum primum ex Auro confectorum agmen ducat

BEZOARDICUM SOLARE.

℞. Auri fini, seu puri, per Antimon. purgat. unciam semis:
quod solvatur in suff. quantit.
Aquæ Regiæ, vel Spiritûs Nitri, à sale communi destillatione abstracti,
quoad *Aurum* totaliter solutum sit. Hâc interim asservatâ solutione, porrò accipe
Butyri Antimonii, à sua Cinnabari rectificati, uncias duas.

Huic affundatur guttatim, & per vices repetitas, ne nimium effervescat, & veluti inflammetur; inq; cucurbitâ satis altâ, sub camino, vel in aprico, collocatâ

Spiritus Nitri ritè destillati s. q.

quoad etiam butyrum totum fit solutum in liquorem rubicundum, omnisq; strepitus & effervescentia, superaffuso *spiritu Nitri*, cessaverit. Has duas solutiones, *Auri* scil. & *Butyri Antimonii*, conjungito & commisceto, atq; in alembico, suo capitello munito, igne arenæ destillando, omnis humiditas, ad siccitatem massæ, evocetur. Huic massæ in cucurbita residuæ flavescenti affundantur

Spiritûs Nitri recentis unciæ tres circiter,

ac denuò, per destillationem, igne arenæ abstrahantur; fortiori ultimò substructo igne, ad totalem spirituum corrosivorum expulsionem. Hic labor, recentis videlicet *spiritûs Nitri* affusio, ejusdemq; abstractio, & tertiâ repetatur vice. Massam, in cucurbitâ residuam, à cucurbitâ fractâ studiosè separatam (ne aculeis vitreis minutissimis inquinetur) aquâ simplici affusâ, repetitis vicibus ablue & edulcora; pulverem verò residuum, probè priùs siccatum ac crucibulo immissum, Vulcano, per bihorii spatium circiter, committito, ut leniter (continuò tamen candendo) calcinetur. Atque sic dextrè & legitimè erit confectum hoc *Bezoardicum*, *Solare* nuncupatum. Hoc, super porphyrite probè levigatum, in vitro benè clauso, quò ab aëre libero arceatur, studiosè asservãdum,

Sudoriferum & Cordiale admodum præstans est, tempore pestis, ac in febribus malignis, aliisq; morbis contagiosis, curatiuè adhibitum: pellit sudorem, & cor à malignis vaporibus tutatur. Dosis scrupulus unus, ad drachmam etiam dimidiam, & scrupulos duos: si necessitas ita postulaverit.

Nota, quosdam *Auri* tenaciores Mydas, ad unciam integram, quin ad duas, & ultra, Butyri Antimonii, Auri tantùm unicam drachmam aggregare. Verùm quæ proportio harum Auri minutiarum ad adauctum

adauctum pondus Butyri Antimonii? Annon virtutes Auri incîdat, tumulet ac absorbeat, perpendat secum, qui volet, prudens naturæ arbiter. Etenim si (subducto tecum calculo) *Bezoardici* hujus *Solaris* scrupulum unum pro dosi una annumeres, & Auri etiam drachmam unam, Butyri Antimonii unciæ integræ, ad *Solare* hoc *Bezoardicum* apparandum, tribuas; continebit nihilominus dosis prædicta (nimirum scrupulus unus) grana duo solummodò, aut ne vix tantum, Auri. Ne proindè *Bezoardicum* hoc *Solare* suo dispar sit etymo, ac verè aureum prædicari possit viribus, & nominis impositione; eò laborandum, ut & debitum sibi pondus vendicet; sicut expostulat. Procedatur igitur modò superiùs indigitato. Ita enim *Bezoardici hujus scrupulus unus Auri grana circiter quatuor vel quinq*, continebit, ad destinatos usûs, roborando scilicet cordi, & diaphoresi promovendæ, exquisitum.

CROCUS seu CALX AURI sive SOLIS.

CRocus *Solis* diversimodè parari consuevit; sive cum salibus Aurum saltem coquendo; sive per Aquas Stygias, aut Regias, illud solvendo & præcipitando; aut etiam amalgamatione cum Mercurio, & inde sequenti leni ac repetitâ calcinatione cum Sulphuris floribus, quousque in pollinem spongiosam & levem assurgat. Tales parandi modos Clarissimus *Schröderus*, cap. 9. de Metallis, lib. 3. suæ Pharmac. Medico-Chymic. non paucos describit: quod & *Quercetanus Redivivus* facit, quando, Tom. 2. cap. 5. plurima de Auro producit; quanquam ut plurimùm sub velo & ænigmatis umbrâ delineata sint: quasi verò piaculum fuisset morte eluendum, aut certè à Christiano homine alienum, plena charitatis viscera pandere, ac ea revelare, quæ ad proximi valetudinem, ac vitam tutandam, nata & apta sunt. Quanquam sæpius lateat anguis in herba, & sub humilitatis palliastro immanis fastus, & turpis philavtia, delitescat: quando ejusmodi laudum suarum præcones, se nolle sanctum dare canibus, sed iis tantùm per signaturas, & umbrosis verbis, mysteria pandere velle, quibus desuper indultum est à Patre Luminum, artis penetralia inhabitare, cùm non sit obvii cujusque, adire Corinthum; sesquipedalibus verbis intonant: subtractâ interim verborum Majestate, & terminorum mendacium stybio, fœda ac ridenda superbia dehiscit: omnibusque patet, quòd tales histriones inde sibi admirationem parere voluerint, unde genuinis verbis risum & cachinnos reportassent. Ejusmodi processuum quisquilias sine numero, & myriades, reperies, indignorum, quibus in Musæis stationem ac aurem præbeas; cùm nugæ & næniæ sint, substantias dissipare natæ iis, quos sui cupidos ac patronos nanciscuntur. Missa igitur faciamus quæstuosa ejusmodi philtra ac processûs, in Lunæ concavo elaborandos. Nos, qui lucem inhabitamus, sequentibus insistamus: quæ citra verborum ambages revelo.

CROCUS AURI seu SOLIS PURPUREUS.

QUamvis hujus *Croci* parandi modus descriptus sit in *nostris Animadversionibus*, sub titulo: *de Cornu Cervi*; libet nihilominus, illum denuo huic loco, tanquam competenti sedi, inferere. Estque talis:

℞. Auri finissimi, per Antimon. purgati & subtiliter laminati, unciam semis,
Salis Nitri optimè purificati,
Salis communis, seu Gemmæ, ana uncias octo,
Aluminis crudi uncias quinque.

Misceantur, immittanturque cucurbitæ vitreæ; quibus superaffundatur Aquæ simplic. f.q. pro dissolutione dictorum *Salium*; coquantur pòst in arena, igne moderatô, ad spissitudinem vel siccitatem *Salium* pristinam. *Aurum* totaliter solvetur, & *Salibus* permiscebitur; quibus denuò Aquæ simpl. f.q. pro dissolutione dictorum *Salium*, & *Auri*, affundatur; filtretur solutio Solis flava, aureique coloris; cui guttatim instilletur

Olei Tartari per deliquium facti q. f.

quousque *Aurum* totaliter fundum petat: quod

quod per filtrum ab aqua salsa separandum, &c, aquâ dulci recenti sæpiùs affusâ, probè edulcorandum, tandemque exsiccandum, & (si libet) igne lento per horæ quadrantem calcinandum est. Erit *Crocus Solis* pulcher aspectu, purpureo-violacei coloris; si benè operatus fueris: *sudoriferum & cordiale insigne.*

CROCUS SOLIS ALIUS.

Solvatur *Aurum* cum Aqua Regia, seu Spiritu Nitri à sale communi destillando vel rectificando abstracti. Abstrahatur solutio ad siccitatem ferè; residuum, in vitriolum veluti Auri concretum, commisceatur cum particula *Florum sulphuris* (quartâ circiter parte, respectu Auri) & leniter calcinando sub tegula, vel in aprico, sub camino, in terreo vase, (vulgo Treibscherben) sulphur adjectum totaliter, sub continua tamen commotione & agitatione, conflagret. Hic labor (Aurum nimirum relictum cum recenti sulphure permiscendo, & leniter conflagrare sinendo) toties repetatur, donec *Aurum* spongiosum fiat, seseque attollat in pollinem subtilem, & *Crocum* purpurei coloris; variis usibus adaptandum cùm ad ulteriores labores, & extractiones *Auri Essentiæ*; tum etiam medicamenti vice, usui Medico statim applicandum.

Eodem modo *Aurum* cum Mercurio amalgamatum, & per exhalationem Mercurii denuò liberatum, ac veluti in pulverem aureum conversum, cum sulphure, prædicto modo, aliquoties calcinari, inq; *Crocum* elegantem verti, & ad usum internum, ut & ad alios labores & extractiones, poterit usurpari.

Aurum præterea, in Aqua Regia, sive Spiritu Nitri à sale communi abstracto, solutum, cum sale communi præcipitatum, simili calcinatione cum sulphure, in pulverem croceum mutari potest. Quibus pulveribus Auri croceis consimile est *Aurum fulminans*, sive *sclopeticum*, sequenti modo parandum:

AURUM FULMINANS, seu SCLOPETICUM INFLAMMABILE.

℞. Auri purgandi & laminati unciam semis, vel q. p.

Solvatur hoc in Aquæ Regiæ suff. quantit. Solutioni huic guttatim Oleum Tartari per deliquium factum infundatur, quoad *Aurum* totaliter præcipitatum, & aqua solvens clara denuò ac limpida evaserit. *Aurum* præcipitatum & luteum ab aqua, per chartam emporeticam, & filtrum, aut per decantationem, separetur; aquâ dulci & destillatâ, sæpiùs affusâ, edulcoretur, quousque nulla ampliùs acrimonia, sive salsedo, percipiatur; pulvis relictus in umbrâ, lenissimo calore, vel sponte suâ, exsiccetur, ac cautissimè tractetur, ne flammam concipiat, & detrimentum inferat; quemadmodum promptissimè, vel solâ trituratione paulò fortiori in mortario, accenditur, deorsum vergens, &, quicquid substratum, in frustula disjiciens, cum abstantium periculo & læsione. Auferri tamen potest, si lubeat, vis ejus fulminatoria, affusâ spiritûs salis portiunculâ, vel coctione cum aceto destillato, per horas aliquot. *Vires hujus Auri fulminantis sunt Diaphoretica & Cordiales. Sudorem item potenter commovet, si ejus grana tria, quatuor, vel sex, sive per se, sive aliis Pulveribus, Electuariis, Confectionibus, aut Laudanis, permixta propinentur.*

AURI AMALGAMATIO, & ejusdem PRÆCIPITATIO.

℞. Auri puri & fini, subtiliter laminati, unciam unam: quod calefactum, non tamen totaliter candefactum, injiciatur in Mercurii vivi, supra ignem in crucibulo collocati, & pariter calefacti, donec stridorem quendam edat, uncias octo.

Agitentur & misceantur exactè ferreo stylo, ac protinus, antequam Mercurius effumet, ab igne removeantur, inq; aquam amalgama profundatur, ac cum sale & aceto probè sæpiusque lavetur, ad omnem nigredinis & impuritatis ablutionem; donec æthereum veluti acquirat colorem. Hæc amalgamatio, an vera & Philosophica, radicalisque sit Auri solutio, sive principium ejus; ego quidem determinare nolim. Interim tamen, licet communis ea sit &

fit & videatur, Mechanicis nec non notissima; tamen spernanda non est; quoniam amicabiliter, & sine ullâ fit violentia, aquâ sibi connatâ metallicâ non madefaciente manûs: et quanquam vi ignis aliquantò violentioris, non secus atque alia menstrua corrosiva, & hæc quoque metallica aqua ab Auro haud difficulter segregari queat, non factâ intimâ solutione & putrefactione Philosophicâ; nihilominus, si ipsa hæc solutio debitè, & suff. aquæ hujus metallicæ quantitate, instituatur, & legitimè foveatur; haud levia sub illa latere arcana, credendum est: quemadmodum etiam ex alio, quàm hoc fonte, vix ac ne vix quidem suum haurient *Mercurium Philosophorum* ii, qui multum de hoc gloriantur; & longè artificiosiores sibi tingunt *Auri* solutiones. Ast ne videar aureos polliceri montes; quæ mei nunc scopi ratio non est; quin potiùs in Praxi rariora ex *Auro* producenda pharmaca consignare: quare ulterius L. B. manuduco, &, quid ex hoc amalgamate Auri, ordine & artis serie eruendum, sine ambagibus & umbris communico.

Accipe igitur supradictum *amalgama*, illudque toties *sale & aceto* ablue, quousque omnis ablata nigredo, & colori æthereo simillimum evadat; idque iterum atque iterum tam diu super porphyrite, aut in mortario vitreo, tere, donec per linteum totum exprimi atque cogi queat. Hoc jam vitro sat largo include, sed quod fundo constet planissimo, ad orbis duplicati formam, uno quasi supra alterum collocato; cujus figuram, in capite de Mercurio, æri incisam conspicies: & solo calore arenæ moderato præcipita in pulverem rubicundissimum, aliquot septimanarum spatio, & nancisceris *Medicamentum, adversus multifarias humani corporis infirmitates præstantissimum; Luem præsertim Veneream, & exinde natos effectus alios, vulgò vix curabiles.* Quem præcipitatum aureum si ulterius elaborare, augmentare, animare, fermentare, & adfixitatem deducere animus sit; rem haud exigui fortassis momenti consequeris: idq; eò feliciùs, si, in locum vulgaris Mercurii, Mercurium Antimonii, vel nativum Virgineum, substitues. In omnibus autem laboribus Naturam imitare, lenteq; festina.

AURUM ESSENTIFICATUM cum ANTIMONII TINCTURA.

℞. Croci Auri, quovismodo suprà edocto parati, unciam semis, cui superaffunde
Tincturæ Antimonii rubicundissimæ, cap. de Antimonio edoctæ, unciam unam:
et in phialâ, suo tamen parvo capitello agglutinato munitâ, digere per octiduum, leni calore; aucto tandem paulisper igne, donec totaliter exsiccetur, humiditate pauculâ per alembicum transeunte. *Pulveri residuo Auri* denuò tantundem *Tincturæ Antimonii* superaffundatur, digeranturque uti antea, & tandem exsiccentur: fiatque *Aurum Essentificatum, ad multiplices infirmitates chronicas, malignas, ac diuturnas sanandas validissimum.*

DE AURI ESSENTIA, sive AURO POTABILI.

NEc Tantalus in undis Stygios latices in tantum procatur, quantum Auri helluones *Aurum*, idque *potabile*, venantur: ut proinde tot extent processûs, quot capita; dixerim, volumina, quæ modum artemque tractent, veram *Solis* sive *Auri Essentiam* eruendi: quæ num genuina, an verò apocrypha sint, tibi scrutandum relinquo, quem melior Chymia instituit: & ipse experiêris, quòd maximâ parte falsissimi sint processûs, & absurdissimi. Fateor, anceps, ac in bivio constitutus, mecum volvebam; an operæ pretium foret, *Auri* quandam *Essentiam* tradere: cùm pronum sit, ibidem cespitare, unde multi præcipites corruêre; ac pauci jactantiæ notam evaserint: cùm plurimi sint, qui velut demonstrationem amplexantur, quòd extra Philosophicam, hoc est, veram ac radicalem *Auri solutionem*, genuinum ac reale *Aurum potabile* quærere & invenire nefas sit. At verò, ne videar in hoc unico deesse, & opus ex hoc principio mancum sit, nemoque cum fundamento refragari possit, particulares quosdam superesse processûs, qui æquum merentur

lectatorem: unam proinde atque alteram *Auri potabilis* conficiendi methodum annectam, commendatæ virtutis & energiæ in deploratis affectibus: licet pro Panacea, aut universali pharmaco, non venditem. Plura hujusmodi per discursum in Mantissa hâc prostant; quibus probè consideratis, ad naturæ & artis signacula & arcana, te velut manuduci, deprehendes. Neque absterreat te imbecillis multorum pusillanimitas, qui præproperè desperant, in mineralibus ac metallis, primariò autem *Auro*, extractiones tentari posse; licet cæteroquin in arte haud parum versati sint: ejusmodi tamen conatûs Entia rationis dicunt; cum interim per Mechanicam compertum sit, *Tincturam Auri* (aliis *anima*, *sulphur*, seu *quinta essentia* dicta) separari posse à corpore Mercuriali, Lunæ speciem referente, ejusque proprietates ex integro æmulante. *Mercurius* itaque est Magnes, ex salibus sibi similem salem Mercurialem adsciscens, & secum in altum elevans: dicunturq; talia salia mediæ naturæ (scilicet inter fixum & volatilem) quæ, rursus à Mercurio liberata, fiunt menstrua Philosophica; quibus unicâ guttulâ spiritûs Nitri instillatâ, sulphur, sive colorem Solis à corpore Auri segregant: quod apparet ex spiritu salis & vitrioli, in destillatione butyri Antimonii, & Mercurii sublimati: quem spiritum Vitrioli Philosophicum appellare solent. Hicque color, sive tinctura Auri, modo paulò pòst sequente, spiritui vini vero, ex vino ritè destillato, copulanda. Datur etiam separatio sulphuris Auri à corpore, seu Mercurio suo, per præcipitationem solutionis; ubi corpus residet instar calcis albæ, nullo ingenio, nullâ arte reducibilis; sulphure tingente in menstruo manente

Essentia Auri. Solve igitur *Aurum cum spiritu Salis*, à phlegmate tantùm liberato, non totaliter rectificato, ne separetur sal essentialis: ab Auro soluto evoca menstruum per balneum Mariæ: Auri residuo affunde recens menstruum, seu spiritum salis, iterumq; abstrahe; idque ter quatervè, dum videris Aurum ad latera cucurbitæ elevari: tunc redde residuo in cucurbita Auro tantum de destillato liquore, ut dissolvatur, atque commodè transfundi possit in cornutam, seu parvam retortam; cumque adaptato recipiente, & juncturis luto probè munitis, primò igne arenæ leni, fortiori postmodum, urge, dum cum liquore transeat, quantum Auri dissolutum aut volatilisatum fuerit. Aurum residuum à destillatione in retorta, rursus eâdem operâ solvatur, & ab eo spiritus salis recens abstrahatur, donec totaliter, vel maximâ parte discontinuatum transierit. Ab hoc liquore aureo, per baln. Mariæ, separa de menstruo id, quod rarius est, ut remaneat liquor crassus: cui instillabis spiritum vini, spiritu sicco urinæ animatum; & præcipitabitur corpus auri, instar calcis albæ. Quando nihil amplius cadit, fundumque petit; sine calcem residere, ut per inclinationem liquorem decantare possis; ab hocq; spiritum vini destillatione leni separa, & novum spiritum animatum liquori instilla, ut et residuum corpus Auri præcipitetur. Tunc, separatâ calce præcipitatâ, inde liquorem cucurbitæ vitreæ, & calore cinerum, seu arenæ, lenissimo destilla, donec striæ spiritus vini ad latera cucurbitæ appareant rubicundæ. nam signum est, unum altero, seu spiritum sulphure, secundum appetitum naturæ, esse satiatum. Sicque Tinctura, sive Essentia Auri in fundo cucurbitæ rubicundissima apparebit, magnarum virium; quæ, addito pauxillo spiritûs vini, è vitro seu cucurbita saltem eluenda, ne quicquam de illa pereat, aut lateribus cucurbitæ, in effusione, inutiliter agglutinatum in residuo hærens maneat. *Servetur, tanquam pretiosissimum medicamentum, in morbis omnibus desperatis; sub dosi trium vel quatuor guttularum, in uno vel altero cochleari vini, vel alio appropriato vehiculo, exhibendum,*

Notandum; quòd, apparentibus striis rubris, si in retorta ultima destillatio institueretur; tota anima, sive Sulphur Solis, seu Tinctura, verùm paucissima in quantitate (aliquot saltem guttularum; quæ ipsæ tamen non parum spiritûs vini præpositi rubicundissimo colore imbuerent) transiret, & in spiritum vini necessariò præponendum stillaret. Ast cùm *Tinctura* hæc sit pretiosa, atque de eâ lateribus vitri

multum

multum adhæsurum, quod, propter exilem quantitatem sui, in vas recipiens præpositum transire vix posset; consultius est, ut destillatio in alembico instituatur, &, apparentibus striis rubris, à destillatione statim desistatur, quò residuum sulphur, seu anima Solis, rectificatissimi spiritûs vini particulâ dilui, aut potius elui queat, ac sine ulteriore destillatione usui asservari. Nam *sulphur*, sive *Tinctura*, *Solis* per se in Medicinam non cederet utiliter, ob summam sui activitatem, nisi proportionato vini spiritu sit unita.

Solvitur præterea *Aurum* totâ substantiâ in *Magisterium*, *Aurum Potabile* dictum. Solvitur autem per menstrua sicca & humida, per spiritûs, olea, & salia, variis modis: inter quas solutiones illæ mihi præstantiores videntur, quæ salibus essentialibus & Mercurialibus parantur & perficiuntur. *Cristalli Salis* dulces, sive per destillationem, instillatione aquæ fontanæ sali fuso, in retortâ terreâ, per tubulum, facti (uti suo loco edocetur) sive quocunque alio modo parati, etiam solvendæ calci Solis, seu Auro foliato infervient, cum eoque, sub regula probatoriâ, in *Magisterium* non contemnendum transeunt. Simili modo salia fixa secundæ vel tertiæ calcinationis (quando nimirum ab aliquo corpore, v. gr. Vitriolo, caput mortuum elixiviatum denuò in furno calcis probè calcinetur; &, illo tandem priùs ab altris impraegnato, sal extrahatur; quod etiam à tertia calcinatione fieri potest) à sulphure specifico vindicata, aurum fusione penetrant, & calcinant, aptumque reddunt solutioni & extractioni per menstrua homogenea, ex spiritu Vini, vel Saturni, parata.

Nobilior tamen, & Philosophica, solutio illa dicitur, quæ aquâ Mercuriali, sive menstruo homogeneo, peragitur, quo elementa in auro, per naturam anatizata, sive concordia facta, discordia reddantur (scilicet appositione aquæ Mercurii, ut ignis elemento prædominetur, vel Mercurialitas potentiæ sulphuris) dum elementum aquæ fit prædominans: quo ingenio harmoniam illam elementorum in Auro discordé fieri, corpusq; Solare, miræ aliàs, ob summam puritatem, longamque decoctionem, fixitatis & perfectionis, corruere, artique cedere necesse est. Et hinc variæ manant præparationes; & ipsum, divinâ accedente gratiâ, *summum Magisterium Philosophorum, à priscis Sapientibus nomine Lapidis insignitum, morbis ferè omnibus modum faciens, originem ducit.*

Hoc summum antiquorum Philosophorum arcanum nonnisi variis ænigmatibus, notis, atque figuris hieroglyphicis posteritati relictum; contraque Deo soli, cordium scrutatori, revelatio tanti secreti vel mysterii commissa: quod revera nil aliud est, quàm ex Auro nativo, & Mercurio non alterato, tertium quid, ut riusque particeps, digestione humidâ elicere, illudque, ab heterogeneo separatum, digerere, variatione colorum, ad summam atq; purpuream perfectionem. Hocque artificio, à mediocriter ingenioso, omnia obscura luce clariora capiuntur.

Fiunt præterea *Extractiones* per *Aquas Mercuriales*, quæ per putrefactionem à corrosivo liberatæ, & à fæcibus mundatæ, stupendas operationes edunt, si ad fixitatem perductæ, & spiritu vini ultimò defixatæ fuerint: quod in omnibus fixis sulphuribus observandum est, ut scilicet, post liberationem à suis corporibus, & depurationem, volatilizentur, & spiritui vini uniantur. Nam hoc ingenio quasi vegetantur: hoc est, à regno Minerali, seu naturâ Metallica, in vegetabilem, naturæ humanæ amicam & receptibilem, transferuntur.

Augmentatur quoque *Tinctura Auri* oleis Martis, Veneris, Antimonii, Vitrioli, &c. Sic etiam fit incrementum *Tincturæ Auri* per Regulum Antimonii purissimum, Soli junctum, digestum, & spiritu Salis, vel Veneris, extractum: utpote,

℞. Auri purissimi unciam semis,
Reguli Antimonii stellati uncias quatuor:

Liquefiant in crucibulo, igne forti; liquefacta, effundantur, inque pulverem subtilem redacta, eousque in arena calcinentur, donec rubedine perfundantur, vel in pulverem rubrum convertantur. Hoc ex pulvere, menstruo supradicto, spiritu nimirum Salis, vel Veneris, *Tinctura* elegans

gans elicitur; quæ tandem, cum spiritu vini animato, ita elaboranda est, ut cedat in Essentiam sive arcanum præstantissimum. Augmentationes enim *Tincturæ Solis*, per sulphura Solaria, ex Marcasitis, Antimonio, Marte, Venere, sunt veluti transplantationes, seu insitiones; non aliter, ac si ramus nobilioris arboris, ejusque fructiferæ, ignobiliori trunco, seu arbori infœcundo, inseratur. Sic aurificatur spiritus Vitrioli Martis, vel Veneris, per sulphur, ex Marcasitis Solaribus, communi modo, per aquam Regiam saltem, extractum. Si spiritûs quatuor partes sulphuris uni parti affusæ, horis xxiiij. vel duabus diebus, digerantur; efficiuntur Crystalli Rubinis similes; qui, spiritu vini rectificato porrò extracti, in Panaceam abeunt non aspernandam.

ALIA ESSENTIÆ AURI DESCRIPTIO.

℞. Auri puriss. per Antimon. purgati uncias duas,

solvatur in

Spiritûs Salis opt. rectificati suff. q. quoad totaliter solutum sit. Solutioni huic infunde guttatim

Spiritûs Microcosmi, seu salis microcosmi veri, id est, Urinæ, debitè parati, quousque strepitus audiatur, isque totaliter cesset.

Solutio hæc, unà cum præcipitato Auro, immittatur alembico vitreo, & per M. B. destillando abstrahatur tota humiditas; quæ insipida erit: quo facto, collocetur cucurbita cum residuo sale & Auro in arenam, deturq; ignis per gradûs, donèc sublimetur tota illa salina substantia, aurum secum elevans ad capitellum. Peractâ sublimatione, asservetur sal iste sublimatus; cui potior pars Auri soluti essentialiter inhæret, in vitro probè clauso. *Aurum* verò à sublimatione primâ relictum, ac remanens, novo denuò solvatur spiritu salis, ac pari modo cum sale, vel spiritu sicco, Urinæ præcipitetur, & evocatâ, destillationis medio, humiditate aqueâ, in B. M. residuum igne arenæ sublimetur, & quidem ultimò forti, ut cucurbita inferiùs candeat. Atque hæc solutio *Auri*, à sublimationibus residui, eademq; præcipitatio, humiditatisq; abstractio, & salis sublimatio (evehentis secum aurum) tot iteranda est vicibus, usque dum integrum ferè *Aurum* volatilisatum & spirituale factû fuerit. Hinc sublimatus sal omnis, affusâ suff. quant. aquæ simplicis solvatur, ut aurum denuò ab adjuncto sale liberetur; pulvisculus verò Solaris, fundum petens, probè edulcoretur. Ex hoc tandem edulcorato pulvisculo Auri, beneficio spiritûs vini ad summum rectificati, sale tamen, vel spiritû, microcosmi animati, extrahatur Tinctura iterato, quousq; nil ampliùs de Tinctura conspiciatur. Tincti spiritûs omnes & junctim in M. B. ad oleitatem abstrahantur, ut liquor rubicundus remaneat pretiosus: qui asservandus, ac morbis deploratis opponendus.

Hæc tamen, quæ de *Auro*, ejusq; *Essentiis*, *Tincturis*, aliisq; melioris notæ parandis arcanis remedus, præmisimus, & quæ universaliter, ad mentem antiquorū Philosophorū, de *vero Auro potabili*, præfati sumus, ex professo, & acerrimè, impugnat & eliminare nititur Magnus ille Societatis Scriptor & Presbyter, P. *Athanasius Kircherus*, vir incomparabilis doctrinæ ac talenti, multisq; ævo nostro arcanis tomis, luculenter editis, conspicuus. Hic, inquam, *Mundi sui subterranei Tom. 2. lib. 11. sect. 2. cap. 1. de Lapide Philosoph.* Chrysopœiam, Tincturam Philosophor. seu quocunq; compelles etymo, nunquā ulli revelatam, aut cognitam fuisse hactenus, nec in futurū parabilem esse, palàm decidit, apertus Alchymistarum antagonista. *Nos*, inquit, *mediâ via incedentes, neq; χρυσοποιίας ἀδυναμίαν, neq; etiam eo modo id fieri, quo Alchymistæ illud producere posse existimant, asserimus.* Quod quidem placitum ac dogma suum adeò nervosè tuatur, ut eos, qui contrarium sectati sunt, uti *Isaacus Hollandus*, *Paracelsus*, *Villanovanus*, *Rupecissa*, & complureis, ludibriis sannisq; rectè sentientium Philosophorum se prostituisse, apertissimè perhibeat. Cujus viri, utpote Celeberrimi, famâ ac talentis nunquam æquandi, doctissimas assertiones & argumenta, licet aperto Marte incessere, ac adoriri, neq; velim neq; ausim: meā tamen interim non tam opponam, quàm amicè proponam, opinionem; arbitrio cujusvis relicturus, utrinā parti assensus jure debeatur. Definitionem magni hujus naturæ arcani non affero juxta P. Kircherū,

non

non Entis, Chimeræ, ac non Existentis; ac per consequens neq; genere & differentia circumscribendi. Ordior ab eo, quod magno huic viro admirationem peperit, *quòd Lapis Philosoph. omnium penè rerum similitudine adscriptus sit*, dum aliis *Cœlum, Chrysosperma, semen Auri, Terra benedicta*; aliis *Aqua viva, Aqua vitæ, Sigillum Salomonis; omnium morborum medicamentum, de quo qui bibit, non moriatur*; & similia, ut ait, *partim ridiculè, partim irreligiosè, nuncupatur*. Verùm festivâ prosonomaliâ, allegoriis, & sensu tropologico, hæc ab Authoribus dici, quis non videat, venerandam æmulantibus Antiquitatem: quæ non tantùm hieroglyphicâ brevitate, substitutis signis abditis pro rebus, posteros æquivocando delusit; verùm etiam barbarâ verborum aphoniâ Phœnicum & Arabum, à divinandis rerum mysteriis, & naturæ arcanis, deterruit, neminem volens Oedipum? Quorum Elenchum ex dedicatoria *Begumi* Epistola P. *Kircherus* in sua transtulit. Unde & de Chrysopœia tractaturi scriptores, suis sese latibulis & verborum umbris abdidère, proprio quisq; abundans sensu ac etymo, tanto potiori jure, quòd neminem, ad similia revelanda, charitatis lex ac character obliget, dubité, annon inhibeat, quamplurimis abusuris, aut exinde usurariis futuris. Quòd interim *nulla inter Alchymistas harmonia, ac, instar canũ, efferâ mordacitate & sarcasmis se petunt ac sæviunt; nulla consequẽtia est, lapidẽ aurificũ, & Philosophorũ, in natura dari non posse, aut nunquam extitisse.* Avita hæc, ac coæva semper magnis artibus fuit calamitas, ut figulus figulum oderit, sibiq; malignantes ac æmulos instare deprehenderit: privata hæc, ac proprio vitio accrescens, licentia fuit, magno hujus arcani splendori nullam inducés umbram. Inefficax proinde hoc P. *Kircheri* argumentum censeo, hoc fonte derivatum. Sed, inquit, *vario dissident Alchymistæ conceptu, sensu, ac pathemate, in adstruenda materiâ primâ Chrysopœia, dum alii ad ovorum putamina, bufones, vini substantiam, ac ignobilioris conditionis substrata recurrunt, tanquam materiã ex Qua.* Ad quod respondeo, quòd nec mihi cum talibus feriæ sint, nec ulli sensato Philosopho: suo hæreant defixi limo; nobis meliora prostant. Quòd autem aliqui ad *Arsenicum, tanquam causam materialem, profugerunt, patrocinium & authoritatem in vaticinio Sibyllæ figentes*; id nihil urget: & ultrò assero, quòd illo Sibyllæ vaticinio nomen Dei mysticum, ac HOMO DEUS, notâ magnis Ecclesiæ luminaribus paraphrasi, signatum fuerit; & prout olim, uno septuaginta Interpretum ore, concordia S. Spiritus, & concors Scripturarum veritas, sancita fuit; sic tot Sibyllarum Propheticis metris, ac versibus, *magni Salvatoris Christi adventum, uti & Passionis sacratissimæ seriem, figuratam fuisse*, concedo. Non tamen ex hoc sequitur Lapidis Philosophorum implicantia: quicquid etiam à congruo intulerit R. P. *Kircherus*.

Dico I. (salvo meliori judicio) possibilé esse arte purè naturali confectionem *Lapidis Philosophorum*, seu *Tincturam*, quæ omnia metalla in aurum argentumq; substantialiter tingat, ac projectione sua finitè in Infinitum multiplicet; quod probo: Nulla potest hujus, nec ex parte naturæ, nec ex parte hominis, nec ex parte subjecti, seu seminis aurifici, nec omnium horum reduplicativè sumptorum, dari Implicantia: ergo naturaliter possibilis est Chrysopœia.

II. Multos hoc lapide dotatos fuisse, probatur ex infra dicendis, contra P. *Kircherũ*, & instantiis ibidem afferendis: ergo improbabilis est *P. Kircheri* conclusio Negativa. Confirmatur prior conclusio: de facto naturaliter, in visceribus terræ, aurum seminaliter propagatur: ergo ratio hujus propagationis & seminii, utpote purè naturalis, à Philosopho comprehendi potest, & arte adæquari; utpote quam multi imitati sunt: nisi unâ negatione plus derogare velis, quâm centum Philosophi possint affirmare; quod cujusvis obvii est.

III. Minimè probanda est *P. Kircheri* sententia, quâ ait, *ex quatuor Elementis tria generari principia, Salem, Sulphur, & Mercurium; atq; ex iis simul debita proportione junctis metalla generari, arbores produci, &c. ut, si quid aliud extra illa quæramus, id veriùs in Utopiâ, quàm in naturæ imperio quærere censeamur.* Sed dico, quod & sibi objicit P. Kircherus, *dari in natura materiã quandã, à dictis principiis distinctã, communem, resultantẽ & productã ex diversâ commixtione, digestione, & alteritatibus sulphuris & hydrargyri; in quibus vis mineralis ad operandũ & generandum existat; è quorũ mutuis agendi & repatiendi principiis & causalitatibus, traducantur à forma*

 corporum

corporum imperfectorum primò generatorum, in formam aliam, ut tandem perveniant continuatis digestionibus & purificationibus, ad ultimam illam & perfectam, quæ est forma auri, in quâ est ultimus motûs terminus, quem ars etiam consequi potest, saltem de possibili. Dari autem materiam talem, seu *sulphur spermaticum, aut vaporem, ad metalli hujus solaris* Genesin conducentem *primò & per se*: ipse P. *Kircherus* admittit: *Non ignoro autem, tale*, ait, *sulphur in solo Auro & Argento inesse purissimum: sed ab Auri incorruptibili & indestructibili substantiâ separare; hic Rhodus; hic saltus*. Subsumo ego: Atqui hujus implicantia dari non potest naturaliter, cum hujus separationis ars dari possit; ergò nihil contra nos infertur. Neque dicat: in definienda materia Chrysopoeiæ ignotum per ignotius, ac idem per idem explicari, vitió sumq; committi circulum: alioquin de jure negaverim R. P. *Kirchero*, ullam dari rigorosam definitionem in Philosophia, sed ubique circulum committi; cùm, nisi assignatis in rigore genere & differentiâ, his tanquam ultimò rem determinantibus, sistamus; in infinitum procedere quemvis urgebo. Non enim certatur terminis in Alchymia; sed rebus, ἐγχειρήσει, & operatione manuum opus est; in qua non juxta Dialecticam, sed veram Philosophiam, omnia deciduntur. Ad cæteras congruentias, quas P. *Kircherus* affert, cur scilicet *I. Magnus DEUS non revelaverit Philosophorum Lapidem servis & amicis magnæ sanctitatis; quibus tamen sese ad ecstases usq; communicavit*; ac pleno torrente voluptatis etiamnum viatores potavit? Respondeo, hûc illud P. *Kircheri*, quod Achymistis objicit, esse detorquendû. *qui divites volunt fieri, incidunt in laqueos Diaboli: juxta Apostolum*; &: *quæ conventio Christi ad Belial?* Semita virorum DEO dicatorum, est continuata tendentia ad perfectionem, per omnimodam sui abnegationem; segregando sese à terrenis sollicitudinibus, quæ à Deo avocare solent, uni & soli spiritui sese mancipantium. Quæstuosæ autem ejusmodi artes, (consulatur Divus & maximus *Hieronymus*, in Epistolis) rectâ diametro huic opponuntur fini. Totos sibi vendicant animos eorum, quos tyrones semel nanciscuntur, ac à Deo faciunt peregrinari. Unde videmus, plurimos Religiosissimos, ac consummatos Viros turpiter in cogitationibus suis evanuisse, & discinctè conversatos fuisse; dum, in alienam messem falcem suam mittere volentes, lapidem Offensionis, non Philosophorum, Diabolo Alchymistam se fingente, inquisivêre: cùm extra sphæram religiosè conversancium sit; ac alia longè occupatio desideretur in talibus; uti patet ex *Hieronymo*, sanctissimo Ascetâ, Epistolâ ad *Pamach*: ad *Rusticum*, ad *Heliod.* ad *Paulinum*; ex *Bernardo*, in Epist. serm. item 30. super Cantica; ex *Cassiano*, in Collati: Patrum; præcipuè autem *Hugone* de Claust. animæ cap. 5. Innumeros producere possem, ex probatissimis Scriptoribus, aut propriâ etiam experientia, qui Claustrali observantiæ Chymiam, & artes lucro deditas, qualis Alchymia est, jungere volentes, malo eventu id practicarunt. Notus ex scriptis est *Basilius*, *D. Benedicti Monachus*; à quo *Paracelsus* descendit: *Joannes de Rupescissa*, *D. Francisci Conventualis*: *Valentinus* alter, *Monachus*; *Villanovanus*, & sine numero numerandi; quos apud *Spondanum*, Galliæ Narbonensis Episcopum, & S.R.E. Cardinalem *Cæsarem Baronium*, Chronographos, reperies: plures etiamnum usu cognosces, quos nostra vidit ætas, totos in laboratoriis demersos: quos minimè judico: cùm his impar sim officiis. E contrà verò participari se sinit Clementissimus Deus, ac naturæ recessûs iis reserat, qui inter limites vocationis suæ, orando & laborando, pusilli & humiles Creatori suo adstant, ac gemitibus incessanter plangunt & gemunt, donec exaudiri mereantur: cùm interim inanes dimittat eos, quos ad aram, non verò Alchymisticas acerras, destinavit. His enim non Hermetica Apocalypsis scrutanda destinatur; sed ea, quam in Pathmo Insula primus intellexit Joannes: quæ propria eorum est, quibus datum est desuper, *solvere sigillum & aperire librum*.

Demiratur P. *Kircherus*, quâ ratione *spiritus Sapientiæ in animam malevolam migrare potuerit; cùm plurimi fuerint prostitutæ vitæ, Alchymistæ* (quod potiùs privatæ cujusvis libidini & genio, minimè arti innocuæ, accensendû) & *Theophrastum Paracelsum*, Alchymicorû Præsidê nigerrimo

signat

ſignat calculo, figurâ uſus, Græcis Polyſyndethon dicta, notiſſimâ Poëtis; dum eum multiplicatis epithetis *conviciatorem, blaſphemum, rixoſum, ebrioſum, Atheum, ac Magum, & barcolum fuiſſe* arguit, multa contra Virum adducens ex ingrato Paracelſi diſcipulo, *Oporino*; qualem olim & Plato habuit Cuculum. Ego *Theophraſtum* vindicare nolo; adducam tamen pro eo formalia ex ſubtili illo Philoſopho & Medico, *van Helmont*; Titulo: de Magnet. vulner. curat. ubi hæc leguntur: *Novi ſatis contradicentium mores. Cùm enim nil in rem ipſam moventis habeant ampliùs, contumelioſiores ſunt, & in hominem impingunt: quocirca dicet fortaſſe aliquis, Magnetiſmum eſſe quid novum, à Paracelſo ſolo inventum; cum autem fuiſſe hominem improbum, & ignarum. Tum quod ſi fuiſſet uſpiam talis virtus naturalis, illam non tot ſeculis occultam ſtetiſſe, & expectaſſe in adventum Paracelſi. Reſpondeo*, inquit Helmontius, *quoad ſcommata; & mutorum ſubſannationes, in virum Germaniæ decus, inſtallata, ne nuce quidem digna eſſe, & aſſerentem eo ipſo reddere indignitatem; utpote qui nedum vivos, ſed & mortuos judicare annititur. Eſt itaque objectio ſuperbia ſua ſterilis, quæ nimirum præter vivos & mortuos, etiam Deum ipſum judicandum aſſumit.* Hæc ille. Legatur contextus ibidem, quem ego hûc transferre nolui. Ad finem autem ſic concludit: *Quæ autem ſint Paracelſi opera, & quàm omni expectatione naturâ & linguarum mordacitate majora, ipſum Epitaphium, ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Antiſtite Principe Salisburgenſe, illi benemerito funeri appenſum, ſatis invita invidia declarat. Habetur itaque Salisburgi in Noſocomio apud S. Sebaſtianum, ad templi murum lapidi inciſum Epitaphium adhuc hodie viſendum: Conditur hic Philippus Theophraſtus, inſignis Medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliaq; inſanabilia corporis contagia, mirificâ arte ſuſtulit: ac bona ſua in pauperes diſtribuenda collocandaq; honoravit. Anno 1541. die 24. Septembr. Vitam cum morte mutavit.* Hæc de *Paracelſo*, artis Chryſopœiæ inſtauratore, publica monumenta. Quibus ſi P. *Kircherus* fidem negarit, interveniente tanti Præſulis authoritate; neque ipſe demiretur Author, ſi proprios ejus partus minùs æquo judicemus oculo.

Poſt *Paracelſum*, arguit P. *Kircherus Bernandum*; ex cujus confutatione ſtructuram Lapidis aurifici demoliri ſtudet, dum ex *Bernando*, pag. 263. Cap. de Lapid. Philoſ. adducit: ſed, ſit venia verbo, (imponit huic Authori) quaſi ſenſiſſet, *omnem Tincturam, ex Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii paratam ſuper Argenti vivi drachmas duas projectam, ejus tantum drachmam unam in aurum commutaſſe*: cùm tamen mens Authoris ſit, *quòd duodecima pars unius grani, de ſuâ deſcriptâ Tincturâ, projecta ſuper duas drachmas Mercurii, ſeu Argenti vivi, tingat ſeu transmutet hujus drachmam unam in aurum perfectum.* Et quivis, qui artem Spagyricam vel à limine ſalutavit, conjicere poterit, ab Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii, plus Tincturæ, poſt perfectam hujus (Tincturæ ſcilicet) & lapidis elaborationem in reſiduo futurum, quàm duodecimam portionem unius grani, virtute cujus duntaxat unica drachma argenti vivi in Aurum transmutari potuerit. Scrutetur P. *Kircherus*, aut cuicunque vacat, accuratiùs formalia Authoris, ac liquidò deprehendet, quod aſſerui ego; ſcilicet, duodecimam partem unius grani Tincturæ illius, ab ipſo deſcriptæ, tingere 60. grana, id eſt, drachmam unam, argenti vivi, in aurum purum; & ſic conſequenter, Tincturæ ejuſdem granum ſaltem unicum & integrum, duodecim drachmas, id eſt, unciam unam cum dimidia, Argenti vivi: adeoque ultrò calculando, usq; ad drachmam unam Tincturæ, quæ ſunt grana 60. transmutarentur, juxta mentem *Bernaudi*, unicâ drachmâ illâ, lib. viij. circiter, minùs ℥iij. argenti vivi in puriſſimum Aurum. Et poſito jam, de Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii, ſegregatis omnibus heterogeneis, in præparatione Lapidis Philoſoph. remanere ſaltem dimidium, aut minus etiam: annon magnum exinde commodum accreſceret operanti? Sed non ideò hæc allego, quaſi proceſſum *Bernaudi* per omnia legitimum cenſeam, qui reverà mancus ac mendoſus eſt: ſed ſolùm, ut remonſtrem, *Bernaudum* à R. P. *Kirchero* indebitè refutatum ac notatum acriùs fuiſſe; cujus mentem ac ſenſum non erat aſſecutus.

Fuiſſe

Fuisse autem quondam viros, qui, citra jactantiam, magnum hoc Lapidis, & Naturæ, mysterium cognoverint; probandum mihi restat: uti suprà pollicitus sum. Et verò, possedisse *Theophrastrum Paracelsum Lapidem aurificum*, Orbis clamitat, & ad nos vocem reflectunt Magni Rudolphi Austriaci tempora; quibus hoc indubitatum apud omnes percrebuit. Adducam tamen vel unicum, ex *Helmontio*, testimonium, quod reperies titulo: *Tartari historia*: eò directum L. B. volo, nimium aliàs futurus prolixus. Habuit Chrysopœiam *Helmontius*. Ita n. ipse de se, tit. *Vita æterna*; & tit. *Demonstratur Thesis*, fol. 27. *Ego itaque*, ait, *renascentiam salvando* [illegible] *contemplor in naturâ sublunarium & terrena fieri, perinde ac in projectione lapidis Chrysopœia. Enimverò vidi illum aliquoties, meisq; contrectavi manibus. Erat enim coloris qualis Croco in suo pulvere, ponderosus tamen, & micans, instar vitri pulverati. Datum mihi semel fuit ejus ¼ unius grani. Granum autem voco sexagesimam partem unius drachmæ. Hunc ego pulverem Ceræ, ab epistolâ quadam abrasæ, involvi, ne, projiciendo in crucibulum, per fuligines carbonum dispergeretur: quem deinde globulum super libram argenti vivi ferventis, & recenter empti, in vas triquetrum crucibuli projeci &c.* Mox deinde ait: *aucto igne, sub follibus liquatum est metallum; quod, everso vase fusorio, reperi pendere* [illegible] *uncias auri purissimi. Facto igitur computo, unicum granum istius pulveris convertit 19200. grana impuri ac volatilis metalli, per ignem delebilis, in verum Aurum &c.* Plura ibidem. Concludit ergo, Tit. *Vita æterna*, fol. 427. *Inter terrena ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo similis; qui ferè infinitum metallum impurum transmutat in Aurum optimum, sibiq; uniendo, ab ærugine, rubigine, carie, & morte defendit, ac velut immortale facit: &c.* Plura ex ipso fonte legat & hauriat, qui volet. Si igitur tanti viri reverentia apud R. P. *Kircherum* (quem, miror, in hunc locum non incidisse) pondus non habeat; incredulus sim, si plures adducam, quos possem, & vellem. Tamen, priusquam finem faciam, adjiciam è penu Austriaca, aut potiùs glorioso Ærario, magnum & augustum Chrysopœiæ tributum, quod olim ter felix Cæsarum, FERDINANDUS III. sanctissimæ memoriæ Princeps, perenni gloriâ, & famâ, ad Aram Apollinis suspendit, trophæum: & est Numisma, purissimo Auro conflatum, minimè Sophistico, quod arte, ex Mercurio vivo, per projectionem unius grani Tincturæ; ipse FERDINANDUS III. transmutavit. Ejus accuratam delineationem, æri incisam, subjungo, & pluribus rem edissero:

IDEA NUMISMATIS AUREI.

Hoc

Hoc, quod coràm intueris, Numisma, constat ex Auro, quod è vulgari Mercurio tinctum fuit; cujus libras tres integras ipse FERDINANDUS III. Imperator, gloriosæ memoriæ, manu propriâ, in libras duas & dimidiam Auri puri, beneficio unius grani Tincturæ Philosophorum, transmutavit. Fuissent quidem integræ tres libræ Mercurii transmutatæ, nisi tingenda Mercurii massa semilibrâ illâ proportionem Tincturæ superasset. Neque hîc locum habent infidæ forsan multorum retorsiones, fuisse magnum hunc Monarcham ab Impostore quopiam illicio quodam inescatum supposititio quopiam [illegible], ad majora aucupanda. Exulent procul indignæ ejusmodi næniæ viro probrosæ: cadere hoc in Principem tam circumspectum, & ævi nostri Salomonem, non potuit; utpote qui technas, ac mille gyros & anfractûs ejusmodi tenebrionum & pseudo-Alchymicorum ex asse perspectos habuit, quibus obviaret, ut veritatem & naturæ abdita erueret. Quare huic veritati propugnandæ non immoror, sed L. B. perpendere volo, ac subducere calculum; factâ hypothesi, quòd si granum unum libras duas cum dimidia tingat; hæ autem duæ libræ cum dimidia contineant grana 16470, quòd tum quoque una pars Tincturæ, totidem, hoc est, 16470. Mercurii tingendo transmutet; atque adeò hæc ars transmutatoria sine lucro non sit, & absque fœnore. Addo, confirmationis loco, quòd hæc metamorphosis, & metallorum transmutatio, jam temporibus Magni Rudolphi sæpiùs celebrata fuerit: quod in Germania notissimum. Unde FERDINANDUS III. hoc Numisma in tantum redamavit, ut illud consveto Aulæ magnifico Thesauro adjungi passus non fuerit, sed secretissimo, & conclavis sui scriniolo incluserit, nullo, aut paucis arbitris. Unde accidit, quòd, cùm recentissimè Ego, apud sacratissimam Majestatem, LEOPOLDUM, per ordinatum & aulicum Thesaurarium Nob. Dn. Joannem Ladner, hujus rarissimi numismatis, ac verè Thesauri, mentionem fecissem; neque sacratissimus Cæsar, neque Thesaurarius, hujus notitiam ac copiam habere perhibuerint; usque dum, me humilimè instante, Clementissimus Imperator, in secretissima arcula, reperit, mihique, ad 14. ferè dierum spatium, ut domi meæ æri incidendum custodirem, Clementissimè concessit. Exhibuit autem hoc granum Tincturæ FERDINANDO III. vir quidam Nobilis, cognomento *Richthausen*, quem deinde ad Baronis fastigium evexit, motu proprio, Sacra Majestas, & Domini de Chaos titulo insignivit. Perque hunc & mihi, utpote amicum olim singularissimum, unius atque alterius unciæ obrizi, & ex Mercurio tincti Auri, copia obtigit; uti de facto tanquam pretiosum thesaurum mihi servo atque recondo.

Hæc pro Chrysopœiæ veritate & possibilitate adstruere volui; quibus tamen si nihil profecero adversus obfirmatos quorundam animos, cum magno illo Viro, *Conrado Wechtlero*, FERDINANDI III. & LEOPOLDI I. Invictissimorum Cæsarum Archiatro (Medicæ Facultatis Viennensis Inclytæ membro & columna; qua multi, in Medicina, Viri Principes enutriti, ac etiamnum Clarissimi Medici degunt) exclamare cogor, lib. 2. Hominis Occid. disput. 3. difficult. 6. contra D. Thomam Ægidium, ac Keckermannum: *Quis credat, scientiam hanc Chrysopœiæ homini non fuisse communicatam, quam Eudæmones norunt: quam Angeli eminenter possident?* Aut cum Hugino à Barma Parisiense: *Majestatem naturæ naturantis nondum adoravit, neque naturæ naturatæ decessit satis, qui divini operis Hermetici possibilitatem non credit, realitatem ignorat, vel contemnit.* Accedit, quòd multi viri probi eam certissimè possederint; inter quos *Basilius*, alter *Valentinus*, eam citra dubium habuit. Taceo innumeros sacros reditûs, fundationes, pia legata, quibus sumptuosa monasteria erecta fuêre, non alio Mecœnate, quàm Chrysopœiâ. Loquitur de his Gallia, Hispania ac Italia, me vel altum silente, ut piaculo sit, tot tamque manifesta testimonia, & luculentam fidem, unâ velle refellere negatione. Occurrit mihi *Historia, quam, Helmstadii accidisse, compertum habemus: ubi Cornel. Martini, Universit. illius tunc temporis Professor. Publice. Tractatum quendam, de Lapide Philosoph. manu Authoris*

(Cornelii) *fideliter & industriè*, uti existimabat, *elaboratum, & typis propediem mandandum, ac pro disputatione eventelandum dedit. Intervenit Nobilis quidam vir, moribus ac pietate conspicuus, Cornelio familiaris, qui, de more, ad disputandum & argumentandum lacessitus est; cum tamen impar huic oneri esset, re, non syllogismis tantùm Philosophus. Hic ut sententiam suam factis proferret, carbones ac plumbum sibi afferri jussit, & in præsentiâ coram oculis Cornelii Tincturam quandam eliquato metallo injecit, ejusq; virtute jam dictum plumbum in Aurum optimum transtulit; deq; eo etiamnum calente, Dom. D. Cornelio particulam notabilem porrigens, hoc subjunxit apophthegma: Heus jam tu, mi D. Corneli, solve mihi hunc syllogismum! Sic ex abrupto argumentatus, spectatores suos multis reflexionibus gravidos dimisit, ac palam fecit, quid possit in natura genuina Philosophia. Cornelius interim rubore ac verecundia suffusus, palinodiam cecinit, vanas dimittens quæstiunculas, pyrotechniæ se tradidit, futurus per ignem Philosophus; orando & laborando.* Hæc, de *Tincturâ Philosophorum*, quam Adm. R. P. *Kircherus* categoricè negavit, adstruendâ sufficiant: quam, licet perpauci obtineant, è rerum tamen natura proscribere minimè decet. Habet enim & illa, quemadmodum arbor scientiæ boni ac mali Proto-Parentum nostrorum, suum de cœlo genium, qui rhomphæâ bis acuta eam protegat, & curiosos ac indignos arceat; cùm pauci sint, qui virtutem & divitias affluentes jungere novêre. Unde accidit (justo Dei judicio) ut ii, qui ejus vel jam compotes facti, aut eminus eam prospiciunt, confusionem patiantur, eam ex accidenti deperdant, remoram ac obicem Deo opponente, ne: *Aurum & Argentum nundinantes, animæ propriæ patiantur detrimentum.*

PRÆCIPITATUS AUREUS,
seu
ARCANUM CORALLINUM.

℞. Mercurii sublimati dulcis crystallini, sine Nitro, cum Sale & Vitriolo saltem sublimati, & aliquoties sublimatione iteratâ purificati, unciam unam, Croci Solis spongiosi, supra edocti, per Mercur. & Sulphur parati, drachmam unam, vel unam semis: Terantur probè in lapide porphyrio, immittanturque ovo Philosophico Hermeticè claudendo, vel potiùs phialæ planæ (uti in capite de Mercurio indigitabitur) & in arenæ igne (non admodum leni) debito præcipitentur, figanturque, usque dum fiat Præcipitatus rubicundissimus. *Habebis secretum Præcipitatum haud exigui valoris;* quo fruere.

BALSAMUS SOLIS,
seu AURI.

AD eandem normam, quâ sulphure crudo, item metallis imperfectioribus, utpote Ferro, & Mineralibus, nimirum Antimonio &c. per olea destillata, sive ex Junipero, Terebinthina, corticibus Citri, Aniso &c. Tincturæ elici possunt, ob balsamicam symbolizationem ac amicitiam, quâ olea destillata feruntur ad sulphura simplicia metallorum & mineralium; pariter ex Auro, cum prædictis oleis destillatis, quocunque horum denique libuerit, Tinctura elici potest: si nempe Croco Solis, superiùs edocto, horum oleorum alterum superaffundatur, ad supereminentiam unius vel duorum digitorum transversorum, desuper autem de spiritu salis ritè destillato suff. q. guttatim infundatur: brevi denique & leni digestione peractâ, apparebit *Color & Tinctura Auri* in affuso oleo; quod filtrandum.

Verùm enim verò *Tinctura* hæc ex oleo difficulter iterum separari poterit, sive ex Auro, sive ex alio metallo, aut minerali sit extracta; proinde necessum est, ut conjuncta maneant ad instar *balsami sulphuris*. Licet enim spiritu vini summè rectificato, extractionem ulterius Tincturarum ex oleo, quovis modo tentaveris; experiêris tamen, totum conamen irritum cessurum, teque oleum perditurum atque operam. Quapropter si cui volupe fuerit, etiam ex *Auro Tincturam* conficere *balsamicam* cum prædictis oleis destillatis, is illam sine ulteriori extractione, destillatione, aut quâvis torturâ aliâ, usui destinet Medico: cùm neq; nauseam creet, nec corrosiva sit. Nam cum sulphuris vulgariter parata

parata *Tinctura*, pariter cum oleis destillatis extracta, quæ *Balsami sulphuris* venit nomine, tanti æstimetur in Medicina, & non exiguo, in quàm plurimis humani corporis affectibus, ægris auxilio cedat, frequenti teste experientiâ; quidni & *Balsamus Solis*, sive *Auri*, aliorumque metallorum & mineralium, suis propriis triumphabunt virtutibus. Assero itaque, & nullus dubito, quin & hic *Auri balsamus*, juxta diversitatem olei extrahentis, non minimas virtutes exerturus sit in roborando corde, exulcerationibus internis, febribus malignis, & peste denique ipsâ: in quibus infirmitatib9 cùm præservativè, tùm curativè adhiberi potetit; idq; à gutt. vj. ad x.

Et hæc de *Auro*, medicamentisque ex illo conficiendis, attulisse, sufficiat. Qui verò superfluitate pluralitateque numerosa Processuum saltem delectatur, is adeat *Quercetanum* atque *Schröderum*; (Oedipus autem sit; non Davus) & satiabitur ibi non solùm *Auro potabili*, sed & aliis modis, diversæ speciei medicamenta ex Auro conficiendi, sed titulis atq; nominibus peregrinis involuta, nullis aliis, nisi filiis doctrinæ, uti appellant, revelanda. Inter quos sanè ego quidem non fuero consignatus. Me enim latent hyperbolica illa & ænigmatica, pleraque fortassis Authoribus ipsis, Patribus filiorum, incognita: imò ea sibi solis servent, & hac suâ felicitate utantur, & valeant.

Reperientur quidem plures modi, *Aurum* solvendi, & medicamenta salutaria exinde conficiendi, juxta diversitatem menstruorum, aquarum mineralium, aliarumq; rerum, sive sublimatorum, cùm solventium tum extrahentium *Aurum*, aut cum eo sese unientium; sed ex iis ea semper seligenda sunt, quæ *Auro* magis amica, & ex mineris eidem congenitis originem trahunt; qualia sunt: Marcasita aurea, Germanicè Goldkieß; è qua, destillando per retortam vitream, igne aperto, per gradûs dato, aqua quasi insipida elicitur. Hoc tamen, hâc observatâ lege, ut dicta Marcasita, in pulverem priùs redacta, retortæ planæ vitreæ in fundo, cum collo oblongo & lato, eodemque non multùm contorto, sed directo, immittatur, & quidem in exiguâ quantitate; haud ultra dimidiam libram ejus simul & semel destillationi committendo: secus n. irritus omnis labor fuerit: quandoquidem, ob largam Marcasitæ copiam, si hâc retorta excessivè foret repleta, spiritûs proprii permeare minimè valerent, sed invicem in & à se ipsis consumerentur, figerentur. Nec aliter contingeret, si retortæ collum nimis fuerit angustum: eo enim in casu spiritûs exsudantes protinus repercuterentur, & repercussi in suomet corpore figerentur, & consumerêtur. Quapropter in destillatione hujus aquæ mineralis omnia præmonito modo studiosè servanda sunt. Hâc autem aquâ, seu spiritu minerali Aurum amicabiliter solvitur, &, repetitâ ejusdem abstractione, id ipsum ita subtilisatur, ut facilè postmodum cum Mercurio vulgi nativo virgineo, vel etiam Antimonii, in Mercurium duplicatum, REBIS Philosophorum, converti, ac exinde tandem verum Antiquorum Aurum potabile confici queat. Præterea ex ipso nativo & naturali Auro, vel ex India Orientali & Guinea apportato, vel è fluminibus quibusdam, Danubio præsertim, ministerio loturæ collecto, & à sabulo segregato, vulgò Waschgold (quod tamen Vulcani torturam & examen nunquam sustinuit, neque beneficio aut ope Mercurii erutum est,) albicans siccusq; sublimatur spiritus ad supradictum ferè modum: exiguam licet quantitatem & vix scrupulum, vel dimidiam drachmam, ex Marca, vel libra una, Auri talis adepturus sis. Hujus tamen si tibi copia suppeteret, uti quoque haud magnis expensis, si quis præsens esset, ubi servitio loturæ è fluminibus illud hauritur, aut ex limo, sive terra pingui, excernitur (ut fit in Guinea) comparari posset; (Aurum enim residuum à sublimatione manet Aurum, suo saltem volatili spiritu connato sibi, qui aliàs in necessaria liquatione Auri protinus avolat atque deperditum it) haud protriti momenti arcanum possideres, pro vero Auro potabili adipiscendo, ejusdemque Tinctura conficienda, aptissimum.

Similis porrò materia, & sublimatum Mercuriale albissimum, è rubicunda Auri minera, vulgò roth gulden Ertz/ (quæ

tamen potiùs *Argenti minera est*; cum è residuo sublimationis, levi negotio & liquatione, argentum purum elieiatur in abundantia; imò vel tota minera residua, si pura fuerit, purum argentum futurum sit, paucis refertum (coriis) lenissima sublimatione. præmissâ propemodum hebdomadali fixatione, in arena, elieitur; cujus copiam ipse penes me habeo, Marte proprio elaboratam: deque hoc sublimato non pauci, nec negligendi processus & labores, arcanaque nota sunt nunc; olim in laboratoriis Regum & Principum saltem trita & elaborara; quæ hoc loco publicare, de tempore non est, nec negotia admittunt. Qui verò in laboribus Chymicis secretioribus exercitatus est, is facilè assequetur, quorsum hæc, paucis, sed claris verbis, absque hyperbole, indigitata collimen. Curiosis enim, & in arte Chymica peritis (quibus pauca, sed, uti patet, perspicua) hæc scripta esse volo. Hanc autem *Auri mineram* rubicundam non esse de nihilo, censendum est: utpote permagni, sicut olim, ita non minùs adhuc hodie, æstimatam, cum à *Paracelso*, tum ab *Helmontio*; uti sequentia demonstrant, nimirum quæ prædictus *Helmontius*, in suis Operibus, de illa commemorat, utpote 1. *pag. mihi 574.* ait: *Natura produxit in Monarchia subterranea minerale quoddam, quod, ob sui singularitatem, vocatur à Paracelso Metallum primum sive masculum.* 2. *pag 577.* inquit: *Sulphur Glaure Augurelli, qua Nympha alio nomine proprio hactenus caret.* 3. pag. 604. *Electrum minerale immaturum Paracelsi, collo appensum, liberat, quos spiritus immundus persequitur & angit.* 4. pag. 790. *Electrum minerale immaturum, è quo Lilii tinctura.* Hæc ille. E quibus patet, haud exigua in hac minera latere arcana, ab eo, cujus operibus benedixerit Altissimus, fortassis impetranda.

CAPUT SECUNDUM.
DE ARGENTO METALLO,
seu
LUNA.

ARGENTUM nobile Metallum; ignobilius tamen, ac imperfectius *Auro* est, at reliquorum sequentium nobilissimum & perfectum, ob sui in igne constantiam; albissimum, splendens ac ductile: compactum ex principiis (scilicet Sale, Sulphure, & Mercurio) in visceribus terræ non minùs perfectis, quàm puris, beneficio caloris centralis perfectè coctis & maturatis. Dicitur à Chymicis *Luna*, & æquiparatur *Lunæ cælesti*, eò quòd in *Macrocosmo Lunam*, in *Microcosmo verò Cerebrum* sympatheticè & analogicè repræsentet: quâ etiam de re cerebri & capitis robur est, spiritusq; animales confortat; unde in plurimis capitis, cerebrique affectibus; uti sunt, *Apoplexia, Epilepsia, Mania, Melancholia; & morbis similibus curandis, peculiaris efficacia perhibetur.* Videatur *Quercetanus*, cap. 6 de Luna, seu Argento, Tom. 2. pag. 636. uti & *Schröderus*, lib. 3. cap. 10. pag. 373.

BEZOARDICUM LUNARE.

℞. Argenti, seu Lunæ finæ, unciam unam,
solvatur, in laminas tenues priùs deducta, cum
Spiritûs Nitri ritè destillati. f. q.
porrò solvantur
Butyri Antimonii, à sua cinnabari rectificati, unciæ duæ vel tres,
itidem cum
Spiritûs Nitri ritè destillati f. q.

sensim & guttatim prædicto butyro affundendo, quousque omnis effervescentia & strepitus subsideat: quod signum est perfectæ solutionis.

Hæ duæ solutiones conjunctæ abstrahantur, destillando in cucurbitâ vitreâ, igne arenæ, ad siccitatem massæ albæ viridescentis. Huic residuæ massæ denuò

alius

alius *Spiritus Nitri* affundatur & abstrahatur; idque tertia, vel quarta etiam vice repetendum; ultimò fortissimo igne urgendo, ad omnimodam spirituum corrosivorum expulsionem; singulis tamen vicibus, ante repetitam *Spiritûs Nitri* affusionem, massam super porphyrite conterendo. Massa deinde, à ternâ vel quaterna *Spiritûs Nitri* abstractione residua, & subtilissimè trita, aquâ simplici sæpius affusâ, f. a. edulcoretur, donec omnis acredo à spiritibus corrosivis residui ablata sit, Pulverem tandem *Bezoardicum* bihorii spatio circiter, in crucibulo, igne aperto, probè calcinatum usui reponito.

Valet ad morbos Lunares, cerebri & capitis, Epilepsiam putà, Apoplexiam, Paralysin. Melancholiam, & Maniam. Est quoque Alexipharmacum præstans. Dosis scrupulus, ad drachmam semis.

LUNA POTABILIS.

QUàm varii processûs & modi, *Lunam* conficiendi *potabilem*, hinc inde circumferantur, caput XI. 3. de Argento Clarissimi *Schröderi*, Pharmac. suæ Medico-Chymicæ, pag. 373. & seq. ut et cap. VI. Doctissimi *Quercetani*, pag. 636. uberrimè demonstrant. Sed re ipsâ loquente, omnes ejusmodi ferè processus vel Oedipo opus habent, qui secreta occulta in earundem apparatione nobis pandat; vel *meræ folutiones* sunt *Argenti*, nauseosæ ac insalubres, quæ aliàs, expedito negotio, per *spiritûs urinæ*, aut *salis Armoniaci*, salsos, imò vel solo aceto destillato, è crudo Argento parabiles sunt, quæq; stomachum, vel in minima dosi assumptæ, subvertere, ac sursum deorsumq; commovere valent. Propterea etiam difficile est, certi quid hâc de *Tinctura* & *Essentia Lunæ* statuere, quâ ratione absque nauseoso & insalubri Vitriolo apparari possit; nisi universali procedatur semitâ, convertendo Lunam per Mercurium in Mercurium, primumque suum esse, ac diuturnis tandem operationibus Spagyricis ad summam fixitatem, albissimumque Magisterium Sophorum. His tamen non obstantibus, unicum saltem modum conficiendi *Lunam potabilem*, qui præ cæteris mihi arridet, & vel ob menstrua extrahentia virtutibus suis non carebit, juris communis faciam, qui talis:

℞. Argenti purissimi, per Saturnum legitimè purgati, uncias tres, solvatur cum f. q.

Spiritûs Nitri ritè destillati:

Solutionem abstrahito in cucurbita vitrea, donec cuticula quædam appareat. Quâ frigefactâ, in *Crystallos*, hoc est, *Vitriolum Lunæ*, convertatur; in patella vitrea leni calore exficcetur, inque pulverem albicantem convertatur: cui pulveri postmodum admisceto

Salis Armoniaci semel atque iterum sublimati duplum.

Relinquantur aliquandiu aëre humidiori libero exposita, quoad colore cœruleo viridescente imbuantur: hoc facto, immittantur cucurbitæ vitreæ, suo capitello munitæ, & in arena sublimentur; & sic *sal Armoniacus animam Lunæ* evehet, quæ, post reiteratas sublimationes, addito recenti semper sale Armoniaco, per elixiviationem cum aq. simpl. à sale dicto separanda est: & ex hac tandem *Tinctura* seu *Essentia Lunæ*, per spiritum vini summè rectificatum, sale tamen volatili microcosmi essentificatum, extrahatur, repetitâ recentis spiritûs affusione, quoad omnis Tinctura profecta sit. Tincti denique spiritûs omnes, ad uncias tres circiter, in M. B. abstrahantur; &, si cœruleus Tincturæ Lunæ color disparuerit, addatur residuæ abstractæ Essentiæ nonnihil salis microcosmi volatilis; quæ, hoc pacto colori ejus cœruleo, si is tantoperè desideretur, restituta, ac virtutibus prægnans, pro affectûs exigentia, in promptu retinenda est.

Non pauci numero sunt, (quod è superioribus repeto) processûs *Argenti* seu *Lunæ potabilis*, qui ab Authoribus traduntur & traducuntur; in quorum numero Clarissimus quoque *Agricola*, in Tractat. suo de Argento, pag. 128. modum quendam non contemnendum publico donavit, qui ex Argento puro, cũ Tartaro Vitriolato illud stratificando & cementãdo, sive leniter calcinando, Vitriolũ Lunæ apparare docet. Ex hoc scilicet Vitriolo Lunæ, admixtis silicibus, spiritum per retortã, more consve-

 to,

to, destillare jubet. Hinc ex alia Luna seu Argento, spiritu Nitri soluto, & in Vitriolum s.a. converso, additâ tripla salis Armoniaci quantitate, animam Lunæ per sublimationem, *(uti superiùs ostensum)* in altum elevare & segregare præcipit: quam postea à sale Armoniaco, edulcorationis labore, affluente aquâ simplici, separatam, inq; pulverem conversam, cum spiritu supradicto proprio, è Vitriolo Lunæ destillato, extrahere, donec omnis tinctura prolecta sit, huncq; porrò spiritum tinctum destillando abstrahere, & ex residuo tandem legitimo vini spiritu Essentiam Lunæ elicere, illamq; ultimò ad Oleitatem destillando abstrahere, vel totaliter, præmissâ circulatione, & fermentatione, per alembicum, vel retortam parvam, propellere edocet. Hanc *Essentiam* præ ceteris magni æstimo, quamvis, gravioribus laboribus & expensis parta, non levi veniat pretio. Observare enim decet, hæc, & hujus generis alia, ex *Auro, Argentoq́ sumptuosiora remedia & arcana* tenuioris fortunæ hominibus, aut infimæ sortis, minimè apparari. Nam & his Deus debita ordinavit pharmaca, quibus lapsam naturam erigant ac foveant: dum pretiosa hæc opulentioribus cedunt; qui nullis parcunt thesauris, ut sanitatem ac vitam tueantur.

Eximias hujus *Tincturæ* dotes prædictus Celebris Chymicus multis extollit, ubi & dosin, ac utendi praxin edocet; quæ B. L. pro uberiori notitiâ consulere poterit.

Deinde idem *Author*, in eòdem, de *Luna*, tractatu, pag. 155. *Crystallos, seu singulare Vitriolum ex Luna seu Argento, cum Nitro fixato parare* docet; *fidissimi spe remedii, quod hydropem anasarcam & ascitem persanet.* Cujus si libuerit copia; ejus ibidem reperies modum parandi.

Caput III. DE CHALYBE seu FERRO.

FERRUM, cæteris Metallis solidius, conditionis tamen inferioris cùm à vulgo, tum à Chymicis censetur. Rem verò si exactiùs perpendamus, & veritati ac experientiæ auscultemus; ultrò fateri cogemur, *Ferrum*, præ reliquis metallis, tam medicinis, quàm reliquis humanis necessitatibus ac usui destinari: maximè cùm ex eo pharmaca paucis expensis & solertiâ, reliquis palmam praripientia, apparari valeant.

Quanquam nonnihil derogare videatur huic metallo uberior ejus proventus & frequentia, quâ ubique prostat; cùm ea solùm chara sint, quæ rara: licet præpostero modo; quin potius elucescat Divina ex eo in nos providentia, quòd illa multiplicare dignata est, quibus feliciùs in vitam ac sanitatem erigimur.

Compertum autem est, *Ferrum* ex iisdem, quibus reliqua metalla, prognatum esse principiis, à Sale videlicet, Sulphure, & Mercurio; inter quæ Sal atque Sulphur dominio superant Mercurium: quamobtem & *solidius metallum ferrum est*, ac ad liquationem sui ingenti ignis fulmine opus habet. Est præterea aliqua *differentia inter ferrum ac ferrum*, quoad *loci natale solum, climata, ac ferri-fodinas*, è quibus eruitur: dum id, quod *præstantius* est, *& purius*, *Chalybs* appellatur; quem tamen naturalem è simplici ferro ars æmulari didicit.

Cæterùm *Mars*, seu *Metallum* hoc *Ferrum magnas à natura dotes & Medicas prærogativas adeptum est.* Quamobrem & Majores nostri, quorum Antesignanus, ne dicam Princeps, *Galenus* (quantum inter Medicinæ exordia ac cunabula vacillans ars præstare potuit) crebrò *Ferrum*, medentes, ordinarunt, tam intus, quàm defotis adhibendum; adeò quidem, ut, citra amba-

ambages, ac prolixos artis processûs, crudum ac limatum exhibuerint; qua de re Clarissimus *Quercetanus*, cap. VII. de Marte, pag. 638. consuli potest. *Laxat, & adstringit, juxta diversas praeparationes ejus, aperit obstructiones, & soluta glutinat, pungit* (ut dicitur,) *& angit, sauciat & sanat.* De quibus, juxta vera Chymiæ Theoremata, plura in sequentibus.

VITRIOLUM MARTIS,

A Solutione Metallorum analysin auspicamur. Nisi enim in principia & elementa Chymica redigantur arte & industria, Viri boni remedium non sunt. Proinde & Martem in Vitriolum, quo constat, primo labore resolvere, stat sententia.

Non obstante, quòd *Ferrum metalla retiqua soliditate superet*; haud difficili tamē negotio solvitur; cujus rei causam quidem in salem sui generis, seu metallorum conjicimus, quo præ reliquis abundat; tum etiam in sulphur prædominans, & scoriarum multitudinem, à quibus summam soliditatem nanciscitur. Quocunque enim corrosivo spiritu dissolutionem ejus attentes, scorias reperies in residuo illæsas. Resolvitur autem *à spiritibus quibusvis acidis & corrosivis, Vitrioli, Sulphuris, Nitri, Aquâ forti &c.* imò *aceto ipso*; à nullo verò tàm perfectè, quàm à *Vitrioli, aut Sulphuris, spiritu*; vi cujus in *vitriolum suum viride crystallinum* abit. Nam si cum Nitri simul, atque Vitrioli, spiritu solutionem *Martis* seu *Chalybis* attentaveris, deprehendes, quòd non æquè speciosum nacturus sis *Vitriolum*, sed quatenus volatilitatis similitudine inductum, in abstractione Menstrui periturum, exiguâ quantitate corporis salini vitriolati relictâ; quemadmodum ex præparatione spiritûs Acidularum Spadanarum sic dict. in *praecedentibus meis Animadvers.* conspicua, manifestum fit: idem ferè contingit, si cum Aquâ forti tentes solutionem. Aceto destillato ferrum quidem roditur; perfectè tamen non solvitur, nec in Vitriolum ejus convertitur; quin potiùs in Crocum, pulverem flavescentem: aut, si extractio suffic. quantitate aceti affusâ fiat, tum substantiam subdulcem vitriolato-salinam, abstracto aceto, remanentem reperies. *Salia* porrò *acido-salsa* qualis sal communis est, Ferrum, Aurum, atque Argentum aggrediuntur, ast corrodendo solùm & erodendo rubiginem, & crocum è ferro eliciendo: *Salia* è contra, *purè salsa*, uti sal Tartari, cum reliquis lixivialibus, è vegetabilibus petitis, idem non præstant; in vasis enim ferreis cocti ejusmodi sales, neque saporem, neque æruginem ab iis, scilicet ferreis instrumentis, contrahunt. Evicit igitur experientia, *Ferrum*, seu *Chalybem*, nullo alio menstruo, quàm *Vitrioli & Sulphuris spiritu, in genuinum Vitriolum verti ac solvi posse.* Quippe & illa solutio Ferri calcinatoria, quæ cum sulphure crudo peragitur, juxta *Crollium*, quam & ipsam superiùs jam tum, convenienti loco, ex Indice conspicuo, tradidimus, perinde à spiritu sulphuris (quem flagrans ac ardens sulphur eructat; & eructando confestim ferrum proximè attingit solvitq;) solo & unico perficitur. Quapropter & illam ferri solutionem in Vitriolum, præ omnibus aliis commendatam volo; quoniam pretio & sumptibus consulimus; leges artis adimplemus; & meliùs quidem, quàm eâ, quæ prolixis laboribus, velut totidem ambagibus, perficitur. Ne autem Tyrones ambiguos dimittam, ac pro factis verba reddere videar; ipsa Praxi ostendam, quâ ratione Ferri solutio in Vitriolum, quod Martis vocant, per *Vitrioli*, aut *Sulphuris Spiritum* legitimè instituatur; & sit sequens paradigma:

Accipe *Limaturam ferri*, eique, vitro amplo immissæ, superaffunde Spiritûs vitrioli, sive sulphuris, duplo vel triplo aquæ simplicis priùs diluti, quantitatem sufficientem, usque dum videris Ferrum ab affusione calefieri, & pro maximâ sui parte solutum esse; cavendo tamen, ne confestim spiritus affundatur, verùm successivè ac pedetentim, ne nimium excalescat solutio, & sublime petat, non sine periculo adstantis, & rei totius dispendio. Factâ solutione, porrò aquæ simplic. copia affundatur, repetitis vicibus, pro exacta Vitrioli extractione; solutio filtretur, ac in sartagine ferreâ leniter exhalet, ad cuticulam apparen-

parentem: tum in frigido concrescent crystalli, qui à reliquo liquore separandi & leniter exsiccandi: residuus verò liquor ulteriùs paulisper exhaletur, ut, in frigore collocatus, crystallizetur. Id toties repetendum, quousque totus ferè liquor in Vitriolum seu crystallos conversus fuerit, separato qualibet vice sulphure, vel pulvere flavo, fundum petente.

Ex *Vitriolo Martis*, sive illud reiteratâ ferri calcinatione cum Sulphure, juxta *Crollium*, sive præfatâ solutione cum spiritu Vitrioli paratum fuerit, varia medicamenta, eáq; sanitati multum consulentia, confici possunt: utpote *Spiritus subdulcis*, *Crocus apiriens*, *& etiam adstringens*, *Essentia*, *Tinctura*, *Sulphur anodinum &c.* Per se tamen *Vitriolum* hoc non minùs usui medico favet, *obstructiones hypochondriorum reserat, menstrua suppressa promovet, ac variis morbis medetur: sumptum à granis v. vj. vel vij. sacharo, aut alio vehiculo convenienti, permixtum.*

SPIRITUS VITRIOLI MARTIS.

℞. Vitrioli Martis, sive per spiritum Vitrioli, sive per calcinationem cum sulphure parati, libras decem, vel quindecim,

Hoc immittatur *ollæ vitreatæ*, & super igne leni carbonum calcinetur ad cineritium aut flavescentem colorem; calcinatione hâc leni peractâ, redigatur denuò in pulverem, atque retortæ vitreæ probè lutatæ immissum, igne aperto, præposito priùs recipiente amplissimo, fugis undiquaque, ne quid exspiret, benè clausis, gradatim, ac secundum artem, destilletur; igne ultimò unâ atque altera die aucto, & fortissimo reverberii, ad totalem humiditatis radicalis, oleiq; rubri expulsionem, quousque nebulæ egredientes non ampliùs conspiciantur: & postquam paulisper refrixerint, vas recipiens cum spiritibus protinus auferatur, ne attractione siccissimi capitis mortui, spiritûs in recipiente commoti retrocedant & dispereant. Quibus omnibus legitimè peractis, asservetur hic *Spiritus* saltem filtratus, sine ulteriore rectificatione, aut phlegmatis abstractione. Neutrum enim necessarium duco, quoniá abstrahendo phlegma per destillationem, tollitur unà spiritus ejus sulphureus, summè tamen expetendus & conservandus, ob virtutes, quibus pollet, attenuantes & penetrantes; quibus obstructiones viscerum reserat, & ventriculos cerebri permeat; unde *&* Epilepticis & Apoplecticis destinatur. *Per* rectificationem *itidem* tollimus oleum ejus rubrum & fixum, essentiâ Martis tinctum; *quod* ventriculo & visceribus reliquis naturalibus roborandis permagno est solatio: hoc autem per rectificationem spiritui detrahere, nefas esse existimo.

Cæterum, spiritus hic Vitrioli Martis gratissimi saporis est; cum moderata enim aciditate dulcedinem quandam sapit: Hepati, Lieni, & Ventriculo roborando; tum etiam obstructionibus eorundem reserandis efficax est, in vehiculis quibuscunque, Jusculis, Electuariis, Conservis, Confectionibus & Julapiis, exhibitus.

CROCUS MARTIS ADSTRINGENS.

RESiduum, *à destillatione spiritûs prædicti Vitrioli Martis, caput mortuum, sic dictum*, (è quô, uti sedulò inculcavi, ejus spiritus totus, unà cum oleo rubro, totaq; radicali humiditate, urgente extremâ vi ignis biduò continuatâ, expulsus fuerit) *verus ac legitimus Crocus Martis est adstringens, liber ab omni salsedine, solâ virtute exsiccante & adstringente gaudens:* quâ de re non solùm sine edulcoratione & humectatione asservandus, verùm etiam ab omni aëre humido studiosè præservandus, ne attractione hujus, & astrorum veluti impragnatione, suam totam naturam immutet, & deperditâ suâ virtute *Adstringente*, in *Aperientem* transmutetur.

Valet ad immoderatos & truentos alvi fluxus: hæmorrhagias quascunq; sistit, cùm intrò assumptus, tùm externè vulneribus sanguine manantibus inspersus.

Nota: Aliam *Croci Martis* adstringentis præparationem, *prævia Animadv. p. pag. 458.* edocent; proinde & ea, quæ de *Colcotharis* edulcoratione, pag. 408. *earundem Animadvers.* studiosè notavi, & quæ notatu digna sunt, pro majori *Crocorum*

Martis, cùm *Aperientis* tum *Adstringentis*, illustrarione hûc referantur.

CROCUS MARTIS CACHECTICUS.

℞. Nitri puri libram unam:
liquefiat super igne leni, in crucibulo, cui injiciatur
Limaturæ ferri q. s.
ad siccitatem *Nitri*, paulatim tamen ac successivis actibus, quoad nulla ampliùs rasura imprimi queat; quo facto, relinquantur paululum adhuc super igne aliquantum adaucto, donec *Nitrum* sponte suâ accensum propemodum conflagret. Eximatur deinde massa è crucibulo, & affundatur ei aqua calida; quæ si tincta fuerit rubicundo colore, decantetur, filtreturque. Hinc spatio unius circiter diei & noctis residebit Pulvis rubicundus, & fundum petet: quem ab aqua, per filtrum, aut decantationem, separatum, ac probè siccatum, ad usûs servato.

Præstans in Cachexia, morboq́ Virgineo & Chlorosi, oblatus à scrupulo semis ad unum, & drachmam semis; vel in quadam Conserva, aut vehiculo quocunq́, alio, palato grato.

Ex hoc Croco

TINCTURA MARTIS.

℞. Croci Martis Cachectici q. s.
cui superaffundatur
Spiritus Veneris ad supereminentiam trium vel quatuor digitorum transversorum:
digerantur calore leni, quousque spiritus affusus imbuatur rubicundo colore, qui decantandus, ac alius spiritus superaffundendus; idque tot vicibus fieri oportet, donec spiritûs non ampliùs rubedine tingantur. Postmodum tincti spiritûs omnes in B. M. ad oleitatem abstrahantur: residuus liquor crassus deinceps cum spiritu vini summè rectificato extrahatur, & perinde, ad liquoris crassioris consistentiam, destillando abstrahatur, remanente rubicundo liquore in residuo: *qui præstantior ipso Pulvere Cachectico, in præfatis affectibus.*

TINCTURA MARTIS ALIA VERA.

Egregia *Martis Tinctura* è *Vitriolo Martis*, per *spiritum Vitrioli*, aut repetitâ calcinatione cum *sulphure*, parato beneficio salis essentialis vini, citò & amicabiliter elicitur, & quidem modo sequente:
Accipe Salis n. essentialis vini, è solo vino, lege artis, nullâ prorsus rè peregrinâ adjectâ, parati, unc. sex:
liquetur hic in vitro super cineres calidos, vel in patella ferreâ, igne blando substrato: (instar enim ceræ liquabilis est) deinde immergantur
Vitrioli Martis legitimè parati unciæ tres vel quatuor.
Facta jam mixtura statim ab igne removeatur, & frigefacta contundatur protinus, relinquaturque nonnihil expansa in patella vitreâ, aliquot dierum spatio, aprico exposita, ut efflorescat & rubicundissima fiat: è quâ mixturâ postmodum, alembico vitreo immissâ, cum spiritu vini cinamomisato, vel solâ cinamomi aquâ spirituosa, intra calorem blandissimum, *Tinctura* extrahatur *rubicundissima, sanguinis instar;* quæ per filtrum à sedimentis suis secernenda, ac studiosè asservanda est.

Efficax hæc est Tinctura in obstructionibus Hypochondriorum, Mesenterii, Pancreatis, Mensiumq́ suppressionibus reserandis: confortat hepar, cum reliquis visceribus naturalibus, morboq́ Virgineo & Cachexia medetur. Dosis à drachma una ad duas & tres extendi potest, & in jusculis, vino, aut quibuscunq́ vehiculis, natura & morbo gratis, propinari.

Notetur: quòd connubium *Vitrioli Martis*, & *salis nostri Essentialis*, absque liquefactione dicti salis, solâ amborum triturâ & exacta mixturâ, in mortario vitreo aut lapideo, feliciter succedat: & pauculis etiam horis eorum efflorescentia apparebit; aspectu jucunda.

AROPH PARACELSI,

quod

Aroma Philosophorum

sonat:

℞. Lapidis Hæmatitis, qui de natura ferri est, &
Salis Armoniaci, ana libram unam.

Contundantur singula seorsim minutissimè; commisceanturque contusa omnia, & cucurbitæ vitreæ probè lutatæ imponantur, ac in arena sublimentur; agglutinato quidem capitello, & præmisso recipiente, ubi ignis per gradus augendus est; ultimò vero per sex integras horas gradu fortissimo, ita, ut fundus cucurbitæ candeat. Sic exstillabit liquor satfortis ab initio, qui *spiritus salis Armoniaci salsus* est, peculiaribus usibus asservandus. Illud autem omne, quod in forma sicca elevatum fuerit, tam ad latera cucurbitæ, quàm ad ipsum capitellum, subtilissimè teratur, & cum *Alcohol* vini ad summum rectificato, in lenissimo saltem tepore, extrahatur. Extractio hæc in momento contingit: toties autem reiterando *spiritûs recentis* affusio, donec is (*spiritus*) nullâ ampliùs tincturâ sive flavedine imbuatur. Hinc extractiones omnes conjunctæ per B. M. (cave, ne in arena, vel in cineribus) per destillationem in cucurbitâ vitrea abstrahantur, ad rutilantis salis siccitatem: qui ipse aurei coloris sal, croci spirabit fragrantiam; unde & *Philosophorum aroma* appellari consvevit. Hic porrò in cella humida collocatus super porphyrite, resolvetur in liquorem aureum, jucundi aspectûs: quem vel statim asserva, aut leni denuo calore coagula. Sic *præstans est in calculo remedium, tum obstructionibus hypochondriacis referandis.*

Nota, quòd liquor primitus resolutus in cella, utpote Tincturâ aureâ dives, solus sit asservandus: qui verò subsequitur, colore ab aureo dispare, segregandus.

SPIRITUS SALIS ARMONIACI ACIDUS CHALYBEATUS.

ITEM:

FLORES SALIS ARMONIACI CHALYBEATI FLAVI:

EX QUIBUS

SEDATIVUM ARCHEI, ET SULPHUR VITRIOLI ANODINUM

conficiendum.

℞. Salis Armoniaci triti, &
Rasuræ Martis studio limati & puri,
ana libras duas.

Hæc probè mixta immittantur alembico vitreo, aut terreæ cucurbitæ vitreatæ, luto probè obductæ: ac, apposito capitello, præmissoque recipiente, destillentur igne aperto, inter initia leni, gradatim tamen aucto, donec *spiritus salis Armoniaci* salsus & urinosus provocatus sit. Post hæc augeatur ignis, ad fundi cucurbitæ excandescentiam, & capitelli nigredinem; & sublimabuntur *flores salis Armoniaci* partim ad capitellum usque, partim verò, & quidem majori copiâ, ad latera alembici; verùm cineritii tantùm, & nigricantis coloris. Peractâ sublimatione, ac omnibus refrigeratis, massa in fundo cucurbitæ relicta & conglobata, additis & restitutis ipsi *floribus salis Armoniaci* nigricantibus propriis jamjam sublimatis & probè mixtis, exponantur aëri humidiori libero, ut eô impraegnentur. Hoc pacto paulatim mixtura hæc incipiet efflorescere, ac in altum sese extollere conspicietur, augeri, mollescere, humectari, & in colorem cineritio-flavum mutari: odorem spirabit acutum, acrem, vitriolatum, sapore subdulci Martiali variarum. Quibus signis apparentibus, aptissima hæc censeatur massa; quæ tum spiritui acido chalybeato destillando, tum etiam ad *florum Martialium* sublimationem promoveri queat: Idipsum tamen diverso respectu, distinctaque operatione & destillatione: utpote, ad spiritum destillandum, sequenti procedatur modo: nimirum, *Massam* prædictam impraegnatam immitte retortæ vitreæ amplæ, colloque satis largo donatæ, luto probè munitæ, atque obductæ. Quô facto & in furno retortâ accommodatâ, recipiente præfixo largo, fugisque bene clausis, gradatim aperto quidem igne destilletur, eâ tamen lege, ut sub initio fiat moderatissimè, ad effluxionem usque phlegmatis; aucto pôst igne paulatim, quoad spiritûs in forma nebulæ subsequantur. Sicque sensim, fortiori ignis gradu destillatio continuanda, donec nebulosi spiritûs planè disparеant. Hâc absolutâ destillatione, spiritus acidus salinus, (spiritui salis ferè similis) coloris aurei, nonnihil dephlegmetur, & in vitro, cerâ & vesicâ sufficienter occluso, studiosè custodiatur.

Præstan-

Præstantissimus est in obstructionibus Hypochondriorum referandis, melancholia Hypochondriaca, Febribusq; putridis arcendis, ac Torminibus ventris compescendis: Calculum expellit, Stomacho, Hepati simul atq; Lieni, essentiâ Martis dives, robur confert. Exhibendus est in vehiculis quibuslibet morbo congruis, & infirmis gratis, à scrupulo semis ad unum. Est & Menstruum, pro solvendo Auro, peculiare.

Quòd si verò *Flores Salis Armoniaci Martiales flavi* appetantur; modum sequere præscriptum sequentem:

Accipe *Massam* modo supradicto impraegnatam, eique adde, respectu massæ, dimidium recentis salis Armoniaci: ex hisque probè commixtis, & cucurbitæ immissis lutatæ, capitello apposito, ac vitreo recipiente præmisso, atque juncturis undique clausis, confestim *Flores* sublimentur: cujus laboris initio spiritus quidam acidulus prolicitur: *Flores* autem protinus ipsum insequentur, flavedinis aureæ specie, ad corticis Aurantii similitudinem colorati, tam in capitello, quàm lateribus cucurbitæ, agglutinati; adhibito tamen ultimò igne forti, ut fundus cucurbitæ candeat. Peractâ sublimatione, omnibusque frigefactis, excipiantur *Flores flavi*; qui vel per se custodiendi; vel ulterioribus laboribus, (de quibus in sequentibus) consecrandi sunt.

Hi Flores per se obstructionum hypochondriacarum resolutioni, naturaliumq; viscerum confortationi, & febribus putridis coërcendis, à scrupulo semis ad grana XV. in vehiculis appropriatis assumpti, deserviunt.

Nota: Caput Mortuum, sive à destillatione spiritûs acidi, sive à sublimatione Florum, residuum, additis pauxillo salis Armoniaci recentis, & Martis limatura, ad aërem deinde liberum exponatur, ut spatio septimanarum aliquot sufficienter impraegnetur; quo facto, porrò (quemadmodum supra ostensum) per retortam destilletur, observatis gradibus ignis; & sic elegantem majoremque copiam spiritûs acidi nanciseris; haud curâ vulgari asservatu digni. Præterea & hoc, secundâ vice relictum à destillatione, caput mortuum, eâdem operâ, eâdemque indigitatâ in antecedentibus mixturâ, & impraegnatione, secundâ ac tertiâ etiam vice destillationi accommodari potest. Quam dexteritatem & experimentum solertissimis ac doctis viris, Dom. Friderico Muller, Senatori Vienn. ac Paulo Saur, genuinis artis filiis, ac p. t. apud Viennenses Pharmacopœis ac Chymicis præstantissimis in acceptis refero: eo & tu, L. B, cum reliquis arcanis, perfruere grato animo.

SEDATIVUM ARCHÆI: EX SULPHURE SUBLIMATO MARTIALI.

℞. Florum edoctorum Salis Armoniaci Martialium q. pl.
quibus superaffundatur
Spiritus vini rosati, scil. à rosis recentibus bis tervè abstracti destillando, & ad summam puritatem redacti, quant. sufficient.

Fiat Extractio *Tincturæ Martis*, relicto sale Armoniaco in residuo, toties spiritum prædictum affundendo, quousque *Tinctura* flava conspiciatur. Flavedine spiritûs tincti postmodum destillando nonnihil abstrahantur; rubicundus verò liquor residuus studiosè asservetur: *qui passiones Colicas, Intestinorum tormina, aliosq; dolores placat: Hepar roborat, nec non Lienis obstructiones reserat.*

SULPHUR VITRIOLI ANODINUM MARTIALE.

℞. Florum prædictorum Salis Armoniaci Martial. flavescent. q. pl.

Hi, affusâ aquæ simplicis suffic. quantitate, ab omni salsedine, sive sale Armoniaco, liberentur, & repetitis vicibus veluti edulcorentur, ut pulvisculus rubicundus, de *Martis* prosapia, ejusque essentia, in residuo maneat; qui siccatus, & paululum (si lubet) atque lenissimè calcinatus, ad usum seponatur Medicum.

Anodinum est, acutis doloribus compescendis proficuum; quod aliis Laudanis Opiatis perapte admiscetur.

Contundantur singula seorsim minutissimè; commisceanturque contusa omnia, & cucurbitæ vitreæ probè lutatæ imponantur, ac in arena sublimentur; agglutinato quidem capitello, & præmisso recipiente, ubi ignis per gradus augendus est; ultimò vero per sex integras horas gradu fortissimo, ita, ut fundus cucurbitæ candeat. Sic exstillabit liquor satfortis ab initio, qui *spiritus salis Armoniaci salsus* est, peculiaribus usibus asservandus. Illud autem omne, quod in forma sicca elevatum fuerit, tam ad latera cucurbitæ, quàm ad ipsum capitellum, subtilissimè teratur, & cum *Alcohol* vini ad summum rectificato, in lenissimo saltem tepore, extrahatur. Extractio hæc in momento contingit: toties autem reiterando *spiritûs recentis* affusio, donec is (*spiritus*) nullâ ampliùs tincturâ sive flavedine imbuatur. Hinc extractiones omnes conjunctæ per B. M. (cave, ne in arena, vel in cineribus) per destillationem in cucurbitâ vitrea abstrahantur, ad rutilantis salis siccitatem: qui ipse aurei coloris sal, croci spirabit fragrantiam; unde & *Philosophorum aroma* appellari consvevit. Hic porrò in cella humida collocatus super porphyrite, resolvetur in liquorem aureum, jucundi aspectûs: quem vel statim asserva, aut leni denuo calore coagula. Sic *præstans est in calculo remedium, tum obstructionibus hypochondriacis referandis.*

Nota, quòd liquor primitus resolutus in cella, utpote Tincturâ aureâ dives, solus sit asservandus: qui verò subsequitur, colore ab aureo dispare, segregandus.

SPIRITUS SALIS ARMONIACI ACIDUS CHALYBEATUS.

ITEM:

FLORES SALIS ARMONIACI CHALYBEATI FLAVI:

EX QUIBUS

SEDATIVUM ARCHEI, ET SULPHUR VITRIOLI ANODINUM

conficiendum.

℞. Salis Armoniaci triti, &
Rasuræ Martis studio limati & puri, ana libras duas.

Hæc probè mixta immittantur alembico vitreo, aut terreæ cucurbitæ vitreatæ, luto probè obductæ: ac, apposito capitello, præmissoque recipiente, destillentur igne aperto, inter initia leni, gradatim tamen aucto, donec *spiritus salis Armoniaci* salsus & urinosus provocatus sit. Post hæc augeatur ignis ad fundi cucurbitæ excandescentiam, & capitelli nigredinem; & sublimabuntur *flores salis Armoniaci* partim ad capitellum usque, partim verò, & quidem majori copiâ, ad latera alembici; verùm cineritii tantùm, & nigricantis coloris. Peractâ sublimatione, ac omnibus refrigeratis, massa in fundo cucurbitæ relicta & conglobata, additis & restitutis ipsi *floribus salis Armoniaci* nigricantibus propriis jamjam sublimatis & probè mixtis, exponantur aeri humidiori libero, ut eô imprægnentur. Hoc pacto paulatim mixtura hæc incipiet efflorescere, ac in altum sese extollere conspicietur, augeri, mollefieri, humectari, & in colorem cineritio flavum mutari: odorem spirabit acutum, acrem, vitriolatum, sapore subdulci Martiali variatum. Quibus signis apparentibus, aptissima hæc censeatur massa; quæ tum spiritui acido chalybeato destillando, tum etiam ad *florum Martialium* sublimationem promoveri queat: idipsum tamen diverso respectu, distinctaque operatione & destillatione: utpote, ad spiritum destillandum, sequenti procedatur modo: nimirum, *Massam* prædictam imprægnatam immitte retortæ vitreæ amplæ, colloque satis largo donatæ, luto probè munitæ, atque obductæ. Quô facto & in furno retortâ accommodatâ, recipiente præfixo largo, fugisque bene clausis, gradatim aperto quidem igne destilletur, eâ tamen lege, ut sub initio fiat moderatissimè, ad effluxionem usque phlegmatis; auctò pòst igne paulatim, quoad spiritûs in forma nebulæ subsequantur. Sicque sensim, fortiori ignis gradu destillatio continuanda, donec nebulosi spiritûs planè dispareant. Hâc absolutâ destillatione, spiritus acidus salinus, (spiritui salis ferè similis) coloris aurei, nonnihil dephlegmetur, & in vitro, cerâ & vesicâ sufficienter occluso, studiosè custodiatur.

Præstan-

Præstantissimus est in obstructionibus Hypochondriorum reserandis, melancholia Hypochondriaca, Febribusq́ putridis arcendis, ac Torminibus ventris compescendis: Calculum expellit, Stomacho, Hepati simul atq́ Lieni, essentiâ Martis dives, robur confert. Exhibendus est in vehiculis quibuslibet morbo congruis, & infirmis gratis, à scrupulo semis ad unum. Est & Menstruum, pro solvendo Auro, peculiare.

Quòd si verò *Flores Salis Armoniaci Martiales flavi* appetantur; modum sequere præscriptum sequentem:

Accipe *Massam* modo supradicto imprægnatam, eique adde, respectu massæ, dimidium recentis salis Armoniaci: ex hisque probè commixtis, & cucurbitæ immissis lutatæ, capitello apposito, ac vitreo recipiente præmisso, atque juncturis undique clausis, confestim *Flores* sublimentur: cujus laboris initio spiritus quidam acidulus prolicietur: *Flores* autem protinus ipsum insequentur, flavedinis aureæ specie, ad corticis Aurantii similitudinem colorati, tam in capitello, quàm lateribus cucurbitæ, agglutinati; adhibito tamen ultimò igne forti, ut fundus cucurbitæ candeat. Peractâ sublimatione, omnibusque frigefactis, excipiantur *Flores flavi*; qui vel per se custodiendi; vel ulterioribus laboribus, (de quibus in sequentibus) consecrandi sunt.

Hi Flores per se obstructionum hypochondriacarum resolutioni, naturaliumq́, viscerum confortationi, & febribus putridis coërcendis, à scrupulo semis ad grana XV. in vehiculis appropriatis assumpti, deserviunt.

Nota: Caput Mortuum, sive à destillatione spiritûs acidi, sive à sublimatione Florum, residuum, additis pauxillo salis Armoniaci recentis, & Martis limatura, ad aërem deinde liberum exponatur, ut spatio septimanarum aliquot sufficienter imprægnetur; quo facto, porrò (quemadmodum supra ostensum) per retortam destilletur, observatis gradibus ignis; & sic elegantem majoremque copiam spiritûs acidi nancisceris; haud curâ vulgari asservatu digni. Præterea & hoc, secundâ vice relictum à destillatione, caput mortuum, eâdem operâ, eâdemque indigitatâ in antecedentibus mixturâ, & imprægnatione, secundâ ac tertiâ etiam vice destillationi accommodari potest. Quam dexteritatem & experimentum solertissimis ac doctis viris, Dom. Friderico Müller, Senatori Vienn. ac Paulo Saur, genuinis artis filiis, ac p. t. apud Viennenses Pharmacopœis ac Chymicis præstantissimis in acceptis refero: eo & tu, L. B, cum reliquis arcanis, perfruere grato animo.

SEDATIVUM ARCHÆI: EX SULPHURE SUBLIMATO MARTIALI.

℞. Florum edoctorum Salis Armoniaci Martialium q. pl.
quibus superaffundatur
Spiritus vini rosati, scil. à rosis recentibus bis terve abstracti destillando, & ad summam puritatem redacti, quant: sufficient,

Fiat Extractio *Tincturæ Martis*, relicto sale Armoniaco in residuo, toties spiritum prædictum affundendo, quousque *Tinctura* flava conspiciatur. Flavedine spiritûs tincti postmodum destillando nonnihil abstrahantur; rubicundus verò liquor residuus studiosè asservetur: *qui passiones Colicas, Intestinorum tormina, aliosq́, dolores placat: Hepar roborat, nec non Lienis obstructiones reserat.*

SULPHUR VITRIOLI ANODINUM MARTIALE.

℞. **Florum prædictorum Salis Armoniaci Martial. flavescent. q. pl.**

Hi, affusâ aquæ simplicis suffic. quantitate, ab omni salsedine, sive sale Armoniaco, liberentur, & repetitis vicibus veluti edulcorentur, ut pulvisculus rubicundus, de *Martis* prosapia, ejusque essentia, in residuo maneat; qui siccatus, & paululum (si lubet) atque lenissimè calcinatus, ad usum seponatur Medicum.

Anodinum est, acutis doloribus compescendis proficuum; quod aliis Laudanis Opiatis peraptè admiscetur.

BALSAMUS MARTIALIS.

℞. Olei sive Spiritûs Terebinthinæ:
vel
Olei still. Juniperi clari:
aut
Olei still. Anisi, seuFœniculi,(cujuscunque horum libuerit,) uncias circiter tres:
cui immergantur
Limaturæ Martis puræ, studio limatæ, unciæ duæ:
Pòst instilletur guttatim, & per vices, Spiritûs supradicti salis Armoniaci acidi chalybeati uncia una semis, vel unciæ duæ:
vel, si is desit, in vices ejus,
Spiritûs Nitri legitimè still. tantundem.

Factâ brevi maceratione, apparebit *Tinctura* in Oleo affuso *rubicundissima*; quod per filtrum à fecibus separandum, & ad usum asservandum.

Præsens remedium in Calculo, Renibus exulceratis, Colica, passione Nephritica, aliisvè cujuscunq; speciei exulcerationibus internis exsanandis efficax. Datur à scrupulo dimidio, ad unum.

OLEUM seu SPIRITUS SALIS MARTIALIS.

℞. Limaturæ chalybis puræ libras quatuor,
Salis Gemmæ libras duas.

Mixta exactè immittantur retortæ vitreæ, luto obductæ; & in igne aperto per gradûs destillentur, ad spiritûs & olei expulsionem.

Conducit externis affectibus: sic Podagram lenit, impositis linteolis in eo madefactis: sic Fistulas, Cancrum, & Lupum sanat. Internè verò assumptus medetur Hydropi.

Qui copiam plurimorum, ex *Marte* parandorum, medicaminum desiderat, Clarissimum *Schröderum, & Quercetanum*, adeat. *Suadeo tamen, ut prudens sit & circumspectus, ne in potioribus declinet, & circumagatur, ac invanum laboret*, (namque suo scripsêre more, calamo ac verbis umbrosis.)

Tincturam cæterùm *Martis adstringentem; Essentiam* nec non *Martis aperitivam*; ut & *Essentiam Martis Corallinam, in præmissa Appendice n. ad Animadversiones* edocuimus; quam L. B. adeat.

CAPUT IV.
DE ÆRE,
seu
CUPRO.

CUPRUM ex ignobilioribus pariter metallis est, *solidum & durum*, ferro tamen mollius, magisque ductile. *Constat*, uti & reliqua Metalla, *è tribus Mineralium principiis, Sale nim. Sulphure & Mercurio*: ab extra rubescit; solutum verò, Cyaneum seu Cæruleum colorem præ se fert. Comparatur *Veneri cœlesti*, à quâ & nomen in Chymia sortitum est. Cæterùm simplicitèr de *Cupro*, seu *Venere metallicâ* loquendo; *metallum* reverà *insalubre* est, sive crudè, sive simplicitèr tantùm in suum Vitriolum resolutum, sive extractum sit, mediante simplici aliquo menstruo. Sive enim acetum, sive vinum, aut qualiscunque succus alius acidus, vel liquor salinus urinosus, æri affundatur, aut vasi æneo infundatur; nil aliud, nisi insalubre vitriolum (si ab intra adhibendum, subaudi) elicitur, Cyanei coloris, sapore amaro, æruginoso & nauseoso, stomachum ipsum cum intestinis subvertens, ac legitimi veneni mineralis symptomata, effectusque producens. Propterea jam dudum *Pharmacopœos* monui & dehortatus sum, ne sua medicamenta, quæ vel minimâ quandam acredinem, aut levem aliquam aciditatem sapiunt, in æneis, seu cupreis, aut ex aurichalco paratis, patellis,

mortariis, aliisque instrumentis pharmaceuticis perficere tentent: sed potiùs in ferreis, è metallo omnium saluberrimo, aut terreis, lapideis, vitreisque instrumentis, acria aut acida, vel saltem vinosa, medicamenta parent. Non velim tamen, existimes, me fideli hâc admonitione omnem *Cupro* usum denegare Medicum; qui tantùm erudi, aut simpliciter soluti æris usum internum approbare nolim. Artificiosioribus verò, & verè Philosophicis ex ære separatis & paratis medicamentis, suas ego nequaquam subtraho laudes. Quin imò si spiritum saltem *Vitrioli Veneris* dextrè apparatum, nec non *spiritum Æris viridis* accuratiùs pensiculemus, infitias ire non possumus, quin ipsi non solùm ab intra fructuosè adhiberi possint, dum actu ipso in variis morbis dotes sibi concessas saluberrimas egregiè exserunt; sed etiam aliis rebus solvendis & extrahendis existant aptissimi. Legatur super hoc subjectum Novum Lumen Medicum solertissimi Chymici, & profundi Philosophi, *Dom. Polemanni*, de sulphure Philosophorû; ubi in *Helmont.* commentatus est, & ex professo de igne *Veneris* tractat, in quo numerosas doctrinas, ad veram *Philosophiam* simul ac *Chymiam* manuducentes, contineri, reperies; ut lectu, sic scitu, dignissimas. Verùm ubi ad rem ipsam deveniendum est, Antesignani sui & philosophi vestigiis, tacendo (quod maximè dolendum) insistit. Ego sanè in *Pythagoræ muto Lycéo* minimè educatus sum Philosophus, qui rigidissimo silentio sibi graves, reliquis injurii, naturæ resorbent arcana, semper taciturni mutique pisces: quin & aliis me natum arbitror, quos ea celare, quæ ad generis humani vitæq; custodiam faciunt, grande nefas autumo. Reddo itaque, quod à Deo elementissimè accepi, talentum, ac proximo humiliter communico; nulli me subtrahens, ne malevolis quidem: dum eis saluberrima & arcana transcribo remedia, quæ dies ac noctes in sudore ac vigiliis transigere Authorem coëgere, ad paucorum æmulationem, qui otium ac quietem longè aliis destinant curis, toti præsentibus inhiantes; aut, si quid doctè commentantur, umbris ac tenebris in tantum obvallant, ut, præter hieroglyphicas & ænigmate plenas voces, nulli etiam enodandas Oedipo, toto nihil reperias volumine, sed potiùs dubius ac anceps Lector oberres, profunda velut nocte submersus, incassum veritatem indagando. Et, quod iniquitatis complementum est, tam specioso quidam fuco, & ementitâ dulcedine, amplisque promissis, fallacias suas adulterant, ut quàm plurimos velut illicio trahant, irrequietos ac laboriosos reddant, ad vitæ ac fortunarum omnium dispendium, ac funestum exterminium. Avertant *Superi* à nobis hanc insaniam, quâ, velut Oestro perciti, in proximum sæviamus, vitam eum viperis sortientes, ad perdendum nati. Probrosum itaque, & à Christiano homine alienum est, salubria posteritati subtrahere, aut non tradere; vel noxia sub involucris, & mille technis instillare; quod vel maximè suggerunt ii, qui montes aureos, & Crœsi divitias pollicentur, & interim, sibi incautè obtemperantes, ad incitas rediguntur, dum ex auro cineres, ex divitiis favillas producunt Thrasones ejusmodi ac impostores; de quibus illud *Ennii* verificatur:

> *Quibus divitias pollicentur, ab his drachmam petunt,*
> *De his divitiis deducant sibi drachmam, reddant cætera.*

Agamus deinceps liberalius eum humano genere, proposito nobis magnorum Virorum prototypo; quorum tota vita fuit, agenda scribere, & scribenda agere, charitate Dei, & amore proximi, præfulgidorum. Non sic illiberalis ille nominis Euclio, vile mancipium ac servus Evangelicus, uni talento defodiendo intentus: tenebras proinde meruit exteriores, qui aliis sucere noluit. At verò responsum nonnulli mihi cudunt è Paracelsi Officina, & Præfatione super Tractatum; Lux in tenebris lucens: (quæ locutio per hyperbolen pronunciatur, minimè Lux) ubi, præcipuè *decimo Archidoxorum libro*, quem arcanorum Spagyricorum Clavem esse voluit, manifestè ait: *Velle se hac solis in arte filiis revelare: ad exteros verò, & quasi arte degeneres, hac non pertinere: simul & reliquos hortans Magistros, ut suis inhæreant*

 vestigiis,

vestigiis, neq. Margaritas porcorum gregi objiciant. Verum ex *Theophrasti* Testamento, & concreditis arcanis, distinguere tam facile non est, quis vernaculus hæres sit; quis filius ancillæ; servus ac spurius. Tam abdita enim, invia ac inaccessa ejus doctrina est, verborum amphibologiâ, & obscuritate horrida, ut magnus mihi dicatur Apollo, qui vel Oedipum, vel Theseum agat; ac Paracelsi mysteria explanet. Non hæc de me, qui minimus in arte sum, profero (quanquam ingenuè fateor, me amplissimis promissis, ac verborum lenociniis, ad *Theophrasti* scrutanda ac legenda arcana sollicitatum fuisse, ac die noctéque illis insudasse, & ne hilum profecisse) sed eos solùm commemoro, qui, dum vix auspicati sunt vitam, jam se totos *Paracelso* mancipârunt, sed, oleo & operâ perditis, rudiores ac magis inanes dimissi sunt, dulcissimo quasi philtro dementati, aut fatui cujusdam igniculi splendore in tenebris seducti. Quanquam, si ad meridianum *Paracelsi* scripta, theoremata, ac processûs exploremus; tantis scatent absurditatibus & nævis, ut meritò fidem excedat, hæc à *Theophrasto*, tanti nominis & doctrinæ Viro, potuisse derivari: quin potiùs à medicastris quibusdam & fumivendulis conficta fuisse, quibus satis esse visum fuit, tanti viri augusto, eo tempore, nomine excessûs ac processûs suos cohonestari: prout apertissimè doctissimus *Helmontius* innuit, effictumque illud testamentum palam asserit, quod *Theophrasto Paracelso* falsissimè astruitur: cùm longè alia de se meruerit *Theophrastus*, Vir Amplissimus; quem & Germaniæ decus cognominat. Quare omnes & singulos, qui artem Chymicam professi sunt, amicè exhortor, ne literali sensu, in perscrutandis quibusdam *Theophrasto* fortè adscriptis monumentis, in Syrtes ac scopulos abripi se sinant, sed fidelioris naturæ vestigiis potiùs inhærcant; cujus manuductione & citius & tutius ad optatum finem perventuri sunt. Sed hæc per transennam, & obiter. Transeo ad alia, ex hoc subjecto, seu *Cupro*, describenda medicamenta, quæ sequentia:

VITRIOLUM VENERIS.

Ejus præparationem doctissimus *Crollius*, in sua Basilica Chymica, cum Notis *Hartmanni*, pag. 294. perspicuè explanat; quæ quidem præparatio difficilis non est, nec tamen suo caret labore & industriâ, ac impigrum requirit hominem: cæterùm parum differt ab illa, quæ *Vitriolo chalybis*, seu *Martis* debetur, & quam superiùs (uti ex Indice patebit,) extra Mantissam hanc, luculenter tradidimus. Unde præfatus Dn. *Crollius* ambo hæc Vitriola sub uno titulo & præparatione comprehendit; in hoc solummodò differentia, quòd *cupri lamina* non, perinde ac *chalybs* frustulatim candefactus, *sulphuri* immediatè admoveantur, ut instar butyri liquefiant ac unà calcinentur; sed *laminatum cuprum*, in frustula conscissum, & cum *Sulphure* trito largiter in olla stratificatum, ac igni postmodum admotum, paulatim calcinatur; quò postea teri & conteri possit. Plura autem, quæ in reiterandis ejus calcinationibus, admixto semper novo sulphure, ut & in eluendo vitriolo è calcinato cupro, atque crystallisatione ejusdem, observanda veniunt, ibidem, nimirum in descripta à nobis *Vitrioli Martis* præparatione, clarè patebunt revolventi.

SPIRITUS VITRIOLI VENERIS.

Hic eodem planè modo, quo *Spiritus Vitrioli Martis*, destillandus est, per retortam nimirum probè lutatam, igne aperto, ad extremam radicalis humiditatis, oleíque rubri expulsionem, continuato igne, & ad ultimum gradum usque adaucto, spatio duorum dierum. Observentur nec non illa, quæ in *Spiritûs Vitrioli Martis* præparatione fideliter ibidem monuimus.

Virtutes hujus Spiritûs in roborando stomacho, ad medendum morbis capitis, febribus extinguendis, hystericis sublevandis, aliisq. morbis curandis, non sunt exiguæ; de quibus videatur, unà cum annexis cautelis, prædictus D. *Crollius*, loco citato: qui omnia ac singula ad amussim exponit.

CRO-

CROCUS, ET SAL EX VITRIOLO VENERIS.

Residuum, *à destillatione* spiritûs Vitrioli Veneris, caput mortuú, legitimus Crocus Veneris est, virtute exsiccante & adstringente pollens: cujus usus ut plurimùm in externis; qualia Emplastra, Unguenta, & Pulveres adstringentes sunt, frequentissimus: est insuper proficuus ad desiccanda ulcera, quæ copioso humore madent; hac tamen lege, ut cœli injuriis, aërisque inclementiæ, ac astrorum influxui, quamprimùm, peractâ destillatione, è retorta trahitur, non subjaceat; sed illicò vitro exceptû, & debitè munitum, asservetur; ne virtus ejus adstrictiva, aëris & astrorum influxu dispareat. Quemadmodum omne caput mortuum Vitrioli, extremâ ignis violentiâ spiritu suo ac oleo rubro privatum & exhaustum, ita comparatum est, ut, quasi mortuum corpus, nullo sale, protinus à destillatione aquâ simplici superfusâ, prægnans fit aut gaudeat. Quòd si verò idipsum aëris liberari, syderumque concursui, intercedentibus aliquot septimanis, commissum fuerit, præsertim veris tempore; tum singulari quodam sale nitroso impraegnatur, omni vitrioli odore & sapore exuto & destituto: colore tamen eleganti purpureo, si ex Veneris cyaneo vitriolo caput mortuum fuerit: candidus verò apparebit sal ille, si ex Martiali vitriolo viridi ejus caput mortuum, ad dictum modum, imprægnatum fuerit, à quo, aquâ simplici largiter affusâ, sal copiosè deinceps extrahi, & facilè elixiviari potest. Cujus autem indolis sit *sal* hic *nitrosus aëreus*, id equidem hactenus sufficienter experiri nondum licuit. Hoc interim verum est, quòd ex aëre, à sitibundo siccóve capite mortuo, humidum anxiè appetente, Magnetica quâdam virtute attractus sit. Et si quis hunc ipsum salem, è quocunque demum capite mortuo extractus fuerit, proprio suo spiritu destillato, in debita ac proportionata quantitate unire velit; eum operæ haud pœnitebit. Præterea: addito huic sali aëreo *alumine*, ad extremum calcinato, destillando per retortam, ad normam *spiritûs Salis*, vel *Nitri*, singularis spiritus, haud protriti momenti, elici potest, qui *in morbis & febribus calidis ardentibus*, *eximias obtinebit virtutes*. Addo, quòd singulare menstruum sit, ulterioribus laboribus & extractionibus, non sine fructu & fœnore, accommodabile. Hûc pariter referat B. L. medicamentum, seu Panaceam, quam, in *præmissa n. Appendice ad Animadverf. pag. 79. edit. Noricæ; pag. verò 109. edit. Belg.* ex iisdem *spiritibus Vitrioli Martis*, *& Veneris*, eorundemque *salibus aëreis*, jam denuò monstratis, ac *Croco* denique *Auri* concinnatam, publico donavi: præstantissimum, ad diversos humani corporis affectûs persanandos, medium: de quo consulatur *Mynsichtius*, in descriptâ *Unicornu mineralis* præparatione.

FLORES ÆRIS.

Describuntur *in Append. n. ad Animadversiones, pag. 52.* sub Titulo: *Spiritus Veneris.*

SPIRITUS VENERIS ANTEPILEPTICUS.

Excellentem hunc spiritum Medicæ donavi familiæ, in *eâdem Append. n. ad Animadverf. pag. 52.* ubi ipsum unà cum virtutibus ejus, pariter ac modo utendi, luculenter edoctum reperies. Et ne habeant, nescio qui, quod de laboribus & pretio, in extractione & crystallisatione *æris viridis*, repetitaque *vini spiritûs* abstractione impendendis conquerantur: idcircò adjicio, quòd & ex crudo saltem isthoc *ære viridi*, in pulverem saltem redacto, hic destillari possit spiritus, modo ibi edocto; qui postmodum, probè rectificatus, parum priori cedet, è *floribus Æris* stillato, cùm quoad virtutes suas ab egentibus intrò assumptus, tum in menstrui vicem, ad solutiones *Perlarum*, *Coralliorum*, &c. ac extractiones *Tincturarum* quarundam, evocandas. Quo & ipso salutariter utere; quod fiet, si illum, juxta *Annotationes præfatæ Appendicis*, ac ad alios labores, in *hac Mantissa* per decursum exaratos, applicabis.

(o)

SPIRI-

SPIRITUS VIRIDIS E VENERE, seu CUPRO.

℞. Limaturæ Cupri purgati libram unam: cui admisce

Mercurii sublimati libras tres.

Misceantur exactè in matracio vitreo, & retortæ luto probè obductæ illico immissa, in humido loco aliquandiu, tribus circiter diebus præter propter, relinquantur, mediocri postmodum igne destillentur: & assurget *Mercurius vivus currens*; spiritûs verò acidi omnes, qui antea juncti erant *Mercurio*, nunc cupro junguntur, illudque calcinando & solvendo acredine suâ, in pulverem crocei coloris, fusibilem transmutant: qui pulvis pòst ex retorta aëri ac syderibus per dies aliquot liberè expositus, graminis virorem induet: quô facto, commisceatur materia illa viridis cum tribus partibus terræ figulinæ (aut potiùs alumine probè usto & edulcorato) vel terræ sigillatæ siccæ; immittanturque retortæ vitreæ luto obductæ, & destillentur: (prout Aqua fortis, vel spiritus Nitri, aperti ignis calore, per gradûs destillari solet, præposito priùs, ac probè agglutinato recipiente largo) & prodibit primò *liquor albicans*: adaucto tandem ultimò, & continuato igne fortissimo, subsequetur *viridis*; qui & collo retortæ agglutinatur. Peractâ destillatione, amoveatur vas recipiens, cum spiritu inhærente, antequam retorta penitus refrigerata fuerit; &, si quæ materia viridis in collo retortæ sublimata, cum proprio spiritu eluatur; quò magis afficiatur vircre. Porrò *liquorem*, sive *spiritum destillatum*, cucurbitæ vitreæ immissum, calore leni cinerum à phlegmate, hoc est, à spiritu albo, destillationis ope libera: & viridissimus conspicietur; ulterioribus, & magni momenti laboribus destinandus: qui expertum sequentur.

De *Vitriolo viridi dulci*, *spiritu* nec non *Veneris viridi Philosophico*, multis philosophatur suprà citatus eximius Chymicus *Polemannus*, in Tract. suo: Novum lumen Medicum, inscripto: & videtur ille ad horum confectionem primum indigitare spiritum ex partibus potioribus salis Armoniaci, ablato nimirum ab eo priùs urinoso salso spiritu, per adjectionem cujusdam Alcali, sive salis Tartari. Quem postea spiritum, à sale nimirum Armoniaco nutrito (uti loquitur) destillatum, duplicatum & saturatum appellat; quo cum Venerem, hoc est Cuprum, Philosophicè solvere, & exinde *Vitriolum dulce viride* conficere docet. Sequenti verò capite ejus quinto, rem denuo obscuriorem reddere videtur, dum alium edocet salis Armoniaci spiritum acidum, addito hæmatite. Hunc ipsum autem spiritum faciliori modo parandum, capite antecedente, de *Marte*, dextrè tradidi, substitutâ lapidi Hæmatiti *Ferri rasurâ*. Qualem verò horum spirituum, pro *Vitriolo viridi dulci* conficiendo, prædictus D. *Polemannus* intellectum velit; mihi experiri nondum licuit, prægnantibus causis ac impedimentis variis distracto.

FLORES VITRIOLI VENERIS.

℞. Vitrioli Veneris legitimè parati, Laminarum Veneris, seu Limaturæ ejus, ana p. æqual.

His mixtis, & vitro immissis, superaffunde phlegmatis Vitrioli, cum spiritu proprio parumper acuati, q. s. ad quatuor digitorum supereminentiam.

Extrahatur *Tinctura cærulea*, quæ filtrata, præcipitetur cum *Oleo Tartari*, & fundum petent *Flores virorem graminis* referentes; qui, aquâ simplici sæpius affusâ, edulcorandi & exsiccandi. *Purgant per inferiora leniter, & sunt remedium præsens in Vermibus.*

Pulvis Sympatheticus, *fluorem sangvinis, seu hæmorrhagiam omnem coërcens*, ex *Vitriolo Veneris* fieri consvevit, solâ calcinatione ejusdem, *Sole signum Leonis* percurrente, ad albedinem usque, eoque in Pulverem impalpabilem redacto.

Et hæc pauca etiam de *Venere*, seu *Cupro*, dictitata sufficiant. Qui interim plura expetit, adeat Clariss. *Schröderum*. Ibi enim Processuum copiam reperiet: quos si Vulcani examini subjicere dignabitur; brevì experietur, quid sustineant, quàmque sapiant veritatem.

CAPUT

Caput V.

De STANNO.

Stannum *Metallum est molle;* minùs tamen ductile reliquis, & veluti aridum, frangibile sub malleo & incude: album est & resplendens, argento ferè simile. Constat ex iisdem, quibus cætera metalla, principiis: *Mercurio* maximâ sui parte; *sulphure* albo sicco; & *sale* dulci metallico sui generis. Non multum differt à *Saturno*, seu *Plumbo*, nisi duritie & candore, minorique ponderositate. Propterea facilimè hæc duo coëunt metalla, amicabiliter in liquatione commiscentur, ac fœderis nexu inseparabiliter uniuntur.

Perpauca ex *Stanno*, pro usu Medico, conficiuntur medicamenta; quemadmodum & in veteri Medicina ferè nullus ejusdum erat usus. *Neoterici*, & quidem Chymiam professi, nonnulla ex eo apparare tentârunt remedia; utpote *Salem*, (qui propriè Vitriolum Jovis, seu Stanni; sicut & saccharum Saturni, verum Saturni seu Plumbi Vitriolum est) *Bezoardicum, Flores, Mercurium, & alia: quorum potiora, adversus uteri suffocationes, intrò sumenda, unicè commendantur. Extrinsecus verò ulceribus sordidis, fœtidis, manantibus, fistulis, & aliis exsiccandis mederi perhibentur.* Pauca idcirco ex hoc subjecto, in præsens, afferam medicamenta; quæ erunt sequentia:

SAL, sive SACCHARUM STANNI, seu JOVIS.

Calcinetur *Stannum* per se, figulorum more, qui plumbum, super igne leni liquatum, in patella terrea, ferreo baculo continuò commovendo & exagitando, donec in pulverem gryseum conversum fit, calcinant. Ex *Stanno* igitur pari modo calcinato, & in pulverem redacto (vera enim & perfecta calcinatio non est) vel saltem granulato, fuso nimirum per chartam, foraminulis perviam, in aquam frigidam Stanno liquato, extrahatur, ope aceti vini destillati acerrimi, dulcedo, saccharum, sal, sive vitriolum Stanni, uti appellare lubet: solutio filtretur, ac, leniter destillando in cucurbita, abstrahatur ad siccitatem salis, vel, relicto pauculo liquore, crystallizetur, ac repetitâ solutione aquâ simplici, filtratione, & abstractione purificetur; & sic pro usu Medico custodiatur. *Præstans est in affectibus uteri; cujus strangulationi & suffocationi medetur.*

BEZOARDICUM JOVIALE.

℞. Stanni subtiliter limati uncias quatuor,
Mercurii legitimè sublimati unc. sex.
Misceantur exactè, iisque retortæ vitreæ immissis, destilletur ex arena per gradûs materia butyrosa, *butyri Antimonii* instar. Hoc butyrum deinde solvatur cum s. q. *Spiritûs Nitri* optimi, guttatim tamẽ & pedetentim instillando spiritũ, donec nullus strepitus sive ebullitio ampliùs persentiatur; quo facto, abstrahatur in alembico prædicta solutio ad siccitatem massæ albicantis: prolectâ vel abstractâ humiditate, tota massa, in residuo relicta, teratur super porphyrite, ac porrò cucurbitæ vitreæ immissa, spiritu *Nitri* recenti superfuso, destillando iterum ab omni spiritu & humiditate liberetur, igne ultimò adaucto, ut retorta parum candeat. Massa tandem residua, trita super porphyrite, ac probè edulcorata aqua simplici, crucibuloque immissa, igni admoveatur, ac horâ unâ vel alterâ leniter ad prunitiem calcinetur, ac ad usum Medicum asservetur.

Præsentaneum esse perhibetur medicamentum in suffocatione matricis: pellit etiam sudores, & febribus medetur ardentibus, à gr. vj. ad x. & xx propinatum.

Butyrum hoc Joviale Beguinus cũ aqua simplici præcipitat, & in pulverem albicantem insipidum, instar Mercurii vitæ, ex butyro Antimonii, edulcorando convertit, nec minores aut minùs efficaces, in strangulatu uteri possidere vires, affir-

mat. Sunt tamen nonnulli, qui originem hujus *Butyri Jovialis*, sive pulveris ex eo confecti, *Mercurio* adscribunt: quorum tamen ratio erronea magis, quàm probabilis, esse videtur. Sicuti enim *Mercurius vitæ*, qui ex butyro Antimoniali (quod æquè ex *Mercurio sublimato & Antimonio* destillatum est) paratur, nihil plenè participat de *Mercurio*, sed in re ipsa nil aliud est, quàm pars *Antimonii* subtilior, sive *flores*: ita & hoc, quod ex *stanno* & *Mercurio sublimato*, junctim destillando, apparatur, *Butyrum*, & consequenter Pulvis, ex eo præcipitatus, nil quicq. de *Mercurio* participat, sed puriores etiam partes sunt ipsius stanni; ipsâ substantiâ Mercuriali penitus ablatâ. Et hoc exinde convincitur, quòd *Mercurius sublimatus spiritibus* suis corrosivis, in ipsâ destillatione cum *stanno*, privetur, ipsique hi spiritûs stanno communicentur, ut vivus iterum, & currens factus *Mercurius* in destillatione denuò se totus prodat, ac pristinæ libertati restitutus conspiciatur. Quemadmodum quotidiè in Chymicis laboribus obvium est, & experientiâ crebrâ comprobari potest, quòd, quando corpus aliquod minerale, sive etiam metallicum, cum spiritu quodam corrosivo solvitur, inque solidam compagem reducitur; eidem verò soluto corpori res alia, seu corpus solutu facilius, adjicitur: spiritûs corrosivi priùs solutum corpus, tanquam solidius, ac difficiliùs solutu, deserant, & aliud sibi projectum corpus, tanquam solutu facilius, aggrediantur, ac in illud suam tyrannidem exerceant.

Plura alia ex *Stanno* conficienda medicamina atque labores describi possent: utpote *Oleum ex Gummi Joviale*, *Sulphur stanni*, *Sal*, *Crystalli*, & *Mercurius currens*: verùm cùm ad amussim, sine fuco ac invidia, à solertissimo Chymico, *Clossæo*, depicta, fideliterque communicata sint, ac Clarissimus *Schröderus* jamjam suæ *Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ* illa punctatim inseruerit; superfluum inde fore existimo, ea & heîc quoque repetere, ac crambem bis coctam apponere. Utilia tamen cùm hæc sint, altiorisque indaginis, Lectorem eò ablegare, eàque ei commendare volui. Sic, quæ de *Jove*, seu *Stanno*, dictu necessaria occurrebant, hisce finio, & ad alia pergo.

CAPUT VI. DE PLUMBO seu SATURNO

PLUMBUM metallum omnium ferè vilissimum, ponderosissimum; excepto *Auro*; molle, ductile, obscuri ac nigricantis coloris; constat ex copioso *Mercurio*, *sulphure* nigricante fusibili, & *sale* impuro liquabili. Comparatur *Saturno Macrocosmico*: propterea etiam *microcosmico Saturno*, *Lieni*, prodesse creditur.

Vires habet Plumbum, cùm crudum etiam humano corpori, in forma Metallicâ, seu substantiâ suâ, admotum; tum etiam in medicamenta præparatum, insignes refrigerandi, libidinem reprimendi, adstringendi, ulcera sordida cancrosa mundificandi, carne replendi, & ab inflammationibus ac humorum affluxionibus præservandi.

Cerussa, & *Minium*, ex hoc Metallo arte parantur: quemadmodum & *Lithargyrium* non nisi *Plumbum* sapit: è quibus omnibus ac singulis, *saccharum*, *sal*, sive *vitriolum* (seu quo insignias nomine) æquè, ac ex ipso crudo *Plumbo*, elici possunt; puriora tamen ex uno, quàm ex alio. Hujus Metalli igitur *usus* in Medicina etiam Veterum non minimus fuit; major nostris temporibus: cùm *non solùm pro interno usu celebria medicamenta ex eo conficiantur; verùm etiam ad externa Emplastra, Cerata, Unguenta, Collyria*, quorum nonnulla etiam à *Plumbo*, aut ejusdem prosapia, *Minio* scilic. *Cerussâ*, & *Lithargyrio*, denominationem sortiuntur, frequentissimè adhibeantur. Operæ pretium igitur esse duxi,

ut

ut in describendis quibusdam medicamentis ex *Plumbo*, aut ejusdem descendentibus supradictis, de solutione primùm Plumbi opus inchoemus, eique operam nostram applicemus.

SACCHARUM SATURNI.

De hoc medicamento, seu *Sacchare Saturni* rectè cognoscendo, haud pauca disserui, & præfatus sum, in *præmissa Appendice n. ad Animadversiones, pag. 69.* ac singularem & fundamentalem, de *Salibus*, eorundemque generibus ac speciebus, doctrinam, *à pag. 67. usq. ad pag. 75.* construxi; ubi locorum simul & sequentia Problemata decisa: *Utrum* nimirum, primò, *Saccharum Saturni verum Plumbi sal sit?* Secundò: *an metalla calcinata etiam sal præbeant?* Tertio, *itidem ostensum; Vitriola non esse salia propriè dicta; sed salia sui generis, impropriè nuncupata, & verè metalla soluta.* Quartò: *Num Saccharum Saturni sit sal ex plumbo extractum; aut plumbum ipsum solutum?* &c. Hæc, tanquam necessaria ad præsens institutum, B. L. revolvat, ne actum agere hîc denuò necessum sit. Quod igitur *Saccharum Saturni* attinet, hoc non solùm *ex Plumbo, simpliciter*, more figulorum, calcinato, ac in pulverem gryseum converso, elici potest & solvi, sed etiam *ex laminis plumbi*, aut saltem *plumbo granulato*: sic quoque ex *Cerussa*, *Minio*, & *Lithargyrio*; purius tamen ex uno, ac facilliori negotio, quàm ex alio dictorum subjecto: & hoc beneficio aceti simpliciter destillati, vel alterius acidi liquoris. Ex prædictis verò & enumeratis, pro legitimo *sacchare Saturni* conficiendo, subjectis *Plumbum* ipsum meritò eligendum: hâc in electione sequitur *plumbum* paulisper, more figulorum, calcinatum. Quamvis verò etiam ex *minera Saturni* haud difficulter *saccharum* dictum extrahatur: minimè tamen hoc tantandum esse censeo; quùm mineræ metallorum rarò puræ è fodinis eruantur, quin aliis mineralibus, & quidem venenatis, utpote *Arsenico*, *Realgare*, & *Antimonio*, aut *Vitriolo* quandoq; sint inquinatæ. Maneamus igitur in terminis, vel proximo, eoque ubivis locorum obvio, subjecto, *Plumbo perfecto*: è quo *Saccharum Saturni* eliciatur modo sequenti:

℞. Plumbum, q. pl. illudque, in laminas tenues diductum, conscissumque in particulas, filo suspendatur super acetum vini destillatum, in olla terrea probè vitreata, vel in vitro largo, ne tamen laminæ acetum attingant, sed proximè super ipsum pendeant: collocentur sic, vitro, seu ollâ vesicâ probè clausâ, retro fornacem, tempore hyberno; vel in locum alium moderate calidum. Hoc facto, vapores ex aceto sursum petentes plumbi laminas permeant, & partes subtiliores ac puriores ejus solvunt, atq; subjectum acetū brevi temporis spatio summâ dulcedine imbuunt: *Laminæ* verò *plumbi* conspiciuntur albicantes, cerusâ obductæ. Aceto dein sat sufficienterq; dulcedine imprægnato, ac segregato, alia aceti destillati, ad *Animam, vel saccharum Saturni* eliciendum, fiat infusio: idque toties repetendum, quoties libuerit, & in tantum, usq; dum *lamina* maximâ ex parte solutæ ac tenues factæ sint. Hinc omne acetum, *Animâ Saturninâ*, seu *sacchare Saturni* saturatum colligatur & in cucurbita vitrea abstrahatur, vel ad siccitatem salis, vel tantùm ad oleitatem, seu liquorem crassum, quò in frigore residuus ille liquor crystallizetur. Et hoc modo pulcherrimum adipisceris *saccharum Saturni*: quod verum *Saturni vitriolum*, ipsumque solutum, & quidem purius Plumbum est. Hoc si aliquoties aquâ simplici destillatâ solvere, per chartam filtrare, ac toties abstrahere, vel crystallizare volueris; multò purius illud efficietur: rebus nimirum heterogeneis omnibus segregatis.

OLEUM seu LIQUOR SATURNI SIMPLEX.

Vulgo non nisi *Liquor est sacchari Saturni, ad oleitatem abstracti*, vel Oleum in cella, aut humido in loco, in Liquorem resolutum.

SPIRITUS SATURNI ARDENS.

℞. Sacchari Saturni dextè parati q. pl. Ab hoc acetum destillatum cohobando aliquoties abstrahe, affundendo tamen novum semper acetum, donec illud eâdem virtute, acrimoniâ scil. sive aciditate, quâ affusum, destillando transeat. Hinc etiam spiritum vini rectificatum, bis;

bis, rerve ab eo cohobando abstrahe. Tandem *Saccharum* hoc *Saturni* impregnatum, addito *alumine* ad extremum calcinato, in proportionatâ quantitate, quâ ejus liquatio impediatur, & vitreæ retortæ immissum, destilletur gradatim: sicque prodibit primò *spiritus ardens*, absque venulis aut striis, in collo retortæ apparentibus; quem deinde sequetur *phlegma*, cum areis seu striis, in collo retortæ conspicuis; subsequeturque hoc *Oleum*, seu *liquor rubicundus*. Quæ omnia studiosè à se invicem, per rectificationem lenissimam, separanda. Quodlibet nimirum seorsim, mutato receptaculo præmisso, in ipsâ rectificatione suscipiendum est, ac usui asservandum.

Virtutes spiritûs hujus ardentis in Medicina tantopere decantatæ non sunt. Quamvis n. nonnulli eximias vires diaphoreticas in Peste, Febribus ardentibus, Lue venereâ, & Melancholia hypochondriaca, illi annumerare ausi sint: mihi tamen in morbis ejusmodi calidis suspectus videtur; quemadmodum spiritus ille ardens: non quidem à spiritu vini per cohobationem abstracto, (cùm & sine hâc cohobatione, & affusione spiritûs vini *Saccharum Saturni*, simpliciter præparatum, spiritum præbeat destillando ardentem) sed potiùs ab aceto vini destillato, quo solutio seu extractio *Sacchari Saturni* facta: unde suam trahere originem, omnino existimo; quatenus nimirum particulæ illæ sulphureæ, & oleosæ, ab aceto restrictæ & ligatæ fuerint; donec, solutis à *Saturno* vinculis, in pristinum esse redierint, ardentem sc. spiritum. Contraxisse tamen ac mutuasse haud exiguas à *Saturno* virtutes, negare nolim; quin id ipsum affirmare velim.

Hunc spiritum nonnulli extractioni Tincturæ Auri, ex ejusdem nimirum croco, inservire asserunt: Oleum verò *flavum & rubrum Epilepticis, Hystericis & Lienosis opitulatur:* siquidem, *externè* etiam *regioni Lienis inunctum, confestim penetrat, obstructiones ejusdem reserat, duritiemq; emollit: in ulceribus sordidis cancrosis abstergendis, ut & in inflammationibus oculorum, earumq; fistulis lachrymalibus sanandis, emolumento est.*

Caput mortuum, ab hâc destillatione relictum, plumbeis granulis repletum, violentum nimirum si ultimò adhibueris ignem, reperies; adeoque magnâ ejus parte in *plumbum* conversum: præsertim si *saccharum Saturni* absque additamento, quod fusionem ejus impedivisset, destillationi foret traditum.

BALSAMUM SATURNI.

℞ Sacchari Saturni legitimè parati q. pl.
cui superaffunde
Spiritûs Terebinthinæ clari, seu
Olei Juniperi, vel etiam Anisi, aut Citri dest. ad trium vel quatuor digitorum transversorum supereminentiam;

digerantur leni calore cinerum, donec oleum affusum rubicundo imbuatur colore: quod per filtrum separatum & clarificatum, pro usu medico asservetur.

Balsamum hic in affectibus Pectoris ejusq; exulcerationibus, Phthisi nimirum, Vomica pulmonum, Empyemate, non leve, sanando atq; abstergendo, præstat auxilium.

Magisteria Saturni, quorum Clarissimus *Schröderus, cap. de Plumbo suæ Pharmac. Medico-Chymicæ*, mentionem facit, parvi ponderis atq; momenti sunt; & pro mortuâ quasi terrâ, veluti calces & pulveres, ex contrarietate solventium & præcipitantium liquorum & salium tales facti, nisi denuò novâ solutione resuscitentur, æstimanda. In his itaque describendis, operæ pretium non est, ut tempus ac vires atteramus.

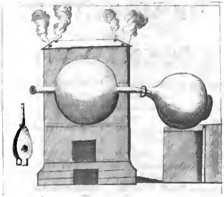
TINCTURA SATURNI.

HUjus *Tinctura* modos parandi binos, ex communicatione S. Clossæi, Clarissimus Schroderus, *suæ Pharmac lib. 3. pag. 392.* & seq. sub titulo: *Cremar. Saturni S. Closs. & inde Tinct.* Item *Tinct. & Lapis: & Tinctura facilior;* apposuit: ad quos B. L. ablegare, eosque, cùm de nihilo non sint, ei commendare volui. Si quis enim à Closs. fideliter communicata apprimè considerabit, atque opus *Isaaci Hollandi* cum illis conferre dignabitur; reperiet, si sensatus fuerit Philosophus & Chymicus, non leviuscula, sub his paucis, latere arcana.

FLO-

FLORES SATURNI.

Calcinatur *Plumbum laminatum*, cum sulpure, stratum super stratum in olla, quoad friabile fiat, instar *Antimonii*; (vel accipiatur minera Saturni, si pro Mercurio eliciendo flores destinantur) quod subtiliter terendum, ac per cribrum trajiciendum; cui adde salis tosti tantundem, & boli Armenæ duplum. Hæc probè mixta immittantur retortæ terreæ, duplici rostro perviæ, ad formam hîc ære expressam, unà cum sua fornace: fundum retortæ nonnihil planum sit; nec multum simul & semel de mixtura supra dicta retortæ immittatur; sed ita, ut vix quarta ejus pars impleatur, tres verò partes vacuæ maneant.

Hinc rebus sic, ut conspicis, ordinatis, furnoque superiùs clauso, relictis tamen tribus vel quatuor foraminibus, vel spiraculis; ab una parte retortæ, rostro vas recipiens amplum agglutinetur, rostrum verò aliud, ex opposito, operculo saltem claudatur. Substrato dein igne sublimatorio gradatim, quamprimùm nubeculæ in recipiente conspiciuntur, per aliud rostrum, recipienti oppositum, folliculo paulatim & sensim infletur; & conspicientur flores cum impetu ab alterà parte ad vas recipiens erumpere. Hoc continuetur, quoad nulli flores ampliùs transeant. Quâ peractâ sublimatione, *flores* è recipiente eruantur, quovis modo fieri possit, ac, pro ulteriore usu, ad *Mercurium currentem Saturni* exinde conficiendum, asserventur.

Nota: Ad eandem normam *Flores* ex *Stanno*, tum etiam ex *Antimonio*, commodè sublimantur: è quibus porrò alia medicamenta conficienda; ut & *Mercurius* corporum currens, modo, uti sequetur, comparandus.

MERCURIUS SATURNI.

℞. Salis Tartari fusi, ac per solutionem & filtrationem purificati, & denuò coagulati, uncias sex,
Salis Armoniaci uncias duas:
Misceantur exactè in mortario lapideo.
Hinc accipe
Mixturæ hujus, seu Salis, libram semis,
Florum Saturni supra edoctorum,
(vel etiam Stanni, aut Antimonii) tantundem.
Quibus exactè mixtis, & denuò vitro immissis, superaffundatur
Olei Tartari per deliquium facti (beneficio calcinationis cum Nitro) ad digiti unius transversi supereminentiam.
Putrificentur in M. B. diebus circiter xx. Hinc tota hæc mixtura impastetur cum *scoriis Martis tritis* (vel, harum loco, cum *calce viva*, præsertim pro Antimonio) & *cineribus*, ana part. æqual. immittaturque retortæ vitreæ, luto obductæ, vel retortæ duplo rostro perviæ, (superiùs, pro flori-

 bus

bus conficiendis & sublimandis expressæ) & igne moderato urgeatur, quoad in vas recipiens, aquâ semiplenum, erumpat Pulvis, in forma nebularum: qui in aquâ vivificatur, ac in *Mercurium currentem* transmutatur, studiosè asservandum.

Consulatur hâc de re Clarissimus *Schröderus, loco & capite supra citato, de Saturno, pag. 395.* ubi plures modos, seu, uti vocant, processus, pro Mercurio Saturni conficiendo, à *Keslero* affert, quem B. L. revolvat.

CAPUT VII. DE MERCURIO, seu ARGENTO VIVO.

MErcurius, seu *Argentum vivum*, est Liquor Mineralis & Metallicus, aqua non madefaciens, omnibus metallis cognatus, præcipuè *Auro*; quod præ cæteris avidè amplectitur, protinus eum illo congreditur, amalgamatur, ac amicabiliter unitur, tanquam verum & homogeneum Auri menstruum. Et licet violentiâ ignis & Vulcani à se invicem denuò segregentur, ac disuniantur, benigno tamen caloris & Vulcani fotu, tam arcto fœderis nexu uniuntur & ligantur, ut ex illis unum tandem inseparabile & perfectum corpus fiat; *verum Aurum Philosophorum*.

Quæ plura, & meritò, hîc loci de *Mercurii* naturâ, loco natali, differentiis, delectu, purificatione & virtutibus ejus: & quanto in usu fuerit antiquitus, quidquid etiam Recentiores de illo sentiant; quibus in morbis sit emolumento; quantaque demum in existimatione sit penes Philosophos per ignem: hæc cuncta ad amussim explicant Clarissimus *Quercetanus*, cap. x, de Argento vivo, pag. 643. & sequentibus. Item Dom. *Schröderus*, lib. 3. cap. xv. pag. 397. recentissimè verò R. P. *Athanasius Kircherus*, in Mundo suo subterraneo: ita, ut plura superaddere nequeam, nisi scripta scribere vellem. Dixisse nobis in præsens sufficiat; Mercurium, seu Argentum vivum, esse natura Proteum, & mineralium, aut subterraneæ Monarchiæ Thaumaturgum, prodigosum dexteræ Dei effectum, ac productum. Est liquor ille non madefaciens, Aqua non humectans, mollis & fluxilis, durissima tamen resolvens corpora: verbo denique, naturæ miraculum, quod Chymicorũ scrutinia ferè cuncta eludit; semper tamen superstes, cuicunque etiam corpori unias, nova anastasi suscitabilis. His igitur paucis præmissis; & ego quædam, ex hoc subjecto, salutaria, & nostris officinis usualia medicamenta Tibi, A. L. communicaturus sum, certò confidens, & hæc, ut utilia, ita & grata fore atq; accepta. In ordine itaque primo sit

MERCURIUS SUBLIMATUS.

HIc itaque vulgaris, nimirum *Corrosivus Mercurius sublimatus*, quamvis ubique locorum obvius ac venalis prostet; illum tamen perspectiores & prudentiores Medici, & Chymiam professi, suspectum semper habuêre & repudiavêre, ob venenatam qualitatem rerum admixtarum, ac summam etiam vim causticam, quâ, generi humano totus adversus, usui Medico interno repugnet; ideoque viri boni remedium esse nequeat. Proinde Doctissimi quique Viri ac Medici, vulgari *Mercurio* corrosivo non contenti, unicè suadent, ut, vulgò venali *Mercurio* sublimato excluso, spretaque peregrinâ fide, quilibet probus Medicus, Chymicus & Pharmacopœus, sibimetipsi *Mercurium sublimatum* dextrè & legitimè conficiat; quem tandem ad ulteriores labores securè trahere, usuiq; Medico interno adaptare possit. Sunt *autem* plures ac varii modi sublimandi Mercurium corrosivũ vulgarem; quorum

quorum

quorum plures collegit sæpe dictus Clarissimus *Schröderus*, *locis suprà citatis*: eos B. L. revolvat. D. D. *Augustani* itidem, in Pharmacopœia August. modum quendã descripsere, quem ulteriùs, *in m. Animadversionibus*, *pag. 460.* elucidavi, eique complementum superaddidi: quippe qui, absque nocuo corrosivo (scilicet) *Nitro*, unicè Medico usui destinatus, loco multorum, & boni viri remedium esse potest. Ne tamen & hîc mancus sim, ac modus quidam innotescat, quô *Mercurius corrosivus* pro vulgo sublimandus, & externo ac vulgari usui destinandus; en! sequentes monstrabo:

℞. Mercurii vivi, cum sale & aceto loti, & per corium expressi, libras duas:
solvatur cum
Aq. fortis simpliciter ex Vitriolo & Nitro still. suffic. quantit.

Factâ solutione, abstrahatur in alembico tota humiditas, ad siccitatem *Mercurii*, in pulverem albicantem conversi: cui porrò admisce

Vitrioli ad flavedinem calcinati,
Salis communis decrepitati, ana libras duas,
Salis Nitri libram unam:

Quæ probè mixta, & in matracio, pistillo ligneo aliquandiu agitata, immittantur cucurbitæ sive terreæ, sive vitreæ, infra lutatæ; & igne aperto, gradatim aucto, sublimatio fiat. Verùm cucurbita ita in furno accommodetur, ne ignis illam totam lambere aut circumdare possit; sed paulò suprà, quousque nimirum cucurbita à prædicta mixtura repleta est, ignis saltem cucurbitam illam circumdare possit: ibi igitur furnus undique claudendus, ut pars superna cucurbitæ vacua, extra ignem emineat, relictis tamen à latere spiraculis, ad regendos gradûs ignis: & tali modo feliciter operatio seu sublimatio succedit, breviori tempore, minori labore, ignéque ac carbonibus paucioribus: *Mercurius* verò ad latera cucurbitæ, extra ignem prominentia, unius diei spatio elevatur crystallinus, si gradûs ignis debitè rexeris. Huic porrò *sublimato Mercurio*, si nondum totus crystallinus appareret, prioribus, in fundo cucurbitæ, reliquiis abjectis, denuò salis communis decrepitati libræ duæ admisceantur; & modo præscripto sublimentur. Qui si crystallinus extiterit, asservandus; sin minùs, & tertiâ vice per se tantùm, aut addito paucùlo sale, sublimationi subjiciatur, donec ad placitum ac voluntatem crystallinus & purus evaserit: qui ad alios tandem labores adaptandus, aut externo usui destinandus.

Sublimatur præterea *Mercurius*, absque solutione prægressa, cum *aqua forti*, modo sequenti:

Accipiantur Mercurii vivi & purgati libræ duæ;

cui, ut citiùs coëat cum reliquis speciebus addendis, & sublimationi dicatis, admisceatur statim particula *Mercurii* antea sublimati (sicut moris est in sublimatione & præparatione *Mercurii dulcis*) ad uncias duas circiter; item

Salis Communis decrepitati,
Salis Nitri puri, ana libra una,
Colcotharis, seu cap. mortui Vitrioli parum, &
Vitrioli ad flavedinem calcinati libræ duæ.

Hæc exactè mixta, & in matracio pistillo ligneo tamdiu agitata, quamdiu *Mercurius* non ampliùs vivus apparet, cucurbitæ lutatæ, suo capitello munitæ (& præmisso vitro recipiente, ad excipiendam humiditatem, seu aquam fortem, inter initia exstillantem) immittantur; ac igne aperto, gradatim aucto, furno tamen supra mediam circiter cucurbitæ partem clauso (uti supra ostensum) spatio circiter duorum dierum, sublimatio absolvetur. Quâ peractâ, *Mercurio* huic jam semel *sublimato*, & à nigredine separato, abjectis in fundo cucurbitæ speciebus, seu capite mortuo, porrò addantur

Salis communis decrepitati libra una,
Nitri puri unciæ octo, vel decem,
Vitrioli ad flavedinem calcinati libra una semis:

et, uti priùs, probè mixta, trituratione diligenti in matracio, pistillo ligneo, ac cucurbitæ tandem immissa, sublimentur in crystallinam compagem: quod quin ita futurum sit, modò dextrè operatus fueris,

ris, ac ignem debitè rexeris, dubium nullum relinquitur.

Hic *Mercurius sublimatus corrosivus*, licet, *intra* corpus simpliciter sumptus, maximè *venenatus*, & summè *causticus* sit; absque tamen emolumento ac usu in Medicina non est, modò non intra corpus, tanquam vi causticâ suâ nocuus, propinetur: *externè* verò adhibitus, suis non destitutus est virtutibus: *in ulceribus* præsertim *Venereis*, *sordidis*, *crustosis*, *maximam præstabit operam*, *aquis mundificantibus injectus*. *In gonorrhæa diuturnâ ac virulentâ curandâ*, *injectionibus ac liquoribus aloëticis modicè immixtus*; *item ungentis & emplastris*, *pro excrescentiis absumendis*, *suas meretur laudes*.

Nec desunt tamen audaculi, qui & intra corpus, lue Venerea infectis *Mercurium corrosivum simpliciter sublimatum* propinant, in aqua simplici simpliciter solutum, tanquam magnum foret secretum: à quo verò ut quilibet sibi caveat, fideliter moneo. Quamvis enim & hi Medicastri speciosas adducant rationes: experientia tamen sæpe sæpius infelices monstravit successûs & effectûs; quos propriis usurpavi oculis. Proinde, ut & intra corpus sumendus *Mercurius sublimatus* vulgi salutaris existere possit, necessum est, corrosivos, ac malignosejus spiritûs, in sublimatione acquisitos, priùs contemperare, & vel penitus annihilare, & in aliud ens veluti convertere, aut penitus ab eo segregare. Quod ut debitè fiat, & ex hoc *corrosivo Mercurio* multum noxio, dulcis efficiatur, benignus, ac salutaris; sublimatum dulcem experti Chymici ac Medici invenêre: qui quâ ratione, vel modo, legitimè parandus, *Animadversiones nostræ*, *pag. 461.* luculenter declarant; quas B. L. consulat.

Virtutes Mercurii dulcis notissimæ sunt. Non solùm enim in Venerea lue, proprietate substantiæ suæ, specificum remedium est; verùm etiam in morbis chronicis, catharticis, aut pharmacis aliis admixtus, magna præstat. Dosis est scrupulus unus, drachma semis, ad drachmam unam.

Ut is tamen magis benignus, omnisque pravitatis expers, ad internos usûs reddatur; abluatur porrò, seu edulcoretur, *Mercurius* hic *dulcis*, priùs, super porphyrite, in pulverem subtilem tritus & levigatus, quaternâ aquæ calidissimæ affusione; ac leniter iterum exsiccetur. Hunc probè *lotum ac edulcoratum Mercurium*, *Mannam Mercurii*, *aut Metallorum*, appellare consveverunt; quo securè ac tutò utimur, sine salivationis periculo; nisi corpus antea ad ptyalismum ac salivationem dispositum, & materiæ copiosæ affluxus illam causaturus sit.

Mercurius sublimatus rubeus dulcis, quem *Arcanum Corallinum* vocant, & *Laudanum Mercuriale metallicum*, describitur à Clariss. *Schrödera*, lib. 3. pag. 408. duobus modis: qui ibidem videri possunt. Sit tamen ex his duobus alter dilucidandus, & cum suis manipulationibus hîc descriptus, talis:

Extrahatur Sal ex capite mortuo Aquæ fortis, quæ ex æquali parte Vitrioli & Nitri destillata fuerit. Hujus Salis accipe uncias quinque vel sex, eique superimprimatur, sub continuâ agitatione, per corium vervecinum,

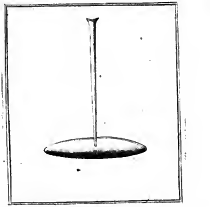
Mercurii vivi purgati uncia una semis, vel unciæ duæ:

conterendo diu in mortario vitreo, vel in patina lignea, quousque Mercurius vivus non ampliùs conspiciatur. Hinc sublimetur in alembico gradatim, modo supra exactè edocto: & ascendet primò luteus; secundò croceus; tertiò rubicundus sublimatus: quem separatim servabis, reliquis cum pauculo vivo adhuc Mercurio separatis. Et hæc operatio spatio 24. horarum vix absolvetur. Dosis gr. iij, iiij, & v. in lue Venerea.

PRÆCIPITATIO MERCURII.

Nunc porrò *Præcipitationem Mercurii* quod attinet, quæ meritò sublimatum, vel sublimationem, subsequitur; illa multipliciter fieri assolet: *vel* enim *Mercurius vivus* per se, nullâ penitus peregrinâ aut heterogeneâ re admixtâ; *vel* etiam adjunctis metallis, præcipuè verò *Auro*, solâ Vulcani benigni operâ; *vel* etiam cum aquis fortibus corrosivis, præcipitatur. *Præcipitatio* verò, quæ *per se* & *cum Auro* etiam, solo ignis moderati regimine, peragitur, *præ reliquis* (me judice) *amplectenda est*. Sub hâc

hâc enim actione & præcipitatione non vulgaria latitare arcana, ipsa nos docet natura. Clarissimus *Schröderus* varios præcipitationis modos collegit, *suæq. Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ, lib. 3. cap. 15. pag. 399. & seqq.* inseruit: interque illos pariter præcipitationem *Mercurii* per se dextrè descripsit; quem ipsum & ego supra, *cap. de Auro*, indigitavi. Cùm autem instrumentum hoc vitreum, seu *Phiala*, ad hunc laborem, seu præcipitationem, necessaria, tam exactè describi nequeat: Ideam ejus ære incidi, atque, hîc impressam, ob oculos poni curavi; quæ talis:

Phialæ igitur huic immittantur *Mercurii vivi*, decies cum sale & aceto loti, ac toties per corium expressi, unciæ tres vel quatuor, juxta magnitudinem nimirum *Phialæ*, ut ejus fundum solùm *Mercurio* operiatur, ad æquilibrium exactè in arenam collocatæ, ne *Mercurius* in unam *Phialæ* partem confluat, sed æquabiliter fundum tegat. Subdatur postea ignis lentus, qui progressu temporis nonnihil augeatur, donec *Mercurius* in pulverem rubicundissimum præcipitatus sit: quod plerumque sex septimanarum, aut duorum mensium, spatio, si continuatâ serie ignem debitè rexeris, ne violentus nimis, nec admodum etiam debilis existat, absolvetur.

Virtutes præstantissimi & rubicundissimi Pulveris hujus Mercurialis haud exiguæ sunt, diaphoretica potiùs, quàm purgantes. Luem Veneream eradicat; lumbricos enecat; febresq., repetitâ suâ exhibitione, paucolorum granorum pondere curat. Qui verò eundem *Præcipitatum* præstantiorem reddere conatur, modo sequenti procedat:

PRÆCIPITATUS SOLARIS.

℞. Auri purissimi, per Antimon. purgati, unciam semis, vel drachm. quinq.,

Mercurii virginei purificati, & per corium sæpius expressi, uncias duas,

seu, loco hujus,

Mercurius, septies cum Regulo Martis stellato, & Luna subtiliter limatâ, sublimatus substituatur.

Fiat amalgama, uti moris est, in crucibulo, igne moderato, Aurum candefactum in Mercurium actu calidum projiciendo. Hoc amalgama toties lavetur aceto & sale, quousque nulla ampliùs nigredo conterendo & abluendo conspiciatur: hinc siccetur, &, si fieri possit, per telam raram prematur. Huic amalgamati loto, & probè mundificato, porrò adde

Præcipitati superioris rubicundissimi, per se facti, uncias duas.

Conterantur diu multumque in matracio vel mortario vitreo, quoad benè unian-tur; immittanturque phialæ planæ, (antea ostensæ) vel ovo etiam Philosophorum Hermeticè clauso, ac per gradus ignis denuò ad ficcitatem & summam rubedinem reducantur. Et hic demum Præcipitatus præstantissimus erit; fine ullo corrosivo factus; solius naturæ opus, & medicina ad multorum morborum extirpationem efficacissima. Sapientibus pauca hæc sufficerint. Sub iis enim haud facilè obvia aut vulgaria latent Naturæ arcana. Qui verò in rerum naturalium cognitione exercitatus Medicus est, expertusq; in laboribus Chymicis; is facilè ad altiora, assiduis laboribus, & hâc manuductione reali, Naturam semper imitando, pervenire poterit. Quis enim alius, nisi exercitatus Chymicus & Philosophus, sibi persuadeat, quòd in spirituali hoc corpore, aut spiritu corporali, seu aquâ minerali fluidâ candidissimâ, tanta rubedo, sanguinis instar, occultata lateat, soloque moderati caloris fotu, absque ulla violentiâ, calcinatione adhibitâ, ac sine ulla rerum aliarum additione, in conspectum & apricum produci possit? Adeoque in se ipsâ hæc mineralis aqua frigida & sicca est extrinsecus; calida verò & humida intrinsecus. Habet in se omnia, omnes colores in illa latent, volatilis est simul & fixa, et constans; proprii interitûs faber, quin & resuscitationis autor & artifex, dummodo talem nanciscatur Magistrum, qui inter prudentiæ terminos naturæ obicem non opponat; ejusdem æmulator, non Tyrannus ac hostis. Sed hæc per transennam. Ad alia, licet inferioris conditionis his, medicamenta, usualia tamen, digredior. Et cùm in præcipitatione Mercurii versemur, necessum est, simplicis & communioris Præcipitati præparationem indigitare, qui fiat: solvendo Mercurium vivum purgatum in Aquæ fortis suff. quant. abstrahendoque illam à Mercurio tribus cohobiis, semper recenti aquâ forti reaffusâ. Hunc, pluresque alios præcipitatos pulveres Mercuriales, idem Clariss. *Schröderus, loco citato*, describit: inter quos etiam *Præcipitatus Corallinus* est, qui eâdem normâ ac viâ, quâ superior simplex Præcipitatus, apparatur, spiritum saltem Nitri, pro dissolutione Mercurii, & repetitâ quaternâ cohobatione, spiritu eodem recenti semper affuso, loco aquæ fortis, substituendo. Præ cæteris item variis, ibidem descriptis, processibus, decimus illorum mihi arrisit; *Præcipitatus* nimirum *albus, S. Closs. Vomitivo-Catharticus*: nec non duodecimus, *Præcipitatus incarnatus cum urina sani hominis: Aurum* porrò *vitæ Closs pag. 404. lib. 3. cap. 15.* qui ibidem omnibus conspicui prostant.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS LUTEUS IN MOMENTO.

℞. Mercurii sublimati corrosivi q. pl. Solvatur, ebulliendo parum, in aquæ fontanæ s. q. vitreo tamen aut terreo in vase. Solutio filtrata præcipitetur cum *oleo Tartari* per deliquium facto, ac guttatim infuso. Præcipitatus Pulvis aquâ effusâ & decantatâ, sæpiusque recenti aquâ reaffusâ, edulcoretur, donec nulla acrimonia sive salsedo gustu amplius percipiatur: *Pulvis*, qui remanet, insipidus, siccetur, usuique asservetur.

Ad Ictiritiam sanandam, obstructionibus reserandis, ac febribus diuturnis curandis, efficax est. Dosis sit à gr. iiij. vel v. & vj. in Theriaca, semel vel bis in hebdomade exhibita.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

℞. Mercurii vivi purgati uncias quatuor, solvatur in Aquæ fortis suff. quantit.

Solutione superinfundatur aqua salsa (de sale communi) quousque totus Mercurius præcipitetur in forma pulveris candidi; quem edulcora, sicca, ac usui Medico asserva.

TUR-

TURBITH MINERALE.

EST *Mercurius* communiter etiam *cum spiritibus vitrioli & sulphuris præcipitatus*; uti supra, cum aquâ forti, ac spiritu nitri, præcipitationes edoctæ sunt: fiuntque ut plurimùm pulveres flavi, qui probè edulcorandi, & lenissimè calcinandi sunt. Quomodocunque igitur apparentur, unam fere eandemque indolem ac virtutes sapiunt.

TURBITH MINERALE RUBRUM IN MOMENTO.

℞. Mercurii præcipitati rubri simplicis unciam unam semis,
cui superaffunde
Olei Tartari per deliquium facti tantundem.

Digere per unum alterumq; diem; hinc, aquâ simpl. affusâ, edulcoretur, parumque lenissimo igne calcinetur: ultimò spiritus vini rectificatissimus, super ipsum accensus, conflagret, ac Pulvis usui reponatur: *cujus dosis gr. v. vj. ad viij.* Vel sequentem tibi modum ostendo:

℞. Mercurii legitimè sublimati unc. duas,
solvatur in
Aquæ simplicis, aliquot guttulis saltem
Olei sulphuris acuatæ, s. q.

Solutio filtretur per chartam, ac uno alterove die leni calore digeratur: tandem
Olei Tartari per deliquium facti s. q.
guttatim instilla, ut præcipitetur Pulvis rubeus; qui ab aquâ separandus, edulcorandus aquâ sæpius affusâ, ac usui asservandus est: *ad morbos Venereos perutilis. Cujus dosis gr. iiij. v. vj. & viij.*

PANACEA EX MERCURIO.

℞. Mercurii dulcis, seu, uti vocant,
Aquilæ cœlestis uncias sex,
Reguli Antimonii ritè parati unc. tres:

Misceantur exactè, & in pulverem, super porphyrite diu conterendo, redigantur: quibus dein, cucurbitæ vitreæ immissis, superaffundantur
Spiritûs Vitrioli opt. unciæ tres:
digerantur triduo, vel quatriduo, circiter, in cineribus calidis: deinde ex arena destilletur & abstrahatur tota humiditas phlegmatica aquosa, ad siccitatem pulveris, vel massæ: cui, in pulverem redactæ,
Spiritus vini Tartarisatus
superaffundatur, extrahaturque *Tinctura*, reperitâ ejus affusione & decantatione, quousque nulla ampliùs rubedo appareat. Spiritûs tincti omnes in M. B. ad siccitatem Pulveris rubei abstrahantur; qui asservetur. *Dosis ejus est gr. iij. iiij. ad v. in morbis diuturnis chronicis sanandis, obstructionibus reserandis, & febribus abigendis: item in melancholia hypochondriaca, ictteritia, & lue Venerea curanda, efficax est remedium.*

MERCURIUS DULCIS SOLARIS.

℞. Mercurii dulcis, iteratis sublimationibus candidiss. facti, uncias duas,
Croci Auri nostri dextrè parari unciam semis.

Misceantur exactè contritione diurnâ super porphyrite lapide. Hinc phialæ planæ, (uti supra) immissa, calore arenæ per mensem, & ultrà, moderato igne in Pulverem rubeum convertantur. *Hac est Medicina præstantissima in morbis è Lue Venerea obortis; febribus item diuturnis curandis, & cordi roborando, efficax. Dosis à gr. viij, ad x. & xv.*

OLEUM MERCURIALE.

PLures inveniuntur, *Oleum Mercurii* parandi, processûs & modi, qui tamen unam fere eandemq; redolent prosapiam, manipulationibus saltem à se invicem discrepantes. Et licet ejusmodi Liquores *Olei Mercurii veri* nomen vix mereantur; nihilominus, cùm non parum de Mercurio participent; unum atque alterum eorum adstruam, & quidem *ex Notis & Animadversionibus in Poppium, Clar. D. Agricola, huc tractos: & sunt tales:*

℞. Stanni puri Anglici libram unam:
hoc liquefieri sinito in crucibulo, igne moderato: cui adde
Mercurii vivi calefacti tantundem,
ut amalgama fiat: quod multoties cum sale & aquâ calidâ lavetur, quoad omnis nigredo & impuritas ab eo ablata, ipsumq; albicans,

cans, &, nivis instar, candidum appareat. Hinc siccetur, inq; Pulverem redigatur: cui porrò adde

Mercurii sublimati libras duas.

Misceantur exactè, multum conterendo in mortario vel matracio vitreo. Hac deinde mixtura collocetur super laminam ferream, & loco humido, vel aëri, exponatur, quo in liquorem resolvatur, & in suppositum vitrum, unà cum Mercurio vivo currente, ruat. Liquor hic resolutus, separato ab eo Mercurio currente vivo, cucurbitæ vitreæ immittatur, & in M. B. leni calore dephlegmetur, liquore crassiore in cucurbita superstite, qui tandem, post XIV. dierum in Balneo digestionem seu macerationem, retorta parva vitrea infusus, igne arenæ totus in vas recipiens præpositum gradatim pellatur, ultimò igne adaucta fortissimo. Et prodibit Liquor, seu Oleum dulce, præstans in affectibus externis; utpote Cancro, Lupo, Fistulis, aliisq; sordidis & exedentibus Ulceribus sanandis efficax.

Utuntur porrò nonnulli hoc Oleo, seu Liquore, ad alios labores Chymicos; ac magni quid, in solutionibus Auri, aliorumq; metallorum, sibi promittunt. Cuique de his suum esto judicium.

Ipse Autor prænominatus, Clariss. Agricola, ex Venere, seu Cupri laminis beneficio hujus liquoris, tanquam Menstrui, Sulphur, seu Tincturam rubicundissimam, extrahere *docet;* cupri laminis dealbatis, seu sulphure & colore suo rubeo spoliatis, in residuo manentibus; quam deinde Tincturâ, ad dimidias destillando, abstrahere; residuum verò in salem viridem crystallinum concrescere satagit. Hocq; Sal (*loquor Chymicis, non Grammaticis*) seu Vitriolum, phialæ immissum, igne gradatim aucto, variantibus per se coloribus, sensim in rubicundissimum Pulverem subdulcem figere præcipit. Sit igitur fides penes Authorem.

Aliam præterea Olei, seu Liquoris, Mercurii saccharini præparationem prædictus addit Author; quæ talis:

℞. *Mercurii sublimati dulcis, &*
Sacchari Cand. ana libram unam.

Misceantur exactè conterendo in pulverem, retortæ vitreæ deinde immissa, destillentur per gradus ignis in vas præpositum recipiens; & prodibit Liquor Mercurialis præstans, interno ac externo usui destinatus: in morbis præcipuè ex Lue Venerea obortis.

LIQUOR ALIUS, seu OLEUM MERCURIALE.

℞. Mercurii legitimè, proprio Marte, uti supra edoctum, sublimati, uncias sex,
Sacchari Saturni legitimè etiam parati tantundem.

Mixta exactè, & in pulverem redacta, immittantur retortæ vitreæ, ac ex arena, servatis ignis gradibus, præmissoque recipiente, destillentur; & prodibit Liquor albicans dulcis, omni corrosione seu acrimonia expers. Residuæ in retorta massæ nigricanti, in pulverem priùs redactæ, suum proprium affundatur Oleum destillatum, & peractâ digestione leni B. M. per octiduum circiter, denuò ex retorta, observatis gradibus ignis, destillentur in Oleum flavum: quod servetur, cùm ad internos, tum externos usûs haud inefficax. Quæ plura & haud spernenda, aut levia, de hoc Liquore Mercuriali prædictus Clar. *Agricola, cap. de Mercur.* producit, B. L. ipse revolvere, ac usui proprio applicare potest.

OLEUM ALIUD MERCURII DULCE.

℞. Mercurii cum Vitriolo & sale fuso sublimati q. s.
solvatur, quantum fieri potest, in Spiritûs vini ad summum rectificati, & ab omni phlegmate liberati,

Factâ solutione aliquali in Alembico, apposito capitello cæco, per mensem circiter putrefiant in fimo equino, vel M. B. lenissimo calore: qua peractâ putrefactione, abstrahatur *spiritus vini* in M. B. hoc abstracto ad Oleitatem, residuum urgentiori igne in arena, ex retorta vitrea parva, in aliud vas recipiens pellatur: prodeunte liquore dulci Mercuriali. *Ad Lupum, Cancrum, & Ulcera sordida antiqua persananda utilis.* Keslerus.

AQUA

AQUA MERCURIALIS.

Primò destilletur Aqua Stygia, seu Fortis, ex Vitrioli ad flavedinem calcinati,

Nitri purissimi & purificati, ana libris duabus;

additâ

Aluminis usti, seu strenuè calcinati, librâ unâ.

Aqua hæc studiosè asservetur, aut in aquam Regiam convertatur, adjiciendo

Aquæ hujus Stygiæ libræ uni,

Salis Armoniaci, per solutionem & coagulationem purificati, uncias duas.

In hâc aquâ Regiâ, cucurbitæ vitreæ & oblongæ immissâ, dissolvantur

Mercurii, cum vitriolo & sale communi tantùm, juxta mod. *n. in Animadvers.* indigitatum, studiosè sublimati, unciæ sex.

Pedetentim, ac per vices, & in cineribus, lenissimo calore digerantur, donec Mercurius sublimatus totus sit solutus (si tamen, pro dissolutione dicti Mercurii sublimati, non suffecerit Aquæ Regiæ libra una, effundatur, quod solutum; residuo verò, nondum dissoluto Mercurio, recens Aqua Regia affundatur, donec totus solvatur.) Hæc solutio Venerem ad instar Lunæ dealbat: peractâ verò solutione, immittatur illa phialæ oblongæ, superiùs Hermeticè sigillandæ, ne quid exspiret; & in fimo equino, vel alio calore humido Balnei, tribus circiter septimanis putrefiat, donec fæces fundum petant, aqua verò supernatans clara, cæruleo colore appareat. Quo viso, & fæcibus separatis, fiat destillatio aquæ Mercurialis in cucurbita vitrea, suo capitello munita, ac præposito vitreo recipiente, & quidem ex arena, observatis ignis gradibus, donec tota aqua limpida & clara exstillârit; quam studiosè, in vitro forti ac probè clauso asservato. Præstantissima siquidem, ad corpora Metallorum & Mineralium in primâ sui materiam dissolvenda. Observetur tamen, quòd, in aquæ hujus destiliatione, guttulæ non decidant continuâ serie, sicut in aliarum aquarum destillatione contingit. Præterea *notandum venit*, aquam hanc Mercurialem non solvere corpora metallorum aut mineralium simpliciter in aquam; sed in viscosam illa convertere materiam, à communi solutione longè diversam.

AQUA MERCURIALIS ALIA.

Primò seligatur arena pura ex fluminibus, eaque abluatur sæpius in patinâ larga, quousque omnis limosa impuraque terra decesserit, & aqua limpida denuo effluxerit. Hujus

Arenæ lotæ accipiatur libra una, vel libra una semis,

Mercurii, uti supra, cum vitriolo & sale tantùm sublimati, libra una:

Misceantur exactè, conterendo diu in mortario lapideo, immittanturque retortæ vitreæ, ac in arena, igne etiam suppressionis, scilicet ignem infra & supra retortam admovendo, destilletur spiritus fortissimus, fumum continuò exspirans: qui in vitro forti asservandus; mutando tamen vitrum singulis mensibus. Cùm enim aqua hæc diu in uno eodemque vase asservata fuerit & detenta; illud confringit, & sic incassum abit.

Hujus, & similium Aquarum Mercurialium, tantus in Medicina usus non est; quin potiùs ad alios labores Chymicos, solutiones Metallorum, Auri præcipuè & Argenti, volatilia illa reddendo, quò facilius per alembicum trahi possint, adaptentur.

AQUA MERCURIALIS ALIA: RUDOLPHI IMPERATORIS S. M. ADSCRIPTA, EX COMMUNICATIONE KELLÆI.

℞. Calcis vivæ albiss. libras quatuor: Immittantur ollæ vitreatæ, & superfusâ aquâ fervidâ, ad supereminentiam unius spithamæ, leniter coquantur: protinus autem, & inter initia ebullitionis, injiciantur successivè

Salis Armoniaci libræ duæ:

factâ ebullitione leni, spatio unius horæ, filtretur aqua calcis salsa per chartam em-

poreticam, & in sartagine ferrea evaporet ad siccitatem salis, qui, in humido loco, in liquorem denuò sponte suâ resolvatur.

Hujus Liquoris Oleosi accipe libram unam, & in eo dissolve

Mercurii sublimati inferiùs edocti, & super porphyrite subtilis. triti, libram semis:

digerantur & putrefiant in cucurbita probè clausa calore balnei, vel fimi equini, duabus vel tribus circiter septimanis. Tandem solutioni huic adde chartæ emporeticæ aliquot folia, vel integrum librum, ut totaliter imprægnetur, & in massam convertatur: quo facto, & agglutinato cucurbitæ capitello, præmissoque recipiente, destilletur ex arena, inter initia lenissimè, ad totalem usque Aquæ dulcis prolectionem. Remoto deinde recipiente, eum aqua egressa, & alio vitro protinus agglutinato, igneque per gradûs adaucto, excipiatur aqua Mercurialis separatim, tamdiu ignem continuando augendoque, donec nil ampliùs prodeat. Aqua tandem prolecta rectificetur, & ad ulteriores usûs studiosè asservetur, in vitro quidem forti, oleo Terebinthinæ intrà oblinito ac iterum siccato, ne brevî, ab aqua Mercuriali veluti dissolutum, rumpatur, & tertæ Aqua dicta commendetur.

Varium atq; præstantem hujus Aquæ usum esse, *ferunt*, gemmis impuris clarificandis, eatundemq; Tincturis etiam exaltandis destinatum: *unde* adamantem fuscú aut flavum illustrare; saphiro nitorem adamantis & diaphaneitatem conciliare, *asserunt*: extrahere porrò & elicere sulphur & animam metallorum omnium, &, juxta speciem sulphuris metallici extracti, gemmas sui coloris, immersas proprio imbuere colore, aut colorem earum magis intendere: *utpote* solutionem Lunæ fixæ hâc aquâ factam, seu extractâ, saphiros albicantes, pallidos, ipsi injectos seu immersos, efficere, uniusmensis spatio, cyaneo cœlestinoq; colore resplendentes; rubinos, solutione Martis; smaragdos, solutione Veneris; margaritas orientales impuras, vel immaturas, solutione matris Perlarum, vel etiam sola aquâ hâc Mercuriali, purificari ac perfici. Verùm relata saltem refero. Qui curiosiùs ea experiri voluerit, paucis expensis, laboribusque exiguis, illa effectui dare ac experiri poterit. Licet enim in omnibus voti suicompos non sit futurus: in solutionibus saltem metallorum & mineralium non in-cassum laborabit, aut operam ludet: quod L. B. præmonitum volo.

MERCURIUS SINGULARITER PRO AQUA PRÆDICTA MERCURIALI SUBLIMATUS.

℞. Mercurii vivi probè purgati uncias quatuor,

solvatur in

Aq. fortis recenter factæ unciis XVI. Factâ solutione, abstrahatur aqua fortis ad siccitatem Mercurii, inq; formam massæ: hine statim sublimetur vel per se, vel addito sale decrepitato; & sic, ad aquam prædictam Mercurialem, Mercurius dextrè & sublimatus, & paratus erit; quem etiam aliis laboribus accommodare licet.

Pro Coronide, ac fine Capitis hujus, nonnulla de famoso ac tantopere decantato Liquore ALKAHEST (summo Doctissimi Helmontii secreto) superaddere libet, tanquam conceptis ad Praxin nondum redactos: de quo Liquore prædictus van Helmont, *in Progymnasm. Meteori, pag. 70.* haud pauca disseruit; quæ B. L. revolvat, ac his sua addat experimenta. Sint autem talia:

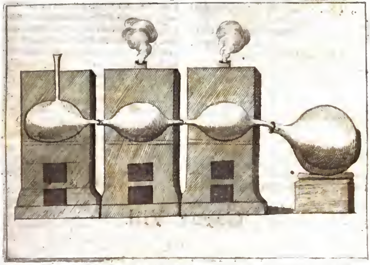
Primò paretur Alcali ex calce viva & sale tartari, cementando salem tartari cum calce viva, vel eoquendo; & denuò elixiviando illum eum aqua simplici, ac iterum ad siccitatem, evaporare sinendo aquositatem, redigendo. Et hujus Salis larga satis copia paretur.

Secundò, cum illo ipso Alcali teratur Mercurius vivus, in mortario lapideo nonnihil calido, donec nil ampliùs de Mercurio conspiciatur; impositis hisce protinus vitreæ retortæ, pellatur Mercurius, igne adhibito, in vas recipiens. Hæc operatio sæpius ac multoties repetenda, donec Mercurius limpidissimus, & verè spiritualis, appareat.

Tertio: Apparato Mercurio, & ad summam spiritualitatem redacto, instituatur ejus destillatio per tres invicem luto bono

ponè rectissimè connexas retortas, prout figura, hic æri incisa, & appressa, exhibet: quarum prima supernè habeat canalem, extra fornacem prominentem, per quam Mercurius dictus successivè, & per vices, injici possit: quælibet autem retorta habeat ad id opus exstructam fornacem; uti omnia hìc inferiùs conspiciuntur. Mercurius, qui vivus, unà cum aquositate, transit, de novo injiciatur primæ retortæ, per suum canalem, donec ferè totus in aquam versus sit.

Figura Instrumentorum:

Quartò; immittatur Aqua hæc Mercurialis phialæ oblongæ, cujus sexta, vel octava pars saltem sit repleta; & phiala per aliquot menses in fimum equinum collocetur, donec tota aqua in spumam conversa fuerit: quo viso signo, continuetur putrefactio usque dum spuma evanescat; & liquor in fundo phialæ denuò conspiciatur: qui tandem, semel atque iterum per retortam, ex arena rectificatus, studiosè asservetur. Plura de hoc Liquore ex prædicto Helmontio petantur.

DE CINNABARI.

AD Mercurium *Cinnabaris* jure merito, cùm *Naturalis*, seu *Nativa*; tum *Artificialis*, sive *Factitia*, referenda. Quemadmodum enim ex *Cinnabari nativâ Mercurius vivus currens, sincerus & purus*; sic ex *Mercurio vivo*, reciprocè, *Cinnabaris factitia* facilis paratu est. Cui itaque volupe fuerit, ex *Cinnabari nativâ*, vel etiam ex *Cinnabari Antimonii*, Mercurium conficere currentem, ad ulteriores labores vulgari præstantiorem; modo sequenti procedat:

℞. Cinnabaris nativæ rubicundiss. Hungaricæ, aut etiam Carynthiacæ, libram unam:
cui, in pulverem subtilem tritæ, adde
Limaturæ ferri, seu Chalybis, uncias octo, vel decem,
Calcis vivæ uncias sex.

Mixta humectentur nonnihil pauculo aceto destillato, immittanturque retortæ vitreæ, ac igne aperto, per gradûs aucto, expel-

expellatur Mercurius in vas recipiens præpositum, aquâ frigida semiplenum. Mercurius prolectus, separatus ab aqua, per corium semel atque iterum cogatur: qui vulgari præstantior erit, præsertim si, repetitis sublimationibus, purior reddatur, tum etiam, additione quorundam mineralium, animetur; modo sequenti scilicet:

℞. Mercurii, puri, studiosè è Cinnabari nativâ extracti,
Reguli Antimonii Martialis stellati, ana libram unam,
Argenti limati libras duas:

quibus probe mixtis ac amalgamatis, sublimetur Mercurius igne aperto, per retortam, & pellatur in vas recipiens præpositum, aquâ ad mediam partem repletum. Et hæc ipsa *Mercurii sublimatio*, seu *destillatio*, à speciebus prædictis octies, vel decies, repetatur, singulis vicibus *Mercurium* siccando, ac per corium trajiciendo. Sic Mercurius, ut Aquila, liberè volabit, à metallis & mineralibus animatus, spirituosus, nec non purus ac limpidus factus; æthereoq; colore fulgidus apparebit. Hunc Mercurium non immeritò Philosophicum dixeris, qui Solem & Lunam in primam sui materiam revocare, & spiritualia rursus efficere potis est, servatâ seminali virtute, ac radicali humiditate. Et hæc, citra parabolas, veritatis avidis Studiosis dicta sufficiant.

Ad *Cinnabarim factitiam Artificialem* nunc revertor; quæ paratur *ex Mercurio vulgi currente, & sulphure communi ac puro*; liquando nimirum sulphuris uncias quatuor, immiscendoque illi Mercurii uncias octo. Ex hac mixturâ, beneficio sublimationis repetitæ, nancisceris Cinnabarim Artificialem Officinarum. Cujus exactam etiam descriptionem Clariss. Schröderus, *in Pharmacop. sua Medico-Chymica, lib. 3. c. 15. pag. 409.* tradit; quæ ibidem videatur.

Oleum Corrosivum Mercurii, & Antimonii, quod *Butyrum Antimonii* vocant, unà cùm Mercurio vitæ, qui & ipse Antimonio sua debet primordia, ad proprium Caput, *de Antimon.* destinavimus.

Caput VIII.
De
ANTIMONIO.

Jam ad finem perductis *Metallis*, & absolutis medicamentis usualibus ex iis, ad alia, minùs talia, *semi-Metalla* seu *Mineralia*, dicta, progredi, atq; etiam horum nobis salutaria & proficua medicamina describere, Mantissæ inserere, & Lect. B. communicare, juris esse existimavi. Quapropter ab *Antimonio*, seu *Stibio*, tanquam cætera mineralia præstantiâ & virtutibus medicinalibus antecellente, auspicaturus; illico ad salutaria, ex hoc subjecto remedia adstruenda me accingam: quæ etiam, absque fuco atque hyperbolicâ obscuritate, præmissâ priùs *Antimonii* definitione, etymo, genesi, loco natali, atque facultate, fideliter allaturus sum.

Est autem *Antimonium* corpus minerale, metallis cognatum & proximè adnascens, eò quòd ex iisdem (quibus & Metalla) principiis, in visceribus terræ, conflatum sit: pro majori nimirum sui parte, ex *sulphure* inflammabili, tum etiam fixo, solari, & puro: *Mercurio* metallico sulphure minùs copioso; & *salis* parte minimâ, constans; ita, ut censendum sit, Archeum terræ hoc, tanquam ex principiis superfluis metallicis indigestum, corpus ad latera perfectorum metallorum collocasse, in rudem hanc massam conflasse, & veluti ad altiora metalla generanda segregasse: quod tamen, accedente semine & spiritu metallico, in metallum tandem perfectum efformari & transire possit. Etenim experientiâ constat, & avito Majorum

Ma[...]m usu confirmatum est, *Antimonii minera*, per incerationem & macerationem salsarum & lixivialium aquarum, ac liquorum, ita maturari, ut pro haud exiguâ sui parte in perfectissima metalla, *Aurum* & *Argentum*, transmutari possit. Cujus rei ipse testis oculatus & arbiter fui Claudiftori, Anno 1643. ubi Venerandus Senex ac Medicus, Dn. *Adamus Zunnerus*, nonagesimum quartum illo tempore annum agens, hæc propria experientiâ, & quotidie, haud exiguo substantiarum suarum augmento, comprobavit.

Variis, ab antiquis & recentioribus Chymicis, *Stibium* insignitur nominibus. *Lupum* enim nonnulli, à devorando; quòd cuncta metalla devoret: *Proteum* alii; quòd in varias figuras & colores diversos sese transmutari sinat; *Radicem* quidam *Metallorum*; quia omnibus adjacet metallis: *Saturnum* item *Philosophorum*, & *Magnesiam Saturninam*: *Leonem rubrum*, Paracelsus: *Orientalem* verò *Leonem*, Basilius ænigmaticè indigitare & appellare solebant.

Delectum, *& valorem*, *Antimonii* quod concernit: illud præ omnibus amplectendum, quod ex Auri & Argenti fodinis eruitur, adeoque *Hungaricum*: & quod ex *Transylvania* venit, præ aliis palmam retinet; eò quòd illud principiis purioribus, *Sulphure* præsertim, & *Mercurio*, à spiritu & semine Auri & Argenti veluti impraegnatis, gaudeat. Unde ab omnibus etiam Spagyris & Chymicis, ad suos labores, diversaque ex eo conficienda, præparandaque medicamenta; expetitur: imò ad longinquas regiones & oras non exiguis defertur expensis; & summè desideratur. Striis scintillantibus & splendentibus longis utplurimùm præditum est, quando nimirum jamdum igne fusum, & (uti solet) in massam pyramidalem redactum est.

Nativum Antimonium verò aliquando purum & putum particulatim, majoribus, minoribusve frustulis eruitur: nonnunquam saxis & lapidibus aliis montanis commixtum & adnascens, majori mole reperitur. Illud etiam, quod è veris Aurifodinis effoditur, & maculis rubescentibus conspersum ac conspicuum est, ab omnibus expertis Chymicis probatur.

De *Viribus*, ac *Virtutibus*, *Antimonii* multa inferenda essent, explanandumque; utrum hoc tam exitiale venenum sit, uti nonnulli inexperti Osores illud allatrant, atque divulgant: num è contrà salutare Naturæ productum, quod humano generi, vel in substantiâ usurpatum, aut exinde derivatis ac dispensatis remediis, magnum sit antipharmacum. Verùm, cùm omnia hæc, & ad amussim, Clarissimus Quercetanus, *cap. 11. de Antim. p. 673.* explanarit, adductis insimul aliorum, cùm Antiquorum, tum Recentiorum præclarissimorum Virorum sententiis: idcircò hoc onere ac censurâ hâc meritò supersedeo, eaque sicco quasi transeo pede, ne & acta agere, & dextrè jam descripta describere videar. Eò igitur B.L. ablegatum volo, ubi omnia & scitu digna, & necessaria, ad unguem exarata offendet ac deprehendet. Hoc unum adverterim ego; eos solummodò relegare *Stibium*, ac contemnere, seu cum reliquis venenis repudiare, quibus angusta domi suppellex ac scientia, & qui Philosophiam suam, rerumque naturalium scrutinium, obiter saltem ac tumultuariè comprehendere. Quid igitur mirum, extra limites prosilire, quibus tam limitatum est judicium? Quo tamen non obstante. ipse ego nonnullos, qui ab *Antimonio* abhorrent, illudque pro deleterio habent, excuso: Periculosæ enim plenum opus aleæ est, ignoto sese concredere pharmaco, cujus virtus & energia adhuc desideratur. Quare qui genium ac indolem, vires, & actiones, *Stybii* dilucidè non penetravit, fugâ sibi consulat potiùs, quàm ut temerè illud amplectatur aut assumat, nec obvio cuique Chymiastro & fumivendulo, talia offerenti, se concredat. Est enim *Antimonium*, (ut & nonnulla vulgariter ex eo parata remedia violenta) tanquam culter in manu pusionis, aut ensis bifidus in dextra stulti; quorum multi propriâ dementiâ intereunt: cùm interim innumeri vitam & sanitatem sibi per *Antimonium* vindicent, & deploratos ac chronicos morbos profligent; ubi dextrè

dextrè à Spagyris paratum, cauteq; fuerit propinatum Et verò ipsi cæteroquin Chymiæ pertæsi, aut ignari, suffragari cogerentur, eximias dotes, & arcanas vires, contra diros morbos, in *Antimonio* latere; si illud crudū, saltem in minutas particulas confractum, ac in petiā ligatum, citra torturas, quas Processûs indigitant, aquosis saltē decoctis largiter superadderent; nequaquā verò ex vino propinarent. Tam enim abest, ut, taliter adhibitum, deleterii & noxii quid in *Stibio* deprehenderent; quin potiùs salutariter tam internis, quàm externis, usibus destinarent. Etenim hujus præscriptionis, & querelarum super *Antimonium*, ejusque vulgariter parata medicamenta, causa unica est, mala feriatorum hominum temeritas, atque audacia; qui sine discrimine, & cognitione, cùm ægri & morbi, tum remedii, talia, malâ fide, à quovis fumivendulo parata medicamenta Antimoniata, interno usui destinarunt; è quibus postmodum haud pauci funesti eventûs & casûs Tragici subsecuti sunt. Quorum certè malorum eventuum ipse ego multoties arbiter fui: uti in progressu, ubi de *Antimonio Diaphoretico* acturus sum, dilucidè explanabo. Verùm, quàm salutares è contra effectûs, & præsentaneas gravissimorum morborum medelas, tanquam à divina auxiliatrici manu promanassent, Antimonium, ejusque legitimè & dextrè parata medicamenta, ediderint, & præstiterint; hæc monstrant *Doctiss. Senis Rulandi*, tum & aliorum præclarissimorum Virorum, posthuma scripta, nec non viva testimonia. Quàm speciosâ quoque panegyri *Antimonio*, Clar. & Doctiss. *Matthiolus*, *Archiater quondam Cæsareus*, parentârit; hujus copiam sibi refert solertissimus Quercetanus, loco suprà citato. Quare lividorum, aut maleferiatorum hominum querimoniæ nequaquam memorantur, quin ad salubria, ex Antimonio, paranda remedia illicò descendam.

VITRUM ANTIMONII, SINE ADDITIONE.

PRimum omnium, & communissimum, quod arte ex *Antimonio* parandum venit, medicamentum, *Vitrum* ejus est. Hoc quomodo parandum, Clariss. Schröderus, *lib. 3. c. 17. p. 412.* describit. Ast, cùm in sufficienter explanatum sit, valdeq; intricatum, neq; illa additio salis commun[illegible] probanda; idcircò legitimam ejus præparationem, cum omnibus manipulationibus, hìc adstruam; quæ talis [illegible]

℞. Antimonii Hungarici opt. subtiliter [illegible] triti, qv. pl.

Hoc calcinetur leniter, in vase terreo plano & largo, & quidem sub camino, loco patulo, rudicula æneâ, (non ferreâ) continuò agitando, ne in grumos tam citò concrescat. Hoc si ultimò tamen contingat, & Antimonium (ut fieri solet) in grumos abeat; redigatur denuo in pulverem, &, (uti priùs,) in patina illâ planâ, continuo commovendo rudiculâ, super igne lenià calcinetur; & si iterum concrescat, tertiâ etiam vice, postquam iterum subtiliter tritum, antedicto modo calcinatio reiteranda: in qua non ampliùs, vel difficulter, conglobabitur; sed in gryseum pulverem, cineris instar, convertetur: qui tamen non diu, post peractam calcinationem, asservandus est, ne ab aëre attracto alteretur, ac ægrè postea perspicuitatem vel diaphaneitatem vitream nanciscatur. Propterea illicò, absolutâ calcinatione legitimâ, crucibulo immissus, igni fusorio tradendus est: sic spatio quadrantis, aut dimidiæ horæ perspicuitatem (quam subinde bacillo ferreo inserto, non diu autem intus relinquendo, explorare licet) mutuabit; quâ apparente, statim effundatur in pelvim cupream, & Vitrum erit pulcherrimum, repræsentans quasi Rubinum. Quòd si tamen (uti nonnunquam contingit) ad diaphaneitatem difficulter reducatur, injiciatur illis, dum adhuc in crucibulo liquatum, nonnihil Sulphuris communis frustulatim; prout in præparatione & purificatione Nitri, pro Lapide Prunellæ, fieri assolet, ut conflagret: quod illico *Antimonium* depurabit, diaphanumque *Vitrum* reddet.

Præterea quoque notandum est, quòd ferrea Instrumenta, quæcunque etiam illa sint, quibus cùm pro calcinatione, tum vitrificatione *Antimonii* opus, abarcēda & vitanda sint, si nimirū *Vitrum* perspicuum, & non scorias efficere, in votis sit. Unde superiùs, non abs re, & sine ratione, studiosè monui, ne saltem rudicula ferrea, pro exploranda diaphaneitate, crucibulo, & liquato Antimonio nonnunquam, & quidem

ter sæpiùs, immitti solita, diu intus demoratur, sed protinus qualibet vice extrahatur; ne & ipsa ab Antimonio, pro parte saltem ejus immersa, absorbeatur, quemadmodum aliàs omnia metalla, præcipuè ferrum, *Antimonium* devorat) &, loco vitri, tandem scoriæ, Reguli instar, efficiantur. Hinc etiam vas illud terreum, seu patina larga plana, in quâ *Antimonium* calcinandum, ut & crucibulum, in quo liquandum, omni Martiali glebâ, sive scoriis ferri, carere & immunia esse debent. Secus enim, si nigricantia vasa, quæ Cellæ-Figulorum (oppido in Austria superiori, vulgo Haffner-Zell) conficiuntur, metallis, mineralibusq; aliàs liquandis & calcinandis usitata, in igne quidem constantia & durabilia, huic calcinationi & vitrificationi *Antimonii* adaptarentur, neutiquam *Vitrum* diaphanum aut perspicuum efficeretur; quin potiùs massa Reguli obscuri, vel scoriis simillima, acquiratur. Quod & mihi inter initia contigit, donec, experientiâ edoctus, impotterum ab his instrumentis abstinui, & alia longè aptiora vasa, constantia, ac ignem strenuum diu sustinentia, pro his laboribus adinveni, & à figulis studiò confici curavi: ex solâ nimirum terra figulina purâ albescente, vitro & silicibus subtilissimè tritis, terræ dictæ largiter immixtis. Et hæc quippe instrumenta, seu vasa, perfectissima sunt & durabilia, ad quoscunque labores, & similes metallorum ac mineralium liquationes, & destillationes spirituū corrosivorum aptissima. Ne etiam, in ipsâ liquatione, pura metalla, Aurum & Argentum puta, rebus heterogeneis, & quidem scoriis Martialibus, permisceantur, & inquinentur; ipsa ob id efficiantur; quippe quod ut plurimùm à ferro, ejusque scoriis, è quibus dicta crucibula nigricantia confecta sunt, unicè causatur. Idcireo necessarium hoc monitum silentio transire nolui, ut advertant Tirones Chymici & Pharmacopœi, quanta circumspectione & prudentia opus sit, in levissimis laboribus Chymicis, & Pharmaceuticis: cùm & instrumenta ac vasa necessaria totum nonnunquam opus morentur, & vel ex toto pervertant; vel pravas saltem qualitates medicamento inter processus superinducant.

Cæterùm, *Vitrum* hoc, sine additione ullâ (uti edoctum) legitimè paratum, medicamentum quidem efficax est & violentum; non omnino tamen spernendum, si à Medico prudente, debito modo, & justo tempore, usui destinetur; & non cuilibet indiscriminatim, sine ullo respectu, sed naturâ robustioribus, ac morbis pertinacioribus laborantibus, atque afflictis, saltem propinetur. Nec tamen (quod observatione dignum) per se, aut in crudâ sua substantiâ; sed vini unciis duabus, vel tribus pondere granor. iij. iiij. vel v. per infusionem immergi, ab eoque, post aliqualem macerationem, separari, Vinumque illud saltem, relicto *Vitro*, seu pulvisculo, in fundo, exhiberi potest. Solent quippe nonnulli ex hoc ipso *Vitro* Pocula conficere, in quibus si vinum per aliquot horas saltem infusum steterit, ac postmodum potetur, potenter operari deprehenditur. Conficitur præterea ex hoc ipso *Vitro* Angeli Salæ Syrupus Emeticus; ut & plura alia, quæ paulò pòst sequentur, remedia. *Vitrum* hoc à *Basilio Valentino S. Bened. Monacho, in Curru triump.* laudibus summis extollitur; ut etiam Lapidem suum ignis, *Panaceam*, seu Medicinam universalem, ex illo conficere edoceat: quem haud gravatim ipse B. Lect. consulat.

VITRUM ANTIMONII SOLARE.

℞. Antimonii Hungarici uncias sedecim,
Auri purissimi unciam unam:

Liquefiant, vel fundantur simul in crucibulo, donec *Aurum* ab *Antimonio* devoratū vel absorptum sit. Hinc protinus effundatur *Antimonium*, ne *Aurum* in Regulum abeat, & separetur. Redigatur postea in pulverem subtilem auratum hoc *Antimonium*, & (uti superiùs, in simplicis Vitri præparatione, ostensum,) tribus vicibus probè calcinetur, donec non ampliùs concrescat, aut in grumos abeat, neque fumum exhalet aut eructet. Peractâ hâc calcinatione, immittatur protin, crucibulo, igniq; fusorio, ut liquetur, tradatur, superinjiciendo particulam unam atq; alteram *Sulphuris*; quò citius nempè purificetur, &

perspicuum fiat, rudiculâ ferreâ aliquoties explorando. Hoc habito signo, effundatur in pelvim cupream: & sic vitrum rubicundissimum, Rubini instar, evadet, pro Tinctura Antimonii extrahenda aptissimum.

Ex *Regulo Antimonii* similiter *Vitrum*, cum, & sine, Auri additione parari potest: quod, uti ex Regulo, tanquam parte puriori *Antimonii*, paratum: ita etiam simplici vitro, quoad usum Medicum, multò mitius & præstantius erit.

Ex *Mercurio vitæ* similiter, solâ fusione in crucibulo, igne forti, *Vitrum* efficitur album. Ex quo patet, dictum *Mercurium vitæ* verè *Antimonii sobolem* esse; non autem Mercurii; & cum *floribus Antimonii* easdem obtinere virtutes.

REGULUS ANTIMONII STELLATUS.

℞. Antimonii Hungarici boni uncias xvi.

Liquefiat in crucibulo, igne forti; cui statim immergantur

Clavor. ferreor. benè purg. & candefact. priùs, unciæ octo: quibus probè liquatis ac unitis, superinjiciantur

Nitri purissimi, &

Salis Tartari, ana uncia una semis, vel unciæ duæ:

fluant sic probè per horæ quadrantem, aut ultra, igne sat forti, ad instar aquæ; & tandem in Calicem fusorium, sævo illitum, fundantur; calicem malleolo, in ipsâ infusione, continuò percutiendo, sicque promovendo *Reguli* subsidentiam & separationem. Refrigeratis pôst omnibus, eximatur tota massa; cui in fundo adhærebit *Regulus*, superiori suâ parte jamdum stellam obscurè repræsentans: qui à scoriis separandus, & denuo, secundâ ac tertiâ vice, additâ semper, de *Nitro*, & *sale Tartari*, particulâ, fundendus, ac calici fusorio infundendus est; singulis autem vicibus scorias separando. Sic mox in secunda vel tertia fusione *Stella* in superna *Reguli* parte exactè repræsentabitur, ac si arte, juxta dimensionem, figurata fuisset.

Ex hoc *Regulo*, *Vitrum hyacinthinum* colore, ad eandem planè normam, quâ superioris *Vitri* ex *Antimonio* crudo præparatio edocta est, commodè paratur: quod ipsum mitiùs, superiori simplici *Vitro*, in Medicina operabitur.

Ex superiori præterea *Regulo*, ac proprio *Antimonii Mercurio*, quantitate æquali, Clariss. *Agricola Essentiam* haud inelegantem parare docet, beneficio nimirum Spiritus Vitrioli, amalgama horum duorum præcipitando, & in pulverem rubeum, igne moderato, convertendo. Quem præcipitatum postea cum spiritu vitrioli Philosophico extrahere, tandemque, cum spiritu vini tartarisato, in *Essentiam* elaborare præcipit; varias ipsi virtutes, in morbis Venenatis, Philtris, Paralysi, & Contracturâ, assignans.

REGULUS ANTIMONII SINE MARTE.

℞. Antimonii Hungarici boni libram unam semis,

Nitri purissimi,

Tartari crudi, sed puri, ana libram unam.

Cuncta hæc, in pulverem redacta, ac probè mixta, detonent. (uti Chymici loquuntur) Hoc, cochlear unum post aliud, ejus mixturâ plenum, prunæ ardenti, in vase terreo, sive etiam in crucibulo, aspergendo, conflagret, ad instar pulveris pyrii. Hâc spontaneâ veluti calcinatione peractâ, immittatur massa hæc calcinata crucibulo, & igni fusorio tradatur, donec instar aquæ fluat. Effundatur protinus in calicem fusorium, sive mortarium æneum parvum calidum, sævo priùs inunctum; calicem, sive mortarium, inter infusionem, malleolo semper pulsando, sicque promovendo exactiorem *Reguli* subsidentiam. Omnibus postmodum refrigeratis, separetur *Regulus* à scoriis: qui porrò in pulverem tritus, & novis, seu recentibus speciebus, *Nitro* nimirum, & *Tartaro*, sed pro dimidiâ tantùm sui parte, respectu *Reguli*, commixtus, eodem modo, quo priùs, igne fusorio liquetur, & in calicem, vel mortarium, sævo inunctum & calefactum, fundatur: à

scoriis

scoriis purior jam factus, separetur, ac ad labores alios asservetur. Hinc è scoriis, à *Regulo* separatis, & in aprico aliquandiu relictis, beneficio aquæ ferventis, s. q. superaffusæ, extrahatur rubedo sangvinis instar, coquendo. Cui aquæ tinctæ, per inclinationem aut filtrationem separatæ, acetum destillatum inspergatur; & præcipitabitur *Pulvis* rubeus; qui *Sulphur fixum Antimonii*: quod repetitâ affusione aq. simpl. edulcorandum, ut ab omni salsedine liberetur; exsiccandum tandem, & ad usum asservandum. Vocatur *Sulphur Auratum Diaphoreticum*.

Medicamentum est in Peste, aliisq; morbis Malignis, ad sudorem propellendum, efficax. Cujus dosis scrupulus semis, ad scrupulum unum: in vehiculo convenienti propinando.

Solutio prædicta *Scoriarum*, antequam aceto præcipitatur, *remedium optimum est in ulceribus exedentibus, magnis, tibiarum & pedum sanandis: si singulis diebus, horâ unâ vel alterâ, pedes & crura exulcerata illi immergantur.* Mirum est, quàm viscosam materiam, veluti gluten, extrahat, ut etiam ligneo, vel ferreo, instrumento illud detergere, vel abradere, necessum sit: quod multoties effectu ipso, ac felici successu, comprobavi.

In Menstruis recentis, ex solutione hac, *lateribus calefactis aspersâ, fumus ab infra susceptus, præsens fert auxilium: potentiùs verò agitur, si illa uteri vagina syringe injiciatur.*

REGULUS ANTIMONII per se, SINE ADDITIONE.

Recipiatur *Antimonii Hungarici*, particulatim saltem contusi, libra una: quæ crucibulo immissa, suprà pulvere carbonum, ad quatuor vel quinque digitorum crassitiem, tegatur, & igni fusorio forti, ad dimidiam horam, vel ultra, tradatur. Postea remota ab igne, frigefiant omnia, &, fracto crucibulo, in medio scoriarum *Regulus* comparebit: qui à scoriis separandus. Scoriæ verò relictæ, & eodem modo, quo suprà, crucibulo novo injectæ, tectæque carbonum pulvere, ad horæ quadrantem igne forti fundendæ sunt. Quibus iterum frigefactis, *Regulus*, qui apparebit, separandus. Scoriæ porrò tertiâ, ac quartâ, vice, eâdemque viâ, quâ suprà, pulvere carbonum super asperso, fundendæ sunt; & *Regulus* semper separandus. Et sic ex unâ libra *Antimonii*, tres ferè partes, (si debitè saltem processeris) *Reguli* puri habebis: qui posthac simul in unam massam, vel *Regulum* (si lubet) fundendus; aut aliis laboribus accommodandus.

FLORES, seu LILIUM, ANTIMONII PARACELSI.

Primò in promptu sit Sublimatorium, ex terra forti (de quâ superiùs dictum est) factum; quod in imâ sui parte canalem habeat longum, sursum vergentem, per quem *Regulus Antimonii*, subtiliter tritus, pedetentim injici possit. Comparatum hoc Sublimatorium tradatur igni, in furno aptè concinnato, ne scilicet ignis superiorem Sublimatorii partem, neque ejus capitellum, foraminulo superiùs pervium superapponendum, lambere vel attingere possit. Candente pòst inferius vase sublimatorio, injiciatur de *Regulo* trito particula, per canalem, operculo suo protinùs obturandum, ut statim elevetur: quâ sublimata porrò particulâ, *Reguli* plus inspergatur: quod tamdiu continuandum, donec totus *Regulus* injectus, & in *Flores* sublimatus sit: qui ex capitello deinde studiosè colligendi, & adhuc semel (si ita lubet) sublimandi sunt: quô actu etiam elegantiores & præstantiores efficiuntur. Porrò hi *Flores*, sive *Lilium*, phialæ sat amplæ, superiùs Hermeticè claudendæ, immittantur, reverberenturque leniter in arena per ignis gradûs, donec in rubicundissimum Pulverem convertantur: è quo ulteriùs, cum spiritu vini tartarisato, Tinctura elicienda; quæ maceratione, aut circulatione, & abstractione ad competentem consistentiam, in præstantem *Antimonii Essentiam* tandem redigenda est: cujus virtutes facile cuique patebunt.

FLORES ANTIMONII
ex
CRUDO ANTIMONIO,
ut et
REGULO.

SUperiùs, in capite de *Saturno*, seu *Plumbo*, elegantem *Flores Saturni* parandi modum, unà cum Instrumento æri inciso, & expresso, edocui. In hoc instrumento & *Antimonii Flores*, sive ex erudo, sive *Regulo* ejus, non minùs dextrè sublimari possunt: immittendo nimirum *Antimonium*, vel ejus *Regulum*, bicornutæ illi retortæ suprà delineatæ, sine ullâ aliarum rerum admixtione, solo præmisso, à parte alterâ, recipiente, non arctè tamen agglutinato, ut spiraculum relinquatur. Et postquam omnia, (uti figura denotat) in furno accommodata, *Antimoniumq́*, igne paulatim substrato, in retortâ prædictâ fusum fuerit; follieulo per rostrum, recipienti appositum, paulatim insuffletur; & illico *Flores Antimonii* ubertim, per canalem, in vas recipiens prorumpunt. Hoc tamdiu folle insufflando continuandum, quoad omnes *Flores*, pro maximâ *Antimonii* parte, propulsi fuerint: qui tandem è recipiente eluendi, ac per repetitam sublimationem rectificandi sunt. Keslerus pag. 40. Cent. I.

CROCUS METALLORUM

HUjus præparatio videatur in *Anim. n. ad Pharmacop. August. p. 458.* & juxta ejus ductum (si lubet) paretur. Cùm verò hic *Crocus* medicamentum tanti ponderis non sit, ut in descriptione illius multùm moremur: ad alia, magis utilia, progrediendum fore, duxi.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM.

HUjus medicaminis plures invenies præparandi modos; qui tamen insigniter inter se discrepant: & nullus Authorum est, qui non proprium invenerit modum atque Processum; quorum Clariss. Schröderus nõ paucos descripsit; qui mihi haud arrident. Nec mirũ est, si imperitus Pharmacopola, aut Chymicus, in similes incidat præscriptiones, & juxta earum modulamen præparationes suas moliatur, ut, pro medicamento salutari sudorifero, violentissimum & insaluberrimum pa[illegible] at *Vomitorium*, vel ipsum *Deleterium*; præsertim quando [illegible]atum simile *Antimonium* diutius asservatur. Tunc enim pristinam, imò pejorem, magisque venenatam ipso crudo *Antimonio* induit naturam & qualitatem. Quâ de re superiùs, plurimis in locis, omnes, qui Medicinam faciunt, admonitos volui: ut in ejus usu valdè circumspecti sint, si de legitimâ ac dextrâ ejus præparatione, ac ætate, illis non satis constet. Et ne error imposterum facilè committatur, & quilibet, quò pedem securè figere possit, habeat; veram ac genuinam ejus præparationem, *in Animadv. præmissis, pag. 459.* cum omnibus suis manipulationibus & notis, clarè præscripsi: juxta quã si dextrè illud paratum fuerit; error tam facilè nõ irrumpet. Hùc igitur trahenda est.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM SOLARE, seu AURATUM.

℞. Reguli Antimonii purifs. uncias duas,
Auri fini & puri drachmas duas.

Fundantur in crucibulo igne forti, & illico effundantur in mortarium calidum, ne cadat denuò Regulus. Hujus

Reguli nunc aurati, & subtiliter triti, unciis duabus circiter
adde
Nitri purissimi unciam unam,
Cremoris Tartari drachmas quinque.

Mixta hæc, & in pulverem redacta, detonent paulatim, (uti loquuntur Chymici) h. e. cochlear unum post aliud, hâc mixturâ plenum, prunæ vel crucibulo candenti inspergendo. Peractâ hâc primâ calcinatione, massa residua in pulverem iterum, contereodo, redigatur, additisq́; illi porrò

Nitri purissimi unciâ unâ,
Cremoris Tartari unciâ semis,

denuò, uti priùs, detonent, sed in crucibulo jam candente, intra prunas collocato, paulatim etiam mixturâ inspergendo. Et hæc recentium specierum, *Nitri* scilicet, & *Tartari*, ad massam residuam additio, ut & detonatio, seu calcinatio in crucibulo ignito & candente, tertiâ vice repetatur. Massa hinc residua, & in pulverem redacta, edulcoretur, sæpius affusâ tepidâ aquâ, quoad omnis auferatur salsedo: pulvis verò in fundo

fundi albus relictus, separatâ studiosè, per decantationem, aquâ salsâ, exsiccetur, ac, crucibulo immissus, tribus vel quatuor horis, igne aperto, moderatè calcinetur, ad majorem fixitatem, & vim sudoriferam & alexipharmacam ipsi conciliandam. Et sic efficitur *Pulvis subflavus elegans, Diaphoreticus & Cordialis, in Peste, Febribusq; malignis præstans. Dosis à scrupulo semis, ad scrupulum unum, & drachmam semis.*

Qui multitudine & pluralitate delectatur Processuum parandorum medicamentorum diaphoret. ex *Antimonio*, omnis generis & coloris; is adeat Clariss. Schröderum, qui, *Pharmacop. Med. Chym. lib. 3. cap. 17.* de *Antimonio*, innumeros ferè descripsit Processûs. Nos paucioribus, iisque salubrioribus, dextrè, cum omnibus manipulationibus, ac artificiosis præparationibus, ex lege artis præscriptis, contenti sumus; considerantes, quòd Medico Practico prudenti pauca, eaque vera & experta, sufficiant. Ideircò, missis his, ad alia, ex *Antimonio* describenda, transeo.

OLEUM ANTIMONII CORROSIVUM, quod BUTYRUM vocant.

℞. Antimonii Hungarici subtiliter triti libram unam,

Mercurii sublimati corrosivi tantundē: Misceantur exactè in mortario vitreo, ac in aëre, vel aprico, aliquandiu relinquantur, quoad ab aëre attracto nonnihil humectentur: immittantur postmodum retortæ vitreæ lutatæ, &, præmisso recipiente vitro, vel ex arenâ, vel potiùs igne aperto, (ut ultimò urgentiori igne *Cinnabaris* sublimatio promoveatur) per gradûs destillentur, prodeunte oleo crasso Butyri instar, quod in collo retortæ congelatur: idcirco carbonibus candentibus suppositis, ejus liquatio, seu stillatio in præpositum vitrum excipulum promovenda, ne omnia disrumpantur: augendo ignem ultimò, prolecto priùs Oleo, seu Butyro, ut retorta per unam atque alteram horam candeat: & sublimabitur ad collum retortæ (quod largum sit) *Cinnabaris* rubicunda, firmiter illi adhærens, unà cum *Mercurio* etiam *vivo*. Peractâ destillatione & sublimatione *Cinnabaris*, Oleū à partibus heterogeneis, putà *Mercurio vivo*, cujus particula etiā cū butyro transit, separetur, *Cinnabaris* nec non à vitro seu retorta fracta separatim colligatur, ac quodlibet seorsim asservetur.

Cinnabaris Antimonii si pura, per se etiam *medicamentum est Diaphoreticum & Antepilepticum: aliquot granis pro dosi exhibitis.*

Notetur tamen, quòd, si *Oleum* magis clarum, ut & *Cinnabaris* magis pura, desideretur, loco crudi *Antimonii*, Regulus ejus, pro eorum destillatione, sit substituendus. Præterea & *Oleum*, seu *Butyrum*, semel destillatum, denuo vel per se; ut purius: vel etiam additâ *Cinnabari* propriâ; ut rubicundius, & præstantius à sulphure Antimonii reddatur, rectificari, ac in virtutibus suis exaltari potest. Nunc, quæ porrò, ex *Oleo* hoc corrosivo, medicamenta salutaria, ad usum internum, paranda sunt, ordine subsequentur.

MERCURIUS VITÆ SIMPLEX & CORRECTUS.

ACcipe Olei, seu Butyri, prædicti Antimonii corrosivi q. v. cui Aq. simp. suff. q. & quidem largiter, superaffusâ, præcipitatur *Pulvis* albicans; qui ab aqua acida per filtrum & decantationem separandus, ac, repetitâ affusione aquæ, probè edulcorandus est & siccandus. Hic *Pulvisculus* etymo *Mercurii vitæ* venit, & iisdem ferè, cum *floribus Antimonii*, virtutibus præditus est; quemadmodum ex solo *Antimonio*, non verò ex *Mercurio*, ut vulgi opinio est, ortum ducit; quod ipsâ mechanicâ, & experientiâ comprobari potest. Etenim si is simpliciter saltem igni fusorio, in crucibulo, tradatur, illico in Vitrum diaphanum albescens abit & transmutatur: evidentissimo signo, ab *Antimonio* ejus esse genesin. Cæterùm violenter & potenter, cùm per superiora, tum inferiora, operatur, si intra corpus assumatur; sive per se, in substantia; sive vino infusus. Quapropter cautè ac circumspectè cum hoc simplici, & nondum *correcto*, *Mercurio vitæ* procedendum, isque non, nisi naturâ robustioribus, propinandus: ne *Mercurius vitæ* Mercurius Mortis evadat.

Corrigitur hic *Mercurius vitæ*, ut paulò mitiùs, & vel per inferiora tantùm, operetur, si cum dupla *Salis tosti* quantitate diu, multumque, super porphyrite, teratur, & levi-

levigetur; *sal* verò iterum, aquâ simplici sæpius affusâ, totaliter abluatur, & *Pulvisculus* remanens, probè edulcoratus, exsiccetur. Sicque vires suas emeticas, ac deleterias quasi qualitates, maximâ ex parte amittit; ut multò benigniùs ac securiùs imposterum operetur. Corrigitur præterea, & malignis suis qualitatibus privatur, à *sale Nitri*: si nimirum *salis Nitri* unciis tribus, in crucibulo, igne aperto, sed moderato, fusis, unciæ duæ circiter *Mercurii vitæ* pedetentim injiciantur, ac parum in igne detineantur: hinc elixiviato, vel eloto, *sale Nitri*, per repetitam aquæ simplicis affusionem, probè edulcoratus & exsiccatus *Pulvisculus* usui Medico asservetur: qui est *Mercurius vitæ correctus*.

SPIRITUS VITRIOLI PHILOSOPHICUS.

ORdine progredior: cùm medicamentum unum ex alio ducat originem, unusque labor ex alio emergat. Proinde cùm in præcipitatione antecedentis *Mercurii vitæ*, salia mediæ naturæ, *Mercurio*, tanquam magnete, in sublimatione ejus attracta, & in altum elevata, utpote sibi ferè similia, & Mercurialia, rursus aquâ affusâ separentur, & in aquam resolvantur: præstat, ut aquam illam, à dictis salibus impregnatam, studiosè asservemus, & à copia aquæ simplicis separemus; quod fit modo sequenti: nimirum; omnis aqua, à præcipitatione & repetita edulcoratione *Mercurii vitæ*, sive per decantationem, sive per filtrum, separata, abstrahatur in alembico vitreo, quousque omnis humiditas, seu aqua elementaris, destillatione profecta sit, & guttulæ subacidæ stillare & prodire percipiantur: & tunc vel ab ulteriore destillatione & abstractione cessandum, & residuus, in cucurbita, spiritus acidus asservandus; vel, mutato recipiente vitro, spiritus acidus seorsim excipiendus, & destillatione totaliter rectificandus est.

Egregias non solùm virtutes hic in Medicina spiritus obtinet; utpote *in Epilepsia infantum*, *& adultorum curanda*, *obstructionibus Hypochondriorum reserandis*, *&* *Febribus ardentibus extinguendis*; verùm etiam ad alios labores, tanquam menstruum singulare, utiliter usurpari potest.

SULPHUR ANTIMONII ex CINNABARI.

C*Innabaris Antimonii* in pulverem redacta, coquatur cum lixivio forti, ex Tartaro calcinato, & calce vivâ, in sartagine ferreâ, horis circiter tribus, vel quousque lixivium rubicundo imbuatur colore: tinctum decantetur, aliudque superaffundatur, & coquatur: quod tamdiu continuandum, quousque lixivium colore rubro non ampliùs imbuatur. *Tinctura* omnes, dum adhuc calent, filtrentur, & in loco frigido quietè postea relinquantur, donec *Pulvis* rubicundus (qui verum *Antimonii sulphur*) fundum petierit: quod segregatâ aquositate, vel lixivio, per decantationem & filtrum, sæpiusque aquâ recenti affusâ, quousque omnis salsedo ablata sit, exsiccatum *Sulphur* tandem asservetur: uti & *Mercurius vivus*, qui in sartagine conspicietur, partim ex *Mercurio Antimonii*, partim ex *sublimato Mercurio* originem trahens, seorsim custodiendus est.

DIAPHORETICUM EX SULPHURE ANTIMONII prædicto.

℞. Sulphuris Antimonii præscripti,
Reguli Antimonii Solaris, ana unciam unam.

Hæc in pulverem subtilem redacta, probèque mixta, immittantur retortæ vitreæ: quibus superaffundatur

Spiritûs, seu Olei, sulphuris per campanam facti,
vel etiam
Spiritûs Vitrioli dephlegmati, unciæ tres.

Digerantur calore leni septimanâ circiter unâ: postea abstrahatur spiritus totus; qui tamen reaffundendus & abstrahendus; & hoc vel secundâ, tertiavè vice repetendum est, augendo ultimò ignem, ut

ut retorta horis X. circiter candeat. Massa in fundo relicta, & aquâ rosaceâ sæpius lota, usui asservetur: cui tamen (si lubet) Bezoar Orientalis veri, & Occidentalis, ana drachmæ duæ circiter admisceri possunt. *Sudoriferum est præstans: hinc in morbis venenatis & malignis, ubicunq; sudore proliciendo opus, cum emolumento adhibetur.*

PANACEA ex ANTIMONIO, & ejus BUTYRO.

℞. Butyri Antimonii, à sua propria Cinnabari rectificati, uncias sex: cui, immisso alembico vitreo, superaffundantur

Spiritûs Vini summè rectificati, & ab omni phlegmate penitus liberati, libræ tres, vel quatuor,

Misceantur exactè concutiendo, donec in coagulum album, cremoris lactis instar, convertantur; digerantur calore leni, in vitro bene clauso, diebus octo; singulis tamen diebus concutiendo: hinc in B, M. tota humiditas, seu spiritûs omnes, lenissimè abstrahantur, quandiu aliquid humidi transit, & in residuo *Pulvis* albicans, seu *Terra candida*, à Philosophis *Sancta* nuncupata, remaneat. Huic porrò terræ, cucurbitæ vitreæ humili immissæ, affundatur

Spiritûs Vitrioli rectificati, & ab omni phlegmate liberati, q. s. ad trium digitorum transversorum superminentiam.

Digerantur in arenâ, leni calore, unâ circiter septimanâ: agglutinato dein capitello, præmissoque vitro recipiente, evocetur tota humiditas, seu *Oleum Vitrioli*, quoad terra ignea essentificata, massæ instar, in residuo maneat. Hæc massa à fracto vitro studiosè separata, & in pulverem subtilem redacta, pro dimidia sui parte phialæ luto obductæ, relicto à latere phialæ speculo (uti Chymici loquuntur) ad explorandam mutationem colorum apparentium immittatur, & in arena, igne moderato continuo, paulatim tamen aucto, s. a. tamdiu assetur, quousque ab uno in alium colorem, tandem in rubicundum, mutata fuerit: & *erit medicamentum, ad diversorum morborum agmina profliganda, efficacissimum.* Keslerus.

PANACEA alia ex BUTYRO ANTIMONII.

℞. Butyri, seu Olei, Antimonii corrosivi, à suâ Cinnabari semel rectificati, libram semis: cui superaffundantur in cucurbita vitrea

Spiritûs vini summè rectificati libræ tres, vel quatuor,

fiatque coagulum, sæpius agitando, digeratur pòst leni calore, duarum circiter septimanarum spatio, in vitro seu cucurbita satis alta, & probè clausa, quoad iterum in liquorem resolvatur. Hinc abstrahatur spiritus destillando ex cineribus, donec in residuo maneat *Pulvis* albissimus. Huic in fundo superstiti porro affundatur

Olei proprii, seu Butyri Antimonii resoluti, libra semis, seu unciæ sex:

quod iterum, peractâ digestione hebdomadali, in arena fortiter abstrahatur; idque bis tervè repetendo, quousque materia veluti fixa in residuo maneat: quæ porrò, phialæ inclusa, tamdiu in arena, igne satis intenso ac continuo, gradatim alternis diebus aucto, assetur & calcinetur, donec tota materia rubea fiat. Jam verò, ex hoc pulvere fixo & rubro, eliciatur *Tinctura* rubicundissima, cum spiritu proprio, in præcipitatione *Mercurii vitæ* acquisito, repetitis vicibus affuso, quousque spiritûs affusi rubedine non ampliùs inficiantur. Spiritûs tincti omnes ad mellaginem, seu liquorem crassum, in cineribus abstrahantur: residua autem *Tincturâ*, ut magis subtilisetur, porrò cum spiritu vini summè rectificato & tartarisato extrahatur, repetitis vicibus spiritum affundendo, quoad coloretur. Spiritûs tandem tincti omnes ad liquorem crassum rubicundissimum abstrahantur; qui studiosè asservetur & custodiatur:

expellatur Mercurius in vas recipiens præpositum, aquâ frigida semiplenum. Mercurius prolectus, separatus ab aqua, per corium semel atque iterum cogatur: qui vulgari præstantior erit, præsertim si, repetitis sublimationibus, purior reddatur, tum etiam, additione quorundam mineralium, animetur; modo sequenti scilicet:

℞. Mercurii, puri, studiosè è Cinnabari nativâ extracti,
Reguli Antimonii Martialis stellati, ana libram unam,
Argenti limati libras duas:

quibus probe mixtis ac amalgamatis, sublimetur Mercurius igne aperto, per retortam, & pellatur in vas recipiens præpositum, aquâ ad mediam partem repletum. Et hæc ipsa *Mercurii sublimatio*, seu *destillatio*, à speciebus prædictis octies, vel decies, repetatur, singulis vicibus *Mercurium* siccando, ac per corium trajiciendo. Sic Mercurius, ut Aquila, liberè volabit, à metallis & mineralibus animatus, spirituosus, nec non purus ac limpidus factus; æthereoq; colore fulgidus apparebit. Hunc Mercurium non immeritò Philosophicum dixeris, qui Solem & Lunam in primam sui materiam revocare, & spiritualia rursus efficere potis est, servatâ seminali virtute, ac radicali humiditate. Et hæc, citra parabolas, veritatis avidis Studiosis dicta sufficiant.

Ad *Cinnabarim factitiam Artificialem* nunc revertor; quæ paratur *ex Mercurio vulgi currente, & sulphure communi ac puro*; liquando nimirum sulphuris uncias quatuor, immiscendoque illi Mercurii uncias octo. Ex hac mixturâ, beneficio sublimationis repetitæ, nancisceris Cinnabarim Artificialem Officinarum. Cujus exactam etiam descriptionem Clariss. Schröderus, *in Pharmacop. sua Medico-Chymica, lib. 3. c. 15. pag. 409.* tradit; quæ ibidem videatur.

Oleum Corrosivum Mercurii, & Antimonii, quod *Butyrum Antimonii* vocant, unà cùm Mercurio vitæ, qui & ipse Antimonio sua debet primordia, ad proprium Caput, *de Antimon.* destinavimus.

Caput VIII.

De ANTIMONIO.

Iam ad finem perductis *Metallis*, & absolutis medicamentis usualibus ex iis, ad alia, minùs talia, *semi-Metalla* seu *Mineralia*, dicta, progredi, atq; etiam horum nobis salutaria & proficua medicamina describere, Mantissæ inserere, & Lect. B. communicare, juris esse existimavi. Quapropter ab *Antimonio*, seu *Stibio*, tanquam cætera mineralia præstantiâ & virtutibus medicinalibus antecellente, auspicaturus; illico ad salutaria, ex hoc subjecto remedia adstruenda me accingam: quæ etiam, absque fuco atque hyperbolicâ obscuritate, præmissâ priùs *Antimonii* definitione, etymo, genesi, loco natali, atque facultate, fideliter allaturus sum.

Est autem *Antimonium* corpus minerale, metallis cognatum & proximè adnascens, eò quòd ex iisdem (quibus & Metalla) principiis, in visceribus terræ, conflatum sit: pro majori nimirum sui parte, ex *sulphure* inflammabili, tum etiam fixo, solari, & puro: *Mercurio* metallico sulphure minùs copioso; & *salis* parte minimâ, constans; ita, ut censendum sit, Archeum terræ hoc, tanquam ex principiis superfluis metallicis indigestum, corpus ad latera perfectorum metallorum collocasse, in rudem hanc massam conflasse, & veluti ad altiora metalla generanda segregasse: quod tamen, accedente semine & spiritu metallico, in metallum tandem perfectum efformari & transire possit. Etenim experientiâ constat, & avito Majorum

Ma[illegible]m usu confirmatum est, *Antimonii minera*, per incerationem & macerationem salsarum & lixivialium aquarum, ac liquorum, ita maturari, ut pro haud exiguâ sui parte in perfectissima metalla, *Aurum* & *Argentum*, transmutari possit. Cujus rei ipse testis oculatus & arbiter fui Claudifori, Anno 1643. ubi Venerandus Senex ac Medicus, Dn. *Adamus Zuenerus*, nonagesimum quartum illo tempore annum agens, hæc propria experientiâ, & quotidie, haud exiguo substantiarum suarum augmento, comprobavit.

Variis, ab antiquis & recentioribus Chymicis, *Stibium* insignitur nominibus. *Lupum* enim nonnulli, à devorando; quòd cuncta metalla devoret: *Proteum* alii; quòd in varias figuras & colores diversos sese transmutari sinat; *Radicem* quidam *Metallorum*; quia omnibus adjacet metallis: *Saturnum* item *Philosophorum*, & *Magnesiam Saturninam*: *Leonem rubrum*, Paracelsus: *Orientalem* verò *Leonem*, Basilius ænigmaticè indigitare & appellare solebant.

Delectum, *& valorem*, *Antimonii* quod concernit: illud præ omnibus amplectendum, quod ex Auri & Argenti fodinis eruitur, adeoque *Hungaricum*: & quod ex *Transylvania* venit; præ aliis palmam retinet; eô quòd illud principiis purioribus, *Sulphure* præsertim, & *Mercurio*, à spiritu & semine Auri & Argenti veluti impregnatis, gaudeat. Unde ab omnibus etiam Spagyris & Chymicis, ad suos labores, diversaque ex eo conficienda, præparandaque medicamenta, expetitur: imò ad longinquas regiones & oras non exiguis defertur expensis; & summè desideratur. Striis scintillantibus & splendentibus longis utplurimùm præditum est, quando nimirum jamdum igne fusum, & (uti solet) in massam pyramidalem redactum est.

Nativum Antimonium verò aliquando purum & putum particulatim, majoribus, minoribûsve frustulis eruitur: nonnunquam saxis & lapidibus aliis montanis commixtum & adnascens, majori mole reperitur. Illud etiam, quod è veris Aurifodinis effoditur, & maculis rubescentibus conspersum ac conspicuum est, ab omnibus expertis Chymicis probatur.

De *Viribus*, ac *Virtutibus*, *Antimonii* multa inferenda essent, explanandumque; utrum hoc tam exitiale venenum sit, uti nonnulli inexperti Osores illud allatrant, atque divulgant: num è contra salutare Naturæ productum, quod humano generi, vel in substantiâ usurpatum, aut exinde derivatis ac dispensatis remediis, magnum sit antipharmacum. Verùm, cùm omnia hæc, & ad amussim, Clarissimus Quercetanus, *cap. 11. de Antim. p. 673.* explanarit, adductis insimul aliorum, cùm Antiquorum, tum Recentiorum præclarissimorum Virorum sententiis: idcircò hoc onere ac censurâ hâc meritò supersedeo, eaque sicco quasi transeo pede, ne & acta agere, & dextrè jam descripta describere videar. Eò igitur B.L. ablegatum volo, ubi omnia & scitu digna, & necessaria, ad unguem exarata offendet ac deprehendet. Hoc unum adverterim ego; eos solummodò relegare *Stibium*, ac contemnere, seu cum reliquis venenis repudiare, quibus angusta domi suppellex ac scientia, & qui Philosophiam suam, rerumque naturalium scrutinium, obiter saltem ac tumultuariè comprehendêre. Quid igitur mirum, extra limites prosilire, quibus tam limitatum est judicium? Quo tamen non obstante, ipse ego nonnullos, qui ab *Antimonio* abhorrent, illudque pro deleterio habent, excuso. Periculosæ enim plenum opus aleæ est, ignoto sese concredere pharmaco, cujus virtus & energia adhuc desideratur. Quare qui genium ac indolem, vires, & actiones, *Stybii* dilucidè non penetravit, fugâ sibi consulat potiùs, quàm ut temerè illud amplectatur aut assumat, nec obvio cuique Chymiastro & fumivendulo, talia offerenti, se concredat. Est enim *Antimonium*, (ut & nonnulla vulgariter ex eo parata remedia violenta) tanquam culter in manu pusionis, aut ensis bifidus in dextra stulti; quorum multi propriâ dementiâ intereunt: cùm interim innumeri vitam & sanitatem sibi per *Antimonium* vindicent, & deploratos ac chronicos morbos profligent: ubi

 dextrè

dextrè à Spagyris paratum, cauteq; fuerit propinatum Et verò ipsi cæteroquin Chymiæ pertæsi, aut ignari, suffragari cogerentur, eximias dotes, & arcanas vires, contra diros morbos, in *Antimonio* latere, si illud crudú, saltem in minutas particulas confractum, ac in petiâ ligatum, citra torturas, quas Processûs indigitant, aquosis saltē decoctis largiter superadderent; nequaquā verò ex vino propinarent. Tam enim abest, ut, taliter adhibitum, deleterii & nocui quid in *Stibio* deprehenderent; quin potiùs salutariter tam internis, quàm externis, usibus destinarent. Etenim hujus præscriptionis, & querelarum super *Antimonium*, ejusque vulgariter parata medicamenta, causa unica est, mala feriatorum hominum temeritas, atque audacia; qui sine discrimine, & cognitione, cùm ægri & morbi, tum remedii, talia, malâ fide, à quovis fumivendulo parata medicamenta Antimoniata, interno usui destinarunt; è quibus postmodum haud pauci funesti eventûs & casûs Tragici subsecuti sunt. Quorum certè malorum eventuum ipse ego multoties arbiter fui: uti in progressu, ubi de *Antimonio Diaphoretico* acturus sum, dilucidè explanabo. Verùm, quàm salutares è contra effectûs, & præsentaneas gravissimorum morborum medelas, tanquam à divina auxiliatrici manu promanassent, Antimonium, ejusque legitimè & dextrè parata medicamenta, ediderint, & præstiterint; hæc monstrant *Doctiss. Senis Rulandi*, tum & aliorum præclarissimorum Virorum, posthuma scripta, nec non viva testimonia. Quàm speciosâ quoque panegyri *Antimonio*, Clar. & Doctiss. *Matthiolus*, *Archiater quondam Cæsareus*, parentârit; hujus copiam tibi refert solertissimus Quercetanus, loco suprà citato. Quare lividorum, aut malefeririatorum hominum querimoniæ nequaquam memorantur, quin ad salubria, ex Antimonio, parranda remedia illicò descendam.

VITRUM ANTIMONII, SINE ADDITIONE.

PRimum omnium, & communissimum, quod arte ex *Antimonio* parandum venit, medicamentum, *Vitrum* ejus est. Hoc quomodo parandum, Clariss. Schröderus, *lib. 3. c. 17. p. 422.* descripsit. Ast, cùm insufficienter explanatum sit, valdeq; intricatum, neq; illa additio salis commun[is] probanda; idcircò legitimam ejus præparationem, cum omnibus manipulationibus, hîc adstruam; quæ talis:

℞. Antimonii Hungarici opt. subtiliter triti, qv. pl.

Hoc calcinetur leniter, in vase terreo plano & largo, & quidem sub camino, loco patulo, rudicula ænea, (non ferreâ) continuò agitando, ne in grumos tam citò concrescat. Hoc si ultimò tamen contingat, & Antimonium (ut fieri solet) in grumos abeat; redigatur denuo in pulverem, &, (uti priùs,) in patina illâ planâ, continuo commovendo rudiculâ, super igne leni calcinetur: & si iterum concrescat, tertiâ etiam vice, postquam iterum subtiliter tritum, antedicto modo calcinatio reiteranda: in qua non ampliùs, vel difficulter, conglobabitur; sed in gryseum pulverem, cineris instar, convertetur: qui tamen non diu, post peractam calcinationem, asservandus est, ne ab aëre attracto alteretur, ac ægrè postea perspicuitatem vel diaphaneitatem vitream nanciscatur. Propterea illicò, absolutâ calcinatione legitimâ, crucibulo immissus, igni fusorio tradendus est: sic spatio quadrantis, aut dimidiæ horæ perspicuitatem (quam subinde bacillo ferreo inserto, non diu autem intus relinquendo, explorare licet) mutuabit: quâ apparente, statim effundatur in pelvim cupream, & Vitrum erit pulcherrimum, repræsentans quasi Rubinum. Quòd si tamen (uti nonnunquam continget) ad diaphaneitatem difficulter reducatur, injiciatur illis, dum adhuc in crucibulo liquatum, nonnihil Sulphuris communis frustulatim; prout in præparatione & purificatione Nitri, pro Lapide Prunellæ, fieri assolet, ut conflagret: quod illicò *Antimonium* depurabit, diaphanumque *Vitrum* reddet.

Præterea quoque notandum est, quòd ferrea Instrumenta, quæcunque etiam illa sint, quibus cùm pro calcinatione, tum vitrificatione *Antimonii* opus, abarceda & vitanda sint, si nimirú *Vitrum* perspicuum, & non scorias efficere, in votis sit. Unde superiùs, non abs re, & sine ratione, studiosè monui, ne saltem rudicula ferrea, pro exploranda diaphaneitate, crucibulo, & liquato Antimonio nonnunquam, & quidem

ter sæpiùs, immitti solita, diu intus detineatur, sed protinus qualibet vice extrahatur; ne & ipsa ab Antimonio, pro parte saltem ejus immersa, absorbeatur, quemadmodum aliàs omnia metalla, præcipuè ferrum, *Antimonium* devorat) &, loco vitri, tandem scoriæ, Reguli instar, efficiantur. Hinc etiam vas illud terreum, seu patina larga plana, in quâ *Antimonium* calcinandum, ut & crucibulum, in quo liquandum, omni Martiali glebâ, sive scoriis ferri, carere & immunia esse debent. Secus enim, si nigricantia vasa, quæ Cellæ-Figulorum (oppido in Austria superiori, vulgo Hafner-Zell) conficiuntur, metallis, mineralibusq; aliàs liquandis & calcinandis usitata, in igne quidem constantia & durabilia, huic calcinationi & vitrificationi *Antimonii* adaptarentur, neutiquam *Vitrum* diaphanum aut perspicuum efficeretur; quin potiùs massa Reguli obscuri, vel scoriis simillima, acquiratur. Quod & mihi inter initia contigit, donec, experientiâ edoctus, impostèrum ab his instrumentis abstinui, & alia longè aptiora vasa, constantia, ac ignem strenuum diu sustinentia, pro his laboribus adinveni, & à figulis studiò confici curavi: ex solâ nimirum terra figulina purâ albescente, vitro & silicibus subtilissimè tritis, terræ dictæ largiter immixtis. Et hæc quippe instrumenta, seu vasa, perfectissima sunt & durabilia, ad quoscunque labores, & similes metallorum ac mineralium liquationes, & destillationes spirituû corrosivorum aptissima. Ne etiam, in ipsâ liquatione, pura metalla, Aurum & Argentum puta, rebus heterogeneis, & quidem scoriis Martialibus, permisceantur, & inquinentur, spissa ob id efficiantur; quippe quod ut plurimùm à ferro, ejusque scoriis, è quibus dicta crucibula nigricantia confecta sunt, unicè causatur. Idcirco necessarium hoc monitum silentio transire nolui, ut advertant Tirones Chymici & Pharmacopœi, quanta circumspectione & prudentia opus sit, in levissimis laboribus Chymicis, & Pharmacevticis: cùm & instrumenta ac vasa necessaria totum nonnunquam opus moreantur, & vel ex toto pervertant; vel pravas saltem qualitates medicamento inter processus superinducant.

Cæterùm, *Vitrum* hoc, sine additione ullâ (uti edoctum) legitimè paratum, medicamentum quidem efficax est & violentum; non omnino tamen spernendum, si à Medico prudente, debito modo, & justo tempore, usui destinetur; & non cuilibet indiscriminatim, sine ullo respectu, sed naturâ robustioribus, ac morbis pertinacioribus laborantibus, atque afflictis, saltem propinetur. Nec tamen (quod observatione dignum) per se, aut in crudâ sua substantiâ; sed vini unciis duabus, vel tribus pondere granor. iij. iiij. vel v. per infusionem immergi, ab eoque, post aliqualem macerationem, separari, Vinumque illud saltem, relicto *Vitro*, seu pulvisculo, in fundo, exhiberi potest. Solent quippe nonnulli ex hoc ipso *Vitro* Pocula conficere, in quibus si vinum per aliquot horas saltem infusum steterit, ac postmodum potetur, potenter operari deprehenditur. Conficitur præterea ex hoc ipso *Vitro* Angeli Salæ Syrupus Emeticus; ut & plura alia, quæ paulò pòst sequentur, remedia. *Vitrum* hoc à *Basilio Valentino S. Bened. Monacho, in Curru triump.* laudibus summis extollitur; ut etjam Lapidem suum ignis, *Panaceam*, seu Medicinam universalem, ex illo conficere edoceat: quem haud gravatim ipse B. Lect. consulat.

VITRUM ANTIMONII SOLARE.

℞. Antimonii Hungarici uncias sedecim;
Auri purissimi unciam unam:

Liquefiant, vel fundantur simul in crucibulo, donec *Aurum* ab *Antimonio* devoratū vel absorptum fit. Hinc protinus effundatur *Antimonium*, ne *Aurum* in Regulum abeat, & separetur. Redigatur postea in pulverem subtilem auratum hoc *Antimonium*, & (uti superiùs, in simplicis Vitri præparatione, ostensum,) tribus vicibus probè calcinetur, donec non ampliùs concrescat, aut in grumos abeat, neque fumum exhalet aut eructet. Peractâ hâc calcinatione, immittatur protinùs crucibulo, igniq; fusorio, ut liquetur, tradatur, superinjiciendo particulam unam atq; alteram *Sulphuris*; quò citius nempè purificetur, & per-

perſpicuum fiat, rudiculâ ferreâ aliquoties explorando. Hoc habito ſigno, effundatur in pelvim cupream: & ſic vitrum rubicundiſſimum, Rubini inſtar, evadet, pro Tinctura Antimonii extrahenda aptiſſimum.

Ex *Regulo Antimonii* ſimiliter *Vitrum*, cum, & ſine, Auri additione parari poteſt: quod, uti ex Regulo, tanquam parte puriori *Antimonii*, paratum: ita etiam ſimplici vitro, quoad uſum Medicum, multò mitius & præſtantius erit.

Ex *Mercurio vitæ* ſimiliter, ſolâ fuſione in crucibulo, igne forti, *Vitrum* efficitur album. Ex quo patet, dictum *Mercurium vitæ* verè *Antimonii ſobolem* eſſe; non autem Mercurii; & cum *floribus Antimonii* eaſdem obtinere virtutes.

REGULUS ANTIMONII STELLATUS.

℞. Antimonii Hungarici boni uncias xvi.

Liquefiat in crucibulo, igne forti; cui ſtatim immergantur

Clavor. ferreor. benè purg. & candefact. priùs, unciæ octo:

quibus probè liquatis ac unitis, ſuperinjiciantur

Nitri puriſſimi, &

Salis Tartari, ana uncia una ſemis, vel unciæ duæ:

fluant ſic probè per horæ quadrantem, aut ultra, igne ſat forti, ad inſtar aquæ; & tandem in Calicem fuſorium, ſævo illitum, fundantur; calicem malleolo, in ipsâ infuſione, continuò percutiendo, ſicque promovendo *Reguli* ſubſidentiam & ſeparationem. Refrigeratis pòſt omnibus, eximatur tota maſſa: cui in fundo adhærebit *Regulus*, ſuperiori ſuâ parte jamdum ſtellam obſcurè repræſentans: qui à ſcoriis ſeparandus, & denuo, ſecundâ ac tertiâ vice, additâ ſemper, de *Nitro*, & *ſale Tartari*, particulâ, fundendus, ac calici fuſorio infundendus eſt; ſingulis autem vicibus ſcorias ſeparando. Sic mox in ſecunda vel tertia fuſione *Stella* in ſuperna *Reguli* parte exactè repræſentabitur, ac ſi arte, juxta dimenſionem, figurata fuiſſet.

Ex hoc *Regulo*, *Vitrum hyacinthinum* colore, ad eandem planè normam, quâ ſuperioris *Vitri* ex *Antimonio* crudo præparatio edocta eſt, commodè paratur: quod ipſum mitiùs, ſuperiori ſimplici *Vitro*, in Medicina operabitur.

Ex ſuperiori præterea *Regulo*, ac proprio *Antimonii Mercurio*, quantitate æquali, Clariſſ. *Agricola Eſſentiam* haud ineleganter parare docet, beneficio nimirum Spiritus Vitrioli, amalgama horum duorum præcipitando, & in pulverem rubeum, igne moderato, convertendo. Quem præcipitatum poſtea cum ſpiritu vitrioli Philoſophico extrahere, tandemque, eum ſpiritu vini tartariſato, in *Eſſentiam* elaborare præcipit; varias ipſi virtutes, in morbis Venenatis, Philtris, Paralyſi, & Contracturâ, aſſignans.

REGULUS ANTIMONII SINE MARTE.

℞. Antimonii Hungarici boni libram unam ſemis,

Nitri puriſſimi,

Tartari crudi, ſed puri, ana libram unam.

Cuncta hæc, in pulverem redacta, ac probè mixta, detonent. (uti Chymici loquuntur) Hoc, cochlear unum poſt aliud, ejus mixturâ plenum, prunæ ardenti, in vaſe terreo, ſive etiam in crucibulo, aſpergendo conflagret, ad inſtar pulveris pyrii. Hâc ſpontaneâ veluti calcinatione peractâ, immittatur maſſa hæc calcinata crucibulo, & igni fuſorio tradatur, donec inſtar aquæ fluat. Effundatur protinus in calicem fuſorium, ſive mortarium æneum parvum calidum, ſævo priùs inunctum; calicem, ſive mortarium, inter infuſionem, malleolo ſemper pulſando, ſicque promovendo exactiorem *Reguli* ſubſidentiam. Omnibus poſtmodum refrigeratis, ſeparetur *Regulus* à ſcoriis: qui porrò in pulverem tritus, & novis, ſeu recentibus ſpeciebus, *Nitro* nimirum, & *Tartaro*, ſed pro dimidiâ tantùm ſui parte, reſpectu *Reguli*, commixtus, eodem modo, quo priùs, igne fuſorio liquetur, & in calicem, vel mortarium, ſævo inunctum & calefactum, fundatur: à ſcoriis

fcoriis purior jam factus, separetur, ac ad labores alios asservetur. Hinc è scoriis, à *Regulo* separatis, & in [illegible]ico aliquandiu relictis, beneficio aquæ ferventis, f. q. superaffusæ, extrahatur rubedo sangvinis instar, coquendo. Cui aquæ tinctæ, per inclinationem aut filtrationem separatæ, acetum destillatum inspergatur; & præcipitabitur *Pulvis* rubeus; qui *Sulphur fixum Antimonii*: quod repetitâ affusione aq. simpl. edulcorandum, ut ab omni salsedine liberetur; exsiccandum tandem, & ad usum asservandum. Vocatur *Sulphur Auratum Diaphoreticum*.

Medicamentum est in Peste, aliisq; morbis Malignis, ad sudorem propellendum, efficax. Cujus dosis scrupulus semis, ad scrupulum unum: in vehiculo convenienti propinando.

Solutio prædicta *Scoriarum*, antequam aceto præcipitatur, *remedium optimum est in ulceribus exedentibus, magnis, tibiarum & pedum sanandis: si singulis diebus, horâ unâ vel alterâ, pedes & crura exulcerata illi immergantur.* Mirum est, quàm viscosam materiam, veluti gluten, extrahat, ut etiam ligneo, vel ferreo, instrumento illud detergere, vel abradere, necessum sit: quod multoties effectu ipso, ac felici successu, comprobavi.

In Menstruis recentis, ex solutione hac, *lateribus calefactis aspersâ, fumus ab infra susceptus, præsens fere auxilium: potentius verò agitur, si illa uteri vagina syringe injiciatur.*

REGULUS ANTIMONII per se, SINE ADDITIONE.

RECipiatur *Antimonii Hungarici*, particulatim saltem contusi, libra una: quæ crucibulo immissa, suprà pulvere carbonum, ad quatuor vel quinque digitorum crassitiem, tegatur, & igni fusorio forti, ad dimidiam horam, vel ultra, tradatur. Postea remota ab igne, frigefiant omnia, &, fracto crucibulo, in medio scoriarum *Regulus* comparebit: qui à scoriis separandus. Scoriæ verò relictæ, & eodem modo, quo suprà, crucibulo novo injectæ, tectæque carbonum pulvere, ad horæ quadrantem igne forti fundendæ sunt. Quibus iterum frigefactis, *Regulus*, qui apparebit, separandus. Scoriæ porrò tertiâ, ac quartâ, vice, eâdemque viâ, quâ suprà, pulvere carbonum super aspersо, fundendæ sunt; & *Regulus* semper separandus. Et sic ex unâ librâ *Antimonii*, tres ferè partes, (si debitè saltem processeris) *Reguli* puri habebis: qui posthac simul in unam massam, vel *Regulum* (si lubet) fundendus; aut aliis laboribus accommodandus.

FLORES, seu LILIUM, ANTIMONII PARACELSI.

PRimò in promptu sit Sublimatorium, ex terra forti (de quâ superiùs dictum est) factum; quod in imâ sui parte canalem habeat longum, sursum vergentem, per quem *Regulus Antimonii*, subtiliter tritus, pedetentim injici possit. Comparatum hoc Sublimatorium tradatur igni, in furno aptè concinnato, ne scilicet ignis superiorem Sublimatorii partem, neque ejus capitellum, foraminulo superiùs pervium superapponendum, lambere vel attingere possit. Candente pòst inferiùs vase sublimatorio, injiciatur de *Regulo* trito particula, per canalem, operculo suo protinùs obturandum, ut statim elevetur: quâ sublimata porrò particulâ, *Reguli* plus inspergatur: quod tamdiu continuandum, donec totus *Regulus* injectus, & in *Flores* sublimatus sit: qui ex capitello deinde studiosè colligendi, & adhuc semel (si ita lubet) sublimandi sunt: quô actu etiam elegantiores & præstantiores efficiuntur. Porrò hi *Flores*, sive *Lilium*, phialæ sat amplæ, superiùs Hermeticè claudendæ, immittantur, reverberenturque leniter in arena per ignis gradûs, donec in rubicundissimum Pulverem convertantur: è quo ulteriùs, cum spiritu vini tartarisato, Tinctura elicienda; quæ maceratione, aut circulatione, & abstractione ad competentem consistentiam, in præstantem *Antimonii Essentiam* tandem redigenda est: cujus virtutes facilè cuique patebunt.

FLORES ANTIMONII ex CRUDO ANTIMONIO, ut et REGULO.

SUperiùs, in capite de *Saturno*, seu *Plumbo*, elegantem *Flores Saturni* parandi modum, unà cum Instrumento æri inciso, & expresso, edocui. In hoc instrumento & *Antimonii Flores*, sive ex crudo, sive *Regulo* ejus, non minùs dextrè sublimari possunt: immittendo nimirum *Antimonium*, vel ejus *Regulum*, bicornutæ illi retortæ suprà delineatæ, sine ullà aliarum rerum admixtione, solo præmisso, à parte alterà, recipiente, non arctè tamen agglutinato, ut spiraculum relinquatur. Et postquam omnia, (uti figura denotat) in furno accommodata, *Antimoniumq́*, igne paulatim substrato, in retortà prædictà fusum fuerit; folliculo per rostrum, recipienti appositum, paulatim insuffletur; & illico *Flores Antimonii* ubertim, per canalem, in vas recipiens prorumpunt. Hoc tamdiu folle insufflando continuandum, quoad omnes *Flores*, pro maximà *Antimonii* parte, propulsi fuerint: qui tandem è recipiente eluendi, ac per repetitam sublimationem rectificandi sunt. Keslerus pag. 40. Cent. 1.

CROCUS METALLORUM

HUjus præparatio videatur in *Anim. n. ad Pharmacop. August. p. 458.* & juxta ejus ductum (si lubet) paretur. Cùm verò hic *Crocus* medicamentum tanti ponderis non sit, ut in descriptione illius multùm moremur: ad alia, magis utilia, progrediendum fore, duxi.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM.

HUjus medicaminis plures invenies præparandi modos; qui tamen insigniter inter se discrepant: & nullus Authorum est, qui non proprium invenerit modum atque Processum; quorum Clariss. Schröderus nô paucos descripsit; qui mihi haud arrident. Nec mirû est, si imperitus Pharmacopola, aut Chymicus, in similes incidat præscriptionec, & juxta earum modulamen præparationes suas moliatur, ut, pro medicamento salutari sudorifero, violentissimum & insaluberrimum pa[r]at *Vomitorium*, vel ipsum *Deleterium*; præsertim quando [p]aratum simile *Antimonium* diutius asservatur. Tunc enim pristinam, imò pejorem, magisque venenatam ipso crudo *Antimonio* induit naturam & qualitatem. Quâ de re superiùs, plurimis in locis, omnes, qui Medicinam faciunt, admonitos volui: ut in ejus usu valdè circumspecti sint, si de legitimâ ac dextrâ ejus præparatione, ac ætate, illis non satis constet. Et ne error impostorum facilè committatur, & quilibet, quò pedem securè figere possit, habeat; veram ac genuinam ejus præparationem, *in Animadv. præmissis, pag. 459.* cum omnibus suis manipulationibus & notis, clarè præscripsi: juxta quâ si dextrè illud paratum fuerit; error tam facilè nô irrumpet. Hûc igitur trahenda est.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM SOLARE, seu AURATUM.

℞. Reguli Antimonii puriss. uncias duas,
Auri fini & puri drachmas duas.
Fundantur in crucibulo igne forti, & illico effundantur in mortarium calidum, ne cadat denuò Regulus. Hujus
Reguli nunc aurati, & subtiliter triti, unciis duabus circiter
adde
Nitri purissimi unciam unam,
Cremoris Tartari drachmas quinque.
Mixta hæc, & in pulverem redacta, detonent paulatim, (uti loquuntur Chymici) h.e. cochlear unum post aliud, hâc mixturâ plenum, prunæ vel crucibulo candenti inspergendo. Peractâ hâc primâ calcinatione, massa residua in pulverem iterum, conterendo, redigatur, additisq; illi porrò
Nitri purissimi unciâ unâ,
Cremoris Tartari unciâ semis,
denuò, uti priùs, detonent, sed in crucibulo jam candente, intra prunas collocato, paulatim etiam mixturâ inspergendo. Et hac recentium specierum, *Nitri* scilicet, & *Tartari*, ad massam residuam additio, ut & detonatio, seu calcinatio in crucibulo ignito & candente, tertiâ vice repetatur. Massa hinc residua, & in pulverem redacta, edulcoretur, sæpius affusâ tepidâ aquâ, quoad omnis auferatur salsedo: pulvis verò in fundo

[illegible] albus relictus, separatâ studiosè, per decantationem, aquâ salsâ, exsiccetur, ac, crucibulo immissus, tribus vel quatuor horis, igne aperto, moderatè calcinetur, ad majorem fixitatem, & vim sudoriferam & alexipharmacam ipsi conciliandam. Et sic efficitur *Pulvis subflavus elegans, Diaphoreticus & Cordialis, in Peste, Febribusq; malignis præstans. Dosis à scrupulo semis, ad scrupulum unum, & drachmam semis.*

Qui multitudine & pluralitate delectatur Processuum parandorum medicamentorum diaphoret. ex *Antimonio*, omnis generis & coloris; is adeat Clariss. Schröderumq; qui, *Pharmacop. Med. Chym. lib. 3. cap. 17.* de *Antimonio*, innumeros ferè descripsit Processus. Nos paucioribus, iisque salubrioribus, dextrè, cum omnibus manipulationibus, ac artificiosis præparationibus, ex lege artis præscriptis, contenti sumus; considerantes, quòd Medico Practico prudenti pauca, eaque vera & experta, sufficiant. Ideircò, missis his, ad alia, ex *Antimonio* describenda, transeo.

OLEUM ANTIMONII CORROSIVUM, quod BUTYRUM vocant.

℞. Antimonii Hungarici subtiliter triti libram unam,

Mercurii sublimati corrosivi tantundē: Misceantur exactè in mortario vitreo, ac in aëre, vel aprico, aliquandiu relinquantur, quoad ab aëre attracto nonnihil humectentur: immittantur postmodum retortæ vitreæ lutatæ, &, præmisso recipiente vitro, vel ex arenâ, vel potiùs igne aperto, (ut ultimò urgentiori igne *Cinnabaris* sublimatio promoveatur) per gradus destillentur, prodeunte oleo crasso Butyri instar, quod in collo retortæ congelatur: idcirco carbonibus candentibus suppositis, ejus liquatio, seu stillatio in præpositum vitrum excipulum promovenda, ne omnia disrumpantur: augendo ignem ultimò, prolecto priùs Oleo, seu Butyro, ut retorta per unam atque alteram horam candeat: & sublimabitur ad collum retortæ (quod largum sit) *Cinnabaris* rubicunda, firmiter illi adhærens, unà cum *Mercurio* etiam *vivo*. Peractâ destillatione & sublimatione *Cinnabaris*, Oleū à partibus heterogeneis, putà *Mercurio vivo*, cujus particula etiā cū butyro transit, separetur, *Cinnabaris* nec non à vitro seu retorta fracta separatim colligatur, ac quodlibet seorsim asservetur.

Cinnabaris Antimonii si pura, per se etiam *medicamentum est Diaphoreticum & Antepilepticum: aliquot granis pro dosi exhibitis.*

Notetur tamen, quòd, si *Oleum* magis clarum, ut & *Cinnabaris* magis pura, desideretur, loco crudi *Antimonii*, Regulus ejus, pro eorum destillatione, sit substituendus. Præterea & *Oleum*, seu *Butyrum*, semel destillatum, denuo vel per se; ut purius: vel etiam additâ *Cinnabari* propriâ; ut rubicundius, & præstantius à sulphure Antimonii reddatur, rectificari, ac in virtutibus suis exaltari potest. Nunc, quæ porrò, ex *Oleo* hoc corrosivo, medicamenta salutaria, ad usum internum, paranda sunt, ordine subsequentur.

MERCURIUS VITÆ SIMPLEX & CORRECTUS.

ACcipe Olei, seu Butyri, prædicti Antimonii corrosivi q. v. cui Aq. simp. suff. q. & quidem largiter, superaffusâ, præcipitatur *Pulvis* albicans; qui ab aqua acida per filtrum & decantationem separandus, ac, repetitâ affusione aquæ, probè edulcorandus est & siccandus. Hic *Pulvisculus* etymo *Mercurii vita* venit, & iisdem ferè, cum *floribus Antimonii*, virtutibus præditus est: quemadmodum ex solo *Antimonio*, non verò ex *Mercurio*, ut vulgi opinio est, ortum ducit: quod ipsâ mechanicâ, & experientiâ comprobari potest. Etenim si is simpliciter saltem igni fusorio, in crucibulo, tradatur, illico in Vitrum diaphanum albescens abit & transmutatur: evidentissimo signo, ab *Antimonio* ejus esse genesin. Cæterùm violenter & potenter, cùm per superiora, tum inferiora, operatur, si intra corpus assumatur: sive per se, in substantia: sive vino infusus. Quapropter cautè ac circumspectè cum hoc simplici, & nondum *correcto*, *Mercurio vita* procedendum, isque non, nisi naturâ robustioribus, propinandus: ne *Mercurius vita* Mercurius Mortis evadat.

Corrigitur hic *Mercurius vita*, ut paulò mitiùs, & vel per inferiora tantùm, operetur, si cum dupla *Salis tosti* quantitate diu, multumque, super porphyrite, teratur, & levi-

ut retorta horis X. circiter candeat. Massa in fundo relicta, & aquâ rosaceâ sæpius lota, usui asservetur: cui tamen (si lubet) Bezoar Orientalis veri, & Occidentalis, ana drachmæ duæ circiter admisceri possunt. *Sudoriferum est præstans: hinc in morbis venenatis & malignis, ubicunq; sudore proliciendo opus, cum emolumento adhibetur.*

PANACEA ex ANTIMONIO, & ejus BUTYRO.

℞. Butyri Antimonii, à sua propria Cinnabari rectificati, uncias sex:

cui, immisso alembico vitreo, superaffundantur

Spiritûs Vini summè rectificati, & ab omni phlegmate penitus liberati, libræ tres, vel quatuor,

Misceantur exactè concutiendo, donec in coagulum album, cremoris lactis instar, convertantur; digerantur calore leni, in vitro bene clauso, diebus octo; singulis tamen diebus concutiendo: hinc in B, M. tota humiditas, seu spiritûs omnes, lenissimè abstrahantur, quandiu aliquid humidi transit, & in residuo *Pulvis* albicans, seu *Terra candida*, à Philosophis *Sancta* nuncupata, remaneat. Huic porrò terræ, cucurbitæ vitreæ humili immissæ, affundatur

Spiritûs Vitrioli rectificati, & ab omni phlegmate liberati, q. s. ad trium digitorum transversorum superminentiam.

Digerantur in arenâ, leni calore, unâ circiter septimanâ: agglutinato dein capitello, præmissoque vitro recipiente, evocetur tota humiditas, seu *Oleum Vitrioli*, quoad terra ignea essentificata, massæ instar, in residuo maneat. Hæc massa à fracto vitro studiosè separata, & in pulverem subtilem redacta, pro dimidia sui parte phialæ luto obductæ, relicto à latere phialæ speculo (uti Chymici loqvuntur) ad explorandam mutationem colorum apparentium immittatur, & in arena, igne moderato continuo, paulatim tamen aucto, s. a. tamdiu assetur, qnousque ab uno in alium colorem, tandem in rubicundum, mutata fuerit: & *erit medicamentum, ad diversorum morborum agmina profliganda, efficacissimum.* Keslerus.

PANACEA alia ex BUTYRO ANTIMONII.

℞. Butyri, seu Olei, Antimonii corrosivi, à suâ Cinnabari semel rectificati, libram semis:

cui superaffundantur in cucurbita vitrea

Spiritûs vini summè rectificati libræ tres, vel quatuor,

fiatque coagulum, sæpius agitando, digeratur pòst leni calore, duarum circiter septimanarum spatio, in vitro seu cucurbita satis alta, & probè clausa, quoad iterum in liquorem resolvatur. Hinc abstrahatur spiritus destillando ex cineribus, donec in residuo maneat *Pulvis* albissimus. Huic in fundo superstiti porro affundatur

Olei proprii, seu Butyri Antimonii resoluti, libra semis, seu unciæ sex:

quod iterum, peractâ digestione hebdomadali, in arena fortiter abstrahatur; idque bis terve repetendo, quousque materia veluti fixa in residuo maneat: quæ porrò, phialæ inclusa, tamdiu in arena, igne satis intenso ac continuo, gradatim alternis diebus aucto, assetur & calcinetur, donec tota materia rubea fiat. Jam verò, ex hoc pulvere fixo & rubro, eliciatur *Tinctura* rubicundissima, cum spiritu proprio, in præcipitatione *Mercurii vitæ* acquisito, repetitis vicibus affuso, quousque spiritûs affusi rubedine non ampliùs inficiantur. Spiritûs tincti omnes ad mellaginem, seu liquorem crassum, in cineribus abstrahantur: residua autem *Tinctura*, ut magis subtilisetur, porrò cum spiritu vini summè rectificato & tartarisato extrahatur, repetitis vicibus spiritum affundendo, quoad coloretur. Spiritûs tandem tincti omnes ad liquorem crassum rubicundissimum abstrahantur; qui studiosè asservetur & custodiatur:

vel, (si lubet) retortæ vitreæ parvæ immissus, igne arenæ in *Oleum* dulce, & rubicundissimum, destilletur.

BEZOARDICUM MINERALE.

℞. Butyri Antimonii corrosivi uncias tres:

cui cucurbitæ vitreæ parvæ immisso affundatur

Spiritûs Nitri optimi tantum,

quousque *Oleum*, seu *Butyrum*, totaliter solutum fuerit, nec ulla, ex contrarietate spirituum, effervescentia vel ebullitio ampliùs percipiatur. Hinc in arena abstrahatur *spiritus Nitri* omnis ad siccitatem massæ albissimæ. Hæc è vitro receeta massa, ac super porphyrite probè trita cucurbitæ parvæ denuo indatur, superaffundendo illi *spiritûs Nitri* recentis ad supereminentiam duorum circiter digitorum transversorum, iterumque destillando abstrahatur: quod & tertiâ vice repetendum, augendo ignem ultimò, ut retorta veluti candeat; quoad omnes spiritûs expellantur. Massa residua albissima super porphyrite probè trita, ac crucibulo immissa, igne aperto per unam atque alteram horam leniter calcinetur, &, in vitro probè clauso, usui asservetur.

Est medicamentum sudoriferum & alexipharmacum, in morbis venenatis & contagiosis summè proficuum ac salutare. Datur à scrupulo semis, ad scrupulum unum, & drachmam semis: modò legitimè fuerit paratum.

SAL ANTIMONII

Ex massa, quæ à destillatione *Butyri Antimonii* in retorta residua mansit, *sal Antimonii* elici potest; idque beneficio aceti destillati, cum *spiritu Nitri* paulisper acuati: & hoc eò feliciùs & citius, si dicta massa, in pulverem redacta, priùs bis tervè cum *sulphure* calcinetur, ad modum, uti chalybs cum sulphure conflagrat, pro vitriolo ejus parando, admiscendo qualibet vice sulphuris unciam unam semis, massæ Antimonialis libræ uni. Abstracto dein aceto destillato, post extractionem nimirum *salis*, remanet materia salina subflava, quâ eum aquâ simplici denuò solutâ, filtratâ, & ad cuticulam iterum solutione abstractâ, concrescant, in loco frigido, *Cristalli Salini*; qui diligenter asserventur.

Purgant lenissimè: Infantibus etiam exhibiti in vermibus, hydrope, aliisq; morbis, ubi purificatione sanguinis opus est, salutares existunt.

SAL ANTIMONII ex VITRO, & SPIRITUS VITRIOLI ANTIMONIALIS PURGANS.

℞. Vitri Antimonii, sine additione ullâ, suprà edocti, q. v.

cui in cucurbita vitrea parva superaffundatur

Spiritûs Vitrioli dephlegmati ad duorum digitorum transversorum supereminentiam.

Digerantur leni calore cinerum, diebus aliquot, quousque spiritus nigro imbuatur colore: qui per filtrum separandus, ac usui asservandus est. *Cujus dosis gutt. v. vj. ad x. mundificant sanguinem, educunt tartareas & superfluas humiditates; uti etiam vermes: hinc & podagricis, ac vaga arthritide laborantibus, conducit.*

Ex residuo verò vitro, ab extractione relicto, *sal Antimonii* conficiatur, modo sequenti: nimirum; *Vitro* relicto admisceatur pars quarta sulphuris triti, & in patella terrea, super igne leni, calcinetur, continuò agitando spatulâ vel rudiculâ ferreâ, quousque sulphur totaliter conflagraverit. *Vitro* residuo, probè iterum trito, denuò sulphuris tantundem, seu quarta pars, admisceatur, eodemque modo, quo suprà, calcinetur: quæ calcinatio ter quatervè repetenda. Tandem ex *Vitro* hoc probè calcinato, cum s. q. aceti destillati, repetitis vicibus affusi, extrahatur *sal Antimonii*: acetum per destillationem abstrahatur ad siccitatem salis; qui porrò aquâ simplici aliquoties solvatur, filtretur, & in *Cristallos* reducatur. *Purgat leniter, & etiam gravidis & infantibus securè propinari potest, à gran. v. ad x.* Agricola.

SUL-

SULPHUR ANTIMONII.

DEstilletur primò *Aqua fortis* ex ana *Nitri* & *Aluminis*, admixtâ Boli, vel Aluminis calcinati, suff. q. sec. artem. Huic Aquæ forti pars quarta Salis communis admisceatur, ut in ea leni calore solvatur. Jam verò, accipe *Antimonii* pulverisati q. v. cui, alembico vitreo immisso, guttatim & pedetentim affundatur aqua prædicta Regia, ut solvatur, quantum nimirum solvi poterit. Solutio protinus decantetur, & filtretur (certas ob causas) cui statim, infusâ largâ quantitate aquæ simplicis calidæ, separabitur *Sulphur*; quod studiosè separandum, &, repetitis vicibus, aquâ simplici edulcorandum, ac usui asservandum est.

SULPHUR ANTIMONII ALIUD.

℞. Antimonii Hungarici triti, vel, ejus loco,
Reguli Antimonii, libram unam:
cui affundatur pedetentim
Olei Tartari per deliquium facti tantundem, vel plus;

& super igne leni exsiccentur, quoad massa rubea remaneat. Massa hæc in pulverem subtilem redacta, coquatur in sartagine ferreâ, cum suff. q. lixivii fortis, repetitis vicibus, quousque rubedo in lixivio appareat. Tincto lixivio inspergatur acetum destillatum, ut præcipitetur *Pulvis* rubeus; qui ab omni salsedine, repetitâ aquæ simplicis affusione, liberetur, ac usui asservetur. Porrò: qui hoc, vel aliud, *Antimonii sulphur*, quocunque modo paratum, in præstantius medicamen ulteriùs elaborare vel redigere voluerit; id assequi valebit, affundendo illi spiritum, seu oleum, *Vitrioli* dephlegmatum: quod aliquoties ab eo abstrahatur, ad fixitatem sulphuris. Ex hoc *fixo sulphure Tinctura*, cum spiritu Vitrioli Philosophico, vel etiam cum spiritu Veneris, elicitur: spiritûs tincti ad mellaginem abstrahantur: quibus abstractis, cum spiritu vini rectificato denuo *Essentia* rubicunda elicitur; & abstractione etiam hujus, ad justam consistentiam reducatur *Essentia*, studiosè asservanda, ac usui Medico accommodanda.

BALSAMUM ANTIMONII.

℞. Sulphuris Antimonii, modo præcedenti, vel ex Cinnabari ejus, uti suprà, parati, unciam unam; cui adde
Salis Tartari tantundem.

Misceantur exactè, super igne leni, in patella terrea. Huic mixturæ, cucurbitæ vitreæ immissæ, affundatur
Spiritûs Terebinthinæ ad duorum vel trium digitorum supereminentiam.

Digerantur leni calore cinerum, quousque *Spiritus* rubicundo imbuatur colore; qui effundendus, ac usui asservandus est. *Præstat in morbis Pectoris, exulcerationibus Pulmonum, aliarumq; partium internarum læsionibus; à gutt. 6. ad x. & ultrà, sumptum.*

TINCTURA, seu ESSENTIA, ANTIMOMII.

℞. Vitri Antimonii rubicundiss. sine additione parati, vel, quod melius,
Vitri Antimonii Solaris, sup. edocti, q. s.

Redigatur in *Pulverem* subtilem, & aliquoties cum spiritu Veneris, ex ære viridi destillato, humectetur, totiesque iterum in calore leni exsiccetur. Ex hoc vitro porrò, cum s. q. prædicti spiritûs Veneris, repetitis vicibus affusi, eliciatur, leni calore, *Tinctura* rubicunda (in vitro satis alto, & probè clauso, ne spiritûs exhalent) quousque spiritûs tingantur. Hi spiritûs tincti omnes leni destillatione abs trahantur, ad remanentiam liquoris crassioris, sangvinis instar. Spiritus Veneris abstractus ad eosdem, & consimiles labores, & extractiones, asservetur, virtutibus suis haud diminutus. Liquor verò residuus *Antimonii*, sulphure solari plenus, aut imbutus, porrò cum Spiritu vini summè rectificato extrahatur, (quod in momento quasi contingit, quemadmodum spiritus vini, quamprimùm *Tinctura* priori abstractæ affusus, illicò summâ rubedine inficitur, *Pulvisculus* nec non flavus, qui in primâ abstractione spiritûs Veneris, una cum liquore rubro remansit, potiori sui parte in spiritu vini resolvitur.) Abstracto denuo spiritu vini, ad remanentiam liquoris

crassioris, remanet *Tinctura Antimonii* rubicundissima, sangvinis instar, quæ à *Pulvisculo* flavo subsidente separanda, & studiosè asservanda est. *Præstat in morbis chronicis & diuturnis: sangvinem, insensibiliter operando, purificat. In Epilepsia præteria, Paralysi, & Febribus diuturnis, summò cum fructu exhibetur.* *Pulvis* verò remanens flavus diligenter etiam asservetur. Hic Sulphuri Auri cognatus est. Namque si spiritus vini lenissimo balnei calore penitus à prædicta *Tinctura* abstraheretur, Pulvisculus ille flavus rubescens in residuo maneret, iisdem, quibus *Tinctura* ipsa, *virtutibus pollens.* In spiritu vini resolubilis est, & *magnarum virium:* proinde tanquam præstans medicamentum asservandus. Quâ ratione autem præfata *Tinctura* Auro artificiosè jungenda; superiùs, *in cap. de Auro*, declaratum est.

ESSENTIA ANTIMONII ALIA.

ACcipe *Antimonium*, seu ejus *Mineram*: fundatur in crucibulo, igne forti, & in acetum, *spiritu Nitri* nonnihil acuatum, infundendo, extinguatur: acetum fit in ollâ satis largâ, operculo superiùs clausâ, foramine tamen pervio, per quod *Antimonium* infundi possit. Atque hæc *Antimonii* fusio, & extinctio in aceto, sæpius repetatur, quousque acetum rubicundissimo colore tinctum fit. Hoc peracto, abstrahatur illud in alembico vitreo, leniter destillando per cineres, donec ferè totum acetum transierit ad mellaginem, seu etiam massam duriusculam solidam residuam. Huic massæ relictæ, seu residuæ, affundatur *spiritus Veneris*, ad duorum vel trium digitorum supereminentiam: extrahatur Tinctura rubicunda, repetitis vicibus spiritum affundendo, & decantando, quousque tota *Tinctura* extrahatur: Hinc spiritûs tincti omnes, in alembico vitreo, destillando ex cineribus, ad remanentiam liquoris crassi, abstrahantur: ex quo porrò cum spiritu vini summè rectificato, repetitâ ejus affusione, Tinctura elicienda; ac tandem & hoc spiritu vini ad remanentiam liquoris rubicundissimi abstracto, *Tinctura* relicta, magnarum virium, asservanda est.

Nota: Nonnulli relictam hanc, à prima abstractione aceti, materiam crassam, illicò retortæ vitreæ parvæ, immittere, & exinde, igne arenæ, liquorem rubicundum destillare præcipiunt. Existimem tamen, præstantiorem multò *Essentiam Antimonii* futuram, si crassa & fæculenta massa, ab abstractione aceti relicta, porrò cum spiritu Veneris, modo supra præscripto, extracta, nec non etiam cum spiritu vini subtilis reddita fuerit. Et hæc tandem, per retortam, in liquorem rubicundum, ex arena, destillari posset; aut, sine destillatione, usui Medico destinari.

OLEUM, seu ESSENTIA, ANTIMONII ALIA.

ACcipe Mineræ Antimonii Hungarici, ex Aurifodinis erutæ, libram circiter unam: comminuatur saltem in particulas, seu frustula parva, ad instar fabarum, seu nucis avellanæ magnitudinem. Hoc modo confracta minera stratificetur s. a. in vase terreo forti, cum libris duabus *Vitrioli* probè purificati, & ad flavedinem calcinati: claudatur olla operculo; & in arena calcinentur, seu, (uti loqvuntur) cementenur per gradûs ignis continui, spatio duarum septimanarum, igne gradatim aucto, quousque *Antimonii* particulæ rubescant. Quo facto, separetur *Antimonium*, seu particulæ ejus, à *Vitriolo*, & in *Pulverem* subtilem, conterendo, redigantur. Huic calcinato & trito *Antimonio*, vitro alembico immisso, superaffundatur aceti destillati s. q. seu, quod longè melius, spiritus Veneris, ex ære viridi, vel etiam spiritus Vitrioli Philosoph. ad quatuor digitorum transversorum supereminentiam; lenique calore digerendo extrahatur *Tinctura*. Tinctus spiritus decantetur, & alius superaffundatur; qui si iterum tinctus appareat, auferatur: & tamdiu hæc actio continuetur, donec spiritus ultimò affusus rubedine non ampliùs tingatur. Tincti spiritûs omnes destillando ad liquorem crassum leniter abstrahantur.

tur. Liquor verò residuus cum spiritu vini rectificato puro superfuso denuò extrahatur, ejusque *Essentia* seu *Tinctura* eliciatur; ut eò magis subtilietur, & corpori humano approprietur, tanquam per vegetabile, spiritum nimirum Vini, naturæ nostræ amicum. Abstracto autem & hoc spiritu vini, ad remanentiam liquoris crassioris rubicundi, qui præstans est *Antimonii Essentia*, immittatur, prægressâ fermentatione diuturnâ, retortæ vitreæ, & ex arena, seu cineribus, destilletur in *Oleum*, seu *Liquorem*, rubicundum & pretiosum. Et *Antimonio* relicto & extracto, igne autem reverberii, sed leniter, priùs calcinato, extrahatur *sal Antimonii*, beneficio aceti destillati; qui iteratò cum aqua simplici solvatur, filtretur & clarificetur, ac ad crystallinam puritatem reducatur, tandemque Tincturæ suæ dextrè aduniatur: quod facilè beneficio spiritus vini, aliquali circulatione, & tandem ejusdem spiritûs vini per M. B. leni abstractione, fieri poterit. Et sic pretiosa hæc *Tinctura* s. a. Spagyricam elaborata, meritò laudibus & encomiis extollenda est. Videatur de hac *Tinctura* Bas. Valent. *in addit. cap. de Antimonio*, & *cap. etiam seq. de Vitriolo*: item de *magno Mundi secreto*, *de Phalaja sua*, &c.

ESSENTIA ANTIMONII EMETICA.

℞. Flor. Antimonii alb. dextrè parat. uncias duas semis,
Tartari albi Veneti subtilissimè triti uncias quinque.

Coquantur cum s. q. aq. simpl. repetitis vicibus affusæ. Depletiones omnes filtratæ ad remanentiam unciarum sex leniter exhalent: quibus adde

Sacchari Canarii alb. uncias sex.

&, leniter iterum ebulliendo in patella terrea, ad *Syrupi* consistentiam reducantur. *Purgat per superiora & inferiora leniter; idcircò in febribus tertianis & quartanis, intermittentibus, diuturnis, hypochondriorum obstructionibus, nec non in mania & melancholia hypochondriaca, haud exigui est momenti. Dosis à drachma semis, ad drachmam unam, &, unam semis, in aquâ, vino, jusculo, aquâ laxativâ, aut quocunq; alio vehiculo propinata.*

MERCURIUS ANTIMONII.

℞. Salis tartari probè purificati uncias tres,
Salis Armoniaci, probè purificati per repetitas solutiones, unciam unam semis,
Olei, seu Spiritûs, Salis drachm. sex; (cujus beneficio congreditur spiritus vini cum salibus.)
Spiritûs vini rectificati uncias tres.

Mixta hæc in cucurbita parva, coagulentur: phlegmate saltem prodeunte, remanet sal alcali, facilè in aëre liquescens. Jam verò accipe

Salis hujus alcali jam edocti, &
Florum Antimonii, uti suprà, per bicipitem retortam, cum folle insufflando expulsorum, ana partes æqu.

Misceantur exactè, immittanturque vitreæ cucurbitæ: quibus superaffundatur

Liquoris Tartari (qui nimir. ex Tartaro & Nitro invicem detonarit, parati, & in cella resoluti) tantum, ut unum saltem digitum supereminear.

Putrefiant in M. B. calore leni, duarum vel trium septimanarum spatio. Hinc mixtura hæc cum scoriis ferri, & calce vivâ, singulis priùs tritis & cribratis, impastetur, & exinde massa efficiatur, quâ postmodum globuli efformentur, per retortam benè lutatam, igne aperto destillandi, quoad *Mercurius* in vas recipiens aquâ semiplenum transeat & expellatur; qui studiosè asservandus.

MERCURIUM ANTIMONII ALIUS PARANDI MODUS.

℞. Reguli Antimonii, sine ferro parati, libram unam,
Capitis mortui ex Tartaro, inferiùs edocendi,
Salis Tartari puri, &
Salis Armoniaci purificati, ana uncias quatuor.

His mixtis, & in pulverem redactis, atque cucurbitæ vitreæ immissis, affundantur
Aceti destillati puri, &
Urinæ hominis sani, vinum bibentis, ana q. s. ad duorum digitorum transversorum supereminentiam.

Vitro posteà optimè clauso, digerantur in M. B. per mensem circiter. Quâ peractâ digestione, recludatur vas, &, additis mixturæ huic
Capitis mortui ex Tartaro,
Scoriarum Ferri, &
Calcis vivæ, ana librâ unâ,

macerentur adhuc unâ vel alterâ septimanâ, & tandem, abstractâ priùs humiditate ad siccitatem massæ, seu pulveris, residuum pellatur per descensum in ollam aquâ semiplenam, in quam Mercurius, vi ignis superni detrusus, sese insinuare possit; qui tandem studiosè colligendus, lavandus, & ad usum asservandus est.

Nota; Caput mortuum Tartari illud est; si ex Tartaro puro & crudo saltem spiritûs per retortam destillando expellantur, oleo crasso in residuo relicto. Idem fere præstant cineres clavellati, qui sunt massa illa salis, seu Alkali, quæ ex Polonia fertur, confecta ex cineribus Ulmi, Fagi, & Quercuum &c. vel alius sal Alkali, quicunque denique ille sit. Optimum autem omnium, pro hisce laboribus, illud est, quod ex fæcibus vini adusti calcinando paratur, Alcali.

Notetur præterea, de *Mercuriis corporum;* quòd *Argentum vivum vulgare*, etiamsi sit materia Auro & Argento proxima, temperamenti tamen est præter modum frigidi & humidi, atque adeò indefinitum, & longè magis ab Argenti & Auri concoctione distat, quàm *Mercurius*, seu *Argentum vivum*, à reliquis metallis, aut *Antimonio* ipso, arte prolectum. Si igitur consilium foret, *Argentum vivum* vulgare in Argentum vel Aurum concoquere, vel maturare; necessum esset, illud priùs summè purgare, ac à nimia frigiditate & humiditate vindicare: alioqui enim concoctione nimium contumax esset. *Argentum vivum* verò *corporum*, vulgari magis est coctum; quin etiam inter se aliud alio magis aut minùs digestum est. Omnia tamen vi ignis vaporetenus feruntur sursum; alia celeriùs, quæ minùs cocta; alia tardiùs, vehementiorisque vi ignis, quæ magis decocta sunt. Atque hac de causa *Argentum vivum vulgare*, quod valdè indefinitam habet humiditatem, omnium celerrimè fugatur ignis potentiâ. Nihil etiam aliud moliuntur Argyropœiæ aut Chrysopœiæ periti, quàm ut reliquorum metallorum materia in materiam Auro & Argento proximam devergat; eaque à causa efficiente moveatur & perficiatur. Hanc enim proliciendi Argenti vivi methodum prisci hujus artis Professores silentio prætericrunt, adeoque nec scriptis tradiderunt: & consultò quidem; qvùm totius artis arcanum & aditus ad posteriora sit. Videatur Geberus, *pag. 95.* de sublimatione Marcasitæ.

Et hæc haud exigua, de *Antimonio*, adscripta medicamenta mihi sufficere visa sunt. Nonnulla verò, quæ, *in Animadv. præmissis*, antea tradita sunt; utpote, *Catharticum universale*, *Essentia purgans &c.* illa hûc referri possunt. Nunc verò, ut scriptionis operam contraham; B. L. qui fortè plura ex *Antimonio* desiderare posset, ad alios Authores ablegatum volo: Clarissimum videlicet Agricolam, Keslerum, Glauberum, & alios, hâc tamen additâ admonitione & consilio; ne omnibus ex tot, infinitisque processibus fidat, præsertim à Clarissimo Schrödero ex aliis iterum descriptis, partim ænigmaticè, partim verò tumultuosè ac incompletè; ut Oedipo maxima ex parte potiùs opus habeant, quàm ut ab expertissimo etiam Chymico, juxta tenorem traditum, elaborari possint. Satis igitur mirari nequeo, quòd vir tantæ doctrinæ tot inutilibus rebus, & processibus, à quolibet fumivendulo fortè communicatis, describendis operam suam occupare voluerit; quin chartæ, sibi, & posteris, pepercerit. Hæc revera, & similia, artem Chymicam minimè fulciunt, nec instruunt Tirones artis, sed quàm maximè omnia turbant & perturbant, artem ipsam ludibrio exponunt, & Tirones Chymiæ à veritate, lectione & laboribus utilium seducunt. Proinde parciores ut simus, in rebus publico donandis, conducibilius multò est, quàm ea, quæ non intelligi-

telligimus, peregrinâ saltem fide acquisita, cursim describere, quibus cum multis, & mundo, imponitur, certo sanitatis & fortunarum dispendio. Enim verò, quæ salutem vitamque mortalium respiciunt, citra ambages, & juveniles metaphoras, liberali stylo dictare competit; ne verborum, aut mysteriorum, ambiguitate tam Ægri, quàm Medentes, in transversum rapiantur. Veniam B. L. dabit de veritate liberè ac bonâ mente sentienti & dissertanti.

Caput IX.

De VITRIOLO.

Vitriolum, seu *Calchantum*, *Atramentum sutorium*, præcipuum in Chymia subjectum est: ita, ut à nonnullis etiam pro altera columna præstantissimorum in eâ conficiendorum medicamentorum habeatur, metallis cognatum & proximum. A quibusdam *sal Mineralis*, & *Metallorum*, ast falsò, nuncupatur, eò, quòd corpus sit, tribus constans principiis, (uti ipsa metalla) *Sulphure* scilicet, *Sale*, *& Mercurio*; adeòque non uniforme, uti salia, quibus propriè salis etymon competit, corpus habens. Etenim si ipsam *Vitrioli* Substantiam, Naturam, Proprietates, & Qualitates, intimè consideremus: re ipsâ experiemur, illud à natura & proprietatibus salium quorumcunque, propriè sic dicendorum, tanquam corporum homogeneorum & uniformium, planè alienum esse. Constare autem *Vitriolum* ex tribus Chymicorum principiis, nullâ opus est demonstratione. Quemadmodum enim ad oculum patet, ac experientiâ quotidianâ elucet, cuncta metalla verè, & realiter, in *Vitriolum* resolvi, atque denuò in metalla, pristinam substantiam, ac Esse converti possunt. Si igitur metalla ex tribus Chymicorum principiis conflata sunt, necessariò & *Vitriolum*, in quod metallorum corpora resolvuntur, verè & realiter, secundum naturam & proprietates *Vitrioli nativi*, ex iisdem constare debet principiis; juxta *axioma* verissimum: *Rem quamlibet ex iisdem constare principiis, in qua arte resolvitur*. Proinde, cùm *Vitriolum*, (quodcunque demum illud sit) in metallum convertibile, exclusis spiritibus acidis, sulphureis, nitrosis, salinis, &c. &, vice versâ, metalla cuncta, quædam totâ suâ substantiâ; quædam verò pro maximâ sui parte, in *Vitriolum* verè, beneficio spirituum acidorum, sive mineralium, sive vegetabilium, resolvantur: sequitur infallibiliter, omne *Vitriolum* solutum esse metallum, sive ex uno, sive ex pluribus metallis, aut eorum principiis, rebusque aliis heterogeneis, in visceribus terræ, ope spirituum acidorum mineralium conflatum, & in aquam mineralem transmutatum sit. *Vitriolo* egò nullo modo Salis, tanquam uniformis corporis, nomen competit; sed est corpus compositum, solutum nimirum metallum; quodcunque denique sit *Vitriolum*; quocunque etiam in loco effossum, sive ex aquis mineralibus coquendo paratum.

Hinc varia sunt *Vitrioli* genera & species, pro diversitate minerarum, & metallorum, è quibus originem ducunt, discrepantia. *Cæruleum*, Saphyri instar, præsertim Cypriense, Cupri & Auri soboles: *Viride*, Martis productum: *Album*, ex argenteis mineris primordia trahens: & intermixta plura, juxta species metallorum tincta, è quibus plus vel minus participant. Sic quoque *Saccharum Saturni*, *Plumbi* propriè *Vitriolum*, ipsúmque Plumbum est solutum; quoniam in plumbum verum est convertibile: de quo plura *in Append. n. ad Animadv. sub. tit. de diff. salium, in genere* præmissa sunt: quæ B. L. revolvat.

Usus Vitrioli varius est ac multiplex, Mechanicis notissimus; interno usui minimè destinatur. *Vitriolum* quidem *album*, emesin excitatum, intrò assumitur; prius tamen

tamen repetitis ſolutionibus probè purificatum. *Martis Vitriolum, ex chalybe* arte paratum, crebro uſui eſt, tanquam reſolvens & deobſtruens medicamentum. Quæ verò uſui interno, ex *Vitriolo*, deſtinantur medicamenta, ſalutaria magis ſunt, & in re Medica amplectenda. Opinione ſiquidem & ſuaſu Paracelſi, integra medicamentorum officina ex illo foret conſtruenda, ac ſi plurima in eo laterent arcana, quòd omnia metalla, eorumque principia, pro diverſitate ſpecierum Vitrioli, ſpiritualiter & virtualiter æquè, ac corporaliter, in eo ſtabulentur; & hoc quidem promiſcuè, in communioribus Vitrioli ſpeciebus: quemadmodum vix ullum *Vitriolum* reperitur *natvam*, aut *vulgare*, quod uni ſaltem metallo exiſtentiæ ſuæ debeat primordia, quin & de aliis metallis & mineralibus nonnihil participet. Vereor autem, ne aliquando de mineralibus venenatâ qualitate præditis, utpote Arſenico, labem contrahat: ideò in eam facilè deſcenderim ſententiam, conſultiſſimum fore, ut, qui ex *Vitriolo* quopiam, vel *Martiali* viridi, aut *cæruleò* ex Venere, celebre quoddam medicamentum paraturus eſt, *Vitriolum* ad hoc *arte paratum*, beneficio *ſulphuris*, aut ſui ſpiritûs, ſibi procuret: quamvis & *Cyprienſe Vitriolum*, quod de Auro participat; item *Hungaricum*, Aurifodinis proximum, & *Romanum*, ſulphure Auri dives, ſuas mereantur laudes. Quemadmodum ſpiritûs, qui ex prænominatis *Vitrioli* ſpeciebus deſtillando eliciuntur; pro maximâ licet ſui parte ſpiritûs ſint ipſius *ſulphuris*; de virtute tamen & efficacia metallorum, peculiatiter illis inhærentium, ſpiritualiter ac virtualiter, haud parum participant. Quapropter omnes *Vitrioli*, ejusque *ſpiritûs*; peculiares operationes & virtutes metallis, eorumque principiis, potiùs adſcribendæ aut attribuendæ ſunt; non verò ſoli *Vitriolo*, ut Vitriolo, tanquam minerale eſſet à metallis naturâ ſuâ ſegregatum; ſed metallis in vitriolum ſolutis & converſis.

Quibus jam præmiſſis fundamentis, juris eſſet, & præſtaret quidem, ut ſtatim ad nonnullorum medicaminum, ex *Vitriolo*, deſcriptionem calamum dirigerem, & imprimis *Spiritum Vitrioli*, tanquam familiariſſimum medicamentum, ritè deſtillandum edocerem. Cùm autem varia adhuc reſtent, quæ, de *Vitrioli natura, & eſſe*, admonenda; idcirco & illa præmittenda, è re fore duxi. Advertant igitur inprimis illi, quorum intereſt, & qui Medicinam faciunt, quòd, uti haud exigua eſt ſpecierum *Vitrioli* differentia, ſecundum diverſitatem minerarum, ubi effodiuntur, & aquarum ac fontium mineralium, è quibus coquendo parantur: ita quoque ſpiritûs earum, aliavé medicamenta ex illis parata, in virtutibus ſuis ac qualitatibus omnino diſcrepare; adeoque veris conſentaneum eſſe rationibus, ipsâ atteſtante experientiâ; *Spiritum Vitrioli Martis* roborando hepati, ventriculo, & lieni, aperiendisque obſtructionibus hypochondriorum: *Spiritum* verò *Vitrioli* cœrulei *Veneris*, ut et *Lunæ*, ſeu *Argenti*, aut *Solis*, cerebro ac cordi confortando magis conducere, & appropriatum eſſe: *Mixtum* verò, & *commune Vitriolum*, ejusque *ſpiritûs*, de pluribus participare metallis & mineralibus, (vereor, ne de arſenicalibus) ac ob id non ſemper eſſe admittendû. Proinde in electione *Vitrioli*, pro *ſpiritu* ejus deſtillando, aliáve medicamenta ex eo parando, ad hunc vel illum affectum idonea, haud parum ſitum eſt: ideoque delectu opus; cùm omnes *Vitrioli* peculiares virtutes, (uti ſæpius innui) non à *Vitriolo*, ut Vitriolo, ſed à metallo, de quo *Vitriolum* participat, aut ex quo metallo arte paratum, certiſſimè promanent. Quapropter conſultum foret, quò magis de bonitate & puritate *Vitrioli* nobis conſtaret, adeoq; etiam de medicamentis transcedentibus, ſeu inde emergentibus; ut ex ipſis metallis, beneficio ſulphuris, aut cujusdam ſpiritûs benigni, *Vitriolum*, pro deſtillando ſpiritu, aut alio medicamento ex eo parando, aut huic vel illo morbo deſtinando, arte, & peculiariter, pararemus. Sic certè felicioti, in Medicina, & Praxi, ſucceſſu, ſimilibus uteremur medicamentis & ſpiritibus, quàm ſi ea nobis obtrudantur, quæ ab obvio quovis extemporaneo Chymico & fumivendulo, inter nemorum receſsûs, & latibula, parantur; nullo habito delectu, ſive purum, aut impurum, ſit vittiolum; homogeneúmne, an reliquis minera-

mineralibus inquinatū, quod destillationi applicatur. Verùm rei cardo totus in eo vertitur, ut levi pretio talia medicamenta divendi possint, & vitæ ac sanitatis potiùs, quàm æris, fiat dispendium. Taceo fraudes quæ subrepunt, dum *Vitriolum* adulterant, *Alumen*, ac *Nitrum*, subreptitiè illi admiscẽdo, quò majorem copiā *Spiritûs* nanciscantur; ac laborem contrahant & compendifaciant. Nauci interim pendunt, salubris, an corrosivus, & causticus, sit *Spiritus*, pravisvè qualitatibus infensus: parū de rectificatione solliciti; confusum chaos Apothecariis divẽdentes. Quæ quantopere Medicos incurios fallere ac decipere possint, judicet is, qui in re Medica & Chymia expertus est. Et hinc illæ lachrymę, cur plurima medicaméta Spagyrica promissis haud quaquam respondet; & nobilissima etiam ars ea propter vulgi ludibrio indies exponitur. Quòd si verò metalla ipsa appropriatis suis menstruis in *Vitriolum* resolvamus, utpote Martem, Venerem, ac Lunam; id est, Chalybem, Cuprum, & Argentum, beneficio *sulphuris*; debitâ ac dudum edoctâ calcinatione, aut ejusdem spiritu: aurum verò spiritu salis legitimè destillato: stannum & plumbū aceto, spiritu vitrioli, aut salis, nonnihil acuato, & ex hoc deniq; qualicunq; *Vitriolo* spiritum legitimè & artificiosè destillemus: tunc faciliori, profectò, viâ, ac methodo metallorum subtilissimas essentias in liquorē verè potabilem, & innocuū, redigere valebimus. Nam tametsi non totum metallū, in *Vitriolum* suum resolutum, ita volatilisatum sit (quod probè novi) ut, in destillatione ejusdē Vitrioli, in spiritum, pro maximâ sui parte, cum spiritu destillando transeat, nec vel totū ei imprimatur metallum, aut in spiritum resolvatur: nihilominùs tamen virtutes quædam, & subtiliores metalli partes, spiritui huic arctissimè imprimuntur, virtualiter quidem, non materialiter aut corporaliter eiq; inseparabiliter adhærent & connexæ manent: ut ob id haud exiguos effectûs in Medicina continuo & frequenti ejus usu experiri liceat: & vel maximè, si cuilibet morboso generi suus ex metallo appropriatus spiritus, sive contrarietate pugnando, sive similitudine naturam roborando, conservandoque, sive obstructiones resolvendo, destinetur. Notum præterea est in occultiori Philosophia versatis Spagyris, quanta virtutum opulentia in metallis, & quidem in pauciori eorum quantitate, coarctata & implanata sit; si à vinculis suis, quibus inclusa sunt, liberentur, & in suam potabilitatem verè redigantur: ut etiam unum vel alterum granum, sive guttula, hominem ad extrema deductum reficere, vel, continuato ejus usu, à gravissimis morbis (habito nimirum respectu morbi, & remedii, ex determinato metallo) vindicare possint.

Fontes Medicati ac *salubres*, qui, flante divino pneumate (spiritus enim Domini ferebatur super aquas) ad multorum languentium solamen prorumpunt ubiq; & scaturiunt, nutuque ac directione dextræ Dei illico è terra ebulliunt, annon primas medendi dotes ac qualitates à spirituosa ac vaporosa metallorum substantiâ, quâ subtilissimè tinguntur, derivant? Alluunt enim ejusmodi fontes, subterraneis innumeris venis discreti, metallorum corpora, aut eorum volatilia adhuc principia; hæcque per minima sese illis insinuant, suaque sigilla aquis ac fontibus imprimunt, turgentesque spiritûs, viliori glebæ ac limo defixos, segregant, ac sibi maritant.

Quod de *Fontibus medicatis* ac *salubribus* infero & assero; hoc & ad *Acidulas* optimo jure transferendum judico: aut afferant minùs creduli à congruo rationem disparem, genesin ac genealogiam aliam horū fontium, quàm quòd sint Tincturæ quædam, & impregnatus liquor, è quo mineralium ac metallorum virtus, natura, & crasis resplendet: quæ quidem non corporatura sua, aut materialiter illis insunt, sed potentiâ, virtualiter, ac impressivè. *Aquæ* præterea *Thermales* omnes, nunquid ex solis mineralibus, sulphure quidem potissimum, exoriuntur? Annon potissimum metalla, per sulphura & spiritûs suos in terrarū antris resoluta (è quorū violentâ resolutione ingens illa effervescentia & calor exoritur: quod usu quotidiano in Chymicis laboribus demonstrari potest) illarum fervidarum aquarum unica & adæquata causa efficiens sunt? At quis interim tam demens sit, ut doceat, quòd *Aquis Medicatis, Acidulis, & Thermis*, entitativè, materialiter, & corporaturâ suâ, metalla, ac mineralia insint, easque constitu-

ant: adeò, ut, in earum analysi ac resolutione, ea dementia in individuo resiliant ac supersint, & (ut cum mechanicis loquar) manibus contrectari ac ponderari possint? Quanquam hoc dogma tam sublime, ingeniosum, ne dicam, absurdum non sit, quin suum repererit Professorem, aut Assеclam, Dom. scilicet Gabrielem Raphaelem Schmuzium à Poystorff, Medicum, quem honoris titulo commemoro. Hic pretiosus vir, *in Commento suo, & abortivo fœtu, de Thermis Carolo Badensibus* (ubi in Zwölferum, contra jus & fas, immemor Dei ac conscientiæ, invehitur, ac pollutis & incircumcisis labiis, ore mendacissimo, verbis detractoriis, quamplurima effutit, ac confingit) hoc stupidum dogma viris sapientiâ & praxi Chymicâ emeritis ultrò persuadere attentat: eò, quòd lapidem Thermalem, trium librarum pondo, dono acceptum, & rigoroso scrutinio commissum, ratione & manuum suarum proprio labore resolverit, in eoque realiter inexistere deprehenderit,

Nitri uncias decem semis,
Squam. ferri uncias octo,
Aluminis uncias quatuor semis.
Salis Nitri uncias quatuor,
Vitrioli uncias tres semis,
Stibii uncias duas semis,
Bituminis uncias tres,
Sulphuris unciam unam.

Quæ, rigoroso calculo, & ad amussim, computata, uncias pendunt triginta septem: Lapis autem ipse, trium librarum pondo, continebat uncias triginta sex. Adeoque Dn. Schmuzius, divinâ Palladis arte, uno diverbio, omnes Philosophos confutavit; iisque graphycè demonstravit; *Totum distingui realiter à partibus constitutivis*; cùm tamen partes, factâ analysi & separatione, integrâ unciâ exsuperent totum, seu compositum; manifestâ hyperbole & grandiloquio. Hæc quasi per transennam, ac ad modum parergi, attigi, mi *Schmuzi*. Plura, eaq; particularia, verissima tamen, reperies in Apologemate; quod neque desideranti quidem obtulit honorandus quidam Amicus meus, suppresso nomine, ac sub Anonymi schemate: quem si nosse ambias, utique non decerit: interim vel ex umbrâ corpus dimetire. Reperies interim, Dn. *Schmuzi*, illic locorum, quàm iniqvus sis Christianus; quàm mordax ac lividus Thraso: eò, quòd virum probum, non lacessitus, ex insidiis præstolatus, circumveneris: quàm innocens, ac in cunis Philosophus sis; cujus primum in naturâ lallare, mentiri fuit, quot verba, tot figmenta proferentis. Deprehendes ibidem, quàm alienum ac dissonum à Physico sit, docere mineralia realiter, substantificè, seu entitativè, *Thermis* ac *Lymphis* inesse: adeò quidem, ut, solutâ unione, ac beneficio destillationis, in prima entia, ac principia constitutiva pristina, realiter suscitari possint: prout præfixus Catalogus, aut elenchus, tuus contentorum Lapidis exhibet. Taceo, quòd partes integrantes ipsum compositũ, post consumptivam destillationem, ignis torturam, ac exhalationis dispendiũ, superarint integrâ unciâ; factâ, sine dubio, partis ac unciæ unius naturali replicatione: prout è sententia *Dn. Schmuzii* consequitur. Plura denique ibi reperies, *Dn. Schmuzi*, quæ Zwölferi indemnitatem ac innocuum jus defendunt; & probrosam contrà licentiã tuam; ac petulantiam, vivis coloribus depingunt. Quare pluribus non immoror famoso schediasmati tuo refellendo; quod in *Tractatulo* tuo, *de Thermis Carolo Badensibus*, ad Mundi totius valvas publicasti, *lymphatus detractor*: nec jure naturæ utor, par pari referendo. Hoc unum te, cum *Seneca*, hortor: *Alteri vivas benigniter, si & tibi vis vivere.* Nam probrosa oratio Echo dicitur, eosdem reddit, & reproducit, sonos. Speculum est, nulli parcens Thersiti; ac, ut *Grammatici* loqvuntur, *interrogatio & responsio casu consentiunt*.

Ignoscat interim B. L. ex accidenti nonnihil devianti. Paucula enim hæc, pro parte innocentiæ meæ, & vindiciis, allegare volui: ne calumniator ac detractor hic obsequium se his Deo præstitisse arbitraretur, si ultrò conticuissem.

Prius igitur argumentum tractandum reassumo; spiritus nimir. metallicos, qui non ampliùs in Ens, aut totum, è quo migrarunt, substantificè ac perfectè coalescere possunt; sed in spiritualitate suâ perseverant, donec, adventante, seu ambiente contrario, fermento aut spiritu lapidifico, in tertiam quandam substantiam commigrent ac desciscant. Veruntamen, dum sic Philosophor, B. L. nolim te sensu aliquo sinistro abripi; quasi existi-

existimem, totum metallum, in destillatione sui, arte parati, Vitrioli potabile fieri: minimè; sed quòd *spiritûs*, ex *Vitriolo* cujusque metalli eliciti, ejus virtutis ideam, ac signaturas metalli, non materialiter, seu corporaturâ, sed virtualiter, ac spirituali quodam sigillo, exprimant ac æmulentur, quæ saltem, per supradictos spiritûs acidos, metalla in Vitriolum resolventes (sulphuris nimirum, salis, & aceti, quibus metalla in vitriola resoluta sunt) tanquam per vehicula, in violentâ destillatione rapiuntur, & cum illis perpetuo fœderis nexu junctæ ac unitæ manent. Ut igitur *spiritum Vitrioli Antepilepticum*, cerebro & animalibus facultatibus roborandis, tibi compares; præstat, ex *Luna*, seu *Argento*, tum etiam ex *Venere*, *Vitriolum* prius, beneficio sulphuris, legitimè parare; ex hoc porrò spiritum s.a. prolicere: qui tum reverà præpotentes Lunæ, aut Veneris, virtutes æmulabitur, ac in supradictis cerebri affectibus, & roborandâ facultate animali, haud parum præstabit. Et sic de aliis metallis, eorumque Vitriolis, ac destillatis exinde spiritibus, sentiendū est. Quibus sufficienter explanatis, hæc, quoad universalem, de Vitriolo, dilucidationem sat dicta sunto. Igitur ad particularia medicamenta, ex Vitriolo paranda, nunc transitum paro, quæ erunt sequentia, sed pauca: cùm ex universali hâc doctrina quibet expertus Medicus & Chymicus sibi plura, & vel ex quolibet metallo singularia, ac specifica, medicamenta comparare possit; modo, quo, sat claré & perspicuè, in præmissis non solùm indigitavi, sed & ulteriùs proponam; ut de obscuritate, aut difficultate, nullus conqueri queat, ad amussim cuncta explicaturus.

SPIRITUS VITRIOLI.

Quamvis plurimi Authores, in suis Tyrociniis, *spiritûs Vitrioli* destillationem edocuerint; adeòque superfluum videri posset, scripta toties repetere velle, aut cramben bis coctam recoquere: nihilo tamen minùs, cùm haud pauca restent, circa legitimā hujus spiritus destillandi normam admonenda; nec in hâc describenda operæ parcam; quin, quæ ab aliis omissa, scitu tamen necessaria sunt, heîc superaddam. Paretur igitur modo sequenti:

Eligatur primò *Vitriolum*, pro destillando ejus spiritu, *legitimum & purum*; quod (juxta superiorem admonitionem,) in fodinis metallorum salubrioribus enatum, aut ex earum aquis mineralibus vitriolatis coquendo paratum sit, halitu arsenicali non inquinatum. Inter quæ maximè *Hungaricum, viride, & cæruleum, Romanum*, vel etiam *Cyprium*, probatur. Aut, quò meliores & salubriores spiritûs, qui unius metalli naturam & proprietates solùm referant vel æmulentur, paremus, præstaret, ex *Marte*, seu *Chalybe*, tum etiam *Venere*, seu *Cupro*, *Vitriolum*, beneficio *sulphuris*, per calcinationem, (uti superiùs, suo loco, edoctum,) conficere: è quibus deinde spiritûs, longè salubriores communibus, legitimè destillandi.

Quodcunque igitur *Vitriolum* bonæ notæ in promptu sit; calcinetur illud priùs, vel super igne leni, in ollâ non vitreatâ, veluti coquendo, donec spissum & siccum evadat, in massam duram conglobatum, coloris cineritii flavescentis: vel retrò fornacem, tempore hyberno, quoad albescat, & in pulverem subtilem convertatur, totaq; saltem humiditas elementaris leni coctura, aut calcinatione, exhalârit. Calcinationem *Vitrioli* in sole, tempore æstivo, pro spiritu destillando, non approbo. Quemadmodum enim *Sol* ex vegetabilib, à radicibus suis evulsis; ita quoq; cunctis aliis ferè volatilibus rebus, ipsi diu expositis, suas extrahit potiores virtutes, essentias, colores, & quidquid ætheream, aut substantiæ volatilis, influis benignioribus astris, mitior natura iis contribuit, easque velut impregnavit. Eapropter hâc calcinatione à Sole abstinendum esse puto.

Vitriolum nunc, suprà dicto modo, in ollâ ad duritiem, & cinereo-flavescentem colorem calcinatum, iterumque in pulverem redactum, retortæ terreæ, vel vitreæ, luto, superiùs etiam edocto, ex terra figulina, vitro, & silicibus tritis, parato, obductæ, vel terreæ Waltenburgicæ (quæ vasa vitri instar spiritûs continent, ac nequaquam permeare sinunt,) indatur, ad dimidias saltem illam implendo, &

furno reverberii, seu igni aperto, s. a. accommodetur, claudaturque furnus in parte supernâ, foramine rotundo in medio saltem aperto servato, quò ignis retortam undique allambere & circumdare valeat. Hinc recipiente permagno, & largo collo, retortæ agglutinato, subdatur ignis primò admodum lenis; paulatim tamen, phlegmate prodeunte, per gradûs augeatur, & ad horas x. vel xii. continuetur, donec nimirum phlegma, guttatim prodiens, totum exstillarit, & nullæ ampliùs percipiantur guttulæ, nubeculis albicantibus, igne paulatim adaucto, prorumpentibus, ac totam retortam replentibus. Hæc destillatio per duos dies, & ultra, ultimò extremâ ignis violentiâ, ac si omnia liquanda forent, continuetur, donec tota radicalis humiditas, spiritus & oleum, impropriè ita dictum, expulsa fuerint, neque prædictæ, in recipiente, nebulæ ampliùs appareant. Quo viso, ignis paulatim subtrahatur ac fatiscat, & vas recipiens cautè amoveatur, & quidem antequam omnia refrigerata sint; ne spiritûs, violentiâ ignis expulsi, à capite mortuo sitibundo, intra retortam residuo, attracti, retrocedant, ac illi denuò sese insinuent: quod certissimè futurum tibi persvaseris, me ipso, & experientiâ, teste.

Absolutâ destillatione, *spiritus* ex recipiente, in alembicum, vel retortam vitream, transfusus, in cineribus leni igne dephlegmetur, donec guttæ acidæ extillare percipiantur: hinc, aucto igne, expellantur nec non spiritûs acidi, donec oleum crassum, rubicundum, acidissimum, in residuo maneat. Singula hæc seorsim asserventur, tum phlegma sulphureum *Vitrioli*, tum spiritus, ac oleum magis concentratum in retorta residuum; quodlibet suo usui destinandum: quorum virtutes non solum Medicis; verùm etiam Vulgo, patent ac notissimæ sunt. Quòd si verò ex *Vitriolo* cujusdam metalli, *arte facto*, spiritûs singulares fuerint destillati; quilibet prudens etiam Medicus illos morbis, quibus propriè destinati sunt, accommodare noverit. Hoc tamen adhuc, quoad spiritûs hos, ex *Vitriolo* quodam *metallico*, *arte facto*, singulariter destillatos monendum esse duco: nimirum, neque abstractionem phlegmatis, neque spirituum rectificationem, necessariam fore; eò, quòd phlegma spiritûs contineat sulphureos, summè penetrantes, & non inutiles, quorum fugacitate & tenuitate spiritûs acidi, suo crassiori oleo etiam juncti, penetrantiores sunt, corpusque faciliùs permeare, ad cerebrum etiam pertingere, & ad intima quæque corporis penetralia faciliùs pervenire possunt. Nec porrò existimandum, ac si oleum magis fixum ac crassum horum spirituum valde nocuum sit aut corrosivum, & separatum quid à spiritibus acidis *Vitrioli*, aut alterius conditionis, vel virtutis: neutiquam! Nihil enim aliud illud est, quàm acidus magis, & veluti concentratus, spiritus, impropriè oleum dictus; imò nobilior pars spiritûs, sulphure & essentiâ metalli, è quo *Vitriolum* arte priùs paratum, dives & ditissima. Hanc igitur nobiliorem horum spirituum partem à reliquis separare spiritibus magis volatilibus, nefas, ac inconsultum fore, judico. Nec est, ut ejus aciditatem vereamur, tanquam nocuum corrosivum: cùm & *spiritûs Vitrioli*, quicunque etiam illi sint, licet rectificati, & à suo oleo per destillationem separati; intrò tamen assumi neutiquam possint, nisi vehiculo qualicunque diluantur. Ita ergò & oleum hoc, sive acidus magis & concentratus spiritus, non alias, nec peregrinas, aut malignas à spiritu, obtinet qualitates, nisi quòd magis potens sit, pluri indigeat vehiculo, quo diluatur, & minori dosi sit propinandus. Imò, (uti suprà asserui) propter tincturam, & sulphur metalli, quo ipso spiritu ditior est, potioribus etiam virtutibus gaudere, omnino censendum. Verùm hæc, de *spiritibus*, *ex artificiali Vitriolo* cujusque metalli destillatis, non verò de quibuscunque, à quolibet *Vitriolo*, rebus heterogeneis quandoque & malignis, inquinato, destillatis Vitrioli spiritibus, dicta ac confirmata sunto.

Absoluto nunc, & edocto, *Spiritu Vitrioli*, quomodo is ritè ac dextrè destillandus, restat, ut residuum à destillatione *Caput mortuum*, (ita dictum) seu *Colcothar*, paulisper intueamur, ac pervestigemus. Hoc igitur, & quod à destillatione *Vitrioli*

Martis residuum, verus ejusdem *Crocus adstringens* est: si verò à *Vitriolo Veneris*, aut *Cupro*; *Crocus Veneris*, astringente pariter virtute præditus, appellari potest: à communi verò quodam Vitriolo, *Colcothar*, *terra Vitrioli*, & *Caput mortuum*, dici meretur; quamvis non vera sit mortua terra. Nam si aëri, & astris, aliquandiu exponatur, quoad sufficienter impraegnetur, ac denuò, uti priùs, violenter per retortam destilletur; idem ferè spiritus, qui antea, prolicietur. Propterea si terra illa, ex *Vitriolo Martis*, aut *Veneris*, à peracta destillatione residua, pro adstringentibus Crocis vult asservari; necessum omnino est, ut ab omni aëre libero & humido, in vitro probè clauso, asservetur & præservetur. Secus enim, si, aëri exposita, salina humiditate impraegnetur, virtute omni adstringente amissâ, contrariâ ei, & resolvente, illico imbuetur. Hinc etiam quodcunque *Colcothar*, seu *Caput mortuum Vitrioli*, ita dictum, si, uti studiosè praecepi, extremâ ignis torturâ, & violentiâ, uno atque altero die continuatâ, ejus spiritus & oleum per destillationem expulsa fuerint; omni sale statim à destillatione vacuum ac destitutũ est, adeò quidem, ut, si illud protinus, peractâ destillatione, aquæ cuidã immergatur, & coquatur, aut elixivietur; nulla prorsus salsedo exinde eliciatur, aut extrahi possit. Quapropter si ex capite vitrioli mortuo, protinus à destillatione, salina quædam eliciatur substantia; signum est infallibile, *Vitriolum*, seu ejus *Caput mortuum*, spiritu suo, seu oleo magis fixo, & erasso, totaliter non esse privatum, nec omnia sufficienter in destillatione fuisse expulsa; sed remansisse portionem quandam *Vitrioli* adhuc integram, quæ, si extracta, ac veluti elixiviata fuerit beneficio aquæ simplicis, ac in salinam formam redacta, à vulgo pro sale Vitrioli habetur, *Gilla Theophrasti* dicta: *Vitrioli* tamen naturam refert, &, tanquam violentum medicamentum Emeticum, non, nisi robustioribus naturâ hominibus, exhibendum in Officinis asservatur. Quod si verò id ipsum *Colcothar*, seu *Caput mortuum Vitrioli*, aëri libero, & astris, per unam alteramvè septimanam exponatur, à pluviis autem, & radiis solaribus arceatur; impraegnatur illud, & imbuitur, copioso sale, à Vitrioli autem naturâ, sapore, & virtute, planè alieno. De cujus natura & proprietatibus plura, *in Animadv. nostr. pag. 384. & 407.* item *in Append. ad Animadvers. pag. 71.* præmissa sunt; quæ B. L. revolvat.

DE OLEO VITRIOLI DULCI.

Haud ita levis quæstio potest oriri: num ex *Vitriolo communi* Oleum quoddam dulce, aut spiritus talis, absque tamen additione rerum heterogenearum, destillando elici possit? De quo ipse dubius, illud facilè asserere vix ausim: quamvis plures ab Authoribus hinc inde extent modi descripti, quomodo fieri illud queat, ac parandum sit. Utrum verò effectus respondeat promissis; fides sit penes Authores. Doctiss. *Helmont. in Tractat. Duum-viratûs*, modum quendam indigitare videtur laboriosissimum. Verùm quia ille, cum *Armoniaco sale*, & repetitâ spiritûs à capite suo mortuo cohobatione, (ne dicam destructione) peragitur; ob id etiam minimè arridet. Clariss. *Hartmannus* cum *urina puerorum*, & *ferri limatura*, hoc efficere conatur. Sed & hic rem acu, profectò, non tangit: siquidem *spiritu Vitrioli*, *sali urinæ volatili* juncto, contrarietate naturali, quâ acida & salsa se mutuò destruunt, ambo, & spiritus Vitrioli, & sal urinæ, in aliud Ens transmutantur: *Spiritus* porrò *Vitrioli limaturam Martis* violenter aggreditur, solvendo & rodendo, ac non, nisi aliud efficit *Vitriolum*: adeoque *limatura ferri spiritum Vitrioli* verè *dulcem* reddere nequit: quin ipse in aliud quid transmutetur. Clariss. *Agricola*, *Tract. de Vitr. pag. 327. & seqq.* haud pauca etiam de *spiritu Vitrioli dulci*, ejusque virtute & proprietatibus, affert; ac tandem ejus parandi modum addit: qui præ aliis admittendus foret, si *sal Vitrioli*, quem hic Author ex Colcothar, protinus à destillatione extrahere jubet, ex tali capite mortuo, quod, extremâ ignis violentiâ omni spiritu & oleo privatum, ac aëri & astris expositum, iterum impraegnatum fuisset, pro hoc labore & fine eliceretur. *Keslerus*,

Cent. 3. pag. 32. item *Cent. 4. pag. 62. & 67.* diversos modos proponit; qui tamen omnes suas difficultates patiuntur, nec nodum solvunt. Clariss. præterea *Schröderus, sua Pharm. Medico-Chymica lib. 3. cap. 26. pag. 492. & seqq.* plurimos *olei Vitrioli dulcis* processûs & modos inseruit; è quibus L. A. sibi eligat, quem ad rem suam esse arbitrabitur: quamvis & illi omnes etiam peregrinis & heterogeneis rebus admixtis cum jactura & dispendio ipsius spiritûs, & defectione ab indole naturali, perficiantur. Quapropter cùm res ardua sit, ex hoc subjecto, seu *Vitriolo*, tale quid elicere, seu producere, quod à naturâ non habet, nec ipsi implantatum est: idcircò satius esse puto, hoc labore potiùs supersedere, quàm difficillima & impossibilia moliri, ac inutilia hâc de re scribere. Nihilo tamen minùs, si omnino *spiritus Vitrioli dulcis* desideretur; hunc, profectò, ex nullo alio subjecto, quàm ex *Vitriolo Martis, arte facto*, per calcinationem cum sulphure, adipiscemur. Is etenim *spiritus*, ex *Martis* nimirum *Vitriolo* legitimè destillatus, unà cum aciditate, quâ naturaliter gaudet, dulcedinem quandam refert maximè perceptibilem. Proinde si idem spiritus cum proprio suo (superiùs edocto) *sale*, ex impraegnato nempe, ab astris, capite mortuo extracto, essentificatus, additaque particulâ spiritûs vini, aliquandiu circulatus fuerit; majori certè dulcedine, & præstantioribus imbuetur virtutibus, & usui Medico inserviet. Interim quæ, *cap. 4. de Venere*, de hoc *Spiritu Vitrioli dulci* præmissa sunt, revolvantur.

Eodem planè modo multi invanum laborant, & irrito se torquent conatu, in apparando, seu destillando, *Spiritu Vitrioli viridi:* ac si magni quid in viridi delitesceret colore. De quo tamen videantur Clariss. *Schröderus, cap. 16. pag. 490. Agricola*, Tract. *de Vitriolo, pag. 483. Keslerus, Cent. 1. pag. 51.* at quorum processûs omnes experientiæ non respondent, sed valdè hallucinantur. Proinde supervacaneis his nil addo; sed potiùs ad alia transitum paro.

SPIRITUS VITRIOLI COAGULATUS.

℞. Salis Vitrioli, ex capite ejus mortuo summè calcinato, & ab astris impraegnato, legitimè extracti, uncias tres; cui affundatur

Spiritûs Vitrioli rectificati tantundem,

&, in cucurbita vitrea, ex cineribus tota abstrahatur humiditas, destillando ad siccitatem salis. Residuo sali in cucurbita uncia una circiter recentis *spiritûs Vitrioli* superaffundatur, ac eodem modo, quo priùs, destillando superflua humiditas ad siccitatem salis abstrahatur: ac *sal* residuus, seu *spiritûs Vitrioli* coagulatus, repetitis solutionibus, filtrationibus, ac coagulationibus purificatus, in vitro probè clauso ad usum asservetur.

Moliuntur nonnulli aliam *spiritûs Vitrioli* coagulationem, cum parte æquali *salis Nitri* purissimi: abstrahendo nimirum spiritum, seu potiùs phlegma ejus aquosum, & ad *Nitri* siccitatem destillando: hinc aucto igne & continuato, donec *spiritûs Nitri* ignei, in forma vaporum rubicundissimorum, subsequantur, & vel totaliter expellantur, remanente spiritu acido *Vitrioli*, cum *Nitri* corpore, suo spiritu igneo privato. Nam cùm *spiritus Nitri* ignei volatiliores multò sint *spiritibus Vitrioli*; idcircò illi, (Nitri spiritûs) levi ignis pulsu hos (Vitrioli spiritûs) antevertunt, & naturali veluti instinctu aufugiunt. Virtutes, ut & dosis, hujus *coagulati spiritûs*, cùm notæ sint, ac cuilibet perspectæ; sicco transeo pede.

SPIRITUS VITRIOLI ESSENTIFICATUS.

Ejus præparatio, unâ cum virtutibus, & utendi modo, *in Append. præmissa ad Animadv. pag. 55.* edocta est; quæ huc trahenda.

CLYS-

CLYSSUS VITRIOLI,

seu

SPIRITUS VITRIOLI ESSENTIFICATUS.

℞. Vitrioli Hungarici viridis Martialis q. v.

Solvatur in aquâ simpl. filtretur, & iterum f. a. crystallisetur, fæcibus, seu Ochrâ, sive terrâ flavâ sulphureâ, separatâ: & hic labor, solvendo, filtrando, separando fæces *Vitrioli*, illudque denuò crystallizando, tertiùm repetatur. Tum *Vitriolum* hoc, probè purificatum, calcinetur in olla, super igne leni, ad medium inter flavum & rubrum colorem. Quo facto, solvatur porrò cum f. q. aceti destillati, filtretur, & crystallizetur, idque tertiâ vice repetatur, donec fæces nullæ ampliùs conspiciantur; ac rursus in olla, super igne leni, ad flavedinem, seu siccitatem, calcinetur. Hoc deinde in pulverem redactum, immittatur retortæ vitreæ, ac, in arena destillando, expellatur ejus phlegma sulphureum, spiritûsq; volatiliores, quantum quidem in hoc ignis gradu fieri potest. Phlegma hoc, spiritúsque volatiles sulphurei prolecti, residuo in retortæ Vitriolo semi-calcinato, ac priùs iterum in pulverem trito, reaffundantur & restituantur. Quæ tandem juncta, & siccata, retortæ vitreæ, luto obductæ, denuo immissa, destillentur igne aperto, per gradûs aucto, ultimò violentissimo, per duos circiter dies continuando, donec omnes spiritûs ad extremum expulsi fuerint; qui asservandi. Relictum Caput mortuum aëri libero & astris exponatur, ut impregnetur; è quo tandem sal candidus aëreus, beneficio aquæ simpl. extrahatur; qui etiam, repetitâ solutione, filtratione, & crystallisatione, probè purificetur. Jam verò recipe

Hujus salis aërei purificati uncias tres; cui affunde

Spiritûs proprii, superiùs asservati, uncias duodecim.

Digerantur, circulenturque deinde in phiala probè sigillata, calore moderato, per integrum mensem. Et evadet medicamentum nobile, per filtrum saltem clarificandum, ac in vitro probè clauso ad usum asservandum.

Præstat in paralysi, spasmo, palpitatione cordis: in tabe, & affectibus ventriculi corrigendis, summo est emolumento, à gut. vj. ad x. repetitis vicibus in convenientibus vehiculis exhibendo.

ESSENTIA VITRIOLI, seu OLEUM, aut LIQUOR VITRIOLI DULCIS.

℞. *Vitriolum* ad rubedinem leniter calcinatum, vel *Caput mortuum Vitrioli*, ita dictum, à quo spiritûs volatiliores saltem expulsi fuerint, relicto oleo, vel spiritu, magis rubicundo & fixo, dicto in capite mortuo residuo, q. v.

Ex hoc, aliqualiter etiam in aëre impregnato, capite mortuo extrahatur salsedo vitriolata, & essentia etiam Vitrioli, repetitâ aceti destillati affusione & decantatione, quousque sapor vitriolatus, seu salsedo, etiam in aceto extrahente, gustu percipiatur. Extractiones omnes filtratæ, in alembico vitreo, balnei calore, destillando abstrahantur ad crassum liquorem & mellaginem; qui liquor residuus, addito sabulo, vel alumine usto, & ad extremum calcinato, retortæ vitreæ, luto obductæ, immittatur, ac igne aperto, gradatim aucto, in *Liquorem rubicundum* destilletur, & studiosè asservetur.

Præsens est remedium, in Calculo, Epilepsia, Hemicrania, Ulceribus internis abstergendis, & ad sanguinem purificandum, aptissimum. Dosis à gr. x. ad xx.

ESSENTIA VITRIOLI ALIA.

℞. Vitrioli Martialis, seu Hungarici, ad rubedinem calcinati, q. v.

cui affundatur *spiritus Vini* probè rectificatus; & extrahatur, digerendo moderato calore, *Vitrioli Essentia*, spiritum repetitis vicibus affundendo, & decantando, quousque neque sapor, nec color, in spiritu extrahente percipiatur. Extractiones omnes filtratæ, in M. B. per alembicum, aut cucurbitam, destillando abstrahantur, ad *Liquoris* crassioris remanentiam, qui porrò, ad

rò, addito *alumine uſto*, & *extremè calcinato*, per retortam in Liquorem rubicundum, & dulcem deſtillandus eſt. *In affectibus ſuperiùs denominatis efficax.*

ESSENTIA VITRIOLI ALIA.

EX *Vitriolo Martiali*, ſeu *Hungarico* puro, ad flavedinem in olla f. a. calcinato, deſtilletur per optimè lutatam retortam, & igne aperto (ut artis eſt) *Spiritus* & *Oleum* ejus magis ponderoſum: ultimò nimirum uno atque altero die igne violentiſſimo continuato: qui *Spiritus* interim ſtudiosè aſſervetur. Ex capite hoc mortuo ſummè calcinato, & ab aëre & aliis debitè imprægnato, eliciatur, beneficio aquæ ſimpl. *ſal candidus aëreus*, omni Vitrioli ſapore expers; qui, repetitis ſolutionibus, filtrationibus & coagulationibus, ad ſummam reducatur puritatem. Huic *ſali* affundatur porrò, in vitro, ſeu cucurbita oblongâ, proprius deſtillatus & aſſervatus *ſpiritus*, pedetentim quidem, & per vices, illum inſtillando. Digerantur hæc, macerenturque calore balnei, vitro probè clauſo, per duas circiter ſeptimanas. Hinc retortæ vitreæ immiſſa, deſtillentur ex arena, igne ultimo violento, ut retorta candeat. *Liquor*, & *Spiritus*, deſtillando prolectus, ac cucurbitæ vitreæ immiſſus, in B. M. vel in cineribus, dephlegmetur, quouſque reſiduus ſpiritus maximè rubicundus & craſſus appareat; qui, in locum frigidum collocatus, ſpatio aliquot dierum cryſtallos ad fundum & latera cucurbitæ deponet. *Spiritus* reſiduus ſupernatans à cryſtallis ſeparetur, & porrò in cineribus ad dimidias circiter abſtrahatur: qui (*ſpiritus* abſtractus) interim aſſervandus eſt. Cucurbita verò, cum reſiduo illi adhærente ſpiritu, in locum iterum frigidum, ad cryſtallizandum, collocetur. Cryſtalli à ſupernatante adhuc ſpiritu iterum ſeparentur & aſſerventur: *ſpiritus* verò reſiduus porrò in cineribus ad dimidias circiter abſtrahatur, & frigidum in locum ad cryſtallizandum collocetur: quod toties repetendum, uſque dum totus ferè ſpiritus per cineres abſtractus, & cryſtalli ejus collecti ſint. Hi jam collecti cryſtalli, & ad ſummam puritatem, repetitâ ſolutione & coagulatione, redacti, immittantur iterum cucurbitæ vitreæ & ſuperaffundatur iis ſucceſſivè & pedetentim ſpiritus proprius, in cryſtallizatione repetitâ abſtractus; item ſpiritûs vini ſummè rectificati dimidium circiter, reſpectu proprii *ſpiritûs Vitrioli*. Digerantur poſtea, & calore leni circulentur, in phiala alta, ſatis ac probè clauſâ, duarum circiter ſeptimanarum ſpatio, donec omnia debitè unita, & in *Liquorem rubicundum* converſa ſint: qui, tanquam præſtans *Vitrioli Eſſentia*, ſtudiosè aſſervandus.

Epilepſiæ, Maniæ, Melancholiæ hypochondriacæ, Vertigini, Podagræ, aliisq; Morbis chronicis & radicatis medendis efficax eſt. Doſis à gut. x. ad gt. xx.

Nota: ſi ex vero *Martis Vitriolo*, arte facto, *Eſſentiam* dictam, juxta præfatam normam apparaveris; præſtantior illa erit, & merito *Martis* ſeu *Chalybis*, *Eſſentia* dici meretur. Eadem ratione & methodo obſervatâ, tum ex *Luna*, ſeu *Argento*, tum etiam ex *Venere*, præſtantiſſima confici poſſunt medicamenta; determinatis morbis accommodanda, modo aſſidui & induſtrii ſimus, nec manum contrahamus, levibus territi expenſis; qui aliàs, in rebus parandis erroneis, ac apocryphis proceſſibus, prodigi ſumus & hoſpitales.

SULPHUR VITRIOLI ANODINUM.

℞. Vitrioli Martialis, ſeu Hungarici, optim. libram unam.

Solvatur in ſ. q. aq. ſimpl. ſolutio filtretur & aſſervetur; poſtea cum hac *aqua Vitriolata* ſæpius laminæ ferreæ, vel etiam limatura Martis pura, humectentur, & toties leni calore iterum exſiccentur, uſque dum in maſſam rubicundam converſa ſint. Nunc huic in pulverem tritæ maſſæ ſuperaffundatur aceti deſtillati q. ſ. ad quinque digitorum ſupereminentiam, in vitro ſatis largo & magno; digerantur calore ſatis intenſo, quouſque acetum tingatur; quod, dum adhuc calet, effundendum, & aliud ſuperaffundendum; idque ſæpius repetendum, donec acetum affuſum nullâ amplius rubedine tingatur.

Porrò

Porrò ſolutionibus, ſeu aceto tincto, inſtilletur *Oleum tartari* guttatim, & præcipitabitur *Sulphur Vitrioli* inſtar pulveris flavi: quod per reſidentiam & decantationem, ſeu inclinationem liquoris ſupernatantis, vel etiam per filtrum, & chartam emporeticam, ſeparatum, aquâ tepidâ ſæpius affusâ probe edulcoretur, quousque nullus ſapor aut acrimonia ſive à ſale, ſive aceto, vel à vitriolo, ampliùs percipiatur. Exſiccetur hinc, & phialæ incluſum, in arena nonnihil ad rubedinem calcinetur: quod brevî fiet, & efficietur. Et hoc eſt *Sulphur Vitrioli anodynum* dictum: ex quo porrò, cum ſpiritu vini, ac beneficio ſalis tartari, vel etiam cum Spiritu Veneris, *Eſſentia*, & nobile medicamentum apparandum venit. Quòd ſi verò *Sulphur Vitrioli*, aut etiam *Martis*, ſeu *Chalybis*, inflammabile deſideretur; accipiatur loco Vitrioli vulgaris, *Vitriolum Martis, arte paratum*; quod itidem ſolutum, & Martis laminis, ſeu limaturæ, affuſum, cum iis ſæpius exſiccetur. Hinc acetum huic maſſæ ſæpius affundatur, donec omnis rubedo extracta ſit; quod tinctum acetum ſine præcipitatione per B. M. ex parte evaporet; & præcipitabitur per ſe *Pulviſculus*, ſeu *Sulphur flaveſcens*, quod, aquâ ſimplici ſæpius affuſa, ab omni vitrioli & aceti acrimoniâ liberatum, exſiccetur, ac, phialæ incluſum, leniter calore arenæ ad rubedinem calcinetur.

Notetur, quòd non minus ex *Ferro*, ſeu *Chalybe*, in ejusdem *Vitrioli* confectione, ſed cum *ſpiritu Vitrioli*, *Sulphur* inflammabile facili negotio apparari poſſit; nimirum ex reſidua materia nigricante & fœtidâ, exſiccando hanc nigram glebam; quæ poſtea aut per ſe, vel addito ſale quodam, ſublimanda. *Keslerus.*

His ad calcem perductis, habes, A. L. ex ſubſtratâ *Vitrioli* materiâ pauca, nec tamen ubivis obvia, remedia, juxta naturæ & artis leges ad amuſſim diſpenſata. In horum communicatione, omni amphibologiâ & ambagibus abſtinens, amicæ ſinceritati & candori ſtudui: prout legenti obvium fiet. Quo quidem in negotio cæteris Authoribus palmam non cedo, qui vel obſcura tradunt, vel diminuta edunt, vel confuse docent; ut in tanta rerum farragine meritò lector anceps & perplexus hæreat, cui manipulationi fides tandem debeatur. Quâ in re multum *Clariſſimus Schröderus* ceſpitavit; qui, corradendo inutiles prorſus proceſsûs, tempus inaniter trivit, ac Tirones ſeduxit; dum in fallacibus hiſce proceſſibus elaborandis ſumptûs & operam luſere. Proinde delectu opus eſt, nec, quis ſcripſerit, ſed quâ arte, & methodo tradita ſint, & an verba factis conciliari poſſint, ſedulò proſpiciendum. Verùm quis aliquando Sirenibus vel unam ſaltem aurem non reſerat: cùm Argi lumina vel centum dulce ſopore gravi tumularit modulamen? Tam enim ſpecioſos titulos, magnifica verba, & ſvaves pollicitationes, captioſis proceſſibus ſuis appingunt, ut vel conſummatos Chymicos in conſenſum trahant, & erroris conſortium. Hujus genii *Vulpecula* nuper prodiit, quæ *Salis Viperini noviſſimi* antiquiſſima (nugaciſſima, profectò) fundamenta, præterito edidit anno; in quibus, præter faſtuoſa promiſſa, & temerarias hyperboles, ne micam veritatis reperias. Amice Lector: *fœnum in cornu geſtat: niger eſt: hunc tu, Romane, caveto.*

Caput X

De SULPHURE.

S*ulphur*, ſingulare & admirandum naturæ productum & minerale eſt. A priſcis naturæ indagatoribus & Sapientibus nomen, τὸ Θεῖον, meruit. Tantæ in operando virtutis & energiæ eſt, ut ejus activitatem nihil remoretur, terra contremiſcat, orbique ſubterraneo dominetur. Docuerunt hoc nos multarum Civitatum, Caſtellorum, ne dicam, Regionum, funeſtâ cataſtrophe actæ tragœdiæ; quæ hoc Vulcano abolitæ, ſubverſæ, &, hiante ad centrum Univerſatis quaſi terrâ & abyſſo, abſorptæ ſunt. Fumant etiamnum Veſuvii ac Ætnæ funeſti apices, ſubjectisque incolis climactericos minitantur annos, periodica incendia, ſulphureosque torrentes, latè omnia populantes. Plura, eaque particularia, ac veriſſima, refert de his R. P. *Athanaſius Kircherus*, univerſalis Ingenii ac Talenti vir, Scriptorum decus, *in Mundo Subterraneo, ſecundo præfat: ſua cap.* Interim totus terrarum orbis *Sulphure* abundat, plus tamen in hoc, quàm illo, loco conſpicuo: quod *Thermæ ſulphureæ* ferè innumeræ, quæ omnes, pro maxima ſui parte, ex *Sulphure* ſubterraneo accenſo conſtant, & ortum ducunt, cujus odorem etiam ſpirant, & montium ardentium, ſulphurearumque foſſarum, multitudo demonſtrat. A Priſcis & Neotericis Philoſophis, *Sulphur Terræ pinguedo*, *Adeps*, *Reſina*, *& Oleum*, (quibus nimirum homogeneum, & ſuo modo correſpondet,) definitur. Conſtat illud, ut eidem *Doctiſſimo Kirchero* placet, ex quatuor *differentibus ſubſtantiis*, *ſive* Elementis: *Igne*, *Aëre*, *Aquâ*, *& Terrâ*. Meâ interim ſententiâ, *Sulphur*, pro maximâ ſui parte, ignis concretus, ſubterraneus, & terreſtris eſt; ac ita definiendum, cui ſuas Natura habenas, limites, ac repagula objecit terreſtriores partes, ne in actum mox & apertum incendium erumpere poſſit, niſi ab elementari quodam, aut actuali igne à vinculis ſolutum actuetur. Interim ſub vilioris terræ glebæ forma, igneas virtutes, ac æthereas actiones, producit; utpote, ſiccando humidiora, & laxa adſtringendo; depurando impura, congregando homogenea; glutinando & uniendo, fracedini, & putredini è diametro, tum curativè, tum præſervativè, adverſando. Quòd autem hæc mea aſſertio ſuo nitatur fundamento, conſtat ex deſtillatione ejus *Spiritûs acidi* per campanam. Nam vix, ac ne vix quidem, ex integrâ librâ *Sulphuris* uncia una, vel uncia una ſemis, dicti *ſpiritûs*, quacunque artificioſa manu aut induſtria ejus deſtillatio inſtituatur, elici poteſt: reſiduum verò, quod remanet, terreſtreitatis tam exiguum eſt, ut ex pondere multarum librarum conflagrantis *Sulphuris* vix tantum terræ reſiduæ à conflagratione ejus reſtet, ut drachma una vel altera ſalis elici poſſit; reliqvum verò totum *Sulphuris* in igneum chaos & elementum transferatur, & per aëra diſpergatur. Hanc ſententiam etiam confirmo ex præfato *Doctiſſ.* & *profundiſſimo Philoſopho*, *Kirchero*, qui ipſum *Sulphur* pariter *ignem naturæ eſſe invïſibilem*, ſapientiſſimè aſſerit. Quâ ratione verò *ſulphur* principium rerum naturalium, præcipuè metallorum & mineralium, dici & eſſe poſſit, & quo modo ad generationem rerum omnium ſublunarium concurrat; quot modis *ſulphur* fiat, & generetur; quibus in locis; ſpecies ac differentiæ ejus: hæc cuncta idem *Doctiſſimus Kircherus*, loco ſuprà citato, *libr. nimirum 9. ſect. 3. pag. 146.* item *lib. 11. ſect. 2. p. 252.* egregiè ac doctrinaliter explicat & explanat: quò B. L. ut ſcriptionis vela contraham, ablegatum velim. Interim ad ſpecialia quædam *medicamenta ex ſulphure* dextrè deſcribenda me convertam, & ſequentia pauca hîc adſtruam.

PURI.

PURIFICATIO SULPHURIS.

Sulphur crudum diversimodè ab insito, nimioque fœtore, ac impuritate, purificatur. Nonnulli enim per *spiritum vini*: alii *beneficio Ceræ*, terrestreitatem & fœtorem illi adimunt: alii per *sublimationem*, & *rarefactionem* illud subtilius reddere autumant: item alii cum *urina puerorum*, & *aceto destillato*, aut *lixivio*, *sulphur* sæpius coquendo, ad albedinem perducunt: iterum alii cum *aqua calcis vivæ sulphur* tritum sæpius coquendo & despumando, segregata aliquoties calcis vivæ aquâ, aliaque superaffusâ, ad tantam puritatem, albedinem, & liquabilitatem illud perducunt, ut omni fœtore expers, instar ceræ super igne lenissimo liquetur. Quæ purificatio, ut, ratione *calcis vivæ*, peculiares suas habet causas, de quibus alibi plura disserui; ita etiam præ omnibus amplectenda.

Ut autem B. L. modos supradictos, quibus *sulphur* purificare nituntur, clarè perspiciat: ordine omnes hîc sistam. Cum *spiritu vini* taliter procedant:

Sulphur flavum liquefacito in patellâ terreâ, super igne leni, ne accendatur: liquefactum projiciatur in *spiritum vini*, à quo iterum separetur & siccetur: qui labor secundâ, tertiâ, ac quartâ vice repetatur, quousque *sulphur* omnem fœtorem in spiritum vini deposuerit: quod, à spiritu vini segregatum, ad celebriora medicamenta conficienda asservandum.

Cum *Cera* verò tali modo procedatur: Accipiantur *Ceræ flavæ*, & *sulphuris* crudi pulv. ana partes æquales: liquefiant in patellâ terreâ lenissimo igne (cavendo tamen, ne *sulphur* accendatur) & in aquam calidam projiciantur. Sic *sulphur* à *Cera* separatur, & fundum petit, *Cerâ* supernatante, fœtore ac impuritate à sulphure plenâ. Hic tamen labor (si lubet) repetendus secundò, donec *sulphur* omnem suam in *Ceram* deposuerit immunditiem. Et sic ad ulteriores usûs perfectum habebis.

Tandem *per sublimationem*, & quidem sæpius repetitam, vulgari Chymicorum more, plurimi *sulphur* subtilius ac purius efficere conantur (an bene, vel malè, ex sequentibus patebit) nimirum admiscendo eidem talia, quæ liquefactionem ejus impediant: inter quæ, nonnulli *Colcothar*, seu *Caput mortuum Vitrioli*; alii verò, & quidem prudentiores, *salem communem*, vel *gemmæ*, *decrepitatum*, *sulphuri* adjungunt, & commiscent, quò minus in actu sublimationis, levi ignis impulsu, in unam confluat massam, & liquetur, aut, igne etiam concepto, *Flores* suos eructare planè recuset. Et verò sciendum, quòd inter illa, quæ sulphuri communiter, pro sublimatione, junguntur, *sal communis*, seu *gemmæ*, decrepitatus præ cæteris præstet; vel etiam *alumen probè ustum & calcinatum*. Et hæc quidem non aliam ob causam addenda veniunt, nisi ad impediendam tum promptam sulphuris liquationem, tum pronam etiam inflammabilitatem; non verò, quòd singulares, ab adjectis, virtutes sibi associare necessum habeat. Quamvis non negarim, plus virtutis ab uno, quàm ab alio, horum admiscendorum *sulphuri* accedere posse; vel saltem, quò feliciùs sublimatio à rebus magis congruis admiscendis succedat, ac major copia florum juxta admiscendorum homogeneitatem accedat. Totus hujus rei, seu sublimationis, cardo in eo vertitur, ut tale quid *sulphuri*, pro ejus sublimatione, adjungamus, quod illi de virtutibus suis, ac energia, nequicquam detrahere, vel etiam ex parte destruere valeat: nec etiam tale subjectum, in quod *sulphur* ipsum, suo nimirum spiritu acido, agere, adeoque vi adjecti dissipari, aut in aliud aliquid transmutari possit; quò minus consequenter *Flores* eleventur.

Verùm enim verò, quæ de sublimatione *sulphuris* in genere, quibuscunque etiam additamentis, & quàm artificiosè illa fiat, habenda sint; ingenuè aperiam.

Communiter, & juxta opinionem etiam Clarissimorum Virorum, ac Chymicorum, *Flores Sulphuris* plerunque crudo ac vulgari *sulphuri* in Medicina anteponuntur, & pro *sulphure*, à terrestribus suis recrementis purgato, unanimi consensu proclamantur. His tamen non obstantibus, si rem exactiùs pensitemus; ne-

gandum non est, quin haud pauca *sulphuri*, in ejus sublimatione, quanta illa fit, decedant, ac in residuo maneant, saleq; suo, veluti nativo maximâ ex parte privetur: ut in eam facilè descenderim sententiam, (salvo tamen aliorum rectiùs sentientium judicio) *sulphur crudum* & *purum*, &, si in promptu sit, & haberi possit, *nativum*, transparens, & purissimum, majoris fore efficaciæ ac energiæ, pro aliis etiam salubrioribus medicamentis ex eo conficiendis, quàm sint ipsi *Flores*, multoties repetitâ sublimatione elevati. Sic Antiquitas & Primores nostri, ut & nunc Calones ac plebecula, majores, profectò, in *sulphure crudo* experti sunt, & indies experiuntur, virtutes, quàm in ipsis *Floribus* obviæ deprehenduntur: & hoc quidem ob causas jam prædictas, privationem sc. rerum non inutilium, quæ natura provida *sulphuri* implantavit; &, citra virium ejus jacturam, omnino separari nequeunt.

Porrò disquirendum est: quòd si *sulphur* omnino sit sublimandum; quænam, pro ejus sublimatione, legitimè addenda, quò minùs *Sulphur* ipsum labefactetur, & ab indole sua deflectat, aut peregrinas ab admixtis induat contrahatque qualitates.

Clarissimus *Quercetanus*, *Schröderus*, ac plures alii, Chymiam professi, *sulphuri*, pro sublimatione, frequenter *Colcothar*, seu *Caput mortuum Vitrioli*, addere consvevère: an bene, vel perperam, ex fundamento disquirendum est.

Colcothar, seu *Vitriolum calcinatum*, (meritò etiam metallum calcinatum, cujuscunque quoque generis & speciei sit, scoriis quidem maximè refertum, dixeris) si hoc verum, uti verissimum, & mechanicâ ipsâ comprobari potest, reductione nimirum vitrioli, in pristinum Esse & metallum redit. Quidni igitur *sulphur*, in ipsâ sublimatione (ubi, licet non æquè potenter, ac si accendatur, agat; suos tamen quodammodo eructat acidos spiritûs) metalla illa calcinata, & mineralia, quæ occultè in colcothare, seu vitriolo calcinato adhuc latent, aggrediatur & solvat; prout aliàs accensum sulphur metalla quædam rodere, ac dissolvere solet; atque ita agendo patiatur, & ex parte destruatur, quò minùs in altum elevari possit, & sublimari? Proinde eò omnino respiciendum est, ut talia *sulphuri* pro sublimatione ejus admisceamus, in quæ *sulphur* ipsum non agere, nec reactione admixtorum pati, atque majori ex parte dissipari & destrui possit. Et talia erunt *sal communis*, seu *gemmæ*, *decrepitatus*: item *alumen probè calcinatum*, excluso penitus capite mortuo, seu vitriolo calcinato: quorum salium nimirum admixtione, aut aluminis calcinati, plus duplo *Florum sulphuris*, & quidem elegantiorum, nanciscemur, quàm si colcothar, vel etiam sabulum, pro sublimatione sulphuri fuisset adjectum. Quapropter si *sulphur* omnino sublimandum, ea studiosè arceantur, quæ sulphuri ac sublimationi ejus refragari, & ne quicquam virtutis contribuere possunt, utpote colcothar, sabulum &c. *Sal* verò *decrepitatus*, à cujus spiritibus sulphur ipsum in viribus suis magis intenditur, ei potiùs admisceatur.

Sublimatio tandem ipsa *sulphuris* quâ ratione legitimè instituenda, sylvarum accolis, ac inter nemorum recessûs degentibus, pyrotechnitis gregariis, à quibus utplurimum Pharmacopœi hos sibi comparant *Flores*, (quamvis consultius foret, ut quilibet Pharmacopœus non solùm hos *Flores*, verùm & alia communiora medicamenta Chymica, propriis elaboraret manibus. Quæ enim peregrinâ fide ad nos deferuntur, utplurimum adulterata sunt) notissima ac trita est: nimirum, ut in sublimatorio, seu cucurbita terrea, aut vitrea, luto obducta, apposito capitello vitreo largo, calore arenæ per gradûs aucto, perficiatur, duas circiter *salis decrepitati* partes uni parti *sulphuris* commiscendo. Alios, & plures, sublimandi modos *Clarissimus Schröderus*, *in sua Pharmacop. Medico-Chymica*, *lib. 3. cap. 28. pag. 502. & seqq.* exactè describit; quo locorum etiam diversi, ac varii coloris, *Flores*, utpote *Vitriolati*, *albi*, *saccharati*, *benzoinati*, *myrrhati*, & *compositi ex variis speciebus*, edocentur. E quibus L. B. sibi eligat, quæ ad scopum & rem suam esse arbitrabitur. Hoc tamen cavendum, ne heterogenea planè simplicia

sulphuri

sulphuri pro sublimatione jungantur; à quibus nimirum *sulphuri*, ejusque *Floribus*, non, nisi fœtor, & coloris inelegantia, ne quicquam verò virtutis accedere potest: ut sunt *saccharum*, *crocus*, *aloë*; quæ, & plura alia, in sublimatione veluti comburuntur, ac in sua principia, oleum fœtidum, ac spiritum talem aquosum, tanquam entia peregrina à toto composito, resolvuntur; quorum neutrum proprias rei integræ subsistentis virtutes æmulatur, sed peregrinas & inutiles; quia impune & illegitimè igne torquentur, quorum natura Vulcano non paret, nec ad similem destillationem aut sublimationem, heterogeneo subjecto commixta, apta nata sunt; sed planè contraria: ita, ut denuo *Axioma* illud tritum verificetur; *non quodlibet cuilibet aptè commisceri; nec ex quolibet quodlibet fieri posse*. Consultius proinde est, & magis probabile, ut, avitâ Majorum simplicitate contenti, *saccharū*, *crocum*, & *alia*, *Floribus sulphuris* simpliciter commisceamus, è quorum simplici unione potiores in *sulphur* redundant virtutes, quàm ipsa sublimatione perperam institutâ. Et hæc de *sublimatione sulphuris*, ejusdemque *Floribus*, ut scriptionis operam contrahamus, sat dicta sunto.

Progredior ad *destillationem Sulphuris, ejusq. spiritum;* qui & ipse peculiarem destillandi normam exposcit, diversam ab omnibus aliis destillandi modis; *per Campanam* nimirum vitream, cui patina larga vitrea est substernenda; supra illam autem patinam crucibulum, mediam superappensæ campanæ coneavæ partem respiciens, collocandum; in quod *sulphur* particulatim injiciendum, &, ut conflagret, accendendum; ut sic, ardendo, suos eructet acidos *Spiritûs*, qui, qvùm fumus à sulphure conflagrante, in prædicta campana, (tempore utplurimum humido ac pluvioso) in liquorem, seu spiritum ponderosum, & acerrimum, sese resolvit, in subjectam vitream patinam vel concham, in cujus medio crucibulum, sed parumper in altum, cum sulphure flagrante, collocatum, paulatim stillat; sed exigua in copiâ, ita, ut ex librâ unâ sulphuris vix uncia, aut uncia cum dimidia, utut artificiosè operatus fueris, restet spiritûs. Quorsum verò migrarint reliquæ sulphuris partes integrantes & substantificæ, unciâ tantùm unâ ejus spiritûs superstite, (eum paucis & exiguis recrementis vel cineribus; è quibus, si magna copia colligatur, parum salis sulphuris elixiviatur) non ita planum est; neque ex aëre, quò necessariò translatæ, tanquam igneæ particulæ, revocare eas licet. Tentarunt quidem plurimi sagaciores ingenii Chymici alios ejusdem *spiritûs destillandi* modos (quorum nonnullos *Clarissimus* etiam *Schröderus*, *loco suprà citata*, descripsit) omnibusque viribus eò elaborarunt, quò omnes *sulphuris* spiritûs subtiliores, qui in destillatione *per Campanam* maxima ex parte in auras volant & abeunt, conservarent striĉtiùs: verùm multi frustra adhuc suam impenderunt operam; cùm & mihi res sæpe irrita cesserit. Posteritati igitur artium cultura, ac ulterior rerum inventio, relinquenda est.

Cæterùm quæ de *natura*, *virtutibus*, & *encomiis*, *rectoq. utendi modo*, & quæ plura, circa usum hujus spiritûs notatu digna, essent afferenda; illa Clarissimus & Doctissimus *Quercetanus*, *in sua Pharmacop. cap. 16. & 17.* ubi de spirituum acidorum præstantia ex professo tractat, quæstionibus pro & contra ventilatis juxta ac dilutis, utrum spiritûs acidi, è mineralibus prolecti, præstent iis, qui ex vegetabilibus habentur, fundamentaliter ac fideliter explicat. Quò illos, qui spiritûs omnes minerales acidos allatrant, &, tanquam summè corrosivos, ac insalubres damnant, ut magis erudiantur, amandavero; at è quibus addiscent, falsum esse, quòd sumpti hi spiritûs intra corpus ventriculum & intestina, juxta ridiculas eorum assertiones, terebrare, ac homines tandem ad Cymbam Acherontis deducere valeant. Nunc de quibusdam aliis, ex *sulphure* parandis, medicamentis salubrioribus tractaturo, primum se sistit.

BALSAMUM SULPHURIS.

QUod ut debitè conficiatur, *in præfatis n. Animadv.* luculenter edoctum est; nimirum, ut *sulphur* beneficio *salis tartari*, reseretur, & in massam obscurè rubentem, *Hepar sulphuris* dictum, convertatur: ex quâ massâ postea, quocunque oleo spirituoso destillato, e. g. terebinthinæ, juniperi, succini, anisi, citri, abietis, vel terebinthinæ flavæ balsamicæ, per retortam stillatæ (pro balsamo Vulnerario) imò etiam unctuoso aliquo expresso, *Sulphuris Essentia*, *Tinctura*, ac energia tota calore lenissimo elicitur, ac prænominatis oleis quibuscunque imprimitur; tanquam menstruis analogis & homogeneis.

Virtutes Balsami Sulphuris pectus & pulmones utplurimum respiciunt: anhelosis, purulenta exspuentibus, & phthisicis unicè dicatur; quamvis & vulneribus externis abstergendis, à putredine conservandis, & conglutinandis, præsens sit Balsamum. Circumforanei verò, & Agyrtæ, qui uni medicamento sexcentas adscribunt virtutes, turpi saltem lucro inhiantes & dediti, quod uno, non pluribus, instructi sint medicamentis, aut balsamo hoc, ejus virtutes satis decantare, & vel contra omnem morborum sentinam divendere, non erubescunt. Prudens verò Medicus norit, quid de immensis virtutibus, quas suis attribuunt medicamentis illi, sentiendum sit. Miserrima verò plebs, facilè fidem blateronibus, & agyrtis adhibens, facillimè etiam fallitur, sanitatis & vitæ detrimento. Hujus autem mali aut excessûs origo ampla sunt agyrtarum Privilegia, subreptitio modo à Magistratibus vel Principibus acquisita. Optandum proinde foret, ut se hisce impostoribus severiores ac rigidiores exhiberent imposterum, in largiendis similibus privilegiis, ne tantopere toti mundo, miserrimæ præsertim plebi, imponeretur, cum magnâ fortunarum & æris jactura. Eò enim nunc perventum est, ut quævis fæx hominum, miles, anus, Lippus ac Tonsor Medicinam faciat; illisque fas sit, impunè occidere: ac ob id etiam Ars Medica omniû nobilissima ac difficillima, ad quam addiscendam non unius hominis ætas, ac vita sufficit, vulgi ludibrio exponatur, & vel dolosa proclametur. Obiter hæc dicta sufficiant, ad *Lac Sulphuris* transituro.

LAC SULPHURIS.

LAC appellatur à colore, quem in præparatione & præcipitatione suâ præ se fert, dum solutio *Sulphuris*, cum sale Tartari, vel etiam cum calce vivâ, & aquâ simplici, facta, aceto insperso præcipitatur; in quâ præcipitatione *solutio Sulphuris lactescit*, & pulvis albicans fundum petit, qui *Lac Sulphuris* appellari consvevit. Ejus parandi modum, qui breviter hîc descriptus extat, Clariss. *Schröderus*, *Quercetanus*, & alii diversimodè depingunt, Tironibus aliàs Pharmaceuticis notissimus. Verùm quidnam de hoc *Lacte*, aut *Præcipitato Sulphure*, sentiendum sit, ex fundamento eruendum est.

Neminem nunc latere puto, quemadmodum *in præmissis n. Animadvers.* sufficienter demonstratum est, quòd vulgaria Chymicorum *Magisteria*, utpote *Perlarum*, *Corallorum*, *oculorum Cancrorum*, *Matris perlarum*, *aliarumq́; Gemmarum*; item *cornu Cervi*, *ungula Alcis*, & his similium, contrarietate heterogeneorû liquorum ex solutione præcipitata, calces fiot inutiles, mortuæ planè & effœtæ, nullâ arte, neq; etiam fortissimo ac corrosivo spiritu, ampliùs resolubiles. Cujus rei veritatem ipsa evincit experientia, & evidentissimè in *Magisteriis Ossium*, nim. *cornu Cervi*, *& Alcis ungula* palam fit; quippe quæ adeò usta sunt, in sua nimirum præparatione, ac confusione contrariorum liquorum solventium & præcipitantium, ut usto *cornu Cervino*, in furno figuli calcinato (quod ipsum etiam cunctis suis virtutibus, *sale* nempe suo *volatili*, *Oleo*, & aquâ fœtidâ expulsis, privatum est) in omnibus simillima sint, & mortuæ calces; è quibus, neque extremâ ignis torturâ quidquam extorqueri, neque denuò aceto, spiritu nitri, aut aliis corrosivis aquis & spiritibus, dissolvi possunt. Cùm igitur *Lac Sulphuris*, de quo nobis ex instituto nunc sermo est, eandem subeat præparationem & præcipitationem: parum aliter

aliter de hoc etiam sentiendum; sed eidem judicio submittendum est. Nam quamvis *sulphur* per appropriata sibi, & homogenea veluti, menstrua, salem tartari, aut calcem etiam vivam, beneficio aquæ simplicis, legitimè quidem solvatur, & sic solutum *sulphur* haud exiguos effectûs medicinales edere possit: contrario tamen liquore id ipsum denuo præcipitatum, pro maximâ etiam sui parte destruitur, ut vix tertia ejus pars viribus salva constet, ac virtutes & operationes *sulphuris* proprias edere possit; reliquæ verò duæ *Lactis sulphuris* partes *calx* sint emortua & inutilis, in igne constans, indissolubilis, omni proprietate *sulphuris* orbata. Periculum is ipse faciat, qui fidem laboribus nostris non adhibere velit. In momento enim veritatem videbit, si *Lac* hoc Vulcano simpliciter, aut etiam sublimationi, tradiderit. Non proinde hæc loquor, ac si omnes omnino virtutes huic *Lacti* derogare velim. Hoc saltem inferre volo, quòd vel *crudum Sulphur*, vel ipsius *Flores legitimè sublimati*, longè majoribus virtutibus polleant, quàm hoc ipsum *Lac sulphuris*, tanto labore, ac non exiguis expensis comparatum. E quibus nihilominùs palam fit, quàm incauti sæpe hallucinemur, in nimis artificiosis nostris medicamentorum præparationibus; quibus simplicia in virtutibus suis potiùs castrantur & diminuuntur, quàm ut subtiliora aut efficaciora illa reddantur. Sed infers fortè à posteriori: nimir. effectu, & experientiâ ipsâ, constare, quàm evidenter *Lac sulphuris* tussientibus ac phthisicis profuerit, virtutibus *Sulphuris* conspicuum. Quod oppositum ex suprà dictis partim concesserim; partim verò negârim. Nam pro exiguâ *sulphuris* indestructi parte residuâ in *Lacte* hoc saltem aliquid virtutis possidebit: pro maximâ autem sui parte inefficax; & planè effœtum, esse medicamentum, omnino assero, ipsâque experientiâ probo. Etenim diuturnâ Praxi edoctus sum, exiguam huic præcipitato Pulveri, aut *Lacti*, inesse vim ac energiam; quam multò efficaciorem vel à *sulphure crudo*, vel ejusdem *floribus*, quotidie experimur. Nec mihi, spectatori diligenti, & arbitro, constat, magnum quid unquam vel solo hoc *Lacte* præstitum, vel quemquam à morbis pectoris gravioribus fuisse liberatum. Incredulus sum, nunquam subscripturus Veterum traditionibus, si recta ratio, experientiâ confirmata, aliud suadeat, & refragetur. Juret, per me licet, in verba Magistri, prostituto pectore, qui volet: Ego è contra naturæ ausculto, ejusque ductum sequor. Recordentur tamen hac occasione eorum, quæ superiùs paulò, de *purificatione sulphuris*, cum aqua calcis vivæ peragendâ, indigitavi; & quòd, solutionem *sulphuris* non inconsultè cum calce viva instituendam fore, statuerim: quatenus nimirum *sulphur crudum & tritum*, vel ejusdem *flores*, additâ duplâ, vel triplâ, quantitate calcis vivæ, coquendo cum aquâ simplici, repetitis vicibus affusâ & decantatâ, quousque rubedo in decoctione appareat, legitimè quippe solvatur, & ejus essentia extrahatur. Ex hoc etenim fundamento Balnea sulphurea, aquis Thermalibus, seu Thermis sulphureis, virtute & operatione simillimâ, confici possunt: si solutioni huic *sulphuris*, factæ cum calce vivâ, & aq. simpl. f. q. affusâ, nullus contrarius liquor præcipitans ac heterogeneus, qui sulphuris essentiam, aut ipsum sulphur solutum, destruat, & omnibus suis virtutibus privet & præcipitet, sed aqua saltem simplex, vel decoctum aliquod ex herbis balsamicis, ac radicibus, aliisvé roborantibus aut resolventibus speciebus, largiter superinfundatur. *Præstant* autem *hæc balnea sulphurea*, uti experientia ipsa testatur, ac edocuit, in *Calculo Renum, Podagra, doloribus Arthriticis* (præsertim si solutio sulphuris cum sale Tartari factâ fuerit) *Colica passione*: (corpore benè purgato) *membra contracta & debilitata roborant, ulcera sordida antiqua mundificant, & siccant: scabiem fœdam tollunt, aliaq; cutis vitia abigunt: internis nec non obstructionibus viscerum reserandis emolumento sunt; externo nimirum fotu.* Opportuna balnea hæc instituenda erunt in Regionibus, quæ Thermis naturalibus aliàs destitutæ: pergrata & proficua insuper hominibus, quorum res domi angusta habetur; ne Thermas longè remotas frequentare necessum habeant. His igitur, L. B. utere, cum successu in multis.

TINCTU-

TINCTURA SULPHURIS TARTARISATA.

PAretur inprimis *Hepar Sulphuris*, ex unâ parte *Sulphuris crudi*, aut *Florum* ejusdem, & ana, seu duabus partibus, (si lubet) *Salis Tartari puri*, leniter simul liquando in patellâ terrea, cavendoque, ne flammam sulphur concipiat. Ex hoc *Hepate*, vel massâ, in pulverem redactâ, extrahatur, beneficio spiritus vini rectificati, repetitis vicibus affusi, *Sulphuris Rubedo & Essentia*; quæ, peractâ extractione, à copia spiritus vini per abstractionem in M. B. liberanda, ac usui Medico asservanda est. *Præstat in morbis contagiosis, ac peste ipsâ, à quâ præservat: obstructiones viscerum naturalium reserat, ac morbis etiam pectoris medetur.*

Nota: Clariss. *Agricola*, in suo, de *Sulphure, Tractat. pag. 397.* eandem *Essentiam* in *Oleum* tandem, seu *Liquorem rubicundum*, per retortam destillare docet: cui haud exiguas virtutes adscribit. *Pag.* item *361.* aliam ex *Sulphure*, cum *spiritu Vitrioli fixato*, *Essentiam* haud spernendam habet. Quæ cuncta, & plura alia, de *Sulphure*, exinde petenda sunt.

OLEUM SULPHURIS RULANDI VERUM.

℞. Olei Rosacei libras duas,
Terebinthinæ still.
Pulv. Sulphuris Citrini pellucidi,
ana uncias tres.

Coquantur in arena, vitreoque in vase, ad saturatam rubedinem.

Nota: Commodius & præstantius parabitur *Oleum* hoc, sine fœtore, quem aliàs præ se fert, juxta Authoris mentem, diuturnâ coctura paratum; si *Sulphuri*, in patellâ terreâ leniter liquato (ne flammam concipiat) *sal Tartari*, pondere competente, vel æquali, priùs immisceatur, ac *Hepar*, seu massa obscurè rubens ex ambobus efficiatur; è qua facilè, oleis supradictis affusis, sulphuris rubedo, & *Essentia*, leni calore, sine coctione aut ebullitione, adeoque sine fœtore, elicitur; præstantius, ac si diuturnâ cocturâ fuisset paratum.

Valet autem, juxta Avtographum Authoris, *in cancro, fistulis, ulceribus antiquis, sordidis & incurabilibus.* Ex hoc *Oleo Emplastrum dia Sulphuris* Rulandi *conficitur*: cujus descriptio vera alibi patebit.

Et hæc quoque, de *Sulphure*, perpauca huic Mantissæ inserenda erant: in quibus non tam varietas processuum, qui alibi ad nauseam usque leguntur; quàm alia, circa sulphurea medicamenta observatu scituq; digna & necessaria, descripta sunt: quæ L. B. boni consulat.

CAPUT XI. DE SAL-NITRO, vel SALE NITRI.

SAL-*Nitrum* occultâ proprietate cum Sulphure inimicitiæ diffidia exercet; eorumq; vis unita tanta est, ut horrendæ tempestates, ac Urbium, Montiumque subversiones, iis adscribi meritò possint. Hoc, inquam, *Nitrum* sal Terræ est, sed φλογιστὸν, ex terris pinguibus exortum. Igni immediatè injectum, in ignem veluti conversum, totum avolat; si purum: sin minùs, & aliquid in residuo remanserit, tantum de sale communi, aut alumine, participabit. Dicitur autem *sal Petræ*, propriè autem *sal Terræ* magis dici meretur, quùm ex terrâ immediatè decoquatur. De generatione hujus, & modo fiendi, naturâ & proprietatibus, item præstantiâ, consulantur doctissimi viri: Quercetanus, *in sua pharmac. Spagyr. pag. 578. & seqq.* Schröderus, *in Pharmac. sua Medico-Chymica, lib. 3. cap. 23. pag. 471.* Doctiss. nec non Philos. Kircherus, *Tom. 2. Mund.*

Mundi sui subterr. lib. 6. sect. 2. cap. 3. de Sal-Nitri generatione, naturâ, viribus præpotentibus, disertè & fundamentaliter discurrit. Quæ cuncta, pro majori rerum naturalium intelligentia & scrutinio, L. B. revolvere & consulere potest. Mea quantum, de hoc admirabili sale, exigua fert sententia, asserere audeo, *Sal-Nitrum esse* salem sui generis, à principio mundi, vi verbi divini, FIAT, terræ implantatum; medium inter volatilem & fixum: non fixum planè, quoniam, igni immediatè inspersus, avolat, & cum strepitu veluti diffugit: nec volatilem verè, quia igni, mediante crucibulo, admissus, sat diu ac incorruptè in illo persistit & liquatur: sal neque salsus totus, neque omnino acidus est; sed acido-salsus; neuter inter utrumque. Ex terra quidem elixiviatur, sed aëreus est, igneusque gustu, si igne in crucibulo cremaveris, percipitur: aëreum verè dixeris, quia facilè auras petit, igni immediatè injectus; & quòd ex aëre similis verè sal colligatur, rebus nimirum extremè siccis ex calcinatione, & sitibundis, sese insinuando, easque veluti imprægnando. Igneum verò appelles, quòd igneas edat operationes, non solùm in laboribus Chymicis, & Cerberus appelletur; sed, teste Doctissimo *Kirchero*, omnium commotionum, meteorologicarumq; impressionum, igne arrepto, tum in subterraneis, tum supra, in aëreæ regionis districtibus, causa sit. Quemadmodum spiritûs nitrosi, uti subtilissimi sunt, & facillimè terræ poros transpirant; ita in aëris subvecti sublimia, ignearum impressionum effectûs causant: vel, si iis, ob firma subterrestrium partium obstacula, penetrare non liceat; tum exitum sibi, ruptis montium repagulis, vi & necessitatis jure, quærunt. In corpore autem humano frigidas ut plurimum edit operationes, calorem scilicet fugando, vel alliciendo. Eruitur ex terra pingvi, ab aëre & astris imprægnatâ. Et, licet copiosius ex stabulis jumentorum, ovium præsertim, eliciatur; terra tamen, propriè ejus matrix, salsedinem urinosam jumentorum sibi (scilicet Nitro) similem reddit, vi fermenti sui proprii nitrosi, terræ insiti: quia neq; volatilis, neq; fixus, sal urinæ Nitro æqualis est, nec, ex utroque mixtus, Nitro correspondet: adeoque propriè salem terræ ipsum statuas; cùm etiam ex terra sola; sed adæquatâ, nullis tamen jumentorum urinis imprægnatâ, eliciatur. Quemadmodum, teste prænominato Doctiss. *Kirchero*, quarundam regionum terra, & aqua etiam fluminum, tam copiosè abundant *Nitro*, ut veluti sponte illud erumpat, & in superficie terræ ac fluminum rivis copiosè veluti efflorescat. Et hæc de *Nitri* Genealogia. Pleniorem verò de illo informationem; & quomodo differat à *sale communi* & *Alumine*; quodnam eorum præstet; ejus probæ; de variis, in arte Pyrobolicâ, usibus; & plura alia, præfatus Rev. *Kircherus*, locis supra citatis eruditissimè explanat. Quò etiam L. B. ablegatum volo. Nunc verò stat firma sententia, quædam etiam salutaria ex *Nitro* conficienda Medicamina proferre, & communicare.

NITRI PURIFICATIO.

Prima *Nitri purificatio* in humido perficitur, repetitâ solutione, filtratione, & crystallisatione. Solvitur in aqua communi, vel pluviali destillatâ, vel etiam in aquâ aliquâ aliâ stillatâ refrigerante, & odore fragrante: utpote, Rosarum, Liliorum convallium, Sambuci, Chelidoniæ, &c. iisque sine additione, n. m. stillatis. Ubi tamen notandum venit, quòd, si cum prædictis aquis stillatis *Nitrum* sit solvendum, per filtrum purificandum, & aliquali aquositatis exhalatione denuò crystallisandum; nec major copia earundem aquarum affundenda sit, quàm ad solam *Nitri* dissolutionem, & quidem in calore leni peragendam, sufficiat; ne fragrantia, & magis spirituosæ aquarum partes, in diuturnâ coctione, aut earum abstractione, exhalent, sed potiùs cum *Nitro* ex parte unitæ maneant, illudque in virtutibus suis nobilitent, & intendant. Altera *Nitri purificatio* in sicco, & igne ipso, perficitur, beneficio *sulphuris*, Nitro in crucibulo super igne liquato, & ebullienti, particulatim & per vices

injecti; nimirum: *Nitrum commune*, sed *purum*, immittatur crucibulo terreo, igniq́ue moderato, in fornacula venti, admoveatur, ut per se liquefiat, &, instar aquæ, in crucibulo fluat: cui injiciantur sæpius, ac repetitis vicibus, particulæ, seu frustula sulphuris crudi seu vulgaris, ut conflagrent: hinc inde in superficie *Nitri* liquati oberrantes fæces Nitri, partim dissipantes, partim præcipitantes. Dum verò hæc fiunt, exploretur sæpius ferreâ rudiculâ, aut cochleari; num *Nitrum* ad perfectam purificationem sit perductum: quo habito signo, effundatur paulatim in tabulas. *Nitrum* hoc *sicco modo, & igne purificatum, Lapis Prunellæ, sal Prunellæ, Nitrum Tabulatum, seu Præparatum, à Medicis & Chirurgis appellari consuevit*; Officinis usitatissimum: igneum verò, & magis mordax, quàm illud, quod repetitis solutionibus & crystallisationibus clarificatum. Et quamvis ignea illa mordacitas, in hoc, tali modo parato, Nitro conspicua, ipsâ saltem præparatione illi sit impressa, & accessione aquarum solventium pereat & annihiletur: consultius tamen fore arbitror, ut, si ad usum Medicum, præsertim internum, *Nitrum* destinatur; illud potiùs, quod repetitis solutionibus & clarificationibus per filtrum purificatum, huic, in igne, & per ignem, in siccitate mundato Nitro, aut Lapidi Prunellæ, præferatur.

NITRI ESSENTIFICATIO.

Nitrum Salinæ est substantiæ, in quibuscunque liquoribus, aquosis, vinosis, succis expressis, & decoctis vegetabilium resolubile; liquabile porrò in igne: ita ut subjectum sit instar ceræ, cui variæ figuræ & asterismi, cùm in sicca igneâ illa eliquatione, tum in humidâ sua ac aqueâ solutione, imprimi possunt. Ut autem palam fiat, quibus modis utraque *Nitri Essentificatio*, cùm in humido, tum sicco, instituenda; id modi subsequentes indigitabunt.

NITRUM cum ACETOSELLA ESSENTIFICATUM.

Solvatur *Nitri* purificati & Tabulati libra una, in succi Acetosellæ probè depurati libris quinque vel sex: solutio leniter exhalet in vase vitreo, ad cuticulam; residuum in frigidum locum collocetur ad crystallisandum. Crystallis separatis, remanens liquor porrò parumper exhalet & crystallizetur. Hoc toties repetendum, donec totum *Nitrum*, cum succo Acetosellæ in crystallos redactum, aut solâ liquoris exhalatione in salinam consistentiam & siccitatem conversum sit. Hoc semel *insuccatum Nitrum*, si porrò cum recenti succo Acetosellæ solvere, & supradicto modo crystallisare, aut solâ exhalatione aquositatis ad salinam siccitatem reducere volueris, efficacius illud certò effeceris. *Præstat in Febribus ardentibus & Tertianis, phlogosin viscerum naturalium, tum & cordis, contemperat, & à putredine præservat: in morbis quibuscunque calidis opportunè exhibendum.*

NITRUM ROSATUM.

℞. Rosarum rubearum recentium, tempore vernali & æstivo, uncias XII.
vel
Rosar. rubear. siccat. tempore hyberno, uncias quinque vel sex;

quibus incisis, & vasi vitreato, seu stanneo, immissis superaffundantur Aquæ ferventis libræ circiter sex, vel octo,

Succi Citri, seu Limon. recenter expressi, libra semis.

Factâ maceratione, colentur & filtrentur: in colatâ hâc, & filtratâ seu clarificatâ Rosarum tincturâ dissolve

Nitri purissimi, cum sulphure in igne purificati, libram unam:

filtrentur denuò; ac per lenem exhalationem, seu repetitam abstractionem aquositatis, in cucurbita vitrea, *Nitrum* crystallizetur, aut, leniter abstrahendo omnem aquositatem, in siccam salinam consistentiam reducatur. Hoc semel *insuccatum Nitrum Rosatum*, eâdem operâ, quâ antea (si ita volupe fuerit,) recenti Tinctu-

Tincturâ Rosarum, pro majori virtutum impressione, insuccari poterit.

Præstat in morbis calidis, viscerum naturalium æstubus, hepatis, faucium, & tonsillarum inflammationibus, & dysenteria, seu diarrhœa, etiam maligna, opitulatur.

NITRUM cum PAPAVERE ERRATICO INSUCCATUM.

Fiat Infusio fortis Florum Papaveris Rhœados, beneficio Aquæ simpl. ferventis, ad libras circiter quinque: quâ cum solvatur

Nitri purissimi libra una:

ac, uti suprà ostensum, repetitâ & leni exhalatione humiditatis, in alembico vitreo, crystallisetur: &, si lubet, idem labor, recenti Tincturâ solvendo & crystallisando hoc jam semel insuccatum Nitrum, repetatur.

Efficax est hoc Nitrum in compescendis inflammationibus internis, hæmorrhagiis quibuscunq., pleuritide, peripnevmonia: medetur & aliis morbis calidis, ab intemperie viscerum naturalium calidâ obortis: in febribus item tertianis, & ardentibus, auxilio est.

NITRUM VIOLATUM.

Paretur ad eandem normam, quâ etiam præcedens Rosatum, vel illud, cum Papavere Erratico insuccatum Nitrum: cum forti nimirum, & repetitâ Violarum Martialium infusione; additis nonnullis unciis succi Limoniorum.

NITRUM cum SCORDIO INSUCCATUM.

Parabitur ad eandem normam, quâ sal Nitri, cum Acetosella imprægnatum, & hoc commodè ac dextrè, cum succo Scordii recenter expresso & depurato. *Efficax* autem *est in morbis ac febribus malignis, Hungaricis: quin & in peste ipsa haud exiguo est emolumento.*

NITRUM ALEXIPHARMACUM COMPOSITUM.

℞. Radic. Scorzoneræ uncias tres,
Imperatoriæ,
Enulæ campanæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ, ana uncias duas,
Herb. rec. Galegæ,
Scordii,
Rutæ,
Centaur. min. ana uncias quatuor,
Cortic. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. unciam unam semis.

ex omnibus incisis fiat Decoctum forte, cum s.q. simpl. Aq. repetitis vicibus affusæ & colatæ, quousque tota virtus & efficacia specierum supradictarum, repetitâ coctione, extracta sit. Colaturæ & decoctiones omnes conjunctæ albuminibus ovorum probè clarificentur. Cum hoc decocto clarificato solvatur

Nitri purissimi libra una, vel libra una semis,

ac per repetitam exhalationem aquositatis denuo crystallisetur, aut ad pristinam salinam consistentiam & siccitatem reducatur, viâ ac modo superiùs ostenso: & *valebit in morbis ac febribus malignis exæstuantibus, vehiculis appropriatis immixtum.*

NITRUM CATHARTICUM.

℞. Fol. Senæ sine stipit. elect.
Rad. Asari, una uncias tres,
Hellebori nigri uncias duas sem.
Mechoacannæ albæ uncias duas,
Cremoris Tartar. unciam unam.

Incisa, coquantur repetitis vicibus cum suff. quantit. Aq. simpl. ad totalem virtutum extractionem: colaturæ omnes & junctim cum albumine ovorum optimè clarificentur; quo cum decocto solvatur

Nitri purissimi libra una:

& denuo, abstractione repetitâ superfluæ humiditatis, crystallisetur, aut in salinam planè & siccam consistentiam reducatur. *Laxat alvum, penetrat corpus; vim calidam infringendo.*

NITRUM MARTIALE APERITIVUM.

℞. Nitri purissimi Rosati, cum recent. Rof. parati, uncias sex,
Vitrioli Martis, legitimè cum spiritu vitrioli parati, uncias duas.

 Mixta,

Mixta, solvantur in
Succi Endiviæ,
Cichorii sylvestr. ana depurat. f. q.

et vel abstractione repetitâ denuo crystallisetur, vel exhalatione totius humiditatis in salinam consistentiam subdulcem reducatur. *Prodest hepati excalefacto, & debilitato; ejusq. obstructiones reserat & confortat.*

NITRUM ANTIMONIATUM.

℞. Flor. Antimonii alb. dextrè parat. unciam unam,
Cremor. Tartari uncias duas.

Mixta, coquantur in ollâ terreâ, seu etiam sartagine ferreâ, cum Aqua simpl. repetitis vicibus, recenti semper aquâ affusâ, & decantatâ, quousque tota virtus & efficacia è floribus extracta sit; cum decoctionibus depuratis & filtratis solvantur
Nitri purissimi unciæ quatuor;
& leni abstractione superfluæ humiditatis in pristinam salinam substantiam reducantur, aut pedetentim, (ut suprà edoctum,) crystallisentur.

Purgat per superiora & inferiora leniter; quemadmodum præstantius non est Antimonii corrigens, quàm ipsum Nitrum. *Datur à scrupulo uno, ad drachmam semis, & drachmam unam; in grato vehiculo dissolutum.*

NITRUM ANTIMONIATUM aliud.

℞. Nitri purissimi uncias sex.
Liquetur in crucibulo super igne leni; cui pedetentim & per vices injiciantur
Vitri Antimonii, sine addit. parati, seu
Flor. Antimonii alb. unciæ duæ;
quæ probè unita, & liquata, ut in unam coëant massam, effundantur in mortariū æneum; massa refrigerata teratur in pulverem, & cum f. q. Aquæ simpl. solvatur, filtretur, & denuo abstrahendo aquam, in crystallinam compagem Nitrum elixiviatum reducatur, relicto Antimonio in residuo, solâ ejus virtute Nitro communicatâ. *Vires ex superiori patebunt.*

NITRUM PERLATUM.

℞. Salis Prunellæ, seu Nitri purificati, uncias tres,
Magister. solubilis Perlar. Orient. unciam unam.

Solvantur singula seorsim in f. q. Aquæ Rosar. fragrantiss. binæ solutiones jungantur, ac in alembico vitreo ad salinam consistentiam abstrahantur. *Præstat in morbis calidis, & febribus ardentibus, ubi debilitas virium conjuncta est.*

Nota: Eodem plane modo & *Nitrum Corallatum* parari poterit.

ANODINUM MINERALE, seu NITRUM FIXUM.

In præparatione *Antimonii Diaphoretici*, trinâ ejus detonatione (uti Chymici loqvuntur) seu calcinatione, eluitur tandem in ipsa Antimon. Diaphoret. edulcoratione *sal Nitrum fixatum*, quod *Anodinum minerale* vocant. Hoc *efficax* pariter *est in febribus ardentibus atq. malignis.*

NITRUM FIXATUM.

Ejus præparationem Doctiss. P. Kircherus, *in Mundo suo subterraneo, Tom. 2. lib. 12. sect. 5. part. 1. cap. 6. experim. 5. pag. 432.* exactè describit: accipiendo nimirum *Nitri* libram unam; illamque liquefaciendo in crucibulo, igne moderato, & paulatim ei *Flores sulphuris* injiciendo, donec sulphur non ampliùs accendatur. Hinc ab igne remotum *Nitrum*, solutione, filtratione, & crystallisatione purificandum, usuique asservandum est.

FLORES NITRI.

Nitrum in *Flores* cogendi singularem describit modum idem Doctiss. Kircherus, *Tom. 1. lib. 6. sect. 2. cap. 3. pag. 309.* quem inde B. L. desumat.

NITRUM CACHECTICUM CHALYBEATUM.

Hoc etiam describit Clariss. Schröderus, *loco paulò suprà citato, pag. 475.* Melioris

lioris autem informationis gratiâ, addo modum sequentem:

℞. Salis Prunellæ, seu Nitri, uncias tres semis,

Vitrioli Martis uncias duas,

Salis, seu Arcani duplicati sequentis, uncias duas semis:

terantur subtilissimè, & immittantur cucurbitæ vitreæ: hinc in arenâ, calore per gradûs aucto, aliquandiu calcinentur ad rubedinem, dando ignem ultimò paulò fortiorem, ut liquentur in massam. Fracto denique vitro, eximatur, cùm refrixerint omnia, *Lapis rubicundus*, & asservetur pro usu Medico. Vires hujus, ac usus, *ibidem*, patebunt.

ARCANUM DUPLICATUM HOLSAT. ANTIFEBRILE.

HOc medicamentum, seu *Sal Antifebrilis*, ex capite mortuo Aquæ fortis extractus, *Salem catholicum, Salem sapientiæ;* item *Salem duplicatum*, seu *de duobus*, appellare consuevêre. Illum describit Mynsicht. *in suo Armament. Medico-Chymico, pag. 20. sect. 1.* quem B. L. consulat. Item Clariss. Schroder. *in sua Pharmacop. Medico-Chymica, l. b. 3. cap. 23. pag 474.* talem adducit parandi modum, quem Experientiss. Chymiatro, Domino Joel Langelott, Ducis Holsatiæ Archiatro meritissimo, acceptum refert: quos L. B. *citatis locis*, videre habet.

Verùm cùm haud exiguæ difficultates circa hoc medicamentum, ejusque parandi modum, ventilandæ restent: idcirco illud sub incudem rationis & judicii revocare, stat sententia.

Pro *primo* extra controversiam est, quòd medicamentum hoc ex capite mortuo Aquæ fortis, ex Vitrioli & Nitri partibus æqualibus destillatæ, cum aquâ saltem tepida simplici, eliciatur & elixivietur. Verùm rarò ex solo Vitriolo & Nitro, absque Alumine, aut aliis, Aqua fortis destillatur. Sed transeant hæc levia; cùm ad hoc medicamentum *Aqua* talis studiò apparari possit. *Secundò:* posito; ex prædictis duobus ingredientibus tantùm, *Vitriolo* nimirum & *sale Nitri*, *Aqua fortis* destilletur; non tamen tam violento ignis gradu ultimò urgentur, ut omnes spiritus corrosivi Vitrioli, ejusque radicalis humiditas, cum oleo crasso corrosivo, expellantur, & caput eorum mortuum sapore vitriolato, cuperoso, omnimode privetur; quin ipsum maximè corrosivum, & vitriolo adhuc plenum, in residuo maneat: ex quo non tantùm salina substantia, & tale medicamentum, quod desideratur, diaphoreticum aut diureticum, eliciendum, sed ipsum vitriolum indestructum, & quidem Salem vitrioli Emeticum elixiviari necessum est. *Tertiò:* sunt, qui negant (falsâ tamen opinione obcæcati) spiritum Vitrioli unà cum spiritu Nitri in destillatione Aquæ fortis prodire, sed solus Nitri spiritum esse & constituere Aquam fortem, eamque omni spiritu Vitrioli esse destitutam. Si hæc sententia firma esset & recto staret talo; prior nostra ex asse confirmaretur. Verùm moderamine opus est: nimirum, transire quidé spiritûs volatiliores Vitrioli, unà cum spiritibus Nitri, tanquam ductoribus levioribus; crassiores verò, & magis ponderosos, ac corrosivos, Vitrioli spiritûs in residuo manere, capiti ejus mortuo, ob defectum ultimò ignis violentissimi, adhuc inclusos. Quapropter cùm Vitriolum, Nitro junctum, utut Aqua fortis igne quodammodo violento destilletur, non multum tamen immutatum, peractâ destillatione, in residuo maneat, spiritibus Vitrioli saltem levioribus expulsis; sequitur infallibiliter, quòd ex residuo hoc capite mortuo non pura salsedo, nec purus sal, eliciatur; sed salsedo vitriolata, vitriolo æmula, emeticâ potiùs virtute, quàm diaphoreticâ, aut diureticâ, plena & dives. Ex hoc fundamento concludo, omnino consultum esse, ut ex quolibet horum subjecto, *Arcanum* hoc constituente, sal proprius & verus sigillatim & legitimo modo extrahatur, qui tandem debito & proportionato pondere commisceri, & ulteriùs elaborari possent. Sic enim excluderemus omnem Vitrioli cuperosum, ac planè insalubrem, salem, & vitriolatam substantiam, ventriculum potiùs exiguo pondere & dosi invertentem, quàm febres qualitate specificâ & sudoriferâ excutien-

cutientem. His igitur præmissis fundamentis, ratione & experientiâ suffultus, suadeo, ut *Arcanum* hoc modo sequenti paretur: nimirum,

Ex capite mortuo Vitrioli extremè calcinato (uti superiùs, in *capite de Vitriolo*, nec non in *præmissis Animadverſ.* luculenter edocui) omnique Vitrioli sapore & qualitatibus destituto, aëri verò & astris aliquot septimanis exposito, quo exactè impraegnetur, elieiatur sal aëreus, dulcis, & nitrosus, Vitrioli sapore expers, adeoque Vitrioli Emetiea virtute omnino destitutus. Hoc interim sale aëreo asservato, porrò ex capite mortuo, à destillatione spiritûs Nitri relicto, sal pariter elixiviando aquâ communi proliciatur, & erebris solutionibus & filtrationibus probè purificetur. Hi duo sales in ordinem redacti, tandem commisceantur; accipiendo salis Vitrioli aërei uncias duas, salis verò Nitri, legitimè etiam extracti, uncias tres. Mixta, immittantur cucurbitæ vitreæ, & in arenâ, aucto igne per gradûs, die unâ vel alterâ leniter caleinentur, ut circa finem fundum cucurbitæ aliquo modo candeseat: &, postquam omnia refrixerunt, vitro fracto, *Sal* eximatur, super porphyrite teratur, & asservetur. Ex hujus usu in Medieina majus emolumentum spero, quàm communiter parato arcano: eoque magis, si huic jam parato *Sali*, juxta mentem Authoris Mynsichtii, & quidem ejusdem unciis quatuor, *Croci* solis legitimè parati uncia semis uniretur. Tum enim beneficio ignis arenæ figendo, præstantius medicamentum efficeretur. Cujus *virtutes* Mynsichtio patent.

CRYSTALLI NITRI, seu DRACO FORTIFICATUS.

HOrum descriptionem vide apud Clariss. Schröderum, *in suâ Pharmacop. Medico Chymica, lib. 3. cap. 23. pag. 474.* à S. Clossæo ipsi communicatam: quam L. B. consulere velit.

TERRA FOLIATA NITRI S. Closſ.

HUjus itidem, *ibidem*, delineationem vide, nim. apud sæpius citatum Authorem, Clariſſim. Schröder. *loco citato*, quæ talis:

Nitrum in crucibulo super igne moderato liquetur: quo liquato, toties carbones vivi injiciantur, quò inardescat, donec flagrare desinat & fixetur. Quod restat Nitrum, in crucibulo cum carbonibus fixum, in aceto destillato solvatur, filtretur, & in cucurbita vitrea ad siccitatem Nitri abstrahatur: cui postmodum recens iterum acetum destillatum affundendum, & abstrahendum est; idq; toties repetendum, donec acetum ea, quâ affusum, acrimoniâ destillando transeat. Quo facto, spiritus Vini itidem à Nitro dicto, in cucurbita residuo fusili, semel atq; iterum destillando abstrahatur. Sic in fundo, aucto paulisper igne, residebit terra talcosa, fusilis instar ceræ; quæ ab impuritatibus omnibus, repetitâ solutione, filtratione, & coagulatione, separanda, & ad usum asservanda venit. Valet in obstructionibus tum hypochondriacis, tum mesentericis: calorem viſcerum exæstuantem reprimit; &, medicamentis aliis admixta, eadem ad loca remota ducit, eorumq; operationes promovet.

NITRUM VITRIOLATUM.

QUomodo & hoc, quod *spiritus Vitrioli coagulatus* meritò diei ae appellari potest, parandum sit; quæque ejus virtutes, usus, ac dosis: hæc omnia Mynsichtius, *in suo Armamentario Chymico, sect. 1. pag. 24. & seqq.* exactè descripsit: quem ut ipse L. B. consulat Authorem, hisce suadeo.

SPIRITUS NITRI.

HUjus *Spiritûs*, tum & *Salis*, exactam destillationem; & quæ circa hos spiritûs necessariò admonenda erant, ea jam omnia fideliter, & ad amussim, *in prioribus n. Animadverſ. pag. 424.* B. L. descripsi & communicavi. Ideoque, cum scitu dignissima juxta, ae necessaria sint, ea Lectori Amico diligenter revolvenda commendavero. Ex iis enim patebit, quodnam subjectum Nitro & Sali, etiam vulga

vulgari, pro spirituum eorum destillationibus, adjungendum sit, ne spiritûs eorum acidi & corrosivi, antequam vi ignis elevantur, & in excipulum transeant, suum admixtum corpus aggrediantur, solvant, & solvendo cum eo coagulentur, & in aliud Ens transmutentur, adeoque agendo repatiantur & destruantur, eoque minùs eorum spiritûs elevari, & in excipulum transire possint. Hæc, quàm vere sint rationi, & experientiæ consentanea, Mercurii sublimatio, tum & plures alii labores Chymici, mechanicè demonstrant. Hæc autem cùm à nemine Chymicorum hucusque revelata sint, *loco citato* omnia explanata patebunt. Idcirco etiam scriptionis operâ compendifactâ, ad alia transeo, iisque & capiti de Nitro finem impono. Plura tamen, quæ de Nitro & Alumine inferenda essent, ex Clarissimo Schrödero, *pag. 476. & seqq.* peti possunt; quò etiam L. B. ablegatum volo.

Caput XII.

De

TARTARO.

NOn infimum in Medicina obtinet locum *Tartarus vini*. Vix enim modernis temporibus, à Medicis cultioris doctrinæ, medicamentum Laxativum, Purgans, aut Diureticum, seu Præparans, præscribitur, quin *Tartarus*, sive simplex, sive ut plurimum ejus *Cremor*, vel etiam *Vitriolatus Tartarus* ei adjungatur, & incrementum addat.

Quid autem *Tartarus* sit, & quid sub hoc nomine & Medici & Chymici indicent; item quanta Tartari differentia; nec non de ejusdem, ex vegetabilibus desumpti, speciebus, ortu & generatione: ea omnia exactè declarat Clarissimus Angelus Sala, Medicus & Chymiater Celeberr. *in sua Tartarologia, sect. 1. cap. 1. & 2. pag. 120. & seqq.* quibus superaddere plura, supervacaneum omnino esset. Idcirco, ne actum agam, ad *Tartarum vini*, missis omnibus ambagibus, me converto, &, (præmissis tamen definitione, differentiis, ac utilitatibus Tartari) quædam salutaria medicamenta, ex eo conficienda, statim annectam: ad quæ, tanquam ad sacram anchoram, Medicus in plurimis morborum monstris confugere tutò possit. Inprimis itaque, & vulgariter loquendo, *Tartarus vini* illa est residentia, quæ ex quolibet vini musto lateribus doliorum undique sese apponit, &, lapillorum crystallinorum duritiem referens, mox obscuro colore, mox candido magis, juxta vinorum differentiam, se sistit & in conspectum venit. Præter hoc, non exigua etiam portio hujus *Tartari* in fæcibus vini latet, quatenus ob copiam & gravedinem fæcum, motu quasi violento, & raptu, à crystallisatione præpeditum, lateribus doliorum apponi, & in solidam ac crystallinam compagem converti, & adhærescere non potuit. Præterea ex quolibet vino vetusto fermentato, abstracto priùs ab eo spiritu vini, Tartarus purus & putus, leni & repetita exhalatione aquositatis; nec non ex fæcibus aceti destillati vini nigerrimis, talis Tartarus artificiosâ separatione producitur & colligitur: qui Tartarus non, nisi puritate, inter se differt, & pauculis aliis accidentibus ab invicem discrepat. Substantiam *Tartari* duriusculam, solidam & crystallinam, *vini Salem* dixeris, aciditate tamen conspicuum & prævalentem, gustum & saporem gratum vinosum referentem: puri verò & simplicis salis, quà salis, naturam excedit; adeoque meritò non simplex & uniforme, sed compositum corpus, vegetabile dicendum, constans iisdem, quibus & reliqua, principiis, *Spiritu* scilicet, *Oleo*, & *Sale fixo*: quæ omnia in destillatione, tanquam verâ Tartari analysi, in apricum prodeunt & conspiciuntur. Porrò magna est *Tartari* differentia, eaque juxta diversitatem tam Vinorum, quàm Regionum,

num, in quibus vina crescunt & naturaliter producuntur; item etiam ratione puritatis, molis, sive magnitudinis, atque virtutis. Quò enim perfectiora & salubriora vina; eò præstantiorem etiam Tartarum gignunt atq; producunt: adeoque haud parum in electione Tartari, si Medicinam præcipuè spectes, aut usui humano, & Medico, illum adoptare velis, positum esse existimes. Præstantior itaque, & inter reliquos salubrior, & cæteris præferendus *Tartarus* est, qui *ex vino Rhenano* & *Italico* producitur: quippe qui non solùm purior, in majorem molem & crystallinam compagem concretus, sed sapore magis acidulo & grato præditus est; & gratiorem, fragrantemq; veluti reddit spiritum vinosum, viribus seu virtutibus præpotentiorem ipso ex vulgari Tartaro destillato spiritu.

Bonitatem Tartari Clariss. Angelus Sala, *in præfato suo Tractatu, Tartarol. cap. 4. pag 124.* sequentibus describit, ubi ait: *Optimum autem Tartarum ab omnibus tam Medicis, quàm Chymicis, unanimi consensu habetur illud, quod continuâ serie coagulatum dolii lateribus, aut fundo ejusdem, in longitudinem protensum adhærescit: maximè est ponderosum; duritieq; suâ non cedit lapidi; ab eaq;, quâ vinum tangit, parte plurimis apicibus, adamantis instar, acuminatum splendet; quodq; confractum, non apparet, instar spongiæ, porosum, aut terrâ refertum, sed substantia suâ est solidissimum: contrita etiam minutissima ejusdem particula ex tempore, creta similis, candescit. Has notas habent omnia illa, quæ à vinis Rhenanis colliguntur, Tartara: quæ etiam cæteris, quando crudis uti voluerimus, longè præferenda.*

De *Tartari* crudi utilitate, ac qualitatibus, in Medicina, idem supradictus Doctiss. Sala, *cap. 5.* ita disserit:

Tartaro hoc non solum Aurifabri, Vitriarii Vincti, sive Crystallopæa, sericei item Tinctores, aliiq; Artifices Mechanici, pro cujusq; artificio diversimodè utuntur: verùm etiam maxima ejusdem est in Medicina utilitas; unumq; est ex illis medicaminibus, quæ diversis donata sunt qualitatibus, contrariosq; habent effectûs. Nam quoad subtilem, acidiusculam, & penetrativam, quæ in ipso latet, substantiam, non multum dissimile est frigidæ & siccæ qualitati, ut & subtilitati optimi ac purissimi aceti; quâ linguam aridam recreat, sitim à causa calida excitatam restinguit, fervorem ac ebullitionem bilis reprimit, appetitum revocat, dolores ventriculi sedat, viscidos, tenaces, ac mucilaginosos humores attenuat ac resolvit, interiorum viscerum obstructiones reserat, aliosq; producit effectûs aceto familiares. Deinde ratione qualitatum calidarum, ac incisoria salis, quæ in aciditate tartari latitat, acrimonia, obseratos in corpore, à materia frigida exortos flatûs non solùm meliùs discutit; verùm etiam omnis generis crudos tartareosvè humores incidit, & alia quovis medicamine feliciùs ac commodiùs blandissimè educit. Haecq; est causa, cur plurimi è Dogmaticis Medicis hoc tartarum ita extollant, idq; lenientibus, ad acuendam earundem energiam, stimuli loco, felicissimo successu admisceant. Cujus rei exempla habemus in Pharmacopœia Augustana; ubi longo usu ac experientiâ comprobatus reperitur Pulvis Senæ præparatus Montagnanæ, inibiq; à Medicis Augustanis descriptum, ac multis nominibus recommendatum Tartarum. Tartarum verò hoc excellens etiam, ac utile esse purgans medicamentum, præter alia exempla, meo id ipsum proprio sanctè attestari ac affirmare possum. Cùm enim in juventute mea per quinquennium passione Colicâ multoties miserrimè discrutiarer, nullisq; medicamentis, aliàs maximè juvantibus, ab eadem liberari ac curari possem: singulari cujusdam magnarum qualitatum, patriâ Lucensis, in Italia, Sinis consilio ℥vj. subtilissimè pulverisati crudi Tartori assumebam; cujus effectûs aliorum omnium, antè assumptorum, purgantium longè erant excellentiores. Hoc enim assumpto, in longum, & quidem inconsvetum, tempus cessabant acerrimi cruciatûs; redeuntibus verò iisdem, reiterando hujus usum, immunem à tantis ærumnis, per biennium, vivebam vitam. Ast aliquando ad Perstrennum vocatus virum, Dn. Zachariam Geit Kösslern/ *Equitem auratum, & S. R. I. ab Ærario, p. m. podagrâ, in arce suâ* Hannsheim/ *laborantem, multò atrociùs, quàm hactenus unquam, cùm prædictis doloribus torqueret, tentatis aliquot, quæ ad manûs erant, tam internè, quàm externè, sed frustra, remediis; recordabar usûs mei Tartari: ac tum temporis offerebatur quippiam tartari à vino Ungarico,*

sepa-

separati, cujus, non consideratâ ejusdem impuritate, nec, quam habet cum vino Rhenano longâ disparitate, ex tempore prædictam dosim cum brodio carnis, absq; ullo alio additamento, assumebam: quo satis benignè aliquot vicibus sum motus, materiaq; peccans exoptatè expulsa; ita quidem, ut ab acutissimis hisce doloribus plenariè liberatus, nihil amplius de tantis cruciatibus viginti nunc sex annis perceperim, & , divinâ gratiâ, ab eo tempore satis placidè vixerim. Quam mihi factam alleviationem, meo quidem judicio, adscribo remotioni causæ per tartarum factæ: quia tantas passiones à viscosa, tartarea ac frigidâ, in intestinis collectâ, ac iis tenacissimè adhærente materiâ progenitas certò credebam: quam materiam tartarum præmemoratâ suâ qualitate resolutam, ac attenuatam eliminavit; quod aliis medicamentis fuerat impossibile. Ut ita remotâ ex fundamento causâ materiali, remotum etiam sit exinde natum accidens. In hisce & aliis morbis, à prædictis causis ac flatibus ortis, plurimis ejusdem usum consului ægrotis, laudandosq; semper, quos præstitit, sum expertus effectûs: nihilq;, quod remorari usum ejusdem possit, inveneo; nisi quòd fortè delicatulis, ac nauseabundis, molesta sit nimia ejus dosis. Assumendum enim, quando, absq; ullo alio additamento ac stimulo, verè purgantis munere fungi debet, ab ℥ß ad ʒvj. & ℥j.

Optandum itaq; esset, ut purgans ejusdem facultas in minorem reduci posset quantitatem. Hactenus autem exoptatum adire non licitum fuit Corinthum: aliis etiam præclusum invenio aditum. Hucusque Clariss. Angelus Sala.

PURIFICATIO TARTARI, id est: CREMORIS & CRYSTALLORUM TARTARI PRÆPARATIO.

QUòd Chymici (qui rerum Medicinalium utilem quærunt nucleum, & medicamenta simplicia ab impuritatibus, quibus referta prostant, studiosâ sedulitate, utile nimirum ab inutili segregando, liberant) purificationem Tartari, & Cremoris, ac Crystallorum, præparationem variis modis moliantur: id ex prædicto *Clariss. Ang. Sala*, & aliis quamplurimis, patet. Cùm autem studiosus Lector meritò non gaudeat pluralitate Processuum, qui ad unum eundemque finem conspirant, sed uno, eoque vero, modo parandi hoc vel illud medicamentum contentus esse possit; idcircò dexterrimam *Tartari purificationem*, *Cremoris* & *crystallorum Tartari præparationem*, quam, *in præmissis nostris Animadvers. pag. 461.* ad unguem usque, cum omnibus suis manipulationibus, & annexis insuper necessariis & scitu dignis notis, descripsi, L. B. commendare volui. Namque si bene perpenderit, manumque operi ipsi applicuerit; haud meliorem, brevioremque invenerit modum, hanc Cremoris & Crystallor. Tartari purificationem, & præparationem, instituendi. Proinde, ne actum agam, aut cramben bis coctam apponam; ad alia transeo. Et quidem, cùm, *in præmissis n. Animadvers. loco citato, pag. 462.* docuerim, Tartarum crystallisatum, seu Cremorem Tartari, peregrinis virtutibus imbuere; ac eidem vim vel catharticam, vel magis diureticam, imprimi posse, mediantibus Decoctis rerum catharticarum & diureticarum, vel succis etiam expressis, cum iisdem Tartarum dissolvendo, coquendo, ac iterum crystallisando, vel ad siccitatem abstrahendo: idcirco quomodo hoc effectui dandum, sequentes demonstrabunt formulæ. Et licet nonnunquam colore alieno Tartarum, hoc vel illo succo, aut decocto, solutum, tingatur; nihilo tamen minùs, si in porphyrite teratur, iterum albescit, aut quandoque nonnihil rubescit; & haud ineleganti nonnunquam colore, majoribusque etiam virtutibus, imbutum prostabit.

TARTARUM DIURETICUM cum FRAGIS.

℞. Tartari albi Rhenani, aut Veneti, seu Italici, libram unam: crassiusculè contusus coquatur fortiter in vase fictili, seu terreo cooperto, cum Succi Fragorum recenter expressi libris sex,

 horâ

horâ unâ circiter; & statim per colatorium purum transmittatur & coletur, quantum dissolutum fuerit. Percolatum Tartarum in alio vasculo, vitreo nimirum, vel terreo, factâ prius unicâ ebullitione, sensim refrigescere finito. Frigefactis omnibus, eximatur Tartarum percolatum, & asservetur: succus verò residuus, unà cum Tartaro residuo nondum dissoluto, denuo coquatur, & transcoletur quidquid dissolutum fuerit, & in calore etiam lensim crystallisetur: quod tamdiu continnandum, donec Tartarus totaliter dissolutus & transcolatus fuerit. Deficiente verò succo, vel mucilaginoso reddito, propter repetitam coctionem & exhalationem aquositatis; diluatur is aquæ communis f. q. Et tali modo optimè succeder operatio: & etiam habebis *Tartarum* insuccatum & *diureticum*: quod asserva.

Hacque eadem methodo, cum diversis aliis *succis*, utpote *Ribium*, *de Rubo Idæo*, *Citri*, seu etiam *Limon. Cichorii Sylvestr. Endivia*, *Acetosella*, *Tartarum* insuccare, alienis virtutibus imbuere; vel illum ipsum in virtutibus suis diureticis efficaciorem reddere possumus.

Et quod de *succis expressis* dictum; pariter ad *Decocta* referendum. Sic *decocto* forti *Rosarum rubearum*, ex recentibus Rosis parato; vel earum *Infusione* clarificatâ: aut infusione etiam forti *Violarum Martialium*, *spiritu Vitrioli* nonnihil acuatâ, *Tartari* solutionem & crystallisationem eâdem operâ perficere; eiq; nomen *Tartarum Rosatum*, & *Tartarum Violatum*, imponere possumus: quæ haud exiguis virtutibus diureticis, hepar insuper, & reliqua viscera, roborandi, alvumque potiùs solvendi, dotata erunt.

Sin *Tartarum* magis *solutivum*, & *purgantem*, reddere animus fit; hoc assequemur præfatâ pariter methodo ac via; *decoctionibus* nimirum, aut *infusionibus*, rerum quarundam catharticarum, vel unius, vel plurium simul; exempli gratiâ: Accipiamus *Radic. Mechoaca alba* libr. semis: hæ in frustula conscissæ coquantur, repetitis vicibus, cum f. q. *Aq. simpl.* additâ *Tartari puri Veneti*, seu *Italici*, crassiusculè contusi librâ unâ; & per colatorium linteum, vel pannum transcolentur, decoctionem sæpius repetendo, donec totum tartarum dissolutum & transcolatum fuerit: deficiente verò aquâ, recentem substituendo, verùm in, quàm paucâ fieri potest, quantitate aut copia, ad majorem virtutem *laxativam Tartaro* imprimendam. Idem etiam sermo fit de *Radicibus Asari recentibus*, *Hellebor. nigri recens.* & quæ de illarum censu sunt; *Rhabarbaro*, *Rhapontico*, *Ebuli Radic succis* item *expressis Gratiola* & *Mercurialis*.

Nota: Observetur tamen, quòd, si portio Tartari coctione forti soluta, & in frigore ab aquâ illâ denuò separata fuerit, uti naturaliter contingit, & de natura Tartari est; illa aqua remanens, pro residuâ Tartari dissolutione adaptanda, & ultimò tandem Tartaro, ex integro soluto, vel totaliter, aut saltem pro majori parte, evaporare sinenda sit; quò majores virtutes in Tartarum commigrent.

TATTARUM CHALYBEATUM.

℞. Vitrioli Martis, cum spiritu vitrioli, vel cum sulphure, parati unciam semis:
solvatur in
Succi Endiviæ recenter expressi & depurati, seu
Acetosellæ, f. q.
Solutionem hanc incorpora cum
Cremoris seu acidi Tartari unciis tribus,
ac leniter, in vitreo vase, calore lenissimo, exsicca & asserva. *Præstans est in obstructionibus hypochondriorum, & suppressione mensium: aperit, & alvum laxat.*

TARTARUM ANTIMONIATUM.

℞. Tartari Cremoris, seu
Veneti albi, libram unam,
Flor. Antimonii alb. uncias duas.
Coquantur in f. q. aq. simplic. repetitis vicibus, semper recentem aquam affundendo, donec totus Cremor solutus, & per chartam emporeticam transcolatus sit. Hinc aqua tota leniter à transcolato tartaro exhalet, aut abstrahatur ad siccitatem *Tartari*: qui super porphyrite levigandus, ac usui asservandus est. *Purgat leniter*

niter per superiora & inferiora: præstat in febribus diuturnis, & tertianis intermittentibus, aliisq; morbis chronicis & radicatis: à scrupulo semis, ad grana xv. & scrupul. unum.

SPIRITUS TARTARI.

QUomodo is destillandus, omnibus Pharmacopœis notissimum est: nimirum, ut Tartarum, crassiusculè confractum, retortæ vitreæ, luto obductæ, immittatur, &, agglutinato largo recipiente, igne aperto, primò lenissimo, per gradus deinde sensim adaucto, destilletur; prodeuntibus *Spiritibus* volatilioribus, & non admodum fœtidis: qui, antequam oleum crassum, cum nebulis obscuris, prorumpat, mutato protinus recipiente, seorsim asservandi; destillatio verò, alio recipiente illico præmisso & agglutinato, igne magis aucto & violento, continuanda, donec & *Oleum Tartari* crassum, ac *Spiritûs* fœtidi, nebulis crassissimis in recipiente apparentibus & conspicuis, transierint totaliter. Absolutâ destillatione, omnibusq; frigefactis, separetur *oleum* fœtidum ac crassum à suo *spiritu*, per tritorium, vel chartam emporeticam aut filtrum; ut alibi ostendi: ac per retortam, ex sabulo, seu arena, admixtis oleo priùs cineribus, ad exsiccationem ejus ferè totalem, dextrè rectificetur: *quod præstat in obstructionibus Lienis & Hepatis, externè inungendo; Emplastris item & Unguentis spleneticis ac hepaticis admiscendo.* Ejus porrò virtutes Clarissimus Sala ita describit:

Sunt nonnulli, qui hujus Olei guttas aliquot exhibitas, ad dolores colicos, stranguriam, dysuriam, aliaq; è flatibus orta symptomata, ut etiam uteri strangulatum, maximè dicunt utile. Eo hactenus nunquam sum usus, nec aliis utendum præscripsi: attamen quia aliàs Oleum succini, ut & alia ex Gummatibus elicita balsama, quæ non minùs, quàm hoc, calida nimium ac penetrantis qualitatis sunt participia, gravissimoq;, ac maximè ingrato nares feriunt odore, summo judicio ritè exhibita, nihil nocent: similiter etiam Oleum hoc tartari, quod tamen ex nullo deleterio subjecto destillatum fuit, tutò probari posse, existimo.

Oleum hoc Tartari quia, cutis poros efficacissimè aperiendo, sudores promovet; ejus itaq; usus maximè est commodus externè: si scilicet unguentis ad scabiem, aut luem Veneream, admisceatur. Non minori etiam cum fructu adjungitur emplastris, duros callososq; tumores dissolventibus. Ex eodem etiam ipso egregium paratur unguentem contra chiragram & podagram tumorosam: si scilicet nodosi tumores, à materia pituitosa coagulatâ frigidâ, articulis impacti hæreant.

NB. Sunt, qui rectificationem hujus *Olei* in vesica cupreâ, affusâ quantitate largâ aq. simpl. præcipiunt & perficiunt. Verùm hæc rectificatio amethodica planè est; quemadmodum olea, per retortam primitus destillata, ponderosa nimis & crassa, vix ac ne vix quidem hâc humida destillatione transeunt, quin major eorum copia, picis instar, in residuo maneat, prodeunte pauculo oleo flavo rubicundo, sed potioribus etiam virtutibus suis orbato, tanquam ab aqua alluente, quæ eodem odore & sapore imbuta prostabit. Et quamvis graviori odore prædita sint olea per retortam destillata & rectificata, & empyrevma spirent, minùs verò fœteant olea cum aqua rectificata: nihilo tamen minùs, non tam ad pulchritudinem & odorem magis gratum, quàm ad virtutes & efficaciam salubriorum medicamentorum, prospiciendum esse, omnino judico; ne medicamina habeamus virtutibus suis orbata, sed efficaciâ & virtutibus integris adhuc gaudentia. Verùm enim verò, quæ in destillatione *spiritûs* & *olei Tartari*, ne tantopere fœteant, aut empyrevma spirent, observanda sint, *in præmissis n. Animadv. pag. 425.* fideliter detexi: nimirum, ut pro eorum destillatione *Tartarum* accipiamus aut seligamus, vel purum putum *Italicum*, aut *Rhenanum*, multis recrementis heterogeneis non refertum & inquinatum; vel *Cremorem* ipsum ex *Italico*, *Veneto*, aut *Rhenano Tartaro* unicâ solutione confectum & purificatum. Hic enim defæcatus, & ab adhærentibus heterogeneis impuritatibus purificatus *Cremor* & *Crystallus Tartari*, destillationi commissus, non graveolentem, sed fragrantem, & vinosum præbet *spiritum*, ac *oleum* minùs fœtens. Quæ ambo nativis & majoribus viribus prædita erunt, quàm si ex crudo & inquinato Tartaro forent destillata. Etenim quàm purum

rum etiam seligas Tartarum, haud exiguis tamen recrementis, & heterogeneis rebus, permixtum deprehendes; à quibus demú in destillatione insignis ille fœtor ortú habét. Propterea, ut hoc evitemus; præstat *Tartarum Italicum*, unicâ solutione & crystallisatione purificatum, destillationi adaptasse. Quemadmodum, ut denuò repetam, ipsâ experientiâ, & propriô Marte, comprobavi, quòd *Cremor* & *Crystallus Tartari*, qui ex *Italico Tartaro* (tanquam præ omnibus aliis magis puro, albicante, crystallino, indeque majorem molem concreto) præparatur, majoribus non solùm polleat virtutibus; verùm etiam *Spiritus*, ex tali cremore stillatus, verè fragrantem & vinosum spiret odorem amabilem, longè diversum ab illo, qui ex vulgari quovis Tartaro, aut ejus Cremore, fuerit destillatus. Et hæc digna sunt observatu.

Si de *rectificatione spiritûs Tartari* sermo sit, illa tantopere necessaria non est, si juxta nostram superiorem admonitionem non solùm ex purificato Tartaro Spiritus fuerit destillatus; sed & fœtidus ac fœculentus spiritus separatim ultimò, unà cum oleo, exceptus: qui ipse autem, ultimò nimirum prolectus spiritus, rectificatione summopere eget; sive is per se, in alembico vitreo, ex arena; sive à suo capite mortuo residuo; seu potiùs à sale Tartari purificato, semel atque iterum rectificetur; quò non solùm fœtorem empyrevmaticum deponat; verùm etiam potiores virtutes penetrantes & resolventes, à proprio suo sale, illum veluti volatilem reddendo, mutuet, iisq; nobilitetur.

Aliam hujus spiritûs rectificationem ponit Clariss. Schröderus, *in sua Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 4. pag. 220.* quæ ita se habet: *Ex capite mortuo Tartari, à destillatione spiritûs & olei relicto, extrahatur sal, quod, solutionibus ac coagulationibus purificatum, conjungatur cum spiritu suo proprio Tartari, ac Oleo; digerendo in B. M. vase clauso, donec sal totus solutus sit. Cum hoc liquore impasta argillam siccam, formaq; globulos, & illico destilla ex retorta, igne nudo, (uti spiritus Nitri) Prodibit, cum spiritu & oleo, sal ferè totus spiritualiter, imposterum à spiritu Tartari inseparabilis: oleum fœtens separa à spiritu, ut moris.* Hæc ille.

Vires quod spectat spiritûs Tartari, de illis Clariss. Sala talia habet: *Prædictus Tartari spiritus habet in se egregias qualitates, salinas, incidit quibus, penetrat, attenuat, aperit, resolvit, discutit & purificat, nec sibi ex hydroticis par habet. Permeat enim spiritualiter universum corpus, membrorumq; internorum principalium, ut & venarum, obstructiones aperit, totiusq; corporis habitum ab omni immunditie, ac subtilibus superfluitatibus, per sudorem & urinam reddit immunem. Ideoq; pro curandis hydrope, tympanitide, arthritide, paralysi, ictero, scorbuto, lue Venereâ, impetigine, scabie, aliisq; cutis impuritatibus, ut etiam in contracturâ artuum, ex materiâ flatulentâ, humorali ac fluidâ, non verò tartareâ coagulatâ, & in articulis fixâ, ortâ, præter usualia purgantia, & alia, quæ methodus medendi in curandis hisce morbis requirit, tam interna, quàm externa, medicamina, est ex optimis, certissimis, & in qualitatibus suis maximè innocuis, quæ in rerum natura huic scopo utilia inveniri, vel arte præparari possunt, spiritus hic primaria medicina, reliquisq; omnibus prævalet.*

Dosis: Propinatur in aquis destillatis appropriatis, vel brodiis carnium, vino, decoctis, aut infusis, pro judicio Medici, à ℈j. ad ʒj plus minus; pro ratione circumstantiarum; reiteraturq; toties, quoties ejusdem repetierit necessitas.

SPIRITUS TARTARI ALEXIPHARMACUS.

℞. Spiritus Tartari ritè destillati libram unam semis;
cui adde
Rad. Zedoariæ,
Angelicæ,
Baccar. juniperi, ana unciam unam,
Cortic. Citri recent. extim.
Arantior. recent. ana drach. sex,
Macis drachmas tres.

Factâ maceratione brevi, in cucurbita vitrea, fiat destillatio in arenâ leniter, ad siccitatem specierum; cavendo, ne ultimò comburantur species, & empyrevma spiritus spiret: proboscidi tamen capitelli immittendo sequentia, in petiâ ligata:
Cortic. Citri recent. extim. drach. duas,
Croci opt. Austr. drachmam semis,
Camphoræ scrupulum unum.

Spiri-

Spiritus prolectus asservetur. *Utilissimus est pro curandis febribus malignis, contagiosis & pestilentialibus. Totum corpus penetrat, malignitatem à corde removet, & per commoda emunctoria expellit. Dosis à drachma semis, ad drachmam unam, & unam semis.*

SAL TARTARI.

IN residuo capite mortuo, à destillatione spiritûs & olei Tartari, latitat ejus *Sal* in quantitate, & larga copia: qui, præmissâ aliquali adhuc calcinatione, seu reverberatione dicti capitis mortui, aquâ simplici repetitis vicibus affusa, elixiviandus, probè filtrandus, & tandem, in sartagine ferreâ leniter coquendo & evaporare finendo aquositatem, ad salinam siccam substantiam reducendus est.

OLEUM TARTARI PER DELIQUIUM.

QUòd si caput hoc mortuum, à destillatione spiritûs Tartari residuum, seu aliud Tartarum calcinatum, angusto acuminato sacculo lineo inclusum, & in cella, supposito vitro, suspensum, aliquandiu relinquatur; in albicantem & clarum liquorem, qui sub digitis, pinguedinis instar, tactu percipitur, dissolvetur & diffluet: qui liquor reverâ *Oleum* non est, sed, propter suam unctuositatem, hoc nomen saltem adeptus; in se ipso autem nihil aliud est, quàm *sal Tartari*, humiditate aëris in cella imprægnatum, ac in liquorem solutum, valdè abstersivum. De cujus usu, virtutibus, ac utendi modo, & pluribus, quæ circa illud observatu digna sunt, eruditè discurrit præfatus Angelus Sala, *in sua Tartarologia, pag. 133.* sequenti modo:

Crebrior ejus usus est externus, quàm internus, in absumendis scilicet spongiosis carnis, aliisq;, in ulceribus inveteratis, excrescentiis, sive hypersarcosibus, iisdemq; mundificandis ac firmandis. Summè etiam est utile, admixtum epethematibus vel emplastris; tam in forma liquida, quàm solido, tumoribus aquosis adhibitis. Hoc siquidem sal validissimè siccat, dissolvit ac discutit. Cuti exoptabilem conciliat nitorem, eandemq; levigat & purificat. Quamobrem sexui muliebri, in exstirpandâ præcipuè faciei, colli, ac manuum impetigine, maximo est in usu: maximo etiam cum fructu permiscetur aquis ac unguentis, ad scabiem à crassa phlegmate ortam. Ubi verò falsi, serosi, ac subtiles, ut in ulceribus diu manantibus ac serpentibus videre licet, humores dominantur, in illis omnimodè est ab hoc abstinendum, quia eosdem reddit acriores, ac hujusmodi in ulceribus calorem maximè detrimentosum adauget, doloremq; submministrat acerbiorem. Plus etiam damni, quàm utilitatis, ejusdem ferre usus potest, dum mulitrum constitutionis plethoricæ, tenerrimaq; cutis, facies faciunt excandescere, & rubras excitant pustulas. Pro universali itaq; præparativo uti eo non possumus.

Maximus aliàs hujus liquoris, ut & ipsius salis, antequam in formam liquoris fuerit dissolutum, in multis operationibus Chymicis, præsertim verò ubi aliqua metalla, eum sint corrosivis priùs dissoluta, veniunt præcipitanda, ut commodiùs de hinc, quando sub formâ pulveris fundum petierunt, à liquore separari possint: ut in auro & chalybe præsertim videre licet, usus est. Hoc etiam sale quidam corallia & perlas, destillato aceto priùs dissolutas, præcipitare solent. Sal enim Tartari, sive siccum, sive dissolutum, perlis & coralliis additum, illa candidissima, instar pulveris, ad fundum præcipitare facit; quem multa aquâ postea edulcoratum, ratione suæ subtilitatis, magnifaciunt. Quando verò, mea quidem opinione, hæc ita consequenda inprimis subtilitatis gratiâ peraguntur; existimo ego, melius fore, si corallia & perlæ, aqua aliqua destillatâ super lapide porphyrio (ut Pharmacopæi hactenus sunt soliti) optimè trita, in ejusmodi subtilis pulveris formam redigerentur, quàm si, pro subtilisandis his ipsis, aceto destillato & sale tartari utremur; de quibus in coralliis & perlis semper aliquid hærere solet: ut ita, mutato illorum naturali temperamento, conformem cum nudè tritis operationem edere haud possint: quod in aphorismis meis Chymiatricis sedulò monui. Quòd si Magisteria hæc, pro acquisitarum, in solutione & præcipitatione suâ, qualitatum ratione aliis scopis quispiam destinaverit; liberum id esto Medico, qui iisdem pro discretione ac judicio uti scit ac didicit. Tandem deniq; sal tartari ingreditur etiam mixturam vasorum vitreo-

treorum crystallinorum; eodemq; utuntur tinctores, aliiq; artifices Mechanici: de quibus hic ulterior dicendi locus non est. Hæc ille.

TARTARUS VITRIOLATUS, seu SAL TARTARI VITRIOLATUS.

De hoc medicamento ubivis decantato, & familiari in omnibus Officinis, plurima præfatus sum *in Animadverf. n. in Pharmacop. August. pag. 449.* sub tit. *Magist. Tartari, D. D. Augustan.* quæ, cùm lectu digna sint, & scitu necessaria, B. L. revolvere poterit. Hoc tamen Pharmacopœos ingenuos etiamnum advertere velim; quòd feliciori successu hoc medicamentum paretur ex *sale sicco Tartari*, quàm ex *oleo* ejus, seu *liquore:* sicut in prioribus etiam innui. Etenim ex *liquore Tartari* si illud conficitur, facillimè in aëre liquescit, & plurimas parit, in parandis ex eo medicamentis siccis, incommoditates: quemadmodum omnia talia medicamenta, vel pauculis horis in aprico & aëre relicta, humiditatem contrahunt inelegantem, nec in charta coërceri possunt, quin in liquamen mox diffluant. Quapropter ut hæc evitentur, & Tartarum paremus vitriolatum crystallinum, suis virtutibus resolventibus constantem; en! modum sequentem:

℞. Salis Tartari probè purificati & sicci uncias sex, vel octo:

cui, vitro largo immisso, superaffundatur pedetentim & successivè, ne nimium incalescat,

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris opt. q. s. quousque nulla ampliùs ebullitio, seu strepitus, ex affusione spiritûs advertatur, ac *sal Tartari* à *spiritu* sufficienter saturatus sit. Quo facto, siccetur saturatus sal in lenissimo calore, qui denuo, s. q. aq. simplicis superaffusâ, solvatur, filtretur, & leni exhalatione aquositatis crystallizetur.

Virtutes hujus salis Tartari vitriolati notissimæ sunt: *Generale digestivum* illud proclamant D. D. Augustani; & *ad omnes obstructiones solvendas, in calculo, nephritide, ictero, mensium retentionibus, febribus, hydrope, splenis duritie, multò cum fructu* exhiberi, asserunt. *Medicamentis purgantibus aliis admixtum, ea in operationibus suis multùm intendit. Dosis scrupulus semis, ad scrupulum unum.*

TARTARUS VITRIOLATUS EMETICUS PURGANS.

℞. Salis Tartari libram unam: liquefiat in crucibulo super igne: cui statim pedetentim injiciantur

Vitri Antimonii sine additione parati unciæ duæ:

et, postquàm liquefacta & benè mixta fuerint, bacillo ferreo ea commovendo, illico effundantur. Hinc massa refrigerata teratur, in aquâ simplici solvatur, filtretur, &, quando exhalavit leniter aquositas, ad pristinam salis siccitatem reducatur. Cui sali pedetentim & successivè instilletur

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris q. s. donec nulla ampliùs ebullitio seu effervescentia ex affusione spiritûs advertatur. Hoc signo apparente, exsiccetur massa salina Vitriolata; quæ denuo solvatur aquâ communi, filtretur, & leniter ac successivè, dum aquositas exhalarit, crystallizetur, aut in salinam statim siccitatem reducatur, usuique asservetur. *Purgabit leniter;* maximè *per inferiora*: quemadmodum Antimonium tali modo dupliciter correctum est; per salem nimirum Tartari, & spiritum Vitrioli. Hinc *præstabit in morbis chronicis, diuturnis, melancholiâ hypochondriacâ, febribus quartanis, & tertianis intermittentibus diuturnis. Dosis scrupulus semis, ad scrupulum unum.*

TARTARUS VITRIOLATUS ANTIMONIALIS ALIUS.

℞. Flor. Antimon. alb. uncias duas,

Cremor. Tartari uncias quatuor.

coquantur in s. q. aq. simpl. repetitis vicibus, ad omnem virtutis prolectionem. Colaturæ omnes calidæ filtrentur per chartam emporeticam. Cum hoc verò decocto solvatur

Salis Tartari libra una,

& ad pristinam salis consistentiam & sicci-

cita-

ciccatem, leni exhalatione aquositatis, reducatur. Huic porrò sali, *Essentiâ Ammonii* imprægnato instilletur pedetentim & guttatim

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris q. s. pro sufficienti saturatione salis (uti suprà dictum.) Hinc exsiccetur massa salina, ac denuò solvatur aquâ simplici, filtretur, & leni evaporatione aquositatis, vitreo in vase, ad salinam siccitatem, reducatur, ac usui asservetur. *In virtutibus & dosi, superiori non absimilis erit.*

TARTARUS VITRIOLATUS SOLUTIVUS.

℞. Radic. Mechoacæ albæ unciam unam,
Asari drachmas sex,
Hermodactyl.
Rhabarb. ana drachmas quinq;
Cremoris Tartari drachm. sex.

Incisa & contusa crassiuscule coquantur in s. q. aquæ simplic. repetitis vicibus affusæ, quousque omnes virtutes extractæ sint. Decoctiones & colaturæ collectæ, ac junctim, cum albuminibus ovorum probè clarificentur & filtrentur. Hoc cum Decocto clarificato & filtrato solvantur

Tartari Vitriolati unciæ quatuor:

& leniter, humiditatis, seu aquositatis evaporatione, vitreo in vase, ad pristinam salis siccitatem & consistentiam reducatur, usuiq; asservetur. *Operatur resolvendo, & educendo per inferiora feliciter.*

TARTARUS VITRIOLATUS cum SUCCO MERCURIALI.

℞. Tartari Vitriolati, seu salis Tartari, cum spiritu Vitrioli suffic. imprægnati & saturati, uncias sex: solvatur cum
Succi herb. Mercurialis recenter express. optimè depurati & clarificati, libris duabus:

ac leni calore, & exhalatione aquositatis, ad siccitatem salis reducatur. Servetur usui. *Laxat alvum leniter.*

Nota: Plures modi, quâ ratione *Tartarus Vitriolatus* in virtutibus suis solutivis, diureticis, ac resolventibus, sit augendus, hic adduci possent. Verùm quia ex præmissis omnia clarè patent; &, juxta eorum ductum, quilibet peculiarem Tartarum Vitriolatum sibi apparare poterit; idcircò pluribus supersedeo, & ad alia progredior.

BALSAMUM TARTARI.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libram unam, uncias duas: hoc fundatur super
Cremoris Tartari, seu Tartari crudi Veneti albi, subtiliss. triti, libram unam:

factâ maceratione per biduum, loco calido, totaliter iterum in Massam salinam, exsiccando, convertantur. Ex hac massa, in pulverem redactâ, extrahatur *Tinctura*, vel cum *spiritu vini*, pro *usu interno*; vel cum *aceto destillato*, aut etiam cum *aquâ* aliquâ *destillatâ*, pro *usu externo*; quousq; rubedo aliquo in menstruo affuso appareat. Tincturæ postea omnes, seu tincti spiritûs, aut aqua, seu acetum tinctum, quôcunq; demum illorum extraxeris, ad *mellaginem*, seu *syrupi*, aut *liquoris crassioris* consistentiam abstrahantur; qui usui asservandus. *Est medicamentum anti-Podagricum, anti-Nephriticum, & laxativum. medicamenta purgantia violenta reddit benigna, & lenit, quò mitiùs operentur.* Hinc *in morbis diuturnis, chronicis, sive per se; sive aliis medicamentis admixtum, eximias obtinet vires; tum internè propinatum, à scrupulo uno, ad drachmam semis; tam externè membris dolentibus podagricis, & tumoribus duris ædematosis, dextrè applicatum.*

TINCTURA TARTARI.

Commodissimè illa extrahitur ex *Tartaro* simpliciter, in furno figuli, & fortiter deinceps etiam calcinato, donec variegatis coloribus appareat; & quidem cum *spiritu vini*; repetitâ extractione, & affusione recentis spiritûs, quousq; rubedo in extrahente spiritu appareat. Spiritûs postea tincti omnes in B. M. ad justam *Tincturæ suæ* consistentiam abstrahantur; quæ studiosè asservetur. *Confert in ciendâ urinâ, melancholia hypochondriaca, obstructionibus hypochondriorum & mesenterii.*

Hydropi

Hydropi & Scorbuto medetur. Dosis à scrupulo semis, ad scrupulum unum.

SAL ESSENTIALIS VINI.

HUnc Tibi, A. L. candidissimè revelo, *in Apologia n.* adversus quendam *Ottonem Tackenium*, qui se *Hippocratem Chymicum* seditiosè & arroganter, alienis spoliis, fuco ac pennis, inauguravit. Hanc ut legas excursionem nostrâ, forsan huic *Pharmacopæia* annectendam, amicè hortor. Plurimis enim cùm Philosophicis, tum Medicis rationibus & argutiis abundat, nec non clavis est perfectissima, quâ Animadversionum, & reliquorum nostrorum operum, abdita penetres, & felicissimè referes. Non dubito, quin te delectatura sit rerum varietas & delectus: quanquam forsan justis parentabis gemitibus Zwölfero Tuo, quem pro tot officiis, Reipublicæ Medicæ positis, innocuè & crudelissimè vides ab ingratissimo Thrasone arietari. Sed reperit suum hæc fera domitorem, ne ultrò præsumat nocere, & innocuos laniare.

SAL TARTARI VOLATILIS.

QUid de hoc *volatilisato Sale Tartari*, de quo Doctiss. ac Celeberrimus, re & famâ Philosophus & Medicus, Helmontius, in suis operibus multum gloriatur, illumq; nobis studiosè commendare videtur: adeò quidem, ut nobis vice dissolventis ipsius universalis esse possit; licet ejus præparationem nullibi indigitârit, sed, more solito, duro & novercali in posteritatem animo, occultarit, & ancipites nos dereliquerit: de hoc, inquam, quid sentiendum & tenendum sit, & quâ viâ ac methodo is apparandus, fideliter communicavi *in præmissa Pharm. n. Regia Classe XV. p. 246. & seqq.* quam L. B. haud gravatim revolvere dignetur.

Plura alia, necessaria simul ac utilia, ex arte Chymica parata medicamenta, invenies in *n. Appendice ad Pharm. Augustan.* & *Mantissa Spagyrica*. Ea igitur cum cæteris hoc n. in opere hinc inde citata & allegata loca relegere & huc referre, Te rogatum volo.

Hisce, Amice Lector, Coronidem ac ultimam imponimus manum Lucubrationibus nostris; quas indefesso hactenus conatu ac vigiliis, velut totidem temporis spoliis, continuavimus. Nondum, fateor, abrupissem filum, quin Miscellaneorum & rarissimorum Medicaminum seriem ac classem ultimam annexuissem, magno, non dubito, Philiatrorum emolumento; nisi me irrequieta Praxis, & negotiorum moles, tantùm non opprimeret; vel potiùs, nisi inglorii Thrasones & Zoili, malevolorum & petulanter insanientium turba, velut totidem sapientiæ probra & spurii fœtûs, omnem everterent genium, ac deluderent conatum; dum propria solùm adorant, quæ verò alieno Marte præclarè gesta, emissitiis ac fascino plenis oculis suis & supercilio contumeliosè despiciunt. Quos ut imposterum cautè devitem, lassatos repono artûs, ac pennam pro nunc recondo, deinceps in pacis umbra, & sapienti otio, respiraturus. Dabit interim Deus his monstris, & Hydræ, Herculem: quibus triumphatis, uberiora pandam arcana, nec non victorias lætumq; Pæana decantabo. Tu interim, Amice Lector, nostris lætus gaudeto manipulis & laboribus; quos inter lachrymas, & nunquam detersis sudoribus, seminavimus. Vale, & vive benignus tuo, qui pro te has tulit excubias, Zwölfero. Dixi.

INDEX

INDEX GENERALIS.

INDEX CAPITUM
in
MANTISSA.

INDEX SPECIALIS.

Ubi notetur. quòd numerus primus paginam; secundus columnam denotet.

A.

INDEX.

INDEX.

Argenti

INDEX.

C.

INDEX.

Confer-

INDEX.

D.

in Destil-

INDEX.

F.

ex

G.

H.

I.

K.

L.

M.

Medica-

INDEX.

N.

INDEX.

INDEX.

Pilulæ

INDEX

INDEX

Pilulæ

INDEX

INDEX.

Q.

R.

Regi-

INDEX.

INDEX.

de

INDEX.

INDEX

Theria-

INDEX

Hhh 4 Tro-

INDEX.

Vitrioli

INDEX

ad

Z.

ERATA

Errata Typographica

in

PHARMACOPOEIA REGIA.

Pag.	col.	lin.	pro	leg
1	—	10	nenoi	nendi
—	1	ult.	rem	rum
3	1	14	trario	tratio
9	2	12	peact	peract.
21	1	26	piat	priat
22	1	31.	rend .	rand
25	2	6	nos	nis
33	2	14	quosq;	quousq;
35	1	16	bonum	bonam
—	—	19	Hebe	Helle
36	1	antep.	mantiam	manentiam
37	2	44	ſ. u.	ſ. q.
41	1	19	deri	dere
42	1	9	fummum	ſummum
	2	30	decſript	deſcript
48	1	34	duus	duas
51	1	36	apa	una
52	2	49	tandum	tandem
53	2	29	diata	ditata
55	1	43	lant.	lat
65	2	31	rem	reum
81	1	15	res	tres
102	1	29	Martis	Martis
113	2	23	reo	rea
114	1	7	drachmas	drachmas duas
118	2	1	SPECIS	SPECIES
110		28	uſu	uſui
12		13	dere	dore
125		19	barum	parum
—	—	23	quo	qua
129	2	29	Quin	qui in
149	2	21	loca	loco
158	1	38	quod	quo
179	2	41	calor	color
184	1	36	nom	noſt
188	1	48	parſv	perſv
200	1	45	quod	quoad
204	1	11	Alii	Allii
211	2	44	micea	miſcea
213	2	penult.	ni	in
214	2	49	lophi	loſophi
217	2	30	uſi	uſui
228	1	43	Diſtenſ.	Diſpenſ
229	1	9	beant	beat
230	2	21	quotuit	potuit
231	1	43	nuliibi	nullibi
—	2	37	Atuhor	Author
—	—	41	adſtrig	adſtring
232	2	22	poſt præ	leg ſe
235	2	ut	titii .	titi
237	2	16	eomn	omn
243	1	antep.	Mecur	Mercur
248	1	6	collta	collata
252	2	3	venſi	verifi .
256	2	17	Andid	Antid
258	1	34	procin	porcin
259	1	46	leo	oleo
261	2	6	dele	ne
262	2	ult	Clyſte	Clyſteribus
264	2	39	vites	vices
267	1	5	decript.	deſcript
	2	3	OLUM	OLEUM
268	2	antepenult. poſt abominantibus adde puellulis, à ſymptomatibus.		
280	1	31	eia	eias
299	1	9	campor	camphor
301	1	22	dele	æ
307	2	ult	adde	duæ
315	2	9	plicibis	plicibus

Errata

in

MANTISSA.

Pag.	col.	lin.	pro	leg.
316	2	27	Tirct	Tinct
318	1	21	metem	meden
320	1	penult	purgand	purgat
321	1	2	nand.	nend
326	1	20	vitiâ ſumq;	vitioſumq;
330	1	45	CDR	COR
333	2	16	acre	aeri
336	2	41	eedor	entos
338	1	18	ando	anda
346	2	16	tiſſim	tiſſim
359	1	20	DF	DE
385	2	22	egd	ergò
388	1	51	deeer	deer
389	1	34	quibet	quilibet
394	1	12	de	die
405	2	27	EOL	FOL
411	1	6	maje	mate
412	2	22	TATT	TART
—	—	45	flo	do
417	1	2	Anmon.	Antimon
	2	44	henre	hente

DISCURSUS APOLOGETICUS
JOANNIS ZWELFERI,
MEDICINÆ DOCT.

adversus

HIPPOCRATEM CHYMICUM
OTTONIS TACKENII:

Ejusq; adulterini Salis Viperini novissimi Fundamenta, ut ait, antiquissima.

Cui & accessere

EIUSDEM

JUSTISSIMÆ VINDICIÆ

contra

FRANCISCUM VERNY
Pharmacopœum Monspeliensem,

Annexo etiam

APOLOGEMATE EPISTOLICO
ANONYMI.

Ecclesiastici c. 4.

Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Non abscondas sapientiam tuam in decore suo. Non contradicas verbo veritatis ullo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.

NORIMBERGÆ:
Sumtibus MICHAELIS & JOHANN. FRIDERICI ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXXV.

DISCURSUS APOLOGETICUS
JOANNIS ZWELFERI,
MEDICINÆ DOCT.

adversus

HIPPOCRATEM CHYMICUM
OTTONIS TACKENII:

Ejusq; adulterini Salis Viperini novissimi Fundamenta, ut ait, antiquissima.

Cui & accessere

EIUSDEM

JUSTISSIMÆ VINDICIÆ

contra

FRANCISCUM VERNY
Pharmacopœum Monspeliensem.

Annexo etiam

APOLOGEMATE EPISTOLICO
ANONYMI.

Ecclesiastici c. 4.

Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Non abscondas sapientiam tuam in decore suo. Non contradicas verbo veritatis ullo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.

NORIMBERGÆ:
Sumtibus MICHAELIS & JOHANN. FRIDERICI ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXXV.

Ἔγνων, ἀνέγνων, κατέγνων.
Vidi, Legi, Damnavi,

Præmonitio Authoris ad Lectorem.

PAucis hisce præmonitum volo, quòd, quæ Typo minusculo, Cursivo dicto, hâc in Apologia scripta apparent, Textus ac verba sint propria Tackenii; cùm quæ in ipsius Opusculo, Hippocrate Chymico, quod ex instituto, graviter lacessitus, refutandum suscepi: tum etiam, quæ in Tackenii Epistola de famoso liquore Alkahest, ad Celsissimum Holsatiæ Principem, Fridericum Slesvicensem, Anno 1652. exarata, Hamburgi impressa, propriaq; jurati Notarii attestatione confirmata: nec non in ejus Apologia contra Virum integerrimum, D. Helwig. Dietericum, Anno 1655. & Echo ipsius ad Vindicias prædicti D. Dieterici Venetiis Typis mandata, verè contineantur. Si quæ igitur vitia circa communia Grammatices, & inprimis Orthographiæ, principia in his dictis hinc inde Tackenii propriis Textibus occurrant, studiò illa in suo vigore, prout verè & realiter ibi continentur, etiam hîc relicta sunt, ne vel jota, nec punctum quidem Textibus desit, aut mutilati videantur; nisi unus atq; alter forsitan incuriâ vel Typographi, vel Correctoris, irrepserit error. Quas itidem defensio justa, seu Vindiciæ undiquaq; approbatæ, contra Verny Gallum exhibent, literas minusculas, ex Gallico in Latinum, Versionem & Textum esse Vernianum, æquè Benevolus Lector judicato.

Spectabilibus & Excellentissimis Viris,

INCLYTÆ ET ANTIQUISSIMÆ MEDICORUM FACULTATIS AUSTRIACO-VIENNENSIS:

D. D. Paulo de Sorbaith, Phil. & Medic. Doctori, Ejusdemq; Practicæ Professori Primario, Augustiss. Eleonoræ, Imperatricis, Viduæ Personæ Medico, ac p. t. Inclyti Collegii Medici Viennensis Decano spectabili.
DD. Ramoldo van der Borcht, Sacr. Cæs. Majest. LEOPOLDI Archiatro, & Proto-Medico.
DD. Christiano Rechberger, Augustiss. Imperator. LEOPOLDI Archiatro, & Collegii SubSeniori.
D. D. Antonio de Pozzis, Sacr. Cæs. Majestat. LEOPOLDI Archiatro.
D. D. Tobiæ Czaschelio, Sacr. Cæs. Majest. Personæ Medico.
D.D. Marco Aurelio, Gisgonio, Aug. Eleonoræ, Imperatricis, Archiatro.
D. D. Bernardo Schlütter, Inclytæ Facult. Med. Seniori.
D. D. Balthasari Mannagettæ, Sac. Cæs. Majest. Aulæ Medico.
D. D. Francisco Ganser.
D. D. Christophoro Leopoldo Heffner, Sacr. Cæs. Majest. Aulæ Medico.
D. D. Petro Leonhardo de Montquintin.
D. D. Laurentio Stuber.
D. D. Ferdinando Slabio, Physico Neostadiensi.
D. D. Joann. Melchiori Schubert.
D. D. Valentino Laurentio Wagner.
D. D. Joh. Conrado Kremer, Theor. Profess. Prim.
D. D. Joh. Jacobo Stumpff.
D. D. Ferdinando Friderich Ilmer, Theor. Profess. Ordin.
D. D. Nicolao Beckers, S. C. Majest. Aulæ Medico.
D. D. Joh. Adamo Spenholz, p. r. Physico Jaurinensi.
D. D. Joh. Georgio Schoneich.
D. D. Joh. Christophoro Resch, Urbis Medico Loimico.
D. D. Laurentio Wolffstrigel.
D. D. Matthæo Ludovico Ursino.
D. D. Georgio Sebastiano Jung.
D. D. Zachariæ Mannagettæ.
D. D. Joh. Claudio Rhoe.
D. D. Joh. Habersack.
D. D. Jacobo Heinrico Kielmann.
D. D. Joh. Ferdinando Sculteto.
D. D. Paulo Esaiæ Plökner.
D. D. Augustino Francisco Vogel.
D. D. Heinrico Wenceslao Postmitio.
D. D. Joh. Christoph. Nabroth.

DEDICATIO.

Disquirenti diu multumq; mihi, ubinam gentium Areopagus, aut unde justissimi causarum arbitri accederent, Vestra mihi affulsit æquitas, Viri Sapientissimi, utpote quibus longæ artes, consummata sapientia, avita & constans fama, in medendo felicitas & principatus (Soli adderem splendorem, si vestris insisterem encomiis) liberum dedit calculum, & jus suffragandi, nec non literatas causas dirimendi. Sereno itaq; animo, & tranquillatâ mente, causam meam ad Vos devolvi cupio, & *Tackenii* cujusdam Miso-Chymici petulantis, &, in Rempublicam Medicam, (quam, dum me impeteret homo arrogans, seditiosè arietavit) probra & convitia sisto; nec non *Vernii*, Monspeliensis Pharmacopœi, simplicissimam & ridendam superbiam, quâ (homo nec Latini idiomatis gnarus) Zvvelferi lucubrationes refutavit. Risi in *Tackenio*, iniquissimo homine, temerarios ausús & irritos conatûs; in *Vernio* rusticum & præcocem honoris ambitum, famæq; pruriginem, quâ Scriptoris nomen præmaturiùs affectavit. Sortem interim meam suspexi, quòd cum Doctissimis Viris parem subirem aleam, atq; livori paterem. Quis enim non novit, quòd cum sapientia invidia adoleverit? Viros, artes professos, Momos ubiq;, & Zoilos, Satyricos & obtrectatores sustinuisse? Ipse Homerus, Antiquitatis Parens, Magni Alexandri pupilla, divinus Hippocrates Cous, Plato divinissimus, suâ profanati divinitate, sacrilegos habuêre obtrectatores. Græca Methodicorum Schola, & Medici, à Catone Censorio, sine discrimine, homicidæ dicti, quòd, primi Medicorum, remediorum variam penum invenerint; cùm Cato omnem in simplicitate salutem collocaret. Et: ut quid vetusta narro? Dicat

cat

cat nobis vicinus Andreas Libavius, Germanæ sapientiæ Gemma, Medicus & Chymicus Illustris, quid, post tot labores, & innumera merita de Republica Medica; ab obscuro Henningo Scheunemanno; quid à Grammano (nondum excocto Paracelsistâ) quid à Bisterfeldio; à Goclenio; quid à Guiberto Lotharingo, retulerit. Loquatur Quercetanus, quid à suo Riolano: enarrent Scholæ, quid à Theophrasto & Helmontio perpessæ. Et, ut innumeros taceam, referat nobis recentissimus Fortunatus Plempius, quid à Mastige suo sustinuerit: quid à Jacobo Sylvio (cujus invectivas Tyrannicam doctrinam vocat Sanctorius) tanti nominis Anatomicus, Vesalius, innocuè supportarit. Ut innumeros taceam. Probra à tergo, maledicta coràm, fucos experti sunt ignavos, qui apum industriosos labores consumerent. Duram, fateor, suscepimus Provinciam, spectabiles Viri, cùm Tackenium ad frugem reducere nostro Apologemate contendimus, adversus quem plurimi Europæ Medici (aut quæ non Universitas calamum exacuit, ut ejus petulantiam reprimeret: attestante hoc, impressis monumentis, Helvico Dieterico?) dimicarunt: cùm interim Tackenius afflictione, cum Pharaone, sit factus durior; cum Nabal, post increpationes, obstinatior; &, ut ait Petrus Ravennas, in Epistolâ, Perversum corrigere, nil aliud sit, quàm stimulare insanum; quàm oleum adhibere camino, & ventis incendia superare, &, ut Seneca, de Moribus: desinat remedio locus, ubi, quæ fuerunt vitia, mores fiunt. Placuit tamen, Mediolanensis Præsulis acquiescere Placitis, qui ait: Rescindenda est insipienti potestas, non adjicienda libertas. Insipientis enim, in libertate, ruina vehementior. Neq; irritum est consilium sapientissimi Hugonis, *lib. Institut.* quando, Si difficile, inquit, est, cor maliciâ induratum ad formam disciplinæ, & speciem honestatis incurvare, necesse est, quùm dura materia facilè ad formam non flectatur, ei acrioris flammæ incendium, & mallei gravioris percussio, adhibeatur. Nisi enim hoc præstemus, vitia, ut ait Cordubensis, transmittimus ad Posteros; dum præsentibus culpis ignoscimus: bonisque obsumus, dum malis parcimus. Hanc igitur triumphatam servorum bigam, ac illiterata mancipia, ad Vos

defero, Æquisſimi Arbitri, & ſpolia divido. Confido, quòd noſtris ſucceſſibus & Victoriæ, quam latiùs proſequor, oculis animisque comites, fauſta quæque ominaturi ſitis. Interim Valete, Europæ lumina, & hæc, affectuoſo obſequio, ad Vos deferentem Zvvelferum, ſemper devotiſſimum ampliſſimo nomini Veſtro, conſtanter redamate: Sic vovet

Spectabil. & Excellentiſſ. Domin. Veſtrarum Inclyta & Antiquiſſima Facult. Viennenſ.

Dabantur è Muſeo meo. Viennæ Auſtr. die XXIV. Menſ. Junii. A. D. M DC. LXVII.

addictiſſimus

Johannes Zvvelfer, D.

PRÆ-

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Geminos Tibi fiste Fratres, mi Ace Lector, quos diu ignorentia utere conclusos tandem enixa est malitia, Tackenium nimirum, Medicum, & Verny, Pharmacopæum par nobile fratrum. Tackenius homo durus & asper; pilosum aliquem & hispidum Esau dixeris, qui calcaneo sapientum insidiatur. Verny simplex, at supercitiosus Idiota; Nabal aliquem descripseris, qui Hebraicè dementem sonat, juxta illud: Sunt quidam Docti, quos gloria vexat inanis. Mirabere forsan, A. L. quòd præfervidum cavetium, & acerrimum lixivium, recens natis destinârim, quin vel pumice ad spasmum usq; defricuerim; sed mirari desines, ubi indolem hominum noveris, vocem eorum audieris, petulantiam experiêre. Tackenius enim, jam in cunis robustus convitiator, præterquam quòd invitum Zwelferum, diu multumq; stimulatum ac lacessitum, ad hæc sollicitârit; postquam scho as, & Medicos nostros, (quos festivo sarcasmo Canonicos appellabat) strenuè traduxerat; postquam doctrinam ediderat numeris Platonicis obscuriorem, erroribus horridam, sordidiorem Phormionis thoro, & Augiæ stabulo; dum post ampla promissa (Chareti pollicitationes dixeris) post magnifica decantata secreta, Atticus tandem manum aperiens, de penu sua remedia & thesauros promissos porrigeret, arcana scilicet pro callis pedum, Saponaria, & Vitraria Regulas, de Lixivio tractatum, & hujusmodi rara & abdita plurima: non fuit convitium, non hyperbole, non petulantia, quam in Reformatorem (sic suum olim amicissimum Zwelferum histrio & ardelio cognominat) licentiosè non exercuerit. Adeò, ut in constantissimum Virum etiam cadere non possit, quin huic morioni pro stultitia sua respondeat; quidquid Epictetus in contrarium hortetur; injiit tota Philosophia, hoc laconismo, & uno absolvitur diverbio: Sustine & Abstine. Prolixior itaq; fui in reprimendo Tackenio, & armis inculpatæ tutelæ tractandis: culpam fateor, B. L. sed id iniquissimi hominis amplissima deposcebat temeritas; cui etiamnum pro meritis non respondi. Interim jucunda utili immiscui, ne te nostra taderet prolixitatis. Tu, Amice Lector, auditâ hâc nostra Apologiâ, & justissimis Vindiciis, calculum subducito, &, an acti labores nostri, quos iteratò Europæ impendimus, tam famosum libellum, & infames pagellas, quales Tackenii esse reperies, promeruerint, judicato. Interim Vale, Tuiq; studiosissimum Zwelferum ama.

Et Tu, Tackeni, speculum, quod Tibi objeci, lætus arripe, at, quantum ab homine ac probo Viro degeneraris, contemplare: recole, quàm amara, immatura, austera, & iniqua adversus amicum, non provocatus, non stimulatus, ultrò citroq; præ libidine ac maligno animo scripseris; quàm ridiculè tibi cesserit illa, quam, præcoci græcula pruritu, D. D. Augustanorum susceperas clientelam, alienâ infamiâ. Nota verba Reformatoris, signa mysteria, rumina iteratò doctrinam; dei, obsecro, vexatio tibi deinceps intellectum, quem luminosum precor. Hanc interim, quàm scripsi, exegesin, quam coram, & super tecta, prædicavi, tuis, obsecro, in aurem concredito; &, si potes, Vale.

Nobilis, Excellentissime & Expertissime Dom. Doctor, Amice percolende!

DEfensionem, in proportione retorsionis, & sine excessu moderatæ tutelæ, constitutam, juris esse cùm divini, tum humani, luce ipsâ meridianâ clariùs elucet; imò probatur id ex *l. 3. de justit. & jure:* & passim, *ad legem Aquiliam.*

Similem defensionem, non ultionem, gravissimè irritatus, suscepisse videris, in Apologiâ tuâ contrà *Tackenium;* quam equidem perlegi, &, sepositis Moralibus, ad scrutinium Medicum non spectantibus, Physicè non apodem, sed fortissimis & ingeniosissimis innixam fundamentis, reperi, dignamq; , ut eò detorqueatur, unde primam sumsit originem, nec non à quovis Philiatro studiosè legatur. Maneo interea Dominationis Tuæ Excellentissimæ

Datum ex Museo meo, Viennæ Austriæ, Ao. 1667. 19. Julii.

Servus ad omnia paratus,

Paulus de Sorbait, Phil. & Med. Doctor, p. t. Facult. Medic Viennensis Decanus.

Nobilis, Excellentissime Domine Doctor, Amice plurimùm dilicte!

TActus à Tackenio, *meritò retorsionem meditaris. Didicisti enim, vel minimi Vermiculi exemplo, quòd is, dum innocenter comprimitur, suo motu offensam reprimere conatur. Fama non patitur jocos, quia cum vita pari passu ambulat. Qui tacet, (exclamat Juris peritus,) non utiq; fatetur; sed tamen verum est, eum non negare. Apologia Tua constat solidis, in ratione & arte fundatis, argumentis. Placent cuncta, sphaeram activitatis Medicæ non excedentia. Vale, & famæ Tuæ conservationi stude diligenter; quâ semel amissâ, posteà nullus eris.*

Excell. Tuæ

Dabam Viennæ, 24. Julii 1667.

ad obsequia paratissimus,

Tobias Czaschelius, Med. D. & Sacr. Cæs. Maj. Personæ Medicus.

Excell.

Excellentisſime & Doctisſime Zvvelfere,
Amicorum Intime,
Salutem & Sanitatem!

Recepi è Museo tuo ad me consignatam Epistolam, unà cum Vindiciis Magni illius viri, Helwig Dieterici, uti & Doctiſſimum Apologeticon tuum, utraq; adversus *Otthonem Tackenium* acriter & pro virili decertantia. Quæris à me, & suffragium (ut ais,) sincerum ab amico deposcis, num in reprimendo aut confutando *Tackenio*, mansuetudinis leges, & justæ vindictæ limites, non excesseris. Placuit sanè æquiſſimæ ultionis, & liciti furoris, moderamen, quòd nec hosti velis esse injurius. Si meum præstolaris calculum, tantum abest, ut ab hisce Vindiciis te revocem, quin potiùs currenti addam calcar, & stimulos properanti. Nam si ampliſſimam famam, quâ, toti Europæ conspicuus, omnium ore & animis hactenus ferebaris: si uberrimos fructûs, quos doctiſſimæ locubrationes tuæ literato Orbi constanter hactenus attulêre, penitius consideres: grande nefas est, quòd hanc *Tackenius* fraudulenter eclipsare; illos arcanis machinis & livore, uno hoc famoso, & mille sarcasmis luxuriante, libello præpedire attentârit. *Tackenius* non provocatus, sed propriâ excitus libidine, Zwelferum, Amicum, Mecænatem, igne & ferro, ut ajunt, persequitur; & tu de justiſſima vindicta, vel hosti inferenda, ambigis? *Tackenius* mendaciis, conviciis, & mille criminationibus, non laceſſitus, te lapidavit; & tu blanditias, & verborum lenocinia, detertimo hosti meditaris? Infelix medicus, qui carcinoma fovet, non sanat; & crudelis lenitas, palpare vitia, & scelus simulando propagare. Si enim sedulò tecum rumines, quæ & quanta de *Tackenio* Magnus ille Helwig Dietericus, quæ Principes & Illustriſſimi Viri, quanta Doctiſſimi cætûs, Universitates, & Lycea, publicis Typis olim divulgârunt: profectò verecundè nimis *Ottonis* hujus, & novi Hippocratis, ineptias divulgasti, ac virum sine famâ diffamasti, forsan majora, (sic conjicio) in futurum revelanda, conservasti. Perge igitur, quo cœpisti, pede; regiam tenes semitam; ac, justas esse, arbitror, Vindicias tuas, & arma inculpatæ tutelæ, quæ pro fama & vita suſcepisti. Faveant Superi *Tackenio*, ut hôcce proficiat collyrio, ne fors recidivas noviſſima reddat deteriora prioribus. Vale, vive, meq; constanter redama. Sic vovet, ex Museo, 17. Julii, 1667. Viennæ Austriæ,

Exc. Tuæ

Amicus perpetuus,

J. A. S. P. & M. D. p. t. P. J.

Nobiliſſ. Excellentiſſime Domine Doctor,
Fautor ac Patrone Colendiſſime,
Salutem & Prosperitatem!

Res ardua sanè, & mera temeritas est, in somno profundo latentem excitare Leonem; & nunquam laceſſitus, nec provocatus, arripere arma, Insipientis Suada. Etenim,

Si sitit humanum rabiosa Lycisca cruorem;
mox ea tortoris concidit icta manu.

Talem, Excellentiſſ. Vir, se nuper ostendis Tackenius, *ex Orco redivivus Hippocrates Chymicus; & instar Cerberi sitiebas, non satis hucusq; in scholis laudatas, & in foro Medico bene acceptas, utiliſſimas tuas Lucubrationes, ac Opera orbi dicata, devorare penitus, & suo Libello, falſiſſimis (rectiùs dixerim stultiſſimis) principiis ac fundamentis impleto, Tuam Famam opprimere volens. Hic, inquam, non laceſſitus, aut unquam provocatus à Te, Doctiſſime Zweifer, ensem arripuit, & tumidus, farcinatus commatis, turgidus sarcasmis, totus ventosus, ac tracundo & atroci cinctus colore, inceſſit, & Te, veritatem vindicantem, vel lædere, vel obumbrare*

brare, conatus est. Vidi ego, & cum stupore Tackhenium *legi; miratus, quòd, qui aliàs Apollo, & Oraculum Hadriæ magnum videbatur, nunc talia absurda proferat, & nefanda tractare studeat; &, quod maximum, Detractorem agat, &, pro animo grato, Cuculum induat. Mente captum hunc esse, judico; & κακοσπλαγχνίᾳ laborare videtur, & Linguæ pati vitium, vel oris torturam. Morbus reverà magnus, & symptomata non floccipendenda sunt; & ni, ipso docente Coo divino, Hellebori quantitas offeratur, periculum in mora esse, vereor. Citò igitur curandum censeo. Percussio valet, dicunt & Medici, & alii. Inter quos Ingeniosissimus D. Antonius de Burgundia, in suis, de Linguæ vitiis & remediis, Emblemat. Pro Linguâ jactabundâ, hoc certum remedii genus esse, & Panaceam, suadet, dum inquit:* Percute, sanas;

Fixa patent nimis ora? genas modò percute, sanas:
Et grave sola mali discutit umbra malum.
Jactabunda patent nimis ora? sed incute probrum:
Incussusq; probri comprimet illa pudor.

Percute igitur, Vir Excell. *sanas; & licitam exerce vindictam; siquidem & justa defensio contra hostes probatur iniquos. Tu provocatus, & lacessitus, Famam servare memento: stabis intrepidus, & hostis tela jacta recusabis; cùm tandem bona causa triumphet. Apologiâ tuâ perdoctâ vinces Momos, & grandiloquis consues ora. Fundamentis tuis nænias* Tack.nii *obtundis, & rebus utilibus protinus ejus abigis falsa. Stes semper intrepidus: hostes percute, sanas. Faveat undiq; Tibi DEUS, Valeas, Vivas: sic vovet Viennæ Austr. d. 28. Julii, 1667.*

Excell. Tuæ

obligatiss.

David Eckellius, D.

D*ivina* VIRTUS *invidiæ mortalium*
Volvi hinc, revolvi & inde motibus potest:
Nec verò, ut opprimatur adversis timet:
Sed quò frequentiore motu volvitur,
Eò citatiore cursu impellitur.
ZWELFERE! *Machaoniæ scientiæ*
Præclare Restaurator! Aureum Decus!
Tu proprio exemplo istud edoces tuo.
Linguæ lacessitus procacis impetu
Tu fortiore tela spiritu excipis,
Audentiore motu in Authores suos
Felix retorquens illa, victor hostium.
Pro singulari amore, pro curâ tuâ,
Omni gerebas quam fide in Rempublicam
Apollinis, Tibi supremas gratias
Agi, & Trophæa laudis erigi decet,
Primò quasi Augiæ bubile fœtidum
Demum repurganti, alteri velut Herculi;
Sed competentem denegare gloriam
Tibi, Vir omni encomio sublimior!
Non erubescit cætus ille lividus.
Compescere autem postmodo Takenius
Digito labella discet, atq; Vernius

Sinetq;

Sinet& Vernicis quasi immersus luto
Garrire cum muscis. Sed exemplum sibi
Juxta capessant, quotquot ad convicia
Sunt proniores, & bonos proscindere
Mordace sueverunt cavillo. En! hoc lucri
Ii reportant, quos, viros infamiâ
Virtute præditos notare, non pudet:
Ludibrio fiunt, & omnibus odio.

Johannes Georgius Volckamerus,
Doctor Medicus Reip. Norib. ac p.t.
Collegii Med. Decanus.

In Tackenium Momum A Zoilo mastige, vel Zoilum feriente
Exc. Dno D. Zvvelfero,
Panacea sua universali lixivio curatum:
Epigramma.

T*Ackenium* Hippocratem furor incurabilis armat,
Inq; novam rabiem tristis Erinnys agit.
Viscera si nocuâ tumuissent læsa rubetâ,
Te posset Medicas, Psylle, rogare manus,
Nunc date, si qua liquant meliores germina succos,
Si qua peregrinas Insula sudat opes.
Dicite, si quid habet natura potentius: isto
Sanari tritâ non solet arte furor.
Hoc veratri vis nulla juvat, curátve, cerebrum,
Evacuet totas jam licet Anticyras.
Et juxta ferum est, capitis pertundere venam:
Non una hunc morbum vena, sed omnis, habet.
Inflatus libro, Hippocrates, tumidusq; superbis:
Morbus, crede mihi, est, non Medicina, tumor.
Quanta hîc pauperies, & docti salis egestas!
Quàm tibi conrusum, Priscillane, caput!
Grammaticas ferulis dignas plagisq; lituras,
Asophus, ad Sophias absq; pudore refers.
Incoctas crambes, vel straminis igne recoctas,
Apponis Doctis, crede mihi, insipidas.
Tu saniose Jater nævis, & turgide morbis,
Hic cura Te ipsum, non alium, Medice.
Scripta docent, quòd tu nec te curare, nec ullum,
Ex malè transscripto, sis potis, Hippocrate.
Do tibi consilium: *Zwelferi* Embammata curant,
Quæ capiti apponit, *Tackeniane*, Tuo.
Non Cucuphæ, non Emplastrum, Lixivia sanant.
Zwelferi, penetrant subtus inane caput.
Huic te submitte, hunc sequere, hunc imitare Medentem,
Nulla tuis melior cura petenda malis.

sinceritatis ergo cecinit
Qui Takenium Legit Et improbavit,
Philosoph. & Med. Doctor.

Chronosticon:
DabaMVS anno, qVo TaCkenIana agebatVr fLageLLatIo.

In
Apologiam contra Verny,
Pharmac. Monspeliens.

Mundata & defensa nitet Confectio Kermes,
Inq; Appollineis tuta quiescit agris.
Comptior in Medicum jam totum pervolat Orbem,
Europa agnoscit robur inane doli.
Nunc stabis, ZWELFERE, *velut Marpesia cautes,*
nec vincent vires Amphytrioniadis.

Ferdinand. Fridericus Jlmer,
Theor. Profess. Viennensis Ordin.

In Lode del Excellentissimo e Dottissimo
Sig.re GIOVANNI ZWELFER,
Medico Famosissimo, intorno alla risposta fatta al' furioso e mordace libro del Takhenio.

Sonnetto.

D'Epidauro, e Delo i degni honori
Zwelfer nuovo Chirone al Cielo ergesti,
E se ben un Maligno à fronte havesti;
Non valse ad offuscare i tuoi splendori.
Sempre furono immuni i sacri Allori
Dai serpi dell'Invidia, onde sorgesti
Più glorioso, e co'fecondi innesti
Della virtù; fugasti i rei malori.
Già il Destrier di sileno il trotto allenta,
Ch'al suo intento il poter non corrisponde;
Ne di toccarti piu'Talkhenio hor tenta.
Ben vede e d'ira freme, e si confonde,
Che Cinthia de suoi Cani non paventa:
Nè di sirio al latrar Febo si asconde.

del suo Signore e Cognato

affettionatissimo Servitore

Seraffin Francesco Mensura.

OTTO-

OTTONIS TACHENII

HIPPOCRATIS CHYMICI REFORMATIO:

SEU

ADULTERINI SALIS VIPERINI REFUTATIO,

A

JOANNE ZWELFER, Dr. ET MEDICO,

BREVI APOLOGEMATE ADUMBRATA.

REvivifcis ergò, ac lucem rurfus fubis, *auguftum Chymicorum jubar, Europæ decus, magne Hippocratis Vindex,* TACKENI? Refurgis iterum prodigiosâ anaftafi; *melior Chymicorum Phœnix*, ex infami bufto, & cinere (olim *Berline*) & in apricum prodis, Cimmeriis digniffime tenebris? Prodis iterum in fcenam, ac theatrum, *Tackeni*, nô jam amplius *hiftrio*, & *fcurra*, ut tua quondam ferebat indoles, non jam amplius *Epicuri de grege Candidatus*, non *maledicus*, nô *convitiator*, fed *novus bonarum artium Myfta, Chymiæ Mecænas, redivivus Hippocrates, Vir, cujus augufto nomini univerfa affurgat Europa?* Sic eft. Perlegi, mi *Tackeni*, eruditiffimi ingenii tui, ac genii, fœtum tuum, inquam, *Hippocratem Chymicum*, feu *antiquisfima novisfimi Salis Viperini fundamenta*; imò recentiffima mendacia, & pofthuma magni HELMONTII furta, & rapinas, quæ miro artificio, nexu, ac fraudibus, in unum colligafti fafciculum, nec non in feriem diftinxifti: adeò, ut; nifi te Cuculum clarè noffemus, tuum hunc fœtum effe, crederemus; qui tamen, alienis incubans ovis, peregrinos fœtûs exclufifti. Perlegi, inquam, libellum tuum; numeris omnibus abfolutum; in quo aphorifticâ brevitate, & rarâ perfpicuitate, feliciter in Compendium ea redegifti; quæ vaftis amplisque tomis pauci ævo noftro abfolvêre: &, quod totius Operis eft complementum, tui olim familiaris, *Zwelferi* (licet injuriâ temporum proprium tibi exciderit nomen, dum *Reformatorem* compellas) memoriam nondum penitùs depofuifti, fed, amico dialogifmo, per difcurfum, tecum inducis fermocinantem, veterum, nullus dubito, memor beneficiorum, dum in *Antenoriâ orbe* menfæ eidem accumbens, meû fæpius auxilium implorabas. Verùm non

 fuccef-

ſuccenſeo, mi *Tackeni*: novi genus, & indolem tuam. Neque enim aliis asſvevit hoc genus hominum, in Paſtorum mappalibus & haris collectum; hæc inquam, Ardelionum turba, quæ mulorum inſtar, ubi ad *præſepe* domini ingluviem explevêre, recalcitrant, ſeque belluas oſtendunt, ad genium properantes.

Et verò, quid agis, quid moliris, *Tackeni?* Num tibi claudicat ingenium; delirat linguaque mensque? Num callum obduxiſti, perfrictæ frontis homo, ac, perruptis honeſtatis repagulis, omnem repudiaſti verecundiam, ac pudorem proſcripſiſti? Num ad δυσελπίας, ſeu deſperationis, barathrum delapſus es, unde pedem referre nequeas? Num ſonticus morbus tuus curationem, ac manum Medicam reſpuit, dum iteratò recidivus, ſcurrilitate plebeiâ furis & exæſtuas? Profectò, *Tackeni*, dum labia doloſa tua contemplor, parum dixero, ſi te *opprobrium & peripſema Sapientum, portentum literati Orbis, maculam Athenai & Lycai Medicorum*, ἀνθρωπόλεθρον, ſeu *hominum peſtem, natum ut viperam, & venena, ut obvios quosque venenato halitu, & contagioſo ſibilo, contaminet*, palàm pronunciavero. An non à conviciis, criminationibus, ſarcaſmis, & mille ſcurrilitatibus, abſterrere te debebat, non Apologia ſed vaſtus liber, tuarum nequitiarum facundiſſimus & locuples interpres, editus *Hamburgi*, per Clariſſimum Virum, *Helvicum Dietericum*, *Regis Daniæ quondam, Electoris Brandenburg. aliorumq; Principum Archiatrum*, Anno 1655. quem tu virum, polluto ore, & linguâ doloſâ, prout ſolet contaminata hujus ſeculi, & venenata colluvies, conſpurcare tentaſti, pleno interim alveo in te Autorem redundantibus conviciis? An leve quid, & jocularе arbitraris, dum ſuſtinere cogeris, quòd *Berlini famoſæ pagellæ tuæ, raro ſpectaculo, in favillas redactæ ſunt?* Nondum Europâ exulas, *Tackeni*, & cubilia ferarum, ac monſtroſa ſubis antra, nulli deinceps honeſto Viro conſpicuus; cùm tot Principum auguſta Reſcripta, (Helvicum Dietericum conſule) pœnâ Talionis &c. damnandum decreverint? Et quæ te non proſcripſêre Tribunalia? Quæ Univerſitates non contemnârunt? Quæ magnifica Medicorum Collegia mores tuos contaminatos calamo memorando non caſtigârunt? Forſan memoriâ exciderunt, quæ tibi inclyta Facultas Medica *Gieſſenſis*, ſub dato *Gieſſæ*, Nonis Januarii, 1653. inſcripſit elogia; dum te *Heroſtratum* (formalia allego) *incendiarium, Virum nequiſſimum, hominem furioſum & deſperatum, cui ne ipſa quidem Panacæa afferre poſſit remedium*, publico inſtrumento denunciat: quòd *Caſſellanum* Collegium, datis *Caſſellis*, eodem anno, te *Caculam, Deſtillatorem, Medicaſtrum, qui diuturno Viperarum contubernio mores indueris usq; adeò ferinos, ut, quod doctrinâ expugnare non vales, calumniis conſpurcare non erubeſcas*, palàm aſſerit: quòd Decanus & Collegium Reipublicæ *Norembergenſis*, ſignatis *Norimbergæ*, 23. Junii, 1653. te *belluam, infamem beſtiam, infrunitâ fronte, Canem latrantem, Theonino dente famam Virorum doctorum impetentem*, delineat: quòd celeberrimi *Francofurtenſes ad Mœnum* Phyſici, ſub ſcriptis 16. Septembris, 1653. tuis perlectis petulantiis, uno ore & voce te *Scurram* denuntiant: quòd magnus Saxonico-Gothanus, & Schwarzburgicus Archiater, Excell. *D. Balthaſar Glaſſius*, datis *Gothæ*, 27. Decembris, 1664. te *Aſinum calcitrantem, cui non ſit recalcitrandum*, depingit: quòd Excell. Vir, *Joh. Albertus Huswedel*, Potentiſſimi Svecorum, &c. Regis, & Hamburgenſis Reipublicæ Practicus, ſcriptis *Hamburgi*, 9. Septembr. 1653. te *Nugivendulum, Aſinum rudentem, contra quem non rudendum, feram calcitrantem, in cujus calces non ſit eundum, ſtultum homuncionem, omnisq; honeſtatis & bonæ mentis hoſtem capitalem*, ſcribit: quòd acutiſſimus *Conradus Theodorus Lunckerus*, Eloquentiæ & Medicinæ Profeſſor in Academia Marpurgenſi, in literis *Marpurgæ*. Idibus Maij, 1653. datis, *te famæ & boni nominis Prædonem, Pſyllum, venena*

tantùm

tantùm fugere natum, &, quæ cætera, taceo, honori tuo consulent, palàm edisserit; & subjungit, *totum Tackenium, quantus est; non, nisi ex malitia & Atheisme constare, vita ac fama latronem.* Hæc ille: Candidissimus denique Vir, & inculpatæ vitæ, *Helvicus Dietericus*, quòd, postquam te à Jurisconsultis Helmstadiensibus, Coloniensibus, Ingolstadiensibus, pœnâ Talionis, ac infamis trabis, afficiendum esse, demonstrasset, *Orbis impostorem, mendaciorum Patrem, Sycophantam, Falsarium, Nequam, Corvorum escam*, definit, ac anathema suum, aut exorcismum, quo in te fulminabat, absolvit. Plura afferre, vetat pudor: Neque enim tot Ravisius Textor abundat Epithetis. Hæc verò nondum digesseras, & ,ecce, novissimè, paraphrenitico similis, & furioso, ut canis, redis ad vomitum, ut sus ad volutabrum luti, & indigestam crapulam tuam, ac olidum virus, lymphatus in Zwelferum revomis. Quid aliud tantorum Virorum suprà recensitis elogiis tuis, ac justissimæ censuræ, addere mihi licet, quàm illud magni Lipsii:

Perniciosiorem hoc homine si quis viderit,
aut gloriarum pleniorem, quàm illic est:
Me sibi habeto; Ego me illi mancipium dabo?

Et hic est Magnus ille *Otto Tackenius*, nunc *Tachenius*, *redivivus Hippocrates Chymicus, novissimus Salis Viperini Vindex*: quem multi antehâc delinearunt: nos depinximus. Hujus effigiem cùm totus desideraret orbis; ipse verò, laudum suarum verecundus præco, *Tackenius*, opusculo suo præfigere neglexerit: nos illum describere voluimus, ac *Ottonem* effigiare. Nam

Sic oculos, sic ille manûs, sic ora ferebat.

Aut, si *Mantuano* Poëtæ, & *Virgilianis* versibus, majora in arte tribuere, animus sit, hæc est *Ottonis forma*:

Prima hominis facies, &, pulchro pectore, Virgo
Pubetenus; postrema, immani corpore, Pistrix.
Delphinum caudâ, utero commissa luporum.

Hisce, *Amice Lector*, novi hujus Hippocratis Chymici typum, lineamenta, & effigiem, basilicè, & ad avtographum, conformiter delineavimus, adeò, ut ne à Zeuxe majora desideres. Nunc à penicillo ad Calamum, à tabula ad nostrum Rabulam, digrediamur, ejusque doctrinam & lucubrationes eventilemus.

Edidit igitur *Venetiis*, sub signo *Minervæ*, Noctua, *Tackenius*; libellum quendam, anno 1666. in quo Hippocratis Coi, divini illius Senis, insignia & nomen sibi arrogat scelestus blatero, dum clandestina furta, & rapinas, è magno Hippocrate, (meliori jure dicendo) *Helmontio*, sub schemate *Hippocratis Chymici*, seu, *novissimi Salis Viperini, antiquissimis fundamentis asserendi*, evulgavit. In hoc opusculo potior ejus instituti ratio fuit, ut librum meum, *Animadversiones* nimirum *in Pharmacopœiam Augustanam, Regiam Pharmacopœiam*, & *Appendices*, toti hactenus Europæ utilissimos & gratos labores, nequiter, seditiosè, ac temerariè, arroderet & cavillaret Tenebrio. Ne proindè Respublica Medica, ab ejusmodi pestibus se affici, sentiat; ne uberrimus fructus lucubrationum nostrarum intercidat, quem hactenus sensit Jllustris Studiosorum Indoles; ne hæc fera impunè grassetur & sæviat; ne denique omnem famam arrodat contumeliosus Furcifer: hanc Apologiam, violenter stimulatus, illi destinavi, ac cum *Tackenio* non tam in arenam, quàm judicium, descendo; suadente hoc mihi Tullio, *l. 3. Offic. Non esse rem ullam tanti, aut commodum ullum expetendum, ut viri boni & splendorem & nomen amittas*; assentiente Plauto: *Si bonam famam mihi servavero, sat ero dives.*

Ad *primum* igitur Tackenii *Caput*, seu *primum Hippocratis novi Aphorismũ*, digredior, citatis iis tantùm ad judicii tribunal, & æquitatis forum, in quibus

magnus hic Machaon palàm, & apertè, necnon nequitiosè, me suggillare attentavit: cæteris multis relictis, quæ, arcano dolo, ex Helmontio descripsit; ut mihi, labori, ac tempori consulam, memor illius Democriti: πολυτελέστατον ἀνάλωμα τοῦ χρόνου; seu: *sumptuosissima jactura temporis.* Est igitur *primum Hippocratis novi Caput* tale:

OCCASIO SCRIBENDI.

Caput Primum.

Tantum scit homo, quantum ipse operando mente ac manu certo invenit.

a non sunt tamen rejiciendi.

b. cap. 8. v. 17.

in Episto.

b. 1. Aph. 1.

c. 12. de diæta.

TAm ardua est omnium scientiarum perfecta cognitio, ut priùs tota hominis vita deficiat, quam, vel unius disciplinæ radicalem rationem, quæ disputabilis non foret ex libris tantùm chartaceis (a) *investigare queamus. Socrates cùm omnes fermè disciplinas sic perscrutatus esset; tunc primum ab Oraculo, sapientissimus omnium judicatus est, cùm se nihil scire palàm fateretur: quod mihi hic videtur Ecclesiastes confirmare:* (b) *Intellexi, inquit, quòd omnium Operum Dei, nullam possit homo invenire rationem eorum, quæ fiunt sub Sole: & quantò plus laboraverit ad quærendum, tanto minus inveniat etiamsi dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire. Hanc sciendi difficultatem cognovit etiam divinus Hippocrates* (a) *in nostra Medicina, ut eam veritus non sit, Democrito per literas, ingenuè confiteri: Neque enim quantumvis, inquit, jam senex, ad artis Medicæ summam perveni, et Idem,* (b) *vitam nimis brevem, præ unica saltem scientia, ex fundamento addiscendâ, agnovit. Hinc motus est* (c) *ut honorari, atq; laudari jusserit omnes, qui investigare conati sunt sapientis Naturæ arcana opera, additq;, quòd immeritò ullus aliquis ipsorum reprehendatur, propterea quòd hac invenire non potuerit. Alter fertur Scriptor, qui Augustanam pharmacopœam reformavit, is liber excusus Goudæ, apud Gulielmum Vorhouen, Anno Dominè 1657. Hujus libri occasione, elapsis diebus, Amicus meus spectatissimus, Joannes de Lanoy, Bibliopola celeberrimus, Urbis petiit à me, utrum operæ pretium judicarem, ut hic prælo subjiceretur &c. Ego quidem titulum audiveram, at scriptum hactenus non videram, otii enim tanti non fuit, ut in similibus tempus fallerem, hâc occasione in quam succisivis horis, dictum volumen, non sine admiratione, evolvi, & in hoc, pravam illam notavi consvetudinem quibusdam admodum familiarem & contra Hippocratis decretum, ut quicquid probè, quisquam magno labore, & studio invenerit, posteritati & publico bono scriptis tradiderit, illud statim, non quidem ratione, & experientiâ, sed monstruosis calumniis, & convitiis, apud ignarum vulgus traducant, lacerent & vilipendant, ut famam aliquam (Herostrato similes) ex alieni nominis ruina aucupari possint. His vestigiis incedit etiam Reformator Augustanæ Pharmacopeæ, qui non solùm in veteres, sed etiam in modernos, Hippocratis & Galeni sequaces ita debacchatur, ut nullum ferè convitium exogitari possit, quo hos non adspergat: quem cum olim, perficiendi modum Viperini salis sub metaphora docuissem, (apertè negassem) nunc pro fuco proclamat, imò imposturâ impedire, ne publici juris fiat.* (b) *Ego ingenuè fateor, quod Reformator hic saltem, verum dicit, nam quicquid Medicos olim, laboris amantes illustres reddidit, illud ipsum impostores dolosè adulterant; hos timuit meus Hippocrates, ea de causa, medicamentum Antipestilentiale, quo cum divinos sibi acquisivit honores subticuit: quam feliciter, & securè curaverat, ut testantur Epistolæ.*

b. Pharmac. fol. 487.

Impostores timuit Paracelsus, qui insanabilia corporis contagia, mirificâ arte sustulit, ut sonat Epitaphium, quod Salisburgi, in Nosocomio, apud San. Sebastianum, Lapidi insculptum spectatur.

Imposturam

Imposturam timuit nostris temporibus Lazarus Riverius, qua de causa Febrifugum sub metaphora edidit.

Sic prudentissimè abscondit Helmont. liquorem, quem cum Paracelso corrupto nomine Alcahest appellat, qui tamen ab impostoribus tutus non est: quin pro eo, à Reformatore acetum substituitur (a) hinc malo meo edoctus, mei Pædagogus factus, animo revolvi sapidè istud Eschen reuteri, ad Gratarolum: Leviori jure scil. Bononiæ latam sententiam, eum proditorem patriæ appellatum, furcâ dignum proclamatum, qui primus Filatorium (est machina, quâ seca bombicina fusis artificiosis in fila trahitur) in Germania, Tridenti scil. præparavit.

a. in Appendice, fol. 72.

Unde non sine causa timidulus, ne præ torpore, & ignavia mea ad manûs impostorum dimanaret, abscondi hactenus quod Medicum nobilitat, & præcipuè, ne dignus atq; indignus eandem subirent sortem importuna autem Reformatoris efflagitatio (b) effecit, ut ex magno Experimentorum & Observationum mearum cumulo ex corporem, quæ (ut dicitur) mihi cancrem, in qua meum ipsius usum destinaram, ad publicam utilitatem nunc profero; servato tamen Hermetis præcepto: (c) quòd nimirum sapientia Autoris major debeat esse suo libro. Fatum autem inevitabile, quo trahit eundum.

b. Pharmac. 487.

c. Libro vadicum.

Nunc verò hunc laborem assumo libentiùs, quo errantibus viam rectam demonstrem, & in eandem, si fortè aberraverint revocem; ut etiam, qui hanc artem hactenus persecuti, errores aliquando emendent, ac sapere incipiant; ut & qui eam exercent; naturæ fundamentis, firmatam intellexerint, ut ab, impostorum, & sophistarum, dolis & fraudibus infuturum tuti sint. In hoc autem labore potiùs causa veritatem, quàm locutionis ornatum quæsivi: Veritatis enim sermo, ait Euripides, simplex existit, nec interest, in dicendis veris, quali sermone utamur, præsertim, quòd Cicero Eloquentiam in Philosopho non desiderat, multò minus Celsus eam in Medico. Nam cùm de re agitur inquit Plato, frustra, elegantiam, aut ruditatem verborum attendimus; saltem ut rebus, & doctrina satisfiat. Nec amœnas disputationes, aut odiosas altercationes me diffudi; sed quicquid sensibus occultiùs se obtulit, illud, experientiâ duce, vestibus spoliavi, & veritatem rerum planè nudam ante oculos conspicientium exposui; adeò, ut singulis omninò omnibus innotescat. Hæc brevitatem optat; non disputat: atq; hoc servavi.

Soli illi docent, qui per causas & principia certa docet. Aristot. in proœmio Metaphysicorum.

Justam ad causam, tria verba sufficiunt, ad Pindarum.

Huc ergò adeste Veritatis Amatores, vos ad miranda & jucunda vestris oculis aspicietis, & manibus tractabicis, quæ abscon sa, & occulta à sensibus, & cognitione hactenus steterê. Nunc ipsum opus aggrediendum.

QUasi diceret, cum divino Sene, quem, ut Simia, in purpura, *Tackenius* per omnia æmulari studuit: *Vita brevis, ars verò longa*; scientia, immensa, vita autem nostra brevis ævi, & nonnunquam ephemera. Ut proindè scientiæ amplitudini angustioris vitæ nostræ spatia minimè commensurari valeant. Sed an non de te, *Hippocrates Chymice*, illud Græcorum verificatur: Λόγοις μὲν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται: hoc est: *Sunt Hermodori verba mercimonium?* Quid, quæso, præter inanes sibilos, & verba crepas? Quis nescit, quòd artis, & scientiarum, prima Theoremata, ac plena cognitio, infinitas recondant difficultates, paucisq;, in tam fugaci vitæ curriculo, ad intima penetralia detur aditus? Quid ludis, & nugâris, cum Mercenario tuo, in terminis, ac vocibus, *Tackeni?* Nosti ne, quid in Philosophia sit, dicere: *radicalis cognitio?* Profectò longè aliud sonat in *libris carthaceis*, ac *virgineis*, ubi castissimæ Palladi obsequium deponitur, quàm tu hîc applicas. Sed, heus, *Tackeni*, an tibi infusa scientia obtigit, cum Salomone? An Jovis Diphtheram inspexisti, quòd tàm audacter chartaceos libros, *Papyracee Doctor*, exsibilas? Reliqua, quæ, ab Inductione, Socratis exemplo, affirmas; & autoritate Scripturæ vera sunt. Disce hoc ipsum & tu, ab Oraculo, quòd, sicut So-

crates sapientissimus habitus fuit, ipsis etiam attestantibus Superis, qui tamen, se nihil scire, palàm professus est; ita tu, *Tackeni*, omnium sis stolidissimus, & bipedum nequissimus, qui omnia scire, & sublimem scientiam, tibi arrogas, Viros doctos, & Pædagogos tuos (uti sequentibus demonstro) turpiter aspernàris, ac sic artem brevissimam fingis, quam tamen nemo unquam emensus est. Et verò, si verax esses, ac ingenuus, minimè inficias ires, quòd longè dispar fuerit instituti tui ratio ac scopus; non scilicet, ut vitam brevem, ac artem longam esse, demonstrares; sed ut *Zwelferum* (quem *Reformatorem* nuncupas,) in *Augustanum* animadvertentem, propriâ quâdam, & nonnullorum adhuc, titillatione forsan, ac pruritu, pro libidine, & rabie tua, carperes ac allatrares, ac primus palmam eriperes ei, qui *Zwelfero* insultaret.

Quid enim aliud, quàm petulantem æmulationem, & livorem, sonat temeraria illa tua *transitio* quæ, *pag. 2. lin. 18.* habetur, dum ais? *aliter sentit Scriptor, qui Augustanam Pharmacopœam reformavit &c.* Edissere, mabò, Convitiator, in quo à magno Hippocrate resiliat, & aberret, Augustani Reformator. Signa locum, cita paginam. An in eo forsan deliquit, quòd te *Doctorem ad Lyram, Graculum,* & *Rabulam* in pulpitis, & foro, tanquam Medicorum Sydus, &, divinâ prosapiâ oriundum, Coum non adoràvit? Præcocis nimium talenti es, *Tackeni.* Neque enim illicò ex omni trunco fingitur Hippocrates. Si benè, & studiosè, Augustanum, ejusque Animadversiones, tractasti; si recens evulgatum Opus nostrum evolvisti: reperies, quàm ab surdè scripseris, quàm audacter mentitus sis. Quid enim magis consvetum mihi fuit, quàm, cum Hippocrate, communem lugere sortem, eò, quòd vita nostra arctis limitibus circum scribatur, latissimis verò, scientia: &, recentissimè, in *recusis nostris Operibus*, humanam imbecilitatem deploro; quæ tanta est, ut raro perfectum enitatur fœtum; plurimum embryonem producendo, cui ætas, tempus, & magistra rerum, Experientia, obstetricatur, ac ultimam imponit manum. Quod si benè perpendas, aliud, non est, dicere, quàm artem esse longam, & arduam, vitam verò brevem, fluxam, & labilem.

Procedit Convitiator ad alterum Paragraphum, *pag. 2. lin. 23.* ubi ait: *Hujus libri occasione, elapsis diebus, Amicus meus spectatissimus, Joannes de Lanon, Bibliopola Celeberrimus Urbis, petiit à me, utrum operæ pretium judicarem, ut hic prælo subjiceretur? &c.* Venit ad *Tackenium*, hominem nauci, & teruncii, fraudulentum, & versipellem, centies convictum, (risum teneatis, Amici!) celebris, ac spectatissimus Vir, Bibliopola? Quorsum? ad Oraculum, ad Magog, ad novum Hippocratem? Quod, obsecro, contubernium honestati, cum lascivia; iniquitati, cum Innocentiâ; viro probo, cum famoso *Tackenio*? An credibile, quòd, annorum quindecim spatio & intercapedine, quibus Reformatoris Animadversiones primitùs conspexère prælum, non obtigerit Vir honestior, consiliis aptior, hoc *Ottone*? Tu solus Areopagita, cui æquitas, & rectum judicium, cum dote obtigit; ut velut ad Diphtheram, & Oraculum, Bibliopolæ confluant, responsa præstolentur, consilia hauriant, ipsi cæteroquin oculatissimi? Non quærunt Bibliopolæ insensate *Tackeni*, an operæ pretium sit, ut hic liber meus imprimatur. Minimè: sed urgent, instant, hortantur, ut recudi ac prælo subjici, maturem. Tam enim gratus toti Europæ fuit, ut multa millia in Belgio, & superiori Germania, impressa fuerint, nec tamen unicus supersit, innumeris ejus relicto desiderio. Tantum igitur cavillatio tua, & livor, apud me profecit, ut statim, lectô puerili hoc paragrapho tuo, illud Stagyritæ mecum rumina verim, *lib. 3. Ethicor. c. 2. Bellua, ac pueri, Consilii non sunt capaces, nec electionis.* Proindè me statim ad opus novum recudendum accinxi, ut tantò citius tibi ilia creparent. Interim

terim autem, quantum ad iniquissimam sententiam tuam, de Reformatoris editis Animadversionibus; è suffragio Illustrium Medicorum, & Pharmacopœorum (*queis ut corrigias calceamentorum solvas*, Tackeni, *indignissimus es*, prout ipse confiteris, *in Epistola tua, ad D. Timplerum*; in qua scis, quid decreveris) iis innumera perhibentur testimonia, eaque luculenta. Primas tenet, toto orbe conspicuæ, & Antiquissimæ Facultatis Medicæ Viennensis commendatio, quæ iteratò hanc mihi attribuit adoream, ac Palladis minerval, quæ talis:

Animadversiones in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, cum Dispensatorio novo, Domini Joannis Zwelfer, Medicinæ Doctoris, &c. à Collegio Medicorum Viennensium deputati Doctores diligenter perlegerunt, & nihil in iis Religioni, vel bonis moribus, repugnans; sed plurima, non solùm Medicis, Praxin exercentibus, & Pharmacopœis scitu necessaria; sed etiam ægris admodum profutura, invenerunt. Quapropter utrumque Opusculum publicis typis dignissimum censemus. In quorum fidem hasce Patentes, Collegii nostri sigillo munitas, expediri, & manu Decani subscribi, mandavimus. Dab. Viennæ, V. Aprilis, Anno Domini, M DC LI. Censura prima Inclyt. Facult. Medicæ Viennensis.

Joan. Gvil. Mannagetta, Doct.
p. t. Collegii Decanus.

Altera:

Animadversone, in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, primùm revisas, unà cum Appendice ad Animadversiones; nec non Pharmacopœiam Regiam, seu Dispensatorium novum locupletatum & absolutum, cum annexa Mantissa Spagyrica, Dn. Joannis Zwelfer, Medic. Doctoris, propriis Observationibus & Experientiâ confirmatum, aliqua, ex Collegio Medicorum Viennensium, membra ab initio usque ad finem studiosè perlegerunt, nihilq; in his bonis moribus, aut Fidei Catholicæ, contrarium, vel repugnans; verùm multa non solùm Medicis, Praxin exercentibus, scitu summè necessaria; sed etiam ægris admodum profutura, invenerunt: ideoq; hæc Opera typis dignissima censemus. In quorum fidem hasce Patentes, Collegii nostri sigillo munitas, expediri, & manu Decani subscribi, mandavimus, Dab. Viennæ, 16. Junii. 1666. Censura secunda Inclytæ Facultat. Medicæ Vienn.

Joan. Ludvvig, Phil. & Med. Doctor,
pro tempore Decanus.

Si hæc

crates sapientissimus habitus fuit, ipsis etiam attestantibus Superis, qui tamen, se nihil scire, palàm professus est; ita tu, *Tackeni*, omnium sis stolidissimus, & bipedum nequissimus, qui omnia scire, & sublimem scientiam, tibi arrogas, Viros doctos, & Pædagogos tuos (uti sequentibus demonstro) turpiter aspernâris, ac sic artem brevissimam fingis, quam tamen nemo unquam emensus est. Et verò, si verax esses, ac ingenuus, minimè inficias ires, quòd longè dispar fuerit instituti tui ratio ac scopus; non scilicet, ut vitam brevem, ac artem longam esse, demonstrares; sed ut *Zwelferum* (quem *Reformatorem* nuncupas,) in *Augustanum* animadvertentem, propriâ quâdam, & nonnullorum adhuc, titillatione forsan, ac pruritu, pro libidine, & rabie tua, carperes ac allatrares, ac primus palmam eriperes ei, qui *Zwelfero* insultaret.

Quid enim aliud, quàm petulantem æmulationem, & livorem, sonat temeraria illa tua *transitio* quæ, *pag. 2. lin. 18.* habetur, dum ais? *aliter sentit Scriptor, qui Augustanam Pharmacopœiam reformavit &c.* Edissere, mabò, Convitiator, in quo à magno Hippocrate resiliat, & aberret, Augustani Reformator. Signa locum, cita paginam. An in eo forsan deliquit, quòd te *Doctorem ad Lyram*, *Graculum*, & *Rabulam* in pulpitis, & foro, tanquam Medicorum Sydus, &, divinâ prosapiâ oriundum, Coum non adorâvit? Præcocis nimium talenti es, *Tackeni*. Neque enim illicò ex omni trunco fingitur Hippocrates. Si benè, & studiosè, Augustanum, ejusque Animadversiones, tractasti; si recens evulgatum Opus nostrum evolvisti: reperies, quàm ab surdè scripseris, quàm audacter mentitus sis. Quid enim magis consvetum mihi fuit, quàm, cum Hippocrate, communem lugere sortem, eò, quòd vita nostra arctis limitibus circum scribatur, latissimis verò, scientia: &, recentissimè, in *recusis nostris Operibus*, humanam imbecillitatem deploro; quæ tanta est, ut rarò perfectum enitatur fœtum; plurimum embryonem producendo, cui ætas, tempus, & magistra rerum, Experientia, obstetricatur, ac ultimam imponit manum. Quod si benè perpendas, aliud, non est, dicere, quàm artem esse longam, & arduam, vitam verò brevem, fluxam, & labilem.

Procedit Convitiator ad alterum Paragraphum, *pag. 2. lin. 23.* ubi ait: *Hujus libri occasione, elapsis diebus, Amicus meus spectatissimus, Joannes de Lanoy, Bibliopola Celeberrimus Urbis, petiit à me, utrum operæ pretium judicarem, ut hic prælo subjiceretur? &c.* Venit ad *Tackenium*, hominem nauci, & teruncii, fraudulentum, & versipellem, centies convictum, (risum teneatis, Amici!) celebris, ac spectatissimus Vir, Bibliopola? Quorsum? ad Oraculum, ad Magog, ad novum Hippocratem? Quod, obsecro, contubernium honestati, cum lascivia; iniquitati, cum Innocentiâ; viro probo, cum famoso *Tackenio*? An credibile, quòd, annorum quindecim spatio & intercapedine, quibus Reformatoris Animadversiones primitùs conspexêre prælum, non obtigerit Vir honestior, consiliis aptior, hoc *Ottoni*? Tu solus Areopagita, cui æquitas, & rectum judicium, cum dote obtigit; ut velut ad Diphtheram, & Oraculum, Bibliopolæ confluant, responsa præstolentur, consilia hauriant, ipsi cæteroquin oculatissimi? Non quærunt Bibliopolæ insensate *Tackeni*, an operæ pretium sit, ut hic liber meus imprimatur. Minimè: sed urgent, instant, hortantur, ut recudi ac prælo subjici, maturem. Tam enim gratus toti Europæ fuit, ut multa millia in Belgio, & superiori Germania, impressa fuerint, nec tamen unicus supersit, innumeris ejus relicto desiderio. Tantum igitur cavillatio tua, & livor, apud me profecit, ut statim, lectô puerili hoc paragrapho tuo, illud Stagyritæ mecum ruminaverim, *lib. 3. Ethicor. c. 2. Bellua, ac pueri, Consilii non sunt capaces, nec electionis.* Proindè me statim ad opus novum recudendum accinxi, ut tantò citius tibi ilia creparent. Interim

terim autem, quantum ad iniquissimam sententiam tuam, de Reformatoris editis Animadversionibus; è suffragio Illustrium Medicorum, & Pharmacopœorum (*queis ut corrigias calceamentorum solvas*, Tackeni, *indignissimus es*, prout ipse confiteris, *in Epistola tua, ad D. Timplerum*;) in qua scis, quid deprecèris) iis innumera perhibentur testimonia, eaque luculenta. Primas tenet, toto orbe conspicuæ, & Antiquissimæ Facultatis Medicæ Viennensis commendatio, quæ iteratò hanc mihi attribuit adoream, ac Palladis minerval, quæ talis:

ANimadversiones in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, cum Dispensatorio novo, Domini Joannis Zwelfer, Medicinæ Doctoris, &c. à Collegio Medicorum Viennensium deputati Doctores diligenter perlegerunt, & nihil in iis Religioni, vel bonis moribus, repugnans; sed plurima, non solùm Medicis, Praxin exercentibus, & Pharmacopœis scitu necessaria; sed etiam ægris admodum profutura, invenerunt. Quapropter utrumque Opusculum publicis typis dignissimum censemus. In quorum fidem hasce Patentes, Collegii nostri sigillo munitas, expediri, & manu Decani subscribi, mandavimus. Dab. Viennæ, V. Aprilis, Anno Domini, M DC LI. Censura prima Inclyt. Facult. Medicæ Viennensis.

Joan. Gvil. Mannagetta, Doct.
p. t. Collegii Decanus.

Altera:

ANimadversione, in Pharmacopœiam Augustanam, & annexam ejus Mantissam, primùm revisas, unà cum Appendice ad Animadversiones; nec non Pharmacopœiam Regiam, seu Dispensatorium novum locupletatum & absolutum, cum annexa Mantissa Spagyrica, Dn. Joannis Zwelfer, Medic. Doctoris, propriis Observationibus & Experientiâ confirmatum, aliqua, ex Collegio Medicorum Viennensium, membra ab initio usque ad finem studiosè perlegerunt, nihilq; in his bonis moribus, aut Fidei Catholicæ, contrarium, vel repugnans; verùm multa non solùm Medicis, Praxin exercentibus, scitu summè necessaria; sed etiam ægris admodum profutura, invenerunt: ideoq; hæc Opera typis dignissima censemus. In quorum fidem hasce Patentes, Collegii nostri sigillo munitas, expediri, & manu Decani subscribi, mandavimus. Dab. Viennæ, 16. Junii. 1666. Censura secunda Inclytæ Facultat. Medicæ Vienn.

Joan. Ludvvig, Phil. & Med. Doctor,
pro tempore Decanus.

Si hæc

SI hæc tibi non sint pro voto, inspice, præter innumera, Clarissimi Viri, D. Johannis *Rhodii* (nosti, quem virum commemoro) amplissimum suffragium, dum in Analectis suis, & Notis, in Ludovici Septalii Animadversiones, & cautiones Medicas, Patavii, Anno 1652. Typis Frambotianis excusis, *lib. 2. titul. de medicam. præpar. ac compositione*, talia habet:

Doctiss. Joan Rhodii Cens.

MUltiplicis usûs argumentum, postremus hic Animadversionum labor, nunquam satis dignis effertur laudibus, dum ea potissimum plurimis, validissimisq; rationibus ad partes vocantur, quæ non sine aliquo errore hactenus, longâ consvetudine, à Pharmacopœis recepta. Summos hæc Viros, post Galenum, variè, per omnes occupavit ætates; è quibus cultioris ævi scriptor est Joan. Fernelius &c. At quoniam non solo res ingenio peragitur, sed manûs dexteritate; præceptis ea complecti, difficile fuerit; etiamsi, bono eventu, id tentarint *Bricius* Bauderonius, *Hieronymus Castellus*, *Georgius Melichius*, *A. Schenckius*; atque, nostrâ ætate, Chymiatri: *Andreas Libavius*, *Josephus Quercetanus*, *Job. Begvinus*, *Osvvald. Crollius*, *Joann. Hartmann* Doctor meus, *Zacharias Brendel*, Viri Celeberrimi, *Gvern. Rolfinck.* nostri ingenio Posteritati redditus, *Petrus Poterius*, *Duncanus Bornetti*, *Petrus Joannes Faber*. Hæc enim talia fermè sunt, quæ Medicis ἄγεαφα ϰ̀ ἄλογα. Fundum interim hunc, sine dubio, ditabit Clarissimus *Joannes Zvvelfer*, elegans Medicus, qui pridem, solerti manu & mente, nobilissimæ Artis patri exercitationem ingenuè compendifecit. *Hæc ille.*

Plura testimonia si expetis, *Tackeni*, quæ te convincant, cùm sis Caucaso abruptior, & Pharaone obstinatior (forsan & aures tibi jam occalluerint) innumera producere possem: paucа interim depromo, non, ut rumores aucuper, sed ut, velut digito, labia dolosa tua premam, ac fauces tibi obturem. Ex his autem sunt:

Excellentiss. Viri, D. D. Daniel. Geygeri, quem Hungaria, ob felicitatem; & dexteram Praxin, obstupuit, *de dato 14. Calend. Decembr. 1652.* qui sic ad *Zwelferum* scribit:

UTilissimum Excell. T. laborem summoperè commendavi, dignumq; judicavi, ut, ad Aram Apollineam suspensus, immortalitate donetur. Certum enim est, innumeros, crassos, & turpes errores in almam nostram irrepsisse Medicinam, inprimis Pharmacevticam, diuq; jam, à multis bonis, exoptatam & desideratam fuisse competentem Reformationem, & ad frugem meliorem reductionem. Tentârunt hoc non infeliciter *Sennertus*, *Quercetanus*, *Minsicht*, *Sala*, & alii. Imò memini, olim à Clarissimo

riſſimo *Philippo Menzelio*, Profeſſore Ingolſtadiano, & *Thoma Mermanno*, Archiatro Electorali, ſimile quid tentatum, ſed humanæ conditionis injuriâ, non abſolutum fuiſſe. Proinde ſummis encomiis digniſſimũ, & Lauro decorandum, Exc. Dn. D. Te judico, quòd, his præclariſſimorum Luminum veſtigiis inſiſtens, etiam aſiquid fœcum Augiæ huic ſtabulo ſubtrahere, huicq; inclytæ Arti nitorẽ addere volueris. Quod quidem tantò perfectiùs & feliciùs abſolvi potuit; cùm, juxtà Prooemium dictæ Pharmacopœiæ, ſedecim integris annis, laborioſâ & improbâ ſedulitate, tàm legendo, quàm manum ipſam admovendo, magnam Tibi, hac in parte, experientiam comparâris. Pro qua inſigni bonitate, & juvandi promptitudine, & Ego, & tota Medica familia, gratias Exc. T. ingentes, & immortales, meritò debemus.

Ex literis Excellentiſs. Dn. Doctoris Schmidt, Dantiſcani, *de dato 5. Febr. 1652.*

Oblatæ, ab Amicorum quodã, ad bihorii ſpatiũ, mihi ſunt Animadverſiones Tuæ, in uſitatisſimã, noſtris in officinis, Pharmacopœiã Auguſtanam, ut, quid de iis ſentirem, exponerem audacter. Breve fuit tempus; unde nec debitè ponderari omnia potuerunt: nec, tenuitatis meæ mihi conſcius, meum, in re tanta, tale eſt judicium, repoſui; quod peti debeat. - Legi tamen eas curſoriè, & relegi in eis plurima. Gratulor initio mihi ſtatim, inventum tandem aliquẽ, qui rem hanc maximè neceſſariam aggredi non dubitaverit: cùm, quantã ex futilibus, non paucis, compoſitionibus perceperim nauſeam, teſtes, apud nos, ſint plurimi. Taceo, quòd, plurima ſine neceſſitate, imò præter rationem omnem, unâ in compoſitione congeſta eſſe, quæ vel ſanis nauſeam movere poſſint, ſæpe moleſtè tulerim. Hoc tamen magis me affecit, quòd calida frigidis, ſiccis humida, confuſa, ægris propinanda exhibita fuerint; idq; ſpeciẽ, neſcio cujus, eruditionis præ ſe tuliſſe, nemo non exiſtimaverit: cùm tamen farrago talis; jure meritò jam dudũ riſu & cachinnis digna fuerit. Futilem tamen hunc errorẽ; demiſſo capite, arietum ad inſtar, & magni ſecuti ſunt, & nefas, quidquam mutare, exiſtimarunt. Salivam mihi ſæpiùs moverunt inepta pleraq; Electuaria; inutiles Pilularum maſſæ; Specierum farragines, & quod ineptiarũ eſt reliquum. Dolui non raro, Medicinam noſtram, imò magis ægros, rebus talibus conſpurcari. Dolui, plura ad pompam magis, quàm neceſſitatẽ, ne dicam, præter rationem fieri. Nunc (immane quantum!) gaudeo, expletum eſſe plurimorum deſiderium; detectos eſſe errores, nec paucos, nec leves. Tibi verò, *Amicorum optime*, gratulor, de reportata, ex labore hocce, gloriâ. Talem te nempe geſſiſti, ut nemo non obſtrictum ſe tibi agnoſcat; quamvis non dubitem, fore etiam plurimos, queîs, diſcere, pudor erit, quiq; cavillandi oc-

di occaſionem arripient: hos tamen, cùm rem pro ſe ipſa loquentem habeas, vel ſolo contemptu refutaſſe, ſat erit. &c.

Taceo Excellentiſs. Viri, & Medici Scaphuſiani, Dn. D. Wepfer/ eruditiſſimam & prolixam, de me, Panegyrim: ut & fuſam Dn. Doctoris *Irmbler*. Epiſtolam, *de dato 17. Octobr. 1657.* ſtylo excellenti & acuto; uti vir eſt omni exceptione major: in qua ſuum *Zwelferum* plus hactenus dictis evehit. Tamen verba formalia horum amborum Clariſs. & Excellentiſs. Virorum expreſſa, ſummatim, ac breviter, hic apponere volui. Et ſunt:

Excellentiſs. Dn. D. Joan. Jacobi Wepfer. Phyſic. Scaphuſian. Ordin. *de dato 3. Junii, Anno 1654.*

PErplacuit Excell. T. opera, quam in purganda Pharmacopœia Auguſtana locavit. Multi, ex præclaris Medicis, jam à ſeculo, Pharmacopœorum informationem deſiderarunt, & ſparſim inveteratos errores tetigerunt; nemo autem eò audaciæ, dicam rectiùs, fortitudinis, pervenit, qui Authoritati Auguſtanorum, quæ omnibus, paucis exceptis, ſacroſancta habebatur, ſe opponeret. Laudanda Exc. T. induſtria, & bene merendi ſtudium, erga totam Medicam Rempublicam. Mecum omnes boni Exc. T. perpetuum virium robur vovebunt; quò reliquis, quæ erudito ſub pectore verſat cuncta, mortali generi publicis ſcriptis prodeſſe queat.

Excell. Dn. D. Joan. Chryſoſt. Irmbleri, *de dato 17. Octobr. 1657.* in Olmüz.

SUmmas meritò tenemur, boni omnes, Exc. T. agere gratias pro illo labore, quo Pharmacevtici noſtri oculi aperti ſunt, ut componendorum & præparandorum medicamentorum naturam videamus propemodum nudam. Et quanquam fuerint, & ſint, Medentes, qui hanc vel illam Compoſitionem particularem, juxta leges Auguſtani, malè fieri, proſpexerint, ac proindè melioraverint; Excell[a]. tamen V. glaciem totaliter perfregit, & totum ſtabulum purgando, partem Medicinæ Pharmacevticam elucidare, & puram nitidamq́; Mundo auſa eſt exhibere. De communicatione Secretorum, ut vocantur, non dico. Plures ſunt indigni eorum; nempè, qui, quicquid eorum proprium non eſt, pro nihilo habent ferè, de artificio, non artifices, malè judicantes. Boni verò gratiam ſibi factam & agnoſcunt, & in ſalutem ægrorum præparant. Atq; utinam mihi res anguſta domi non obſtaret, haberet Exc. V. qui famam editionis claſſico divulgaret, tanquam ex merito: &c.

Excellentiſſimus Dn. D. Rupertus Streicher / Phyſicus Salisburgenſis, *de dato 28 Januarii, Anno 1657.*

UNd/ zu dieſem Ende/ habe ich meines hochgeehrten Herren ſehr herrlich verfaſſte Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, mit ſonderbarem Fleiß/ und groſſer Begierd/ durchleſen/ wünſchende (gleichwie ich keinen Zweiffel trage) daß im gantzen Reich ſolches vortreffliche/ und über die Maſſen ſehr nothwendiges Opus, bey allen Städten und Orten aufgenommen/ und ſelbige Apotecken darauf inſtruirt würden.

Excell.

Excell. atque Experientissimus Dn. D. Bartholomæus Moser, Profess. Publ. Dilling. *Anno 1662.*

LAtorem harum, Juvenem egregium, (qui in Pharmacopœia nostra Dillingana Tyrocinium suum absolvit, & operâ ac industriâ suâ nobis abundè satisfecit; jam verò studio Philosophico picturato, in alma Universitate Viennensi, Medicum quoq; adjungere, promptiore tamen Marte, quàm subsidii promptuario, animum induxit) tametsi, pro merito suo, Viennam, np, Patriam, revertentem obtinuit, quibusvis literatorum Patronis & Mæcenatibus meliore notâ commendare non supersedissem: idipsum tamen in Clarissima Dominatione Tua eò liberaliùs exordior, quòd optatam jampridem occasionem, eâdem operâ, jam nactus sum, ut Clarissimæ & Excellentissimæ Dominationi Tuæ mentem meâ, super opus suum Exercitationum Pharmacevticarum, præstantissimum, & nunquam satis laudandum, apponere, simulq; benè precari possem.

Quamvis n. feracissimum hoc seculum Scriptorum, tàm in Medica, quàm in aliis Facultatibus, numero abundet penè innumero: asseverare tamen possum id sine palpo, me in hac, & palæstra Medica, jam ultra decem lustra sudantem, nihil hactenus vidisse, quod mihi gratius, rei Medicæ utilius, imò magis etiam necessarium, hac ipsa correctione fuerit. Siquidem compositiones medicamentorum tàm multæ, & apparatu, tituloq; splendidæ ac pretiosæ, propter incognitam, accuratiùs præparandi, normam, ideoq; hactenus rudem & illegitimam, tàm in Veteribus, quàm Recentioribus Medicis traditam, nec non â Modernis receptam, & usitatam, non solùm imperfectæ & mancæ, sed non rarò etiam inutiles, ne dicam, miseris ægrotis damnosæ, Pharmacopœis præscriptæ fuerunt; quæ nunc Clarissimæ Dominationis Tuæ labore, industriâ, limaq; dexterrimâ perfectionem suam, à me ipso, cum Quercetano, jampridem desideratam, nactæ sunt.

Sint fortè Obtrectatores lividi, vel arrogantes Zoili, qui errores suos non capiunt, aut capere nolunt; & cum errantibus pertinaciter errare, quàm veritati subscribere, malunt; parùm refert: ringantur, & rumpantur malevoli. Clarissima Dominatio Tuâ nihilominùs partam hoc labore gloriam, & laudem suam, apud omnes bonos, & æquos arbitros, veritatis amantes, inviolatam æternùm servabit. Proindè hortor etiam Clariss. Dom. T. ut, quoniam rebus Chymicis præparandis dexteriorem, longo usu & αὐτοψία, notitiam & scientiam acquisivit (sine prolixa tamen

di occaſionem arripient: hos tamen, cùm rem pro ſe ipſa loquentem habeas, vel ſolo contemptu refutaſſe, ſat erit. &c.

Taceo Excellentiſs. Viri, & Medici Scaphuſiani, Dn. D. Wepfer/ eruditiſſimam & prolixam, de me, Panegyrim: ut & fuſam Dn. Doctoris *Irmbler*. Epiſtolam, *de dato 17. Octobr. 1657.* ſtylo excellenti & acuto; uti vir eſt omni exceptione major: in qua ſuum *Zwelfferum* plus hactenus dictis evehit. Tamen verba formalia horum amborum Clariſs. & Excellentiſs. Virorum expreſſa, ſummatim, ac breviter, hic apponere volui. Et ſunt:

Excellentiſs. Dn. D. Joan. Jacobi Wepfer. Phyſic. Scaphuſian. Ordin. *de dato 3. Junii, Anno 1654.*

PErplacuit Excell. T. opera, quam in purganda Pharmacopœia Auguſtana locavit. Multi, ex præclaris Medicis, jam à ſeculo, Pharmacopœorum informationem deſiderarunt, & ſparſim inveteratos errores tetigerunt; nemo autem eò audaciæ, dicam rectiùs, fortitudinis, pervenit, qui Authoritati Auguſtanorum, quæ omnibus, paucis exceptis, ſacroſancta habebatur, ſe opponeret. Laudanda Exc. T. induſtria, & bene merendi ſtudium, erga totam Medicam Rempublicam. Mecum omnes boni Exc. T. perpetuum virium robur vovebunt; quò reliquis, quæ erudito ſub pectore verſat cuncta, mortali generi publicis ſcriptis prodeſſe queat.

Excell. Dn. D. Joan. Chryſoſt. Irmbleri, *de dato 17. Octobr. 1657.* in Olmüz.

SUmmas meritò tenemur, boni omnes, Exc. T. agere gratias pro illo labore, quo Pharmacevtici noſtri oculi aperti ſunt, ut componendorum & præparandorum medicamentorum naturam videamus propemodum nudam. Et quanquam fuerint, & ſint, Medentes, qui hanc vel illam Compoſitionem particularem, juxta leges Auguſtani, malè fieri, proſpexerint, ac proindè melioraverint; Excell^t. tamen V. glaciem totaliter perfregit, & totum ſtabulum purgando, partem Medicinæ Pharmacevticam elucidare, & puram nitidamq; Mundo auſa eſt exhibere. De communicatione Secretorum, ut vocantur, non dico. Plures ſunt indigni eorum; nempè, qui, quicquid eorum proprium non eſt, pro nihilo habent ferè, de artificio, non artifices, malè judicantes. Boni verò gratiam ſibi factam & agnoſcunt, & in ſalutem ægrorum præparant. Atq; utinam mihi res anguſta domi non obſtaret, haberet Exc. V. qui famam editionis claſſico divulgaret, tanquam ex merito: &c.

Excellentiſſimus Dn. D. Rupertus Streicher / Phyſicus Salisburgenſis, *de dato 28 Januarii, Anno 1657.*

UNd/ zu dieſem Ende/ habe ich meines hochgeehrten Herren ſehr herrlich verfaſſte Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, mit ſonderbarem Fleiß/ und groſſer Begierd/ durchleſen/ wünſchende (gleichwie ich keinen Zweiffel trage) daß im gantzen Reich ſolches vortreffliche/ und über die Maſſen ſehr nothwendiges Opus, bey allen Städten und Orten aufgenommen/ und ſelbige Apotecken darauf inſtruirt würden.

Excell.

Excell. atque Experientissimus Dn. D. Bartholomæus Moser, Profess. Publ. Dilling. *Anno 1662.*

Latorem harum, Juvenem egregium, (qui in Pharmacopœia nostra Dillingana Tyrocinium suum absolvit, & operâ ac industriâ suâ nobis abundè satisfecit; jam verò studio Philosophico picturato, in alma Universitate Viennensi, Medicum quoq; adjungere, promptiore tamen Marte, quàm subsidii promptuario, animum induxit) tametsi, pro merito suo, Viennam, np, Patriam, revertentem obtinuit, quibusvis literatorum Patronis & Mæcenatibus meliore notâ commendare non supersedissem: idipsum tamen in Clarissima Dominatione Tua eò liberaliùs exordior, quòd optatam jampridem occasionem, eâdem operâ, jam nactus sum, ut Clarissimæ & Excellentissimæ Dominationi Tuæ mentem meã, super opus suum Exercitationum Pharmacevticarum, præstantissimum, & nunquam satis laudandum, apponere, simulq; benè precari possem.

Quamvis n. fetacissimum hoc seculum Scriptorum, tàm in Medica, quàm in aliis Facultatibus, numero abundet penè innumero: asseverare tamen possum id sine palpo, me in hac, & palæstra Medica, jam ultra decem lustra sudantem, nihil hactenus vidisse, quod mihi gratius, rei Medicæ utilius, imò magis etiam necessarium, hac ipsa correctione fuerit. Siquidem compositiones medicamentorum tàm multæ, & apparatu, tituloq; splendidæ ac pretiosæ, propter incognitam, accuratiùs præparandi, normam, ideoq; hactenus rudem & illegitimam, tàm in Veteribus, quàm Recentioribus Medicis traditam, nec non â Modernis receptam, & usitatam, non solùm imperfectæ & mancæ, sed non rarò etiam inutiles, ne dicam, miseris ægrotis damnosæ, Pharmacopœis præscriptæ fuerunt; quæ nunc Clarissimæ Dominationis Tuæ labore, industriâ, limaq; dexterrimâ perfectionem suam, â me ipso, cum Quercetano, jampridem desideratam, nactæ sunt.

Sint fortè Obtrectatores lividi, vel arrogantes Zoili, qui errores suos non capiunt, aut capere nolunt; & cum errantibus pertinaciter errare, quàm veritati subscribere, malunt; parùm refert: ringantur, & rumpantur malevoli. Clarissima Dominatio Tua nihilominùs partam hoc labore gloriam, & laudem suam; apud omnes bonos, & æquos arbitros; veritatis amantes; inviolatam æternùm servabit. Proindè hortor etiam Clariss. Dom. T. ur; quoniam rebus Chymicis præparandis dexteriorem, longo usu & αὐτοψίᾳ, notitiam & scientiam acquisivit (sine prolixa tamen

ejusmodi medicamentorum farragine, quorum copiâ ingenti, inutili, & fastidiosâ, cum encomiis suis parùm fidis, integra referta jamdudum sunt volumina) sed ipsam potiùs tractandorum Mineralium & Metallorum genuinam rationem, prout in Animadversionibus suis fecit, in publicum proferre, nobisq; communicare velit.

Ad quod ut feliciter proficere possit, vitam Clar. Dom. T. prosperam & incolumem à DEO T.O.M. ex animo precor; cui nos unicè commendo. Dilling. 21. Maij. 1662.

Nob. & Excell. Dom. Tuæ

ad officia grata promptissimus

Bartholom. Moser, M.D.
Prof. Publ.

Εὐζωίαν καὶ Εὐπραξίαν.

MUnus Tuum Literarium, dudum Viennâ ad me transmissum, Excellentissime Zwelfere, ritè accepi; quod, ut vidi, ambabus (ut ajunt) sum amplexus ulnis, imò ad os meum appressi & exosculatus sum: adeò gratum mihi fuit donum illud, abs tàm amica manu, ac è tàm longinquis præsertim oris; quo in, ut video, bis honorificam mei mentionem facere, haud gravatus es, (ut verum fatear) ex amico affectu Tuo magis, quàm meo merita Quippe, ob exiguam illam, quam Ego, in isto elimando, Tibi locavi, opellam vix promerui, ut mei esses memor, nedum, ut tàm honotificè nominis mei memoriam illi insereres. Quo ipso tamen duplici nomine Tibi me de novo reddidisti devinctum, perpetuóq; debendæ gratiæ reum. Vix credis, Amicorum Ocelle, quantis labor iste tuus tam egregius, à laudatis viris, quibus cum hinc inde mihi literarum intercedit commercium, commendetur encomiis, & quantoperè Tu illo ipso plures eorum, qui in castris Apollineis sacra faciunt stipendia, Tibi devinxeris. Qui, ob id, hunc ingenii Tui fœtum in oculis & sinu gerunt, in τεκμήριον perpetuæ, & nunquam intermorituræ, memoriæ Tui. Perge, perge, Amice optime, ævum hoc ulteriùs illustrare ingenii Tui monumentis; &, quæ adhuc premis, servasq; recondita, propediem benigniter exprome, & publici fac juris; nec quicquam rabiosos Zoilorum morare insultûs, pluriumq; mordacia verba: quin contrà audentior ito, proximiq; Tui, quantum potes, promoveto com-

to commodà. Sic Te supremum Numen juvabit, nomenq; Tuum inclyta fama evehet ad æthera. Vale, & animitus salve, mi *Zuvelfere* &c. & amare perge

Hadersleb. Holsat. 1655.
calamo properante,
ipso die Circumcis.
Domini,

merito Tuo Tibi addictissimum

Henricum Custerum, D.

Nobiliss. Excell. Experientiss. Dn. D. Adamus Spenholtz, Viennensis Facultatis Medicus; nunc autem, extra Patriam, apud Jaurinenses Physicus, dato 24. Martii 1666. ita ad me scripsit:

Reddita est mihi Epistola Tua elegantissima, Clarissime Doctor, aviti candoris, & germanæ synceritatis, tessera. Mirum dictu! quantum lætitiâ diffluebam, quòd ex ea percipere licuerit, te denuò majora in re Medica excolenda (cùm maxima jam præstiteris) pro prælò meditari. Faxint Superi, incomparabilis Vir, ut, qui jam olim nutantibus Medicinæ firmamentis, melior Atlas, succollasti, &, ut quondam Theseum, Gnosia Virgo, è Labyrintheis plexibus Medentes duxisti filo; sic deinceps Numen appareas, homo homini Deus. Utinam, Excellentissimæ Zwelfere, æquus omnibus sit oculus, & non, quis scripserit, sed quid scripserit, animadvertant; elatiore inflati spiritu, saniora non respuant consilia, nec erudiri detrectent, sine sensu sibi ipsis sapientes. Habent certè, quod mirentur, in scriptis Zwelferianis, Philosophi; quod æmulentur, magni nominis Chymici. Et pauci hactenus Scriptorum (suus cuiq; sit honos) Te adæquarunt, quantum memini, supergressus nemo. Quanti autem doctissimas Animadversiones Tuas, & Notas, faciam, ut demonstrem; illud de his, quod, de Homeri Jliade, magnus olim Macedo, mihi dicendum venit: diem me perdidisse, reor, quo Zwelfero non vacavi. Age, quod agis, & cœptum curriculum ad bravium usq; prosequere. Et, si te fors, cum columbis, censura vexarit, illud indubitatum habeto: quòd, invideri, sit Excellentiæ nota, ærarium gloriæ, & famæ nunquam intermoriture possessio. Vale, Doctissime Virorum, & Trophæa Tua ad emorientis usq; Oceani oras, ad Herculis Columnas, extendito, donec aliquando palmam cedas, maximæ spei, & raræ educationis, paternarum Virtutum ex asse hæredi, filiolo Tuo, qui etiamnum ex rudi adhuc massa, quasi præfulgidus Adamas, resplendet: ut verissimum sit, animum sapientem nasci, non arte parari; nec imbelles generare columbas Aquilam. Hunc ut in ævum Cælites sospitent, cordialissimè auguror. Valeto,

Aus des HochEdlen Jobst Christoph Kressen von Kressenstein/ Nobilis & Patricii, nec non Senatoris præcipui, Noribergensis, an einen hiesigen guten Mann/ abgeloffenem Schreiben:

Ich bin ihme/ Herrn Doctor Zwelfern/ noch höchlich obligirt/ daß er mir sein Dispensatorium Reformatum, durch Herrn Doctor Volckhamern/ hat offeriren lassen; welches ich mit allem Fleiß durchsehen/ und befunde/ daß diesem Mann nicht genugsamer Danck/ wegen dieser sehr nutzlichen Arbeit/ gesagt werde kan. Und ist sich ja höchlich zu verwundern/ daß so viel/ entweder ignoranten/ oder doch malevoli, gefundē werden/ die/ an statt danckbarer Erkäntnuß/ dieses Werck canino dente zu corrodiren/ sich nicht schämen dörffen: durch sie gleichwol anders nichts zuwegen gebracht/ deñ daß sie ihre impertinenz der gantzen Welt zu erkennen gegeben/ und Herrn D. Zwelfern Ehr/ Lob/ und Existimation, nur mehr empor geschoben: ꝛc. Datum d. 31. Januarii, anno 1653.

Extract dreyer Sendschreiben/ Herren Heinrich Lincken/ Apotheckers in Dantzig/ an Sebastian Schrödern/ Apotheckern in Nürnberg/ über D. Joann. Zwelferi Animadversiones in Pharmacopœiam Augustanam.

Dantzig/ 4. Decembr. anno 1652.

Des Herrn D. Joan. Zwelfers Pharmacopœiam Reformatam hab ich/ ohngefehr vor einem paar Monat/ von Hamburg bekommen/ muß bekennen/ daß dergleichen niemalen ausgegangen; und hab ich längst ein Verlangen getragen/ daß sich doch einer darüber erbarmen möchte/ und die so lang gewehrte unförmliche Methodos, præparandi medicamenta, in allen Dispensatoriis ändern: welches (wie leicht abzunehmen) aber kein blosser Medicus, sondern auch vielmehr ein erfahrner Pharmacopœus zugleich hat thun müssen. Wie ich denn mich aus des Herren Schreiben mit Freuden vernommen/ trage auch/ fernere Umstände zu erfahren/ ein Verlangen/ wo Ehren gedachter Herr Doctor disciplinirt, und servirt habe. Daß dann wol werth/ zu notiren/ zu sonderlichem Ruhm der Apothecker/ welchen einig und allein zustehet/ diesen Ruhm zu behalten/ denen am meisten bekandt und usu ac arte solches täglich erlernen; derohalben auch am besten wissen/ den Schaden Josephs zu heilen. Was unsere Herren Doctores davon judiciren/ werde ich ins künfftig avisiren ꝛc.

Dantzig/ ultimo Decembris, anno 1652.

Des Herrn D. Zwelfers Buch hab ich/ wie schon einmal gemeldet/ von Hamburg bekommen/ dasselbe binden lassen/ und durchgelauffen. Muß bekenne/ daß ich/ und viel andere Apotecker/ längsten gewünschet/ daß dergleichen Buch möchte dermaleins an den Tag koñen/ da solche errores möchten emendirt und den præparationibus medicamentorum zu hülff gekommen werden/ weilen fast ein jeder Apotecker/ nach seiner Phantasey/ ihme einen modum erdacht/ diesen/ oder jenen Syrupum zumachen/ oder die Aquas Compositas zu destilliren: und was sonsten in Chymicis vorgangen; da dann viel auszumustern/ und zuverwerffen ist. Allhier aber wird Herr D. Zwelfer das Ehrenkräntzlein davon tragen. Dann ein solcher Mann hat es auch seyn müssen/ der zugleich in arte Pharmaceutica wol erfahren/ und das seinige zur Gnüge studiret: weilen ein jegliches absonderlich einen vollkommenen Mann erfordert. Das Judicium unserer Doctorum will ich noch nicht schreiben/ biß sie es zuvor alle durchgangen/ weilen es noch nicht bekandt/ ich auch nur das einige Exemplar habe/ und erstlich einem Königlichen Polnischen Medico communicirt/ und unserem Physico, Herrn D. Eichstadio. Welche es noch zur Zeit müssen ungetadelt seyn lassen; haben mich gebeten/

beten/ (wie ich denn auch gethan) um mehr kommen zulassen. Dann sie sehr begierig/ mit gutem Bedacht/ solches durchzulesen.

Dantzig/ 22. Januarii, 1653.

IN des Herren seinem andern Schreiben habe ich zugleich Herrn D. Zwelffers Kupfferstück bekommen/ welches mir von hertzen lieb/ und solches alsobalden in sein Dispensatorium habe einfügen lassen: daß die N. N. nichts als calumniren/ geben sie hiermit mehr ihren Unverstand an den Tag/ als daß sie sich dardurch entschuldigen. Weilen es aber in diesem seculo gemein/ daß man/ an statt einer Verantwortung/ mit Pasquillen sich behülffet; haben sie sich dieses auch gebraucht: aber mit schlechtem Lob. Und wird hergegen Herrn D. Zwelfers Name/ mit grossem Lob/ so lang die Welt stehet/ durch dieses Buch/ gerühmet und gepriesen werden. Weilen/ in Warheit/ mit gutem Grund/ in Ewigkeit solch Buch nicht kan umgestossen werden: sondern/ wie ein Liecht/ durch die Wolcken herfürbricht/ und die Nacht des ungereimten Dispens. August. vertreibet/ und zu schanden machet. GOtt wird ihme solche treu/ und nützliche Arbeit/ belohnen: der lasse ihn lang leben.

Herrn Schröders/ vornehmen Apoteckers in Nürnberg/ de dato 14. Maij, Anno 1652.

EUer Excell. herrlich elaborirtes Werck habe ich mit sonderem Fleiß durchlesen; muß ohne Heucheley bekennen/ daß uns Apoteckern ein rechtes Fäll von den Augen gezogen worden/ und nunmehr daraus recht künstliche Apotecker werden können. Will geschweigen/ so viel herrliche Secreta, die darin begriffen/ und uns ohn allen Falsch offenbaret worden: davor wir ja Euer Excell. nicht gnugsam danckfagen/ rühmen und loben können. Und/ wann nur der Neid zuliesse/ daß unsere Apotecken darnach müsten angerichtet werden/ so würde endlich die löbliche Apoteckerkunst wieder geachtet werden/ und nicht ein jedwedes altes Weib/ oder Bader/ die recht herrliche und künstliche Bereitungen der Artzneyen/ nach E. Exc. Lehr/ nachmachen können/ und die vielfältige der Weiber/ Bader/ und umlauffender Marckschreyer Stümplerey dermaleins aufhören/ und zu nicht gemacht werden. Welcher Apotecker nun diß E. Exc. lobwürdiges Werck tadelt; muß es entweder aus Unverstand/ oder Mißgunst/ thun/ oder aber aus Faulheit/ daß ihn die Mühe verdreust. Wie es dann solcher Idioten/ Mißgönnern/ und Faulentzer/ nicht wenig gibt/ die nicht werth seyn/ daß sie sollen Apotecker genennet werden.

Herr Matthias Bansa / fürnehmer Apotecker zu Franckfurt am Mayn/ de dato 26. Aprilis, 1652.

NAchdem ich E. Exc. schönes Buch/ von denen hier ankommenden Buchführern von Nürnberg/ endlich/ nach grossem Verlangen/ erhalten/ hab ich nicht nachlassen können/ tag und nacht/ biß ich es alles durchlesen. Und/ wie ich mich vordessen/ auch ein Apotecker zu seyn/ gedüncken lassen; so muß ich doch jetzt in Warheit sagen/ daß ich E. Exc. Schüler bin/ indem ich niemals mir eingebildet/ daß solche Kunst solte verborgen seyn/ und wir in solcher Finsterniß wandelten. Hat uns also Ew. Exc. ein rechtes Liecht angezündet/ dessen wir ihm nicht genugsam dancken können/ und darum auch sein Ruhm/ und Name ewig bleiben wird/ trotz allen Neidern und Mißgönnern: Herr D. Schröder allhier kan es auch nicht gnugsam loben; hält es für sein liebstes Buch. Meinet einig und allein/ daß E. Exc. etwas zu hitzig wider die Herren Augustanos Medicos geschrieben; ohngeacht es die pur lautere Warheit wäre.

Herr

Herr Johann Kramer / fürnemer und gelahrter Apotecker / auch Materialist / in Hamburg / de dato 24. Septembr. 1652.

DAß der großg. Herr D. meine wenige Meinung / über sein lobwürdiges Opus Pharmaceuticum & Chymicum, begehret; weiß derselbe wol / daß ich viel zu gering darzu bin / und daß solch Opus nicht von einem blossen Apotecker / auch nicht einem blossen Medicinæ Doctore, recht censurirt werden kan: sondern es gehört ein solcher Mann darzu / der die Labores Chymicos & Pharmaceuticos exactè gelernet und erfahren hat; darbey ein wahrer Philosophus ist. So viel ich / als ein schlechter Apotecker / verstehe / sage ich candidè, und ungeheuchelt / daß mir solch Opus von hertzen lieb / und überalle massen wolgefället / und ipsa experientia solches verificirt; auch wider alle unverständige tadeler / es seyen Doctores oder Apotecker / immotum bestehen / und sich selbst verthaidigen wird. Was die Contenta Medica & Philosophica belanget / so muß ich ebenmässig bekennen / daß solch Opus vielen hochgelehrten Doctoribus & Practicis sehr wol gefället / es auch gegen mir die vornehme 2. Männer allhier / Herr D. Dieterich / und Herr D. Schlegel / ad astra gleichsam extolliret; wie auch zu Lüneburg Herr D. Schmidt / zu Lübeck / Zell / & cæteris locis, plurimi. Und wolt ich nun ferner gerne sehen / wer es tadeln solte. Summa: der großg. Herr D. hat ein Werck vollbracht / welches nicht allein allen Herren Medicis und Apoteckern / sondern der gantzen Welt / hochnutzlich / darum auch ein unsterbliches Lob und Danck von denen / die es verstehen / haben wird.

Herr Bartholom. Hecht / Raths Apotecker in Lüneburg / de dato 18. Augusti 1657.

DEs unsterblichen gemachten Namens / wegen reformirung der Pharm. August. und des neu ausgegangenen köstlichen Appendicis, habe ich billich E. Exc. zu gratuliren: ein Werck / gewiß / so nicht allein lobwürdig / sondern viel hundert Jahr hero / sowol von vielen Herren Medicis, als Apoteckern / höchlich desideriret. Gott der Allmächtige gebe darvor E. Exc. langes Leben / gute Gesundheit / und gesegneten Wohlstand. Dann wir können nicht genugsam darfür danckbar seyn. Jetzt haben wir ein rechte Richtschnur / und werden vielen zweiffelhafften Dinges / und unnützen Unkostens / befreyet. Wir haben wol vielmal die Schalen vor den Kern erwehlet / und / wie an Perlen zusehen / viel hundert Pfund derselben unnützlich angewendet und verderbet / etc.

Herr Johann Georg Grünberg / Apotecker in Dresden / de dato 16. Januarii, anno 1653.

NAchdem ich meines hochgeehrten Herrn D. lobwürdiges Werck / von Leipzig aus / bringen lassen / hab ich dasselbige mit sonderlicher Freud und Begierd durch zu lesen nicht ablassen können. Ich / und alle Apotecker / so anderst die Warheit erkennen und bekennen wollen / müssen demselben die Ehr lassen / daß er uns in die Schul führe / und zu rechten vollkommlichen / auch künstlichen Apoteckern mache / und doch selbs die Ehr / sambt ihme geniessen. Weilen nun kund / auch E. Excell. selbst / in Præfatione, anziehen (juxta illud tritum Plinii, *ad Vespas*: Benignum est, & plenum ingenui pudoris, fateri, per quos profecimus) daß Sie viel Jahr ein Apotecker gewesen / derowegen wir uns allesampt billich danckbar erzeigen solten: allein es gibt der Neidharten doch auch nicht wenige da einem bald diß / dem andern jenes / nicht gefallen will / das ist / einem verdreust die Mühe / bleibet lieber bey der alten Geigen / als daß er solte ein wenig mehr Mühe anwenden; dem andern ist es zu kostbar vor jederman; der dritte / welches am lächerlichsten / will es vorhin auch gewust haben / das ist / das Ey auf die Spitzen stellen / wann man ihm es schon gezeiget: da er doch

doch zuvor/ wenn man ihn hätte examiniren sollen/ nicht würde die Laußsalben recht haben machen können. Es werden aber E. Excell. solche Idioten/und ingratos eos, nicht achten/sondern/ wie billich/ verlachen. Dann man kan solche Großsprecher/und Maulmacher/ gleich an der Stimm kennen/ und seynd einem ehrlichen und verständigen Mann ein Eckel zu hören. *Nam à laudatis & doctis laudari, vera laus est: & vice versa: &c.*

HÆc si quis æqua lance perpenderit, certissimò comperiet, quòd nefarii hujus, impiìque Tenebrionis, *Tackenii*, conatus, quos, in scribenda Epistola, de famoso liquore Alkahest, ad Serenissim. Ducem Holsatiæ Sleswicensem (acriter instando, ut typis mandetur Hamburgi, stylo infami) impendit; quòd temerarii ausûs, novi Hippocratis, quos in Pseudologia sua, seu propudioso Apologetico sarcasmo, quô innocuum, totiq; Europæ spectabilem Virum, *Helvvig Dietericum*, contra jus & fas, impetuosè lacessit, attentaverat: quòd monstrosæ denique calumniæ, quibus, ad Vindicias, Echo ejusdem, plenis buccis resonat; quibus adversus Viros maximos, & super candelabra constitutos; quin imò adversus inclyta Medicorum Collegia, celeberrimas Universitates, & Respublicas, licentiosè debacchatur: quòd, inquam, tantam fidem, vires, ac pondus, non obtineant in conspectu Solis, & universi literati Orbis, quantum Reformatoris Opus, & lucubrationes, quotidiè affectûs, & authoritatis, à summis & imis, indies & constanter experitur, adeò quidem, ut Reformatoris Animadversiones indies divulgentur amplius, & emergant; Cavillatoris verò, & Calumniatoris, *Tackenii*, monstrosi partûs, & infames chartæ, sollicitè demergantur, supprimantur, aut cum infamia crementur.

Subjungit hoc eodem Capite, *pag. 3. lin. 7.* Calumniator, dirigente tamen manum, & calamum, mercenario Scribâ: *Hac occasione, succissivis horis, dictum volumen, non sine admiratione, evolvi.* Et infrà: *His vestigiis incedit etiam Reformator Augustana Pharmacopœia, qui non solùm in Veteres, sed etiam Modernos, Hippocratis & Galeni sequaces ita debacchatur, ut nullum ferè convitium excogitari possit, quo hos non aspergat &c.*

Evolvisti tumultuariè, & incuriè, *Tackeni*, operâ meâ, & saltim ut canis ad Nilum. Quid mirum, si parum inde hauseris emolumenti? Nam si tibi quieta foret indoles, si honestatis ardor, si veræ scientiæ cupiditas, neutiquam talia per transennam, & superficialiter, ac quasi aliud agendo, tractasses. Quis igitur demiretur, quòd errores erroribus, absurda absurdis, cumules; quod illa innocuis chartis meis affingas, & imputes, quæ infamibus pagellis tuis omni jure debentur? Evolvisti, non sine admiratione, dictum volumen. Est enim hic avitus stultorum mos; ut ea mirentur, quæ ingenium suum superant. Vitulina capita, & vaccina, attonita stupent, ad novam, ut ajunt, portam. Est hæc consuetudo maledicorum, ut, quod non capiunt, carpant; quod attingunt, calumnientur. Ait enim Rabula, *quòd in Veteres, ac Modernos, Hippocratis & Galeni sequaces ita debacchatus sim, ut non supersit convitium; quo hos non aspergam.* Quis unquàm proborum ac doctissimorum Virorum (testentur Gallia, Germania, Italia, Anglia, quin universa Europa, ubi Reformatoris doctrina percrebuit) quis unquam molestiùs stylum meum pertulit; quis, sibi gravem fuisse calamum nostrum, conquestus est? Solum te, Hydram, *Tackeni*, multis nequissimis a. stolidis capitibus infamem, ac cornutum, ac rancidum *Schmuzium* (ut vel ex Socio conspicuus esses; ac Collegâ) si excipiam;

nemo hactenus fuit, qui vestris mendaciis conformia effutiret. Erue, nequissime, justam censuram, ex superiùs allato suffragio Excellentiss. & Doctiss. Viri *D. Daniel. Geigeri*, M. Doct. apud Cimbros Oraculi, & Venerandi Senis, quod super Opera Reformatoris (cum tamen & ipse ex Celeberrimo Augustano Collegio, quod, velut Columna, fulciebat, membrum fuisset) fideliter mihi tribuit. Innumeros alios causæ meæ patronos verecundo silentio involvo, ne & eos convitiorum plaustris oneres, ac *Asinos*, *Stultos*, *jucundos Sodales*, *Muscas conspirantes* (ita petulans *Tackenii* Vindiciarum Echo resonat) prostituto ore, compellare possis. Interim autem, quòd notorios, & cuivis obvios ac conspicuos errores, quibus, velut infami lolio, passim Authores scatebant ac luxuriabant: quòd, inquam, errores, proprio etymo, errores dixerim, ac, nemini palpando, veritatem peroraverim; non est actum convitiandi libidine, aut cavillandi: neutiquam; sed solo unoque communis boni ac emolumenti studio, ne tot Zizaniis incultus Medicorum ager squaleret, Medicis imponeretur, Ægrisque pessimè consuleretur, sæpè ad incitas, & vitæ discrimen, adactis. Neque enim vereor, mi *Tackeni*, ea denuò recolere, ac palam effari, quæ, citra notam, & calumnias, prodire à Reformatore non posse, querulus clamitabas. Dixi enim, & repeto: Tam ulcerosum, & prostitutum est seculum ac ævum nostrum, ut nunc scientiæ sint turpis quæstus, artes mercimonia, Medici multi (tu Coryphæus es, & signa præfers, *Tackeni*,) impostores; qui quandoque non tam quærunt salutem Ægrorum, quàm subsellia honorum; non tam sanitatem, quàm speciosi nominis, ac respectûs, vanitatem. Unde videre est, suo quemque passim abundare sensu, speciosis remediorum formis (quas Receptas indigitant) Officinas undique, libros, ac tomos, scatere; quæ, præter sesquipedalia verba, & magnificos titulos, (ita Tuus *Hippocrates Chymicus*: insignes ac ingeniosi tituli; stulta marginalia se habent) aliud non præ se ferunt, quàm ut Tyrones Medicos argutè deludant, morbis incrementa tribuant, ac sæpè Patientes præmaturâ morte pessundent. Quòd hæc, & similia, sedulus Reformator candidè animadvertit; quòd abusûs hosce detexit, reformavit; quòd meliora substituit; quòd denique Medico, Ægris, Vitæ, & Mundo, obsequium præstitit: Convitiator, Ironicus Reformator, sudes in Oculo, huic Nyctalopi, Blateroni, ac Mimo, *Tackenio*, fuit. Nam ipse jam pridem universam scientiam Medicam, & bonas Artes, scientiarum Præses, ac Antistes, in sui clientelam acceperat. Verùm indulgeamus aliquid imbecillitati hominis. Nam occurrit mihi illud, Hipponensis Præsulis: *Quid Stulto propius, quàm velle, & non posse, nocere?* Et illud Senecæ, *Epist. 14. Nunquam in tantum invalescet nequitia; nunquam sic contra virtutes conjurabitur: ut non Philosophia* (Pharmaciæ) *nomen venerabile, ac sacrum maneat.* Tu, mi *Tackeni*, cum paucis levieulis, *Musca* es, *in Apulia*, *Atomus*, *in littore maris*, *Pulex subsultans*, *in Theatro Universi*, nec non in *Medicina*, *Pusio*. Magnifica proinde verba tua, ac Gygantæa vox, quam tibi affingis, omnibus risum movet, & cachinnos. Nocere vis; sed nequis, *Nequissime*. Vana est sine viribus ira tua: atterit te, & opprimit, quin imò conculcat, tantorum Virorum, sanè in Medicina Procerum, majestas. Abscede igitur, Solis splendorem non sustines, *Noctua*. Tot enim augusta habet Præconia Reformator; tot literata Testimonia; quin imò vocem Populi, Universitatum assensum, Doctorum tributarios affectûs, Europæ totius Celevsma, & festivum Pæana: ut mirari non

opus

opus habeas, si in calumnias, & probrosum tuum caput, vetus illud Græcorum detorqueam, & tantum æstimem convitia tua, ac

Ἔι με γυνὴ βάλοι, ἢ παῖς ἄφρων.

Hoc est,

si me Mulier, vel verberet Infans.

Succensere igitur non debebas Reformatori, quòd tot dissonas, ac inconcinnas, & vel per centurias nonnunquam ingredientium sibi adversantium constitutas formas remediorum modestè redarguit. Ipsum Te priùs in sinum manum tuam reponere decebat, & trabem ex oculo amandare, quàm talia scriptitares; memorem, quòd tu pejora his, quòd pessima scripseris; indiscriminatim nimirùm viros doctos suggillando. Veni mecum, vide; applica Ephor, lege, qualia effutias: *Profectò*, ais, *congressiones simplicium, ad ignari lubitum facta, Reges infatuant, & exanimant*, pag. 234. lin. 3. Et iterùm, lin. 9. *Receptarum combinatores, tanquam sortilegos, Consulo fugiendos & propellendos; qui de suis prodigiosis compositionibus de malis nostris negotiantur, & super vitam nostram mittunt sortes. Impossibile est inquam, vel ad minus difficile ut de sola urtica ostendi, aliquid certi statuere posse, nisi sola opinione, & conjectura.* Hæc tu magnificè blateras, sed genericè nimis, profectò, & universaliter: limitare debebas propositionem tuam. Falsum est enim, omnium Doctorum Virorum Composita, & Magistralia pharmaca, esse reprobanda; uti nec omnia approbanda. Opus est delectu, ac manuductore, quo alia probamus, alia rejicimus; quanquam, *inconstantissime mortalium, Tackeni*, te ipsum arguas, Tibiq; contradicas, *pag. 238. lin. 1.* ubi totus in encomia Theriaces effusus es. *Quemadmodum*, dicis, *ex diversis simplicibus, per fermentationem counitis, fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur; hinc ab Avicenna magnæ Virtutis prædicatur, ut in præfatione notavi, &c.* Ex quo manifestum fit, te Mendacem esse, plenum contradictionibus, ac, præter voces, & sibilos, nil majus tua scripta possidere. Miser proindè es: (loquor cum *Sid. lib. 5. Epist.*) Miser, inquam, es, qui antè compulsus es docere, quàm discere; tanquam sterilis arbor, cùm non habeas opera pro pomis, spargis verba pro foliis; cùm non adsit medulla sensuum, abundas spuma verborum. De cætero, quæ, ac quanta elogia debeantur Theriacæ, fusius alibi, ex instituto, tractatum reperies. Interim ego semper eò annisus, totis viribus inclinavi (testimonium mihi perhibent *Animadversiones* meæ) ut æmularer naturam, genuinus Philosophiæ cultor, ac per omnia unitati, & medicamentorum uniformitati, studerem ac consulerem. Quod dum sollicitè præstiti, nulli injurius, multis tamen proficuus, neminem D.D. Augustanorum suggillando, aut in particulari commemorandò: eas tamen abs te retuli iojurias, probra ac convitia, quasi in te famosum aliquem Liquorem Alcahest, seu infamem, criminibus & calumniis horridam, Apologiam, ore sacrilego, evomuissem.

Neque verò his cancellis lingua dolosa tua, *progenies Viperarum, Tackeni*, potuit cohiberi: ultra temeritas tua te sollicitavit, ut in propria nimirum sævires viscera, ac Deo, naturæ, & humano coosortio injurius, ac perduellis, Præceptorem tuum, magnum Scriptorem, Helmontium, à quo fortè omnem hausisti sapientiam; cujus sententiis, stylo, eruditione, operâ, ac inventiooe, novum tuum Hippocratem Chymicum (arcano furto, & alieno ære) divulgasti & comparasti: hunc, inquam, Virum, qui tibi unus, pro mille, Pædagogus & Bibliotheca fuit, in memorata sæpius *Epistola* tua, *de famosa liquore Alcahest, Invidiosum, Mendacem, sui immemorem, nimium credulum Helmontium*, (stylo Oreo digno) sine fronte & verecundia

compellasti. Et, ne parerga, & peregrina, tibi loqui videar, ac, more tuo, hyperbolicus esse; proprii textûs tui subjungam formalia. *Profectò*, inquis, *invidiam hujus Viri* (nimirum Helmontii) *admiror, quòd vix audet materiam nominare*, (scilicet liquoris Alkaheſt) *& nihilominus conquerit de difficultate praeparandi, immemor continuae suae increpationis, de caritate & liberalitatea erga proximum.* Item: *Liquor Alkaheſt Helmontii est non ens: Facilè credulus Helmontius, quae scripsit, non intellexit: verum non deprehendi, quod scripsit Helmontius de Sale Spiritûs Vini. Neque hoc verum est, quod Helmontius scribit, quòd Spiritus seu Oleum Vitrioli attactu Mercurii degeneret in alumen. Plurima in Helmontio, cum animi aversione, ad nauseam usque examinavi, ubique perspexi, quod insomniis, citra experientiam, nimiam fidem adscripsit.* His encomiis & scommatibus Magistro optimo parentavit posthumus discipulus, & ingratus plagiarius, *Tackenius*. Quid igitur obstupescimus, si in exteros injurius, si in Europæ Medicos, si in Universitates, calumniosus extiterit, qui tanta in Magistrum evomuit; uno leviq; motivo ab Helmontio divisus, quòd non illicò secretam clavim ad abdita libri sui mysteria, huic dignissimo Secretario, & naturæ Mystæ, crediderit? Non tibi, profectò, frater,

Non tibi per ventos assa columba venit.

Ora, atque labora: Vitam & vitia emenda; &, juxta Senecæ monitum & hortamentum, *Ep. 76. Mores primùm, mox sapientiam disce; quae sine moribus malè discitur. Est* enim, ut inquit divinus Parœmiastes, *Timor Domini principium sapientiæ.* Et verò, quòd si benè memini, ac verba tua perpendero, *nove Hippocrates*, hoc ipsum vetas, &, *pag. 229. lin. 6.* doces, *secreta non esse detegenda, nisi in parabolis, allegoriis, metaphoris, involucris, & similibus figuris.* Digna tanto Magistro doctrina! Semper enim N. quærit A. & fur latebras, & infamis angulos, & mendax allegorias, & impostor metaphoras, & convictus involucra, & rabula parabolas. Ut quid igitur, si eadem sensisti, tanto Viro, Helmontio, succenses? Ut quid tanti Viri severiora acta, lucubrationes, ac scripta, nugas, crepundia, insomnia esse, arguis? Meo judicio inaniter grunnis, latras, ac barris, *Tackeni*; cùm eadem dictaveris, in novo Hippocrate tuo Chymico (si tamen tuus est, & non Creditoris Helmontii) *non esse detegenda secreta*, (hoc est, furta tua) *nisi in parabolis & allegoriis.* Vides igitur, mi Hippocrates, & Chymiaster, quantum hic denuò vapules; vides quòd iterum veneris

ὑς ὑπὸ ῥόπαλον: hoc est, Sus sub fustem.

Neq; mitius judicium doctissimo Quercetano formavit Aristarchus, *Tackenius. Quercetanus*, inquit, *quoque tot arcana promittit, & in examine vix Alga reperitur.* Et tu, *Tackeni*, non Algam, sed Paleam præbes, & Carduos: non Hippocratem, quem in fronte promisisti, multò minus Salis novissimi Viperini antiquissima fundamenta; sed Histrionem, & Scenicum Thrasonem, exhibes.

Pergis præterea de Basilio Valentino Benedicto; *quòd & ille non habuerit charitatem, quando jusserit accipere terram, intellexit aquam:* Suspirando igitur de illo, scribis, *Tackeni*, his verbis: *Bone Deus, quare permittis crudele facinus in miseros infirmos? quando Basilius scripsit de Butyro Antimonii, sub falsis nominibus occultavit particularia medicamenta &c.*

De Crollio hæc: *Quidquid sibi rarum videbatur; in fasciculum congessit, sine ulteriore examine.*

Quibus

Quibus Hartmannus *sua crepundia nexuit, non docendi gratia, sed ut chartam macularet: quid stolidius somniari potuit unquam? &c.*

Quid Petrus Faber *non fabrefecit mirabilia, citra tamen notam ullius veritatis?*

Observavi quod pleriq; omnes qui de Chymia tractarunt proximi charitatem neglexerunt, & mera somnia Posteris reliquerunt, sibi quadam in cerebro destillarunt, & ita mendacia sunt introducta. Et hac est causa, quare Chymia à pleriq; Medicis spernitur, ut figmentum (quasi Medicina Galenica ubiq; vera foret, quia licet, ut sit post Hippocratem bis mille annorum exercitata tamen nullus est qui revera ad unum individui temperamentum dignoscendum possit pervenire.)

Et hæc sunt scenicæ levitatis argumenta, probra, & insaniæ, *Tackenii*, lymphati & novi Hippocratis, è redivivo *Hippocrate Chymico*, è *famoso liquore Alcahest*, deprompta; quibus toti Medicorum scholæ, & emeritis Practicis, quin ipsi Galeno, & sequacibus, turpi sarcasmo imponit, nec non & sibi illudit: dum se unum, & solum, Physicum jactitat, & Hygiæ sacris initiatum; reliquos verò ne unius individui temperamentum nosse, temerariè ac superciliosè statuit, & convitiatur. Verùm hæc licet decumana sint probra, & famosa perjuria; majora nihilominus in Magnif. illum Virum, *Helvic.* Dietericum, multorum Principum, Electorum, quin & Regum, Archiatrum detorquet, in *Apologia*, seu potiùs Pseudologia sua, dum eum nimirum *Abcdarium, Agyrtam agyrtarum, & Medicastrorum omnium astutissimum, abjectissima sortis Homuncionem, Alcumistam, Crabronem, Caninam bestiam, Chymia titulo turgidum, Asinum Leonis pelle suffultum, Cinislonem, Circumforaneum, Colluviem omnium scelerum, Detractatorem, Deceptorem, Expiscatorem, Falsarium, Furem, Fumivendulum, Grammatistam, qui grammata novit, instar pueri, Triumviratus latronem, &c. Hominem, naturam, ipsa canina pejorem, habentem, imò Satana, non autem imaginem repræsentantem humanam, Impostorem, Mendacem, Mendaciorum Magistrum, Medicastrum, Medicastrorum spectrum, Monarcham ordinarium Mundi, Nebulonem, Odiosum, Pseudochymicum, Stentatorem rudem, Stolidum pecus, stultum & insulsum Caput, excæcatum ambitione, Chirosophum, Gloriosum, Arrogantem, vanum Ostentatorem, Anguem Psyllum, Conspiratorem, perfidum & malignum Calumniatorem, honoris Detractatorem, Infidum, Graculum, Inquietum, turbidum & iniquum Authorem, Plebejum, futilem & verbosum Nugatorem, Convitiatorem, Imperitum, Mendacissimum, insulsum Blateronem, Pepone insulsiorem, Sacrificulum, scabiosum Grammaticum, calumniarum Seminatorem, Camelum saltantem, Aurificem, Matulam, tumidam Bullam, quadratum Polyphemum; quantum-quantum, nil, nisi Mendacem, Merdarium, Præstigiatorem, miserum Lachrymistam, qui Tartarum camburere nesciat, Virgularum substitutorem, Asinum Balaam, Fumivendulum magnum, Cerberum, Atheum, Sycophantam, & Nequam pessimum, apud DEUM impudentem temerariumq; Fanaticum, Simulatorem pietatis, Tartareum, Scholasticum, cujus Præceptor Satanas, Mendaciorum Princeps, dignus ut catenis in Tartarum præcipitetur, insulsum Jumentum, insanum, injustum, & temerarium Judicem & Proditorum, Stultum, Nugivendulum, & Vaniloquum, Mendacem ubiq;, inauratum Scarabeum, Amicum non habentem vestem Nuptialem, Stultum, quem gloria vexat inanis, Furem pessimum, Detractorem alieni honoris, stolidum Pecus, Tackenii Mastigem, Falsarium falsariorum, Asinum desidiosum, Grammaticum & Scabiosum, mendaciorum Mercatorem, Cerebrum in lingua gerentem, stercorarium Poëtam, Thrasonem,*

ſonem, *Doctorem quaſarium*, *Accuſatorem mendrcem*, *mendaciorum Sartorem aureum Aſinum*, *magnum Ardelionem*, *mirificum Grammatiſtam*, *miſerabilem Cenſorem*, *Miſerum*, *Falſarium Aulicorum Philoſophum*, *Hydram*. *Amicos* verò Domini Doctoris *Helvvig. Dieterici* ſic nominat, utpote *Impotes*, & *Perfidos Blatterones*, *Suſurrones*, *Aſinos*, & *jucundos Sodales*. Ita etiam Excell. Virum, Dn. Doct. *Knefelium*, Regis Poloniæ quondam Archiatrum, vocat *Fraudulentum Triumviratus Latronem*, & *quòd totam Poloniam ferè ſpoliaverit ſuo Chyſſo*, *Famicidam* &c. Item Excell. D. *Templerum*, Herum olim ſuum, & Præceptorem, à quo, ſi quid in Chymicis pollet, cuncta mutuatus eſt: illum, inquam, vocat *Sapientum Octavum*; *qui vitia mendaciorum*, *Senex jam*, *non depoſuerit*; *quibus gaudeat in hunc diem*: *mendaci linguâ in Parentem ſæviendo*; *Graculum graculo inſidentem*; *Furem*, &c. Ab his detractor, & infamis diffamator, ad *Collegia Medica* deſcivit, utpote *Hamburgenſe*, *Helmſtadienſe*, *Norimbergenſe*; ab his iterum, factus robuſtior, & audaculus latrunculus, in *Univerſitates Inclytas* irruit, nimirum in *Helmſtadienſem*, *Marpurgenſem* &c. Reverendiſſimum *Miniſterium Hamburgenſe*, innumeros Viros doctos, *Juris Conſultos*, *Collegia Juriſperitorum* quamplurima, *Colonienſe*, *Ingolſtadienſe*, *Marpurgenſe*, *Principum*, *Electorum*, *ac Regum*, *Secretarios*, *Notarios Publicos*: &, ut compendio utar, contra omnes deniq; eos hic furioſus Onager recalcitravit, qui, veritati litando, innocuos mores, ſcientiam, & artis excellentiam, magni Viri, *Helvvig. Dieterici*, coram Magnatibus, Principibus, ac Regibus, ultrò teſtati ſunt. Et (quod portentum eſt temeritatis) nullo habito Perſonarum diſcrimine, ipſis etiam verendis *Principum*, & *Electorum*, *Mitris*, quin nec *Regio* pepercit *Diademati*; dum eos omnes, quòd veritatis partes ruiti ſunt, in ſuâ, quâ reboavit, *Echo*, ſcurrili ſibilo, nominat *Mendaces*, *Muſcas conſpirantes*. *Aſinos*, *jucundos mendaciorum Sodales*, *Blaterones*, *quorum judicia & teſtimonia tam æſtimet*, *quàm halitûs fœtidiſſimos clocarum Diaboli*; additq; *quòd magna ſtercoris tetri copia requireretur*, *ad obturandum proterva ora maledicorum convitiatorum*: &c. Et hi ſunt Aphoriſmi, ne dicam Orciſmi, quos hactenus citavi, *Am. Lect.* & noxius *Hippocrates Chymicus*, Præceptore Cacodæmone, meditatus eſt, & profeſſus; ut non immeritò quemvis admiratio teneat, quî fieri poſſit, ut in uno nequiſſimo individuo, ac ſuppoſito, tanta temeritas, arrogantia, & ſcurrilitas concentretur: quamquam mira eſt vis ſuperbiæ, quæ, ut Caſſianus, *ſuper Pſalm. cap. 18.* ait, de Angelo Diabolum fecit, omnium malorum mater, ſcelerum fons, vena nequitiæ. Quid mirum, & novum, igitur eſt, non ex Angelo, ſed homine omnium bipedum nequiſſimo, ac ad omnia ſcelera & facinus potentiam inchoatam habente, ſuperbiam feciſſe Cacodæmonem. Et ne, quid nimis me dixiſſe, arbitreris, *Tackeni*, auriculam tuam ad illam, quæ de mendaci ore tuo reflectitur, *Echo*, *pag. 31.* & *32.* applica, &, quàm te ipſum graphycè deſcripſeris, auſculta. *Diaboli opinio eſt*, inquis, *quoſvis alios Calumniatores appellare* (& cur me in naſſam, & nequitiæ conſortium, pertrahere geſtis, dum me Calumniatorem palàm, ſed falſò, aſſeris?) *quòd etiam tales fore cuperet omnes*; *ſic*, & *ejus filii bonos perſequuntur*, *in eos invehuntur*, *ſibiq; laudem comparaſſe putant*, *quòd alios carpſerint* &c. *Et qui alios ſic audet appellare* (ſcilicet Calumniatores) *vel ſe ipſum talem hôc ipſo palam facit*. An igitur ipſe non natus ſis, *Tackeni*, ad laceſſendum impetuoſè viros probos, & rabioſâ maledicentiâ inſanias? An non cœca tua ambitio ignorantiæ nebula ſit? &c. Nunc, mi *Tackeni*, ſubducamus calculum, ponamus rationes, formemus conſequentiam. Diabolus eſt, qui alium, Calumniatorem eſſe, arguit. Ergo *Tackenius* Cacodæmon eſt, vel ejus cauda, qui

Refor-

Reformatorem palam Calumniatorem, sed falsissimè, esse docuit. Ex ore tuo te judico, *nequissime Spirituum:* si tamen Spiritus es, & non totus caro. Deficiebat tibi forsan Commilito, &, me sub signis tuis militare, gestiebas? Neutiquam hoc spera, meliora mihi dictitat illibata conscientia & honestatis ardor. Nam, ut S. Bern. *in hom.* ait; *Injustum est, servire Diabolo, qui nullo placatur obsequio.* Sufficit tibi, quem conduxisti, mercenarius Scriba: vestros non ambio fasces, subsellia, aut Duumviratum. Nam *corrumpunt bonos mores, consortia prava.* Optarem enim & illi, quem tibi associasti, corrivali, ut meliores mores induat, nec tam infami labore vitam terat & tempus; memor humanæ divinæq; legis, quibus à proximorũ contumeliis, famæ rapinis, & honesti nominis exterminio, sub æternæ damnationis reatu, latâ sententiâ, prohibemur: quæ dum contemplor, vestris abscedo valvis, & consortium vestrum devito. Interim quòd malitiosè scribatis, *quòd Reformator Augustana Pharmacopœia in Veteres & Modernos Hippocratis & Galeni sequaces ita debacchatus sit, ut nullum ferè convitium excogitari possit, quo hos non asperserit: &c.* judicet inter me & vos ille, qui solus novit abdita cordis, scrutans renes & corda, Deus. Hic, inquam, sententiam ferat, qui iniquitatem vestram scrutabitur in lucernis Jerusalem; cui uni ac soli cognitum est, quo labore, & sudore, quibus vigiliis, & impensis, quâ sinceritate, & proximi dilectione, ea, quæ in lucem protuli, invenerim, disposuerim, & absolverim? quemadmodum hoc tota agnovit Europa, & literatus orbis: amplum laborum meorum præmium & stipendium. Neque verò ad tam sacra simul, & augusta, appellarem tribunalia, si avita Romanorum lex suo adhuc constaret vigore, quâ severè mandatum ac cautum fuit, ut notoriis, ac convictis calumniatoribus, infame stigma, (teste Lipsio) & litera K. in fronte, publico spectaculo, inureretur: quanquam vereor, mi *Tackeni*, ne, si pro meritis, & calumniis tuis, Romana justitia te castigasset, non unam tantùm literam, sed omnes, ab Alpha usque ad Omega, inussisset: verùm res quidem ardua est, effronti inurere frontem.

Transitum apparat Cavillator ad ulteriora scommata, queis Reformatorem impetit, *pag.* nimirum *3. lin. antepenult.* sequentibus: *Quem cùm olim, perficiendi modum Viperini Salis sub metaphora docuissem (apertè negassem) nunc pro fuco proclamat, imò imposturā impedire, ne publici juris fiat &c.* Et *pag. 5. lin. 15.* denuò pergit, dicens: *Unde non sine causa timidulus, ne præ torpore, & ignavia mea ad manus impostorum dimanaret: &c.* Porrò, *pag. 7. lin. 12.* pergit, magnâ præsumptione, sequentibus: *Huc ergò adeste veritatis amatores, vos admiranda & jucunda vestris oculis aspicietis, & manibus tractabitis, quæ abscondita, & occulta à sensibus & cognitione hactenus steterе: &c.*

Adeste nunc igitur, &, me vel Præcone, vel amico Hortatore, amicas aures præbete, Doctissimi Europæ Viri, & sapientiæ Candidati, audite monstrum è suggestu, è pulpito rudentem, Rabulam mendacem, hominem, cui nec ara, nec fides. Adeste, vocat vos *Tackenius, mendaciorum Pater, notorius Impostor, Falsarius;* abscondita vobis, & à sensibus occulta, nota faciet *Histrio.* Sed quæ Mysteria vobis revelabit *Rabula? Perficiendi modum Viperini Salis, quem, sub metaphora, me docuisset potiùs, apertè negasset &c.* Sed ut Te, Amice Lector, omni amphibologia & hæsitatione exuam, candidam tibi veritatem nudissimis verbis sistam, quid sibi hic *Convitiatoris* paragraphus velit; ac velut ab ovo rem edisseram. Anno circiter 1644. aut 1645. nisi me fallit memoria, cùm dictus *Hippocrates Chymicus* primùm Patavium venisset, mihi antehac ignotissimus (silentio prætereo, quô sidere & asterismô, quòve Comite, discesserit Bremâ, Kieliâ Holsatiorum, Gedanô, Fischhusâ Billaviæ,

Billaviæ, Regiomonte Borussiæ, Kaovia, & Vilnia Lithvaniæ, Varsaviâ Poloniæ, & Viennâ Austriæ. Nobis apprimè constat, & illi maximè: plerunque nimirum Mercurio retrogrado, & Venere ascendente) cùm, inquam, Patavium attigisset, illicò ad ædes meas, seu Cameram locantem (ut vocant) & elocatam, se contulit, &, ut solet hoc genus hominum, blando & sereno vultu, salutationem amicam ab Excellentissimo & Magnifico Viro, D. D. Joan. Gvilielmo Mannagetta, Archiatro Cæsareo, deposuit: multa, eaque sincerissima, verba subnectens, omnem mihi obtulit sinceritatem (Vulpes!) nec non subjungens, quantum meam ambiret familiaritatem, utpotè advena adhuc, & peregrinus. Sors tulit, ut me, laboribus Chymicis intentum, offenderet. Occasionem igitur capillatam arripuit illico, ac de *Helmontio*, & de *Sale Viperino*, discursum orsus est, multis ambagibus: an nimirum hunc apparaverim, & quodnam de eo meum foret judicium. Ego, nihil sinistri suspicatus (Quis enim, cum Momo, cor dolosum intuitus est?) sincerè respondi: me quidem ex animalibus aliis diversis, eorumque partibus, Cornubus, Carne, Urina, &c. dudum novisse sales volatiles destillare, illosque etiam quodammodo fixare; verùm non sine additione, sed superaddito quopiam spiritu: Item, quòd magna subrepat impostura cum sale Viperino; eò, quòd dictus sal Viperinus, quem magno precio ex Italiâ in Germaniam dimittunt, utpotè merx fraudulenta & adulterina, merus sal marinus sit, in cujus muriâ aliquot Viperas incoquant, &, abjectis demum Viperis, salem denuò crystallizent. Respondit *Hippocr. Chymicus*, se non credere, quòd nossem salem volatilem ita fixare, & à fœtore liberare. Ego verò regerebam, me id in praxim velle redigere, supposito, ut & ipse, reciprocè, modum, quem nosset, fixandorum salium volatilium mihi concredere velit. Dictum, factum. Inivimus, stipulatâ manu, Germanoque pectore, & sinceritate, pactum, de reciprocâ communicatione fixandorum salium. Irrequietus igitur *Tackenius*, eò, quòd curiosus esset videndi hunc modum, stimulare me non desiit. Igitur salem volatilem, quem eo tempore paratum, Urinæ, habebam, arripui; cui pedetentim affuso spiritu Vitrioli, ad sufficientem saturationem, aut impregnationem, illum protinus, exhalando aquositatem superfluam, in salem quodammodo fixum, vitreo in vase, ipso præsente, coagulabam. Hoc videns *Hippocr. Chymicus*, in hæc verba erupit: hoc non putassem; seu, in vulgari Germanico: dat hätt ich nicht gemeinet. Sed nunc tuum est, D. *Tackeni*, inquiebam (jam autem *Tacheni* se scribit, novo etymo) ut tuum mihi, pari fidelitate, modum commonstres, quo Salis Viperini, vel alterius, fixatio tua perficiatur. Ipse verò, nescio, an imposturam, an aliud quid, veritus, rem de die in diem distulit, amicâ semper pollicitatione me pascens. Interim, dum honorificè eum semper excipiebam, Romam profectus est. Quæ autem ibidem sale suo Viperino, sine sale Viperino, præstiterit, Romani Celeberrimi Medici testabantur, & Cardinalis Mitra. Româ redux Patavium, ad me denuò confugit. Pristinam iterum in eum benevolentiam & beneficia contuli, de victu, & necessariis, eidem prospiciens: Herum me *Tackenii* dixisses. Vix elapsâ unâ aut alterâ septimanâ, accidit, ut cujusdam Mercatoris Veneti, Germani tamen, Ministrum, etiam Germanum, Melancholia hypochondriaca, cum delirio faceto ac jocoso, laborantem Patavium ducerent, curæ meæ committendum. Considerans ego Patientis statum, & morbi difficultatem, omnem diligentiam & operam pollicitus sum; non tamen citra prognosticum: rem nimirum esse arduam, morbum chronicum ac diuturnum, qui & ipsâ morâ sit futurus magis contumax & diuturnior, nisi in tempore prospiciatur. Hanc occasionem

arripuit

arripuit Commensalis meus fidelis, nunc *Tackenius*, abiit ad quendam Seriniarium, Germanum, cui dictus Patiens commissus fuerat, ac clanculum famam meam, velut cuniculos agendo, subruere conatus, prognosticum meum rejecit, ac nimis audax & rigorosum dixit; eò, quòd ex ignorantia mea, ac indebita morbi cognitione, procederet. Contrarium igitur de Patiente, & morbo, afferebat Prognosticum, magnis additis promissis, quòd intra unam aut alteram septimanam sanitati eum donare vellet, si suæ committeretur curæ. Rei hujus seriem à Seriniario protinus, et fideliter, intellexi; verùm silentio componebam, cautius tamen, quàm solitus eram, hunc familiarem Commensalem tractando. Subodorabat protinus hæc Vulpecula, quòd omnium machinationum & tentaminum conscius fuerim; quare, vel ut majora ab hinc tentare liceret, vel ut, quem nutriebat, conscientiæ vermiculum opprimeret; rem ipse mihi aperire statuit. Assidens igitur mihi in prandio, die quodam, incipit his me alloqui: D. Zvvelfer, mihi oblatus est Mercator quidam Germanus melancholicus, delirans, ad curandum: Suscipiamus igitur ipsum nos ambo, & brevi restituemus ipsum sanitati. Ego subridens, regessi: *Dne. Tackeni*, si tam brevi spatio hunc Patientem à tam contumaci morbo perfectæ sanitati tibi restituere fidis, ac præstiteris, uti promisisti, verissimum erit, me nec morbum, nec curam, uti dixisti, intelligere. Proindè lubens soli tibi curam cessero, omne interim felicitatem apprecans. Hæc fidelis, et sinceerissima, quam attuli, responsio tanto magis, pessimè sibi conscium, *Hippocrat. Chymicum* in fermentum egit. Proindè statim aliam sibi, ut vocant, Cameram locantem, et victum, constituit, manifestè conspiciens, quòd tam fraudulentâ societate gaudere nolim; ac *Tackenii* sim pertæsus. Curam igitur alacriter orditur; verùm non unâ aut alterâ, ut pollicitus erat, septimanâ, sed mensibus ac mensibus, me, et totâ Germanicâ natione, fideliter arbitris. Cùm autem affectus de malo in pejus semper vergeret, nec ipse tamen dormire videretur Medicus, opprobrio suo pallium et velamen excogitat, ac Patientem incusat, quòd lautè nimis cibaretur, et molliùs tractaretur; quæ morbo, ac stultitiæ, non conferent. Quarè aliam, sed præposteram, methodum instituit: Patientem, læto delirio afflictum, cellæ obscuræ, velut ergastulo, includit, ut sic risum, et lætas cogitationes, exueret; ciboque tenuissimo & simplicissimo tractare jubet. Verùm afflictissimus Patiens, tam stupidi Morionis ac Medicastri (cui potiùs, profectò, ad unguem hæc Cura competebat) sui jam curationem nauseans, insanire totis viribus, reboare, ac tumultibus omnem viciniam in spectaculum & commiserationem trahere; adeò quidem, ut ex carcere denuò liberari eum oportuerit. Verùm & hâc non succedente curandi methodo, Hippocratico nova, miser Patiens, post multa perpessa incommoda, ac vanum salis Viperini usum, multò, quàm antehac, stultior Venetias tandem dimissus est. Quo autem plausu tota Germanica natio hunc *Tackenium*, novum Hippocratem, sit prosecuta, ipse conjecturam facito, L. Amice. Parum enim absuit, quin, præ fermento, ipse *Tackenius* stultisaret. *Huc adeste ergò veritatis amatores, vos jucundâ & admiranda vestris oculis aspicietis, & manibus tractabitis, quæ abscons a, & occulta cura à sensibus & cognitione hactenus stetere: pag. 7. lin. 13.* Jucundum, sine dubio, & admirandum, ubi Medicus & Patiens pro stultitia duellant.

Hæc, tam dextera, curatio insensum mihi magis reddebat *Hippocratem Chymicum*. Unde non modò promissam salis viperini fixationem (quam, fanè, ignorabat) communicare distulit, sed etiam famam meam, ac honorem, incidit clanculum, pro viribus: salem etiam meum Viperinum, quem præparabam, & Collegialibus meis, dum Collegia ibidem celebrarem, exhibui, ac scripto communicavi, iteratò sprevit, & annihilavit; Patientes,

DD (suo

(suo stipatus Patriotarum satellitio) qui se curæ meæ committere gestiebant,
omni studio avertit; verbo denique, nihil petulantiæ prætermisit; ut meri-
tò sibi Gentilitium, quod habebat, symbolum inscribere posset: Sumus in
mundo. Interim mihi pro clypeo, & galea, fuit patientia & benedictio divi-
na, probè docto, quòd malevolorum insultûs nubecula sint, citò transitura.
Non tamen destiti, promissi memorem facere *Tackenium*; licet surdo fabu-
lam canerem.

Postremò, cùm *Hippocrates* noster *Chymicus* de Doctorali eminentia, gra-
du, & excellentia, rem consideraret exactiùs, ad eam adspirare cœpit, sed de-
terruit eum via, modus, & examen, quo ad hæc ascenditur. Minus enim erat ha-
bilis. Quare amicitiam denuò mecum instaurabat *Novus Veterator*, ac ea,
quæ sine numero mihi promiserat, multis verbis confirmabat, saltem in hoc
Doctoratûs tentamine masculè illi assisterem. Ego huic homini ex animo
omnia remisi, ac sinceram denuò familiaritatem cum eo colui. Unde, quid-
quid Librorum, Scriptorumq; ei defuit, subministravi; Examinis puncta tra-
didi, Objectiones, Casuum explicationes, resolutiones, modum Respon-
dendi, edocui; infinitas penè curationes, aut casûs, cum eo, repetitorio
more, tractavi; verbo denique, nihil eorum prætermisi, quæ ad consequen-
dam hanc dignitatem necessaria videbantur. Quo labore tantum effeci,
ut in æquilibrio eum servarem, dum per Pontem Doctorandus duceretur,
ne in præceps ageretur: & factus, seu creatus est Doctor. Habito gradu, pe-
perêre tandem aliquando montes, qui diu parturiebant, &, ut solet fieri, na-
tus est ridiculus mus: & *Tackenius* mihi salis Viperini volatilis, vel aliorum
salium volatilium, fixationem communicavit, nudè, tersè, sine glossa, am-
bagibus, allegoriis, ænigmate; (*acidum informat alcali*) verbo denique, suo mo-
re, fidelissimè, uti ajebat. Sic igitur doctrina sonabat:

Accipe, inquit, *salem volatilem Viperarum, communi modo paratum*, quê dissolve
in *Aquæ simplicis* f.q. nec plus, nec minus affundendo, saltem ut in liquorem dis-
solvi possit. Hunc liquorē salinum infunde phialæ longissimi colli, ut tres par-
tes maneant vacuæ; de super affunde *Olei Tartari destillati fœtidi*, ad altitudinem
unius digiti circiter; clausam phialam superiùs probè, ne quid exspirare possit,
in cineres colloca, & per mensem, vel sex septimanas, in calore moderato, sem-
per paulisper aucto, detine; & fixabitur sal volatilis, cùm caloris sicci beneficio,
tùm etiam olei tartari, quod prohibet, ac impedit, ejus ascensum. Tandem ex
phiala effusum salinum liquorem ab oleo separabis, filtrabis, vel clarificabis,
et ad siccitatem reduces. Quis non crederet, aliquid veritatis subesse specio-
so huic Processui; qui hujus doctrinæ priùs non fecisset periculum, aut meo
exemplo cautior esset redditus? Quis tàm amicis blandimentis non annue-
ret? Quis tàm nudis, sine allegoria & ænigmate, (non sine mendacio tamen)
verbis se ultrò non manciparet? Credidi ego, & deceptus sum, non obstan-
te, quòd jurejurando confirmaverit perjurus. Abii proindè Ego illicò, &
propriam, ad opus destinatum requisitam, fornacem, seu Athanorem, altâ
turri eminentem, fabricavi; quô carbonibus refertô, octo, vel decem, die-
bus continuis, uti & noctibus, æqualem, & moderatum, servabam calorem;
quem non solùm unô mense, aut sex septimanis, sed ultra tres menses, con-
stanter sic moderabar, ne meâ culpâ quid deficeret. Cùm verò, elapso ter-
tio mense, calorem studiô nonnihil augerem, ad experiundum, num alæ huic
avi volatili ligatæ forent; mox cum fastidio perspexi, quòd eadem, quæ priùs
volatilitas perduraret. Indignatus fraudes, & imposturam, rem novo *Hip-
pocr. Chymico* oretenus, non scriptis, communicavi, adjunctâ humana postu-
latione, ne me fallerer, & ex condicto in inanes expensas imponerer, atque
labores. Ipse verò (ut solet hoc hominum genus) jurando ac pejerando in-
stitit;

ftitit; non fore alium modum, quô fali huic volatilitas adimeretur, quàm hunc; non gravarer proindè, uno aut altero mense ignem continuare. Ego licet prudenti jam conjecturâ de fixatione hâc desperarem, satisfacere tamen volui *Tackenii* voto, ne quid occurreret, quod excusationis in medium afferre posset. Quare non unô tantùm mense, sed tribus, & medio adhuc, hunc laborem reassumpsi; sed, ut priùs, irrito & vano conatu, perdurante eâdem volatilitate, ut ante solebat; nisi quòd *Oleum Tartari*, naturâ suâ crassum, adhuc crassius deprehenderetur. De quo *Oleo Tartari* differit *Idiota*, & *ridiculus Chymiaster*, quòd in *saponem* degeneraverit. Sed quo fundamento, & artis terminis, loquatur tam abusivè *ridiculus* hic *Blatero* de sapone suo, *insulsus Saponarius*, judicent Viri sapientissimi, & plausûs dent Blateroni, ac mille cachinnos; quòd ignorat, impossibile esse, nec in rerum naturâ, ut ex Oleis destillatis, & salibus volatilibus, sapo conficiatur. Vah! quàm temulentum est hoc cerebrum; quàm hirsutum ingenium *novi Hippocratis!* An non vides, quòd sal volatilis illicò avolaret in prima sui coctura, nec habeat vim & naturam absterfivam: utietiam *Oleum* quoddam *destillatum* non habet eandem unctuositatem, prout *Olea expressa*. Non sunt imbuta *Olea destillata* sale terræ nitroso, prout *Olea expressa*; cujus beneficio cum alcalibus salibus congredi, misceri, ac uniri possint: nec sales volatiles sunt alcalia, aut vim ullam absterfivam habent; nec lixivium ex illis absterfivum parari, aut unctuositas, seu pingvedo, illis ablui potest. Quare sibi habeat, ac reservet, *rudis* hic *saponarius Philosophus* saponem ex Oleo Tartari fœtido destillato, & sale volatili quodam, paratum: hôc ipse se abluat, donec tot infames maculas abstergat & eluat, mente deinceps, & experientiâ, cultior. Hæc per parenthesin, de miro Hippocrate: vos autem risum teneatis, Amici.

Nunc cœptum institutum prosequor. Postquam igitur comperi, quòd trabale mendacium, & imposturam, eum hac fixatione, mihi *ridiculus Cinislo* affixisset; patientia læsa in furorem verti cœpit. Quare austerioribus verbis hunc amicum tractandum censui, quem similibus ferè alloquebar: Vides, *Dn. Kackeni* (jam verò *Tackeni*) quàm sis falsus Amicus; quàm nulla observes amicitiæ jura, & sacras leges; quàm ingratus sis mortalium; quàm iniquè tot in te collata officia, & mutua obsequia, rependas & observes. Parum tibi erat, famam incidere; exiguum & leve, palàm mentiri; nihil ducebas, fortunæ meæ, & progressibus insidiari; & postliminiò semper deterior redditus, meo damno, sudoribus meis, meisqꝫ expensis, experiri volebas, quod ignorabas; discere, quod nesciebas? Num scilicet sales volatiles sint per se fixandi, hoc dubitabas, hoc nunquam tentabas; interim nequitiosè me traducebas. Hæc Deo committo, reddet ipse ingratitudini tuæ paria, vindex à tergo Deus, *Tackeni*. Hæc dum ampliori exegesi tibi exaggerarem, quid excusationis occurrit; quid pro innocua fama tua attulisti? Da gloriam Deo, & edissere: buxo pallidior hæsitasti, deceptivos oculos demisisti, humeros attraxisti; verè juxta symbolum tuum dixisti: Sumus in mundo: &, Cur fecisti? Hæc est vera historia de Viperino sale. Sic me Deus amet.

Progrediamur ulteriùs, & Acta *Novatoris*, & *recentissimi Hippocratis*, disquiramus, quantoperè nimirum hoc suo sale Viperino, & ejusdem fixandi modo, non solùm Reformatorem, sed magnos etiam Principes, deluserit, ut suam celaret imposturam. Nam cùm fama fallax pervolaret de *Tackenio*, quam præsentia posteà minuit, & quamplurima, foris augusta, sed domi angusta, de *Ottone* nostro, apud Celsissimum Principem, Fridericù, Holsatiæ

Sleswicensem, per Præconem ejus, Virum quidem Nobilem, D. Moltichen, percrebuissent; ad hunc Principem exitus, & evocatus, se contulit: ubi cùm, peractis exiguis, uti sequitur, rebus, pro indole, & talentis, ferè nihil, dicto autem Celsissimo Principi, sapientissimo æquè, ac versatissimo Philosopho, & Chymico, nullam satisfactionem, in discursu, & opere ipso, dare potuisset; ad suum semper arcanorum complementum, salem scilicet Viperinum, confugit: cujus salis, tandem, fixandi præposterum modum Celsissimo dicto Principi, ut saltem aliquid scire, & fecisse, videretur, sub Rosa, & silentio, pro magno secreto, communicavit; & quidem sequenti formâ, & formalibus, ipsum nimirum processum, Germanico; usum verò, & dosin, Latino Idiomate expressum concredidit; prout ex proprio ejusdem Manuscripto, de verbo ad verbum, puncto ad punctû, fideliter hìc extracta & descripta sunt, uti sequuntur:

Salis Viperini præparandi modus:

Man nimt aufgetrucknete Vipern / zerstösset oder zerschneidet sie gröblicht / füllet damit eine Glaß-retorta, und distilliret / aus freyem Feur / in einen grossen Recipienten / Saltz / Oel / und Wasser. Hierauf geust man destillirt Regenwasser so viel / daß das Saltz darinn alles solviret werden kan: alsdann scheidet man das Oel / durch ein Fließpapier / davon. Zu diesem klaren Liquori salso, geust man / tropffenweise / soviel Spiritus Vitrioli, daß es nicht mehr aufsiedet: denn setzet man diesen Liquorem in gelinde wärme / so scheiden sich viel feces heraus; denn coaguliret / so bleibet das sal alcali volatile am boden / wie ein ander sal acidum fixum, in suo gradu, doch unrein / grau an farben / welches frequenti coagulatione & solutione aufs höchste gereiniget werden muß / biß es einem Demant gleich siehet. Dieses wird nun auf einem Marmor gerieben (nicht im metallischen mörsner) zu einem subtilen pulver: deñ thut man hinzu noch so viel gereinigtes salis alcali fixi (es sey nun sal Tiliæ, Coryli, oder Tartari, gilt gleich) und fängt aus dem Sand an gelind zu destilliren / in einen trucknen Recipienten / so gehet / mit gelindem Feur / das alcali volatile vorüber / scharffes geruchs / doch sonder gestanck: dessen ursach ist / weil das alcali fixum den spiritum acidum Vitrioli imbibiret; welchen zuvor das flüchtige alcali bey ihm verschlossen hielte.

Alcali volatilis Viperini fixandi modus:

Man nimt des salis volatilis 6. uncias, thut die in 15. untz Regenwasser / welches nicht distilliret / sondern durch reinen sand filtriret worden / setzet das / in einer wolvermachten phiol, ungefehr 3. monat / in eine aschen digestion, alsdenn lassen sich sehen als Silberblättlein / welches ein zeichen der fixität ist: dann coagulirt mans in gelinder wärme / und behält es in wolvermachten gläsern / daß keine lufft hinein kan / sonsten zergehet es / und fleucht wieder in sein Chaos. &c.

Virtus, Usus & Dosis, salis Viperini, meæ præparationis: &c.

Hujus medicamenti potentia non pariet illis admirationem, qui sciunt, plerumq; in natura, apud summum venenum, latere etiam medicinam efficacissimam, nam sigillum divinæ bonitatis in operatione & virtute aliquatenus exprimere videtur.

Sal fixum. *Utimur singulo manè jejuno ventriculo 2.3. vel 4 grana lambendo scilicet ut paulatim liquefiat, eò, quod lingua sit similis apertæ pelli, & mox succedens saliva, quæ medicamentosa deglutiatur, ita permeat totum corpus, confortans humidum radicale, quod juxta Hippocratem morborum est medicatrix, purificat sanguinem ab omnibus impuritatibus, unde varii morbi oriri solent, consumit & exsiccat fluxus capitis, bene senibus & pituitosis magnum est solamen. Tollit antiquam & recentem tussim, si*

quoties

*quoties infeſtat guſtetur, tranſit omnes venarum officinas; ac tandem, quia indigeſti-
bilis expellitur, per inſenſibilem tranſpirationem, in quo itinere quicquid præclarum* *Sal fixum,*
*hoc Arcanum attingit ſordium, diſſolvit ac ſecum rapit. Vide Baldum Anglum de Ad-
mirabili viperarum Natura.*

*In febribus intermittentibus omnibus (præmiſſis præmittendis, (propinetur in
in ipſa horula ante proxiſmum, in Decocto hordei, l. Cichorei, ſtomacho vacuo, ſu-
dorq́; proliciatur; repetatur Doſis (volatilis 4. 5. grana fixi dragma j. vel 60. grana)
3. vel 4. vicibus ſemper ante paroxiſmum affatim febres tollit.*

In continuis & aliis malignis porrigatur jejunò ſtomacho; & niſi per potum ejus *Fixum & volatile.*
actio interturbetur, plerumq́; unica vice optatui ſatisfacit.

*Inſtante paroxiſmo podagrico, cui ſemper febris Diaria præcedit, utimur vola-
tilis 20 grana, fixi 10. in aqua sva arthetica & ſudorem provocamus mirum quam ci-
tò combibit acidum humorem podagræ autorem & à proxiſmo præſervat.*

Uſus externus, ſalis volatilis.

*Hujus dragma una ſolvitur in aqua roſarum vel alia refrigerante uncia una &
applicetur actu frigida cum linteo ſubtili ſæpius repetita podagræ dolores ſedat ita in ore
detenta, confeſtim conſopit dentium dolores; niſi ſint eroſi.*

*Tria circiter grana ſalis volatilis in uncia ſemis aqua pluvia ſoluta atq; oculorum
angulis 3. quotidiè inſtillata, Horum omnium vitia potentiſſim. tollit.* *Sal volatile,*

*In Colica ℈j. plus minusq́; cum Cliſtere injecta dolorem miraculoſe levat, & al-
vum movet.*

*Summa omnibus in morbis magno cum fructu & ægrotorum ſolamine utiliter ad-
hiberi poſſumus.*

*Obturato vaſe cum cera quàm diligentiſſimè aſſervari debet; aliàs in liquorem
paulatim abit*

Ottho Tackeni D.

Ex hoc proceſſu, & manuſcripto, Lector amice, perſpice & agnoſce im-
pudicum *Tackenium*, quàm fraudulenter tanto cum Principe egerit, pa-
rùm ſollicitus: Reges & Principes longas habere manùs.

Si hunc Proceſſum examinemus exactè, atque primum, deſtillandi Vi-
perarum, modum, in Salem volatilem, Oleum fœtidum, & ſimilem Aquam;
communis is eſt, & tritus, coinciditq́; cum ſale Cornu cervi, & quibuscunque
aliis ſalibus volatilibus, ex animalibus eliciendis & deſtillandis, omnibus Phar-
macopœis, eorumq́; Tyronibus, notiſſimus. Si verò inſpiciamus ſecundum
laborem, ſaturationem nimirum ſalis volatilis Viperini, cum ſpiritu Vitrio-
li; hoc artificium à *Reformatore* habet, & mutuatus eſt: prout ex hiſtoriâ, paulò
ſuperiùs, patet. Et hoc eſt, quod olim ignorabat *Tackenius*, & adeò mirabatur,
cùm *Reformator* ipſi primùm revelaret, in hæc, ſuper illâ re, erumpenti ver-
ba: HOC NON PUTASSEM. Hoc eſt, inquam, quod in hoc ſuo libello
tot querimonias & vituperia ipſi expreſſit; hic nimirum ſal Viperinus, ſpiriti-
bus acidis ſaturatus, quem, ſpiritu contradictionis, & congentiâ inconſtan-
tiâ, mox ſalem Armoniacum, omnem ejus ſimilitudinem & proprietates ha-
bentem; mox ſalem vulgarem & communem, annexis compluribus ſarcaſmis
& vituperiis, nequiter culpat & vituperat, nec non *Reformatorem*, hujus Autho-
rem, (qui tamen dexteriori via, & methodo, ſpiritu nimirū ſaluberrimo, ſalis
hanc aliqualem fixationem, aut ſaturationē ſalis Viperini, obire docuit) multi-
plicatis conviciis taxat & ſuggillat. Interim hunc ipſum ſalem, aut ſalis hujus
volatilis imprægnationem, aut ſaturationem, ſpiritibus acidis obtinendam, in
terminis, tanto Principi, pro arcanorū arcano, ſuperciliosè concredidit, *alienis
plumis luxurians, Cornicula*. Sed ut, ignobilium ferarū ritu, omnia everteret, ob-
ſcuraq́;, & invia redderet; jubet, in hoc Proceſſu, ſalem Viperinum, ſpiritu Vi-
trioli ſaturatū, cum ſalis Coryli, Tiliæ, (ridete ſpecioſum conamē!) vel Tartari,

 dupla

duplâ quantitate unire, &, destillationis ope, ex arena, salem volatilē Viperinū denuò extrahere, acido spir. Vitrioli, cui colligatus erat, aut quo eum saturatus, sal Viperinus volatilis, cum sale Tartari in residuo manente. Sed heus, *mysteriose Chymice*, cur hunc laborē, saturationē nimirū salis Viperini, cum spir. Vitrioli suscepisti, si, hoc non obstante, sal volatilis Viperinus aliâ via, & methodo, fixari debet; prout ex processu constat? Dicis quidem, quòd sic sal volatilis Viperinus transeat, acuti odoris, sed absq; fœtore. At falsum asseris, *Tackeni*. Nam eundem servat odorem, & saporem acutum, urinosum, sal volatilis Viperinus, post suam saturationem, & reiteratam extractionem, beneficio salis Tartari, quem habuit priùs, per se legitimè destillatus, ab oleo fœtido, & aquâ, empyrevma spirante, separatus, ac pro debito per sublimationē rectificatus. Hanc meam doctrinam è propriis tuis eruo verbis, ac te simul convinco; dum, *in opusculo tuo*, asseris. quòd, si sal Viperinus *Reformatoris*, spiritu salis saturatus, cum sale Tartari fixo permistus, destilletur, idem sal Viperinus volatilis iterum transeat, ac priùs erat. Cur igitur Entia hic multiplicas, ambages quæris, labores fingis, Principem hunc Celsissimum deludis, ac, sciens volens, ab umbris majestatem tibi sollicitas? Sequitur igitur infallibili cōsequentia, quòd hic, fixandi salis volatilis Viperini, modus, Celsissimo Principi communicatus, cum eô coincidat & concordet, quē fraudulenter olim *Reformatori* obtrusisti, & quidem speciosâ magis metaphorâ, superaffusione nimirum Olei destillati Tartari, ne tam facili negotio fixando ascenderet. Ut sic, multiplici affectu in te collata beneficia unâ hâc compensares imposturâ. Hic enim Processus, quod falsus ac nugatori, sit, ipsâ Praxi & Experientiâ teste, nunc palàm cōfiteri cogeris; quem, pro vertigine tua, demens & hirsutum cerebrum tuum suggessit, ut incautos falleres, arcana à te sollicititantes callidè traduceres & arceres, &, ut i tritâ dicitur paræmiâ, *Capram simul salvares, & caules*. Ast infelici sidere navigationē instituisti, infausto asterismo vela votis & mendaciis tuis dedisti, incidisti in Scyllam, dùm Charybdim metuisti: non in socordem incidisti, & veternosum, aut in *Tackeniū* aliquem; cui illicò *omnia sunt operosa*; sed in Reformatorem, nullos labores fugientem, iisvé domabilem, imò sedulum & curiosum, vestigiis tuis (vulpecula) ritè inhærentem, concreditū & ementitū processum tuum, ad literam, longanimi patientiâ, non solùm trium, sed & septem, mensium spatio, elaborantem, ignis moderamine, ad fixationem hanc requisito, anxiè observato. Unde mirum non est, post tot scrutinia, & arcanas inquisitiones, palàm apparuisse, te *Orbis Impostorem* esse, & *nugacem Blateronem*, qui Principibus & Imis, Amicis & Extraneis, imponas, in fraudes natus, & ad fallendum educatus. Sed memento iterum, *Tackeni*, quæ ulteriùs, in opusculo hoc tuo, scribilles, nimirùm: *Te nunquā clariùs de sale tuo Viperino tractasse, aut clariora ulli revelasse, quàm hoc loco & Tractatu*. Sed quid, obsecro, crebrius; quid aliud doces in *antiquissimis salis* hujus *Viperini fundamentis*, novâ hyperbole, quàm: *Acidum informat alcali*? In hâc autem fraudibus abominabili, & falsâ, salis Viperini fixandi methodo *acidum* non *informat alcali*; sed solùm ais: salem volatilem Viperinum, aquâ solutum, fixari trium mensium spatio, in calore sicco cinerum detentum. Verùm hoc est, contra naturam salium volatilium, in praxi, falsum, & sesquipedale mendaciū: prout eventus *Reformatorem*, longâ & læsâ patientiâ, edocuit.

Sed iterum *acidum* maximè *informat alcali*, in hoc tuo Processu ridiculo, & falso, quando salem Viperinum volatilem spiritui Vitrioli jungis; &, sicut *Reformator*, id perfici Spiritu salis, docet, aliqualiter saltem, sed non totaliter, à fuga coërces. Hunc autem salem Viperarum, acidis spiritibus sociatum, tu toties exsibilas, & spernis, nil aliud esse, nisi salem communem; esse item salem Armoniacum, omnes ejus proprietates habentem, & complura similia scurrilia, contra *Reformatorem*, sustinens. Quod igitur, in hoc tuo Processu, *Falsator* semel statuis, & doces iteratò, in *alcalino opusculo tuo*, reprobare, & negare, nō te

pudet,

pudet. Sic omnia falsa, omnia vertiginosa sunt, & contradictoria. Quod enim jam ratum habes, mox, pro libidine & lubitu tuo, impudenter reprobas, & vituperas, totique mundo hisce imposturis illudis.

Ad quid, porrò, illa saturatio salis Viperini volatilis cum spiritu Vitrioli? Dic, amabo! Si salem volatilem Viperinum, beneficio salis Tartari, aut Coryli, vel Tiliæ (ridete) iterum liberas, volatilitati pristinæ iterum restituis, pro verâ, uti putas, & ultimata fixatione, trium mensium spatio? Idem enim sal volatilis Viperinus, eâdem volatilitate; odore & sapore acuto, urinoso, elicitur, qui antea erat, ante ejus saturationem. Nihil enim hæc saturatio cum spiritibus acidis, & iterata salis extractio, conferre potest ad hanc fraudulentam & imaginariam tuam salis Viperini fixationem; etiamsi per integrum annum in hoc calore detineres. At voluisti fortè, per hanc salis Viperini volatilis saturationem cum spiritu Vitrioli, & extractionem ejus, beneficio salis Tartari, salem Viperinum puriorem reddere? Hoc autem leviori negotio, unicâ rectificatione, aut repetitâ sublimatione, in phiala, dextraque separatione ab oleo suo fœtido, fieri potest. Non igitur hâc saturatione cum spiritu Vitrioli, & iteratâ separatione cum sale Tartari, Tiliæ, aut Coryli, egebat. Vides igitur, fraudulente Vir, & callide negotiator, *Tackenii*, quantum emolumenti imposturæ tuæ, & præmeditata mendacia, trabalesque hyperbolæ, cùm mihi, tùm celsissimo Principi, prolatæ, per Processûs decursum, quò deliria tua, & insomnia, nobis affricare tentasti, accersiverint, risum, nimirû, & cachinnos, quibus Te universus Literatus Orbis prosequitur, & in futurum comitabitur. Et verò, quod stipendii genus, *Tackeni*, quod encomion, & fidem, à Celsissimo Principe retulisti, per benè merita tua, & adulterini Processûs communicationem? Edissere, quod est vero simile. Quantum non molitus es, ut D. *Wenglerum*, Virum probum & expertum, p. t. laborantis munere, apud Celsissimum Principem, fungentem, subrueres, & Laboratorio exturbares? Quot scommatibus hunc Virum, & convitiis, in Convivio quodam tractasti, justâ Principis indignatione. Acheronta denique movisti, ut in Laboratorium Te insinuares, suffragia undique collegisti, arcanissima quæque promisisti, novâ fraude, & audaciâ, per Præconem tuum, Dn. à Molcichen, Celsissimo Principi. At pro reverentiâ tua exauditus non es; Sophistam jam dum te novit Celsissimus Princeps, imposturas expertus, fraudes tuas indignatus est. Tàm gratus accidisti, ut etiam Laboratorium tibi præclusum fuerit, hospiti importuno, à quo, ut se Aula expediret maturiùs, gratiosè dimissus es, omnium unanimi voto. Sed, velut Regulus, & Stellio, Aulas iterum ambivisti, novos Tibi conciliasti fucos, alienâ infamiâ fidem, Philosophi nomen, Chymici prærogativas, comparare tentasti, & famosam illam Epistolam, *de Liquore famoso Alcahest*, meditatus es; sed revertente vindictâ in caput tuum, & in propriam infamiam redundante scelere. Unde enim gratiam Celsissimi Principis tibi promiseras, indignationem tibi, & adversum vultum, conciliasti: sic semper *consilium malum consultori pessimum*. Hæc autem, quæ adduco, vera esse, gratiâ tanti Principis nimirum te excidisse, *Tackeni*, audi Literas Celsissimi hujus Principis, Italiam versus missas: quas invenies impressas in *Vindiciis Celeberrimi Viri*, *Helvici Ditterici, Archiatri Elector. Brandeburgici, pag. 25.* quæ ita sonant:

Fridericus, Dei Gratia, Hæres Norvvegiæ,
Dux Slesvici Holsatiæ.

Salutem & Clementiam nostram, singulariter Nobis dilecte ac fidelis Consiliarii. De D. Ottone Tackenio, quæ non debitâ submissione nobis relata sunt, tibi non potuimus

mus non hisce significare: quippe qui non veretur quorundam ministrorum nostrorum, interq; eos præcipue D. Helvetii Dieterici, famam atq; existimationem illibatam variis calumniis injuriosisq; chartis sugillare; eâ maxime de causâ, quòd illum hâc transmissæ literæ de Alcahest publici juris sint factæ. Verum, cùm non appareat, quâ de causâ tam moleste ferat istarum editionem, quam ipse per literas suas, uti clarè ex iis constat, sæpè expetiit; inclementi animo illius minimè licitam propositam acceperimus, non intermissuri, ministros nostros in justa causa tueri ac defendere. Interea loci tibi hoc demandamus, ut certò quodam in loco D. Tackenium convenias, aut, si forte ille nimis dissitus sit, per literas illicita illius ausa illi proponas, & admoneas hominem, ne pergat vel publice vel privatim ita calumniari, ac maledicere: alioquin commonitione, ni desinat; Nos aliis mediis, ipsi forte minus proficuis, contra illum usuros. Hâc in re implebitur Clementissima nostra voluntas, quâ ipsi & Nos tibi manemus clementissime addicti. Dabantur in Arce nostra Gottorpii: Die 25. Octob. Anno 1652.

Fridericus.

Inscriptio.

Honesto nostro Consiliario, & Dilectissimi Filii nostri Aulæ-Magistro, singulariter Nobis dilecto ac fideli, Levino Nicolao à Moltichen.

HÆc sunt, *Tackeni*, illustres æræ, & famosa monumenta, nova & vetera acta tua, quæ graphycè te describunt. Mi *Tackeni!* non est tàm efficax probatio, & demonstratio, quàm ubi quis propriis convincitur verbis; prout iteratò tibi, per decursum, accidit. Quis igitur succenseat Magno Viro, *Helvetio Dieterico*, in commendationem præfatæ tuæ Epistolæ, *de famoso liquore Alcahest*, commentanti, dum ait: *Philosophus mansisses, si tacuisses, TACKENI!* Sed multa invanum, & maledicus, garriebas, ut loquela te manifestum faceret. Sic iterum inquit: *TACENUS si esses, tacuisses fortè; sed quia TACKENUS es, garrire tuam ineptiam & ignorantiam, aliorum verò aptitudinem atq; scientiam Theonino tuo dente rodere, digitoq; ineptissimo tangere maluisti.* Quid verius his dici potest? *pag. 24 Vindic. Helvv. Dieter.*

Amplius aliquid dicam, & quod experientia propria mihi suggessit; ut *ex magno experimentorum & observationum cumulo* Hippocratis Chymici, ut ipse, *pag. 5. lin. 23.* loquitur, nonnihil eruerem. Dum adhuc Patavii noster *Hippocrates Chymicus* floreret, monstravit is quibusdam doctissimis Studiosis, præcipue verò Excellentissimo *Sennerto*, singulari virtute ac doctrinâ prædito Viro, materiam *Talco* similem, in aprico verò, seu aëre, resolubilem in liquorem, & aquam velut viscosam, quasi genuinum & naturale *Talcum* fuisset; pro quo etiam venditabat. Hujus mihi copia facta fuit à Doctissimo *Sennerto*, nec aliud & mihi videbatur, quàm verum *Talcum*. Et, ut verum fatear, ego, & complures, rem hanc haud parum appretiavimus; & secreti loco habebamus, *Talcum*, rem fixissimam, ita resolvi posse, redundante gloriâ & famâ in authorem, *Hippocr. Chymicum*, qui hos fumos etiam libenter odorabatur. Accidit autem, in continuis laboribus irrequieto me, & indefesso, nec non in scrutinio naturæ occupato, dum, ita forte serente, ex Tartaro varios instituissem labores, & Vini principia segregata ac purificata redunire tentassem, ut ignis, substratus cuidam Alembico, in arenâ locato, paulò violentiùs, me absente, adurgeretur. Domum redux, materiam, in Alembico contentam, ad instar oleosi liquoris, liquatam, sine fumo, absque strepitu, deprehendi. Rem miratus, illicò suppositum ignem removi, ac, omnia ut paulatim frigescerent, procuravi. Excepto postmodum Alembico vitreo, massam in eo contentam, quæ argenti splendorem, vel argentum fusum, æmula-

mulabatur, denuò aliquo liquore dissolvere nolebam. Fractâ proinde cucurbitâ vitreâ, massam integram eximebam; quâ per medium & frustulatim divisâ, terra illa foliata, (de qua obscurè saltem noster *Hippocrates Chymicus*, in hoc Opusculo, & eaute, loquitur) uno verbo, *Talcum* hoc *artificiale*, at quod pro *Talco resolubili* Tackenii hactenus Ego, & plurimi Doctissimi Viri studiosi, tenebamus, sic ab eo persvasi, in conspectum venit. Super hac re gravisus sum, non, quòd magna adeptus fuerim, sed quòd veritas mihi elucescere cœperit, quam etiam Dnn.Studiosis revelare possem; quâ nimirum ratione dictum *artificiale Talcum*, non *verum* sit *Talcum*, ut neque *ex Talco*, sed ex *Vino*, *sal essentialis*. Quo cognito, nonnihil denuò Icaro, & *novo Hippocrati*, cereæ ventorum alæ, & fama, labascere visæ; Zwelferus verò in sublime magis ferebatur. Interim dictus *Hippocrates novus*, nescio quibus negotiis stimulatus, Venetiis, jam quò se contulerat, ibique eo tempore degebat, Patavium rediit, ac me invisere dignatus est: quem denuò, sine supercilio, humaniter excepi. Venit autem aptissimè *Lupus in fabula*, eò nimirum tempore, ac horâ, quâ hunc salem tractabam, ac manibus adhuc continebam. Quare spectandum ei exhibui hoc *Talcum*, verbis sequentibus: Nostine, Dne. Doctor *Tackeni*, quid sibi hoc velit? Ille è contra, paucis verbis, ait: Si scis benè, tacebis. Ex me, replicabam, & mea experientiâ, non informatione tuâ, habeo. Aliud enim non animadvertebam â dicto *Hippocrate Chymico*, quotiescunque ipsum conveneram, nisi quòd continuus esset, in destillando aceto Vini: ac etiam salem Armoniacum, & Tartarum, ejusque salem, sine fine tractaret: quia hi erant *mollisculi casei* Tackenii; quemadmodum ipse loquitur. His pauculis, inter nos, verbis fusis, levior uno secreto, *Hippocrates novus*, mysteria portans Venetias denuò concessit. Ego verò hunc salem essentialem ulteriùs elaboravi; addendo illi artificiosè salem Viperinum volatilem, ut ulteriùs essentificaretur, ac odorem quasi virtutis ab eo sale mutuaretur; quem etiam haud exiguis viribus dotatum reperi, in resolvendis & aperiendis obstructionibus, abstergendis & attenuandis crassis viscosisque humoribus, tanquam digestivum universale, antipodagricum & antihypochondriacum nobile remedium: adeò, ut et virtutibus, & efficacia, nec non externâ specie, tanquam ovum Ovo, sali Viperino *Hippocratis* nostri *Chymici*, hic sal essentialis simillimus sit. Nolim tamen ego tanto Viro, *Hippocrati*, aliquid derogare, aut famæ ejus famosissimæ quidvis officere. Ipse secum deliberet, an veritati consona sint, ac ipse sibi conscius eorum, quæ Doctissimi & Celeberrimi Viri, de *Impostura* hujus *salis Viperini Tackeniani*, publicè impressis Epistolis, sensêre & vulgavêre: inter quos est D.D. Glassius, in hunc modum scribens: *Porrò Tackenii Epistola ad nos non pervenit, nec quicquam mihi de hoc homine innotuit, nisi quod ex quorundam literis, & fama salis Viperini venalis, habeo, quod apud Aromatarios Vestros prostat, & ante biennium Langermannus Vester mihi Lipsiæ, sed sigillo Tackeniano munitum, monstravit: cujus aliquot uncias cùm Illustris Bara Rutenus nuper Venetiis adferri curasset, mihiq; copiam ejusdem faceret; primò statim intuitu, & gustu, deprehendi, esse illud medicamentum, quod D. D. Fabricius Bartholetus, Medicus & Professor Mantuanus, p. m. ante triginta ferè annos, mecum communicavit: proximè enim accedit ad vires Salis Tartari volatilis*, Viperini autem ne tantillum quidem continet. *Calumnias, & contumelias, quas, scribis, ab hoc homine tibi illatas, ut æquo fortiq; animo perferas, velim. Neque enim splendori tuo ullam inde labem, aut maculam, adspergi posse, mecum omnes, qui te norunt, VIRI BONI, æstimabunt. Quis*

allatranti cani, Vir prudens, oblatrabit unquam, aut asino calcitranti recalcitrabit? Hisce vale, amicorum optime, & me amare perge. Dabam Gotæ, XXVII. Decembris, M DC LIV.

T. Balthasar Glassius D.

Inscriptio:

Nobili, Clarissimo Excellentissimoq; Viro, Dn. Helvico Dieterico, U. Med Doctori, Archiatro Electorali Brandenburgico, Amico meo Veteri;

Hamburgi.

PLurimas, hujus tenoris, Epistolas hîc annectere possem, Clarissim. Medicorum; verùm, ne Apologia hæc, vi extorta, limites suos, ac dimensionem, excedat, vela contraho. Ex quibus omnibus, Corollarii loco, tamen & hoc notandū, quantopere *novo* huic *Hippocrati* negotium hoc displicuerit, quòd *Reformator*, nullâ spe lucri, aut proprii emolumenti, secretum hoc communis juris nonnihil fecit, contra aphorismum Tackenianum, in terminis docentem: Secreta non esse revelanda, nisi sub involucris & allegoriis; quò faciliùs quæstui, & insatiabili lucro, subservirent. Tam enim avaro deest, quod habet, quàm quod non habet. Accedit secundò & alterum, quod rabiem hujus *novelli Hippocratis* exasperat; nimirum, quòd *Reformator, in suis Animadversionibus, pag. 277. editionis Noricæ*, scripsit: *aliam non esse, salis Viperini extrahendi, & fixandi, viam: &, licet plurimi de secretioribus modis multum glorientur: impedire tamen fucum, & imposturam, quò minùs istos ulli ingenuè communicare, & publici juris facere, audeant, ne ex postfacto usura & dolus elucescant.* Et hic erat Achilles, quo omnia *Hippocratis* argumenta expugnaveram. His machinis corruit & contabuit *Zoilus*. Cor enim sauciaveram ei, & vitalia, dum has fraudes nonnihil saltem detexi. Et verò, si, quod à parte rei est, edisseram, non militabat hic textus Animadversionum mearum contra Tackenium; cùm hæc impostura, & salis Viperini adulteratio, longè ante *Hippocratis Chymici* ætatem, in usu fuerit, & perpetrata: uti & in *meis* dictis *Animadversionibus, pag. 275.* & paulò antè, demonstravi; quòd nimirum hic subreptitius Viperinus sal, ante annos triginta, & ultra, multis Magnatibus Viennæ, & alibi, oblatus sit; cujus technas & imposturas illo tempore revelavi. Cur autem *Tackenius* his læsus sit, & succenseat *Reformatori*, aliam caussam nescio, nisi quòd *Veritas odium parit:* ac quia sibi hoc vulnus, & ignominiam, appropriavit ultrò, ipse viderit. Forsan *culpa redarguit ipsum*: juxta tritum illud Teutonicum: Wann man einen brügel unter die hund wirfft/so schreyet nur der allein/ welchen man getroffen. Et quanquam hanc Viperam non irritaverim, neque ullibi vel jota extet, quò contra eum quicquam scripserim: usque adeò nihilominus virus suum in me revomuit, ut vix calumniæ & injuriæ ipsi sufficientes suppetant, quibus me falsò aspergat. Quid mirum igitur, si & patientiâ meâ, tot toties ab ipso læsâ, in furorem tandem versâ, vim vi, injurias injuriis, & calumnias calumniis, retudi, ac vindictam sumpsi. Sed nec artis, nec ingenii est, sarcasmos, & mille scommata meditari: in quibus tamen tota *Novi-Hippocratis*, & *Pseudoscriptoris* mercenarii, ars ac talentum hactenus occupatum est; ut, jure meritissimo, ejus doctrinam Hippocraticam fasciculum calumniarum, & convitiorum

epito-

epitomen, insignire possim. Et licet à Viris doctis severa monita acceperit, ne calumniosæ linguæ in tantum fræna, & habenas laxaret; prout in quadam Epistola ipsius *Echo* manifestum fit; nec non in sua *Epistola*, quam, Parænesis instar, Opusculo suo præfixit, iteratò promittat, ab injuriis & convitiis labia sua velle vindicare: pejora tamen prioribus præstitit, mendaciaq; & calumnias multiplicavit. Quas tamen, quantas quantas nunc effutit, omnes & singulas in finum nequissimum ejus retorqueo. Nutriat ac custodiat eas *callidissimus Veterator*, & *tantorum scelerum Pater*. Narrat præterea exemplum, æmulatione dignum; *Calumniator* hic, in *Dedicatoria* hujus Opusculi: quòd nimirum Celsissimo Principi Brunsvicensi Epistola quædam fuerit oblata, quâ, sine dubio, condignæ *Tackenii* laudes, & elogia meritissima graphyeè descripta sint; Principem tamen indignatum huic fuisse, asserit. Cur igitur tu, *Hippocrates novelle*, cur tu, *rustica progenies, nescis habere modum?* Cur à sangvine hoc nobili mores civiles & illustres non hausisti? Cur non dedignaris calumnias; cùm videas, Principum & Regum esse, suum cuique honorem tribuere, & famam ampliare? Sed animum despondeo, quòd possis & tu arbor esse,

Seris factura nepotibus umbram.

Nam, ut Tullius, pro Publio, inquit: *qui semel Scurra, nunquam Pater familias.* Mirumque foret, fortiter ac laudabiliter aliquid dici posse, ab homine mollitiem professo: teste Seneca, *Epist. 53.* Tu in Mephyti tua, & lingvæ spurcitiis, consenesces & contabesces: *consvetudo* enim *altera natura.* Perge igitur, Herostrati imitator, ac strenue æmulator, succende Orbis miracula, dirue Augusta Dianæ Ephesiæ Templa, ut famam & æternam gloriam his meritis consequâre. Et quid evertis aliud, dum hominem proterere studes, quàm miraculum miraculorum Tavmaturgi DEI; attestante hoc totâ Philosophorum turba? Quid aliud homo, nisi templum DEI; teste doctore Gentium, Paulo? Pergeigitur, quò te tua conviliandi libido trahit, quò te citat: neque dubita, quin paribus præmiabere muneribus; quibus sacrilegus olim, Herostratus, donatus fuit; qui ejus gesta & hortamenta strenuè sectaris: per scelera nimirum famam aucupando. Olim, Herostrati nomen proferre, aut Annalibus inserere, pœnâ capitis cautum erat: cave, ne & tuum nomen de libro vitæ deleatur. Detractores enim DEO exosi.

Ad textum *Tackenianum* pedem refero, in quo iterum contra Reformatorem furit ac stridet, &, pro impostura suæ tegumento, fingit, impostores in causa esse, quò minus salem Viperarum ulli ingenuè communicare audeat; suorum denuò & propositi, & verborum, immemor, quibus, in Procemio, & Opusculi decursu, iteratò pollicitus fuit, *novissimi salis Viperini antiquissima fundamenta* publici juris velle facere: cùm tamen in Tractatu de eo ne quidem somniarit. *Pag.* igitur *4. lin. 6.* sic ait: *Nam quicquid medicos olim, laboris amantes illustres reddidit, illud ipsum impostores dolosè adulterant; hos timuit meus Hippocrates, ea de causa; medicamentum antipestilentiale, quo cum divinos sibi acquisivit honores, subticuit.* Mira iterum & arcana scilicet tractat noster *novellus Hippocrates.* Notate, Viri Illustres & Sapientissimi, ut se iterum hic malus Genius in Angelum lucis transfigurat; hic Proteus differentes assumit ideas. Est enim consvetum ignobili huic sectæ, ut, qvùm propriis diffidant virtutibus, aliena arripiant merita. Sic *novus* noster *Chymiæ Præses* Divini senis se cohonestat prærogativis, cùm eum *Suum Hippocratem* vocat, societatis, & Duum-Viratûs jure; dumque suam meus *Tackenius* magni Coi doctrinæ per omnia conformem esse, ac familiarem; putat: cùm tamen omnibus pateat, quòd ex Hippocrate parum, aut nihil, intelligat hæc *Simia*, omnia æmulans, quia tam absurdè textûs Hippocratis citat;

& ferè ex ſolo libro 1. de diæta, tam ineptè, inſulsè, & inappoſitè applicat ſuo propoſito, ut ridere ſit potiùs hominis ludicros conatus, quàm indignari. Et hic tamen Hippocratem familiarem ſuum & aſſeclam vocat. Non, *Tackeni*, non! Magnum inter te, & Hippocratem, intercedit Chaos; ac tantum ab Hippocrate diſtas, quantum mulus ab Equo, aut Lux à tenebris. Quanquam videamus, quâ ratione etiam illos, quos Suos vocat, tractare ſolitus ſit, homo, dum vix tria verba, vix illud, *meus Hippocrates*, abſolverat, &, ecce! jam immane figmentum ac mendacium Hippocrati affingit; dum eum invidiæ arguit, virum charitate tam præfulgidum; & medicamentum antipeſtilentiale, quo divinos, in Græcia, nactus honores, ſubticuiſſe, aſſerit. Mentiris, *Tackeni*. (aptius mihi non occurrit verbum) Mentiris, eum ſubticuiſſe hanc Panacæam: alia erant illa ſæcula, homines melioris frugi; non celabant remedia & experientias, ſed publicè, Anathematis loco, ad aras & delubra ſuſpendebant, adjectâ fusâ, clarâ, & dilucidâ inſcriptione, quô, ac quali remedii genere Dii propitii priſtinam huic vel illi ſanitatem indulſerint. Non erat illius ævi mos, nec audiebatur illud *Impoſtoris*: Si ſcis; benè tacebis. Minimè: ſed, ſi neſcis, benè informabo, fideliter communicabo, charitatem exhibebo. Ita, mi *Zoile*, procedebat Antiquitas. Deinde non legiſti, ex Præceptore tuo magno, Helmontio, *Tackeni*, quæ ſcribit in *Tumulo Peſtis*? Nonne clarè Hippocratis Coi remedia Antipeſtilentialia tradit, ac demonſtrat, quàm ſimplicibus, quàm obviis remediis, quàm paratu facillimis, mira, incredibilia, divina egerit, ad invidiam & confuſionem ſecretorum alcalium, noviſſimi Salis Viperini, molliculorum caſeorum *novi Hippocratis*, & plurium quisquiliarum *Tackenii*: quæ aliud non ſunt, quàm confuſum Chaos, ſimplicium ac efficacium pharmacorum interitus, Medici & Ægrorum opprobrium atque excidium. Nihil igitur timuit tuus Hippocrates, quin Panacæam ſuam nobis revelaret, niſi te forſan, & plures, hujus farinæ, pyratas, ac prædones ſecretorum, qui omnia abſcondunt, omnia publica bona privato ſuo quæſtu ſuffurantur, & luci eripiunt, *nequiſſimi Tenebriones*, quô feliciùs genio ſuo ac lucro indulgere queant.

Porrò, *Paracelſum timuiſſe Impoſtores*, *lin. 4. pag. 17. habet*, *quò minùs ſua ſecreta nobis communicarit: &c. qui inſanabilia corporis contagia, mirificâ arte ſuſtulit, ut ſonat Epitaphium; quod Salisburgi in Noſocomio: &c.*

Advertis denuò, *Tackeni*, quòd calidum & frigidum uno ore & buccâ effles? Quòd vera & falſa audacter miſceas? An non occurrit tibi ampliùs, quòd, multorum ſecretorum conſcium, Theophraſtum acriter ſuggillaveris, quòd plurima hyperbolica ſcripſerit? & hîc denuò, ut tuæ nequitiæ larvam, & velamen, indueres, quaſi & tu mirificâ arte multa curare noſſes, & ſecreta, ſeu myſteria, tot nimirum onera, portares, quæ nulli revelanda, more Hippocratis, & Paracelſi, eum collaudas: *ut ſonat ejus Epitaphium Salisburgi: &c.* Hoc ipſum poſthumum elogium Venerandi Præſulis, quod piis Theophraſti manibus poſuit, eſt argumentum contra te detractorem; ut meliora de hoc Viro ſentias impoſterum, & mortuis parcas: quod & Pagani obſervarunt. Tu quidem Elogia, & Epitaphia, anteactæ laudabili vitæ perpetua monumenta, parùm obſervas: quanquam, ut ſuprà notavi, jam tibi vivo Epitaphium inſcripſerint totius Europæ Univerſitates, & doctiſſimi Viri, vitæ anteactæ, & moribus, conforme. Et, niſi melior evadas, metuo, ne, poſt funera tua, generoſus, olim, Stephani, Regis Poloniæ, Eqvus, cui Epicedion, & Rhythmos, compoſuit Doctiſſimus Vir, *Daniel Hermannus*, ultimo verſu,

Huic ſtatua erecta eſt monimentum teſtis equini:

ne, inquam, Regis Equus laudabilius mereatur Epitaphium: aut Xantippi Canis, quem in Promontorio sepelivit, locumque Cynossema, seu Canis monumentum, appellavit, splendidius obtineat Elogium, quàm tibi hactenus promeritus es vivendo & calumniando. Lege de hoc Epitaphio Philipp. Camerarium, *Centur. 1. cap. 21.* ubi versûs prædictos citat.

Lazarum Riverium nostris temporibus timuisse imposturam, unde suum Febrifugum sub metaphora ediderit, falsum est. Nam plurimis amicis, & familiaribus, illud concredidit, nec impostura prohibuit, quò minùs ulli mortalium ingenuè communicaret: sed palam quòd non impresserit, Harpyias, rapaces, impostores, secretorum falsarios, Te demum, *Tackeni*, timuit. Neque enim tu, caseum tuum molliculum in foro divendi, hactenus voluisti, nec ulli mortalium unquam communicare. Quid times? Cur *Riverius* sua communis juris, & omnibus palam facere debuisset, qui majora possedit? Verùm Oedipus es, & sagacissimus Molossus, qui à longè olfacis & odoraris omnia; prout in *Opusculo tuo* nobis imponis: & Febrifugum illud Riverii indigitare attentas; cujus tibi copia tamen non fuit hactenus.

Procedit *novissimus Hippocrates*, & ait, *prudentissimè Helmontium abscondisse liquorem Alkahest, qui tamen ab impostoribus tutus non sit, quin pro eo, à reformatore acetum substituatur.* Heus, sodes, *Tackeni*, nondum dextrè mentiri didicisti. Nam *mendacem oportet esse memorem*: in quo puncto tu cespitas, & deficis. Recordare, & memento tui, *falsissime Hippocrates*, qui hîc Helmontium laudas & extollis, quòd absconderit secretum maximum, & liquorem Alkahest; & Libello tuo, seu *Epistola, de famoso liquore Alcahest*, hunc Virum circumvenis, cavillandoque multis conviiiis incessis; ejus secretum, scilicet hunc dictum liquorem, Non ens, (quod idem, ac Chimæra & res in concavo Lunæ est) appellando. Verba tua formalia denuò subjungo: *facilè*, inquis, *credulus Helmontius, qua scripsit non intellexit. Verum non deprehendi quod scripsit Helmontius de sa's Spiritus Vini. Neque hoc verum est quod Helmont scribit, quod spiritus seu Oleum Vitrioli attactu Mercurii degeneret in alumen* (& hoc tamen iterum verum esse, asseris ipse, in *fine hujus libelli.*) *Plurima in Helmontio cum animi aversione, ad nauseam usque examinavi, ubique perspexi, quòd, insomniis, citra experientiam, nimiam fidem adscripsit.* Ex his tuis propriis verbis ipse conspicis, *Tackeni*, quàm iniqvus Thraso sis, homo versipellis & inconstans, monstrum humanæ conversationis; quòd eum, quem atque in cœlum paulò antè extulisti, secundum vertiginem tuam, ad Ima, & Tartara, illicò præcipitare studes. Quæ de Aceto, quod Reformator, loco Alkahest, substituerit, superiùs finxisti, alteri occasioni reservo decidendum; in eum nimirum locum rejiciendo, ubi pluribus mendaciis tuis, de spiritu Veneris, satisfacturus sum.

Audiamus ulteriùs nostrum *recens inauguratum Hippocratem*, in pompa procedentem, *pag. 5. lin. 15. Unde non sine causa timidulus, ne præ torpore, & ignavia mea ad impostorum manus dimanaret, abscondi hactenus quod medicum nobilitat, & præcipue, ne dignus atque indignus eandem subiret sortem importuna autem reformatoris efflagitatio (pharm. p. 437.) efficit, ut ex magno experimentorum & observationum mearum tumulo ex cerperem, qua (ut dicitur) mihi canerem, in que meum ipsius usum destinaram; ad publicam utilitatem nunc profero.* Et iterum, *pag. 7. lin. 12. Huc ergo adeste veritatis amatores, vos admiranda & jucunda vestris oculis aspicietis, & manibus tractabitis, qua abscons a, & occulta à sensibus & cognitione hactenus steterc.*

Quæ causa, quòd, timidulus, (*nequiculus*, dicere debebas) absconderis hactenus, quæ Medicum nobilitant, *Tackeni?* Ut quid lucem fugiebat fœtus tuus, si Solaris, si Aquilinus fuit? Ut quid abscondebas, si proprius erat, & non

furtivus? Ut quid timidulus trepidabas, (homo cæteroquin non tam audax, quàm temerarius) & umbras somniabas, nisi quia fugit impius, nemine persequente? Abscondisti, fateor, hactenus, quæ Medicum nobilitant, utpotè, homo facinorosus, opprobrium Medicorum, & ludibrium Artis nostræ; in quo nihil honestum & justum, nihil decens, emicat. Non scientiam, & Medici redhonestamentum, sed scelera & portenta, ac iniquas calumnias, & injurias tuas abscondere debebas, quibus toti hactenus Europæ prodigio simul, & scandalo, exitisti. Te, timere, peccantem, non vulgi judicia addecebat, sed inexhaustæ scientiæ tuæ æmulatores. Sed pergit φιλόλογος, & carpendi cupidus, *Hippocrates noster: importuna reformatoris efflagitatio effecit, ut ex magno experimentorum & observationum mearum cumulo excerperem quæ mihi cancrem*, &c. Videte nunc, paulò antè timidulum, quàm audacter, quàm sine fronte & mente fingat, quàm avidè rumores ac titulos aucupetur! *Reformator* (qui semper tibi ungvis in ulcere) hæc tibi secreta (è pumice aquam) expressit? *Reformatoris* importuna efflagitatio, & armatæ preces, arcana tua impetrarunt? Mentiris, *inique Tenebrio*. Sed superbia tua, ambitio, doles, & mille fraudes, has tibi pagellas, & furtivum Opusculum tuum extorsêre: videri, eminere, digitò monstrari, cupiebas, *gloriosus Thraso*, & *Nugator*, qui portenta Medicinæ, & inexhaustas scientiæ abyssos, revelare promittis: cùm tamen ne vestigia eorum, quæ magnificè & superciliosè jactas, invenerim; dum unâ nocte omnia *novissimi salu Viperini tui antiquissima fundamenta* sedulus scrutatus sum: ut proindè hoc compendium tuum, seu novum Hippocratem, evulgatum, *ex magno experimentorum & observationum tuarum cumulo depromptum*, aliter definire nequeam, quàm quòd sit mixtum quoddam, cujus elementa sunt arcana furta, ex Helmontio passim, & Libavio, deprompta; cujus materia prima, detractiones & scurrilia convitia; cujus forma, superbia; cujus unio, mendacia & mille hyperboles. His tamen non officientibus, fateor & meam imbecillitatem; quòd hæc tam magnifica, novi Hippocratis, promissa & mihi vellicârint aures, nec non avidum & promptum ad legendum reddiderint, donec unica mihi nox consilium dedit, ac montes parturientes glirem enixi sunt. *Reformator* verò, dum nugas, quisquilias, & pueriles conatûs, novi Æsculapii pervolvit, tunc, splene toto, in sinum suum ridens, vulgarem Italorum paræmiam secum obmurmurabat: Troppo fumo, poco rosto; & illud vetustum, Latinorum:

Qui captat risûs hominum, famamque dicacis,
fingere qui non visa potest, ———
——— hic niger est, hunc tu, Romane, caveto.

Et, ne nos hæc fallat opinio, *Amice Lector*, transeamus ad arcanissima *Tackenii* secreta, *ad cumulum experimentorum & observationum*, ac, utrum verbis nostris, & conceptibus, acta novi Hippocratis respondeant, perscrutemur. *Huc ergò adeste veritatis amatores, vos admiranda & jucunda vestris oculis aspicietis*. Venite, sed risum cohibete, Amici; venite ad fabulas; spectate histrionem; audite mendacia & apologastrum: venite, properate; jam enim Theatrum panditur, & Scena secunda.

CAPUT

Caput II. Tackenii.

Qui nimium properat, seriùs absolvit.

PRocede pompa, festina; sed lentè. Omnis, profectò, mihi indignatio, *Tackeni*, & justus furor, deferbuit; & vix plura risus effari indulgebat, hoc festivo lecto titulo. Neque me sic Apuleji, de Asino aureo, Commentum, nec Alcinoi Apologus, nec Sinesii, Calvitii laus delectabat, quantum hæc connexio, & Caput, demulcebat. Sed ad seria magis nos componamus. *Reformator incipit*, ait Tackenius, *elato supercilio. Nunc ait*; (a) *nos convertimus, ad examinandum salem Theriacalem antiquorum, cujus præparatio tam infantilis & absurda est, ut nullibi veterum simplicitas dilucidius, atq; in illa appareat &c. & paulo post: animalia duntaxat gaudent sale volatili, & fere nil præter solam terram mortuam, in violenta calcinatione, post se relinquunt imò reliqua absurda silentio non involvenda, quod loco salis communis armoniacum substituerunt, re profecto ut video, ne tantillum intellecta, quia sal armoniacus totus in auras pulsus est, & sic non de viperis nec de suo addito sale quicquam illis remansit*, hæc ille.

a pharmac. fol 481 difficiles aditus omnis impetus habet. Nolite præcipites judicio, & causa non satis excussa insontes damnare.

Mihi autem non videtur, veteres hoc loco inculpandos, absurditate, & simplicitate, adeo ut reformatoris immaturam reprehensionem perferre debeant. Sed priusquam judicentur audire oportet, & alteram partem, & indagare, quid sit sal armoniacus veterum? & qua ratione, loco communis illud substituerint? & in quem finem? & ubi deniq; peccarint ut reformatoris præcocem iram & acerbam contemptionem perferre mereantur?

Sed hac omnia, ut clariora fiant, necesse est salium quorundam intima subire, & exacte horum naturam, differentiam, ex accidentibus propriis, & sensibus cognitis, non syllogismo logicali & convertibili, vel imaginariis non entibus, sed plane experimentali, & naturali historia examinare.

Redarguere ea quæ non recte dicta sunt, minime injustū Hippoc. de dieta lib 1. imaginaria hic non tractantur.

Dico itaq;, & confirmo, non solum quòd animalia duntaxat, sal volatile possideant, sed præter opinionem reformatoris, quod & vegetabilia omnia, non habeant à natura neq; granum salis fixi, nisi arte illud acquirant; & primo de notioribus dicam, & paulatim ad occulta progrediar.

Nec si quid nescis, reliquis id scire negatum est.

Naturalem salem armoniacum, veteribus magno in usu fuisse, testatur Plinius (a) *Reperitur, inquit: in Africa, in Regione Cireniaca ad Hammonis oraculum in q; oblongis glebis, & sub harenis. Id confirmat Dioscorides, quod sal armoniacus natione laudatur. Hic sal est constans in igne, suo modo sapore multo sals-acidiore nostro sale communi cibario, ut ostendam, & ob id medicinis, utiliorem invenerunt, ea propter commendarunt id veteres pro hac re.*

a. lib. 31. c. 7.

Illud autem quod ad nos adfertur, non est in oblongis glebis, ut neq; est naturale, sed componitur arte: ex naturali scis; & alcali volatili animalium, id docet ejus resolutio juxta Aristotelis axioma (a) *dividitur nimirum in acidum salis spiritum; ut etiam in alcali volatile (omnia salsa in duas dividuntur substantias in alcali nimirum & acidum, ut paulatim ostendam) quæ ambo separata, & rursus re conjuncta, fiunt sal armoniacum quod erat. Acida pars, vel acidus spiritus, habet omnes proprietates, ut ille, qui distillatur è communi sale: Alcali autem ejusdem est conditionis cum illo, quod ex humana urina sublimatur, minus tamen fætulentum: unde suspicor, quod non humanam sed camelorum urinam ad illud compositum elegerint. Horum enim urina, ut notat Plinius* (b) *fullonibus utilior, quam reliquorum animalium, unde alcali ditior sit necesse est: fortasse, quia ut reliqua animalia, sal non comedunt; commune enim, sal non abluit. Nausicca enim, Alcinoi filia lavabat lintea ex fonte in littore maris, ut scribit* (a) *Homerus*

a. in quo quid resolvi potest ex illo necessario debet constare.

b lib. 28 c. 8.

a. Odyss. lib. 6 à versu 82 usq; 96.

Fit

Fiat autem ſal armoniacum artificiale, eodem modo, ſicut ſapo, natura enim operatur in omni re ſimile, docet Hip (b) *ex acida nimirum parte ſalis armoniaci ; & alcali urina camelorum (vel animalium perinde eſt : ex alcali fuliginis, & ſpiritu ſalis acido, alio deficiente, fieri ſimile ſal) urina enim per macerationem diſſolvit ſal ; & alcali urina, quod aliàs dierum curſu, in auras abiret ; hic per moram reperit acidum ; quod combibit, fitq; ex acida parte ſalis, & alcali ex urina, nova creatura artificialis, ſalſi ſaporis. Quod autem ſimiles mores non habet* (c) *neq; cum novo ſalſo concordat, ſponte ſegregatur ad fundum ; ſupernatantem ſalſum liquorem clarum, coquunt & deſpumant, ac iterum feces deponere ſinunt, quem deinde coagulant in placentam. Hoc eſt ſal armoniacum, quod ad nos defertur ; non tamen illud, quod veteres pro ſale Theriacali elegerunt, ut exiſtimat reformator : ſed illud eſt naturale, quod ſub arenis* (αμμος) *reperitur ut do. et Plinius citato loco, quod tamen in progreſſu clarius. Nunc priusquam progrediar, quid ſit alcale, dilucidius explicandum.*

b. lib. 1. de diata.

Sal Armoniacum.

c. Hip. citato libro.

Salutemus igitur, Auditores, *novum Auguſtani Vindicem, Zuvelferi Reformatorem*, qui innumeros, ac conſpicuos errores, quos Reformator, cum totius Europæ plauſu, & aſſenſu, è Scholis & Officinis Pharmacevt. proſcripſit, poſtliminiò revocat ac libertate donat, *multorum criminum Mecænatem, Tackenium.* Sed, heus, Tu, *Impoſtor !* Num & hoc *de magno cumulo tuarum Obſervationum & Experimentorum eſt*, illicò nimirum, in ipſo limine, mentiri; textûs meos adulterare : prout quaternis vicibus te practicaſſe, palàm, ex hoc uno textu, & pagina mihi 273. & ſequentibus, demonſtrabo? Cur ſic commate, & puncto, Elementariorum, & Puerorum more, textûs meos debito nitore defraudas? Cur ſupprimis abſurditates Veterum, in hoc ſale Theriacali commiſſas; quas Reformator clarè, & graphicè, *in Animadverſionibus ſuis*, ex hoc textu, notat & ventilat? Quæ tales erant : 1. Ratione ſalium addendorum, cùm communis, tum Armoniaci, ejusque liberali nimis quantitate, librarum nimirum xxxx. reſpectu paucarum Viperarum, & quatuor tantummodò. 2. Ratione calcinationis deſtructivæ Viperarum; quòd planè nihil ſalis fixi, poſt ſuam calcinationem, ſeu combuſtionem, relinquant, præter oſſa arida, nigerrima (nunquam in vaſe clauſo) effœta, nullius frugis, omni ſale volatili privata. 3. De Trochiſcis, ex adjectis ſpeciebus priùs conficiendis, quòd poſt earum trochiſcationem eas demum calcinationi deſtinarint; quaſi verò priùs comburi, & quidem meliùs, non potuerint, niſi priùs ex ipſis ſimplicibus contuſis, cum melle, Trochiſci efformentur. 4. De Scillis recentibus addendis. Et, 5. De calcinatione demum, mirum in modum ineptè, & perperam peractâ; vi cujus non in cineres, neque ſalem, ſed tantùm in carbones majusſculos convertuntur. Hæc tu, *Neo-Auguſtana Pharmacopœia Vindex, Tackeni*, tueri, & in his Reformatorem, ſine fallacia, & impoſtura, convincere, ac demonſtrare, quòd ſint ineptè caſtigata; neutiquam autem ſubdolè præterire, ac, pro libidine, quidvis addere, & demere debebas. Vides, quòd, qui nimium properat, tardiùs abſolvit? Lentè, paulatim, fideliter, omnia ex Reformatoris textu allegare decebat. Sed nimium properaſti, *Hippocrates novelle :* metuo profectò, ne & malè abſolvas. Deflectit noſter *Scholiaſtes* ad ſalem Armoniacum veterum, ad Plinium, *cæcus Erro*, Græcamque fidem, quò ſæpè mercatus confugit : licet in citatione aberrârit, pro xxi. libro, primum adducendo. Verùm facit hoc irrito conatu, multisque erroribus imbutus. Legere potiùs conveniebat, pro Plinio, nec Chymico, nec Medico, Doctiſſimum Olaum Wormium, *in ſuo Muſæo, pag. 20.* vel Cæſium, Matthiolum, & complures Claſſicos, qui fuſiùs hanc ſalis hiſtoriam tractârunt, in hoc uno omnes conſentientes; quòd ille ſal Armoniacus ad nos transmitti deſierit dudum : Nunc & antiquitus artificialem quendam ſubſtitui, qui fit ex quinque partibus urinæ inſpiſſ. humanæ, parte una

unâ salis communis, & parte dimidiâ fuliginis lignorum, simul coctis ad consumptionem humiditatis superfluæ, reliquoq; sublimato, iterum soluto & coagulato. Similia fere reperies in Libavio, *syntag. arcan. Chymic. cap. 38.* de Sale; quem consule. Cùm igitur sal ille Armoniacus Plinii pridem defierit, nec vel unquã reperiatur, vel ab Antiquis ad salem Theriacalem fuisse adhibitum, ratione & authoritate comprobari possit: (nisi fortè confugeremus ad magnum cumulum Observationum & Experimentorum, vel ad illa admiranda & jucunda, abscons, & occulta à sensibus & cognitione, *Tackenii*) ruunt novi Hippocratis, & Philosophastri, rationes; cum Plinio & tota Græciâ. Quid igitur frustra nugaris? Curte inaniter torques? *Reformator* his nugis non vincitur. Posito enim, accepissent Veteres hunc salem Armoniacum fixum Plinii, pro sale suo Theriacali conficiendo: quid, quæso, laudabilius effecissent, quàm si salem communem, vel salem gemmæ, adhibuissent, æquè fixum? Perinde enim esset: & ob id non fugis, vel declinas absurditates. Nam & illum errorem, de sale simplici tanquam etiam fixo, & sali Armoniaco Plinii, hac in parte, simili, clarè & dilucidè etiã discussit *Reformator*, in dictis suis *Animadversionibus:* quas paulò pòst denuò adducam. Repete igitur, & revolve tecum, mi *Reformator Zwelferi*, doctissimum marginale tuum, & aptum scholion, *fol. 7.* tibi notarum, nimirum: *Difficiles aditus omnis impetus habet.* Si sic substiteris, profectò Augustanum non vindicabis. Item revoca alterum marginale tuum, *fol. 8.* *Nolite præcipiti judicio, & causa non satis excussa insontes damnare.* Nimium properasti; tardiùs rem absolves. Nam cogitare debebas, quòd *Reformator Augustani* non sine prægnantibus causis, & validis rationibus, Animadversiones suas adinvenerit; quòd solidiora fundamenta jecerit, quàm ut uno viperino sibilo tuo subsidant, ac evertantur. Impetuosus igitur fuisti, præcipitis judicii; & causa non satis excussa. Nimium properasti, *Hippocrates.* Igitur serò, & tardiùs, absolves. Et hoc responsi genus vocant Philosophi *Retorsionem argumenti*, seu *Argumentum ad hominem*; prout tibi jam respondi, *Tackeni.* Et tales Philosophi plerumque ducuntur ad saccum: & ejusmodi Chymici in manica Hippocratis plerumque suffocantur.

Subjungit novum Aphorismum, & theorema Chymicum, Hippocrates noster. *Dico itaq; & confirmo, non solum quòd animalia duntaxat, sal volatile possideant, sed præter opinionem reformatoris, quod & vegetabilia omnia, non habeant à natura neq; granum salis fixi, nisi arte illud acquirant.* Egregiè, profectò, Doctoraliter, aphoristicè, & audacter, mi *Tackeni.* Verba caro non constant, sed ad probam, & demonstrationem. Dic, *Neo Hippocrates*, si animalia, ut ais, duntaxat salem volatilem possident; quid igitur tibi, vel Antiquitati, residuum fuit, in calcinatione violenta viperarum, cum sale tuo fixo Armeniaco Plinii? An non coincidis in doctrinam *Reformatoris?* An non tibi spiritus contradictionis est? Dic, secundò, quare; *præter opinionem meam*, ais; animalia duntaxat salem volatilem possidere? Cur iterum mentiris, & claros textûs adulteras? Cur falsarius es? Legisti ne Animadversionũ mearum textum, *pag. 273.* in quo dilucidè, ac optimâ methodo, tibi, *Agyrta*, ad invidiam, minimè æmulationem, qui minùs es habens, animalium analysin, & ad ultima resolutionem trado; tam quoad eorum salem volatilem, quàm reliqua contenta? Ut autem rem discas, veni iterum, *aurite & mysteriose vir*, lege, quæ, *ex nostris Animadv. pag. 273. col. 2. lin. 49.* editionis Noricæ, subjungo; quæ talia: Et licet in primo errore, quem in combustione viperarum committunt, connivendum esset; cùm forsitan eo tempore artificiosiores destillationes (quibus perfecta rerũ analysis in-

ſtitui poteſt) illis nondum innotuerint, conſequenter etiam nec ſcire potuerint, quòd animalia ſale duntaxat gaudeant volatili, & fere nil, præter ſolam terram mortuam, omni virtute Medica exutam, in violenta calcinatione poſt ſe relinquant; ex qua terra mortua licet exilis portio ſalis fixi (forſitan ex mille Viperis vix uncia una) elici poſſet: id tamen tanti precii non eſt, quin potius vires alterius cujuſdam ſalis fixi æmuletur, atq; ita tota animalium virtus, & efficacia, in meris volatilibus, ſale, ſpiritu, & oleo, quæ ignis violentiâ, & levi ſaltem calcinatione, totaliter in auras pelluntur, conſiſtat, remanente terrâ mortuâ, vel oſſibus, ſalinis partibus ſpoliatis. Hinc & teſtæ Probatoriæ, ſive Capellæ, ſuper quas metalla fixiora purificantur, ex oſſibus calcinatis, utpote quòd ſalſedinem nullam contineant, quæ huic operi refragari aut impedimento eſſe poſſit, & ex cineribus, crebris lotionibus itidem à ſalſedine ſua omnimodè liberatis, conſtruuntur. Reliqua autem plurima abſurda ſilentii ſipario nullatenus involvenda, minimeq; conticenda ſunt. Poſito enim, quod Viperæ, poſt calcinationem violentam, ſalem præberent fixum; quid autem hæ quatuor Viperæ inter tam multa, ſalis nimirum vulgaris quadraginta libras, & tot ſimplicium, juxta præſcriptum modum calcinatorum, cineres, vel potius carbones, præſertim ſi adhuc reliqua ſimplicia contuſa ſupperaddantur, efficere aut præſtare valerent? Porrò tradunt, quod aliquando etiam ſalem Armoniacum, loco ſalis communis, in pari quantitate Viperis ſuperaddiderint; re, profectò, ut video, ne tantillum intellectâ. Etenim, ubi ſalem communem addiderunt, totus ille à calcinatione remanſit; quia ſal communis fixus eſt. Si verò huic ſalem Armoniacũ ſubſtituêre,totus is in auras pulſus eſt; & ſic nec de Viperis, nec de ſuo addito ſale Armoniaco, quicquam illis remanſit, niſi oſſa mortua, & cineres, vel potiùs carbones, ex adjectis herbis. Præterea omnium maximè mirari ſubit, quòd etiam Trochiſcos ex adjectis ſpeciebus nonnullis confecerint,priuſquàm illas combuſtioni, vel calcinationi, deſtinarunt; haud ſecus, ac ſi ſimplicia, his trochiſcis deſtinata, comburi non potuerint, niſi priùs ex ipſis contuſis, cum melle, Trochiſci efformati fuerint. His, pariter nulla râtione ſuffulti, quinq; Scillas prægrandes recentes, in minuta fruſta diſſectas, junxêre; cùm tota Scilla ex aquoſa, & volatiliori ſubſtantia conſtet; unde exiguam terreſtreitatem poſt ſui calcinationem relinquit; prout quoque jam antè, in Animadverſionibus Trochiſcorum de Scilla, innuimus, & experientiâ demonſtravimus.

His

Hâc calcinatione demum mirum in modum, & perquam ineptè, peractâ, non cineres, postquam ollam aperuerunt, sed integros carbones, ex adjectis herbis, & trochiscis, ac ossa ex Viperis nigerrima adepti sunt. Verùm Carbones, sali permixtos, exhibuisse ægris, id equidem insulsum planè, & absonum est. Quippe illi ipsi ferculum fecêre nimis ingratum, quodq; vel solo intuitu stomachum movere posset. Si saltem cineres ex herbis facti essent, potuissent forsan, propinati, aliquid, sudorem nimirum commovendo, effecisse. Quod autem revera carbones, non verò cineres ex adjectis herbis & trochiscis, ac ossa nigerrima ex viperis acquisiverint, quotidiana experientiâ comprobari, imò à Carbonariis, qui calcinatione clausâ suos efficiunt Carbones, exemplum evidens desumi potest. Namq; nulla herba, vel planta, aut lignum in clauso vase, calcinatione etiam violentissimâ, & diuturnâ, in cineres redigitur, ut ex ipsis sal elici queat; sed remanet carbo semper nigerrimus, nullo modo pro sale extrahendo aptus.

Ex his *Reformatoris* fundamentis, & genuina Philosophiâ claroque textu, edíscito, *Neo-Hippocrates*, veritatem & mendacia devitare, simul & palinodiam canere, *quòd, præter opinionem meam, animalia duntaxat sale volatili constent.* Non enim umbras ego amo, non Laconismos, & aphoristicas doctrinas, quales tu affectas; adeò, ut opus tuum sit confusum Chaos, omnia docens, nihil demonstrans, ex omni aliquid, ex toto nihil; ridiculum denique Quodlibeticon. Ulterius: *Vegetabilia*, doces, *non habent à natura neque granum salis fixi, nisi arte illud acquiratur.* Hic textus tuus bifariam intelligi potest; & quòd habeant salem fixum; quia duæ negationes constituunt affirmativam. Dicis enim, *quòd non habeant à naturâ neq; granum salis fixi:* vel quòd non habeant, absolutè. Quàm partem quòd tu defendas, negativam scilicet, arguit illa particula: NISI. Quæ conclusio, præterquam quòd toti Phiosophiæ, ac omnibus doctis Viris, adversetur, est puerilis, & tanto Hippocrate indigna. Falsitatem hujus doctrinæ eruo ex consveto, tibique etiam trito principio Philosoph. Nimirum, ut ais: *in quod quid resolvi potest ex illo necessariò debet constare.* Subsumo: atqui vegetabilia, pro parte sua, resolvuntur in sales fixos; animalia in volatiles. Ergò ex his constant; ergò hi illis insunt; ergò de potentia in eos resolvi possunt. Et habent etiam vegetabilia omnia actu salem aliquem nitrosum terræ, qui in forti calcinatione conflagrat; qui &, suo modo, fixus dici potest: prout tu, in sequenti incineratione, & ustione, Absinthii affirmare videris. Mirum proinde est, post tot magnifica promissa, tàm gregaria, quin imò tàm absurda, te docere. Ut proindè garrulitati tuæ aliud aptare non possim, quàm illud Excellentissimi Medic. *Dieterici: Philosophus, & Chymicus forsan, mansisses, si tacuisses, Tackeni:* quòd tacere, sapientis tantùm sit; &, ut Democritus philosophatus est, Stultus nunquam possit tacere. Nam loquendi Magistros habemus homines; tacendi, DEOS immortales.

Reliqua, quæ ſcenicus noſter Hippocrates Chymicus, de ſale Armoniaco, affert, *pag.* nimirum *10. lin. 4. quòd illud quod ad nos adfertur, arte componatur, quodq; id doceat ejus reſolutio*: Item, *pag. eadem, linea 13. Omnia ſalſa in duas dividi ſubſtantias in alcali nimirum & acidum*: & plura alia; *de urina Camelorum, quia, ut reliqua animalia, ſal non comedant*: Item, *pag. 11. lin. 9. fieri ſal Armoniacum artificiale, eodem modo, ſicut ſapo; & naturam operari in omni re ſimile &c.* hæc omnia ac ſingula ludicra ſunt, indigna viro, & ſapiente, ut his operam deludat. Quare non immoror talibus: ſolùm hortor Amicum Lectorem, ut admiranda hæc contempletur, ad quæ noſter Hippocrates, velut claſſico, totum orbem ſpectatum provocavit. Nos de his abſurditatibus plura in ſequentibus afferemus.

Accingit ſe ad tractanda alcalia, & ſalem Kali, noſter Hippocrates, *capite tertio*; ſed nunquam magis inſulſus, quàm ubi in ſalinis occupatur. Tranſcripſit hanc alcalium materiam ex magno *Helmontio, tractatu de Blas Humano*: *titulo, de Poteſt medicam.* item, *titul. Complexion. atq; Miſtion. Elemental. figmentum*; & reliquis locis: hoc uno tamen Helmontio diſpar, quòd ejus ſanam doctrinam corruperit, & ineptias multas adjunxerit; ut vel ſic furta celaret. Quid enim ridiculum magis, quàm quòd, *lin. 5. pag. 13.* ſuis alcalibus *trinos genitores & incunabula aſſignat, velut totidem ſpurus: Naturam ſcilicet, Ignem, & Philoſophum*; quòd iterum docet *non reperiri ſal Kali in natura, nec in omnibus tribus regnis, niſi ab artifice ignis ope producatur*; quòd, *pag. 13. in margin. Vacuum & inane*, ſtatuat, *eſſe alcali*. De quo inferiùs pluribus diſſeram; ubi vacui implicantiam pluribus oſtendam huic Philoſophaſtro: *quòd ſal Kali ſit compoſiti pars, ut reliqua ſalia, virtutibus tamen ſeminalibus orbatum.* Quæ hujus majoris eſt ratio? *Habere virtutem abſterſivam ſaponariam.* quòd *hujus inanitionis gratia, quaſi in formis, abſorbeat omnia generis acida, hinc omnia ſalia quæ acida mortificant, unico & generali nomine Alcalia appellantur: reperiri non ſolùm in vegetabili, ſed inſuper in animali & minerali, familia.*

Rem miram, profectò, aſſumpſiſti, dum Caput, de Alcalibus, inſcripſiſti, *Tackeni*; de quibus Tyrones noſtri Pharmacevtici, ubi vix La lare cœperunt, aptè diſcurrere novêre; quorum myſteria imbelle vetularum genus per lixivia penetrat; de quibus tota natura clamitat. Sed venite, ſpectate mirabilia, Hippocrates novus explicat alcali de herba Kali: cujus hiſtoriam, modum operandi, & differentias, fusè Bulcaſis deſcripſit. Hic magnam ſtatuit differentiam inter alcali de Kali Arabicum, Sarracenicum, & Syrium; quem conſule. • Hiſtoriam Alcalium Chymicorum fusè tractârunt Ægidius Everartus, Leon. Suavius, Bodenſteinius, Tholdeoſus Haſſus, Agricola, Dioſcorid. Mattheſius, Libavius: & quis non Scriptorum? Et tamen hæc *admiranda ſunt, nova, abſconſa & occulta à ſenſibus*, apud noſtrum Hippocratem. Vides, *nequiſſima Vulpecula*, quòd veſtigia tua, & latibula, inveſtigemus, furta pateant, ſuperbia alieno fuco eluceſcat? Et verò, ſi ex Authoribus nudè rem furatus fuiſſes, adhuc forſan induſtriam dixiſſem: ſed quòd ſanam doctrinam ſtultitiæ tuæ fermento, & vertiginoſis additamentis, peſſumdas, grande eſt nefas. Et talia ſunt: 1. quòd *alcalia undiq; aberrent in natura, & tamen nihil ſint, nec reperiantur*: 2. *quòd alcali inane & vacuum ſit*: 3. quòd *informe tres numeret Patres*: 4. quòd ſalium lixivialium, omnibus tritam ac notiſſimam præparationem, & hiſtoriam, vel ipſis lotricibus notam, pſevdologia ſua adhuc cupiat obfuſcare. Et plura, quorum indignitas me conticeſcere & ad alie tranſire facit.

Jam,

Jam, postquam egregiè noster *Hippocrates novus* salia lixivialia & alcalia, cum mineralium, & animalium, salibus confudit, dum omnia salia, animalium, mineralium, vult, appellari alcalia, unico, & generali, nomine (quæ tamen repugnant; uti in sequentibus demonstrabo) malè distingvens, per consequens pessimè docens; declinat ad historiam, & calcinationem, silicum, & ipsam calcem: quâ connexione, quo ingenio, quibus arcanis, Lectori patebit. Si exactam lapidum, ac silicum, genesim, per salinos spiritus sua derivantium primordia; si differentias, & rationem coaguli talium corporum, & lapidum, cur quidam vegetabiles; quânam ratione sumant sua incrementa; aut his affinia, tractasset *Neo-Hippocrates*: licet à multis actum egisset; nonnihil encomii tamen hic novissimus Scriba retulisset. Sed quòd, spretâ omni αὐτοψίᾳ, & legitima theoria, axiomata sua à Mechanicis deducit, ac docet, quòd Murano Venetorum, à Vitriariis, habeat, silicem unius Centenarii, etiã extra matricem, singulis annis decem libris augeri, *quia* (quod in marginali annotat) *in aère esse occultus vitæ cibus*, & *Jovis omnia plena*; hoc certè ridendum potiùs, quàm refutandum. Quæ enim silicum, & lapidum, portenta ubique orbis nobis proponeret, si tam hyperbolica doctrina, & silicum augmentatio, in natura probaretur? Castiganda ulteriùs est nostri *Tackenii* altera stoliditas, quòd lapides, & silices, velit calcinare. An fors hunc locum Helmontii consulere neglexerit, Titulo: *Tartarus non in potu*: ubi, in terminis, docet, silices & lapides non calcinari. An ignoret, calcem, & cineres, toto ente distare, neque, calcinationem silicum in calcem, esse incinerationem? Ex cineribus enim sal pure salsus elicitur, resolutivus, & abstersivus, acidis planè contrarius: ex calce verò neuter horum producitur, neque salsus, neque acidus sal. Calx mortificat & pessundat omnia, præsertim animalia, quæcunque attingit, occulto quodam igne, urente, & caustica qualitate: cineres, contrariâ indole, omnia ab interitu & corruptione vindicant. Calx sales volatiles animalium, tum etiam fuliginis lignorum, mortificat, ac in terram exsuccam, sterilem, ac emortuam convertit: sal verò ex cineribus sales volatiles amplectitur, cum illis unitur; nullâ contrarietate dissident: quoniam ambo naturæ homogeneæ, ejusdem, quoad puram salsedinem, indolis. Calx petrificat, vitrificat, exsiccat: salia verò ex cineribus contrarias dotes habent; resolvunt enim, abstergunt, & humectant. Vides, *nove Hippocrates*, harmoniam tuæ inauditæ doctrinæ? *Paginâ*, præterea, 15. *lin.* 4. non Hippocratis Coi, sed veterem, scioli cujusdam, falsam distinctionem affert: *duo nimirum salia reperiri in calce, sibi invicem contraria, acidum, & salsum, in igne tamen ambo constantissima*; quod falsissimum est. Neque enim unquam seu salsus, seu acidus, sal in calce reperitur. Si enim hoc verum esset, tunc, juxta *Tackenii* axioma: *in quo quid resolvi potest, ex illo necessariò debet constare*, calx in acidum & salsum salem converti, ac resolvi deberet. Sed in neutrum hoc solvi potest, nec quidvis horum ex illa extrahi; ergò his non constat salibus. Non posse autem ex calce hæc salia extrahi, me, & per Ignem Philosophos longa experientia docuit. Inest igitur calci, salium loco, spiritus quidam igneus, urens, mortificans, & lapidificus; prout tibi ratione & experientiâ remonstravi, ubi de salibus volatilibus animalium fixandis egi, *pag.* 276. *Animadversionum*: non, quòd docuerim, salia dicta volatilia cum calce viva fixari; uti nequitiosè mihi affingis, *pag.* 15. *lin.* 22. sed quòd calx viva animalia, & eorundem salia volatilia, totaliter mortificet & destruat, ac complura incommoda in Medicina ab

intro afferat. Vides igitur, *Chymiaster*, quòd miranda dicas, fed non æmulanda, mendacia fcilicet, textuum adulterationes, & probra noftræ Artis. Plura tibi, de calcibus & alcalibus, afferrem, fi alicujus frugi effes, & vacuum caput tuum in tantum non tinniret. Plura reperies, de Alcalibus, ex fupra citatis Authoribus, & maximè tuo Pædagogo, Helmontio; ex quibus alcalia tua fuffuratus es. Benignus tamen Lector, ut tantò æquius judicium formare poffit, ea recolat, quæ, *in Animadverfionibus, loco citato, pag. 275. & fequentibus*, de Calce, & falibus volatilibus animalium, claré, & fundamentaliter, fcripfi: quæ fi nofter impoftor, *Tackenius*, non fuccifivis horis, fed feriò, & accuratè, confideraffet; tàm ludicra, & meritò omnibus doctis viris oftentui habenda, voce lamentabili non eructaffet, neque de Calce, neque falibus lixivialibus, (quos ille nunc, tanquam αὐτὸς ἔφα, alcalia baptizat) tàm gregaria, obvia, omni tyroni trita, ex *cumulo experientiarum fuarum* protuliffet; memor ampliffimæ promiffionis: fe nihil, nifi *rara, inaudita, admiranda, & jucunda; quæ abfconfa & occulta à fenfibus & cognitione hactenus fletere*, ex naturæ, & mysticæ Chymiæ, gazophylacio velle depromere. Sed, quid mirum? Semper enim, ut divinus Paræmiaftes loquitur: Sapientior fibi videtur Stultus feptem viris loquentibus fapientiam: *Proverb. 26.* Igitur, ut totus ejusdem textus, hujus Capituli, conftet, & quilibet ex illo haurire poffit *admiranda & jucunda*, quæ, *pag. 7, lin. 11.* faftuosè promittit, & *veritatis amatores* ad ea invitat; *hùc adefte*, & aufculate.

CAPUT III.

Alcali Sal, quid fit.

Senfus dicteres vita et omnium actionum vo-es.

INftituti mei non eft, hic, ut dicitur, rem ab ovo, aut ab elementis arceffere, fed de rebus naturalibus, phyficis, materialibus, & fenfu notis, demonftrationem aggredi.

Fit itaque fal Kali ex herba Kali, magna copia in Ægypto provenienti, quæ ibidem viridis exuritur, & ad nos transfertur, à quibusdam vocatur etiam foda, alumen catinum, & vero nomine fal Kali appellatur; non reperitur tamen fal Kali in natura, nec in omnibus tribus regnis, nifi ab artifice ignis ope producatur, hinc tres habere partes hanc virginem antiqui fcripferunt; Naturam fcil. ignem & philofophum.

Alcali, eft inane & vacuum.

Eft etiam fal Kali, compofiti pars, ut reliqua falia, virtutibus tamen feminalibus orbatum, habet faltem virtutem abfterfivam, faponariam, & refolutivam proprietatem, hujus inanitionis gratia, quafi in formis, abforbet cambibitq; omnis generis acida (impregnationem dixerunt Patres) hinc omnia falia, quæ acida mortificant, unico & generali nomine Alcalia appellantur, quæ reperiuntur, non folum in vegetabili, fed infuper in animali & minerali, familia, funt etiam in his tribus multiplicia, fixa nimirum, volatilia, manifefta, occulta, media natura, ex animalium partibus defumpta quæ ad oculum funt demonftranda; & primo à natiori incipiam,

Silex.

quod reperitur in filice, qui quatenus filex, confideratur ab imperito quafi unico freno regeretur

regeretur vitrarii autem periti Muranenses, observarunt, quod, licet ab utero aut natali loco exemptus, centum libras annuatim decem (a) plus minusve acquirere, inde dicit Hippocraticus Jovis omnia plena, & etiam in ambiente nutrimentum accipere sed quamprimum ignis externus & artificialis accedit; tunc illum peritus, mox in virum liquat, mox in calcem vertit.

a. in alveo est occultum vivere cibus docet Cosmopolita.

In silice itaq; comprehendit Hipp. Philosophus & Chimicus duas differentes facultates, à magistro & Doctore IGNIS & AQUA (b) sic propter suas rationes appellatas qua silicem constituerunt, quas, per ignem debitum alterat chimicus, qua alteratio vocatur incineratio, in pulverem enim sponte abit. Unde communi nomine calx appellatur.

b. libro. de diaeta.

Hoc in cinere vel calcinato, rursus comprehendit, supra nominatas facultates, qua nunc semel pro semper pro majori intelligentia ACIDUM & ALCALI ubiq; nominabimus ab effectu.

Acidum, & Alcali naturae instrumenta igni vero acidum, & aquam alcali esse, suis locis ostendam.

Calx itaq; habet in se duo salia, Hip. duas facultates acidum nimirum & alcali, ambo in igne constantissima, & unum alteri contrarium, cumq; irrigatur calx, tunc salia solvuntur aguntq; in invicem: Alcali absorbet & agit in acidum, & hoc vicissim assumit alcali: non quidem pro destructione (a) sed pro nova generatione, & quicquid in illa actione apprehendunt, non procul recedens ab eorum natura, indurescit cum illis, in lapideam duritiem sic contrarium coagulatur à contrario.

a. (Homines ex manifestis, obscura considerare non noverunt. Hipp. lib. 1. de diaeta.

Hanc notitiam, de Calce si ex Hippocrate didicisset reformator, non instituisset miser [illegible] vaperins cum calce fixationem, ut lamentabili voce, in discursu de Sale (b) Theriacali declarat.

b. pharmac. fol. 482.

Postquam Hippocraticus juxta leges natura, contrariis facultatibus notavit calcem petrificari, rememoravit Magistri & Doctoris documentum, quod nimirum similia similibus debeant dissolvi, & id, non solum in artificialibus, sed etiam in naturalibus, prasertim in Medicina & corporibus humanis, ut paulatim apparebit: artes nimirum naturam humanam imitantur verba Hippoc: & concors concordi adhaerere docet idem. (b)

Contraria contrariis coagulantur.

b. Hip. l. 1. de diaeta.

Hujus capitis absurdissima principia partim superiùs attigi, partim sequentibus destino; ubi tuum vacuum & inane alcali, pro viribus, replebo. Duo interim singulariter hoc capite me solata sunt, *Tackeni*: aptissima nimirum textùs Hippocratis Coi citatio, ex *lib. 1. de diata.* Abstëmius, profectò, & jejunus Philosophus es, ac multum vacui, & parum judicii, habes: Secundò, *quòd sensûs ductores vita, & omnium actionum*, vocas. Aptiùs vitam tuam, ac fidem, definire non poteras: qui omnia sensibus, & sensualitate, appretias, fidus *Epicuri affecla*. Forsan ex doctrina hac, & marginali, Clarissimus Vir, Theodor: *Lüneckerus*, Marpurg. Professor, occasionem hausit, ut te hominem, ex malitia & atheismo constantem, in testimonio Anno 1653. impresso definiret; seu hominem, cui Deus venter, *& vita ductores, sensûs*. His missis,

accedo ad

CAPI-

Capitulum IV.

cujus inscriptio:

Alcali & Oleum fit sapo. pag. 16. lin. 12.

INter reliqua, in hoc Capitulo, stupenda & admiranda secreta, & experientias, Magni Hippocrates novi, est etiam Saponis mechanica, & conficiendi opificium; quô, ut ait, *Alcali & Oleum fit Sapo.* Confirmat hoc ex Hippocrate Coo, *& lib 1 de diæta:* item, *per Nausicom, Alcinoi filiam, loiricem, quæ lavabat lintea ex fonte in maris littore.* Ote rancidum Saponarium! quâ spongiâ, quô smegmate, has absurditates tibi abluam, quò te fricabo pumice, *novissime Hippocrates?* Profectò, inter viros doctos, Motionem & Scophantam agis. Cur non etiam in foro, Venetiis, & Divi Marci atrio, saponem, & smegma, pro pediculis, lentibus, & maculis vendis? Cur non super abacum Stentorem agis? Potestne cadere in virum sensatum, ut qui paulò antè, per præconem, populum collegit, & *admiranda & jucunda, quæ hactenus abscon[s]a, & occulta à sensibus & cognitione stetêre, ex magno experimentorum & observationum suarum cumulo*, secreta promisit, saponem tandem edoceat, ac concredat nobis remedium ad callos pedum; *in margine, pag. 17. ex calce & melle, fit mixtura, quæ callos pedum mortificat?* Saltem dixisses, fit mixtura (salva reverentia) ad callos pedum; &, si non Chymicus, sic saltem Aulicus, fuisses. Profectò, *Tackeni*, es mente captus. Adducamus tamen, pro nostra recreatione, joco, & genio, hoc, de Sapone, Capitulum; quod tale est: *Calx, ut dixi, habet diversas facultates acidum & alcali: alcali habere saltem saponariam & abstersivam virtutē supradixi, quam extrahere & separare docuerunt Hippocratici suo simili ( ) saponarii itaq; addunt calci, Alcali factitium, ex vegetabilibus exustum, in trima proportione, eò quod acidam partem in calce mortificat, & alteram suo simili liquat. Humectant itaq; cineres alcalizatas pauxillum, quibus cum cooperiunt Calcem inextinctam, sic relinquunt, donec calx dehiscat, pro signo mutua actionis, tunc commiscent, affunduntq; aquam, ut massa humidior fiat, juxta regulam; salia non agunt nisi dissoluta: tunc sufficienti aqua quantitate, extrahunt alcali lixiviale igneum (igneum dico, consumpsit enim in momento, bulliens hoc lixivium ebrium hominem, cum laneis vestibus, ut nil repertum fuerit, præter lineum indusium, & duriora ossa, ut accepi à fide digno, hujus artis professore) quod lixivium igneum, Magistram vocant; quæ tanto alcali saturata, ut ovum in illa non submergatur. Ex eadem mixtura, fit & aliud lixivium, minus saturatum, quod ovum non sustinet, cum ultimo hoc, oleum vel pinguedinem (alcali contrarium, acidum enim occultum continet, ut apparebit paulatim) primo commiscent (propter suas causas) coquendo saponem, coquunt inquam lento igne, donec albescunt, tunc adjiciunt magistram in tripla (a) olei vel pinguedinis proportione coagulat autem bulliendo oleum alcali, donec in unum corpus coëant, ut contraria & permixta nunquam enim simul in eodem consistunt, sed semper alterantur (a) necessarium est etiam, quæ ab ipsis secernuntur, ac producuntur dissimilia fieri, ex alcali nimirum manifesto, & acido occulto in oleo, fit aliquid neutri, salsi saporis: lingua quandoq; explorant, si sapor dulcis addunt magistram, si mordax coqui debet, donec oleum absorpserit, sin verò mordacior, sensim addunt oleum, ad discretionem, ut docet Hippoc: spiritus alter inquit: (b) trahit alter protrudit, idem autem uterq; facit, & in utramq; partem tendunt, & sic hominis naturam imitantur.*

a Similia similibus solvuntur.

ex calce & melle, fit mixtura quæ callos pedum mortificat.

a. & augescit majus à minore Hip. lib. 1. de diæta.

a. Hipp. citato libro.

b. lib. 1. de diæta.

Sal

Sal maris, quia non est corpus vacuum, ut alcalia, cum pinguedine in saponem non coagulatur, habet enim ambas facultates difficulter separabiles, ut postea ostendam, ea de causa Nausicca, Alcinoi filia lavabat lintea ex fonte in maris littore, ut habet Homerus 6. Odyss.

Plura non addo, nec castigo, ex hoc Capitulo; in quo pænè oblitus fuit *Reformatoris*. Ipsa rei dignitas perorabit. Vos interim, *veritatis amatores*, ridete, quòd hoc nostro sæculo, omnium anteactorum ingeniosissimo, crepundia sint secreta, sint stupenda, inaudita, & novi Hippocratis mysteria, ex *magno experimentorum & observationum cumulo* extracta.

Capitulum V.

inscribitur:

Vitrum componit & dissolvit, pag. 19.

AD demonstranda, novissimi salis viperini, antiquissima fundamenta, tota etiam ars vitrificandi debet adduci. Puto, quòd paulò pòst ad Sutoriam confugiturus, & Cerdonem acturus sit. Sed nihil magis artificiosum, quàm quòd ubique citat Hippocratem Coum, &, sine hæsitatione, mentitur *Fabulator*, dum tantum virum passim nugarum suarum cupit esse arbitrum, & Mecænatem. Tritam igitur, vulgarem, & omnibus obviam mechanicam, & vitrariam artem, hoc capite recenset admirandus Artifex; quasi verò Lippis & Tonsoribus nota non satis esset: cùm tamen (*admirandorum & inauditorum* promissiones) longè alia, & Chymico digna, ex suo Præceptore, *Helmontio*, de vitro agitare potuisset. Quâ nimirum ratione solidissimum vitrum, aliàs igne & aëre invictum, labentibus tamen annis, terræ defossum, diffluo ejus sale, fracedinem admittat, ac fatiscat, solâ superstite arenâ: quâ ratione Magnes opacitatem ei tollat, ac è viridi pellucidum reddat; cùm tamen ipse Magnes, vitreæ massæ adjunctus, rubeo colore saturatus fit, ac diverso quasi feratur Magnetismo: dum non ferrum, sed opacam aeris portionem, è vitro trahit, intra fornacum incendia. An vitrum in concreto cinis & arena sit; an corpus, per ignem, neutrum, & nova creatura. An vitrum substantiæ solidæ, poros tamen non admittat: quod nobis svadere videtur constans ejus, sub aquis, splendor & fulgor; dum ignitum vitrum undis immergitur; carbo interim, in instanti, sub aquis restingvitur. An, per additionem, tractabile vitrum reddi possit & flexibile: &, admisâ ejus possibilitate, an id per homogenea, an verò heterogenea, accidere possit. Et innumera talia, de vitrificatione, Philosopho digna, sub Problemate, enodare potuisset mirabilis Chymicus, *Tackenius* noster. Sed abundè satisfecisse sibi visus est, modò vitrum ex eodem silice, regulâ à contrario; non autem via humida, ut sapo componi, dixerit. Interim tamen, postquam ea, quæ, Murani, à Mechanicis, edidicerat palàm fecisset, ad Reformatorem, & vitri ustionem, deflectit, & ait: *Tunc cæperunt veteres vitrum in silicum pulverem (a) reducere per extinctionem, in acidum salem,* a. vitri ustio.
cum felici successu. Hanc reductionem & præparationem planè Hippocraticam & ingeniosissimam, vocat Reformator: (b) more suo Levidensem, inutilem ineptam b. fol. 732. pharmac.
(ustionem nimirum vitri Augustanorum) *& omni jure explodendam. Videant inquit: quàm turpiter se dent tales philosophi putatitii, & sermocinales, qui vera philosophia destituuntur, & in quantos ruant errores, ut non solum illis, qui penitus naturam ejusque penetralia scrutantur, sed & rusticis ipsis, imo lippis & tonsoribus,* Monstruosus sermo, monstruosi ingenii est index ait noster Galenus.

Tantumne est ab re tua otii tibi, aliena ut cures? Terent.

nec non vetulis & anis, se deridendos propinent. Vitrum hoc modo præparatum (pergit Reformator aculeis pungi) sine periculo, aut detrimento, agroto, licet illud protinus non senserit, exhiberi minimè potest.

Ego verò probalo, contra Reformatoris frivola fundamenta eum, qui docuit vitri ustionem rectè, illumq; sensisse à calumniis, quibus illum aspersit vindicabo, & præcipuè contra illud; Quod vitrum hoc modo præparatum, & sine periculo, aut detrimento agrotis exhiberi non possit.

a. Vitrum unde habet suum componi, in id per idem suum habet resolvi.
b. In appendice pharmac. Reg. fol. 130.

Accipe ergò vitrum clarum, pellucidum, illudq; pluri, & vitro (a) simile, alcali liquato, postea aëre humido expone, & reperies mox totum vitrum resolvi in aquam, huic affunde sufficiens acidum, id est Alcali contrarium, & cadit silicum pulvis. Hic pulvis, amplius vitrum non est, sed silicum pulvis, quem reformator abhorret, & sine detrimento agrotis non exhiberi asserit: immemor, quod silicum pulverem Reginis (b) commendat ad generandum lac.

Curiosulus reformator quæ in antiquorum pectore, oculis gestans; suas interim errores non videt.

Veteres separandi artem, mortalibus divinitus concessam non habebant, per discursum tamen benè cognoscebant, extingere itaq; cœperunt vitri pollinem, in cineribus stipitum fabarum, quorum sal est acido salsus, ut mox ostendam, extinctionem repetebant, semper novo cum cinere, pulveremq; vitri aqua abluebant, ita ut, qualibet extinctio fuerit Vitri vel Alcali destructio, illudq; abluebant, & rursus extinguebant, donec fabarum cinis, omni alcali destruxerat, & impalpabilem pulverem relinquebat. Hic pulvis est silicum, sicut ille, qui supra cum alcali liquatus, & cum acido præcipitatus, quem reformator plebeis per os exhiberi tuto non posse putas, & ut dixi in Reginis lac generare promittit.

a. Simplicis vera præparatio & cognitio totius hominis vitam propemodum sibi requirit.

Hâc in præparatione (a) quam Reformator ex ignavia & inf[illegible] evidensem appellitat, latet profunda naturalium rerum notitia, ut paulatim apparebit, [illegible] modo ejus assumptio est timenda, ut falsè docet reformator. Sed plurimum ignorantes, timere plurima necesse est.

Sed quis non ingemiscat, tam absurdis & frivolis, tot ementitis, refutandis ac explodendis *Tackenii* sententiis, tempus elabi & eripi? Cogor iterum, nô sine verecundiâ, fraudes & imposturas, textûs adulterationes, absurdissima dogmata, hujus Chymiastri revelare; non absimili modo, ac de sale Theriacali factitatum. Viam igitur Regiam noster *Neo-Hippocrates*, quò liberiùs mendaciorum plaustris, ac calumniis, in me vehi possit, sibi apparat; dum textum meum, *Animadvers. edition. Norica, pag. 418. col. 2.* turpiter mutilat & detruncat. Quærit, secundò, latibula, & tenebras, *Nequiculus*, dum insulso, vitioso, & caliginoso stylo suo Vitri inversionem docet, & meritò ab ejus lectione viros Sapientes arcet; prout etiam *epistolâ suâ de famoso liquore Alkahest* practicaverat. Quis enim penetrabit, quid sibi velit hoc: *Accipe vitrum clarum, pellucidum, illudq; pluri, & vitro simile, alcali liquato.* An hæ sunt tuæ allegoriæ, & metaphoræ, de quibus superiùs gloriabaris? Ego quidem sensum (quem *Tackenii* Mercenarius assequi non potuit, ac ideò etiam commata neglexit) penetro; interim tamen aliud non eruo, nisi mille absurditates. Primò enim recolat *Mysteriosus Hippotrates* tritum illud suum, & quod sæpe sibi accinebat, nimirum: *Vitrificantia cum vitrificantibus vitrificantur.* Et illud Magistri optimi, *Helmontii* sui: quòd vitrum sit rerum ultimum, & ipsa mors rerum. Hoc tu nihilominus, *Tackeni*, discipulus supra Magistrum, resuscitare tentas, & postliminiò reproducere illibata ejus principia? sed concedamus tibi hoc miraculum, quid resuscitabis: & quid compendii, & lucri nancisceris? Salem alcali à silicibus separas, (quod impossibile, & falsissimum) juxta expressissima verba tua, *pag. 21. lin. 5.* & *pag. 22. lin. 17.* Et silex, lapis, separatus à suo alcali, quid est? Tuo suffragio, & formalibus: prior silex est; sed non pristinus silex est; sed est reverà silex calcinatus: quod unicuique manifestum est. Verùm quid est, aut quid connotat, silex calcinatus? Calcem, & nihil,

nisi

nisi calcem. Ergo vitrum in prima sua principia constitutiva, & realia, postliminiò nullâ arte revocari, aut resuscitari potest: quoniam extremam ignis torturam, & activitatem iteratò perpessum, in aliud ens, cum suis constitutivis, commigravit; unde regressus dari nequit. Quid igitur ingenii, & artis, in hac metamorphosi seu anastasi, & vitri in prima principia reductione, sit, facilè cuilibet patet. Cogor proinde non tam Hippocraticam, quàm fanaticam, stultam, seu *Tackenianam*, industriam hanc, omnium penè Chymicorum & doctorum virorum assensu, nuncupare. Sed indulgeamus insaniæ tuæ, *Tackeni*, ac dato, non concesso: vitrum in primogenea sua constitutiva posse reduci, in silicem nimirum & demusetiam, in alcali. Quid inde mysterii? Quid portenti? Quam Panaceam hinc erues? Quid proficies, silices primùm, in vitrum, addito sale alcali, liquando, purificando, ablatâ spumâ, vel felle vitri, seu tuâ axungiâ vitri, & sale Anatron Crolliano, (quod longè præstantius est omni vitro calcinato) & denuo vitrum paratum, ac perfectum, *addito pluri alcali, vitro simili*, (dic iterum, *Oedipe, mysteria portans*: quid sit *alcali illud vitro simile*; ut & vitri ustulatores tua mysteria assequantur. *Alcali enim vitro simile* esse non potest; aliàs non esset alcali. Nam est implicantia in adjecto) liquando, aeri humidiori exponendo, ut vitrum totum solvatur (dicere debebas, ut jam totum hoc compositum; non tantùm, aut solum, vitrum) affundendo porrò toti huic composito, aut liquori, sufficiens acidum, id est, alcali contrarium; ut denuò ex hoc liquore, & vitro, uti putas, resoluto præcipitetur, & cadat, silicum pulvis? Post tot igitur molimina, & irritos conatûs, quid emolumenti, quid commodi effecisti? Si nihil aliud accepisti, nisi silicum [illegible] præcipitatum simplicem; uti ipse affirmas, & reverà, à parte [illegible], nihil, nisi silex calcinatus, ac mortua calx est, per præcipitationem rerum destructivam enata: quid igitur his tuis nugis proprium Caput destinatum fuit? Quid stultè in Reformatorem involas, & nequitias illi tuas affricare gestis, *Curiosule*, (stylo tui marginalis utor) *Nequitsule*, *Tackeni*, qui in Reformatoris pectore oculum gestas, tuos interim absurdos errores non vides? Edissere, *Philosophe*, an non satius foret, ipsos silices, qui præstans sunt remedium, simpliciter tritos (lege artis tamen præparatos) in calculo, & pluribus hisce morbis, exhibere, quàm post vitrificationem, & ultimam partium constitutivarum mortem, & recessum (uti, cum *Helmontio*, firmiter teneo) multis dispendiis, & tantis laboribus, in calcem redactos, cùm sic nihil nisi calx sint, naturæ & vitæ humanæ inimicissima & ex toto hostilis: uti sæpe jam comprobavi. Quare his maturè & Philosophicè consideratis, falsum est, & absolutè nego, quòd tuus, *Tackeni*, è vitro calcinatus, & præcipitatus pulvis, sit silex, & substantia silicis indestructa ac inviolata, è qua virtus & efficacia vitri & silicum resplendeat; sed quòd sit calx, vitæ inimica, gleba inutilis, terra effœta & mortua, ex contrarietate solventium & præcipitantium liquorum, lixivialium & acidorum, exorta & resultans; consimili planè inutili artificio, & lege, ac Corallia, Perlæ, Oculi Cancr. aut ipsi etiam Silices, spiritu aliquo acido, vel aceto, solvuntur, roduntur, & contrario quodam liquore præcipitantur, ac, totali sui corruptione, in calces mortuas abeunt, neutiquam ampliùs resolubiles, ac ad pristinum Esse reducibiles; nihil minùs, quàm pristinam virtutem & efficaciam referentes. Hac eadem lege præcipitatus pulvisculus tuus, ex vitro, nihil minùs est, quàm silex indestructus; neque prioris naturæ & efficaciæ, sed calx emortua, pulvis effœtus, nullius energiæ aut virtutis, indissolubilis, nec revocabilis unquam in vitrum diaphanum, quod prius erat; medicamentum noxium, pondere saltem suo ventriculum & vitalia aggravans, si intra corpus assumere contingat, omnem sanitatis medelam denique eludens. Hic, pace tua, *Impostor*, furtivo tergo tuo cretâ appingam, quod nequiter, in sequentibus, mihi adscripsisti:

Ibo ad Medicum, & me toxico morti dabo.

Ibo ad *Asinum, Tackenium*, & Musicam addiscam. Ibo ad *Impostorem*, & veritatem experiar. Ibo ad *Ignorantem*, toti Europæ promulgatum hominem, ut ibi scientiæ, literaturæ, Chymiæ, & artium prærogativam & famam apprehendam. Disce priùs, quàm doceas; informa te, antequàm Reformatorem refutes; & meliùs stude meis Animadversionibus, quæ tuos errores & absurditates refellunt, & innumera ... ilia, de Præcipitatis Pulveribus, tradunt advertenda.

Portò scribis, *Neo-Hippocrates, pag. 22. lin. 25. Veteres separandi artem, mortalibus divinitus concessam non habebant, per discursum tamen hanc cognoscebant, extingere itaq; cæperunt vitri pollinem, in cineribus stipitum fabarum, quorum sal est ex acido salsus, ut mox ostendam, extinctionem repetebant, semper novo cum cinere, pulveremq; vitri aquâ abluebant, ita ut, qualibet extinctio fuerit vitri vel Alcali destructio &c.* Pauca quidem, sed arguté, *Tackeni*, attulisti: dubito tamen, impudentiús ne, an stolidiús, hæc dixeris. Quis enim non demiretur abortivam Philosophiam tuam, & anile commentum, quo nobis modum calcinandi vitri tradis? Profectò D.D. Augustanorum vitri ustio, seu combustionis & præparationis modus, multis parasangis, & rationibus his (quos narras) abusibus tuis præferendus, quibus silices præcipitas: quod facilè demonstro. Nam Veteres, te multò sagaciores, extinxère vitrum in pollinem redactum, & candefactum in acervo: hoc est, in lixivio, facto ex cinere stipitum fabarum, & quidem toties, quousque non resplendebat, &, intra digitos attritum, asperum non esset, neque, intra os repositum, strepitum, vel sonitum, dentibus ederet, nulla prævia destructiva præcipitatione, aut separatione à lixivio, seu ablutione prorsus ridiculâ; prout tu stupide præcipis, in tua divinitus, profectò, revelata Praxi ac Methodo. Probè novêre Veteres in acervo, seu lixivio, facto ex cinere stipitum fabarum, quod cum vitro ... maneret in extinctione, vitrumque veluti solveret, potiores vires residere; hoc, inquam, separare totaliter à vitro extincto, calcinatum & extinctum vitrum toties abluere, omni alcali, seu sale stipitum fabarum privare, ingentis esse stoliditatis: quod tu tamen palàm, & ex cathedra, *novus Hippocrates*, profiteri non erubescis. Deinde ubi gentium, in quo codice, legisti: *quòd Veteres vitri pollinem extingvere cæperint in cineribus fabarum?* Quâ ratione, & quomodo, potest vitrum candescens in cineribus restingvi? Insanis? aut quo Enthusiasmo, aut ecstasi, hæc scribis? In acervo, in lixivio, ex cineribus stipitum fabarum parato, extingvitur, non in cineribus. Ulteriùs: unde probas etiam, quòd pulverem vitri extincti abluerint toties, quoties extinxerint? Est iterum novum hoc paradoxon, seu figmentum tuum. Pœnâ igitur Talionis dignus es, qui hæc probra in Veteres, ac D.D. Augustanos, conjicis, tuæque eos insaniæ participes reddis; quasi & ipsi huic stupidæ, & destructivæ vitri exustioni subscripsissent: cùm interim aliud longè eruamus ex textu D.D. Augustanorum; quem tu in totum corrumpis & adulteras. Vides igitur, verissimum esse, quod Græcus ait: *Καλὸς Θεόκριτος ὁ μόνος ἀνθρώπων ὁρᾷ.* Hoc est: Bonus Theocritus haud solus hominum videt. Ita argutus *Neo Hippocrates* haud solus Chymicorum sapit, ac videt, in hâc temporum caligine; prout inanes pagellæ ipsius magno gloriolæ pruritu, ac ridendo conatu, demonstrare nituntur. Priùs igitur te à mendaciis, & mille absurditatibus, immunem reddito, & Augiæ stabulum tuum expurgato, antequam D.D. Augustanos vindices, & Reformatorem refutes. Longa enim tibi diffluit à tergo manica; quòd tam sint perspicuæ, & manifestæ, absurditates tuæ, ut non egeant *curiosulo* (prout, *pag. 23. in margine*, scribis) *qui in antiquorum pectore oculum gerat.* Agminatim, & ultrò, occurrunt, palpantur, & oberrant ubique. Scurriliter igitur egisti, quòd imbelli calamo, & phana-

ticostylo, chaos tuum, seu furtivas collatiunculas, & Authorum reportia, seu *novissimi Salis Viperini antiquissima fundamenta*, sine sale, *Vipera*, edideris contra Reformatorem; cujus vigilias, & Animadversiones, tota hactenus Europa, sibi proficuas fuisse, testata est. Ne igitur mirêre, quòd tuas ingentes calumnias, & injurias, ad quas te nunquam stimulavi, duriùs excipiam, ac vertiginoso capiti tuo acrius, ex veratro, lixivium apparem. Tales enim talia decent labra lactucæ, & tale caput talia serta. Interim quæ, *p. 22. l. 19.* & *pag. 23. lin. 14.* scribis: *quòd lapides, ac silices, lac generare Reginis promiserim, in meis Animadversionibus*, hoc falsum est & probrosum mendacium. Cita locum, signa paginam, *Nequissime*, in qua simpliciter Reginls promiserim silicibus lac generare, & indiscriminatim quidem omnibus silicibus. An ignoras, *caliginose Chymice*, quòd non omnes silices tutò usibus internis destinentur: sed illi solùm, qui molles, friabiles, qui cultro atteri, & facilè conteri possunt, è quibus, chalybe alliso, scintillæ non eliciuntur, securè exhibeantur ad lac generandum, ac reliquos affectûs, tàm divitibus, quàm pauperibus; ipsis non tantùm Reginis, sed Deabus etiam, (aut si Venetæ tuæ Veneres id expeterent, *Tackeni*) magno emolumento, & successu? Denique; argumenta tua vox sunt, prætereáque nihil: ac

Stultitiæ est index lingvaq; mensque tuæ.

In *fine hujus capitis, pag. 23. lin 20.* & *seqq.* iterum obgannis mihi *Tackenius: quòd ex ignaviâ, & inscitiâ, præparationem hanc* (sive vitri ustionem) *Reformator Levidensem dicat: & quòd profunda hîc lateat rerum naturalium notitia, ideoq; ejus assumptio non timenda*: & plura irrita. Ad quæ aliud responsi non occurrit, quàm, ut amicam veritatem fatear, pro quâ hactenus vindicandâ pluribus, in supra dictis, certavi, &, uti confido, luculento omnium Sapientum suffragio, contra iniquum *Tackenium* evici: fateor, inquam, hanc *præparationem Levidensem* me vocare; imò & stolidam, ac tanto Æsculapio dignam: prout fusiùs supra demonstravi. Propero itaq; ad *nostri Hippocratis*

Caput VI.

quod inscribitur:

RUMOR SINE CAPITE.

Appositè, & proprio etymo; uno hoc desiderato, ut non solùm caput hoc, sed totum opusculum, brevi, sed nervoso hoc lemmate condecoraret, ac titulum præfigeret scriptor: *Ottonis Tackenii Hippocrates Chymicus*, seu Rumor sine Capite. Ne prelnde L. B. lateat, quid sibi velit hic *rumor sine capite*, potiùs integrum textum hujus capituli annectere placuit. Ait autem, *pag. 24. cap. 6. Circumfertur & modus eliciendi ex silice calcinato vim diureticam per alcali destructionem, id est per regulam alcali contrariam, cum spiritibus acidis, hac via. In spiritum salis, frustulatim injiciunt calcem vivam, qui statim ab alcali calcis absorbetur magno impetu, & vehementi ebullitione, phlegma insipidum evocant, & calcem acido sale saturatam, in crucibulo levi igne fundunt, & in mortarium frigidum percolant, frigefactam tundunt (igneas scintillas tum spargit) in pulverē, ex quo, aqua calida, salsedinem eliciunt, hanc purificant, & coagulant, & rursus sponte in liquorem salsum defluere sinunt, non inutilem. Repeiuntur autē sophista & impostores, qui promittunt, hunc liquorem distillari per alembicum; miscent nimirum dictum liquorem calcinatis silicibus & pulverizatis, in quadrupla proportione, & distillant aperto igne, in spiritum acidum, quem spiritum calcis Basilii, perverso nomine appellant.*

Videamus nunc, cujus sit filius, dictus distillatus spiritus. Primo absorptus fuit, spiritus salis, ab alcali vitrificante, & in igne constantissimo.

 Deinde

Deinde acida pars silicis, per aquam fuit separata, & rejecta, sub facvum locus.

Tertio Alcali fixum silicis vel calcis, combibit acidum salis spiritum, fit que sal ex volatili acido, & fixissimo alcali.

Quarto, commisceantur hoc sal cum silicibus calcinatis, id est cum calce viva, quæ ditior est alcali quam acido, ut ostendi in vitro & sapone.

Et licet hæc mixtura urgeretur igne valdissimo, quid aliud extillare posset quam acidum volatile? id est, idem spiritum salis, quem alcali absorpserat.

Hunc spiritum, viri celebres, & docti commendarunt in podagra & lithiasi, tanquam quid singulare, eventu tamen plane enando. Sed Basiliani sinistre intellectus non scripsit impostoribus, ea propter ab his utique, pro falsario proclamatur. Recte itaq; mones comicum si sapis, quod scis nescis.

Aido hæc examini.

Natura nil quicquam habet occulti, in hoc sublunari globo, quod medicinam spectat ut Hippocratico, hac methodo, non manifestum fiet.

Quod hac methodo, quilibet processus, tam chimicus quam medicus, potest ingenio & discursu probare, & verum à falso discernere, sine ex pensis ullis, & temporis perditione, postquam imbutus fueris hac Hippocratica doctrina, quam brevi compendiolo hic trado, nec amplius ab impostoribus, sophistis & deceptoribus circumventi; imo hac methodo, poteris, operando, & libros scribendo per omnia tria regna, animale scil. minerale & vegetabile, in hac natura & Hippocratica vera & antiquissima philosophia, recto tramite progredi sine errore ullo in infinitum, nec seduci! ut in progressu fateberis.

Quanquam, in hoc capitulo, genericè, ac neminem determinando, calumnias suas prosequatur *Tackenius*, suppresso Reformatoris nomine, forsan scopum quærens, in quem sua tela jaciat & convitia, in concave lunæ; nihilominus tamen eâdem operâ hunc subibo laborem, ac ad ineptias quasdam, quas in hoc capitulo affert, respondebo. Non suscipiam quidem causam *Sophistarum & Impostorum*, de quibus loquitur, *pag. 24. lin. antepenult. qui promittunt*, uti dicit, *liquorem ex calce vivâ cum spiritu salis distillare per alembicum*. An autem tales dentur, aut qui nominentur, qui hæc attentant, ignoro. Patet tamen hujus hominis pessima affectio, & paronychia, quæ homines rabidos, canes efferos reddit: ut, semper irrequieti, obvia quæque arripiant & discerpant. Sic *Tackenius*, dum *Reformatori* nonnihil indulget; erga alios interim linguam exasperat; ne quid desit malitiæ. Hæc autem, de spiritu diuretico, dissertatio (an sit Basilii, vel alterius, non decido) *quam sophistas parare, aut adulterare* dicis, meliorem requirunt discursum, doctiorem Chymicum, & Philosophum, ac tu es, *Tackeni*, si pro rei dignitate argumentum tractari debeat. Ego hoc labore supersedeo; cùm extra forum nostrum sit: ne in immensum occuper. Non possum tamen præterire superciliosum & arrogans hujus Sophistæ marginale, in quo audacter ait: *Natura nil quicquam habet occulti, in hoc sublunari globo, quod medicinam spectat, ut Hippocratico, hac methodo, non manifestum fiet, pag. 26.* Ecce! plus quàm Salomon hic, qui ab Hyssopo ad Cedrum, quæ est in Libano, cognovit omnia, nihil hæsitans. Ecce proto-parentem! cui infusa scientia. Ecce Luciferum! cujus indumentum Sapientia, quam quidem superbia, neutiquam doctrina, æmulatur. Profectò tibi, *Tackeni*, ævi nostri Æsculapio, aram erigere convenit, laudabili Veterum exemplo. Sed, cum quisquiliis tuis, harâ interim contentus esto. Non enim sapientum, & Hippocratis, more nos doces, sed adversus viros doctos grunnis. Profectò, Divinus noster Senex (cui antonomasticè, ac per eminentiam, Medicorum principatus attribuitur) tam temerarium non est ausus edere aphorismum, ac hic *Sophista* ac *Nugator* attulit, quasi omnia sibi paterent: quin potiùs, humanæ memor imbecillitatis, magno artis fastigio, magnis inscriberet literis; EXPERIMENTUM DIFFICILE,

ARS

ARS LONGA. Verùm prudens Lector adeat libellum ejus, ac, velut ex signo rem, ex linea hunc Apellem cognoscat: legat, inquam, consectaneum ejus, *fol. 26.* quod ipse inscribit: *Addo huic examini.* Ex quo manifesta ejus deliria resplendent, nugæ, vanitates, ac rumor sine capite; non sine risu legenda. Accedo ad

CAPUT VII.

quod inscribitur:

Qui benè distinguit benè docet.

IN hoc capite vel maximè prosequitur institutum suum, ac promissis satisfacit; illudque *mirandum, jucundum, absconsum, & occultum à senibus hactenus*, tandem revelat; diversa alcalia, scilicet lixivialia Salia, edocendo. Hoc unum argumentum sufficeret, ad demonstrandum, quòd Impostor sit, & rumores venetur. Quid enim notum magis Pharmacopœis? Quid Tyrones, pro prima lectione, ediscunt priùs, quàm, quòd unum vegetabile ab altero differ plus minusque; acriorem, ac mordaciorem, ac quasi igneum, magis salem foveat, & obtineat, &c, ut exemplo illustremus, quòd, v. g. Herba Kali Ægyptiorum, aut Soda Hispanorum, stipites fabarum, quòd ramenta vitis, Tartarus, & ille magis, vel minùs, calcinatus, acrem magis, & mordacem, obtineant salem; helleborus verò, lignum sanctum, China, sarsparilla &c. è contra in minori quantitate; tum etiam minùs mordacem præbeant salem; ad unum tamen omnes acidis contrarium, quia purè salsum? Adjungit postmodum marginalia quædam, quæ *nihil ad Rhombum* sunt: &, dum legi illa, occurrit mihi illud tritum Germanorum adagium: Pueri & Stulti ubique parietes collutulant: seu, ut Latini jocantur, festivo illo: Stultorum manus depingunt latera domûs. Nam per totum Opusculum illa marginalia sunt merè incisa, levitates, & atomi, ex vacuo cerebro evolantes, indigna gravi, ac seriis intento viro. Ex horum censu est & illud: *Segniùs irritant animos, demissa per aures; quàm quæ sunt oculis subjecta fidelibus, pag. 27.* Ergò: *qui benè distinguit, bene docet*; quod erat demonstrandum, juxta Capitis titulum. Eruat, qui vult, hanc consequentiam: meam Dialecticam hoc artificium exsuperat. Pergit deinde ad demonstrandum, ac ostendit per mechanicam, uti dicit, quàm mira sit illorum salium lixivialium differentia, nimirum: *Dissolve unciam semis mercurii sublimati (qui ex acido & alcali in salsum est mutatus (a) permixtione) in aqua communis destillata, unciis quinquaginta; in particulam hujus claræ solutionis, guttatim, sed celeri lapsu, stilla, alcali tartari fixum, (est liquor tartari sponte resolutus) qui in momento dividit compositum, absorbet acidum, & Mercurius illicò petit fundum obscurè rubens.* Secretum, profectò, nulli revelatum, à constitutione mundi: dignum, quod obsignet magni Coi authoritas. Quare & Hippocratem, Avum suum, allegat iterum, ex libro primo de diæta, *in marg. pag. 27.* Videtur mihi primò, quod & nihil ex Hippocrate legerit *Tackenius*, quàm solum, de Diæta, librum primum: Secundò, & quòd hæc citatio apogrypha sit. Nam sedulò Hippocratem volvi & revolvi, sed nihil horum repeti, cujus mechanicam Senex noster foveat. Quinimò huic *Proto-Chymico* irascitur, quò tam confidenter se suum Hippocratem vocet, ac ad Saponariam Coadjutorem velit, indignum tanto viro opificium. Mihi interim testimonium dabunt Pharmacopœi, quòd artificiosa hæc Mercurii solutio, uti & illa præcipitatio Mercurii, sit

a. Hipp. lib. 1. de diæta.

veriss-

verissima, sibique ac suis Tyronibus, ac pueris nota & tritissima; nec *absconsa i sensibus hactenus, & cognitione.*

Attamen ulterius audiamus, & scrutemur, quid mysterii sub tot involucris & figuris lateat. Metuo, ne nux cassa sit, sine nucleo. Primò, si consulamus Tyrocinia Chymica, inveniemus, hunc secretissimum processum, ab *Hippocrate Chymico* delineatum, ubique sub titulo Mercurii præcipitati in momento, vel Turbith mineralis rubri, descriptum esse. Et nihil tritum magis, & vile, cùm Pharmacopœis, tum discipulis, quàm sublimatum citò, vel quasi in momento, præcipitare, oleo tartari per deliquium facto affuso; quod oleum tartari *Hippocrates Chymicus* (ne forsan Impostores audiant, vel intelligant imposturam) *Alcali Tartari fixum* appellat. Ut autem notum per ignotum explicet, aut notum planè ignotum reddat; ait, in parenthesi: *Est liquor tartari sponte resolutus, pag. 28. lin. 5.* Oportebat enim novum Hippocratem recentibus quoque, & novatis aphorismis instructum, luci donari. Igitur, dum adhuc Pharmacopœum agebat, & trivialem Medicum, Scapham baptizabat Scapham, & liquorem hunc, appropriato etymo, Oleum Tartari per deliquium indigitabat: factus autem Hippocrates (*Impostor*) hoc, per deliquium, Oleum Tartari *alcali Tartari fixum* nuncupat, ac demum, facto nequitiæ progressu, *Liquorem Tartari spontè resolutum* designat. Sed quis non videt, quàm sit impropria hæc locutio? Nam primò: Oleum Tartari spontè resolutum non est adhuc alcali Tartari fixum. Debet enim priùs ab humiditate sua elementari, per evaporationem, liberari, donec reducatur in alcali fixum, hoc est, in siccum salem Tartari. Nam elementaris humiditas, quæ à sale tartari evaporat, & potior pars hujus liquoris est, no[illegible]va, sed sal, seu alcali, illi inhærens. Secundò: Tartarus non potest sponte su[illegible] liquorem resolvi, nisi priùs calcinetur: est ergò hic liquor Tartari calcinati spontè resolultus. Hæc, quæ attuli, levia sunt, magni tamen ponderis fastum ac superbiam arguunt, nec non invidiam, quâ posteritati injurius, obvia quæque celavit, Deo, proximo, ac sibi infidus *Tackenius.*

Alterum magis consideratione dignum, in hâc simplicissima Mercurii sublimati solutione. *Dissolve*, inquit, *unciam semis Mercurii sublimati (qui permixtione ex acido & alcali in salsum est mutatus) in aqua communis &c. pag. 27. pagr. ult.* Ex contextu hoc si parenthesin tollas, talia addiscimus, quæ Tyronum vulgus passim crepat, Lippis nota & Tonsoribus. Est enim Mercurius sublimatus vulgi, & ejus solutio in aqua, communis, omnibus obvia & trita: Parenthesis autem popularia hæc limitat, & à genere ad individua trahit; hoc est, nota & notissima, velut inducto peplo, obscurantur, & verborum amphibologiâ omnibus notissimus Mercurius sublimatus redditur ignotus ac extraneus; adeò, ut etiam exercitata & sapientissima igenia ambigant, quid novata hæc sibi velit Philosophia. Falsissimum enim est, quòd *Mercurius sublimatus ex alcali & acido in salsum sit mutatus, à permixtione.* Et, quod amplius est; ineptam hanc ac impropriam locutionem magni *Hippocratis* authoritate fulcire nititur, *ex libro 1. de diata*, jejunus Philosophaster. Quis enim ignorat, quòd Mercurius sublimatus ex toto corrosivus sit, beneficio mineralium & salium acidos salsorum, in corrosivum tale, & summum quidem, conversus sublimatione & solutione: ad quod opus alcali nullum accedit, tanquam omnibus acidis contrarium, & eorum destructivum; prout ipse *Hippocrates novus, pag. 27. lin. 21.* disertissimè asserit, & sequentes, prorsus lamentabiles, probationes ejus, ex hoc fundamento contrarietatis, acidi nimirum Mercurii, & salium purè salsorum, seu lixivialium, procedunt? Reincidunt igitur querelæ nostræ, ad raucedinem & fastidium Lectoris prolatæ: quòd *Tackenius ambitiosus ac lividus nugator*, nec non *nequitiosus Idiota* sit,

quem

quem salium differentiæ, & rerum analyses latent: quo errore prævento ipsi perinde est; sal acido-salsus sit, seu purè salsus, seu sal volatilis, seu fixus, lixivialis, seu sal Alcali; communis, an nitrosus, vegetabilis, an animalis, seu denique mineralis: omnia, uno novato etymo, alcalia illi sunt, & alcalia perseverant; stet pro ratione indoctâ voluntas, & authoritas novi Hippocratis. Cùm interim tanta sit inter prædicta salia differentia, quanta inter nigrum & album; quanta inter privativa & positiva. Quâ igitur ratione subsistet hujus Capituli præfixa inscriptio: *Qui benè distingvit benè docet*: cùm ipse legislator sit fœdifragus; ac portentosus Hippocrates errores, & mille artis hæreses, è suggestu edoceat? Si novus Dictator noster, & è Stoâ Cous, rem mihi communicasset, priusquam abortivum hunc suum embryonem, & Chymicum Thersiten, enixus prælo fuisset, tria illi verba in aurem dixissem, ac author fuissem, ut reformasset multis erroribus imbutum cerebrum, revolvendo, quid Zwelferus, de Salibus, *pag. 67. usque ad pag. 74. Append. ad Animadversiones*, dictasset; profectò tale monstrum nunquam peperisset. Sed surdo nunc cano fabulam; illi, qui semper illud Apollinis io ore:

Inventum Medicina meum est, mihi creditur illa:

quanquam, re jam conclamatâ, sera in fundo sit parsimonia, juxta illud: Posteriores cogitationes sapientiores; aut, uti meliùs Persius, *Satyr. 3.*

Hel-l-borum frustra, cùm jam cutis ægra tumebit,
Pascentes videas: venienti occurrite morbo.

Actum est; te, velut deploratum, sustinemus, & insanum lugemus. Hæc per modum parergi, ac marginalis, in aurem tibi, *Tackeni*.

Tandem si & reliquas alcalium probationes, & differentias, cum soluto Mercurio sublimato, *pag. 28.* exactè consideremus, experiemur, etiam illam differentiam colorum, in præcipitando Mercurio, non tam à proprietate seminali, ut ita loquar, vel proprietate substantiæ cujuscunque vegetabilis, emanare; sed potius ab intensa, vel remissa, calcinatione cinerum vegetabilium, tum eorundem extractorum salium lixivialium aut alcalium: uti videre est in sale Tartari. Et hoc ipsum innuit Author, *pag. 29. lin. ult.*

Porrò, *pag. 29. lin. 5. & seq.* iterum Paradoxum affert *Hippocr. Chymicus*, sic scribens: *Cùm verò idem Mercurius præcipitatur, alcalibus ex herbis cephalicis, uti rorismarini lavendula &c. hæc, quidem sunt alcalia, sed non cinerum ut priora, at multò volatiliora, hæc inquam dejiciunt quidem Mercurium rubidum lucentem.* Quid igitur audio denuò *inauditum & absconsum hactenus, alcalia ex herbis esse quidem alcalia, sed non cinerum, ut priora, at multò volatiliora; & tamen præcipitant, seu* (ut author, altiori stylo, loquitur) *dejiciunt Mercurium rubidum lucentem?* Hoc paradoxon mihi videri, fateor, nec non implicare: Esse simul alcali, & non esse, nec ex cineribus esse. Nullum enim dari potest alcali verum, nisi ex cineribus, seu calcinatis vegetabilibus, extrahatur. Et ipse auth: *Hippocrates Chymicus*, alcali ex Roremarino, *pag. 27. lin. 20.* inter alcalia fixa reliqua, ex cineribus parata, expressè numerat: nec alcali volatile esse potest, quia cineres, è quibus elicitur, magnam ignis torturam passi sunt. Ergo iterum implicat, quia ex cineribus sal, seu alcali volatile, extrahi nequit.

Progreditur author, *pag. 29. lin. 14. Sic chelidonia habet alcali mirabile (ut non sine mysterio laudetur à Paracelso & Lullio, ejus quinta essentia (quam tamen cæli donum existimo) id est hujus salis spiritualis alcalisatum liquor &c.)* Quale ingenium; talis genius: qualis sermo; talis Magister: obscurus loquitur obscurissima. Oedipo profectò opus haberem, qui mysteria panderet, ac tot parentheses parentheses arceret. Neque enim intelligo, quâ ratione huic obscurissimo sermoni de salibus lixivialibus vel alcalibus, unicuique Pharmacopœo notis, imò Tyronibus jam attritis, competat illud marginale, quod aliàs de Lapide Philosophorum loquitur, ac sic sonat: *Qui non gustaverit salium sapores, nunquam perveniet ad optatum fermentum fermenti. inquit Rosar. Author.* Proh! quantum fortè in alcalibus *Hyppocr. Chymici* latet fermentum fermenti Rosarii? imò ipse Philosophorum Lapis, cum omnibus, quæ multis suspiriis, & indefessis precibus, multi inquisivère! Profectò miranda & inaudita, sed Tyronibus & discipulis nota, edidisti, *nove Hippocrates*, talia nimirum, quibus si obscuritatis larvam, & mendaciorum temeritatem, demas & subtrahas, puerilia sunt reliqua, ac cachinnis digna: ea tamen eximo à mea censurâ, quæ ferè paribus verbis ex magno Helmontio, nonnunquam etiam Libavio, depeculatus es: quæ cùm tuis absurditatibus disparia sint, velut ex ignobili massa, & quisquiliis tuis, proprio nitore emicant, & consurgunt. Sed quid immoror, cur tam levibus negotiis tempus fallo?

Si enim totam machinam, & miraculum hoc Chymicum, ad calculum revocemus; aliud non deprehendimus, post tot arroganter à *Tackenio, 7. hoc capite*, allata promissa. quàm, ut Mercurius corrosivus, unà simpliciter solutus in aqua simplici, per salem aliquem purè salsum ac lixivialem, [illegible] *novus Hippocrates* alcali appellat, denuò ex solutione præcipitetur in pulverem magis vel minùs rubentem; quem pulverem sæpius edulcoratum Tyrocinia, & Pharmacopœi, Turbith minerale rubrum, vel Mercurium præcipitatum rubrum dulcem, flavum, vel croceum, â colore, indigitant; qui color autem accedit à salibus illis alcalibus, lixivialibus, quatenus magis vel minùs calcinati sunt, vel propiùs ad naturam salis Tartari, aut salis alcali veri, accedunt. Efficitur autem illa præcipitatio propter contrarietatem liquorum acidorum & purè salsorum salium; quia in vulgari Chymia omnibus Tyronibus notum, quòd, quando acidi & salsi (subaudiendi purè salsi) liquores junguntur, unum destruit aliud. Ita etiam hîc accidit: ut sal, sive Tartari, sive alterius vegetabilis cujusdam sal lixialis fit, acidos spiritûs, Mercurio sublimato iunctos, in solutione ejus, & sublimatione, destruat, inque aliud quoddam esse convertat ac immutet, quibus acidis spiritibus destructis, Mercuius à vinculis, quibus ligatus, solutus, vel liberatus, fundum petit, &, ut author loquitur, *dejicitur*, in forma pulveris rubicundi, vel etiam albi. Acidi enim spiritûs, licet corpus aliquod minerale, vel aliud quoddam, cum impetu solvant & arrodant; majorem tamen gerunt hostilitatem in salia purè salsa, utpotè Taratri, & lixivialia omnia alcalia, volatilia etiam animalium. Et illa salia, è contra, in spiritûs acidos cum impetu feruntur, & agunt; adeò, ut, ubicunque se mutuò attingunt, acidi spiritûs priùs solutum corpus deserant, & salia alcalia, seu lixivialia, manifestâ hostilitate aggrediantur; ubi eâdem ferociâ dicta salia in spiritûs acidos, reciprocando, agunt; ut ex mutua illa actione & reactione, ex duobus illis, acidis nimirum spiritibus, & salibus lixivialibus purè salsis, neutrum quid, & mitius, resultet, neque purè acidum, neque purè salsum, sed veluti acido-salsum, impotens tamen, ut prius solutum corpus in gremio suo contineat, sed

totum

totum in fundum delabi finat, in forma pulveris. Et hæc sunt præcipitationis illius fundamenta, cui *Hippocrates Chymicus* tam speciosam destinabat panegyrim, *verbosus Encomiastes*, ac laudis amore tumens: quasi verò in his tam arcanis & inauditis totius Chymiæ verteretur cardo; cùm interim trita & ob ia nostræ artis sint principia, & quilibet Pharmacopœus non solùm has simplices Mercurii, sed & reliquorum Metallorum, tum etiam rerum ustibiliumac destructibilium (utpote Perlar. Corall. &c. de quibus, in sequentibus, pluribus agemus) solutiones & præcipitationes optimè nòrit, & nihil notius sit in Officinis, quàm, ut, si quando acidi & salsi liquores, intellige, purè salsi, confunduntur, ex contrarietate horum, & actione ac reactione, seu passione (quodnam autem horum in aliud magis agat, vel repatiatur, sub judice lis est) neutrum quid fiat, & ambo in novum velut ens, & novam creaturam demigrent, quod ens neque purè salsum, neque acidum est, sed quasi nitrosi saporis; uti apparet in præcipitatione, seu præparatione, Tartari Vitriolati, & aliquali fixatione salium volatilium, sive fuliginis, urinæ, sive viperarum sit; sive ex sale Armoniaco, aut ex ossibus, carnibus, aut sanguine sint parata. Adeoque nihil novi, nihil mysterii hìc latitat, de quo noster Hippocrates tamen, tam ampla & magnifica præfatus, tanta miracula promittit, nullam interim methodum, ac artis leges, aut limites, observans, sed omnia confundens, salia nimirum volatilia, salia communia, salia lixivialia, ad unum omnia alcalia nuncupans, quæ cuncta non tantùm magnam in arte accersunt caliginem, nec non Chymiam prostituunt, sed etiam ex natura rei implicant: ratio est; quia alcalia salia ex fundamento, & rei naturâ, solis cineribus herba Kali (cujus magna penus Venetiis prostat, ex Ægypto ...ata, ad saponem & vitra apparanda) competunt, postmodum verò, per quandam analogiam, ad lixivialia salia extenduntur; quatenus etiam ex herbis & vegetabilibus incineratis & combustis extrahuntur, ideoque alcalia nuncupantur: quod, uti dixi, non proprio etymo fit, sed analogicè; idque à paucis practicatur. Præsupponunt autem omnia alcalia, aut lixivialia salia, combustionem aut incinerationem rerum, è quibus extrahuntur; & differunt insigniter à reliquis allis quamplurimis salibus, utpote à sale communi, vel Gemmæ, aut Maris, quæ salia terræ, acido salsa & fixa sunt; à sale Armoniaco, qui etiam acido salsus, sed volatilis; à salibus porrò volatilibus animalium purè salsis; à salibus item nitrosis, peculiari studio è determinato solo decoctis, qui etiam acido salsi; & tandem à salibus etiam aereis, quasi nitrosis, qui ex aëre, à rebus summè calcinatis, utpote è capite mortuo Vitrioli, ad extremum calcinato, alliciuntur, sibiq; corpus assumunt. Quæ enumerata salia omnia nullam præsupponunt incinerationem, aut extractionem sui è cineribus; propterea que nullo modo sunt alcalia, & ab his quàm longè diffident, cùm essentia, tum actione, ac modo operandi. Horum autem salium differentias theoricè, ac ex fundamento tractavi, *in Appendice ad Animad. loco supracitato*, ex quo Philosophi, sapientiæ ac veritatis amantes, omnem capient satisfactionem. Talia enim inserui, quæ cùm Chymico, tum Medico, & Pharmacopœo, dignissima. Ex quo satis mirari non possum hebes tardumque ingenium *Tackenii*, quòd hic cavillator salsa salia (uti de fumo ex ejus doctrina) è censu salium proscribere vult, ad decipiendum saltem, quasi salia non essent. Sic enim, *pag. 30. lin.* 19. loquitur, *Salsa autem, cujuscumq; sunt generis Mercurium non præcipitant ex dicto soluto, & quo salsis viciniora minùs acidis nocent.* Quæ verba Authoris paradoxa nonnullis videri possunt, in re ipsa tamen falsissima sunt; & præcipitant etiam Mercurium sales communissimi ex sua dicta solutione, licet minùs potenter, ac remissiùs: largiori proinde quantitate solutioni Mercurii

infusa, illum in albicantem pulverem præcipitant, qui *Mercurius præcipitatus albus* dicitur, vel *Turbith minerale album*, priùs tamen edulcoratum, ab omni salsedine ac acrimoniâ liberatum. Igitur termini Authoris, prout simpliciter sonant, accepti, involvunt contradictionem & implicantiam; scilicet: *salsa quo salsis viciniora minùs acidis nocent.* Hoc in terminis repugnat, & ex natura rei, arguitque decumanam ignorantiam artis & naturæ, quia ex essentia sua, & natura, salsa acidis contrariantur: intellige purè salsa; quibus purè salsis salibus nomen salis rectiùs competit, quàm salibus acido-salsis: quod omnibus notum, nec eget alio aphorismo *novi Hippocratis Chymici*, qui per parabolas nobis loquatur, & evangelizet, ac salia (utor usitato Artis, non Grammatices, termino) salia inquam, alcalia, seu lixivialia non salia, & mox iterum salia appellet & indigitet; nec non ea, quæ multis seculis clara & indubitata extitêre, umbris suis, æquivocantibus, & captiosis terminis, obscuret, *Sopista*. Neque etiam opus habebat dictus *Hippocrates Mimus*, Mercurii sublimati unciam semis, in quinquaginta unciis aquæ communis destillatæ (tanquam pro Panacea sua, & Anti Venereo medicamine secreto: & hæc in aures!) dissolvere, & tandem tot diversis salibus alcalibus levidenses suas probas, salibus alcalibus solutioni Mercurii infusis, instituere. Compendiosiùs multò, & arti conformiùs, ea omnia experiri licuisset, quænam salia lixivialia ignipotentiora (sic ipse loquitur) vel magis ac minùs ad naturam veri alcali accedunt, aut etiam in igne diutiùs retenta fuêre; si Mercurio sublimato, in pulverem saltem redacto, salia dicta lixivialia, in liquorem saltem resoluta, affudisset, & illicò effectum extemporaneum spectasset.

Subintro nunc Augiæ stabulum, dum *novi Hippocratis* ignoblies doctrinas, exempla, contradictiones, quas, *pag. 31. 32. 33. 34. 35.* affert, nescio, an indignabundus, an in risum effusus, perscrutor. Fateor n. tam obscura sunt, & tam clarè falsa, ut refutatione partim non egeant, partim non digna sint: & volumen totum expeterent. Jam enim *salsa ex herbis diureticis omnibus, stipitum fabarum, genista, hypericon: &c. acido salsa* proclamat; quod falsissimum: *alcalizari acri flamma*, etiam falsum est; quia non demum alcalisantur, sed acriora fiunt, *ignipotentiora*, *Hippocratis novi* etymo; unde differentia colorum ex parte, in ejus Mercurii præcipitationibus, accidit ac ortum habet. Paulò antè verò omnia hæc salia non salia, sed alcalia voluit. Jam verò iterum: *Salsa cinerum, ex classe vulnerariarum, ut betonica &c. fundere planè salsum salem*, dicit, *ob id vitrificatione inepta, & Mercurium non præcipitant*, *qui* (scilicet Mercurius) *ejusdem est saporis.* Proh! quanta mendacia! quàm absurda! *Omnia autem dicta salia per fusionis ignem mutant naturam, fiuntq; alcalia, vitrificantur, & Mercurium præcipitant rutilum.* Et, ut honestus hic vir benè subsistat, teste eguit, quem reperit. En! adest. *Hinc Zoar, super Exodum notat quòd ex quovis cinere vitrum paratur.* Sed hæc est contradictio priorum, quòd salia lixivialia per fusionis ignem mutent naturam. Addit autem perversè *Hipp. novus*: *id est, quando in alcali reducuntur.* Quasi verò Zoar ignorasset cineres, & salem alcali. Sed venite, & spectate, Senatus Populeque Academice, typum, ideam, ac simulachrum homuncionis, Philosophastri, ac hominis crassæ ignorantiæ: audite, quem spectastis, nunc loquentem Idiotam, *Tackenium*, *pag. 34. lin. 8.* ubi ait: *Quod veterum ille doctissimus, qui vitrum ignitum in cineribus stipitum fabarū extingvere jussit, & non in sale ejus, rectè vitri ustionem instituit: ne nimirum ab imperito reformatore, sal imprudenter alcalis naturam indueret.* O sapientiam! (parcite: & sit venia verbo) O stultitiam! dicere volebam; ô incuriam! ô deliria, & mendacissima dogmata! Quis est ille doctissimus Veterum? Designa illum morionem, qui tui imaginem & stul-

titiam

titiam præ se fert? Quis tibi par doctrinâ & talentis, *Tackeni*: qui cum Lucifero jam pridem exaltasti solium tuum, ascendisti ad latera Aquilonis, ut esses similis Altissimo? Omnis decor indumentum tuum, & lapis preciosus operimentum tuum; vicaria sapientia, experientia, *inaudita*, *nova*, *admiranda*, *stupenda*, *&* *invisa* doctrina tua, in folio, & ex *pag. 7. cap. 1.*: Quis unquam ausus se Hippocratem promulgare: quis Divini Senis diademati insidiari? Procul dubio sapientissimus Europæ, Urbis, Orbis, *Tackenius*. Ergo ille Doctissimus Veterum novissimi salis Viperini author est: tu es ille probrosus vir, jocus puerorum in Gymnasiis, ludus & fabula tyronum Pharmacevtices: tu es, *Tackeni*, qui vitrum in cineribus stipitum fabarum extingvere jussisti; & tu solus hoc doces ac defendis, *Veterator*. Ubi unquam legendo aut practicando hoc præceptum assecutus es, quo cavetur, ut vitrum in pollinem redactum, & candefactum, extingvatur in cineribus siccis? Meretúrne hæc operatio extinctionis nomen, si vitrum ignitum super cineres conjicitur? Cur Veterem illum Doctissimum (ex concavo Lunæ ortum) cur etiam D.D. Augustanos, tot monstrosis figmentis & hyberbolismis, viros innocuos, lacessis? Hujus enim dogmatis veritas, est D.D. Augustanorum, quos defendis, impunitas. Quis mente assequi potest, quâ ratione vitrum, subtilissimè tritum ac ignitum, cineribus injectum, illisque commixtum, denuò è cineribus erui ac separari, & ex atomis atomi colligi possint; maximè pro secundâ, tertiâ, & repetitâ vitri ejusdem ustione, & extinctione? Profectò stupida sunt hæc phasmata, & inaudita, *nove Hippocrates*. Præceperunt D. D. Augustani, *pag. 416. m. Animad.* ut vitrum subtiliter pulverisatum ac cribratum, ac in olla ferrea ignitum super prunas, extingvatur in acervo, facto ex cineribus stipitum fabarū: & hoc toties repetatur, donec optimè in cinerē sit redactum. In acervo? In acervo: in acervo (Domine *Hippocrates* ausculta, aphorismum loquor) facto ex cinere stipitum fabarum, hoc est, in lixivio, facto ex cinere stipitum fabarum, D.D. Augustani, & si quis dixisset Veterum Doctissimus, vitrum extinguere præceperunt, non in cineribus. Imponis D. D. Augustanis, malus causidicus es, turpior *Hippocrates*, *Tackeni*. Rudis enim solummodo notâ Arcadiæ linguâ; minimè Aphorismos nos doces, ut in lemmate tuo promisisti, sic Philosophando. Et quid sonat hierugitus, & hæc tua eruditio? *Non in sale ejus, rectè vitri ustionem instituit: ne nimirum ab imperito reformatore sal imprudenter alcali naturam indueret.* Risum teneamus, Amici. *Veterum ille doctissimus non in sale stipitum fabarum vitri ustionem rectè instituit*: & cur? *ne sal stipitum fabarum imprudenter alcali naturam indueret ab imperito reformatore.* Certè si sal hic alcali naturam demum indueret, id sanè non ab imperito, sed à peritissimo, Reformatore accideret; qui vires, naturam & causalitatem ignis exerceret. Juxta te enim, mendaciorum immemor *Tackeni*, in igne, & per ignem, salia alcalisantur; ergò non per Reformatorem. O imperite Philosophe! Jam demum incusas salis stipitum fabarum imprudentiam. Vides, quas nœnias & nugas, quas fabellas, ad colum à vetulis recenseri solitas, publicis typis evulgaris, ridiculus magis, quàm Æsopi commentator, aut, cum aureo Asino, Apulejus? Profectò; *Inimici hominis, domestici ejus.* Nam si vel ab hoste consilium sollicitasses, deterius famæ tuæ consulere non potuisses, quàm svadendo, ut hæc novissimi Salis Viperini stultissima fundamenta prælo (teste ære perenniore) subjiceres, sicque toti Europæ ludibrio te exponeres. I, perge, & innocuo Viro, D. Hellwig Dieterico suscense, quòd famosum liquorem tuum Alcahest typis mandavit: nunc tibi ipse, *nove Hippocrates*, insultas. Nam: perditio tua ex te; nec recedet malum à domo tuâ.

Prosequeris institutum tuum, *pag. 35. lin. 15. Sal ex viperis, Mercurium non præcipitat.* Etiam hôc veritati imponis. Nam verus ſal volatilis viperarum præcipitat Mercurium, æquè benè, ac alia ſalia volatilia animalium, Urinæ, Oſſium, &c. uti ipſe aſſeris. Crediderim tamen ego perfacilè in favorem, quòd neque Sal Tartari, aceto ſaturatus, Hippocratis Chymici magnum ſecretum, hoc præſtet.

Salem Abſinthii, eſſe ex acido ſalſum, pag. 35. l. 19. Hoc iterum falſum eſt; falſum quoque, quòd *Mercurium non præcipitet*: uti etiam falſiſſimum, quòd *ſpiritum Vitrioli non abſorbeat, niſi priùs alcaliſetur.* Quia à prima ſua origine è cineribus eſt extractus, ergò alcaliſatus, & ſal lixivialis eſt, ut reliqua ſalia lixivialia omnia; neque requirit ex natura ſuâ, ut denuò alcaliſetur. Denique tot ſpuria dogmata, mi *Tackens*, enixus es in hoc novo Hippocrate tuo, ſemper Compatrem tuorum monſtrorum, & abortivi fœtûs, innocuum Divinum Senem, ex libro 1. de diæta, exorando, ut me & tædeat, & pudeat, plura ulteriùs producere, ridenda noſtris, dedecoroſa tuis. Audiamus tamen adhuc elegantem textum ac paragraphum, *pag. 35. lin. 29. Hinc diſcitur: fortiori igne, quam res natura fert fixari, & in neutrum verti. Fiunt itaq; quamplurima ſolo ignis regimine, non quidem ut ex orco in lucem auctum generetur, ut credit vulgus, hujus Hippocraticæ doctrinæ ignarus, ſed ſaltem ſimplici alteratione ſubjecti, ut docet meus Hippocrates, lib. 1. de diæta, illi que ſciunt, qui internum cum externo harmonicè conjungere norunt.* Digna profectò, aureis quæ ſcribantur characteribus; digna, quæ ad Apollinis aram, Anathematis loco, ſuſpendantur; atro (ut dicitur) digniſſima calculo. Venite, properate, *huc adeſte, veritatis amatores, vos admiranda aſpicietis, vos abſconſa manibus veſtris tractabitis, vos occulta audietis: cap. 1. pag 7.* Annon videtis, quòd vos Lumen Ignis fatuus, præcedat, *Tackenius?* Quòd Phaethon hodiè Solis moderetur quadrigam? An vos latere poteſt candela ſupra modium, ſupra candelabrum, poſita? Ut ut tamen ſe res habeat, ego, pro meo talento, ad hunc Solem, ad hunc ignem, ad hanc candelam denique, caligo; mihi tenebræ videntur & confuſum chaos. Qui poteſt capere, capiat hanc doctrinam: ego me non fatigârim.

Iterum, *pag. 35. lin 19.* ait: *Sal abſinthii, eſt ex acido ſalſus, propterea Mercurium non præcipitat, ut neq; ſpiritum Vitrioli abſorbet, ut docet reformator, ſub titulo ſpiritus Vitrioli coagulatus; cùm verò alcalizatur; Mercurium præcipitat flavum, & tunc etiam acidum ſpiritum Vitrioli abſorbet & vitrificat, &c.* Brevis hic eſt paragraphus, ſed in compendio multa junguntur mendacia, ſuperiùs notata. Contra reformatorem non habet de jure, quod latret; quia fundamentaliter de ſpiritu Vitrioli coagulato, *pag. 454 Animadv. edition Noricæ*, ſcripſit. Nam ſal Abſinthii eſt de natura, & proſapia ſua, ſal lixivialis, è cineribus extractus: juxta Hippocratem novum autem, plurimis in locis, ſalia cinerum ſunt alcalia omnia; &, juxta ejus opinionem, non vera ſalia: quia ſolus ſal communis propriè ipſi ſal dicitur. Nam alcalia dicit eſſe vacua. Sic enim paulò ſuperiùs docet: *pag. 35. lin. 4. Sal commune, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitat, & licet per longum tempus, & celeri flamma concremaretur, nunquam fieret alcali, ut neq; ſub digeſtione mutat naturam, eſt ergò ex omnibus perfectiſſimus, & non ſine ſingulari prærogativa ab Helmontio, ſalium ſummus, vocatur.* Nunc, *Philoſophe Hippocratice*, ſi ſal communis, qui eſt acido-ſalſus, nunquam mutat naturã, ac, etiamſi celeri flamma cremaretur, neutiquam fieret alcali; qua ratione igitur ſal abſinthii, qui, juxta dogma tuum (falſiſſimum) *eadem hâc pagina, lin. 19.* etiam eſt ex acido ſalſus, & propterea, ut aſſeris, Mercurium non præcipitat, uti nec ſpiritum Vitrioli abſorbet; quomodo, inquam, ille tam citò alcalizari poteſt, ut ſpiritum Vitrioli abſorbeat, & Mercurium præcipitet;

cipitet; cùm sal communis, qui etiam est ex acido salsus, alcalizari nequeat, neque naturam suam alteret, etiamsi celeri flammâ crematur? Spectate iterum, Audit: novi Hippocratis nova absurda, de sale Absinthii, quòd sit acido-salsus, & tamen sal lixivialis; quod *implicat* in terminis. Quàm verum est illud Philosophi: Commisso uno absurdo, sequuntur infinita; ita etiam hîc sequitur alterum, quòd *sal communis non praecipitet Mercurium*: uti suprà dictum, sed experientiae refragatur. Falsum est ideò, quòd *sal Absinthii sit ex acido salsus.* Hoc enim experientiae & rationi contrariatur, ex natura rei, ac parandi modo, quòd ex cineribus sal merus acido-salsus extrahatur. Falsum est, quòd *sal Absinthii Mercurium non praecipitet, nisi priùs alcalisetur, ut neque spiritum Vitrioli absorbeat.* Implicat, & involvit contradictionem, unum salem-acido salsum posse alcalizari, & alium, ejusdem rationis & conditionis, tam salsedine, quàm aciditate aequalem, nullo modo posse in alcali converti: & plura hujus prurientis Philosophi ridenda commenta. Revolvat B. L. *meas Animadversiones, loco suprà citato*, & reperiet, magno fundamento me, de spiritu Vitrioli coagulato, tractatum absolvisse; & tamen, etiam post omnem Industriam, ab hoc inique homine tumultuosè lacessitum esse; quùm nihil tam sacrum sit, quò sacrilegus non adrepat: ut ait Seneca. Pergit, *fol. 36. lin. 19.* Lazari Riverii Febrifugum, & secretum, quisquiliis suis admiscere; quasi & illud ex fundamento alcalium etui posset, & Ipse hujus Panaceae foret arbiter & Secretarius; quia, uti dicit, *pag. 26. in margine: Natura nil quitquam habet occulti, in hoc sublunari globo, quod medicinam spectat, ut Hippocratico, hac methodo, non manifestum fiat.* Sed novimus hoc genus hominum audax, & ambitiosum; fucos quaerit. Non credimus tibi, *Tackeni, foenum habes in Cornu*, ut ait Satyricus, & *alienis plumis te ostentas*, Pavo. Jam pridem magnificus Vir, Riverius, cavit, ne tam sagaces Thrasones, & comilitones Tui, *recentissime Hippocrates*, talium secretorum arbitri forent: tumulavit hoc secretum ferreo sarcophago, ac defotis celte insculpsit eandem epigraphen, quam, ad lucem perpetuam repertâ Patavii, asserit Petrus Apianus, Mathemat. Ingolstad: libr. antiq. Inscription: quae ex illo sic sonabat: Abite hinc pessimi fures! Vos quid vultis, cum oculis vestis emissitiis? Abite hinc vestro cum Mercurio petasato, caduceatoque. Donum hoc Plutoni sacrum fuit: Riverii arcanum Deo & probis consecratum.

Plurima praeterea, in capite hoc, absurda profert, quae iteratò Divinus Cous, ex libro 1. de diaeta, cohonestare deberet: sed frustrà medemur diaetâ, ubi malum serpit ex inanitione, & cerebri vacuitate. Ideò & ego impostérum ab his nugis me abstemium geram, breviori calamo & verbis reliquas nugas pertransiturus, eaque ferè saltem succinctè retorsurus, quibus Reformatorem nequitiosè arietavit. Caput itaque hoc septimum, & totus textus ut pateant; totum hîc adscribo.

Pro majore lumine, & intelligentia, opera pretium erit alcalium differentiam, & quid sit contrarietas, vel acidorum absorptio & imbibitio, priusquam progrediar, ad oculum demonstrare.

Sunt autem, ut dixi, varii gradus & species salis alcali fixi, ut tartari singularis privilegii, tiliae, coryli, omnium quercuum genera, & quae in Noruegia, Lituania & Muscouia in desertis ex viridibus lignis in cineres alcalizatas exuruntur: item omnes herbae calidae & oleosae, ut rosmarinum lavendula ruta &c. omnia unico verbo acidis sunt contraria, illorumq; destructiva, quorum differentiam ostendit sequens mechanica. Sequitis irritant animos, demissa per aures: quàm quae sunt oculis subjecta fidelibus.

Dissolve unciam semis mercurii sublimati (qui ex acido & alcali in salsum est mutatus à (a) permixtione) in aqua communis destillata, unciis quinquaginta; in particulam hujus clarae solutionis, guttatim, sed celeri lapsu stilla alcali tartari fi- a. Hip. libr. 1. de diaeta.

xum

xum (est liquor tartari sponte resolutus) qui in momento dividit compositum, absorbet acidum, & Mercurius illico petit fundum obscurè rubens.

Alcalium fixarum mira differentia.

Ex aceti fecibus calcinatis, elicitur cum aqua, alcali tartari, & licèt ex eadem viti cum vino productus, Mercurium tamen præcipitat rutilantem & splendentem.

Cùm verò idem alcali, arte ad rubedinem calcinatum fuerit tunc cadit idem Mercurius, ut cinabaris contritus.

Tartaro exusto si calcem superaddis, & alcali extrahes, aqua simplici, tunc Mercurius cadens, rutilat.

Ex herba Cali extractus, Mercurium præcipitat multo obscuriorem priori.

Lixivium, quod saponaris magistram vocant, quod constat ex calce & alcali quercuum, dat Mercurium obscurè flaventem.

Ex Hispania adfertur alcali, incertum, utrum simplex an compositum, Mercurium tamen præcipitat fulvi coloris.

Cùm verò idem Mercurius præcipitatur, alcalibus ex herbis cephalicis, ut rorismarini lavendula &c. hæc, quidem sunt alcalia, sed non cinerum ut priora, at multo volatiliora, hæc inquam dejiciunt Mercurium rubidum lucentem.

Qui non gustaverit salium sapores, numquam perveniet ad optatum fermentum fermenti, inquit Rosar. Author. a. Arsenicũ (à Paracelso vocatur fuligo metallorum) fixatũ cum nitro, & resolutũ nõ excipitur. Balsamus Samech.

Sic chelidonia habet alcali mirabile (ut non sine mysterio laudetur à Paracelso & Lullio, ejus quinta essentia (quam tamen cæli donum existimo) ed est hujus salis spiritualis alcalisatus liquor &c.) & dejicit Mercurium rubicundissimum. Vasculum hoc ex incuria neglexi, neq; lavare jussi, post, mensem circiter, in liquoris summitate, effloruit color aureus chelidonei flore non absimilis (stiriarum more coaluit ut nitrum) non sine spectantium admiratione.

Exempla hæc docent, alcali, quo ignipotentius, tanto obscuriorem cadere Mercurium, eò, quod in ipso absorptionis puncto, igneum alcali, ferit ejus sulfur, fulguris instar; quò autem longius, ab ignipotentia recedunt, tantò lucidior cadit, adeò, ut volatilia alcalia, fuliginis (a) nimirum & omnium animalium, Mercurium candidi & nivei coloris, ex dicto soluto præcipitent, quæ omnia in progressu clariora evadunt.

Sic Mercurius à Balsamo samech præcipitatus, cadit nivei coloris, parùm in flavedinem vergens cùm verò affuderis plus, quàm ejus natura confert, tunc rutilat.

Salsa autem, cujuscunque sunt generis Mercurium non præcipitant ex dicto soluto, & quò salsis viciniora minùs acidis nocent.

En Exempla.

Alcali salis petræ, licet ejus prima origo ex alcali urina; cum sulphure autem, in alcali fixatum (sapitq; ideo quodammodo salsum) Mercurium sic solutum, turbat quidem, non autem præcipitat. Cùm verò huic mixturæ pulverizatæ, & priusquam deflagrat additur alcali quoddam fixum, & exsiccatum (tartari) supraq; blando igne teneatur, tunc sulphur primò liquat, & pingue acidum sulphuris, ad fugam se præparans, ab alcali quoque pingue avidè combibitur, ut in lactis sulphuris præparatione (humida via) contingit: perdurante interim calore; liquatur etiam nitrum, cujus sulphurea & inflammabilis pars, associatur suo simili; sulphuris nimirum pinguedine; imò avide ab alcali excipitur (cujus media pars, respectu specierum sufficit, ut (a) nitri; partes tres Alcali tartari; partes duas. Sulphuris pars unica) sicque salsum. In salsa hac massa, bullit uterq; sulphur, igneq; perseverante & aucto; flammam concipiunt, quæ tunc in accensione angustum locum in sale, non perfert, adeoq;, cum fulmineo fragore, in auras erumpunt. Hæc sic se habere docet relictum aliquando alcali, præsertim quando non in concavo; sed in plano, & longa mora accenditur, quod, ab acidis spiritibus, in salsum mutatus, & Mercurium ampliùs non præcipitat. Obiter hic. Quod

a. Sal fulminans.

Ex hoc fundamento, etiam CERAVNOCRYSON strepitum edit.

Spiritum

Spiritum enim nitri, in alcali, tartari nitrum fieri, alibi ostendi. Aurum est fere totum sulphur (suo modo) ut suo loco mechanice quoque demonstravi; ob id non corroditur ab acidis. Auro itaq; soluto, in aqua salsa, ex nitro, alumine & sale armoniaco vel communi, si paulatim (non confertim) alcali quoddam instillaveris, acidus spiritus nitri (spiritus aluminis vel vitrioli in aqua fortis destillatione non ascendit) in alcali vacuo sibi corpus assumit, & fit naturale nitrum. Nitrum autem sulphureum (a) Auro sulphureo ex similitudine, in humida via facile adhæret, & commiscentur, adeò ut nulla ablutionis arte separentur, id est, cum acidum nitri ab alcali combibitur; coagulatur in nitrum naturale, quod reperit sulphur in auro soluto; cum illo, ejusdem scil. mores habens, ut utar verbis Hippoc. coagulum sucipit, ut in calce ostendi. Cum vero plus de alcali affuderis, ut nitri gradum superet tunc etiam nitrum in Alcali deflectit, & aurum fulminans amplius dici non potest, quod in progressu clarius. Nunc unde digressus redeo.

Aurum fulminans.

a. hac est causa quod Aurum in spiritu salis solutum & idem alcali præcitatum non fit fulminans, redit enim in sal quod flamma resistit.

Sic etiam sel vitri (b) eundem contraxit saporem, ex aciditate silicis fit salsum, Mercurium enim planè non præcipitat.

b. Anatron vellio in lapide medicamentoso. Suin de verre Gallice.

Talci Liquor (non oleum, ut vult ignara vulgi turba, flammam enim non concipit) Mercurium ex sua sede non movet: ut neque.

Salia ex herbis diureticis omnibus, stipitum fabarum, genistæ, Hypericonis, Herniaria, urtica &c. omnes inquam sunt acido-salsi, & Mercurium ex dicta solutione non præcipitant, cum vero Alcalizantur acri flamma aut fusione, tunc cadit rubidus.

Hinc liquet, quod veterum ille doctissimus, qui vitrum ignitum in cineribus stipitum fabarum extinguere jussit, & non in sale ejus, rectè vitri ustionem instituit: ne nimirum ab imperito reformatore, sal imprudenter alcali naturam indueret, de quo supra dixi Cap. 5.

Salia cinerum, ex classe vulneroriarum, ut betonica, Agrimonia, pyrola, veronica, stellaria, Alchimilla &c. omnes fundunt planè salsum salem, ob id vitrificationi inepto, & Mercurium non præcipitant, qui ejusdem est saporis, ut dicetur suo loco. Omnia autem dicta salia per fusionis ignem, mutant naturam, fiuntq; alcalia vitrificantur, & Mercurium præcipitant rutilum. Hinc Zoar, super Exodum notat, quod ex quovis cinere vitrum paratur: id est, quando in alcali reducuntur.

Sal commune, Mercurium ex dicta solutione non præcipitat, & licet per longum tempus, & celeri flamma concremaretur, nunquam fieret alcali, ut neq; sub digestione mutat naturam, est ergò ex omnibus perfectissimus, & non sine singulari prærogativo ab Helmontio, salsum summus, vocatus.

Salis constantia. De illo dici potest: probasti me per ignem &c.

Sic sal ex viperis, Mercurium non præcipitat, nisi rursus acidum & alcali ab invicem separentur, de quo infra.

Sal absinthii, est ex acido salsus, propterea Mercurium non præcipitat, ut neq; spiritum vitrioli absorbet, ut docet reformator (a) sub titulo Spiritus Vitrioli coagulatus; *cum verò alcalizatur; Mercurium præcipitat flavum, & tunc etiam acidum spiritum vitrioli absorbet & vitrificat.*

a. fol. 788. pharmac.

Hinc discitur: fortiori igne, quam rei natura fert fixari, & in neutrum verti. Fiunt itaq; quam plurima solo ignis regimine, non quidem ut ex orco in lucem auctum generentur, ut credit vulgus, hujus Hippocratica doctrina ignarus, sed saltem simplici alteratione subjecta, ut docet meus Hippocrates (a) illi qui sciunt, qui internum cum externo harmonicè conjungere norunt.

a. lib. 1. de diæta.

Sic quoq; citra ignem, mutantur salia in diversam à nativitate naturam, ut: confunde pro exemplo liquorem salis absinthii non alcalizati, cum rosmarino, solutio fit lactea, & ambo in nitrum coagulantur.

Riverii Febrifugum. *Hoc ex fundamento, procedit Lazari Riverii Febrifugum, hactenus paucis cognitum, nobis tamen licet illud nonnihil, manifestiùs, declarare. Fit inquam ex unico subjecto, alcali repræsentante, & binis acidis, omnibus ignem nondum expertis; sed per exaltationem toties repetitam, donec ex nigredine iterum in candidissimum volatile salsum artificiale, gustus non ingratum, conversum videas, cui postea additur quartus alethia (id est diagridium) ut constat in processu.*

Sed quis potest metamorphosin enarrare, quæ ex salium permixtione exoritur? accedentibus illis huc, his vero illuc, & inter se permixtis, ut Hippocr. docet (a).

a. Lib. 1. de diæta.

Alcali Fuliginis fit sal. *Notandum, quod sal Fuliginis, ex vegetabilium prosapia oriundus, Mercurium ex dicta solutione candidum spongiosum & levem præcipitat, sicut omnium animalium alcalia volatilia, ut dicetur: sin vera in salia convertuntur, tunc non cadit amplius.*

Hinc concludere licet, quod ferè herbæ omnes oleosæ & quæ calidæ appellantur, & sunt pingues, levi & simplici incineratione sal alcali edunt: cui si Hippocraticus propriam reddit pinguedinem, convertuntur arcana coctione, in salsum admirabile; quod tunc Elixir parvum vocatur à nostris (b) magnarum virium, in medicina, de quo suo loco. Reliquarum herbarum salia vel in imperfectè salsa vel in acida deflectunt; & acri flamma, aut fusionis igne in alcali vitrificans reducuntur.

b. Vide Ripleum Baconem &c.

Ad Octavum Capitulum transitum facio, quod inscribitur: *Fusoria ars porrò, alcalia, acida absorbi, docet.* In hoc capitulo perpauca notanda veniunt, nisi quòd, dum metallorum fusionem & præcipitationem tractat, falcem suam in alienam messem ingerit; cùm hæc non ad Hippocraticos, sed ad Metallurgos, pertineant. Exempla, quæ adducit, trita sunt Tyronibus, nimirum: alcalia acida absorberi; hanc denuò igitur crambem toties repetit. Quæ de Regulo Antimonii affert, utplurimum manca sunt, parum, vel nihil, emolumenti Tyronibus allatura. Transit iterum tamen postliminiò ad consuetas cavillationes & calumnias, ac, ritu ignobilium ferarum, dum Reformatorem aggredi non licet, ex insidiis obvios lacessit, ac in Medicos passim sequentia jacit, *pag. 41. lin. 6.* dum eos *Ignavos Patres* appellat, additque, *lin. 12. Hi à vulgo, idiotis & mulierculis simplicibus, canonici vocari amant:* quâ ironiâ, & sarcasmo, per decursum opusculi sui, traducit Medicos Dogmaticos ac Rationales, eosque ideò hoc epitheto designat, quòd, ut ait, quidam ex illis quæsiverit ex Pharmacopola, *utrum Sal prunella ex prunis sylvestribus, vel domesticis paretur.* Ædepol! quanta in hunc virum perfectio commigravit! vix mihi non ultrò illud excidit, quod D. D. Knófelio Tackenius festivè objicit, in sua Echo ad Vindicias: *Tu, Tackeni, qui in templo spuere nefas ducis, mingis in altare?* Quantum est in Tyrone Medico, verbi æquivocatione in sinistrum sensum abripi, ut, pro sale Nitri, ac Prunellæ, Prunellam à Prunis derivari, autumet? Hæc sunt Juventuti & Tyronibus blando vultu condonanda. Sed heus, Aristarche! an non oportebat te misereri conservi tui? An non condonare aliquid delictis juventutis? An forsan immemor es verborum tuorum, quorum, in Epistolâ, ad D. Rotgerum Timplerum à Te datâ, & ab Excell. D. Helwigo Dieterico, bonæ memoriæ, publicè impressâ, inter cætera, formalia hæc erant: *Non possum non denuò precari, ut misero mihi atq; indigno, qui corrigias solvat, admissum scelus & crimen benignè condonare, nec numquam ejus rei erga ullum mortalium mentionem facere velit. Hoc ut iterum deprecarer, assiduis malæ conscientiæ stimulis noctè dieq; & sine remissione agitatus & coactus sum.* Et inferius: *Væ tanta miseria! væ væ commissi flagitii, peccati & criminis! &c.* Quid, inquam, ad hæc, D. Dieterico objicente, ac te ultrò confitente, respondisti? Audi verba tua, in Echo ad Vindicias: *pænitens*

vitens facti, ad ipsum Timplerum literas misi deprecatorias, quas citas, ex quibus apparet non malitia, sed mera ignorantia, & pueritia errasse, nam pueri puerilia tractant. Hæc, inquam, suntne nova? His formalibus te purgabas. Et quid post tot væ & væ! post tot stimulos, nocte & die, sine remissione, agitatus (difficulter, profectò, ob pyra assa) exculationis attulisti, in tua Epist. ad D. Timplerum? Audi mox sie te scribentem: *Eheu juvenem me miserum! qui tum temporis, quod nunc experior, mente meâ omnino privatus, fallaciter & dolosè seduci me* (an Adamus ab Evâ?) *passus sum.* Vides, mi *Tackeni*, delicta juventutis affers, & veniam speras, & nulli revelari, precaris: & benè egisti; forsan meritus veniam. Sic & tu juvenum Medicorum errata, qui docibiles DEI sunt & bonæ mentis, arguere non debebas publicis Typis, de Prunis cavillando; cùm tu ad meridianum cœspitaveris. Ecquid & tu, *Hippocrates nove*, haud ita pridem edoctus es; cur Nitrum, in crucibulo, super igne, fulphure frustulatim injecto fusum, per metaphoram, salis Prunellæ nomine circumferatur? Nimirum Chirurgi, qui Nitrum, præcipuè in crucibulo fusum, & sulphure purgatum, ac in tabulas redactum, vel maximè in Anginæ speciebus, quas vulgò die Breune cognominant; seu, quòd, velut Prunæ accensæ, anginosos exurendo, prodesse, experientiâ edocti sunt, ideò Teutonica translatione, salem prunellæ, quasi ad Prunum, & Prunellam, specificum denominârunt; attestantibus pluribus viris doctis. Et hic tibi Canon, *Tackeni*, de Medicis Canonicis, sufficiat. Plura eventilanda hoc capite affers, nimirum, *pag. 41. ad marginem: Nitrum falsum fieri cum fulphure* combustum. Quod falsissimum. Item, *pag. 41 lin. 4. quod nitrum per alcali separatum vocari coeperit sal prunellæ.* Hæc levia sunt; licet falsa cuncta: ideò & leni manu tango. Addo tamen integrum capitulum, ut Lector ex fundamento miranda & inaudita Hippocratis novi addiscat; & est tale:

CAPUT VIII.

Fusoria ars porro, alcalia, acida absorbi, docet.

OMnia mineralia, cujuscunq; sint generis, quæ metallicâ corpora absconsa gerunt, associata sunt acidis (sulphure nimirum vario) quæ impediunt, quo minus metallum, ab impuritate fodinarum, segregari possit. In hac angustia, necesse est confugere ad alcalia, quæ celerem præstent opem.

In pulverem itaq; reducunt minerale, idq; alcali commiscent, ac in crucibulo fundunt, fusionem nitro accelerant, quod cum sulphure accenditur, ut pro parte deflagrat, pars vero, cum tartaro in alcali vertitur, istud alcali, absorbet omne acidum, quo cum alias metallum aufugeret sed hac via facile petit fundum, idque artista Regulum, id est purum metallum sulfuribus privum appellant: quod rursùs sub cupella probatoria cum plumbo ulterius ad puritatum deducunt, de quo vide docimasticos: mei saltem est de salium fundamentis loqui.

Metalli præcipitatio per alcali.

Dixi, metalla ab acidis mineralibus in fumum verti, quod in argento, fuso cum plumbo in testa, facta ex cinere lavata manifestum fiet: in hanc, frustulatim injice sulphur, cujus aciditas cum fugit, etiam metallum in fugam vertit, quod recolligere licet, madido linteo in camino expanso.

Argentum fugit cum acido minerali.

Aliud experimentum, quo probatur, metalla ab acido minerali in fugam verti: est cementum illud quod Regale vocant, fitq; ex sale communi & laterum pulvere,

Aurum fugit cum acido minerali.

quo cum stratificant aureas monetas cupro ligatas, hoc in cementa, aurum, sine fusione, dimittit cuprum, simulq; cum acido salis spiritu, in fumum abit; qui tamen etiam de auro non nihil secum aufert: sed cum spiritus acidus, auro gravatus tentans coperecula testacea transire, præcipitatur aurum, & coparculis adhæret, dum spiritus hæc rodit, quæ post ea conteruntur, cum argenta vivo & aqua, quod aurum recolligit, & hero suareddit, quando per torsum ab illo separatur.

Regulus Antimonii.

Quem ad modum mineralia metalla ferentia, in regulum eadem via ex Antimonio regulus præcipitatur, cum Tartaro nimirum & nitro, eo quod Alcali tartari, acidum sulfur ab Antimonio combibit purumq; regulum segregat.

Funditur quidem etiam antimonium, cum sale commune, sed hujus acidita rodit antimonium in ignis tortura, elevatur in bullas minusq; cadit reguli. Hæc exempla de præcipitatione in via sicca satis sunt.

Nitrum cum sulphure combustum, in angina magis nocet quam prodest Salsum emmenuuit.

Sic alcali quoddam, in aqua salutum (viam humidam appellant) ut semper acida absorbet, mundificat etiam salem petræ ab omni acido, quem ideò emunctiores medici in angina pra summo refrigerante elegerunt, ob id sal prunellæ vocari cœpit (quidam ex ignavis partibus, cum fortè laudari à nostris audivisset, sal prunellæ, accessit nactu ad pharmacopolam peritissimum: Sal prunella inquit: paraturne ex prunis silvestribus, vel domesticis? Hi à vulga, idiotis & mulierculis simplicibus, canonici vocari amant) coquunt inquam nitrum in lixivia alcalizato, donec gutta in frigido ferro, ut senum constat, tunc in frigidum locum seponunt, sine effusione in aliud vas, & per noctem, in strias concrescere permittunt nitidissimas & purissimas, quas sequente mane abluunt. Alcali enim, omne acidum nocivum & impurum ab illis absorpsit, sicut in humano corpore etiam contingit, ut docet Hippocrates. Primelo diata. Accedo ad

CAPUT IX.

cujus inscriptio:

Privilegiatum Alcali Tartari.

Textus hîc sequitur:

Salis Tartari prærogativa.

a. Aurum est ferè totum sulfur minimum dat Mercurii, omni:

Dixi, quod inter fixiora alcalia, sal tartari gaudeat singulari privilegio, & licet sit corpus grave, terrestre, impùrùm, & sordibus inquinatum, digestus tamen, cum quocumque metalla, (a) per debitum tempus id convertit in Mercurium currentem, quad expertus, incredulis pro veritate affirmo, si qui verò credere id nolint, parum solicitum me reddit.

Amicus quidam, cum tartarum ex vino generoso, maturo, & claro, quarebit, eliciebat spiritum, & exhalare permittebat phlegma, crassum remanens ut syrupus, in frigido cancrescere permittebat, in tartarum pellucidum, quem exussit, & aqua communi, ut moris est, alcali extraxit, quod in liquorem sponte decurrere permittebat. Obtulit se occasio, ut hic in opinatè Romam pergere deberet, cum magna nominis viro, ut interim non periret pratiosus liquar, jussit famulo liquorem asseruare, in tali vase, quod indicabat. Famulus per errorem, hunc fundit in aliud vas vicinum, simile priori, in quo erat argentum, in aqua forti salutum, cui superadditum fuit, sal armoniacum sublimatum, & in aceto distillato solutum, pro alio opere inceptum, rediit amicus post novem menses, quærens liquorem tartari, sed cucurbita famula assignata erat vacua; tunc Famulus, quod in vicinam infunderat: non autem ibidem liquorem, seu aridam terram (per novem menses exsiccatam) invenit, quam bacillo tetigit. & magna pars Mercurii currentis sese manifestavit, tunc temporis, non credidit ex perfectis metallis Mercurium currentem fieri, sic persuasus, juxta axioma, quod facilius sit, metalla perfecta construere quam destruere, & experimentum ne-

Mercurius ex argento,

glexit

plexit, sibiq; persuasit, casu quodam Mercurium in vas incidisse. Tandem ex Basilio Valentino didicit, quod tartari sal, præ omnibus reliquis hanc haberet prærogativam.

Hoc experimentum confirmabat ingeniosus Helmont (a) his verbis. Sensi inquit: cruditatem saturni pinguedine fixorum salium solubilem, sicque dividi partes compositi, uti crudum argentum currere permittit. a. Tracta: potestas medicaminum, §. 40.

Tunc memoria subvenit, lixivium forte, quo cum vetula coquunt litargyrium, ad capillos denigrandos (quod habet etiam Porta in magia naturali) cui instillavi spiritum vitrioli, & statim alcali permisit metallum, in album pulverem cadere, quem reduxi in plumbum, certò itaque cognovi, quod alcalia, metalla calcinata, in horum ventre invisibiliter abscondunt.

Habito hoc experimento, pergit Helmont; Calcinata acerrima inquit: cum sale armeniaco resoluto, & tartaro putrefacto, dulcorantur: id est, vertuntur in Mercurium currentem, qui non est amplius acris vel mordax ut calcinata, sed lingua insipidus.

Nunc redeo ad sal tartari, quod liquoris forma in cucurbitam fuit fusam, in qua erat argentum aqua forti corrosum cum sale armoniaco. Hæc omnia naturam mutarunt in salia neutra & diversa à priore statu; sic argentum non referebat amplius faciem argenti de quo Basilius (a) de tartaro: a. libro de magno mundi miraculo.

Durch meinen geist, das sie sich brechen
und alle metalls ganz zerbrechen.

Sicut enim omnia sublunaria, experientia teste, ex duobus, ACIDO nimirum & ALCALI constare (ut in hoc scripto mechanicè) ostendam: id etiam de argento intelligendum volo: huic argento, alcali tartari, per debitam digestionem & coctionem, tantum acidi Sulphuris absorpsit, quantum mercurio in argenti statu (ab eo nunc fe...) pro sui constantia satis erat; in mercurii locum successit alcali (adulterium ...ocant philosophi) quod ab argento amplectitur, perdit ideo formam & pulchritudinem & mutat ejus naturam; ita ut liquetur, levissimo igne, sicut plumbum, vel sal armoniacum mistum cum calce silicum; vocatur que à Crollio (a) luna cornea, eò quod cornuum instar, Cultro scissilis est. Hæc cornea luna, licet centies aqua calida ablueretur (b); liquareturq; celeri fluxu ex tartaro & nitro, separare tamen ab invicem possibile non esset, nisi in saturni balneo: in quo, quicquid argenti super est, redit in purum; Salia autem, cum plumbo, in scoriam & litargyrium; quod etiam rursus simplici fusione in plumbum reducitur: scoria verò quæ salia erant in elementa rapiuntur, simul cum argenti sulphure, quod absorpserant. a. Luna cornea. b. ut de auro fulminante alibi dixi.

Hederâ non egent Magnalia hujus Viri & Chymici. Ipsemet prudens Lector ea depromet ex citato contextu. Nonnulla tàmen superaddam. Asserit *novus* noster *Hippocratos*, Mercurium ex omnibus metallis, per solum salem Tartari, fieri posse: quod tamen olim palam & constanter negabat; & impossibile statuit, posse Mercurium aliquo ex metallo arte elici. Nunc verò per exemplum, & historicâ inductione, Affirmativam tuetur (historiis & narratiunculis, non per ignem, Philosophus) quod secretum ex abdita penu, & experientiarum cumulo, nobis communicare studet. Verùm nos missa facimus hæc arcana: primus ipse periculum faciat; nos cauti insequemur. Alia, profectò, arcana requirit metallorum in currentem Mercurium metamorphosis, quàm unum & nudum salem Tartari. Apage, *Hippocrates nove, fanum* denuò *in cornu gestas*. Post prolixam fabulationem, *fol. 45. lin. 4.* ait: *Nunc redeo ad sal tartari, quod liquoris forma in cucurbitam fuit fusam, in qua erat argentum aquâ forti corrosum cum sale armoniaco. Hæc omnia naturam mutarunt in salia neutra & diversa à priore statu &c.* Et ulterius, *eadem pag. lin. 19. Sicut enim omnia sub lunaria, experientia teste, ex duobus, Acido nimi-*

rum & Alcali constare (ut in hoc scripto mechanice) ostendam: id etiam de argento intelligendum volo: &c. Proh! quàm obscura à novo Præceptore prodeunt theoremata! Quis unquam vir sensatus his falsis & umbris plenis dogmatibus subscribat! Quàm ridendam totius naturæ fabricam & harmoniam, ex novis hisce principiis, architectatur! Quam denique absurda, nec retorsione digna, edocet! Declinat phanaticus ad Lunam corneam Crollii, quam (me augure) non intellexit. Alcalia iterum, quæ à salibus iteratò divisit, binis vicibus simpliciter salia, citra discrimen, appellitat; cùm tamen in præcedentibus, ac etiam sequentibus, salem communem duntaxàt, tanquam salium summum, antonomasticè salis nomine dignatus sit (ob id Reformatorem vel centies insulsè carpit; ut infra patebit) reliqua verò salia, cùm volatilia animalium, tùm fixa vegetabilium & mineralium, omnia sint ipsi alcalia. His nugis si quis apposite immorari vellet, tomos macularet. Itaque procedo ad alia.

Caput X.

inscribitur:

Vacua esse Alcalium corpora

Exemplis ostendit:

& statim confirmat, in margine:

Vacuum in natura demonstratur per artem.

HAnc sententiam (quam tamen nullibi probat ostentator, *Tackenius*) de Vacuo, quam vix ullus docet, suffuratus est ex Helmontio, titulo: *Vacuum naturæ: fol. 50.* Marginale verò, *ex eodem fo[nte] thes. 7.* mutuatus, ubi ait: Mechanica demonstratio per ignem [p]ro vacuo. Ego cum magno Helmontio luctari nolo, ejusque assertum refellere: licet aliud paradigma, & mechanicam, pro carentia & impossibilitate vacui ostenderem; pro quo tota natura mecum conclamat, non dari vacuum: unde tot funestas irruptiones molitur, & fragores; uti videre est in vasis ad prunam expositis, in quibus, per condensationem aëris, metu vacui, omnia dissiliunt: licet etiam concesserim Helmontio, tam esse impossibile vacuum, quàm naturalem penetrationem corporum: dari tamen vacuum, non demonstratur. Et instantiam, de violento ascensu aquæ in cucurbita vitrea, pro meo instituto assumerem, vel ex hoc ipso implicare vacuum; ad quod evitandum ipsa aqua motu violento sursum regurgitat: ut in millenis aliis videre pronum est. Sed his per transennam actis, ex Helmontio, unde Tu probas, dari, quod asseris, vacuum, *nove Hippocrates?* An idem juxta te est, affirmare, & probare? An non vacuum est locus corpore non repletus, aptus tamen repleri? Et quomodo, ex superius à te dictis, sunt omnia Jovis plena? Cur, motu violento, extracto à nobis, ex siphone, aëre, omnis liquor ascendit, nisi periculo vacui? Cur ex mechanica vides, folles, clauso orificio, desuper aperiri non posse; nisi quia rarefactio ex immissione corpusculorum naturaliter accidit, ad quam corpora tument, & in molem assurgunt: quæ hîc præsupponeretur ex impossibili hypothesi, clauso orificio? An non demonstramus, quidquid pro vacuo afferant mille argutiæ & paradigmata, per vasa, vel aquâ, vel Mercurio repleta, & hermeticè clausa, ne aëri sit aditus: in quibus vident humorem, aut Mercurium, subsidere, ac ibi vacuum clamitant; cùm aëri spatium & introitus non sit: dum ostendimus, undique aërem ambire, quoniam in omni vase, utut repleas, si tintinabulum quoddam per medium suspendas, sonum percepturus es, qui in alio recipi non potest, nisi

in

in aëre? Præterquam quòd, contra hos, teneam, nullum dari in natura corpus, quod poros non admittat: consequenter, nullum corpus adeò arctè claudi ac signari posse, quin aëreis atomis sit commeatus & aditus. Cur autem in tantum natura vacuum horreat; est virtus intrinseca individuorum omnium, sui conservationem naturaliter appetens. Cùm enim omnia sublunaria in esse & conservari dependeant à corporibus cœlestibus; illa autem in distans agere nequeant, sed per medium, actione continutativa, influant; dato autem vacuo, agere in sublunaria non possent, nec illa conservare, nisi in distans: (supponitur enim necessaria eadem virtus ad conservandum, quæ ad producendum) igitur ex innato appetitu, (tu determinationem voca) motu violento ad superna feruntur, ne defraudentur influxu superûm lationum: ac totam potiùs sphæram terream loco motum, quàm vacuum repertum iri, censeo. Hæc dum obiter adduco, infero hanc consequentiam: ergò falsum est, *alcalium corpora esse vacua*; quia exemplis ostendo, nullum posse dari vacuum: quod probare, mihi incumbebat. His dictis, audiamus pro vacuo certantem *Hippocratem nostrum.*

Sal Tartari, ait, *itaq. est medium, in quo reviviscunt, non solum metalla, sed etiam mineralia, licet per artem & ignem validum, videantur, planè destructa.*

Guttatim affunde sali tartari resoluto, spiritum vitrioli, donec cessat strepitus, liquorem reduc in cristallos, vel totum exsicca, & reperies sal, vitrioli naturam habens; vomitus movet, & quando superbibitur, per secessus purgat, ut album vitriolum solet: si commiscetur cum nitra & argento vivo sublimatur in rubrum, cui additur sal commune, fit sublimatum corrosivum: distillatur per se ut vitriolum. Albicans mucilago in fundo subsidens, est eadem fex, quæ in soluto crudo vitriolo, affusione salis tartari decidit nigra, Constans in igne, sicut colcotar vel caput mortuum vitrioli, & fusioni resistit: quod tamen sine spiritus vitrioli affusione, facillimè fluebat. Istud salfixum & vitriolum regeneratum, à tyrocynii scriptoribus, Tartarus vitriolatus, & universale digestivum appellatur. Vitrioli regeneratio.

Multò præstantior, & perfectior fit ex vitriolo crudo, in aqua soluto, & liquore tartari affuso, donec non amplius turbatur, quod punctum saturationis cum tædio reperitur unica nimirum guttula superantis, vertit mixturam aut in vitriolum, aut in alcali: de quo meus Hippocrates (a): Nunquam simul in eodem consistant. Clarum liquorem coagula in cristallos splendentes: hic nobilior est priori, eò quod distillando vitriolum, violentus ignis, cupri liquamen elevat, spiritui q. commiscetur, ac stomacho molestum est. In hac autem simplici via, alcali absumit saltem simplicissimum illud acidum naturale, quod embrionatum metallum, perfluendo, erodit. Hoc est illud acidum simplex, naturæ nostræ amicum, in acidus fontibus, refaciliens naturam bibentis, ventriculo gratissimum, licet in magna copia haustum, de hoc brevissime disserere decrevi. Paracelsus tamen narrat (a) quod in pagulo veltin, Helvetia, sit fons, similem totius mundi ambitum, non continere. a. lib. 1. de diæta. a. de morbis tartareis.

Spectate iterum, Auditores, deficiente discursu & argumentis, probat vacuum arte; & quidem simplicissima Tartari vitriolati præparatione, Tyronibus cognitâ. Hæc arcana sunt, & mystica dona, à Patre luminum, in vacuo hocce cerebello. Et verò condonarem aliquid gloriolæ & pruritui, quo paradoxa docere affectat, & inter Scriptores eminere; si sibi constaret, ac non illicò ad imposturas suas recidivus delaberetur: *pag. 47. lin. 14.* ubi dictum Tartarum vitriolatum *pro sale, vitrioli naturam habente*, proclamat; quod *vomitus ciere, & hausto superingesto, per secessum purgare, ut album vitriolum soleat.* Et quòd (scilicet Tartarus Vitriolatus) *sit Vitrioli regeneratio.* Quæ uti falsa sunt; ita omnibus Artem professis notissimú, Tartarum vitriolatú à natura vitrioli

trioli planè alienum esse, non movere alvum, nisi indiscretâ quantitate exhibitum: tunc paulisper laxare, minimè autem violenter purgare, aut per emesin, ac violentas vomitiones, ut Vitriolum album, commovere, sed diureticum, digestivum, resolvens ac deobstruens esse medicamentum: adeoque neutiquam esse *Vitriolum regeneratum*; quemadmodum etiam nullo modo acidus spiritus, uti ex Vitriolo, destillando fortissimo igne ex illo (scil. Tartaro Vitriolato) elici potest. Hoc ipsum enim Hippocrates Chymicus per discursum fatetur, nimirum spiritum, destillando ex tartaro vitriolato, se accepisse, qui neque sallsus, neque purè acidus. Sunt etenim ambo, & sal Tartari, & spiritus Vitrioli, in aliud ens commutata naturali sua contrarietate, & à pristino esse in aliam naturam descivêre; à quâ non datur regressus. Plura hic addere possem absurda: de ratione nimirum *regenerationis Vitrioli*, quæ inconcinna est & falsa: de *mucilagine subsidente in fundo*, in præparatione Tartari Vitriolati; quam minimè penetrat noster *Tackenius*, sed, uti dixi: Codices requirerent tot figmenta, si quis ad ungvem singula refellere vellet. Ideo ad alia, & Tartari Vitriolati præparationem, hujus Hippocratis declino.

Scribit, *pag. 48. lin. 9.* *Multò præstantior, & perfectior fit*, (scilicet Tartarus Vitriolatus) *ex Vitriolo crudo, in aqua soluto: &c. prout supra.* Nunc, profectò, mihi incumbit Præconis munus, ut totis faucibus clamem & intonem illud *Tackenii fol. 7. lin. 12.* *Adeste, adeste, veritatis amatores, vos admiranda & jucunda oculis vestris aspicietis!* Quis hunc, parandi Tartari Vitriolati, modum Stentor & Circumforaneus unquam ausus in foro mentiri; taceo, Canonicus (ut ais) Rationalis ac Methodicus Doctorum aut Pharmacopœorum? Si quis vestigiis tuis, seductor, insisteret, is, me herclè, pro amico, & naturæ benigno Pharmaco, pro deobstruente & mitiùs aperiente medicamento, hostile naturæ, & visceribus inimicum, vomitu crudele, & purgante vi infame, in parva etiam dosi sumptum, efficeret. Et si noverca sors probum aliquem Virum & Medicum induceret, ut tale remedium suis propinaret; an non hoc Tartaro Vitriolato innocuos Patientes inter Indigetes accenseret? Tibi nunc inscribo, Talionisque eo pœnam in Te promulgo, per illud famosum, quo, in sequentibus, nequitiosè Reformatorem taxas; nimirum

Ibo ad Medicum, & me toxico morti dabo.

Ibo ad *Tackenium*, apud quem mors in olla ebullit, & certa ægrorum pernicies. Certè, mi *Hippocrates*, tuus hic Tartarus Vitriolatus evidentius periculum sumpturis accersit, quàm olim innocui Dieterici Galbanetum, quo eum, per festivum sarcasmum, in tua Echo, Cavillator, exagitasti. Disce nunc, (tria tibi in aurem verba!) Disce, disce cautiùs mercari, meliora medicamenta parare, Impostorem non agere, imposturâ non afficere, homines non occidere, quin salvare potiùs. *Ecce*, Tackeni, *rem! cum hac in scenam prodit tecum Reformator; qui jam in omni re similem agnoscit Naturam*: licet hisce sarcasmis, *fol. 238.* eum titillare præsumpseris. Perfectè novit Reformator, quomodo acidum informet alcali; penetravit hoc triverbio perpetratam imposturam; alio non eguit Vate & Aruspice, vel Tackenio Hippocrate, & Chymico Pædagogo; qui mundo, & scholis, tartareo hoc, & maligno Vitriolato Tartaro suo imponeret, (maximè si ex cuproso Vitriolo dispensatum forei) ac hocce arcano inferias faceret, lessumque multis Patientibus occineret; quos præficus ad tumulum direxerit. Ridiculum quid iterum allego, dum hæc tristia commemoro; quòd nimirum, *lin. 18.* suum Hippocratem Coum ubique Patronum adducat, &, ut dicitur, comâ attrahat, ex *lib. 1. de diæta*, his formalibus; *Nunquam simul in eodem consistunt.* Ecce, quàm appositè! Sed, ne in herum culpa possit conjici, si hic Tartarus Vitriolatus sinistrè (quia

pessi,

pessimè) Patientibus cedat, sagax impostor anteambulones præmittit his verbis: *Quod punctum saturationis cum tadio reperitur unica nimirum guttula superantis, vertit misturam, aut in vitriolum, aut in alcali: pag. 48 lin. 13 de quo Hippocrates*, uti supra: *nunquam simul in eodem consistunt: lib. 1. de diata.* Quam apposité Delphipum sylvis, & Aprum undis appingis, *Tackeni?* Quàm bellè huc quadrat illud Hippocratis Coi? Cur non etiam, pro tuo hoc Tartaro Vitriolato, locum ex Jobo citasti, *cap. 14. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis: qui, quasi flos, egreditur & conteritur, & nunquam in eodem statu permanet?* Tam enim, de hoc Tartaro Vitriolato, somniavit hic textus Hippocratis, quàm patientiæ simulacrum, Jobus: licet uterque dixerit: *nunquam in eodem statu consistunt.* Sed, missis his næniis, propero ad *pag. 50. lin. 2.* ubi novum secretum communicat Reformatori, & tria forsan iterum verba in aurem dicta cupit: *Acidum informat alcali*; dum ait: *Idem sal tartari, si combiberit acetum, ex vino distillatum, fit tartarus vini vulgaris, omnes ejus proprietates habens, excepto quod in humido facilius liquescit &c.* In margine verò hujus textus: *Tartarus regeneratus vocatur inepte à quibusdam Terra foliata philosophorum. &c.* His Author revelat secretum secretorum, sed paucis verbis: *acidum informat alcali*; quod tamen millies in Chymia contingit, & omnibus Pharmacopœis res trita est. Sed, *Dom. Hippocrates Chymice*, non sufficit neque doctis viris, neque Tironibus, detruncata hujus secreti descriptio, planè imperfecta; sed necessum est, ut nuda tua Diana, & *molliculus caseus*, in apricum & scenam producatur: quod hoc modo fit: Abstrahatur acetū destillatum à sale Tartari, (ex cremore, vel purissimo Tartaro calcinato, facto) toties semper recenti aceto destillato affuso, quousq; acetum eâ aciditate transeat, prout affusum est. Sal in fundo alembici relictus, & sufficienter saturatus, aucto paulisper igne in arena, liquetur: (quia ad instar ceræ liquescit; & hâc liquatione fit, ut sal Tartari imprægnatus omné deponat impuritatem & immunditiem contractam) quo facto, omnia sensim refrigerari permittito, igne detracto: materiam refrigeratam exime, & reperies massam argento veluti fuso similem, intus foliatam, ad instar Talci, seu terræ foliatæ, in aëre protinus iterum liquabilem in liquorem unctuosum, omnem per se deponentem impuritatem. Si verò per solutionem, affusâ aquâ, vel etiam vini spiritu, (à quo promptè etiam solvitur, præter naturam aliàs salium) purificare volueris, citiùs ac exactiùs opus absolveris. Huic sali, ita mundificato, jungito salem Viperarum volatilem, pondere proportionato; sive etiam salem Microcosmi volatilem; aut etiam ex Armoniaco sale paratum, aceto tamen destillato priùs solutum; & aliquoties ab eo abstrahe, donec veluti juncta maneant, aqueâ humiditate prolectâ; & reperies salem pretiosum, à me Essentialem appellatum, suo proprio nimirum nomine; non Viperarum, ne Impostor videar: quo sale tamen haud parum præstiti. Hic est sal, seu terra foliata, de qua olim *novus Hippocrates* Reformatori in aures dicebat, eùm ipsi monstrabatur: *Si scis, benè tacebis*: uti supra commemoratum est. Hic, inquam, est Sal, qui sali Viperarum *Hippocratis Chymici* per omnia assimilis; sive substantiam & essentiam, sive accidentia, odorem, colorem, saporem, sive effectus, virtutem & operationes contemplemur; &, uti vulgatū habet adagium: similis est, velut ovum ovo; si tamé de unâ specie sermo procedat. Hunc salem arcanū juris publici fecit *Tackenii* insolentia. & ultrò extorsit Reformatori *Hippocratis novi* petulantia tumultuosè omné, in Chymicis, primatum ac prærogativam affectantis: extorsit, inquam, non edocuit. Quis enim ab insido, & humanæ naturæ novercali Medico, aliquid arcanius præstoletur? Ostendere tamen, & vel digito innuere volui, quid huic homini agendū deinceps; quàm non oporteat dona ac divina charismata malâ æmulatione illius nequam Evangelici servi,

 qui

qui talentum suum, quo cum negotiari eum oportebat, in terrâ defodit, mundo ac luci subtrahere; sed illis, ad normam & ideam Divini Senis, & sequacis Galeni, Illustriumque in Medicinâ Scriptorũ sine numero, non nobis, sed Posteritati, concordibus studiis famulari. Hæc perpendens, neque hunc salem inter pectoris angustias celare volui, quin eum publico emolumento revelarem, ad correctionem hujus Negotiatoris, qui merces suas, talenta, & quidquid *molliculorum cafeulorum* habet, umbris & silentio, nulla arte & hortamentis hinc eruenda abdit & obvelat: prout totum ipsius Opusculum considerantı patebit; in quo, post umbras, seqvuntur tenebræ & informe Chaos, secretorum & mysteriorum nomina, omina nunquam, & tacta: & vel maximé, si quis Oedipum adhibuerit nostrâ hanc Apologiam, quæ, profectò, omnia, brevi sermone & Laconismo hîc à me comprehensa, dilucide explanat; licet permulta surdâ aure transierim, aut tædio, aut rei indignitate, permotus, quæ B.L. amico studio supplebit. Sed ut uberiùs investigemus, quàm sit umbrarum amans hæc *Doctorum Noctua*, affetamus textum, quo nobile hoc medicamentum obscurare attentat: *pag. 50. lin. 2. Sal Tartari, si combiberit acetum ex vino distillatum, fit tartarus vini vulgaris, omnes ejus proprietates habens excepto quod in humido facilè liquescit &c.* Miremini iterum, Artis genuini Filii, & exercitatissimi Pharmacopœi! miremini nota & trita vobis! admiremini falsa & paradoxa! Hæc ut ostenderem vobis fusiùs, aperui fraudes & adulteria nobilis hujus medicamenti, quibus obscurare illud nitebatur, genuinam ejus dispensationem perplexè dictando & revelando; ut supra monstravi. Quòd autem hic sal à nonnullis *Terra foliata Philosophorum* appellietur, uti ait, *pag. 50. in margine*; ultrò concesserim: Reformator tamen eum nunquam sic delineavit: licet Doctissimus *Rolfinckius*, prò *Zuvelferi* Terra foliata, eum inter reliqua magni nominis remedia scripserit & habuerit. Meo tamen, interim, judicio, aptius longè sub Terræ foliatæ ideâ (si accidentia & sensûs arbitros velis) quàm improprii etymi, *Tartari regenerati*, metaphorâ circumferretur, magna ostentatione, nec non impostura. Falsum enim est, eum, salem nimirum, posse Tartaro crudo ullo modo comparari, si sensûs & accidentia, si essentiam, & modum operandi, in judicium æquius adhibeas. Ex quo consectaneum deduco, quàm frivolé, quàm iniquè, hic sal olim pro Talco resolubili fuerit promulgatus, donec Patavii fraudi silentium fuit impositum, his verbis: *Sescis; benè taccbis*: tunc, quale Talcum hoc sit, & cujus prosapiæ nimirum, Reformatore innuente.

Quod spectat ulteriores hujus salis destillationes, & experimenta, ab Hippocrate novo, *ibidem, pag. 50.* allata, illa partim nota sunt & notissima; partim falsa: nonnulla verò Philosophicas magis, ac veriores exposcunt rationes Et non solùm *acida, pag. 51. lin. 1. ducunt alcalia ad suum velle, eiùsq; prædominantur ad lubitum*: sed etiam alcalia, è contra, omnia acida ad suum nutum trahunt; sicq; dum mutuò sese attingunt, actio & reactio utrorumq; ubi unum, quod agit, agendo repatitur, & ex ambobus tandé resultat neutrum quid in esse & operari; novum veluti ens, è quo revocabile nunquam, quod antea erat.

Quid porrò sibi dictum velit marginale illud, *pag. 50.* ubi ait, magnificè loquendo: *Quid jucundius quam ea noscere; & sub amico silentio oculis cernere, manuq; tractare quæ sensus communis planè, non comprehendit, & à natura procul posita sunt? &c.* Hoc fastuosum scribillandi genus longiori examine dignum foret; cùm neque textus, neque contenta in toto hoc capitulo, ut neque in toto libello, hoc mereantur marginale. Nec differentia Vini & Tartari, nec alia plura, quæ profert hîc, communissima, digna sunt amico silentio. Sensus enim communis illa facilè comprehendit, & quilibet Pharmacopœus, ejusq; Discipulus, non ignorat; adeoq; nequaquam à natura procul posita

poſita ſunt : uti nihil planè à natura procul poſitum eſt, niſi fortè *Hippocrates Chymicus* ab omni naturali veritate. Deliramenta & faſtuoſa ſomnia ſunt, ad obſcurandum ſalem ejus ſecretum, &, ſub titulo Tartari regenerati, illum ex mente diſcentium elidendum; ne fortè magis palam fiat, ſed ut animos diſcendi cupidos in ſuſpenſo ſemper detineat : quippe quod egregiè in toto opuſculo hoc præſtat. Ab uno enim capitulo, ad aliud, clariora magis ac magnifica promittit; ſeqvuntur tamen ſemper obſcuriora, ſimplicia, & falſiſſima. Quod porrò, *pag. 51.* & *52.* de Oleis deſtillatis, cum ſale Tartari, in aquas vertendis; item de ſalis Tartari converſione in elementa ſimplicia, ſcribit, illa altioris ſunt indaginis, quàm ut paucis comprehendi poſſint. Si verò *novus Hippocrates* magis dextrè ſalem hunc tractare noviſſet, penetraſſet certè, quorſum migrârit illa vis ignea, &, uti loquitur, *poteſtas tota ſalis Tartari;* nec *mirum eſſe dictu.* Nobis enim hæc non ſunt miracula Hippocratica, ſed nota ac notiſſima.

Pag. 53. lin. 12. concludit cum Hippocrate Coo, & libro, uti dicit, *1 diætæ: omnia ſimilia ſunt, diſſimilia exiſtentia: &, in margine, ibidem: Memento quod ventus eſt vita mea.* O quàm veraciter hæc dicis ex magno Coo! Addere tamen debuſſes, quòd omnia veritati ſimilia, diſſimilia reddas veritati, *Tackeni*, & falſa; quod clara ſint per te obſcura; quòd trita & obvia, ſint inaudita; quòd denique culices & minima, per te fiant maxima & Gigantæa. Marginale etiam tuum veriſſimum cenſeo; *quòd ventus ſit vita tua.* Quid enim levius profeſſione tuâ, quam commentando exerces? Quid inanius verbis tuis? Quid vento magis affine dixero, quàm faſtum & ſuperbiam tuam, quâ tumes & inſultas nobis? Quid aliud ſpiras & exſufflas, quàm inanes verborum auras, mendaciorum, ſeu arcanorum, ſibilos? Adeò, ut, ſi loquacitatem tuam contemplor, cum Gellio dicere cogar; *Linguam non in pectore, ſed ore, tibi enaſci:* cùm, uti & Seneca, *Epiſt. 38.* ait; *non multis verbis opus ſit, ſed efficacibus, quæ ſeminis modo ſpargenda.* Sed relegemus hunc ventum ad ultimam Thulen.

Procedo ad *pag. 53. lin. 15.* ubi iterum Reformatorem exercet, ac ad riſum ſollicitat, dicens: *Reformator, ſi Alcalium fixorum, notitiam habuiſſet! podagricis oleum ſaponis veneti non promiſiſſet: nam quicquid Olei à ſapone ſtillas, eſt laterino ſimile, & nihil de Alcali continet. Sic etiam, qui ſaponis corpus diſſolvunt, ajuntq; Podagricis conferre, in maximo ſunt errore, fructum enim quem percipere ſperant, docet ſapor, qui planè ſalſus deprehenditur; Mercurium enim ex ſupra dicta ſolutione non præcipitat.* Ad quod reſpondeo; quòd extra controverſiam ſit, Reformatorem habuiſſe notitiam alcalium: luculentis teſtibus lucubrationibus ipſius, quas edidit. Eò frivolum Pædagogum ablego, cùm quia præcoci ingenio ſuo immaturiùs ea docet, quæ nunquam didicit, tùm quia hoc non egemus Didaſcalo, melioribus inſtructi. Oleum verò Saponis conferre Podagricis, ac magnæ notæ Viris fuiſſe adhibitum, ratione & autoritate, firmâ experientiâ ſuffragantè, demonſtrare poteſt Reformator. Sapo enim ex ſevo animalium utplurimum, & alcalibus, ſeu ſalibus purè ſalſis paratur; prout *novus Hippocrates*, tanquam egregius Saponarius, ipſemet edocuit. Ille ſi deſtilletur, quid aliud, quàm oleum, ſpiritu & ſale volatili purè ſalſo imbutum, præbere poteſt? Quemadmodum & ſevum animalium, per ſe deſtillatum, ſalem & ſalſum ſpiritum, ac oleum, eructat. Alcalium ipſorum, quibus cum Sapo conficitur, tanquam altero conſtitutivo, illud nihil acidi continet; hoc, licet fixum, volatiliſatur nihilominus aliqua ejus portio, & transmutatur à ſevo, in ipſa confectione ſaponis, & ſuccedente ejus deſtillatione. Hæc igitur duo conſtituentia ſaponem non ſunt ſibi in naturâ rerum contraria, ambo purè ſalſa,

& purè salem salsum continentia. Si igitur destillentur in Oleum, eritnè partus, ex utroque salso-sexu enatus, generis salsi, aut generis acidi? Non acidi, reverà, qui ex purè salsis nihil acidi elicitur destillando, aut quovis alio modo: si autem purè salsum Oleum; ergò acidis contrarium. Podagricorum autem materia est acida, uti *novus Hippocrates* ipse asserit, edoctus à suo Præceptore, Helmontio; & alcalia, aut purè salsi sales, omnem podagticā aciditatem immutant & destruunt; sicut iterum, in progressu, ipse *Hipp. novus* affirmat. Quid ergo obstat, *Tackeni*, quò minùs Oleum saponis Podagricis conferre possit? cùm experientia ipsa hæc confirmet. Apage igitur cum tuo Lateritio oleo, cum tuo Vitriolo tartarisato: nostra penus remediorum uberioribus & salubrioribus instructa est arcanis; tuis non egemus mysteriis, & ventosis cavillationibus. Iterum dico: vita tua vento similis: & vox, sonus ac sibilus, *Tackeni*, prætereaque nihil. Et falsum est, quòd *Oleum ex sapone destillatum sit Lateritio simile, nihilq; de alcali contineat.* Sustineo ego cum magno Helmontio, quem tu, *iniquissime proborum Virorum mastix & corruptela*, velut teredo cedrum, arrodis, pro inveterata tua malitia; quà contra omnes militas: sustineo, inquam, & infallibiliter teneo, cum Helmontio, Titul. *à sede animæ ad morbos*: quòd podagræ primordia sint ab aciditate hostili, ad corporis ambitum delata, & artûs molestante; in quibus podagra character Archeum, digestionûm præsidem, malè affectat. Et titulo: *Vulpe viventium morbus: parag. 14.* quòd in Podagra spiritus vitalis corruptivo huic characteri obtemperans, induat aciditatem fermentalem, prorsus sibi hostilem, atque nobis exoticam; prout & aciditas omnis, tam in cruore, quàm carne. Et Tit. *Pleura furens: parag. 14.* Etenim ut acor in stomacho est gratus & ordinarius sapor: sic extra stomachum, omnis aciditas est præter naturam, & hostilis: sic tormina ab acido intestinorum, in artubus Podagra. &c. Oriri igitur, credo, podagram ab acido naturæ inimico, quod dolorem excessivum, & synoviam quandam, ut vult Paracelsus, inter ligamentorum capsulas, & ossium contactûs, suscitat, plenam terrâ volatili, ex alimento superfluo & corrupto. Cur igitur, si hoc verum, uti verissimum est, non utique conducant purè & verè salsa, sive alcalia, sive volatilia salia, purè salsa sint, in Podagrâ, præsertim deforis admota; curationem à contrariis contraria curantibus auspicando, ac similibus conservando similia? Etenim purè salsa, naturæ nostræ amicissima, præsertim si volatilia, facilè admittuntur, penetrant aciditatem in synovia peccantem, contrarietate, quâ acida & purè salsa se invicem destruunt, adoriuntur, alterant, inque liquorem, veluti dulciter insipidum, facilè transpirabilem & permeabilem, convertunt, ut, nullâ post se residuâ terrâ volatili, tophos aliàs in articulis generaturâ, exhalare possit, doloribus evanescentibus. Et hæc est, duce Philosophiâ, verâ ratione demonstrata cura Helmontiana: licet non profitear, hoc Oleo me Podagram radicaliter expugnare posse, sed suadeam & consilium hoc dem Podagricis, tanquam remediú, dolores acerbos mitigans, tophos aut resolvens, aut prohibens materiam in motu, ac lapsam ad artûs acescentem diluens, articulos denique, nervos, & membra, corroborans. Quæ omnia sicut firma ratio; ita infallibilis experientia, confirmat. Sed quid ultrò argumenta ingero contra eum, qui, salium & alcalium indiscretus censor, nullam eorum novit distinctionem; plus uno sibi lo negans, quàm centum Sapientiores valeant uno affirmare ore, & concordibus votis?

Pag. præterea 53. *lin. penult.* pergit ulteriùs Philosophari, dicens: *Alcali Tartari itaq; videtur quodammodo typum repræsentare philosophorum Chaos, in quo ajunt, reviviscere eorum Mercurium.* Credere fas est, repræsentare tuum alcali avitum Philosophorum Chaos, & indigestam molem, in quâ nullus ordo

& har-

& harmonia, sed sempiternus inhabitat horror; in qua myriades rebellium & contumacissimorum ingeniorum, velut in Stygia palude & Mephyti demersa, debitas arrogantiæ pœnas dedêre, & adhuc luunt. Cohonestat tamen hoc suum Chaos, *pag. 54. lin. 4.* magnâ Paracelsi authoritate, libro de natura rerum: *Regeneratio, inquit: & renovatio metallorum, fit ita: quemadmodum homo redit in terram, ex qua primo fuit desumptus, & ita, rursus in die novissimo, regenerabitur; sic & metalla iterum possunt in Mercurium (ex quo primo nata sunt) abire, & cum illo solui, & Mercurius fieri, & iterum per ignem (qui etiam judicabit mundum) renasci & clarificari. Hac via inquit, generantur lapides, & tincturæ speciales (b) argenti vel auri. Hactenus Paracelsus. Interea, ego nemini autor ero, ut sibi persuadeat, sal tartari, quocunq; modo præparatus sit, chaos catholicon philosophorum esse! licet metalla in illo, in Mercurium currentem redeant, id paucis admonuisse sat est.*

b. de quibus Rogerius Bacho, Ripleus, Isaac Hollandus cum judicio tamè legendi sunt.

Sapiat, (uti in margine ais, *Tackeni*) *qui hoc intelligit*, qui vult, qui potest. Ventus totus es, *nove Hippocrates*, umbras item, nubes iterum & caliginem affers, mendacia exsufflas. Nihil enim de sale Tartari nec Rogerius Bacho, Ripleus, nec Isaac Hollandus, habent, dedignantur graves hi Authores hæc Tironum Elementa: majora, sibi paria, & altioris (uti legi) indaginis (non salem Tartari simplicem, aceto saturatum, tractant) luculentis suis editionibus evulgarunt; nihil ab horum authoritate hisce tuis figmentis subsidii sperato. Sed quid, obsecro, eruis, *Catholicissime Chymice, Tackeni*, ex crudito hoc loco Paracelsi? Vides, quòd, juxta literam, cum plebe sapis, &, quæ mystica sunt, sensu literali tibi explicandum autumas? *Regeneratio metallorum fit, sicut regeneratio hominum, in die novissimo?* Et unde hanc habes novissimam tubam, qua, velut lituo, metalla resuscites? *Mercurius fit, renascitur, & clarificatur per ignem, qui judicabit mundum?* Quis ventus hunc tibi ignem suscitabit? Noli scrutari Majestatem, ne gloria te opprimat. Humi ia sapito, & plano incedito: sapis, neque intelligis. Plura tibi Doctissimus Helmontius, recentior R. P. Athanasius Kircherus, *lib. de artis metallica requisit. & seqq.* dictabunt; eò te confer, ad cautiùs Philosophandum de sale tuo hoc Tartari, & humilius sapiendum.

Interea pergit, *pag. 54. lin. 19: nemini author ero, ut sibi persuadeat, sal tartari, quocunq; modo præparatus sit, Chaos Catholicon philosophorum esse! licet metalla in illo, in Mercurium currentem redeant, id paucis admonuisse sat est.* Satius, perfectò, tacuisse esset, quàm tot manifestis figmentis nos commonuisse. Grandia iterum de venatione somnias, in quâ nulla tibi obtigit fera. Profectò, diuturna fraudatio, tædiorum est nutrix, suspicionum fomes, impatientiæ fax. Dedignor tandem tot imposturas tuas; & si, quod sentio, edisserendum, non credo (ut ut peieres) te vel granum unicum, à quo vitam spiras, Mercurii ex aliquo metallo elicuisse, aut tartareo sale tuo elici unquam posse.

Quid est illud *Chaos Philosophorum? Chaos Catholicon?* Asylum ignorantiæ, confusio & Babylon nova, & infinitum quoddam, è quo innumera mendacia emergunt; verbo denique: Omnium Impostorum, Thrasonum, *novorum Hippocratum*, seu Hypocritarum sacra anchora, aut stagnum, è quo fraudes natæ. Veraciùs nobiscum negotiator, & fidelia scribito, *Tackeni*, propriâ manu nimirum acta, non narrata; uti de Mercurii anastasi, ac nova genesi, factitasti: & fidem mereberis. Sed plura, de sale Tartari fixo, novum Hippocratem loqui vetat Harpocrates, qui digito labia premere jussit; absterret Actæonis laniena, ne, si Dianæ nos arbitros faceret, canibus præda caderet. Audite vulpeculam, latibula quærentem, atq; asyla ignorantiæ; nunc fastu, nunc simulatione, ancillantibus. Legite, quæ, *pag. 54. lin. 27.* affert nugamenta. *Nunc Harpocrates, de tartari sale fixo, me sileri jubet, ne in* Exemplum

Alteonis absieres:

Spiritus Academicus Mysterium hoc non capit.

doctorum Virorum curiosas investigationes sine injuriis, qui multum laboris sumpsêrunt, ad hujus plenariam cognitionem, quod profectò medium est vivificativum mutarum rerum: id notarunt Basilius, Paracelsus & alii, qui illud vestibus spoliarunt, & pro solvente elegerunt; quandoquidem objecta sua illuminat, & vivificat; eodem ferè modo, ut alcali herbarum fixum, extrahit è calcinato silice, aliud & simile alcali, quod quidem nullo alio sapore elicere sit possibile, quam suo simili; illud multò potentius efficit, & verè in igneam naturam Convertit: sic à notis ad ignota fieri debet progressus, ut Aristoteles rectè docuit.

a. de febribus cap. 15. §. 25.
b Tract. de verbis herbis & lapidibus.
a. Appendix ad animadversiones f. 72

Hoc est quod vociferatur Joh. Baptista von Helmont (a) discite inquit: dissolvens aliquod quod sit semper idem, & nactus eris intimas rerum essentias quod probat exemplo, dum quaerit (b) lapis ossifragus, fixus non calcinabilis, curat os fractum, assumptum per os, & quare non lutasin & podagram? Respondeo viro incomparabili, quod reformatoris ridiculus ALCAHEST, & secretũ solvens, nil aliud est, quam ACETUM DISTILLATUM (a) ex ærugine, & licet rodat osteocollam lapidem, rodendo acquirit lapis proprietates aceti, unde non pergit ad urinæ loca, sed in stomacho illico præcipitatur, ut paulo post ad oculum demonstrabitur.

multa nescientes, multa timuere, necesse est.

Sal tartari itaq; hactenus vilibus vestibus suam scenam lusit, cum vero philosophi manu spoliatur; ut compareat, in forma nuda, lucida & resplendenti; tunc res, quæ illi committuntur, reducit in eandem & similem sui materiam, (memor oculos cancrorum sic solutos, in longa quotidiana febri, mulieri, quæ abhorrebat pocula medica, me proposuisse; timidus me interpellabat medicus, canonicus præsens, esse minerale, & periculo plenum) & quoniam informis, ut omne alcali, accepit formam ejus quo cum unitur (est interim sal tartari, medium quoddam, inter minerale & vegetabile, ob id facilè amborum naturam amplectitur) & sic pergit &c. Hæc de differentia alcalium fixorum indigitasse sufficiunt.

O te iniqvum hominem, qui posthumos Majorum & Sapientum labores ignobili premis silentio, memoriâ Posteritatis defraudas, & æternis immeritos tumulas umbris! An non, talia per traducem propagari, conveniat, judicet, qui æqvus arbiter audit, ne tot Sapientum monumenta temporum vicissitudine fluctuent, & demergantur, æternis digna ceris. Sed habuerint Paracelsus, & Basilius, quæ mireris, non tamen assequeris, arcanâ. (sit his Viris gloria!) Te, interim, ex figmentis tuis, Idiotam esse, meritò censuerim, qui ea, quæ corrasisti, neque penetrasti, publici juris fecisti. Spoliarunt hi Viri, quos allegas, Basilius & Paracelsus, naturam, seu Dianam, per ignem Philosophi; quos dum æmulari voluisti, visâ tantum à longinquo Dianâ, cornua cum Actæone erexisti, &, dignâ hoc homine metamorphosi, belluam induisti. Quid ergò mirum, si adversus Athenæa & Lycéa Europæ latraveris, aut rudas etiamnum, seu teboas audacissimè? Capit, profectò, *Cacademici Hippocrates*, capit spiritus Academicus (uti *in marginali* loqueris, *pag. 55. spiritus Academicus mysterium hoc non capit*) mysteria Salis hujus Tartari communissimi quidem: capit alcali herbarum fixum, *ac, quâ ratione è calcinato silice non extrahat aliud & simile alcali*: nota hæc sunt Academiæ nostræ Tironibus, à qua meritò te segregas, repulsam passurus, si virorum doctorum subsellia ambires. Nam Rabulas non enutriunt Academiæ & Universitates. Dum *noster Hippocrates*, Parasitarum more, doctorum virorum repotia. & reliquias, in Dispensatoriis & culinis conquirit, deflectit ad magnum Helmontium, & quæ, in ejus quadrâ, indigesta, devoraverat, turpis hospes revomit, *pag. 55. Hoc est*, ait, *quod vociferatur Joh. Baptista van Helmont, de febribus cap. 15. §. 25. discite inquit: dissolvens aliquod, quod sit semper idem, &c.* uti supra. Nunc, *mendaciorum architecte, Tackeni*, ostendam, in spiritu Eliæ, tibi Prophetias, aut, si mavis, spiritu Academico Philosophus, quibus technis & imposturis de arcanis hactenus dissserueris; quæ nec possedisti, nec unquam consecuturus es.

Vera

Vera ſunt, quæ citas ex Helmontio, *ſignato capite & paragrapho*. Sed heus! Vir, qui tanta ſecreta crepas: quos hortatur Helmontius, ut hoc diſſolvens addiſcant? Cur non adjunxiſti, invide, & charitatis expers? Ego ſupplebo veſaniam tuam. *Quicunque ergo*, ait Helmont: cap. 15. de febr. §. 25. *medendo charitatem proximi cordi habetis*, (Apage! quæſtus tibi eſt Medicina, *nove Hippocrates*: omnis in te refrixit charitas, & livor exæſtuat) *diſcite diſſolvens aliquod, quod ſit homogeneum, immutabile, &c.* An hic eſt ſal, quem promulgas, Tartari? Hoc homogeneum, immutabile, in primam agens materiam, diſſolvens, fors *taſeus tuus molliculus eſt*, & ſpurium, ex Tartaro; Talcum. Nunc convincam te, orbique publicè Impoſtorem promulgabo. Audi, quæ van Helmont, eodem cap. §. 26. ſubjungit: *Quod ſi autem ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem Tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.* Cur hunc textum neglexiſti, *nove Hippocrates?* Vides, quòd ſecreta tua ſecretorum, ſalem Tartari, eumque volatilem (quem ipſum dari & parari poſſe, in ſequentibus negas, contra tuum Præceptorem, Helmont.) communiſſimo tuo alcali non æquiparandum, iis ſaltem apparandum committat, qui ad arcana naturæ & artis penetrare diffidunt & ambigunt. Vides, *Blatero*, quòd unica hac authoritate innumera, quæ hactenus declamaſti, irrita, falſa & impoſtoria eſſe, demonſtraverim? Ad Cæſarem appellaſti, ad Cæſarem ductus es: plura non addo. Alienis te hactenus plumis & palliolo inveſtiſti, arcanis deſtitutus es, *molliculo caſeulo* dives. Loquitur autem hoc loco Helmontius, dum de homogeneo & immutabili diſſolvente, ſeu ignis arcano, tractat, de ſuo Liquore Alcaheſt; quem tu, in Epiſtola tua de famoſo liquore Alaheſt, infami ſtylo cavillando, non ens, & Chimæram appellaſti, & tamen ad illum nunc, profugus, poſtliminiò declinas, ac aſylum quæris ab eo, à quo veniam non mereris. Eſt igitur ille liquor famoſus Alcaheſt, quem tu in Authore proculcaſti, huncque infidum, invidum, ſomnia ſcribentem, ſibi ubique contradicentem, proclamaſti, arcanum illud Helmontii, ad quod inquirendum ſollicitè & amicè hortatur; non autem ſal Tartari *Tackenii*, & communis quidem. Si enim Sal volatilis Tartari illi liquori, ſolventi ſcil. æquiparari non poteſt, ad quem ſaltem inquirendum, reliquis non proficientibus, nos hortatur? Qui in comparationem veniat ſal Tartari communiſſimus hic *novi Hippocratis*, quem Tirones adepti ſunt? Recede igitur ad Chaos tuum, ſpiritum Academicum non habes, &, minus habere, à nobis iterum deprehenſus es.

Porrò textus ex Helmontio, titul: *de verbis, herbis & lapidibus*, ſcilicet: *lapis Oſſifragus, fixus non calcinabilis, curat os fractum, aſſumptum per os, & quare non Lithiaſin & Podagram?* trino ſcatet errore. 1. Adulterat *Tackenius* ſenſum Authoris, qui talis eſt, dicto titulo, ſub fin. *Oſſifragus lapis fixus, ut non calcinabilis, curat os fractum, aſſumptus per os: & quomodo id fiat. 2. An non curet Lithiaſin, Podagram? &c.* Hic genuinus eſt textus Helmontii. An non hæc eſt propoſitio indefinita, quam tu, *Impoſtor*, abſolutam & deciſivam facis? An non interrogativa? Cur mentiris abſolutè, quod curet; cùm van Helmont nihil decidat, ſed quærat, an curet? Alter error eſt, qui ferulam expectat. Audi, *Tackeni*, quæ eſt hæc propoſitio: *Lapis aſſumptum per os?* Sine dubio per apoſtrophen; aut per metonymiam, Saltem Latinæ lingvæ ne adeò turpiter imponas deinceps. Tertius error judicii & cerebri eſt. Quærit van Helmont: lapis oſſifragus curat os fractum, aſſumptus per os? Et tu, *Idiota*, facis ab hoc tranſitionem & connexionem ad liquorem Alcaheſt Reformatoris, quem mentiris eſſe acetum ex ærugine deſtillatum. Nunc video, quòd liberis quadrigis tua vehatur nequitia, *novator Hippocrates*, Signa denuò librum, textum, & paragraphum, è quo hoc

tuum

tuum sesquipedale mendacium probes & demonstres. Quando, & ubi, laudabilem hunc spiritum, ex ære viridi oriundum, pro liquore Alcahest promulgavi? Convincunt te, centies jam convictum, iterum meæ Animadversiones, & maximè Appendix in Animadvers. fol. 52. edit. Noricæ, quæ te iterum diffamant. Audi textum: Hic laudatissimus Spiritus in Medicina non solùm magnarum virium est, cùm Epilepticis, Apoplecticis, Hystericis, Hypochondriacis, summè opituletur, legitimè & debitè exhibitus: verùm etiam, tanquam acetum esurinum, & liquor Alkahest (de quo tanta ubivis terrarum miracula deprædicantur) se habet; solvit Perlas, integrè illi injectas, blandè, Corallia item, oculos Cancrorum, & plura alia, non, ut reliqui spiritûs acidi & corrosivi, qui solvendo, & agendo, reactione solvendorum patiuntur, & vel totaliter destruuntur, inq; aliud ens convertuntur ac indissolubili nexu, cum solutis Perlis, sive Corallis, sese uniunt inseparabiliter; sed amicè, tanquam eorum familiaris, non autem destructor, adhibetur, utpote à quibus, destillando, eâdem virtute & acrimoniâ ferè, qua affusus, abstrahi, adq; consimiles usûs adaptari potest. Nolim tamen ego asseverare, quòd penitus impermutabilis, aut indestructibilis sit hic spiritus. Solet enim, crebrioribus solutionibus adaptatus, nonnihil debilitari, viresq; suas quodammodò amittere. Præterea in extractionibus quorundam mineralium, pro tincturis, is idem spiritus, præ reliquis omnibus menstruis, magnam prærogativam habet; uti suo loco sequetur, quando de Tincturis quibusdam mentionem facturus sum. Et, ut summatim dicam, tanquam expertus in multis affectibus, qui Herculea etiam remedia rident & contemnunt, ad hunc spiritum, tanquam asylum, si quis accurrerit, medicamentum reperiet quovis pretio redimendum.

Ad normam conspicui & clari hujus textûs, formet mecum æqvum judicium B. L. &, an non sit falsarius hic *noster Hippocrates*, dijudicet. Ulteriùs: dic mihi, *Impostor*, an ulla sit, inter acetum destillatum, & laudabilem hunc spiritum Veneris, comparatio & æqualitas; quòd hæc probroso mendacio confundas? An non spiritus Veneris hic solvit Perlas, oculos Cancrorum, Corallia, &c. blandè, & amicabiliter? An non à solutis his integrè, purus, nullâ residuâ acrimoniâ & aciditate, plenissimè abstrahi potest? Extrahit tincturas perfectè, cùm ex Antimonio, tùm nonnullis aliis mineralibus; eoque abstracto, illæ in spiritum Vini promptè abeunt. An hæc etiam præstat acetum tuum destillatum? Gaudet denique amabilis hic spiritus aliis prærogativis, attrahendis nimirum, & mox evacuandis, catarrhosis humoribus, per venas lymphaticas, è toto corpore, præsertim è capite & gingivis; leniendo magnoperè dolores dentium, sublata causâ, & methodicè. Num præstat hæc & acetum tuum destillatum? Respondeo: Neutiquam. Neque hoc, neque illud. Fraudes igitur tuas, quibus famam meam incidere tentasti, *mendax homo*, iterum revelavi, & in mendacia, quæ tantorum virorum autoritate fulcire cupiebas, ultrò inquisivi; ut vel sic innotesce-

te fceres. Sed quid mirum? Mos hic eft & dæmonis, ut, dum nocere cupit, in Angelum lucis fe transfiguret. Ubi neque venena dantur, nifi melle circumlita; neque vitia decipiunt, nifi fub fpecie & umbra virtutum: fic & tu, fapientum Virorum teftimoniis abutens, ex flore fugis toxica, *Cavillator*, unde mel induftriofæ apes, & Viri Chriftianæ probitatis. Hæc de fcabiofo', feu gloriâ pruriente, ac fpiritu Cacodemico turgente, *novo Hippocrate: quia totus ventus eft vita ejus*. Plura, de fpiritu Veneris, fequentia, in progreffu, revelabunt.

Reliqua ex hoc textu, ridenda potius, quàm legenda, *pag. 56. lin. 11.* ubi ait: *Sal Tartari itaq; hactenus vilibus veftibus fuam fcenam lufit*, &c. uti fupra, in textu, intacta relinquo, quia fpuria, quia nugatoria. Legat B.L. textum paulò fuperiùs, obfcura crepundia tractantem; totoque rideat fplene; licet illa crepent Momo noftro. Oportet enim, ut *multa timeat, qui nefcit multa.*

CAPUT XI.

fic infcribitur:

Nunc de Alcali Animalium volatili.

Spolia iterum mibi adduco, (furta dicere volebam) ex Helmontio, *Tit. Poteft. Medicamin. parag. 19.* ubi de mumiali fermento cruoris: & reliquis. Titul. iterum: *de Magnet. Vulnerum curat.* & denique, ex fupra jam citatis locis; è quibus alcalium nomina & omina, feu theoriam, mutuatus eft; quam tamen peffimo fuo fermento mox corrupit, *novus Hippocrates*. Sed in ipfo limine infcitiam fuam revelat, fui immemor, quòd fuperiùs docuerit, Alcali nomen etymologiam trahere ab herba Kali Ægyptiorum, dum herba dicta crematur in cineres, igne aperto: qui cineres alcali appellentur, feu fal alcali, res fixiffima. Juxta hos cineres, & fal alcali, noftri Anteceffores aliorum vegetabilium cineres, & fales ex iisdem extractos, Lixiviales fales, raro, & rariffimè, Alcalia falia, appellarunt. Adeoque alcali quodcunque, ex fui natura, modo fiendi, & proprietate, præfupponit femper priftini fui corporis inhæfionis combuftionem & reductionem in veros cineres, & falium eorundem extrahendorum fixitatem, falium nimirum purè falforum & fixorum differentiam, à reliquis falibus acido-falfis, falibus volatilibus animalium, & plurimorum aliorum. Sic fales volatiles ex animalibus, uti toto cœlo differunt à falibus lixivialibus & alcalibus, cùm ex fui natura, modo planè contrario fiendi, & omnibus proprietatibus fuis; tum etiam ratione Regni: ita nullo modo illis competere poteft nomen Alcali; quia implicat: & nullus unquam aliàs inventus, qui fales volatiles alcalia appellaverit, cùm illa præfupponant corporis fui priftini combuftionê in cineres, è quibus demum fal fixus extrahendus. Sales verò volatiles neque ex cineribus fui priftini corporis eliciuntur, quemadmodum animalia in veros cineres redigi nequeunt, nifi fortè in perpaucos, cineribus tamen veris planè diffimiles; in quibus tamen cineribus, vel potius offibus calcinatis, nihil falis fixi inhæret; quiq; nullas abftergendi, abradendi, & liquandi, virtutes, uti veri cineres ex vegetabilibus, poffident, fed alterius planè naturæ & proprietatis funt. Errat igitur *novus Hippocrates* craffiffimè, fales volatiles alcalia effe fibi contradicit inadvertenter: omnia confundit: immemor infcriptionis præteriti capituli, fcilicet: *Qui benè diftinguit, benè docet*: omnia intricatè difponit, ventofque inanes unà efflat.

Longum nimis foret, cùm tam infantilem textum, qui indignus lectu, totum fcribere, tum omnia contenta ejus puerilia & abfurda limæ fubjicere. Proinde ea vel maximè attingam, quæ Reformatorem fpectant, & craffam *Hippocratis novi* ignorantiam palam faciunt. Itaq; *pag. 57. lin. 8.* Capitulum

LL hoc

tuum sesquipedale mendacium probes & demonstres. Quando, & ubi, laudabilem hunc spiritum, ex ære viridi oriundum, pro liquore Alcahest promulgavi? Convincunt te, centies jam convictum, iterum meæ Animadversiones, & maximè Appendix in Animadvers. fol. 52. edit. Nonnæ, quæ te iterum diffamant. Audi textum: Hic laudatissimus Spiritus in Medicina non solùm magnarum virium est, cùm Epilepticis, Apoplecticis, Hystericis, Hypochondriacis, summè opituletur, legitimè & debitè exhibitus: verùm etiam, tanquam acetum esurinum, & liquor Alkahest (de quo tanta ubivis terrarum miracula deprædicantur) se habet; solvit Perlas, integrè illi injectas, blandè, Corallia item, oculos Cancrorum, & plura alia, non, ut reliqui spiritûs acidi & corrosivi, qui solvendo, & agendo, reactione solvendorum patiuntur, & vel totaliter destruuntur, inq; aliud ens convertuntur ac indissolubili nexu, cum solutis Perlis, sive Coralliis, se uniunt inseparabiliter; sed amicè, tanquam eorum familiaris, non autem destructor, adhibetur, utpote à quibus, destillando, eâdem virtute & acrimoniâ ferè, qua affusus, abstrahi, adq; consimiles usûs adaptari potest. Nolim tamen ego asseverare, quòd penitus impermutabilis, aut indestructibilis sit hic spiritus. Solet enim, crebrioribus solutionibus adaptatus, nonnihil debilitari, viresq; suas quodammodò amittere. Præterea in extractionibus quorundam mineralium, pro tincturis, is idem spiritus, præ reliquis omnibus menstruis, magnam prærogativam habet; uti suo loco sequetur, quando de Tincturis quibusdam mentionem facturus sum. Et, ut summatim dicam, tanquam expertus in multis affectibus, qui Herculea etiam remedia rident & contemnunt, ad hunc spiritum, tanquam asylum, si quis accurrerit, medicamentum reperiet quovis pretio redimendum.

Ad normam conspicui & clari hujus textûs, formet mecum æqvum judicium B. L. &, an non sit falsarius hic *noster Hippocrates*, dijudicet. Ulteriùs: dic mihi, *Impostor*, an ulla sit, inter acetum destillatum, & laudabilem hunc spiritum Veneris, comparatio & æqualitas; quòd hæc probroso mendacio confundas? An non spiritus Veneris hic solvit Perlas, oculos Cancrorum, Corallia, &c. blandè, & amicabiliter? An non à solutis his integrè, purus, nullâ residuâ acrimoniâ & aciditate, plenissimè abstrahi potest? Extrahit tincturas perfectè, cùm ex Antimonio, tùm nonnullis aliis mineralibus; eoque abstracto, illæ in spiritum Vini promptè abeunt. An hæc etiam præstat acetum tuum destillatum? Gaudet denique amabilis hic spiritus aliis prærogativis, attrahendis nimirum, & mox evacuandis, catarrhosis humoribus, per venas lymphaticas, è toto corpore, præsertim è capite & gingivis; leniendo magnoperè dolores dentium, sublata causâ, & methodicè. Num præstat hæc & acetum tuum destillatum? Respondeo: Neutiquam. Neque hoc, neque illud. Fraudes igitur tuas, quibus famam meam incidere tentasti, *mendax homo*, iterum revelavi, & in mendacia, quæ tantorum virorum autoritate fulcire cupiebas, ultrò inquisivi; ut vel sic innotesce-

tesceres. Sed quid mirum? Mos hic est & dæmonis, ut, dum nocere cupit, in Angelum lucis se transfiguret. Uti neque venena dantur, nisi melle circumlita; neque vitia decipiunt, nisi sub specie & umbra virtutum: sic & tu, sapientum Virorum testimoniis abutens, ex flore sugis toxica, *Cavillator*, unde mel industriosæ apes, & Viri Christianæ probitatis. Hæc de scabioso, seu gloriâ pruriente, ac spiritu Cacodemico turgente, *novo Hippocrate*: *quia totus ventus est vita ejus*. Plura, de spiritu Veneris, sequentia, in progressu, revelabunt.

Reliqua ex hoc textu, ridenda potiùs, quàm legenda, *pag. 56. lin. 11.* ubi ait: *Sal Tartari itaq; hactenus vilibus vestibus suam scenam lusit*, &c. uti supra, in textu, intacta relinquo, quia sputia, quia nugatoria. Legat B.L. textum paulò superiùs, obscura crepundia tractantem; totoque rideat splene; licet illa crepent Momo nostro. Oportet enim, ut *multa timeat, qui nescit multa*.

Caput XI.

sic inscribitur:

Nunc de Alcali Animalium volatili.

Spolia iterum tibi adduco, (furta dicere volebam) ex Helmontio, *Tit. Potest. Medicamin. parag. 19.* ubi de mumiali fermento cruoris; & reliquis. Titul. iterum: *de Magnet. Vulnerum curat.* & denique, ex supra jam citatis locis; è quibus alcalium nomina & omina, seu theoriam, mutuatus est; quam tamen pessimo suo fermento mox corrupit, *novus Hippocrates*. Sed in ipso limine inscitiam suam revelat, sui immemor, quòd superiùs docuerit, Alcali nomen etymologiam trahere ab herba Kali Ægyptiorum, dum herba dicta crematur in cineres, igne aperto: qui cineres alcali appellentur, seu sal alcali, res fixissima. Juxta hos cineres, & sal alcali, nostri Antecessores aliorum vegetabilium cineres, & sales ex iisdem extractos, Lixiviales sales, rarò, & rarissimè, Alcalia salia, appellarunt. Adeoque alcali quodcunque, ex sui natura, modo fiendi, & proprietate, præsupponit semper pristini sui corporis inhæsionis combustionem & reductionem in veros cineres, & salium eorundem extrahendorum fixitatem, salium nimirum purè salsorum & fixorum differentiam, à reliquis salibus acido-salsis, salibus volatilibus animalium, & plurimorum aliorum. Sic sales volatiles ex animalibus, uti toto cœlo differunt à salibus lixivialibus & alcalibus, cùm ex sui natura, modo planè contrario fiendi, & omnibus proprietatibus suis; tum etiam ratione Regni: ita nullo modo illis competere potest nomen Alcali; quia implicat: & nullus unquam aliàs inventus, qui sales volatiles alcalia appellaverit, cùm illa præsupponant corporis sui pristini combustioné in cineres, è quibus demum sal fixus extrahendus. Sales verò volatiles neque ex cineribus sui pristini corporis eliciuntur, quemadmodum animalia in veros cineres redigi nequeunt, nisi fortè in perpaucos, cineribus tamen veris planè dissimiles: in quibus tamen cineribus, vel potius ossibus calcinatis, nihil salis fixi inhæret; quiq; nullas abstergendi, abradendi, & liquandi, virtutes, uti veri cineres ex vegetabilibus, possident, sed alterius planè naturæ & proprietatis sunt. Errat igitur *novus Hippocrates* crassissimè, sales volatiles alcalia esse sibi contradicit inadvertenter: omnia confundit: immemor inscriptionis præteriti capituli, scilicet: *Qui benè distinguit, benè docet*: omnia intricatè disponit, ventosque inanes unà efflat.

Longum nimis foret, cùm tam infantilem textum, qui indignus lectu, totum scribere, tum omnia contenta ejus puerilia & absurda limæ subjicere. Proinde ea vel maximè attingam, quæ Reformatorem spectant, & crassam *Hippocratis novi* ignorantiam palam faciunt. Itaq; *pag. 57. lin. 8.* Capitulum

hoc obſcurum ſolitâ obſcurâ garrulitate incipit, uti ſequitur: *Quemadmodum alcalia fixa, acida omnia abſorbent, & juxta acidi naturam in ſalſum mutant, ut ſupra oſtendi, ſic etiam alcalia volatilia, omnium animalium, ex quorumcunq; partibus elicita, etiam in ſalſum vertuntur, acidi proprietatem imitantia. Et quemadmodũ urina, continet alcali volatile, per fermentum (a) putredinis ſic ſudor, ſanguis, caro, oſſa, & carnes omnium animalium diverſo fermento, quodlibet juxta virtutem loco innatam, Et ſicut de alcalibus fixis, differentiam intrinſecam, cum Mercurio ſublimato ſoluto, & in ſale tartari ſingularem prærogativam; ſic & in his volatilibus, ſuam rempublicam in progreſſu oſtendam.*

a. quid ſit fermentum paulo poſt oſtendam.

Omnium quidem animalium alcali, urina ſanguinis ſudoris (etiam calculorum omnium animalium) ſerpentum ranarum &c. Mercurium ex ſupra dicta ſolutione præcipitant coloris candidi, ita ut nullam differentiam, hac mechanica cernere licuerit; adeoq;, hoc alcali, non eſt ſaporis ſalſi, ut reformator ſola opinione docet: falſa enim ut demonſtravi, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitant, recipit autem formam, juxta acidi proprietatem, ut clarius in progreſſu patebit.

Alcalia omnium animaliũ ſunt ſimilia, & vacua corpora.

In hoc textu non pauca, nec levia, continentur abſurda, falſa, & contradictoria; ut hæream, cui primò ſit occurrendum. Primò ait: *alcalia fixa, acida omnia abſorbere, & juxta acidi naturam in ſalſum mutare*: quod & falſum eſt, & contradictorium. Nam alcalia ſunt per ſe, ex natura ſuâ, ſalſa: non igitur per acida demum in ſalſum mutantur. Alcalia autem eſſe ſales & ſalſa, non ſolùm ipsâ veritate patet, & ex natura rei conſtat; ſed cum ſibi contradicente *Hippocrate novello* ipſo probatur, qui non ſemel atque iterum, ſed multoties, veritate convictus, ſua alcalia ſalia appellat; ſicut ſalem Abſinthii, ſalem Tartari, expreſſiſſimè, & per antonomaſiam, nulla additâ diſtinctione, ſalia dicit, *pag.* nimirum *13. lin. 19. pag. 42. lin. 4. pag. 27. lin. 12. pag. 33. lin. antepenult. pag. 34. lin. 18. pag. 35. pag. 42. lin. 1. pag. 45. lin. 4. pag. 47. lin. 4. & 10. pag. 51. 53. 54. lin. 19. 20. 21. & in fine pag. 56. lin. 11.* & in quamplurimis aliis locis. Si igitur Alcalia, & præcipuè alcali Tartari, quod ſummum & præcipuum eſt *Hippocratis novelli*, & Abſinthii, ſunt ſalia; erunt ergo ſalſa. Nam ſalia eſſe, & non ſalſa eſſe, implicat; ergò omnia alcalia ſunt verè, & ex ſui natura, realiter ſalia, & quidem purè ſalſa. Non igitur opus habent, ut per acida in ſalſum demum mutentur; ſed convertuntur per acida in acido-ſalſum, ſcilicet in acido-ſalſos ſales.

Verùm animadvertat L. B. quòd hic incipiat fraus & dolus, quo utitur Impoſtor in progreſſu, quando vel centies in Reformatorem impunè invehitur, falſiſſimâ hypotheſi: nimirum, quòd ſalem communem tantùm ſalis nomine, tanquam unus & ſolus ſal eſſet, pro libitu & imperio ſuo vult dignari; unicè, ad decipiendum incautos, & ad calumniandum Reformatorem: reliqua verò ſalia omnia alcalia vult, &, licet toties ſibi contradicendo, ſalis nomine privat. Hæc autem ejus impoſtura à Reformatore diluitur ſtatim expreſsè, & clarè, doctrinâ de differentiis ſalium, in *Appendice ad Animadverſ. pag. 67. & ſeq.* quæ denuò paucis repeto. Et in progreſſu ſæpius dilucidè explicabitur, quòd maxima ſit ſalium differentia, &, quemadmodum quodcunque genus ſuas habet ſpecies; ita ſub hoc uno & generico ſalis etymo comprehendantur ſalia diverſæ ſpeciei: quorum quædam ſunt acido-ſalſa ſalia, id eſt, ſal communis, gemmæ, maris, & ſal nitri, tanquam naturaliter talia; arte autem talia ſunt, ſcilicet, acido ſalſa ſalia, ſal Armoniacus, Tartarum Vitriolatum, ſal Viperarum Reformatoris, & ipſe ſal Viperarum *Hippocratis novi*. Nunc porrò ſunt ſalia purè ſalſa; quibus propriè, & præ cæteris, nomen ſalis competit: quia à ſalſedine ſal dicitur ſal, & ſunt talia omnia ſalia lixivialia, ſal Tartari, ſal Abſinthii, omniumque aliorum vegetabilium, ex cineribus illorum extracta. Hæc

ſalia,

falia, *ex sui natura* & origine, *novissimus* hic *Hippocrates* aliter baptizat, & contra semetipsum, non salia vult, sed generali etymo, uti ait, *pag. 13. lin. 19. & seq.* pro suo libitu & imperio, Alcalia appellat: mox iterum tamen salia, sibi immemor, per se, sine distinctione aut differentia, tanquam per antonomasiam, nominare dignatur; sicut supra paulò, ex plurimis citatis locis, patet. Adeoq; omnia confundit, suo instituto contrarius, malè distingvit, & malè docet; ita, ut, nisi quis cautus sit, hæc lectitans, is imposturam hanc Hippocraticam facilè non advertat. Et verò, cùm *Hippocratis Chymici* Alcalia sint verè & propriè salia, sub generico salis nomine principaliter comprehensa, & ille ipse toties illa salia propriè appellet & fateatur, ipsis autem salibus, ex propria saltem phantasia, nomen Alcali genericè imposuerit, *pag. 13.* nequaquam igitur per acida demum in salia, vel salsum, mutantur, sed transmutantur per acidos spiritûs in salia acido salsa. Hoc est tandem proprium illorum nomen; hæc illorum differentia & species, quâ ab aliis salibus distingvuntur. Atq; sic *Hippocratis novi* nova impostura detegitur, & assertum falsum controvertimus. Nunc de salibus volatilibus animalium loquendo, sive Urinæ, sive Ossium, Cornuum, aut aliarum partium, Sangvinis & Carnis, sint, illa insigniter differunt à salibus lixivialibus, seu alcalibus, non solùm volatilitate, sed aliis etiã accidentibus & virtutibus suis, ut & præparatione, seu modo fiendi, ac ratione Regni, & subjectorum, è quibus eliciuntur: ut antea dictum, & in progressu magis palam fiet. His, inquam, salibus volatilibus nomen & etymon Alcali minimè competere potest; etiamsi, quoad salsedinem purè salsam, salibus lixivialbus ex parte sint æqualia, acido omnia immutando, non tamen totaliter destruendo: quemadmodum à salibus volatilibus acida, seu acidi spiritûs, arte denuo segregari, & ambo in pristinum esse suum, acidum nimirum spiritum, & volatile salsum, restitui possunt; quod neutiquam contingit in salibus lixivialibus, seu alcalibus, quæ acida, & acidos spiritûs omnes totaliter destruunt, & ambo in aliud ens degenerant, à quo arte revocabilia nunquam. Illa, inquam, salia volatilia purè salsa, accessione acidorum spirituum, in salsum demum verti, uti hic *novus Hippocraticus Philosophus* stupidè asserit, *pag. 57. lin. 15.* quodque acidi proprietatem solùm deinde imitentur; hoc iterum duplicitèr implicat, nimirum; purè salsum antea, & per se, naturâ suâ in salsum demum verti, accessione acidorum: & hoc salsum dein solum acidi proprietatem imitari. Videsne, *obscure Philosophe*, quantoperè impingas Hippocraticis tuis commentis? Vertuntur autem illa volatilia salia animalium, accessione acidorum spirituum, non in purè salsum, sed in acido salsum, seu salia acido-salsa; quæ tamen adhuc volatilia manent, instar salis Armoniaci, ad differentiam salium acido-salsorum lixivialium fixorum, arte nimirum talium, & salium porrò acido salsorum communium, naturâ suâ talium, non arte. Et hæc est vera ac realis, de salibus lixivialibus fixis, & volatilibus animalium informatio. Plura, de aliis salium speciebus, in *Appendice n. loco supra citato*, cum fundamento præmissa sunt. Patet igitur ex his, quàm præposterè doceat *novellus Hippocrates*, quàm malè distingvat, & pessimè omnia, ad fallendum incautos, proponat.

Pag. 57. lin. 17. porrò ait: *Et quemadmodum urina, continet alcali volatile, per fermentum putredinis, sic sudor, sangvis, &c. uti supra.* Hic iterum reperitur falsum; ut & reliqua subsequentia, sine principio, sine fine, fumus sunt & ventus. Nam urina, sine ulla fermentatione, recenter micta, sine fermento putredinis, sale volatili prægnans est; ac ex illa unius diei, imò paucularum horarum, spatio, per coctionem, aut inspissationem, & subsequentem destillationem, volatilis sal elici potest; cujus diversos & legitimos parandi modos edocui *in præfata Appendice ad Animadverſ. pag. 71. & 72.* Sal itaque urinæ volatilis

LL 2 nequa-

nequaquam per fermentum putredinis demum fit, nec per illud elicitur; sed præexistit in urina, sine hoc fermento putredinis.

Præterea, *pag. 58. lin. 11.* iterum garrit, dicendo: *adeoq́, hoc alcali* (scil. sal volatilis animalium) *non est saporis salsi ut reformator solà opinione docet: salsa enim ut demonstravi, Mercurium ex dicta solutione non præcipitant*, &c. Verùm ex præmissis patet, Reformatorem solidè & fundamentaliter de salibus volatilibus animalium, aliisque salium speciebus, & eorum genesi, disseruisse & docuisse, sine fuco, sine impostura. *Hippocrates* verò *novellus* ignoranter neque genesin, neque differentiam, aut species, salium cognoscit, ex imperitia omnia confundit, centies sibi contradicit, & mundo imponit. Hoc quòd verum sit, ex sequentibus iterum patebit. Namque ait; *sola salsa lixivialia* (quæ nunc *Hippoc. novo* non ampliùs sunt salia, sed alcalia, generali nomine hoc demum, pro suo arbitrio, *pag. 13.* ab ipso imposito; cùm tamen illa, uti supra ostensum, multoties salia simpliciter, & per antonomasiam, appellet) *& salia volatilia animalium* (quæ etiam ex crassa ignorantia alcalia volatilia dicit) *Mercurium præcipitare; salsa verò Mercurium non præcipitare.* Hæc sunt absurda & contradictoria. Etenim cùm alcalia tam fixa, quàm volatilia, ab Hippocrate novo ita baptizata, sint verè, & realiter, sali: : quod per illum ipsum toties convincitur, uti, superiùs, pagina & lineæ adductæ demonstrant; illa verò alcalia salia Mercurium præcipitent: ergo salsa Mercurium præcipitant. Nam salia esse, & non esse salsa, iterum implicat. Adeoque Reformator verè dixit, & ingenuè scripsit, ac nunc denuò affirmat, nullum salsum sine sale esse, neque salsedinem sine sale existere posse. Ergo alcalia cùm volatilia, tum fixa, Hippocrati novello sic dicta, verè & re aliter, ex sui natura, esse, & operari, salia sunt; utq́ue etiam saporis salsi sint, sequitur infallibiliter ex natura. Secus enim non essent salia, neque alcalia. Nugatur itaque turpiter *novus Hippocrates*, sibi non conscius, quæ antè, quæ nunc, scribisset, omnia confusè, contradictoriè & inordinatè tractando; quibus multi incauti decipiuntur. Consistit autem hæc ejus impostura in crassa ignorantia aut fallacia, quæ mox palam fiet, si differentiam, si genera & species, salium denominemus; prout Reformator illa ingenuè, & fideliter, citato loco, descripsit. Et dicamus denuò & nunc: salia volatilia animalium, ut & fixa vegetabilium, esse per se, sine additione, salia purè salsa; additione autem acidorum spirituum, illa converti in salia acido-salsa, & quidem arte talia facta, ad differentiam salium communium, quæ natura suâ acido-salsa sunt. Sic salia volatilia animalium, & salia lixivialia fixa (cuncta Hippoc. Chymico alcalia dicta) per se Mercurium, nec non alias res, ex sua solutione potenter præcipitant; reddita verò acido-salsa, per spiritûs acidos, Mercurium non ampliùs, vel saltem non ita potenter, sicut etiam sal communis, præcipitant: sunt nihilominus cuncta salia, & neutrum è saliũ genere & etymo proscribendum.

Ex his itaque discat Calumniator, alter Æolus, fumo deinceps, & ventis, seu fastui meliùs imperare, eaq́ue scribere & docere, quæ bis ad limam priùs, quàm semel ad lingvam & calamum, destinavit. Non enim hæc plebi, & illiterato populo, non circumforaneis scripsit, aut declamavit, Stentor, sed Europæ Medicis dictavit; doctis, Idiota; exercitatis Chymicis, torpidus hallucinator. Et quia uno semper (luscus) oculo Reformatorem respicit, an despicit, non demiretur, si, toties memoratus in hac miraculorum Chymicorum epitome, Reformator semel pro semper aptè responderit, injurias & figmenta retorserit, furta denique, & arcana, ex Helmontio, spolia foro & populo spectanda produxerit. Atque hæc invitus egi, quia lacessitus graviter, homo cæterùm, pacis & tranquillitatis cultor. Verùm neque oportet ejusmodi Tarquinios ubique sustinere; coërcenda est camo & fræno

super-

ſuperbia; exautoranda potentia, quam publicâ rapinâ alieni nominis pallio (Helmontii) oſtentant, cujus tamen virtutem non gerunt; denique caſtiganda ignorantia, ne in obſequi-n trahat ad omnia pronam literatorum indolem: quam quidem Spartam nemo feliciùs, ipſo Tackenio, obivit hactenus, qui ubique ignorantiam ſuam palliatam huc uſque revelavit, dum non tacuit, propalavit, dum libros ſcriptitavit; publicavit denique veluti tubâ & lituo, dum omnia confuſè edidit, abſurda abſurdis cumulavit, contradictionibus omnia involvit, veritatem mendaciis contaminavit. Quid enim aliud egit, dum ſalia cupit & appellat ſalia, & poſt paulùlum ſcribit: ſalia non ſunt ſalia? Salia præcipitant Mercurium, uti ſal Tartari; & iterum, ſalia, ſive ſalſa, non præcipitant. Verbo, ſalia vult talia, quando ipſi pro ſaliva ſunt; &, velut non talia, repudiat, ubi Reformatorem cavillare prurit. Denique

—— mens refractaria ſemper
Indoctorum hominum. ——

Procedit Author ad ſalem Armoniacum, quædam vera, plura tamen falſa tractans. *Pag.* igitur *58. lin. 23.* ait: *Obſervarunt inquam (veteres) quod alcali volatile, combibit tantum de ſale cireniaco, quantum pro ſui conſtantia & ſaturitate ſufficeret, pro ſale armaniaca artificiale, adeo ut alcali urinæ, cum acida parte ſalis dicti, tam ſtrictè ſunt ſe invicem amplexa, ut perſe divortium non patiuntur: ſal enim urinæ, cum in igne tortura fugam tentat, rapit ſecum, acidam partem, quam ſarpſit, & ſimul, ſublimantur, in ſal armoniacum artificiale. &c.* Parari ſalem Armoniacum ex ſale (non alcali) urinæ, & ſale Cireniaco, falſum eſt. Nam ſal Cireniacus per ſe, & ſua naturâ, dicebatur olim Armoniacus, & non fiebat arte. Hic autem jam dudum eſſe deſiit, & ad nos non ampliùs transfertur; de quo videatur Cæſius, Matthiolus, & Muſæum Wormianum, cap. 7. Nec etiam Sal Armoniacus artificialis noſter ex ſale urinæ jam confecto paratur, ſed limatur ex larga quantitate urinæ crudæ humanæ coctæ, ſale communi, (nequaquam Cireniaco) & fuligine. Hæc tria in maſſam priùs rediguntur coctione, & tandem in Armoniacum ſalem ſublimantur; in qua ſublimatione ſales volatiles urinæ & fuliginis tantum aciditatis de ſale communi, acido ſalſo nimirum, rapiunt, quantum pro aliquali eorum conſtantia ſufficit: prout Author ſuperiùs ipſe quidem ſcribit; fuliginem tamen, tanquam neceſſarium ſalis Armoniaci conſtitutivum, omittit, &, pro urina hominis eruda, ſalem volatilem urinæ, perperàm, ſubſtituit: mox ignoranter etiam de urina Camelorum garrit; quin & auditu rudem hujus ſalis Armoniaci notitiam, de quo tantos eructat ventos, mutuatus eſt.

Quod ſal commune, vel noſtrum, vel ammoniacum veterum, habeat acidam partem, extra ignem communicabilem, pag. 59. lin. 7. hoc eſt extra controverſiam, nec eget mechanicâ, aut artificiali demonſtratione.

Porrò, *pag. 59. lin. 18.* pergit: *Sic citra diſtillationis artem, veteres viperinum alcali ſale armoniaco naturali aſſociare tentarunt.*

Veteres itaq., poſtquam occultam, alcalium (ex animalibus) volatilium differentiam, & ſalis communis & cireniaci aciditatem ex Hippacrate (a) ſub facultatum nomine animadverterunt, cæperunt ſtratificare viperas, cum ſale armoniaco vel cireniaca naturali, ut ait Plinius, ſupra citato loco; ſicut viderunt de urina & ſale, eo fine, ut viperarum alcali combiberet tantum, de acido ſale, quantum ſufficeret, ne ſponte in fugam abiret. Hanc compoſitionem tunc non ſine levi conjectura vocarunt ſal Theriacale, eò quod didicerant, viperarum carnem, multa venena ſuperare (imo ingenioſo viperina decocto, non ſemel Gallicam luem in delicatulis extinxi) conſequenter, ratione mumialis fermenti tandem facultatem, alcali viperinum continere debere.

a. lib. 1. de diæta.

a. fol. 481. *Hæc veterum contemplatio, non tam infantilis, & absurda videtur, ut reformator (a) in textu scribillat, ipsius sanè absurdior multo, quòd avorum memorandas excogitationes non intellexit. Quod verò illis injicis non habuisse purificandi artem, verum quidem est, sed propterea non sunt calumniandi, neque honor illis detrahendus, multò minus cachinno exponendi, sic enim jubet Doctor meus: post multa secula fortasse deridebitur & reformator, quod tam absurda, suo tempore scripserit, nunquam enim deerit occasio, post mille millia annorum, nova & meliora inveniendi & addiscendi, eò quod rerum natura (a) sacra sua, non simul tradat: illius arcana non promiscuè, nec omnibus patent, reducta, & in interiorie sacrario clausa: ex quibus aliud hæc ætas, aliud quæ post nos subibit accipiet. Audi & Hippocratem meum, multo modestiùs, de hac re loquentem. (b) Immerito ullus ipsorum reprehendatur inquit: propterea quod invenire non poterat; imò laudandi potius omnes, quod investigare conati sunt.*

a. Seneca li. 7. quæst. natural. cap. 31.

b. lib. 1. de diæta.

Jam verò, *Hippocrates nuper enate*, meum est, ut tuam crassam ignorantiam, & absurditatem, tibi ad oculum demonstrem; cùm absurdissima quæq; contra Reformatorem defendere, illumq; iniquè cavillare, unicè allabores. Primò: quòd Veteres viperinum alcali sali (non, sale; est vitium Syntax.) Armoniaco associare tentârint, falsum & sesquipedale mendacium est: obidque injuriosus es in Venerandam Antiquitatem, quòd absurditatem hanc illi appingis. Nec enim sal viperinum, aut viperinum alcali, tuo etymo, citra destillationis artem unquam parari potest: & Veteres, uti ipse fateris, rerum veram analysin nondum noverunt, neque salem viperinum pararunt unquam, ut neque sciverunt; &, si novissent, aut salium volatilium, ex animalibus, cognitionem habuissent; revera absurdam illam salis Theriacalis confectionem minimè suscepissent aut dispensassent: quam tu, *magne Hippocrates*, defendendam in te suscipis. Sed audi, quæso! quæ absurda, absurdissimus ipse, defendas. Posito enim, quòd Veteres salem viperinum etiam in substantia habuerint, & sali Armoniaco, vel Cirenaico, associarint, quod clarè, *pag. 59. lin. 19.* affirmas, ac si ipsa esset veritas, (licet falsissimum sit, ac tu ipse, tibi statim contrarius, *pag. 60. lin. 26.* asseras, quòd Veteres artem purificandi, aut separandi potiùs, non habuerint) quantum, igitur, putas, salis dicti viperini volatilis, ex quatuor tantùm viperis, elicere potuissent? Tu expertus es in destillatione salis dicti viperini volatilis; edissere, quæso! quantum quatuor viperæ tantùm salis dicti præbent? Reverà, juxta meam experientiam, vix ac ne vix quidem dimidiam unciam. Et, posito iterum, habuisse dimidiam unciam salis sæpe dicti viperini, illamque associasse quadraginta libris salis Cirenaici fixi, cremasse tandem utraque, unà cum aliis speciebus quamplurimis, utpote trochiscis, scillis, &c. in ollâ spiraculis pervia, ad lucidam usque flammam exeuntem: remansissetè illa dimidia uncia salis viperini, cum adjectis quadraginta libris salis Cirenaici, vel communis, in residuo? Tuo ipso, *magne Hippocrates*, judicio, non: neq; etiam meo. Nam, sicut ipse asseris, & in sublimatione ac præparatione salis Armoniaci verificatur, salia volatilia, de aciditate salis communis, tantum saltem imbibunt, vel recipiunt, quantum, pro sui saturatione, & sublimatione in formam salis Armoniaci solidam, sufficit; non verò, ut perfectè fixentur, aut tam strictè se invicem amplexentur, ut in residuo, cum sale communi, aut Cirenaico, verè & inseparabiliter, in Igne constanter unita & fixa maneant, sed ut eleventur in altum, & sublimentur. Si ita est, uti verissimum, experientiâ quotidianâ teste, & tuâ ipsius doctrinâ confirmatur, dic, amabo, edissere sine fuco, quid remansisset de sale viperino, cum sale dicto Cirenaico, post violentam calcinationem, &, uti loqvuntur Veteres, donec clara ac lucida flamma per ollæ spiracula prodierit? Nihil, *nove Hippocrates*, nihil,

&nec

& ne granum quidem: quia calcinatio illa violenta violentior est omni sublimatione. Si autem, in sublimatione, salia volatilia cum sale communi, aut Cirenaico, non ita strictè se invicem amplectuntur, ut unita & fixa in residuo maneant, sed saturata saltem ab aciditate salis communis, aut Cirenaici, nihilominus sublimentur, & sublime petant, adhuc volatilia; ergò neo, in tanta tortura, lucidæ ac claræ flammæ resistere possunt, quin ad montes Olympi, nullo quidem suo vestigio relicto, protinus ferantur: quæ omnia in sublimatione salis Armoniaci palam fiunt. Vides igitur ipse, quàm infantilis & absurda sit tua contemplatio, & quòd absurdius multò, quàm Veteres, scribilla veris.

Secundò: Latæ tuæ sententiæ, & priori assertioni, *pag. 59.* iterum contrarius, & divinum Coum porrò, ex lib. 1. de diæta, frivolè invocas: *Veteres, ais, ceperunt stratificare viperas, cum sale armeniaco vel cireniaco naturali, &c. pag. 59. lin. 28.* Veteres stratificasse Viperas cum dicto sale Cirenaico, tibi facilè concederepossem; licet genuinus textus de stratificatione nihil habeat, ideoque falsè iterum Antiquos accuses: *sed accipiebant* tantùm, juxta genuinum textum, in Pharmacopœia Augustana fideliter promulgatum, *quatuor viperas recens captas, nec ultra biduum detentas; has ollæ mundæ, ex optima terra effictæ, imponebant; super has salis Armoniaci* (nihil loquuntur de tuo non ente, sale Cirenaico, qui esse desiit, testibus plurimis, Cæsio, Matthiolo, Wormio &c.) *aut vulgaris albissimi, libras viginti injiciebant; deinde verò addebant his Trochiscos ex Gentiana, Aristolochia rotunda, Centaurio minore, Cardamomo, Marrubio, Scordio, Apio, Chamadry, ac semine Rutæ domesticæ, cum melle, paratos; huic insuper jungebant quinque prægrandes scillas recentes, in minuta frusta dissectas, salis prædicti vulgaris, vel Armoniaci, rursus viginti libras adjicientes. Quo facto, ollam operculo, spiraculis, seu foraminibus, pervio tegebant, commissuras vasis luto quàm optimè obfirmantes, &, succenso igne, materiam omnem, primò sensim, tum potentiùs, exurentes. Primus enim fumus, per operculi spiracula exiens, ignem jam viperas invasisse, denotabat; à cujus halitu ne interficerentur, studiosè cavebant: perfectam verò ustionem clara ac lucida flamma, per spiracula prodiens, indicabat. Hoc peracto, igneque paulatim extincto, vas id testaceum, viperas, unà cum reliquis jam dictis, continens, viginti quatuor horarum spatio, refrigerari permittebant; tum verò materiam, in eo contentam, tenuissimè tritam, cribro transmittebant, addendo ei denuò semen Rutæ, grana Juniperi, semen Fœniculi, Coriandrum, Mentham, & Piper longum, ac alia simplicia, quæ alioquin ad Theriacæ compositionem requiruntur. Is erat Sal Theriacalis Antiquorum, prout videre est apud Galenum, lib. de Theriaca ad Pisonem, & Aëtium, tetrab. 4. serm. 1. cap. 97. nec non Dioscoridem, loco supra citato: licet inter Veteres alii aliis, ejusmodi sales parandi, modi ex usu fuerint.* Huc usque ex Pharm. August. pag. mihi 271.

Nunc, *Hippocratice Philosophe*, posito, stratificârint (nem de stratificatione, quam frivolè asseris, nobis sermo est) sive infernè posuerint, juxta genuinum textum, quatuor Viperas, (Mihi quidem perinde est. Nam *de lana caprina* tecum *rixari* nolo) & tantâ violentiâ ignis, cum quadraginta libris salis Armoniaci, seu tui Cirenaici, aut vulgaris, aliisque multis vegetabilibus, cremârint, quoad lucida ac clara flamma, per spiracula ollæ, aut operculi, prodierit: potuitne, in illa ignis violenti tortura, parum illud salis Viperini volatilis, quod quatuor tantùm Viperæ continent, unà cum prædictis quadraginta libris salis Cirenaici, aut vulgaris, & tot simplicium vegetabilium, ac scillarum, carbonibus (quia in clauso vase cineres nunquam efficiuntur) inviolatè remansisse, quin æquè, ac si ipse sal Viperinus volatilis sali vulg. aut Cirenaico, & speciebus aliis, additus fuisset, aciditate à sale Cirenaico; aut communi

muni (uti dicis extra ignem communicabili) sufficienter arreptâ, ad auras, & cacumina Olympi, instar salis Armoniaci, avolarit, nullo sui vestigio quidem relicto; uti contingit in ipsa salis dicti Armoniaci vulgaris, & artificialis, præparatione? Etenim sales volatiles animalium nunquam perfectè fixantur, ut constantes in igne maneant, neque à sale ipso, neque spiritibus ejus acidis; quin protinus, aucto paulisper igne, haud secus, ac sal Armoniacus vulgaris, auras petant, vel si in vase clauso, capitello suo munito, sursum sublimentur. Vides proindè iterum, *Hippocratice Philosophe*, quantum in tam jactabundè excogitatâ hâc stratificatione tuâ sit inane.

Tertio; Neque rationi consonum, imò absonum, mihi videtur, quòd integras Viperas, &, uti ex contextu liquet, vivas, tantâ copia salis & vegetabilium obruerunt, adunitis capitibus, caudis, spoliis, & spurcitiis, turgentibus interaneis, felle insuper, & vesiculis sub dentibus falcatis, flavo liquore oppletis; in quibus jam recensitis partibus quin particula veneni lateat, nemo est, qui ambigat. (Plura id edocuêre tragica spectacula, etiam me non nunquam arbitro, & periculo defuncto, dum capita, quondam, & caudas Viperarum, in vase clauso siccare, curiositas compulerat, &, proximiùs accedendo, pœnas luere coëgit; non obstante, quòd, cum Helmontio, asseram; potiores Viperarum, aut aliorum venenatorum animalium, deleterias vires in imagine iræ delitescere.) Quòd si hoc verum, uti indubitatum est, quis nunc ambigat, venenatam illam qualitatem, quæ in interaneis etiam hospitatur, sali Cirenaico, & vegetabilibus, communicari, ac fortiùs imprimi his, quàm eorum sal volatilis, paucus, & vix annumerandus. Sed replic bis; hanc deleteriam qualitatem violentiori igne avolare, neque sali vulgari, aut Cirenaico, communicari; quod ultrò tibi concesserim. Verùm, à pari argumentando, dico, quòd, sicut hæc qualitas ab igne disparet; sic à fortiori Viperarum sal volatilis, ignis dominio, evanescat, & auras petat.

Quartò. Et, licet, quæcunque hactenus acta, ultrò admiserim, tibi in favorem, *Tackeni*; salem nimirum Viperarum volatilem, ejusque virtutes, à concrematis viperis in residuo depositari, cum sale vulgari, aut Cirenaico: quod tamen falsissimum; etiam si tuam ipsius explores conscientiam (si quam habes) sententiam, & verba, quid tandem, post hosce conatûs, emolumenti habituri sumus? An non, cum Discipulis, in monte, demiremur miraculum, tot hominum millia saturatum iri paucissimis fragmentis: ecquid tam parum inter tam multos, vociferantes? Profectò, majora sunt hæc tua prodigia, dum quatuor Viperæ (etiam odoretenus, ut olim ajebas) quadraginta libras salis tui Cirenaici, vel vulgaris, debent informare, quin imò imprægnare validis virtutibus, accedentibus tot carbonum libris, residuis à vegetabilibus exustis, cum sale perdurantibus. Profectò, multa millia granorum salis vulgaris, aut Cirenaici, & residuorum carbonum, ne dimidio grano salis Viperini saturarentur, aut gauderent. At quas hoc augmentum vires ægris tributurum sit, L.B. secum ipse perpendat, ac cum *Tackenio* exultet, talia se arcana crevisse.

His feliciter jactis fundamentis, judicent Viri sapientiam professi; judicent Chymici & exercitati Pharmaciæ Magistri, an non tota vita *Tackenii* ventus sit: an non doctrina *novi Hippocratis*, fumus: an non actiones, fastus & superbia. Nulli ampliùs, ex dictis, obscurum erit, desumere, quòd Veterum, de sale Theriacali, contemplatio non modò perfectior fuerit, verùm &, in comparatione hujus, quam repudiamus, *Tackenii*, frivolæ, insolentis, & Tironibus probrosæ, sententiæ, sit absolutissima. Et tamen prodit in scenam Nugator: jam Morionem, jam Magistrum, *novum Hippocratem*, agit, Reformatorem increpat & lacessit, qui sanam doctrinam sine fuco dictavit,

Medicinæ

Medicinæ consuluit, ac neque Majoribus, & sacræ Antiquitati, neque Posteris, injurius, ea divulgavit, quæ sibi à Deo, pro talento, & ingenio, fuêre concredita. Verùm molliculus hic noster, & Melitæus catulus, *Tackenius*, pulpamenta quærit, & molles delitias: adulari nunc vult Antiquitati, immundo corde; palliare errores; vitia vitiis cumulare; ire denique, quò itum, non, quò ratio, eundem esse, suadet. Hinc illæ lachrymæ, *fol. 60. lin. 27.* quas, pro veneranda Antiquitate, Crocodili livor & superbia expressit. *Propterea (Veteres) non sunt calumniandi, neque honor illis detrahendus, multò minus cachinno exponendi.* Sed priusquam respondeam, (recole tecum, mi *Hippocrates*, quæ, & quanta, debebas Universitatibus, Collegiis Medicorum Inclytis, Regibus, Principibus, *Dieterico*, summis & imis. Multa sanè & solutu impossibilia debes, *famæ latro*, qui tot intulisti his Viris incommoda, probra, & maledicta) edissere; an calumniari sic liceat; errores autem, ratione & experientia suffragante, non moderari? Ego venerandam Antiquitatem derisi nunquam, minùs calumniatus, sed, nostris prospiciens sæculis, probos Majorum conatûs fulcire studui, ac ea restituere, quæ, labentibus annis, aut degenerârunt, aut, instar inutilium stolonum, in Arte luxuriabant. Novi benè, *Tackeni* (& vel alto te premente silentio) quòd non omnibus sit obvium, adire Corinthum; & multos esse Thyrsigeros, nec tamen omnes Bacchos. Novi, quòd sapientiæ sacrarium binis obseretur repagulis, nec aliis pateat clavibus, nisi industriæ & pietatis. Novi, quòd sapientia tota simul participabilis in hâc vita non sit, sed, cum Jano, bifrons, præsens & futurum respiciat; &, ut ais, ex *tuo Hippocrate, lib. 1. de diæta, ideò neminem esse reprehendendum, quòd omnia invenire non poterat.* Vera hæc sunt, & verissima. Sed interim, ut incultus ager Medicus squaleat, infame lolium serpat, zizaniæ adolescant, errores tueamur, talenta sepeliamus, te, denique, *nove Hippocrates*, æmulemur, tantùm fastuosis, vanis, & fictis pollicitationibus, caliginoso stylo, verbis amphibologiâ plenis, proborum calumniis, & peregrinis nos ostentantes spoliis: hoc à Reformatore alienum hactenus fuit, qui, veritatem recolens, maluit sincerus, & proximorum saluti intentus, audire, quàm tecum in *novum Hippocratem* molli hederâ inaugurari. Miror, profectò, zelum & spiritum phantasticum, qui te incessit, *Tackeni*, quòd Majorum, & vitâ functorum sapientum causam in tantum suscipias, (qui vivis non parcis) cùm tamen & ipsi, è tumulo redivivi, meis non succenserent conatibus, quòd inventis eorum complura adjunxi, ac eorum imbecillitati, meliora substituendo, amicè consului. Nam & sic de Platone statuisse, constat, Aristotelem: sic Senecam, de Philosophis, ac Stoicis: sic, olim, Athenæa & Lycêa: sic nunc agunt Universitates: sic factitavit Orbis, in ævum & sæcula prosequenda. Quid enim aliud egit Antesignanus noster Galenus, qui dexteriorem salis Theriacalis apparandi normam ævo suo introducere voluit? Quid Oswaldus Crollius, nobis vicinior? Quid Quercetanus? Quid Beguinus? Quid, post innumeros, D. D. Augustani ipsi, quorum authoritas fatuum splendorem tuum, & ignem, facilè tumulat? Quid aliud docet, *pag. 271. Pharmacop. August. cum Animadvers.* quàm quòd *moderna tempora, quorum labore, vel industriâ, Veterum adinventa nonnihil perpolita subsistunt, colubrinos hos, seu viperinos, sales aliter, & magis dextrè, conficere didicerint, quæ in re summum suum culmen attigisse, meritò sunt existimanda.* E quibus omnibus facilè elucescit, quo merito, & gloriâ, quò encomio & suffragio, literati sæculi nostri, quin imò & retrogendæ Posteritatis, tu, *Tackeni*, dictos conspicuos errores, quos & ipsi D. D. Augustani jam dudum proscripsêre, multorum indignatione, nonnullorum verò risu, pro plausu postliminiò revocaveris, ac te vindicem, severumque judicem Pharmacopœiæ Augustanæ feceris, multorum ipse criminum Pater. Salve igitur, fidissime Augustanæ Pharmacopœiæ Tutor, & Zwelferi Refor-

mator: hanc tibi non invideo clientel m, quam, omnium ludibrio, (tot ſpurios adoptando errores) in te ſumpſiſti, necnon ingloriè hactenus geſſiſti, turpiter abſoluturus, *Tackeni.*

Scrutemur ulteriùs acta *Hippocratis novi*, *pag. 61. lin. 21.* ubi ſalem Viperinum Reformatoris, ejusque doctrinam ſugillat his ſequentibus: *His intellectis, videamus nunc, qualem prærogativam & præcellentiam habeat ſal viperinum Reformatoris præ veterum inventis; quod illi præparare tentarunt facili operatione; hic magna ſumptu, operoſo labore, pompoſo & ſolenni oſtentatione ac triumpho.*

a. pharm. fol. 486.

b ſal viperinum reformatoris eſt ſal commune.

Diſtillatum viperinum alcali (ſub titulo (a) proprio) ex retorta, combibit ſpiritum ſalis communis acidum, quem oſtendi, citra diſtillationis artem, cum addito alcali, ſeparabilem eſſe: ex illa copula, acidi nimirum ſalis, & alcali viperini fit ſal commune (b) iſtud ſal commune cum igne arenæ ſi preſſeris, elevatur in ſal armoniacum artificiale, omnes ejus proprietates habens, quod probatur hac mechanica.

Alcali viperinum purum.

Commiſce pulverem ſalis tartari (id eſt alcali tartari fixum cum æquale parte ſalis viperini reformatoris, hanc mixturam, diſtilla per retortam, in arena poſitam, & videbis ſtatim alcali ex viperis per collum adſcendere, eò quod fixum alcali tartari, apprehendit ſalem acidum, tunc alcali viperinum acidum ſocium lubens derelinquit, dum cogitur à calore in fugam abire. Fac idem cum ſale armoniaco vulgari, & differentiam nullam deprehendes: adeoq́; quod veteres, cum ſalis corpore, reformator cum ſalis ſpiritu, majore cum labore & ſumptu perficit: & ſi veterum ſal viperinum erat inutile ut ait, reformatoris eandem habebit proprietatem.

Sed pace Virorum, & Medicorum Coronâ, procedit in publicum iterum noſter *Tackenius*, multorum mendaciorum & fraudum bajulus; è quibus ſtatim binas impoſturas foro ſiſtam. Nam, primò: hæc eadem, de ſale Viperino, theoria & parandi methodus, quam in me ſugillare & taxare nititur *Auguſtan. vindex*, eſt illa, verbo & re, præparatio, quam olim, in Patavinis Collegiis, Auditoribus, Doctiſſimis viris, dictavi & conſignavi: hanc deinde, furto mihi ereptam, Celſiſſimo Principi, Friderico, Holſatiæ & Sleſviciæ Duci, pro magno ſecreto, & vero ſale Viperino, communicavit noſter Tackenius; à quo etiam ſe aureâ Catenâ, pro præmio, donatum gloriatus eſt. Et eadem hæc deſcriptio, dicto Celſiſſimo Principi communicata ad nos denuò Patavium, ab amicâ manu delata eſt. Subriſi autem, & in villico iniquitatis aſtutiam, & ingenium, demiratus ſum, & obſtupui. Nunc quæro, *Tackeni*: illa, quam tanto Principi conſignaſti, apparandi ſalis Viperini norma, genuinane fuit, an impoſtoria? Si adulterina, dignus, profectò, es pœnâ, *Tackeni.*

An neſcis, longas Regibus eſſe manûs?

Si verò genuina: ergò & illa, quam in Reformatore redarguis. Palinodiam ergo canito.

Secundò: Salis Theriacalis Antiquorum ſufficienter ventilatam præparationem, quæ, uti ad oculum demonſtratum, abſurdiſſima, à *Tackenio* verò nihilominus omnibus viribus fulcitur, &, contra Reformatorem, mendaciis, probris multis, contradictionibus manifeſtis, per fas & nefas, vindicari vult; dum è contra Salem Viperinum Reformatoris, qui dexterrimè, cum ſpiritu Salis, paratur, ex eo ipſo fundamento, quo ſalem Theriacalem Antiquorum illîc ignoranter defendere nititur, hic inſcienter, ſibi planè immemor, & contradictoriè, vituperat: prout ex textu, & meis deſuper factis Animadverſionibus, palam fiet. Ait autem, *pag. 59. lin. 22. Veteres itaq́, poſtquam occultam, alcalium (ex animalibus) volatilium differentiam, & ſalis communis & cirenaici aciditatem ex Hippocrate lib. 1. de diæta, ſub facultatũ nomine animadverterunt, cœperunt ſtratificare Viperas, cum ſale armoniaco vel cirenaico naturali, ut ait Plinius, ſupra citato loco; ſicut viderunt de urina & ſale, eo fine, ut Viperarum alcali combiberet tantum, de acido ſale, quantum ſufficeret, ut ſponte in fugam abiret.*

Vides

Videsnè, *Tackeni*, quòd in hoc textu expressè admittas, & laudes salem Theriacalem, seu, uti dicis, Viperinum alcali, quod tantum de acido salis, hoc est, de spiritu salis vel vulgaris, vel Cireniaci, combiberit, quantum suffecerit, pro sui saturatione, ne spontè in fugam abiret: & illud alcali Viperinum, ratione mumialis fermenti, uti iterum dicis, continere eandem, à Viperis, facultatem? Cur igitur apertè, & turpiter, tibi contradicis, quando salem Viperarum Reformatoris, qui dextrè & legitimè, cum spiritu salis, vel, uti dicis, cum acido salis copulatus est, vituperas, spernis, & illum pro sale communi, omnes ejus proprietates habentem, mendaciter proclamas? Confirmas præterea tuas manifestas contradictiones, *pag. 62. lin. antepenultima*, ubi ais: *adeoq; quad veteres, cum salis carpore, reformator cum salis spiritu, majore cum labore & sumptu perficit: & si veterum sal viperinum erat inutile, reformatoris eandem habebit praprietatem.* Nunc, à pari, ego infero: Si Veterum sal Viperinus (Theriacalis) erat utilis, & magnarum virium, quòd, uti dicis, cum acido salis fuit copulatus: Ergò & Reformatoris, qui dexteriori modo, uti, in præcedentibus, clarè demonstratum, cum acido salis pariter copulatus est, non erit sal vulgaris & inutilis, sed magnarum vitium. Et sic manifestè es convictus, ac iterum apertè mentiris, quando, *pag. 62. lin. 6. in eodem Paragr.* sesquipedali contradictione, iterum ais: *Ex illa* (scilicet Reformatoris) *copula, acidi nimirum salis, & alcali viperini fit sal cammune, istud sal commune, cum igne arena si presseris, elevatur in sal armaniacum artificiale, omnes ejus proprietates habens:* & his, *eadem pag. in subsequenti statim paragrapho, lin. 14.* iterum crassissime contradicis, taliter: *Cammisce pulverem salis tartari* (*id est alcali Tartari fixum cum aquale parte salis viperini reformatoris, hanc mixturam, distilla per retortam, in arena positam, & videbis statim alcali ex viperis* (notet L. B. benè iterum alcali, ex Viperis) *per callum ascendere, eò quod fixum alcali tartari, apprehendit salem acidum* (vult dicere, spiritum salis acidum) *tunc alcali viperinum* (observa iterum, alcali Viperinum) *acidum socium lubens derelinquit, dum cogitura calore in fugam abire.* Cernis, ni fallor, *Tackeni*, ex his iterum stupidissimum tuum ingenium, aut iniquam indolem. Non enim vereris, aut te pudet, in uno atque altero paragrapho, paucisque lineolis, ter quaterve tibi contradicere & mentiri. Quomodo enim comparantur sequentia: Nimirum: *ex copula acidi salis, & alcali Viperini Reformatoris, fit sal commune?* Et superiùs laudasti salem Viperarum Antiquorum, qui itidem *cum copula acidi salis* paratus est, *& tibi, ratione mumialis fermenti, cum viperis eandem habet facultatem.* Porrò: *ex copula salis tartari, & salis Viperini Reformatoris, sublimatur & separatur iterum sal Viperarum volatilis; quatenus acidum socium,* scilicet spiritum salis, *derelinquit, & per collum retarta ascendit.* Iterum: *Hoc sal* (scilicet Reformatoris) *si prematur igne arenæ, elevari in sal armaniacum artificiale, amnes ejus praprietates habens.* Quot verba, tot ferè contradictiones. Audi itaque: Si sal Viperarum Reformatoris, quando igne arenæ premitur, in salem Armoniacum vulgarem elevaretur, omnes ejus proprietates habentem; quomodo posset, addito sale Tartari, sal Viperarum volatilis ex illo denuò separari? Quod tamen superiùs asseris expressè, *pag. 62. lin. 14. & seq.* quia ex sale Armoniaco vulgari, addito etiam sale Tartari, sal volatilis Urinæ sublimatur; quod expressè in aliis locis iterum confirmas: ergò non sal Viperarum. Porrò: Si sal Viperarum Reformatoris, quando igne arenæ premitur, in salem Armoniacum elevatur, omnes ejus proprietates habentem, uti dicis, *pag. 62. lin. 12.* ergò non est sal communis; & falsum est, quòd *eâdem pag. 62. lin. 6.* garris: *ex illa copula, acidi nimirum salis & alcali Viperini fit sal commune.* Et mentiris iterum crassissimè *in margine, ejusdem pag.* ubi ais: *Sal Viperinum Refarmataris est sal commune.* Impossibile enim est, ut ex sale communi sal Armoniacus sublimetur, omnes ejus proprietates habens. Impossibile

eſt, ut ex ſale communi, addito ſale Tartari, ſal Viperarum volatilis eliciatur. Quis unquam tot abſurda protulit, cogitavit, ſcripſit, aut audivit? Et his apertis mendaciis, manifeſtis contradictionibus, audet *Hippocrates novellus* in ſcenam prodire, & mundo imponere. Placet iniquo homini impoſtura, ut ex quatuor tantùm Viperis quadraginta, & plures, libras ſalis Viperini, magno quæſtu, præparet; cùm, juxta Reformatorem, ex centum Viperis pauculæ tantùm unciæ, ſed veri & realis ſalis Viperini, ſine fraude, ſine impoſturâ, eliciantur. Adeoque vera illa Reformatoris Viperini ſalis confectio, non eſſet *Tackenio molliculus caſeus*; quia multum æris & laboris pro eo parando impendendum. Si quis proinde rationis capax, & ſanæ mentis eſt, de facili impoſturam & iniquitatem hujus hominis cernere poterit, & vel manibus palpare, quòd nimirum laudet & commendet Antiquorum ſalem Viperarum, ſeu potius Theriacalem, paratum ex quadraginta libris ſalis vulgaris, aut Cireniaci, & multis aliis vegetabilium carbonibus, quatuor tantùm Viperis adjectis; ſalem verò Viperarum, qui verus & legitimus Reformatoris, cum ſpiritu ſalis dextrè copulatus & præparatus, ſal [illegible]eſſe, aſſerat, communem, in ſalem tamen Armoniacum ſublimari, omn[illegible] ejus proprietates habentem, & iterum, ex hoc ſale vulgari Armoniaco alcali Viperarum extrahi poſſe. Clariùs dicam: Sal Viperarum Reformatoris, ſcilicet Zwelferi, *pag. 275. Animadv.* dextrè & legitimè deſcriptus, ſincerè, ſine impoſtura, ex puris Viperis, abjectis capitibus, caudis, ſpoliis, & interaneis ſpurciſſimis omnibus, purè etiam, ſine ulla additione, per deſtillationem extractus, ab oleo, & ſpiritu fœtido, ſtudioſè & debitè ſeparatus, & tandem dexterrimè cum acido ſalis, ſeu ſpiritu ſalis, copulatus ſeu ſaturatus, (in qua ſaturatione, uti videtur, de virtutibus mumialibus nihil deperdit, quia iterum in ſuum priſtinum eſſe, & volatilem ſalem, qui anteà erat, reduci poteſt,) non deſtruitur, ut neque in pondere augetur, ſed ſolùm à nimia ſua volatilitate, per ſpiritum ſalis, nonnihil fixatur, ut fiat ſal acido-ſalſus, impermutabilis, totum corpus penetrans, boni ſaporis & odoris, ac multarum virtutum. Hic ſal, inquam, Viperarum, legitimè elaboratus, impoſtoriè, pro ſale communi proclamatur à *novo Hippocrate*; qui tamen, rei veritate convictus, affirmat, poſſe in ſalem Armoniacum ſublimari, ac ex illo ſale Armoniaco alcali Viperarum denuò elici: iterum, & è contra, Salem Antiquorum, ſeu Veterum, Theriacalem, uti dicit, Viperinum, confectum ex quadraginta libris ſalis communis, vel Cireniaci (quod benè obſervetur: xxxx. libris) & multis inſuper carbonibus diverſorum vegetabilium, qui huic copiæ ſalis etiam conjuncti remanent, omnibusque his quatuor tantùm Viperis integris, cum capitibus, caudis, ſpoliis, & interaneis omnibus ſpurciſſimis venenatis adjectis, quarum Viperarum ſal volatilis, quem nimirum continent (vix autem ac ne vix quidem uncia dimidia ejus erit) copuletur, in calcinatione, cum aciditate etiam, vel acido ſalis, & tamen non deſtruatur, ac in calcinatione violenta non avolet: non fieri, nec mutari, in ſalem communem, neque in ſalem Armoniacum; ſed totam hanc maſſam, quadraginta ſcilicet, & ultra nimirum librarum, nigerrimam, carbonibus multis permixtam, ipſo aſpectu abominabilem, eſſe ſalem Theriacalem, ſeu Viperinum Antiquorum præſtantiſſimum, memorabile inventum, & continere, ratione mumialis fermenti, virtutes Viperarum integras, quas Veteres ſic dextrè ſali Armoniaco ſociaverint; adeoque longè præferendum ſali Viperarum Reformatoris. Siccine mundo imponis? Sic, mentiri craſſiſſimè, non erubeſcis? Linguâ nè exprimi poteſt hyperbole impudica, cùm linguæ, tum calami? Nonne hæc ſuperiùs delineata tua mens eſt? Nonne iniquæ aſſertiones tuæ, craſſæ & perſpicuæ contradictiones? Eſtne ſal volatilis Viperarum, copulatus cum acido, vel ſpiritu ſalis,

falis, fal communis? Habetnè eundem faporem, eandem formam, easdem, & non alias, virtutes ac efficaciam, eandem denique fixitatem? Sal communis eft fal fixus, non fublimatur, in igne conftans, &, inftar metalli, liquabilis, præbet in deftillatione fpiritum faltem acidum, nullo fale volatili prægnantem: fal verò Viperinus Reformatoris, cum fpiritu falis nonnihil fixatus, eft adhuc volatilis, &, fi igne paulò fortiori prematur, fertur furfum, & fublimatur: hic, addito fale Tartari, feparatur iterum in fui primigenium effe, in falem Viperinum volatilem, juxta ipfiusmet delirantis & rabiofi *Hippocratis novi* affertionem, & clara verba, *pag. 62. lin. 20.* Porrò: eftnè fal Viperarum Reformatoris nonnifi fal Armoniacus, uti iterum dicis, quomodo poteft effe fal communis, & fal Armoniacus, fimul? Sal vulgaris, feu communis, uti dictum, eft totus fixus, conftans in igne, & liquabilis ad inftar metalli; fal verò Armoniacus eft totus quantus volatilis. Sal Armoniacus vulgaris, fi jungitur fali Tartari, reddit denuò falem urinofum à copula acidi falis liberatum. Sic etiam fal Viperarum Reformatoris, fi pariter fali Tartari jungatur, præbet, vel reddit, denuò fuum falem volatilem Viperarum indeftructum. Er hæc ex tuis ipfiffimis affertionibus (dico contradictionibus) & verbis: *pag. 62. lin. 19. 20.* item *pag. 63. lin. 8. & feq.* Ex tuis proindè verbis te judico; & eruo, quòd habeas fpiritum contradictionis, nullam verecundiam, in mendaciis, nec non centenis abfurditatibus, proferendis; modò mundo, & reipublicæ Medicæ imponere poffis, & Reformatorem pro libidine & rabie liberè calumniari. Nam: In mundo es. Sed retorquentur iniquè evibrata tua in Reformatorem tela; & authorem petunt. Difce impofterum cautiùs mentiri, aut mereari.

Quæ, *pag. 63. lin. 27.* de fpiritu falis Armoniaci acido & falfo cavillanter garris, quòd Reformator Pharmacopœos rufticè de faporibus informet; non merentur refponfum, aut longam refutationem. Mihi tecum de guftibus non eft difputatio, qui infulfus es; utpote cui jam pridem lingva occalluit. Quod verò fpiritum falis Armoniaci acidum & falfum fpectat: fcias, Reformatorem (vel te iterum altum filente) noviffe, quòd fpiritus falis Armoniaci acidus, cum frumento deftillatus, aliquid, fed parum, participet de aciditate frumenti: interim tamen non ignorat etiam, quòd, hoc non obftante, potior & maxima pars hujus fpiritûs falis Armoniaci, fit fpiritus falis, & quidem Armoniaci falis, fpiritui falis vulgari non tantùm coæqualis aciditate, & homogeneus; verùm & virtutibus & efficaciâ, citra controverfiam, fuperior. Et licet in *Tackenium* omnes confpiraverint Mufæ, quin ipfe Æfculapius, & quidquid unquam Medicioæ Numinum fuit, inauditâ metempfychofi in hunc virum commigrârint; nihilominus tam inftructus non eft, ut ex folo frumento talem fpritum falis deftiller & apparet: de quo tamen grandia Philofophatus eft. Reformator interim hoc fpiritu acido falis Armoniaci, cum frumento, minimè contentus, ad majora fe extendens, operâ & induftriâ Celeberrimorum Virorum & Pharmacopœorum Viennenfium, alium fpiritum falis Armoniaci acidum apparavit, fine frumento; at cum chalybe puro. Hunc dicti liberalis animi Viri, & charitate præfulgidi, juris publici fieri defiderabant, ac bonis æquè ac malis communicari. Quis autem, & qualis, hic fpiritus fit, quoad virtutes & efficaciam, optimè Reformator novit, & dextrè delineavit, in Mantiffa nova, & recens impreffâ. Confimilem ferè fpiritum habet magnæ experientiæ Vir, Dom. Polemannus, in novo fuo Lumine Medicinæ. Verùm fi & prædictus fpiritus forfan ad falivam & faporem non eft *magno Hippocrati*, cujus animæ hactenus dotes omnes è lingva refplenduêre, dum folus & unus in commendandis propriis detinetur;

meliora substituat arcana, quæ, profectò, hactenus totus Hippocrates, etsi novus sit, Tackenii non exhibuit. Nobis de virtutibus constat, & magno hoc auxilio: quid mirum, quòd *ignoti nulla cupido?*

Novit ulteriùs Reformator, antequam novum hoc Medicinæ lumen nos obumbraret, ac tenebras nobis offunderet, quòd sal Armoniacus, sali tartari copulatus, salem volatilem urinosum præbeat. Cum autem, potiori ex parte, in forma liquoris quandoque transeat, dum destillatur, & spiritui urinæ liquido assimiletur, qui spiritus urinæ, pro maxima sui parte, sal Urinæ volatilis etiam est, phlegmate vel liquore adhærente solutus; igitur ex instituto, sciens ac volens, hunc salem volatilem Urinæ spiritum salsum urinosum nuncupavit; licet metaphora hæc visa sit *Tackenio*, sublimia tantùm, & magna, speculanti semper. Quòd autem hic spiritus acidus, & salsus Armoniaci ne guttam quidem de sale Armoniaco contineant, prout mirabilis hic Chymicus, *pag. 63. lin. 19.* audacter decidit; sesquipedale, profectò, mendacium est, & Græca metaphora. Et miror, cum hoc mentientium primum theorema jugi memoria continere non posse; quòd mendacem oporteat esse memorem sui: cùm, inquam multoties asseruerit hoc libello; salem Armoniacum ex alcali, vel sale volatili, urinæ, & acido salis spiritu, esse confectum, prout veritas etiam docet, & instruere deberet hunc Idiotam, toties suum repetitum theorema, nimirum: *Ex his res componuntur, in qua resolvuntur.* Sed sal Armoniacus constat ex acido & salso: ergò, in acidum & salsum resolvi posse, infallibile principium est & axioma. Profectò, *Tackeni*, angusta tibi sit Hippocratis manica, cujus togam induisti: metuo, ne non in sacco & cinere pænitentia tibi sit agenda, quòd tanti Viri, & divini Coi, gloriosa insignia superindueris. Saccus enim in Philosophia eorum nota est, quos sæpius convictos, ne dicam, mentitos, vi formæ, demonstrant, & ad veritatis agnitionem compellunt. Sed ignosce, precor, *Tackeni*, quòd tam seria, mira, & non audita tua mysteria, quæ nova doctrina in tuo Hippocrate revelat, tam facetè tractamus. Nam hunc finem habent ludicra, & nanciscuntur insomnia, risumque movent nepotibus.

Aqua ad auditum Mindereri.

Porrò: *pag. 63. lin. penultima & ultima*, Aquam Acovisticam, sive ad auditum, Mindereri defendit (utinam tibi proficeret, qui hactenus tam malè audiisti) ac sic ait: *Hac enim aqua pro fundamento habet urinam & acetum hanc mixtionem, non solum reprobat reformator, quatenus credit, sine ulteriore inquisitione, salsum & acidum, inter se plane destrui: ignorans quod destructio unius, sit generatio ulterius, sic opiniones suas, ut simia catulos suos amplectitur: sed insuper, conviciis, approbriis & calumniis aspergit virum optimum, qui experientiam, candidè & sine fuco, publico bono communicavit. His non obstantibus, reformator more suo in Appendice (a) sic scribillat: prater plurima absurda, video acetum & urinam affundi, quæ invicem plane contraria sunt: nam urina animalis distillata præbet spiritum salinum acrem, acetosorum spirituum omnium destructorem.*

a. ad Animadv. fol. 186.

Fingit iterum, velut araneus. Dic mihi, *novelle Hippocrates*, quo in loco calumniis dictum Medicum, Mindererum, proscindam, & opprobriis aspergam, ut iniquissimè testaris? Legistiné, aut pervolvisti tantùm, quæ Reformatoris Animadversiones, *pag. 280. col. 1. & 2.* quid Appendix, *pag. 28. & 29. super Animadv.* de hac Aqua edoceant ex fundamento? Annon, si rigidus, vel potiùs Justus, esse, ac pro meritis hujus Autoris Compositiones & inventa tractare voluissem, centum errores & mendas potuissem, aut debuissem, emendare; cùm tamen vix decem revelaverim, prout B. L. & arbitro experto innotescet? Hos autem errores conspicuos callidus hic Veterator subticuit; solùm; quæ sibi ad Rhombum sunt, nequiter commemorans: cùm tamen ubertim, in *Appendice ad Animadvers.* de his, *pag. 28.* egerim; ubi

etiam

etiam de Urina capræ, & aceto squillitico, perperam huic Compositioni additis, & de imprudenti connubio disparium liquorum, uberiùs tractavi. Ad quæ, pisce & ranâ Seriphiâ taciturnior, hactenus obmutuit. Falsum igitur est, quòd multos, absque prægnanti causâ, taxaverim errores in hac Compositione: sed, plures me modesto silentio præteriisse, hoc verissimum est. Transit veterator magno silentio Urinam capræ, & ait, *pag. 64. lin. ult. Ex commistione igitur olcoli volatilis urinæ, & aceti distillati, quæ ambo nunquam concrescunt, fit distillabilis, salsus & penetrantissimus liquor, & dubito, utrum in natura sit aliquid subtilius &c.* Putas, seu dubitas, mi *Tackeni*: sed putare, & dubitare, errare est. Dicis, te dubitare: Ego te, dico, mentiri, & palam quidem. Nam etsi tibi concedam, quòd ex alcali, sive sale volatili, urinæ, & aceto destillato, (de quibus nec Mindererus, nec Reformator, verbulum habent) fiat destillabilis liquor, salsus & penetrans: (secundum magis & minus tamen; quod Reformatori notissimum) dicito tamen; num hoc contra Reformatorem militat? An non denuò es hyperbolicus? Præcepitnè Mindererus, in hac Aquæ Acovisticæ Compositione, salem, aut alcali volatile, assumi, an potiùs urinam? Refera oculos, & aures, lege, revolve. Secundò; Rationinè consonum, dum Mindererus jubet, ut illa urina capræ, cum aceto squillitico & rutaceo, adjectis etiam plurimis ingredientibus, & sulphureis vegetabilibus, (quorum potior virtus in tenuitate partium facilè exhalabilium, maximè, si prolixè decoquantur, consistit) ad medias decoquendo, exhalet, priusquam destillationi committantur? Defende, si potes, *Tackeni*, cum pertinacia errorē hunc: quanquam vix defuturum te credo, qui absurdiora hactenus tuitus es. Tertiò: ad probā descendamus. Accipe urinæ capræ uncias octo, Aceti rutacei, & scillitici, ana uncias duas; coque illa junctim ad dimidias, & residuū demum destillationi committe: &, peracto labore, de labore triumpha. Quid nactus es? An nescis, quòd pars subtilior & exhalabilis urinæ, in qua penetrabilitis ratio & vires consistunt, sive coquatur, sive destilletur, illicò exhalet, residuo nigro crassamento, exsucco, effœto, & ad hos effectûs inutili; quod in urina capræ pariter accidit. Hocque postea crassamentum neutiquam in Balneo, sed igne Arenæ, salem volatilem reddit ac largitur. Profectò, *Tackeni*, vera dicis, *in mergine: quod non capis, corpis:* nec tantùm, ut *Simia catulos*, sic tu malesana dogmata, verùm ut *ursus embriones*, tuos abortivos fœtûs lingis & refingis, errores erroribus accumulans. Profectò, insignem nactus est encomiasten Mindererus! Præclarum, ut ajunt, custodem ovium, Lupum! utpotè, qui, per te, incidit in Scyllam, cupiens vitare Charybdim. Judica teipsum, *Tackeni*, & tuam absurdam defensionem ipse ride, gratularinè sibi debeat Mindererus de tua defensione, an indignari. Ipse vide, quia omnia pejora reddis: adeoque pro Reformatore optimè facit, quod, *pag. 65. lin. 28.* efflas: *Judicent igitur nunc periti, non ut indignè perstringatur ab impostore* Hippocrate Chymico Reformator, Vir probus, qui Hippocratem Coum probè intellexit; &, quàm dissimilis illi sit nuper natus *Hippocrates Chymicus*, *ratione non utens*, quòd non solùm Reformatorem, sed & *alios doctos viros* omnes, *invidiosè calumnietur, & sic animi sui impotentiam prodat*, optimè novit.

Pag. 66. sequentia habet: *lin. 7. Videamus nunc sal tartari, quod acidum combibendo, ab alcali viperino separaverat, & in retorta remansit, illud vocant (sed indignè) caput mortuum, præsertim illud à sale armoniaco vulgari, è quo spiritus urinæ prolectus est: istud caput mortuum, ex acido & alcali est compositum, & erit sine dubio salsi saporis, sicut sal viperinum reformatoris, ut & sal armoniacum vulgare, ut sæpius dictum & ostensum fuit, repeto hic aliud mechanicum, pro confirmatione.* Umbras iterum, & Babylonicam confusionem, affers, *Tackeni*. Et, si veritati iudulgeam, arbitror, te ignorare, quid doctrinæ amplexeris. Jam enim

enim alcali Viperinum tractas; jam ad alcali Urinæ devias, insciusipse, quid sit residuum à destillatione salis Tartari, & salis Armoniaci, qui est sal acido-salsus; quatenus nimirum sal Tartari acidam partem salis Armoniaci absorpsit; quoniam salia lixivialia, & Tartari, purè salsa, majorem gerunt inimicitiam & activitatem in acidos spiritûs, quàm salia volatilia animalium; licet etiam purè salsa, alterius tamen ordinis ac indolis: uti supra demonstratum. Reliqua etiam, perfunctoriè scribillando, minimè pro dignitate argumenti, & amplissimarum sponsionum, absolvisti. Nam Reformatoris sal Viperinus Volatilis est per se purè salsus: spiritul verò salis legitimè sociatus, versus est in salem acido-salsum. Sicut etiam *sal Viperarum Tackenii*, si quis est, etiam acido-salsus est, & Mercurium, ex suâ solutione anti-VenereaMercuriali, non præcipitat; si verò purum salem volatilem Viperarum infuderit, hunc utiq; præcipitabit. Desine igitur insulsus esse, dum salia tractas, ac benè distingvere disce, qui Doctoris nomen affectas.

Quæ à *pag. 66. ad pag. 70.* continentur, vel ludiera sunt, vel popularia, & omnibus obvia. Quid enim notius, quâm urinæ & sudoris materiam definire? Quid sordidius, quàm indusiorum & interularum fœditates, sordes, ac immunditias tractare, & his lixivium destinare? Hæc ampliori non egent exegesi, utpote quæ argumenti & rei indignitas ultrò demonstrant. Habuisses quidem, mi *Tackeni*, destinatam arenam, in qua te pro viribus exercere licuisset, ac ingenii tui aciem ostentare; si promissis stetisses, ac generationem alcali volatilis in animalibus demonstrasses verè. Sed multa tibi restant verba, & inanes pollicitationes. Nam tibi etiamnum vacuum, in alcalibus demonstrandum, incumbit; quod si feceris, magnus nobis eris Apollo.

Nondum unam exsolvit obligationem, &, en! alterius fit debitor, promissis dives noster *Tackenius*, dum, *cap. 12.* pollicetur, se velle ostendere, *quomodo alcali volatile in animali, & eorum partibus* (verba formalia) *generetur, pag. 68.* interim nihil minùs promissis reddit, cum Nausiccâ, Alcinoi filiâ, lavandis indusiis, sordibus, sudoribus, lixivio apparando intentus; quasi his totius Medicinæ cardo absolveretur. Novit enim quisque, vel leviter instructus Philosophiâ, quòd animalia perfecta omnia volatilibus utplurimum constent, præter ossa & modicam terram, morticiniis residuam. Unde sudor non erit alterius prosapiæ, quàm salsi saporis; (miror, *Tackenium* non dixisse, alcali saporis: illo enim etymo salia volatilia non dignatur, nec salsa vult, ut latibula quærat; quo ipso tamen sibi contradicit) cùm sudor & urina à Medicis plerumque ejusdem conditionis, serosum nimirum excrementum dicantur; seu, quòd sit effluvium sensibile vaporosæ substantiæ, ex humidis quibusque corporis partibus, ac humoribus, elevatæ, viq̀ue naturalis caloris, locali motu, aut frigore, densatæ effluens per cutis porositates; & ita de Heredia definiat.

Sed ubi est, *Tackeni*, toties repromissa demonstratio, quâ nimirum ratione alcali volatile in animalibus generetur? Hîc Rhodus; hîc salta. An cum vacuo, in alcalibus superiùs remonstrando, & spatiis imaginariis evanuit? Vox es; prætereaque nihil, quoniam & vita ventus, & inanis sibilus.

Ultimus Capituli hujus paragraphus mihi risum & admirationem movit, *pag. 70. lin. 10.* Proinde eum hîc annecto: *Quomodo autem omnium animalium sudor, & quidquid insensibiliter exhalat & expirat, imò ex quo animal constat, salsedinem acquirat; nonnihil dilucidius explanabo, solius salis viperini gratia, cujus aciditas ut est occulta, sic etiam salsedo tanto subtilior gratiorq;. Hujus inventorem, me esse profiteor, utut crepent ilia momo: quod sequens Epistola testatur. Et licet propter parvum lucellum, in hoc theatro, multi homines imperiti, homines natura instrumentorum & Hippocratica hujus doctrina rudes ignaviq; consederint, qui*

Salis viperini inventio.

non

non sine nominis mei detrimento, nescio quid, improvidis & inexpertis obtruderint: sciant tamen lectores, quod hactenus, clariore sermone, nullo mortalium exposui, quàm publico hoc scripto.

Excusatio non petita suspectos facit reos. Credimus, mi *Tackeni*, omnium mirandorum, & tamen non auditorum hactenus, & quidquid Thaumaturgus *Hippocrates novus* tuus continet, te primum esse mobile, autorem & scribillatorem; quòd noveris, quâ ratione fiat sudor in animalibus, & quidquid per insensibilia spiracula natura exhalat. Portenta hæc sunt, quòd salis tui Viperini faber & conditor sis: interim literas Uriæ tecum affers, dum Epistolam D. Aurelii Severini citas, in qua D. Severinus loquitur de sale Viperino, communicato sibi per D. Doctorem Wepferum; & petit ejusdem etiam parandi modum à te *novo Hippocrate*; uti & prædicti censuram. Sal autem prædictus Viperinus, à D. Doct. Wepfero communicatus prædicto Dno Severino, meæ est descriptionis; nec non proprio meo assensu ipsi communicata fuit; prout, *in Animadv. nostris, pag. 275. col. 1.* clarè patebit. Et, quod amplius est, Tu ipse hanc parandi salis Viperini normam commendasti, in Epistola quodam ad prædictum D. Severinum; imò eandem, planè de verbo ad verbum, descripsisti Serenissimo Principi, Friderico Hollatiæ: ac triumphasti, *Cornicula*, peregrino plumarum ac alarum remigio. Præstolatur igitur adhuc hodie, ut video, D. Severinus salis tui Viperini historiam ac parandi modum; sicut ego olim à te, Patavii, responsum, & promissorum fidem. Et cur igitur nunc Reformatoris sal Viperinus displicet, quem toties collaudasti? Cur nunc ad salivam tibi non est? Cur vituperas, multiplicatis mendaciis, ac jam *salem communem, jam Armoniacum, omnes ejus proprietates habentem*, fingis, ac me tibi impostorem adjungis? Mox iterum inquis: *ex illo sale Viperino*, scil. Reformatoris, *alcali Viperarum*, hoc est, sal volatilis Viperarum, *addito sale Tartari, perfectè elici potest; & ex sale Armoniaco communi, sal urina volatilis.* Ubi sumus, *Tackeni?* In mundo. Combina tuas quisquilias & contradictiones. Per me licet sal Viperinus tuus sit, vel non sit, in natura: mihi ab his curis sunt feriæ hactenus semper, quando salem Tartari, vel Vini, essentialem, superiùs clarè communicatum, propriâ industria & inventione elaboravi: quem sali Viperino tuo tam esse homogeneum scio, quàm ovû, ut ajunt, ovo; utut tibi crepent ilia, *Mome*, quòd hoc secretulum tuum, *caseolum molliculum*, Talcum resolubile, publicari voluerim, & imposturæ larvam subtrahere. De lucello interim, & quæstu, quem hactenus hoc tuo sale Viperino instituisti, nec quæro, nec invideo. Tu videris, num liceat hoc pretium mittere in Corbonam. Ego interim hoc palam assero: me in tantum à te deceptum fuisse, qui tamen & ipse non novissimus Chymicorum sum, ut firmiter teneam & doceam; falsum & impossibile esse, salem Viperinum volatilem per se, ac sine addito, à fugâ coërceri, ac in salem fixum & durabilem reduci posse: quod tamen olim utraque buccâ gloriabaris, ac stipulatâ manu mihi promittebas: sed fidem fefellisti. Unde te arguo repetundarum.

Quæ, *pag. 73. lin. 5.* magnificè scribis, nimirum: *Sed, ad quid Doctorum virorum testimonia hic adducam? scriptum præsens satis denotat, quod ante me, reformatori, hic sal cum omnibus requisitis ejus, ne quidem per somnium in mentem venerit; quod propriis ejus literis ad me datis ostenderem, nisi honori ejus parcerem; & nisi alia quam hactenus naturæ & artis fundamenta produxerit, ad hujus salis cognitionem nunquam perveniet. Et non solum Reformator, sed ne quidem grandioris ordinis aut societatis: quicquid insolenter, ambitiosè, gloriosè & vano sermone jactitent.*

Ridicula sunt terricula menta. Cur non produxisti Epistolam hanc, de qua nugaris? Honori meo pepercisti? Mentiris: nam in progressu fictam

NN hanc

hanc Epistolam producis, *pag. 156.* Vide, quàm verax sis: insinuasti te, velut tinea, & teredo, ut famam meam arroderes, *Cavillator*: ac ex laboribus & floribus meis, velut araneus, toxica traxisti, è quibus innumeri mel & sanæ doctrinæ dulcedinem suxêre. Non deerant tibi venena, quibus læderes, sed torpebant, quia, quod scribillares, non habebas. Intaminata enim hactenus, per Europam, fama nostra fuit, & inculpata vita; cùm contrà tot extent Epistolæ, typis & testimoniis confirmatæ, nequitiarum & facinorum tuorum testimonia, ut Lectorem arceat veritas, & actorum indignitas, dum à tantis viris hæc legit firmata & prolata. Doctorum interim Virorum testimonia quòd non adducis, rem de consilio agis. Cui enim revelasti unquam hoc mysterium tuum? Severinum allegas, & hunc etiam morâ fefellisti: spe inani lactasti, usque dum fatis cessit. Et repeto tibi ejus Epistolam:

Naturæ & artis Hermeticæ

studiosissimo

Ottoni Tachenio Marcus Aurelius Severinus

rem benè agere.

Epistola. *QUam benevolentia tua, antehac habui fiduciam, eam mihi præsentem re ipsa comperi. Quapropter & salis tui viperini desideria meo vix significato, continuo satisfecisti: de quo, quamplurimas, humanitati tuæ gratias ago. O utinam, si liberet forte fortuna vadosam Hadriam cum florentissima Parthenope comutare, non equidem ab re, & ab emolumenta tuo putarim. Accedit quod lectissima matrona, quam caligantem Neapoli visitasti, ab ea te die semper avit, ab institutu tua peregrinatione præreptum. Quoniam vero vipereum mihi donum tradidisti & vipereum ipse reddam: volumen inquam, de vipera natura, veneno, medicina Patavinis à me formis editum, quod à magnifico Typorum magistro, Paulo Frambotta, meis his ostensis literis quasibus meo nomine. Impertiet autem liberius, si quidem observationes multa frugis, quam ex usu viperino feceris diu, communicaturus, te receperis, correctori clarissimo Joanni Rhodio amico meo spectatissimo, qui si res feras, addere valebit operis calci. Utinam autem & aliquam præparationem salis viperei descriptionem coagmentare de tuo possis. Salis ego volatilis apparatum, ex Iohanne Vepsero posui; quam quantum ipse probes indicato, & me cæterum vehementius deinceps amato, qui te non obscure colo, ac Neapoli, si quid aliud exapto, sed quam, aut quando ejus mihi fælicitatis spem exhibes? neq; enim hæc tua foret infructuosa seges. Optime vale: Neapoli idibus Maij Anno 1650.*

Multi inimici propter veritatem, plurimi honoris, apud intelligentibus: antiquum proverbium.

Salvere te jubet illustrissima Matrona, Capicii Regentis uxor, cui viperinum adiumentum obtulisti.

Ediscat Lector B. ex hac Epistola hoc, si potest, arcanum; aut inde eruat testimonium, *Tackenium* nimirum esse inventorem unicum salis Viperini, & quòd, ante illum, ne quidem per somnium in mentem venerit Reformatori. Edissere autem, *Tackeni*, ubi, & quando instruxisti Reformatorem, aut copiam ei fecisti tui salis Viperini; cùm nulli mortalium adhuc quicquã communicaveris, ut ipse asseris? Tu à Reformatore habes, quâ ratione dictus sal Viperinus volatilis à fuga quodammodo coërceatur per spiritum salis. Quomodo verò hoc fine additione fiat, quod Reformatori promiseras; hoc & Te, & Reformatorem, latet; nec aliud scriptum præsens denotat. Nam sicut Reformatorem in suspenso detinuisti, & vanis promissionibus lusisti; ita & alios; sic etiam D. Severinum. Chimæram nobis vendis, dum talia recenses, & risum portas, *Tackeni*. Vade igitur, ac tolle tibi hunc, quem consuisti, centonem, & Viperini salis ridicula fundamenta; nos tuis non delectamur panniculis, saniora amplectentes dogmata. Quòd autem Viros doctos alios allatras, *pag. 73. lin. 14.* dum ais; *Et non solum Reformator, sed ne quidem grandioris ordinis aut*

secuta-

societatis, quicquid etiam insolenter, ambitiose glorioso & vano sermone jactitent? Miror, profectò, propriam tuam ambitionem, & fastuosum sermonem ac jactantiam. In momento evolvam totum Viperini salis Panegyricum magni *Tackenii*; quem melioris notæ Medici, vel *grandioris ordinis* & scientiæ Viri lusère. Altum siletur de hoc mysterio; & tristi Melodia, ne dicam Threnodiâ, *novo Hippocrati* solennia peraguntur. Quid enim aliud in hoc compendiolo resonat, in quod omnes artes & mechanicam citavit (& vitrariam, ac saponariam, & lixivia ac lotrices, & quid non?) quàm attritum hoc verbum & thema: alcali & de alcalibus: quibus tamen & ipse, ex Helmontio, supracitatis locis, derivatis, pessimè abusus, nobis ad nauseam hanc crambem recoquit; adeò, ut non ineptè jampridem in *Tackenium* luserit magnus Helwig Dietericus. Electoralis Brandeb. Archiater, facetis hisce Rhythmis:

Alcali te genuit. Nudum te d' alcali vestit.
Te falsum Medicum vipera salsa facit.
Alcali te servat. Totum te d' alcali nutrit.
Dum fert alcaleas vipera cocta dapes.
Alcali te sanat. Te te alcali ditat egenum:
Alcali principium; vipera finis erit.

Profectò, non sine sale, jocus. Ego, dum hæc legerem, ac *Tackenii*, in opusculo, & *novo Hippocrate*, arrogantiam contemplarer, quâ Chymiæ universam & immensam theoriam & notiones, nec non omnes artes, & mechanicam etiam, tractat, de omnibus disputans, de nullo concludens; incidit mihi in mentem curiosulus ille Cerdo apud Martialem, qui, quidquid per sutores profecerat & lucratus erat, hoc omne inter gladiatores, infelix pugil, dissipavit. Unde festivo, in illum, *lib. 3. epigram. 16.* Poëta lusit Epigramma te hoc:

Das gladiatores, sutorum regule, Cerdo,
Quodque tibi tribuit subula, sica rapit.

Non ultra crepidam, *Tackeni*, ne, quod tibi tribuit Viperæ sal, rapiat alcali; quod splendoris attulit Chymia, lotrix & lixivia eluant.

Cogor hanc, ultrò mihi injunctam, & extorsam, Apologiam contrahere, B. L. sic me negotia, sic temporis dispendia hortantur. Quare, quæ noster Reformator, & Augustani Vindex, à *cap. 13. usq. ad 18.* tractat, Reformatoris, seu Zwelferi, penè oblitus, sicco pede pertransibo, pauculis saltem adversis. Promiscua enim tractat; quædam utilia, quæ laudo; alia trita & communia omnibus Pharmacopœis; quædam, extra limites progressus, dum calumniis insistit, obscura pleraque, & contradictionibus horrida. Sic enim Caput 13. auspicatur: *Acidum occultum, fit manifestum pag. 75.* & in *marginali* annexo: *Qua nullus explorare tentavit, ea qualia sint demonstrabo.* Vides arrogantiam tuam, & vento ac inani sibilo plenam doctrinam, mi *Tackeni?* Cur iterum alienis luxurias plumulis, Cornicula? Taceo Philosophorum & Medicorum industrium populum; an non ante te horum memoriam, uti dicitur, deposuit, vel, quæ doces, eorum oblitus pridem fuerat Helmontius? An non plurima, obscurioribus tamen, & non aptis, nec loco, nec verbis, ex hoc dicto Helmontio surripuisti? Da gloriam Deo; da pia vota piis Helmontii manibus! Veni iterum mecum ad ejus posthuma scripta. Titulo: *Imago fermenti impregnat massam semine: pag. 72. paragr. 24. 26. & sequentibus;* uti ferè toto titulo. Iterum vide: Titulo: *Calor efficienter non digerit.* Iterum Titulo: *Pylorus Rector:* ubi de alcali materiam febrilem imbibente: & aliis in locis, an non exindè depeculatus multa & omnia ferè sis. Redde alienas plumulas, hæc sunt *mira, inaudita, occulta, qua nullus explanare tentavit:* sed quæ, ante me, fors nemo tibi revelavit, *nove Hippocrates*.

NN 2 Quâ

Quâ fronte ulteriùs ait, *pag. 77. lin. 4. putrefactionem & chylificationem aliquo idem esse, sibi persuadere.* Cur eos non adducis? Quàm iterum nova sunt theoremata tua, *pag. 80. lin. 2.* de Lactis coagulo; & Italorum conaglio; & reliquis, de lacte, & ejus acido alcali, villis & compitis, pastoribus & mulierculis in praxi notissimis? Sed singularem gratiam, ne dicam, audaciam, in citando tuo *Hippocrate*, ostendit *Ta kenius*, quem, incantamenti instar, ubique adducit, ac, sibi adesse, cogit, ὕστερον πρότερον! Et vel maximè, *pag. 84. lin. 5.* ubi ait: *Hoc est, quod exclamat meus chimia peritissimus Hippocrates &c.* cùm tamen avitæ Majorum traditiones, & monumenta, nos edoceant, Hippocratis Coi tempore, uti & sequacis solertissimi Galeni, ne quidem artem, per destillationem Aquas medicatas saltem eliciendi, calluisse; sed potissimum simplicium medicamentorum debito usu (qui & ipse tum, injuriâ temporum, & lividorum malesano œstro, & astu, nobis ereptus) homines in vitam & sanitatem erexisse, & vel ipsa Medicinæ incunabula & primordia nos docentes: magnam latere vim in herbis, verbis, & lapidibus. Quàm igitur frivolè, *Tackeni*, divino seni Chymiam arrogas & affingis; ac quasi manticam à tergo assuis! Cùm tamen, si omnia magni hujus Coi posthuma monumenta, & divinas traditiones, volvamus & revolamus, ne vel linea, vel iota, extet, quo, se Chymicum fuisse, attestetur. Profugis ad aliena castra, *novelle Hippocrates*, & de Mammonâ iniquitatis tibi amicos facis, ut, cùm te omnia ferè proscripserunt literata tribunalia, Virique sapientiam professi, per Germaniam, abjecerunt, ut pro meritis exules; te recipiant in tabernacula. An non alienus Mammona est, quòd Hippocratem, quòd Galenum, invocas, quòd asylum apud eos imploras: quos tamen, paucis elapsis annis, velut Plagiarios, & Criticos ac severos Diætascalos, cum tota Galeni schola (quam Canonicam jam, & novam sectam, hic Nugator scurriliter vocat) aspernatus es & cavillasti, solum & unum literatum tibi recolens numen, Helmontium? Verum ut olim Dii Homerici, ut Æsopi Ranunculorum Numina suis; sic non diu placuit tibi Helmontius. Hunc Jovem tuum in terram, è cœlo, deturbasti, & mille opprobriis procidisti: (*&, qui olim non ausus es spuere in templo; minxisti ad altare*) prout, de famoso Liquore Alcakest, elegans illa testatur Epistola. Nunc iterum Hippocrates amicus; nunc fidus sodalis Galenus. Sed apage! Foras, Cares, non amplius Anthisteria: jam obduxit repagula Janitor, si tuis non referanda. Sede, quâ sedes, sede, inter ignobiles & amusos. Non fert Hippocrates & Galeni Lycæum mali commatis homines & impostores: probos Canones docent Canonici.

Pag. 81. Calculum resolvit & componit. Acidum iterum informas alcali, acidum & alcali constituunt calculum &c. Addam totius.

Caputuli XIV.

Mirabilem textum, qui talis:

calculi analysis. *Dixi præcedenti capitulo, perceptibile, vel manifestè acidum extra stomachum esse morbosum, hanc quæ assertionem calculi compositio docet, quem pro majore lumine mechanice resolvam & iterum componam. Accipe calculum de vesica excisum, vel sponte de renibus elapsum, dragma una vel altera sufficit: hunc inde vitrea retorta, nova ac munda (calculus non sit in pulverem contritus, sed ea magnitudine, ut in collo retorta non adhæreat) retortam pone in arenam, cui appone receptaculum mundum, ac novum, urge moderato igne, & primo extillabit alcali, similis urina, nullius tamen odoris, in receptaculum, & paulo post fixior pars ejusdem alcali sublimari in retorta collo videbis, ambo spiritus, liquidum & salidum misce, ac diligenter vasculo vitreo cera obcurato servo, altas aperto, in auras abires, de quo* a. lib. 1. de diata. *Hippocrates (a) seorsim, neq; ulli alteri sufficiens est.*

In fr

In frigefacta retorta reperies calculi frustula, eadem forma, qua posita fuerint, ideò tamen levia & friabilia ut si digito leviter saltem tanges in pulverem concidant sicut cadavera, in subterranea Roma: quibus frustulis integris, si rursum affuderis, alcali ex calculo reservatum, vel aliud urinæ, statim indurescit ut erat, pro signo, quod alcali, in dicto cadavere, reperiat occultum acidum, quod illud absorbeat: nisi enim acidum invenit, solum in aperto aëre non persistit, sed juxta ejus naturam in auras abiret, quia seorsim, neq; sibi, neq; ulli alteri sufficit ut docet Hippoc:

Hinc discitur, quod nimirum calculus, non congelatur, neq; in vesica, neq; in renibus, nisi ab urina alcali, aut alcali loci: & acido, indebite, impertinenter aut per errorem ex stomacho delabense, & ibidem degenerato: acidum & alcali ibidem conjuncta, necessario (a) in massam coire debens, ut ubiq; ostendam; & quicquid non procul recedens ab earum natura, apprehenduus; illudq; cùm illis duabus coagulum suscipit, ut in calce dixi & quotidiana experientia docet: hinc calculi ruffi congelati sunt pauculo sanguine, qui ibidem, ab acido, ex vena erasa, defluit; sunt idea friabiliores alii candidiores, qui mucilaginem associatam habent, ideoq; duriores. Hoc est, quod exclamat meus chimia peritissimus Hippocrates (a) Hæc ita fiunt per divinam necessitatem, nesciunt tamē quid faciunt: unum quodq; fatum destinatum explet, id sonat: ambab spiritus aut facultates conjuncti in quocunq; loco, necessario concrescere & congelare debent; at sejuncti! in natura nihil efficiunt, neq; persistere possunt, neq; sibi, neq; aliis sufficiens est, inquit Doctor meus: adeoq; acidum manifestum extra stomachum, in quocunq; loco extiterit, est morbosum & natura odiosum.

a. SCIO, inquit Rosarii Author: quia de necessitate, opus ad talem perveniet naturam

a. lib. 1. de diæta.

Hæc doctrina senis est verissima, quotidie enim in praxi observatur, calculos, in omnibus corporis vacuitatibus concrescere, ubicunq; acidum per errorem cum alcali concurrerit, ut in pulmonibus, in jecore, vena porta, ureteribus intestino colo, in bilis quoq; vesicula contra acutissimum Galenum, qui docet (a): lapidem in vesica, & renibus duntaxat à calore nasci. Calculus itaque omnium animalium (de quo hic est sermo) non habet in sua compositione nisi acidum & alcali, ambo volatilia, ut & sanguinem, aut mucilaginem, cum vero in vesica fellea coagulatur, apprehendit amarum istud, quod ibidem concurrit. Accedentibus illis huc, (b) his verò illuc, & inter se permixtis &c.

a. lib. 1. de locis affectis.

b. Hipp lib. 1. de diæta.

Hinc discitur quantum valere possit in morbis periculosis, aqua lapide porcino affusa, in felle histricis invento? quem tamen summis laudibus extollant, qui medicina instrumenta ignorant: mirum autem, quod hunc lapidem, ut igneum non timent, cum a felle amoricet; quod hactenus non animadverterunt. hujus lapidis ablutio, si quicquam prodesset, profecto unica fellis guttula vilissimi cujuscunq; pisciculi multo præstantior esset, quam viginti lapilli ablutiones.

Ex coagulatione itaq; calculi, nunc elucet, quid lithontribon, cantharides, sanguis leporis, vulpis & similia, in lithiasi profecerint hactenus?

Paracelsus itaq; rectè sentit calculus (& nodosa podagra) instar tartari coagulari, binis facultatibus, juxta Hippoc: doctrinam, acido nimirum & alcali, secumq; coagulat feces quasdam, ibidem casu repertas: Et Galenus (a) contra se suoq; testatur, cognita causa facilè esse remedium invenire: adeoq; quicquid lapidum cancrorum, judaicum silicum, ciprinorum, percarum, & similium pulveretenus vel aceto solutorum, ad calculum per os sumitur, combibit quidem coaguli antecedentem causam, id est acidum quod ostendi, coagulatum autem calculum, non minuit.

a lib 7. methodo.

Sic etiam salsa pro acida parte impediunt quidem calculi concretionem quatenus alcali urina absumunt & absorbent, ita ut errans acidum in corpore, non inveniat alcali quo cum sibi constringere & coagulare possit; ipsum autem concretum calculum salsa non dissolvunt.

Quod autem sal commune, urina alcali, & reliqua alcalia animalium in se combibat & absorbeat, supra in salis armoniaci præparatione ostendi, & nunc alia mechanica demonstrabo.

Notum eſt, quod carnes cujuscunq; ſint animalis, conſervantur ſale communi, qui paucis in diebus, in liquorem ſalſum ſanguineum defluit, hunc liquorem coque, & deſpuma, hujus libram circiter, inde retorta vitra, & blando igne omne humidum evoca, ultimò retorta inobrue arena, & ignem auge, tunc elevabitur in retorta collum, alcali carnis, urina alcali ſimile; quod ſal commune, ex carne abſorpſit & abſumpſit; ſola maceratione paucarum dierum; eodem modo, ſal, quem commedimus, quotidie abſumere, & combibere ſuperfluum alcali in cavitatibus ſeu ventriculis (ut ait Hip.) hinc indè collectis, ac tranſpiratione ineptum neceſſe eſt, & ratio dictitat; imo & experientia teſtatur: ex urina enim facili methodo ſublimatur alcali, & ſal maris ſicut commeſtus manet in fundo; eadem via, ut jam de ſalſo carnis liquore oſtendi. Hinc colligere licet, quod ſal mortalibus datum ſit, tanquam neceſſarium ſanitatis & vitæ ſuſtentaculum.

Salis communis dignitas.

Nihil eſſe naturalius docent ſapiètes, quam ſolvi rem aliquam, per id, à quò ſuum habet componi.

Ex dictis & oſtenſis nunc liquet, mechanica neceſſitate, quod calculus non diſſolvitur, niſi medio ſapore, inter acidum & alcali, is mutatur in urinam integris viribus, intimis gratus, ut dictum eſt, debetq; eſſe ſubtilis, adeò ut libere cuncta pervadat. Hanc ſolvendi methodum, voca à contrario, vel à ſimili, non errabis; alcali enim ſi ſolvit, fit à ſimi'i: acidum ſi deſtruit, fit à contrario: Ecquis alius quam Hippocrates (cujusuis ſecta) hunc nodum nobis diſſolueret? Hippocratem itaq; in medicina directorem, in reliquo vitæ curſu, egregium præceptorem non ſine cauſa commendat nobis Galenus (a) Eſt & ſpecificum remedium paucis notum, quod junioribus calculum veſicæ planè tollit, ſine recidiva, adulti verò nullum ſentiunt incommodum, qui illud per os ſumunt, & niſi timerem impoſtorum reformationem, lubens iſtud communicarem: ſed caſus, hic, plus valet quam ratio. Eodem remedio ſanatur etiam aſtma perfectè, ſic & epilepſia ex inferis.

a. ad Glauconem.

calculi remedium ut & Epilepſiæ & aſtmatis.

Demiror, profectò, hominem, quòd *novus Hippocrates* tam abſurdas auſus ſit proferre ſententias; cùm tot Viros maxime Theoriæ & Praxeos habuerit Theſeos, qui ad meliora, nec non ſaniora, amplexanda dogmata eum meritò pertrahere debuiſſent. Et, ut miſſos faciam quamplurimos, ſolus & unus Helmontius, à quo deflexit in hoc puncto, januam ei pandere debebat, docto & eleganti tractatu, de Lithiaſi. Sed quid faſtus non aſpernatur? *Nova, inaudita, occulta, abſconſa hactenus à ſenſibus & cognitione quaſiteére*, meditatur, omnia ſpecifica calculi remedia proſcribit, eaque Canonica, turpi ſarcaſmo, ſcribillat: Scholas, & Dogmaticos, (ſed quis Hiſtrionibus ſuccenſet?) cum mercenario ſcribâ, ridet. At, vix hæc finierat, ecce! Roma Quirites invocat, palinodiam canit, &, Protheo verſutior, redit ad communia & trita, antiquiſſima Calculi remedia; & de aliena penu: quanquam etiam non defuerit, aliquid de propriæ ſcientiæ abyſſo cribro haurire, & mundo & ægris donare. Audite, *pag. 89 cap. 14. in margine*, hæc habet: *calculi remedium ut & Epilepſia & Aſtmatis.* Accurri ego gaudens & ſubſultans, remediū hoc exploratum. Quæ enim rara, ea & chara. Legi illicò paragraph. qui ſic ſonat, *pag. 89. Eſt & ſpecificum remedium paucis notum, quod junioribus calculum veſica planè tollit, ſine recidiva, adulti verò nullum ſentiunt incommodum, qui illud per os ſumunt.* (O te, *Tackenium*, ægrorum aſylum, vitæ & ſanitatis anchoram, etiam Minervæ ſuffragio, quoniam nec Diagoras melius!) Nunc ad remedium venio, quod tale eſt: *lubens iſtud communicarem, niſi timerem impoſtorum reformationem, ſed caſus, hic, plus valet quam ratio.* Cupis, avide Lector, aliud ſpecificum, ad aſtma & epilepſiam? En, affero, *ibidem: Eodem remedio ſanatur etiam aſtma perfectè ſic & epilepſia ex inferis.* Et ſic finis eſt Capituli.

Nunc, Amice Lector, non ampliùs deinceps meo, ſed proprio hujus iniqui nugatoris ſuffragio calculum de *Tackenio* ſubtrahito. Vides, ut Lectorem

ctorem divexet? An non hoc est, Lectorem allicere, & simul traducere? An non Moriones id agunt, classico populum colligunt, praeconis voce alliciunt, &, d m nobilem Auditorum coronam nacti sunt, scurrilia tria proferunt verba, & unius palmi, ex ore, pendulâ linguâ, inter cachinnos & ludicras gesticulationes, populum, magna praestolantem, ultrò dimittunt? Profectò, nisi te Anticyrae restituant, deploratus es, nec tibi Panaceae salutem dabunt, *novelle Hippocrates.* Hoc est, quod semper hactenus confirmavi: Titulos, non Vitulos, producis; paleas & stipulam germinas; verba sine remediis; colores in iride ostentas; *ventus est* denique *vitatus*, & doctrina, inanis sonus. Caetera, de hoc calculi remedio, speculanda amico Lectori concredo. Pergit ulterius nugari, dum calculum extra corpus solvit, ac iterum componit, pro specifico. Magnum, profectò, secretum, calculum excisum, aut exeretum, dissolvere! Hoc, si vir est, praestet, calculo adhuc in corpore existente. Tales nobis non arrident nugae. Fermentum in ventriculo acidum, à liene inspiratum, miratur, velut novam portam, ac, omnium Classicorum nostrorum subsannatione, irridet. Statuit iterum de fermentis novam doctrinam (pridem Helmontio, Titul. *Imago Fermenti, fol. 70.* iterum Titulo: *Causa, & initia naturalium, pag. 20.* iterato Titul. *Blas Humanum, pag. 115.* Titulo etiam: *Calor efficienter non digerit, pag. 129.* denuò Titul. *Pharmacopolium Modernum pag. 294.* & denique, praeter complura loca, dum inquit, *pag. 319. Fermentum ab Hippocrate Coo fuisse vocatum Divinum, notissimam & decantatam*) aa sibi arrogat magno supercilio hanc, de fermentis, novam doctrinam, quam ex Helmontio clanculum subtraxit, ignarus, quanta, & quae, de Fermentatione, & Fermentis, pridem ediderit Willis, de Fermentatione; quae nobis attrita, plus quàm notissima.

Declinat ad Lapidem Porcinum (ne dicam, grunnit, ac rostro cuncta explorat) quem audacter aut nihil virium medicarum, aut non alias, *quàm unica guttula fellis cujuscunq; vilissimi pisciculi* possidere, ait, non advertens, quo, & quanto pretio Magnates, ac Principum Aulae, eum accersant, explorent in morbis, felici successu, & me ipso, non rarò, arbitro, & feliciis successûs spectatore. Profectò, jejunus Philosophaster es, *Tackeni*, qui naturae gremium nondum lustrasti: unde ignoras etiam (quod Paedagogo tuo, Helmontio, notissimum) agentia omnia agere juxta ordinem, ad quem jussa sunt, nec non ad lumina, quae in iis resplendent. Tot autem diversa emicant, in creaturis, lumina; quot dantur individua & agentia, dum quodvis operatur juxta speciem & finem, ad quae à Patre luminum jussa & destinata sunt. Hinc illa effectuum differentia; hinc remissè & intensè; hinc uniformiter, difformiter, & quidquid diversitatis in effectu resplendet, causae agunt. Et quâ fronte scribis, quòd *Porcinus Lapis* non plus effectûs tribuat, *quàm guttula unica fellis vilissimi cujuscunq; pisciculi:* quasi cum felle piscium quorumcunq; hic lapis porcinus in unú conspiret effectum? Quodnam piscis genus erat, è quo, ad arcendam caecitatem, Tobiae seniori Raphael Angelus exsectum fel adhibuit, eumque feliciter restituit? Quae lucii fel, à felle carpionis, quod erysipelati opitulatur; à felle angvillae, quod partum facilitat, re, naturâ, & effectu, non distaret? Et sic de innumeris. Adversus Solem hic homo loquitur. Operam ludimus, dum pluribus haec demonstrare satagimus. Sed i . .

Venite, spectate admiranda & jucunda vestris oculis: quae abscensa hactenus & occulta à sensibus & cognitione stetere, percipite ex promptuario, vel potius gazophylacio *novi Hippocratis*: edisseite, *pag. 111.* cryptographiae fundamentum. Ibi docet, quâ ratione, citra atramentum, ac sepiam, quis invisibilem, mox visibilem, scripturam, beneficio gallarum, possit conficere. Nunc quaero ex te, Europa, & te, fidissima Austria, an non videris, an non audie-

ris,

ris, in oppidis & castellis, in urbibus tuis, hoc *Tackenii* secretum, à Circumforaneo quodam, millies ac millies, in foro publico, demonstrari ac edoceri? Erat autem is, de quo commemoro, facetissimus quidam senex, quem passim, Tevtonico Idiomate, Kugelmann cognominârunt, ob festivos jocos ac facetias, ad dapes, Principibus & Aulis familiarior. Hujus igitur sectator *Tackenius* est: hoc secretum oculatus testis à dicto Circumforaneo, & aliàs sæpius, spectavi. At capiat Lector, quàm rara, *ex magno experimentorum suorum cumulo*, hìs noster *Hippocrates* excerpat & tractet.

Paginis sequentibus, de Metallis aliqua adducit; de quibus, in iisdem terminis, jam ante annos aliquot magnus ille Societatis Scriptor, P. Kircherus, multa edidit; è quo hæc L. B. colligat, tanquam è fonte salubri, his *Tackenii* spretis cloacis.

Pag. porrò 119. vacuum alcalium probat, juxta promissa superiùs: vel potiùs sibi contradicit. Nam ait; *magisterium granorum Kermes esse alcali aluminis, quod, metu vacui, ex granis acidum occultum sorpsit.* Ergo falsum est, dari alcalia vacua; cùm, metu vacui, ubique peregrinos alliciant sapores: quod tamen superiùs fastuosè docuit. Ulteriùs, *hac eadem 119. paginâ*, sequentibus injuriosè & calumniosè me lacessit, & prægrande mendacium scribillat: *Huc pertinet impostura, quam reformator pro Magisterio seminum Kermes venditat, quod tamen nihil aliud est, nisi alcali aluminis, quod, ex ipsis granis, metu vacui, acidum occultum sorpsit, quatenus proprium acidum, in alcali tartari perdidit. &c.* Nondum finis tuarum petulantiarum? An non meministi Tartari Vitriolati tui, quem superiùs malignum ostendi? Quæ de præcipitatione & extractione lapidum ac filicum, ex vitro usto: tincturâ Coralliorùm calcinea: sale Viperarum, & sale Theriacali veterum, absurdissima tibi demonstravi, *novelle Hippocrates?* Plura, ut video, & ampliora exigis, ac ut probem turpissima? Cur benigam hanc præcipitationem, & naturæ amicam imposturam dicis; tuis nequitiis & fraudibus, rerum denique destructionibus, formali & apto epitheto? Impostura mihi peregrinum sunt etymon; tibi familiare: adeò quidem, ut (sicut ad nos non inanis fama retulit) nunquam ferè domo egrediâre, quin, ab obviis sollicitatus, quò tua Excellentia gressu properet, respondeas: *Vado defraudatum aliquem unâ doppiâ, aut Ziggino, vel Coronato:* quasi Medicorum professio fraudum, & mille astutiarum, foret seminarium! Sed ad rem: demonstra, *ignare Hippocrates*, hoc vacuum aluminis; quo argumento præstabis? Demonstra illud acidum occultum in granis Kermes, nondum destructis, nec combustis, neque in sua principia, per fortem destillationem, resolutis. Demonstres, inquam, tantum acidi pauxillis granis, in quibus potiùs sal volatilis purè salsus hospitatur: Alumen non est alcali, non est salsum, sed acidum; ergò non vacuum; ergò non, metu vacui, acidum occultum sorpsit. Magis ignoranter, & rusticè, præcipitationis opus explicare non potuisses. Arripere igitur sub ferulam & scholas te cogor, *Tackeni*, ac edocere, quâ ratione ac viâ communes præcipitationes peragantur. Nimirum, Corallia, Perlæ, oculi Cancrorum, mater Perlarum, Lapides pretiosi, & quæ de genere & specie horum sunt, (non loquor hìc de metallis fixioribus) in aceto, vel spiritu alio corrosivo, solvuntur: cui solutioni si instilletur spiritus, vel liquor, solventi acido menstruo contrarius, utpotè salinus purè salsus, vel ex tartaro, vel alio lixiviali liquore, fit, ut, contrarietate illorum liquorum, amborum fiat destructio. Menstruo autem priori acido destructo, vel ab adveniente salino liquore saturato; hoc solutum suum ampliùs retinere non potest: verùm necessum est, ut fundum petat, & separetur: ac, uti Chymici loqvuntur, quod stomachus struthionis devoraverat, revomere denuò cogitur; ast maximâ solutæ & præcipitatæ rei alterationi.

tione & combuſtione, quod in præparationibus magiſteriorum cornu Cervi, ungulæ Alcis, Margarit. item Corall. &c. ad oculum patet; de quibus luculenter, *in Animadverſion. n. ſub proprio titulo Magiſter.* actum eſt. Aliter longè ſe res habet in ſolutione vegetabilium, ſeu potiùs extractione eorundem eſſentiæ ac tincturæ. Illa deſcripto à Reformatore modo amicabiliter magis peragitur, ſolâ aquâ ſimplici, pauculis guttulis olei Tartari, per deliquium facti, acuatâ: eorumque præcipitatio, ſolâ iterum aquâ aluminis (ſcil. aquâ ſimpl. in quâ nonnihil aluminis diſſolutum ſit) peragitur: adeoque nullum hîc accedit menſtruum corroſivum comburens, & nulla fit violenta præcipitatio. Nam quò magis corroſiva ſunt ſolventia menſtrua; & acriores præcipitantes liquores: quò duriores etiam & ſolidiores ſunt res ſolvendæ; eò major earum fit combuſtio, deſtructio, & propriarum virtutum annihilatio. Cùm verò vegetabilia, ad mentem Reformatoris, ſolâ aquâ ſimplici, pauculis guttulis olei Tartari acuatâ (quod communiter, ac frequenter, à peritis Medicis, pro exactiori extractione rerum catharticarum decoquendarum adjicitur) per lenem coctionem extrahantur; ac tandem; inſperſâ ſolutione aluminis; præcipitentur: quæ igitur fieri poteſt vegetabilium deſtructio; aut virium earum diſperſio? *Eſſe autem Magiſterium ſeminis Chermes* (quod ita appello ex avita conſvetudine, non quòd tantum artificium aut magiſterium ſubſit) *nil aliud, niſi alcali aluminis, quod ex ipſis granis, metu vacui, acidum occultum ſorpſit, quatenus proprium alcali in oleo Tartari perdidit;* eſt abſurda dictio & contradictio; quin abſurdiſſima aſſertio, ex qua nemo, intimiùs ſi conſideretur, veritatem ullam perſpiciet; uti nec ipſe ſe Autor extricare poſſet, ſi, magis Philoſophicè diſputare, animus eſſet. Si dixiſſet, eſſe Magiſterium hoc, pro parte ſui, terram, ſeu calcem mortuam; aluminis, à contrario liquore; ſcilicet oleo Tartari, per præcipitationem obortam; tunc ſanè fidem eùm apud Reformatorem, tum alios viros doctos & Chymicos meruiſſet. Verùm obſcura & falſiſſima ejus dictio indigna eſt tanto Philoſopho Hippocratico. Alumen enim non eſt alcali; eſt corpus minerale acidum. Alcalia autem ſe mutuò non deſtruunt. Quomodo acidum, ex ipſis granis, metu vacui, occultum illorum acidum, ſuo proprio alcali adhuc dives, & nondum ſeparatum, ſorpſerit? Et quid eſt propriè illud acidum granorum occultum? Quomodò fit manifeſtum, in ſimplici hoc labore, ut ab acido manifeſto, & exiſtente, ſed jam deſtructo ab alcali tartari, attrahatur? Demonſtret hic priùs in vacuo, ſibi contradictorius. Fortè hoc acidum granorum occultum erit *Hippocratis novi* vacuum, aut imaginarium ſpatium; ad quod exſpatiatur, dum calumnias & nugas meditatur. Eſſe autem alumen corpus acidum; non alcalium, neque ſalſum ſale; hoc demonſtrat ejus contrarium alcali, ſeu ſal, aut oleum tartari, quorum commixtione, addito tertio; (v. g. granis Chermes) nonnihil calcis mortuæ, analogicè tantùm loquendo, ſeu terræ inutilis, nullius virtutis; præcipitatur. Hujus mortuæ terræ, fateor, nonnihil, ſed exiguum admodum, præfato magiſterio ineſt & manet permixtum; in nullius verò detrimentum: cùm (uti dictum) nullius efficaciæ ſit. Ampliùs dicam: Si Magiſterium granorum Chermes nil aliud eſt, *niſi alcali aluminis, quod ex ipſis granis, metu vacui, acidum occultum ſorpſit*: unde, quæſo, pulcherrima & ſubſtantialis illa rubedo Granorum, in ipſo Magiſterio? Unde ipſa Granorum ſubſtantia, quæ tota ferè, & corporaliter, ſe ſiſtit in Magiſterio? In nihilum fortè abierunt Grana, & tota eorum ſubſtantia, remanentibus tantùm accidentibus, aut in vacuum *Hippocratis novi* migrarunt, & tamen corporaliter iterum ſe ſiſtunt in Magiſterio, cum omnibus ſuis accidentibus? Si, inquâ, Magiſterium granorum Chermes *nil aliud eſt, niſi alcali aluminis*; cur alcali aluminis, vel, rectiùs, alumen ipſum, ſeparato magiſterio, totum iterum; unâ cum

alcali, seu sale Tartari, abstractâ humiditate aquosâ, vel menstruo solvente, & præcipitante liquore, in residuo manet, & integrè se sistit; nullâ acrimoniâ, nullâ aciditate, neque de alumine, neque de sale Tartari, in Magisterio apparente, aut residua? Si porrò Magisterium granorum Kermes *nil aliud est, nisi alcali aluminis*, cur non est solubile in quovis liquore; quod tamen proprium est in quarto modo omnium alcalium & aluminis? Vah! quàm absurdus & garrulus Philosophaster est noster *Tackenius*, qui lingvæ suæ temperare & imperare non potest. Sed ne diutius immorer his calumniis aluminosis refutandis, ad

Capitulum XVIII. progredior, in quo nonnihil genio indulgens, à Fodinis, in Amænum hortum, & vegetabilium occultiora alcalia volatilia se confert, à Cedro ad Hyssopum Philosophaturus. Sed priusquam ad inaudita descendamus, recolat B. L. quæ supra, ex Helmontio, de Fermentis, passim attulimus, proprios citando locos, ut tantò manifestiùs, è pomeriis & hortis recentia pateant furta *Tackenii*, nec tam liberè, *in margine, pag. 120 fermenti mysterium olim studio occultatum fuisse*, tradat. Ducto itaque semel filo à suo Helmontio, procedit ad *Tackenianum* labyrinthum *novus Hippocrates*, ibique semel devius, de malo in pejus aberrare perseverat, nihil nisi: *Acidum informat alcali*: pro semita tenens. Hinc omnia confundit, novo etymo omnia compellat; nihil de materia, formis, unione & privationibus; nihil de Archeo & spiritu insito, aut impetum in nobis faciente; nihil de calore aut calido innato, aut humido primogenio, subaudire vult; quæ tamen Philosophis trita & suscepta: sed in *Alcali* & *Acido*, velut alpha & omega, tota ejus absolvitur Philosophia; ab his dualitates & mutuæ activitates resultant. *Alcalia, & acida corpora*, emortua sunt comparativè, ac jam quasi virtute seminali exuta: seminibus verò divinæ particula auræ inest; inexplicabile quid, soli DEO & Naturæ cognitum; à quorum cognitione (præter *divinum novissimumq; Hippocratem*) nos arcemur. Nullum datur alcali per se in natura: est res præter naturam, facta artificis manu, & præsupponit sui corporis combustionem; quod ipse *Hippocrates novus* sæpius asseruit, *pag. 9 lin. 12. pag. 13. lin. 19.* &c. Verùm alcalia tam firmiter ipsius Cerebro, tanquam ipsi vacuo, impressa sunt, ut vix unquam eradicari possint. Sed, ne diutius in hac alcalina Philosophia nos fatigemus, plura ejusmodi faceta commenta, quæ adducit, prætereo, donec, *pag. 121.* sub finem, contra Reformatorem denuo debacchando, novum & secretissimum spiritum Tartari simplicem tradit, qui talis est. *Hunc*, (scilicet Tartarum) *ex retorta, si distillaveris, acidum excitatur à calore, & rursus incipit agere in alcali, illud vicissim in acidum, fitq; nova fermentatio, ob id lentissimo igne agendum est, & licet recipiens vas, ut ut magnum, fermentationis tamen incondensibilis odor (Gas, vocat Helmont) percipitur longè, vincit tandem alcali acidum, illud plane absorbet, & ambo pro majore parte fixantur. Liquor & oleum in receptaculo, saturati sunt alcali volatili. quod egregii usus per se, à paucis tamen cognitus. Distillatum liquorem & oleum, si rursus capiti mortuo reaffuderis, tunc alcali volatile quod liquor contineabat, absorbetur ab acida in capite mortuo, & fixatur, quod autem rursus tunc stillat, erit aqua elemento vicinior & mineris efficacia.* Reformator verò, ut ubiq;, sic etiam hic graviter impingit, ait enim (a): *vulgaris spiritus tartari, qui à sua relicto capite mortuo non rectificatus, nulla ratione, pro puro spiritu tartari haberi debet.* Ex hoc suo rectificato spiritu tartari (& propria insipido cerebro) componit medicamentum, profectò lachrymabile, quod vocat (a): *mixtura de tribus, ex mineralium spiritibus. Primo; alcali volatile in tartaro saturatur, cum*

Spiritus Tartari.

a. Mantissa Hermetica. fol 745.

a. mantissa fol. 750.

acido

acido sulphuris antimonii idq; vocat: spiritus Antimonii Tartarisatus, si forte fortuna, aliquid alcali volatilis adhuc superesset! en, quid agit? illud deinde mortificat cum aceto ex arugine, & acido vitrioli: Unde hac dispendiosa, sed artificiosa & inutilis compositio, constat ex aqua elementali, & aceto; hanc mixturam antiqui poscam nominarunt, huic reformator nil, nisi faetorem tartari addit.

Antiquam nobis recoquit cramben, & insulsam offam, *ex magno experimentorum suorum cumulo*, obtrudit; quam in superioribus toties nauseavimus. Hæc enim Tyrones Pharmaceutici ad tripodem & sartagines decantant. Quòd autem destillatus liquor Tartari sit alcali volatili plenus; est iterum contradictio, & falsum in terminis: quoniam alcali volatile non datur in natura, nisi priùs summâ arte, ac longâ morâ, volatilisetur: implicat igitur.

Porrò: destillatum liquorem, ejusque alcali volatile, absorberi ab acido, in capite mortuo, & fixari; iterum *nova Hippocratica*, & sesquipedalis ignorantia est, & contradictio. Ab initio enim ferè mundi illud caput mortuum Tartari (impropriè ita appellatum) salsum fuit, & quidem purè salsum ac alcali; & manebit ejus sal Tartari purè salsus, omni aciditate expers, omnium acidorum infensissimus hostis, ad finem mundi. Et hæc affirmat ipse noster *Hippocrates novus* plus centies. Implicat ergò denuò, alcali aliquod acidum esse. Omnis enim aciditas volatilis est, secundum magis & minus; nunquam tamen acidum in igne violento, aut reverberii, constans, in tota rerum natura; alcalia autem omnia fixa sunt & constantia, per ignem facta, ignea, & ipsa comburentia. Si itaque residuum, à destillatione spiritûs Tartari, caput mortuum, totum & purè salsum, omni aciditate expers, uti ad oculum, & sensibus ipsis patet, & ipsius *novi Hippoc.* doctrinâ confirmatur; quomodo alcali volatile in spiritu Tartari, quod ab *Hippocrate* ipso *novo* ignorantissimè salsum, & quidem purè salsum, æstimatur (quia purè salsa saltem acidis sunt contraria) ab eo destrui potest, ut non, nisi aqua elementaris, in rectificationẽ proliciatur? Volatilia enim salia (intellige purè salsa, non acido - salsa) ab alcalibus salibus, prout Tartari sal, nullam vim patiuntur, tanquam homogenea, quoad salsedinem purè salsam: quin præstantiora illa ab his efficiuntur, & si fors ab acido aliquo liquore, sive spiritu, volatilie salia purè salsa, acido-salsa fuerint facta, illa alcalia salla ab aciditate denuò liberant, acidum in se recipiunt, & funibus veluti, ac catenis, quibus dicta salia volatilia ligata fuerant, penitus liberant, ac libertati restituunt; prout in sale Armoniaco, tanquam acido - salso volatili, & sale Tartari purè salso, & fixo, si conjungantur, evidentissimè patet. Esse autem salsum alcali in spiritu Tartari, (licet experientiæ & rationi refragetur) confirmat noster *Hippocrates novus*, dum ait, quòd aciditas in capite mortuo Tartari alcali illud in spiritu destruat. Item, *pag. 123. lin. 28.* hoc iterum confirmat, dum dicit; spiritum Tartari non esse acidum, eò, quòd spiritu Vitrioli illi infuso incalescat. Sit igitur, juxta ejus opinionem (falsam licet) alcali purè salsum in spiritu Tartari: quomodo igitur illud purè salsum alcali, à capitẽ mortuo Tartari, quod & ipsum etiam purè salsum, destruetur; quoniam acido, & purè salsa in se invicem tantùm agunt, se mutuò destruunt & immutant: nequaquam verò acida, sui generis & speciei, iterum acida? Quòd autem caput mortuum Tartari sit purè salsum, omni aciditate expers; hoc ipsum alibi noster *Hippocrates novus*, in plurimis locis, affirmat; quòd nimirum sal Tartari sit acidorum omnium infensissimus hostis; quod & ipsa quotidiana & infallibilis experientia confirmat. Nam adeò hostiliter sal Tartari acida omnia aggreditur, ut, licet illa, scillcet acida, à sale aliquo volatili jam dum saturata ac immutata fuerint; nihilominus, superveniente sale Tartari, tanquam

potentiore acidorum hoste, illa violenter denuo invadat, ac verè destruat; (quæ antea, sub larva saltem, cum volatili sale constabant) à quo non amplius eo vigore, eaque aciditate, quâ anteà erant, separari possunt. Quippe quod apparet in destillatione Tartari Vitriolati, vel istius salis, qui à destillatione salis Armoniaci, & salis Tartari, in residuo mansit. Ex his neque purè salsus, neque etiam acidus, spiritus destillando prolicitur, sed acido-salsus, medii saporis: qui tamen spiritûs acido-salsi, sicut & sales acido-salsi, magnarum sunt virium, penetrantes, deobstruentes, contrariorum nescii. De quibus tamen *Hippocrates novus* iniquè sæpe loquitur, quòd vel illorum cognitionem non habeat, vel perversè vituperet, solùm ad proscribendum salem Viperinum Reformatoris, qui acido-salsus: immemor tamen sui; quòd & ipsius sal Viperarum sit acido salsus, propterea que Mercurium, uti loquitur, non præcipitet. Mirabilia, profectò, phasmata *novellus* noster *Hippocrates* fovet, qui & Mercurium sublimatum ipsum corrosivum acidum non vult, &, lac non præcipitare, perhibet. Videt tamen, ac ipso percipit sensu, quàm promptè alcalia, seu lixivialia salia omnia, præcipuè sal Tartari, Mercurium sublimatum præcipitent, & ab aciditate, tanquam vinculo ac hoste suo, liberent. Videt, inquam, & percipit, quòd Mercurius, beneficio acidorum spirituum, ac corrosivorum mineralium, in sublimatum corrosivum, & solidam compagem, convertatur: ac nihilominus tanta absurda, tot contradictiones, afferre *Tackenium* non pudet. In promptu causa est: dudum pudicitiam omnem proscripsit.

Et, ne existimes, Amice Lector, speciosiùs hæc, quàm veras iter, à me prolata fuisse; ad probam descendo, atque palam demonstro, quàm sine fronte & verecundia falsarium agat *Tackenius*, textúsque meos adulteret. Textus *Animadv. m. editionis Noricæ, pag. 425.* sic habet.

De spiritu Tartari hoc, quod moneam, habeo, ut, pro ejus destillatione, Tartarus unicâ solutione (quæ commodè spatio unius diei in vesica cuprea, exiguo cum labore & dispendio, fieri poterit) & crystallisatione purificetur. Ita enim defæcatus, & ab inhærentibus stipitibus liberatus Tartarus destillationi commissus, non graveolentem, uti aliàs, sed fragrantem & insigniter penetrantem præbet spiritum. Etenim Tartarus crudus, quàm purus etiam esse videatur, plurimis tamen rebus heterogeneis permixtus deprehenditur; à quibus demum insignis ille fœtor oritur. Propterea vulgaris spiritus Tartari, ut in Officinis prostat, quiq; à suo relicto capite mortuo non rectificatus, nec à suo abundante phlegmate liberatus fuerit; nulla ratione pro puro puto Tartari spiritu, sed mixto & inquinato, haberi debet: ut in posterum non sit, quod miremur, ab eodem spiritu Tartari fœtido sæpe contrarias operationes, & pessimos quandoque suboriri effectûs.

Advertamus nunc astum hujus Vulpeculæ, quâ ratione ea allegat, quæ ad salivam & institutum; iis omissis, quæ adversari videntur, cribro pertusior. Ut vel sic facilè credulos inducat, ut suis adhæreant næniis, parte alterâ nedum audita. Scopus & intentio Reformatoris est; hoc loco studiosè commonere, ne spiritus Tartari è crudo & impuro Tartaro (præsertim Germaniæ oris, ubi vix tertiæ partes in Tartaro puræ sunt, reliquis duabus partibus multis

hetero-

heterogeneis recrementis, uvarum & doliorum ramentis, uti & limo, seu terra, inquinatis) destilletur, sed à Tartaro semel tantùm soluto, & ab adhærente impuritate liberato. Unde dixi: etenim Tartarus, quàm purus etiam videatur; multis tamen heterogeneis fœdatur, à quibus notabilis ille fœtor redundat. Propterea (animadvertat Lector, unde hæc particula copulativa; *propterea*: derivetur, quam omittit) vulgaris spiritus Tartari, ut in Officinis prostat (quæ quatuor verba: *ut in Officinis prostat*; scilicet ex crudo, non purgato, Tartaro destillatus, iterum de medio textu detruncat) quique à suo relicto capite mortuo non rectificatus, nec à suo abundante phlegmate liberatus fuerit, (quam periodum: *nec à suo abundante phlegmate liberatus fuerit*: iterum detruncat) nullâ ratione pro puro puto (*puto*, denuo expungit) haberi debet. Vides, Amice Lector, quàm profundas radices egerint, apud hunc hominem, fraus & imposturæ, quàm frons effrons ei sit mentiendi; dum textus meos pro libidine adulterat, novas traditiones docet, quædam omittit, in quibus emphasis ac rerum essentia proponitur, ac, velut cultiorem hortum susque deque, aper, ac porcus, pervertit. Sed mentita est iniquitas illi, in cujus verticem hæc mendacia retorquemus. Ego interim hoc textu pro viribus conatus sum, docere, quomodo ex puro puto, scilicet semel soluto, & colato Tartaro spiritus ejus destillari debeat; rectificationem obiter saltem addidi: cùm D. D. Augustani ipsi spiritum hunc Tartari, in suo præscripto parandi modo, rectificare præceperint: quamvis ego similium spirituum rectificationes aliàs parvi faciam. Nec tamen destructoria est illa rectificatio: quin potiùs, si sæpius à sale Tartari sæpe dictus spiritus rectificetur; igneus, penetrans, abstergens, & efficax magis reddatur. Sed Philosophemur & magis Chymicè, Dn. *Hippocratice Philosophe*; cùm tantus videri & haberi Chymicus gestias. Tartarus Vini non præbet, juxta tuam stupidam & insipidam assertionem, spiritum alcalinum seu salinum, salsum purè; sed potiùs acidulum & vinosum: quod est extra omnem controversiam, ac sensibus, odore & sapore, patet. Si igitur statuisses, quòd acidulus & vinosus ille liquor, seu spiritus Tartari, ab alcali Tartari residuo, annihiletur, destruatur, vel in aliud esse convertatur, contrarietate nimirum, quâ acida & purè salsa se invicem destruunt, immutanr, aut amplectuntur: si, inquam, hoc, pro fallaciâ tua assequenda, asseruisses; Reformator ipse aliqualem tibi fidem adhibuisset: quoniam ratio magis fuisset speciosa, ac verisimilior: quantumvis nec vel hæc ratio vera esset; quia acida, & purè salsa alcalia, ex duobus diversis corporibus, & subjectis naturalibus, extracta, verè & realiter se mutuò destruunt, & immutant. Utpote sal quidam alcali, seu lixivialis, ex vegetabilibus, & spiritus aliquis acidus corrosivus, ex sale, aut mineralibus, nec non acetum, tanquam artificialis spiritus, sibi invicem realiter contrariantur. In uno verò corpore, aut subjectò naturali (non artificiali) tanta principiorum contrarietas neutiquam perceptibilis est: adeò, ut, etiamsi spiritus Tartari suo reddatur residuo Tartaro calcinato, aut ejus sali; ab illo tamen revera, tanquam antiquo receptaculo, & corpore non heterogeneo, sed homogeneo, nequaquam destruatur; quin potiùs, si repetita illa rectificatio, aut cohobatio, super suo sale Tartari fieret, proprius certè spiritus non parum de proprio suo corpore fixo in altum secum ducturus esset, ac per alembicum evecturus, virtutibus abstersivis exaltatus ac nobilitatus. Quis neget, quòd etiam spiritus Vini, à sale Tartari rectificatus, haud parum de hoc in destillatione secum evehat per alembicum, isque virtutibus magnoperè imprægnetur? Cur ergò proprius spiritus idem præstare non posset, & quidem efficaciùs illo? Spiritus Vitrioli, si is suo capiti mortuo, vel colcothar, reaffundatur, & aliquamdiu in aëre relinquantur; totus revera non destruitur, sed de-

nuo destillatum hoc Vitriolum reddit suum spiritum acidum, verùm magis dulcem, & quodammodò diminutè. Ratio est, quoniam in residuo corpore, vel capite mortuo, non solùm metallum latet occultum & calcinatum, sive sit cuprum, ferrum &c. sed & alia heterogenea mineralia admixta sunt; in quæ spiritus Vitrioli, rodendo, agit, reactione autem nonnihil repatitur & hebetatur: secumque nihilominus vehit particulam soluti metalli, latentis in capite mortuo. Hinc illa spiritûs Vitrioli, à capite mortuo rectificati, dulcedo provenit; præsertim si ex Martiali Vitriolo fuerit destillatus. Igitur neque hic tanta obvia contrarietas, ut se mutuò totaliter destructura sint; multò minùs in Tartaro & ejusdem spiritu percipietur, quanta est in purè salsis alcalibus, & acidis spiritibus. Porrò: sal Armoniacus corpus quidem artificiale, & sal acido-salsus volatilis est. Hic præbet spiritum acidum salinum, in sui præparatione & sublimatione à sale communi acquisitum: præbet item spiritum salinum, seu salem volatilem purè salsum, urinosum. Hi duo spiritûs (non miretur *Hippocrates novus Philosophus*, quòd salem volatilem, si in liquorem solutus, spiritum appellem, quoniam communiter sic loquuntur, & tam absurdum non est, ut, ob id cavillando, Reformatorem in tantum arguat.) fateor, sibi invicem contrariantur. Sed quid aliud has contrarietate iterum efficiunt, nisi pristinum ferè salem Armoniacum, qui iterum in hos spiritûs dividi, resolvi, atque denuo in salem componi potest? Discat saltem *novellus Hippocrates* ex his, quòd sales volatiles non sint alcalia. Sunt quidem sales purè salsi, sicut alcalia salia purè salsa sunt; sed non sunt fixi, non abstersivi, pro saponariâ & vitrariâ arte inepti, (licet magnus *Tackenius*, planè phantasticè, superiùs, saponem ex volatili sale Viperino, & oleo Tartari destillato fœtido, construere voluerit; quo se mundet, donec nitidior mente evadat.) non ex cineribus concrematorum vegetabilium extracti; sed beneficio destillationis facti, ex alio regno: quæ operationes planè contrariæ sunt, subjecta diversa, genere & specie. Propterea implicat in re ipsa, & terminis, sales volatiles, sive urinosi, sive ex partibus animalium, sive occulti etiam vegetabilium sint, alcalino etymo producere; quippe quod haud exiguam affert obscuritatem & confusionem, ut vel pauci penetrent, quid sibi *novellus* hic *Philosophaster* quandoque velit, omnia confundendo. Sed quid mirum: quoniam horum ipse nescius, & differentias salium nondum agnovit? Nam alcali ipsi est omne, & in illo omnia; ipseque totus alcalinus. Discat præterea ex his, quòd sales volatiles acido-salsi non sint reprobandi, sicut ipse rejicit salem Viperarum Reformatoris, spiritu salis saturatum. Hi enim nobilioris indolis sunt, quàm sales pure salsi volatiles, aut fixa alcalia, quoniam penetrantes magis, contrariorum nescii, integris viribus permeant totum corpus, neque protinus in ventriculo, ab acido lienis fermento, neque in mesenterio, aut aliis digestionum culinis, à salsedine purè salsa immutantur; obstructiones reserant, crassos humores incidunt, viscosos attenuant, urinas promovent, ac arenulas expellunt; nec tamen destituti sunt illi virtute seminali; eò, quod separabiles denuo sint à suo vinculo, acidis nimirum spiritibus, per salem Tartari: nimirum sal volatilis Urinæ, à sale Armoniaco; à sale Viperarum Reformatoris, spiritu salis saturato, volatilis denuo sal Viperinus: signum infallibile, virtutes seminales, seu naturales, horum salium, à proprietate substantiæ suæ, ab acido salis spiritu nequaquam fuisse destructas, nec verè & realiter, sed externâ ac peregrinâ tantùm formâ, & accidentibus, aliud ens simulare; & redire ambo in sua pristina entia, artificiosâ separatione. Proindè, si sal Viperarum, acido spiritu salis saturatus, in salinam sublimaretur compagem solidam, non propterea sal esset communis, ut neque sal Armoniacus; sicut falsissimè proclamat *novus Hippocrates*: quem admodum

modum volatilis ille Viperinus sal à suo acido spiritu denuo separari, & in pristinum esse, viribus integris non mutatis, converti potest; ipso *novello Hippocrate* attestante, sibi licet contradicente. Quidni & sal Viperarum *Tackenii* etiam acido-salsus est, substantiâ, formâ, virtutibus, ac omnibus accidentibus, assimilis sali essentiali Tartari, seu Vini, superius ad ungvem descripti? Ex his fundamentis & argumentis judicet Lector, quâ probitate iniqvus ille *Hippocrates* vituperet sales acido-salsos, & præcipuè salem Viperarum Reformatoris, legitimè, *in Animadverf.* descriptum, ut nimirum mundo proprium salem, ita nuncupatum, Viperarum, ulteriùs obtrudat, & loculos adimpleat: cui tamen minimè invideo. Nam ego quidem salem Viperarum prò quæstu non appareo nec de...quo. Angusta, profectò, mihi res domi futura, si tot pernecessariis sumptibus, irrequietis laboribus, sumptuoso tempore, huic ministerio præesse me oporteret, ut fideliter, citra imposturas, hunc Vipereum salem dispensarem. Sed hæc *Tackenio* canos non accersunt; liberalis est genii; utpote qui ex quatuor tantùm Viperis, quadraginta, & plures, salis libras elicere novit, novus Thaumaturgus, dono multiplicationis desuper beatus. Verùm talia hoc genus hominum affectat, quæ compendioso labore, magno tamen precio distrahenda veniunt: è quorum etiam censu *molliculus caseus* est *Tackenii*, (nos Caseulum Xenocratis dicamus) quem, profectò, exiguo labore conficit; uti videre est, quòd annuè multas libras hujus per Europam magno ære divendat; cùm tamen, ut in quadam Epistola, seu in Echo Vindic. confitetur, decennanos labores hic mollieulus caseus accersat, ac integro anno vix paucas uncias conficiat. Rem magnam feceris, *Tackeni*, si æqvus sis. Hoc tamen ex Senecæ proverbiis discito; quòd faciliùs tepelli se, homines, quàm decipi, ferunt.

Verùm ad institutum revertar, & ignor...etiam *novi Hippocratis* ulteriùs describam, qui, ut spiritum Tartari sale volatili saturatum esse, demonstraret, ait, *pag. 123. lin. 26. Cui* (scilicet spiritui Tartari) *si affunderis spiritum Vitrioli, incalescit, ut lagena vix manibus teneri possit, evidenti argumento, quòd acidum vitrioli alcali tartari absorbeat, sicut calci aqua affusa contingit, &c.* Rem acu denuo tetigisti, *Domine Philosophe Hippocratule.* Hoc enim est, quo te ipsum falsi convincis. Nam si alcali volatile in spiritu Tartari verè existit, quod spiritui Vitrioli, uti dicis, contrarium, & unde ejus incalescentia; illud necessariò debet esse purè salsum. Sales autem volatiles purè salsi, à salibus fixis alcalibus, seu lixivialibus, uti est sal tartari, nequaquam destruuntur, verùm juncti in virtutibus suis adaugentur, si sæpius ab iis sublimatione pellantur. Ergo neque spiritus tartari, sale volatili, uti dicis, prægnans, à suo capite mortuo sic dicto, seu sale Tartari, quicquam patietur, multò minùs destruetur; quin potiùs efficax magis, in virtutibus multum auctus destillatione & rectificatione, ab eâ prolicietur. Caput mortuum autem Tartari sic dictum, seu salem tartari, purè salsum esse, nequaquam acidum; hoc sæpius est demonstratum; hoc ipsum multoties fateris; hoc lippis ac tonsoribus, discipulis, & Tyronibus, notissimum, qui *magnum Hippocratem Chymicum* mechanicâ demonstratione illicò convincent, & meliùs instruent. Sed audi porrò, *magne Philosophe*, tam es rudis Chymiæ, ut nescias, quòd etiam spiritûs acidi corrosivi minerales hoc sibi commune habeant, ut, si ex diversis rebus destillati priùs, confestim tandem uniantur, ingens suboriatur incalescentia; quâ tamen sedatâ, spiritûs illi corrosivi & acidi non solùm in suo vigore indestructi maneant, sed corrosivi magis reddantur, & intendantur; ut neque etiam præcipitentur. Idem & hic contingit, quando spiritus Vitrioli jungitur spiritui Tartari. Ab his licet aliqua suboriatur incalescentia; non tamen propterea se mutuò destruunt, non se mutuò præcipitant, nec

spiritus

ſpiritus Vitrioli ab aciditate ſua immutatur, neque etiam odor graveolens, vel empyrevma, ſpiritûs tartari diſſipatur; quæ cunctа ex lege naturæ fieri deberent, ſi tale alcali in ſpiritu tartari exiſteret, juxta falſiſſimam *novelli Hippocratis* aſſertionem. Videmus autem, prædicta omnia firmiter conſtare in horum ſpirituum commixtione, tùm aciditatem ſpiritûs Vitrioli, tùm etiam empyrevma, & odorem graveolentem, ſpiritûs Tartari: ergò nullus ſal verus volatilis, & purè ſalſus, in ſpiritu tartari continetur. Ut neque in Calce viva tales ficti ſunt ſales, ſibi invicem contrarii, quos ſibi antiquata cantilena ſaltem finxit. Verùm ineſt calci vivæ ignea particula incorporea, veluti comburens, & indurans, ſpiritus lapidificus, omnia animalia deſtruens, ſalium volatilium Inſenſiſſimus hoſtis, eaque mortificans. Hæc ignea vis, & particula, in calce, vel ab aëre humido, vel aliâ humiditate actuata, inſurgit, omnia ſecum ſuo igneo lapidifico ſpiritu indurat, mortificat, & à putredine arcet. Hæc veræ Philoſophiæ conſentanea ſunt; locum tamen in vacuo *Hippocratis novelli* cerebro non inveniunt, quia calumniis & ſarcaſmis repletum, quos nondum omnes in Reformatorem effudit, ut etiam in *D. D. Auguſtanos*, qui & ipſi ſpiritum Diatrion, *pag. 426. col. 2.* ſuæ Pharmacopœiæ haud ineptè inſeruère: nec illis lachrymabile eſt medicamentum, ſed eximiis virtutibus præditum, antiquis & modernis doctiſſimis Medicis familiariſſimum. Maneat è contra iniquo huic Calumniatori ridicula alcaliſata Philoſophia, quam in vacuò & ſpatiis ſuis imaginariis meditatus eſt. Neque porrò Mixtura illa de Tribus, quam, *pag. 429. col. 2.* Animadverſ. inſerui, hoc lachrymabile meretur encomium: quia idem ſpiritus Tartari, (licet cum antimonio deſtillatus, & efficax magis redditus) ſi eum ſpiritu Veneris ſociatur, nulla virtutum earum fit deſtructio, nulla ſalis volatilis immutatio: ſed ambo ſpiritûs in virtutibus ſuis potiùs exaltantur, junctiſque viribus efficaciores redduntur.

Alcali porrò *volatile in tartaro, ſaturari ab acida ſulphuris antimonii*: Proh dolor, quàm iniqua, quàm inſulſa Lectori inſtillas! An poteſt ſulphur, etiam crudum, potentius multò ſulphure antimonii, ſalem quendam volatilem figere & fixare, aut ſaturare acido ſuo ſpiritu, ſi non accendatur, vel in actum deducatur accenſum, ut actu ſpiritûs ſuos eructet: qualis ſpiritus tandem ſalia volatilia purè ſalſa ſaturando demum, nequaquam deſtruendo, aptus natus eſt? Ad hanc normam ſpiritus Tartari deſtillatus cum antimonio, à ſulphure ejus, ſcil. Antimonii, aurato, non inflammabili, ſibi aſſociat aliquid virtutis, & propriâ volatilitate ſecum per alembicum rapit. Philoſophus iterum manſiſſes, ſi tacuiſſes, mi *Tackeni*.

Stultitiæ eſt Index linguaque menſque Tuæ.

Hippoctatem fruſtra imploras Numen, libro iterum de diæta, jejunus Philoſophus: ſed profanis non adeſt; ne dicam, falſariis. Iteratò falſum etiam eſt, quòd, *pag. 125. in margine*, ſcripſiſti, nimirum: *abſq; arte non reperiri in natura acidum purum ſine alcali mixtum, & vice verſa.* Hoc falſiſſimum eſt, & jam demonſtratum; quidquid etiam ex divino Sene, de diæta, lib. 1. muſſites.

Reliqua, quæ hoc ipſo *capite 18.* continentur, utpote, *pag. 124. lin. 12. paragr.* qui incipit: *Aciditas vero, per liquorem ſparſa &c.* item, *pag. 125. lin. 4. paragr.* qui incipit: *Huic alcali, ſuperadde acidum &c.* præ reliquis inquirenda Amico Lectori ſvaſerim. Talia enim ſunt, quæ vel Oedipum terreant, vel Philoſophum arceant; amuſa & obſcuriſſima. Ego ſanè, niſi me labores Chymici, & Pharmacevtici à teneris inſtituiſſent, præ doctrinæ hujus caligine minimè aſſequerer, quæ ſecreta, & aureos montes, publico donaret *Tackenius*. Verùm cùm experientiâ noverim, quid ſit ſubſidentia vel reſidentia,

aut-

aut potiùs remanentia, aceti; vini item naturam, ac historiam, per omnia investigârim; hanc Chimosophiam, lamentabilem & mancam doctrinam, risi, ac plausûs dedi. Ne autem Ben. L. hoc mysterio defraudem; en! totum adscribo contextum, qui talis est:

Caput XVIII.

cujus inscriptio:

Ex fodinis nunc in Amenum hortum ad vegetabilium occultiora alcalia volatilia me confero.

Vegetabilia omnia, non minus quam animalia habent instrumenta vitalia; quibus utuntur, ad horum incrementum & propagationem. In semine igitur tanquam ovo, vel stomacho, dormit praevalens acidum, cum pusilla alcali, pro sui sustentatione, cum specifico rectore (de quo alibi) cum vero in terram, prajicitur, humida solvitur; & calida excitatur; acidum ut igneum incipit agere in alcali, cui humidum accedit, illud rector, calorù beneficia informat; sic invisibiliter acidum assumit alcali, & alcali vicissim sorbet acidum, in utramq; partem tendunt fermentorum more, imò non cessant, donec cursum praefixum absolverint ad suos fines: spiritus alter trahit alter protrudit, &c. ait Hip. citato loco.

vegetabilia mechanica instrumenta Hippoc. duas facultates. lib. 1. de diæta.

Fermenti mysterium olim studio occultatum fuit.

Humidum itaq; cujuscunq; vegetabilis, continet acidum & alcali, in aliis praedominatur alcali in aliis, acidum, acidum est notissimum, alcali verò hactenus paucis cognitum: quod in expresso uvarum dulci succo, ut notissimo ad oculum nunc ostendam; in quo primis diebus rector dormit, qui paulo post, admovet mechanica instrumenta, acidum incipit rodere alcali, illud, absorbet acidum, fitq; actio & pugna vehemens, quam à fervendo fermentationem appellamus, & id donec acidum ut supremum vicerit alcali, in illa pugna, ambe facultates (sapores, instrumenta, mechanica vel architectonica, voca ut lubet, vel etiam archeus, calidum innatum &c.) patiuntur ingentem cladem, fitq; internecio vigorosa, acidi ab alcali absorpti & pessundati ac fatiscentis, ambo cadunt mutuo amplexu in cadaver (vini respectu) quod Tartarus appellatur.

Fermentum quod fervendo crescit.

Hunc, ex retorta, si distillaveris, acidum excitatur à calore, & rursus incipit agere in alcali, illud vicissim in acidum, fitque nova fermentatio, ob id lenissimo igne agendum est, & licet recipiens vas, ut ut magnum, fermentationis tamen incondensibilis odor (Gas vocat Helmont) percipitur longè, vincit tandem alcali acidum, illudq; plane absorbet, & ambo pro majore parte fixantur. Liquor & oleum in receptaculo, saturati sunt alcali volatili, quod egregii usus per se, à paucis tamen cognitus. Distillatum liquorem & oleum, si rursus capiti mortuo reaffuderis, tunc alcali volatile quod liquor continebat, absorbetur ab acido in capite mortuo, & fixatur, quod autem rursus tunc stillat, erit aqua elemento vicinius & minoris efficacia. Reformator verò, ut ubiq;, sic etiam hic graviter impingit, ait enim (a): vulgaris spiritus tartari, qui à sua relicto capite mortua non rectificatus, nulla ratione, pro puro spiritu tartari haberi debet. Ex hoc suo rectificato spiritu tartari (& proprio insipido cerebro) componit medicamentum, profectò lacrymabile, quod vocat (a): mixtura de tribus, ex mineralium spiritibus. Prima; alcali volatile in tartaro saturatur, cum acida sulphuris antimonii, idque vocat: spiritus Antimonii Tartarisatus, si forte fortuna, aliquid alcali volatilis adhuc superesset! en, quid agit? illud deinde mortificat cum aceta ex ærugine, & acid. vitrioli: unde hac dispendiosa, sed arte fictosa & inutilis compositio, constat ex aqua elementali, & aceta; hanc mixturam antiqui poscam nominarunt, huic reformator nil, nisi fœtorem tartari addit.

Spiritus Tartari.

a. Mantissa Hermetica fol. 745.

a. mantissa fol. 750.

Spiritus autem tartari prudentia ab Hippocratico distillatus, non est acidus, sed subamarus, & alcali volatili saturatus, cui si spiritum vitrioli affuderis, incalescit, ut lagena vix manibus, teneri possit, evidenti argumento, quòd acidum vitrioli, alcali tartari absorbeat, sicut calci aquo affusa contingit, & quemadmodum in calcis calefactione, salsa moriuntur, & in neutrum degenerant; sic de spiritu tartari, cum acido quocunq; misto, intelligendum est. Sic docet (a) Hippocrates Doctor meus. Redeo nunc unde digressus, ad chimicam nimirum vini fermentationem, cujus causa tartarus cecidit in fundum, ut cadaver.

a. per mixta alterantur lib. 1. de diata.

Aciditas verò, per liquorem sparsa illi dominatur defenditque, & vocatur vinum, hujus aciditas fit palato grata, respectu alcali, quo cum amicitiam iniuit, acidumq; temperat, donec tandem aciditas, alcali pertæsa, aut calore iterum excitata, superare contendit alcali, fitq; nova, at insensibilis pugna, vinumque magis acescit, vocaturque communi nomine acetum. Cui si per alembicum separatur aciditas, & fundus per ignem concrematur, tunc reperitur ex tartareo illo fundo alcali, quod tamen multis impossibile videbitur in tanto acido, alcali reperire, & tamen verum est (b) id voluit philosophus (a) inquiens: impossibile esse materiam, cui non sub sit aliqua forma.

b. absq; arte non reperitur in natura acidum purum, sine alcali mixtum, & vice versa Hip. lib. 1. de diata.

a. Aristot. primo physicorum.

Huic alcali, superadde acidum distillatum, & evoca phlegma aquosum, odorem aqua ardentis habens, tunc ex acido & alcali, habebis tartarum regeneratum, qui ex retorta dat oleum pingue, & aquam amaram, alcali volatili saturatam. Ex phlegmate, per phiolam longi colli, evoca pingue ardens aquosum, quod aquam vitæ appellamus; reliqua pars est aqua elementalis. Pingue, reassumit alcali, de quo rursus evoca aquam elementalem, repete hanc operationem, & tota vini substantia in aquam & terram elementalem omni sapore & odore privam transit. Hinc patet, quod uvarum succus, alcali & acidum (in quo rector habitat) conservavit per varios casus per tot discrimina, usq; ad ultimam sui annihilationem. Accedo ad

Sic rector paulatim, à sensibus nostris externis, in nihilum recedit.: adeò ut non inveniat homo opus, quod operatus est Deus. Eccl. c. 3. v. 11.

Caput XIX.

inscriptum:

Desertam & incultam viam explanat.

IN hoc non minùs, quàm in aliis, haud pauca occurrunt absurda. Qualibet enim periodus correctione indiget. *Paragraphus hujus capituli tertius, pag. 128 lin. 17.* hæc habet. *Quemodmodum enim, alcali fixum; Mercurium; & alcali fixo vicinior; vitriolum præcipitant, ut supra ostendi; sic etiam hic, mitius alcali; requirit & mitius examen.* Hæc est, juxta hujus capituli inscriptionem, desertæ & inexcultæ viæ explanatio: *Huc igitur adeste*, qui viam excultam ambulare cupitis; *& jucunda vestris oculis aspicietis.* Verùm necessum est, accedat Oedipus non Davus. *Pag. 130. lin. 5.* novum dogma, novum proponit secretum, dicens: *Aciditatem (a) esse, caloris & doloris causam observarunt cum Chirurgis, quamplurimi emunctiores Medici, ut etiam, quod Cornu Cervi ustum; acetum & reliqua acida, omnis generis, in se absumit, unde illud, in maxima dosi, ab uncio semis, ad unciam, in aqua refrigerante, alcali volatile continente, felici successu febricitantibus propinarunt. Nam sicut cornu cervi ustum, ex aceto absorbet & combibit, acidum volatilem salem, sic aciditatem in quibusdam febribus obortam, tollere & absumere, non sine magno animi gaudio animadverterunt.* Cornu Cervi usto tantam inesse vim, in acido sale volatili absorbendo & combibendo, quis, ante *Hippocratem novellum*, credidisset? Cornu Cervi, vel quæcunque alia ossa Animalium, Hominum, Equorum &c. si adusta, indifferenter se habent, ac nulla inter illa est disparitas; suntque corpora ac terra mortua damna-

(a) De specifico acido hic sermonē instituì, compendii brevitas non permittit. vide tamen. cap 21.

damnata, omni sale, omni virtute, vacua. Proinde, quòd libera sint & mortua corpora, nil planè illis inest de sale sive fixo, sive volatili, ad testas, seu capellas probatorias, metallis perfectioribus purificandis & finandis, uti loquuntur. Pari ratione etiam cineres simplices lignorum elixiviati, omni sale ac virtute spoliati, usurpantur; quod ipse Author alio loco confirmat. Hæc, inquam, ossa mortua indifferenter se habent ad recipiendum quemcunque liquorem, sive acidum, sive salsum, aut insipidum etiam, & dulcem, tantum nimirum, quantum, pro eorum humectatione, saltem sufficit; prout alia quæcunque terra mortua, calcinatione omni humiditate spoliata: non verò, quòd ex liquore aliquo, sive acido, sive salso, aciditatem & salsedinem tantummodo, absque eorum liquore, elicere apta sint. Clariùs dicam: uncia una ossium quorumcunque adustorum, seu calcinatorum, de liquore quodam, sive acido, sive salso, unciam dimidiam circiter, vel minus, pro sui humectatione, in se absorbet, relicto reliquo liquore, superabundanter affuso, in suâ salsedine, suâ aciditate, nec quicquam vel hebetiore facto, aut permutato. Sic neque ex acido liquore salem aliquem inhærentem, neque ex acido etiam salso liquore acidum solum, peculiariter hoc, vel illud, separatim attrahere, apta nata sunt, sed indifferenter, ut denuò repetam, ad quodcunque recipiendum, non verò separandum, non hoc, vel illud, peculiariter eliciendum, se habent. Ergo nequaquam ex aceto absorbet & combibit separatim, & solum acidum volatilem salem (quia & acidus sal purus in rerum natura non reperitur; & implicat) aut ejus aciditatem; sed de toto aceto, quantum pro sui humectatione requiritur, relicto reliquo aceto impermutato, & suâ aciditate plenè adhuc gaudente. Ergo nequaquam ossa calcinata, sive *Cornu Cervi ustum*, *aciditatem in quibusdam febribus obortam, tollere*, *non sine magno animi gaudio animadverterunt*: sed est fiducia inanis, frivola assertio, nec naturæ, nec rationi consona. Etenim si quis acidam aliquam humiditatem, ventriculo ingestam, aut primis viis inhærentem, calcinato cornu Cervi tollere & absumere vellet, necessum omnino esset, ut, ea in quantitate, siccum cornu Cervi ustum, nullo liquore priùs imbutum, nullo modo humectatum, nec etiam in ore salivâ tantùm madefactum, ventriculo intruderet, quâ quantitate & pondere nimirum (plus duplo) sufficiens foret, liquorem acidum inhærentem totum, non ejus acidum solum, in se recipere, & absorbere; sed, quod studiosè advertendum, adhibito motore, vel transvectore, qui hoc, ab acido febrili imprægnatum tandem cornu Cervi ustum, per intestina innocuè veheret, & tandem per guttur inferius exturbaret. Hoc est præcellens medicamentum antifebrile, *ex magno experimentorum cumulo* Hippocratis novi excerptum; hæ sunt virtutes prægrandes, quibus pollet cornu Cervi ustum. Et hæc ex fideli ac secretâ communicatione magni Chymici, *Tackenii*, habete, quæ *non sine magno animi gaudio* amplectemini.

Plura hìc loci essent dicenda, præsertim de iis, quæ Author, *insequentibus paragr. pag. 130. 131.* adducit, de herbis vulnerariis & refrigerantibus; item de earundem aquis destillatis; & quâ ratione differant ab aquâ spermatis ranarum, quæ verè abundat sale volatili, tanquam ex animalculis, aut eorum saltem spermate, destillatâ. Verùm quia paucis complecti nequeo, idcircò, brevitati studens, ulteriùs progredior.

Devenio autem, *pag.* statim *sequenti 132. lin. 5.* ad consvetas *Tackenii* calumnias, contra Methodicos Medicos, quos denuò, in despectum, *Canonicos* appellat, eosque *vesania, stultitia, & ignorantia*, accusat, malè, contra doctrinam *Hippocratis*, medentes. Et paulò pòst, *lin. 13.* superbissimo supercilio se ipsum nunc Hippocratem sistit & proclamat. Addam

igitur hujus paragraphi integrum textum, qui incipit *pag. 131. lin. 5. Sic & aqua destillata, ex ranarum spermate (totum sperma cum patientia ex balneo elevatur in puram aquam relictis granulis nigris, & aridis, quæ non sunt rejicienda) abundat occultò volatili alcali, & plumbum ex dicta solutione citò præcipitat, promptius, & copiosius, quam ulla alia aqua refrigerans; hæc aqua magni est æstimanda, in plurimis affectibus, ex peculiari acido: desperatam enim hæmorrhagiam, ex utero, feliciter sanatam novi, quatenus sanguinis aciditatem, primò absorbet postea inhibet & arcet. Hæc etiam aqua, dolenti parti podagra applicata, statim dolorem mitigat, quatenus acorem mortificat & alterat. Cum vero dolor est vehementior, tunc aciditas est in majori copia & vigore, alcali volatile causam absumens, manifestior tunc esse debet; tollit vero dolorem indubitate; hinc discitur, hujus causam ex acido provenire, si alias à juvantibus & nocentibus, sumenda est principalis indicatio, ut Avicenna docet, Vesania itaq; similis est, quorundam Canonicorum medicorum stulta opinio, quod contra Hippocratis doctrinam, contrariis mederi, & hujusmodi simplicibus catarrhum ut ajunt repellere, majusq; malum causare ex ignorantia timent, & idiotis persuadent. Alcali enim volatile Hippocrates indicat, inane & vanum; quod omnem dolorem prodagricum (non loquor de nodosa & coagulata) artriticum, nephreticum, sciaticum, & similia, paucissimo spatio, externe saltem adhibitum collit; quatenus acidum, doloris causam, confestim (impatiens inanimatis) combibit & absumit.* Item *pag. 133. in margine*, ait: *Notent canonici medici, quod Alcali aqua communis non ascendit per alembicum, ideo distillata non refrigerat sicut spermatis supra dicta.*

Aqua refriger. occultà habens alcali.

Alcal. volat. podagra dolores absumunt.

Podag. nodosa coagulat. ut calculus, diverso sabtem acido.

Profectò, *Tackeni*, impudens es, & malignantis naturæ Rabula, meritò censendus, qui non unum Reformatorem, sed Scholas, & Medicorum doctissimos cœtûs, petulanti lingva tuâ saucias. Ego neque tibi, neque ex Acherontis Echo, neque ex Baldo & Bartolo cito, quòd pœnâ dignus sis; sed proprio ore in te fibratam allego sententiam, quoniam, ex tua Vindiciarum Echo,

Bestia caudâ brevi malè tegit posteriora
Stulta lingva & levis male tegit interiora.

Nam: in ore fatuorum cor illorum, & in corde sapientum osillorum. Quid gloriaris in malitia? An capis, quæ doces? An percipis, quæ in Canonicis & Medicis Dogmaticis reprehendis? Profectò periculosæ plenum opus aleæ est, & ancipitis eventûs, Podagricis, & quibus ad articulos malum decubuit, repellentia ad movere: & vesaniam meritò, & nequitiam simul arbitror, nec non stultum *Tackenii* dogma: hujusmodi simplicibus catarrhum, ut ajunt, repellere. Vade, piger, ad formicam: consule Viros inculpatæ vitæ; sanæ doctrinæ Methodicos, *Canonicos* & Classicos: audi, quid loquatur in te Spiritus sapientiæ: disce cautiùs de humano corio deinceps mercari. Si enim temerarium te hominem, & Medicastrum, sectabimur; dubium non est, quin & podagras arceamus: sed, ut dicitur: Morbus curatus est, homo autem periit. Reliquas vindicent Scholæ calumnias.

Hac ipsâ *pag. 132. lin. 27.* miranda & nova docet, dum statuit, *aquam putealem, vel fluminis, alcali occultum continere, cujus ratione nutriat animalia & plantas omnes. Ferrum ignitum, ac in aqua extinctum, acquirere robur, docere, dicit, Hippocr. citato libro.* Præterquam quòd doctrinam hanc, duce Philosophiâ, & propria ratione, futilem, nugatoriam, ac inanem esse, cognoverim; quæ si vera esset, tanta, proh dolor! præsidia, urbium & castellorum fortissima munimenta, bello & fame diruta etiamnum non squallerent, dum eorum præsidiarii multum quidem salubrioris lymphæ, sed parum, aut nihil, habentes alimenti, fame tandem ac inediâ decessêre. Consului tamen innumeros & doctissimos viros, qui hoc argumentum tractarunt fusiùs; & ex eorum censu magnum Stagiritam, *lib. Meteor.* & *4. Physic.* Albert. Magnum, *lib. 2. Meteor.*

teror. Hippoc. *lib. d. capit. Vulner.* Galen. Plinium, *lib. 33. cap. 1. 2.* & 3. Vitruv. *lib. 8.* Jovium Ponranum, *Meteor. c. 34.* Solinum Polyhistorem, *cap. 10.* & 32. recentioresq; quamplurimos, & maximè Helmontium: Tit. de *Aqua*: doctissimum Kircherum, *lib. 5. de Virtut. aquarum*; item, *in itinere Hetrusco*: & alios (tantum negotii facessit vel unicum delirantis phasma) & ne unum reperi, qui virtutem alimentalem & nutritivam Aquæ accenseat. Sed plus unius Morionis negandi pertinacia prævalere attentat, quàm centum sapientum demonstrationes. Te igitur hic nutriat latex cum alcali tuo; nec melioribus dignus es: nos interim nostra tueamur. Sed forsan à pari argumentari volebas; quòd nimirum aër plus contineat hujus volatilis salis, de quo loqueris, quàm aqua putealis, fluminum, & destillatæ ex herbis refrigerantibus; adeoque forsan plus enutriat. Sed alia hic ratio militat pro aëris constitutione, qui, (sic mecum quamplurimi viri docti sentiunt) suo modo, porositates suas habet, in quibus hic sal volatilis detinetur; quem elicere, operosum non est; prout ex *m. Animadverf.* pluribus patet. Non sic ex aquis, quæcunque illæ sint, hic sal elicitur: ex quibus sequitur, alcalibus tuis (quæ vacua stupidè asseris) plenum esse aërem; plus nutrire aërem, quàm aquam; plus refrigerare, quàm aquas destillaras, quæcunque illæ sint; quoniam plus sale abundat. Sic aëre vivimus, nutrimur, & sanamur. Hæc citra calumnias, & textuum adulterationes, pro inani commento tuo, objicere placuit.

Plura se offerunt emendanda in hoc Capitulo, utpote de præcipitatione, & solutione, sacchari Saturni; de indurando ac corroborando ferro, quod per mechanicam ferrum; & quamplurima. Sed dedignor pluribus immorari. Legat interim B.L. authoritatem, quam, *pag. 134. lin. 18.* affert, ac, quâ ratione ad rhombum sit, combinet. *Hinc Lactantius*, ait, *lib. 1. cap. 5. à quâ sunt omnia*, sed quid illa, & illud? *Quod ante Hippocratem, Thales Milesius, fortassis hac arte, etiam cognovit: teste Laertio in Talete. Sic Hermes antiquissimus. Aqua, inquit: est susceptibilis nutrimenti in hominibus & aliis: Et sine aqua non operatur natura &c.* quæ omnia ultrò concesserim: ergò aqua nutrit; negatur falsissima consequentia: eruda authoritas est, ac alio sensu accipienda.

Quæ porrò, *paragr. sequenti*, de Aquâ Rosarum, & aliis aquis, scribit, *pag. 134.* in cupreis instrumentis destillatis; hæc laudo, & probo consilium: ex quo fundamento & iteratò, in Animadverf. m. & secundariò, in Novo Dispensatorio, Pharmacopœos hortor, ut non solùm in destillationibus aquarum, sed & decoctionibus quarumcunque rerum vel liquorum, tantillum saltem acidorum, vel quasi vinosorum, à cupreis, æneis, aut aurichalceis, instrumentis abstineant, &, eorum loco, terrea, vitrea, aut etiam ferrea, vasa ac instrumenta, sibi procurent: ac, si tamen in cupreis vesicis, uti vocant, stanno probè obductis, suas perficere velint aquarum destillationes; capitellum saltem vitreum agglutinent, nec non cannas etiam ex cupro, per vas refrigeratorium, mutent: quoniam hæ particulæ, quas aquæ, ex cupreis instrumentis destillatæ, de metallis secum vehunt, non ex infimo continente vase, sed ex superno receptaculo, seu capitello, & cannâ cuprea, per quā fluunt, abraduntur, vel abluuntur, aut solvuntur, ac unâ cum aqua eliciuntur. Nam metallum quodcunq;, & vel cuprū, non ejus est volatilitatis, ut, unà cum vapore aquoso exhalante simplici, in altum elevetur, & per alembicum transeat. Sufficiat igitur, vitreum capitellum cupreo etiam vasi destillatorio, rejectâ nec non cupreâ cannâ, apposuisse & agglutinasse. Tale vas destillatorium, ad omnes simplices & compositas Aquas legitimè & dextrè destillandas inveni, & æri incidi curavi, *in Classe decimaquinta Aquarum destillandarum, Dispensatorii n. Novi*: ubi majorem Lector hauriet eâ de re informationem.

Pag. 156. magnificis iterum verbis Lectorem pascit, ac, velut Tantalo, quos jamjam prompsit, fructûs malitiosè eripit. Ita enim, *in margine*, ponit: *Specifica remedia;* & ne unum apponit, quod non vetulis & agyrtis notum. Amplas quæstiones, & Philosophiæ abdita theoremata, proponit; tumultûs excitat: sed nihil horum solvit. Quærit, cur succus millefolii conducat Hæmorrhoidibus specificè: cur ictero Fumaria? Sed iteratò quærit: nihil decidit. Hoc proprium est Idiotarum; multa dubitare; nihil resolvere. Item, *in sequentibus*, statim: *ut & in quo consistat purgantium facultas?* Sed audite responsum: Optat ephippia bos piger: optat arare caballus. *Ea nunc hic enarrare, nimis operosum esset: Lampada tradidisse, sat est.* Caliginem nobis induxisti, non lampada tradidisti, tenebrio: quanquam, cum fatuis Virginibus, tibi lampada, sed oleo non instructam, esse, indulgeam. Hic Rhodus: hîc saltus, *Tackeni.* Hîc inaudita, nova, rata, occulta tractare licuisset: hîc te Philosophum, & *novum Hippocratem*, non verbis, sed rebus, inaugurare. Non enim erat quæstio de vitriariâ, spaonariâ, indusiorum loturâ, lixiviorum apparatu; sed de facultate purgantium, arduâ, in universâ Medicinâ, quæstione; de qua, cum Theoreticis, præclara quæque quærere & dissertare potuisses; an solâ facultate irritante, quâ vasa laxantur, distenduntur, & ipsa natura ad exitum stimulatur, purgantia agant: ut voluit Aristot. *lib. 1. probl. 42.* an verò vis purgatrix è qualitatibus primis, notis aut manifestis, resultet, ut calore pharmaci: an verò à toto temperamento: an potiùs occultâ vi & qualitate, seu actione totius substantiæ: an Magnetismo; ut fit in Agarico calido, frigidam pituitam deturbante; à Myrobalanis citrinis, frigidis in primo; & à Tamarindis, frigidis in secundo: quæ utraque calidam bilem subvertunt. De quibus vide Mesuen, *lib. simpl. c. 2. & c. 7*: an vis cathartica assignanda similitudini potiùs, relationi, symbolo, & modo substantiæ; prout Rhabarbarum demonstrat, solam ferè bilem evacuans; aut à potestate occulta: prout meus etiam Hippocrates docet, *lib. de natura humana, & libr. de medicamentis purgantibus;* & Galenus, *lib. contra Julianum, c. 13.* item, *de natura humana tex. 17.* & passim: an pharmaca, ut selectivè purgent, debeant deduci ad venas, contactu suppositi; ut Bravo loquitur: an solâ irradiatione; ut aliorum est opinio: an purgantia solos naturales humores, non verò purgent corruptos, putridos, ac malignos; ut Zacutus acutè voluit, eò, quòd hoc opus naturæ sit, crisi talia, vel acrisiâ, sequestrare: & innumera denique talia, homine ac Philosopho digna, agitare licebat, ac mox ex destillato cerebello tuo, post tot ventos, & promissa, novi aliquid & inauditi, juxta amplissima promissa, nobis afferre. *Sed est operosum.* Mentiris, sed ignoras, *Tackeni.* Ex Helmontio nihil depeculari, harpagare, furari, transcribere, tibi in promptu fuit, *Furcifer:* igitur lampas tibi extincta est; Helmontius oleum non suppetiit: uti non dubito, quin ab eo suppetias mendicâris; sed ubi ab illo audiisti, Titulo: *Respondet Author:* (ad tua forsan postulata) *pag. 336. paragr. 6. Reus sim coram Deo, si non prorsus suadeam, omnino à lavativis abstinendum:* &, *paragr. 3 fides nulla danda solutivis.* Iterum, quòd purgantia perfecta solis ægris, non sanis, competant; neque per secessum, neque sudorem, sed insensibilem transpirationem, operentur; quòd nullum, ex tribus humoribus, purgent; sed purgata, & excrementa per pharmaca educta, sint virus pharmaci, mactatus cruor & cadaverosus; & plura his affinia, quæ vide, *pag. 306. paragr. 14.* quando animadvertisti, quòd Paracelsum comptè pexuerit, eò quòd ridiculè affirmaret, laxativa operari non, nisi calcinatione, superveniente liquido; ac laxativum cum humoribus resolvi in calcem: &c. hæc à longè subodoratus, aures subduxisti, lixivium veritus es, alcalibus miseris tuis prospexisti, *& operosum tibi visum fuit.* Satis erat, lampada extinxisse,

ſe, & tenebras quæſiſſe & latibula coluiſſe. Vah pudor! *Tackeni!* quòd hîc herbam porrexeris; quòd ex caſtris fugeris, & haſtam abjeceris. Hîc Dogmaticos & Canonicos exturbare poteras, quorum mentem ſupra retuli; aut Galenicos vindicare adverſus Helmontium: & te Herculem dixiſſemus. Tuam mox novam, inauditam, doctrinam ſancire poteras: & plusquàm *novum Hippocratem* Orbis te coluiſſet. Sed: ibas, quò quibas; quò non quibas, ibi ſtabas. *Onerosum erat.* Fricabas auriculas, &, quod peſſimum, nihil incidit. Profectò, *Tackeni*: res alia eſt ſceptrum; alia plectrum: aliud: *Novi Hippocratis*, in fronte & capite libri, inſcriptio; aliud, in arena, ex cathedra diſceptare, & ad Rhombum loqui. Bonus es Rabula, ubi *operoſum non eſt*; ſed malus athleta in Medica palæſtra; ubi, profectò, operoſum. Sed hæc per parentheſin longam, tibi in aurem, & tuis in auriculas, *Tackeni*.

Ais, *ſequenti* ſtatim *paragrapho*: *Suſurrones hic audio*. Haud crediderim, *novelle Hippocrates*: forſan adhuc aures tibi tinniunt ab hâc, quam ſupra invictus ſuſtinuiſti, exegeſi? *Suſurrones hic audio, quod cum plumbo ſoluto, vegetabilium alcalia volatilia, demonſtrare contendo, pag. 136. lin. antepenultim.* Falleris, *Tackeni*, non ſuſurrones, ſed toto ſplene ridentem, & totam in cachinnos effuſam Scholam audis Medicorum. Cur? primò, quòd, ut ipſe ais, cum plumbo ſoluto, per alcalia, in alcalibus, & ex alcalibus, purgantium vires univerſam Chymiam, & ipſam naturam, deinceps alcali ex alcalibus dicendam, tractare, ac mentiri, ridiculè attentes. Quid hæc ad ſcopum & connexionem? Secundò, rident pulchram & aptam ſolutionem objectionis hujus, quam attuli, *pag. 137.* quæ talis, *in margine*: *ſolutio*: *ais*: in paragrapho illo ſequitur tandem: *Quantum luminis Hippocratica hac doctrina addit medico* (plus quàm ſol Heracliti!) *tam in componendis medicamentis, ne unum alteri obſit* (*imò ſimplicium virtus miro modo hac ſcientiâ exaltari poteſt*) *quam etiam in morbis ſanandis.* Quid tempore, Baccho ſacro, feſtivius afferri poſſet? Quis ordo? quæ connexio, ad propoſitam objectionem? Quantum tenebrarum; quantum dedecoris & macularum, tua doctrina, nihil minùs, quàm Hippocratica, attulit? Ridemus ulteriùs, quòd de urtica, canitiem retardante; tam ambigua & falſa affers. Ridemus; quòd Salomonem tua alcalia tractaſſe ſomnias & inſanis, dum *pag. 138.* ſcribis: *Hujusmodi, exiſtimo, fuere abſconſæ virtutes radicum, de quibus Salomon, &c.* & infra: *non enim credibile eſt, quod verba funderet, de primis qualitatibus, & gradibus elementalibus, quas linguâ metiri promittunt noſtri Botanici.* Sed, ſine dubio, de alcalibus *Tackenii*. Ecce! plus homo hic, quàm Salomon; in omni gloria ſua. Ridemus, *Tackeni*, quòd, *pag. 139.* cum Arnoldo, hoc dogma amplexeris, dum, *ubi in promptu habentur ſimplicia, inquit: dolum eſſe, ſi quis compoſitis utatur*: cùm tamen ſvadeat hoc totum opuſculum tuum; illud maximè *capitulum 14. pag. 81. Calculum reſolvit & componit pro majore lumine*: ſc. antiqua & apta diruere, diſſolvere, nova arcana, inaudita, componere, cudere, & ineptiſſima ſubſtituere. Fateor; dolus eſt, ſi cui ſint ad manum ſimplicia; uti compoſitis, & impoſturis *novi Hippocratis*. Ridemus, *quòd compoſitum pulverem inveneris; qui chinellæ vires, ſi non ſuperat, ſaltem ei æquivalet in quartana, pag. 139. lin. 24.* Quis eſt ille Pulvis? Quid? Ventus, ſonus, mendacium: nec verbulum de hoc allegas ampliùs. Sic etiam Ego, ut to, *Tackeni*, habeo Lapidem Philoſophorum; ſic univerſalem Panaceam poſſideo; ſic Orbem inſtruere poſſem; ſic fraude quisque poteſt *novus* inauguarari *Philoſophus* & *Hippocrates*, pollicitis dives. Sanè, frater, de fera comediſti, ut Plotrach. ait. Et putabas: in magnis & voluiſſe, ſat eſſe. Rideremus denique & ſine fine, niſi hoc Capitutulum ad terminum & finem jam perveniſſet, tot ſcatens nugis & facetiis. Nunc ordine ſequitur

CAPUT

Caput XX.

quod inscribitur

Spiritualis plantarum repræsentatio.

(a) Cap. 23.

Ex dictis & ostensis emergit fundamentum, (magnum & decumenum mendacium) *quo procedere debeat plantarum spiritualis regeneratio, de qua Quercetanus (a) in libello contra Anonymum, quam se vidisse ait, apud medicum quendam Cracouiensem, qui adeò eleganter cineres, cujusuis plantæ, apparare norat, earumq; spiritus, omnium facultatum autores exactissime conseruare, quarum supra triginta, vasculis diversis vitreis hermetico sigillo obsignatis habebat, ut: si quis rogaret, sibi rosam, aut calendulam demonstrari: tunc cinerem illius cum vasculo, cujus speciem esset editurus, vasculo rosæ titulo insignito, vasis fundum, lucerna admouit, ut aliquantulum intepesceret, tunc tenuissimus, ac impalpabilis ille cinis, ex se, apertam rosæ speciem emittebat, quam sensim crescere, vegetari, ac formam penitus totius rosæ floridæ, umbram ac figuram exprimere videbat. Hæc autem umbratilis figura, vase ab igne remoto, rursus in suos cineres relabebatur: Hoc arcanum summo studio perquisiui nunquam tamen assequi potui. Hæc ille.*

Vulgus cremat per ignẽ Hippocraticus per aquam.

Hippocratico philosopho, hæc plantarum spiritualis resuscitatio non usq; adeò difficilis videtur, præsertim quando non violento, sed molli igne procedit, naturam imitando, ut docet Magister. Modum excogitaui quem tamen hactenus experientia, nondum confirmare, propter hujus loci, pro hoc studio, incommoditatem potui, hunc curiosis hic apponam.

b. Spiritum esse vinculũ conjungens, animam cum corpore alib. ostendi.

Naturam in omni rei simili docuerũt, Hermes, pitagoras & postea Hippocr.

Ostendi ex Hippocrate ad oculum Acidum & Alcali *architectonica naturæ instrumenta, omnibus sublunaribus in esse: hæc cum artifici non subjacent, sed solius naturæ regimini; tunc istud subjectum crescit & vegetat, ut testatur abjectissimus silex, de quo suo loco dixi. Si itaq; crescit & vegetat necesse est, ut acidum & alcali habeat quoddam (b) quod operationes, ad suos fines dirigat,* RECTOREM *voco alibi, hunc, voca tu ut lubet, modo rem percipiamus, propter verba enim nemini litem movebo. Hos tres, Hermes antiquissimus philosophus vocauit corpus, spiritum & animam, adeoq; tria hæc latent in terreno illo domicilio, quod figuram seminis nobis repræsentat.*

a. Vascula fuerunt inquit Quercet.

a. Cum Cosmopolita.

b. Quæ ut optime non rotunda esse debet.

c. in Magia naturali.

Hujus seminis, ex: papaueris, flore pleno, colligatur libra semis, Cælo sereno, quod temperato loco, conseruari debet in futurum ver: tunc vesperi observanda, Cæli claritas, quæ promittit, serenam noctem, in qua, semen exponendum est larga vitrea, elato ore tabula, ne decidere possit, & locanda in pratum, aut hortum, variarum florum & herbarum feracem (nisi enim terra fuerit fertilis, sterilem colliges rorem) manè antè solis ortum, rore madidum semen, curiosè de tabula vitrea, demere, & in phiolam, huic rei aptam (a) osculo cera bene obsignato, servare debet, ne ros expiret (qui adeo levis est à spiritibus (quos occultè acidos & volatiles, sequenti capite, imo occultum vitæ cibum (a) ostendam) quibus in aëre impregnatus, ut cum inclusus in oui testa fuerit, & appositus hastæ (b) oblique positæ. tunc ouum, à solis calore, eleuatur, ad summitatem hastæ, ut docet Hildebrandus (c) sed à semine absorbeatur. Deinde rursus, serena nocte, tabulam cum seminibus, sereno exponere debet, in dictum pratum ut rorem hauriat, quem iterum ante solis ortum, in phiolam dictam, obsignabis ne fugiat, sic semina, paulatim, à rore hausto turgere incipient, acidum & alcali à rore & superum influxu, vires acquirunt, quæ Rector dirigere incipiet, sic expositio, & repositio, tam diu repetantur, donec germinationis & vitalitatis signa edant.

Interim

Interim dum hæc fiunt, oportet in eodem prato, cum mundis linteis, ligneis baculis expansis, rorem colligere, hunc in vase vitreo, optimè clauso custodire, qui dum quiescit, deponit suas feces (apuluisculo per aëra volitante) hujus putri roris, tantum superfunde seminibus ut digitum transversum, plus minus ferè supereemineat, & sic colloca in balneum vaporosum (Raimundus enim docet (a) illud quod facit natura, Solis & stellarum calore, hoc idem facit, per calorem ignis, dum taliter temperetur, ut non superet virtutem motivam & informativam, quæ est in materia influxa desuper) clauso phiola osculo, cum liquato sulphure: acidum & alcali, in humido & calido, tunc invicem agere incipiunt, liberabunturq; à terreo seminis corpore, quo inclusi, & dierum curriculo, hac naturali compositio, in summitate viridesces, sicut aqua stagnantes, per æstatis calorem ambientem, & in umbra latentes, contingit; sub viridi ista pelle perficitur tunc facultatum unio, quas volatiles, unà cum rectare ab acida inseparabilis (per se mori nesciens b) ostendi, quam unionem, confermentationem appellare licet.

a. In Testamento c. 24.

b. Vt docet Hipp. lib. 1. de diæta.

Domicilium vel seminis corpus mortua substantia erit, quæ viriditatem, idest fermentationis bullas, cum liquore superfluo, in se dierum cursu absorbet, ut videmus in stagnis, viride efflorescentibus, vertiturq; paulatim, in pulverem subtilissimum cineri similem, quando maturitatem acquisiuit.

Hoc vasculum, cum intepuerit, ut vidit Quercetanus sinè dubio roris levitas, confermentata cum rectore & facultatibus seminum, elevabit papaveris i. onem.

Vasis osculum, si vitrò colliquatum fuerit, nunquam periturum existimo: ut et quod practica, de verbo ad verbum, speculationem non sequatur, ob id requiro solertem & ingeniosum experimentatorem. Hactenus ut dixi, mihi periculum faciendi locus commodus Venetiis non est, neq; erit, propter defectum fæcundi & putri roris, qui turbatur ab hali nitro (a) indesinenter hic spirante, ut muri omnium ædium cestantur, cui & ipsi rores, quatenus etiam subtilis exhalatio, ut Aristoteles docet (a) & propria experientia confirmat, commiscentur, mixtique recedunt.

Halinitrum fit ab exhalatione putrida urina, & variis commixtis, sibi amplexis.

Hujusmodi umbratilis rerum regeneratio à Paracelso, in naturali Hippocratica doctrina illuminato, sub Homunculi generatione acculsata fuit, quem quidam medicinæ satrapa, hujus doctrinæ ignari secundum literam intellexerunt (b) atq; virum ut impium in exilium proscripserunt.

a. lib. 1. meteororum.

b. Sennertus de consensu & dissensu c. 4.

Addo: quod in universa philosophantium schola etiam cum magno labore, nihil reperiatur, quod mysterium resurrectionis, clarius nobis ad oculum demonstrare posset, quam hæc naturæ propria instrumenta, ab Hippocratico, a quisquiliis mundata rursusq; reconjuncta, reunita & regenerata. si mysterium hujusmodi esset per naturalia demonstrabile.

Scimus, mi *Tackeni*, inumera posse artem, ad naturæ æmulationem, motu quodam plastico, naturæ consimili, reproducere: posse artem in simulachris, aereum Ideis ludere. Nam & ars, naturæ simia: quanquam & hoc nequeat, quin naturam habeat assistricem: Scimus, mi *Tackeni*, etiam obmutescente tuâ Svadâ, in cinere salem, in sale, tanquam in gremio cujuscunquè entis, aut vegetabilis, semina, quin & plasticam virtutem, latitare; & arte eandem plasticam vim, in sale, posse suscitari, ut, expergefacta, appetitu, & motu, quo fertur, & jussa est à Patre luminum, illam producat Idæam, & simulachrum, ad quam semen naturaliter destinatum est; sive flos sit; sive germen; seu tertium quid. Et hæc velut nova, *occulta, inaudita*, nobis obtrudis? Quomodo dicebat Erasmus? Asinus mysteria portat. Dixit; nisi me fallit memoria. Legistinè Joh. Baptist. Portam, *lib. de magiâ Natural.* Agricolam, Kentmannum, Gesnerum, Bockium, Bauhinum &c. & nihil inde mutuatus es? Legistinè hoc novum miraculum tuum, quod, anno 1608. accidit, uti narrat Jeremias Coenarius, Archiater Brandeburgicus, Culmbacii, quomodo nimirum, cùm ipse, tum, mense Junio, aquam quandam destillari curasset; eamq;

in vitro, quali solent aquæ destillatæ, asservasset: mense Novembri in vitri ejus fundo, plantula ejusdem aquæ viridis & efflorescens excreverit, omnium hilari & amœnissimo conspectu: quæ diu asservabatur. Lege Libavium, *Syntag. Arcan. Chymic. lib. 1. cap. 22. pag 48. titulo: Appendix.* Hæc ille fusiùs narrabit. Quam nova ergo iterum doces? Legistinè magnum P. Kircherum, Societatis Scriptorem, qui, anno 1664. Mundum subterraneum imprimi curavit, ubi, *lib. 12. sect. 4.* de arte destillatoriâ, ostendit, quòd super lixiviorum, in hyeme glaciatorum, planum, & superficiem glaciei, sint ipsarum plantarum Ideæ & characteres? hoc est, quòd oriantur ab alcalibus tuis? Item, quòd anno 1657. Romæ plantam rarissimam, ex cineribus suscitatam, in phiala Hermeticè clausa, jam decennio asservatam, Reginæ Sveciæ Serenissimæ, Christinæ, spectandam dederit? Et tamen: Venite, videte, *hûc adeste veritatis amatores: vos admiranda & jucunda vestris oculis aspicietis, & manibus tractabitis quæ abscondita & occulta à sensibus & cognitione hactenus stetere: pag 7.* Adeste igitur, Auditores veritatem amantes, & palpate manibus furtiva spolia *Tackenii!* An negare potes, quòd tu Schema illud, & paradigma, de resuscitatione papaveris, flore pleno, *pag. 142.* cujus initium: *Hujus seminis, ex gr: papaveris, flore pleno, colligatur libra semis, cælo sereno, quod temperato loco, conservari debet in futurum ver: &c.* (sicut superiùs totus textus conspicitur) quòd, inquam, hoc exemplum, & theoriam, suffuratus sis, ferè de verbo ad verbum (nisi quòd quædam verba clara omiseris, & obscuriùs dederis) ex dicto R. P. Athanasio Kirchero, *Tom. 2. lib. 12. sect 4. de arte destillatoria, pag. 414. in fol.* Clarè id apparet ex textu, quem hîc etiam, de verbo ad verbum, fideliter adscribo:

παλιγγενεσία:

Seu regeneratio Plantarum ex cujuscunque Plantæ semine
PROCESSUS.

ACcipe seminis plantæ cujusvis maturrimi, tempore & cælo serenis lib. 4. quæ in mortario contusa phialæ mundæ, quam optimè clausa, imponas, & ne vel minimum expiret, caveto, asservato quoque phiala in loco munito. Hoc peracto observabis tempus vespertinum cæli serenissimi, ut sequenti nocte rorem decidentem colligas.

Phialam reservatam aperi, semen contusum comminutumque exime & super tabulam vitream extende; hanc verò tabulam cum semine in horto aliquo aut prato sub dio libero expositam relinque, & ne aliquid roris abundantioris è tabula defluendo pereat, tabulam unà cum semine in patina latiuscula collocabis, sic fiet ut ros copiose supra semen decidens, ipsi commodius naturam suam nocturnis hisce macerationibus conferat.

Eodem tempore ad rorem commodius excipiendum quatuor palis affixum linteamen subtile & purissimum extendatur, quod madore nocturno imbutum, deinde in vitrum mundissimum ad octo circiter mensuras exprimatur.

Porro semen imbutum rore nocturno iterum phiala sua inclusum, ne quid inde expiret, aut calore Solis extrahatur ante Solis ortum pristino loco reponatur. Ros ex linteamine expressus sapissimè percoletur, colatus aliquoties distilletur, donec omnibus facibus & terrestri immunditie immunis evadat: faces verò relictas calcinabis, & salem dabunt pulchrum visu, qui mox in rore distillato dissolvatur.

Ros hoc sale imbutus semini in phiala asservato altitudinis trium digitorum affundatur, deinde phiala hermeticè cum vitro contuso & borace signata in loco calido & humido asservetur, aut etiam sub fimo equino, menstruo spatio condatur; deinde exemptam phialam considera, & semen ad instar gelatinæ transmutatum, spiritum cuticulæ

instar

instar videbis variis coloribus variegata supernatantem, & intra cuticulam & terram limosam, rarem de natura seminis existentem instar seminis viridis.

Phialam hanc ita sigillatam per totam æstatem suspende in loco, Solis interdiu, noctu Lunæ, reliquorumq; siderum radiis pervio, cœlo vero turbato aut pluvioso, in loco sicco & calido reserva, donec pulsis nubibus serenitas demum affulserit, cui demum eam expones.

Accidit nonnunquam, ut opus hoc, mensibus fere duobus, aut citius, aliquando post annum, juxta temporum constitutionem absolvatur.

Cæterum signa perfectionis operis hæc sunt: limosa materia in fundo in altum contumescit, spiritus & cuticula indies decrescunt, totaq; materia demum inspissatur, in vitro verò à reflexione Solis subtiles nascuntur exhalationes, & veluti nebula plantæ excrescentis veluti prima quadam rudimenta, sed debilis adhuc & sine calore, & ad formam solum telæ aranearum ascendentis nunc, modo descendentis pro radii solaris phialam ferientis efficacia.

Tandem ex tota illa in fundo subsistente materia spirituosa cinis fit, albo cæruleus, & tum successu temporis caulis, herba, & flores producuntur in forma & specie seminis, quæ species præsente calore comparet, eodem absente evanescens in chaos suum revertitur; sed quoties ignem applicaveris, toties calore suscitante materiam plantæ formam exhibebit, durabitq; hac ratione, si vas benè obturatum fuerit perpetuò.

Vides, *Tackeni*, quòd vera dixerim in prægressis? Cuculus es; peregrinâ excludis ova: Vespa, quæ alieno pascerls melle: Cicada strepera, industriores apes, & formicas (ad quos te Sapiens ablegat) exsibilans. Sic tu Methodicos, & Classicos Authores, Viros in Arte exërcitatos, Pædagogos tuos, turpi sarcasmo *Canonicos* vocas; Botanicos cavillas, in prægressis & sequentibus schedulis tuis: & non vides iterum manticæ, quod à tergo tibi in longum prominet? Non vides, quòd tota tua doctrina sit molimen, conatus, & opus instar telæ araneorum, quam *Nausicca* etiam, *ad flumen lotrix*, sibilo & scopis dissolvere potest? Vides, quòd opusculum tuum (præter logismos, sophismos, amphibologias, sarcasmos, scommata, & vitia Grammatico-Syntactica, quæ soli & uni tuæ debentur industriæ) sint pura & mera furta ex Authoribus hactenus citatis? Iterum tibi, *nove Hippocrates*, non Bartolum & Baldum cito: *an aquâ sis Panâ dignus*, post tot furta & rhapsodias. Vide *Echo ad Vindicias*.

Postquam igitur ostendimus, quàm *non sit difficilis Hippocratico Philosopho hæc plantarum resuscitatio, pag. 141. lin. 8.* quàm non arduum, postratâ arbore, ligna colligere, & alienâ bursâ creditores placare, nec non alienis inventis niti: transeo ad

Caput XXI.

quod inscribitur:

Dicta in summam contrahit.

Forsan aptiùs dixisset: Summam calumniarum. Textus, *pag. 147. lin. 3.* talis est. *Alcali, & acidum volatile, in vegetabilium familia, concrematur per ignem, in sal fixum, vel in plane alcalizatum. Modum quidem verbis magnificis, promittit Reformator in mantissa Hermetica (a)* a. fol. 728. *nullibi tamen reperibilme, interim vituperat salia, quorum cineres cum sulphure combusti, reprehenditq; Hertmannum (b) ut pessimum scriptorem, nil que ineptius* b. in append. fol. 101. *doceri, inquit: quàm salia alcalia acidis miscere (quasi ipsus non docuisset Alcali viperinum, cum acido spiritu salis miscere; ut etiam spiritum vitrioli, cum sale absinthii alcalizato, sub titulo spiritus Vitrioli coagulatus, (c) & rursus in appendi* c. mantissa fol. 788. *ce fol. 100, summis laudibus rursus extollit hujusmodi mixta salia) & paulo post*

iterum admittit cineres cum sulphure calcinari, sub incertitudine domina, quid eligendum.

Aer volatizat.

Sciendum est, nullum vegetabile habere fixum sal, cujuscunq; sit generis, nisi comburatur actuali igne, ità, ut acidum, ustulando; in alcali, & vicissim alcali in acidum agere, & apprehendere queas, ut in vini succo & ejus tartaro ostendi. Testis mihi erit lignum putridum, licet hoc summo studio, in cineres redegeris, quocunq; igne, sal exinde non elicies; acidum enim & alcali, ambo volatilia, ab aëre sunt absumpta & nil nisi cadaver inutile reliquere: sin verò comburantur, antè putrefactionem, tunc habebis intentum.

Fermentatio hac actio vocari meretur, transmutantur nimirum natura instrumenta.

Principale studium & labor, itaq; erit, in hoc opere; ut herba sint recentes & minimè flaccida, tunc nimirum contremando; innata humiditas, cum bullit solvit acidum & alcali, qua soluta agunt in invicem, unum apprehendit aliud, & ambo fixantur juxta concreti proprietatem: pars autem qua aufugit cum flamma, & ab acido non arrepta fuit, in fuliginem abit; ex quà; alcali volatile facili methodo elicies, nunquam autem sal fixum, ingenio tamen, ad constantiam reducitur.

Fermentatio, hac actio vocari meretur, transmutantur nimirum, ambo instrumenta natura, in unum artificiale; quod sicut in saponaria, & vitraria arte cum acido, suo contrario in neutrum vertitur; sic etiam in humano corpore contingit; cum à prudenti ac Hippocratico medico adhibetur, vel administratur, suo contrario, eadem enim est operatio, ut docuit (a) Magister.

a. lib. 1. de diata.

Exemplum sit Absinthium, viride, istud viride, sub camino, vel loco aperto accenditur, flamma impediendâ summo studio, satis erit, in cineres esse conversum, qui post concremationē, in larga olla terrea, & humili vel super ferrea elata ora tabula vel lamina, accensis subtus carbonibus, fornaculo venti, ut portella, claudi & aperiri, pra necessitate queat, spatula ferrea semper movendo cineres donec optimè albescunt. quos sacco lineo acuminato, vel si pauxillū; carta acuminata impone, & aquam communē perfunde, qua cum transcurrit sale pragnans, lixivium vocatur; hoc percolatum lixiviū, in sartagine ferrea (non uncta in culina) celeri ebullitione coagula & constringe in massam, & quando instar mellis spissescit, assidue spatula moveto. & exsiccabitur in pulverē gryseum, quem statim olla non vitreata, fornaculo venti clauso ostiolo. impone, ac obrue carbonibus minutis, pulvere mixtis, sensim calefacito, vix ad brunitatem, non autem ut fundat; refrigerato; projice sal, in vitreum vas, ut sufficienti aqua dissolvatur (a) move cum baculo ligneo aliquoties; tunc solutum quiescere permitte, duas vel tres dies, clarum à facibus, sine magna agitatione effunde, & in plumbeo vel vitreo vase, in arenam posito, aquam exhalare, sinè bullis permittes, donec salina cuticula supercrescat, tunc remoueto vasculum, & sequenti mane collige splendentia grana salis, qua aqua limpida celeri motu abluenda, & exsiccanda sunt. Remanens lixivium iterum arenæ impone, ut aqua exhalet, ut pridem, ad cuticulam. Ambo hæc salia, conjunctim, in uno vasculo sunt asservanda, qua hoc modo parata, referunt sui concreti crasim.

a. salis uncia aqua libra sic optimè degonit.

Reliquum lixivium, urinacei saporis, & fætulenti odoris pro vitris abluendis relinquendum. Hæc est facilis & naturalis ratio, parandi vegetabilium salia, qua nunquam liquescunt per se, neq; ingrati sunt saporis. Libra hujus cineris, fundet ferè uncias quatuor salis purissimi, sed aridarum herbarum cineres lib: 4: vix dabunt salis unciam,

qua herba dentalcali aut salsa vel acido, supra satis ostendi.

Alcalia fiunt ex vegetabilibus eodem modo, quorum tamen quadam facile in liquorem vertuntur vacua enim sunt, ob id ex aëre quarunt exsatiare: ut supra in occulto aëris acido indigitaui, quod sufficit.

a. mantissa 709.

Reformator, cineres coquendos, & lixivium inspissari ad siccitatem, & postea fusionis igni, sine discretione, committendum docet (a). Sic loco salis vegetabilis, semper inane & causticum alcali evadit: sal enim absinthii, fundamentali suo puncto est ex acido salsus, & non planè fixus, ut ostendi, sin verò fusionem patitur, tunc agunt invicem, ambo sapores, & in alcali fixantur, sicut omnibus acidis arte paratis salibus contingit.

tingit. Igitur ex solo ignis (b) regimine alterantur res, mutant nomen, virtutem & efficaciam. Hac est causa quod vires salium nunquam sunt aquales ab ignaro praparati, quando nimirum alcalizantur, laudantur ab imperito (ex: gratia sal absinthii) in colica profuisse (qua tunc ex acido erat; quod combiberat) cum verò ex acido salsus, & adhuc volatilis à perito praparatur, stomacho & in antiqua oppilatione prodest: & tunc est basis, in cachectico pulvere (a.) Quercetani. Causam humoribus noxiis ascribunt.

b. ignis professor publicus.

a pulvis cachecticus.

Sic multa fiunt fixa, si debito calore, & juxta subjecti perpessionem, & suis requisitis tractentur, quae alias erant volatilia, alium nimirum calorem, & instrumenta requirit sanguinis fixatio, aliud ingenium quando nitrum & arsenicum fixantur, aliud quando totum nitrum solo odore in terram vertitur, aliud vas & ignem quando Mercurius per se quodammodo fixitatem induit, alia requisita, quando antimonium & sulphur fixantur, sic et an aliaoperatio est salium, qua omnia sunt volatilia, ut in ligno putrido ostendi.

omnia ipsi fiunt per Divinam necessitatem Hip: lib. 1. de diata.

Hac est ratio, quare ligna, ex quibus componunt naves bellicas Veneti, sapientissimi, & prudentissimi patres, aquis submergere, in ornatissimo, ac instructissimo Armamentario jubeant recentia, per multos annos, ne scilicet aër illa penetret, fiuntq́ sub aquis tam fixa, ut saxa amulentur.

Veneti ingeniosi.

Sin verò in aëre flaccescere incipiant, priusquam submergantur, debent modestè aduri, ut acidum & alcali in invicem liquentur, & quasi incrustentur, sic per secula non corrumpuntur, neque putrescunt. Sic incrustantur pali, qui in terram defiguntur, pro fundamentis, magnorum adificiorum, ne marcescant.

Hortulani in hisce insulis, in cineres reducunt herbas in aëre arefactas. & vendunt cineres pharmacopœis sub bona fide, hi, cum parum, aut nihil salis exinde eliciunt, & ob id, horticultares reprehendunt nullius valoris fuisse: respondent quod transportando cineres, aqua marina sal abstulerit: facilè id credunt plurimi, aliam causam ignorantes.

Cum verò in cineres reducuntur vegetabilia recentia, ut fit in Lituania, Scandia, & Muscovia pro cineribus clavellatis; tunc in ignea ebullitione acidum & alcali se invicem apprehendunt (a) colliquantur & fixantur. Cum verò urgeantur, igne liquefactivo, ut decet reformator, tunc naturam mutant, & in alcali vitrificans vertuntur, ut Zoar notavit (b) quod tamen priusquam per ignem transierunt, concretius nec infuit, ut neq́ fixum: quod rursus per inversionem, non solum induit volatilitatem, sed etiam in elementa reducitur, ut de alcali tartari ostendi.

a. in hunc sensum ait Basilius de sale armoniaco.

Wann mier die flugel brechen ab Vnd Weden bereit zum Wasser baad.

Sin vero alcalia cum propriis oleis distillatis, justa proportione debito requisito tempore, artificiosa occulta que circulatione, idoneo vase, coquantur, dant ens mirabile. Sic oleum Cinnamomi, absortum proprio alcali (vestibus fit spoliatum) efficit in paralisi similibusq́ morbis quantum de illo speratur. Oleum tartari, volatile & pingue, cum proprio alcalis justa proportione, fit sapo.

a. Super exodum.

Oleum fit sal.

Hoc exemplum de Tartaro cum olim monoculus quidam, oretenus per modum informationis, à me audivisset, statim coxit alcali vipcrinum, cum oleo tartari, diversa natura, rustico more, imo minore cum observatione, quod coctione in phiola, longi zolli eum alcali saponis consistentiam acquisivit: his tamen, amicam informationem, mihi vitio vertit, in admadum longa epistola, scribens: Oleum tartari quod affundere jussit, piceam omnino naturam induit, eaque est spissitudine dum refrixit ut scindi possit, ita animadverto, me penitus deceptum esse: verum quidem est, me sapius ex ore domini: (a) vestra audivisse, quod hujus salis praparatio ingens lumen in chymia prabeat, &c. Magnus hic physicunculus tantum in ignavo cerebello, non habuit salis, licet de eo scribillans, ut hujus inspissationis, necessariam causam perquisivisset, sed statim illud quod ignorat, fucum, & imposturam esse scribit (b) Quemadmodum autem animadvertit, hujus inspissationis causam, vulgo & saponem conficientibus notissimum, sic etiam animadvertit qua reformat.

à domo ingrati non recedit malum.

a qui amant ipsi rustici sunt mirum in modum vennsti evadunt.

b. fol 487.

Summarium edidit, & epithomen calumniarum, *Tackenius*, dum, juxta promissa Tituli præfixi, in summam contrahit mendacia, conspicuus literato orbi *Physicunculus*, & *Doctorum virorum Simia*. Ait primo; quòd Reformator pollicitus sit modum apparandi salia alcalia, de quo tamen nihil scriptum reperiatur. Verùm quàm præmeditatum hoc sit figmentum, is diluet & reperiet, cui nostræ innotuère Animadv. in Pharm. Augustan. *pag. 456. edit. Norica*, & *788. edit. Belg.* Item Append. ad Animadversi. *pag. 73. edit. Noric.* & *181. edit. Belg.* quibus in textibus manifesti mendacii hic Rabula convincitur, dum salium lixivialium (quorum præparatio communis est) & alcalium apparatum tam tersè & graphicè descripsi, annexis insuper requisitis prænotionibus, ut ad Solem cœcutiat, vel Tiro sit, cui hæc tam perspicua doctrina dubium aut caliginem non ademerit. Quòd si autem differentiam spectemus, quâ jam dicta Reformatoris methodus, à speciosâ & fucatâ, parandi salia lixivialia, doctrinâ *novati Hippocratis* discrepat; alia non est, quàm hæc, quam suggeram. Præcipit *Tackenius* (ineptè sanè!) recentes herbas lentè incinerare, ac salem alcali è cineribus in fornacula venti ad albedinem calcinatis (dicamus; pessundatis) elixiviatum, ac in massam, ritu omnibus decantato, decoquendo coagulatum, in crucibulo non planè fundere, sed iterum in fornacula venti ad prunum & obscuriorem colorem candefacere. His verbis mysticam Philosophiam, & arcana arcanorum *Tackenii*, tibi, A.L. communicavi. Quàm autem ridiculus hic sit discurrendi, quin Sophisticandi potiùs, mos hujus *Physicunculi*, sequentes te erudient Annotationes:

Advertendum primò: Herbarum & Vegetabilium maximam esse differentiam in crasi & dispositione, ob quam multùm à se dissident, ac à natura disparata sunt. Quædam enim herbæ aridiores & siccæ; aliæ, è contrario, multùm humidæ & succosæ. Aridiores naturâ herbas, recentes tamen, per se, & immediatè, incinerare velle, nisi succenso priùs, è lignis, aut aliis conflagrationi aptis rebus, igne, irritum & nugax tentamen est. Nam pro combustibilibus siccitas prævia requiritur, tanquam dispositio, ac conditio sine quâ non: adeò quidem, ut, si vegetabilia in umbrâ, consveto modo, arefacta non sunt; ignis ea in alimentum suum, ac postliminiò cineres, & favillam, non redigat, quin violenter priùs exsiccet, ac sic disponat, ut conflagrent. Nam siccitas ignis & caloris lima; juxta Philosophiam. Nunc, ad casum *Tackenii*, quid magis obest: lenis & moderata, quin omnibus usitata vegetabilium, in umbrâ, desiccatio Reformatoris; an violenta, ignis & flammarum potentiâ *Tackenii*? Novum quid Scholis nostris *novus* attulit *Hippocrates*, dum phasma suum hoc novum, & recens somniatam herbarum incineratione, ostentationis pruritu aperuit; quasi verò vel Tironibus ac Discipulis hæc pridem cognita non fuissent! Sed procedamus ad Vegetabilia succo turgida: sit pro exemplo Fumaria quæpiam, aut Endivia, Acetosa, Sempervivum, &c. Quæro, *Tackeni*, quâ ratione exusturus es ejusmodi Vegetabilia, nisi priùs lentè in umbra, vel in igne violenter, per desiccationem dispofueris, ut deinde conflagrent: nisi forsan, *novus Doctor*, defendas, ipsam Aquam, & humiditatem elementarem, exuri posse & incinerari? Sed indulgeamus aliquid nugacibus somniis tuis: dato; non concesso: succedat dicta herbarum recentium exustio: quid inde emolumenti obtinebimus? *Majorem copiam alcali seu salis lixivialis*, uti asseris. Sed quare? *Quoniam*, ut ais, *sal seu alcali earum in exsiccatione leni exspirat; prout videtur in ligno putredo, quod nihil præbet salis*: Ita Philosopharis, *magne Tackeni*? Miramur tuam sapientiam. Si verò in leni exsiccatione plantarum alcali earum exhalat; servabiturne illud in violentâ exustione, quando recentes igni aperto & violento statim committuntur? Annon in resolutione vegetabilium violentâ, putâ combustione, in qua primigenius eorum humor violenter expellitur, mox alcali eorum, unà cum suo connato humore, tanquam vehiculo apto, promptiùs exspirat, & à dicto

dicto humido secum in auras rapitur, quàm in leni illorum exsiccatione; quâ salis seu alcali copia inhærens augeri potiùs, quàm diminui posset? Dispar longè ratio est, de putridis lignis, & herbis leniter siccandis. In putrefactione naturaliter totum resolvitur compositum, in eaq; fixa cum volatilibus volatilisantur, & in suum chaos transeunt (nisi arte conserventur Philosophicâ) naturali quadam necessitate & providentiâ, antequam arte violenta facta fuerit separatio partis volatilioris à fixiori. Iudicet proinde æqvus Artista Chymicus aut Philosophus, qui ignem, ejusq; gradûs, novit, rerumq; naturalium, ac laborum Chymicorum, cognitionem habet; annon consultius sit, plantas, seu vegetabilia, leniter priùs in umbra exsiccare, antequã actuali igni, & lucidiori flammæ, committantur, pro incineratione; quàm illa recẽter mox exurere? Et quocunq; demú modo comburantur, in cineres veros nihilominùs redigi debent, & quidem in aprico: neq; enim in clauso vase, ut neq; in ollâ operta, vegetabilia in cineres vertuntur, fortissimâ licet, & diuturnâ calcinatione. Dicat præterea, & ferat judiciú, æqvus Artista: si in prima herbarú, aut plantarú, conflagratione lentâ, in cineres tamen veros, quidquam volatile aut acidum (uti ignoranter asserit: nam nullum acidum in igne violento constans est) remansisset; an non illud ipsum volatile, aut acidum, sequenti denuò calcinatione violentâ, *in fornacula venti, donec cineres optimè albescant* (uti ridiculè iterú præcipit: quasi verò magna Artis prærogativa, aut totius Chymiæ honos, hoc uno volveretur cardine; cineres nimirum in fornacula venti studiosè calcinare) totum exhalaret, & auras peteret? An non violentâ illâ, & prolixiori calcinatione cinerú, sal seu alcali inhærens magis fixaretur, exureretur, & alcalizaretur; uti loquitur: ac omnis acidus spiritus, si quis cineribus inesset, fugaretur, quàm si inspissatus sal in crucibulo paulisper liquetur? Quæ quidem fusio salium neutiquam Reformatoris commentum & inventio, sed Viris artem professis jam pridem decantata & usualis, quotiescunq; salia conficere animus est. Ignorat *Hippocraticus Physicaster* (parce verbo: tuis te compello terminis) quòd è salibus quibuscunq; fixis, facili operâ, & efficaciùs, expellantur insiti spiritûs eorum, sive acidi, sive salsi, sive demum acido salsi, succedentibus omnibus virtutibus eorum & energiâ, juxta crasin & constitutionem salium; si eis terra quæpiam, bolus, aut consimile quid, quod liquationẽ eorum in igne morari & præpedire potis est, admisceatur. Salia verò liquata in igne per se, ac sine additione, diu in igne integris viribus perdurant, ac nonnihil ignipotentiora, & acria magis evadunt: soluta demú aquâ aliquâ simplici, in pristinú esse remigrant, & benigniora redduntur, deposita notabili & superfluâ acrimoniâ: quæ metamorphosis quotidie in Nitro demonstrari potest. Quid aliud contingit in speciosâ Hippocraticâ hâc calcinatione cinerum, violentâ quidem & diuturnâ, in fornacula venti, donec cineres, ut ait, albescant: ubi terra illa mortua, ex quâ cineres, pro maximâ sui parte (plus quadrupla, vel sextupla) respectu salis alcali vel lixivialis, qui cineribus inest, constant, se habet per modum admixtæ ejusdam terræ, boli, aut alterius rei, quâ salium fusio impediatur; quàm quòd alcalia, seu sales, suo acido, si quod haberent, imò omni suâ virtute & efficaciâ, penitùs priventur, aut multò magis etiam alcalizentur, quàm si decies in crucibulo per se, igne aperto, liquentur? Sunt itaq; nugæ Hippocraticæ, phasmata *Tachenians*, hæ noviter excogitatæ (Reformatoris causa) salium lixivialium præparationes; quas Pharmacopœi rident, & quibus ipse Autor Hippocraticam suam ignorantiam, caninam invidiam, & animum calumniandi ac contradicendi avidum, palam denuo facit. Quotiescunq; enim in Reformatorem invehitur propriam semper ignorantiam prodit: quod vel hîc maximè patet. Ait porrò, in hoc textu, noster *Physicaster, p. 147. lin. 11. Reformatorem vituperare salia, quarum cineres cum sulphure combusti sint, & reprehendere Hartmannum, ut pessimum scriptorem, &c.* Prius verum est, quòd Reformator rejecerit alcalia, seu sales lixiviales, quorú cineres cum largâ, & quidem duplâ, quantitate

(adver-

(advertat *Physicuncus*, largâ, & duplâ, quantitate sulphuris, neque toties falsarius fit, precor, falsificando textûs) sulphuris admixti, combusti sint. Et hanc sulphuris copiam cineribus admiscendam adhuc vitupero, reprobo, maximè nocuam & destructoriam proclamo; nec absre; ut neque iniquè calvillando Authores. Rationes verò sufficientes allatæ sunt *in Animadv. m. pag. 451.* & *Append. pag. 73.* quas callidus Autor & *Physicaster* subticet; quoniam ipsum convincunt, & iniquitatem ejus palam faciunt. Nimis longum foret, prædictos textûs ex Animadv. & Append. hîc adscribere; quos L. B. ibidem reperiet, & ipsam veritatem deprehendet.

Secundò: *Reformatorem reprehendisse Hartmannum, ut pessimum Scriptorem,* sesquipedale denuo mendacium est; cum Hartmanni ne semel quidem, in meis textibus, fiat mentio. Sit tamen; præceperit Hartmannus, & quidem, ut Reformator scripsit, perperàm (perperàm inquam: intelligisne *Physicunce*, tua verba? Hocne Adverbium tanta calumnia est?) prodigam planè & destructoriam calcinationem, sicut & tua, *Tackeni*, calcinatio cinerum, in fornacula venti, destructoria est: illa ne foret, in solius Hartmanni gratiam, detrimentum verò humani generis, & Posteritatis risum, conticenda & approbanda? Si legitima minusque est destructoria hæc dicta Hartmanni calcinatio; cur tu, *Tackeni*, illam in tantum non approbas, ut tuo adderes, pessimo etiam, modo, calcinationi nimirum cinerum in fornaculâ venti, ad illorum albedinem? Sat tibi videtur Reformatori contrariari, & ut habeas, quod calumnieris & cavilles. Sed crede mihi, *Tackeni*, haud facilè Reformatorem ementitâ & perfrictâ doctrinâ tuâ convinces; quin propriam inscitiam magis magisque prodas.

Scribillas præterea; *quòd Reformator ipse docuerit alcali viperinum cum acido spiritu salis miscere; ut etiam spiritum Vitrioli cum sale absinthii al. alizato, sub titulo spiritûs Vitrioli coagulati.*

Prius dictum; nimirum, salem volatilem Viperinum cum spiritu salis acido uniisse Reformatorem, verum est. Sed cur? Tibi ad amussim explicavi sæpius, & ulteriùs dicam. Alterum verò attributum falsum est, solitum Tibi commentum; quod patet evidentissimè ex textibus D. D. Augustan. *pag. 451. col. 2.* & Reform. *pag. 454. Animadv.* qui planè contrarium evincunt: nimirum D. D. Augustanos coagulationem spiritûs Vitrioli cum sale Absinthii præcepisse; refragante autem reformatore. Ecce! quàm non pudeat te evidenter mentiri: litera scripta te convincit, quâ ultrò tibi injuriam accersis. Docui autem salem Viperarum volatilem (non alcali Viperinum; quia non inest viperis alcali) cum spiritu salis acido legitimè & dextrè uniri, & nonnihil à suâ volatilitate nimiâ coërcere; sicut superiùs pluribus ostensum est, & insuper probatum tuo ipso calculo, quòd sine deperditione virium, aut destructione salis Viperini, hoc fiat: Tu verò salem Tartari cum vulgati aceto destillato misces & imprægnas, pro tanto secreto; ut superiùs demonstratum. Uter igitur nostrûm artificiosè magis, aut digniùs operatus est? Reformatorne, aut Physicaster *Hippocrates novus?* Estné idem, *Tackeni*; salem volatilem quendam graueolentis odoris, usui Medico nonnihil inhabilem, à volatilitate nimiâ coërcere, odorem ejus ingratum supprimere, à primitiva tamen virtute non immutare nec destruere, sed acido salsum tantùm, magis penetrabilem, & salubriorem efficere: & salem alcali, seu lixivialem, è contra, usui Medico per se aptissimum, à naturâ & virtute immutare, destruere, tantâ copiâ sulphuris perperàm obruere, viribus suis, quibus per diaphoresin operari debet, ita privare, ut longè alias & peregrinas fortiatur virtutes, & alterius efficaciæ fit? Estné, inquam, idem; salem volatilem Viperinum acido salis spiritui salubri

&

& medicamentoſo dextrè unire, illum acido-ſalſum, penetrantem & amabilem reddere, ſervatâ primævâ ſalis naturâ & volatilitate, in quam iterum reſtitui poteſt; vel juxta tuam ipſius ſententiam: & è contra alcali quoddam ex vegetabili aquæ forti inſalubri (juxta Hartm. etiam; quem defendis) ſummè venenatæ & corroſivæ, noſtræ naturæ inimiciſſimæ, commiſcere, à naturali ſua indole, in quam reſtitui nequit, penitus immutare, & peſſumdare? Quis non cernit inter viros doctos Medicos, & peritos Pharmacopœos, quòd prior, ſcilicet Reformatoris, artificioſa unio ſalis volatilis Viperini, cum ſpiritu ſalis, ſit legitima, non deſtructoria; & efficiatur exinde medicamentum naturæ noſtræ amicum & ſalutare: è contra verò ambæ duæ ſuperiores ſalium alcalium illegitimæ correctiones, cum largiſſima copia ſulphuris, & aquâ forti corroſiva, ſint deſtructoriæ, inſalubres, perperàm inſtitutæ, nobis & Poſteritati nocuæ & probroſæ? Eſto: Clariſſimus Hartmannus hæc inter alia docuerit, &, meâ quidem ſententiâ, perperàm, nequaquam tamen injurius ſui in venerandum Senem; at cui *à Tackenio* requies ne quidem in tumulo ſupereſt, quin hâc ipſâ ridiculâ ſuâ defenſione cum ludibrio exponat. Sed audi porrò, *Tackeni*, cur iterum falſè loqueris, & mentiris, quòd ſummis laudibus ejuſmodi mixta ſalia alcalia; ſeu lixivialia, cum tantâ copiâ ſulphuris reverberata, vel cum aquâ forti ſaturata, extollam *in Appendice, pag. 73. edit. Norica*, & *pag. 100. Belgica*? Ibi enim locutus ſum de Tartaro Vitriolato, tanquam ſale fixo acido-ſalſo, quem omnes doctiſſimi Medici approbant, ac pro ſalutari habent remedio; addidi nec non expreſſis verbis, quòd inter ſalia fixa acido-ſalſa, arte talia elaborata, unicus Tartarus Vitriolatus ſeſe offerat, qui in uſu ſit, ac in Officinis parari conſueverit. Item; quòd, quamvis omnia ſalia lixivialia ſimili modo vitriolari, & à naturali ſua indole immutari poſſent, ſi eximiæ in iisdem taliter immutatis virtutes eluceſcerent; ea tamen in uſu non ſint, nec alicujus momenti. Non intelligis igitur, *Tackeni*, particulam: ſi, ſi: cujus vigore illa reprobo, ac firmiter aſſevero, quòd à naturali ſua indole taliter vitriolata alcalia penitus immutentur. Et poſito: approbârem alcalia ſalia purè ſalſa, cum ſpiritu vitrioli nimirum enutrita, acido-ſalſa facta, ad normam Tartari Vitriolati: non proindè admitterem, nec laudarem, ea, quæ à corroſiva aqua forti inſalubri fuiſſent ſaturata & deſtructa; ut neque illa, quæ ex cineribus, cum tanta ſulphuris copiâ calcinatis, ſunt extracta. Turpiter igitur te traducis, *Tackeni*, dum toties falſarium agis; & textûs clarè convincunt. Non ſufficiunt tamen hæc falſa attributa, uno hoc paragrapho in Reformatorem immeritò effuſa; ſed addis falſum falſis, quando ais, *pag. 147. lin. antepenultimâ*: *Et paulò poſt iterum admittit cineres cum ſulphure calcinati*, (putarem, calcinatos) *ſub incertitudine domina, quid eligendum*. Hoc quod aſtutiſſimum & falſum, *ex Animadverſionibus m.* luculenter iterum patet; & convinceris. Nam ubi, *pag. 453. edit. Norica, in Animadv.* reprobavi deſtructoriam illam cinerum calcinationem cum tantâ Sulphuris copiâ, duplâ nimirum ejus quantitate, aut pondere, reſpectu cinerum; nec non ſummè nocuam aquæ fortis affuſionem jam confectis ſalibus planè rejeci; addidi tandem, *lin. 16. & ſeq.* hæc formalia:

Sciendum igitur (ut mediâ procedamus viâ) quòd plurima ſalia, utpote Abſinthii, Centaurii, &c. ſi bene parata ſunt, ex cineribus ritè calcinatis, non tam facilè in frigore liqueſcant, nec difficulter in cryſtallos redigantur, etiamſi cineribus eorundem nullum ſulphur addatur, ut adeò nec ſulphure, nec aqua forti, hic

RR ſemper

ſemper opus ſit. Quòd ſi verò nonnullis cineribus, ex quibus aliàs ſales facilè liquabiles eliciuntur, ſulphur admiſcere volupe fuerit, non opus eſt æquali, multò minùs duplâ ejus portione, reſpectu cinerum, ſed aliquali ſaltem particulâ, nimirum uncia ſemis, vel, ad ſummum, drachmis ſex ſulphuris, ad libram unam cinerum.

Hucusq; Animadverſ. Ignoras adhuc, *Tackeni*, vel ſub incertitudine domina hæres, quid eligendum? Nondum agnoſcis mendacia tua, inique? Ignoras, inquam, ponderum rationes, quantum differat uncia ſemis, à libris duabus? Neſcis, quòd quadrageſies octies, ſecundum pondus Medicinale; ſecundum pondus civile vero, ultra ſexagies? An Latio, & Latinitate, excidiſti? Quòd denuò illîc reprobârim tantopere repetitam hanc calcinationem Cinerum, tantâ copia ſulphuris; additis rationibus, cur id actum? Et quòd pauxillum adeò ſulphuris, nimirum unciam ſemis tantùm, pro integrâ librâ cinerum, & hoc quidem conditionaliter, admiſerim, ad rollendam nempe quorundam alcaſium liquabilitatem ſpontaneam in frigore: quæ particula autem ſulphuris reſpectu integræ libræ cinerum necquicquam obeſſe, aut ab indole ſuâ alcalia immutare poteſt? Revolvat L. B. citatas *Animadv.* de ſalibus; & majorem, de his omnibus, tum etiam de differentiis ſalium, eorumq; virtutibus, capiet informationem; & manifeſtè inſuper ex illis perſpiciet, quàm iniquè *Novellus* hic *Hippocrates* cum Reformatore egerit. *Pag. 148. lin. 2.* porrò ait: *Sciendum eſt, nullum vegetabile habere fixum ſal, cujuscunq; ſit generis, niſi comburatur actuali igne, ità, ut acidum, uſtulando; in alcali, & viciſſim alcali in acidum agere, & apprehendere queat, ut in vini ſucco & ejus tartaro oſtendi, &c.* Magnum, aſt antiquiſſimum, Tironum ſecretum pandit *Magnus noſter Hippocrates*, & uti cum eodem aptè, ceu exiſtimat, præmiſſa mendacia, in Reformatorem diffuſa, ſic etiam ſalium alcalium, ſeu lixivialium, diverſam præparationem, vult palliare. Quaſi verò ludicra hæc, & communiſſima, ſcilicet non dari ſalia fixa lixivialia vegetabilium, niſi illa priùs comburantur, antea nota non fuiſſent; vel ipsâ naturâ dictante. Quomodo verò *acidum, uſtulando; in alcali, & viciſſim alcali in acidum agere, & apprehendere queat, ut in vini ſucco & ejus tartaro ſe oſtendiſſe*, dicit: eſt locutio ſine fundamento, de ſale ſine ſale, ſine mente ac intellectu, in vacuo cerebro præmeditata, quæ longâ indigeret ventilatione, antequam abſurda omnia hinc emanantia palam fierent. Quæ porrò, de actione & reactione Vini ſucci, & tartaro, adducit, ludicra ſunt; tanto Hippocrate & Philoſophaſtro indigna. Propterea hæc, & ſequentia plurima, nugacia & obſcura, utpote *paragr. qui incipit pag. 149. lin. 7. Fermentatio, hac actio vocari meretur, transmutantur nimirum, ambo inſtrumenta naturæ, in unum artificiale; quod ſicut in ſaponaria, & vitraria arte cum acido, ſuo contrario, in neutrum vertitur: ſic etiam in humano corpore contingit, cum à prudenti ac Hippocratico medico adhibetur, vel adminiſtratur, ſuo contrario, eadem enim eſt operatio, ut docuit (a) Magiſter*: hæc, inquam, brevitatis causâ ſicco pede tranſeo. Lector Am. enim ipſe, ex nugis hiſce, abſurditates jejuni *Phyſicaſtri* deprehendet, quas iterum, cum divino Coo, & quidem ex libro ejus primo de diæta, ridiculè demonſtrare nititur.

(a) lib. 1. de diæta.

Tandem, *eadem pag. citata 149. lin. 20.* ſolitâ pompâ ſalium lixivialium ſimplicem præparationem docet; qui labor Tironum eſt, illisq; notiſſimus; noſtro verò Hippocr. Chym. prægrande ſecretum: cùm tamen illa in nullo alio differat à conſuetâ & recepta præparatione, quàm quòd plantas, ſeu

vegeta-

vegetabilia viridia, non ficcata priùs, lento igne, & non lucidâ flammâ concremare jubet, ne alcali illorum ab acido in auras feratur. Et nihilominus, fibi contrarius, mox cineres in fornacula venti tamdiu uftulare jubet, donec albefcant (quæ calcinatio, feu reverberatio, planè deftructoria eft; uti fuperiùs claré oftenfum.) Tandem falem alcali elixiviatum, & in maffam coquendo redactum, igne non penitus in crucibulo fundere, fed tantùm ad brunitatem, in fornaculâ venti, oftiolo claufo calcinare præcipit; ac fi magnum in hac calcinatione latitaret, fecretum, ridendâ potiùs, quàm imitandâ; faltem ut contrarius fit, & novi quid, præter communem parandi modum, excogitaffe videatur, novâ Hippocraticâ Philofophiâ. Quanta verò abfurda ex eâ deduci poffint, fuperiùs claré & perfpicuè oculis legentium expofui. Addit tandem in hoc eodem Philofophico proceffu, *pag. 151. lin. 21.* quòd *libra una horum cinerum*, dicto fuo modo calcinatorum, *fundet ferè uncias quatuor falis puriffimi, fed aridarum herbarum cineres libra 4: vix dabunt falis unciam.* Hoc quàm falfum, & fefquipedale mendacium fit, Pharmacopœi, & eorum Difcipuli, ipfâ experientiâ demonftrabunt. Si pergimus ulteriùs, mox iterum, *lin. 26.* deprehendimus obfcuriffimum *paragr.* ex quo quid colligendum, vacuum nimirum, ipfe fortè ignorat. Ait autem ibi: *Alcalia fiunt ex vegetabilibus eodem modo, quorum tamen quædam facilè in liquorem vertuntur, vacua enim funt, ob id ex aëre quærunt exfatiarè: ut fupra in occulto aëris acido indigitavi, quod fufficit.* Quot verba; tot, profectò, abfurda: indigna, ut cuncta penitius examinentur. In priori proceffu defcripfit falem abfinthii, & illum pro exemplo propofuit, qualiter alcalia ex Vegetabilibus, feu lixiviales fales fint parandi: Hic verò, & nunc, diftinguit fales, & falem abfinthii non ampliùs alcali vult, fed inquit *effe falem Abfinthii fundamentali fuo puncto ex acido falfum, & non planè fixum, lin. 9. pag. 152.* & tamen (ut fuprà) dicit; *alcalia fieri ex vegetabilibus eodem modo, & vacua effe, propterea ex aëre quærere exfatiarè, & facilè in liquorem verti: &c.* Vah! quàm docta vacui demonftratio; & quàm lamentabiles contradictiones! Quia fal Abfinthii facilè in liquorem vertitur, fi in humido fuerit loco: ergo etiam vacuum alcali eft, uti reliqui fales vegetabilium omnes. Implicat enim, falem lixivialem feu alcali, effe ex acido falfum. Non dantur in rerum natura fales, lixiviales acido falfi per fe, nifi arte tales efficiantur; nulla aciditas, eo modo, quô lixiviales fales parantur, in igne conftans eft: lixiviales verò fales funt conftantes, & acidum fpiritum nunquam eructant, violentiffimo etiam igne preffi. Igne enim parantur; igne & calore confervantur. Ignis autem eft aciditatis infenfiffimus hoftis. Nulla aciditas aut acidum igni refiftere poteft, quin fugâ fibi confulat, & in chaos fuum five vacuum (*fortè Hippocratis novi*) transeat; Hinc etiam liquet, quòd *marginale, pag. 151*: utpotè: *quæ herba dant alcalia? falfa vel acida, fupra fatis oftendi*: fit falfiffimum. Neque enim oftendit, nec oftendere poteft, dari alcalia falia acida; quoniam implicat, & repugnat omni experientiæ & rationi. In natura non datur, nec reperitur, fal purè acidus; multò minus alcali purè acidum; nifi fortè in vacuo cerebro *Hippocratis novi* inveniatur. Ex his fufficienter explofis abfurditatibus, fallaciis, & mendaciis, quàm breviter fieri potuit, elucefcent etiam fequentes contradictiones & abfurdæ affertiones, quas ulteriùs, *pag. 152. lin. 2.* contra Reformatorem iniquè effutit, ubi ait: *Reformator, cineres coquendos, & lixivium infpiffari ad ficcitatem, & poftea fufionis igni, fine difcretione committendum docet, &c.* uti fuprà. Ex hoc textu ftatim patet fefquipedalis hujus Phyficaftri contradictio. Nam fuperiùs paulò, *pag. 147. lin. 7.* expreffè afferuit, quòd *Reformator quidem promit-*

tat modum parandi alcalia salia magnificis verbis, nullibi autem reperibilem. Hic etiamnum affirmat, & ipsemet recenset modum, quem Reformator docuit. Igitur invenit jam modum parandi, quem nullibi reperibilem, *loco citato*, dixit. Ergo superiùs, *pag. 147. lin. 7.* falsum commisit, & mentitus est: hic verò, *pag. 152. lin. 2.* sibi turpiter contradicit; solùm ut ansam habeat cavillandi & calumniandi; sine mendaciis, sive contradictionibus, id fiat, perindè est, quia citra pudorem vivit. Perspiciamus tamen intimè; quidnam *Novus Hippocrates* doceat præcellentius Reformatore, in hâc & Pueris & Tironibus Pharmaceutices tritâ arte. Reformator cineres coquere, & lixivium ad siccitatem inspissare, ac salinam postea massam igne liquate, consueto & recepto modo, docet. *Hippocrates novellus*, profectò, pejorem affert & tuetur sententiam. Nam cineres priùs in fornaculâ venti diu reverberare jubet, ad albedinem usq; (uti loquitur; *donec albescant*) quâ diuturnâ reverberatione & calcinatione verò nil aliud efficit, quàm quòd salem alcali, in cineribus adhuc occultum, spirituali virtute privat, & magis fixum ac causticum reddit. Et si verum esset, quod, *pag. 152. lin. 9.* scribillat; *salem absinthii fundamentali suo puncto esse ex acido salsum & non planè fixum*: (quod tamen falsissimum & ridiculum) illum, reverà, hac diuturnâ reverberatione suâ aciditate spoliaret, & planè fixum ac urentem redderet. Ut ita hæc cinerum violenta & diuturna calcinatio multò deterior sit, quàm salis elixiviati fusio: in quâ fusione nimirum nil quicquam deperdunt sales lixiviales, nec suis privantur spiritibus & virtutibus; etiamsi decies igne liquentur: ut superiùs clarè demonstratum. Adeoq; nec ultima tandem ejus *calcinatio salinæ massæ*, quam, *pag. 150. lin. 20.* tam studiosè præcipit, *saltem ad brunitatem*, potiores virtutes sali alcali nec addere, nec conservare potest: de cætero lixivium ex cineribus eodem modo, quo Reformator, coquendo exhalare finit, & ad spissitudinem salinæ massæ reducit. Rident profectò Pharmacopœi, eorumq; Tirones, Hippocraticum Philosophum, ejusq; singularem, de salibus lixivialibus, omni sale carentem doctrinam; ac meritò ludibrio habent tot singulares calcinationes, imperitè edoctas: antiquo ac consueto modo, minusq; destructorio, cum Reformatore contenti, & apprimè gnari, sales lixiviales esse ex naturâ suâ, & modo fiendi, alcalizatos; non opus igitur, ut ulteriùs alcalizentur. Plura, quæ in hoc, & sequentibus paragraphis, *pag. 153.* affert, castigationem partim, ac risum sibi vendicant. Risum primò; quòd Patroonum & Mecænatem crepundiorum suorum iteratò, in margine, citet Hippocratem; semper de diæta, jejunus Physicaster; doctrinam interim furetur ex magno Helmontio. Veni mecum iterum, *Tackeni*, redde Autori, quod surripuisti, tibique supposuisti. Novi, quòd hoc frustulum, de Fixationibus, quod centoni tuo assuisti, sit ex Helmontio. Quid dicit Van Helmont. Titul. Blas humanum, *fol. 118 paragr. 37.* audi, & audi: *Multa*, inquit, *fiunt fixa, si calore urgeantur, altas erant in se volatilia.* Quid tu ais, *Tackeni*, *pag. 153. lin. 3.? Sic multa fiunt fixa, si debito calore tractentur, qua alias erant volatilia.* Quid dicit Van Helmont, *paragr. 39.* de sanguinis, seu cruoris, fixatione? Quid tu, *lin. 7. pag. 153.* de calore sanguinem fixante? Quid tractat Van Helmont de vegetabilium, arborum, &c. alcalibus fixis, & fixandis volatilibus, &c. per *paragr. totum 39. 40. & sequentibus*? Quid tu, *recentissime Hippocrates*, in tota tua summa *Cap. 21?* Nisi quòd meliora dimittas quandoq; ac tuam saponariam nobis obtrudas; risumq; moveas stolidissimis marginalibus. Non dissvadeo Lectori, quin hoc, de fixandis alcalibus; item de fixorum & volatilium alcalium differentiâ, Capitulum ex *Tackenio* legat. Bona enim in quibusdam doctrina est,

eſt, quouſq; ex Helmontio deſcripſit. Svadeo interim etiam Lectori, ut ipſum adeat Helmontium, puriſſimum delibaturus fontem, *loco ſuprà citato*; ubi ſtatim comperiet fragmenta, quæ, dilacerato Helmontio, ſuo aſſuit centoni. Quæ in margine dicit: *Venetos Sapientiſſimos & Prudentiſſimos, eſſe ingenioſos*; hoc verum eſt; hoc tota eis tribuit Europa elogium. Verùm non tantùm ingenioſi ſunt; ſed admirandæ patientiæ, & inauditæ longanimitatis, quòd te, hominem iniquum, toti Europæ inviſum, plus centies convictum, & undiq; proſcriptum, tolerant, nec te ad triremes, in quibus architectandis eorum commendas ingenium, *pag. 153. lin. 24.* pridem ablegarunt, robuſtiori calamo te novum Scriptorem inaugurantes. At verò quis non omnibus votis exoptaret, à Magno *Tackenio* intelligere, pondus & æquilibrium, aut gradum caloris, quo ſanguis fixandus? Quis non ambiret, diſcere modum, quo novus Hippocrates Sulphur, ſeu Cinnabarim, Antimonii artificioſiſſimè figit: prout illam fixationem, Viennæ, Excellentiſſ. D. Doctori Teuber fixandam pollicitus eſt; ſed, præter æris diſpendium, aliud huic Viro non præſtitit, quàm quòd vacuum & inane naturaliter dari, illi demonſtrârit, Cinnabrio ad Chaos properante? Neque etiam illud contemnendum dogma eſt; *indiſcriminanter* nimirum *omnia ſalia eſſe volatilia*, maximè cùm falſiſſima ſit illa demonſtratio novi Hippocratis, de ligno putrido, *pag. 148. lin. 10.* quoniam, ſecundum novi Hippocratis doctrinam, *vegetabilibus omnibus*, uti dicit, *nec granum ſalis ineſt, niſi arte fiat*: adeoq; neq; lignis putridis inhærebit actu ſal: non poteſt ergo dici volatilis. Rationem autem veram do ignaro *Hippocrati novo*; cur lignis putridis non inſit ſal; ſicut ſuperiùs etiam veram adduxi rationem; quoniam ligna putrida ſine combuſtione violentâ, in aëre ſunt reſoluta per putrefactionem internam, antequam violenta reſolutio per ignem fuerit inſtituta, per ſeparationem principiorum: ſicq; antequam ſal, qui potentiâ ineſt vegetabilibus, in actum fuerit redactus, aliis principiis ſulphureis & ſpirituoſis congenitis adhuc junctus, unà etiam cum iis putreſcit; adeoq; etiam unà cum aliis dictis principiis, naturali lege & neceſſitate volatilizatus, in ſuum chaos tranſire debet; non verò, quòd per ſe alcalia ſalia, jam dum perfecta, volatilia ſint; & vel omnia ſint ralia indifferenter: quæ ſtupidiſſima aſſertio eſt, & omnino veritati contrariatur.

Ignaram præterea & abſurdam ſtatuit noſter Hippocrates rationem, cur ligna in aqua diu detenta duriora fiant, ſaxa tandem æmulantia. Vera cauſa, *mi Tackeni*, eſt ſal marinus, & ſpiritus ei connatus, qui ligna diuturnitate temporis petrificant. Sic etiam aquæ dulces, ſale terræ nitroſo prægnantes, vim pariter indurandi ligna habent; diuq; à putredine conſervandi; verùm longè minori efficaciâ, quàm aqua maris. Levis porro uſtulatio lignorum ſuperficietenus tantùm, induit illis cruſtam, quò minùs aqua & aër penetrare, & putredinem ab extra inducere poſſint; conſumit nec non ſuperfluam lignorum humiditatem, putredinis cauſam: non verò *quatenus acidum & alcali in invicem liquentur*: *pag. 154. lin. 3.* ſed *Phyſicaſtro* noſtro ſine alcali & acido in naturâ fit nihil. Omnia in vacuo ridiculè concepta; & ipſe meditatus.

Salia porrò alcalia ſeu lixivialia; dum igne liquefactivo urgentur, nequaquam ſuam mutant naturam; uti mentitur *novellus Hippocrates*, *pag. 154. lin. ultima*, etiamſi decies igne liquentur. Etenim & Sal communis, ſive etiam Sal Tartari, licet aliquoties igne liquefactivo urgeantur, nunquam tamen ſuam amittunt naturam; neque in alcali vitrificans unquam convertuntur, quin integram ſervent indolem & craſin: rebus verò peregrinis & ficcis, utpote bolo, terrâ figulinâ; &c. permixti, pro eorum fuſione impediendâ;

dienda, ſi igne premantur, tum demum emittunt ſpiritûs ſuos, privantur eorum virtute & efficaciâ, inefficaces & diſgregati in reſiduo remanentes. Hoc, profectò, contingit in Hippocratica nova & inaudita, ac verè deſtructoria, reverberatione cinerum uſq; ad albedinem, ante extractionem ſeu elixiviationem alcali ſeu ſalis, ubi terra mortua, in cineribus ſalibus copioſè adjuncta, ſe habet per modum boli aut terræ figulinæ, quibus ſalium eliquatio in igne prohibetur, ut eorum promptiùs exhalent ſpiritûs, relictis alcalibus ſeu ſalibus effœtis, ſpiritibus omnino privatis. Habent ſales lixiviales, ſeu alcalia, naturam veluti metallicam, quæ igne liquefactivo haud quidquam deperdunt; calcinata verò in ſcorias vertuntur; auro excepto: quatenus eorum Mercurius & Sulphur diuturnâ reverberatione exhalant; igne verò liquefactivo tantùm unita & conſtantia manent. Vis enim unita fortior eſt diſpersâ. Et ſic, *noviſſime Hippocrates*, Philoſophatur Reformator, fundamentis realibus, non alcalinis nugis, acidis, in vacuo fabricatis.

Sed audite glorioſum arrogantem, quid, & qualia, *pag. 154.* & *155.* de Baſilio Valentino ſibi encomii arripiat, & quàm appoſitè adducat marginale illud; Wann mir die Flügel brechen ab / und werden bereit zum Waſſerbad: *ſuper Exad Zoar.* Riſum teneatis, Amici! Ex trypode, profectò, non ſine fœnore, tua alcalia, quæ ſales lixiviales ſunt, apparaſti; quæ nunc pro univerſali Philoſophorum materiâ, ſeu ipſo lapide Philoſophorum jam jam emergente, venditas. Sed an non vides, *Myſorum ultime*, quòd hæc ſit glorioſa inſania, ex miſeris tuis alcalibus velle elicere primam Philoſophorum materiam, & gemmam Philoſophorum? ſed vel nuda verba de Auro, velut modulamen dulce, aures tibi demulcent, *nove Hippocrates*, dum tibi refricas, quòd olim Aurifabrum (quam artem ex profeſſo te didiciſſe affirmaſti) egiſti. Nondum, profectò, alcalia tua alis his ſunt inſtructa, ut ipſis juxta Valentinum demi poſſint. Te potiùs lymphatum interim deſtinatis mergamus Thermis.

Cæterum alcalia ſalia, ſeu lixivialia, dare, cum propriis ſuis oleis deſtillatis, ſalutaria medicamenta; minimè diffiteor: quin & ipſe hujusmodi Pharmacea, in noſtra recens edita Pharmacopœia, ſincerè ac clarè deſcripſi. Oleum verò Tartari deſtillatum, cum proprio ſale mixtum, in ſaponem deſciſcere; hyperbole manifeſta eſt. Nam ad ſaponem non deſiderantur olea deſtillata, ſed pinguedines animalium, & olea unctuoſa expreſſa; quæ longè alterius proſapiæ ſunt, quàm deſtillata: potiùs enim in nigrum craſſamentum ac picem degenerarent, quàm ſaponem. At in his tractandis *noſter Tackenius* non tantum monoculus (uti Reformatori inanes & famoſæ pagellæ ipſius objiciunt) & Polyphemus fuit; ſed vel talpâ cæcior: quòd nec ſaponarium, tam humile opificium, pro debito tractârit: tot ſpuriis ſubſcribendo aſſertis.

Nunc procedo ad reliqua Saponarii dogmata, *pag. 155. lin. 25.* ubi ait: *Hoc exemplum de Tartaro cum olim monoculus quidem, oretenus per modum informationis, à me audiviſſet, ſtatim coxit alcali viperinum, cum oleo tartari, diverſa natura, ruſtico more, imo minore cum obſervatione, quod coctione in phiala, longi colli cum alcali ſaponis conſiſtentiam acquiſivit: hic tamen, amicam informationem, mihi vitio vertit, in admodum longa epiſtola, ſcribens: Oleum tartari quod affundere juſſiſti, piceam omnino naturam induit, ea que eſt ſpiſſitudine dum refrixit ut ſcindi poſſit, ita animadverta, me penitus deceptum eſſe: verum quidem eſt, me ſapius ex ore domini: (a) veſtra audiviſſe, quod hujus ſalis præparatio ingens lumen in chimia præbeat, &c. Magnus hic phyſicunculus tantum in ignavo Cerebello, non habuit ſalis, licet de eo ſcribillans, ut hujus inſpiſſationis neceſſariam cauſam perquiſiviſſet, ſed ſtatim illud, quod ignorat, fucum, & impoſturam eſſe*

À domo ingrati non recedit malum.

(a) qui amant, etſi ruſtici ſunt, mirum in modum venuſti evadunt

ſcribit

scribit (b) Quemadmodum autem animadvertit, hujus inspissationis causam, vulgo & saponem conficientibus notissimum, sic etiam animadvertit, quæ reformat. b. fol. 481.
Hem tibi, quàm niger es, dicebat Cacabus Ollæ! Quàm balar, ne dicam, rudir, oculatus noster Argus! Verè ingratus cuculus: in alienâ imbecillitate lustrandâ centoculus; in propriâ lippus. Proh! quàm strabo & luscus inter cœcos triumphat! *Hoc exemplum de tartaro monoculus quidam à te per modum informationis audivit?* Quid ad auditum monoculus, seu oculus, proficit? Cur non dixisti: monoculus vidit tuam imposturam? Nisi quia Patavii Idiota eras, & Impostor; quem etiamnum ludis; nihil eorum possidens, quæ oculos Studiosorum oblectare possent. Quid enim unquam, arbitro honesto viro, in Chymicis ibidem confecisti? *Per modum informationis audivit.* Dic, *gloriose Thraso*, quis Informator tibi fuit? Tu ne; an Reformator? Quis collegia Chymica & Galenico-Pharmaceutica publicâ Auditorum Nobiliss. frequentiâ obivit: vel ipso Doctissimo Veslingio, incomparabili viro, accurrente: an *Tackenius?* an Reformator? Sed quid talia te delectabant? Mollia quæris; & potiùs: Audis tædiferum pueros Hymenæa canentes. Unde etiam ad Lucinæ deliciosum Lyceum hoc tuum axioma, *in margine, pag. 156.* desumsisti: *Qui amant esti rustici sunt, mirum in modum venusti evadunt.* Quis te non credat robustissimum, & venustissimum villanum ac rusticum, ex jacto hoc tuo fundamento, qui strenuè amoribus indulsisti: prout in Echo Vindiciarum ultrò declaras? Sed heus, Luscе! Cur me Monoculi sarcasticâ metaphorâ deludis, *pag. 158.* cùm tamen omni beneficiorum genere te pridem demeruerim? An non ex ore tuo hîc affirmem: à domo ingrati non recedat malum: quoniam dulcedo acerrimæ ultionis te fefellit, ut contingit ei, qui scabit carnem prurientem ultra debitum & metas, ad saniem & insaniam? An non te *Physicunculum* (ridendo, & digno tam stupido Nomenclatore, etymo, ac *Tackenius* est) altâ voce compellem? Cur iterum mentiris, ac de vacuo tuo, alcalium universo, & spatiis imaginariis, literas producis; de quibus ne vel per somnium egeram? Novi te, *versute Coluber*, vel ex serpentinâ caudâ tuâ. Vox quidem Vox Jacob; Manûs autem sunt Esau. Novi hispidum Stylum, & inculta verba, & aculeis armatas sarcasticas periodos tuas; è quibus hanc Epistolam conflabas, Fumiger, & hîc impressisti. Mentiris: audacter dico; quòd hanc Epistolam ad te dederim. Considera Stylum; an non æmuletur tuam *Epistolam de famoso liquore alcahest*; quam lascivè edidisti: Fateor: coram Patavii fraudes tuas tibi proposui, quibus me in communicando secreto tuo secretorum delusisti; ut etiam Celsissimum Principem Holsatiæ Slesvicensem: sed literas, quas fingis, tibi non inscripsi. Et verò quid emolumenti ex impressâ hâc Epistola tua in te redundavit, *Tackeni?* Aliud nihil; (tibi enim, non mihi, dedecori est) nisi quòd plura figmenta tibi in caput detorquere cogor, ac iteratò te convincere. Falsum enim est, quòd Oleum Tartari, ex clarâ ac sæpius repetitâ rusticâ informatione tuâ, sali Viperino affusum, piceam omnino naturam induerit: sed paulisper tantùm spatio sex septemvè mensium in calore sicco detentum, à tenuitate suâ qualicunq; desejvit, & paulò crassius effectum est, ut adhuc ex phiala longi & strictioris colli frigidè potuerit effundi. Sed quis non succumberet dolo & machinis tam callidi amici? Quis periculum à falso fratre declinet: quando lupus ovinam induit pellem, & inimici hominis domestici ejus? Proh! quàm incrustata & melliflua verba; quàm blanda mendacia; quàm speciosas imposturas adinvenit noster Hippocrates, quando, per modum informationis, ut ait, *pag. 155. lin. 27.* hoc secretum oretenus communicavit! Et quidquid objectionum

Refor-

Reformator afferebat, semper tamen affirmabat; Oleum Tartari continere aliquam aciditatem, & impedire suâ levitate, quâ supernatat, ne sal volatilis Viperarum altum & sublime petat, nec non necessitari, ut in fundo persistat & fixetur. Neq; hoc semel affirmasse, fatetur; iteratò repetiit, etiam dum, post menses tres, frustraneâ operâ fixationi ac circulationi indulgerem & insudarem: quo tempore sæpius *Tackenium* commonefeci, ne fraudibus me circumveniret; ne alieno periculo, seu meo damno, cautus fieri, & anceps illa per me experiri velit, quæ hactenus ignoraret. Sed eadem semper peierabat, seu affirmabat: donec, cùm tandem, patientiâ meâ in indignationem versâ, altiori tono & rigore ei rem exaggerarem ac demonstrarem, quòd, veluti simia, alienis pedibus pro harpagone ad prunas abuti, seu alienâ experientiâ & sumptibus instrui voluerit, ac me, pro magnis beneficiis ei exhibitis, ingratus, deluserit; in risum solutus; cur me decipi passus sim, reposuit. Sed cur prædictus Celsissimus Princeps Holsatiæ à te eodem modo se decipi passus est? Sed audite, quàm laneis pedibus incedat; quàm repat vulpecula, gloriolâ turgida, & laudes aucupans; quàm commendari velit in efficta sua Epistolâ! *Verum quidem est*, inquit, *me sæpius ex ore dominationis vestræ audivisse, quòd hujus salis præparatio ingens lumen præbeat in chimia, &c.*

Dixerat: at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios, propriusq; accedere jussit.

Quis enim lumen & splendorem; quis ferientes radios sustineat tuos, gloriose Ardelio, & Chymiæ Lucifer, *Tackeni?* Quis ad meridianum ambigat, quòd ingens lumen nobis produceas; quin tenebras plus quàm Cimmerias aut Ægyptiacas? Qoid fumos iterum vendis, quid splendoris tibi arrogas? Quomodo lucere potes, *homo obscurissimæ famæ, confusæ doctrinæ, umbrarum & latebrarum amans*; ad quas cum totâ tuâ doctrinâ fugis & te abdis? Quid enim clarius dici potest, ad tradendam salis Viperini tui inspissationem, quàm hoc ænigmate illud nobis dictare: Acidum informat alcali? Annon, qui legit hæc, ultrò tua verba in te detorquere cogitur? Profectò, qui hoc scripsit, obscurum eum *Physicuncum* esse oportet; licet novus etiam sit Hippocrates, vel centies inauguratus. Quis citra Oedipum, & haruspices, hæc indaget? Sed, pace tuâ, addam non nihil luminis hisce tenebris tuis: ac huic triverbio tria subjungam verba, tibi, ac tuis, in aurem: *Acidum*: id est, Acetum destillatum: *Informat*: hoc est, saturat, aut impraegnat: *Alcali*, id est, Salem Tartari. Ecce mysteria, & nodum Gordium, quem resolvi! Hæc sunt *notissimi salis Viperini antiquissima fundamenta.* (ne dicam, stultissima) Prædicate super tecta; resonent in compitis; ad tubam & lituum promulgate; quoniam his verbis panditur mysteriorum abyssus. Vide igitur, *Tackeni, arrige aures* (tuæ sunt sequentes elegantiæ, & congenitæ phrases) *an magnus Physicunculus tantum in ignavo cerebello non habuerit salis, ut hujus inspissationis necessariam causam perquisiveris?* Vide, quàm magna, quàm inaccessa, habeat arcanorum tuorum epitome! Quam ludicra & scurrilia tractet, digna *Physicunco!* Risisti aliquando magnum Virum, Helwig Dietericum, Archiatrum, seria commentantem: ac Apologetico sarcasmo multa in eum jecisti scommata: quæ si afferre velim, tuam plane, *Physicunce*, phrasin, quam hîc adfers de *Physicunco*, æmulantur. Quærebas enim, in Echo Vindiciarum: *an visi tergia debeant esse linea vel cartacea, vel an dæmonum excrementa sint Alexiteria hominibus in octavo gradu, an hiatus ventris sit spiraculum animæ, an si mus in mare mingat timendum naufragium, &c.* Addamus nos alterum corollarium: An

Physi-

Physicunculus possit in *novum Hippocratem* inaugurari? Talia sunt novissimi salis Viperini novissima etiam commenta. Videat amicus Lector, inter quos enutritus ille sit: annon in haris & mappalibus: annon ad aleas & fritillum. Fæx hominum, & infimi scurræ, talia peterent, qualia olim Dieterico, nunc novissimè mihi, scommata impingit, propriam affricando insaniam. Nunc colligat amicus Lector, quàm nigra sit hæc avis; quàm cloacis amica, quæ tam fœda modulatur.

Sed silentium mihi imponere voluit in superioribus benignus ac misericors *Tackenius*, dum ait, *pag. 73. lin. 4. ante me Reformatori, hic sal cum omnibus requisitis ejus, ne quidem per somnium in mentem venit, quod propriis ejus literis ad me datis ostenderem, nisi honori ejus parcerem.* Et eas jam produxisti, mendax, in tuum despectum. Et ego proferrem literas, nisi me tæderet oneris. Habeo, *Tackeni*, in Teutonico quandam à te Epistolam, proh mirum! tibi honorificam: habeo à D. Bruno, Medic. Holsatiæ in Kiel: habeo à Jacobo Sheps, Chirugo Gedani; & quadam Netrice ibidem: habeo Fischusio, in Borussia, à Viro Ecclesiastico probo, & Chymico: Regiomonte, à D. Clemente Bolz; & magistra quadam parvæ pilæ. Prostant aliæ Cracoviâ, & Vilniâ Lithvaniæ, Varsaviâ; hinc ex Austriâ, Viennâ, &c. (*Tackeni*, sapienti pauca: tria verba in aurem tibi; tria alia tuis) quas si producerem; nec tot Noctuæ Athenis ullulant, quot avidos congregarem Auditores, qui absorpti stuperent, quomodo tam vastus & amplus Panegyricus uni & soli homini *Tackenio* possit dicari. Tace, noli movere Camarinam. Hæc mihi credito, vel è machina Numini. Ego taceo, & altum quidem. Tu mihi obviasti, inculto & nodoso stipite armatus, cui innituntur, qui porcos minant, verbis petulantiam olentibus: ego Physicis rationibus, & propriis quandoque, te convinco. Vides, quod hoc sit pugnæ genus. Ne hâc chordâ oberrato. Sed resipisce, quæso.

Arrige iterum aures, *Tackeni*, & judica contradictiones tuas, *pag. 157.* & seq. nunquam tot, quin plures. Quoties tibi contradicis de alcali & acido? Mox acidum tam volatile proclamas, ut solâ coctione, vel destillatione ex oleo avolet: mox fixum tibi est, & alcalibus inhæret, ut etiam igne reverberii expelli nequeat. Quàm pulchras Physicas insuper addis rationes, de Oleo cocto, de Oleo Lampadum! Essent reverà disquisitione digna, si tempus suppeteret. Verùm quia paucis absolvi nequeunt; illa, cum plurimis sequentibus; utpote, judicio de sulphure, & lacte sulphuris stupido, *pag. 160.* de aceti residuo; & tartaro regenerato: omnia tibi in omnibus: de Camphora, quòd tibi sit alcali volatile (miremini): de sale communi ex fixo alcali, & acido salis spiritu efficiendo: item, de fixo alcali cum acido Vitrioli fieri Vitriolum, *pag. 171.* cuncta, quàm absurda etiam sint, ut vix linguâ exprimi possint: nunc tamen sicco pede transeo.

Interim non abs re quæro ex Philosopho nostro *Hippocratito novo*: quod nomen ipsi per antonomasiam imponat; utrum ex illo, arte tantùm confecto, sale communi (quod implicat statim) nimirum ex alcali seu sale lixiviali quodam, aut tartari, & acido salis spiritu, talis, aut idem acidus salis spiritus, qui ex communi & naturali sale destillando elicitur, ex hoc suo, arte confecto, sale, uti dicit, communi, pariter etiam destillari possit? Utrum hic ejus artificialis sal communis veri salis communis saporem, energiam, & virtutem in condiendis cibis, & aliis, æmuletur? Num ad aquam Regiam conficiendam aptus & efficax sit? Nullum horum in illo, profectò, reperiet. Nam alcali, seu sal purè salsus lixivialis fixus, & spiritus aliquis acidus, sive salis, vitrioli, vel sulphuris, naturali contrarietate ita se, reciprocante activitate, destruunt, immutant; ut ambo, tum sal alcali, tum

SS spi-

spiritus, in aliud planè ens degenerent, & neutrum horum ampliùs ab alio separabile fit. Quo jure igitur sal artificialis, ex alcali & acido conflatus, communis sal dici meretur? Longè enim differunt in esse, fieri, & operari. Aliter planè se habent sales volatiles animalium purè salsi etiam: qui, etiamsi cum acido aliquo spiritu, Salis, Vitrioli, vel Sulphuris, saturentur; tamen ab invicem denuò separari possunt: & sal volatilis facillimè ab acidis spiritibus separatur per salem Tartari, vel alium salem lixivialem, qui spiritibus acidis recipiendis magis pronus est, quàm volatilis sal. Hinc cogitur spiritus ille acidus à sale alcali fixo, ut salem volatilem totum & indestructum, suâ primævâ virtute integrum, relinquat, & libertati restituat. Spiritus verò acidus ipse etiam per chalybem artificiosè separabilis est; prout alibi clarè demonstravi.

Porrò ait noviter inauguratus Hippocrates: *Sal alcali fixus, cum acido vel spiritu vitrioli saturatus, fit vitriolum.* Quod Ipsum etiam sesquipedale mendacium est. Potestnè, *Tackeni*, ex Tartaro Vitriolato, qui ex fixo alcali, seu sale Tartari, & spiritu Vitrioli, conflatus est, Vitrioli denuò spiritus destillando elici, aut violentissimo igne expelli; uti ex ipso Vitriolo? Nequaquam. Ipse antecedenter recensebas, quòd tartarus Vitriolatus mirabilem præbeat destillando spiritum, ex acido salsum, si fortiter igne urgeatur: & quod verum. Sed si alius planè spiritus, odore, sapore, virtute & naturâ suâ, ex tartaro Vitriolato elicìatur; neutiquam verò spiritus Vitrioli ex illo destillari possit: quo fundamento igitur dixeris Tartarum vitriolatum Vitriolum? Vitriolum, debitè per retortam destillatum, in residuo largam deponit capitis mortui (ita dicti) copiam, Colcothar nuncupatum. Hoc in aëre aliquandiu detentum, quo impraegnetur, ac denuò destillatum, spiritum præbet Vitrioli: vel elixiviatum, salem suppeditat nitrosum aëreum; prout, *in Animadvers.* edocui. Contingitnè hoc etiam in Tartaro Vitriolato? Nihil horum. Ex capite dicto mortuo, aut colcothar vitrioli, arte fusoriâ metallum quoddam elici potest. An hoc etiam ex Tartaro vitriolato, relicto ab ejus destillatione? An non absurdum, hæc affirmare? Vitriolum atramentum efficit, adjunctis gallis, rosis: pluresque alios producit colores, juxta rerum admiscendarum naturam. Virtutes habet vitriolum rodendi, qualitates malignas, ærugi-nem sapit, emeticum est violentum, in largiori paulò dosi assumptum: horum tamen nullum in tartaro Vitriolato perspicuum; quin potius, quòd sit medicamentum benignum, ab omnibus doctis Medicis (tibi Canonicis) approbatum & laudatum. Et tamen *novo Hippocrati* Tartarus vitriolatus est Vitriolum! Quis unquam hæc, & similia, ante novam hanc apocalypsin & Hippocraticam revelationem, credidisset? Fuerunt nobis occulta, quia in vacuo nuper nati Hippocratis demum fabricata. Idem tenendum est de acido, seu spiritu, vitrioli, sulphuris, qui, uti stupidè & ignoranter ait; *si reserit arenam, vel aliud naturale corpus; ex eo iterum naturale sulphur sublimari possit*: quod experientiæ repugnat, & quamplurimas involvit absurditates. Sic nec Nitrum, juxta *novelli Hippocratis* compositionem, unquam fuit generatum; ut neque ex alcali tartari, cum acido vini Tartarus denuò producitur: quod tamen plus decies jam asseruit; citra omnem experientiam aut veritatem. *Et, hoc modo*, inquit, *pag. 172. docet meus Hippocrates procedit etiam natura.* Quasi verò divinus Senex ita nugatus & tam crassè sæpius mentitus sit. Multum, profectò, sustinet Cous à *Tackenio*, dum omnes absurditates & figmenta, sine principio & fine, cum Divino Sene palliare nititur: nobisque omninò

per-

perſvadere conatur, acſi totum univerſum ex alcali vácuo & acido conflatum, totaque Philoſophia ab alcali & acido prima mutuaretur principia. Imò: *Si omnes cartacei libri, cum eorum ſcriptoribus interirent, ex ingenti Naturæ* (alcaliſato fortè) *libro, omnes artes rurſus hac methodo* (obſerventur hæc acida alcalina!) *addiſcerentur; pag. 173. lin. antepenultima*, ſtupidiſſimè garrit.

Pag. 175. parag. 1. multa iterum effutit, & falſiſſima experimenta, de alcalibus volatilibus, & ſpiritu nitri: Iterum: *alcali cum aceto. fieri tartarum, qui totus in liquorem deſtilletur ſalſum.* Quæ ipſa experientia falſiſſima dictat. Miror proinde, quòd non erubeſcat, tot tantaque proferre mendacia; quaſi de plebe, & villa diſcipulos haberet Auditores, Evangeliſta novus.

Porrò, *pag. 175. lin. 13.* obſcurè diſcurrit, dicens: *nam ſicut alcalia fixa, ſunt vacua & inania corpora, ſic etiam volatilia, omnium animalium; quorum præparationem docet quidem reformator qui cum alcalibus tamen omnibus, admodum vacuus eſt. Hinc, motus Hippocrates meus, ſerena vultu, in dulcem riſum, ingruens* (*iterum lib. 1. de diæta.*) *Neſciunt quid faciunt, ſed deſtinatum fatum explent.* Eja! quis non moveretur in dulcem riſum, *Tackeni*, ubi marginale tuum obſervat, *pag. 162. ſi loquor abſq. veritate erubeſcam?* Cur mentiris iterum ſine rubore, & adverſus Solem loqueris? Quàm argutè argumentaris in forma. Nimirum: *Reformatorem quidem docere volatilium alcalium omnium animalium præparationem.* Sed, *alcalia fixa & volatilia omnium animalium ſunt vacua & inania corpora*: Ergo & Reformator, *cum alcalibus tamen omnibus, admodum vacuus eſt.* Neſcis, vacuum non dari; quoniam ſtultorum plena ſunt omnia? An non eorum ipſe impleas bonam partem? Profectò, niſi te nitro defricuero, aut elleborum tibi propinem, Acceſias medicabitur, *Tackeni*: aut denique, niſi *ſaponem ſapientum* affricem, de quo tu in margine, *pag. 172.* deploratus es, nec vel Panacea tibi auxiliabitur. Ubi Reformator vacuum unquam alcalium ſomniavit: deliria, & ſuperſtitiones, Scholis & Orbi tecum propudiosè perſvaſit? Ediſſere, *novelle Hippocrates*, & attrite Phyſicaſter. Nego dari vacuum, vel arte, vel naturâ; prout ſuperiùs deduxi; & tam firmiter defendo, ut in cerebro quoque tuo etiamnum dari vacuum negem; quod undique dementiâ, & caninâ rabie tumet, vertigine rotatur, & inflatis ſtultitiæ punctis non diviſibilibus (cum Anaxagora Philoſophor) ſeu nunquam tot, quin pluribus, ad inſaniam diſtenditur. *Neſcis quid facis* (ex lib. 1. de diæta, hæc tibi Hippocr. quem citas) *ſed deſtinatum fatum exples*: de malo in pejus proficis. Neſcio, *Tackeni*, amplius, quid moriæ tuæ reſpondeam, ne limites excedam, quibus me honeſtatis ardor circumſcripſit; & aptè doces, *pag. 175.* quòd *Reformator admodum vacuus eſt*; cui pridem prolixa tua fabellandi ſcurrilitas, pſevdologia, & nova ſalis Viperini connubia adulterina, evacuare omnem & exprimere debuerant patientiam. Plura hîc non addo. Memento iterum: quòd mendacem oportet eſſe memorem ſui. Juxta te enim, ſuperiùs, Jovis omnia plena erant: ergo falſum eſt, quòd, *ſicut alcalia fixa; ita volatilia omnium animalium ſunt vacua & inania corpora.* Eris, profectò, mihi magnus Apollo, *Tackeni*, ſi vacuum Scholis probaveris. Alii requiruntur Canones contra Canonicos, quàm aniles tuæ fabellæ.

Ulteriùs pergit *noviſſimus Hippocrates*, &, *pag. 175. lin. 25.* inquit: *Alcali itaq. viperinum vacuum & inane corpus, ſaturatur à Reformatore etiam vacuo; magno labore & ſumptu, acida ſalis ſpiritu, quid aliud quam ſalis communis proles; exinde generari poteſt? En fucus & impaſtura, quam reformator, cum tanta labore (a) tandem invenit: de quo ante victoriam triumphans ſcribillat: Nec* a. pharm.
velim tibi quiſquis es perſuadeat, aliam eſſe viam fixandi. *Hoc dicto pavitans* fol. 486.

palinodiam recaris: inquiens (submissa voce) si tamen quiquis esset, qui majorem in hisce laboribus haberet experientiam, ipsi ansam prabeo, ut boni publici causa, illa qua in hac re expertus est, secum commori non patiatur. Meum corculum! meus mollsculus caseus! quidni? Eja age; optemremus fratres, hujus cupiditati: bene adepol narrat; ah, quantum non meretur, de republica medica! quod pharmacopœus (b) absdum & falsum tam polstulè discrevit.

b. Append. in Animadv. fol. 71.

Scimus jam dudum, *Tackeni*, quòd magni labores & sumptûs tibi non arrideant, & in iis nimis sis parcus. Scimus, quòd *mollsculus caseus* tibi sint delitiæ, acmagis placeat, quando ex quatuor tantùm Viperis (quæ vix ac ne vix quidem unciam dimidiam salis Viperini suppeditant) quadraginta, & aliquot, libræ nihilominus salis Viperini conficiuntur. Propterea optime in te cadit illud Satyropægnion, quod, *in principio Vindiciarum Ex: ell. D. Dieterici, adversus Tackenium, statim post Epistolam D. D. Knöfeli, Archiat. Reg. Polon.* ecinit Philalethes Bonæfidius, de sale Viperarum: cujus sex ultimi versûs, cum subscriptione, sequentia habent:

Hîs sal Vipereum, hic nivase medii amina tollunt,
Et caput Anticyris tribus insanabile curant.
Vos verò Asclepî soboles, genus acre medentum,
Si qua fides foliis, si quid mihi cantat Apollo,
Frigidus hos vivusq; latet sale, credite, serpens,
Et fugite, ô fugite hinc, gramo micat anguis in isto.

Dabantur ad salinas Ethidneas, Mense & Anno eodem, cùm varios passim insignis hic & improbissimus Planus, Pseudo-sale suo Viperino decsperet, Viperam verò longo tempore non vidisset.

En igitur fucus, & impostura, *novelli Hippocratis!* cui labores & sumptûs tantopere displicent. Et hoc est, quòd sal Viperarum Reformatoris minimè ipsi arridet: imposturam, & *mollsculum caseum*, libentiùs amplexatur. Cæterùm quid aliud *Tackenius*, quàm de vacuo in pleno, & alcali, quod non est alcali, scribillare potest? Superiùs non semel, sed iterum atque iterum, statuit, & expressis verbis vociferatus est, quòd Reformatoris sal Viperarum, acido spiritu salis saturatus, sit sal Armoniacus: posse iterum, admixto aliquo alcali, scilicet sale tartari, ab acido spiritu salis separari, & in suum esse pristinum volatile transire. Nunc verò turpiter iterum sibi contradicit; uti etiam in superioribus, rabiosus totus in hoc paragrapho; ac si conjurasset in necem salis Viperini Reformatoris (quem tamen, pro magno secreto, ipsi Celsissimo Principi Holsatiæ communicavit, tanquam genuinus & proprius esset partus) dicens: *quod nil aliud, quàm salis communis proles sit.* Verùm quantum differat sal communis, à sale Armoniaco, & à sale Viperarum vero Reformatoris, superiùs sufficienter declaratum est, & vel per se mendacium elucescit; & patet, *Physicunium* hunc (tua repeto) vel planè salium differentiam ignorare; vel ex mera invidia, & canina rabie scribillare; ut denuò optimè, & jure merito, in illum detorqueam Philalethis Bonæfidii Satyropægnion, in principio talia habens:

Vipereos dentes, squamasq; & sibila linguæ,
Et virus dirum, & petulantis verbera caudæ,
Volventesq; sinus, tergumq; immane colubri,
Scintillasq; oculosq; & hiantem in pravia rictum
Hactenus ætatum seris dedit usus ab annis,
Et Tityrus vidit viridi prostatus in ulvâ.

Sal

Sal communis est sal fixus, in igne constans, igne fusorio liquabi'is, ad instar metalli: sal verò Viperarum Reformatoris est sal volatilis: ergò non est sal communis; & toto cœlo differt, tanquam volatile à fixo. Est igitur (ut denuò ignaro *Hippocrati novello* differentiam salium inculcem) verus sal Viperarum Reformatoris, sal acido-salsus volatilis: sal verò communis, est sal acido-salsus fixus. Quanta autem sit differentia inter utrumque, existentiâ nimirum, esse, operari, sapore, & virtute; quilibet peritus Medicus & Chymicus, citra nostram informationem, noverit. Impostura autem fascinar nostrum *Hippocratem novum*, ne veritatem agnoscat. Quis autem non cernit, inter Viros doctos, & peritos Pharmacopœos, quòd turpiter sibi denuò contradicat, & decumanum mendacium heîc proferat? Non placet *Tackenio* sal Viperarum Reformatoris. Quid mirum? Quia genuinus, sine impostura, & magno labore, & sumptu haud exiguo, comparatur; nec notabile lucrum exinde sperandum. At verò *novi Hippocratis* sal Viperarum, ita dictus, corculum ejus, & *molliculus caseus* est, *pag. 176. lin. 15.* Eja! quàm dulcis impostura, dulce etiam lucrum procreat sine magno labore, sine sumptu. *Acidum informat alcali!* Ah! quantum non meretur de Republica Medica *Hippocrates* hic *novellus*, quòd tantum secretum; quomodo nimirum acetum vini informet salem Tartari, sub metaphorâ tamen hac nobis communicârit, *ac acidum & salsum tam politulè discreverit! pag. eâd. lin. 22.* Eja! Accedite, literati, qui hujus cupiditate flagratis: vobis hîc offertur ferculum Hippocraticum, ex magno & ingenti secretorum & observationum ejus cumulo decerptum. Sed priusquam Reformator palinodiam canat, aut *Tackenius* ante victoriam Triumphum; examinandum suscipiam

CAPUT XXII.

cujus inscriptio:

Puerilem sententiam declarat.

Hûc ferulam: hûc, *Tackeni*, qui puerilia tractant, hîc castigandi sunt. Hoc est, quod semper vociferatus sum: puerilia declarasti; crepundia tractasti; *novellus Hippocrates* es; fasciolas adhuc tenes, & artis incunabula. *Obiter*, inquit, *nunc percurram acida, quæ reformator docet salsis contraria (e) quam tamen doctrinam, cum reliquis pluribus falsissimam, & ignorantiæ plenam invenio, ut per ignem (qui hic professor publicus & justus judex vocatur: dialectica hanc discretionem non habet, ea saltem scientias repertas, & veras, in quovis scibili methodicè, rectè, & clarè, magna utilitate proponere & tractare novit) servatis vocibus, usu receptis, demonstrabitur. Salium autem sapores quantum visum fuit, pro intelligentia, præsentis compendioli, supra distinxi.*

e in Append. fol. 52

Ignis tamin-ternus quâ externus, ordinarius Creatoris professor, Naturæ librum explicat.

Ex nitro, & sale communi ana unciis quatuor, & aluminis unciis duabus fiat pulvis, cui super adde aquam simplicem quantum satis, pro salium solutione (quæ non agunt nisi soluta) & habebis liquorem salsum, cui adde auri foliati duas saltem dragmas, misce aurum cum salibus, & coque in ollula vitreata ad siccitatem sub finem auge ignem, donec odorem aquæ fortis instar spires: sic mixtura salsedo erodit aurum. Albam massam in ollula, dissolve aqua communi, solutum quiescat vitreo vase, donec fæces salium subsideant, clarum per inclinationem effunde: huic claræ solutioni guttatim instilla, alcali quoddam fixum resolutum, ex: gr: liquorem Tartari, qui statim absorbet, subtiliores acidos spiritus & ilico aurum cadit coloris purpurei. Hæc in operatione, sal non obfuit acidis spiritibus, ut docet reformator; sed alcali tartari absorbens acida, compositum destruxit.

Auri Calcinatio in una sicca.

Auri calcinatio in via humida.

Eadem via sed majori impetu, distillata aqua ex nitro & alumine, in qua sit solutum sal commune, aurum dissolvit, nisi enim sal in aqua dissolutum esset; aurum non corroderet. Non itaq; destruit sal; acidam aquam fortem, neq; in sicca, neq; in humida via; sed ei vigorem addit, sale ammoniaco similem. Hinc Basilius.

Was im adler wird gefunden klaar
Das steckt in mir auch ganz und gar.

Hinc liquet, quod aurum non dissolvitur nisi à salsis: quarè autem acidus salis spiritus hoc solvit? dixi & ostendi suo loco; quod nimirum spiritus rodendo, redit in id quod erat à nativitate, id est in sal.

Obiter, ais in principio hujus capituli, *nunc percurram acida quæ reformator docet salsis contraria.* Hoc est, quod incauta pueritia assolet, obiter nimirum, perfunctoriè, oscitanter, omnia percurrere. Non obiter, sed maturo judicio, & Hippocraticâ severitate, hæc tractare debebas. Audiamus igitur *puerilem sententiam: Acida sunt salis contaria.* Tu dicis, & dixisti, hæc, *Tackeni.* Quis enim frequentiùs, & ad ravim usque, vociferatus est, quàm tu, *novelle Hippocrates*, cui uni & soli librum dedicasti, de alcali, alcalibus, & ex alcalibus, de lixivialibus salibus, aut sale tartari & acido; quâ ratione in se mutuò agant, & mox acidum, salem alcali; mox sal alcali acidum superet ac demoliatur, hinc omnia excrescant & vegetentur? Sed, ut ais, *pag. 13. lin. 19. omnia salia, quæ acida mortificant, sunt alcalia*: & promittis, *velle salsa generali nomine alcalia imposterum appellare*: iterum, *pag. 27. lin. 23. salia alcalia ad unum omnia acidis sunt contraria, illorumq; destructiva*: & alibi passim. A quo igitur puerilis sententia prolata est, *Tackeni?* Ex ore tuo, serve fidelis. Tuus hic aphorismus est, *nove Hippocrita.* Magnis itaque elementis tibi inscribamus hoc Apophtegma, *Tackeni*: Pueri puerilia tractant. Ignosce, precor, quòd talia reddam: in capite libri tui hæc scripta sunt: hæc tibi Talionis pœnâ adjudicantur. Vides igitur, quis puerilia declaraverit, quis asseruerit *salia esse acidis contaria?* Si hæc sententia ignorantiæ plena est, Tu, mi *Otto*, tu, mi *disertissime Tackenè*, dixisti; tu multus hactenus fuisti in tractandis sine sale salibus: tu alcalium pater: tu cum igne *ordinarius Creatoris professor*: tu *naturæ* hos *libros explicabas, in marg. pag. 177*: tu denique novam condidisti Babylonem Spagyricam, clarè, sed perperàm, edocens; salia communia, naturalia, & salia acido salsa artificialia, nunc sola esse salia; reliqua verò omnia lixivialia & alcalia salia vegetabilium, ut & volatilia animalium, pro tuo imperio non esse amplius salia, sed genericè alcalia: juxta propositum tuum, & fraudulentum scopum, *pag. 13. lin. 9.* Et hæc ideò factitasti, quia multum ignarus eras Philosophiæ, rudis *Physicunculus* (parce: tua repeto) & ut aliàs, ubi desinit Physicus; ibi incipit Medicus: sic tu ibi desiisti, ubi Physicus incipit: sic præcox tua ferebat indoles; ignorasti naturam, crasin & differentias salium; quòd salibus alcalibus lixivialibus, quin & salibus volatilibus animalium, verè, realiter, ac propriissimè, salis nomen competat, re & etymo, quòd sint salia purè salsa. Hinc illæ lachrymæ! *Tackeni*, quòd solidè doctus non es; quòd levis armaturæ miles & Chymicus: hinc dissolutas scopas in forum attulisti, centonem impressisti, plumas alienas malè divisisti, ac ex omnibus aliquid, ex toto nihil, vel aliquid, idque ineptissimum, ecidisti. Hinc iterum de dialectica, *pag. 177.* sine connexione, cum risu Lectoris, discurris, ac ubique chartas reples logismis & ineptiis.

Eâdem pag. 177. & seq. ais: *aurum solvitur cum salibus, sed aurum non solvitur, nisi acidis spiritibus. Ergo sal non obfuit acidis spiritibus.* A dialectica ad sophisticam rotaris. An non fallacia est, quòd cum salibus, ut salia sunt, solvatur aurum.? Sed solvitur ope & virtute acidorum spirituum, quos salia

illa,

illa, quibus aurum solvi tentatur, continent; utpote sal communis, sal nitri, & aluminis. Aurum proinde sive solvatur cum salibus acido-salsis, qui non, nisi acidum spiritum continet; ut destillatione ex illis facilè elicitur; sive cum eorundem salium spiritibus acidis; perinde & idem est: nisi quòd illa, cum salibus, benigna magis; hæc verò, cum destillatis spiritibus, magis violenta est: ex uno tamen eodemque fundamento procedunt. Hæc autem salia acido salsa, quæ Aurum solvunt, quibusque Reformator ipse, *in suis Animadvers. pag. 465.* Aurum solvere, &, eodem modo, in Crocum convertere, docet, (unde, profectò, *novellus Hippocrates* hunc suum processum mutuatus est) quæque salia scilicet *novus Hippocrates* pro fundamento suæ fallaciæ ponit & constituit, ac illa unicè & sola vult esse salia: hæc, inquam, salia Reformator nunquam acidis contraria statuit; nullibi dixit; nec unquam per somnium ipsi in mentem venit: prout *Tackenius* mendaciter ipsi appingit: quin potiùs expressis verbis, sanâ doctrinâ, illa acidis non esse contraria, statuit, & firmiter affirmavit, quòd natura his salibus acido-salsis jam dum de aciditate tantum, in visceribus terræ, tribuerit & implantârit, quantum pro eorum esse & operari sat erat, & differentiam salium purè salsorum, scilicet lixivialium, tartari, & volatilium omnium animalium; quæ verè acidis contraria sunt, in esse & operari: uti in doctrina vera, de differentiis salium, *pag. 73. Append. edit. Norica*, clarè patet, & ad ravim usque demonstratum est. Hæc L. B. haud gravatè revolvat. Ex illis enim ocyùs hujus callidi & iniqui hominis fallaciam, ad fallendum incautos, ac in Chymicis minùs expertos; & quàm mendaciter Reformatorem accuset, deprehendet. Patet tamen statim ex hoc processu & fundamento, quàm sibi contradicat, totus opinioni suæ contrarius; sicque Reformatoris sententiam firmiter comprobet. Nam, *pag. 178. lin. 5.* jubet, *huic claræ solutioni (* scilicet Auri cum salibus peractæ *) guttatim instillare alcali quoddam fixum resolutum, ex. gr. liquorem Tartari, qui statim absorbeat, subtiliores acidos spiritus, & illico aurum cadere coloris purpurei.* Sed quidnam, *Tackeni*, hoc aliter sonat, quàm quòd acidi spiritûs aurum solvant, & quòd salsa etiam acidis sint contraria? Quoniam liquor, seu sal tartari, resolutus in liquorem, qui propriè sal purus salsus est, & ab *Hippocrate novo*, pag. 42. lin. 1. & 4. pag. 45. lin. 4. pag. 47. lin. 4. & 12. pag. 51. pag. 54. lin. 21. & in fine, &c. sal tartari simpliciter appellatur, non, nisi contrarietate, quâ acida & purè salsa in se invicem agunt, acidum illud salium, resolventium aurum, utpote salis communis, nitri, & aluminis, absorbet, destruit, indeque aliud ens convertit, ut destructo acido, à suo contrario sale tartari, Aurum necessariò fundum denuò petat, vinculis scilicet acidorum spirituum liberatum, in forma pulveris, seu croci. Quid clarius Reformatoris sententiæ demonstrandæ & verificandæ ipse *novellus Hippocrates* potuisset afferre, turpiter sibi contradicendo? Et tamen adeò hebes est suo hoc ebrio cerebello, ut denuo, *pag. 178. lin. 11.* contradictionem suam repetat, dum inquit: *Hac in operatione, sal non obfuit acidis spiritibus, ut docet Reformator; sed alcali tartari (* cur non dicis sal tartari? *) absorbens acida, compositum destruxit.* O stupidum & iniquum dogma! Dic, quinam sal non obfuit acidis spiritibus? Et tunc tua impostura palam fiet, quòd Reformator ipse docuerit, illa salia acido-salsa spiritûs habere acidos, solvere aurum, & acidis non esse contraria; & hoc expressis verbis, verè, & realiter; uti virum probum decet. Tu verò sub fallacia termini hujus (ALCALI) impudicè mentiris, quando ais:

quòd

quòd sal non obfuerit acidis spiritibus. Quid enim alcali tartari aliud, quàm verus sal tartari? Sed est purè salsus, omnibus acidis spiritibus contrarius, acida absorbens & destruens hoc compositum; hoc est, quod Reformator docuit: Quid est hoc Compositum aliud, quàm solutio Auri, acidis spiritibus horum salium acido-salsorum peractà? Quis destruxit hos acidos salium horum spiritûs, nisi sal tartari? Omnia hæc ex tuo ore confirmo. Tuâ hâc fallaciâ & imposturâ, nimirum; salia alcalia, seu lixivialia, & salem Tartari, non esse salia, sed saltem alcalia, vis imperitos, & in Chymia tantopere non expertos, in contrariam opinionem, & falsissimam sententiam, trahere, oculis eorum caliginem obducere; ut etiam meridianâ luce tecum caecutiant: ac unà etiam Reformatoris vera ac fundata scripta, de differentiis & speciebus diversis salium, obliterentur. Monstra, si à mendaciis tuis immunis es, ubi Reformator unquam statuerit, quòd acida, seu acidi spiritûs sint acido-salsis salibus contrarii; aut acido salsa salia, acidis spiritibus? Nonne ipse Reformator Aquam Regiam exactè descripsit, & expressis verbis docuit; salia acido-salsa acidis non esse contraria; *loco citato Appendicis, pag. 73. editionis Noricæ, à lin. 30. ad lin. 49.* item, *lin. 24.* hæc clara verba extant: utpote, Longè enim alias operationes Salia acido-salsa; alias verò purè salsa lixivialia & Alcalia salia virtutes sortiuntur. Item, in præparatione spiritûs Vitrioli coagulati, *pag. 454. Animadversionum*, lucidissimis verbis hæc omnia expressa sunt: nimirum, Totum autem hoc coagulationis opus in eo consistit, ut spiritui Vitrioli corpus aliquod, quod ipsi non contrariatur, adjungatur: tale autem est sal proprium, & sal Nitri, tanquam salia acidiora: salia autem lixivialia, utpote Absinthii, Tartari, & similia, spiritibus acidis contraria sunt, &c. Hucusque textus Animadversionum. Quis tibi nunc, vacuo Physicunculo (tua verba reddo) magis clara & perspicua fundamenta appingere potest, ad fallacias tuas & imposturas convincendas, quibus incautis imponere, & unà Reformatorem exosum reddere voluisti? Sed redit in te hoc scelus & absurdum; quo ipse tuam ignorantiam & imposturam meliùs delineare non potuisses. Verùm sine verecundia vivis, citra pudorem, & perinde tibi est, vincere, aut convinci; tibi aut aliis, contradicere; docere, aut mentiri; calumniari, vel commentari. Hæc croci Solis, seu Auri, præparatio unde, quæso, tibi accrevit, nisi ex *Animadv. m. pag. 465.* vivo adhuc Autl.ore: mutato nonnihil pondere salium, ut vel sic fraus lateret? Sed an nosti, cur hæc ibidem scripta sint? Ideo: ut vel minimi signi, & literæ, rationes exactas reddere tibi possem; vel à longè hos impostores prospiciés, quorum tu Antesignanus; qui sanam doctrinam ubique adulteras, ac eam pervertis. Annon dilucidè, *citatis Animadv. m. & Append. locis*, doceo; quòd salia acido-salsa acidis non sint contraria; sed tantùm salia lixivialia purè salsa acida destruant, illis contraria sint, in se agant & reagant, ac tandem his alteritatibus in aliud ens, ac velut novam creaturam, commigrent? Sed hæc subticuisti tu, & impostorio modo testatus es, quasi salia communia propriè & acido-salsa acidis spiritibus contraria censissem: cùm tamen te supracitata scripta mea luculenter convincant. Interim, ut errorem cum pertinacia defenderes, omnia salia lixivialia, & volatilia animalium, itidem purè salsa, proprio salis nomine defraudasti, & genericè alcalia inscripsisti; quasi verò alcalia, salia non forent; cùm tamen illa, supra citatis locis tuis, salia toties ipse appellitaris. Si non ignorares, quid ex fundamento rei, & propriè, alcali sit

verum

verum fateri cogereris, quòd nomen alcali uni saltem sali competat, scilicet herbæ Kaly dictæ, in Ægypto & Syria germinanti, è cujus cineribus extrahitur, & nulli alteri: reliqua verò omnia, quæ ex herbis & vegetabilibus combustis, ac eorum cineribus, eliciuntur, vel elixiviantur, sint propriè, & verè sic dicta salia lixivialia purè salsa, quæ nil quicquam de acido participant, uti salia communia, quæ acido salsa sunt, proptereaq; à lixivialibus longè differunt. Salia porrò volatilia animalium quorumcunq;, quæ etiam verè & propriè salia sunt purè salsa, quàm stupidè & ignoranter à te, *Tackeni*, alcalia nuncupentur, quilibet Chymiæ & Philosophiæ Tiro, omnesq; Pharmacopœi agnoscunt & rident: quia implicat re & terminis. Alcali enim, sive sal quidam lixivialis, ex naturâ suâ non nisi fixus esse potest; quia ex vegetabilibus combustis, inq; cineres redactis elixiviatur & extrahitur; præsupponit adeoq; ignis tolerantiam, ejusq; examinis constantiam: secus enim in combustione ac ignis torturâ avolasset. Sales verò volatiles animalium, contrario modo, levi statim ignis tentamine avolant, & vel levissimum ignis examé ferre nequeunt; quin sponte in aprico per se avolent. Præterea non sunt abstergentes, ad lixivium & loturam inepti, adeoq; ad saponem *Hippocratis novi*, & Saponariam ejus, quam male adhuc didicit, inutiles, à calce vivâ totaliter dissipabiles & destructibiles. Nec fuit inventus Medicus, Philosophus, Chymicus, aut Pharmacopœus, qui sales volatiles animalium improprio planè & barbaro etymo, alcalia, & quidem vacua, dixisset & statuisset. Solus in orbe nunc *Hippocrates novus*, nova dat dogmata, novas præscribit leges, novam docet Medicinam Hippocraticeam alcalizatam, nullibi in Coo obviam; dum omnia pervertere, & vacuum in pleno statuere conatur.

Quæ porrò, *pag. 178.* ad obtinendam & propugnandam fallaciam, salsa acidis non esse contraria; iterum scribillat, eandem calliditatem, ad fallendum incautos, præ se ferunt, quam superiora; verùm iisdem fundamentis veris & immobilibus discutiuntur, ac sophismata ejusdem deprehenduntur. Relegamus ignorantem, aut iniqvum Hippocratem ad fundamentalem Reformatoris doctrinam de salibus, & eorú differentiis: ubi sanè expressis verbis docetur; quòd sales acido salsi, utpote sal communis, nitri, gemmæ &c. neutiquá acidis & spiritibus acidis sint contrarii; quin potiùs eos, scil. acidos spiritûs, in aciditate ejus adaugeant: sales verò lixiviales omnes, sal tartari, sales volatiles animaliú, tanquam sales purè salsi omnes, acida destruant, immutent, & proprietate substantiæ suæ sibi invicem contrarientur. Sic lis dirimitur, *Hippocrates novellus*, mendacii convictus, impostura, ad fallendum incautos, detectâ, doctorum virorum ludibrio, velut nudata cornicula, expositus squalet.

Consideret nec non L. B. duo marginalia hujus capituli; quorum prius, *pag. 177. lin. 17. Auri calcinatio in via sicca*: aliud, *pag. 178. lin. 16. Auri calcinatio in via humida*: quàm pulchrè iterum Philosophetur, & sibi contradicat: cùm in textu contiguo loquatur de solutione; in margine verò de calcinatione. An autem hæc operatio, seu confectio Croci Auri, calcinatio aptiùs, quàm solutio, dicenda sit; ad longum ventilari posset. Sapit fastuosam saltem, inanem grandiloquentiam hæc dictio, de calcinatione & solutione in via humida, & via siccâ. Quemadmodum enim *novellus Hippocrates* Antiqui Coi textûs & authoritates mirabiliter, imò ridiculè, suis adaptat nugis; ita etiam, uti simia malè instructa, Antiquorum Philosophorú viam siccam, & viam humidam, in parando lapide Philosophorú, aquâ eorum non madefaciente manûs, quá viam siccam: & iterú, præcedenti solutione communiore, quá viam humidá appellarunt, garrulitate & grandiloquentiâ suâ, in hac simplicissimâ auri solutione hîc vult æmulari; quasi verò ambæ hæ auri solutiones non humidæ essent, sed calcinationes siccæ, cùm tamé in mero humido aquoso perficiantur. Latet te,

docte Philosophe, Aqua Philosophorum sicca, non madefaciens manus; nescis adhuc, quid siccum, & quid humidum. Sic lubens explorarem, & mecum quilibet artis peritus sciscitari posset; cui fini etiam Germanicum hoc distichon Philosophi cujusdam, utpote:

Was im Adler wird gefunden klar /
das steckt in mir auch gantz und gar:

huic simplicissimæ solutioni auri adscripserit, & quomodo ei applicari possit. Tam apposite nimirum, ut infinitæ etiam citationes & allegationes textuum ex libro 1. de diæta Hippocr. Coi.

Tandem, *paragr. ultimo hujus capituli, pag. 179. lin. 1. & seq.* tria mirabilia iterum profert axiomata; sibi tamen crassissime contradicens. Primum est: *aurum non dissolvitur nisi à salsis*: quod falsum est. Nam, *pag. antecedente 178. in. 9.* contrarium statuit, nimirum: *acidos spiritus, qui aurum solverunt, absorbere salem tartari, seu alcali quoddam fixum*: Item cùm vix ore excidissent ipsi paucula hæc verba, scilicet: *aurum non dissolvitur nisi à salsis*: palinodiam canit contradictione, dicens: *quare autem acidus salis spiritus hoc solvit? dixi & ostendi suo loco, quod nimirum spiritus rodendo, redit in id quod erat à nativitate, id est in sal.* O stupidas rationes! O grandem hyperbolen, & contradictiones! Quando redit spiritus acidus salis, aut alii spiritus acidi, in salem communem, post solutionem Auri? Phasmata sunt *Tackeniana*. Hic prius addere debuisses pro hoc tuo aphorismo, utpote: *Aurum non dissolvitur nisi à salsis*: quibus salsis, vel quibus salibus? forte sale Absinthii; qui etiam sal est, & ipse salem simpliciter appellasti, *pag. 35?* Vel salibus diureticis, *pag. 33?* aut ex herbis vulnerariis, *pag. 34. lin. 18?* aut sale tartari, quem toties salem simpliciter, & per antonomasiam, dixisti; sicut superius locis plurimis citatis patet? Quod tamen absurdum esset, dicere, vel asserere. Agnosce igitur ipse, quàm ludicra scribilles, quantisque & involvas, imposturis tuis, absurditatibus. Quoniam ad ravim usque demonstratum est, sensibusque patet, diversas esse salium species: sales lixiviales purè fallos; ut etiam animalium volatilium tales. Inter sales vegetabilium præcipuum est sal tartari; sic etiam reliqui sales lixiviales, aut alcalia, sunt verè sales, sed purè salsi, ab omnibus doctis viris, Philosophis & Chymicis, sales dicti & habiti. Hi verò Aurum non dissolvunt; sed solutum potiùs præcipitant, & spiritus acidos, quibus aurum solutum est, destruunt, ac contrarietate naturali immutant. Hos, inquam, sales (quod bene notandum) à salium numero, naturâ, & etymo, *Tackenius* nunc proscribit, excludit, segregat; immemor sui, &, ad fallendum incautos, sales hos omnes alcalia proclamat, & solos sales communes, & sales acido-salsos, salem nitri, &c. sales vult. Quibus contra semetipsum, contra Solem loquitur; de reliquis omnibus salibus taciturnior Pisandro. Tibi igitur, *Tackeni*, & universæ Republicæ literariæ injurius es, quòd basin & fundamentum doctrinæ, & demonstrationis, sophismata & fraudes delegeris; quibus incautos circumvenire, Reformatorem verò impudentiùs liceret criminari. Citra umbras, & mendaces æquivocationes, & verborum Syrtes, hæc sequacibus dictare oportebat; prout Reformatorem egisse deprehendes, in Animadv. & Appendice, citatis locis: nimirum; quòd sales acido-salsi spiritibus acidis non contrarientur, sed ex illis ipsis salibus acidi spiritus, pro solutione Auri, elici possint & destillari; sales verò purè salsos lixiviales, & alcalia sic dicta, utpote sal Tartari, Absinthii &c. sales etiam volatiles animalium, esse acidis, & acidis spiritibus, naturâ sua contrarios in esse & operari; acidos spiritus destruere, & alterius reddere indolis. Verùm si sic, & veraciter, processisses, *Tackeni*, quid inauditi, quid occulti, quid novo Hippocrate dignum impressisses?

Nihil.

Nihil. Omnis quæstio soluta mansisset. Denique: quò ingenium se non extendit, fraus adrepit: quanquam, meo calculo, *Philosophus etiam mansisses; si tacuisses: nunc Physicus non es.* Offerunt se in hoc diminuto paragrapho plura, quæ sapone sapientum *Tackenii* defricarem, utpote *pag. 178. lin. 5.* ubi dicitur; *huic claræ solutioni guttatim instilla, alcali quoddam fixum resolutum, ex: gr: liquorem Tartari.* Subsumo ego: sed liquor tartari est sal tartari resolutus in aere & humido, naturâ suâ acidis contrarius; ac ideò subtiliores acidos spiritûs absorbet. Si igitur acidos subtiliores spiritûs, quibus aurum dissolvitur, sal tartari absorbet: ergo aurum non dissolvitur à non, nisi salsis; sed dissolvitur à salium acido-salsorum naturalium spiritibus acidis. Sed quid muscam in Apulia contero; cùm earum myriades prodeant? Quid vitia *Tackenio* remonstro, quorum nec initium, nec finis? Transeo ad

CAPUT XXIII.

cujus inquit titulus:

Obscura clarescunt.

Gaudete sapientes, jam tenebræ decantantur; & noctuis Athenis Philosophantur. Textus capituli incipit:

Aliud, oculis perjucundum experimentum objiciam quo ostendam salsa, acidis non esse contraria.

Ex vitrioli exsiccati libris tribus, nitri libris duabus, communis sulphuris floribus unciis sex, & salis communis libris quinq; semis, & laterum pulvere, quantum satis, ne salia cum sulphure fundantur, fiant hujus pulveris libræ sex, misce exactè pulveres minutos, & destilla aquam ex arena saltem in hanc aquam; sine premissa rectificatione, immitte nummos aureos, & intra paucas horas; in tepido loco, videbis aquam aureo colore tinctam (occasione hujus tincturæ, memoriæ subvenit, quod non sine herculeo labore, ignis ope, magnaq; diligentia, ascendit alcali volatile (cujus alibi mentionem feci) grati odoris, adeò rarum leveq;, ut vix à tangenti digito sentiatur, aliquando grisei, aliquando nivei coloris, salinâ saporis, linguam ferientis & penetrantis, ita subtile, ut citra ignis irritamentum, in aperto vase, sponte in auras abripiatur, cum per se ipse, in igne constans perstat; per hujus alcali proprietatem inquam, fiunt Aurum, Argentum, Mercurius, chrystallus &c. verè potabilia; ita ut non solum in corpora rediro sit impossibile: sed insuper, sic à vinculis coagulationum liberantur, ut libere nobiscum colludere queant &c. sed cum hæc & similia, non sint hujus loci, lubens ea nunc prætereo) quam effunde, & aliam superadde, & iterum destilla in loco calido, donec aqua satis sit tincta: Aquas tinctas confunde in aliam phiolam, atq; in illam aquam pone laminas argenti, prius cupellati, tunc aureo colore tincta aqua, statim nigrescit, paucisq; momentis totum argentum invisibiliter dissolvitur, caditq; totum in calcem nigram, quam periti in arte, sine contradictione aurum dicunt. Notandum: quod aqua, ab auro non tincta; argentum non solvit; imo ne tangit quidem: hinc Basilius de argento (a) Auri Tinctura. & de proprietatibus planetarum.

Mein Seel mein Geist, und meinen leib
Hab ich mein König zu geeigt. &c.

Aureos nummos ablue, hos reperies aliquantulum pallidiores, sed parum aut nihil de pondere amisisse: hoc experimentum est consideratione dignum. Cum verò supra dicta species, igne nudo, & aperto distillaveris; addito plus de farina laterum; tunc sane non extrahit tincturam, sed totum aurum planè dissolvit. Hoc inquam experimentum (licet inutile videatur, jucundum tamen est, & magni momenti) sine sale non succedit, adeoque sal; acidis his spiritibus non nocuit.

In hoc capitulo & textu iisdem certat fallaciis & imposturis, quibus demonstrare denuò nititur, salsa acidis non esse contraria. Ultra hæc, ne quid desit Majestati hujus opusculi, Solem tractat, Aurique tincturam, processus denique Alcumisticos, qui pridem à nobis explosi, à Veteribus verò ad nauseam descripti reperiuntur. Antequam de hoc perjucundo experimento, nobis objecto, pluribus agam; dirigo ad Andream Libavium Benevolum Lectorem; è quo, citandis locis, reperiet, cùm quæ furto mutuatus est, tum quæ perperam docet, refellenda. Consulatur igitur Libavius, *Syntagmat. arcan. Chymic. cap. de artificiis coloratorum, maximè per project: pag. 112. lib.* item *8. cap. 16. de arcano Tinctur. pag. 399.* ubi de fallaciis hujus tincturæ, *lib. 8. cap. 22. de oleo Antim. Alchymia denuò pharmac. pag. 132.* in folio; è quibus B. L. addiscet, quid judicii de hoc perjucundo experimento ferre oporteat. Quod concernit ejus demonstrationem, quâ hic triumphat, salsa nimirum acidis contraria non esse; petitio principii est, & vetus musica seu aphonia; quâ eâdem imposturâ & falsissimâ hypothesi suum nititur obtinere intentum, & , ad fallendum incautos, egregiè denuò sese exercet. Docet proinde, ex vitriolo, nitro, floribus sulphuris, & sale communi, aquam destillare, quæ cuncta mineralia & salia non nisi acidos præbere destillando spiritûs, Tironibus, lippis & tonsoribus notissimum est; adeoque nemo unquam dixerit, multò minus Reformator, his spiritibus acidis, ex prædictis rebus prolectis, salia communia acido salso esse contraria. Non igitur tibi, *Sophistico Philosopho*, laudi est, ita stupidè argumentari; utpote; si salsa acidis essent contraria, spiritûs acidi ex salibus non elicerentur: sed eliciuntur ex salibus acidi spiritûs. Ergo salsa acidis non sunt contraria. Prima propositio, *obscure Philosophe*, est statim falsa, & nititur sophismate deceptorio. Differentiam igitur salium si addideris solùm, quam Reformator tuus, locis citatis, clarè docuit; tunc ruit tuum argumentum per se, & falsum est totum. Nimirum si diceres: si salia quæcunq; acidis spiritibus essent contraria; ex salibus quibuscunq; non elicerentur acidi spiritûs: sed eliciuntur ex salibus quibuscunq; acidi spiritûs. Ergo salia quæcunq; acidis non sunt contraria. Hoc argumentũ, Philosophe, est etiam tuum, si simpliciter vis defendere, acida salsis non esse contraria. Sed totũ est falsum, sicut reliqua sophismata tua; quia non ex salibus quibuscunque eliciuntur acidi spiritûs, non ex sale Tartari, non ex sale absinthii, non ex salibus herbarum, non ex salibus volatilibus animalium, quæ omnia tu salia dixisti & proclamasti, uti etiam verè sunt, nec salia quæcunque augent acidos spiritûs in virtutibus suis, sed salia tantummodo acido-salsa naturalia, nec arte talia facta, & ex iisdem acidi spiritûs eliciuntur; juxta veram & genuinam Reformatoris tui doctrinam. Tuo fallaci & sophistico argumento oppono ego contrarium, ex tuâ hypothesi, & propriis assertionibus. Nimirum: si salia acidis spiritibus non essent contraria; illa hos, scilicet acidos spiritûs, non destruerent, aut immutarent: sed hoc præstant salia. Ergo, &c. Major propositio est quidem falsa; sed juxta tuam assertionem est vera; quia sal tartari & lixivialia salia, item salia volatilia animalium, destruunt acida, & illa planè immutant; suntque illorum destructiva: prout ipse asseris, *pag. 13. lin. 19 pag. 27. lin 21. pag. 131.* & in plurimis locis aliis; & illa tamen sunt verè & realiter salia; & tu ipse toties illa salia, sine distinctione, dixisti. Minor propositio est etiam tua, &, juxta prolatam tuam sententiam, *citatis locis*, æquè, ac prima, vera. Sequitur igitur conclusio talis. Ex his disce, *Hippocratice philosophe*, quòd & hujus argumenti prima propositio, simpliciter sumpta, nullo stabili nitatur fundamento, ut neque secunda, minùs etiam conclusio; neglectâ differentiâ salium: tuis tamen verbis & assertionibus verificatur, quoniam salem tartari, absinthii, & reliquos sales lixiviales, qui tibi jam sunt alcalia tantùm, sales sine

distin-

distinctione ipse dixisti, & nunc etiam sales communes acido-salsos, sine ulla pariter distinctione, pro tuâ imposturâ obtinendâ, sales dicis, & nullos alios admittis sales: adeoque turpiter contra te ipsum, & tua expressa verba, loqueris. Liquet proinde, tuas hypotheses esse falsissimas, ac per claros Reformatoris citatos textûs penitus annihilari: adducta verò argumenta tuis ipsis assertionibus, & claris verbis, verificari; quæ commonstrant, te esse Sophistam, qui incautis, ac in Chymia non admodum expertis, unicè imponere cupis. Verùm hæc tua phasmata ac sophismata, jam toties in præcedentibus refutata, adeò squalent, ut tædeat, cramben hanc insulsam toties recoquere: quemadmodum tua hæc impostura in hoc uno fundatur, quòd differentiam salium callidè & iniquè subtices, aut ignoras, Reformatorem mendaciis impudicè criminando.

Quod Processum ipsum concernit Tincturæ Auri, illum bis in meis antiquis collectaneis Chymicis reperio. Qui processus si veritatem saperet, & vera esset tinctura Auri; quis crediderit, infidum *Hippocratem novellum*, qui vix ad callos pedum remedium nobis propalat, ipsum publici fecisse juris, aut proximo fideliter donasse; cum adeò sit infidus, ut non, nisi saponariam, & vitrariam, de cætero ferè nihil veri, aut realis, præter Mercurium summè corrosivum sublimatum, acidas crebrasque calumnias, & injurias, adhuc attulerit? Mox enim dixisset ad omnes *Canonicos Medicos*; hoc est, Methodicos doctos: *Meum Corculum! Meus molliculus caseus! Quidni? Eja: agite! Optemus Fratres hujus cupiditati: benè edepol narrat! Ab quantum igitur non meretur* Hippocrates ille novellus de re Medica, quòd hocce multoties scripto processu nobis imponere attentet? Præito, *Tackeni*, sequemur te, si Diis placet. Videbis autem, hanc Auri tincturam esse fallacem, & provenire à menstruis, non ab Auro. Si tantus esses Chymicus, deberes reverà hoc probè nosse. Pauxillum illud sublimati (quod alcali volatile dicis, quia omne tibi alcali est, & sine alcali loqui nescis) est de floribus sulphuris, & sulphure vitrioli, qui sulphuris flores de salibus & vitriolo adjunctis, animam quandam, seu penetrantem essentiam, secum evexerunt sursum. Posse autem illud sublimatum Aurum, Argentum, Mercurium &c. metalla putabilia, dico, potabilia reddere, & in sua corpora illa reducere, impossibile. Quæque plura & mira addis, sunt fanaticæ & novæ Hippocraticæ cogitationes, absque experientia & veritate. Nam hoc apparet illico ex tuis verbis. In duplicata enim illa parenthesi, quam, occasione hujus magni secreti, struxisti; *pag. 180. lin. 11. & seq.* dicis, quòd illud sublimatum *ita subtile & penetrans sit, ut citra ignis irritamentum, in aperto vase, sponte in auras abripiatur, cum per se ipse, in igne constans persistat.* Et quomodo, quæso, per se in igne constans persistet, si citra ignis irritamentum in aperto vase sponte in auras abripitur? Quæ absurda & contraria? In unâ periodo, tribus vel quatuor lineolis, à contradictionibus abstinere nequis. Secundò: ante parenthesim illam longam & duplicatam ais, *pag. 179. lin. 29. & intra paucas horas, in tepido loco; videbis aquam aureo colore tinctam, quam effunde, & aliam super adde, & iterum destilla in loco calido, donec aqua satis sit tincta &c.* Priùs enim digestio saltem fuit in tepido loco, & nulla destillatio: quomodo igitur congruè dici potest in alia, vel secunda, affusione menstrui, *& iterum destilla, donec aqua satis sit tincta*: cùm non præcesserit ulla destillatio? Tertiò; *laminas argenti dissolvi, & totum argentum in calcem nigram præcipitari, quam periti in arte, sine contradictione aurum dicunt, pag. 181.* Citra contradictionem hæc imperitus Alchumista fingit. Quis non & agrum, & domos, galeram, & tunicam venderet, argentum mercaturus, illico amplissimo fœnore aurum recepturus? Juxta illud Teutonicum:

Mein Seel/ mein Geist/ und meinen leib
hab ich mein König zugeeigt. *ꝛc.*

Quod distichon Basilius Valentinus maximæ arti, & operosæ Chrysopœiæ attribuit; *novus* verò *Hippocrates* vetustis quisquilis suis, & reculiis Tironibus decantatis, hîc assuit; quanquam & ipse palinodiam postliminiò canat, *pag. 181. lin. antepenult.* dicens: *Hoc inquam experimentum (licet inutile videatur, jucundum tamen est & magni momenti) sine sale non succedit, adeoq; sal, acidis his spiritibus non nocuit.* In hoc brevissimo paragrapho, qui veluti conclusio est hujus processûs Alchymistici, quæ paulò antea *novus Hippocrates* firmiter asseruit, nunc retractat, & palinodiam canit: nimirum, quòd *totum argentum invisibiliter dissolutum in prædicta sua aquâ, cadat totum in calcem nigram, quam periti in arte, sine contradictione aurum dicunt*: nunc verò timidulè hoc *experimentum inutile* proclamat; *jucundum tamen esse & magni momenti.* Quomodo hæc concordant? Si prius & superius verum esset, quòd totum argentum, aquæ dictæ injectum, solvatur, & in calcem nigram per se cadat, quæ calx sine contradictione aurum fit; aurum etiam priùs in aqua illa dicta detentum, à quo tinctura parum, aut nihil, de pondere & colore amittat: labor, profectò, deberet esse utilissimus; & à nemine prudente & experto inutilis diceretur. Sed ambiguus *Hippocrates Chymicus*, rei veritate incertus, timidulè hoc asserere absolutè non audet; quoniam propriis manibus hunc nunquam elaboravit processum, nec periculum fecit; saltem ex processibus Alcumisticis descripsit, & suo centoni assuit. Præterea nullam sapiunt veritatem, si solutionem totius argenti injecti, & etiam totius argenti præcipitationem consideremus & examinemus. Naturæ enim, & laboribus similibus contrariantur: quia nullum metallum simul solvitur, & totum per se præcipitatur, aut fundum iterum petit, seu, uti dicit, cadit. Nugæ ergò sunt Hippocraticæ novæ, imposturæ, & solitæ contradictiones, indignæ, quæ ulteriùs ventilentur.

Quod conclusionem concernit; nimirum, *Hoc experimentum sine sale non succedit, adeoq; sal, acidis spiritibus non nocuit*: illa idem demonstrat, ac si aliquis diceret: Hoc experimentum sine impostura non succedit: adeoque impostura *Tackenio* non nocuit. Baculus in angulo; ideoque cras pluet: Hippocrates Chymicus totus ventus est; ideoque nihil salis in ipsius cerebro. Si *Hippocrates novus* realiter dixisset, uti decet virum probum: hoc experimentum sine sale communi, aut sine sale acido-salso naturali, non succedit: verum esset, & sine fallacia hæc foret conclusio. Sed quia differentiam salis non addit; igitur falsa est, absurda, & fallax ad decipiendum incautos. Sic autem mea conclusio verior esset, si dicerem: Hoc experimentum cum sale non succedit, adeoque sal acidis spiritibus his nocuit. Hanc meam conclusionem ad tuam Hippocraticam formam efformatam, veram esse, tuis verbis probo: quia sal tartari, & sal absinthii, & plures, sine distinctione sales appellasti & dixisti. Sales verò isti sunt acidis spiritibus contrarii, eosque absorbent (tua verba:) ergo sales sunt acidis spiritibus contrarii. In his verò liquet, quantæ fallaciæ lateant, imposturæ & sophismata, de salibus disputando; si salium differentiæ, genus, & species non addantur, sed callidè subticeantur. Nam sicut ego absolutè, & sine distinctione, dicere nequeo: salia in genere acidis spiritibus esse contraria, eosque destruere, absorbere: nec unquam dixi, nec somniavi quidem, sed semper, ac ubique, aut genus, aut speciem, denominavi, vel singularem quendam salem proprio nomine descripsi & monstravi verè ac realiter, qui sales contrarii sint acidis spiritibus, & qui non, *in Animadv. & Append. n. locis citatis*: ita & tu *Hippocratice Sophista*, debuisses realiter processisse, sine mendaciis, sine sophismate. Cùm autem contrarium feceris: conclusionem igitur tuam pessimè formasti; & illud verè

&

& realiter dicere nequis, quòd *hoc experimentum sine sale non succedat, & sal acidis spiritibus non noceat*: quia, si adderes salem tartari, vel alium salem lixivialem cujusdam vegetabilis, quos tu sales dixisti; omnino hoc tuum experimentum non succederet, & in totum destrueretur. Disce igitur, mi *Tackeni*, cautiùs mercari deinceps, veraciùs loqui, & conformiùs argumentari; nec nos tam prodigiosis mendaciis aspergas ampliùs, quæsumus. Duram, profectò, suscepisti provinciam, *nove Hippocrates*, si rete tuum jacias ante oculos pennatorum; si Autorum arcana furta producas nobis, qui hæc ad nauseam evolvimus; si fucum addas iis, quæ nobis plus quàm cognita. Redi igitur, Æole, ventorum genitor & vlta, in obscuram specum, è quâ erupisti. Non es, quem te hactenus dictitasti; *ventus est vita tua*, sonus, sibilus, vox; prætereaque nihil. Redde Authoribus processûs, & alia, quæ abalienasti, Reformatori famam, quam, velut cuniculos agendo, subruere tentasti, & discat orbis: *quoniam ab inimicis salus*.

Ulteriùs affert *Hippocrates novus* processûs Chymicos; utpote, sulphuris antimonii præparationem, *pag. 182.* quæ multoties in Tirocemiis scriptis & impressis obvia invenitur: attamen, ut parcâ sit manu, nevè nimium fortè revelet, ait, *pag. 183. lin. 1. Ex hoc sulphure, additis duobus simplicibus, oleum compones, quo cum dorsi spinam, carpos manuum, plantasq́ pedum, unica hora ante paroxysmum inunxeris, febres intermittentes tertianas omnes tolles.*

Hoc sulphur est basis artificiosa unda, in qua si dissolvitur argentum, præcipitat magnam ejus partem in calcem nigram quam aqua fortis deinceps non tangit.

Nunc, *Tackeni*, quærunt ex te Medici Canonici (non Reformator. Nam dedignatur tua oracula) dico, Dogmatici, quæ sint illa duo simplicia secreta pro oleo febrifugo? Quid respondebis illis? *Meum corculum, meus mollicules caseus! Quidni? Eja agite! Opteremus fratres hujus cupiditati, bene adepol narrat! Ah quantum non meretur de Republica Medica* novellus Hippocrates, quòd saltem dixerit duo simplicia anonyma sulphuri antimonii pro oleo febrifugo esse admiscenda! Quærunt prætera Medici Canonici ex te, ut illis in aures dicas, ne fortè Reformator tuus audiat, quæ sit *illa artificiosa unda, cujus basis hoc sulphur sit, in qua si dissolvitur argentum, præcipitat magnam ejus partem in calcem nigram &c.* Hoc, fateor, iterum secretum est auriferæ artis Alcumisticæ: respondebis verò illis sine dubio iterum: *meum Corculum! meus mollicules caseus! Quidni? Eja agite! Opteremus fratres hujus cupiditati, benè adepol narrat: Ah quantum tamen non meretur Tackenius*, quòd processum, qualiter sulphur antimonii parandum, ex aliquo libro non solùm descripsit, sed illum denuò typis, pro implendo suo centone mandavit; etiamsi, cujus usui, vel quæ illa *artificiosa unda* sit (ridete, vel teneatis risum, Amici) in quo argentum solvitur; & quomodo unâ solvatur, & magna ejus copia in calcem nigram præcipitetur, planè subticuerit. Sufficit illi, tam candidè nobis communicasse, quòd crystallus cum eo si cementetur, rubini colorem acquirat. Sufficit, remedium contra hydropem siccam monstrasse. Sufficit, inquam, insicienter, sed constanter, affirmasse, Rulandi Balsamum Sulphuris ex hoc sulphure factum fuisse; cujus manuscripta verò aliter testantur. Pro hac igitur liberalitate tuâ, *Tackeni*, si non alii Canonici Medici, Reformator utique tuus tibi gratias aget. Cæterùm Helmontii textum, de Mercurio Antimonii non vulgari: Præparationem item Cinnabaris Antimonii: & quæ ulteriùs filiis suis in aurem dicit, pro nunc non attingam: quia fortè extra captum; quamvis aliàs notissima sint.

Transeo igitur ad Capitulum XXIV. cujus Titulus: *Quæ nocent docent.* Suspicor, ne nobis *novellus Hippocrates* imponat, Amice Lector: eamus illi obviam. Metuo, ne, quæ docet, noceant. Fingit enim ut araneus, *Tackenius*

nius, faber mendaciorum, simul & aurifex. Quis scopus: quod argumentum: quæ intentio, in hoc Capitulo? Malesano iterum percitus œstro, & stultitiæ fermento, iteratò in Reformatorem rabiosus involat. Carpit, dilacerat; corrodit huic ardelioni cerebrum Mercurius sublimatus medicinalis Reformatoris; quem paucissimis verbis perstringit: aptam ejus præparationem edocendo. Sed cur, *Tackeni*, rabidos dentes tuos, cur ungves exacuis adversus Reformatorem; cùm potiùs insaniæ tuæ, & furoris, objectú D. D. Augustanos statuere poteras; cùm eorú Mercurii sublimati præparatio, quam ego debito nitori restitui, multú deviet à scopo & parandi modo tuo, & quidē multò magis, quàm Reformatoris? Verùm hos monoculus transiens, ac callidè dissimulans, aciem in Zwelferum defigit. Cur? ne PROTECTORIS Augustani nomen & insignia aut perderet, aut commacularet, & dicto Venerabili Augustanorum Collegio tanto mitiùs adularetur palpo; quos tamē in sinú suum deridens, festivo sarcasmo Canonicos appellitat: prout & reliquorum Medicorum Collegia inclyta non semel delusit. Sed quid iterum canis ad myrtum? Indoctum caput! an novi aliquid, an quid exotici, tradidi? An non paria nobis dictârunt Quercetanus, Beguinus, Agricola, Schröderus, & passim Chymicorum Collegia? Tu quid novi Scholis apportas, Caduceator? Cur immundissimam oris tui spurcissimi colluviem in Reformatorem, & omnes illos revomis, qui tuum dogma non sectantur, ac unica tantùm sublimatione, nullâ præviâ lotione Mercurii, corrosivum summè Mercurium non apparant, sed plus laboris insumunt; sincerè tamen & fidelissimè præparant? An ignoras, plures semitas nos ducere Thebas? Tu solus Mysta & Medicinæ Numen, cujus oracula populus Medicus adoret, & vestigia exosculetur? Resorbeto vomitum tuum, *rabiosissime Cavillator*, quo me, quo innocuos viros, Medicos, aspersisti: ac redeat ad Dominum scelus. Sed sacrilegus es, &, ut video, sacras legisti paginas. *Hoc est*, inquis, *pag. 187. quod ait Sapiens in proverbiis: Abominabile apud Deum pondus & pondus, mensura & mensura.* Mi *Tackeni*, tractant fabrilia fabri: sola scripturarum est ars, quam sibi passim omnes vendicant; ita Hieronymus, in prologo. At quid hæc ex corroso tuo cerebello, pro Mercurio summè corrosivo stabiliendo, adducis? Vides, quòd sacce nugator sis, & mulus Divina portans? Ego tamen explanabo tibi illud Scripturæ, *ac pondus & pondus, mensuram & mensuram*, DEO abominabilia, quæ non capis hactenus. Non enim, uti putas, in verbis scripturarum est Evangelium; sed in sensu: non in sermonum foliis; sed in radice rationis. Ita Hieronymus, sup. *Epistol. ad Ephes. primam.* Quid igitur est illud *pondus & pondus?* Esaias *primo* tibi explanat. Væ, inquit, genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequam, filiis sceleratis! Dereliquerunt Dominum; blasphemaverunt sanctum Israël; abalienati sunt retrorsum. &c. Hæc sunt ponderosa verba Esaiæ, de *pondere & pondere*. Applica Ephod. Hanc amplectere scripturam, *Tackeni*, & nugari de sacris imposterum cave. Nunc ad profana redeo. Sed quid in tantum spiras, Æole? Cur fremis, Caure? Quid novi attulisti in præparatione tui Mercurii summè corrosivi? Vidēn, ut te denuo convincam? Adducam textûs meos genuinos, quos iterum, *falsarius*, corrupisti. Nimirum ubi Mercurium sublimatum, à D. D. Augustanis adductum, eventilandum suscepi; ita, *in Animadv. meis pag. 457. edit. Norica* scriptum. ℞. Mercurii purificati, Vitrioli calcinati, Salis præparati, ana libram unam. Subigantur cum pauxillo Aquæ fortis, aut modico Aceto: exsiccata terantur & misceantur simul in mortario lapideo tam diu, donec Mercurius, unà cum prædictis spe-

cicbus,

ciebus in pulverem abeat. Tritam materiam inde cucurbitæ cum alembico, dando in arena ignē per gradûs, ad octo vel decem horas. Videram autem, quòd insufficienter hæc Mercurii sublimatio esset descripta; cùm quoad pondus valde exiguum addendorum salium, & Vitroli calcinationem; tum etiam quoad sublimandi modum &c. Non ergò potui, quin pauca adhuc adderem, ad complendum defectum, & quæ experientiâ comprobassem, haud illegitimâ & verâ sublimatione Mercurii, ad Medicinam adaptandi. Sunt autem, quæ addidi, denuò ex *Animadv. pag. 460.* pro majori intelligentia excerpta, sequentia. Nimirum: Mercurius sublimatus rectè quidem cum Sale & Vitriolo paratur, sed necessum est, ut Vitriolum, quod ipsi additur, ita calcinetur, ne suo corrosivo aut spiritu acido privetur. Quantitas item præscripta Vitrioli & Salis non sufficit, præsertim si corrosivus (uti ex sequenti dulci subl. apparet) reddi debeat Mercurius. Necessum igitur est, ut non solùm pondus eorum dupletur, sed & sublimatio Mercurii, additis semper recentibus speciebus, Sale scilicet & Vitriolo, bis terve reiteretur, donec in crystallinam compagem elevetur. Commodiùs autem igne aperto, quàm in arena sublimatur, servatis ignis gradibus, in cucurbitâ lutatâ, aut in alio accommodato instrumento. Ex his duobus parandi modis sublimationis Mercurii, D. D. Augustanorum, & Reformatoris, seu Zwelferi, judicet totus mundus, omnesque in arte Pharmaceutica & Chymia periti, an non posterior præparatio præstet priori; an non vera sint, quæ priori præparationi D. D. Augustan. modestè, sine ulla calumnia, addita & animadversa sunt: quoniam secundum priorem, D. D. Augustanorum, modum, cùm quoad pondus addendorum salium & Vitrioli, tum etiam in modo parandi, sublimatio nullo modo succedit, ac Mercurius in massam solidam, uti decet, nequaquam ita sublimari potest; vanusque foret omnis labor ita susceptus. E contra verò Reformatoris præparatio, sive sublimatio præscripta, defectum nullum habet, neque ullum subolet errorem aut absurditatem: quin potiùs omnem sapiat perfectionem; præsertim si ad Medicinam sublimatus hic sit adaptandus. Etenim in prioribus duabus sublimationibus Mercurius vivus à sua impuritate & nigredine, prægressâ etiam lotione, perquam bene & legitime purificatur, ut in tertia sublimatione purus & crystallinus adscendat, nec tantopere corrosivus, uti vulgaris sublimatus. Propterea æmulatus est Reformator D. D. Augustanos, & plures alios Doctissimos Medicos & Chymicos, superiùs denominatos, qui studio, & scienter, absque additione rerum magis corrosivarum, scilicet Nitri, Mercurii, sublimationem ritè peragere voluerunt, ut is, si ad medicinam, præsertim Sublimatum dulcem, Oleum Antimonii, & alia complura medicamenta, ex eo conficienda, foret adaptandus; tam superfluo & nocuo corrosivo, ex Nitro, non scateret, adeoque magis benignus hic simplex Mercurius sublimatus, cùm per se, externè, ulceribus sordidis, Venereis, aliisque affectibus applicatus de foris; tum etiam ad interna medicamenta, priùs dulcificatus, ad usum tractus, sine nocumento ageret, minorique periculo usui Medico esse posset, quàm simplex & maximoperè corrosivus sublimatus, Venetiis, aut ab aliis locis, transportatus. Et hæ sunt rationes legitimæ ac medicæ Doctiss. Virorum, D. D. Augustan. Schröderi, Quercetani, plurimorumque aliorum, tum præcipuè etiam Reformatoris

tui, Zwelferi, quare Mercurium ſublimatum, in Officinis Pharmacevticis, non pro communi vulgo, ſed ad medicamenta ſalutaria ex inde paranda ulteriora, hoc noſtro legitimo modo ſublimatum, legitimum & magis benignum voluère: uno verbo, ut ad Medicinam ſecuriùs, ſine periculo & nocumento ullo, poſſet adaptari. His prælibatis & declaratis, patet ad oculum, Reformatorem in nullo peccaſſe, neque in additione ſalium & vitrioli, neque in calcinatione vitrioli neceſſariò præmonendâ, nec etiam in ſublimatione ipsâ, quod ullam mereatur reprehenſionem, aut correctionem; multò minùs tàm iniquas *Tackenii* calumnias: ſed vera ac legitima ſit Mercurii ſublimatio Zwelferi, rationibus ſuſſulta ac autoritatibus, adeoque præ communi ac vulgari ſublimatione, cum Nitro, *novelli Hippocratis*, magis amplectenda. Verùm enim verò hæ iniqui calumniatoris calumniæ non ſoli debentur Reformatori, ut qui præ cæteris Autoribus dexteriorem amplexus eſt ſublimandi Mecur. modum; ſed concernunt & alios, ſeu Canonicos, vel maximè D. D. Auguſtanos, quorum ſublimandi & parandi modus Mercur. corroſiv. omnino practicabilis non eſt, modeſtiſſimè tamen in Animadverſionibus, ubi mancus, reſtitutus. Nam errores palpare, & vitia, nefas eſto. (Qui enim magis delinquit, majori etiam pœnâ dignus judicatur) Videant igitur D.D. Auguſtani, quàm præclarum nacti ſint cuſtodem (ut ajunt) quàm præclarum defenſorem Herculem, & fidelem Oreſtem, qui primus, ut Simei, convitia in Dominos jacit, eosque deludens, Canonicos appellitat & rhapſodes. Ego ſpartam meam hactenus tuitus ſum, & famam adverſus prædonem & famicidam hunc vindicavi. Viderint D.D. Auguſtani & Canonici, quo hunc irregularem hominem Canone iterum anathematizent, ut famæ ſplendorem recipiant. Nunc ſequitur totius Capituli textus, per partes mox eventilandus, *pag. 185.*

CAPUT XXIV.

Quæ nocent docent.

HActenus his operationibus, quæ omnes acidis & ſalſis perficiuntur, nullibi apparuit alterius destructio, ſed eamus ad Rapſodiam reformatoris, quam ſuperbo titulo Mantiſſam Hermeticam (b) vocat, ut ejus propriis ſcriptis erudimini, ubi ſeſe offert. Mercurii ſublimati Corroſivi, vera præparatio. (a) Vinum vendibile [ait Poëta] Hedera non indiget; quare huic titulo addat, vera præparatio, non video! Suſpicor ne reformator, more ſonſueto, hac vana promiſſione nobis doloſè imponat, eamus illi obviam.

b. Quid Hermes de his nugis ſenſerit reformator ignorat.

a. Mantiſſa fol. 107.

Mercurius inquit: rectè ſublimatur, cum ſale & vitriolo [mirum quod non timeat, acidi vitrioli destructionem à ſale] ſed quia ſit ab aliis ſcriptum invenit, ſaltem addit; Vitriolum Cautè Calcinari debere, ne privetur acido ſpiritu. Sibi videtur hic aliquid magni momenti admonere. Ut etiam: quod ſublimatio bis terue reiteretur novis ſpeciebus ſale ſcil: & vitriolo: Sed, ad quid, hæc repetita ſublimatio cum novis ſpeciebus? Mercurius enim ſemel ſaturatus, acidis ſpiritibus, ad quid reiteratur labor? præcipuè ſi verum eſt, ut eſt veriſſimum in natura, quod omnia reguntur certis numeris ponderibus & menſuris juxta illud poëta.

Eſt modus in rebus, ſunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraque, nequit conſiſtere rectum.

Sic etiam mercurii natura, acidis ſpiritibus, ſemel ſaturata, abſorpſit & combibit, quantum perfert, & quantum indiget à prima ſublimatione: & licet centies deinde ſublimetur, aut per ſe, aut novis ſpeciebus, ſemper manet idem ſublimatus mercurius: adeoq; reiterare laborē, eſt tempus, & ſpecies, inutiliter perdere. Hoc eſt quod ait Sapiens in proverbiis: (a) Abominabile apud Deum pondus & pondus, menſura & menſura.

a. Cap. 20. verſ 10.

Scio,

Scio, à multis expeti, modum sublimandi mercurium, propter metum, quod is, qui venditur hinc indè, admistum habeat Arsenicum, quod tamen, vt periculosa merx, mercurio in ejus sublimatione addi nequit, propter subtile venenum, quod sublimando spirat, ac operatores suffocat: venenum esse subtile, ostendam proprio periculo.

Olim, cum Arsenicum (Johannis Agricolæ suasu) toties sublimare tentarem, vt tandem fixum in fundo vasis permanere deberet, non enim tunc temporis, ob sciendi desiderium, neq; fumos, neq; vapores, aut quicquam periculi timui: post multas sublimationes, cum vas aperuissem, inspiraui auram, palato tam suauem, dulcem ac gratam, quam cum admiratione, nunquam antea similem expertus fueram, sed post semihorulam, stomachum dolentem, & contractum sensi, cum omnium membrorum conuulsione, respiraui difficulter, sanguinem minxi, cum indicibili ardore, subitò post, colico dolore correptus, totusq; contractus euasi, per sesquihora spatium: Lacte & oleo restitutus, mediocriter me habui: febris tamen lenta, hecticæ similis, per integram hiemem permansit, quam extinxi vulnerariarum herbarum decoctis, & esu cimarum brassicæ, aqua bulliente tabefactarum, Aurantiorum succo, oleo & modico sale conditis. Imò natura appetebat hunc cibum, vt vix horam cenæ expectare possem, his que remediis perfectè conualui. — *Arsenicum.*

Sed non obstante periculo, sunt, qui stannum purum in puluerem exurunt, quod, nulla vulgari arte, in stannum reduci potest, sicut reliqua metalla; cum arsenico tamen fit scoria, cujus pars, singulari artificio in purum argentum transit. Hanc separationis artem sciuit & exercuit, Sigismundus Wan, Ciues Wondsiedlensis in Voitlandia, cum ingenti emolumento, ita ut Anno 1464. ibidem Hospitale splendidissimum ædificauerit, instituerit q; vt narrat Gasparus Bruschius, quod & hodiè, cum epitaphio dicti ciuis conspicitur. — *Geber de Argento c. 18. & Basilius de propriet. 7. metall. de Joue Stannum das argentum.*

Quod autem ex stanno cum arsenico fiat argentum! id confirmat Clauius in Apologia (a) contra Erastum, qui videatur. Et hæc de arsenico, exposuisse, curiosis sat est. — *a. 2 volum. theatri Chimici fol. 30.*

Nunc ad mercurium, vndè digressus, redeo, qui sublimatur hac proportione.

Mercurii seu Argenti viui libras 280. tantum pendet sarcina vnica, vt in ouinis pellibus ex Hidria aduehuntur. Mercurii sublimati lib. 20. salis communis, salis petræ an. lib. 200. capitis mortui reseruati lib. 50. vitrioli rubificati lib. 400, omnia separatim debent in puluerem reduci, sub lapide molari, qui calcat.

Mixtio fit hoc modo.

Mercurius viuus, & sublimatus, portioq; salis communis & salis petræ, prius debent commisceri, & quantumvis salia sint arida facta: ab hac mixtura tamen madescunt, sic mercurius, miscendo cum dictis speciebus moritur, tunc adde reliquam partem salium, perge miscere, ligone ferreo, donec mercurius nullibi viuus appareat. Hæc mistura est humidissima, cui si addere velles vitriolum rubificatum, quod est valde aridum, absumit humidum in momento, & simul Saxi duritiem induunt: Oportet itaq; loco dicti vitrioli, addere caput mortuum, aut reseruatum de prima sublimatione, aut de aqua forti, perinde est, sic modice siccatur mixtura, quam nunc debetis per cribrum agitare; Cribratum puluerem postea, commodè miscere potes; vitriolo rubificato: Jam habes misturam, qua cum impleto 16. vasa vitrea magna (quarta pars sit vacua) quæ locentur in capitellos, & sublimabis mercurium ex cineribus (minime verò aperto igne, vt nugatur reformator) in 4 furnellis, quorum quilibet contineat 4. vasa; vasibus appone alembica, negligenter saltem, cum suis receptaculis. Ignis per 24. horas sit lentus, in illo tempore salia dissoluunt Mercurium, spiratq; in illa actione, odorem aquæ fortis, qui pulmoni nocet, imò inspirantem ferè suffocat, sicut cripta odor Puteolis, propè Neapolim, canem. Post 24. horas odor perit, & tunc sublimari incipit Mercurius (aquam fortem collige, quæ fortificatur — *Mercurii sublimatio Vulgaris.*

VV 2 aliis

aliis speciebus inseruit, & præcipitationi Mercurii) cum illo calore persevera, donec Mercurium in forma placentæ, a suo capite mortuo separatum in summo videas, quod fit plerumque quinto die, si bene operatus fueris.

Frigefactis rebus, propter grave pondus sublimati, sponte crepant vasa vitrea (fragmenta separatim collige, habent enim aliquid sublimati, quod abrade, quo cum alia vice Mercurius currens mortificari debet) cave cinerem, ne per rimas decidat, supra placentas, quas curiosè ambabus manibus prehendunt, ac seponunt, panes vocant, quorum quilibet pendebit circiter 25. libras, plus minus, juxta capacitatem vasis, quod plus vel minus de mixtura capiebat, ita ut ex 280 pondo Mercurii vivi & 20. sublimati, colligas sublimati ter centum, & octoginta. Crevit itaquè in pondere Mercurius vivus 80. lib., non quidem ex acido vitrioli rubificati, ut existimat reformator, quod ob id caute calcinandum docet: sed solo sale communi, quod sic probo.

Error Reformatoris.

Sublimetur idem Mercurius, eadem proportione nitri & vitrioli rubificati, absq; sale communi, tunc ascendit Mercurius rubeus, nil que ponderis, neque corrosivi acquisivit.

Mercurius sublimatus dulcis rubricoloris.

Sic quoque, si idem Mercurius præcipitatur aqua forti ex nitro & vitriolo, tunc splendens rubescit, nilq; acquirit ponderis. Causa est quod nitrum sulphureum elevat sulphur vitrioli, quæ conjunctim agunt saltem in suum simile, id est in sulphur externum Mercurii, adeòque nil potest crescere, neque corrosivam vim induere.

Mercurius præcipitatus communis.

Huc usque textus *Calumniatoris Tackenii*, & totum caninâ rabiei & invidiâ plenum Capitulum. Ut autem omnes ejus iniquitates refellantur, & ori, quæ evomuit, rursus ingerantur; ordine progrediendum est. Primum est, quòd iniqvus falsarius denuo reiterat dolosum illud & falsissimum suppositum, quod superiùs contra fundatam & expressam nostram doctrinam, in Reformatorem tamen falsissimè retorquere voluit; dicens: *Hactenus his operationibus, quæ omnes acidis & salsis perficiuntur, nullibi apparuit alterius destructio.* In his nugacibus verbis quanta lateat fallacia & impostura, superius ad amussim demonstratum & enucleatum est: quòd nimirum callidus impostor differentiam salium subticeat, & semper salem communem pro omni sale, &, in genere, pro omnibus salibus intellectum velit; salem Tartari verò, & reliquos sales omnes lixiviales vegetabilium, ut & animalium sales volatiles, pro nunc tantum non velit sales, sed, citra omnem rationem, & salium volatilium naturam, alcalia appellet: cùm tamen in superioribus multoties salen tartari, & salem absinthii, ut & reliquos lixiviales sales herb. vulnerar. & diureticar. contra semetipsum, & propriam fallaciam, salia expressè appellarit: sicut superiùs, ex citatis textibus, videre est. Ut igitur, qui omnia bene perpendit & considerat, quæ superiùs ad oculum demonstrata sunt, clarè cernere possit, quòd adversus semetipsum aut ignoranter, aut petulanter, loquatur, sibi turpiter contradicat, & testetur; Reformatorem verò mendaciis solitis, falsisque probris, contra claram ejusdem doctrinam, conspurcare unicè nitatur:

Secundò, inquit: *Sed eamus ad Rapsodiam reformatoris, quam superbo titulo Mantissam Hermeticam vocat.* Et in margine: *Quid Hermes de his nugis senserit reformator ignorat.* Respondetur autem; Reformatorem Mantissam illam Hermeticam D. D. Augustanorum neque construxisse, neque nomen ei imposuisse. Capiant proinde sibi D. D. Augustani hoc calumniatoris convicium: agnoscant autem suum Herculem defensorem, utrum meliùs adulari; an verò egregiè, sub specie defensionis, calumniari addidicerit. Verùm non miremini. Quis enim securus ab hac hydra? Tot Clarissimos & Celeberrimos Medicos, Principum, Electorum, ac Regum, Archiatros, integra Medicorum & Jurisconsultorum Collegia, tot Universitates, Principes, Electores, & Reges, majoribus injuriis & calumniis hæc hydra aspersit; uti ex ejus Apologia, & Echo, fasciculis nimirum calumniarum, adversus Doctiss. Virum, Dietericum

terium Helwig. apparet. Consolor me; consolemini vos, quòd honori sit, ab iniquis & improbis scriptis & calamo proscindi. Nam: invidia virtutis pedissequa. Quærite & requirite primò hunc Thrasonem; quid Hippocrates Cous Senex de spurio hoc suo fratre Hippocrate Chymico sentiat, quòd cum toties præposterè adeò, & inapposite, vel centies, ex lib. 1. de diæta, ad ineptias suas & calumnias demonstrandas, adduxerit, & Compatrem compellâtit? Quærite secundò; quid divinus Senex de insulsa, sed alcalizatâ hâc Hippocratica Philosophia sentiat aut senserit, quam sub divini Coi autoritate vult introducere? Requirite tertiò Hermetem; quidnam ipse de his insulsis nugis Hippocratis senserit? Annon Hermes, si reviviscceret, alcalizatas illas nænias rideret & abominaretur, tanquam vacua alcalia vacui Hippocratis? Quærite quartò Viros doctos in Chymia peritos: quærite Reformatorem; annon ampliora in vestrâ Mantissa Hermetica contineantur, quæ Reipublicæ Medicæ emolumento sunt, quàm in toto hoc alcalino opusculo? Et annon potiori jure & titulo vestræ Mantissæ competat cognomen Hermeticæ, quàm huic alcalizato opusculo inscriptio: Hippocrates Chymicus? Verùm cavete imposterum ab hac hydra, sine fide adulatur, lachrymæ illi Crocodili sunt, &, ut habet Satyric; Fœnum in cornu gestat; fugite: ubi risum excusserit, nulli parcet amico.

Pergit *Tackenius*, pag. 186. *Vinum vendibile (ait Poëta) Hedera non indiget; quare huic titulo addas, vera præparatio, non video! Suspicor ne Reformator, more consueto, hac vanâ promissione nobis dolosè imponat, eamus illi obviam &c.* Mi *Tackeni*, ignosce, quòd mihi vetus illud Roterodami occurrit: Profectò es hederâ lascivior, impudicus, audax, & temerarius. Quousque tandem (loquor cum Tullio, in Catilinam) abutêre patientiâ nostrâ? Nondum terminus advenit, & petulantiarum tuarum complementum? Nec tot nimbus guttas fundit, quot tela, & propria quidem, in te retorsimus. Quis Hederam suspendit? An ego; an tu ipsus? Quis *inaudita, admiranda, abscons a, & occulta à sensibus & cognitione hactenus*, promisit, & crepundia mox edidit, furta Autorum impressit, Solæcismos, Barbarismos, Logismos, & mille Elenchos? An ego; an *Tackenius?* Profectò tu. Sic hactenus demonstravi. Annon hedera suspenditur, dum pro factis amplissima mendacia, & verborum crepitûs, redduntur? *Eas igitur obviam illi.* Viden' quòd suprà bene te fatuis virginibus compararim, quæ obviam ire iteratò sponso gestiebant, sed sine oleo, neglectis lampadibus; in tenebris: quoniam lampades extingvebantur. Ivisti obviam Reformatori; sed & ille tibi: & ridiculè exceptum te Europa exsibilat. *Suspicaris, ne Reformator, more consueto, dolosè imponat?* Respondet Seneca, *libr. de moribus*: Hoc habet omnis affectus, ut, in quod ipse insanit, in idem putet cæteros insanire. Sed vidimus suprà, quòd Scripturas nosti. Igitur & tibi, *Tackeni*, Chrysostomus respondeat, *super Matth. cap. 21.* Omnis homo ex se æstimat alterum: fornicarius neminem putat esse castum: superbus neminem putat esse humilem; humilis neminem putat esse superbum &c. Mihi, quod addam, non occurrit.

Interim judicent æquiores arbitri, num Reformator tam iniqua & malesana convitia meritus sit, qualia à malevolo experiri accidit; quòd in margine Animadversionum, *pag. 460.* scripsit; Vera Mercurii sublimati præparatio; ad modestam correctionem Mercurii sublimati D.D. Augustanorum? Utrum, inquam, hâc inscriptione, aut marginali, cuiquam dolosè imponere potuerit. Agnoscite verò exinde iniquam Calumniatoris *Tackenii* indolem. Annon potiùs ipse, toties in mendaciis & imposturis deprehensus, toti mundo dolosè imponere velit, Mercurio suo maximè corrosivo sublimato, ad medicamenta & usû Medicû summè noxio? Demonstravi superiùs rationib, firmis, & autorita-

tibus Clarissimorum Virorum, quòd Mercurius sublimatus, fine tanto corrosivo nitroso, ad usum Medicum aptior, & magis salutaris sit, quàm ille summè corrosivus, pro communi vulgò paratus: & quòd plurimi Doctiss. & Celeberrim. Medicorum & Chymicorum, imò D.D. Augustani ipsi, ad eandem ferè normam sublimationem Mercurii, benigniorem nimirum, sine tanto corrosivo ad usum Medicũ meditati sint. Ergo omnes dolosè imponunt, juxta iniqui calumniatoris *Tackenii* sententiam? Verùm quàm dolosè ipse nobis, & toti mundo, suo maximè corrosivo Mercurio sublimato imponat, clariùs demonstrabo. Notum est omnibus Pharmacopœis & Chymicis, quòd spiritus Vitrioli, spiritus Salis, imò & spiritus Nitri, quilibet per se, legitimè destillatus, spiritûs sint salutares, ad usum Medicum aptissimi, debiteq; propinati, maximo sint emolumento: mixti verò efficiant Aquam fortem causticam, insalubrem ac deleteriam, vel solo odore suo cordi & capiti magnopere nocuam & adversam. Quid aliter inest huic maximè corrosivo & caustico Mercurio sublimato *Tackenii*, quàm talis mixtura corrosivorum spirituum, a qua fortis caustica, naturæ humanæ adversa, ex vitriolo, sale, & nitro? Hâc enim Mercurius in ipsa sublimatione solvitur, ac unà in solidam compagem corrosivam reducitur & elevatur. Ex hoc fundamento infallibili judicium ferat prudens & expertus Medicus & Chymicus, quàm dolosè ipse *Tackenius* nobis imponere velit, cum suo maximè corrosivo & caustico Mercurio sublimato, ut illum ad Medicum usum præferamus Mercurio sublimato salutari, probè purificato, nec tantopere caustico; prout Reformator, & alii Docti Viri, & Chymici, illum edocuêre. Verùm excuso stupidum & ignorantem hominem præcocis judicii, quoniam in tantum non penetravit, aut scrutatus est naturalia, eorumque mixturas, nec homogenea & heterogenea discernere & dijudicare novit: blaterat de die innumera, nesciens quid dicat, quæque scribillet noctu. Cæcutit proinde, & perspicillis opus habet rudis homo, & indoctæ mentis, ut cernat, quam ob causam scripserim in Animadv. m. & quidem in margine, citato loco; Vera Mercurii sublimati præparatio. Hoc enim patet ex veteri non solùm D.D. August. præscripto modo, qui mancus est, & minimè practicabilis: sed vel maximè ex ipsius *Tackenii* summè caustico sublimato Mercurio elucet; qui ad medicamenta salutaria exinde conficienda valdè nocuus est. Et quemadmodum nunc clarum est, quòd adjecta, in Animadversionibus, Mercurii sublimati præparatio verior sit antiquâ præparatione, & vel maximè calumniatoris nostri corrosivâ sublimatione: non iniquè igitur, nec dolosè, Reformator, in margine, apposuit: Vera præparatio. Dolosus verò impostor & falsarius, *novus Hippocrates*, non solùm suo caustico nobis imponit Mercurio; sed insuper textûs & scripta Doctorum Virorum corrumpit, mutilat, & pro lubitu suo detruncat; uti ad oculum sæpissimè demonstratum est: & hîc denuo falsum committit, dum textum Reformatoris ex Animadversionibus, loco citato, mutilatè & præposterè adducit; nimir: *Mercurius inquit; rectè sublimatur cum Sale & Vitriolo*: textus verò genuinus Reformatoris talis est; Mercurius sublimatus rectè quidem cum sale & vitriolo paratur (scilicet uti D.D. Augustani, & alii docti Viri, ipsum descripsêre.) His verò paucis verbis, falsè allegatis, addit calumniator statim solitas cavillationes, dicens: *(mirum quod non timeat, acidi Vitrioli destructionem à sale) sed quia sic ab aliis scriptum invenit, saltem addit: Vitriolum Cautè Calcinari debere, ne privetur acido spiritu.* Textus iterum genuinus Reformatoris, cum superiori continnato sensu, ita sonat: sed necessum est, ut Vitriolum, quod ipsi additur, ita calcinetur, ne suo corrosivo aut spiritu acido privetur.

His

Hic iterum abrumpit falsarius, & pergit ita cavillari: *Sibi videtur hic aliquid magni momenti admonere. Vt etiam: quod sublimatio bis terve reiteretur novis speciebus sale scil. & vitriolo.* Talis verò, cum continuo superiori sensu, textus est: Quantitas item præscripta Vitrioli & Salis non sufficit, præsertim si corrosivus (uti ex sequenti dulci subl. apparet) reddi debeat Mercurius; necessium igitur est, ut non solùm pondus eorum dupletur, sed & sublimatio Mercurii, additis semper recentibus speciebus, sale scilicet & Vitriolo, bis terve reiteretur, donec in crystallinam compagem elevetur. Huic ita & taliter detruncato ac corrupto textui, porrò addit (*mirum quod non timeat, acidi vitrioli destructionem*) Verùm intellexisti fortè, *Tackeni*, quantum Reformator reformidet garrulam lingvam tuam, & mendacia ratione salsi & acidi, quæ simpliciter, & sine distinctione, aut differentia salium, sibi invicem contraria esse, in Reformatorem iniquè & falsissimè, contra claram ejus doctrinam, retorquere niteris. Incidis ipse in Scyllam, cadisque in foveam, quam Reformatori struxisti. Porrò ais: *sed quia Reformator sic ab aliis scriptum invenit, saltem addidit; Vitriolum cautè Calcinari debere.* Optimè addita est, & quidem necessariò, hæc admonitio à Reformatore. Imprimis enim non dissentit is ab aliis Doctissimis Medicis & Chymicis, qui hoc pariter volunt & docent. Secundò uti nullibi D. D. Augustanorum Compositiones in ingredientibus suis immutavit, nec textûs eorum adulteravit; sic neque in hâc Mercurii sublimatione, ab æquo suo instituto deviare, sed ingredientia, pro sublimatione Mercurii, ad Medicinam aptissimi, prudenter apposita, in suo vigore persistere, & nequaquam immutare voluit: defectum saltem in pondere & quantitate necessariò addendis supplendo. Vitriolum porrò cautè calcinari debere, necessaria pariter admonitio est: quoniam diversos gradûs calcinatio vitrioli habet. Mox enim calcinatur illud saltem ad fornacem, vel saltem in Sole, æstivo tempore, ad albedinem: mox in ollâ, super igne; in quo per se liquatur, & coquendo à nimia humiditate & aquositate elementari liberatur, ac ad siccitatem reducitur, fitque cineritii coloris, pro ulteriori destillatione spiritûs aptissimum. Aucto verò paulisper igne, calcinatur illud ad flavedinem, & aliqualem rubedinem. In his levioribus calcinationibus retinet vitriolum spiritûs suos acidos: si verò ulteriùs, ad perfectam rubedinem, aut totalem pruniciem, calcinetur, violento igne, profectò privatur omnibus spiritibus, capite mortuo effœto residuo. Annon igitur necessaria illa admonitio: ne suo acido spiritu in calcinatione privetur? Quoniam, si perfectè Vitriolum calcinaveris, ad totalem spirituum expulsionem, frustra illud addideris Mercurio, pro ejusdem sublimatione: adeoque ad opus sublimationis planè inutile foret, nisi quod liquefactionem saltem, & conglobationem salis adjecti impediret; at verò absorberet citiùs ipsos salis spiritûs, antequam Mercurium attingerent, sic pro majore sui parte Mercurius adscenderet vivus semper in sublimatione. Liquet proinde, quòd, præter indoctam *Tackenii* mentem, omnino necessaria sit & fuerit fidelis hæc Reformatoris admonitio, de calcinatione Vitrioli debita; & quidem, uti scribillat Calumniator, *pag. 186. lin. 20. magni momenti.*

Quærit ulteriùs indoctus Cavillator, *pag. eadem, lin. 23. sed, ad quid, hæc repetita sublimatio cum novis speciebus? Mercurius enim semel saturatus, acidis spiritibus, ad quid reiteratur labor? præcipuè si verum est, ut est verissimum in natura, quod omnia reguntur certis numeris ponderibus & mensuris, juxta illud poëta.*

Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Stupidis-

Stupidissima & indocta *Tackenii* quæstio, & absurdissima desuper Hippocratica assertio tanti Viri; vix digna puero! Quisenim inter doctos Medicos, & Pharmacopœos, imò, qui vix à limine tantùm Chymiam salutarunt, Tirones, nesciat, quòd Argentum vivum simplex sit corpus maximè impurum, nigredine inquinatum, adeoque summopere egeat purificatione, præsertim si usui Medico destinatur? Quæ autem trita magis & legitima Mercurii purificatio est in Chymia, quàm ejus repetita sublimatio & revivificatio? Quâ arte, quaque operâ, redigitur Mercurius dulcis in crystallinam compagem & puritatem, quàm per repetitas sublimationes? Nonnè Mercurius nigerrimam deponit materiam, fuliginis instar, in primâ; sic etiam in secunda; & quandoq; in tertia sublimatione: quæ necessariò est separanda, ut tandem in puram & crystallinam vertatur compagem? Penes me asservo talem Mercurium, meâ operâ, & secundum meum præscriptum modum, dextrè sublimatum, qui crystallo similior, quàm Mercurio; per repetitas sublimationes & purificationes, separando purum ab impuro, & nigredine ablatâ, eò redactus. Quis nescit inter Chymicos veros & expertos, quòd Mercurius vivus repetitis sublimationibus & destillationibus ad tantam reducatur puritatem, ut lachrymas oculi æmuletur? Ad quid, nisi ad balneum Regis, aut, si mavis, ad Medicinam? Et noster Hippocrates Philosophus ignavus, & Chymicus nullâ experientiâ edoctus, tam levia & trita ignorat, aut studiò ignorare cupit, ad cavillandum Reformatorem; ubi meritò laudandus & deprædicandus.

Porrò quæris. *Tackeni: Mercurius semel saturatus acidis spiritibus, ad quid reiteratus labor?* Dicam, & respondebo Idiotæ: Mercurius non est vacuus, uti tua alcalia: ergò non saturatur acidis spiritibus, uti tua alcalia vacua; sed dissolvitur, corroditur tantùm, & potest per salia purè salsa iterum ab acidis spiritibus separari, &, vel simplici fermento panis, resuscitari, & in pristinum suum esse restitui. Quemadmodum salia purè salsa, utpote Tartari, & lixivialia, quæ & tibi salia, sunt acidis spiritibus contraria; (crepent tibi licet ilia) adeoque acidos spiritus, quibuscum Mercurius solutus est, destruunt, & Mercurium denuò à vinculis acidorum spirituum liberant. Discas porrò, quòd dispar longè ratio sit, salia purè salsa, utpote Tartari, lixivialia alia, volatilia item animalium, spiritibus acidis saturari; longè verò alia res, Mercurium acidis spiritibus dissolvere. Mercurius enim non solùm spiritibus acidis solvi; verùm etiam magis vel minùs corrosivus; imò malignus & causticus, uti tuus, reddi potest. Potest, inquam, solvi spiritibus benignioribus Medicinalibus, vitrioli nimirum & salis: potest iterum solvi spiritibus maximè corrosivis & causticis, utpote aquâ forti, & spiritu nitri: potest itidem sublimari benignioribus rebus, utpote cum sale communi, & Vitriolo leviter calcinato: sicut Reformator, & alii Celeberrimi Viri, & Medici præcepêre, ut benignus sit & medicinalis. Tuus verò summè causticus sublimatus meritò est reprobandus, & ab usu medico arcendus. Mirare igitur ipse, *indocte Philosophe*, tuam ignorantiam in Chymicis, stultam & infantilem quæstionem, ac iniqvum desuper prolatum judicium. Est proinde, uti suprà dictum, planè alia res, Mercurium, vel metallum quoddam, acidis spiritibus solvere; alius labor, tua vacua alcalia acidis spiritibus saturare. Hæ non recipiunt magis vel minùs, pro legitima suâ saturatione: illæ verò solutiones, aut sublimationes mercuriales suscipiunt magis vel minus de corrosivis spiritibus: mox benignæ, mox corrosivæ magis, & maximè causticæ reddi possunt. Sic Mercurius sublimatus Reformatoris ab acidis spiritibus, in primâ sublimatione, non corrosivus redditur; ut neque in secunda. Quare? Quia Reformator hoc non desiderat; verùm vult per has binas sublimationes antecedentes Mercurium purificare, & à sua nigredine & heterogenei-

tate

tate liberare, ut tandem in tertia sublimatione ad perfectam reducatur puritatem & solidam compagem crystallinam. Vult, inquam, Reformator Mercurium ad usum Medicum, & salutaria exinde conficienda medicamenta, sublimare, minùs violentis & caustieis corrosivis. Hæc est, uti puto, vera Reformatoris responsio, ad stultum *Hippocratis novi* quæsitum, ac immaturum ejus perversumque judicium. Verificatur autem hâc responsione, quòd insipiens unâ horâ plus possit inquirere, quàm sapiens integro lustro respondere. Cognosces tamen ipse, mi *Tackeni*, verum esse, *quòd omnia regantur certis numeris ponderibus & mensuris*: sed tu iniquis tuis affectibus regi nequis. Non est *numerus* tuarum calumniarum, nec *pondus* tuæ iniquitatis, nec etiam *mensura* tuæ imposturæ. *Est* porrò *modus in rebus*; sed modum nullum observas in ferendis injuriis: *sunt certi deniq; fines*; sed non est *finis* tuarum absurditatum, eò,

quòd ultra citraq; nequit compescere labrum.

Consultius egisses, *Tackeni*, meo suffragio, si, neglecto Reformatore, proprias tecum egisses rationes; ac in sinum tuum dexteram prius misisses, expertum, an non eam fors lepra contaminet, qui scabiem in vicino reformidas. Non est, profectò, Philosophus, qui, se neglecto, peregrinas rationes suscipit, aut cœli cursum considerat. Nihil enim est, quod in humanis minus ferendum, quàm rationes vitæ ab altero reposcere eum, qui non potest suæ reddere. His deferendi munus competit, & incusare debent alios, qui nullo præpediuntur delicto. Veniam igitur dabis, si eum Pharisæis, mulierculam illam adulterii convictam incessanter denuntiantibus, te hodie expediam aut comparem: jacito primus lapidem in Reformatorem, *Tackeni*, si te nulla redarguit culpa, & conscientiæ vermis non excruciat.

Quæ porrò sequuntur, *pag. 187*, & utrum Arsenicum, tanquam periculosa merx, Mercurio in ejus sublimatione misceatur, ipse *novus Hippocrates* viderit & deciderit: me latet per experientiam, qui ejusmodi artifices non examinavi. Arsenicum interim esse summæ activitatis virus, notissimum est nobis; & integri de eo Tractatûs extant. Vide enim Paracelsum, Crollium, Dioscoridem, Fuchsium, qui Arsenicum vocat Cadmiam argentariam venenatam; Matthiolum, Geberum, in summa perfectionis, seu perfecti Magisterii, Libavium, Plinium, *lib. 35. c. 6.* & recentissimè commentantem doctissimum Kircherum, *in Mundo subterraneo, Tom. 2. lib. 9. sect. 1. cap. 12.* de venenorum consensu: item *lib. 9. Tom. 2. sect. 3. de Imperfect. metall. cap. 2. de mineralibus ex sulphure originem ducentibus*; *Tom.* item *2. lib. 10. sect. 2. cap. 2. de Morbis fossorum*; ubi de malignitate Arsenici: *Tom.* denique *2. lib. 10. sect. 3. cap. 11. de Conditionibus Fodinarum, & Arsenici fodinâ &c.* quibus citatis locis & libris talia reperies, quæ te totum pudore perfundent ac erubescere facient; quòd, tanquam novus in orbe Hippocrates, tales tamque leves commentatiunculas edideris; & quidem suspensâ hederâ, & luxuriante pampino: dum aliud præco non vociferaretur, quàm venite; *huc adeste veritatis amatores, vos admiranda & jucunda tractabitis, abscons a & occulta à sensibus &c. pag. 7.* Et tandem parturiêre montes, natus est ridiculus mus, obstetricante *Tackenio*: uti Amico Lectori palam fiet, si citatos Autores gravissimos, ac de Arsenico, & reliquis, argumenti majestatem observaverit, ac, quantum distent lux & umbræ, deprehenderit. Quòd autem argenti structura cum stanno & argento malè successerit *Tackenio*, utpote superinductâ paralysi, suffocationis metu, & subsequente chronico affectu; ultrò citroque credo. Posuit enim natura ejusmodi vel custodes, vel satellites, ut curiosulos, & audaces nimium, Alcumistas arcerent, & pro meritis castigarent, *Tackeni*. Neque enim Sophistas, sed Mystas, & secretos arbitres, Deus & natura admittunt & inaugurant.

XX Disce

Disce proinde cautiùs de muscipula convivari. Quæ autem, *pag. 189. lin. 14.* scribis, de Hospitali splendidissimo Wonsiedlæ in Voitlandia, Anno 1464. à quodam, Sigismundo Wan, cive Wonsiedlensi fundato, qui artem hanc norit ex stanno & argento, beneficio Arsenici, Lunam conficiendi, ex *pag.* tua *162.* decidi debent, in qua ais; *Si loquor absque veritate erubescam*: Profectò, meritò erubescere debes: quia alia mihi de hoc Hospitali informatio præ manib, est; utpote qui illic multis annis vitam egi. Est ibi Hospitale; sed splédida in eo miseria; utpote in quo pauculi misereuli doliarem agunt vitam, sive fabricam, sive victum spectes. Videas adeoque rumores iterum divendis, ac consvetæ indulges hyperboli. Sed sint vana profanis.

Devenio tandem ad sublimationem ipsam Mercurii corrosivi; quam noster *Hippocrates Tackenius* in tantum commendat. Non æmulor, neque invideo, quòd dexteriorem parandi modum, pro vulgari & communi usu, possidet. Utinam meliora quæque obtineret, ad publicum emolumentum & Reipublicæ nostræ majestatem. Sed vereor, ne, si larvam huic deponamus Secretario & Chymico, alius sit arcani hujus Autor, & primus motor, quàm *Tackenius*. *Loqueris absq. veritate, nove Hippocrates; erubesce, pag. 162.* Non hæ tibi debentur primitiæ; sed Pharmacopœo Germano (apprimè nosti) qui in Hidria, ditione Cæsareâ, hanc sublimandi artem Mercurii corrosivi prior Europæ manifestavit. Quâ autem ratione, invito Domino, eoque mortuo, tibi hæc fera ac venatio obtigerit, de quâ tantum nunc garris, ac si nusquam & nunquam, ante tuam revelationem, Mercuri, fuisset sublimatus; ego ignoro. Forsan bonus Vir, aut ejus hæredes, non observarunt illud Erasmi, in Adagiis, consilium: *Quæ uncis sunt ungvibus, ne nutrito;* neque viros caduceatori & Mercurio devotos. Utut sit; priusquàm hæc ad buccinam, vel ad sistrum, à te, *Tackeni,* erant promulgata, jam olim Chymici & Mechanici noverunt Mercurium corrosivum laudabiliter sublimare; & sublimabunt adhuc post fata tua, *magne Hippocrates;* licet tecum natas & desituras iterum credas Musas. Quòd interim de aliena lanâ quæstum feceris, ac sublimandi hunc arcanum modum Veneto cuidam Mercatori magno ære vendideris, utrinque indicto silentii perpetui sacramento; laudo iterum, in villico iniquitatis, consilium & astum. Rem tamen magnam feceris, si fidelis sis, Zoile, vera communicando: quia *molliculus* tuus *caseus* est, & silentii perpetui jura concernit. Viderit autem ille, qui tuis oblectatur commerciis; utrum realis; num perjurus sis. Reliqua, quæ adducis, parerga, de necessitate vitrorum capacium; de capacitate vasorum, ut quodvis eorum capiat mixturæ septuaginta duas circiter libras; de capitellis; de fornacibus; de ignis moderamine: hæc, profectò, apprimè sunt consideranda, antequam opus hoc aggrediamur; utrum nimirum veritatem sapiant: de quo tamen non levis oboriri posset dubitatio. Posse autem interim aperto igne, viâ, & modo Reformatoris exactè descripto, sublimationem dextrè institui, compendiosiore labore, paucis sumptibus, & minori temporis ac carbonum dispendio; per experientiam verissimum est, mihiq; tritum ac notissimum. Neq; nugæ sunt, ut, *pag. 14.* ais, *nugacissime Tackeni,* sed veritatis axiomata, & in Praxi tutissima Reformatoris inventa.

Nec immeritò etiam ego abs te quæro, *Tackeni:* quòd si, uti asseris, Mercurius sublimatus ex acido Vitrioli rubificati nihil ponderis assumit, *pag. 192. lin. 27.* ac salia, scil. Nitri, & commune, solum Mercurium dissolvunt, eiq; tantum ponderis incrementum addunt, *pag. 191. lin. 20.* & *pag. 192. linea penultima:* ac nihilominus, post peractâ sublimationem, caput mortuum, omnibus spiritibus privatum, in residuo manet, & reservatur; de quo capite morruo, novis semper aut recentibus sublimationibus quinquaginta libræ sunt adjiciendæ, *pag. 190. lin. 7.* quorsum tamen migrent spiritûs Vitrioli rubificati, & quidem ex quadra-

quadringentis ejusdem libris, sali nimirum communi & nitro, pro tua sublimatione Mercurii, adjectis? Quisnam horum, scilicet spirituum Vitrioli, rector, aut singularis ductor sit, qui illos à spiritibus salis & nitri, in ipsa sublimatione, segreget; & quorsum illos ducat, si nullibi, peractâ sublimatione, reperiantur (forte ad vacuum tuum, *Tackeni*) neq; etiam in capite mortuo residuo ampliùs sint, (implicat enim, caput mortuum esse, & plenum adhuc ac integrum suis spiritibus) neq; in aqua forti, in sublimatione collectâ & prolectâ, *pag. 191. lin. 28.* quoniam si in paucula aqua forti spiritûs illi Vitrioli essent & existerent, unà etiam cum spiritibus salis & nitri necessariò ad dissolutionem Mercurii concurrissent? Hoc enim negato, spiritus Vitrioli *Tackenio* non ens est: nihil est. Ergo gratis additur Vitriolum reliquis salibus, pro Mercurii sublimatione, & quidem in tanta mole, & quantitate, quâ reliqua salia omnia superat. Ad quid igitur perditio hæc esset, & impostura? Probationes, quas ille novus Mercurialis sublimator affert, *pag. 193.* inefficaces planè sunt, & multas involvunt absurditates; sunt conceptûs inanes, nullo fundamento subnixi, aut demonstrabiles; & habent abditas & occultiores causas, *novello Hippocrati* adhuc incognitas. Non proinde Reformator aberrat, nec cuiquam imponit, si Vitriolum (non cautè, uti *Tackenius* mentitur, sed) ita calcinare docet, ne suo corrosivo & acido spiritu privetur, *pag. 460. Animadvers.* Si tamen erraret; tunc necessariò & tu, *Tackeni*, crassissimè erras, scienter imposturam ingentem committis, & toti mundo imponis: quoniam ipse (conscius nimirum imposturæ) Vitriolo rubificato, id est, cautè ad rubedinem tantùm calcinato, in tantâ mole & quantitate, pro eâdem Mercurii sublimatione uteris, & strictè eum addere præcipis. Neq; etiam Reformator unquam asseruit, aut verbulum hac de re protulit, *quòd* nimirum *aut vitriolum, aut sulphur cujuscunq; sit generis, vel vim corrosivam, vel pondus Mercurio addat*: uti apertè, & turpiter iterum, prodigioso figmento nos aspergis, *pag. 203. lin. 6.* Syncategorematicum mendaciorum infinitum hoc est, nunquam tot, quin plura producens; cùm in unâ ac alterâ lineâ tribus vicibus à veritate devies; nimirum vitriolum, aut sulphur, Mercurio pondus addere, ex mente Reformatoris; cùm tamen ne per somnium talia Morpheus ingesserit, nedum ego docuerim: cùm interim manifestè hunc calumniarorem convincant meæ *Animadv.* & textus, *pag. 460.* qui talis est: Necessum est, ut Vitriolum, quod ipsi additur, sc. pro sublimatione Mercurii, ita calcinetur, ne corrosivo suo, vel acido spiritu privetur. Ex hoc paragrapho qualem deducis imposturam, *Calumniator*? An quia pro Mercurii sublimatione Vitriolum additur? Si hoc affirmas, tunc vel centies nobis imposuisti, *Tackeni*, qui quadringentas libras Vitrioli, eodem modo calcinati, quo Reformatoris, uni subjicis sublimationi: prout ex *pag.* tua *190. lin. 8.* luculenter apparet. Annon hoc est festucam in Reformatore videre, & sudem proprio oculo infixum, hirsuto ingenio, calloso cerebro, & obtusâ mentis acie, non animadvertere? In Reformatore arguis & taxas, quòd pro tribus sublimationibus, more Veterum, & ipsorum etiam D. D. Augustanorum, assignet sex circiter libras Vitrioli debitè calcinati; & hanc sententiam imposturam dicis; & tu, *Negator novissime*, quadringentas libras ejusdé calcinati Vitrioli pro unica tua sublimatione assignas? Et hæc impostura non est? Sed quid multis immoror? Cur *Tackenio* succenseo,

ut pueris placeas, & declamatio fias?

Malevolorum jacta tela libero calcanda pede. Annon hic iterum verificetur, quod, de *novo Hippocrate Tackenio*, D. Martinus Weissius, Archiat. Elect. Brand. datis Berolini, 19. Januarii 1653. his formalibus scripsit: *Impudentissimus homo (scil. Tackenius) qui obtrectationibus, mendaciis, dolisq; famâ sibi acquirere statuit &c.*

Consulat Amicus Lector typis evulgatam Epistolam; & plura his affinia reperiet, quæ modesto silentio obvelo. Multos prætereo rumores & susurros, quos hic Blatero excitat, partim commendando illimatum ingenium, & novam suam artem Hippocraticam; partim nobis cramben recoquendo, de mystico suo Mercurio sublimato summè corrosivo; de quo canit, sine fine crocitando, ut corvus nactus cadaver; partim deniq; in Reformatorem, & alios Viros integerrimos, calumnias suas & virus dispergendo. Unicum hoc defuit, quòd ex primo, de diæta, libro, & Hippocrate Coo, nullam subscripsit autoritatem; Capitulo addens Colophonem. Relinquamus interim totum in laudes effusum Tackenium, & accedamus ad

CAPITULUM XXV.

quod inscribitur:

Minerva manum movet: pag. 193.

ET cur non tibiam? Elegans iterum connexio, & ex re nata inscriptio. Quid igitur Minervæ manus ostendit? An tactum dat, pro aphonia & dissona mendaciorum Musica tua, *Tackeni?*

Quod autem Mercurius vulgi habeat sulphur externum, inquit, *& separabile ac Essentia Mercurii, ultra Gebri (a) & aliorum sapientum testimonia, docet etiam Experientia, hic & ubique certissima rerum magistra, hac mechanica.*

a. 2. part: lib. 2. sum: perfectio.

Immitte Mercurium mundum ac purum phiola plani fundi, oris angustissimi, & coque in arena, primò lento & moderato igne, postea fortiori, eo gradu; ut Mercurius ascendere nitatur, quod si contingit simplici motù fac ut recidat, hac via sine ulla alia additione prater externum ignem, fit pracipitatus rubeus splendens similis illi, qui cum aquaforti ex vitriolo & nitro pracipitatus fuit, & nil acquirit in pondere neque diminuitur, quatenus portiuncula proprii sulphuris illum mortificavit, & rubificavit, sicut in aquaforti ex nitro (sulphureo) ostendi. Sulphuris nimirum proprium est rubificare Mercurium, ut etiam in cinnabaris praparatione demonstravi, qui etiam nil in pondere acquirit, quod a nostris attente considerandum plurimum, enim inter est.

Sulphur rubificat Mercurium.

Hunc pracipitatum rubrum vel per se factum, vel cujuscunq; conditionis, commisce cum sale communi, compositum hoc, urge moderato igne, & elevatur tunc in sublimatum corrosivum: neque hoc loco obfuit sal acidis sulphuribus, imò sine sale ex rubro pracipitato, nunquam fieret sublimatus corrosivus, ut neque Mercurius cresceret in pondere.

Sic pracipitatus ille, quem Crollius Turbith minerale appellat, quatenus fit cum spiritu vitrioli vel sulphuris non rubescit, quia parum de sulphure vitrioli, absque nitro elevatur in distillatione, sed propter symbolum, quod habet, agendo in sulphur Mercurii, flavescit, nil que ponderis acquisivit, postquam aluminosus sapor aqua calida ablutus fuerit.

Vires omnium dictorum pracipitatorum sunt aequales, vomitus movent gingivas corrumpunt, & repetitis vicibus assumpti execrandum ptyalismum promovent: hinc Helmont (a) quam diu mercurius vulgi revivificari potest, non est boni viri remedium: Nam sicut omnia pharmaca sunt venena, respectu nostri, & non excrementorum, nosque potius quam morbos adoriantur, sic & pracipitatus vulgaris Mercurii. Hinc etiam Hippocratee meus (a) nemo medentũ per assumpta laxativa spondere audet sanationem.

a. de febribus cap. 13. §. a.

a. de medicamentis purgan:

Et quamvis multi affirment, quod Mercurius, sine additione corrosivi, sed per se pracipitatus, sudores valde moveat, & ea de causa febres omnes planè, tam continuas, quam intermittentes tollat; sexies vel septies exhibitus, luem veneream penitus eradicet; verum non est; sed ut dixi propter suum sulphur, utcunque diligenter via communi sit tractatus, semper idem est Mercurius.

Et licet sulphur, magno ingenio & arte, ab eo sequestratum fuerit; ut vacui impatiens; rursus parvo temporis spatio, novo & simili reinduit se: docente id magistro (b): seorsim, neq; sibi, neq; ulli alii sufficiens est; imò, prater experientiam; confirmat id Geber,

ber, reliquorumq; sapientum turba: hinc admodum eleganter Aurei seculi Autor (a) *Saturnus avus illius, illum ex materia, in id, quod fuerat, iterum commutat: Et proinde πολυποικίλος hic spiritus, & Mercurii nomen adeptus est. Hæc ita se habere, norunt illi, qui has transierunt ærumnas.* c. fol. 90.

Quòd Mercurius sulphure gaudeat externo; sitq; hoc separabile de essentia & esse Mercurii, est novum dogma; novi Legislatoris novum commentum. Quis unquam Mercurio appinxit duplex sulphur, internum, & externũ? Fortè quia duæ alæ ipsi finguntur Mercurio; ergo & duplex sulphur? De quo nec Geber, nec ullus Philosophorum, quidquam meminit; neq; experientiâ comprobatur. Est autem omnium Philosophorum unanimis consensus; Mercurium corpus esse uniforme, semper sibi idem; quòd sit totus in igne constans, aut totus profugus; aqua etiã sit, non madefaciens manũs; naturâ sua simplicissimus; Protheus Chymicorum, in varias formas transfigurabilis; albus externè; internè verò totus igneus & rubeus. Quippe quod simplicissima ejus demonstrat præcipitatio, absq; ullâ rerum aliarum additione facta. Quam præcipitationem tamen *novus Legislator* erroneam proclamat, pro suâ nimirum sententiâ demonstranda; quamvis ipsi è diametro opposita sit, & contrarium evincat; quòd illa rubedo nõ sit externum ejus sulphur, sed potiùs internũ aut essentiale. Licet enim per resuscitationem, dissolutionẽ, aut sublimationem, illa iterum obscuretur rubedo; non tamẽ aufertur, aut auferi potest, sed remanet Mercurio inseparabili fœderis nexu juncta, quamdiu Mercurius formâ & substantiâ suâ constat. Nam sicut facilius est, uti Philosophi loqvuntur, Aurum construere, quàm destruere; sic, de Mercurio loquendo, facilius erit, Mercuriũ producere, quàm ipsum suâ rubedine, essentia, ac sulphure privare. Hoc enim ablato, non est ampliùs Mercurius, sed mortuum & exanime corpus. Mortificari autem & rubificari Mercurium propriâ sulphuris externi particulâ, *p. 194. lin. 15.* stupidissimum *novelli Hippocratis* assertum est, & falsissimus Aphorismus. Verum dato uno absurdo, seqvuntur plurima. Hoc enim dogmate vix prolato; statim hac ipsa *pag. 194 l 26.* totâ metâ aberrat, quando scribit: *Hunc præcipitatum rubrum vel per se factum, vel cujuscunq; conditionis, commisce cum sale communi, compositum hoc, urge moderato igne, & elevatur tunc in sublimatum corrosivum; neq; hoc loco obfuit sal acidis sulphuribus, &c.* O stolidum pecus, in ignorantiæ abyssum demersum! Si mortificaretur Mercurius propriâ sulphuris particulâ, quis redintegraret ipsum sale communi? Porrò, si cum sale communi talis præcipitatus rubeus, absq; additione paratus, sublimatur: is neutiquam evadit corrosivus, sed medicinalis, & ferè dulcis: non fit similis, *Tackeni*, tuo corrosivo Mercurio. Quare? Quia absq; nitro & vitriolo sublimatur; è quorũ commixtione vis caustica & maximè nocua emergit. Prætereà: *Sal non obfuit* in hac sublimatione, seu *hoc loco, acidis sulphuribus*. Quibus sulphurib, acidis? Dic, *obscure Magister*, amabo! Habentnè metalla, & Mercurius vivus, acidum sulphur inflammabile & combustibile; cujus acidus spiritus obsit & contrarietur salibus purè salsis? (dico, salibus purè salsis: quod tandẽ tuo imprimas cerebro, velim) Extraxistinè unquã è tuo vacuo tale sulphur inflammabile ex metallis, quod acidum præbeat spiritum? Extraxistinè, inquã, *acidum illud venenosum, sulphuris Mercurii, pag. 199. lin. 17. quod absorbeat ventriculum alcali, & ejus socium?* Quis est socius ille bonus? Phasmata sunt tua, mi *Tackeni*, quæ nullam sapiunt veritatem, sed meritò ridentur. Sicut enim Mercurios elicuisti corporum & metallorum ex auditu & incerta relatione: ita pariter hæc sulphura extraxisti, parasti, & vidisti nunquam; quoniam in rerum natura non sunt; ergo neque in metallis, aut Mercurio.

Quid, quæso, garris, *pag. 196. lin. 20.* & toto illo *paragr. de sequestratione sulphuris à suo corpore*, scil. Mercurio, *& quòd rursum tendunt se simili & novo, vacui impatiens, docente id Magistro*, scil. Hippocrate Coo, *lib. 1. de diæta: seorsim, neq;*

sibi, neq; ulli alii sufficiens est; &c. Non pudet te, viris doctis talia scribillâre, ac tam turpiter & indoctè nugari; textûs quoque Hippocratis Coi ad hæc nugamenta perperam & violenter adducere? Quis abstineat à risu, si hæc legerit?

Ex auditu porrò, & incerta relatione habes, ut ipse fassus es, & recensuisti, quòd Mercurius vivus ex Luna inopinatò semel fuerit factus. Ab illo tempore Mercurios, ex corporibus perfectis metallorum regeneratos & resuscitatos, continuò teris: quamvis nec granum eorum confeceris ipse, nec unquam videris; de iis tamen fers judicium, sicut cœcus de colore. Quod apparet, *pag. 197. peragr. 2.* ubi ais:

Metallum perfectum esse argentum vivum non ignoro. a. quantum non noxia corpora tardant? Virgi. simile non est idem.

Cum verò de argento aut alio perfecto metallo sit regeneratus ac resuscitatus, ut & quod necessarium sit mundificatus (a) & requisito suo, præcipitatus ad rubedinem, sit medicamentum non contemnendum, quod neque purgat, neque vomitus movet, nisi indiscretè dosi. Aurora tamen Philosophorum non est, licet irides tanquam pavonis cauda, & varii & admirabiles colores, in vitri pariete, & in ipsa materia appareant, eodem fere modo, ut chalibi sulphureo contingit, sub artificis manu, pro lubitu.

Proh! immane quantum! Quis non juratet per omnes cœlos; per Stygem & Acheronta, te non solùm esse Hippocratem, & quidem Chymicum; sed ipsum Hermetem Trismegistum, cujus anima fortè ex Oreo aut Limbo, redux novâ metempsychosi tibi infusa fuerit? Quis non crederet, te manducasse de Aurora illa Philosophorum; quia tam acutè de illa scribis, eleganti similitudine, sumptâ de vitriolo & chalybe? Verùm sicut in margine hujus textûs verè addis: *simile non esse idem*: (res mira ex Logicâ, relativorum terminos distingvi, à quo, & ad quem, qui similitudinis relationem, uti & dissimilitudinis, fundant, juxta quos similia sunt dissimilia, & dissimilia sibi similia) ita certissimum, tuam similitudinem non solùm magnopere claudicare; sed cuncta, quæ in hoc paragrapho effutis, à tuo intellectu & captu esse longissimè remota. Pro Aurorâ illâ Philosophorum nobis sufficere debet inanis tua grandiloquenti:: pro pavonis caudâ, tua, hac in re, inscitia: pro factis deniq; verba & hyperboles.

Spernis Sendivogii Panaceam, hoc in *paragr. pag.* etiam *197. lin. 27.* quam Crollius, vir doctus, oculis inspexit propriis, & de illâ testatur, ac laudabiliter scribit; ac si tu judex & pater futuri sæculi esses; nec non præteritorum etiam arbiter, & censor Doctissimorum Virorum hujus & retroactorum sæculorum.

Quàm acutè porrò loqueris de materia prima & universali, *pag. 198. lin. 11.* dum illam nobis indigitasse ais, *præter Hippocratem, Ovidium, lib. 15. metamor. Tempus edax rerum, id est materia prima, consumit in tempore, quicquid ex ea productum fuit;* (arrige aures, Pamphile) *hinc Antiqui: Saturnum devorare proprios filios dixerunt, ut testatur Venerabilis Pytagoras: omne secretum inquit est in Saturno. Id est, in antiquissima & prima materia, de qua nunc satis.* In Hippocrate verò Coo, præsertim in libro 1. de diæta, nihil habetur, si bene memini, de materiâ primâ (ut neque de sulphure Mercurii) Ovidio gratias habemus, quòd illam nobis per tria hæc verba: Tempus edax rerum: indicare voluit: Tibi vero, *Philosopho Hippocratico*, gratias debemus, pro fideli & doctâ materiæ primæ, ac trium istorum verborum Ovidii, explicatione. Quis enim magis eruditè nobis explicare potuisset? Si de materiâ primâ, quo sensu sit accipienda, disputandi libido foret, tempusque nobis suppeteret, oporteret illam, præsertim Chymicorum, ex alio deducere fundamento. Juxta Philosophorum unanimem consensum, ausim ego asserere, materiam eorum universalem esse in omnibus, & ubique, exceptis alcalibus tuis, & vacuo tuo. In alcalibus enim non potest existere; quia vacua sunt tibi: neque in vacuo tuo hospitare. Secus enim impleret vacuum, & sic vacuum non esset vacuum. Saturnum primam esse materiam (sive Philosophorum, sive vulgarem, aut commu-

communem intellexeris Saturnum, aut plumbum) vix tibi simpliciter concesserim: esse autem in Saturno, tibi non negarim. Verùm sicut in Saturno est; ita etiam in Auro; ita in Argento; ita & omnium maximè in Mercurio &c. in uno verò magis reclusa, quàm in alio.

Motu retrogradu attingam etiam *paragr. 2. pag. 195.* in quo asseris, cum tuo Magistro, Helmontio, inquiens, *quamdiu Mercurius vulgi reuiuificari potest, non est boni viri remedium: lin. 26.* Ast ubi habes talem Mercurium vulgi, qui non revivificari potest? Esse Mercuriú vulgi, & non posse revivificari; est contradictio in rebus. Nam si Mercurius eò redactus est, ut non possit revivificari, nó est ampliùs Mercurius vulgi, nec est omnino ampliùs Mercurius, sed quid aliud ex Mercurio. Et verò, si non boni viri remedium est Mercurius vulgi, quandiu revivificari potest; cur tu, *Tackeni*, tam frequenter illo uteris, & tam prolixè verba facis, de tuo Mercurio caustico, maxime deleterio, quem etiam crudè, in aquâ saltem solutum, pro tam secreto habes medicamento? Ergo propriâ tuâ confessione, & Helmontii tui testimonio, non es bonus Vir; Mundo & Reipublicæ Medicæ imponis.

Quæ plura scribillas, *pag. 199. & 200.* de *Mercurii effectu & salivatione*: de *occulta & venenosa Mercurii aciditate*; et: *ut omne sulphur habet occultum acidum, quod supra per campanam te ostendisse* dicis (non est autem sulphuris communis acidum occultum, sed satis manifestum, lippis ac tonsoribus notum: imò nec ostendisti illud) *sic Mercurium habere occultum sulphur venenosum*, (hoc perquam aptè quadrat, & comparatio est, ut baculus & angulus, ut rosa cum anemona) *quod illum, leni, aut continuato igne, præcipitat rubificatq; (sicut sulphur vulgare) quod non solum, igne, experientia supra demonstraveris, sed etiam Gebri autoritate*: q àm obscuri sunt hi aphorismi, & absurditatibus pleni! Libro opus foret, ad illos refutandos. Audiamus tamen plura, & similia, ubi ais, *pag. 200. lin. 25. Acida autem omnia, præsertim putrefactiva, offendunt dentes & gingivas (scorbuto teste) dissolvuntq; nervos tunc sanguis ibidem acescit, putrescit, omni fætore olentius, tanto contagio, vt & labia, ejus contactu, ulcus contrahant, & intus bucca ulcerentur, idq; non solum ab ejus externa unctione contingit, sed etiam Mercurius vivus in pauca quantitate repetitis vicibus per os assumptus idem præstat, ut testatur experientia, notaruntq; Rondeletius, atq; Platerus. Hujus census, sunt pillulæ ex Mercurio vivo Barbarossa dicta. Hic quadrat, versus ille antiquus Mathesii, in Sarepta*

Terram mercurii, productâ metalla veneno
Esse ferunt, verum est, nil nisi virus habet.

Hinc patet quid sentiendum sit de hoc sulphure, quod hac tempestate, per quorundam Satraparum ora (nolite timere dentes: quia nec vanam nec vacuam quidem ejus umbram cognoscunt) hujus Regia, sub credula firmaq; pollicitatione Illustris, suavis atq; vitalis aura: tristem, dirum, truculentum, fatidumq; halitum spirat. Inde Hippoc. meus (b) Imperitia malus thesaurus &c. alta voce exclamat. b. de lege.

Item, *pag. 202. paragr. 2. Mercurium regeneratum ex metallis, per se præcipitari non posse. Magno autem ingenio, in partes suas essentiales, divisus & reconjunctus novo & perfecto sulphure, tunc fit subjectum omnis mirabilitatis*: illa omnia, profectò, tantis scatent absurditatibus, ut quælibet periodus, & vel quodlibet verbum, longâ egeat ventilatione. Sed ad quid perditio hæc? Cur his nugis ventilandis tempus conteremus? Indigna sunt, quæ legantur à viris doctis, Vulcano consecranda & dignissima. Quis non cernit, quòd tuam sapientiam ultra captum extendas; quodque vanæ sint ostentationes?

Sed miremini, *Veritatis amatores*: nunc ipsis mendaciis debentur Penatès: post effrenem & licentiosam garrulitatem, ad Harpocratem, Iside & Osyride natum, Ægypti famosum idolum, fugit, *pag. 203. in margine: Ejs ignoscat quasi Harpo-*

Harpocrates, quod digito de labello remoto, amoris erga proximum stimulo agitatus, silentii fere transilierim fines. Quàm hic Pythagoreus est, qui, juxta Micheæ 7. consilium, etiam *ab eâ, quæ dormit in sinu suo, custodit claustra oris sui.* A longinquo huic Viro reverentia: ne minuat præsentia famam huic scenico Philosopho. Quid Deos&Divas invocas? Parcat tibi Deus, Hypocrita, non Harpocrates, quòd os tuum veritati occludis, mendaciis, quâ data porta, ruis, calumniis indulges, veritatem obscuras, erroribus patrocinatis, & canis mutuscs ad profliganda mendacia; homo denique Busyride natus, immitis, charitatis osor. Quæ furiæ stimularunt; quo œstro te agitarunt, *Tackeni*, ut tot convitia & maledicta, digito de labello remoto, in Reformatorem, in Canonicos, & totam Rempublicam Medicam, evomeres: sanam doctrinam absorberes & obscurares? Et nunc amore in proximum flagras: cave, ne totus hâc charitate conflagres; fove intra pectoris tui angustias has amoris flammas: hâc nolumus uti flamma. Audite! En! scintillam vobis offero ex hoc charitatis incendio, ex *pag. 203.* in qua ais, *lin. 6. patet ergo, quod neque vitriolum, neq; sulphur cujuscumq; sit generis, vel vim corrosivam, vel pandus Mercurio addat, ut nobis imponit reformator: docendo: ob id vitriolum eautè esse calcinandum ne spiritus pereant. His enim Mercurius in sublimatione non indiget, sed saltem humido ejus sulphure, quod elevatur ut dixi à spiritu nitri, amboq; juncti, agunt saltem in Mercurii sulphur externum. Quod si urgetur fortiori igne; assurgit in pulverem rubrum non corrosivũ: quem Huserus & Crallius, Paracelsi Arcanum corall num crediderunt: hi autem ejus mentem non intellexerunt, errarunt in opinione; tum vero vitriolo & nitro additur sal commune tunc Mercurius dissolvitur profundius, ratione salsi saporis & sublimatum albescit, fit corrosivum, crescitq; in pondere. Nonne, & hic acquirit acidum, suam vim per salsum? tantum itaq; abest, ut illud destruat.*

Sic quoq; ex vitriolo, vel alumine, & sale petra distillata caustica aqua, quam aquam fortem dicunt agit saltem circà sulphur, & nisi acidis sulphurei spiritus pro parte abluantur vel per ignem in fugam vertantur coagulantur cum mercurio, in aluminosum adstringens, corrosivum.

a pharm. fol. 681. Emplastrum de Ranis cũ Mercurio.

Hunc Mercurium corrosivum, jubet reformator miscere Emplastro de Ranis cum mercurio Vigonis (a), *Absurdum inventum esse scribit: mercurium salina, mortificari: quasi Johan de Vigo ignorasset corrodere mercurium, qui vulgaris præcipitati inventor fuit, ea de causa, & nunc vocatur, præcipitatus Viganis. Hic inquam: composuit Emplastrum, ad mitigandos dolores artuum, à virulenta lue obortos, sibi persuasum habebat, mercurium esse, hujus mali, verum Alexipharmacum: Commiscuit autem mercurium vivum cum rebus dolorem mitigantibus, quandoq; bona successu: jussit itaq; mercurium mortificare, salina, & oleo laurino, quod fit in momento quasi, & postea reliquis ingredientibus commiscere.*

vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat.

Hanc Viganis mortificationem Cachinno excipit reformator, evertitq; textum & sententiam viri optimi, imò superaddit convitia atq; calumnias, locoq; mercurii vivi addere docet, corrosivum, sine ablutione ulla, vel ignis intentione pro spirituum fuga; sed dum adhuc est liquor, jubet axungiam, & oleum superaddi, quasi corrosivum acidum in pinguedine moreretur. Ex hoc apparet; Augustana Pharmacopœa reformatorem, non habere distinguendi scintillam. Chirurgi pro carne peregrina absumenda, commiscent mercurium præcipitatum vigonis, qui gustu ferè dulcis, pinguedinibus & unguentis, non ut corrosiva vis deleatur, sed, ut non decidat.

Si itaq; Vigonis præcipitatus, dulcis, & insipidus gustui, unguento commixtus, absumit carnem; certè hic reformatoris causticum & rodens exulcerat, & loco, quo dolores lenire debebat, novos generabit. Hoc est artificium quod nos docet reformator: de quo optimè dici potest illud Plauti,

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Revi-

Reminiscit autem mercurius sublimatus, cum corrosiua vis ab eo tollitur, id præter alcalia, facit etiam antimonium. Hoc non dissolvit aqua fortis simplex, propter admistum sulphur, vt supra ostendi, sed addito sale, statim agit in illud, separatq; ejus sulphur, vt supernatet picis instar, & hac in via humida.

Butyrum Antimonii

Sic etiam in via sicca, commisce antimonium cum mercurio sublimato, quem salsum demonstrani; & illico spiritus salini deserunt mercurium, & rodunt antimonii regulum; cum vero spiritus ex retorta propelluntur, decurrunt saturati cum regulo soluto, in butyri forma: quod si aqua frigida abluitur cadit antimonii puluis rarus, lenis & candidissimus, inepte Mercurius vita appellatus. Cum vero hæc ablutio fit aqua calida, tunc parum flauescit, & vocatur puluis Algerotti.

Mercur: vita.

Pulu. Algerotti:

Idem autem butyrum, si dissoluitur in spiritu nitri, qui rursus, propter similitudinem sulpharis, antimonium etiam sulphureum, & solutum reddit, & per cohobia abstrahitur, posteàque ignitur, tunc (modo suo) constans permanet, & vocari cæpit Bezoaar minerale, magnorum sane morborum medela. Mercurius autem a corrosiuo liberatus, repræsentans alcali metallicum; saturatur ab acido sulphuris antimonii, quoque metallico, & constituunt ambo occultum salsum, quod ab ignis intentione eleuatur in cinnabarim. Qui rursus, cum alcali lentori, incurrentem viuum Mercurium reducibilis, vt suo loco ostendi.

Bezaar minerale.

Cinnabar: Antimon:

Aurum itaque non soluitur sinè sale in acidis, vt neque antimonium; imò neque ipse mercurius. Ergo, sal non destruit acida, vt nec vice versa. Mysterium operosa Minerua aperuit, quod hactenus paucis permissum fuit.

Ecce Rhodus ecce Saltus

Tandem sal, si, cum acidis, inimicitiam, aut occultam aut apertam haberet, id sane fieret manifestum, in solo butyro antimoniali, tanto sensibili, vt si unica saltem aqua guttula incidit in illud, statim acidi spiritus sese aqua associant, & solutum antimonium albicat. In dictum autem butyrum, injice sal commune, naturale; vel artificiale, vel alia salsa, & in quantitate, nil sane mouebitur, neque turbabitur quidem, tantum abest vt illud destrueretur.

Nunc ordine hunc ignem librabo, & pondus venti. Magna iterum audacter affers, & falsissima defendis; ut consequenter loquaris, & sine fine delires: Dic, obsecro; signa iterum paragraphum, cita locum, in quo Reformator unquam docuit, sive in Animadverſ. sive etiam in Appendice; quòd Vitriolum & Sulphur vim corrosivam aut pondus Mercurio addant, ac ob id cautè calcinandum sit Vitriolum, ne spiritûs pereant: prout me temerariè, charitatis stimulis agitatus, palam arguis. Responde hic, *Tackeni*, nisi mendacii (tua verba repeto) perpetuum velis esse mancipium. Audi iterum, & patere, ut te publicè convincam. Audi, *pag. 460. m. Animad.* annon sic scripsi: sed necessum est, ut Vitriolum, quod ipsi additur (scilicet pro Mercurii sublimatione, sicut D.D. Augusteni, in Mercurii sublimatione præceperunt, & simpliciter Vitrioli calcinati scripserunt, *pag. 457.*) ita calcinetur, ne suo corrosivo aut acido spiritu privetur. Majusculis scribo, pro tuo Harpocrate. Quam doctrinam tu sic (araneus de flore virus) pro tua malevolentia, interpretaris: *pag. 203. lin. 11. Reformator ob id vitriolum cautè esse calcinandum docet, ut vim corrosivam & pondus Mercurio addat, & ut nobis imponat.* Judicet æqvus Lector, me labia digito signante, quantas in Medicinam hæreses hic novus Hypocrita invehat. *Paginâ eadem, lin. 13.* his pergit: *His enim Mercurius in sublimatione non indiget, sed saltem humido ejus sulphure, quod eleuatur vt dixi à spiritu nitri, amboq; juncti, agunt saltem in Mercurii sulphur externum.* Rem acu tetigisti, Viramorum, & teneræ charitatis. Quid garris, *Tackeni*? Quid tibi Harpocrates, digito ori admoto, & labello, vel à longè ostendit? Ita ne? Si Mercurius in sublimatione non indiget Vitriolo calcinato, quod suis acidis spiritibus nondum privatum sit: cur tu ipse in sublimatione tua

Mercuriali, *pag. 190. lin. 8*, quadringentas libras hujus, eodem modo calcinati, Vitrioli addere jubes, & præcipis, quod ſuo acido ſpiritu nondum privatum ſit? Aut enim ibi impoſturam centuplo majorem commiſiſti, quàm Reformator; aut hîc enorme mendacium. Diverticulum ſtatim quæris & effugiū, ad imponendum incautis ac inexpertis, & ais: *Mercurium ſaltem indigere humido ejus ſulphure* ſcil. *Vitrioli*. Sed amore Dei dic mihi, quid humidum ſulphuris Vitrioli aliud eſt, quàm ſpiritus Vitrioli? Ut imponas incautis, ſpiritum Vitrioli verum ſulphur Vitrioli humidum appellas; ex tuo mendaci ore loquor (ſed diſplicet) quia *omne ſulphur*, *pag. 195.* & plurimis aliis locis, *acidum* proclamas, & *nil niſi acidos ſpiritûs eructare*: uti quidem, ſi de ſulphure communi, & Vitrioli, intelligendum ſit, vera loqueris; tibi autem hîc turpiter contradicis. Verùm ut veritatem ulteriùs occultes, ne quilibet fortè vel primo intuitu fallaciam & impoſturam tuam penetret, ais; *Sulphur hoc elevatur à ſpiritu nitri, amboq; juncti agunt ſaltem in Mercurii ſulphur externum.* Bene nugaris. Sed quid hoc dictum ſonat aliud, quàm quòd ſpiritus Vitrioli, & ſpiritus Nitri, junctim (quæ ambo & junctim deſtillata aquam fortem præbent ſummè cauſticam, uti notiſſimum) commoveantur in ſublimatione, & agant in Mercurium, illum diſſolvendo, pari modo, ac ſi Mercurius aquâ forti cauſticâ diſſolveretur. Non enim antè elevantur hi ambo ſpiritûs in ſublimatione Mercurii, quàm diſſolverint Mercurium: ac tùm demum unà cum Mercurio, jam dum ſoluto, elevantur, & unà cum illo in ſolidam compagem ſublimantur. Non agunt etiam hi ſpiritus in Mercurii ſulphur ſaltè externum (*Tackenii* Chimæram) ſed agunt in totam Mercurii ſubſtantiam, totum corpus Mercurii, in Mercurium, prout Mercurius eſt, juxta omnes ipſius dimenſiones, longum, latum & profundum. Solvunt proinde non ſaltem ſulphur Mercurii externum, Chimæram non viſibilem, non perceptibilem, nunquam à Mercurio ſeparabilem, nec ab ullo Philoſopho unquam ſomniatam. Et poſito, non autem conceſſo, agerent ſaltem hi ambo ſpiritûs, Vitrioli nempe & Nitri, in ſulphur Mercurii externum; agunt conſequenter in partem: ſi in partem; ergo in Mercurium, cujus pars eſt; ſeparando nimirum partem à toto. Non eſt autem Mercurius ſeparabilis, vel diviſibilis in patres, niſi totus pervertatur & immutetur à compoſito. Non pervertitur, nec immutatur, à ſuo eſſe, aut compoſito, in hac corroſiva ſublimatione, ſed idem Mercurius, qui antea fuit, manet, & revivificari poteſt, inq; priſtinum ſuum eſſe totus quantus facilè reduci. Ergo agunt hi ſpiritûs junctim, ſcilicet Vitrioli, nitri, & ſalis, in totum Mercurium, non verò in partem, nec in ſulphur externum ſolum, idealem & mentalem *Hippocratis novi* Chimæram. Dic mihi, quis Rector ſit, cui negotium hoc concredas, qui in ipſa ſublimatione Mercurii ſegreget ſpiritum Vitrioli à reliquis ſpiritibus, nitri ſcilicet & ſalis, & efficiat, ut ſpiritûs Nitri & Salis ſolùm ſolvant totum Mercurium, ſpiritus verò Vitrioli (qui, uti ipſe dicis, elevatur à ſpiritu nitri, *pag. 203. lin. 16.*) ſolvat ſaltem Mercurii ſulphur externum? Et quò commigret hoc humidum ſulphuris Vitrioli, propriè ſpiritus Vitrioli, unà cum ſulphure externo Mercurii, ſi illud ſeparatim ſolverit? Non aliò, puto, niſi in vacuum tuum, ut illud ſe ſtatim iterum ſiſtat, & redeat ex vacuo tuo ad Dominum ſuum, ſcilicet Mercurium, ſi revivificari debet: ſecùs enim non totus revivificaretur Mercurius. Revivificatur autem totus: ergò etiam cum ſuo ſulphur externo, ſi quod haberet, & non fuiſſet ſeparatum. Si non ſeparatum illud ſulphure externum à Mercurio; ergo ſulphur Vitrioli humidum, vel rectiùs, ſpiritus Vitrioli, unà etiam, in ſublimatione, cum Mercurio aſcendit, & in Mercurio ſublimato exiſtit actu. Diſce, *Hippocratice Philoſophe*, pro tuis nugis verè & realiter Philoſophari. Tædet, profectò, tua mendacia ſeriis & tantis fundamentis refutare. Si tuus Harpocrates

pro

pro Licentiâ impetratâ non solùm digitos, sed palmam, & pugnum, petulanti ori tuo comprimendo apposuisset, longè consultiùs operatus esset, digno hoc *labello* osculo, & blanditiis, te demulcendo. Transeo ad aliud dogma, quod falsò mihi appingis, *Tackeni*; nimirum, Vitriolum, vel ejus *spiritum*, *neq. pondus etiam Mercurio addere*: *pag. 203. lin. 6.* In superioribus totum hunc textum tuum allegavi: quin te convici, quoniam ne per somnium quidem talia tractavi. Figmentum itaque hoc in sinum tuum retorsi, in quo myriades recubant mendaciorum. Attamen ut experiâre, quod nequitiis tuis superior, & domitor earum sim; etiam hoc defendam, quod mihi affingis: esto; per impossibile dixerim. Superiùs demonstravi, tuum Vitrioli Sulphur humidum, quod Vitrioli spiritus realiter est, conferre efficaciter ad Mercurii solutionem in ejus sublimatione. Nunc tibi demonstrabo, quòd spiritus Vitrioli, vel, uti dicis, sulphur Vitrioli humidum, etiam pondus Mercurio addat. *Pag. 203. lin. 13.* ais; *Mercurium in sublimatione non indigere spiritibus Vitrioli, sed saltem humido ejus sulphure.* Transeat hæc propositio (licet falsum sit: quoniam humidum Vitrioli sulphur non, nisi acidus spiritus Vitrioli, est: quod & plebi cognitum.) Sed quid est illud sulphur Vitrioli humidum, quod elevatur à spiritu nitri, & qui ambo junctim agunt saltem in Mercurii sulphur externum: *lin. 16?* Estnè corporeum, vel incorporeum? Non incorporeum, seu spirituale, quatenus spirituale materiali & corporeo opponitur: neq; incorporeum etiam, prout entia realia & metaphysica sibi opponuntur. Ergo est sulphur corporeum: ergo reale: ergo existens. Si corporeum; reale; seu existens: ergo quantum est; ergo commensurabile. Si quantum: ergo gravidat; ergo pondus addit; & potiori jure grave dicendum, quàm leve; quia naturam sulphuris habet, &, uti ipse ais, eget vectore spiritu nitri, qui illud in sublime ferat, ad agendum in Mercurii sulphur externum. Nam absolutè levia & volatilia vehiculo non egent; sed naturâ suâ omnia transcendunt; respectu quorum omnia reliqua gravidant. Sed si simul agit hoc sulphur Vitrioli humidum, seu rectiùs, spiritus Vitrioli, in Mercurium, seu sulphur ejus externum, unà cum spiritu nitri; spiritus autem nitri, ejusdem vector, levior illo, addit ac tribuit Mercurio sublimato, unà etiam cum spiritu salis, pondus, seu gravedinem; uti tu iterum dicis, *pag. 192. lin. 25.* quòd *creverit* tuus *Mercurius sublimatus in pondere octuaginta libr.* ergo infallibiliter & Vitrioli sulphur humidum (uti tu appellas) seu potiùs spiritus Vitrioli acidus, unà cum reliquis duobus spiritibus, addit & contribuit Mercurio pondus. Quorsum enim abiisset aliàs hoc humidum sulphuris Vitrioli? In nihilum non potuit abiisse; nec à vectore spiritu nitri separari: quia unà cum ipso egit in Mercurii sulphur, uti dicis, externum. Si egit simul cum aliis spiritibus; alii verò spiritûs tribuerunt Mercurio pondus: ergo & hoc sulphur, quod, uti demonstratum, ponderosum est, in nihilum non potuit evanuisse, sed unà cum aliis spiritibus, & vectore suo, remansisse; & consequenter Mercurio æquè, ac reliqui duo spiritûs pondus addidisse. Probo iterum, ac refello falsam tuam sententiam, ab impossibili. Nam *pag. 192. lin. 25.* ais: *Crevit itaq. in pondere Mercurius vivus 80 lib: non quidem ex acido Vitrioli rubificati, ut existimat reformator, quod ob id cautè calcinandum docet; sed solo sale communi.* Non potest autem à solo sale communi in tantum accrescere, aut accrevisse; neque adeo corrosivus & caulticus fieri; quod impossibile: quia nec possibile etiam est, ut à ducentis libris salis communis octuaginta libræ spiritûs salis eliciantur, quæ Mercurio hoc grave & magnum pondus contribuerent. Ergo etiam bini spiritûs alii, Nitri nimirum & Vitrioli (sulphur Vitrioli humidum scilicet *Hippocraticum*) tanquam potiores tortores & coactores, suum quoque contribuerunt & contribuunt Mercurio pondus, gravedinem,

dinem, vimq; causticam, nec in nihilum abeunt aut evanuerunt. Impossibile autem esse, ut 80. libræ spiritûs salis ex ducentis libris salis communis eliciantur; hoc probatur experientiâ quotidianâ; cuilibet destillatori, vel Tironibus, obvia & notissima res est; nec eget demonstratione; quoniam etiam gustus confirmat, quanta sit differentia inter salem, & spiritum salis sincerum. Et certè non duæ aut tres partes salis sufficiunt, pro unâ parte eliciendâ spiritûs salis sinceri; sed, uti quotidiana testatur experientia, vix quatuor aut quinque libræ satis sunt pro unâ librâ eliciendâ sinceri spiritûs salis. Complures probationes & argumenta, ad convincendum imperitum & pertinacem *Hippocratem novum*, adducere possem: sed quia præfata tam clara, imò luce meridianâ clariora sunt; abrumpo. Nam & mihi, hæc probare, non incumbebant, sed tibi, *Tackeni*, affirmanti: quia nunquam asserui; sed falsè, & impostorio modo mihi afficta sunt.

Binæ probationes, quas imperitus *Hippocrates novellus*, pro sententientiâ suâ demonstrandâ, affert, *pag. 593. paragr. 1. & 2.* salem communem nimirum solum addere tam enorme pondus, tantamque vim corrosivam Mercurio; sunt absurdissimæ & mendacissimæ, omni experientiæ & rationi contrariæ, tanto Hippocrati & Philosopho digna. Proinde cùm earum falsitas cuilibet experto Pharmacopœo & Chymico pateat; his nugis & mendaciis refellendis immorari nolo. Non enim est finis absurditatum, quibus revellendis singulis Volumina vix sufficerent. Et sic, mi *Tackeni, Hippocratice Doctor*, tuam ignorantiam, & imposturas, quibus incautis crebrò imponis, Reformator palàm facere debuit, veris rationibus, firmisque argumentis; non, more tuo, Sophisticando; & hoc quidem coactus, ut à contagiosis mendaciis tuis se liberet; quia, ut verax & probus vir, sollicitatur, qui imposturas odit, & à mendaciis abhorret. Diabolus enim, qui mendaciorum spiritus, & mentientium Pater, clientes suos, & fideles filios, justâ ac dignâ mercede remunerabitur. Transeo igitur, haud pauca tamen relinquens, quæ in hoc, & sequenti, paragrapho forent refutanda, ad *pag. 204.* ubi *Calumniator Hippocrates novus* immeritò iterum in Reformatorem grassatur, *in. 16.* occasionem atripiens denuo de Mercurio suo sublimato caustico, tanquam rabiosus & acerrimus hostis Reformatoris. Textus ejus iniquissimus superiùs est adscriptus: contenta autem sunt, ut brevis sim: 1. Quòd *Joban de Vigo non ignoraverit corrodere Mercurium; quia vulgaris præcipitati inventor fuerit.* 2. Quòd *is composuerit Emplastrum ad mitigandos dolores artuum, à virulentâ lue obortos.* 3. Quòd *jusserit Mercurium mortificare, salivâ, & oleo laurino, quod fiat in momento quasi, & postea reliquis ingredientibus commiscere.* 4. Quòd *Reformator hanc Vigonis mortificationem cachinno excipiat, evertatq; textum & sententiam viri optimi, imò superaddat convitia atque calumnias.* 5. Quòd *loco Mercurii vivi addere doceat, corrosivum, sine ablutione ulla, vel ignis intentione pro spirituum fuga.* 6. Quòd, *dum adhuc est liquor, jubeat axungiam, & oleum superaddi, quasi corrosivum acidum in pingvedine moreretur.* 7. Quòd *ex hoc appareat, Augustana Pharmacopœa Reformatorem non habere distinguendi scintillam.* 8. Quòd *Chirurgi pro carne peregrina absumenda, commisceant mercurium præcipitatum pingvedinibus & unguentis, non ut corrosiva vis deleatur, sed, ut non decidat.* 9. Quòd *si Vigonis præcipitatus dulcis, & insipidus gustui, unguento commixtus, absumit carnem; certè hic reformatoris causticus & rodens exulceret, & loco, quo dolores lenire debebat, novos sit generaturus.* 10. Quòd *hoc sit artificium quod nos doceat reformator*: *de quo optime dici possit illud Plauti,*

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Hucusque peroravit iterum iniquitas. Sed nostinè tritum illud tuum, in *Echo Vindic.*

I

Vindic. Tackeni; quòd maledictio stultorum thesaurus: hic in lingva residet, ut maledicant bonis? Quin videamus & illud: *quoniam longe aliter olent catuli; aliter sues.* Serutemur tua mendacia iterum. 1. Joannem de Vigo, communis præcipitati Autorem, non ignorasse naturam Mercurii, eumq; corrodere corrosivo. Quid hoc affers? Quis unquam negavit? Rixaris de lana caprinâ.
2. Quòd dictus de Vigo composuerit etiam Emplastrum de Ranis cum Mercurio, quod extat in Pharmacopœia Augustana, *pag. 387. Animadverf.* de hoc adhuc sub judice lis est. Nam plures vixisse poterunt de Vigo; unde ipsi fors ambigui D.D. Augustani, proprium ejus nomen non expresſêre: vel si etiam Joannis proprium nomen expressissent; in idem nomê plures Joannes coincidisse poterant. Nam qui Mercurii naturâ, esse, & operari, exactè norit, ipsumq; dissolvere, & in præcipitatum redigere tentârit; is certò imprudentissimè salivâ hominis jejuni Mercurium extingvere jusserit: quod omnes periti in arte Pharmacopœi, & Chymici, affirmabunt, haneque extinctionem ridebunt.
3. Autorem Emplastri hujus Mercurium jussisse mortificare salivâ, & oleo laurino, hoc est falsum, & solitum *Tackenianum* commentum: quod demonstrat clarus compositionis hujus Emplastri textus, *pag. 387. Animadv. m.* ibique sine meâ demonstratione patet, quòd, postquam Autor Emplastri hujus potiora ingredientia, nimirum Olea cocta, Pingvedines, Oleum Laurinum, Axungiam Viperarum, cum Ranis, Lumbricis, & quibusdam vegetabilibus, Succis expressis & Vino, ad ejusdem Vini consumptionem ebullire, & colaturæ Lithargyrum, Terebinthinam, Ceram, & Styracem liquidam addere præcepit, posthâc ab igne deponere, & , ubi refrixerint, tandem, & demum (scilicet jam confecto Emplastro) argentum vivum, salivâ hominis jejuni extinctum (non verò oleo laurino; quod falsum) addere jusserit. Reformator, profectò, non est falsarius, sicut *novellus Hippocrates*, qui proborum Virorum textûs pervertat, eosq; opprobriis & multis conspergat sarcasmis; quæ *Tackenio* propria sunt in quarto modo. Nunc autem dicas mihi, *Tackeni*, si scintillam veritatis præcordia tua habent; an non meritò, & cum veritate, dici possit, quòd hæc Emplastri formula, uti descripta, absurditate non careat? Et hanc meam modestam correctioné voces *convitia, calumnias, lin. 12. pag. 205?* Sed quid improvidè, & indoctè, hic asseris, & affers absurdi? Ubi extat? Signa digito, in genuino & vero hujus Compositionis textu, quòd Autor, Joannes de Vigo, jusserit *Mercurium mortificare salivâ, & oleo laurino.* Et hoc commentum, quod absurdum est, bono Viro, & Autori, vis obtrudere; ac si ipse *mortificationem Mercurii* statuisset, *salivâ* simul *& oleo laurino* perficiendam. Et hoc absurdum *Hippocraticâ* tuâ confirmas autoritate, quod absurdius; dicendo, *quòd hoc fiat in momento quasi.* Falsè loqueris, *Tackeni*, quòd dictus Autor jusserit *Mercurium salivâ & oleo laurino* mortificare: (observa: mortificare; ais) sed saltem solâ salivâ hominis extingvere. Textus genuinus equidem te convincit. Crimen igitur falsi committis, quòd bonum virum tuæ vis conformare absurditati, eique tanta absurda obtrudere, ac si tecum deliraret. Excuso ego bonum virum (non enim personam, & Vigonem; sed absurditatem, in præscripta compositione modestè reprehendi) quòd tam stupidus non fuerit, ut *Mercurii mortificationem salivâ hominis jejuni* præceperit: quoniam Mercurius nullo modo mortificari, non destrui, aut à suâ naturâ immutari tam facilè potest: est sibi semper idem, etiamsi à fluidâ & currente, in solidam, sublimatione, convertatur substantiam; etiamsi oleo laurino extingvatur; aut potiùs, & rectiùs, ei permisceatur: redit tamen exiguâ operâ in id, quod antea erat. Et ausim asseverare; facilius esse, Mercurium construere, quàm destruere; hoc est, mortificare. Aut enim totus avolat in igne; aut totus remanet. Et hic

doctus *Philosophaster* hoc absurdum, *Mercurium* nimirum *mortificari* posse *salivâ hominis, & oleo laurino*, bono viro præter mentem ejus non solùm falsò appingit; sed, quod absurdius est, illud confirmat, &, *quòd fiat in momento quasi*, addit *lin. 5. pag. 205.* Jussit sæpe dictus Autor de Vigo, quicunque demum fuerit, Mercurium jejuni hominis salivâ extingvere, & jam confecto Emplastro addere, (licet absurdum sit, quod repeto) non verò præcepit, (quod absurdius multò) Mercurium dictâ salivâ mortificare. Extingvere autem & mortificare non sunt synonyma. Extingvi quidem dicimus Mercurium, quando axungiæ cuidam, vel oleo laurino, per minima commiscetur, ne ampliùs currens conspiciatur: sed non proinde mortificatur. Verùm forsan hanc phrasin à rustica progenie & plebo mutuatus es, qui quandoq; per abusum dicunt, Germanico idiomate, præsertim Ruricolæ: getödtes Quecksilber. Sed non scripsisti, *Tackeni*, uti putas, Ruricolis, Idiotis, Mediastinis, aut Aniculis. Scripsisti, tanquam *novus in Orbe Hippocrates*, Viris sapientiam professis, rara, *occulta, abscons a à sensuum cognitione*: scripsisti Viris doctis: scripsisti denique Reformatori: à quibus omnibus coli, & Hippocraticam hanc doctrinam laudari, arripiq; cupis. Sed, crede, rident omnes Hippocraticam potiùs ignorantiam; garrulam stultitiam; fastum, & grandiloquentiam. 4. Quòd *Reformator hanc Vigonis mortificationem cachinno excipiat, evertatq; textum & sententiã viri optimi, imò superaddat convitia & calumnias*: hæc tria attributa etiã sunt aperta mendacia: &, si vis, lege attentè meas *Animadv.* sæpe citato loco, *pag. 387.* tunc te & illæ tribus vicibus convincent & convincient. Mortificationem enim Reformator cachinno excipere non potuit; quia mortificationẽ prædictus Autor de Vigo non præcepit; adeoq; *Hippocraticum* commentum est. Textum & sententiam viri optimi Reformator nec uno verbulo, aut syllabâ, pervertit. Litera enim, & scripta, adhuc extant; quæ, contrà te falsarium & hac in parte clarè testantur. Te autem textum hujus viri optimi turpiter corrupisse; ipse tuis verbis testatum facis. Nec etiam convitia & calumnias superaddidit Reformator; nisi quod modestè scripsit, & ipsâ quidem veritate: quòd nec illa Emplastri formula suâ careat absurditate. An non pudet te, *Tackeni*, unâ eâdemque periodo tribus vicibus mentiri, & publicis scriptis, quæ omnibus obvia sunt, convinci? 5. *Quòd Reformator, loco Mercurii vivi, addere doceat corrosivum, sine ablutione ulla, vel ignis intentione pro spirituum fuga* (ridete altum stylum) iterum falsum est, ex solita tua corruptione textus; quem, profectò, non intelligis, nec hos labores unquã tentasti: aliàs tam ignoranter de illis non scriberes. Scito autem, quòd Mercurius, aquâ forti solutus, ac cum axungiis & oleis leniter coctus, in vitro, vel vase terreo capaciori, ad aquæ fortis exhalationem, in residuo maneat, unà cum axungiis & oleis, ferè dulcificatus, per minima autem illis commixtus, tanquam ab unctuosis solutus esset; largiaturq; illis soliditatem emplasticam, & tam efficax ac penetrans postea existat in suis (non corrosivis, uti, ex inscitia, asseris) operationibus naturalibus, ut Mercurii uncia una, artificiosâ hâc præparatione Emplastris, vel Unguentis, commixta, plus præstet & efficiat, quàm plures Mercurii vivi unciæ, ruditer pingvedinibus & oleis, laurinò, &c. subacti; id quod aliquoties, *in Animadvers. pag. 352. & 355.* innui, ac in opere noviter excuso, sub titulo: Emplastri anti-Venerei, evidenter explanatum est. Quod quidem Emplastrum felicissimè operatur, absumens, sine vi causticâ, insensibiliter crustas, condylomata, &c. quocunque etiam loco secreto hæreant. Et juxta hunc modum ex omnibus metallis, quibusdam nec non mineralibus, menstruis convenientibus solutis, tandemq; axungiis vel oleis unitis, leni admodum coctione, ad exhalationem menstrui, Emplastra & Ungventa dextrè & artificiosè parari possunt, ad varios humani corporis affectûs perutiles & præstantes. Habet artificiosa

hæc

hæc metallorum & mineralium, cum rebus unctuosis commixtio, & solutio, in Chymiâ rationes profundissimas; quæ *Hippocratem novum* latent. Quòd si tamen consideraret Emplastra Diachylon & Triapharmacon, quâ ratione, in dispensatione illorum, solvantur Lithargyrum, Cerussa, Minium, aut simile quid ex plumbo, cum unctuosis propriè, quibus illa corpus tandem & soliditatem, seu duritiem, addunt: facilè ad majorem rerum naturalium indaginem *Philosophaster* pervenire posset. Sed ambitio eum excœcat, & plura experiri vetat. Sat illi abunde est, calumniari, & scriptitasse. Porrò: *Reformatorem Mercurium huic Emplastro sine ablutione ullâ, vel ignis intentione* (quid hoc dictum alto hoc stylo?) *pro spirituum fugâ, addere docuisse;* non abs re factum pariter scias. Hæc enim coctio Mercurii soluti cum axungiis & oleis, ad humiditatis, velaquæ fortis, exhalationem, est artificiosa & dextra (*ignis intentione*) edulcoratio, & spirituum corrosivorum expulsio (nullâ hic opus *ablutione*) ut ignoranter garris) sine præcipitatione tamen Mercurii facta, ita, ut verè dulcis; legitimè tamen solutus ab unctuosis, vinculis autem corrosivorum spirituum non ampliùs ligatus, operationes suas naturales liberè possit exercere. Et sic nugæ tuæ, quoad hoc assertum, & quintam hyperbolen, confutatæ manent. Sextum assertum falsum iterum est, quòd scilicet, *dum adhuc esset liquor,* (scilicet solutus Mercurius) *Reformator jubeat Axungiam & Oleum* simpliciter *superaddi, quasi corrosivum acidum in axungia moreretur.* Pingvis hic iterum conceptus & unctuosum mendacium est, juxta illud: *Nunquam subtile cerebrum, venter obesus parit.* Quando hoc assertum & imposturam, *Tackeni*, Reformatori ostendes? ad Kalendas Græcas? Quo in loco, & quâ paginâ, Animadversionum, extat? Et quid sonat hæc propositio: *dum adhuc esset liquor, jubeat Axungiam & Oleum superaddi?* Quales Chymici, tales Grammatici, estis tu, & Scribilla tuus, seu jumentum. Cœcus cœcum ducit; & cespitante altero, non habetis, qui sublevet vos. Crede interim, quòd corrosivum acidum in axungiâ, si non moriatur, leni tamen coctione expellatur, ac mitescat: donec meliora tibi cerebri vacuum suggerat; nobis probabilia. Septimò; ubi dicis; *ex hoc apparere, Reformatorem non habere distingvendi scintillam:* quæ iterum nova phrasis, *Hippocrates?* En! nescis ex Grammaticâ; quòd parva sæpe scintilla magnum excitavit incendium? Profectò, arbitror, me hactenus, omnium consensu, aptè omnia distinxisse, ut imposterum difficile nemini sit, notam illam distinctionis in Tackenio observare, quâ à Viris probis, veracibus Chymicis, & Medicis sensatis, quàm longissimè dissidet; velut è signo Res; ab hederâ Bacchus, cognoscitur.

Octavò; quòd *Chirurgi, pro carne peregrinâ absumendâ commisceant Mercurium præcipitatum pingvedinibus & ungventis, non, ut corrosiva vis deleatur, sed ut non decidat:* magna scientia est, ut putas! Adde, quæso, huic scientiæ, vel inscitiæ tuæ, & hoc, quòd Reformator Mercurium solutum jungat pingvedinibus vel oleis; non ut corrosiva vis in pingvedinibus maneat, sed igne & coctione, ast sine Mercurii præcipitatione, dextrè expellatur: non, ut Mercurius in pingvedinibus corrosione agat; sicut tuus Mercurius sublimatus causticus: sed suâ virtute, à vinculis corrosivorum spirituum dextrè liberatus (non tamen præcipitatus) suas naturales, & à tota suâ substantiâ promanantes virtutes, liberè, ac sine impedimento adjectorum spirituum heterogeneorum, exserere possit: non, ut agat manifestâ corrosione dolorificâ, prout Mercurius præcipitatus; sed benigniter, & virtualiter: non, ut non decidat saltem, sed ut exactissimè in minutissimas atomos divisus, & sic Ungventis & Emplastris intimè commixtus, virtualiter,

non caufticè, ratione adjectorum, operetur. Hæc, inquam, fi addideris tuæ infcitiæ, magis, profectò, erudiêris, & impofterum de his, & aliis, magis doctè & eruditè fcribillare poteris. Legas faltem, fed cum judicio, Animadverfiones vel fuper Unguentum faltem Pediculorum; & eruditior fortè evades. Nonò; *quòd fi Vigonis præcipitatus dulcis, & infipidus guftui, unguento commixtus, abfumit carnem; & hic reformatoris cafticus & rodens exulcerabit, & loco, quo dolores lenire debebat, novos generabit;* negatur tibi in utroque confequentia; quoniam & utrumque tuum fuppofitum falfum eft: adeoque falfa hypothefis falfas infert confequentias. Non enim à Reformatore Mercurius folutus fimpliciter, & rufticè, Ungventis commifcetur, uti præcipitatus, qui occultum & corrodens acidum continet; fed in coctione lentâ corrofivo fuo privatur, ut magis dulcis, quàm præcipitatus ipfe, Ungventis per minima commixtus, feliciores & benigniores edat effectûs in abfumendis corruptelis, & excrefcentiis, ex lue Venera obortis, adeoque in plurimis affectibus externis magni momenti remedium fit. Hoc tamen nofter *noviffimus Hippocrates* aut ignoranter, aut invidiosè, amoris tamen erga proximum ftimulo agitatus, extirpare, miferosque infirmos hoc falutari remedio privare, unicè adlaborat. Vereor autem, ne invanum, quia iniqua ejus indoles jam innotuit undique, & ab Oriente in Occafum percrebuit fama *Tackeniana*. Decimò; profequitur iterum calumnias armata temeritas, dum ait, *pag. 206. hoc effe artificium, de quo optimè dici poffit illud Plauti,*

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Mi *Tackeni*, jam pridem mihi occalluère aures ad nænias, & impetuofas detractiones: teque mendacem arguent Urbes & Orbis; quin omnia literata tribunalia, ad quæ contaminati mores tui, & prævaricationes, nec non fcelerum colluvies, famâ anteambulone percrebuêre. Etenim

Livore nemo judice fit nocens,
quem prima virtus non peraget reum.

Aliud igitur, petulanti huic farcafmo tuo quod refpondeam, non occurrit, quàm illud Menandri:

μηδ᾽ ἐξομόρξῃ μωρίαν τὴν σὴν ἐμοί.

hoc eft:

nec affricato infaniam tuam mihi.

Competere autem tibi, & jure quidem, illud in me vibratum Plauti dogma, pluribus oftendam; ne impofterum tibi pruriat ad cavillandum infamis cuticula; & aures fubmittas, quas tibi erexit petulantia. Revoca, precor, in memoriam, *nove Hippocrates* (hæc in aurem tibi, ac tuis) annon noveris quondam Patavii Nobilem quendam Gedanenfem, Facultatis Juridicæ Syndicum (nomini modeftè parco) annon miniftrum etiam ejus; quos tuæ commiffos curæ & torturæ habebas; qui ambo compluribus citatinis Paduanis tuam, me hercle, medendi peritiam in tantum mihi commendarunt, ut pro verbis lacrymas redderent; &, poftquam miferam conditionem, virium & vivifici nectaris difpendium, ab arcanis tuis accerfitum (tu toxicum Reformatoris nuncupas) multis gemitibus expofuiffent, mifericordiam & fanam medicinam à Reformatore deprecati funt. *Tackeni*, parco nomini tuo, feu Lectoris præfentiam pro debito veneror; cæteroquin, Romani fidicinis Lyram, *Tackenii* medicas nequitias, palam & apertiùs deprædicarem; in particulari ea recenfendo, quæ Romæ, diutius quæ Venetiis, medendo dedifti fpecimina, fraudibus & quæftui intentus. Sed forfan alio tempore

hæc

hæc mihi tua extorquebit malitia, ut brevi compendio, & fuccincto ftylo publico, divulgem, nifi his fatiabere. Metum nihilominus mihi incuffit fimul, & rifum, ter felix medendi *Tackenii* ars. Metum quidem Patavii incuffit, dum duo Patavini cives domum meam fubintrarunt, armatâ manu necem & peffima quæque minitantes, quodque confangvineus fuus funeftâ cataftrophe à Medico indocto peffimè effet tractatus, Doctorem pro meritis caftigare, aut ftipendium repetere tentantes. Aft ubi comperi, quòd *Tackenium* pro votis inquirerent, pluribus, in publicum ad eos progreffus, hanc, de *novo Hippocrate*, intellexi Tragædiam: hincque hifce non detineri laribus *Tackenium*, pluribus eosdem (profectò in favorem *Tackenii*) informavi. Iterum rifum mihi extorfit *Tackenii* medicinæ prærogativa, dum quondam navigio, vulgo Barca di Padoa, Venetiis Patavium concederem, &, uti fors fert, in tantâ itinerantium frequentia, nonnulli effent (quorum iterum celo nomen, ad juffa tua revelaturus) qui, ubi, me Medicinam profiteri, per difcurfum, inaudiffent, ftatim, poft multa lamenta, & prolixam peffimæ conftitutionis hiftoriam, dirasque in *Tackenium* imprecationes, hoc te, pro litro, & curæ præmio, condecorârunt elogio (cito formalia) quel Totefcho maledetto. Vides, ut fit memoria tua in benedictione; ficut omnium juftorum? Iterum deinceps, cum Plauto, ad Reformatorem ægros ablega, *ut fe toxico morti dent;* cùm tu, *novelle Hippocrates*, pfeudoaphorifticâ lege tuâ, arte brevi, experimento facili & temerario, judicio tumultuario, & per te fallaci, pridem humanum fangvinem ftipendiis elocâris. Hæc tibi ruminanda interim profundiùs obtuli, *Tackeni*, ac velut cum Demofthene fpeculum objeci, quo tuas intueâre actiones: Plura, *pag. 206.* & *pag. 207.* fubjungis de Butyro Antimonii, Mercurio vitæ, Pulvere Algerotti, Bezaar Minerali, Cinabari Antimonii &c. quibus, præterquam quod popularia funt, & in Officinis noftris prima Tironum principia, ac artis præliminaria, non video, quid novi, quid occulti & inauditi, denuò attuleris, juxta promiffa; nifi quòd obfcuris verborum involucris, & fraudulentis ambagibus, *Solem* nobis ad meridiem obfcurare tentaveris. Ita enim folent umbrarum fœtûs, & obfcuriffimi Philofophi.

Nunc, *pag. 208. lin. 2.* Jovis cerebrum crepat, & Pallas nafcitur *operosâ Minervâ*, dum *novus Hippocrates myfterium*, ut ait, *operosâ tamen Minerva aperuit, quod hactenus paucis permiffum fuit.* Obftupuit *Tackenius* novum hunc fœtum, operofa Minerva editum:

Meum verò rifit cor.

Audite iterum operofas nugas, & obvium fecretum: *pag. 207.* §. *ult.* *Aurum non folvitur fine fale in acidis, ut neq; antimonium; imò neq; ipfe Mercurius. Ergo, fal non deftruit acida, ut nec vice verfa.* Hûc citato gradu te confer, Oedipe, &, poftquam explanaveris; *an dæmonum excrementa fint Alexiteria hominibus in 8. gradu, an hiatus ventris fit fpiraculum animæ, an fi mus in mare mingat timendum naufragium; ex Echo Vindiciarum Tackenii;* nobis etiam hoc *novi Hippocratis* refolve ænigma. Sed quid te accerfam, Oedipe? Tirones Chymici hoc revelent myfterium. Nimirum Aurum non diffolvitur in aqua forti, neque etiam in fpiritu nitri, nifi priùs Sal communis accedat (vel Armoniacus) ut fiat aqua Regia. Sic etiam Antimonium in aqua forti, fine adjecto fale, non diffolvitur. Verùm alia hîc fequitur illatio *operosâ Minervâ: Ergò fal non deftruit acida:* & *pag. 207.* *Imò nec Mercurius:* Hîc Rhodus, ut ais, mi *Tackeni*, hîc faltus: hîc veritatis tranfiliifti limites. Nam Mercurius quibuscunque acidis corrofivis fpiritibus fe fubjicit, fine fale: ut etiam fine fale communi fublimari poteft, folis acidis fpiritibus nitri, vel aquâ forti, folutus, & fublimationi poft abftractionem commiffus. Repeto iterum Myfterium

operosâ Minervâ erutum, *paucis aperire permissum*: scilicet: Aqua Regia sine sale non fit, nec sine sale Aurum solvit. Quis unquam obscuriùs docuit normam & modum apparandi Regias aquas, *Tackenio?* At clariùs multi, & pleraque quidem Chymicorum Tirocinia: sicut nunc & Reformator

Vix jam dicta occultare tentavit; &, ecce! *pag. 208.* post densam noctem nobis hic invehit umbras, dicens: *Tandem sal, si, cum acidis, inimicitiam aut occultam aut apertam haberet, id sane fieret manifestum, in solo butyro Antimoniali, tanto sensibili, ut si unica saltem aquæ guttula incidit in illud, statim acidi spiritus sese aquæ associant, & solutum antimonium albicat. In dictum autem butyrum, injice sal commune, naturale, vel artificiale, vel alia salsa, & in quantitate, nil sane movebitur, neque turbabitur quidem, tantum abest ut illud destrueretur.* Sed prodi ex latibulis, & ignorantiæ tuæ asylo, *Tackeni.* Dic, obsecro: si addis & affundis butyro antimoniali salem tartari, vel liquorem ejus, seu salem absinthii, aut alium quendam lixivialem salem, quæ verè & realiter salia sunt, maximè in sententiâ tuâ indistinctè tradita & promiscuè; quis effectus subsequitur? An non contrarietatis notas & signa conspicua deprehendes; uti ipse fateri cogeris, *pag. hac citata, lin. 23?* Nonne præcipitabitur totum, & violentè quidem? Quid igitur in vanum hîc garris iterum, manifestamque doctrinam Lectori reddis ambiguam? An non clara illa sunt, quæ, *pag. 454. mearum Animad.* & *pag 73. Append* extant? Adduc igitur claram & inviolatam doctrinam nostram, ubi de differentiis salium actum, quòd salia acido-salsa, scilicet communis, gemmæ aut nitri, spiritûs acidos non destruant, sed potius intendant, potentiores ac acidos magis reddant. Verùm cum teneri cerebelli sis, memoriæ labilis, supinæ negligentiæ, &, ut superiùs dixisti, obiter tantùm libros chartaceos pervolvas; imbecillitati tuæ hisce parentabo, ac totum adducam textum meum, qui talis: Seqvuntur tandem Salia acido-salsa fixa, è quorum numero perinde naturalia talia sunt, & arte talia parata. Inter naturalia talia sunt, sal commune, sal gemmæ, & fere omnia salia terræ & maris: nitrum itidem, quod potiùs inter hæc salia fixa, quàm volatilia, rationibus minimè destitutus, colloco: hæc, inquam, salia reverà acido-salsa, non purè salsa esse, facile experientiâ & rationibus demonstrari potest. Nam cùm acida & salsa tantopere invicem contrarientur, ut, ubi ubi sese mutuò attingunt, se invicem etiam destruant, quod ex omnibus acidis & salsis liquoribus invicem commistis luculenter patet, hæc autem denominata salia spiritûs acidos non solùm non destruant illis permixta, verùm, cum iis conjunctim destillata, eos potentiores & acidiores reddant: qvid evidentius in rerum natura esse potest, quàm quod his salibus jam dum de aciditate tantum fuerit insitum, quantum illis naturaliter competit; huic plus; alteri minus; ad uniuscujusque speciem, & providæ naturæ, in terræ visceribus, ordinationem ac naturalem salium susceptionem. Porrò ex iisdem salibus acido-salsis fixis spiritûs acidi corrosivi destillatione facilè eliciuntur; ex salibus verò purè salsis nequaquam: quamvis plurimi Chymici in hac sententia hucusq; detineantur. Verùm falluntur,

luntur, siquidem ultra rei ejusdam inhærentias naturales, è re aliqua quicquam extrahere posse, repugnat Philosophicis & naturalibus principiis; & vice versa.

Concludunt tandem doctrinam hanc de salibus, salia fixo acido-salsa arte talia elaborata; è quorum serie Tartarus Vitriolatus, seu potius sal Tartari vitriolatum unicè se offert, quod in usu, & parari solitum in Officinis Pharmacevticis: quamvis omnia salia fixa purè salsa, eodem modo vitriolari (ut ita more consveto loquar) possint, & à naturali sua indole immutari, si eximiæ in iisdem virtutes, taliter immutatis, elucescerent. Tartari vitriolati dexterrimam præparationem, absterfis erroribus, in ejusdem descripta Præparatione commissis, tradidi in Præmissis, sub proprio Titulo: quas consulat Lector Amicus.

Vides iterum, *nove Hippocrates*, quòd hæc quoque in risum nostrum, ac tui ludibrium, disserueris. Sed pro meritis hæc te circumveniunt mala, quoniam, cum Cornelio Gallo, tibi hæc accinunt:

Te solum doctum, te, jactas, esse peritum
  Hippocratem: ast Otto! desipis ipse magis.
Multa licet nobis referens, eademque revolvens,
  Fallis, & alloquium conspuis ipse tuum.
Deficit auditor: non deficis ipse loquendo.
  O solâ doctum garrulitate virum!

Hæc ubi Poeta cecinit, siparium clausit, &, cum risu, populo dimisso, nescio quis Auditorum festivè, de turbâ, non fine sale, subjunxit ex Erasmo: Profectò facetus hic Otto est; miror, *septennis cùm sit, quod nondum exiderit dentes*. Sequitur

Capitulum XXVI.

cujus inscriptio:

Dicta cum factis componit.

Addo totum capitulum.

Acidum autem quodcunque si destruitur, id fit non à salsis, ut dixi, sed ab Alcalizatis, aut eorum naturam redolentibus, mutaturque in aliam indolem, juxta acidi differentiam. Ut per Exemplum; Reformator docet crocum martis quem aperitiuum vocat cum acidis præparare, quem probo. Docet & alium crocum in sola flamma, quem adstringentem appellitat; ignorans, quod & ignis flamma sit acida, unde & hic crocus, similis erit priori; hunc voca, vel adstringentem, vel aperientem, juxta effectum, quem post se relinquit. Aciditatem, communicat flamma, omnia inflammabilia, ut ligna frutices herbæ &c. Hanc inflammabilem aciditatem, diuendit at ipsius reformator (a), pro spiritu salis armoniaci acido, & hoc loco, illum plane ignorat.

In aqua ostendi alcali, nunc in igne acidū, licet rudi exemplo, nostris tamē sufficit

a. in Appendice fol 73.

b Natura in omni re similis.

Multis videbitur, me hoc loco paradoxa proferre, quod ignis flammam, acidam dico. Imò repeto, ignem accedere proxime ad salis naturam, constantem ex alcali & acido (b), ea propter est mordicans, acris, acetosus, incidens subtilis, penetrans, purus, incorruptibilis, incombustibilis, & est illud quod a corruptione præservat: Et sicut in sale acidam partem separans; eam nunc etiam in flamma separabilem esse, hac mechanica ostendam.

Ignis & salis proprietates.

Plumbum fit minium.

Plumbum exuritur ardis lignis in minium, sunt autem plumbi libræ centum, postquam illud in minium conversum, reperiuntur centum & decem: quæritur, unde minium acquisivit decem libras? profecto nil ei superadditum fuit, nisi sola flamma, hæc itaq; assumpsit corpus in plumbo, hoc autem corpus, quod plumbum auxit ex flamma, est acidi saporis (a) id probat sequens mechanica.

a. Alcali volatile ex fuligine distillatur, cuilibet notum est.

Distilla ex retorta vitrea aperto igne, de illo ipso ligno quo cum plumbum exusseris, & extillabit liquor acidi saporis, qui extra retortam in flammæ forma, plumbum lambit eique committitur, fixaturq; in alcali.

Refunde minium in plumbum, & habebis centum libras, ut prius, adeoq; decem libræ, non erant, nec minium nec plumbum, sed acidum, ligno expulsum. Hoc autem cum non sit plumbi natura, cum eo non colliquatur, & quia sibi soli sufficiens non est ut ait Hippoc: fugit in plumbi reductione in elementa, ut de sale Tartari, oleo aceto & reliquis supra ostendi:

Plumbum fit litargyrium.

Hoc alcali artificiatum ex plumbo, in minium conversum cum igne & acido vegetabili: vel idem plumbum cum acido minerali in litargyrium: si cum oleo, vel pinguedine coxeris, tunc alcali agit in occultum acidum pinguedinis, alcalium more, & acidum vicissim in alcali, & coagulantur in neutrum.

Emplastra ex plumbo antiquissima, chimica arte parata.

Sic fit emplastrum Tripharmacum, ut & de cerussa, reliquaq; hujus census, ut in sapone ostendi: cujus inspissationis causa, reformatori hactenus ignota fuit, ut testatur in epistola ad me; quod nimirum, oleum tartari cum alcali picis instar inspissabatur (ut cap. 21.) & pharmacopæis scribis: hæc secundum artem coqui.

plumbum dat colores & vitrum.

Inter metalla autem nil reperitur quod cum acido constanti, promptius in amicitiam coit, quam plumbum; juxta acidi enim speciem, mutat formam, ut de Alcalibus dixi. Aceti vapor, illud in candidam vertit cerussam: Acidum in flamma; in rubrum minium cum Acido sulphuris, addito igne; vertitur in nigrum cum acidis mineralibus, impuris, & mixtis in litargyrium duplex vertitur, cum acido argilla flava; in vitrum buxei coloris, cum acido argillæ nigræ in fuscum colorem vitreum ustulatur (adi vitrarios) ea de causa, qui metallorum fusioni & purificationi flagrant, illud honorant, quod omnis generis acida absorbeat, & metallum ab omni macula purum relinquat.

a de prisca medicina.

plumbum quomodo refrigerat?

Veteres notarunt, ex acido, inchoari in viventibus omnes inflammationes (attestante id Hippoc: (a): in homine inquit: inest acidum, acerbum, acidissimum, aliaque sexcenta: quæ præ copia & viribus varias habent facultates.) Excogitarunt propterea ex plumbo varia unguenta & Emplastra, quo acidum illud absumerent; & quo sæpiùs, dicta unguenta mutantur, tanto celerius acidum consumunt, malumq; tollunt: hanc acidi assumptionem, pro vulgi captu, refrigerare vocamus, quatenus caloris causam mortificat.

Magnum quid præstaret Capituli inscriptio, *Tackeni*, si promissa amplissima actione potiùs, quàm nomine, demonstrares; si actio responderet nomini, nomen actioni; neque foret nomen inane, & imposturæ genus immane. Sed quid hîc iterum eruam arcani, & secretioris doctrinæ, præter multa absurda & falsissima? Aliud non, quàm iteratas in Reformatorem invectivas, in quatuor partes distingvendas. Prima est, dum ait; *quòd acidum quodcunq; si destruatur, id non fiat à salsis, sed ab Alcalizatis.* An iterum curta tibi memoria est, *novelle Hippocrates*, quòd, paulò in superioribus, alcalia, & alcalizata, expressè salia dixeris, uti & re ipsa salia sunt, uti sal Tartari, Absinthii, & plura lixivialia? Ergo: acidum quodcunque, si destruitur, id à salsis evenit. Unde aphorismus tuus falsus & insulsus est; neq; mihi, sed tibi, contradicis. Verùm si salia distinctâ methodo tractares, ac genus & differentias, seu specificas rationes, observares; ad hos scopulos non impegisses. Asti sincerus, & sceleris purus esses, nec latibula tibi forent castra: quâ ratio-

ne Re-

ne Reformatorem unquam refutasses? Ubi *novus Hippocrates* in Lunæ concavo adolevisset! Quando novissimi salis Viperini stultissima fundamenta edidisses! Quando sapientibus insultasses,

insolens iniquos libros effutiens?

Exitus igitur *acta probat*. Igitur & ego sæpe trita jam iterum ingero; quoniam salia communia, quæ sunt acido-salsa, acidis amica sunt: salia verò purè salsa, utpote Tartari, & lixivialia alia, acidis inimicissima, eaque destruunt; prout ipse docuisti: adeoque quæstionem & tractatum de rebus in quæstionem de nomine turpiter detorques. Ut vel sic, rei veritatem obscurando, ludicrâ æquivocatione Lectori imponas, & rumusculos veneris: dum salia communia acido-salsa propriè & antonomasticè quidem salia appellitas; reliqua verò salia alcalia baptizas: non obstante, quòd in superioribus iteratò salem Tartari, & salia lixivialia (prout reipsa sunt, & quidem purè salsa) salia cognomináris. Sed hic morionum mos est, ut in plano se cespitare simulent, vel ad meridiem lucernâ obvios inquirant; ut vel ad risum, vel indignationem, arbitros sollicitent.

Secundò dicit; *Reformatorem ignorare, quod & ignis flamma sit acida. pag. 209. lin. 7. unde & Crocus martis adstringens similis sit craco aperienti, quatenus ab igne aciditatem & vim aperiendi acquirat.* Sed quàm insulsè & iniquè, contra omnem rationem & experientiam! Non enim Reformatorem solùm arguis, sed D.D. August. & tot tantosque doctissimos Viros, qui & ipsi crocum Martis adstringentem, solâ reverberatione parandum, tùm etiam aperientem, cum spiritu sulphuris, edocuère, magnamque inter illos distinctionem observárunt. Te igitur sapientiorem omnibus sistis? Ignis flammam, quatenus ignis, acidam esse; quid absurdius cogitari potest? Ferculum dignum esse spiritibus infernalibus & mendaciorum, concesserim; de cætero neminem credo, præter *novellum Hippocratem*, ignis flammam delibasse. Si aliqua aciditas cum igne exhalat è lignis accensis, & in auras abit; illa non ignis est, sed ejus nutrimenti, scilicet ligni, aut ulterius rei accensi, in quam ignis immediatè agit, eamque in sua elementa resolvit. In natura non datur acidum fixum, quod constans in igne persisteret. Quomodo igitur in croco Martis adstringente, qui tot ignis torturas sufferre debet in suâ præparatione, acidum in residuo manebit & conservabitur? Ignem dixit *novellus noster Hippocrates* sæpius ipse salia lixivialia alcalizare; alcalizatio autem, juxta ejus sententiam propriam, est privatio omnis aciditatis in salibus. Si itaque leviori ignis operâ salia lixivialia, ex ejusdem mente, suo acido privantur; imò acidum omne, & totum, ex lignis ardentibus, unà cum flammâ, exhalat, aut potiùs expellitur: quomodo in croco Martis adstringente, in tam diuturna & violentâ ignis torturâ, acidum constans persistere potest: aut, quod absurdius, ipse crocus Martis à flamma ignis acidus fieri & resolvens? Si ignis flamma acida esset, aut acidum in igne constans persistere posset; salia utique lixivialia non magis alcalizarentur, sed acido-salsa potiùs efficerentur. Hoc autem è diametro oppositum est sententiæ *novelli Hippocratis*, qui ait sæpissime; salia ab igne magis alcalizari, perdere suum acidum in igne, *pag. 59.* & in plurimis locis aliis. Ergo falsus est hic *novus Hippocraticus* aphorismus, qui denuo apertè sibi contradicit. Duo enim contraria, de uno eodemque subjecto loquendo, consistere simul nequeunt; nisi in tuâ *Hippocratica novissimâ* Philosophiâ aliter se fortè res habeat. Sed resipiscit *Tackenius*,

malè sibi conscius, in *eodem paragr. pag. 209. lin. 12.* dicens: *Aciditatem, communicat flamma, omnia inflammabilia, ut ligna frutices herba &c.* Hoc assertum priori hypothesi contrarium iterum est, & tamen etiam falsum; quia aciditas non est communicabilis, vel permiscibilis, cum flamma; cum nulla aciditas in igne persistere, vel igni resistere queat; & quomodo igni erit communicabilis? Aciditas proinde, ut verè loquamur, vi ignis & flammæ ex omnibus rebus, vegetabilibus, animalibus, & mineralibus, non ut ignis, aut flamma ignis, sed ut fumus, vi ignis, potenter & totaliter expellitur, ac in auras protruditur; non in igne, non in flamma remanet, ipsi igni non commiscetur, nec cum illo uniri, aut quicquam commune cum igne habere potest. Si itaque aciditas omnis ex lignis, aliisque rebus combustibilibus & inflammabilibus, unà cum igne exhalat, vel igne expellitur: quomodo illa aciditas humida, vel acidum illud humidum, in igne simul manebit, simulque sese insinuabit in id, quod in igne, & potenti ignis flammâ, uti Crocus Martis adstringens, aut res aliæ, diu multumque detinetur, & fortiter reverberatur? Nonne hæc sunt absurda? Tertiò iterum inquit, *ibidem, lin. 15.* absurda absurdis cumulando: *Hanc inflammabilem aciditatem* (miror, *Tackeni*, quòd non dicas: hanc inflammabilem aquam; quia hic spiritus totus est aquosus & humidus) *divenditat ipsius reformator, pro spiritu salis armoniaci acido, & hoc loco, illum planè ignorat.* Optimè planè dixisti; sed malè prosequutus es. Verùm quærit Reformator ex te; utrum jam dum gustaveris flammam, & favillas Averni? Aciditatem, vel propriè spiritum aliquem acidulum aquosum, uti ex lignis vel fructibus exhalat, inflammabilem esse, & statuere, absurdo absurdius est. Exemplo tibi sit sulphur commune, ejusq; spiritus acidissimus. Sulphur commune facilè accenditur, &, quod in illo verè combustibile est, sub campanâ conflagrat, & in suum chaos vel elementum abit; ejus autem aciditas humida, aut humidum acidum, unà cum flamma exhalans, ex parte resolvitur in liquorem acidissimum humidum, quem spiritum, vel oleum, sulphuris dicimus. Hic verò spiritus non fuit ipsa flamma; aliàs enim in flammam, in ipsum ignem, facilè iterum converteretur, & inflammabilis esset: non est autem inflammabilis, sed igni sat fortiter resistit, & haud exiguâ vi ignis opus habet, si destillari, & per retortam, vel alembicum, propelli debeat. Ergo cùm flamma invisibiliter saltem exhalat, & acidum, quàm grave & crassum etiam sit, in flamma & igne constans persistere nequit, ut neque cum eo sese unit, sed fugit, in aëra dispergitur, ac in chaos universi abit: itaque insulsè & & absurdè loqueris, *quòd Reformator inflammabilem aciditatem* (aquosum spiritum acidum inflammabilem: risum teneatis, Amici) *divenditet pro spiritu salis armoniaci acido.* Quid propriè sit spiritus salis Armoniaci acidus, hoc Reformator superiùs fundamentaliter & verè te docuit. Hæc verò, quæ tu doces, phantasticus aliquis enthusiasmus, aut furia, & Megæra, quæ flammas gustavit, tibi suppeditavit, & vacuo tuo cerebro impressit; ut mundo & incautis imponas, ac novum & pseudo-Evangelium scholis & Athenæis evangelizes. Verùm enim verò: absente caupone tecum rationes iterum digessisti, *nove Hippocrates*, dum simplicibus & fatuis te sermocinari credebas; tributarios omnium assensûs tibi futuros, illico opinabaris; Harpocratem in officio & silentio Reformatorem moderaturum suspicabaris. Verùm! Spes alunt exules; opinio te fefellit; &, quos delusisse credebas, hi te in triumphum & forum lætis adducunt quadrigis. Sed quid iterum de te audio, *pag. 210. lin. 1. Acidam partem in flamma separabilem esse?* Quomodò hæc antecedentibus conformantur? Quomodo sequentibus concordant? Nam, *lin. 11.* dicis; *Plumbum dum in minium exuritur, incrementum ejus ex solâ flammâ in plumbum assumpsisse. &c.* Si verò acida pars in flamma separabilis, nullumque acidum in igne consistere

potest;

poteſt; quod mechanicâ demonſtratione, & experientiâ ipſa confirmatur: quomodo flamma acida incrementum hoc plumbo dederit? Porrò: Corpus hoc, ſcil. minium, non eſt acidum, nec acidi ſaporis; affuſo verò liquore acido, aceto deſtillato, tunc demum redditur dulciſſimum ſapore. Hinc ſaccharum Saturni, quod aceto extrahitur, vitriolum Saturni appellatur, & in aqua diſſolubile, ut reliqua ex metallis vitriola, ſeu ſoluta metalla. Hæc autem ab acida tua flamma non procreantur, quin potiùs omne acidum, & ſaporem, quo Vitriola metallorum gaudent, ignis flamma expellit & fugat. Nulla ergo aciditas, nullumque incrementum minio à tua acida flamma accedit. Si tamen erudiri cupis, *Hippocratice Philoſophe*, en! ſuſcipe informationem à Reformatore, neque verecundare, te doceri à Zwelfero tuo, qui tibi & olim auxiliarem dextram extendit, ac manu te duxit, quò minùs de lubrico Doctoratûs ponte congenita cerebri imbecillitas & vertigo te præcipitem ageret. Dico autem tibi, quòd incrementum illud, in rebus quibusdam fortiter calcinatis, non fit ab acidâ tua flammâ, ſed attractum quid ex aëre, &, uti loquuntur, ex aſtris imprægnatio, vi ſiccitatis humidum appetentis. Reſidere autem in aëre ſalem ejusmodi univerſalem & humidum, qui vi attractivâ à calcinatis, quàm primùm ab igne remota ſunt, allicitur, illud experientiâ ipsâ verè & realiter demonſtro: & quidem in hoc genere minerali & metallico. Nimirum ſi Vitriolum commune, cujuscunque generis ſit, fortiter & extremâ ignis torturâ calcinetur aut deſtilletur, illudque, poſt peractam calcinationem, aëri, aſtrisque exponatur; verè illud augetur & incrementum ſumit: ex quo tandem illud attractum aquâ ſimplici copiosè elicitur, & in ſalem mirabilem nitroſum ferè redigitur coctione. Hic verò ſal nitroſus (non tamen nitrum) ante imprægnationem aut attractionem, in Vitriolo calcinato, vi ignis & flammæ omni ſapore & aciditate privato, nequaquam exiſtebat aut exiſtit; quoniam nec granum illius poſt peractam calcinationem ſtatim elicies. Similes experientias à metallurgis experiêre plures; qui tibi manifeſtè has accretiones & imprægnationes aëreas & aſtrales demonſtrabunt. Diſcas itaque, ignem ſaltem urere & exurere, diminuere, privare, reſolvere violenter principia, deſtruere (intellige deſtructibilia) & mortificare, quidquid immediatè attingit: tantum igitur abeſt, ut incrementum rebus calcinandis largiatur: aërem verò vivificare, augmentare, & conſervare ac incrementum addere, actu & potentiâ, mediatè & immediatè. Et ſicut moderni Doctiſſimi Viri & Philoſophi, Aquæ omnia ineſſe ſemina, ſtatuunt: ſic ego, illis tamen nequaquam contrarius, audeo affirmare, in aëre quoque eſſe plurima, juxta modum inhæſionis, magis tamen ſpirituoſa & vivificantia rerum ſemina; quàm in aquis: cùm etiam, quæ in aquis hæſitant, putredini priùs magisque ſint obnoxia, quàm quæ in aëre. Quâvis & aëri corruptibilia ſæpe, & peſtifera communicentur ſemina, eique, atomorum inſtar, innatent volitantia; non tamen in aëre, ſed alibi, in terræ antris, aquis putridis ſtagnantibus, ac cadaveribus putridis, in vitam animata, ac, veluti priùs generata: quippe quæ, ſi ulteriùs ſymbolizentur, ſeverè mox in genus humanum, mox in bruta animalia, & quidem ſpecificè in hæc vel illa, inque immenſum aucta & multiplicata, tyrannidem ſuam exercent: eoque faciliùs & potentiùs: cùm aëre non carere; ſed aëre reſpirare, illumque attrahere & aëre quaſi vivere cogamur.

Altera præterea *novelli Hippocratis* proba, *pag. 210. paragr. 2. quòd flamma acida lambendo plumbum, ei commiſceatur, fixeturq; in alcali, & hinc illius incrementum;* falſiſſima etiam eſt, & craſſa ac ruſtica, ſeu *nova Hippocratica Philoſophia.* Nam liquor acidulus, & oleum craſſum fœtidum, quæ ambo ex lignis, ſive comburantur in aprico, ſive per retortam deſtillentur, exhalant; quomodo ab

do ab igne simul & semel è suo corpore, ligno scilicet, vel aliâ re, expulsa, iterum in eodem igne violento reverberii constanter persistere, à liquidâ, aquosâ, & oleosâ formâ & substantiâ, in solidam & fixam, ac planè aliam, substantiam, in alcali (observa bene) reduci, penitus transsubstantiari, & in planè aliud esse, à natura pristina alienum, transmutari possunt? Factus est transsubstătiator noster *novellus Hippocrates*, imò forte omnipotens, *Tackenius*. Quis unquam audivit, liquorem aliquē aquosum, & oleum quoddam crassum, ambo fugacia in igne naturâ suâ, transsubstantiari posse in alienum quid, naturæ pristinæ contrarium planè, fixum alcali? Quæ stupiditas hæc est? Si absq; lignis, sed carbonibus saltem, plumbi reverberatio fiat; nonne æquè bene in minium, calcinatione hâc, aut reverberatione, plumbum convertitur; carbonibus autem acidus hic spiritus non ampliùs inest, ut neque oleum fœtidum crassum, sed inest illis saltem spiritus suffocativus, qui in clauso vase, in retortâ, igne etiam violentissimo, expelli nequit, nisi in aprico sensim comburantur? Unde igitur tunc illud minii aut plumbi augmentum, deficiente spiritu hoc acido & oleo, suam habet originem? Non equidem negare potes, *docte Chymiæ Professor*, quòd si ligna per retortam, in clauso scilicet vase, destillentur, &, expulsis eorum spiritibus acidulis aquosis, ac oleo fœtido; carbones tantùm in residuo maneant, nec unquam cineres ex illis fiant, clauso in vase, vel retorta. Cùm igitur residuis illis carbonibus à destillatione neque de spiritu hoc acido aquoso, nec oleo fœtido, quicquam ampliùs insit; sed totum expulsum: ergo neque alii carbones hoc spiritu & oleo fœtido prægnantes erunt, qui in calcinatione plumbi & minii, carbonibus solis peragendâ, incrementum addere, ac in alcali fixari possent. Unde igitur, in illa carbonariâ calcinatione, aut reverberatione, plumbi incrementum accesserit, hoc deficiente spiritu & oleo; non abs re quæro. Ampliùs dicam: Si spiritûs acidi lignorum, & oleum fœtidum, in flammam conversa, plumbum in calcinatione lambendo, sese illi unirent, incrementumque plumbo & minio adderent; consequenter substantialiter minio post calcinationem inhærerent: ejusdem substantialia ergo, uti & accidentia inseparabilia, utpote odor & sapor, adesse in minio deberent, quæ sine illorum destructione abesse nequeunt. Sed neque sapor, nec odor horum, neque etiam alcali quoddam fixatum resolubile, in minio reperitur (quod tamen dicis, *Tackeni*, *hæc in alcali fixari*, id est, in salem resolubilem aquâ: nam alcali esse, & non resolubile esse in aquâ, implicat) Vides ergò, quòd omnia vana & inania phasmata sint, seu nugamenta, quæ garris de tua acida flamma. A quâ ne empyrevma contrahas, caveto.

Porrò ais eâdem veritate, eademque *pag. lin. 25. Refunde minium in plumbum, & habebis centum libras, ut prius.* Hoc pariter falsissimum est, & experientiæ nequaquam correspondet. Convertitur nempe haud parum de plumbo, ejusdem nimirum humiditate Mercuriali, vi ignis, privato, in scorias: quod clarè patet in leni liquefactione saltem plumbi. Semper enim aliquid scoriarum, quotiescunque tantùm igne leniter liquatur, decedit, & in pondere diminuitur. Annon a. in violentâ ac diuturnâ hac calcinatione & reverberatione plus fit decessurum; judicet, qui mente constat. Vides autem, quàm audax sis, *Tackeni*, in scribillandis tot tantisque nugis falsissimis.

Pag. 211. lin. 6. mirabilem iterum affert paragraphum de *alcali artificiato ex plumbo*; & de *occulto acido pingvedinis*, quod *actione & reactione coagulentur in neutrum.* Quæ non minùs, quàm priora, absurda sunt atque stupida, ignaro *novello Hippocrate*, quòd totum minerale, seu metallum etiam solutum, in pingvedine solâ tandem solvatur, expulso menstruo corrosivo aut acido,

ac corpus solidius, seu duriusculum, ex pingvedine efficiat, ulteriore & leni coctione; non verò quòd ab acido occulto pingvedinis hoc eveniat; sed ab ejusdem unctuositate, sulphuri metallorum & mineralium cognatâ, unicè perficiatur.

Pag. iterum *211. lin. 16.* paria superioribus addit, ac ad *Emplastrum Triapharmacum* (pro complemento arcanorum) tractandum descendit. Sed arrigite aures, Tirones; videte, num Pædagogus non cespitet in consignanda manipulatione; qui nimirum Lithargyrii, Minii, &c. pro Emplastris, Triapharmaco & Diachylo, conficiendis solutio peragatur. Hæ enim primæ nobis sunt & notissimæ institutiones: cùm è contra *novellus Hippocrates* in ignorantiæ tenebris adhuc cespitet. Sed quâ ratione accidit, *Tackeni*, quòd vel nullum paragraphum tractas, quin à mendacio vel auspiceris, vel in illud desinas? Ubi hæc unquam tecum rancida & unctuosa argumenta: quando, de sapone conficiendo, vel verbo, vel scripto, tractavi? Produc adhuc semel illam epistolam fictitiam, *quâ oleum Tartari cum alcali Viperarum picis instar inspissabatur*: adduc literas Uriæ; & palam ex illis fiet, quâ ratione fraudulenter me subornâtis mendaciis & adulationibus; tum & Celsissimo Principi Holsatiæ Slesvicensi palpaveris, novus denique Hypocrita fueris. Sed abbrevio, cùm pluribus de his te convicerim, *pag. 21.* Quin vexat te laconismus noster, *Tackeni*; quòd succinctis verbis (ita & D. D. Augustani) scripserim Pharmacopœis; Coquantur secundum artem? Proh! quam ollam exornas! Vah! quæ bellaria nobis apponis! Tam temerarius ego non sum, ut Doctissimos quosque viros inscitiæ arguam: qui, cum exercitatis Pharmacopœis suas præscriptiones consignant, illud vulgatum addendo: Fiat lege artis. Consule Autorum myriades, ac ubique reperies hanc, quam addo, clausulam; licet non semper sufficiat, & in omnibus: de qua in nostra Pharmacopœia pluribus disserui. At vero tam supinè negligentes, & superbè arrogantes, vix ullos deprehendes, qui tecum oscitanter illud vulgatum obganniant: *ea hic enarrare, nimis operosum esset, lampada tradidisse sat est, pag. 136. lin. 24.* prout passim omnes discursus hactenus aut fraudulenter obscuras, aut negligenter prosequeris, aut sine crux, ut dicitur, finis & absolvis, Lectorem deludendo. Residuos tres sequentes paragraphos per transennam intueor: quòd nimirum *Emplastra ex plumbo antiquissima, chimica arte parata sint.* Gaudete ergo Unguentarii, qui Ceratum, qui Emplastra, nostris decoquere! Gratulamini vobis, Tirones, qui saltem Emplastrum Triapharmacum coquere nostis. Vos estis, teste *novo Hippocrate*, in antiquissimâ arte Chymicâ exercitatissimi, & sufficienter instructi; sicut *novellus Hippocrates* in novissimi salis Viperini antiquissimis ac stultissimis fundamentis. Item observemus; quòd *inter metalla nil reperiatur quodcum acido constanti*, (teneatis risum!) *promptiùs in amicitiam coëat, quàm plumbum*: sed immemor sui; dum Hippocratem Coum invocat, qui ait: *de prisca medicina: in homine inest acidum, acerbum, acidissimum, aliaq; sexcenta, quæ, pro copiâ & viribus, varias habent facultates &c.* Illam propositionem statim falsissimam reddit, *pag. 212.* ubi ait: *lin. 19. Veteres notarunt, ex acido, incheari in viventibus omnes inflammationes.* Hoc probo esse falsum. Per tuum *Hippocratem* in homine reperitur acidum, acerbum, ponticum, aliaque sexcenta. Ergo non tam ex acido, quàm acerbo & acerbissimo, in homine & viventibus succenduntur inflammationes. Hinc etiam rult, quòd per plumbum, & ex eo deducta Unguenta & Emplastra, omnes in viventibus inflammationes tolli debeant: prout *sequenti paginâ* doces: cùm fit diversa inflammationum progenies & origo, nec omnibus hic acida opponantur. Nam & ipse docuisti, quòd alcalibus purè salsis, non acidis, dolores & inflammationes podagricorum tolli debeant; verâ methodo &

curatione per contraria. Iterum igitur vides, *quòd aliter oleant catuli; aliter sues.* Transeant cætera sine ulteriori examine. Nam ex textu luculenta illa Hippocratica doctrina patet. Sequitur

CAPITULUM XXVII.

cujus inscriptio:

Acidum in flamma probare pergit.

Textus hic est:

corallorum Tinctura.

APerto igne reverbera corallos integros ex gr: uncias duodecim per 6. dies & noctes, (perito serviet ignis pro distillat: spiritu vitrioli) & reperies uncias 15. id est, tribus unciis auctos, & in pulverem conversos subtilissimum. Hoc augmentum nil aliud est, nisi acidum ex flamma, quod corallia dissolvit, & cum ipsis coagulatur & fixatur, acidorum more in salsum. Huic salso, cum affuderis acetum distillatum, non emittit bullas, ut alias contingit, in corallis non reverberatis acido nimirum sunt saturati, hosque dissolvit, in pellucidum, semiacidum liquorem, qui licet pellucidus, & sine colore, latentem tamen habet sanguineam rubedinem, quàm spiritus vitrioli affusio, in momento manifestum reddit. Hanc rubedinem non introduxit, neq; acetum, ut neq; spiritus vitrioli: alias semper rubesceret mixtura, quando magisterium ex corallis vulgari modo præparatur. Oportet ergo, mechanico necessitate, hac rubedo in corallis clam latitasse, & ignis ope, ad maturitatem productum fuisse: de quo nunc plura dicere lubens supersedeo: satis est quod contra reformatoris somniatam doctrinam, acidum, hoc salsum non destruxit, & corallorum tincturam, in igne constantem, me ostendisse, quam porro ingenio separabis, & seipsa laudabis.

Tinctura hæc est Rectoris vel Archei, qui cum corallorum vita pari passu ambulat magnarum virium, mori nesciens, neq; in igne, ut in vitro ostendi.

Antimonium fixatur acido, ex igne.

Sic, Antimonii regulum, in flores elevatum Ex: gr: uncias 12. mitte, in arenam, vitrariorum fornacis, in idoneo terreo vase largo, benè cooperto, ne incidant volitantes cineres, & remotè ab oculo, ubi flamma fluctuat, ne scil. liquescat, sic stet per 8. dies, post vasculum appropera oculo vicinius, quinto quoque die, parum, usq; ad quinquagesimum circiter, tunc reperies flores reguli, in pulverem rarum, levem & candidissimum fixatos, & duabus unciis auctos, ex acido ab igne haustum, quod terreum vas, sinè læsione, spirituum more, penetravit. Hic regulus, pridem leni igne fundebatur, nunc (antimoniali) fusioni resistit, nisi flantibus follibus urgeatur, tunc spiritus acidi ex ignè ad elementa redeunt; & reguli invenies uncias 12. ut etiam de plumbo ostendi.

Similiter pertracto antimonium crudum, & dimittet volatiles acidos spiritus, aliosq; fixiores ob igne indutos vertiturq; in candidum pulverem, antimonio diaphoretico similem, in medicina majoris facultatis, quam illud quod cum nitro comburitur. Ratio est, quod hic, non tantum sulphuris cum nitro deflagrat, sed fixatur à proprio regulo, hic, ab igne. Quod hæc mechanica docet: Coque antimonium, quod cum tribus nitri partibus commistum, ac per vices accensum & calcinatum fit, in aqua simplici: in illa ebullitione, nitrum à sulphure (antimonii in alcali combustum) dissolvit sulphur antimonii, jam fixum (quemadmodum, alcali tartari bulliens, solvit sulphur commune pro lacte, (a) ut habet Crollius) huic solutioni, calidè filtrato, inspergè acetum (& senties sulphuris odorem) quod statim ab alcali combibitur, & sulphur cadit, in album, rarum, levem & spongiosum pulvisculum, hunc ablue. Cujus dragma cum aceto in peste (b) exhibitum, majoris est valoris quam uncia non cocti & soluti: hinc liquet, quod sulphur antimonii quod alias cum nitro deflagrat fixatur à proprio regulo, hic ab igne, in vasculo supra nominato adeoq; perfectior erit.

a lac ex sulphure antimonii, magnarum virium.

b Antimonium fixum antipestilentiale.

In ignis flamma itaq; est aciditas, quam sicut plumbum, corallia & antimonium combibere ostendi, sic etiam ipsum ferrum; quod cum hoc & reliquis acidis omnibus,

omnibus, cum igne in rubiginem vertitur; adeoq; nulla est differentia, inter crocum martis quæsit, vel cum manifestè vel occultè acidis, vel ambo sunt constrictivi, vel aperitivi. *Crocus martis.*

Animadvertat Benev. Lector, quàm mira, quàm inaudita, & quàm occulta à sensibus & cognitione, juxta promissa, hic tractet. Non est Chymicus liber, qui huic materiæ paginas aliquot non consecret inaniter. Et tolerandus iterum foret gloriolæ ardor & pruritus, si propria, licet communia & obvia, tractaret: sed illa semper nobis obtrudit, quæ aliunde subtraxit; & de arrosis ossibus iterum substantiale jus elixare nititur, dum speciosis marginalibus, prout, *pag. 214.* aliena cohonestat; quasi vel sic Lector hunc *Hippocratem* venerabundus sit elaturus. Dic, mi *Tackeni*, annon hanc absurdissimam *corallorum* Tincturam descripseris ex Hartmanno, *Bas. Chym. pag. 180?* Dic iterum; an illam aliquando præparaveris? Profectò, si hujus processûs periculum fecisses, nunquam inconvenientia, quæ secum affert, si verax esses, dissimulasses. Verùm perinde tibi est, sive utilia, sive erroribus inculta, nobis obtrudas: modò chartas commacules, & libros scribilles, rem tibi è votis cessisse imaginaris. Quid autem de fucatis hisce & ementitis coralliorum tincturis sentiam; ex fundamento aperui, tum *in Animadvers. pag. 438.* tum etiam in *Appendice ad Animadversiones, pag. 59.* quæ consulere A. L. hortor. Nam aureum hoc vellus (*mori nesciens, neq; in igne, magnarum virium* scilicet, *Rector & Archeus, qui cum corallorum vita pari passu ambulat, pag. 214. in margine*) n. vt *Hippocratis* examinaturus, monstrabo, in quantâ ignorantiæ caligine *Tackenius* versetur & cespitet, ubique hallucinando. *Corallos aperto igne reverberare per 6. dies & noctes* jubet, *eosq; augmentari acido ex flamma* perhibet, *unciis tribus: quod acidum nimirum corallia dissolvat, & cum ipsis coaguletur & fixetur acidorum more in salsum.* Hic textus quot verba, tot etiam absurda continet: experto credendum Ruperto; uti dicitur. Ego diligenter tot annis sedulus, & indefessis laboribus, inquisivi; utrum vera coralliorum Tinctura, de qua ubivis tanta depredicantur, possit acquiri: sed laterem lavi. Incidi etiam in illam, ab Hartmanno descriptam, Tincturam, quam *novellus Hippocrates* nunc, pro suo arcano & invento, nobis vendicat: hanc diligentissimè perscrutatus sum. Verùm quid inveni, in primo statim labore, post sedulam peractam corallorũ calcinationem diuturnam, vel potiùs violentam reverberationem in destillationibus spiritûs Vitrioli, multorum dierum spatio? Calcem vivam & Calcem vivam, calci vivæ communi omnibus proprietatibus similem (cujus naturam, uti ex his, & antecedentibus, patet, noster *Hippocrates* planè ignorat) Ex quâ calce corallorum qui Tincturam, & tam nobile medicamentum Corallinum elicuerit; &, quod dudum tantâ ignis violentiâ expulsum, destructum, & verè mortificatum, repetierit: is magnus mihi erit *Hippocrates*, ipso Apolline major. Miror itaque, & demiror hominem impudicum, qui, quod spiritus ejus phantasticus, ac Morpheus, per somnia fortè suppeditat; insigni jactantiâ, gloriolæ cupidine, *amoris tamen erga proximum*, uti ait, *stimulo*, profert. Posito enim; aliqua rubedo in menstruo huic corallorum calci (vel etiam simplici calci) affuso, digestione factâ, fortè appareat; quod tamen minimè fiet: illa rubedo, profectò, non est à corallis destructis, & in calcem conversis, sed à menstruo, & calce viva, quæ destructivum & mortificativum nostri corporis medicamen & liquamen est. Etenim calx viva, cujus vires paucis notæ, ignotæ nostro *Hippocrati*, tam occultum potentiâ in se continet ignem, ut & actualem ignem, comburendo, mortificando, & destruendo animalia cuncta, superet. Adeoque ejus aqua, in qua nimirum sive extincta, sive cocta fuerit calx viva; vel etiam menstruum, quo cum fuerit

calx viva extracta, pro interno usu, tanquam perniciosum medicamentum, omnino vitandum. Præter enim vim exurendi & mortificandi, quâ calx viva pollet, spiritum insuper occultum habet petrificum; cujus virtute, animalibus cunctis contrariâ & deleteriâ, omnia in sui naturam cövertit, spiritus naturales & vitales figit ac velut petrificat, & ad operandum ulteriùs inefficaces ac torpidos reddit. Hæc experientiâ constant & comprobari possunt. Spatio enim paucularum horarum corpus animale, sive vivum, sive mortuum, obrutum calce vivâ, ac veluti sepultum, illud vi suâ exurendi & mortificandi penitus destruit, ac ultimò tandem in corpus indissolubile convertit & commutat. Cùm olim calcem vivam intimiùs perscrutarer, ac multos cum illâ susciperem labores, experiundi causâ; num sal quidam; & qualis, ex ea foret eliciendus; quis spiritus; an oleum; liquor constans; terra medicinalis; tinctura; vel quid simile, in illâ fortè lateret; an sales cum illâ fixari; vel utrum quovis modo ad medicinam internam fructuosè adaptari possit: en! nihil horum labores seduli suppeditarunt. Nullus enim sal, de quo vulgares Chymici, & noster *novellus Hippocrates*, falsò gloriantur, calci inest, neque acidus, neque salsus; sed inest illi ignea vis destructiva; quæ tam diu occulta in ejusdem corpore latet, donec affusâ aquâ, vel humiditate aliâ quâvis attractâ, spiritus ille igneus & siccus contrario suo, scilicet quâvis humiditate, suscitetur. Tunc nimirum in proximum subjectum, quod immediatè attingit, potenter agit, &, pro diversitate, illud vel destruit, vel igneum magis, utpote sales vegetabilium, efficit, vel etiam in saxum, aut duram compagem indissolubilem, secum petrificat. Calci verò non inesse duos diversos, & sibi repugnantes, sales, salsum nimirum & acidum, qui in se invicem agant, juxta *Hippocratis novi* antiquam cantilenam; sed fallam: præter veram rationem (quæ duo diversa salia, naturâ suâ sibi invicem repugnantia, in uno subjecto juncta hospitari, nec tamen sibi contraria esse, donec affusâ humiditate actuenter, concipere haud potest) sequentes demonstrant labores, ac experientia, rerum magistra. Etenim neque sales acido-salsi, neque sales purè salsi & fixi, à calce destruuntur, quin ambo sales in suâ veluti naturâ acriores reddantur (ignipotentiores; ut loquitur noster *novus Hippocrates*, ab igneâ virtute calcis) quatenus nimirum calx viva in subjectum indestructibile ac fixum, suæ resistens naturæ, agit, & cui igneam suam vim & potentiam communicare potest, sine destructione aut petrificatione utriusque. Porrò, elicitur ex calce vivâ particula etiam spiritûs ignei, solâ aquæ simplicis affusione: qui spiritus tamen adeò subtilis est & rarefactus, ut in aquâ, tanquam suo contrario, vel brevî emoriatur, vel penitus exhalet. Nam si addideris huic aquæ calcis, sed recenti, igneâ virtute adhuc prægnanti, salem quendam volatilem animalium, vel urinosum: illum illico ignea ac destructiva vis aquæ calcis inhærens destruit, mortificat, & in fixum insipidum pulverem, à salis naturâ & proprietate alienum; verbo, in mortuum effœtumque corpus, omnibus virtutibus spoliatum, transmutat. Hoc experimentum adduxi *in Animadverſ.* ubi de sale Viperarum fixando egi: & quidem non abs re; ad demonstrandum nimirum, quòd sales volatiles animalium difficulter, imò, ausim dicere, nunquam verè fixari, aut à fuga coerceri possint, nisi penitus destruantur. Tantum autem admonitio hæc, & fidelis communicatio, apud *novellum Hippocratem* effecit, ut, tanquam falsarius, antecedenter, ubi de sale etiam Viperino egit, in Reformatorem petulanter invehatur, ac si ipse salem Viperinum cum calce vivâ fixare docuerit: cùm tamen contrarium ex ipso & claro textu *Animadverſionum, pag. 276. col. 2.* evincatur, adeòque cuilibet obvium fit, quòd non, nisi mendaciis, Reformatorem

torem conspuere & calumniari satagat: ipse verò, in quo Reformatorem falsò & nequiter carpit, valdè impingat, quatenus insalubria medicamenta, ex ipsâ calce vivâ paranda, tanquam ex magno experimentorum suorum cumulo, mundo obtrudere conatur. Ut igitur verè & meritò de ipso illud Plauti dici possit:

Ibo ad Medicum, atq; ibi toxico me morti dabo.

Plures alios labores è calce vivâ aggressus sum, quos, hîc recensere, nimis longum foret. Sufficiant hi pauci, è quibus palam fit, quòd calx viva sit destructivum deleterium, nec quicquam ex illo elici possit, quod generi humano, pro interno usu, salutare, & boni viri remedium esse possit. Caveamus igitur, & cautè medicamenta *novi Hippocratis* tractemus; quoniam mors in olla est: ne, pro speratâ morborum medelâ, mortem nobis acceleremus.

Præterea inquit *novus* noster *Hippocrates*, *pag. 213. lin. 14. quòd duodecim unciis corallorum, post calcinationem, tres unciæ accesserint in pondere:* & *hoc augmentum nil aliud esse, nisi acidum exflamma, quod corallia dissolvit, & cum ipsis coagulatur & fixatur, acidorum more in plsum.* Hæc acida & insulsa mendacia iterum sunt. Quàm enim exactissimè pondus, tum calcinandorum, tum etiam perfectè jam reverberatorum, & in calcem conversorum corallorum observaverim; hoc augmentum nequaquam reperire potui; quin potiùs prioris ponderis haud exiguam diminutionem. Adeoque falsissima hæc assertio, de aciditate flammæ, quòdque ex illa hoc augmentum ponderis fiat, per se ruit, ac ipsâ experientiâ refelli potest. Et quis hoc absurdum non rideat, si consideremus, quòd volatilis ille acidulus & aquosus lignorum spiritus, semel violentiâ ignis expulsus, statim in eodem igne violento reverberii continuato, vinculis & catenis quasi ferreis ligari se sinat, neque aufugiat, ac auras petat, antiquum Chaos repetendo; sed maneat in eodem igne, seseque insinuet in corallia igni tradita: quorum propria & connata tamen humiditas, quæ & ipsa acidula, conservari in igne nequeat, quin protinus expellatur. Sed audi, *Tackeni*, cur non sese insinuant hi lignorum spiritûs, in quacunque destillatione, in lateres, & argillam, è quibus furni constructi, illosq; continuò augmentant, ac grandiores, quotiescunque in illis destillatur, efficiunt, & vel totaliter tandem alcalizant? An non contrarium indies experimur, quòd cuncta similia vi ignis leviora fiant, in pondere diminuantur, & exsucca in residuo maneant? Quis unquam tam stupidæ mentis, vel ejus audaciæ fuit, ut spiritum aliquem aquosum igne expelli simul & fixari, inq; alcali solidamque compagem, imò in aliud planè esse, transsubstantiari posse statuerit? An non hæc phasmata sunt *Tackeniana*?

Quàm absurdum porrò sit, *quòd spiritus Vitrioli rubedinem corallorum* (ex dicta Corallorum calce) *cum aceto extractam, tandem manifestum reddat*, *pag. 213. & 214.* id ex Animadversionibus, super vulgaria magisteria, patet. Tædet, profectò, has imposturas multum terere. Indignæ enim sunt, quibus chartæ maculentur. Et si attentè consideremus marginale illud, *pag. 114.* nimirum: *Tinctura hæc est Rector vel Archeus, qui cum corallorum vita pari passu ambulat magnarum virium, mori nesciens, neq; in igne, ut in vino ostendi*: quis, quæso, non rideat toto splene? Cachinno non excipiat hoc fastuosum & hyperbolicum scribillandi genus? Quoniam nil salis, nil veritatis habet. Et his nugis absurdissimis tamen Reformatorem triumphasse, ac iterum vicisse, phanaticum nec non acidum, salsum non destruxisse, sat demonstrasse putat. Risum teneatis, Amici; & quisque in aurem *Tackenio* illud obmurmuret:

Sunt quidam ſtulti, quos gloria vexat inanis.

Quæ præterea, *pag. 215. & 216.* de calcinatione Antimonii adducit, ejusque floribus, Regulo, antimonio Diaphoretico, Præcipitato, fixatione ſulphuris Antimonii cum proprio Regulo: illa pro majori parte falſiſſima ſunt, eorumque abſurditates quilibet expertus Chymicus ac Pharmacopœus deprehendet; ac unà etiam mirabitur, ſi contradictiones & impoſſibilia attentè obſervaverit; utpote: *Flores Antimonii ex Regulo in furnis vitrariis calcinatos aut reverberatos, auctos & fixatos, iterum in Regulum fundi poſſe, ejusdem quidem ponderis, quò erat antea,* ſcilicet Regulus, ante ſuam ſublimationem in flores. Verùm quis quæſo ignorat, quòd Regulus Antimonii, quocunque modo paratus, totus ſit volatilis, deponat ſcorias toties, quoties funditur, ſeu igne liquatur: & quomodo ex floribus fixis & fixatis (obſervemus bene!) ſine jacturâ priſtini ſui ponderis, iterum in Regulum fundi poterit? An non abſurda ſunt, & contradictiones? Si ex floribus fixis, aut fixatis, fuſus eſt regulus; neceſſariò & Regulus deberet eſſe fixus. Sed hoc non eſt; nec ipſe hoc aſſerit; quoniam omnis Regulus Antimonii flante folle volatilis eſt, & in auras pelli poteſt (ut loqvuntur Germani, verblaſen werden.) Ergo nec unum nec aliud eſt fixum, nec idem pondus Reguli ex ſublimatis & fixatis floribus fundi poteſt: ſed falſiſſima ſunt & contradictoria.

Antimonium Diaphoreticum, cum ſale Tartari præcipitatum, *pag. 216. lin. 11.* calx mortua eſt, nullius virtutis aut efficaciæ; prout ſimiles pulveres ferè omnes, ex contrariorum liquorum confuſione præcipitati, exigui, & vel nullius momenti ſunt; quod ſæpius demonſtratum, & ad oculum oſtenſum eſt; ubi de Magiſteriis vulgari modo paratis, *in Animadverſ.* egi; quin & nunc magis, *in novo Opere*, comprobatur; ubi de Lacte ſulphuris agitur. Ex quibus omnibus palam fit, & vel è ſolo Lacte ſulphuris ipſa aſſerti veritas emergit; quòd inutiles ferè & mortuæ calces ſint, quæ ex rebus duris, ac ſolidis mineralibus (exceptis tamen fixioribus metallis) item corallis, margaritis, oculis cancrorum, & his ſimilibus, acido ſpiritu, vel aceto ſolutis, cum ſuo acido contrario ſale Tartari præcipitantur. Et ſic, ad invidiam *Hippocratis novelli*, acida ſalſis (intellige pure ſalſis, ſicut ſal Tartari eſt) adeò contraria ſunt, ut, ubi ſe mutuò attingunt, mutuò etiam non ſolùm ſe deſtruant; verùm etiam, quæ de ſuprà recenſitis rebus, corallis, perlis, ſulphure, &c. ab alterutro ſive ſalſo, ſive acido liquore ſoluta fuerunt, & iterum à contrario ſuo liquore præcipitata; illa vel totaliter, uti perlæ, corallia &c. vel pro maximâ ſui parte, uti ſulphur &c. unà veluti comburant & mortificent. Propterea experientiâ, & veris ac firmis rationibus ſuffultus, aſſero, contra *novum Hippocratem*, drachmam unam ritè & dextrè parati Antimonii ſine præcipitatione, legitimè, *in n. Animadv.* deſcripti, plus valere, majoris virtutis alexipharm. ac, in propellendo ſudore, efficaciæ fore, quàm unciam unam præcipitati Antimonii cum ſale Tartari, *novelli Hippocratis*.

In fine hujus paragraphi denuò magnum quid crepat ac molitur. Præter ſtyli enim obſcuram elegantiam, qui benè conſiderandus, ut nonnihil ab eodem erudiamur, *pag. 216. lin. 22.* ait, *ſulphur antimonii, quod alias cum nitro deflagrat fixatur à proprio regulo, hic ab igne, in vaſculo ſupra nominato adeoq; perfectior erit.* Unum phaſma, unumq; abſurdum, jungitur alteri. Regulus Antimonii, qui ipſe non, niſi Antimonium eſt purificatû, idem ſulphur combuſtibile continet, ut Anrimonium crudum: volatilis, ut crudum Antim: ex eo Flores, Vitrum, Butyrû, Antimon. diaphoreticû, Cinnabaris, æquè, ac ex crudo Antimon.

parari

patari possunt, sed nonnihil puriora cuncta. Is, inquam, Regulus, naturâ suâ totus volatilis, quomodo sulphur Antimonii, quod aliàs, uti air, in præparatione Antimonii cum nitro deflagrat, à fuga coërcere, & fixum reddere poterit: cùm unius ejusdemque naturæ sit, ac nullum, quoad fixitatem, sibi prærogativam, præ Antimonio crudo, aut ejus sulphure, vindicare possit? Tantis scatet absurditatibus *novus Hippocrates*, ut vix acidâ suâ flammâ purgari possit. Porrò: si etiam ferrum non, nisi acidâ flammâ, in crocum adstringentem, tuâ opinione & lege aphoristicâ, *Tackeni*, convertitur, qui à croco aperiente, aut à ferro ipso, quoad virtutes suas, non differat: à te sciscitor; utrum ex croco Martis adstringente, solâ reverberatione facto, Mercurium Martis elicere tibi præsumas, qui aliàs, sed saltem ex auditu, & incertâ relatione, tam felix es in Mercuriis corporum seu metallorum eliciendis; licet nunquam hoc præstiteris? Quid mihi respondebis? Si affirmativè dixeris; manifestam tibi oppono impossibilitatem: & peto abs te hujus asserti effectum; quem vitâ tuâ præstare non poteris: quoniam crocus Martis adstringens, solâ reverberatione paratus, est, respectu sui pristini corporis, ferri scilicet non calcinati, veluti caput mortuum, suo Mercurio violentiâ ignis totaliter privatum. Hinc virtus adstrictiva hujus Croci, vel à solo sulphure fixo ferri provenit, adeoque, ut repetam, crocus hic adstringens, respectu ferri, simplex corpus est, maximè diversum à croco aperiente, levi calcinatione ex Vitriolo ferri, vel aliâ ejus solutione, parato; qui respectu croci Martis adstringentis perfectum corpus est, tribus suis principiis adhuc gaudens, ex quo Mercurius arte, tanquam ex ferro ipso, elici potest. Si verò pro veritate responderis, ut virum probum & veracem decet; nimirum, quòd non elici possit Mercurius ex croco adstringente; eo ipso es convictus propriâ confessione, & cadit inane tuum commentum ac doctrina, de aciditate flammæ; Doctissimorum verò Medicorum & Chymicorum, D.D. item Augustanorum, tum & Reformatoris assertio, quòd haud exigua sit differentia inter crocum Martis aperientem & adstringentem, firmo stat talo, immotaque manebit, invito *Hippocrate novello*; crepent licet ilia. Plura, quæ de utroque croco Martis, aperiente & adstringente, scitu necessaria sunt, illa & veritati & experientiæ consona magis, quàm *novelli Hippocratis* acida & ridicula flamma, reperientur *in Animadverf. n. pag. 458.* Et sic, multis in hoc 27. Capitulo relictis, quæ indigna sunt, ut moram in illis ventilandis traham, descendo ad Capitulum sequens, in quo, ut minuti canes, & degeneres, hospites allatrant; feras non tangunt: sic Cynicus hic, nec Reformatori, nec Medicæ Facultati ulli omnino parcendo, acerbissimis conviciis obgannit; prout per discursum manifestum reddam.

CAPITULUM XXVIII.

inscribitur:

Præcipitationis modos & necessitates indicat.

Textus hìc sequitur integer, ut plebeiam hujus hominis scurrilitatem tanto penitius Scholæ intueantur: & talis est, *pag. 217.*

Ferri proprietates & actiones, quas & quomodo eas perficit, in humano corpore, multa sunt opiniones, apud scriptores, quorum Catalogum recenset Sennertus (a) pauci verò rem tetigerunt, propter Hippocratica doctrina inscitiam: dicam autem quomodo adstringat, vel quomodo laxet.

(a) lib. 3. p. 2. sec. 2. cap. 7.

Ferrum

Ferrum adſtringit manifeſtè, ideoq́ ſtomachum & vicinia quæq́ roborat: Convenit itaque in Dyſenteria, lienteria, diarrea, omnibusque morbis laxis & diſſolutis &c. Quibus reclamare audio: quod ferrea medicamenta mulierum menſes promoveant, reſtaurantque jecinoris & lienis defectus, adeoque hinc potius laxare, quam adſtringere. Reſpondeo, non ut medicus ille canonicus, qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamabat; Sed ex naturæ operibus, quibus demonſtravi ex Hippoc: (a) hæc Ex divina neceſſitate ſic evenire debere: in nobis nimirum, non raro oberrare, ſal quoddam reſolutum, cujus generationem, ſupra, ſuo loco oſtendi, ex acido & alcali, invicem minus concordante compoſitum, atque diaphareſi & tranſpirationi ineptum, illud propter ſaporum inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auſcultat, ut docet experientia, voca hoc ut voles, humorem plane excrementitium, vel in prima, vel in ultima corporis regione exiſtentem, cujus ſive uterus, hepar, lien, renes, pancreas, meſentereum, vel ſtomachus ſit generator idem nunc eſt. Sumpto itaque ferro, quod ut mechanice oſtendi faciliime acida omnia combibit, illico, ſal iſtud nocivum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum præceps ruit, eique adhæret, ut illud diſſolvat, adeòque extrementum iſtud ſalinum, juxta ſaporis ſpeciem, dum ferro adhæret, illudq́ rodit, coagulatur (ſicut vidimus tum acido vitrioli verti in vitriolum, cum acido vini in rubiginem (a). Sic quoque in cupro evenit; iſtud, ſi acetum rodit, fit ærugo; Si idem cuprum rodit ſpiritus vitrioli fit vitriolum veneris: hic quoque quadrat, quæ ſupra de alcalibus & acidis oculariter demonſtravi) cum autem in alimentum non poteſt aſſumi, ideoque cum ferro ſoluto (b) ſub nigro colore foras ejicitur; qui color oritur, cum acidus ſal, ferrum rodit, ac alcali, illud in colcotar præcipitat, ut ſuo loco ſupra oſtendi.

a. Lib. 1 de diæta.

a. Vitq: tincturam martis reformatoris in appendice fol. 83.

b Diaphragma non aſcendit.

Cum vero ferrum, in acido, ſtomacho tamen grato liquore diſſolutum (c) potatur: aſſumptis, & penitus admiſſis iiſdem liquoribus, ferrum mox, ut dixi alimonia ineptum, ab acido ſeparatur (alcali virtute) à commiſto: in qua ſegregatione, confluunt dicti ſales, vel humores ad ferrum: & illi adhærent: ſicut vidimus, argento evenire, in aqua forte ſoluto; in hanc ſolutionem, ſi cupri lamella injiciuntur, tum ſtatim, aciditas aquæ fortis deſerit argentum, & rodit cuprum, argentumq́ cupro adhæret, ut putris compactus. Rurſus in illud ſolutum jam a cupro viriaeſcens, mitte lamellam ferri, & aqua confeſtim cuprum deponit, & rodit ferrum, cuprumq́ ferro adhæret (dum aqua vitriolata Goslariæ, rodit ferrum, tunc cadit cuprum ex aqua in ferri locum, quod vitriolum, continebat immaturum; hic pulvis rubeus, igne fuſus in cuprum evadit, hanc præcipitationem, multi docti viri (non tamen in Hippocratica doctrina) tranſmutationem ferri in cuprum crediderunt). Ità in humano corpore contingere mechanica ratio, & neceſſitas dictitat, præſertim cum natura in omni re ſimilis exiſtat: ut loquitur ſenex. Niſi enim excrementitius humor, cujusdam ſemi acidæ naturæ, & ſaporis eſſet, ferrum in corpore non diſſolveretur, in viride vel nigrum liquamen, ut quotidiè oculis intuemur, ut etiam ſuo loco oſtendi: Et niſi excrementa ità tingantur; jam ferrum inconſideratè propinatur; non enim reperit humorem idoneum, qui illud ſolvat, tunc ſane ferrum adſtringit, licet reformatoris crocus martis aperiens aſſumptus per os fuiſſet. Idem intelligendum eſt, de acidis ſpiritibus, ut vitrioli, ſulphuris, vitri, & ſalis, hi, niſi reperiant alcali errans, in corpore humano, a vitalitate proſcriptum, & ob id morboſum, quod acidos ſpiritus in ſe recipiat; tum plus nocent quam proſunt: nimietate enim tunc, proximum ſtomachi alimentum, ſua aciditate inficiunt, & alendo ineptum reddunt. Medicus amicus Romæ Anno C. 1656. peſtis tempore, præſervandi gratia uſus fuit, ſpiritu ſulphuris, in copia, hic artriticus (a) evaſit, qui poſtmodum alcali animalium reſtitutus, ut de podragra alibi oſtendi; Alcali enim combibit acidum errans in corpus diſperſum, quod ventriculis manifeſtè acida non aſſuetis, dolorem & morbum excitabat: docente id Hippocrate (a) acidos cibos, ſi quis citrà delectum, ac inconſideratè exhibeat, nihil commodi perſitient.

c Vt in acidulis patet.

Non loquor illo, qui in vi'a vel niſi olidum ſterꝯ inſpexit,

Acidorum uſus & abuſus.

a. Artritis remedium in alcalibus.

a. De medic: purgantibus

Hoc

Hoc præcipitationis fundamento, factus est clavus aureus Magni Ducis, quem Ferdinandus Primus, P. M. hoc testimonio, quod cum clavo Florentiæ spectatur, ornavit.

D. Leonardus Turneisser, clavum ferreum, me præsente ac vidente igne calefactio, ac oleo immisso, in aurum convertit. Romæ die 20. Novemb. post prandium.

Clavus aureus.

Hujusmodi clavos, aliquoties ludendo, propria manu paravimus, qui vero metalla tractant vulgari modo, illis videtur impossibilis ferri & auri conglutinatio, adeôque credunt pro certò, hunc clavum verè ex ferro in aurum transmutatum esse, hujus opinionis causam confirmat, quod aurum ferro non adhæret, imò aurum liquatum, illud, in momento corradit & in rubiginem vertit (a) Connectitur autem aurum ferro, per præcipitationis medium, ut dixi, nimirum eo fundamento, quo ferrum cuprum præcipitat. Seca igitur clavum ferreum in duas partes, extremitatem hume cta, saltem cum saliva, & statim tange hanc partem cum vitriolo cupreo, & in ipso puncto, ferri extremitas rubescit, & jam acquisivit cupri naturam, (b) cupro autem, aurum facilimè affaciatur: adeoq; huic cupreo ferro, adapta cuspidem, factam ex auro, cumque borrace, & aurea solidatura (quæ fit ex cuprea monetam (c) satius est partium argenti & auri ad oculum liquati) in carbonũ commodo igne more solito colliquata, & habebis clavum aureum tantæ famæ. Hunc Turneisserus tinxit ferrugine, qua cum aurum abscondit ac Magno principi (sine dubio) manibus tractandum obstulit, qui ita larvatum, a peritissima quoq; ferrum iudicabatur, quem igne calefecit, ac in oleum quoddam (vt ait testimonium) intinxit, abluitq; ferruginem, & aurum apparuit. En artificium, si artificis nomine dignum.

a. Sicut sulphur commune; Sic aurum, ferrum in rubiginem cõvertit.

b. Impossibile est trãsitus de extremo ad extremũ sine medio Teste philos: c. philosicorum.

b. Auri gluten.

Sed redeamus ad ferrum, quod assumptum per os, liberat ab obstructionibus, a supradicto excrementa obortis, & aperit per accidens, absorpto scilicet coagulatore acido errante, & a natura proscripto, non tamen quod per se, proinde desinat esse constrictivum: aperit ergo potestate specifica & appropriata, constringit verò qualitate secunda.

Ferrum aperit & constrictit.

Hæ non tam mihi debentur nequitiarum primitiæ, quàm Vobis, Inclyta Medicorum Collegia, quibus & Vobis suam affricat petulantiam *Tackenius*; &, cùm Hippocratici & Methodici sitis, nequitioso sarcasmo Canonicos Vos appellitat, & Hippocratis ignaros. Sed quò impudentia non assurgit? Imperium sibi fingit in Legem & Regem, in Chorum & Forum; undique & late populatur. Sed veniamus ad probam, *Tackeni. Ferrum adstringit manifestè.* Et quâ ratione demonstras? *Ideoq; stomachum & vicinia quaq; roborat: Convenit itaq; in Dysenteria, lienteria &c. pag. 217.* Elenchumne conspicis, *indoctum caput*, & *insulse Dialectice?* Estné hoc rem demonstrare, & Philosophicè probare? Nonne hæc est Petitio principii? Nam supposito, quòd ferrum adstringat; tunc verissimæ sunt sequelæ, quòd ventriculum roboret; quòd dysenteriæ & lienteriæ conducat. Sed ex malo supposito hæc infers; nondum probatâ primâ thesi. Igitur: *Ferrum adstringit manifestè:* mentiris; & manifestè quidem. Tu Hippocratem non intelligis; sed Canonici. Ubi unquam divinus Senex probavit, ferrum adstringere, *lib. 1.* de diæta, ex causali hâc, nimirum: *Ex divina necessitate sic evenire debere;* pro ut *p. 218. lin. 10.* citas? Profectò, sicut ex notitia parandi Emplastrum Triapharmacum totam Chymiam superiùs complexus es; ita hoc axiomate omnes ex Physicis proscribis difficultates, dum, omnia *necessitate divinâ sic evenire debere*, statuis: & nos defendere pro ratione possemus. O stolidum pecus, quid iterum balas? Dico itaque, ex mente doctissimorum Medicorum, & Catalogo, è Sennertro recensito: Ferrum manifestè non adstringit. Probo autoritate tui Helmontii, *Paradoxo quinta, paragr. 12. pag. 443.* Ferrum *aperit, inquam, potestate specificâ, & appropriatâ; constringit verò qualitate secunda.* Quod est dicere: ex essentia laxat, & per accidens, non manifestè, adstringit. Miror itaq;,

quòd tam alto silentio prætericris, neque ullam mentionem in hoc capitulo feceris Helmontii; è quo iterum hanc doctrinam suffuratus es, pauculis mutatis; illud nimirum: *oberrare sal quoddam resolutum in nobis, quod, propter saporum inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auscultat.* Hæc tamē Helmontius verbotenus dicit, *suprà citato loco, paragr. 10. Epoto itaq; stomomate*, id est chalybe, vel ferro, *pulveretenus, quam primùm istud sal nocuum (quod purgantium mandatis non auscultat) ad ferrum praceps accurrit, eiq; adhæret, ut dissolvat: &c.* Tu verò, *Tackeni*, infra, hæc eadem verba furatus es clariùs, *pag. 218. lin. antepenult.* ubi ais: *sumpto itaq; ferro, quod ut mechanicè ostendi facillimè acida omnia combibit, illico, sal istud nocivum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum praceps ruit, eiq; adhæret, ut illud dissolvat: &c.* Consule Helmontium, Amice Lector; & totam hanc doctrinam iterum ibi reperies. Sic, mi Hypocrita,

ex furtis doctus quilibet esse potest.

Hem! quàm cornicula iterum cespitat? Quàm nuda est, repetente Helmontio plumarum fucum? Et probo ulteriùs, quòd ferrum per se, primariò, ac manifestè, non adstringat. Inprimis experientiâ constat, & quotidie explorare possumus, ferrum, ut ferrum, per se, sive crudè assumptum, subtilissimè nimirum raspatum, sive in vitriolum, sive tincturam, aut crocum aperientem conversum, alvum laxare, vitriolum vomitûs ciere largiter assumptum, deobstruere, menses & obstructiones hypochondriorum reserare; & hæc immediatè ac per se: per accidens verò, & mediante calcinatione, seu reverberatione, in crocum siccum adstringentem redactum; seu etiam scorias ferri, adstringere, & priori contrarias operationes edere. Ferri crudi, subtiliter saltem limati, usus in Medicinâ rarus est. Sunt tamen, qui illud intra corpus crudè assumunt, & haud exiguum exinde emolumentum in morbis diuturnis hypochondriacis, & obstructionibus viscerum naturalium aperiendis, experiuntur. Causa est, quòd ab acido fermento, lienis ventriculo inspirato, illud solvatur, & in actum deducatur; eodem ferè modo, ac si extra corpus acido aliquo spiritu, vel liquore, solveretur, aptumque sic medico usui redderetur. Laxare alvum ferrum, ciereque vomitûs; id probatur manifestis ejusdem operationibus. Si enim ejus vitriolum in paulò largiori quantitate assumatur; tunc excedit suâ resolvente & aperiente virtute, ac corpus humanum sursum deorsumque commovere potens est. Ita etiam experimur à crudo, subtiliter saltem limato, ferro. Illud enim, intra corpus sumptum, nullo modo alvum constipat aut adstringit; quin alvum laxet, & excrementa, nigro colore tincta, per guttur inferius exturbet. Nigredo verò chalybi, aut ferro, communis est, quippe cujus, quoties cunque solvitur spiritu aliquo acido, sive Vitrioli, Nitri &c. magna pars in scorias & liquamen nigerrimum convertitur. *Stomachum* verò *& vicina quaq; roborare: Convenire in Dysenteria, lienteria, diarrea, omnibusq; morbis laxis & dissolutis:* uti asserit porro, *pag. 217. lin. 22.* simpliciter, ac sine distinctione, admittendum non est. Etenim si crudum & limatum ferrum, vel etiam simpliciter præparatum, & in crocum aperientem conversum, stomacho injiciatur, in affectibus supradictis; illud reverà ventriculum aggravat, & debilitat; præsertim larga ejus copia: ita, ut necessum sit, roborantibus medicamentis ventriculo prospicere, ac talia tandem exhibere desuper, quæ illud propellant & exturbent; ne propter gravedinem, & scoriarum residuam cruditatem, ventriculi chylificationem impediat, vel majora inducat mala; deficiente præsertim fermento acido lienis; quod illud subigere, aut in actum deducere haud valeat; adeoque in ventriculo hærens, nullo modo vi adstringente, sed gravedine aut pondere suo, ut & cruditate, stomachum officit, & concoctionem

ctionem turbat, ac impedit. Si quod emolumentum in dysenteriâ, diarrhœâ, &c. à ferro crudo, aut simpliciter præparato, sperandum; illud reverà non ratione virtutis ipsius manifestè adstringentis fit, sed quatenus humor acris, acidus, & mordax intestina obsedit, eaque continuò vellicat & exulcerat. Huic verò humori absumendo, & mortificando, tale est objiciendum medicamentum, in quod ille tyrannidem suam exercere, &, tanquam lupus, illo satiari possit. In quem finem ferrum, ejusque simpliciter paratus pulvis, nec non oculi cancrorum, corallia, margaritæ, vel simplices etiam silices, ignem non concipientes, ferro attriti, aut lapis molliusculus, quem pro Ludo Helmontii nonnulli habent, corpori ingesta, per accidens medelam præstare possunt; quatenus nimirum humores acres & mordaces, intestina vellicantes & exulcerantes, in prædictos lapides se potius insinuant, potenter agunt, & agendo repatiuntur, ab acredine & mordacitate immutantur, & veluti dulcificantur: quo tum humore acri saturato, intestina consequenter ab eo liberantur, & per accidens horum morborum medela subsequitur; atque tali modo, non adstringente virtute, ferrum, & reliqua supradicta, agunt, sistendo diarrhœam, dysenteriam, aut alios immoderatos fluxûs; sed alio diverso modo; auferendo nimirum causam: quâ ablatâ tollitur effectus; scilicet erosio & exulceratio intestinorum. Hanc sententiam ipse tuetur *novellus Hippocrates, pag. 228,* immemor prioris sententiæ suæ, quòd ferrum manifestè, id est, per se, adstringat, ubi ait, *lin. penultima: Ferrum sumptum acida omnia combibit, illico, sal illud nocuum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum praeceps ruit, eiq; adhaeret, ut illud dissolvat: &c.* Sic non immeritò reclamare audit, *pag. 217. lin. penult. quod ferrea medicamenta mulierum menses promovent, restaurantq; jecinoris & lienis defectus, adeoq; hinc potius laxare, quam adstringere.* Rectè & verè audivisti reclamare: Sed quid respondes, *novelle Hippocrates? Non ut medicus canonicus,* iterum inquis, *qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamabat; sed ex natura operibus, quibus demonstrans ex Hippoc: lib. 1. de diata: hac Ex divina necessitate sic evenire debere.* Eja! Quid iterum lascivis? Fortè ex divina necessitate? An ab ultima Thule hoc figmentum & decumanum mendacium citasti? *Quis fuit ille Medicus Canonicus, qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamavit?* Profectò, si tuas nugas severiùs examinemus; paria, aut ridenda magis, divulgasti. Sed hîc plura non addo; repete ex superioribus ea, quæ de juventutis delictis ex Timplero adduxi; & Pavo, arbitror, caudam demittet, & aures Midam humiliabunt. At verò cùm ex Helmontio, *supracitato loco,* hanc tuam, de sale nocuo, & ferro assumpto, descripseris doctrinam, & propriâ industria & Marte obscuraveris; videamus, quâ ratione illam defendere valeas. *Oberras,* inquis, *sal quoddam resolutum, ex acido & alcali, invicem minus concordante compositum &c.* Helmontium ego probè assequor: sed responde mihi, *novelle Hippocrates*: quid est illud *ex acido & alcali minus concordante compositum, quod diaphoresi & transpirationi ineptum, & quod propter saporum inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auscultat?* Si est *humor planè excrementitius,* uti iterum ais, lin. 23. *vel in prima vel in ultima corporis regione* (cur non etiam in secunda) *existens, cujus sive uterus, hepar, lien, renes, pancreas, mesenterium, vel stomachus sit generator* (cur nô genitor?) *idem nunc est*: &c. Proh! quanta doctrina, *novissime Hippocrates!* Ad quid tot nugacia verba? Vitiatum lienis fermentum, aliosque in corpore excrementitios humores, novo & peregrino etymo obvelare? *Esse ex acido & alcali minus concordante compositum?* Gustastine, ac pondere & mensura trutinasti *illud compositum minus concordans?* quodnam alterum ex alterutro superet, aut acidum salsum, vel salsum acidum? Cur est *ineptum diaphoresi & transpirationi hoc minus con-*

cordans compositum? Et cur *medicamentis non auscultas purgantibus propter saporum inæqualitatem?* Et quæ est illa saporum inæqualitas? Et quare humor excrementitius aliquis in tertiâ corporis regione oberrans *ineptus fit diaphoresi & transpirationi?* Per quam igitur viam, per quos ductûs, debet evacuari? An ferrum fortè retrahat istum humorem, vi suâ adstrictivâ, ad primam corporis regionem: & an secum retineat? *Si diaphoresi & transpirationi ineptus, pag. 218. lin. 18.* erit igitur maximè crassus & viscosus: si crassus & viscosus; quomodo *ad ferrum tam praeceps ruet: pag. 119. lin. 3.* per omnes corporis partes, per digestiones sive regiones, retrogradu motu ad primam corporis regionem: *si ferrum diaphragma non ascendit, pag. 219. in margine?* Iterum scire aveo, & mecum plures doctissimi Viri novissimâ hâc doctrinâ *Hippocraticâ* erudiri cupiunt; cur talis humor excrementitius *propter saporum inæqualitatem medicamentis purgantibus non auscultet?* Annon variis odoris fercula tibi quandoque fuerunt oblata; quæ tamen purgantibus medicamentis auscultârunt? Num & illa non habent *saporum inæqualitatem?* An solùm acida; an purè salsa sunt; vel ex utroque sapore inæqualiter mixta? Dic nobis hæc, *Tackeni*, si adeò exquisitum habes gustum, quo omnes corporis humani excrementitios humores discernere vales; an in salsedine, vel aciditate solùm exaedant. Et si *propter saporum inæqualitatem ex alcali & acido minus concordans compositum purgantibus non auscultas;* quomodo igitur dignoscendum sapore, vel odore, ne frustra illud expurgare tentemus, & fortè noceamus? Quomodo illud devincendum denique; si neque *per diaphoresin, & insensibilem transpirationem*, nec etiam *per purgantia*, exturbari potest? Summa: mille absurditates; quibus accedant ejus contradictiones; quæ evidenter ex prolatis textibus conspiciuntur. Propterea ipsamet *Tackenii* authoritate asserere & concludere possum: *Ferrum* non *manifestè adstringere*, neque *stomachum roborare*; verùm habere illud vim resolvendi, deobstruendi, & laxandi, ipsumque ventriculum aggravandi. Adducam adhuc doctissimorum Virorum authoritates, & unanimem consensum: inter plures, Doctiss. Cæsium, & Mylium, de Mineralibus, *lib. 5. part. 2. cap. 5.* dicentes: *Ferrum extenuat, & siccat resolvit.* Et si quandoque contingit, ut roboret aut adstringat; quod notârunt iidem Authores; Doctissimus item Wormius, *in suo Musæo, pag. 123.* id, profectò, non ex simplici ferro est, sed illud, pro diversitate suæ præparationis, diversos & contrarios habet effectûs; uti doctissimè scribit prædictus Wormius, *loco suprà citato*: nimirum: Ferrum *in Medicinâ etiam usûs suos habet. Nam candens ferrum, lacte restinctum, diarrhœam sistit; vino, aut cerevisiâ, eandem concitat. Squamma ejus exsiccat: unde calceis imposita, fœtorem eorundem abigit. Ex fortis balnea conficiuntur, quæ vim habent adstringendi, incrassandi, menses superfluos sistendi, articulos roborandi, vomitum & diarrhœam curandi, tumores œdematosos resolvendi. Chymici, in eosdem usûs, ex eo crocum conficiunt, & oleum. Sed hic in præparatione multum situm est. Crocus enim, solâ calcinatione præparatus* (arrige aures, *Tackeni*) *adstringit validè, & hæmorrhagias sistit; sed cum sulphure, aperit obstructiones; & vitiis lienis medetur.* Ex his mea, & omnium doctissimorum Virorum, confirmatur sententia, quòd ferrum operetur juxta diversas sui præparationes: per se verò nunquam adstringat, saltem ejus scoriæ; quæ veluti recrementa ferri sunt, suo humido radicali, id est, suo Mercurio, privatæ. Sicut etiam crocus Martis adstringens, humido suo, id est Mercurio, privatus, longè alias & diversas, à ferro, seu chalybe simplici, ejusque croco aperiente, effectûs habet; testibus doctissimis Viris & Chymicis; nullo excepto; solo refragante *novello Hippocrate*, ac *novissimo Legislatore.*

Aquam

Aquam Chalybeatam, ſeu lac chalybeatum, in quo nimirum ferrum candens ſæpius reſtinctum fuit, diarrhœam ſiſtere, & operationes ferro, ut ferro, contrarias edere, ac vim habere roborandi, juxta Doctiſſ. Worm. Cæſ. & Mylium, *locis ſupra citatis*, eâdem de cauſa, ratione nimirum diverſæ præparationis, & liquoris extinguentis, contingunt. In qualibet enim ignitione, & reſtinctione, ferri cum lacte, aut aquâ, decedunt ſubtiliſſimæ ſcoriæ; quæ liquori huic extinguenti communicantur; & ab his virtus adſtrictiva promanat; non à ferro, ut ferro, ſed à ferri ſcoriis. Propterea ſi in vino reſtinguatur ferrum candefactum, contrarios ſtatim habet effectûs; quoniam vinum ſuâ acredine, & tartaro, ferri ſubtiles ſolvit particulas: ideoq; naturales ferri vires atq; virtutes vinum hoc æmulatur, contrarias ſcoriis, & ferro calcinato, ſeu croco ejus adſtringenti.

Quàm autem ridiculas paritates ac ſimilitudines, *pag. 220.* afferat, de humorum in corpore reſtagnatione, & magnetiſmo, ſeu affluxu, ad ferrum; nemo ſanæ mentis eſt, qui non rideat, ac eas explodat. Negatur tibi paritas, *ſtolide Philoſophe*. Nam alia eſt analogia mineralis ad minerale; alia eſt humoris corrupti ad ferrum. Illa fiunt à formarum, ac totius concreti, diſpoſitione, juxta quam in ſe mutuò agunt & reagunt: hæc ex accidenti; quatenus ſcilicet ferri aut chalybis particulæ aſſumptæ, aut in liquore ſolutæ, per minima corporis noſtri admiſſæ, ea ſecum deducunt, & exitum iis parant, quæ ſibi infenſa hactenus natura ſenſit, ſtrenua cooperatrix. Et ſi ſimilitudo tua non claudicaret, requireretur in humano corpore & Auri, & Argenti, & Cupri, & Martis, & quidquid fodinæ generant, omnium deniq; mineralium apparatus. Tantum enim probant tuæ ſimilitudines. Lege plura, efficaciaq; ex tuo Helmontio, *de Spadanis:* unde tuam inſcitiam moderaberis. Quanquam, ſi penitiùs hæc intueamur, non ad Chymicos ejusmodi præcipitationes pertinent, Teutonicè Fellungen/ ſed ad Aurifabros, è quorum tribu jam olim fuit *Tackenius*, & ad eos illum iterum ablego. Quòd autem *in Marginali* ſcribis; *Te non loqui illo, qui in vita nil, niſi olidum ſtercus inſpexit: pag. 220.* arrogans iterum petulantia eſt, & ſpurciſſimi oris tui colluvies. An noſti, quæ illa gens ſit, quæ ad primam Medici ſalutem olidi ſtercoris reliquiis & proventûs reddit? Nos in Germania modeſtiùs tractamur. Quin imò novi optimè, quòd olim tu Patavi, quòd nunc indeſinenter Venetiis, olidum ſtercus quotidie ſcruteris, ac ſpeculando totus defixus hæreas. Sic mos; ſic ibi Medentum avita fert conſvetudo. Rem ego hanc paucis declarabo. Legit ſimia noſtra, ac doctorum Virorum umbra, *Tackenius*, ex Helmontio, cui, profectò, illud *Tackenius* minimè debitum elogium condignè attribuere poſſumus; quòd nova, quòd occulta, quod inaudita docuerit; legit, inquam, ex hoc Viro; quod & ipſe, *Tit. Promiſſa Authoris: Tit. Studia Authoris:* Tit. *Venatio ſcientiarum:* & alibi, Medicos ſui temporis duriùs nonnihil examinârit; &, ecce! ad normam tanti Viri, incultus, indoctus, inhumanus *Tackenius*, ſimia Hippocratis, doctorum Virorum paraſita, quorum ſcopetia undiq; collegit, ut ii faciunt, qui ex multis centonibus ſorum ſcrutarium erigunt, hic homuncio vult Scholis inſultare, Medicos, ac Viros Celeberrimos Europæ citra diſcrimen ſugillare, &, quos antè ſarcaſticè Canonicos dixit, nunc, feſtivo ſcommate, *nil niſi olidum ſtercus noſſe ac ſcrutari*, aſſerit. Neſcio quâ maximè ratione fœtidam hanc temeritatem caſtigabimus. Meo conſilio vindicias has Xantippæ cuidam deferemus, quæ injurias à marito ſibi illatas ulta eſt, dum caput ejus, ad ædium fores recumbentis, matulâ perfudit; digno tam illoto Humoriſtâ lixivio. Reliqua; de eroſione ferri in Aquis & Fontibus Goſtariæ Vitriolatis, uti etiam in Hungaria, in cujus vicem ſubſtituitur cuprum, absq; transmutatione ferri inje-

cti: &c. hæc, inquam, omnia trita sunt, & exoleta apud Viros doctos. Si quid rari, & ex fundamento deductum, hâc superre edilcere cupis; lege Agricolam, & recentissimum P. Athanasium Kircherum, in Mundo subterraneo; & videbis, quòd ne Tiro quidem sis, si eum talibus in comparationem veneris. Ulteriùs; observate hominis præsumptionem, dum, *pag. 220. lin. 23.* scribit: *Hanc præcipitationem multi docti Viri (non tamen in Hippocratica doctrina) transmutationem ferri in cuprum crediderunt.* Crediderunt naturalem metamorphosim *Tackenii* in Asinum. Apage! Censor Doctorum Virorum: quid inter doctos æmulus? Quid inter Hippocraticos Hypocrita confides? *Et nisi excrementa ità tingantur; jam ferrum inconsideratè propinatur: non enim reperit humorem idoneum, qui illud solvat, tunc sanè ferrum adstringit, licet reformatoris crocus martis aperiens assumptus per os fuisset, &c. pag. 221. lin. 8.* Quàm insulsa methodus! Bene vel malè chalybeata propinari judicat à qualitate excrementorum; quorum tamen excretio non, nisi post assumptum ferrum, accidit. Ergo vides, quòd falsè superiùs docueris, *pag. 217. lin. 24. Ferrum adstringit manifestè, ideòq; stomachum & viscera quæq; roborat.* Sed dicere debebas: ferrum adstringit tunc, quando inconsideratè propinatur; uti hîc dicis; & quando non reperit humorem, qui illud solvat, cæterùm manifestis qualitatibus aperit & laxat. Sic Dogmatici & Canonici loquuntur. Vides, quòd ad nostra castra quandoq; diffugias, urgentibus te mendaciis, & diverticula quæras. Libenter te suscipimus: ô utinam tandem saperes! Cæterùm miror, cur te tam arctè stringat Reformatoris crocus Martis adstringens & aperiens. Quid culpas? Consilium suppeto: meliora doceto, *novelle Hippocrates.* Hoc tibi promitto, quòd crocus Martis noster adstringens optimus erit, si non inveneris humorem, qui illum solvat: et crocus Martis noster aperiet, si talem humorem solventem offenderit. O stupidum dogma! Quasi croci Martis & aperientis & adstringentis una eademq; sit indoles, natura, & præparatio: cujus exhibitio & judicatio à stercorum tinctura desumenda! Nec tam inania garriunt, profectò, ad colum anûs. Judicent viri docti, & meas consulant Animadversiones.

Medicus Romanus ex usu spiritûs sulphuris arthriticus factus est. Dato hîc; non concesso; quòd Arthritis (quæ à fallo aliás etiam causatur) hîc indebito acore stomacho ingesto, ac roridum alimentum, & semen crudum, assimilandis ossibus destinatum, afficiente causata fuerit; quid sequitur? *Postmodum alcali animalium restituntur.* Ergo sale Viperarum *Tackenii.* Negatur consequentia. Nam sal Vipereus tuus non est alcali; sed est sal acido-salsus, uti superiùs tibi per longum demonstravi. Ergo salia volatilia animalium sunt specifica arthritidis remedia, uti asseris *pag. 131*, uti etiam sal Tartari. Hæc consequentia vera est. Nam hæc salia sunt verè contraria acidis, priusquam acido aliquo saturentur. Ubi verò acido aliquo saturantur & turgent, pro ut sal tuus Viperarum: jam alterius sunt indolis & monarchiæ; nec acidis ultrà contrariantur: prout videre est in sale communi & naturali, necnon Tartaro Vitriolato artificiato. Interim spero, *Tackeni*, quòd post tot iteratas lectiones & repetitiones, salium perfectum discrimen didiceris, & naturam. Gratulor proinde, quòd tam prosperè curam absolveris in arthritico Medico Romano: quòd te, tanquam novum Numen, adorent Medici Romani; & ad *Tackenium*, tanquam ad Oraculum Delphicum, confugiant. An non advertis ipse; quàm argutè honorem Doctissimis Viris & Medicis clanculum detrahere, & tibi omnem scientiam arrogare nitaris? Quasi verò totus orbis, & ipsi doctissimi Medici Romani, ad hoc Oraculum confluerent Clientes; ac nullus unquam arthritide vagâ laborasset, nisi à copiosè sumpto spiritu Sulphuris inductâ; nec quisquam ab illa liberatus, nisi

per sa-

per salem Viperinum *Tackenii*. Accurrite igitur, gentes, ad hoc remedium, & ejus decoctorem. Miror tamen, quòd in tui commendationem plura non artuleris experimenta Romana; cur non eminentissimam curam toti urbi notissimi Cardinalis subjunxeris: per quem Sal tuus Viperinus novum meruit diploma. Sed felix *Tackenius*, cujus successus prosperos demulcet Phœbus; sinistros terra sepelit. Tandem advertite, quæso, methodum curæ arthritidis vagæ, & quâ authoritate eam confirmet, *pag. 221. lin. 3. Alcali enim combibit acidum errans in corpus dispersum, quod ventriculis manifestè acida non assvetis* (constructio Tackeniana; Ventriculis manifestè acida non assvetis) *dolorem & morbum excitabat: docente id Hippocrate, de Medic: purgantibus: acidos cibos, si quis citra delectum, ac inconsideratè exhibeat, nihil commodi perficiens.* Miremini doctam applicationem & explicationem Hippocraticam!

Ulteriùs notanda venit apta connexio hujus curæ, cum sequente historia, de Clavo aureo, qui Florentiæ conspicitur: ubi inquit, *pag. 222. lin. 12. Hoc præcipitationis fundamento, factus est clavus aureus Magni Ducis, quem Ferdinandus Primus, P. M. hoc testimonio, quod cum clava Florentiæ spectatur, ornavit, &c.* Verùm cui nunc, *Tackeni*, potiori jure fidem tribuam? An, piæ memoriæ, Ferdinando Magno Duci Hetturiæ, justo & veracissimo Principi; qui de vera clavi in aurum transmutatione testimonium (vel tuo suffragio etiam) edidit? An tibi, *Hippocrates*; qui hactenus innocuam veritatem tam malè tractasti? Calculum meum Magno Duci reddo, & te mentiri puto; neq; credo, tantis, tamq; expertis, Principibus, à tuæ farinæ hominibus, tam levi negotio imponi posse, quin intelligant, ac manibus palpent: quid sit auri cum ferro conglutinatio; quid sit, clavum aureum ferrugine tingere, ac mox oleo (ut ais) quodum ablutum in aurum transmutare; & quid metallorum transmutatio. Vides, quàm procax sis, temerariè judicando? Non omnes conficiunt *molliculos caseos*; illud *corculum Tackenii*, tot fraudibus, quot casei vermiculis & tineis, scatens. Interim, quidquid contra Principes & Medicos reboes & vocifereris, nobis non persvaseris; omnem metallorum transmutationem imposturam esse. Imò tibimetipsi adversaris tractatu tuo de alcalibus; in quo magnifica profers de materia prima Philosophorum, pro universali tincturâ perficienda; item sub imagine & ænigmate, ac hieroglyphicâ obscuritate Veterum, ex Hermete, Zoar, Basilio Valentino, & aliis (ex te nihil,) de hac transmutatione agis: quos Viros hanc coluisse & novisse artem, infallibilis fert traditio: his te Viris adjungis Collegam: uti solent Magnatum quadras frequentare Moriones. Ergo cùm ipse hoc artificio titillari te sentias; ac, licet mysterium non assequaris, nomen tamen inane affectes, ac velut in aliis respicias; cur igitur hic clavus de ferreo in aureum mutari non poterat: cùm tu materiam transmutationis, aut Universalem nobis assignes; quam tamen Veteres sedulò celarunt, nimirum Saturnum? Et dato; non fuisset transmutatus: quàm incultus Ethicus; quàm inurbanus Politicus es tu, quòd talia, quæ in Principum commendationem non sunt; credulos scilicet nimium esse, & ad fallendum pronos reddere, non subticuisti, vel arcaniùs descripsisti; maximè, cùm etiam nostro ævo, à modernis Ducibus, pro tali habeatur, & orbi spectandus exhibeatur. O sancta prudentia, quàm noverca es *Tackenio*! Plura, de possibilitate transmutationis metallorum, lege ex Mantissâ nostrâ, recenter divulgatâ. Cætera in hoc capitulo intacta relinquo. Unum hoc B. L. hortor, ut ultimum huj, capituli paragraphum probè observet: *pag. 224.* primò manifestam contradictionem priorum: secundò, quàm veraciter illum superiùs toties arguerim rapinæ ex Helmontio. Audite enim iterum *Tackenium* & *Helmontium* concordantes: *Tackenius, p. 224. lin. 8.* habet sequentia: *Sed redeamus*

ad fer-

ad ferrum, quod assumptum per os, liberat ab obstructionibus, a supradicto excremento obortis, & aperit per accidens, absorpto scilicet coagulatore errante, & a natura proscripto, non tamen quod per se proinde desinat esse constrivum: aperit ergo pa te state specifica & appropriata, constringit verò qualitate secunda. Hæc est doctrina nova *Tackenii*, seu Veteris Helmontii. Nunc audiamus Helmontium, *Paradoxo 5. pag. 443. paragr. 11.* his formalibus; *Liberat itaq. ferrum sumptum ab abstructione; & aperit per accidens, ablata scilicet secum obstruente vitio; non tamen quòd per se proinde desinat esse constrictivum. Aperit, inquam, potestate specifica & appropriata; constringit verò qualitate secundâ.* Hucusque van Helmont. Legat Amicus Lector citatum Helmontium; & videbit, quàm inaniter hic Thraso glorietur alienis plumulis; à quo totum suum alcalium thesaurum suffuratus est. Proh! quàm turpe est, Autoris nomen & meritum supprimere, ac quasi sua imprimere; quinimò post obsequia sugillare! Sed ita solent cuculi: sic Helmont; sic Reformator experti.

Ad Caput 29. procedo, cujus titulus: *Nux cassa*: seu: Corpus sine anima; Nux sine nucleo. Proh! quàm benigna est homini mater natura; quæ omnes vicissitudines voluit subalternas, dum lassis requiem, deliris lucida quandoq; intervalla, mendacibus, ut vel inviti ad veritatem quandoque declinent, tam clementer indulsit! Quo facto, mi *Tackeni*, hæc tibi veritas excidit? Quàm luminosum habes intervallum? Quàm suaviter à mendaciis pausas; dum proprio & congenito etymo opusculum, alcalia tua, & præsens capitulum, *Nucem cassam* inscribis? Vides, quid veritatis lenocinium in homine operetur? Tributarios omnium affectûs allicit & procatur. Ita est, mi *Tackeni*, verax hîc es, & ne quidem æquivocas; quòd *Nux cassa* sint; seu, ut etiam superiùs jam veritatem meditari cæperas, quòd *ventus sit vita tua*; inventa, sibilus; doctrina, vox; prætereaque nihil. Et ne per errorem ambiguus aliquis hærere possit, quòd veritatis strenuè hic partes defenderis, & pro *cassa nuce* acriter toto hoc opusculo, suppetias ferentibus alcalibus, dimicaveris: consulat Lector, & ruminet, quidquid hactenus à *novo Hippocrate* dictum; quidquid præclarè, ad finem usque, dicendum adhuc restat; &, profectò, pro *Tackenio* stare debet, & albo suffragari calculo, quòd vera dixerit: quoniam omnia *Nux cassa* sunt. Dicite enim, Mechanici, an non *Nux cassa* est; post *mira, admiranda, nova, occulta, inaudita* promissa, ad vestras officinas deflectere, & tribum ambire; *Saponariam, Vitrariam*, ultro obire? Dicite, imbelles anûs, & tu ad *flumen, Nausicca*, & vos, ad lintrem, lotrices: an non *Cassa Nux est*, ludo muliebri sese ingerere, *indusia, pedorem* & lixivia tractare? Quàm immites habetis Deos, quòd huic Actæoni cornua non accelerant, qui, secretiores operas & labores vestros adire, veritus non est? Dicite, Tirones Pharmaceutices, an non in Magistro artis, & Chymiæ Antesignano, *Hippocrate* redivio, *Nux cassa* est; *febrifugum* vobis *oleum* promittere, *pag. 183. Riverii arcanum febrium, seu febrifugum*; ac palam mentiri, & verba resorbere, eò, *quod operosum sit*: interim edocere; quâ ratione è plumbo fiant remedia; quomodo paretur butyrum Antimonii, Mercurius vitæ, Pulvis Algerotti, Bezoard. minerale, Cinnab. Antimonii (magna hæc sunt hactenus) quin imò, *pag. 17.* arcanum, ex *calce & melle, pro callis pedum mortificandis? Pag.* iterum *211.* Emplastra de Cerussa, Triapharmacum, reliquaque, ut ait, hujus census (proh, quàm pediculos odit hic Chymicus, quòd specificum Unguentum subticuerit!) quasi noverca hactenus vobis ars & institutio fuisset. Dicite, Medicinæ lumina Europæ nostræ; an non sit *Nux cassa*, quòd hæc tinea Sapientiæ pallio vestro sese insinuaverit; ac, cùm fitis rationales ac dogmatici, *Canonicas* tamen luserit; insulsos in *prunella sale*; sordidos in professione; qui *nihil nisi olidum stercus, in vita inspexeritis*? Dicite, veritatis arbitri; an non

Nux

Nux cassa est, ampla promittere, verbis pascere, animos suspendere, ac postliminio mentiri? Dicite, innocui Hippocratis, & vos, piissimi Helmontii manes, annon *Nux cassa* est; Te quidem, Coe, emenso Lethe, superato Rhadamantho, ex Elysiis tabernaculis ac sedibus, ad contestanda mendacia, & confirmanda ludicra, temerariè citare: & te, empyriis respirantem gaudiis, ô Helmonti, post funera inquietare (sic sydera & lunam canes allatrant) &, quod mirandum est, de spoliis tuis, parto labore, & arcanis vigilliis, triumphare, iisque abuti, suppresso, ac velut spongiâ deleto nomine, ac posthuma commendatione? Tu denique (multa dissimulo) dic, Reformator, an non *Nux cassa* est, qui illam confregisti, tam iniqua, trita, ementita, literato orbi dicare, Augustanos vindicare, quos crimioas, Zwelferum convincere, ac textûs adulterare, & centies convinci, pro plausu deoique risum reportare? Denique omnia *Nux cassa*, nuces, & incassum. Procedo ad textum

CAPITULI XXIX.

qui talis:

Nux cassa.

Cuprum, dixi, ab aceto verti in aeruginem, hoc stillare jubet reformator. Memini inquit (a): me mentionem fecisse, cujusdam menstrui secreti; hoc a. Appendix fol. 72. *menstruum quanquam iubebat malignorum, ingratissimorumque cuculorum canina inuidia, inter secretiora arcanorum scrinia detinere, nec tam citò in meridianam lucem emittere; dum tamen omnem vindictam, ingratitudinis & odii, vndeundè mihi pro beneficiis iniuriosè illati Deo relinquendum, suadet rectè fa-* Tristis severitas quidē in est invul- *ctorum conscientia, vt bonitate publica, rem præstem gratam; spiritum prænomina-* tu:at verbis nulla fides. Teren. Andr. *tum publici iuris faciam, cui magna remediorum pars, tanquam columna non exigua innitetur.*

Quid nunc doces Regius noster Doctor? Spiritum veneris, & menstruum secretum! (Risum teneœ amici) quod propter indignos detinere decreuerat. Vah impolita rudicas! sed quis vnquam in hoc viro, tantam liberalitatem totq. beneficia pro publico bono quæsiuisset! nisi ipse se manifestasset?

O curas hominum, ò quantum est in rebus inane?

Centum & plures anni sunt elapsi, cum Basilius Valentinus hanc aceti distillationem, in vulgus edidit (in libello quem vocat, Manuductio Medicinæ, idiomate Germanico & rursus impresso Francoforti, apud Lucam Iennis Anno 1625. in quarto) sub titulo: vera perlarum solutio. Reformator, hunc a Basilio mutuauit, suppresso Autoris nomine, ubique de verbo ad verbum habetur, & hunc non solum venditat pro solvente vniversali! sed (insuper fingit ipsius inuentum, scribillatque Spiritus noster veneris) & pro LIQUORE ALKAHEST *(a), adeò vt non sine fatali prænuntiatione, Iohan-* a. in aqua Epileptica, *nes Fredericus Bauz, reformatoris nomen, dignissimo Anagrammate, pharmacopœia* pharmacopœ Regia fol. *præfixit, quod ibidem videri potest. Addit autem reformator, sine erubescentia.* 170. *Hic laudatissimus spiritus, in medicina non solum magnarum virium est, cum Epilepticis, Apoplecticis, Histericis, Hipochondriacis, summè opitulatur, legitimè ac debitè* b. ad quid in *exhibitus (b) verum etiam tanquam* LIQUOR ALKAEST *se habet & non vt reliqui spi-* concinnas *ritus acidi, qui soluendo patiuntur, & destruuntur, inque aliud ens conuertuntur &c.* sumptuosas

Utinam Basilius, cum distillare docebat, hoc acetum, impostores timuisset, sicut laboriosas & nauseosas *Hippocrates, Paracelsus, & reliqui, reformator, hunc, pro liquore alcaest, non ven-* Regias com- *ditasset; imò nec tot encomiis illum decantasset, vt nec mundo, tam fraudulenter im-* positiones, si acetum, o- *posuisset. Hoc acetum, quouis pretio redimendum suadet, additque hæc magnifica* mnibus gra- *verba, quæ præterea, alto notabis calculo scilicet.* tum hæc perficit.

Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.

Hoc lector amicè fruere secreto inquit : & fauore mei, pro fideli communicatione, beneuole persevera. Proh Iupiter : huc adeste, perscrutatores acerrimi, vobis illustratum est secretum, nunquam ab aliquo scriptis mandatum. Sed ridet natura! pro veritate nunc pudenda commenta docere! sunt, qui sine magno labore, tempore & sumptu, similem & potentiorem liquorem, ex aceti matre in magnum vas recipiens distillant, quem tamen pro Alcahest non proclamant.

Videamus nunc subjectum ex quo Reformator mirabile soluens distillat, quod digno nomine sibi appropriat appellatque hoc nomine, spiritus noster veneris.

Illud est ærugo, vel æs viride, quod sic fit: Cuprilamina, cum vinaceis latè acescentibus conduntur, hæc aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in sal, sicut omni acido, rodendo contingit, vt de plumbo & corallis ad oculum demonstraui. Istud sal viride, cum Aceto distillato mundificat reformatar, inde sane, nil aliud, quam acetum extillare potest, vt Basilius candide fatetur, supra citato loco: sicut spiritui vitrioli euenit rodendo cuprum tunc fit vitriolum, quod si distillatur, nil aliud nisi idem vitrioli spiritus seu stagma quod affudisti elicies; juxta illud: nemo dat quod non habet. Remanent caput mortuum, vel feces, funde in tigillo addito pauxillum nitri & tartari, tunc redit cuprum, quod fuit, priusquam cum aceto in viride æs mutatum esset. En secreta & arcana materia quam reformator superflua liberalitate, pro bono publico communicare voluit, & quouis pretio redimendum suadet. Hoc secreto inquiens fruere lector amice &c.

Arcana publicata vilescunt.

Apage : his cum imposturis, quas vulgus ridet, isq; fidem non habet, qui nouit secreta non esse detegenda, nisi in parabolis, allegoriis, metaphoris, inuolucris & similibus figuris : sic jussit fecitque Hippocrates & veneranda antiquitas in auribus insipientum, ne loquaris, inquit sapiens, quia despicient doctrinam eloquii tui: Sic Iohannes Picus, libro de dignitate hominis. Pytagoras, Plato, Boetius, Macrobius in somnio Scipionis, Cornelius Tacitus &c. omnes vnico ore committunt secreta non esse detegenda, eò, ut dignè impediantur indigni.

Sed age! nonnè minorè cum labore & dispendio, vti licet aceto simpliciter distillato, cum sit vna eademque res? nonnè Tirocinii scriptores, sal perlarum & corallorum præparare docent cum aceto distillato? & postea abluere? quæ tamen, inutilis reperitur, acida nimirum coagulantur cum soluto, vt supra aliquoties ostendi. Sed vt paucis in summam contraham. Acetum & Spiritus veneris reformatoris, non sunt nisi aqua impregnata sale acido volatili, & si illud quicquam rodit, coagulatur confestim, quod postea per combustionem, fixatur in alcali.

a. Cicero pro Rabirio posth: at ubi semel quis peierauerit ei credere postea non oportet.

Qualem prærogatiuam habet nunc magisterium corallorum & perlarum reformatoris præ aliis quæ Tyrocinia ponunt? id docet spiritus vitrioli vel sulphuris, qui præcipitat vtrumque: cujus ratio est, quod potentior aciditas apprehendit solutum, & in illo coagulum suscipit, & ob id etiam pondere crescit: exinde enim repetere non licet nisi violento igne.

Experimentum est fallax, cujus notitia non præcesserit. Bernh. ad Tomam.

Siccine; Deo proximo & veritati satisfacit reformator, vt peierat in animaduersionibus (a)? Hæc sine sunt adinuentiones ex vera ratione, & experientia (b) conscriptas, nemini tamen ad huc visas vel animaduersas! ad solatium generis humani, vt ait in præfatione Appendicis. Itanè fallendus & deludendus Hæres? cui promittit in dedicatoria, quod ignorat; genuinam scilicet componendorum medicamentorum methodum, & vsitatam ab erroribus mundare, ne populus in æris dispendium & valetudinis sæpè sapius præcipitatur, vt hac in parte & subditi felicius viuant: Venditare scil: acetum pr Alcahest? Hæccinè sunt illa, quæ omissis negotiis necessariis in vulgus cum tanto labore (a) profecta sunt? vt loquitur epilogus.

a. chi dice il vero non s'affatica, & mi marauiglio del suo sudare disse Dante.

Sed reformator, aceto suo ebrius, non cessat miranda cantare; Spiritus noster veneris inquit: (b) extrahit ex chalibis limatura adstringentem tincturam. Hem quid audio; noua res! quasi omne acetum cum ferro limato non rubesceret?

b. in Appendice fol. 83.

ret? Fabris ferrareis notissimum. In Mantissa Hermetica (c) paulo ante docet, quod crocus adstringens sola reverberatione, nulla alia re admista exactissimè praparare potest, nunc vt aceto fides adhibeatur, concedit vtrumque. Quid istud est aliud, quam impertinenter & ignoranter nugari? imò docere, salis & aceti contrarietates, & vtrumque non conosci.

c. fol. 798. Acetũ cum ferri limatura rubescit, spiritus autem vitrioli coagulatur cũ eo in vitriolum.

Nunc tandem crepant ilia Momo, & tota se eviscerat invidia, quæ tantis torminibus hactenus lancinata. O verè!

Livor, iners vitium, mores non exit in altos:
Utq; latens, imâ, Vipera, serpit humo:

canit Ovidius, *lib. 3. de Pont. Eleg. 3.* &, ut probè advertit Christianus Seneca, *in Epist. Venenum, quod in alienam perniciem effundunt serpentes; sine suâ continent.* Non ita vitium invidiæ continetur: nam & invidum torquet & macerat, bona odit & extenuat, injurias verò dilatat atque auget. Evomito virus, *Tackeni*, res salva mihi est: ad fata & finem properat malitia tua. Jam enim sinceram vomere paulò suprà cœpisti: quod Hippocrati tuo funestum semper fuit præsagium. At mitiora forsan expectas, dum ad finem & agonem properat infamis Viperini salis tui partus, *Tackeni*? Neutiquam

— — — abruptis etiamnum flebile venis
vulgus hiat; magnæque patet via lubrica plagæ.

Contumelias enim nec fortis potest, nec ingenuus, pati. Proinde ad vindicandas nequitias tuas novis ausibus accendor; candidum innocentiæ meæ tibi scutum objiciens; prout olim Magi soliti sunt; dum contra tenebras & noctem dimicarent. Quid igitur veneni in Reformatorem exspuis? Calumnias, falsa, & dolos. *Spiritus Veneris* Reformatoris tibi displicet, & ructûs movet, *Tackeni*, quòd ex ære viridi destillatus sit? Cur oculus tuus nequam est, *Tenebrio*, quia ego bonus sum? Quid succenses mihi, quòd bono publico laudatissimum hunc spiritum dicaverim? Cur mentiris, ac illum acetum destillatum dicis? Quàm turpe pecus es, quod omnes fontes & rivos petulanter conturbat, & vel sic vivam anhelantibus aquam cloacas obtrudit? Sed detrahamus larvam Morioni, & ad rem. *Cuprum, dixi, ab aceto verti in æruginem, hoc stillare jubet Reformator.* Ut mendacium pateat calumniatoris; sciendum, quòd cuprum in illam æruginem, quâ utimur nunc, & propriè æs viride dicitur, ab aceto solo non conficiatur; sed longè alio artificio in Gallia fieri consveverit. Nimirum laminæ cupri cum uvis expressis recentibus stratificantur (interpositis telis raris, ne confusum chaos ex uvis expressis & laminis cupri fiat) & desuper affunditur una pars aceti, & tres vel quatuor partes urinæ puerorum: addunt desuper multoties nonnihil de alumine & nitro; sic sæpius hanc mixturam, si exsiccata fuerit, novâ urinâ madefacientes, donec laminæ cupri vel penitus erosæ, & in æruginem conversæ conspiciantur. Videatur Agricola, *de Natura fossil. lib. 9.* Wormius, *in suo Museo, cap. 12.* sub nomine Santerna, & plures alii; licet ferè nullus exactam ejus præparationem describat, sed obiter saltem eam depingant. Acetum, licet ex cupreo vase, ejusque laminis, aliqualem extrahat æruginem; ejusdem tamen virtutis ac indolis non est cum vero ære viridi. Etenim uvæ expressæ occultum, subtilissimum, penetrantissimumq; continent vini spiritum, qui, uvis ex ale fœcibus excitatus, odore manifestè, ipsâq; operatione percipitur: ejus autē est subtilitatis, ut destillatione

vix ac ne vix quidem à fuga coerceri, & in liquorem permanentem converti possit, dissimilis totus spiritui vini, vulgari operâ destillato; quoniam alias longè subtiliores, & penetrantiores illo, obtinet virtutes; similis verò est illi spiritui, qui ex musto in ejusdem exspirat fermentatione, adeò potens, ut totam etiam cellam, ubi dolia nonnulla musto repleta recondita sunt, fumo & vapore exspirante impleat, hominesq; incautos, si vel per mediam horam in illa morentur, suffocet. Necessum proinde est, sicut in Austria, vindemiatum tempore, quotannis conspicitur, ut igne haud levi, ex carbonibus accenso, subtilissimus hic spiritus illicò depellatur & expellatur. Sunt, qui doliis majoribus, musto recenti repletis, instrumenta destillatoria superne applicant artificiosè, pro spiritu hoc penetrante excipiendo; qui tamen vix includi aut coerceri potest, alterius longè indolis ac virtutis, quàm sit vulgaris spiritus vini, ex maturo & fermentato Vino, aut ex ejusdem fæcibus, destillatione prolectus. Hinc etiam uvæ expressæ, vasi cuidam, aut dolio, immissæ, virtute proprii hujus spiritûs incalescentes, ejusdem etiam spiritûs penetrantioris specimina edunt ac referunt; non verò acescunt, aut aceti virtutes æmulantur; uti falsò garrit *Hippocrates Chymicus*: quin potius aceto planè contrarias virtutes ipsæ uvæ expressæ sortiuntur: quemadmodum calefaciente ac roborante suâ virtute, & spiritu hocce, membra contracta emolliunt, viscosos & impactos humores resolvunt, attenuant, membraq; ipsa moderatè calefaciunt, eaq; summoperè roborant. Hoc itaq; subtilissimo & penetrante uvarum spiritu, qui longè alias, & celebriores, quàm acetum, obtinet qualitates, unà cum adjunctâ puerorum urinâ, totâ veluti substantiâ suâ aceto oppositâ, addito tamen in minimâ quantitate aceto, laminæ cupri, ipsumq; cuprum, in æruginem, propriè in æs viride convertuntur; quod in massam, panis formâ, conglobatum, corioq; involutum conspicitur, & ad nos transfertur. Hic est verus modus apparandi æs viride, longè diversus ab illo, qui, ad imponendum incautis, à *novo Hippocrate* affertur, ac si solo aceto ærugo conficeretur. An negabis, *magne Physicunce* (tuis utor verbis) quòd longè promptiùs urinâ, ejusq; spiritu, cuprum, & etiam argentum, in æruginem convertatur, quàm ipso aceto? Urina autem, ejusq; spiritus, qui totus, & purè salsus, aceto, acidisq; spiritibus omnibus ex natura contrarius & oppositus est: ex quorum commixtione neutrum quid emergit; quod neque acidum, nec purè salsum, sed acido-salsum postea existit. Liquet verò, ipsâ attestante experientiâ, urinam, ejusq; spiritum, aptius longè esse menstruum pro extrahendo ære, & ærugine conficiendâ, quàm sit ipsum acetum. Propterea ex duobus hisce spiritibus, Uvarum nimirùm, & urinæ, cuprum in æruginem mutatur, aceto parum conferente; nisi quòd volatiles Uvarum & urinæ spiritûs nonnihil coerceat, ne promptè exhalent; verùm, quodammodo permanentes, cuprum exactiùs rodant; & in dictam æruginem convertant. Hi ambo autem spiritûs, tùm Uvarum penetrantissimus, tum etiam urinæ, summè volatilis (non proinde penitus excluso aceto, propter aliqualem prædictorum spirituum constantiam) miro modo in cuprum agunt, non solâ corrosione aut simplici solutione; verùm intimè illud penetrando, tanquam homogeneum & connaturatum ejus menstruum. Adeoq; ipsa his spiritibus confecta ex ære ærugo, alterius longè virtutis, qualitatis & substantiæ est, quàm sit cuprum, solo aceto corrosum, aut spiritu vitrioli, vel sulphuris, solutum, & in vitriolum conversum. Nam ex cupro simpliciter soluto, & in vitriolum converso, acidissimus, destillationis ope, elicitur spiritus, spiritui vitrioli vulgari ferè similis: licet non simplex vitrioli spiritus sit; uti imperitus noster Physicaster scribil-

bati

lat; quin eximias cupri virtutes secum traxerit. Hinc in Epilepsia, aliisq; capitis, cerebri, ac uteri, affectibus præstantiores multò, communi Vitrioli spiritu, obtinet virtutes. Hic tamen vitrioli Veneris spiritus longè aliter se habet, in solvendis perlis, corallis, ac extrahendis tincturis ex mineralibus, quàm spiritus noster ex ære viridi destillatus. Spiritus enim prædictus ex vitriolo cupri, aut soluto cupro, violenter corrodit, & acrimoniâ, seu corrosivo suo, veluti comburit margaritas, corallia, oculos cancrorum, & plura similia; tanquam violentum & heterogeneum menstruum: & corrodendo tam arctè cum illis unitur, ut nullâ arte, neq; destillatione, nec edulcoratione, quin totum eluatur, ab illis separari queat; sed juncta maneant, inseparabili veluti nexu sociata, mutatis saltem virtutibus & indole rerum solutarum. Idem contingit, si cum aceto destillato margaritæ, corallia, mater perlarum, aut similes res aliæ, solvuntur. Quæ ipsa solutio pariter violenta est, tanquam heterogeneo menstruo peracta; quod itidem, ut reliqui acidi spiritûs, cum rebus solutis coagulatur, inq; aliud ens transmutatur; rebus autem, scilicet perlis, corallis &c. solutis, ab indole & virtutibus naturalibus ex integro immutatis. Et hoc apparet in abstractione ejusdem à rebus solutis, quibus cum tota ejus aciditas juncta manet, solo phlegmate transeunte. Longè autem aliter se res habet, *Tackeni imperite*, cum spiritu hoc non satis laudando, ex vero ære viridi destillato: quemadmodum subjectum ejus, dictum æs viride nimirum, non est simplex cupri vitriolum; non est cuprum vulgari modo rebus aut spiritibus corrosivis solutum, sed à dictis uvarum, urinæ, & aceti spiritibus, simul junctis, in nobilius quid conversum; quod alias etiam, & nobiliores, in Medicinâ habet virtutes, quàm simplex cupri vitriolum, aut cuprum, aceto solo corrosum. Itaq; quanta differentia inter album & nigrum; inter virum doctum & peritum; ac inter Hippocratem Chymicum imperitum, & impostorem: tanta est differentia inter destillatum commune acetum, tanquam *Hippocratis nostri Chymici* secretum, quod *informat alcali*, & inter spiritum hunc Veneris, ad invidiam *Tackenii* non satis laudandum. Is enim non agit violenter, non rodit simpliciter margaritas, corallia, &c. uti reliqui spiritûs corrosivi, & ipsum etiam vulgare acetum: verùm leniter & amicabiliter res solvendæ, præsertim margaritæ, in eo veluti liquefiunt, exuviis earum integris remanentibus, nobiliori pulpâ & substantiâ extractâ. Peractâ autem hac non vulgari, sed homogeneâ, solutione, abstrahitur hic laudabilis spiritus destillando eâdem acrimoniâ, eâdemq; virtute & efficaciâ, quâ perlis, aut aliis rebus solvendis, affusus est, relictis perlis, aut aliis rebus verè solubilibus, in residuo; quibus si affunditur aqua simplex destillata, iterumq; destillando abstrahitur, & quidem repetitis vicibus; verè etiam sic edulcorantur; quatenus in qualibet affusione & abstractione aquæ, residuus cum rebus solutis spiritus, unà cum aqua abstrahente transit, totusq; à rebus solutis separatur, remanentibus iisdem rebus solutis in suis nativis virtutibus à menstruo minimè præpeditis, nec combustis aut destructis. His omnibus diligenter consideratis, abs re jam, *Philosophe Hippocratice*, quæro; an non, si proprium est liquori Alkahest (quem quidem neq; Ego; Tu minimè possides: sicut ex docta scil. Epistola tua videre est) corpora naturalia amicabiliter solvere, eâq; præstantiâ & virtute, quâ affusus; iterum abstrahi posse; hic autem laudabilis spiritus, ad invidiam usq;, in solvendis perlis, corallis, aliisq; quamplurimis; hæc quoq; præstat, ejusdemq; naturæ est: meritò de illo dici possit, quod tanquam Acetum esurinum, & liquor Alkahest, se habeat? Sicut genuinus meus textus, *pag. 52. Append. ad Animad.* habet. Non proinde asserui, nec dictum volo, hunc spiritum Ve-

neris esse liquorem illum Alcahest (ut tu, *Tackeni*, perversè & mendaciter mihi attribuis) de quo tanta ubivis terrarum prædicantur miracula, ac specio-sa nimis ei attribuuntur. Distingve igitur, & ratione, si qua præditus es, utere, *Tackeni*; an idem sit, dicere; spiritus Veneris, tanquam acetum elurinum, & liquor Alcahest, se habet, in solvendis perlis, corallis, &c. & spiritus Veneris ipsus est liquor Alcahest. Quæ, quæso, consequentiæ tuum implevere vacuum? Fallarius es, & nequiter tuum petis Reformatorem, textûs falsificando, mendacia proferendo, & pro tot meritis & beneficiis ingratissimum te præbendo. Et verò, cùm clarum nunc sit, ac sufficienter demonstratum, maximam esse differentiam in substantiâ, esse, fieri ac operari, inter laudatum hunc spiritum Veneris, & simplex acetum destillatum; & quòd subjectú, è quo dictus spiritus elicitur, nequaquam sit simplex cum aceto erosum cuprum; sed corpus verè compositum medicinale, multarum virtutum: præstat etiam, missis Tackenianis nugis, ut dicamus, quas habeat plures hic laudatus spiritus Veneris virtutes, præ simplici destillato aceto, *Tackenii* secreto. Ideóque repeto, quæ, *pag. 52. Append. ad Animad,* ipsâ veritate & experientiâ suffultus, scripsi; quòd nim: sit in Medicina magnarum virium, ac Epilepticis, Apoplecticis, Hystericis summè opituletur, legitimè & debitè exhibitus: addo præterea, & divinum appello levamen, in doloribus dentium crudelissimis & atrocissimis, à defluxione ex capite, aliisque corporis partibus obortis; removendo extrahendoq; causam doloris, materiam cerebri viscosam, totoq; in corpore latentē, educēdo, colicos dolores sistendo, ac demulcēdo, & lumbricos externè inuncto eo, enecando. Hæc quâ ratione, quaq; vi & modo fiant; mecum plurimi docti Hippocratici & Dogmatici Medici nôrunt; Tibi vero, spurio Hippocrati, ignota sunt. Suspicari itaq; desine, neque ignorantiæ tuæ labem & maculas viris doctis appingito, quos hactenus tecum, Idiota cùm sis, virtutes & prærogativas nunquam satis laudandi hujus spiritûs ignorare credebas. Interim vide, & orbi demonstra (si tibi conscientia, fides & ara) num simplex acetum destillatum, pro quo mordicus hactenus multiplicatis figmentis certasti, eadem præstet, quæ sæpedictus Veneris spiritus luculento experiētiæ testimonio præstare videtur. Rationes igitur tecū inito, *Tackeni*, quamq; multum à veritate devius aberraveris, recolito, dum sine fronte & rubore palam asserebas, quòd nimirum præstantissimus *hic Veneris spiritus non nisi acetum destillatum sit; quòd una eademq; res, pag. 229. lin. 24.* Mendacia itaque tua, & calumniæ, in te redundant, scelerisque auctorem petunt; dum omnibus planum sit, quòd impostor sis, qui sana & fidissima remedia orbi eripere & occultare satagis & collaboras; absurda tua substituendo. Et verò quis ulteriùs ignorat, quòd sæpedictus hic spiritus sit arcanum menstruum pro Tinctura, seu Essentia, Antimonii eliciendâ: ad parandam Tincturam itidem, vel Essentiam ferri adstrictivam: quanquam etiam hoc assertum Calumniator plenis ignorantiæ buccis controvertat, *pag. 231. & in fine 232, quòd impertinens sit, crocum martis adstringentem solâ reverberatione apparare, & Tincturam adstringentem cum hoc spiritu extrahere.* Sed quæ implicantia aut difficultas, idem re & numero medicamentum, vel in liquida, vel in siccâ, forma dispensare: pro ratione morbi & affectûs, nec non ægrotantium cupidine? Aliud igitur est, hæc, & similia, captum tuum excedere; aliud, per experientiam & praxim implicare. Tracta cumprimis hæc, Chymiam exerce, spiritum hunc ad intima usque rimare, priusquam temerarium adeò effutias axioma. Manum tabulæ, seu Chymiæ, applica, per experientiam edíscito; num & tu Tincturam Martis adstringentem simplici aceto tuo destillato, lege artis, elicere valeas; prout illam spiritu Veneris parare jubeo, *in Append. ad Animad. pag. 60:* & magnus eris Apollo. Hîc, profectò, Rhodus; hic saltus: hic arena; tu certa. Ut igitur uno Laconismo

rem

rem absolvassi, & vela contraham, assero, & dico; probrosum hoc esse mendacium, & immane *Tackenii* figmentum: spiritum nimirum Veneris, & acetum destillatum, homogeneos effectûs producere, nec non easdem vires & naturam sortiri: cùm toto cœlo & enteà se diffideant, & distingvantur; nisi quis temerario ausu veritati & luci velit derogare.

Haccine igitur sunt adinuentiones ex verâ ratione, & experientia conscripta, prout, *pag. 230.* me arguis? *Siccine DEO, proximo, & veritati satisfacis?* Heus! impostor: hæc sunt complementa decreti tui, quo orbi te obligasti; *rara, occulta, obscon sa à sensuum cognitione* revelare, *pag. 7.*? Hi sunt *amoris tui stimuli, quibus agitatus*, ut ais, *pag. 203. erga proximum, silentii fines transilis, & Harpocratem tuum*, Hypocrita, concitas? Ut pro Veneris spiritu laudabili, acetum destillatum simplex obtrudas, meliora subtrahas, cassam nucem substituas, ægris denique, cum ære, & vitam eripias? Redimus ad lachrymas, quas nunquam abstersimus. Hoc est, de quo toties profundis gemitibus querebat: quòd in te, & hujus farinæ ardelionibus, pietas & charitas extincta squalleat, & conscientia callum obduxerit. Hoc est, quod ejusmodi hominum pestes quærunt, & ægros aut fallunt, aut negligunt, &, si quem syncerè humano generi famulantem conspiciunt, igne & ferro exterminant; ut crumenas farciant, & se denique, mancipia olim dæmonis, saginent. Hinc velut ex Orco reboant maledicto simillima verba; prout vides, A. L. apud *Tackenium*, pag. 229. *Arcana publicata vilescunt: Vulgus novit, secreta non esse detegenda, nisi in parabolis, allegoriis, metaphoris, involucris & similibus figuris*: & statim: *sic jussit fecitq; Hippocrates & veneranda antiquitas, in auribus insipientum, ne loquaris, inquit, sapiens.* & mox: *Sic Johannes Picus, l. de dign. hom. Pytagoras, Plato, Boetius, Macrobius in somnio Scipionis, Cornelius Tacitus &c. omnes unico ore committunt secreta non esse detegenda, eò, ut dignè impediantur indigni.* Hæc Tackenius. Sic interim humanum genus lanienæ, & macellis, destinatur victima. Mentiris, humani generis infensissime hostis, *Tackeni*; mortuos inquietas, quos turpiter pollutos mendaciis in cinere, & pulvere conturbas. An Picus; an Pythagoras, an Plato, Boëtius, Macrobius, & Germanus Cicero, Tacitus, Chymica tractarunt, Impostor? Pythagoras silentium suis imposuit, ipse verbosus & communicativus: quoniam anima tacendo sapiens fit, & levat se supra se. Sic divinus Plato; sic Boëtius; sic innumeri silentium, modesti & benè morati animi tesseram, commendârunt; cui lasciva loquacitas (in *Tackenio*) opponitur. Quid, stolide centonum corrasor & compilator, hic Germanum scriptorem, disertissimum Tacitum, citas (pugnum ad oculum tibi) qui Agricolam Cæsarem laudat, quòd, cùm sapiens fuerit, procax non fuit, & sui ostentator, *retinuitq;*, inquit in vit. Agricol: *quod difficillimum est, ex sapientia modum*: & de Domit. scribit, *l. 4. histor: simul simplicitatis ac modestiæ imagine in altidinem conditus, studiumq; literarum & amorem carminum simulans, quo celaret animum. Hæc Tacitus.* Et, ut Tacitum explicat Didacus Savedra Eques, *in Symbol. symb. 43. scripsit hæc Tacitus, ut ostenderet, periculosum regimen esse, semper veritatem palam omnibus facere. Nam pars magna regendi est, secretorum Taciturnitas*; uti & huic symbolo præfixit Lemma: *ut possit regnare.* Atqui tu, *Histrio*, detorques sensum Taciti à Politicis ad Chymica: ad ea, quorum ignorantia, silentium, & occultatio, grande nefas est, DEO & charitati adversatur, humanum genus pessumdat, dum arcana remedia nobis eripiuntur, fatali silentio. Mentiris, quòd Hippocrates artem suam celarit. Si quæ interiêre, temporum vicissitudine id obtigit; non astu; non consensu tanti viri. *Vah*! igitur, *Tackeni, impolita ruditas*, quòd hos viros; quòd Politica ad Pharmaceutica allicis, & cum

cum illis hæc confundis. Non es Regius Doctor, ut video: quia sordidè avarus es: ecclas omnia: Regios decet munifica liberalitas. O igitur!

O stultas curas! ô quantum in rebus inane est.

Rideat nunc natura! quòd pro veritate commenta doceat, pag. 227. Rideant Auditores *magnum experimentorum cumulum Tackenii*: stupescant *inaudita, occulta, abscon sa*, has nugas & fabulas: neque arceat illos, licet *tristis severitas in vultu* Tackenio insit: sic histriones solent; risum & fulmina uno ore jactant: interim, *pag. 225. in margine verbis nulla fides, inquit Terentius.*

Sed inquis: *Centum & plures anni sunt elapsi, cum Basilius Valentinus hanc aceti distillationem, in vulgus edidit: sub titulo: vera perlarum solutio: pag. 225. l. 24. & seqq.* Respondeo primò indirectè: Pauci anni sunt, paucissimi, quòd van Helmont inaudita ac nova sua edidit medicinalia; & tamen integrum tractatulum ex eo affabrè furatus es: locos citavi hactenus. Pauciores anni, quòd R.P. Kircherus scripsit; harpyias tamen expertus est, & longas *Tackenii* manûs. Respondeo secundò: falsum esse, me unquam hunc spiritum in Valentino legisse, aut hujus copiam extitisse: deinde; spiritum hunc Veneris, seu æris viridis, pro vera solutione perlarum à Valentino destinatum esse. Falsum autem est, uti fusè deduxi, posse aceto perlas legitimè solvi, quin illæ penitus destruantur & pessum eant, unà cum aceto. Propterea Basilius Valentinus pro vero & legitimo menstruo hunc spiritum æris viridis habuit, &, ut dicis, pro vera solutione perlarum. Ergo non pro aceto simplici venditavit: ergo non est acetum simplex: ergo tu mentitus es, qui hunc spiritum Veneris simplex acetum dicis, & contra teipsum testaris & loqueris. Nam, uti sæpius probavi, hic spiritus Veneris separari à perlis penitus potest, sine suâ corruptione, aut perlarum destructione: acetum verò simplex, seu aciditas ejus, nullâ arte à perlis separabilis est, quin eas ab indole nativa immutet, & vel penitus destruat. Deinde: Esto: docuerit ante sæculum Basilius Valentinus, spiritum pro vera, ut dicis, perlarum solutione; si ego, temporum vicissitudine obliteratum illum, aut dolo & nequitiâ talium usurariorum medicinalium suppressum, luci restituissem: an non hoc literato orbi, & Medicæ arti, proficuum, ac mihi commendationi foret? An non eadem virtus est, conservandi, & producendi? An non conservatio est iterata reproductio? Quid rumoris & sonitûs non dedisti, Hypocrita, *Tackeni*, quòd nobis Riverii Febrifugum saltem ostenderis? Et tamen nedum anni centum sunt, à quo Riverius decessit. Nondum effluxit sæculum, quòd van Helmont, & Libavius obierunt: imo vivit adhuc R.P. Kircherus; & tamen ex asse jam successisti hæres, non nominatus, & eorum substantias publicè vendidisti. Sed mi *Tackeni!* ne te feriat hic noster spiritus Veneris, & innocuum menstruum, quod nihil rodit, nisi *molliculos* forsan *caseos* tuos: & credito interim, Basilium Valentinum, si verum est, quod dicis, non gratis pro vera perlarum solutione hunc spiritum laudabilem destinasse; de tuo verò aceto simplici ne quidem somniasse. Adeoque te luculenter mentitum esse, constat.

Sed observate decumanam iterum contradictionem, *pag. 228.* Nam, *pag. 224. lin. 22.* apertè docet; *cuprum ab aceto verti in æruginem*: addens: *hoc stillare jubet Reformator.* Hic verò totum dicit contrarium, nimirum: *Illud est ærugo, vel æs viride, quod sic fit: Cupri laminæ, cum vinaceis jam acescentibus conduntur* (sed mentiris tamen iterum, Cain, quoniam non solùm cum vinaceis conduntur laminæ cupri) *hæc aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in sal, sicut omni acido, rodendo contingit, ut de plumbo & corallis ad oculum demonstravi. Istud sal viride cum Aceto distillato mundificat reformator, inde sane, nil aliud,*

aliud, quam acetum exstillare potest, ut Basilius candidè fatetur. Siccine argumentaris, imperite & indocte Philosophe, *Tackeni*, contradictionibus, absurditatibus & mendaciis? Estnè idem, dicere; *Cuprum ab aceto verti in aruginem; & as viride fieri cum vinaceis jam acescentibus; qua aciditas coaguletur in sal?* Duo hi parandi modi æs viride, quos affers, ambo sunt falsi. Neq; enim cum solo aceto; neq; cum solis vinaceis acescentibus, æs viride fieri consvevit, aut parari potest: uti supra clarè demonstravi. Neq; etiam vinacei ita acescunt, ut acetum præbeant; sed spiritum habent ab aceto longè diversum, subtilem & penetrantem, acrem, qui, adjuvante urinâ puerorum, & pauculo aceto, æs, seu cuprum, in æruginem transmutat. Verùm hæc satis & abunde superiùs declarata & discussa sunt; atq; imperitia hujus Calumniatoris detecta est. Advertite nunc majus absurdum; ubi dicit, *lin. 6. Hac aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in sal, &c.* Si igitur hæc aciditas coagulatur in salem, *sicuti cum corallis & plumbo contingit;* uti ipse ibidem dicis: à plumbo autem soluto cum aceto, & à corallis etiam aceto solutis, acetum nunquam in æternum, nec ullâ arte abstrahi potest: nam à plumbo, soluto cum aceto, transit priùs phlegma insipidum, ad instar aquæ elementaris; tandem subsequitur spiritus ardens, longè alienus ab aceti naturâ, esse, & operari: sic etiam à solutis aceto corallis transit, prolectâ priùs humiditate elementari, ardens aliquis spiritus, & nulla aciditas, quæ aceto vel in minimis æquiparari possit. Si igitur hic fiendi modus æris viridis, uti asseris firmiter, pari ratione contingit, & acetum in sal coagulatur, rodendo cuprum; à simili autem sale coagulato acetum indestructum aut immutatum in æternum abstrahi nequit; sicuti in plumbo soluto, & corallis manifestè videre est, ipsâ experientiâ teste; quod ipsum & tu, *inconstantissime Philosophe*, in prioribus affirmasti: Ergo neq; à viridi ære, etiamsi, uti falsè tamen ais, cum aceto solo illud esset paratum, idem acetum, uti antè erat, eâ aciditate, in esse & operari aceto simile, destillando elici potest. Ergo in toto hoc capitulo falsè loqueris, nequiter calumniaris, & mendaciter Reformatorem tantis injuriis afficis. Falsè porrò loqueris de Basilio Valentino; & in eum mentiris iterum, ubi, *pag. 228.* ais, *lin. 15.* quòd *Basilius candidè fateatur, non nisi acetum ex ære viridi exstillare.* Quoniam si hoc verum esset; *sub titulo: vera Perlarum solutio*; spiritum hunc non descripsisset, aut pro vera perlarum solutione non adoptasset; quod clarum est; &, falsum te loqui, ipse te prodis. Ad quid enim hunc spiritum destillasset, pro vera perlarum solutione; si acetum destillatum simplex idem fuisset & præstitisset? Reverà musto plenus est, aut *ebrius* Tackenius *aceto suo*; quoniam lingua manifestat Virum. Considerate enim marginale, *pag. 231.* in quo temulentus, latinitatis immemor, Italico idiomate scripsit: *Chi dice il vero non s' affatica, & mi maraviglio del tuo sudare! disse tanto:* Ne tamen hic Linguista & Rabbi se Chaldaica aut Arabica protulisse arbitretur, quæ nemo interpretari possit; opus est eâdem phrasi huic Viro respondere. Sign. *Tackenio*: Chi è nato pazzo, non guarisse mai, ne sputando, ne sudando. Hæc tibi Reformator. Cæterùm jam pridem eadem tibi afferre volui, ac admirari, cur in tantum te mendaciis tuis hactenus fatigaveris, & de tuis alcalibus miserandis tam mira machinatus sis, mi maraviglio che del tuo sale disse tanto: tamen ipse conspicis, *Tackeni*, quòd nugæ sint; quòd Tironum scita; quòd pleraque furta, si unicum *caseum mollículum* excipias; quem forsan gregario cuidam Pharmacopœo opponere posses; forsan cum antiquo & rancido sale Viperarum: pro secreto sanè ferculo, & bellariis minimè. Non dubito, mi *Otto* (pacificè loquimur) non, inquam, dubito, quòd, nisi hæc falsa & stulta Viperina fundamenta jam typo jecisses; hanc

machinam non ampliùs erigeres, ſuper arenam & ventum ſtabilitam: pæniteret te laboris & vigiliarum, quas, non dubito, immenſas (lubens commiſereor) & continuas impendiſti. Sed ſaniora ubi plura edes (dies enim diem edocet, & vexatio plerumq; dat intellectum) parce, *Vir optime*, familiariùs & ſimpliciſſimè tecum ſermocinanti. Ut autem, mi *Tackeni* (neſcio quis ſubitò amor me tibi copulet!) diſcurſum hunc abſolvamus, de revelandis aut occultandis ſecretis; modeſtè tibi ſuggeram, quod ſentio. Magna eſt inter ſecretum & arcanum differentia: quæ ſi quis benè diſtinguat, facilè docebit, quæ revelare cogamur; quæ ſubticere. Secreta illa de communi ſunt, quæ revelare non licet; quoniam ſine tertii præjudicio fieri nequeunt: & hæc occultanda de neceſſitate. Secreta alia ſunt inventa, vel revelata, à quibus vel ſuſtentatio, vel fortunarum moderamen, dependet. Tale foret; ſi lapidem Philoſophorum reperiſſes; cupri in aurum transmutationem aut argentum: & talia ſecreta *Idiotis*, &, ut ais, *indignis*, de neceſſitate revelanda non eſſent. Arcana autem, de quibus hîc loquimur, quæ ad prolongandam vitam, arcendam nonnihil mortis neceſſitatem, & ſanitatem conducunt; hæc revelare juſto DEI mandato cogimur; & nemo, niſi impius, in quo charitas penitus extincta eſt, abſcondit & tumulat. Agitur enim de Vita, de Orphanis, Viduis, ac pupillis, Regum ac Regnorum momentis, quæ ab uno quandoq; conſimili arcano dependent. Quæ, an levis momenti ſint, tu conſidera. Quod igitur in manu divitis ſunt divitiæ; hoc in manu Medici arcana. Stipem non erogare pauperi, crudelitatis eſt, & obex paradiſi; &, ut ait Beda, de Epulone: non reprehenditur dives, quòd terram coluerit, vel fructûs in horrea congregârit; ſed quòd pauperibus non erogârit, à quibus reciperetur in æterna tabernacula. Et Auguſt. *in verb. Domini:* Ideo rogans dives non exauditur in tormentis, quia rogantem pauperem non exaudivit in terris. Divitiæ, talentum, Mnas, ſunt arcana noſtra Medica. Viderit ſervus iniquus, quid negotianti Domino olim reſponſurus ſit, talentis ſuis petulanter defoſſis. Interim non tibi prohibetur, quin Tartarum Vitriolatum tuum ex Vitriolo crudo, & Oleo, ſeu liquore, Tartari paratum; tuam Tincturam Corallorum Calcis & ex Calce; tuum corroſivum Mercurium ſublimatum, & complura nugacia & noxia abſcondas; quæ charitas proximi celare potiùs, quàm promere jubet; donec meliora largiantur Superi.

Nunc tibi etiam reſpondeo ad quæſitum, *pag. 226. in margine: ad quid inconcinnas ſumptuoſas laborioſas & nauſeoſas Regias compoſitiones, ſi acetum, omnibus gratum hæc perficit?* Reperio in Scriptura jam ſimilem propoſitionem olim fuiſſe propoſitam & ſolutam. Ad quid, *ajebat Judas*, perditio hæc? Potuit enim Unguentum iſtud venundari, & dari pauperibus. Sed audi ſolutionem: *fur erat, & loculum habebat.* Quæſtus, avaritia, ex Juda loquebatur: hinc ita quæſtionem inſtituit, *Tackeni: ad quid inconcinna ſumptuoſa laborioſa compoſitiones?* Ad quid tanti *molliculum caſeolum* divendis? Quid quæſtum facis? Cur homines defraudas? Nunc tibi reſpondeo: ſunt Regiæ, ab effectu; ſunt Regiæ, à parandi norma & conſtitutivis: ſunt Regiæ, quia à vulgaribus remotæ, nec omni aniculæ & agyrtæ paratu obviæ: ſunt deniq; Regiæ, quia Magnatibus dicatæ; qui vitam & ſanitatem precio redimere quandoq; poſſunt. Quòd autem tales ſint, Europa teſtatur: quidquid in contrarium unicus ſorex ſibilet, aut impudicus in cœlum exſpuat. *Nauſeoſas* autem *eſſe*, mentiris iterum. Fors crapulam ex aceto nondum digeſſiſti: hinc tibi amaricat lingua, & te guſtus fallit. Si acetum, omnibus gratum, hæc perficit: cur *molliculus caſeus* non omni-

bus

bus ad ſtuporem medetur ? Cur *Pilulæ tuæ præſervativa* tot tantosq; in detrimentum æris, vitæ, & ſanitatis, ac æternæ ſalutis, conjecêre ? Quod tibi reſponderis, *Tackeni*, hoc à me dictum ac reſponſum excipe. Verùm ut quid hæc tracto fuſiùs ? Non enim hæc, de Regiis medicamentis, in Reformatorem calumniatus es, ut meliora ſubſtituas, concinniora excogites, artem inſtaures, ægris proſpicias : neutiquam : ſed ut conviciis indulgeres. Talia & D. D. Auguſtanis, Hippocraticis & Galenicis : hæc paſſim Scholis præſtitiſti. Cito infamen paragraphum tuum, *pag. 234. lin. 9.* qui teſtimonium reddet. *Receptarum combinatores, tanquam ſortilegos, Conſulo fugiendos & propellendos, qui de ſuis prodigioſis compoſitionibus de malis noſtris negotiantur, & ſuper vitam noſtram mittunt ſortes.* Vindicent Viri docti, ſapientiam profeſſi. Ego, quod addam, non habeo, quàm ut hunc ſcorpium proprio & inflicto vulneri atteram; vel ſic mihi medicaturus. *Simile hominum genus perdidit Socratem*, inquit de ſe *Tackenius*, *& Ariſtotelem, quod certè veneficiis ac latronibus longè perniciosius eſt; quoniam ſpecioſis veritatis titulis opprimunt.* Negotiatus eſt prodigioſis compoſitionibus, ſed necem multis *novellus Hippocrates*, ut ſupra demonſtravi, peſſimus Receptarum combinator, ſortilegus, agyrta, intulit.

Pag. 229. lin. 26. facetè quærit : *Nonnè Tyrocinii ſcriptores, ſal perlarum & corallorum præparare docent cum aceto deſtillato ? & poſtea abluere ? quæ tamen, inutilis reperitur; acida nimirum coagulantur cum ſoluto.* Imperitè, profectò, garris. Sed heus ! *Tackeni*; nonne etiam Tirocinii ſcriptores, qui ſalem perlarum & corallorum cum aceto deſtillato præparare docent, toto cœlo errant : perlas & corallia deſtruunt; quod jam dudum, in *m. Animadverſ.* & ſuperiùs paulò, iterum monſtravi ? Non ne tu ipſe, tibi contrarius, errorem agnoſcis & prodis; quòd nimirum ſolutæ perlæ & corallia cum aceto ablui non poſſint, quoniam acida coagulentur cum ſoluto ? Sed ſi aciditas aceti coagulatur cum ſolutis perlis & corallis, & ab *iis* ablui & ſeparari nequit; uti expreſsè ais : nonne ſunt deſtructa, ab indole naturali & virtute immutata ? Quid farls ! Cur tibi contradicis ? Cur Reformatoris ſententiam ipſe defendis ? Si Reformator voluiſſet ulteriùs perlas & corallia deſtruere cum aceto ſimplici deſtillato; prout Tyrocinia Chymica minùs rectè docent : profectò, nobilem hunc ſpiritum, pro eorum ſolutione verâ, ut & Baſilius Valentinus, non excogitaſſet. Si Reformator voluiſſet, ut aciditas ſolventis menſtrui coagularetur cum ſoluto, ſcilicet perlis, corallis &c. ſicut tu, *imperite Chymice*, qui meliora neſcis : hunc ſpiritum ſanè laudabilem tuo aceto ſimplici deſtillato non antepoſuiſſet. Si, inquam, Reformator minùs etiam artificioſè & dextrè ſua ſoluta abluere, & acrimoniâ privare, anniſus eſſet : profectò, Idiota, ſicut *Tackenius*, manſiſſet in eodem, & ſpiritum hunc laudabilem non edocuiſſet. Si ipſe Benedictus Baſilius veram ſolutionem perlarum cum aceto ſimplici deſtillato potuiſſet obtinere; hunc ſpiritum pro vera ſolutione perlarum (ſicut tu ipſe teſtaris) non publicaſſet. Pudeat tam ignorantem te eſſe naturalium & Chymiæ Profeſſorem. Tantò

Turpe eſt Doctori, cùm culpa redarguit ipſum.

Si enim acida coagulantur cum ſoluto, uti apertè ais; in aliud etiam ens ambo transmutantur, in aliud eſſe, neutrum ſuis virtutibus conſtans. Hinc etiam ſequitur, quòd, etiamſi æs viride cum aceto, vel cum ſolis vinaceis aceſcentibus, loco aceti, conficeretur; en ! ſecundum tuam opinionem, vel potiùs contradictionem, aciditas, ſeu acetum, coagularetur cum ſoluto cupro, & converteretur in aliud ens & aliud eſſe, à quo non eſt revo-

cabile id, quod antè erat; sed quid aliud diversum ab utroque; & non simplex acetum iterum eliceretur. Ipse proinde agnosce, *Tackeni*, quàm *fallax sit experimentum* tuum, *cujus notitia non præcesserit*, *Bernard. ad Thomam: pag. 231 in margine.* Cur ipse priùs non instituisti probam, & hunc spiritum Veneris destillasti & apparasti, tibi ad invidiam laudabilem? Cur non tentasti eum eodem solutiones Perlarum & Corallorum; sicut Reformator te docuit fideliter & sincerè? Vidisses equidem, & expertus esses, aliam esse solutionem perlarum, &c. tuo aceto simplici destillato; longè aliam cum hoc laudabili spiritu. Vidisses, inquam, acetum totum, scilicet ejus acidum, manere unà cum perlis, corallis, &c. inseparabiliter sociatum: spiritum verò Veneris ex ære viridi abstrahi posse totum, sine deperditione ejus ac virium; & neutiquam coagulari cum soluto. Ecce! hæc tibi imperito Chymico sunt paradoxa. Viden' quàm fallax sit scribillatio earum quidem rerum, quarum non habes notitiam? Intelliges, nî fallor, nunc. Nam ignoranter quæris, *pag. 230. lin. 11.* qualem prærogativam habeat magisterium perlarum & corallorum Reformatoris præ aliis, quæ Tirocinia pessimè apparare docent. Pro me respondes ipse, *Tackeni*, insciente quidem & incogitanter; quòd *doceat id spiritus vitrioli qui præcipitat utrumq;.* Et hoc est, quod volo, ut ipse diceres, *Tackeni.* Tantus igitur, & tam rudis es *Chymicus*, & quidem *Hippocrates*, ut nescias adhuc Tirocinia hâc in parte, nisi pessimè, consulere præparationem & præcipitationem magisteriorum cum spiritu vitrioli aut sulphuris: quâ nimirum præcipitatione res solutæ, perlæ, corallia, & his similia conchiliorum genera, & lapides preciosi, penitus destruuntur, comburuntur, & omnibus viribus privantur. Propterea fundum petunt & præcipitantur; ad omnem imposterum solutionem inhabiles & mortuæ calces sunt, viribus propriis omniq; efficaciâ destitutæ. Clarum tibi fit, *Tackeni*, exemplum, magisterium cornu Cervi, aliorumq; ossium, quæ, ad eandem normam parata, ossa & calces mortuæ sunt, ad instar aliorum ossium calcinatorum; è quibus nil quidquam destillatione, violentissimo etiam igne, elicies, nec spiritum, oleum, neque salem volatilem; ut neque acidissimo, aut corrosivo etiam, spiritu illa denuo dissolveris; quin mortuæ sint calces, mortua terra, suo humido radicali, omniq; virtute destituta. Propterea Reformator, te longè oculatior (absit arrogantia dictis) causam nullitatis, destructionis, & annihilationis virtutum, rationabiliter & concinnè, ipsâ experientiâ edoctus, edocuit; quòd nimirum ossa, perlæ, nec non corallia, aliaq; conchilia, vi exurente corrosivorum spirituum comburantur, aut confusione contrariorum liquorum in præcipitationibus destruantur, & virtutes eorum penitus annihilentur: non verò, uti iterum stupidè asseris, *Tackeni*, *quòd potentior aciditas apprehendat solutum, & in illo coagulum suscipiat.* Pejus enim discurrere non poteras: quemadmodum si potentior aciditas apprehendit solutum, & in illo coagulum suscipit; nil aliud hoc est dicere, quàm quòd hi spiritûs cum soluto coagulentur, ambo destruantur, & morte veluti afficiantur, adeoq; mortuæ calces exinde fiant & sint: ipsâ quotidianâ experientiâ teste; quæ tibi ad oculum demonstrat, quòd prædicta magisteria præcipitata sint corpora mortua, mortuæ calces, ampliùs indissolubiles, incombustibiles, nullius virtutis aut efficaciæ. Ita, *Domine Tackeni!* Sic Hippocraticè, verè, & realiter oportet Philosophari. Præterea autem scias, *Proto-Chymice*, quòd longè alia res sit, quoddam metallum, præsertim perfectum, Mercurium etiam, aut minerale quoddam fixum, solvere corrosivis aquis, ac denuò illud præcipitare: alia verò, &c

rò, & diversa res, corpus quoddam combustibile & solvere & præcipitare. Illud prius retinebit, propter congenitam suam fixitatem, quâ igni resistit, suum esse, & in suum pristinum esse vi ignis reduci potest; hoc posterius verò comburitur vi corrosivi menstrui in solutione, & destruitur penitus penitusque in præcipitatione, virtutibus omnibus annihilatis. Hoc est, *Tackeni*, quod Reformator ex libro Naturæ, uti tu impudenter gloriaris, legit, & propterea res combustibiles corrosivis menstruis neque solvere, ut neque, & multò minùs, præcipitare voluit; sed magis sana docuit. Hoc autem tu, *Proto-Chymice*, cum omnibus tuis Tirociniis, ignoras. Propterea de re ignota perversum fers judicium: & temperate deberes linguæ, ne tam ludicra, tam nocua toti humano generi, effutires: quibus efficis, ut multi tum sanitatis, tum vitæ & æris, detrimentum patiantur. Nunc te scire spero, hanc si tibi impresseris informationem, qualem prærogativam habeant magisteria Reformatoris, virtutibus suis nativis prædita, præ aliis, quæ tu, & tua Tirocinia, edocuère, inutilibus & effœtis calcibus. Scias proinde, Reformatorem non ex Tyrociniis scripsisse, non descripta furta, sicut *Tackenius*, non nugas Hippocraticas novas, non mendacia, non contradictiones & hyperboles, non fallaces sales: sed vera & realia, ex libro Naturæ; quem Reformator exactiùs pervolvit, quàm *Hippocrates Chymicus*.

Adhuc semel in hoc tuo calumnioso capitulo mihi tecum res est, *Tackeni*. *Pag.* enim *230. lin. 4.* consveto iterum Philosopharis more, dum ais: *Acetum & spiritus veneris reformatoris, non sunt nisi aqua impregnata sale acido volatili, & si illud quidquam rodit, coagulatur confestim, quod postea per combustionem, fixatur in alcali.* Optimè dixisti: præmium habebis, & sertum stramineum. Primò: quis vidit unquam salem acidum volatilem? (dico acidum salem; quod implicat) Sed transeant hæc, si analogicè, vel potiùs de potentiali, non actuali, aut existente, sed saltem de intellectuali, & conceptibili sale, in corrosivis aquis per intellectum saltem concepto, loqueris. Secundò: Si acetum simplex, & spiritus Veneris Reformatoris, ex ære viridi, non sunt, nisi aqua imprægnata sale acido volatili; ille autem sal, si quicquam rodit, confestim coagulatur cum soluto, qui postea per combustionem fixatur in alcali: quî fit autem, quòd spiritus Veneris Reformatoris, si solvit (non rodit) perlas, corallia, &c. non confestim, & nullo modo, coagulatur cum soluto, neq; per combustionem fixatur in alcali; sed abstrahitur indeperditis viribus à soluto, sine eo, quod coagulatur cum soluto? Acetum verò destillatum simplex, *Tackenii* grande secretum, coagulatur confestim cum soluto, ita, ut ejus acidum (scil. aciditas aceti, seu, ut *Tackenius* vult, sal acidum aceti) nequaquam à soluto iterum abstrahi aut separari possit, sed inseparabili nexu illi junctum maneat. Sequitur proinde infallibiliter, quòd toto ente differant spiritus Veneris, ex ære viridi, ab aceto simplici destillato, Tackeniano secreto. Reducam in formam argumenti: Si spiritus Veneris, ex ære viridi, & acetum simplex destillatum, idem, ejusdemq; virtutis & efficaciæ essent; & ambo non nisi aqua sale acido imprægnata; sequeretur, quòd ambo etiam cum soluto confestim coagularentur. Sed consequens est falsum: ergo & antecedens. Consequentiam falsam esse, in aperto est, & quotidianâ experientiâ comprobatur; quòd spiritus nimirum Veneris ex ære viridi à solutis perlis, corallis, oculis cancrorum, &c. eâdem aciditate & virtute abstrahatur, quâ affusus est: acetum verò, è contra, cum soluto coaguletur, ac inseparabili nexu illi societur. Ergo. Tertiò: Si sal ille acidus, qui spiritui

DDD 3 Veneris,

Veneris, & aceto ſimplici ineſſe debet, juxta *Tackenium*, cum ſoluto confeſtim coagularetur, & poſtea per combuſtionem fixarentur in alcali: *lin. 10. ibid.* quomodo poteſt acidus ſpiritus, vel acetum, denuò ab illo alcali cogulato & fixato deſtillatione elici? Ediſſere, imperite *Tackeni*. Omne enim alcali fixum eſt de natura ſua purè ſalſum, & nihil acidi continet; quin potiùs acidis contrarium ſit totâ ſuâ ſubſtantiâ: juxta tuam ipſiſſimam aſſertionem, *pag. 27. lin. 21. pag.* item *13. lin. 19.* Omnia igitur falſa ſunt, contradictiones, & implicant. Quia omne alcali verum naturâ ſuâ fixum eſt; &, uti ipſe hîc ais, quòd ſpiritus acidus aceti coaguletur & fixetur in alcali. Non poteſt igitur tuo juſſu & imperio, quod ſemel coagulatum & fixatum eſt, ſpiritum illico acidum, & quidem volatilem, ſeu acetum, quod antea erat, ante ſui coagulationem & fixationem, deſtillatione denuo præbere, jamdudum etiam propulſa humiditate aceti elementari in ejus coagulatione & fixatione ſalis acidi nimirum aceti; quæ humiditas expulſa neceſſariò ex tuo chaos catholico properanter accurrere & revocari deberet, in ipſo puncto deſtillationis aceti, ex coagulato & fixato alcali. Aliàs enim non eſſet idem acetum, ſi humiditate ſuâ elementari foret deſtitutum; ſed ſaltem ſal acidus aceti, à coagulatione & fixatione ſolutus, & priſtinæ illico volatilitati reſtitutus. Quæ omnia implicant, & prioribus tuis aſſerrionibus multoties contradicunt. Diſce igitur, *Hippocratice Philoſophe*, *Tackeni*, meliùs fari, nugari, & diſputare; ne in unâ periodo tot te involvas contradictionibus. Siccine DEO, proximo, & veritati ſatisfacis his nugis alcalinis? At ſanè, ſi ſecundum Ciceronem, ad Rabirium: *Ubi quis ſemel perjuraverit; credere ei poſtea non oportet:* quis tibi, qui toties in fallaciis & contradictionibus deprehenſus, & nullibi verax es, quis tibi fidem habeat?

Pag. præterea *226. lin. 12.* quùm plura tibi non ſuppeterent, quibus Reformatorem calumniari, & rabiei tuæ ſputo defœdare poſſes, hoc grande illi objicis; quòd Joannes Fredericus Bauz, Med. D. Reformatoris nomen digno Anagrammate Pharmacopœiæ præfixerit. Vah! quid audio? Quid miraculi? Proh quantum! An non quilibet iniquiſſimus ea, quæ bonâ ac ſincerâ mente candidè ſcripta ſunt, in peſſimam interpretari poteſt partem? Audi è contra, mi *Tackeni*, quæ Carmina, quæ Anagrammata, in nominis tui, ac eruditionis gloriam, condigna facta ſint à Doctiſſimis Viris; utpote in Vindiciis Helvici Dieterici adverſus *Ottonem Tackenium*. Talia lege *pag. 279. 280 & 281.*

Ad Veſpertiliones & Noctuas Taquenianas, Araneis & Alopecoroide ſe paſcentes.

Dum tot Viperens Tacquin *convitia falſa*
Evomit, & Magnum carpit in arte Virum:
Miror, quòd fuerint, qui ſtent pro parte maligni,
Miror, pro ſtupidi ſtes quoque parte viri.
Nam ſi ſal credis, dederit quod vipera fixum,
Non tibi, non illi, eſt candida mica ſalis.
Limpida Saturni ſed ſi cryſtalla recuſas,
DIETERICO, vereor, Plumbeus ipſe ſies.
Hunc maneant Cryſtalla: picem tu ſumito nigram
In labrum, quoties verba maligna vomis.

Cunrad. Theodor. Lüncker, D.
Medicinæ & Eloq. Profeſſor publ.
Marpurgi.

Aliud

Aliud Anonymi.

Vipereas fraudes, & plenos peste colubros,
Quaeq; flagrant Lybico dira venena solo,
Omnia collegit Vir improbus. *Hic tibi prester,*
Hic seps, hic fuerit dente furente Draco.
Ille sacros fontes, & pocula pura venenat,
Non monstrum infelix Africa majus habet. &c.

Epigramma in Excoctorem salis Viperini falsissimum.

Vipera Te genuit. Nudum Te vipera vestit:
Te falsum Medicum vipera falsa facit.
Vipera Te servat. Totum Te vipera nutrit,
Dum fert vipereas vipera cocta dapes.
Vipera te sanat. Te vipera ditat egenum.
Vipera Principium, Vipera Finis erit.

His tua prostant Elogia & Carmina, à Calliope tibi decantata, *Tackeni.* Ipse judica; utrum haec meliùs in te: an D. D. Bauz anagramma, inculpatâ fide factum, in Reformatorem quadrèt. Speculum certò Vindiciae tibi praebent Excellentissimi *Dieterici*; in quo faciem verè maculatam tuam videre poteris. Ablue, & abluere non desinas, illam, donec mundus mundo videare. Tibi applica Joan. Caselii Graecum Poëma, & Francisci Balduini Commentar. de famosis libellis: περὶ τῆς διαβολῆς: pro lege & norma sint paucula ista. Tuam praeterea, *Tackeni*, lege, perlege, & relege saepius Vitam, à Clarissimis & Excellentissimis Viris descriptam. Memoriae tuae commenda D. D. Helwig *Dieterici* Epistolam ad Serenissimum Venetiarum Ducem, Franciscum Molinum, & Celsissimum Reipublicae Senatum: ibi, quae te convincent, invenies. Disce proinde cautiùs agere; meliùs de Viris optimè meritis judicare & scribere. Nolo repetere omnia: tu revolve. Longum nimis fore existimo, Lectori taediosum, Tibi verò abominabile, tot à te commissa monstrare facinora. Parco itaque honori tuo: & pedem ad alia moveo.

Caeterum quòd, *lin. 9. ibidem*, ais; me scripsisse: *spiritus noster veneris*: quid inde? Mea inventio est: licet etiam Basilii Valentini: à quo tamen ego non habeo. Quòd verò pro liquore Alcahest venditârim, *mentiris ut Alchymista*: ut *Chymicus Hippocrates*; cujus professio, mentiri.

Ultimò hoc toto injurioso capitulo, & *postremo* ejus *paragrapho, pag. 231.* turpiter iterum inveheris in Reformatorem multis sarcasmis; occasione, vel ratione Tincturae Martis adstringentis: ad quae superiùs obiter respondi. Pro Colophone pauca addam; nimirum ut non solùm audiat, sed potiùs vacuo suo cerebro inculcet, imperitissimus hic Chymicus, quem Tirones satius instruere possent; quòd non omne acetum cum ferro limato rubescat, neque, si aliqualem saltem rubedinem acetum contrahat, illa proinde sit vera ex ferro tinctura; cùm ille color aut rubedo nec constans, nec permanens sit in abstractione aceti, sed evanescat. Secundò: etiamsi acetum simplex destillatum veram aliquam & permanentem ex ferro eliceret rubedinem & tincturam; illa tamen nun esset adstringens, sed potiùs aperiens & resolvens; adeoque contraria planè in virtute, à Tinctura Reformatoris. Sic imperitè nugaris, *Tackeni*, ebrius tuo aceto secreto. Deinde: estnè illud, uti ais, *impertinenter & ignoranter nugari*? Edocere

Tinctu-

Tincturam Martis adstringentem, uti revera est (quam tamen, *Tockeni*, vitâ tuâ non parasti, non vidisti, neque gustasti: sed, uti Tirones & discipuli loquuntur; ita tu de tuo aceto) & pariter crocum Martis adstringentem solâ reverberatione parare? Quæ *fides* ob id tuo *aceto adhibenda?* Porrò inquis: *Concedit utrumque.* Quidni? Non solùm concedo, sed firmiter assero, & experientiâ tibi comprobabo, fieri posse Tincturam Martis adstingentem, cum spiritu legitimo Veneris ex ære viridi; & fieri quoq; posse crocum Martis adstringentem solâ reverberatione. Quid implicat? Quid inde absurdi, *obsurde Philosophe*, colligis? Estnè hoc *impertinenter & ignoranter nugari?* An non tu potiùs ita procedis & mentiris? Hîc enim nulla est contradictio aut implicantia: non conceduntur duo contraria de uno eodemque subjecto; sed vera experientiâ comprobantur. Dic, quæso, iterum, *obscure Philosophe*, quid sibi velit sequens periodus: *docere salis & aceti contrarietates, & utrumq; non conosci?* Quis non miretur altum & profundum tuum stylum, & Ciceronianam Latinitatem? Me autem cognoscere & salem & acetum, & plura salia, ac tua alcalia omnia, ex his, nî fallor, experieris. Ad Cæsarem, ut dicitur, appellasti; & ductus es: cuticula pruriebat, & defricuimus.

Pag. item 232. *in margine* ais: *Acetum cum ferri limatura rubescit, spiritus autem Vitrioli coagulatur cum ea in vitriolum.* Vah! quantum tibi denuò secretum erumpit! Forsitan novus est Aphorismus Hippocraticus: an Chymicus? Quem Tirones & discipuli sibi imprimere debent; nisi antea noverint. Quem, quæso, consensum hoc marginale habet cum textu? Aut quid *occulti vel absconsi à sensibus & cognitione* affert? Demiror, mi *Hippocrates Chymice*, quî verecundiam in tantum prostitueris, nec erubescas quidem, quòd tam absona, sordida & abjecta scribilles, quin imò glorieris in rebus pessimis. Verùm stomachum mihi movet vel ulterior horum memoria, vel prolixior refutatio, ad quam nolentem, invitum, & reluctantem, mille illiciis & nequitiis me sollicitasti.

Caput ultimum attingo, quod maluissem silentio præterire; nisi hîc omnes calumniæ & convitia, sicut in unam sentinam & Mephitim communes sordes & immundities, confluxissent. Inscribitur: *Exitus acta probat.* Ita est; vel meo calculo: mendaciis cœpit, mendaciis finit. Calumniator & scurrilis nugator in Exordio: calumniator & nugator in Peroratione: Falsarius cœpit; Impostor definit. Hoc est, quod semper cecini: qui semel scurra, nunquam pater familiâs, ut ait Cicero, pro Publio. Textus talis est:

CAPUT XXX.

cujus titulus:

Exitus acta probat.

Sciendi desiderio Pharmacopœam Regiam à reformatore ingenti gloriola pruritu conscriptam, multisq; absurditatibus repletam, evolvi. Promittis Regibus, sulphur vitrioli narcoticum sub titulo laudani (a) *sed de hoc verè dici potest: Rex evasit satiope, & non vitrioli sulphure narcotico, qui nullibi in toto receptariorum libro reperitur.*

a. fol. 249.

Sic etiam Reginis, promittis ludum præparatum, ad generandum lac, quem nunquam vidit aut agnovit; hinc vulgo in proverbium cessit: Mentiris ut Medicus. Hoc ejus sulphur, illimque ludus præparatus patriam non mutant, neque transmare currunt: Dulce illis natale solum, ubi nato sunt, in cerebro scilicet reformatoris, ibi perpetuo hærent.

Sic in sumptuosissimo Appendice Regia pharmacopœia, cum splendido apparato sc: non lego Rege digna, nisi in omnibus ferè compositionibus, Magisterium nostrum solubile:

solubile: qua vani ostentatio, ipsa Heraclito risum movere deberet, quod tamen nil aliud, nisi perla, & coralli cum aceto corrosi, ut cuilibet pharmaceutices Tyroni satis notum est. Ipsus autem deridet, & cachinno excipit, Scriptorum longa recepta (a). Sed quis unquam vidit aut legit longiora, quam in appendice ad pharmacopœiam Regiam? quis inconcinniora? exemplum sit compositum illud, quod specioso titulo, Pilula Regia vocat (b) ubi sane opium, omnes effectus quos promittit, solum edit, ad quid ergo aurum corrosum? cujus simplicis nulla est cognatio cum opio, columna pilularum, de his canit Homerus:

a In Appendice ad Animadversiones fol. 38.
b Fol. 128.

Pharmaca mixta, salubria multa & noxia multa.

Profectò congressiones simplicium, ad ignari lubitum facta, Reges infatuant & exanimant, occasioq; medendi (a) in momento labilis, incertis conjecturis, praterire facit. Unicum hoc addo: Receptarum combinatores, tanquam sortilegos, Consulo fugiendos & propellendos, qui de suis prodigiosis compositionibus de malis nostris negotiantur, & super vitam nostram mittunt sortes: Impossibile est inquam, vel admodum difficile, ut de sola urtica ostendi, aliquid certi statuere posse, nisi sola opinione & conjectura. Quotiescunque autem singula res, intentum non habent, tunc nimirum compositione indigent, ut de potionibus vulnerariis, de tincturis & atramentis luculenter demonstravi; & adhuc unico exemplo ostendam. Sit saluia succi p. ij. vitrioli martis p. j; hi ambo commisti, subito nigricant: Alcali enim occultum saluia, vitrioli acidum absorbet. Post horam, acidum quatenus minerale, superat debile alcali vegetabilis, & compositum viridescit: cui adde adhuc tres partes vitrioli, tunc non induit nigrum colorem (ut ratio suadet) sed alcali, absumit tunc, subtile saltem acidum & vitriolum in ocram vertit, sicut ei contingit, quandò spiritus paulatim deficiunt: verum, quò digredior? quam sciam ferendum esse, quod mutari nequit.

a. Hipp. 1. Aph. 1.
Unica materia non potest simul duas species habere, quod à nostris attentè notandum.

Reformatar tamen assiduè (a) hujusmodi composita cum suavitate commendat: falices sanè essent Medici & agroti inquit; si similia medicamanta illis suppeterent, qua verè REGIA sunt, & tam exiguo pratio, ut etiam in pauperum usus dispensari, &c.

a. In Appen. fol. 18.

Ad vos nunc me converto, ingenui Pharmacopœi, calculum saltem faciatis & judicetis, non quidem plurimorum inutilium laborum & compositionum, qua si omnes, in promptu esse deberent, vix tota Augustanorum Civitas eis capiendis sufficeret! sed saltem, pro hujus aceti distillatione ex arugine, corallia erodenda; ut si vasa, instrumentaartisq; requisita, cum tempore supputetis! ubinam reperitur pauper (ut ait) hujusmodi sumptus facient? Sin verò exiguo pratio, hac & similia artificiata dispensabitis

Tunc labor est in damno crescitq; mortalis egestas.

Sed si crassis vanisq; opinionibus à reformatore hinc indè commissis, diutius immorari vellem, numerus dicendorum nimis cresceret, quod ex primo syrupo (a) manifestum fiet, hic, ut & reliqui, fuère ab antiquitate inuenti, ut cuique indiniduo propinari passent, & etiam ad promptitudinem, & compendium officina: sed, cum perquam plurimi, odores prasertim spica, agrè concoquant, & sine stomachi subversione & eructatione non perferant, imò digestioni reluctantur, ut apparet in cibis aromate conditis, qui stomachi fermentum pessundant hinc simplicem cibum, saluberrimum laudarunt veteres (b). Hanc ob causam, etiam pro hoc syrupo, Absinthium ponticum, ut minus odorum, elegerunt, atquè simul cum spica, in vino veteri coxerunt, ut unà cum vini spiritu, cui odor facilimè associatur, penitus abscederet, quod probat succi cydoniorum additio; nisi enim has veterum intentio fuisset, hujus syrupi loco, in usum vocassent cydoniten & absynthiten, ut videre est in Dioscoride (a) remanens, cum sacchara à cano situ defendebant, & in syrupum inspissabant.

a Syr de Absinthio phar. fol. 17.
b. Hominibus utilissimus simplex: acervatio saporū pestifera Plin lib 11. c. 53 s.
a. lib. 5. cap. 49.

Sic quoque diversa vina, simul mixta, & potata ut in conviviis fieri solet, non solum Rectori humano (quem supra capit. 15. in ore ventriculi sedentem ex Hipp: (b) ostendi) magnum laborem & molestiam adferunt, pro eorum unione, sed insuper inebriant

b. De humoribus.

*c. Id etiam obſeruauit Giou. *Boccatius 7. Nouell 2. fabula.*

inebriant facilime (c), & ve furioſa, nonnunquam in delicatulis per vomitum rejiciuntur: cum vero earundem uvarum ſucci, multiformes & varii per fermentationem, conniuntur, tunc ex diuerſis rectoribus, fit vnicus ſalubris & ſtomachum non lædens potus: quemadmodum ex diverſis ſimplicibus, per fermentationem counitis fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur: hinc ab Auicenna magna virtutis prædicatur, ut in præfatione notaui.

Abſit quod neſciam rem ignotam in uſus proximi demonſtratam carero calumnia.

Cum autem inſtituti mei non ſit hic ut dici ſolet, lapillum in littore maris oſtendere, ubi numerum infinitum eſſe conſtat: præcipuè cum hoc ſcribendi genus, naturæ & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, quapropter calamum jam repono.

Ecce rem; cum hac in ſcenam prodiit reformator, priusquam Naturam in omni re ſimilem agnouit.

In acido habitat ſpecificus Rector, qui informat alcali.

Nunc noſtris, pro corollario, tria uerba in aurem; acidum informat alcali. His vetuſtiſſima medicina, & nouiſſimi ſalus uiperini antiquiſſima fundamenta, ſi me intellexiſtis, abſoluta concordantia, ſimilitudine perpetua, & immutabili, ex naturæ decreto & Hippocrate meo, armonica & mechanica ratione, ſumma neceſſitate, inter ſe conuenire debere oſtendi.

Hunc naturæ, & artis conſenſum, cum olim fictus noſter amicus, ab exemplis copere, neque percipere potuiſſet, inſurgit, & inſtar canis rabioſi inuadit, mordet, calumniatur ſeſeque aliis longe antoponit, vt per totum ejus ſcriptum apparet: ſic quælibet avis, juxta modulamen roſtri ſui cantat, ſecundum illud Terentii (a) Homini imperito, nunquam quicquam injuſtius, qui niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.

a. In adelf. act. 1. ſc. 2.

Infidelis hic homo quam cœpit, proſequitur ſemitam, & viris bonis, ut olim Rhodii Herculi ſolebant, maledictis ſacrificat. Legiſti Pharmacopœiam Regiam, *ruſtica progenies*; ſed non ſapiunt pharmaca & receptarum combinationes Reformatoris. Compatior labello, quòd dignam non offeram offam, aut labris lactucas. Quid mihi ſuccenſes, quòd canis oſſa, quòd aſinus carduos appetas, & ego incautus regia tibi bellaria obtulerim, contra Eraſmi monitum, ne præberem: paleas cani, & aſino oſſa? Sed erravi, *Tackeni* (ignoſce labili verbo) dum te aſino comparo: textum tuum ad literam non obſervâram. *Sciendi deſiderio Pharmacopœam Regiam euolui, &c.* Quid novi audio, *myſterioſe vir?* Scire deſideras, cùm Hippocrates ſis? Scientiæ deſiderio & ardore flagras, poſt *occulta, admiranda, & abſconſa hactenus à ſenſibus & cognitione*, nunquam hactenus viſa orbi revelata? Rem meliùs examina: iterum gratioſe mentiris, arbitror. Calumniandi deſiderio Pharmacopœiam Regiam evolviſti; quod confirmant ſequentia tua ſcommata: *à reformatore ingenti gloriolæ pruritu conſcriptam, multiſque abſurditatibus repletam euolui.* Hoc erat ſciendi deſiderium tuum, ut faſcino plenos oculos tuos meæ Pharmacopœiæ Regiæ immitteres, ac innocuum traduceres. Cui pruriunt ad gloriolam artûs? an mihi; an tibi, *Ardelio?* Regia Pharmaca dedi; quia & pretio & effectu talia ſunt: tu *admiranda, jucunda & abſconſa hactenus à ſenſibus & cognitione* promiſiſti, interim ſtulta & nugatoria reddidiſti, ac furta. Me ſequitur condignus laborum honos, & umbra virtutis, gloria: te ſequitur avita ſtultorum merces, quos gloria vexat inanis; riſus, & puerorum jocus. Quis non vidit hactenus, quòd ingenti gloriolæ pruritu tenearis, qui te cum tuis mirum in modum *ſapientum ſapone* defricuiſti, dum mulus mulum ſcabit? Quod verò multis abſurditatibus repleta ſit Pharmacopœia, nunc in præſentiarum diluemus, mox ſententiam laturi. Sed metuo, ne redeat in authorem ſcelus.

Dicis,

Dicis, me promittere Regibus sulphur Vitrioli narcoticum, in Laudano Opiato, Pharmacopœiæ Regiæ, *pag. mihi 35. edit.* verò *Belg. pag. 849.* Ecce! quàm verum, quod Petrus Blesensis ait: *quidam in suis mendaciis gratiosi sunt: quidam laborant esse veridici, & mendacissimi reputantur.* En! quàm facilè hic noster *Tackenius* respirat, post bina, eaq; gratiosa, mendacia, uno spiritu & anhelitu prolata. Falleris, *Tackeni.* Ubiunquam, in meis lucubrationibus, & Regia Pharmacopœia, reperies, quòd *Regibus sulphur Vitrioli narcoticum promiserim?* Cita iterum locum. Scripsi, inter reliqua pauca ingredientia Laudani opiati, sulphuris Vitrioli rubicundi narcotici drachmas tres: Regibus nihil promisi. Mentiris, secundò, quòd *sulphur Vitrioli narcoticum nullibi in toto receptariorum libro reperitur.* Taceo enim Quercetanum, Keslerum, Agricolam, Schröderum. Lege Apocalyps. Hermet. Libavii, p. 1. c. 14. de vitriolo. Item Alchym. Pharm. cap. 32. de Essent. Comp. Item de igne naturæ, c. 32. de Stibio ex Suchthenio: lege Begvin. Tyroc. Chym. l. 2. cap. 20. pag. 431. tit. Tinct. aut sulphur narcoticum Vitriol. lege Practicam Chymiatr. Hartmanni, titul. de Lepra, pag. 194. & 195. ubi de suo Viridello, & sulphure Vitrioli narcot. quod Tincturam Antimonii adæquat. Et quid tuus Helmontius, tit. Duumviratus, paragr. 7. ubi dicit: sulphur Vitrioli summè soporiferum, sed non fixum? Ecce! hi omnes te circumstant, & te iterum palmo labellum ferire jubent: quod est dicere, palàm mentiris, *Tackeni.* Apud hos omnes, & nos, docetur & reperitur sulphur vitrioli narcoticum. *Rex* novus Hippocrates *evasit sutiope* proprio cerebro & dementia, *non vitrioli sulphure narcotico,* sed Tartaro Vitriolato summè emetico, Mercurio sublimato corrosivo, Caseo Molliculo, sale alcali ex non alcali, seu sale lixiviali, Tinctura Corallorum deniq; ex Calce.

Eadem pag. lin. 21. ais: *Sic etiam Reginis, promittit ludum præparatum, ad generandum lac, quem nunquam vidit aut agnovit; hinc vulgo in proverbium cessit: Mentiris ut Medicus.* Non bene legisti, *Tackeni. Mentiris ut Alchymista;* fert proverbium; non, ut Medicus. Sed & hoc deinceps abrogabimus, & scias, velim, quòd imposterum in Austria, & quò nostra hæc Apologia perveniet, utemur hoc triverbio: Mentiris ut Tackenius. Quæ autem de ludo præparato dicis, quòd Reginis promittam, ad generandum lac, *in Append. ad Pharmacop. Regiam, pag. 16.* ubi præscripsi Pulverem ad generandum lac; cui pulveri, inter reliqua ingredientia, apposui Lapidis lactei præparati (est lapis mollissimus, instar saponis ad tactum) vel, hujus loco, accipiatur

Ludi Lapid. Helmontii præpar.

vel etiam

Silicum Molliorum, qui, ferro attriti, ignem non concipiunt, cujuscunq; horum, unciam unam semis:

ex hac Compositione fraudis occasionem accepit noster *Hippocrates,* quasi solum hunc lapidem, ad generandum lac, & solis Reginis, promisissem. Mentiris ut *Tackenius.* Pauperibus æquè ac divitibus, Regi & gregi, Reginis & plebeis; nec solum hunc lapidem, sed in concreto, unà cum reliquis ingredientibus & toto compositо, promisi ad lac generandum. Utatur etiam hoc lapide, si quam lacte cupis turgere Nympham: nulli negatur. Solis enim Reginis non destinavi: liberalis sum: nihil celo: nec sum, ut tu, Euclio; cui omnia *illico sunt operosa, & secreta,* quæ *molliculum* generant *caseum.* Quod spectat ludum lapidem Helmontii; ejus mihi facta copia fuit à Clarissimo quodam viro, ipsi quondam Helmontio familiarissimo: qui particulam mihi præsentavit, dum in nostris partibus sacris initiaretur.

Curiosior ego exinde factus, sedulò inquisivi, num etiam in nostris partibus ejusmodi Lapides extarent. Quæsivi, & inveni, etiam in hoc loco, ad ripam Danubii (nam & Helmontii Lapis prope flumen eruitur) ad quam ingens copia & penus dictorum lapidum repetitur, variegatis punctis, aut potius venulis, qui flavo ut plurimùm & aureo colore distincti, glabri & teretes, ad æmulationem marmoris, molliusculi tamen, ut etiam cultro facillimè raspari se sinant, aut solo affrictu in pulverem subtilissimum atteri possint. Hos lapides, inquam, Medicinales reperi facilè resolubiles: prout etiam silices, lapides molliusculos, qui ignem non concipiunt, multum de sulphure non inflammabili, adeoq; ambo non modicum de spiritu, seu semine, auri continentes, salubres, & multorum affectuum antipharmaca; quoniam absumunt acidum infensum & morbosum ventriculi & intestinorum; facilè in ventriculo resolvuntur, ac quasi in chylum & lacteam substantiam commigrant; deniq; medela sunt plurimorum morborum tum secundariò, tum primariò, & per se. Novi ego virum magnæ Experientiæ, uti & Theoriæ, qui innumeros pauperes hoc lapide misericordissimè sublevavit & erexit; quod gratis accepit, gratuito egenis redditurus. Quid denuo mirum, si ignoti Idiotæ nulla cupido, & hujus lapidis desiderium, quem nunquam tractavit: de quo tamen iterum *Hippocrates novus*, ut *Tackenius*, insigniter mentitur, dum ait: quòd & *sulphur narcoticum Vitrioli*, & lapis hic (non *ludus praeparatus* Helmontii; ne denuo hyperbolizes) *patriam non mutent, neq; trans mare currant: Dulce illu natale solum, ubi nata sunt, in cerebro scilicet* Magni Ottonis Stoi, *ibi perpetuo harent.*

Sed quas iterum tibi cogor abstergere lacrymas, *Tackeni*, Virorum afflictissime! quàm justè quereris & lamentaris, *pag. 233. lin. 5!* *Sic in sumptuosissima Appendice Regia pharmacopœia, cum splendido apparatu se: non lego Rege digna, nisi in omnibus ferè compositionibus, Magisterium nostrum solubile: qua vana ostentatio ipsi Heraclito risum movere deberet, &c.* Luctum tibi, mi *Otto*, facetiisadimam. Audi, quæ ab exemplo tibi affero. Notissima est Aula, & plus quàm cognita Persona, quæ cùm Principi suo ad epulas ministrando, clientelam suam & obsequuim deponere solita erat, &, frequentiùs quidem; incidit in quendam Aulicum, cui lances & orbem removere voluit selectioribus dapibus refertam. Huic illico Aulicus: Apage! *non decent ejusmodi Morionum & Parasitarum labra turdus & acipenser.* Cui ex abrupto festivè afflictus Minister regessit: *Mi Domine, quoniam videram vel à longè, quòd hi boli sapientes, & non moriones, deceant; ideò abs te ad me transferre volui, ut debitum sibi reperirent palatum.* Finis dialogi risus fuit, & ministro honos. Ita, mi *Tackeni*, licet tu nihil legas in Pharmacopœia mea *Rege dignum*; ex instituto & re notâ hoc accidit. Non enim Morionibus, non Fumivendulis, neq; Thrasonibus, scripsi, qui in mirabilibus supra se ambulant, cœlum considerant, & in luto discurrunt. Minimè: sed Regibus destinavi: hoc est: Viris in doctrina & officio præcellentibus: uti & ipsi Regiæ Majestati. Neq; paradoxum existimes, Viros doctrinâ & consilio conspicuos Reges appellare, commune hoc fuit Sacræ antiquitati. Lege Florum, l. 1. c. 18. Liv. lib. 9. Lips. admirab. l. 4. c. 2. ubi reperies, quid Cyneas, Pyrrhi Legatus, Regi suo responderit, Româ redux: *Visa est*, inquit, *mihi Urbs templum: Senatus verò Consessus Regum.* Sic primò Regibus destinavi, & Nobilitati. Sic Regibus destinavi, Viris, studio, scientiâ, & experientiâ eminentibus. Hi pridem dixêre, & publicis monumentis sancivêre, quòd Pharmacopœia nostra Regia sit, & medicamenta dignissima. Rideat nunc potiùs severior Heraclitus quisquilias tuas, lixivia tua, ad callos pedum panaceam, corallorum tincturam, saponem Venetum, calcem epulo-

pulotieam, & Tartarum vitriolatum emeticum & deleterium; quæ tua sunt revelata secreta; & abunde satisfiet risui, splene tumente. Forsan Regiæ nostræ Pharmacopœiæ majestas (invitus hæc commemoro.) Heraclitum ad pristinam severitatem componet. Quòd autem scripsi: *Magisterium nostrum solubile:* de condictò id egi; quia de proprio protuli. Meus his partus est: mea industria: nostrum est magisterium, Reformatoris, Zwelferi. Non sunt plumæ alienæ, Helmontio aut Libavio (uti Viperini fundamenta salis) ereptæ; non aliena spolia. Quare non gloriolæ pruritu, sed veritatis instinctu, hæc scripsi. Sed prodit iterum decumanum figmentum, quòd magisteria nostra solubilia nil aliud sint, nisi *perla, & corallia cum aceto corrosia, ut cuilibet Tyronisatis notum sit.* Magna est differentia, *Tackeni:* qualis nimirum inter vivos & cadavera deprehenditur. Communia magisteria calces sunt inutiles, morticinia, effœti cineres, vulgari aceto corrosi, & præcipitante spiritu sulphuris usti & cremati, umbræ denique perlarum & corallorum: solubilia verò nostra magisteria integris perdurant viribus, nullis corrosivis pessumdata, naturæ nostræ amica, morbis strenuè reluctantia. Vix hæc expedio, & recens mihi obtrudis mendacium, *Tackeni, pag. 233. lin. 17. Ipsum autem deridet*, inquis, *& cachinno excipit, Scriptorum longa recepta, &c.* Iterum plusquàm *Tackenius* mentiris: &, ut statim te convincam; vade iterum mecum ad Appendic. ad Animadversiones meas, *pag. 38. edit. Noric. edit.* verò *Belg. pag. 53.* & audi, quàm sit conveniens testimonium tuum. Textus nost. talis est:

Quapropter cùm arduum sit, cognoscere, & nemini adhuc satis perspectum, quomodo res naturales intra etiam limites unius ejusdemque regni in se invicem agant; consilio magno nobis sit, prout sæpius mentionem feci, ut, simplicitate in re Medica contenti, in congestione tot tantarumque rerum diversarum, labore inutili supersedeamus, & parciores nos præbeamus, atque vel uno simplici simpliciter, ad quod à DEO conditum est, vel saltem paucioribus, inter se tùm manifestè, tùm occultè, non contrariantibus, Medicinam faciamus: &c.

Vide nunc, *ridicule Thraso*, quales sint hi cachinni, quibus me ridere longa Recepta asseris: an modestiùs rem innuere: an mitiùs corrigere fas erat? Sed adducamus hispida verba tua, & nodosa scommata, quibus, *pag. 234. l. 8. Unicum*, ais, *hoc addo: Receptarum combinatores, tanquam sortilegos, Consulo fugiendos & propellendos, qui de suis prodigiosis compositionibus, de malis nostris negotiantur, & super vitam nostram mittunt sortes.* Vide, Hyppocrita, quàm inculta verba Authoribus & Viris sapientiam professis obtrudas; quàm sarcasticè in Medentes animadvertas: ac, ut in Teutonico vulgari dicimus: Wie hefftig du mit der Saugglocken leutest: Apage iterum, *tenera conscientia homuncio!* qui *vetas in templo spuere, & mingis in altare*: ut olim cecinit quidam, nomine *Tackenius, in suâ Echo.* Adduco iterum, post hæc, mendacia plura, figmenta tua. *Pag.* enim *priori, 233. lin. 19.* Ita faris: *Quis unquam vidit aut legit longiora* (scil. recepta) *quam in appendice ad pharmacop. Regiam? quis inconcinniora?* Redi iterum ad textum meum supra citatum; & contrarium leges, & os tibi obturabitur, *mendacissime Tackeni*, dum legeris, quòd omni arte

& ſtudio ſvaſerim, ut pro viribus remediorum compoſitiones homogeneæ, ſuccinctæ, & in unum effectum directæ, inſtituantur. Videamus etiam, quàm inconcinna remedia divulgaverim: *exemplum ſit*, ais, *compoſitum illud, quod ſpecioſo titulo, Pilulæ Regia vocat, vbi ſane opium, omnes effectus quos promittit, ſolum edit, ad quid ergo aurum corroſum? cujus ſimplicis nulla eſt cognatio cum opio, columna pilularum. &c.* Verùm ſcrutentur hanc noſtram Compoſitionem æqui arbitri, ac analytico ordine pertranſeant. Et primò, ſi inſpiciamus, quàm longa ſit hæc Regia Compoſitio, aut quot ingredientia contineat; reperientur numero ſolùm novem: et 1. Aurum eſſentificatum cum Tinctura Antimonii, tanquam celeberrimum Cordiale, Alexipharmacum & Sudoriferum; 2. Ambra gryſea: 3. Ol. Cinamomi: 4. Ol. Citri: 5. Ol. Roſarum verum deſtill. 6. Ol. Nuciſtæ expreſſum: 7. Exrract. Opii: 8. Extr. Croci: 9. Saccharum, ſaltem pro imprægnatione & legitima unione, & ſubſequenti diſſolutione Ambræ & Oleorum deſtillatorum, adjectum. Si, ſecundò, conſideremus concinnitatem pauculorum horum ingredientium; quis, quæſo, non viderit concinnitatem? An unquam laudanum concinnius hoc fuerit diſpenſatum? Omnia enim ingredientia, præter opium, conſpirant in unum effectum, Cordis, Cerebri, facultatumque Animalium & Vitalium reſtaurationem, adeoque in totius conſervationem, & malignitatis expulſionem. Opium verò legitimè correctum, narcoſi ſuâ privatum, & optimè n. m. præparatum, quid addit his, niſi virtutem anodynam, dolorum compeſcentiam, ſine ſpirituum forti ligatione? Nec omnem præripit opium reliquorum præſtantiſſimorum ingredientium operandi calculum: quia in tam minuta doſi adjectum eſt, ut totum Compoſitum viribus non excedat; ſed in competenti doſi propinari poſſit; quâ ingredientia omnia, præſertim tam nobile, pretioſum, & eſſentificatum Aurum, ſuas vires & virtutes exſerere queant. Propterea ſaccharum duplici de cauſa (quæ autem ignorans *Hippocrates noviter inauguratus* non penetrat) in maxima omnium doſi & quantitate adjectum eſt. Inſtituamus igitur computationem unius doſeos hujus Regiæ medicinæ, & ponamus drachmam unam pro doſi. Illa drachma, exactè computata, continet circiter opii correcti & extracti gr. vß. Ambræ gryſeæ gr. v ij ß, Croci Auri eſſentificati gr. vijß. Extr. Croci gr. iiij. Ol. Cinamomi gr. iij. Ol. Citri gr. ij. Ol. Roſarum gr. j. Ol. Nuc. Moſch. expreſſi gr. iiij. Reliqvum eſt Saccharum, pro exactiore miſtione & diſſolutione Ambræ & Oleorum deſtillat. aſſociatum. Tanta doſis igitur, ſine nocumento, urgente neceſſitate, propinari poteſt, non obſtante opio: fit autem, ſi opium timeamus, drachma ſemis. Jam judicet Vir doctus, & expertus Medicus ac Chymicus, utrum opium omnes effectûs, quos promittit hæc Medicina, edat, & reliquis omnibus palmam operandi præripiat; prout Chymiſta hic, vel, ut rectiùs loquar, Arch-Alchymiſta mentitur: utrum Regium tale medicamen paucioribus ingredientibus diſpenſari potuerit: utrum concinnius. Præterea addidi, *eadem pag. 9. Append. in Pharmac.* hanc Notam: Quòd ſi fortè quiſpiam Opii extractum, propter frequentem & ſæpius repetitam neceſſariam exhibitionem Regii hujus medicaminis, abhorreret; aut illud ipſum, in ſoporoſis affectibus, ægrotis, quibus opium, ob morbi naturam, nocuum, propinare nollet; iis

poſſet

posset aliam hujus medicaminis Compositionem, dempto, vel omisso, opio instituere: tali pacto, sicuti ibidem descripta est. Sed quis offam depravato huic palato pro gustu afferat? Ne quidem coquorum Princeps. Paulò superiùs impetuosè Reformatorem arguit, ratione Aquæ Acovisticæ, seu ad Auditum, Mindereri: cujus compositio triginta constat ingredientibus, sine ordine & sensu sibi adunitis; utpote heterogeneis & repugnantibus. Accedit etiam inconcinna & amethoda compositio & præparatio, ut vix calamus sufficiat, quo errores annectam: prout videre est *Animadv. pag. 280. edit Norie.* & ex annexa eidem Aq. præparat. *pag. Append. ad Animadv. 28.* Hanc tamen Aquæ compositionem absurdissimam in cœlum usq; extulit, ut Reformatorem cavillaret; D.D. Augustanis verò adulatus est, ne parasitarum amitteret stipendium. Sed combinet Vir aliquis industrius Aquam Acovisticam, erroribus horridam, quam tamen *Tackenius* collaudat; & nostram hanc Regiam Compositionem: atque sententiam ferat; quænam tam quoad ingredientia, quàm parandi modum, præstet: & lubens æqui arbitri judicio subjacebo. Apparebit etiam turpis livor iniqui *Hippocratis novi* contra Reformatorem, quo Regiam Compositionem selectorum ingredientium, numero novem tantùm, repudiavit: cùm interim farragines xxx, quinimò centum, dicam trecentorum octuaginta octo, ingredientium (talis est Antidotus Matthioli, quæ sedecim diversas Compositiones requirit) cum cæteris plurimis spuriis dogmatibus & erroribus, adoptaverit. *Exitus* igitur *acta probat*; quòd ubique & constanter maledicus sis, & insignis hyperbolista, nec ulli percas: uti recenter iterum patet, dum Medicos, & D.D. Augustanos, *Receptarum combinatores* cavillando dicis; quin imò citra velle, & juxta legem in te repugnantem, ipsos D.D. Augustanos, quos defendere satagis, arietasti. Sed de his suprà ad ravim disserui. Verùm ad quid iterum parietes, & marginalia conspurcas, *pag. 234.* ubi ais, *in margine*: *Unica materia non potest simul duas species habere quod à nostris attentè notandum.* Quid tui notare debent? An forsan, quòd rudis, & idiota sis, ex hoc textu colligere debent? Vel enim intelligis, quòd una causa non possit producere distinctos specie effectus; vel quòd una materia non possit recipere formas specie distinctas; vel quod sub eodem genere plures species realiter & adæquatè distinctæ contineri & prædicari nequeant. Quidquid horum dicas, falsum est, & contra te, pro caligis Aristotelis, & pallio Medico, tuebimur oppositum. Dantur enim ejusmodi causæ æquivocæ tam in genere causæ materialis, & formalis, quàm efficientis. Sed quid hæc tibi rudi? Neque enim oportet margaritas projicere: &c.

Quòd autem, ut inquis, *pag. 234. lin. 15. impossibile sit, vel ad minus difficile, ut de sola urtica ostenderis, aliquid certi statuere* (hoc est, in Pharmaceuticis & Chymicis) *nisi solâ opinione & conjectura*: hoc tibi ultrò credo, mi *Tackeni*, & demiror, quâ ratione denuò hæc tibi veritas eruperit. Hic videamus (ex ore tuo) *antiquissimi salis viperini novissima*, aut nugacissima, *fundamenta: nihil certi sunt; opinio, &* fallax *conjectura.* Videmus, quid sint illa *admiranda, jucunda & abscon sa à sensibus & cognitione, pag. 7.* Opinio, conjecturæ, phantasiæ. Si nec urticam fatuam & mortuam comprehendis; quid ergo lusisti *de materia Philosophorum, de Corculo tuo, de molliculo caseo*, & ingentibus secretis, in hoc opusculo? Grata vel ex ore adversarii veritas. Habent, profectò, quod rideant Murani Vitriarii, Saponarii, ad flumen Nausicca lotrix; quod toto splene rideant, dum retractationes tuas inaudiunt; quòd de fastigio scientiæ in tantum defeceris, ut nec urticam perfectè cognoscas, quæ in humili, & ad sepes, enascitur. Sed limitat: *lin. 20. Quotiescunq; autem singu-*

ſingulares, intentum non habent, tunc nimirum compoſitione indigent, ut de potionibus vulnerariis, de tincturis, & atramentis (ut conſequenter loquaris, nec mentiri in prioribus videâre) *luculenter demonſtravi.* Hoc eſt, mi *Hippocrates*, quod Reformator, antevertens pridem ſomnia tua, ſciverat: hoc D. D. Auguſtani, & complures, quòd nimirum ſimplicibus ſemper purè putè adhibitis cura omnis & medela non ſuccedat. Igitur concinnæ compoſitiones, quas ideo Regias dixi, & magiſtralia remedia, adinvenienda erant. Et ſicut tu Compoſita, Tincturas, Decocta, &c, cum ſutoribus, atramenta excogitaſti plurium ingredientium: ſic Reformator Trageas, Syrupos, Electuaria, Confectiones, &c. ex quibusque ingredientibus, juxta artis & indicationum leges, confecit. Neque contemnendum tu putas exemplum Compoſiti medicamenti tui, quod in ſequentibus addis, *lin. 27: Sit*, inquis, *ſalviæ ſucci p. ij. vitrioli Martis p. j; hi ambo commiſti, ſubitò nigritant: Alcali enim occultum ſalviæ, vitrioli acidum abſorbet. &c.* Sed quid diſcimus hinc, *Tackeni?* Ergo omne fortè alcali occultum herbarum cum acido vitrioli nigricat, quatenus vitrioli acidum alcali occultum herbarum abſorbet? Quod eſt falſum. Dic, ſi tantus *Philoſophus Hippocraticus* es; cur ſalviæ ſuccus, cur Roſæ, Cort. Granatorum, cur Gallæ, vitriolo unitæ, nigricant; reliqua verò vegetabilia, aut eorum ſucci, nequaquam. Majora nobis pandas ſecreta, quàm atramenti myſteria, quæ multis non egent ſpeculationibus.

Ad finem properat *Tackenius.* *Ad vos nunc me converto*, ais: *pag. 235. lin. 22. ingenui Pharmacopæi, calculum ſaltem faciatis & judicetis, non quidem plurimorum inutilium laborum & compoſitionum, quæ ſi omnes, in promtu eſſe deberent, vix tota Auguſtanorum civitas eis capiendis ſufficeret! ſed ſaltem, pro hujus aceti diſtillatione ex ærugine, corallia erodenda: ut ſi vaſa, instrumenta artisq; requiſita, cum tempore ſupputetis! ubinam reperitur pauper (ut ait) hujusmodi ſumptus faciens? Sin vero exiguo pretio, hæc & ſimilia artificiata diſpenſabitis!*

Tunc labor in damno eſt creſcitq; mortalis egeſtas.

Et ego ad vos me converto, Artis Magiſtri, Pharmacopœi expertiſſimi: ſympoſia *Tackeniana* finem arripiunt; calculum ſaltem faciatis, quot abſurda, contradictiones, nugas, impoſturas, trabalia mendacia, in hoc minuto Opuſculo, *novus Hippocrates* emendare & ſolvere teneatur: *quæ ſi omnia in promptu eſſe deberent, vix tota Auguſtanorum civitas eis capiendis ſufficeret.* Repone caudam, *Vulpecula*, & palpam, quibus D. D. Auguſtanis affrictis blandiris. Norunt enim illi oculatiſſimi hanc inferre conſequentiam: ſi ideò Compoſitiones Reformatoris minùs probandæ ſunt, quia prolixæ; multò magis noſtræ; & à potiori; quia eas magno ingredientium numero exſuperant, & habito reſpectu Auguſtanæ, ad Regiam Pharmacopœiam, breves ſunt Compoſitiones illæ; noſtræ verò utplurimùm fuſiores. Cæterùm Dom. noſtri Pharmacopœi gratias tibi habent, quòd hactenus ad tumulum Novercæ flere dignatus ſis. Non eſt quod queraris; *quoniam in damno labor eſt:* nihil, ut tibi, illis operoſum. Norunt, quid proſit illis ſpiritus noſter Veneris: quantum præſtet aceto tuo ſimplici deſtillato corroſivo, perlas, & corallia in calcem & cineres peſſundante. Mentiris, dicunt, *quod creſcat inde mortalis egeſtas:* ſed prodeſt egeſtati, *Vaſa* etiam *& inſtrumenta* (niſi planè rudis & idiota ſis, in apparando hoc ſpiritu) *artisq; requiſita*, perpauca ſunt: quod requiris, maximum eſt, amplum vas recipiens, quod caput tuum adæquet; reliqua tanti non veniunt; niſi forſan æs viride tibi crumenam exhaurire credas.

Pag. 236. pergit: *Sed ſi craſſis vaniſq; opinionibus à reformatore hinc indè commiſſis, diutius immorari vellem, numerus dicendorum creſceret, quod ex primo*

ſyrupo

ſyrupo (a) manifeſtum fiet, hic, vt & reliqui, fuere ab antiquitate inuenti, vt cuiq; indiuiduo propinari poſſent, & etiam ad promtitudinem, & compendium officinæ: ſed, cum perquam plurimi, odores præſertim ſpicæ, ægrè concoquant, & ſine ſtomachi ſubuerſione & eructatione non perferant, imò digeſtioni reluctantur, vt apparet in cibis aromate conditis, qui ſtomachi fermentum peſſundant: hinc ſimplicem cibum, ſaluberrimum laudarunt veteres (b). Hanc ob cauſam, etiam pro hoc ſyrupo, Abſinthium ponticum, vt minus odorum, elegerunt, atquè ſimul cum ſpica, in vino veteri coxerunt, vt vnà cum vini ſpiritu, cui odor facilimè aſſociatur, penitus abſcederet, quod probat ſucci cydoniorum additio; niſi enim hæc veterum intentio fuiſſet, hujus ſyrupi loco, in vſum vocaſſent cydoniten & abſynthiten, vt videre eſt in Dioſcoride (a) remanens, cum ſaccharo à canoſitu defendebant, & in ſyrupum inſpiſſabant.

a Syr. de Abſinthio ſphær. fol. 17.
b. Homini cibus vtiliſſimus ſimplex: aceruatio ſaporũ peſtifera. Plin. lib. 11. c. 53. 5.
a. lib. 5. cap. 49.

Sic quoque diuerſa vina, ſimul mixta, & potata vt in conuiuiis fieri ſolet, non ſolum Rectori humano (quem ſupra capit. 15. in ore ventriculi ſedentem ex Hipp: (b) oſtendi) magnum laborem & moleſtiam adferunt, pro eorum vnione, ſed inſuper inebriant faslimè (c), & vt furioſa, nonnunquam in delicatulis per vomitum rejiciuntur: cum vero earundem vuarum ſucci, multiformes & varii per fermentationem, couniuntur, tunc ex diuerſis rectoribus, fit vnicus ſalubris & ſtomachum non lædens potus: quemadmodum ex diuerſis ſimplicibus, per fermentatianem counitis fit Theriaca, cui vnicus rector prædominatur: hinc ab Auisenna magna uirtutis prædicatur, ut in præfatione notaui.

b. De humoribus.
c. Id etiam obſeruauit Giou. Boccatius 7. Nouell. 2. fabula.

Cum autem inſtituti mei non ſit hic ut dici ſolet, lapillum in littore maris oſtendere, ubi numerum infinitum eſſe conſtat: precipuè cum hoc ſcribendi genus, naturæ & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, quapropter calamum jam repono.

Ecce rem; cum hac in ſcenam prodiit reformator, priusquam Naturam in omni re ſimilem agnovit.

Abſit quod neſciam rem ignotam in vſus proximi demonſtratam ea vero calumnia.

Nunc noſtris, pro corollario, tria uerba in aurem; acidum informat alcali. His: uetuſtiſſimæ medicinæ, & nouiſſimi ſalis uiperini antiquiſſima fundamenta, ſi me intellexiſtis, abſoluta concordantia, ſimilitudine perpetua, & immutabili, ex natura decreto & Hippocrate meo, armonica & mechanica ratione, ſumma neceſſitate, inter ſe conuenire debere oſtendi.

In acido habitat ſpecificus Rector, qui informat alcali.

Hanc naturæ, & artis conſenſum, cum olim fictus noſter amicus, ab exemplis capere, neque percipere potuiſſet, inſurgit, & inſtar canis rabioſi inuadit, mordet, calumniatur ſeſeque aliis longe anteponit, vt per totum ejus ſcriptum apparet: ſic qualibet auris, juxta modulamen roſtri ſui cantat, ſecundum illud Terentii (a) Homini imperito, nunquam quisquam iniuſtius, qui niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.

a. In adelf. act: 1. ſc. 2.

Veni iterum, *Tackeni*, cum abſurdiſſimis & *craſſis opinionibus tuis* ſub dolabrum; ut te ad regulam dedolemus: vel, ut ſupra dixi: Sus ſub fuſtem veni. Quid doces de Syrupo Abſinthii? Abſurdiſſima. Probas nimirum, & ſuades, ut pars ejus ſpirituoſa, totius energiæ & effectûs origo, prolixâ, forti & apertâ coctura exhalet; quò faciliùs inodorum abſynthium & ſpicam ventriculus digerat; & hanc vocas artem: Compendium officinæ: diſpendium forſan dicere voluiſti. Cur paleas & ſarmenta non coquis; quæ vel maximè inodora: unde nec ventriculo officiunt? Sed deliras, profectò, Philoſophe. Sapientum nemo in hoc tibi ſuffragabitur. Natura nil fecit fruſtra: non fruſtra vino dedit ſpiritum: non fruſtra herbis balſamicis odorem. Noſtris Medicis laboribus ſtudemus, totaque Medicorum Schola eò allaborat, ut virtutes rerum integrè conſervemus; præſertim quæ in partium tenuitate conſiſtunt: uti optimè, & ſæpius, monent D. D. Auguſtani. Tu eas ſtudio in auras depellere jubes, ſummæ ſtupiditatis & iniquitatis argumento. Vappa igitur Vini, & Vinum coctum, fit tibi, & porcis ſaginandis ferculum. Herbæ balſamicæ, diu coctæ, nobis vix arrident pro pedilaviis & balneis: multò minus ventri-

FFF culo

culo nostro, cum vini vappa, gratæ erunt. Tu tibi hæc fercula reservas, medicamenta verè effœta. Plinii authoritas hic fallax est. Nam si *acervatio saporum pestifera* est, juxta Plinium, prout *in margine hujus paginæ 236.* cum tuo Plinio, asseris; tua, revera, institutio & præparatio hujus syrupi est pestifera, syrupus Absinthii totus pestilens: quoniam in tua absurdissima præparatione conservas totum Absinthii amarissimum saporem, item de rosis, & spica Indica, adstringentem amariusculum, cum vappâ vinis odoribus saltem, & partibus spirituosioribus, ventriculo & naturæ nostræ gratis, omnino & totaliter depulsis, ac in auras profligatis; in quibus tamen virtus maxima consistit, totaq; partium tenuium energia. Vides, *Tackeni*, quàm tibi sis contrarius, & ipsa pestis? Quia si, uti asseris, coacervatio saporum pestifera; tu verò sapores omnes absinthii, spicæ &c. in hoc coacervas syrupo, & partes saltem odoriferas, spirituosas, & tenuiores, prolixà cocturâ depellis: quidnî tuus, taliter paratus, syrupus erit pestilens? Vah! quàm turpiter cum omni sapientia tua deliras! Fortè saltem quatuor habes sensus,. sapore & odore in unum compactis. Quid mirum ergo, si ita stomacheris? Siccine vis homines malè afficere tua vappâ vini, tuis effœtis ferculis, quæ nostri stomachi abhorrent, nauseant, & vix porcis saginandis digna sunt? Apage cum tua pestilenti doctrina! *Exitus* jam tua *acta probat;* quod tuæ contradictiones, tua iniquitas, non habeant terminum nec modum. Plura de his lege in recenter editis lucubrationibus n. ubi videbis, quàm firmis rationibus propugnem, ne ægris vappas & effœta lixivia præbeamus, quæ prolixis & apertis decoctionibus apparant Mysochymici & Apothecarii. Sed quid iterum pro dolabra affers, *pag. 236. lin. 26? Cibi aromate conditi stomachi fermentum pessundant hinc simplicem cibum, saluberrimum laudarunt veteres:* & in apposito margine; *Homini cibus utilissimus simplex: acervatio saporum pestifera Plin. lib. 1. c. 53. 5.* Sed rationem redde, *Augustani vindex:* Cur tot odores, sapores, ac balsamica, combinant (te ultrò propugnante) D. D. Augustani in Syrup. aperitivo Magistrali, de arthemisia, & aliis passim? Dices: in promptu solutio est; quia totam iterum virtutem & odores fugamus apertâ & violentâ cocturâ. Fateor. Licet absurdè respondeas; aptè tamen Sed eamus ad alia, ubi cocturâ odores & sapores non dispereunt, quin imò studiosè coacervantur. Dic igitur, *Augustani defensor* iterum, & examina mecum Trageas aromaticas D. D. Augustanorum, Species item aromaticas, Confectiones plurimas, & Aquas destillatas, tum simplices, tum compositas, Stomachales, Apoplecticas, Epilepticas, & alias complures, quas constituunt tot balsamica & omnis generis aromata odoratissima & spirituosa, accedente nec non Vini spiritu. Estné hîc *odorum multitudo, & coacervatio saporum pestifera?* Iterum ex ore tuo te judico. Quî ergò hæc *stomachum non subvertunt?* Cur *digestioni* non *reluctantur?* Cur à D. D. Augustanis (quod ego non improbo) Ventriculo & Cerebro roborando destinantur? Possuntné plures odores, sapores, partes balsamicæ & aromaticæ, in uno quandoque horum composito ac concreto combinati, quàm ibi reperiuntur? Pessimus Philosophus es, quia malè distinguis. Non omnes odores ventriculo obsunt; imò pauci, vel nulli: tetri potius, & exitiosi, qui fœtores & miasmata potiùs sunt, quàm odores. Non omnis coacervatio saporum pestis est. Legistiné Præceptorem tuum, quem libellus tuus loquitur, Helmontium, Tit. Magn. Oportet, pag. 97. paragr. 26. Tit. de Porest. Medicament. pag. 304. paragr. 26. & alibi: quid de odoribus dicat? Vide Tit. Imag. ferment. impregnat massam in semine, pag. 71. paragr. 20. quàm ille pulchrè doceat,

quia

quia bene distinguit. *Sunt*, inquit, *nempe odores, qui dolores capitis, nauseas, vomitum, tusses, singultum, vertigines, epilepsiam, apoplexiam &c. movent: sunt idcirco & alii, qui simili modo eadem sanant.* Et hi sunt odores impropriè dicti, potiùs vapores tetri & maligni, quales in fodinis reperiuntur, ab accensis carbonibus, in cellariis musto repletis, à cadaveribus & aëris contagio, qui substantiam cerebri replent, meatûs obstruunt, cor ab inspiratione lædunt, aut halitum intercludunt, & talia accersunt. Sed hæc non ad balsamica, ad aromata, ad odores, propriè sic nuncupatos, derivari debent. Erras longè, mi *Tackeni*: pulchrum tibi adduco locum ex citato superiùs Helm. Tit. seu paragr. 19. unde discas, quantum, cum Plinio tuo, oculatus esse debeas in conservandis odoribus & spiritibus rerum balsamicarum. *Odore*, inquit, *& lumine delectantur spiritûs, eò quòd lux & odor illos immediatè attingant & penetrent. Etenim spiritûs sanguinis in Lipothymico plus tosta carnis odore, quàm aromate, refici deberent, nisi fragrantia, quatenus citò attingit vitam, in hanc puritatem & suavitatem prepararet. Videntur ergo odores spiritûs abstractos attingere, quatenus pestilens odor, naribus non perceptus, Archeum horrore quatit.* Hæc ille. Quæ sanior, & suaviùs olens doctrina de odoribus est, quàm tua; quam meritò ridemus. Quòd autem rejicis, *pag. 237.* diversitatem vini potandi, & vappas suades, ac per decursum, quâ ratione vina inebrient, temulentus doces; levia sunt; ac tibi & combibonibus tuis committo: ut ex libro, quem citas, Hippocratis, de humoribus (suadeo de diæta) *Rectorem humanum* adhibeatis, ne vobis varietas vini noceat. Sed quòd dicis, *pag. 238. lin. 1. ex diversis simplicibus, per fermentationem counitis, fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur: hinc ab Avicenna magna virtutis prædicatur, ut in præfatione notavi*: turpiter te convincis, ac tibi contradicis, *pag. 234. lin. 3.* ubi asseris: *Profectò congressiones simplicium, ad ignari lubitum facta, Reges infatuant & exanimant.* Hoc est quod sæpe dixi: res ardua est, consequenter mentiri. Nam mendacem oportet esse memorem sui. Si ignari excogitarunt simplicium magnas compositiones, si Reges infatuant & exanimant; cur ergo tu eas, cum Avicenna, quem citasti, approbas laudasque hoc loco? *Tackeni*; quod semel placuit, displicere ampliùs non potest, Regula Juris est. Quid autem Theriaca sit, ejus anatomiam specta ex n. Opere novo, Classe propriâ, de Theriaca.

Descendo ad *pag. 238. paragr. 2.* ubi ais, *lin. 8. Cum autem instituti mei non sit hic ut dici solet, lapillum in littore maris ostendere, ubi numerum infinitum esse constat: præcipuè cum hoc scribendi genus, natura & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, quæ propter calamum jam reponas.* Mendax cepisti: mendax definis. Mentiris, quòd genio tuo repugnet hoc tuum scribillandi genus. Quin proprium tibi est in quarto modo, calumniari & innocuos traducere. Si enim geniū mutare voluisses, hunc scommatū fasciculum, ex professo colligatum, nunquam in forum tulisses; sed frequentatis melioribus actibus, pristinum & probrosum habitum convitiandi deposuisses. Nemo, profectò, à quo Europa literatos numerat, malitioso calamo, & nequissimo scribendi genere, liberè adeò Viros sapientiam professos, licentiosèq; exagitavit, quàm tu, *Otto Tackeni*: prout tibi per decursum, ex avthenticis translatis copiis & testimoniis demonstravi; & de te impressi libri testantur. *Repugnare autem natura hoc scribendi genus*, verum est; sed vel maximè conscientiæ tuæ, si quam habes, quòd non provocatus, non lacessitus, famam incidere tentâris Viris innumeris; de præsenti verò, Reformatori. Inspice tuum hujus paragraphi ridiculum marginale, & ipse judica, quàm benè, juxta illud, res tuas peregeris.

Et hæc sunt, quæ, in toto tractatu, de novissimo Viperino sale, attulit *novus Hippocrates*. De quo sale olim cecinit *Conradus Theodorus Lünckerus, Publ. Professor Marpurgi:*

Nam si sal credis, dederit quod vipera fixum,
non tibi, non illi, est candida mica salis.

Exitus igitur *acta probat*. Concludamus, Amice Lector, cum hoc Doctissimo Professore, & dicamus; Insulsa sunt novissimi salis Viperini antiquissima fundamenta, & nec micam salis continent. Sic cum sapientibus Europæ sapimus, contra magnum *Ottonem*.

ECCE REM; cum hac in scenam prodiit reformator cum Tackenio, *qui naturam in* nulla *re similem agnovit*. Hæc sunt, quæ *novo Hippocrati* erant promulganda. Sed quid iterum, abituriens de Theatro, obgannis, *postremo* plane *paragr. Tackeni*, pag. 239? *Hunc naturæ, & artis consensum, cum olim fictus noster amicus, ab exemplis capere, neque percipere potuisset, insurgit, & instar canis rabiosi invadit, mordet, calumniatur seseq; aliis longe anteponit, ut per totum ejus scriptum apparet: sis qualibet avis juxta modulamen rostri sui cantat, secundum illud Terentij* (a) *Homine imperito, nunquam quicquam injustius, qui nisi quod ipse facit, nil rectum putat. FINIS.*

a. In adelf. act. 1. sc. 2.

Denique stultorum peroratio & Coronis, maledictio. Nimis bene cognovi *naturæ & artis consensum, falsissime Frater*, & *ficte amice, Tackeni*. Novi, quòd me circumveneris, & fixandorum salium dexteritatem mentitâ reciprocatione, fraudibus mille & simulationibus, nequiter extorseris. Recolat æquissimus Lector historiam & speciem facti, quam de hoc impostore in principio Apologiæ attuli. Hic est consensus artis, *Tackeni*, quòd nihil sciveris, mentitus magna fueris, & experiri insomnia tua alieno periculo volueris, à me denique fixationes salium volatilium, simulando amicitiam, turpiter suffuratus sis. Indulsissem hoc audaciæ tuæ, & sciendi avido desiderio attribuissem, nisi postliminio, ubi te fœderis & mutui contractûs iteratò admonui, ut & mihi reciprocando salis fixandi normam communicares, instar petulci onagri & mulorum recalcitrasses, aliquot menses incassum laborare & desudare studio & petulanter me fecisses, *& fictum amicum nostrum* te comprobasses; dum temporis & æris dispendium accersisti. Et hinc illæ lachrymæ! quòd tu, quando ante 16. annos Animadversiones meæ sub prælum erant dirigendæ, Teutonico idiomate, phrasi tamen latinâ intertextam epistolam ad me dedisti, in quâ (suspicione motus & reatu proprio. Nam conscientia mille testes!) me precatus es, ne contra te scriptis agerem (Cur? nisi centies promeritus esses?) & aliàs cogereris etiam Apologiam reddere. Quid respondi, *Tackeni?* Cur non etiam illas producis literas? Fateor, acutè, sed amicè, regessi: me quidem hanc rem nunquam mente volvisse; minùs opere executurum. Et tu, *ingrate Cucule, probrose homo*, arripuisti calamum, nequiter & mendacissimè me traducere ausus es, non provocatus, ne verbo stimulatus, post beneficia, obsequia, merita, iteratam veniam, & quæque amicabilia? Proh! pudeat *Tackenium!* (verbum commemoro æterno obliterandum silentio) Discat interim meo exemplo orbis; quòd *in reconciliato amico nulla salus*. Sic olim, quem augustus Cæsar in cunis suffocare debebat, Brutum, quem togatum & prætextatum cruci affigere: hic à sicario cadit immani vulnere, brutoq; latrocinio, purpurâ & sanguine diffluo. Et hic finis bene merentium. Nec aliam à Nerone drachmam accepit, Præceptoris munere defungens, Seneca, quàm mortem & exterminium. Cur non & ego mitiùs feram hujus Rabulæ proba, si tam augusto sanguine luditur, & prodigè eum hauriunt canes: qui cum talibus viris & augusta Maje-

Majestate in comparationem nimimè venio. Igitur, *Taskeni, juxta modulamen rostri tui*, qui infausti ominis avis es, prudenti suspecta auguri, tibi respondeo & retorqueo; quod insurrexeris, *quòd tu* (minimè ego) *insurrexeris*, contra insontem, *& instar Canis rabiosi me invaseris, momorderis, calumniatus sis, teq; aliis longè antepesueris, ut per totum tuum* calumniosum *scriptum apparet*: adeò, ut verum sit, & in te verè cadat, quod ait *Terentius*: *Homine imperito nunquam quicquam injustius, qui, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.*

Nunc tibi ac *tuis pro Corollario, tria verba in aurem: acidum* deferbuit, & reformavit *alcali*: Obtrusisti, non *ostendisti tuis, vetustissimæ Medicinæ, & novissimi salis Viperini* stultissimis *fundamentis*, non *ex Hippocrate tuo*, aut *naturæ decreto*, sed *ex magno cumulo* tuarum absurditatum, Hippocrate Coo altum silente, quomodo *acidum informet alcali*, Acetum sal Tartari. Hæc igitur, quæ hactenus attuli, *summâ necessitate* tibi deberi, ostendi; & finem hisce facio. Mi *Tackeni*, spero & confido de cônscientiâ & prudentiâ tuâ, quæ magna semper fuit, quòd mea hæc Apologia minimè te sit commotura ad succensendum Reformatori; quoniam nosti, quòd hæc, lacessitus multum, & acriter à te stimulatus, fecerim; imò silenti, & altum dormienti in pacis umbrâ, hostiliter obtruseris. Nec per me his tibi respondi, sed svadente hoc, pro fama meà, & inculpata tutelâ, Choro & Foro, & populi universitate. Neq; adhuc responsum maturassem, (majoribus & utilioribus intentus, quæ coactè sepolui) nisi vidissem, quòd cum petulantia tuearis errores; quòd te nequitiæ tuæ titillent, & exultes in rebus pessimis, eò, quòd incessanter has insanias tuas, & probrosum tibi libellum, ubique universitatibus, Collegiis Medicorum, & Viris doctis, transmiseris, & Zizanias tuas disseminaveris, pro viribus deproperando. Proinde veniam dabis, quòd & ego millena Exemplaria divulgaverim justæ meæ Apologiæ, & tempus messis immineat, quo Zizanias tuas agnoscant Viri sapientissimi: frumentum verò nostrum, & ægrorum annonam, in horrea congregent. Quòd si tamen affligat nostrum te responsum justum, qui nigra avis es, pessimiq; augurii; memento, quòd & tua iniquissima censura vexârit columbas, &, ut tua fert latina phrasis, *quòd turdis simillimus fueris, qui sibiipsis malum cacant.* Et sanè si rem perpendas, beneficium reddidi, quòd te castigârim, licet cum sensu receperis. Nam, ut Augustinus ait, *Molestus est Medicus phrenitico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, hic cadendo; sed ambo diligendo. Si autem illos negligant, atque perire permittant; ista potiùs mansvetudo falsa crudelitas est.* Hæc ille. Castigatio igitur severior Parentum, Medicorum vulnera, ignes & cautêria, amorem non eliminant. Dilectionis potiùs munus & charisma arbitrator, quòd cacoëthico vulneri tuo (qui jam in vitiis & convitiis computrueras) medelam ociùs attuli; cùm fuerit in mora periculum. Annon, mi *Tackeni*, charitatis lex, veterisq; amicitiæ jura, svadere tibi debeant, ut, si quid erroris, & defectuum, in nostris lucubrationibus, tibi, sagacissimi ingenii & genii Viro, occurrisset, mitiori primùm collyrio, & manu, hoc est, inter nos, tractares & animadverteres? Quòd autem nostros labores, toti Europæ hactenus proficuos, famoso libello, & mille sarcasmis, pessumdare & annihilare tentasti: publicæ rapinæ genus est; minimè Viri probi negotium, & conatus. Ne igitur mirare nostram aphoniam, aut discordem melodiam & Musicam, quam hactenus aures tuæ à nobis sustinuêre. Tuâ hæc accidêre culpâ, qui chordas non movendas tetigisti, sparsis in vulgus hisce tuis petulantiis & quærimoniis. Cautiùs deinceps mereari discito, aut eum amico tractare. Nam industrias irritare apes; aut languido leoni barbam vellere; res plena periculi est, ne dicam, temeritatis. Proprio itaque edo-

ctus periculo, deinceps calamum sepone, convitia & famosas excursiones devita, ac Reformatorem tuum deinceps modestiùs observa. Quòd si autem callum obduxisti, nec insaniæ tuæ hæc nostra profutura est Panacea, quin ulteriùs probrosis convitiis indulgeas: neque deinceps Reformatori Mundus & *Tackenius* succenseant, velim, si ea in vulgus, lucem, & typum, produxero, quæ ultrò mihi concredita sunt, ad quæ orbis stupeat, *Tackenius* contremiscat, honestatis amantes erubescant; quæ hactenus palliare charitas svasit, & vetuit pudor. Vale igitur, *Tackeni*, & graviora his metue, nisi in tempore resipueris.

Nunc & nostris, pro Corollario, tria verba in aurem. Suscipite, celeberrimi Artis nostræ Viri & Proceres, hanc nostram Apologiam, quam justus expressit dolor, *Tackenii* sollicitavit petulantia. Prolixior fui. Ita amplissima & numerosa *Ottonis* convitia, & decumana exigebant mendacia. Sed neque sterilis hæc nostra fuit defensio: quin multorum arcanorum ferax; quæ, hactenus mihi dicata, nunc publico divulgavi emolumento. Acrior fui, ne dicam immitis, in reprimenda Tyrannica *Tackenii* feritate: sed felix severitas, quæ latentem curat saniem; vitia sanat, non palpat. Nisi enim magnis ausibus hoc insolens hominum genus, artibus inimicum, pro modo arceamus, Lycea silebunt, squallebunt scientiæ, Medicina abrogabitur, & calamum publico emolumento nemo eriget. Confido igitur, quòd æquissimi arbitri futuri sitis, &, quo loco habendæ, adversus Reformatorem, divulgatæ Calumniæ deinceps sint, vobis liquidò constiturum. Consilium Hipponensis Præsulis sectemini, qui ait: *Doctrina per malos, palmes in sepe, botrus inter spinas: Cautè lege, ne, dum quæris fructum, laceres manum; & quem audis bona dicentem, ne imiteris mala facientem.* Valete, favete, DEO & Patriæ longævi.

DIXI.

VINDI-

VINDICIÆ

ZVVELFERIANÆ

ADVERSUS QUENDAM,

FRANCISCUM VERNY

PHARMACOPOEUM MONSPELIENSEM:

&

Contra notas ejusdem in Pharmacopœiam Bricii Bauderonii, Med. D. Gallicè editas, in 4to, Lugduni,

Anno 1662.

QUò non (DEUM immortalem!) ambitiosus furor, elatos fastuq; turgidos mortalium animos in præceps agit, rotat & circumagit, *Amice Lector?* Quàm inunda humani pectoris Circe superbia est, qua perpetuo quodam oestro, ac stultitiæ fermento, superciliosos exagitat, ac philtra propinat, quibus nunc furore perceitos, nunc Veterno soporatos, perpetua sibi somnia fingere amentes cogit ac stimulat! Talem tibi hodie, *Amice Lector*, sive phanaticum, sive periculosa ambitionis cataphorâ sopitum, in scenam dabo, veternosum *Vernij*, apud Monspelienses Pharmacopœum; cui, quantum ingenii mei imbecillitas, & artis leges, suppetunt, manum Medicam adhibebo, quò à Veterno suscitari ac resurgere possit. Forsan (quis novit!) miserebitur fidissimi famuli sui Æsculapius, ac è delubro sacras propinabit Panaceas, quibus nec Anticyræ generant salubriores.

Somniavit igitur, aut deliravit, veternosus *Vernij* (quid enim delirium, nisi vigil somnium?) tantos Philosophando, aut Sophisticando, se fecisse progressûs, ut, primâ dimissâ statione, subsellia sua inter Doctores firmanda deinceps putârit atque decreverit, multa è rostris ac pulpitis docere, explicare, definire, ac dissertare affectans. Incidit igitur hic vertiginosus Neo-Doctor in librum, quem, *Animadversiones in Pharmacopœiam Augustanam*, inscripsi, uti & *reliqua mea annexa Opuscula*, quæ ante annos circiter sexdecim orbi literato, publico emolumento evulgaveram. Hic liber meus, licet ab Amplissima & Antiquissimâ Universitate, uti & Inclyta Facultate Medicâ Viennensi probatus & approbatus fuerit; licet multos egregios Viros, ne dicam in Medicina Proceres, per Europam, Patronos ac Mecœnates habuerit; adeò, ut inter doctissima sua commenta & lucubrationes eum inserere ac citare non erubuerint; uni tamen huic Doctorum Phænici, *Vernij* Gallo, tam destillatum cerebellum ac scientiæ charismata obtigêre, ut illi meæ Animadversiones minimè satisfacerent. Proprio igitur motu, Gallico eas idiomate (forsan Latinos veritus scopulos, aut Prisciani labyrinthos) pro con-

fertâ

fertâ ac coagulatâ talenti sui mensurâ, castigare & emendare tentavit. Quod quidem intentum opportunè se exequi arbitratus est, dum notas in D. Bricii Bauderonii Med. Dris. Pharmacopœiam (non sine notâ tanti Viri) ederet, ac sic binos,ut ajunt,unâ fidelia dealbaret(denigraret)parietes.

Primum autem motivum & ansa ad hosce excessus Monspeliensium Confectio Alkermes fuit; quam pro aris & focis mordicus propugnare voluit: cùm potiùs D. *Vernii* Anacardinam Mesues Confectionem tueri debuisset, nullis utpote tentatus lipothymiis, multum tamen cerebro ac mente laborans.

Quanquam hæc *Vernii* dementia non, nisi per rumores, eosq; non vanos anteambulones, mihi primùm innotuerit: pedissequâ tamen cupidine, hunc Thrasonem penitus intuendi, Opusculum ejus, Gallico idiomate editum, ubiq; requisivi. Tandem Doctissimorum unius atq; alterius Virorum & Reipublicæ Norimbergensis Physicorum Ordinariorum, beneficio mihi illud obtigit: & è Gallico in Latinum translata ea sunt, quæ à dicto *Vernii* ad impetendum ac arietandum *Zwelferum*, destinata erant. Quæ quidem tantò avidiùs excepi atque exosculatus sum; quantò majori flagrabam desiderio, *Verniano* delirio, aut potiùs ophthalmiæ (utpote superciliosо homini) apto quodam collyrio suppetias conferendi. Habent enim hoc adulterina ejusmodi scripta, ac ementita commenta, talium Thrasonum, ut sub veritatis schemate, ac larva, sagacioribus etiam ingeniis ac viris quandoq; imponant, ac eorum animos & assensum nanciscantur; nisi virulentum germen in herba præfocetur, ne radices agat profundiores. Quare consultum duxi, ejus(*Vernii*) figmenta, apocryphas citationes, & reprobum sensum, in quem meas Animadversiones iniquissimè detorsit, juris publici facere, ordineq; analytico resolvere ac confutare, ut deinceps clarissimè elucescat improba hujus Viri indoles, sermo mendax, & plena hyperbole argumenta. Incidit igitur hic Magnus Machaon, *Vernii*, in Animadversiones meas, syrupo Acetoso Mesues destinatas; quem tam frivole, fallaciter, ac inconcinnâ methodo, recenset, & allegat, ut in ipso dictionis vestibulo statim elucescat, quàm sit absurdè quondam peroraturus, qui à calumniis & mille convitiis exorditur. Sic igitur Parænesim suam auspicatur.

Vanitas Chymicorum quorundam adeò sublimem arrogantiæ gradum conscendit, ut, cæcutientes, optimorum Medicinæ Galenicæ præceptorum obliviscantur, quæ cum lacte attraxerant; ac non, nisi ad destruendam Galeni Medicinam, operas suas omnibus viribus suis impendant: sed volentes, ut ajunt, abusûs Compositionum quarundam corrigere, plerumq; quid faciant, ignorant. Talis est Zwelferus, in suis Animadversionibus ad Pharmacopœiam Augustanam quoad Syrupum Acetosum Compositum Mesuæ, ejusq; novus sectator; qui cum duabus libris aceti destillati volunt attollere sal volatile ex radicibus & seminibus, syrupum hunc constituentibus, per destillationem in Baln. Mariæ usq; ad siccitatem; postea remanentiam coquunt in libris tribus aq. communis, usq; ad duarum tertiarum partium consumptionem; & cum libra una colaturæ volunt clarificare Sacchari fini libras tres, ut totum coquant in formam Sacchari rosati: tandem cum aceto destillato, superiorum ingredientium viribus impragnato, iterum volunt dissolvere saccharum illud, ut fiat syrupus in M.B. Egregium procedendi modum, quem omnes artifices ut benè & exactè considerent, rogo! Quot enim verba; tot ferè errores reperient: quos facilè nunc detegere possem; nisi à proposito meo largiùs abscederem. Hoc tamen in transitu referre volui; quod superest, in aliud volumen rejiciens: in quo totam hanc rem peculiariter deducere constitui. Huc usque Arcadicum pecus ad Lyram.

Sed amabo! mi *Vernii*, quis tibi hanc perorandi methodum dictavit Tullius? Quis Demosthenes te instituit? Memini quidem, quòd ex abrupto in Catili-

Catilinariis suis auspicatus sit Cicero; quòd ab invectivâ Demosthenes: à palmari autem mendacio meminem exordiri solitum reperio, nisi te, *Vernij*, qui, velut araneus, fingis. An non enim palmare mendacium, audax & licentiosa hyperbole, dum ais; quòd præsumpserim Hippocratis decreta, dogmata Galeni, methodum ac jura Medicorum avita, abrogare, proterere, annihilare; dum me novatorem Chymicum ironicè denuncias? An correctè olim à Didascalo, aut Grammatæo, legere didicisti? Et vade piger ac socors impostor ad nostras Animadversiones. Edisce, quem in fronte titulum, quem scopum, præfixerim: vide, cujus sit imago, cujus tunica; an filii, & mendacii tui. Num eas tumulum doctrinæ Hippocraticæ; num excidium Galenismi intitulo? vel potiùs inscribo: *Animadversiones in Pharmac. Augustan. Zwelferi?* Sin autem tuis figmentis conformia essent; non Animadversiones, sed Eversiones Galenismi, Hippocratis, Augustanorum, & Methodi, inscribere conveniens fuisset, dirutis eorum fundamentis. Verùm & quid hæc tibi objicio, *Vernij*, qui nec Chymicus es, nec Galenista? Nam si te aptâ definitione circumscribere animus foret; dicerem, te esse ens aliquod tertium, ex punctis, inquam, inflatis stultitiæ conflatum, non procul à Platonicis Ideis differens. Quæ definitio quòd vera sit, rei continuandæ series ac contextus demonstrabit. Nam experiemur, quòd tam Philosophicè, argutè & nervosè, discursum tuum, & Zwelferianas castigationes, adinveneris, ut lis sub judice sit, Philosophus ne sis, an Sophista; Chymicus, an Agyrta; Magister, an Tiro; Sophos, an Idiota. Hoc unum extra controversiam est, quòd verax non sis, sed hyperbolicus. Transeat igitur, cum cæteris absurdis, hic error tuus, quem in fronte præfixisti. Mihi favet, è diametro tibi opposita, Inclyta, ac toto Orbe Celeberrima Universitas simul & Facultas Medica Viennensis, quæ luculenta erit Apologia; utpote quæ ultro suam est largita Censuram, minimè censurando. Confutabit te sapientissima Parisiensium Facultas Medica: innumeri Medicorum Proceres per Europam, luculentissimis Epistolis suis, in Operis mei commendationem editis, te palmo labia signare cogent: quod olim insigne & actus eorum fuit, qui palmare mendacium commisère. Et verò, ne tantùm verbis, sed rationibus ac re, te, *Vernij*, convincere videar; ad parabolas, & hyperbolicas calumnias tuas, transitum apparo, pro munere satisfacturus.

Egregius, inquis, *procedendi modus: quot verba, tot errores; quos facilè nunc detegere possem, nisi à proposito meo longiùs abscederem. Hoc tantùm in transitu referre volui; quod superest, in alíud volumen rejiciens, in quo totam hanc rem peculiariter deducere statui, &c.* Hem! quàm sedulus Pythagoreus hic est! quantum tribuit venerando silentio! quàm callidus hic Mythologus est; ac quàm aptè novit illud, *Proverb. 18. Os stulti contritio ejus, & labia ipsius ruina animæ ejus:* & alio loco, *Eccl.* Melior est, qui celat insipientiam suam. Amico igitur silentio Zwelferi errores pertransit *Vernij*, ne suam propalet stultitiam; optimè conscius, quòd sapiens & lymphatus uno distent sermone. Timet *Vernij*, ne longè à suo proposito abscedat: interim cœcus erro toto deviat cœlo. *Quare, quod superest, in alíud volumen rejicit, in quo totam rem peculiariter deducere statuit.* Ignavis enim semper feriæ, & amica procrastinatio. Quàm ridiculum, mi *Vernij*, volumen meditaris, qui Latinam periodum construere nequis, nedum in Chymicis rude donandus, etiamnum plagiarius! Noli igitur morari consilia tua; detege innumeros Zwelferi errores: hic Rhodus; hic saltus; hic arena: hic luctator. Afferamus

ramus ergo ex nostris Animadversionibus dicti Syrupi genuinam præparationem, quæ lippo huic sudes in oculo fuit, & talis est:

℞. *Rad. Apii*,
Fœniculi,
Endiviæ, ana ℥iij.
Sem. Anisi,
Fœniculi,
Apii, ana ℥j.
Endiviæ ℥ß.

Quibus contusis, & cucurbitæ vitreæ immissis, affunde
Aceti Vini acerrimi destill. ℔. ij.

Destillentur apposito capitello, & circumlitis juncturis, per M. Baln. ad specierum siccitatem usq; *Aqua*, sive *Acetum destillatum*, & impregnatum, seorsim asservetur. Speciebus, in fundo cucurbitæ remanentibus, affunde *Aquæ simpl.* ℔iij. Coquantur lento igne ad tertias: colaturæ, sive expressioni, albumine ovorum clarificatæ, adde
Sacchari albi ℔iij.

Coquantur ad consistentiam *Tabulati*. Tandem adde de superiori *Aceto destillato*, & virtutibus ingredientium subtilioribus imbuto, ℔ 1 5. cum unciis tribus circiter: fiatq; , unâ vel alterâ ebullitione, aut solâ dissolutione, justæ consistentiæ Syrupus.

Nunc abs te sciscitor, genuine Galeni & Hippocratis Vindex, *Verny*, qui solus divos Hippocratis latices exhausisti; quâ temeritate institutum meum reprobas? Quòd per omnia naturæ æmulus ac minister, virtutes ac energias rerum sartas, tectas, ac integras, conservari præcipiam, atq; hanc normam in apparatione syrupi Acetosi Mesues strictè observem? An non *radicum Apii*, & potissimum *seminum Fœniculi*, *Anisi*, *Apii*, crasis & temperamentum in sulphureis, æthereis, ac balsamicis particulis, in quibus virtus potestativa, ac signatura, mediante unione colligatur, effectivè consistit? Hæc autem per violentam diuturnam coctionem, elixationem, ac torturam, solutâ hac spirituali & etherea compage, in sublime feruntur, superstite effœto terreo ac mucoso inquinamento in fundo, nec saporem, nec odorem compositi ac concretorum referente. Ex opposito autem, si *semina* illa beneficio *Aceti* (additis etiam reliquis *radicibus*, utpote *Fœniculi*, *Endiviæ*, & *semine Endiviæ*; à quibus licet parum, ope hujus destillationis, proliciatur, totâ eorum virtute in residuo depositâ, quæ subsequenti decoctione cum aqua elicienda) ad syrupum ordinati, destillâris; an non gemina eorum virtus ac essentia, concomitantibus etiam odore & sapore, communibus accidentibus, unà cum aceto exstillant & transeunt? Quod in prolixa illa coctura, quæ rerum ac simplicium istorum dispendium est, minimè accidit (ubi decem libræ, & ultra, adeoq; non solùm tota, decoctioni destinata, aqua; verùm insuper aliquot unciæ spirituosioris aceti, exhalare debent, ut debitam syrupi consistentiam nanciscaris) per consequens terrestriores & effœtæ solùm radicum ac seminum partes subsiderent, nobisq; consimilem syrupum præberent. Quòd si, inquam, seminum ac radicum harum partes sulphureæ, spirituosæ, ac balsamicæ (non sal volatilis, prout tu, mi *Vernij*, monstrosus Chymicus, ad Lyram enutritus, insulso etymo eas definis) summè desiderabiles (cùm de partibus terrestrioribus non laborent Medici & exercitati Pharmacopœi) in destillatione per alembicum cum aceto transeunt, illudq; insitis ac congenitis suis virtutibus, odore, ac sapore, imbuunt; quod nemo sensatus inficias ibit: si ulteriùs ipsæ etiam partes terrestriores

ſtriores in reſiduo à deſtillatione integræ perdurant (Nam ſi, juxta vulgarem hujus ſyrupi præparationem, quâ dicta ingredientia, paulò terreſtriora, affuſis decem libris Aquæ, ad plenam liquoris, vel aquæ, decidentiam & exhalationem, decoquenda ſunt; virtute tamen ſuâ ſyrupum impregnare debent, vel in reſiduo manere: jure meritò à fortiori arguo, quòd vires horum ingredientium, à deſtillatione duarum librarum aceti quoque perduraturæ & manſuræ ſint) quæq; porrò cum aqua leni coctione extrahendæ, decoctum autem hoc colatum, ac dextrè per ſe cum albumine ovi clarificatum, cum ſaccharo candidiſſimo, ad id deſtinato, libris ſcilicet tribus, ad debitam, & Tabulati ferè ſimilem, conſiſtentiam perfacili negotio perduci poteſt; quod peritis Pharmacopœis obvium eſt: cui poſtea acetum, tenuiotibus & ſpirituoſis radicum & ſeminum partibus, beneficio deſtillationis fœcundum ac turgidum, debitâ proportione adjungendum (nam vix plus erit aceti hujus) ut cuncta ſimul, vel ſolâ ſacchari diſſolutione, vel unicâ ſaltem ebullitione, in vaſe terreo, ad durabilem & elegantem ſyrupi conſiſtentiam redigantur. Percepiſti hæc, *Vernij*, niſi pro cerebro tibi palea obtigerit. Quid ergò obſtat, quò minùs hâc methodo & proceſſu ſyrupus efficax, juxta artis & naturæ leges, partibus ſulphureis, odoriferis æquè ac terreſtribus imbutus, produci ac diſpenſari poſſit? Tantæ molis erat, arcana hæc intelligere, mi *Vernij!* Ut quid reſiliiſti, velut lymphatus, aut hydrophobiâ dementatus? Cur in ſicco undas; in plano montes & colles fingebas, delirus? Quid, quæſo, in hâc tam genuinâ claraq; Syrupi præparatione myſterii, difficultatis, ac umbrarum reperiſti; ut in tantum dubius & anceps hæſitaveris; ac tibi pro ſtultitia tua, in veritate propatula, Oedipus eſſe cogar? Numquid pruriebant tibi, ad captandos vanos rumores & gloriolam, ad encomium ſcriptoris, & Zwelferiani caſtigatoris, auriculæ, mi *Vernij?* Quas, profectò, tibi glorioſè ſcarificabo & incidam; ne impoſterum tibi aures erigantur & criſtæ; ne Commendatoris prærogativam affectes, chartas & volumina mendaciis & conviciis maculando. Verùm

Progreditur dictus Scholiaſtes ad ſecundum figmentum, eodem paragrapho, in quo (palam textum meum adulterando) docet; me præcipere, ut cum libra una colaturæ clarificentur ſacchari libræ tres, totum coquendo in formam ſacchari roſati. Sed heus! ſodes, *Vernij!* An denuò caligas, & perſpicillis eges, vel interprete? An non genuinus textus meus proſtat, iniquitatis ac fraudum tuarum manifeſtus vindex? An non diſertis verbis doceo, ut reſiduæ ſpecies à deſtillatione, ſemina ſcilicet & radices, quorum energia ac partes ſubtiliores jam dum ope deſtillationis in acetum commigrarunt, affuſis tribus libris aquæ coquantur, pro extractione reſiduarũ partium terreſtrium, quæ vi deſtillationis nnn eliciuntur, aut elici potuerunt? Decoctum autem colatum, & probè per ſe, ſine ſaccharo (quæ cautela, velut Canon, bene notandus, utpote qui fallacias, impoſturas, & ſophiſmata *Vernij* ſolus egregiè diluit) clarificatum, ad diſſolutionem tandem trium librarum ſacchari albi adoptetur (citra ulteriorem clarificationem. Nam vel tacente hoc ſophiſtâ, *Vernij*, probè, non ſolùm ex Pharmaceuticâ, tum etiam Confectoriâ arte, quam etiam Pharmaciæ ſociavi; verùm etiam ex Philoſophia novi, quòd inter agens & patiens, inter cauſalitatem & effectum, proportio quædam, ac potentia inchoata præſupponi ac intercedere debeat; & quòd nulla proportio ſit, libra unius aquæ, ad libras tres ſacchari clarificandas, licet optimè poſſint unicâ librâ aquæ vel decocti, tres libræ ſacchari diſſolvi, & ad Tabulati ferè conſimilem conſiſtentiam coqui) & ſimul tandem ad conſiſtentiam ferè Tabulati (non ſacchari roſati conſiſtentiam; ut denuò *Vernij* mendacium pro

ſcholio anneƈit) coquantur; cui tandem acetum deſtillatum, virtutibus ſu-pradiƈorum ingredientium ubertim impraegnatum, adjiciendum, ut ſolâ ſacchari diſſolutione, ſine ulteriori coƈura (ne tenues & ſubtiliores ac ſpirituoſæ partes, aceto impreſsæ, violentâ ac prolixiori decoƈione exhalent ac transmigrent) ſyrupi debita conſiſtentia emergat. Et hæc mea doƈrina tam eſt perſpicua, trita, facilis ac methodica, ut & Tirones, ac qui Chymicas ac Pharmaceuticas inſtitutiones auſpicantur, vel à limine cognoſcant. Solus *Vernij*, hirſutum ingenium, ac ſuffultum cerebrum naƈus, hæc non penetravit. Fingere proinde Impoſtor cogitur, & textûs adulterare, ne ſterile talentum, & inculta ejus mens, innoteſcat, ac hiſce artibus palliaſtrum ſibi conſuat, quo inter Doƈores, & ævi noſtri magnificos Scriptores, impoſtorum *Vernij* (inter luſcinias graculus) glorioſè confidere poſſit, ea doƈurus & ſcripturus, quæ nunquam didicit; nondum Tiro, & jam Profeſſor.

A ſyrupo Acetoſo, ad ſyrupum de Artemiſia tranſit noſter Commentator, *Vernij*: ubi eleganter contra Zwelferum animadvertit; *qua ratione Decoƈum 43. ingredientium, propter viſcoſitatem, cum ſaccharo non poſſit coqui in formam Tabulati (non Tabularum) quin illud comburatur.* Item; *quòd caecitas maxima ſit, mihi ſimilia imaginari*: arguendo pariter alium etiam virum induſtrium ac probum, Anonymum, Zwelfero adſtipulantem; plura per contextum ibidem ſubneƈens, quæ à talento & eloquentia tanti Philoſophi non abludunt. Ad quod in terminis reſpondeo; me non tantùm forti imaginatione, ſeu idealiter, hæc concepiſſe; ſed à parte rei, praxi & exercitio comprobaſſe: quòd decoƈum aliquod, non ſolùm 43. ingredientium, ſed plurium etiam, beneficio albuminum ovorum, & cremoris tartari, ita clarificari ac purificari poſſit, præſertim ubi mera ex naturâ ſuâ mucilagineâ, utpote Tragacanth. ſemen Cydoniorum, Pſyllii, Rad. Symphyti, Altheæ, & plura conſimilia, uti in ſyrupo Dialtheæ Fernelii, non interſunt; ut levi artificio cum ſaccharo ad conſiſtentiam Tabulati, ſine ulla aduſtione ſacchari; imò, ſi ferat neceſſitas, ad conſiſtentiam fere Penidii, concoqui queat: cui poſtliminio ſpirituoſa humiditas, ac liquor deſtillatione elicitus, uniri, hincque ſyrupus, omnium ingredientium virtutibus, ſive ſpirituoſas, tenues ac ſulphureas; ſive craſſiores & terreſtriores, ſpeƈes, facili negotio & induſtriâ confici poteſt. Supervacaneum proinde fore auguror (Nam neque ego præcipio) ut exinde Tabulæ conficiantur: eò, quòd ſimilis labor & ipſe ſuas pateretur difficultates, non cuivis exantlandas: licet id abſolutè, & de poſſibili, non repugnet, mihique confiderem, haud magno intervallo & labore, ita Magiſtrum *Vernij*, exhibito priùs hellebori arcano, diſponere, ut, depoſita vertigine, Artis noſtræ faſtigia conſcenderet, mecumque arduum hunc laborem ſubiret; quamvis non ex quolibet ligno Mercurius, aut vulture luſcinia, fingi & inſtitui poſſit. Sed miſſis his, nonnihil ſecretioribus noſtro *Vernij*: dic mihi, obſecro, *Vernij*, & explana modum, artem, dexteritatem & methodum, ſeu quâ machinâ & reti tu ſpirituoſas, ſubtiles, ſeu tenues partes, illico in coƈione, vel deſtillatione, ad ſuperna properantes, in violentiſſima adeò & prolixa ac patente coƈurâ detenturus ac concluſurus ſis: cùm ſint plurima in hoc ſyrupo ingredientia, quorum tota ſubſtantia, Eſſe, & efficacia medica, in tenuiſſimis ac ſpirituoſis partibus deliteſcit (in ſubtili partium tenuitate, uti D.D. Aug. loquuntur) quibus rareſaƈis & attenuatis, aër ſibi medicamenti ſubſtantiam vendicat (ſcilicet diu in apriso coƈis) in reſiduo autem exſucca ac terreſtris portio, effœtum craſſamentum, ſupereſt, pro ſpiritu & eſſentia medica, vappam & morticinia referens. E cenſu horum ſunt, Pulegium, Calamintha, Origanum, Meliſſophyllum, Sabina, Majorana, Matricaria, Ruta, Betonica, Rad. Apii, Enulæ, Cyperi, Iridis,

Pœoniæ

Pœoniæ, Bacc. Juniperi, sem. Anisi, Apii, Rad. Valerianæ, Costus, Carpobalsam. Cardamon. Calam. aromat. &c. Hæc omnia & singula partes balsamicas fragrantes, & facili negotio dissipabiles, obtinent, cocturam neutiquam sine dispendio suarum partium tenuium tolerantes: cùm, è contra, in destillatione, statim inter prima initia, particulæ illæ tenues rarefactæ in sublime ferantur, & in subjectum excipulum sese demittant, ibidem se perstites: quod ex opposito in coctura non accidit; in quâ illarum rerum subtiliores partes, & virtutes potiores medicinales ac penetrantes, aëra statim petunt, & depereunt inutiliter. Mihi, profectò, nec ars, nec natura, modum & dexteritatem suppetit, quâ in diuturnâ & apertâ hujus syrupi, & prædictarum rerum, decoctione longâ & violentâ, essentia earum ingredientium & vigor, potior medicinalis particula, servari ac retineri possit; cùm de libris decem Aquæ, ad harum specierum decoctionem destinatis pro syrupo, ut nimirum libræ septem inter coquendum exhalare debeant, priusquam debita syrupi consistentia emergat. Fateor, mi *Vernij*: rem magnam tua Mechanica fecerit, si tale nobis arcanum & instrumentum adinveneris, quò partes tenuissimæ, prolixè, ac violenter inter coquendum attenuatæ, figi ac conservari possint, ne inter coquendum exhalent, vel aëra petant; sed in residuo decocto, quasi ligatæ, conserventur; in destillationibus verò hæ ipsæ species, iterum ad tuum nutum, contrario planè modo, præprimis & vitro transeant in excipulum, ac pro voto tibi ita obsecundent. Sed metuo, ne in ipso operis procinctu difficiles, cum Archimede, hypotheses ac postulata à nobis exigas, ac etiam basin & pedem extra mundi orbitam figere expetas: quanquam magnifica nimis & ampla de te augurer; quia ne dum linguæ Latinæ gnarus es, *Vernij*. Quare, ne ingenti gloriolæ pruritu denuo tangaris; filum abrumpo, & ad Vindicias tuas Confectionis Alkermes Monspeliensium propero.

Vindicaturus Zwelferi Animadversiones in Confectionem dictam Alkermes, *Verny*, pro scuto utitur audaciâ, pro galea brevitate: à contumeliis, fabulis, conviciis, suum orditur Apologema. Scopus verò, quem, in refutanda mea glossa, sibi hic Monspeliensium Causidicus præfixit, alius non erat, quàm ut universam Europam sibi detineret tributarium; sideque perpetuâ stabiliret, neminem, præter *Verny*, parare, ac nullibi, nisi Monspelii, dispensari posse genuinam, completissimam, ac speciosissimam Confectionem Alkermes. Sed ô *Verny!* quid non mortalia pectora cogit Auri sacra fames? Quàm malesana consilia avara cupiditas tibi suggessit! & quàm irriti sunt conatûs ac tentamina *Vernij!* Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum: incassum oras & peroras pro domo tua, & Confectione Alkermes Monspeliensium. Nunc ubique Thebæ, ubique Athenæ, ubique Monspelium, quò meæ Animadversiones pertigêre. Nemo, profectò, D. D. Pharmacopœorum, plurimùm nostris rationibus & cautelis instructus, peregrina deinceps remedia adorat; cùm clarissimè perspiciant, sibi domi suæ meliora prostare: plerique nunc nostro ductu, & consensu magnorum Medicorum, suam Confectionem Alkermes Animadversionibus Zwelferi conformant; eas nostro ductu dispensant; aut, quod melius est, Regias Confectiones Cordiales nostras apparant: quæ sanè Confectioni Alkermes minimè cedunt; si eas non antevertunt.

Novenario igitur argumentorum numero, velut totidem Classibus, contra Zwelferum præliatur *Verny*. Ad primum sic procedit: *quòd sui res ageretur, qui pennam* (scilicet hastam calumniarum) *in manu tenet, si Zwelferi invectivas præteriret, & non ostenderet, quòd malè, & sine fundamento, aut ratione, Confectionem Monspeliensium impugnaverit, quod diceret illum cogat, me adeo aut ignorantem esse, aut malitiosum*: quæ iniqua verba digna sunt, ut in ignorantem

rantem & malitiosum *Verny* retorquenantur) Ejus verba, ex Gallico in Latinum translata, ita sonant: *Primus error se ipsum justificat, & à quovis in ipsa libri apertione cognoscetur, dum scripsit, nostram Confectionem nimium cum sacchoro fuisse auctam. Exinde apparet, quòd suam Pharmacopœiam corrigere volens, rem hanc obiter tractavit, & quòd parum in Authoribus Mesua particulariter legit. Aliàs enim sine dubio cognovisset, quòd Confectio Alckermes, à Mesua descripta, & ea, quam nos quotidie in Officinis nostris componimus, una eademq́ res est; & similes sunt in dosibus, exceptâ parvâ differentiâ, quam suo loco inferam: & quòd illa, quam Zuvelferus, in Pharmacopœia sua, sub nomine Mesua descripsit, revera Mesues sit; sed quod non nisi medietatem dosis illius contineat: sicut quilibet cognoscere potest: & quòd, si nosum in Mesues Antidotarium immisisset, integram operis descriptionem extraxisset; cujus ipse culpam gerit, dum descriptionem suam retulit ex Antidotario Augustano, quod mediam tantum partem Compositionis Mesua scripsit.* Hæc ille.

Argumentum hoc, seu argutias, *Verny* si perspicaciori oculo contempler; sanè de lana caprina sunt, ac asini umbra. Quid enim aliud probat, nisi quòd in Animadversionibus meis docuerim; quantitatem sacchari, in Confectione Alekermes definitam, habito respectu ad reliquas species, nimiam esse, artiq; simul ac rationi contrariari; prout etiam hoc instanti firmissimè etiamnum assero? Has tamen ultimas particulas meas callidus veterator magistraliter subticuit. More interim suo licentiose in me invehitur, quòd dimidiam solùm partem doseos Confectionis Alkermes, prout in Dispensatorio D. D. Augustanorum reperitur, allegaverim; &, ut ait, *quòd revera quidem Mesues descriptio sit, sed, si nosum in Mesues Antidotarium immisissem, integram ejus descriptionem extrahere potuissem: cùm illa Mesues & D. Monspeliensium una eademq́ Confectio ac res sit.* Sed, mi *Verny*, an nescis illud Philosophorum; quòd partes collectivè sumptæ à toto non distingvantur? Si igitur utraque Confectionis medietas saccharo perperam abundat ac luxuriat; ergo & totum: si totum; ergò & medietas. Quicquid ergo de medietatibus infertur, de toto in hoc sensu verificatur; & è contra. An non hoc est, mi *Verny*:

Ludere par impar, equitare in arundine longa:

dum tu nigrum probas & affirmas; cùm de albo & opposito procedat quæstio? Profectò, argumentum tuum, si etiam totum in forma concesserim; aliud contra me non concludit, præterquam quòd chartam & prælum commaculet. Edidiné ego Animadversiones in Mesuen, an potiùs Dispensat. Augustanorum? Quid mihi cum Mesue commercii? Ut quid necesse habeo, totam farraginem & Compositionem Mesues referre; cùm dimidium indicationibus meis adæquatè satisfaciat? Annon & ipsi innocui D. D. Augustani (à quibus ego hanc Confectionem mutuatus sum, aut descripsi) quòd medietatem Confectionis Alkermes solùm è Mesuæ transscripserint, suo proposito satisfacientem? Tam versatus, expertus, ac nasutus in Pharmaceuticis es, *Verny*, ac nescis; hanc esse vulgarem methodum ac usum Pharmacopœorum, ut Compositionem aliquam, vel in simplo, vel in duplo, vel quadruplo (sunt Artis termini) vel in duodecuplo, aut sedecuplo, vel dimidiam, tertiam aut quartam ejus tantùm partem dispensent? Quid igitur, cùm utraque revera, ut ipse ais, si genuina Mesues descriptio, multum difficultatis affers, Blatero? Cur inania verba crepas, Stentor? Si Philosophus esses, & non Sophista, directè illud probare niteretis, quod è diametro tibi negavi: scilicet; iniqvum, amethodicum, ac proprium impostorum esse, adauctâ sacchari quantitate, in tantum Confectiones adulterare, ut species reliquas, in quibus tota virtus latet medicamenti, aut Confectionis, notabiliter

liter excedat, totius Compositi virtutem ac effectum remoretur, Medicoque simul ac Ægro imponat. Hoc, inquam, Agyrta, *Vernij*, hoc impugnavi; iterumque assero, magnam iniquitatem esse, ejusmodi fraudes exercere; sive tu, sive Constantinopolitani, sive Monspelienses, sive Christiani, sive Hebræorum vulgus, id delinquat. Demonstra, si potes, falsum hoc argumentum meum ex Animadversionibus petitum esse, quod contra te, & Confectionem tuam, egregiè militat. Unde laudo & extollo Magni Galeni, & sequacium, uti & venerandæ Antiquitatis, institutum, probos conatûs ac canones, juxta quos, in Confectionibus Theriacalibus, Alexipharmacis & Cordialibus (quos etiam D. D. Augustani æmulati sunt) triplum tantùm mellis aut sacchari, sive syrupi Simplicis, vel Compositi, respectu aliarum specierum & ingredientium, pro legitima Electuarii cujusdam confectione ac præparatione, destinârunt, ac rarò plus; vel, ut cum obscurissimo Doctore *Vernij* loquar clariùs, pro uncia unâ specierum quarundam, uncias tres mellis, vel syrupi cujusdam; ut exinde Electuarium, virtutes ac vires specierum & ingredientium ex asse possidens, emergat. Neque verò hic pseudo-Commentator pluribus hæc tractasset, si probè novisset, ejusmodi Confectiones non propter saccharum, ut, instar Bellariorum, quadras adornent, dispensari; sed ut medicamina fiant, & alexiteria: saccharum autem, mel, ac ejusmodi dulciaria, admisceri, ut nauseosis ægris illicio sint, quò faciliùs medicamina absorbeant. Sunt tantum basis, ac corpora, quibuscum tot diversæ species in unum corpus qualitativum coalescunt, consistentiam nanciscuntur hanc vel illam, ac perdurant. De his fusiùs & graphicè egi in prægressis meis Animadversionibus, ac, recentissimè (si memoria bene mihi constat) in Classe Specierum Aromaticarum: quò etiamnum & tu, *Vernij*, nasum immittere non gravaberis. Nunc, ut ad priora revertar, si Confectionem Alkermes, sive Monspeliens. sive D. D. Augustan. sive Mesues, inspiciamus, ubique mea verificatur sententia ac discursus, ob sacchari adjectam quantitatem. Cùm autem D. *Vernij* me ad Antidotarium Mesues ablegaverit, ut exinde Confectionem Alkermes ediscerem: fideli calamo Veterem Mesues descriptionem afferam; neque, ad imitationem fraudulenti *Vernij*, textûs mutilabo ac adulterabo: prout in Zwelferi paragraphis recitandis nequiter instituit. Sunt autem diversæ translationes ex Arabico in Latinum; quas, ut compendiosim Lectori, subjungam: unam scilicet antiquam, & Jacobi Sylvij, cum ejus Notis, quæ talis est:

Textus Mesues Antiquæ translationis:

Confectio Alchermes & sunt grana tinctorum, maximi juvamenti ad pulsum Cordis & Syncopim, & alguesgues, & tristitiam sine causa, & est ex rebus confortantibus animam conformatione mirabili. Cujus permixtio hæc est. Accipe setam tinctam ex Chermes tinctiter lib. I. propriè cujus tinctura non præteriit spatium extensum: & submerge eam in succo pomorum dulcium, & aqua rosa. an. lib. I. & ß. & dimitte die una. Deinde fac moditum bullire donec aqua rubeat. Deinde extrahe ab ea setam, & exprime eam, & pone in ipsa Zucchari tabarzeth. drach. ɪl. & coque usque dum habeat spissitudinem mellis, & remove ab igne, & proprie in eo calido ambræ cruda minutim incisa. drach. iiij. & dimitte in eo liquefieri. Deinde projice super ipsum pulverem harum rerum, Accipe ligni aloes crudi, & darseni, an. drach. vj. lapidis Lazuli loti & præparati drach. ij. albarum margaritarum drach. ij. auri boni drach. j. musci boni drach. j. tertiam. Confice, & fit dosis ab aur. j. ad ij. & ß. & est bonum & expertum.

Addi-

Additio.

H*Anc Confectionem iterum scripsit Mes. in suis simplicibus cap. de Lapide stellato, quam appellat illic Confectionem de lapide Lazuli & hic Confectionem alchermes. In aliquibus tamen differentes: quia in præsenti ponuntur tantum. ℥ij. lapidis lazuli. In altera vero. ℥. xij. quod factum fuisse credo errore scriptoris potius, quam alia ratione: nam ambabus iidem effectus sive utilitates attribuuntur: nisi quis vellet dicere, quod illa, quæ in simplicibus describitur Confectio Lazuli denominatur: quia in ea magna quantitas de lapide lazuli ingreditur: & in ista non: ideò Confectio Alchermes dicitur: tamen credo potius errore scriptoris factum esse, quam alia ratione. Quoad alia etiam differunt ista duæ descrip. quia inscripta in simplicibus ponuntur. ℥. vj. ambræ. hic verò. ℥. iiij & ligni aloes: & darseni, ana. ℥. iiij. In præsenti verò scribitur, ana ℥. vj. quod factum credas potius errore, quam alia ratione. Præsenti Confectione utuntur interdum nonnulli magistraliter.*

Manardus de Confectione Alchermes.

I*N hac quoq; nunquam jactarem pecunias: nam, neq; in serico vocato, neq; in Cocco, vel baphico, vel charmes nuncupato, agnosco vim nisi constringentem: coloris q; rubri ratione lædere potius videtur Cor, quàm juvare, spiritus & sanguinem trahendo, propter similitudinem. Cyanei verò ratione, vomitum & secessum citabit, quæ præ exigua ejus quantitate perficere non valens, lædet magis quam juvabit. ALGUESGUES (Desipientiam vocant Arabes. SETAM.) Bombyx latinè dicitur. Darseni.) Cinamomi genus intellexit.*

Textus *Mesues* Jacobi Sylvii translationis: *Electuarium ex granis tinctoriis ad cordis palpitationem, syncopen, mentis alienationem, seu desipientiam, mærorem, sine causa manifesta, facultates enim nostrum corpus dispensantes mirifice roborat. Accipit serici succo granorum tinctoriorum recenter tincti libram unam: succi pomorum dulcium, & aquæ rosarum, ana libram unam, & dimidiam, viginti quatuor horis macerandam deinde paulisper bis incoquendam, donec liquores isti rubeant. Quos expresso, & abjecto serico coque cum sacchari optimi libra una & dimidia ad mellis crassitudinem: ab igne depositis, sed adhuc calentibus misce ambræ crudæ minutim concisæ drachmas quatuor, quæ liquata, injice pulverem sequentem, ligni aloes crudi cinnamomi crassi, ana drachmas sex, lapidis cyanei loti & præparati, margaritarum albarum, ana drachm. ij. auri boni foliorum drachmam unam, moschi laudatissimi scrupulum unum. Datur ab aureo uno ad aur. ij. & dimidium.*

Annotatio ad hanc *Mesues* Confectionem Alchermes hujus quoq; Jacobi Sylvii talis legitur: *In simplicibus eadem hæc compositio in lapide Cyaneo à Mesue describitur, ponderibus errore librariorum non parum depravatis. Efficacissima multorũ etiam Regum ac Reginarum in Gallia testimonio est probata, maximè in quibus, vel longo morbo fessis, & jam moribundis, vel ab eo revalescentibus, natura languet: etiamsi quibusdam maximè improbari audiam, dicentibus Coccum baphicam solum adstringere & suo colore rubro sanguinem, & spiritum similitudinis ratione magis ad se distrahere, & dissipare, quam cogendo firmare: præterea lapidem Cyaneum vomitu, & dejectione purgatorium, naturam turbare tantum, & humores melancholicos exagitare, ob quantitatem tàm exiguam non vacuare. Quæ objectio momenti non est majoris: quam de rhabarbaro in electuario præcedenti; utrumq; enim largiore copia sumptum est purgatorium, parciore verò, alia sua substantia roborat, purgatrice imbecilla ne movet quidem corpus, vel tantillum, Rationalibus objicerent, hæc purgatoria, cum inferiora sunt ob paucitatem, vertiin humorem eum quem attrahere nata sunt. Sed id verum est, ubi sola sumuntur, non castigata aliorum hanc noxam prohibentium mistione, διὰ κοκκῶν βαφικῶν, id est, ex granis tinctoriis dici potest. Sericum autem rufum & crudum tingitur succo ex granis tinctoriis recentissimis ex-*

mis extracto: id triduo ficcatum maceratur uno die aqua rosarum foliis lib. tribus, vel aqua rosarum & succi pomorum dulcium, ana lib. una & dimidia, calfactumq; modicè in vase duplici lavatur, exprimitur, expressus liquor cum sacchari lib. una & dimidia percoquitur ad mellis crassitiem, aufertur igni, & calido adduntur, quæ Mesues docet. Siccum idem Medicamentum usurpari hodie video.

Nunc, famose Institor, *Vernij*, qui solus gubernacula Medicinæ tenes, & ad clavum sedes, tecum mihi ulteriùs sermo texendus. Dic, obsecro, quis mihi libertatem adimet, ac Zwelfero metam ac modum ponet, ut solus Mesues ipsi regula ac gnomon sit in Pharmaceuticis? An hos terminos præterire non ausim, meliora prospiciens? Veneror Mesuen, ejusq; manibus posthumas transcribo laudes ac elogium, quòd pro virili spartam suam, ac medicum curriculum, egregiè percurrerit ac tuitus sit. Novercante interim natura, citiùs mortis chirographum & ipse persolvit, ac, præmaturiùs hinc excedens, Pharmaciam nobis velut orphanam sub tutela dereliquit, ulteriùs instituendam ac educandam: seu, ut similitudine utar; velut embryonem parturiens dereliquit, posterorum, ac nostris, conatibus ad perfectam symmetriam efformandum. Nulli igitur Magistro aut sectæ mancipatus, rectam semper rationem, duce experientiâ, sequor. His acquiesco, ac convincor. Interim Tu, *Vernij*, da DEO, da veritati, gloriam. Edissere: an non verissima ea sunt, quæ hactenus attuli? An dissona experientiæ? An non & ipsa Mesues Compositio suas patitur difficultates? An non potiori jure hic discursus meus verificabitur de Monspeliensium Confectione Alkermes? Utpote quæ in gradu excessivo saccharum adjicit, ut reliquas species magna in proportione exsuperet; non obstante, quòd species sint principale, ac ratio ut quod: saccharum verò accessorium ad id (quod vires compositi multum refringit) & quòd propter species Confectio, non propter saccharum, dispensetur. Verùm tam rustica est tibi indoles, mi *Vernij*, ac depravati sensûs, ut, nisi negotium tibi digito, aut pugno, signemus ac explanemus, aut omnia benè prius ruminata ori ingeramus, mysterium non percipias. Majusculo igitur charactere, ac stylo humili, totius Confectionis analysin ac divisionem tibi, majoris claritatis causa, appingam. Igitur

Sunt specierum, Confectionem hanc ingredientium, omnium scilicet pulverum, ac, propter quas Confectio dicta est quod est, seu qui Confectioni Alkermes Esse, operari, ac influere tribuunt (dempto serico, succo granorum tinctorum recenter tincto, excepto succo pomorum redolentium, & aquâ rosarum) unciæ duæ cum dimidia, drachma una, & scrupulus unus; sacchari verò libra una cum dimidia, secundum Mesuen; secundum D.D. Monspeliens. verò libræ duæ: cùm tamen, si Majorum nostrorum normæ ac ideæ nos conformare velimus, sex tantùm unciæ sacchari abunde sufficerent, adjecto succo Pomorum, sive alio, pro syrupi consistentia conciliandâ, ad hanc Electuarii formam pernecessariâ. Igitur duodecim unciæ Sacchari, saltem secundum Mesuen (quæ, unà cum liquore requisito, sive succo Pomorum, sive alio, quo cum in syrupum consistentem redigendæ, octodecim unciarum pondus, & ampliùs, exsuperabunt) magno, profectò, excessu, ac perperam, sunt adjectæ huic Confectioni; quæ aliud dictæ Confectioni non tribuunt, quàm ut prosperum effectum, vires ac operationes, incidant ac remorentur. Verùm, cùm sis callidus Sophista, *Vernij*, objicies fortasse; succum Pomorum, aquam illam Rosarum, quibus sericum, succo granorum tinctorum recenter tinctum, infusum fuerit, specierum, pulverum, ac ingredientis cujusdam vices agere, ac in eorum censum venire. Verùm hoc manifestè falsum est, ac ex quamplurimis Confectio-

nibus, Electuariis, & Antidotis, Veterum Medicorum contrarium liquet; qui strictè hanc methodum sectati sunt: ut scilicet speciebus, pulveribus, solidisq; ingredientibus, ad Electuarium constituendum, triplum tantùm, quoad pondus, Syrupi compositi efficacis, aut simplicis, ex succo herbarum, aut decocto aliquo forti, parati, pro basi ac fundamento adjecerint. Igitur consequentiam nunc infero, mi *Vernij*, quòd Tu, non Ego, uti scriptitasti, malitiosus, vel Idiota sis: quoniam rationabiliter, dogmaticè, ac practicè Majorum authoritati insistens, in meis Animadversionibus processi. Denuò igitur auriculas tuas apprehendo, & ad Dispensatorium meum conduco, ut ibidem legas & relegas, quæ, & qualia, scripserim & annotârim: cur in hac Confectione Alkermes, uti & in aliis, luxuriantem sacchari quantitatem reprobarim, & actu reprobem. Ipse nasum in Antidotaria Antiquorum intrude, & in Dispensatorium Augustanorum, quibus plurima similia Electuaria, Confectiones, & Antidota inserta sunt. Ibi perspicies, me non injustè, sed summis rationibus & authoritatibus, excessivam hanc sacchari copiam castigasse: specialiter autem, à fortiori, & antonomasticè, in tua, & D. D. Monspeliensium Confectione: utpote contra quam è diametro meæ rationes & argumenta militant ac concludunt. Et verò, quid faciliùs à me exigi ac desiderari potest, quàm ut demonstrem, ac convincam, Confectionem Alkermes Mesues majori proportione sacchari quantitatem continere; D. Monspeliensium verò in quantitate, vel pondere, sacchari adhuc magis excedere? Ego interim non multis tecum, *Vernij*, dimicabo, an mea Confectio Alkermes, quam in Dispensatorio allegavi, sit Mesues; nec ne. Nam mihi abundè satisfacit fidissimorum virorum Authoritas, qui eam genuinam autumant, contra figmenta & deliria Adversarii undique proposita: sicut & ipse *Vernij*, in subsequentibus, hanc sacchari quantitatem & additionem, unciarum sex nimirum, pro Confectione Alkermes D. Monspeliensium, ultrò fatetur; imò esse Confectionem Mesues; fors conscientiæ reatu adductus. Hoc tamen ut demonstrem, ac manifesti figmenti & hyperboles *Vernij* convincam; necesse est, ut utramq; Confectionem, D. D. Monspeliensium scilicet, & Mesues, subducto calculo resolvam; unde liquidò apparebit, Confectionem D. Monspeliensium (perfectè omnibus adunitis & mixtis) pendere libras tres, & unc. octo circiter. Quibus autem libris tribus, & unciis octo, insunt Specierum, vel Pulverum, tantùm unciæ duæ semis: competenter autem, ad leges artis, & methodum Antiquorum, competerent huic quantitati unciæ undecim circiter Specierum, seu Pulverum. Nunc, è contrario, legitima Mesues Compositio, prout in Antidotario extat, continet summatim libras duas, uncias decem: cui autem insunt Specierum, seu Pulverum, unciæ duæ, drachmæ quinq;, scrupulus unus. Ergo illa superior, D. Monspeliensium, superat Compositionem hanc Mesues, habito respectu ad quantitatem sacchari, unc. sex. Quòd autem dictæ sex unciæ sacchari, superabundanter adjectæ, multum infringant & diminuant virtutes, effectum, & operationes singularum dosium, quoad efficaciam & energiam Ingredientium, palam ostenditur, ex rigorosa calculatione dosium ipsius Confectionis. Statuamus ergo drachmam unam hujus Confectionis, pro una dosi. Continebit itaque illa una drachma Confectionis D. Monspeliensium, nimirum.

de Ambra $\frac{1}{3}$ unius grani. i. e. tertiam partem grani unius:
de Ligno Aloes, &
Cinamomo, ana gran. 1. i. est granum unum,
& exiguas atomos:

de La-

de Lapide Lazuli, &

Margaritis, ana ⅓ unius grani, i. e. tertiam partem grani unius, & exiguas adhuc atomos:

de Auro, &

Moscho, ana ¼ unius grani, i. e. quartam partem unius grani.

Jam verò, calculando drachmam unam Confectionis, secundum D. D. Augustanorum descriptam Compositionem, quæ etiam Mesues est, saltem in pondere Lapidis Cyanei, & Margarit. paulisper aucta. Proinde illam præ Mesues amplector; quia magis proportionata est; cùm de quolibet prædictorum, scilicet Lapid. Cyanei & Margaritarum, drachma una adjecta sit: illius, inquam, Confectionis drachma una continet

de Ambra gr. 1. i. e. granum unum:

de Ligno Aloes, &

Cinamomo, ana granum unum & dimidium:

de Lapid. Cyaneo &

Margarit. ana granum unum:

Auri quartam partem unius grani:

Moschi quadragesimam partem grani circiter.

Ex his vides, Magister *Vernij*, quanta sit differentia, & quòd meum assertum sit verissimum; quemadmodum ad oculum patet: nimirum D. D. Augustanorum descriptam à Mesue Compositionem seu Confectionem, Confectioni D. D. Monspeliensium, quoad ingredientium magis competentem quantitatem, esse anteponendam & præferendam. Licet enim Moschi pondus in hac Augustanorum Compositione diminutum sit; parum hoc refert: is enim odoris saltem gratiâ additur. Et sic assertum meum, cujus causâ malitiosus Magister *Vernij* ignorantiæ & malitiæ me arguit, ipso sensu, ac ad oculum, comprobavi.

Succedit nunc alter error, cujus me insimulat arrogantissimus *Vernij*; ut ad literam de hoc Gymnosophista verificetur illud: admisso uno absurdo, plura sequuntur. Sic igitur obstrepit. *Secundus, quem commisit, error non minoris momenti est, ac primus; dum posuit Lapidis Lazuli loti & praparati, & Margaritarum albarum, ana ʒij. si propositum suum convenienter exequi dignatus esset; iterum non neglexisset Mesuen inspicere, qui in omnibus exemplaribus suis ipsum docuisset, quòd ad conficiendam medietatem Confectionis Alkermes, à Mesua descripta; legi debeant Lapidis Cyanei loti & praparati, & Margaritarum prapar. ana ʒj. non ʒij. Ecce, quomodo se in duobus erroribus suis illaqueavit, dum sequi voluit Pharmacopœiam Medicorum Augustanorum, in annis 1597. 1613. & 1646, qui errore aut proprio, aut (quod magis verisimile) Typographorum, duas drachmas pro una posuerunt. Ipse itaq., qui se correctorem Pharmacopœia Augustana vocat, in hac re meliùs attendere, nec Augustanos erroris arguere debebat.* Hucusq; insania dominata est ac peroravit *Vernij*. Verùm ut caliganti denuò facem obtrudam, & pupillam dilatem; seu, ut me, & D. D. Augustanos, ab hoc tam grandi piaculo & errore (compellante nos tanto Authore) absolvam ac liberem; observandum venit; quòd illa drachma Margaritar. & Lap. Cyanei, prudenter, & actu quodam reflexo, maturoq; judicio, à D. D. Augustanis sit adjecta, minimè vitio aut errore Typographi. Imò, me judice, ac authore, laudabiliter egissent D. Augustani, si non solùm binas has doses multiplicassent; verùm etiam singula ingredientia & species, habita proportione, drachmis aliquot auxissent. Cujus ratio ex superiori dosium calculo elucet ac manifesta est; quòd nimirum, quò magis proportionatè species saccharo adjiciuntur, tantò efficacius, & in operando salubrius, medicamentum emergit; quo Viri Illustres, Principes, ac Monarchæ, (à quibus momenta sæpe

Regnorum,urbes & orbis dependent) tutò ac efficaciter à nobis vindicari possent, & in vitam præservari. Sed hæc non curat minima Prætor: hæc non perpendit illiberalis nominis Euclio, *Vernij:* apud quem non vita & fama, sed crumena & vita, pari passu ambulant: qui plus de lucro & temporalibus mediis, quàm remediis ægrorū, sollicitus: qui non tam Mesues, quàm Mamonæ, sequutus hactenus Antidotarium. Quid igitur mirandum, hunc *Vernij*, undiq; vertiginosum & inconstantē, suo titubare ratiocinio; quem avarities undique circumagit ac inquietat? Unde neque succenseo, aut indignor, multisque retorqueo, quòd in uno hoc paragrapho binis me prosequitur mendaciis. Pueris ac deliris facilis undique & prona est indulgentia. Prostant igitur scripta mea, luculenta mihi Apologia, quæ pro Zwelfero perorabunt, ac restatum facient, nunquam me ingredientia Compositionum quorumcunque Authorum castigasse; sed modum tantùm, ac circumstantias operandi in melius direxisse: nunquam me D. Augustanos circa dosin specierum dictæ Compositionis, vel Confectionis, arguisse; quin imò approbasse. Uti tibi incurio & amuso patebit, accito & exorato linguæ Latinæ interprete, cujus subsidio ac misericordiâ nostras intelligas Animadversiones. Infero igitur primam consequentiam, scilicet D. Augustanos, ac me, laudabiliter, methodicè, ac prudenter sensisse, dum binas illas drachmas dictarum specierum, parcâ nimis ac illiberali manu à Mesue huic Confectioni assignatarum, superaddendas svasimus. Quanquam, ut quid multis differo? Si te, mi *Vernij*, liberiùs palpare ac stringere vellem, facilè ad saniem, ne dicam insaniam, inveteratam tibi plagam, jam cicatrice obductam, refricarem. Nam ut, quod te premit, promam: non te Augustanorum, aut Mesues, innocentia ac æquitas causidicum, actorem, & tutorem effecit: minimè gentium: sed abditum, sinuosum, & profundè latens superbiæ vulnus ad hæc te stimulavit: huic cataplasma apponere tentasti. Non famâ horum Virorum, sed superbiâ, & supercilliosus cùm esses, tibi collyrium adornasti. Volo dicere: aliena fama, parta à Zelfero victoria, signa ac literata trophæa te æmulum ac inquietum reddidère. Quare & tu (alienâ infamiâ, probris & conviciis, velut totidem gradibus) subsellia anhelabas; Scholiastis ac Commentatoris nomen arrogabas tibi, digito per Europam monstrarier cupiens: unde talia puerilia eructasti. Sed frustra terque quaterque, ut Cerberus, latras. Nam & canes lumen allatrant, quam non obscurant. Interim palmam tibi & sequacibus eripui, nihil ad hoc livore proficiente: crepent vobis ilia; mihi toto splene risus exoritur. Furite ac stridete, forsan brevì nova furoris incendia typographus suppeditabit.

Tertius error (pergit noster Antagonista) *in hoc consistit, & à primo dependet, dum ait: quòd Confectio nostra multum augmentata fuerit; per saccharum &c.* His, cùm sint repetitio primi, cui ex asse jam satisfeci, saltem ut tem pus ae verba vindicem, pluribus non insistam: quoniam & ipse *Vernij* palàm hanc sacchari additionem confitetur, ac D. Joannem Taleo, Guilielm. Rondeletium, Dortmannum, & Joubertum, quatuor celebres Regios Professores Monspelienses, Reformatores hujus Confectionis Alkermes denuntiat, saccharique dosin & quantitatem adauxisse perhibet. Verùm his Authoribus nihil ego derogatum volo; sit fides penes insidum authorem. Quoniam mea non interest, neque adlaboro, quodnam fuerit primum mobile hujus additamenti, & quis primò persvaserit. Hoc solùm vi argumenti & discursûs urgeo & infero; quòd illa D. Monspeliensium Confectio exsuperet illam Mesues in pondere ac proportione nimis adaucta sacchari; & evinco, contra petulantiam *Vernij*, quòd illius assertum sit manifesta hyperbole, ac mea propositio verificetur. An autem jam dicta sacchari avxesis arti repugnet, nec

ne;

ne; ex superioribus decidi poterit, adhibita rigorosa dosium calculatione; quæ vel à Tirone institui & cerni potest; taceo, à viro artem professo. Magis proinde extollenda est D. Augustanorum industria, qui drachmas duas Lapidis Cyanei & Margaritarum huic Confectioni adjecêre, quàm prodiga D. Monspeliensium Sacchari additio: cùm priores adjectæ drachmæ dictar. specierum totius Compositi vires intendant ac exaltent; hæc verò sacchari additio notabiliter dissipet ac labefactet. Quare superiùs traditum theorema repeto: Non ratione sacchari Confectiones dispensantur; sed ratione specierum. Saccharata enim Confectarios decent; species autem, vel Confectiones Cordiales, l. a. sibi adunitæ, expertos Pharmacopœos.

Quarem error est (pergit iterum Adversarius) *cùm dicit; quòd alia nationes extera irrideant Germanos, quòd ipsi habeant syrupum aut succum granorum Chermes, & ideo meliorem Confectionem Alkermes conficere possint, quàm nos ipsi mittimus &c. Ad hoc respondeo, quòd hoc ex suo cerebro proponat, & quòd absolutè succo Kermes privatus sit; imò quòd nunquam viderit aut cognoverit, quomodo, aut ex quibus, hic syrupus componatur. Nam utplurimùm cum melle aut sacchare rubro conficitur; sine dosi aut proportione; sine succo pomorum; sine aqua rosarum, & serico crudo; nullo modo, aut parum, amarus, fabricatus à Pharmacopæis aut Aromatariis, in locis Urbi Monspeliensi vicinis, vendentibus ipsum sub nomine Pharmacopæorum Monspeliensium, eumq; ut pretio viliori vendi possit, quantum possunt, minimè bonum facientibus, sacchare edulcorare non oblitis. Si itaq; fundamentum Confectionis nihil valet, licet catera ingredientia sint optima; eam semper nostrâ inferiorem, credendum est.* Hucusque convitiator & obscurus Magister.

Sed quàm diabolicum est ingenium, ne dicam Angelicum, & Luciferianum, quod textûs miro artificio suo proposito adaptare industriè novit: quanquam (quod Dæmoni proprium) non sine mendacio & crimine falsi, quibusdam additis, quibusdam demptis. Compara figmentis tuis textûs meos, *in Animadversionibus, pag. 251. col. 1. lin. 17.* & sequentibus; & reperies, quòd mendacia tua agminatim, & citato gradu, in apertum prosiliant.

Secundò: quis demiretur, aut succenseat, *Verny*, quòd in exteros, & Zwelferum, injurius ac calumniator sis; cùm propria, instar viperæ, arrodas viscera, ac in Nobilem Nationem tuam, rabientis instar canis, æstuante Syrio, crudeli laniena debacchaeris? Annon palmare probrum, ac scelus impudens est, quòd conterraneos ac convivales tuos, Speciarios, Pharmacopœos Vernaculos, ac Municipes tuos, falsarios, impostores, publico quodam instrumento, ac velut rescripto, toti Europæ, quin imò orbi universo, ostentui ac ludibrio, vel odio exponis, ac, velut cuniculos agendo, subruere ac prosternere tentaris? O te hominem minimè hominem! virum nòn virum! Veruntamen revertetur scelus in caput tuum: eritque consilium malum, tibi, *Vernij*, consultori, pessimum. Interim tamen multiplicatis votis tibi gratias agit Germania; refert Europa; quòd, velut scorpius, proprio vulneri attritus, remedium fueris simul & virus, *Vernij*. Lætatur, quòd ab hoste consilium; à cœcutiente lumen; à malevolo dona optima receperit. Grato animo accipimus illam, quam, conscientiæ reatu ductus, eructasti confessionem. Oculati deinceps erunt Pharmacopœi nostri; erunt & institores, ac mercibus intenti, ne deinceps imposturis vestris, fraudibus, ac mille technis, succumbant. Cauti & circumspecti vivemus Europœi, ne Confectionem Vestram, tam turpiter adulteratam (tua hæc, *Vernij*, Confessio & fama est) tam liberali pretio, tam dissitis regnis, ad nos imposterum alliciamus, & tibi, Confectionis Magistro, fidamus, in petenda abs te Confectione Alkermes, & syrupo Chermes. Neque nos imposterum suspectos habebis, aut succensebis

nobis, quòd ex ipsis recentibus, aut recenter siccatis, granis Chermes, nulli imposturæ aut rapinæ perviis, in quibus tamen, velut centro, cordiale illud & vitale pharmacum, succus nimirum concretus Chermes, & Cordiale nostrum, nullo fuco latitat, in nostris regionibus Confectionem Alkermes adparemus: eùm, ut ipse ais, periculosæ plenum opus aleæ sit, ac negotium anceps, genuinum succum Chermes à gente tua, *Vernij*, ad nos derivari; sed, ordinariâ lege, subrogato melle, & sacchari rubri quisquiliis, adulteratum transmittatur à vobis, qui quæstui ac turpi lucro liberaliter indulgetis. Verùm, pace tuâ, arbitror, mi *Vernij*, quòd neque tu ex hac progenie sis melior Catulus (& fortè ex te alios arguis tales) sed cum lupis te quoque ululare, ac inter cæcos, mente ac lumine captum, tripudiare. Rem enim magnam feceris, *Vernij*, si fidelis es. Quare minimè succensebis, si me deinceps tuæ non confidam Monspeliensi Confectioni Alkermes, sub qua fors etiam ejusmodi vappa, mel, sacchari inquinamenta, impostorio modo à te substituta, velut angvis in herba, loco rubri eundissimi succi Chermes, latitant. Meliorem sanè fidem & encomium merita est sacra Antiquitas; aliam, nostro ævo, Germaniæ Artistæ, ac Pharmacopœi, qui magnâ religione ac sacramento observant, ne ad syruporum Confectiones mel, aut saccharum rubrum (quod veluti recrementum & fæx sacchari est) pro purissimo saccharo, modo subreptitio, surrogent, ac superaddant. Quanquam, si hariolari liceat, & causas rimari, ob quas, in gentem tuam novereali odio exæstuans, dictas ei fraudes ac imposturas objicis ac revelas (nam ex ore tuo te judico, *Vernij*, iniquitatis Villice, neque nationem tuam, de qua majora præsumo, tecum licentiosè carpo; quòd fortè ex te alios arguas) non tam eos adulterare nobilem hanc Confectionem, arbitror, magno quæstûs ac lucri desiderio, ut viliori pretio distrahere possint, substituto sacchari inquinamento; quàm quòd deficiant in primis Artis nostræ principiis; quòd Philosophiâ careant; quòd experientia manca sit; ac videant, quòd, si hoc Electuarium cum purissimo saccharo Tabarzeth conficiant, debitam consistentiam vix obtineat, quin Syrupus, ex hoc puro saccharo confectus, pro Confectione in Crystallos degeneret, ac Electuarium, seu Confectio, tandem arenularum quasi myriades sub dentibus referat, ac mox, absumptâ omni humiditate, totaliter in siccum abeat. Hæc metamorphosis eùm captum ac ingenium tuum exsuperet, utpote qui Philosophus non es; ideo ad argutias & imposturas descendisti, ac gentem tuam prostituto ore infamasti. Ne tamen, *Vernii*, etiam imposterum rudis, aut rasa tabula sis, aut nuda cucurbita; atque discas, quâ ratione non cum melle, aut sacchari rubri spurcitiis, sed finissimo saccharo, ut decet, dicta nobilis Confectio Alkermes, pulcherrimæ consistentiæ & constantis, apparari possit, ne in lapillos saccharinos abeat: confer te ad Regiam Pharmacopœiam nostram, recens divulgatam, quæ tibi Pædagogus erit, & mille Magistri. Hæc interim tibi sufficiant: plura enim nequis portare modò. Ad propositum ergo scopum progredior, & abs te quæro, retorquendo argumentũ: si tibi sine autoritate, sine vera ratione, licentiâ, aut jure, licuit, mi *Vernii*; si corrivalibus tuis indultum, ut, pro libidine ac petulantiâ vestrâ, repudiatis Majorum ac Veterum placitis, dispensando Confectionem Alkermes, omnia præpostero ordine tentetis; sericum non lotum, granis Chermes nullatenus tinctum substituatis; uncias aliquot sacchari superaddatis; melle, saccharo rubro, pro saccharo purissimo Tabarzeth Mesue dicto, Confectionem adulteretis, non obstante, quòd hæc omnia ac singula dictæ Mesues intentioni, legibus ac instituto, aperto Marte repugnant: cur non mihi; cur non D. Augustanis, æqvum ac fas sit, drachmas duas Lapidis Cyanei & Margaritarum huic nobili Antidoto superaddere; à quibus vires & efficacia Confectionis multum

multum intenduntur; cùm à dictis fraudibus vestris è contrario multum incidantur? Vides nunc, *Verny*, manticæ quod in tergo est? Vides, quòd te festuca nostra sollicitum auxerit; cùm tibi interim nodosa sudes in oculis hæserit? Sed proprium est, ac distinctivus convitiatorum character, queri semper ac conqueri, sua commendare, aliena reprobare; cùm interim ad proprias lippiant absurditates. Et assumo à fortiori argumentum: Si *Vernij*, tam famosus artifex & Pharmacopœus, proprio motu ac temeritate, toti Europæ, eum affeclis, imponere tentavit; idque impunè hactenus adeò, ut, in fraudem hujus Confectionis Alkermes, sacchari dosim augere, pro purissimo saccharo Tabarzeth, rubrum, ac fœculentum, substituere, in favorem crumenæ non erubuerit: cur non liceat D. Augustanis; cur non Zwelfero, in subsidium Europæ, artis emolumentum, vigorem, emphasin ac energiam hujus Confectionis, prudenter quædam, juxta artis leges, ac Philosophiæ theoremata, superaddere, obvios ac manifestos errores revelare, meliora denique inter modestiæ limites edocere? At verò, quod apud te, *Vernij*, rationum momenta pondus habuerint, qui irrationalis es, calumniis deditus, convitiis assvetus, lucro ac turpi quæstui inhians, verbo denique: tibi, Nationi, ac Patriæ, exteris quoq;, injurius atque calamitosus?

Quinto loco (ulteriùs progrederis, Obscure Magister, calumniando & ais) *Refutare mihi competit, quod de serico crudo dicit; illud nullam contribuere virtutem huic Electuario, vel Confectioni; quia virtutem, quam habere potuit, antequam operi huic adhiberetur, longo antè tempore amiserit, ob lotiones, coctiones, aliasq; diversas præparationes; sicut oculis propriis sæpius ipse viderit. Respondeo, si Adversarius noster clarè circumspexisset in hac regione, & æquè curiosus, ac cæteri nationis suæ, fuisset; observasset utiq;, quòd sericum quale, tum in hac confectione, tum in omnibus reliquis compositionibus nostris, adhibemus, crudum est, quòd nec lotionem, nec coctionem, nec ullam aliam præparationem sustulit. Proculdubio Authorem habet opinionis suæ Joubertum, qui simpliciter sumere jubet sericum, sine ulteriore additione; sicut Mesua fecit, qui addidit crudum &c.* Hucusque se iterum extendunt obscuri Magistri parabolæ: quibus tamen non obstantibus ac irritis, confirmata manet sententia nostra, ac conclusio, quam de usu, virtute, ac inefficaciâ Medicâ crudi serici, *in nostris Animadversionibus*, attulimus; multis sanè ac prægnantibus caussis ad id persvasi: quas fusiùs recensitas ibidem reperies. Demiror etiam in præsenti futile commentum tuum, ac ridiculam sententiam, quâ tantas vires & prærogativas crudo serico, ac papilionum folliculis, arrogas; palamque decido, quòd crudo serico nulla insit virtus alexiteria, & vitale robur demulcendi: quin imò ad oppositum dogma ac sententiam me deflectere cogi ac pertrahi: nimirum, Coccum sericum crudum, ac papilionum folliculos, cadaveroso ac tetro miasmate suo spiritûs vitales dissipare, vires proscribere, ac universam viventis œconomiam interturbare. Et quis ex modernis Doctissimis Viris, Tuæ etiam Nationis Excellentissimis Medicis, tam strenuus defensor tecum est cocci aut serici crudi, ut illud suis medicamentis cordialibus quotidie admisceat, & non potiùs, Antiquorum simplicitati aliquid esse condonandum, existimet, in re tam absurda? Ut ipsemet mihi persvadere nequeam, Magistrum nostrum *Vernij* adeò stupidum & infantilem fore, ut coccum, ex vermibus & insectis, planè abominandis, enatum, suæ Confectioni addat illotum; & hoc contra voluntatem & opinionem sui antiqui Magistri, Mesues; qui ipse nequaquam coccum aut sericũ crudum, sed sericum succo granorum tinctoriorum recenter tinctum (quod lotionem, longam ac diuturnam præparationem præsupponit) expressè, ac claris verbis, suæ Confectioni addere jubet: uti in ejus Antidotario, juxta antiquam, & Sylvii, versionem patet. Digrediamur enim saltem juxta Philosophiam,

phiam, & naturæ ferutinium, ad Serici definitionem & analysin: quæ est papilionum: quæ ferici, genesis? An non bombyx insectum est, de genere ac prosapia eorum, quæ à Græcis descriptivâ definitione ἀναλύτερα, seu quæ alas quatuor, seu quadripartitas, habent, dicuntur? Quorum prima incunabula, semen, ac esse inchoatum, mori folia suppeditant, cum qua ejusdem, ac homogeneæ sunt substantiæ. Aut, ut Plinius, *lib. 11. cap. 23.* ait: bombyx nascitur halitu animante florem decussum imbribus terebinthi, fraxini, quercûs. Quam igitur virtutem cordialem, alexiteriam, habet morus: quam fraxinus: & quam quercus? An non ipse papilio, in essentiam vel pulverem redactus, si fericum tantas haberet virtutes, majores possidere deberet, quàm profilata intestina, crudum fericum, ac in folliculum diaphanum, opere textorio, circulata bombycis viscera, juxta tritum illud Peripatetici; *propter quod unumquodque est tale, illud magis est tale?* A contrario autem: si ipsi papiliones in essentia correlationem nullam habent, nec ordinem dicunt ad vitales spiritûs, & cordi insitam vitalitatem: quid folliculi; quid crudum fericum, præstabunt; in quibus exenterati papilionis exuviæ, ac morticinia, multum cadaverosi miasmatis exhalabant, donec prævia sua corruptelâ ac fracedine succederet nova redivivi insecti generatio ac metamorphosis? Verùm arcana magis speculatus est *Vernij*, in bombycis regeneratione; ac miram Thaumaturgi Dei adoravit potentiam, quòd in tam vili & abjecto papilione, velut in umbra aut ideâ, futuram ac universalem corporum nostrorum anastasin præfiguravit; acutè secum *Vernij* glossando & inferendo: latere in his papilionis reliquiis, ferico, ac folliculis, igniculum quendam, ac insitam Deucalionis virtutem, animal ad vitam & sanitatem resuscitandi. Sed multum aberras, Philosophe, tam argutè differtando. Alia longè est analogia insecti ad insectum, papilionis bombycini ad bombycem: alia, & dispar, bombycis, folliculorum, ac crudi ferici, ad vitam hominis, ad insitum spiritum nostrum & animal vegetantem; quorum omnium analogiam, correlationem, ac sympathiam, uti & repugnantiam, ac contrarietates, pluribus afferre possem, nisi tam hebes discipulus mihi *Vernij* obtigisset. Quare supersedeo. Hoc unum adhuc semel, Corollarii loco, infero; quòd pauci, & nulli, Medici præclaræ notæ ævo nostro reperiantur, qui virtutem roborantē crudo ferico assignent, aut in usum Medicum illud (more Veterum abusivo) accersant. Reliqua, quæ noster *Vernij*, prolixâ hypotyposi & sermone, ex Avicenna, & Serapione (quem textum, utpote supervacaneum, ac prolixum, non attuli) pro vindiciis, usu, ac prætogativâ, crudi ferici adscripsit, nullâ egent refutatione; cùm sit cruda Autoritas, rationum ac Philosophiæ fulcris destituta; cui interim meam oppono experientiam, rationes, & authoritatem, & plurimorum Medicinæ Procerum consensum. Consulat interim *Vernij* Animadversiones, super dictam Confectionem Alkermes editas, ac relegat à nobis citatam Brassavolæ Clarissimam decisionem; ubi: *Ego*, inquit, *in Confectionibus, qua cor roborare debent, potiùs setam arcerem, quàm recipere voluerim*: quæ sola & una autoritas tibi, *Vernij*, qui jejunus Philosophaster es, sufficiat; cùm nec nodum hunc Gordium sis soluturus. Plura tamen apud Classicos, maximè Libavium, reperies, quæ, in Gallicum translata, ediscere poteris.

Ut autem concipias, quæ sit Mesues, de ferico, genuina sententia ac decisio, animadvertendum est; Mesuen præcepisse ac destinasse fericum mundum (non olidum, fœdum, ac papilionum recrementis contaminatum; quale tu illoto & mendaci ore præcepisti) succo granorū Chermes recenter tinctum, huic Confectioni adjungēdum; non ob substantiam crudi ferici, sed ut fucus ac murex hic tinctorius, à ferico imbibitus & absorptus, faciliùs præservati,

ti (quamvis ego non approbem) ac ad peregrinas, cocco tinctorio destitutas, oras ac climata deferri possit, nec non, pro dispensantis voto, ad conficiendam Regiam hanc Confectionem elici ac derivari. Verùm sufficiat tibi hæc synopsis ac lectio, compendiariâ lege tradita, *Vernij*, qui angusti ingenij, ac talenti strictioris es, nec non omni Philosophiæ, novercante naturâ, destitutus; cujus penetralia, ac secretos thalamos, ubi subintrasses, dispares naturæ geneses, alteritates, & metamorphoses, auscultasses; & quòd non quodlibet è quolibet fieri aptum sit; sed maximo rerum delectu opus esse, activa passivis debitâ correlatione jungi, ac illa solùm in se mutuam causalitatem suam exercere, quæ inchoatam quandam potentiam, respectum ac analogiam habent, edidicisses; longè alia dogmata sectatus fuisses. Verùm sectare Avicennam tuum, à quo crudi serici arcanum per traducem crevisti; paucos sanè hâc Panaceâ crexeris; lipothymiâ & cordis defectione tentatos. Nos nostris innitimur alexiteriis & cordialibus, quæ divite penu ubique in Germania prostant; sericum interim pro amiculo atterimus, nostras tibi reliquias suppeditaturi.

Procedit ad sextam rationem Zvvelferi eventilandam Magister obscurus *Vernij*, dicens: *Ut rejiciat sericum Coccorum Confectionis nostræ Alkermes adeò excellentis: quia, inquit, qualitas maligna in eo latet ob vermes & papiliones, qui inibi putrefacti sunt, teste odore pravo serici secti & praeparati; id quod ipse diligenter observaverit. Adversarius noster hæc verba desumpsit partim ex tractatu de Confectione Alkermes Catelani; nec alunde: quæ tamen nunquam pro textu Evangelii recipientur, nisi inter desides in arte nostrâ: partim verò ex imaginatione sua deprompsit, in peregrinationibus suis pessimè tempus consumpsit, nec cum animi tranquillitate observavit id, quod nuper chartæ commisit; aut sanè rationes legitimas nancisci non potuit: quia certissimum est & verissimum inter homines, quòd sericum coccorum crudum, quale nos in usu habemus, sit verum sericum crudum, quod Mesue voluit & præcepit, ut Confectionem Alkermes ingrediatur, & quod Medici Arabes omnes descripserunt, &c.*

Coincidit iniqui hujus Novatoris textus cum priori paragrapho, quem retulimus: nisi quòd in D. Laurentium Catelanum, Pharmacopœum quondam doctum Monspeliensem, & Antecessorem suum, etiamnum inter Indigites recensitum, ac Superis accitum, barbarâ crudelitate (& immemor; quòd de mortuis & absentibus non nisi bene sit loquendum) viperino dente sævit ac debacchatur. Cujus integerrimi Viri, Catelani, verba, licet apud te, *Vernij*, qui iniquus Scriba ac Pharisæus es, Evangelium non sint: multi tamen doctissimi Viri, ac Commentatores, dictum Catelanum nunquam tibi promerendis laudibus evehunt. Inter quos consule Magnum Libavium; in Alchymia Pharmacevtica: cujus authoritas ementita in Catelanum scommata tua confutabit. Cæterùm quòd tibi Zvvelserianæ peregrinationes negotium facessunt atq; displicent, qui doliarem semper vitam; ac Polyphemus, in antro, egisti; miraculum non est. Quid enim cœcus, de colore; arbiter, ac, de harmoniâ, surdus judicaverit; cùm nihil cupitum; nisi præscitum; nihil volitum, nisi præcognitum? Tam enim generosa indoles nostro *Vernij* obtigit; ut unâ natalis soli peripheriâ totius orbis diametrum absolvi; intra conclave, ac domestica cellaria; urbes & provincias describi; intra Monspelium, montes Pelion, & Ossam, Thessaliam comprehendi crediderit. Verùm heus Zoile! aliquid ex peregrinationibus meis retuli: vitam civilem, scientiam firmam, mores domesticos; cùm tu; domesticus; peregrinas & exoticas nequitias, supinam desidiam, radicatam inscitiam; ac, velut arrepto fermento, mores contagiosos indueris. Sed hæc tibi per antithesin, ac figuram, responsa sufficiant. Ad reliqua, quæ vel palmaré

mendacium, vel fabulæ sunt, omnino conticesco: è quorum tamen censu illud est, quando Mesuen in tuam cogis ire sententiam, in tuendo crudo coccorum serico; cùm tibi textus Mesues rectâ diametro refragetur, dum ait & præcipit; Sericum huic Confectioni, succo granorum Chermes recenter tinctum, esse adjungendum. Nisi in sententia hujus vertiginosi *Vernij* hæ duæ propositiones sint identicæ: dispensare crudum sericum; & : dispensare sericum succo granorum Kermes recenter tinctum. Reliqua, quæ de crudo serico, ejusq; virtute cordiali adstruendâ, proponit, à mulierculis & gynæceo de lanâ petitâ, argumenta sunt effæminata, hoc dignissima Authore: quare nec referre illa dignor. Legat falsi dogmatis sui vindices, Aristotelem, Plinium, Tholosanum, Jurisconsultum, in syntaxi mirab. Cardanum, Baysium, de contextura Holoserici, & tegmine Holoser: item bombycum metasarcosi & transmutatione, nec non magnum illum Societatis Theologum & Philosoph. P. Athanas. Kircherum: è quibus veriora comprehendet.

Septimò progreditur Adversarius. *Ut ad hanc Zwelferi objectionem* (scilicet *in Animadvers. in. pag. 251, col. 1. lin. 47. & seq.*) *respondeam; primùm dicam, Mesuæ scopum fuisse duplicem, cùm sericum crudum in Confectione sua posuit, idq; cum succo Chermes impragnare curavit, ut postea horis 24. infundat & coquat in succo pomorum, & aqua rosarum. Per primum scopum suum infusione modo voluit extrahere totam substantiam & virtutem succi granorum Kermes cum succis & aqua rosarum: & alter ipsius scopus fuit, ex serico crudo virtutem attrahere ope infusionis, & præcipuè per coctionem, & postea per expressionem exinde prorsus separare & extrahere id, quod hoc modo possit extrahere. Hæc brevis est explicatio intentionis Mesuæ* (Vah quàm antlia! quàm pulchra absurda à Magistro *Vernij* obscuro!) *Nescio quo fundamento nitatur debilis Zwelferi ratiocinatio, dicentis, quod si sericum virtutem aliquam haberet, &c. licet jam antea ad hoc responderim, quòd repetitione utatur; dico tamen, quòd dubitare, an sericum virtutes habeat, idem sit, ac si quis dubitet, an Zwelferus sit Medicus. Quia nihil magis verosimile est, quàm quòd res omnes, qualescunq; fuerint, composita sint, secundum quosdam, ex 4. Elementis: & quòd, secundum alios, in omnibus mixtis tria sint principia generationis, à se invicem non, nisi per artem, aut totalem mixti destructionem, separabilia e sicut quando arbor radicitus emoritur. Dicere, sericum nullam habere virtutem, est, naturam omnino destruere velle. Et quòd dicis, quòd fortassis intentio Mesues fuerit, tincturam ex serico, succo Kermes impragnato, extrahere; quia sine dubio in Arabia regione, in qua tum degebat, tunc temporis succo & granis Kermes carebant, &c. hoc aliam responsionem non meretur, nisi hanc: si Mesues non habuisset in promptu succum recentem Kermes; nunquam hisce verbis illum ordinasset: ℞. Serici, crudo succo granorum tinctorum recenter tincti, libram unam. Ex hoc enim loquendi modo satis apparet, illum succo Kermes recenti non fuisse destitutum, sed in copia eum habuisse.*

Hucusque Platonicus homo, seu Philosophus, *Vernij*. Verùm, amice Lector, an non infallibilis est Scholarum parœmia: *Qui benè distinguit, benè docet?* Quàm aptè *Vernij* senis Venerandi, Mesues, doctrinam discriminat: quàm categorias & prædicamenta Philosophorum novit: quàm succinctè & nervosè de rerum principiis principiantibus, de numero principiorum, de indivisibilitate principiorum ac elementorum, disputat! cùm tamen (quod mirum est) prima Latinæ linguæ elementa (nobis rudimenta dicta) ignoret. Audiamus tamen argumenta & argutias, quibus Zwelferum impetit. Constat autem ejus argumentatio uno Syllogismo, eoq; composito; qui virtualiter tres continet, in quos sic resolvi potest. Primus est: Probo, inquit *Vernij*, quòd sericum sit cordiale & alexipharmacum; & sic argumen-

argumentatur: *Dubitare, an sericum habeat vires cordiales, idem est, ac si quis dubitet; an Zwelferus sit Medicus: sed Zwelferus dubitat. Ergo sericum habet vires cordiales:* quod erat demonstrandum. Est Syllogismus in forma, in prima figura, & quidem *Barbara*. Videsne, *Vernij*, quàm rudis & Idiota sis; quòd neque Dialecticus, taceo Philosophus, sis? Advertis, quàm pulchrè medius terminus distribuatur: quàm evidens sequela ex puris particularibus sequatur: quàm deniq; longè à scopo demonstrationis aberrâris? Secundus Syllogismus talis est: *Res omnes constant, secundum quosdam, quatuor Elementis: seu in omnibus mixtis tria sunt principia generationis, à se invicem non, nisi per artem, aut totalem mixti destructionem, separabilia, sicut quando arbor radicitus emoritur. Sed dicere, sericum nullam habere virtutem, est, naturam omnino destruere velle. Ergo sericum habet virtutem alexiteriam.* Hic Syllogismus est etiam in optima figurâ; & quidem in primâ; & in *Ferio*. Tam artificiosus est, ut universalis meritò denominari mereatur; adeò, ut nihil in sublunaribus reperiatur, quod hic Syllogismus non probet habere virtutes cordiales. Ad imitationem hujus ergo, huic Syllogismo parallelum subjungam, ut Lectori pateat artificium & talentum *Vernij*, ad sacram invidiam & æmulationem. Et probo, ex assumto *Vernij*, quòd ipse *Vernij* sit remedium alexiterium cordiale. *Res omnes constant 4. Elementis, seu: In omnibus mixtis tria sunt principia generationis, à se invicem non separabilia, nisi per privationem & unionis dissolutionem. Sed dicere, D. Vernij non constare 4 Elementis, aut, prout mixtum est, non constare tribus principiis generationis; est naturam omnino destruere velle. Ergò D. Vernij habet virtutes alexipharmacas cordiales, & est remedium cordiale alexiterium.* Major est D. *Vernij*: Consequentia sequitur vi formæ; ergò ex dicta *Vernij* probatione sequitur, non tantùm sericum esse cordiale, sed & piscem & asinum, lucem & tenebras, bona ac mala, omnia deniq; illa, quibus competit illa formalitas: nimirum, constare tribus principiis, & 4 Elementis. Ex quo patet, quàm dissona sit Musica, & concentus, ubi lusciniam graculus vult æmulari; & quòd non cuivis contingat adire Corinthum, aut Philosophum agere. Periculosus enim est, & præruptus, Dialecticorum pons, quem Asininum vocant, mi *Vernij*. Exulant hinc vertiginosi, & quibus firmum judicium non est; nisi in præceps aut transversum rapi velint. Tertius Syllogismus est: *Si Mesues non habuisset succum granorum Chermes, nunquam illum ordinasset, hisce verbis: ℞. Serici crudi, succo granorum Chermes recenter tincti, libram unam. Sed sic dixit Mesues: ergo habuit succum granorum Chermes.* Et hæc est summa *Vernij*. Ut igitur urgentibus his demonstrationibus in forma satisfaciam, respondeo ad primum argumentum: Si, juxta te, *Vernij*, idem est, dubitare, an Zwelferus sit Medicus, & an sericum habeat virtutes alexiterias; sequitur, quòd sericum nullas habeat virtutes cordiales: quod sic arguo: Tu, *Vernij*, dubitasti, an Zwelferus sit Medicus & Philosophus: ergo sericum non habet virtutes alexipharmacas seu cordiales. Antecedens demonstro. Nisi enim dubitasses, Zwelferum Philosophum esse, & tuis deliriis respondere posse; tam frivola, absona, & ludicra, quæ nec Philosophum, nec Medicum, sed Agyrtam & Impostorem sapiunt, nunquam tam audacter juris publici fecisses. Subsumo: sed, si tam verum est, sericum esse cordiale, quàm verum est, dubitari non posse juxta te, an Zwelferus sit Medicus & Philosophus. Ergo tam falsum est, sericum esse alexiterium seu cordiale, quàm tu verè dubitasti, Zwelferum esse Philosophum & Medicum. Ad secundum argumentum tuum respondeo; & quæro abs te, Philosophe *Vernij*, quid tibi cum elementis & principiis, quæ turpiter confundis; quæ non, nisi verbotenus, intelligis, homo vix nativæ Linguæ gnarus, Latinæ verò, ac Philosophiæ, ignarus? An nescis, aliud esse principia rerum; aliud elementa? Principia sunt, materia, forma, & unio: & ex his coalescunt

compoſita: elementa verò ſunt corpora, in quæ cætera corpora, quibus poteſtate inſunt, dividuntur; ipſa autem in ea, quæ ſpecie differunt, dividi non poſſunt: vel, ut Medicè definiam: ſunt minima pars ejus, cujus ſunt elementum. Ex principiis reſultant compoſita: ex elementis mixtio. De elementis controverſia Philoſophis eſt, an ſint numero finita, an infinita; an ex ſe generari poſſint, an diviſibilia, an formaliter maneant in mixto: de principiis verò iſta liquent, quòd finita ſint, quòd mutuò ex ſe producantur. Nam forma educitur è potentia materiæ: unio ſimul à materia & forma reſultat &c. Mixtio differt à generatione, ab alteratione, ab augmentatione, ratione modi ac termini: non ſic principia: quæ tamen obſcuriſſimus Philoſophus, *Vernij*, clariſſimè confundit, ac pro aſſerenda Confectione ſua Alkermes arripit, eodemq; ſenſu intelligit. Ut proinde doctiſſimo huic argumento aliud reſponſionis genus reddere non valeam, niſi cachinnos & riſum: quem teneamus, Amici.

Ad Tertium argumentum, quod erat: *Si Meſues non habuiſſet in copia ſuccum recentem granorum Chermes, nunquam dixiſſet: ℞. Serici crudi, ſucco granorum tinctoriorum recenter tincti*, ℥j. ut reſpondeam (ac à nauci hujus hominis paræmiis me illico expediam) uno dilemmate ejus commentum evertam, dicens: vel habuit Meſues ſuccum granorum Kermes; vel non habuit *Vernij*. Quidquid reſpondeas, contra te militat. Si habuit: ergo falſum eſt, quòd nullibi ſincerus proſtet, niſi Monſpelii, aut in Galliis, quòd ad nos, & alias regiones, recens ac ſincerus deferri nequeat: prout ſuperiùs mordicus defendiſti. Ulteriùs: ſi habuit; ergo Meſues nugator aut phanaticus fuit, quòd, multiplicando entia & negotium, ſucco priùs tinxerit ſericum, quem magno labore poſtliminio ex ipſo ſerico eliceret: quod venerando Seni tecum nequaquam affinxerim. Si autem ſuccum hunc non habuit: ergo falſa eſt tua propoſitio: & evinco, quod contra te erat demonſtrandum. Verùm dato, non conceſſo: habuerit, vel non habuerit, dictum ſuccum Meſues (hæc enim ἀδιάφορα ſunt ad intentum meū) probo tamen ex genuino textu Meſues (quem ſexcenti Claſſici æmulantur) quòd impoſtor ſis & falſarius. Textus Meſues ſic ſonat: ℞. Sericum, ſucco granorum tinctoriorum recenter tinctum: vel, accipe ſetam tinctam ex Chermes. Nunc ſic argumentor: Sericum crudum & tinctum differunt ſpecie inter ſe. Aſſertum probo. Sericum crudum, juxta omnes, illud eſt, quod, à folliculis recenter ſegregatum, nullis heterogeneis (alumine, tartaro, ſucco citri, ac murice) ad tincturam diſponitur, ac dein producitur, uti, in ſequentibus, ipſe *Vernij* ait. Sed implicat, idem eſſe crudum, & tinctum, eodem reſpectu. Ergo crudum & tinctum ſericum differunt ſpecie. Sed etiam non differunt; quia, juxta te, ex ſuperiùs dictis, præcipit Meſues, pro Confectione Alkermes, ſericum crudum & illotum aſſumi; textus verò genuinus, à nobis jamjam citatus, conſulit ſericum tinctum ſucco granorum Chermes. Ergo crudum & tinctum differunt, & non differunt; tingi, & non tingi, identica ſunt, uno eodemq; reſpectu. Sequitur proinde, cùm hæc ſibi repugnent, quòd tu falſarius & impoſtor ſis; quòd, pro tuendâ ſententiâ tuâ, quid pro quo alleges; quid pro quo ſubſtituas, textûsq; pro libidine adulteres ac defraudes. Quæ omnia ac ſingula à te, maximo Philoſopho, qualem hactenus te mea tuaq; argumenta probarunt, minimè diſcordant. Procedo itaque ad octavam *Vernij* contradictionem.

Octavo loco dicit, quòd ſatis habeat ſucci, & multò plus granorum Kermes, cum quibus ſericum ubiq; lotorū tingitur: innuere volens, quòd cum illo ſucco commodè ſyrupū facere poſſit; quia ſericum cum eo tingitur. Sed conſequentia hac mala eſt & perniciosiſſima. Si enim, à curioſitate ſua perſuaſus, Tinctorum inſtructionem expetiviſſet; tunc didiciſſet id, quod ignorat: quòd ſericum, carmeſino tinctum colore, tale fiat cum Coccinilià, terrâ Meritâ, Arſenico, aliiſq;; & quòd alia res rubro colore tingantur ex ligno Braſilio &c. Sed nec cum ſucco ipſius ſicco, nec granis Kermes etiam ſiccis, unquā confici

poterit

poterit Syrupus in omnibus Regionibus; minùs adhuc cum iisdem tingi sericum sine adjumento rerum aliarum: ut Tinctores facere consueverunt. Discat autem ipse, quòd Kermes cum succo suo non adhibentur, nisi ad tingendum pannos & lanas. Sine dubio mibi respondebis: si panni & lana cum hoc succo tingantur; bene etiam tincturam exinde parari posse ad conficiendum Syrupum. Quod fieri posse concedo, more Tinctorum, res prorsus à confectione nostra alienas, & qualitatibus contrariis praditas, addentiū, quales natura nostra inimica sunt, Galla, Alumen, terra Merita, Arsenicum, & similia: aliàs nunquam exinde extrahere posses tincturam, quam nos cum succo recenti paramus. Procul itaq; absit talis Medicus, qui persuadere vult nimium credulis, meliorem confici posse confectionem Alkermes in regione sua, ingredientibus ad eam necessariis destitutâ, quàm Monspelii, terra quasi natali Medicina, omnibus redundante. Zwelferus inutiliter, sine ratione, & sine ullo fundamento, cùm sese confecerit in exstirpando serico crudo ex Confectione Alkermes, quibuscunq; nitatur rationibus; jure de eo possumus pronuntiare, non quidem id, quod ipse de Laurentio Catelano dixit; discursum hujus viri nil nisi nugas esse: sed authoritatem ipsius nequaquam pravalere; esse authoritati Mesues, Avicenna, Nicolai Myrepsi, Valerii Cordi, & aliorum, qui sericum crudum Compositionibus suis cordialibus inseruerunt.

Ad propositum perlongum latumq; argumentum respondeo: primò falsa est causalis, quam perfrictâ fronte affers, & textûs meos violas, *Vernij*, nempe: Ideo ex succo granorum Chermes fieri apud nos posse syrupum, quia sericum cum succo granorum dictorum tingitur. Cita, perverse homo, locū, signa paragraphum, demonstra lineam, in qua meæ Animadversiones hæc doceant. Viden' quòd sis tenebrio, falsarius, & umbrarū appetens? An non proprio suffragio reprobavi sericum tinctum, pro extrahenda tinctura ad Confectionem Alkermes expetitum? Et ratio mea fuit, quia sericum, intervenientibus minùs salubribus, ac ab intrò tutis (qualia alumen, tartarus &c.) tingitur ac coloratur. Nam hic erat status controversiæ: & hoc absurdum in me retorquere niteris. Verùm, mi *Verny*, cur non impugnasti ipsum Mesuen, qui sericum, succo Chermes recenter tinctum, pro Confectione hac in terminis destinavit? Cur ne hiscere quidem contra virum hunc ausus es? Nisi quia nequitia tua nullum ampliùs habuisset diverticulum & asylum, sublato venerandi Senis patrocinio. Respondeo, secundò; & absolutè nego, quòd ex granis ipsis siccis non possit fieri syrupus, in quibuscunque etiam Regionibus: & probo. Nullum de facto datur vegetabile, cujus essentia, applicatis debitè activis ad passiva, adhibito specifico & appropriato menstruo, I a. elici non possit. Ergo etiam, sic procedendo, tinctura granorum Chermes elici potest. Major est omnium Chymicorum, expertorum Pharmacopœrum, & Philosophorum; & confirmatur ab inductione reliquorum vegetabilium, Radicum, Herbar. Seminum, Flor. &c. quorū essentias elicimus extractione legitimâ. Subsumo: atqui datur tale menstruum, quod homogeneum & appropriatum est granis Chermes. Ergo syrupus Chermes (qui tandem essentia granorum Chermes est) apud nos & ubique confici potest. Confirmatur, secundò, & *Vernij* argumento: si, inquit, *tingi possunt lana, sericum, & panni, succo granorum Chermes; ergo etiam exinde potest parari tinctura, seu essentia, ad conficiendum syrupum.* Quæ consequentia licet sit falsa, meo judicio, prout eam reprobavi in censura syrupi de Pomis, ad Confectionem Alkermes desiderati, *p. 33. col. 1. lin. 40. & seq.* tamen ad stabiliendam superiùs à me allatam veritatem, egregiè facit prior propositio, vel ex ore Adversarii; quòd nimirū tingi sericum ac panni non possent, nisi præsupponeretur possibilis tinctura, velut conditio sine qua non. Ubi autem gentium aut locorum (nimirū ubiq;) prostet illud menstruum, modus ac dexteritas eliciendi hanc essentiam granorum Kermes, pro legitimo syrupo apparando, paucis tibi indigitabo, dū te ad Animadversiones meas, quondam editas, & ad Pharmacopœiam Regiam

recentissimè editam, ablego: quam si tibi, assiduâ lectione, & interpretis auxilio, familiarem feceris; dubium non est, quin brevì futurus sis eruditus Pharmacopœus & Magister, qui nunc vix artis Tirocinium exerces. Consule deinceps Philosophos & Chymicos, non tinctores & mechanicos: peregrinare cum Zwelfero; & abditos naturæ finûs, artis invios ac inaccessos Mæandros, feliciter enavigabis. Nam: nemo in patria Propheta. Reliqua, quæ de Valerio Cordo, Mesue, Avicennâ, ac Arabum turbâ, attulisti, extra metam ac scopum sunt. Neminem enim sequor ac æmulor, ubi facem ratio & experientia non præfert. His ducor radiis, nequaquam deviaturus.

Nonò; pergit obscurus noster Magister, *Verny*, dicens: *Quò magis Zvvelferus Confectionem nostram impugnat, eò plus intricatur. Dicit enim ut ambra grysea dissolvi queat, addi posse aliquot guttas Olei destillati cinamomi, rosarum, aut similis. Parùm circumspectus est, dum non considerat, quòd, cùm Oleum cinamomi, & Ambra, igni, cujuscunque gradus ille sit, imponitur, ut dissolvantur, partes utriusque magis spirituosa in aëras evanescant, iisque confectio prorsus frustretur. Ambram gryseam si quis vellet dissolvere cum Oleo rosato; res etiam esset valde ridicula & inaudita: cum Oleum tale intra corpus non assumatur. Minùs autem credere possum, ipsum per Oleum rosarum intelligere illud, quod Chymicè ex Rosis extrahitur. Hoc enim rarissimum est, nec plus ad hanc dissolutionem confert, quàm præcedentia, utpote substantia nimium tenuis & subtilis, quæ cum partibus ambra gryseæ purioribus evanesceret. Si verò ambram liquefacere omnino cupis, Authoris sui sequatur intentionem, & eam dissolvi faciat in syrupo; sicut quidam faciunt: quod sine dubio faceres, si Catelanus idem doceret, quem laudat, quando sericum ex Confectione Alkermes, sicut ipse, rejicit, & paulò pòst cum contemptu de ipso loquitur, cùm videt, quòd, Mesua repugnare nolens, idem in eâ Confectione admittit. Sine dubio pavorem illi incussit, quando, in tractatu suo de Confectione Alkermes, scripsit, neminem, præter se, Ambram posse dissolvere, & revera difficillimum esse, illam aliis commiscere.*

Coronidis loco hic Doctorum Phœnix saniora promit dogmata, ac lucido gaudere intervallo videtur, dum assiduè nobis commendat, ut dispensandarum rerum vires sartas tectas ac integras conservare studeamus; nec non cautos reddit, ne Ambram & Cinamomi essentiam, ac quidquid spiritu turget, apertâ ignis violentiâ pessumdemus: cui lubens ego subscripserim & assenserim Verùm, sicut in morbis acutis omnis recidiva radice deterior est; sic hujus viri insania, in quam postliminio recidit, pejoris delirii compendium ac complementum est. Quid enim à mente alienum magis, quàm dum ait, & miratur, *quâ ratione Zvvelferus oleum Rosarum* (coctum *Verny* subaudit) *intra corpus assumi, nec non eodem Ambram grysiam dissolvere suadeat; cùm tamen, ut ait, nullus illius sit usus ad intra, & indicatio: si tamen per impossibile Zvvelferus destillatum oleum Rosarum subintelligeret, rem impossibilem suaderet*: cùm nullus sit in Gallia Magister, qui tale secretum apparet. Ad quod respondeo, *Vernij*; me minimè oleum Rosarum coctum (uti malitiosè & stupidè me arguis) seu amurcam; sed destillatum Oleum (veriùs essentiam rosarum dicendum) subaudiisse: quæ essentia licet rara apud vos avis & phænomenon sit; nostris tamen Pharmacopœis, & mihi, sat usitata & cognita est: quam pro langventium solatio, ac Medicorum nutu, ubique dextrè destillant. Ex hoc tamen facili conjecturâ assequi possumus, quàm tibi domi angusta suppellex ac scientia, qui in ipsis Pharmaciæ præliminaribus buxo pallidior hæsitas & hæsitasti. Quantum fidissimi Medici infideli ministro concredere possint, quem te, *Vernij*, palam proclamas, qui pro rosarum Essentia, unctuosum liquamen, & coctum Oleum, substituere audes; &, quod consentaneum est, criminis, & fraudis, & stultitiæ, tecum nos arguis arbitros, & oculos, ictericorum more, cùm proprio vitio lippias, in peregrina conjicis objecta, ac eam deforis scrutaris, quæ in sinu efflorescit, lepra, dum

dum ſtupidiſſimo modo ejuſdem nos tecum farinæ homines arbitraris, qui oleum Roſarum coctum pro deſtillato (ob artis Pharmaceuticæ imperitiam) ſubſtituamus. Sequitur & aliud delirium recidivi *Vernij*, quòd audacter eructat ac docet; Ambram diſſolvi non poſſe cum oleis, niſi caloris aut ignis violentiâ; cùm tamen vires Ambræ multùm calore diſſipentur. Aliam, ac ſecretam, eſſe methodum, (magno artis ſacramento & myſterio cautam) dicit, & ſibi ſoli arrogat, *Vernij*: ut ſcilicet Ambra in pulverem redigatur. Sed quis non conſpicit ſtupidam inſcitiam, ac ſupinam ignorantiam, hujus viri, rudis, quòd ambra gryſea connaturaliter quibuscunq; oleis, præſertim deſtillatis, in mortario frigido lapideo, vel ferreo, diſſolvatur; cùm ſit naturæ homogeneæ cum oleis deſtillatis, & ſubſtantiæ reſinoſæ: unde facilè iis unitur, viresq; integras nexu ac fœdere firmo communicat, odore & fragrantiâ majore luculentis teſtibus. Hæc, dicto modo ſoluta, ambra ſi electuariis, ſi ſpeciebus, pulveribus, aut ipſo pulveriſato ſaccharo, eam adjungas, virtutem ſuam ac fragrantiam efficaciùs communicabit ac imprimet, quàm ſi ſimpliciter (arcano *Vernij* conſilio) in pulverem redigas. Solvitur præterea Ambra, vel (ut proprio utar etymo) emollitur, & comminuitur, adjectis quibuscunq; fructibus unctuoſis ſibi homogeneis; utpote: Amygdalis, Pineis, Seminibus quatuor frigidis excorticatis: &, quod mihi domeſticum ac uſu frequentiſſimum eſt, præcipio Ambram excorticato citri ſemine ſubigere, ſi alexiteriis admiſcenda & cordialibus, nullâ caloris aut ignis violentiâ; ſed planè frigidè, ſolâ in mortario frigido ſubactione. Et hac ratione Ambra per minima, & inſenſibiles atomos, quibuscunq; ſe rebus unit ac inſinuat, virtuteq; ſuâ efficaciter eas imbuit; adeò, ut cum liquoribus poſtea dilui perfectiſſimè poſſit, odore balſamico ac fragrantiâ (genuinis accidentibus) ſemper ſuperſtite. Diluitur etiam Ambra mediante vitello ovorum, qui unctuoſæ eſt ſubſtantiæ; adeò, ut omnibus liquoribus, electuariis, confectionibus, ritè ac facilè poſſit uniri ac dilui; hac unâ ſervatâ cautelâ, ut ejus ſubactio in frigido, nullo modo in calido (ut ſtupidus *Vernij* cenſet) celebretur. Norunt etiam apud nos, in Germania, Tirones Ambram in ſaccharo, ad conſiſtentiam ſyrupi aut tabulati cocto, liquare & ſolvere, citra odoris aut fragrantiæ diſpendium; quod quidem captum *Vernij*, ac fidem, exſuperat: qui plurimum gloriæ ſibi decedere judicat, ſi noſtris Tiruneulis ſuccumbat; qui ſibi tamen magiſtralem cathedram, evulgatis publicis ſcientiæ monumentis & commentariis, per Europam arrogabat. Sed vices tuas doleo, mi *Vernij*, & novercam fortunam, quòd, ſubitò è ſuggeſtu deciduus, ea diſcere coactus ſis, quæ docere videbaris. Meliora dabunt Superi, ubi bonus eſſe cœperis. Interim cogita, quòd res lubrica ſit ſors, aut fortuna.

Ut igitur, recapitulationis loco, paucula hactenus inter nos acta tibi refricem, *Vernij*, ac tandem finem arripiam (multum enim tuis fatigor næniis) ſcias velim, primò, quòd apud nos veriſſimum oleum deſtillatum Roſarum, ſeu eſſentia, paſſim proſtet; quam tamen nunquam te vidiſſe (quàm obſcurus Pharmacopœus!) palam fateris abſurdo dubitandi genere, dum ais: *Minùs autem credere poſſum, illum* (Zwelferum) *per oleum Roſarum intelligere illud, quod Chymicè ex Roſis extrahitur; hoc enim rariſſimum eſt (in officina nimirum tua) &c.* Si Philoſophus, aut ſaltem expertus Pharmacopœus, fuiſſes, *Vernij*, facilè Zwelferi mentem aſſequi potuiſſes & intellexiſſes. Sicut enim Zwelferus, hortando, ut pro diſſolutione Ambræ, adhibeatur vel oleum ſtillat. Cinamomi, vel oleum Roſarum, disjunctivo ſenſu, intellexit ſolum oleum Cinamomi deſtillatum, & non aliud; cùm (ut ipſe ais) intra corpus adſumi debeat: ita, à pari argumentando, inferre potuiſſes; ergo etiam, loquendo de oleo Roſarum, pro Ambrâ ſolvendâ, intellexit Zwelferus oleum deſtillatum; quia uſibus internis eſt deſtinandum; ad quos coctum & fœtidum minimè proficuum. Hanc eandem rationem deſumere poteras ex Animadv. *in pag. 252. col. 1. lin. 3* ubi habetur: Sic enim exactiùs (ſcilicet Ambra) ſaccharo injecta, cum eo unitur. Quæ ſolutiò inſuper majorem efficaciam huic Confectioni addet; utpote quæ alioquin ſtimulo ſummopere indiget, necnon opus habet, ut in majori doſi, quàm communiter fieri aſſolet, propinetur, ſi, quas illi attribuunt, virtutes exerere debeat. &c. Hucusque textus noſter. Verùm quia uſu Latinæ linguæ deſtitutus eras, textus hic te latebat, & oleum Roſarum coctum ab intrò ſumendum, putabas deſtinatum, ac cum Confectione Alkermes devorandum. Scito deniq; nos, in Germania, Ambram nequaquam calore, aut calidis, ſed frigido

mor-

mortario, ac frigidis quibuscunq; spiritibus, essentiis, ac unctuosis, juxta superiùs datam scientiam dissolvere; nequaquam verò coctis oleis, & hisce ungventariis: assiduè etiam nos collaborare, ut vires rerum integras ac efficaces, inter labores Chymicos, vindicemus ac præservemus. Hoc enim ad latum & longum me præcepisse reperies in *Animadv. super aquas destillatas, & syrupos conficiendos &c.* Tuum ergo secretum secretorum, redigendi Ambram in pulverem, tibi serves; nobis Germanis hæc trita sunt, qui obscuri ejusmodi Magistri instructione non egemus, nec eam desideramus. Nec nobis necessaria est tua tam studiosè, sed infantilis, injuncta cautio, de Ambræ natura, & partibus ejus tenuioribus, non perdendis. Actum agis, dum talia præcepta, & institutiones, cautissimè fortè, ad nos transcribis. Reddimus igitur tibi arcana tua, nobis non necessaria. Tibi, mi *Vernij*, præstat nostra Praxis ac methodus, cujus beneficio non solùm Ambra, per minima dissoluta, omnibus medicamentis, per insensibiles atomos, sese unit & insinuat, virtutemq; suam uberrimè largitur; sed & alia, compositorum medicamentorum ingredientia, omnia salva tectaq; suis virtutibus conservantur in composito & mixto. Miramur tamen tuam sollicitudinem, in conservatione partium tenuium Ambræ; cùm tamen in perdendis infinitis aliis rebus odoriferis tenuibus, summè expetendis, tam prodigus sis; in syruporum nimirum, aliorumq; complurium medicamentorum compositorum, præparationibus, quas per violentas decoctiones, & tot librarum spirituosi liquoris exhalationes ac expulsiones in auras, apparare, tua malesana consvetudo est; in qua consenuisti, nec in meliorem frugem converti potes, sed antiquis absurditatibus subscribis; tibi tamen his, de Ambra, injunctis cautionibus apertè contradicendo, eò, quòd artificiosioribus syruporum m. confectionibus, dexterrime edoctis, in quibus partes tenues & subtiles omnes integrè conservantur, tam acriter, sed imperitè, contraniteris, adeoq; in tuis semel conceptis erroribus potiùs consenescere satagis, quàm quòd, cum emunctioribus Pharmacopœis, & aliis doctissimis Viris, saniora consilia amplectaris. Interim tamen, si complura adhuc mysteria portas, aut cum Jove parturis, domi tuæ enitere, & arcana in patriâ revome: nobis, in Germania, tui displicent ructûs. Reliqua, quæ de Catelano adjicis, frivola sunt, ac nullius frugis; paucis proinde diluenda: laudo Catelanum, & sequor, in quibus periti Chymici & Pharmacopœi munus obivit. Recedo à Catelano, eumq; impugno, ubi eum à recto tramite deviare, &, desertâ veritate, deflectere reperi. Quemadmodum nunc te, Magister *Vernij*, nauci, flocci & nihili pendo, utpote hominem fastu, pravis moribus, & calumniis, deditum ac abominabilem. Vice versa pro rostris ac pulpitis, è suggestu & compitis, laudabo & prædicabo, totus in tui laudem nlim effusus, ubi te meliorem futurum inaudivero.

Hisce, Amice *Vernij*, manum tabulæ subduco, & Apologemati meo coronidem impono. Perceperis, non dubito, cùm tecum, familiari stylo, de condicto, differuerim, imbecillitatis tuæ ac talenti memor, quàm ineptè, perversè, malitiosè in Notis tuis propriâ notâ scripsitaveris; quàm fallaciter textûs meos adulteraveris; quàm simpliciter turpitudinem ac inscitiam tuam orbi universo revelaveris; quòd scil. nec Rosarum oleum (artis tirocinia) cognoveris; quàm incuriè te præcipitaveris: dum corrivalium tuorum fraudes, syrupi Chermes adulterationes, monopolium ac quæstum tuum, quo solus Monspelii gaudere gestiebas, ultrò, & nobis non exigentibus, proclamasti; quàm stupidè & superciliosè Cathedram Doctoris, Scriptoris, Commentatoris, & Notistæ titulum, alienâ infamia & calumniis tibi arrogaveris, cupiens digito monstrari, & dicier: hic est. Sed non invideo; quòd digitis te subsannent, *Vernij*; quòd pro fama ludibrium, pro triumpho risum, pro plausu explosus, pro lauro stramen, Neo-Doctor, reportaveris, etiam majoribus dignus. Patientiam nunc habeto, *Vernij*, si rigorosa tibi fuit Zwelferiana palæstra; è qua vix nudus diffugisti: si rigorosus tibi fuit Gymnasiarcha Zwelferus; cui te ultrò, non stimulatus, objecisti. Neq; mihi succenseas, velim, quòd ampliori exegesi, quàm speraveras, vitia & imperitiam tuam declaraverim. Bonis, profectò, nocet, qui parcit malis; &, ut Juris-Consultus ait: Bonorum injuria fit malorum impunitas. Non exigebant mitius collyrium lippitudines tuæ, nec, profectò, blanditias profunda vulnera, quæ verbis non curantur, sed ferro. Nam

——— ——— ——— Immedicabile vulnus
ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.

Tibi, profectò, hanc crucem, & infame theatrum, cum Hamen erexisti, te propriis vitiis, velut cincinnis, cum Absalone, suspendisti. Disce imposterum proinde, quo loco honesto viro fama sit, quæ multis vigiliis & ærumnis, longâ annorum serie, sollicitè parta est & requisita: disce; quoniam vita, & intaminata fama, pari passu ambulant. Multis enim vivere, tædium, & emori, lucrum fuit, quos honestæ famæ precium, & gloriosi nominis ardor, destituit. Disce deniq; imposterum calamum, *quem in manu te gerere* (nequaquam regere) gloriabaris, nonnihil moderari. Quod enim culter in dextra pueri; quod ensis in manu furiosi: hoc calamus, & lingva, in libertate superciliosi. Suscipe igitur Vindicias has meas, quas sereno animo ignobili nomini tuo dicavi, *Vernij*, ac velut arma inculpatæ tutelæ objeci. Mihi scutum sunt; delictis tuis supplicium. Thrasonibus verò & Zoilis cautela sint, velim, ne te, *Vernij*, æmulentur; cùm paria, aut severiora forsan, illis ex pharetra destinârim spicula. Vale.

CORONIDIS LOCO

accessit hæc

EPISTOLA APOLOGETICA,

contra quendam,

Schmuzium à Poystorff, Med. D.

ab Anonymo quodam edita:

Pro integerrima ZWELFERI fama vindicanda.

SOrte accidit, *Obscurissime Doctorum*, ut nuper ea, quæ de Carolo. Badensibus Thermis, rudiori Minervâ, evulgasti, æquo, serenoq; animo pervolverem. Incidi tandem in *paginam* 27. Opusculi tui, ubi prostitutâ loquacitate, infami stylo, multisque opprobriis, quasi veterno correptus, inviolatam tanti Viri famam (*Zvvelferum* meum reputo) arrodere & extirpare tentasti. Suspiravi, & cum Cordubensi Philosopho ingemui: ergone, dicens, tam sacrum nihil, quod sacrilegum non inveniat? quò livor non subrepat? An, ut aurum scoriam, ut rosa spinam, ut corpus umbram, ut purpura tineam, ut Phœbus eclipsin patitur; sic Laurus tua, *Zvvelfere*, monstrosi partûs vermiculum nutrit & sustentat? Audebo aliquid (mecum dicebam) audebo, & hyperbolicum hunc Thrasonem (ipso Zwelfero altum silente) vivis coloribus depingam, delineatum in scenam producam; ut sic redeat in Authorem scelus.

Et verò, quonam percitus oestro, *gloriose Thraso*, quô ambitionis fermento turgidus, *Medice Satyrice*, quâ temeritate, quo ausu, non provocatus, non lacessitus, in arenam descendis, phanatico similis, in Zwelferum involas, sævis, furis, &, velut crabronum jaculis lacessitus onager, contra stimulum recalcitras? Quænam te fascinavit Circe, *mordacissime Zoile*, *Schmuzen*, ut, perruptis honestatis repagulis, contra fas & jus, non Philosophicis argutiis; cùm nondum ad Physicas Auscultationes initiatus sis, Tiro; non Spagyricis principiis; qui adhuc prima Chymiæ Theoremata ignoras: sed malesanis calumniis, probrosis conviciis, turpi sarcasmo & scommate, imò meris mendaciis, præclaræ notæ Virum, Zwelferum, exagitares, &, velut asinus lusciniam ad harmoniæ certamen, sus Minervam docendo, provocares? Rem actu tetigisti. Famam tibi, veluti quondam sacrilegus ad Ephesum Herostratus, infamiâ conciliâsti; ex sapientiæ tuæ ramo, fructum stultitiæ, & scientiæ probra retulisti, ac, unde Laurum sperare cœperas, infami stramine tempora cinges, in vices Panegyris, maledictionum plaustra relaturus. Quis enim te calonem & lixam, mi *Schmuzi*, in theatrum, cum scuto Hectoris, cum telo Achillis, cum clavâ Herculis, procedentem non rideat? armatam cucurbitam, peltatum erinaceum, leporem galeatum, non explodat? Universus populus toto splene te ridet, & subsannat, festivum illud resonando: Pulchrum est, digito monstrari, & dicier: Hic est Zwelferi Mastix *Schmuzius*.

Momum proinde exue, sublimes moderare spiritûs, viperinos dentes atterito, splendorem & famam Zvvelferi (obscurissimus ipse cùm sis) ne obfuscato. Et quanquam nos non lateat, *disertissime Schmuzi*, quòd verecundum silentium uni-

ſit ambuletum calumniæ; quòd ſimulare, ſit, luculentam Apologiam criminatoribus objicere; verbo deniq;, quòd, qui tacet, re ipsâ obtrectatorum ſcommata diluat: ne tamen nos *αὐτόματα* & ſtatuas arbitrareris, quibus pro corpore truncus; pro corde fungus; pro cerebro palea obtigerit: hanc tibi *ἀμύσῳ* cantilenam occinere, ac juxta ſtultitiam tuam reſpondere placuit, ac in Domino decretum eſt. Enimverò, quid aliud honeſtus rumor, quàm locuples hæreditas: quam dilapidare videtur is, qui criminatoribus ſilentium non imponit? Expertus id eſt modeſtiſſimus Vir, ſæpe dictus Zwelferus, quando in eum, pari ſupercilio, auſu, cenſura, & convitiandi libidine, olim debacchatus eſt Medicus quidam, natione Bojus, nomine *Wolfgangus Höferus*, dum in ſuo Centone, quem Rhapſodes undique ex Authoribus conſuit, & ſub titulo *Herculis Medici* edidit, *lib. 2. cap. 3. de Pleuritide*, ſic eum arguit: *Diſpenſatorium, mutuatâ ab alia Latinitate, à ſe autem conceptâ reformandi inurbanitate, non ita pridem edidit.* Hæc ille. Potuiſſet Zwelferus, inquam, prædurо huic nodo duriſſimum objicere cuneum; inveniſſet hoc monſtrum & ſuum Herculem; maluit tamen parcere defuncti manibus, nec relictis ab eo in Pannoniâ exuviis, & ſuperſtiti cineri, maledicere; quin potiùs æternam requiem comprecari. Tacuit, inquam: at quid modeſto ſilentio apud te profecit, *Schmuzi?* Fors demiratus es ſtruthionis fermentum, & Viri patientiam, quâ etiam chalybem digerit? Minimè gentium; Illuſiſti, inſultaſti, ſimia in purpura, pacato Viri genio; hebes Diſcipulus Doctori modeſtiſſimo: & in libello tuo, in quo, ad miraculum doctus, mira de lente, ſeu Thermis Carolinis, diſſeris, *pag. 27.* his in Zwelferum formalibus inveheris:

Pro majori Lectionis intelligentia, qui obſcura nimis fortaſſis auriculâ ex Hippocratis & Galeni tripode axiomatum & ſententiarum animadvertunt Emphaſim, pauca dicenda obveniunt. Ut ſequentia intellectui per levem quandam diaphoram luculentius appareant, ſapienter proinde praeceptum eſt ab antiquis, in rerum naturalium ſerie nam proſtare vel rarò ſimplex, ſed amicâ & quacunq; convenienti perfectionis ſocietate redintegrari, quod Compoſitum Philoſophorum & Medicorum vulgò baptiZatum eſt, quod etiam Galenus ille noſter pluribus in locis, præcipuè aureis in libris ſuis de Medicamentorum Compoſitionibus plus bis millies verò verius comprobavit. Quamvis ille novus & Germanus Galeni & Diſpenſatoria Auguſtanorum-maſtix, (equidem neſcio, quo ductus genio?) ut tàm male in Medicina parentem feriatur & medicamentorum compoſitionem tàm turpiter ſine veritatis ſtamine adoriretur, corrigendo ſcil. Magnificat: Cæſarem (ſanctiſſimæ memoriæ) Ferdinandum Tertium infelicis & monſtroſi ſui abortus Compatrem compellare non erubuit, quam attalicis & holoſericis technis & vulpinæ adulationis faſciis involutum exhibuit, inde dubio procul viridiſſima ſe laureâ Cæſarea Coronaturum. Sed ecce quid inſtat? Primum abortus frontiſpicium ita Cæſaris faſcinavit oculos, ut propè cacutiens proximo adſtanti cubiculari donaverit Medico, huic, ne famula extorris & orbus incederet in pediſſequum, juvenem propriæ ſectæ Medicinæ Doctorem, adjungere placuit, qui ſe modo ullo, prædictæ Vindelicorum Diſpenſatoria ligari patitur, ſibi, ſuoq; vermiculoſo cerebro formaturus proprium. Viden par nobile fratrum? aſt potiora culmina fumant, & ne licentiam parentheſis transgrediar, & humi delitеſcam, Thermis, de quibus agitur, me immergam. &c. Hucusque Aſinus ad Lyram.

Pace tua quæſiverim, *annoſa Vulpes*: quis tibi de volutabro porco, ſeu è Thermis emergenti, Compater fuit? Quis abortum tuum, mi *Schmuzi*, quem ſpurium & vermiculoſum ingeniolum tibi peperit de Thermis Carolinis, nomine ſuo legitimavit Herus? Mecœnas fuerit: quo involucro, technis, thecis, & faſciis, primum editionis tuæ exemplar inveſtiſti? Dubio procul pelliculis ex Arcadia petitis, cuticulæ tuæ per omnia ſimilibus; aut pelle Capellæ, Diphtheram tuam ornaſti; in qua multis de lana caprina diſſeris? Affligit te, *Venerande Schmuzi*, juxta hæc ex Philoſophia Zwelferiana retorſio? Diſce habenas & circumſtantias labiis tuis deinceps imponere, & æquum magis judicium de Zwelfero proferre. Nam 1. cadere hoc in Ferdinandum Tertium, ævi ſui Potentiſſimum Cæſarem, qui,

qui, ob ſapientiam, alter Salomon audiit, ipſo Salomone ſuperior; quòd ſapientiæ, quæ inflat, miram vitæ & morum ſanctimoniam, indiſſolubili humilitatis nexu copulaverit: cadere, inquam, in hanc Majeſtatem non potuit, ut externo ſplendore, & peregrinis coloribus ac involucris luderetur: quin imò doctiſſimos Zwelferi Commentarios, à capite ad calcem recognitos, & ad judicii ſui æquiſſimi tribunal citatos, approbatos, Auguſtiſſimi nominis ſui Splendore, Gratiis, Favoribus, ac Indultis firmaret. Extat Torques aureus, magni pretii, cum Numiſmate, gratioſam tanti Cæſaris, Ferdinandi III, effigiem referente, æternum Cæſarei favoris monumentum, quo ab ipſo Auguſtiſſimo donatus, dum humili ſubmiſſione genuinum hunc partum ſuum dicaret, Zwelferus. Neq; te, *ſupercilioſe Schmuzi*, ad ſcrutandum Cæſareum Diploma, & ampliſſima Privilegia, quæ ab ipſa Majeſtate clementer indulta, amandavero. Id unum ſufficiat, quòd prædicto Diplomate Tibi, *livide Schmuzi*, & ſectariis tuis, prohibitum ſit, ne, ſub Cæſareæ indignationis comminatione, Zwelferianos Commentarios oſtentui habere, præpedire, immutare, arrodere auſu temerario præſumatis. Et ſi notum tibi non eſt, quod ſubjungo; ſcias oportet, quod eodem indulto Sacra Majeſtas Zwelferum Aulæ tanti Cæſaris Medici titulo inſigniverit; velut digito innuens, quàm gratus extiterit tantæ Majeſtati partus Zwelferianus.

Ut autem, Lector Benevole, rem ab ovo, ut ajunt, recenſeam, cur virus ſuum in Zwelferum evomuerit *Schmuzius*: accidit, ut, cùm Sacra Majeſtas Auguſtæ Vindelicorum Comitia ageret, Medicum Ordinarium (quem *Schmuzius* Cubicularium vocat) ad ſe evocarit, dicatum ſibi à Zwelfero novum Diſpenſatorium innuens, in quo Auguſtani reformantur, & emendationes remediorum Diſpenſatorii proponuntur, non ſine ſenſu Collegii Auguſtani. Ad quæ prædictus Medicus repoſuit, fore, ut Auguſtani Medici Zwelfero indignentur, calamum arripiant, calumniis conſtringant. Ad quæ Juſtiſſimus Imperator, Laconicâ brevitate, hæc qua monita, qua minas, refudit: ſi calumniis, non verò argumentis, Auguſtani reciprocare velint, cæptis deſiſtant, volumus & jubemus. Hæc vivo teſtimonio Magni Aulæ Miniſtri etiam hodie confirmantur. Verùm ut mos & conſvetudo Paraſitorum fert, in utrumq; ſcil. latus claudicare, calida ſimul & frigida exſufflare, neminem non palpare: cùm ſupradictus Medicus Auguſtæ Vindelicorum à D. Heiniſio, Medico, lautiùs ad menſam exciperetur, diſſona ſuperioribus adulator in quadrà protulit: inter epulas Zwelferianas denuò toto ente differentia recenſuit palpo: quanquam ſeriùs palinodiam cantârit, quando noverçam fortunam expertus, ſplendidi nomine orbatus & humiliatus, Vienna exul, Ferdinando ſcilicet Quarto (lachrymas tibi, Auſtria, provoco) heu! expirante.

Hæc (ut ad te converiar, unde digreſſus ſum, *Schmuzi*,) hæc næniæ tuæ ſpectabant velut ſcaturiginem. Sed quo animo, calculo & ſuffragio probas, quòd denuo Zwelferus lucubrationes ſuas, quas inter diſpatia ſtudia, & Praxin uberrimam, ad Cleanthis lucernam feliciter elaboravit, Auguſtiſſimo LEOPOLDO, Magni FERDINANDI FILIO, in Quem, cum Coronâ & Sceptro, Cæſareæ Patris Virtutes, Pietas & Sapientia commigrarunt, ut meritò FERDINANDUM in LEOPOLDO replicatum dixeris, dicavit, conſecravit? Ampliùs dixero: quòd genuinus hic, & Solaris Zwelferi partus, Imperatoriâ Majeſtate protectus, in gremio tanti Cæſaris conquieſcit; à quo umbrarũ fœtus, Momus, illiberalis nominis Euclio, meritò arcentur?

Tranſeo à Maximo Cæſare, ad Literatum Tribunal. Audiſtinè, *Aurite*, quàm diſpar ſit Cenſura Antiquiſſimæ Univerſitatis Viennenſis, à calculo nigerrimo tuo, quô contra Zwelferum ſuffragaris? Proſcriptus es unanimi conſenſu virorum Principum in Medicinâ. Quin imò, altum ſilente Inclytâ Facultate Medicâ, Vienna & Auſtria pro Zwelfero, Theſeô ſuo, fidiſſimo Achate, languentium publico Aſylo, contra te perorat: quanquam & de te meliora deinceps ſperem; forſan lupus pilum, aſinus vocem *Schmuzius* mores ſuos caſtigabit. Quamvis rem dixero magnam:

Zoile, ſi bonus es.

Et hæc erant, mi *Schmuzi*, quæ modestiori calamo, sine felle & fermento, ad Te perscribere volui, non ut *Magnificas* (uti Zwelferum insimulasti) corrigerem, sed ut *Credo* te docerem; qui fidem non mereris, Reipublicæ Medicæ infidelis. Esto fidelis deinceps Deo, Tibi, Proximo; & si te, cum Cæsare, Alexandri Magni statua; cum Themistocle, Miltiadis trophæa; in literaria palestra aliena palma ad æmulationem invitet; ne tibi furor suppetias ferat; ne calumniis, & mille probris, veluti totidem gradibus, ad honorum fastigia tibi viam sternito. Redit enim tandem in Authorem scelus. Paribus armis cum Zwelfero congredi debebas, quem, cùm Philosophus, cùm Chymicus, cùm Medicus sit, rationibus Philosophicis, Spagyricis inventis, Theoricis argumentis, velut totidem telis, acriter urgere debebas: tum applausisset Victori *Schmuzio* tota Medicorum familia, festivum illud acclamando: Vivat *Schmuzius*, Jo Triumphe! Nunc verò turpiter, è lucta claudicanti, inglorio & devicto, tota tibi rudit Arcadia, & bipartitum illud resonat: I. O. Triumphe. Patet tibi nihilominus arena, & literaria Palæstra, in futurum: in qua si tam ampla sit domi tuæ supellex, ut rationibus & argumentis cum Zwelfero decertes; ejus dispensationes, doctas additiones, proprias experientias, & secreta (tibi porco margaritas objiciendo) communicata refutes, humaniter te conducimus, ipso Zwelfero provocante. Quamvis, ut saniora consilia secteris, tibi Author sim, mi *Schmuzi*. Nam contra stimulum calcitras; contra torrentem niteris; in sicco navigas. Universa enim Europa tua confutabit argumenta. Non est Universitas, ad plagam Septentrionalem: Anglia, Gallia, Rhenus, & (ut Laconismo utar) nullus in Europa locus est, qui Zwelferi lucubrationes ad se non alliciat, improbum laborem non approbet. Ipse non ita pridem arbiter fui literarum, quibus diversæ literatæ familiæ, magni nominis Doctores Medici, absolutissimi Chymici, sollicitis votis prævenêre, ut hunc partum, quem obstetricante Pallade feliciter jam enixum vides Zwelferum, luci & publico emolumento donare dignaretur. Et sanè, nisi quis ad meridianum cæcutiat, ultrò fateri debet, has Zwelferi vigilias, & sincerissimam secretorum communicationem, incomparabile lucrum & emolumentum Orbi universo attulisse. Nec tu ipse, mi *Schmuzi*, inficias ibis, nisi livor simulare cogat, quòd Zwelferi industriæ Bibliothecam tuam condecorent; eas instar fidelis Dormi-securè, aut Vade meoum, custodias; denique Panaceæ tuæ sint arcana furta, ex Zwelfero petita. Et ne cum hyperbole magnificè, plus, quàm veraciter, hæc à me adducta suspiceris, ad manus mihi sunt fasciculi literarum, quibus consummatissimi Practici & Spagyrici arcana animi sensa produnt, &, quo loco Zvvelferum habeant, luculenter demonstrant.

Inseram unum alterumve fragmentú, ne prolixitate mea ingratus tibi accidam.

Excellentiss. Vir, Dn. D. Daniel Geyger, Medicus ex Collegio D. D. Augustanor. quem Hungaria, ob felicitatem & dexteram Praxin, obstupuit, *de dato 14. Calend. Decembr. 1652.* sic ad Zvvelferum scribit;

Utilissimum Excell. Tuæ laborem summoperè commendavi, dignumq; judicavi, ut, ad Aram Apollineam suspensus, immortalitate donetur. Certum enim est, innumeros crassos & turpes errores in Almam nostram irrepsisse Medicinam, inprimis Pharmaceuticam, diuq; jam à multis bonis exoptatam & desideratam fuisse competentem reformationem, & ad frugem meliorē reductionem. Tentarunt hoc non infeliciter *Quercetanus, Sennertus, Sala, Mynsicht*, & *alii*; imò memini, *olim* à Clarissimo *Philippo Menzelio*, Professore Ingolstadiano, & *Thoma Mermanno*, Archiatro Electorali, simile quid tentatum, sed humanæ conditionis injuriâ absolutum non esse. Proinde summis en-

comiis

comiis dignissimum, & Lauro decorandum te judico, Excell. Doctor, quòd, his præclarissimorum lùminum vestigiis insistens, etiam aliquid fæcum Augiæ huic stabulo subtrahere, huicq; inclytæ Arti nitorem addere volueris. Quod quidem tantò perfectiùs & feliciùs absolvi potuit; cùm, juxta Procemium dictæ Pharmacopœiæ, sedecim integris annis, laboriosâ & improbâ sedulitate, tam legendo, quàm manum ipsam admovendo, magnum tibi, hâc in parte, experientiam comparâris. Pro qua insigni bonitate, & juvandi promptitudine, & ego, & tota Medica familia, gratias E. T. ingentes & immortales meritò debemus.

Ex Literis Excell. Dn. D. Schmidt, Dantiscani, de dato 8. Febr. 1652.

OBlatæ ab Amicorum quodam, ad bihorii spatium, mihi sunt Animadversiones tuæ, in usitatissimam, nostris in Officinis, Pharmacopœiam Augustanam, ut, quid de iis sentirem, exponerem audacter. Breve fuit tempus &c. Legi tamen eas cursoriè, & relegi in eis plurima; Gratulabar initio mihi statim, inventum tandem aliquem, qui rem hanc maximè necessariam aggredi non dubitaverit; cùm, quantam ex futilibus non paucis Compositionibus perceperim nauseam, testes apud nos sint plurimi. Taceo, quòd, plurima sine necessitate, imò præter rationem omnem, una in Compositione congesta esse, quæ vel sanis nauseam movere possint, sæpe molestè tulerim. Hoc tamen magis me affecit, quòd calida frigidis, siccis humida, confusa ægris propinanda exhibita fuerint: idq; speciem, nescio cujus, eruditionis præ se tulisse, nemo non existimaverit: cùm tamen farrago talis jure merito jamdudum risu & cachinnis digna fuerit. Futilem tamen hunc errorem demisso capite, arietum ad instar, & magni securi sunt, & nefas, quidquam mutare, existimarunt. Salivam mihi sæpius moverunt inepta pleraq; Electuaria; inutiles Pilularum massæ; Specierum farragines, & quod ineptiarum est reliquum. Dolui non rarò, Medicinam nostram, imò magis Ægros, rebus talibus conspurcari. Dolui, plura ad pompam magis, quàm necessitatem, ne dicam, rationem fieri. Nunc (immane quantum!) gaudeo expletum plurimorum desiderium, detectos esse errores, nec paucos, nec leves. Tibi verò, Amicorum optime, gratulor, de reportata ex labore hocce gloria. Talem te nempe gessisti, ut nemo non obstrictum se tibi agnoscat; quamvis non dubitem, fore etiam plurimos, quibus discere pudor erit, quiq; cavillandi occasionem arripient: hos tamen, cùm rem pro se ipsam loquentem habeas, vel solo contemptu refutasse, sat erit.

Porrò Excell. D. D. Henricus Custerus sic ad Zuvelferum scribit Haderslebio Holsatorum, de dato die Circumcisionis Domini, 1653.

Ἐυζωίαν καὶ ἐυπραξίαν!

MUnus tuum literarium, dudum Viennâ ad me transmiſſum, Excell. Zwelfere, ritè accepi; quod, ut vidi, ambabus (quod ajunt) ſum amplexus ulnis, imò ad os meum appreſſi, & exoſculatus ſum; adeò gratum mihi fuit donum illud, abs tam amica manu, ac è tam longinquis profectum oris; quô in, ut video, bis honorificam mei mentionem facere, haud gravatus es, ſed (ut verum fatear) ex amico affectu tuo magis, quàm meo merito. Quippe ob exiguam illam, quam ego, in iſto elimando, Tibi locavi, opellam vix promerui, ut mei eſſes memor, nedum ut tam honorificè nominis mei memoriam illi inſereres; quo ipſo tamen duplici nomine Tibi me de novo reddidiſti devinctum, perpetuæq; debendæ gratiæ reum. Vix credis, Amicorum Ocelle, quantis labor iſte tuus tam egregius, à laudatis Viris, quibus cum hinc inde mihi literarum intercedit commercium, commendetur encomiis, & quantopere tu illo ipſo plures eorum, qui in caſtris Apollineis ſacra faciunt ſtipendia, Tibi devinxeris. Qui, ob id, hunc ingenii Tui fœtum in oculis & ſinu gerunt; in τεκμήριον perpetuæ & nunquam intermoriturae memoriæ Tui. Perge, perge, Amice optume, ævum hoc ulteriùs illuſtrare ingenii tui monumentis, &, quæ adhuc premis, ſervasq; recondita, propediem benigniter exprome, & publici fac juris, nec quicquam rabioſos Zoilorum morare inſultûs, pluriumq; mordacia verba; quin contra audentior ito, proximiq; Tui, quantum potes, promoveto commoda. Sic Te ſupremum Numen juvabit, nomenq; Tuum immortalis Fama evehet ad æthera. Vale, & animitus ſalve, mi Zwelfere, atq; hunc ineuntem novum annum, aliosq; innumeros ſubſecuturos, in omni proſperitate vivas, valeasq;, vide; & conſtanter amare perge

Merito Tuo Tibi
addictiſſimum

Henricum Cüſterum.

Præterea Excell. D. D. Barthol. Moſer, Phil. & Med, D. ac Prof. Publ. Dilingæ, ſequenti Epiſtolâ, additoq; Carmine Encomiaſtico, *de dato 21. Maj 1662.* ultrò ſcribit.

Nobiliſſime, Clariſſime, & Excellentiſſime Dn. D.

LAtorem harum, Juvenem egrègium (qui in Pharmacopœia noſtra Dilingana Tirocinium ſuum abſolvit, & operâ ac induſtriâ ſuâ nobis abunde ſatisfecit; jam verò ſtudio Philoſophico picturato, in alma Univerſitate Viennenſi, Medicum quoq; adjungere, promptiore tamen Marte, quàm ſubſidii promptuario, animum induxit) tametſi pro merito ſuo Viennam, np. Patriam, revertentem obtinuit, quibusvis

busvis Literatorum Patronis & Mecœnatibus meliore notâ commendare non supersedissem: id ipsum tamen in Clarissima Dominatione Tua eo liberaliùs exordior, quòd optatam jampridem occasionem, eadem operâ, jam nactus sum, ut Clarissimæ & Excell. Dominationi Tuæ mentem meam, super Opus suum Exercitationum Pharmacevticarum, præstantissimum & nunquam satis laudandum, apponere, simulq; bene precari possem.

Quamvis n. feracissimum hoc seculum Scriptorum, tam in Medica, quàm in aliis Facultatibus, numero abundet penè innumero; asseverare tamen possum id, sine palpo, me in hâc, & palæstra Medica, jam ultra decem lustra sudantem, nihil hactenus vidisse, quod mihi gratius, rei Medicæ utilius, imò magis etiam necessarium, hâc ipsa correctione, fuerit. Siquidem Compositiones medicamentorum tam multæ, & apparatu tituloq; splendidæ ac pretiosæ, propter incognitam accuratiùs præparandi normam, ideoq; hactenus rudem & illegitimam, tam in Veteribus, quàm Recentioribus Medicis traditam, nec non à Modernis receptam & usitatam, non solùm imperfectæ & mancæ, sed non rarò etiam inutiles, ne dicam, miseris Ægrotis damnosæ, Pharmacopœis præscriptæ fuerunt: quæ nunc Clariss. Dom. Tuæ labore, industriâ, limaq; dexterrima perfectionem suam, à me ipso, cum Jos. Quercetano, jampridem desideratam nactæ sunt.

Sint fortè obtrectatores lividi, vel arrogantes Zoili, qui errores suos non capiunt, aut capere nolunt; vel cum errantibus pertinaciter errare, quàm veritati subscribere, malunt; parum refert; ringantur & rumpantur malevoli. Clariss. Domin. Tua nihilominus partam hoc labore gloriam & laudem suam, apud omnes bonos & æquos arbitros, veritatis amantes, inviolatam æternùm servabit.

Proinde hortor etiam Clariss. Dom. T. ut, quoniam rebus Chymicis præparandis dexteriorem longo usu & αὐτοψίᾳ notitiam & scientiam acquisivit (sine prolixa tamen ejusmodi medicamentorum farragine, quorum copiâ ingenti, inutili, & fastidiosâ, cum encomiis suis parum fidis, integra referta jamdudum sunt volumina) ipsam potiùs tractandorum Mineralium & Metallorum genuinam rationem, prout in Animadversionibus suis fecit, in publicum proferre, nobisq; communicare velit.

Ad quod ut feliciter proficere possit, vitam Clariss. D. T. prosperam & incolumem à Deo T.O.M. ex animo precor: cui nos unicè comendo.

Dilingæ, 21. May 1662.

Nob. & Excell. Dom. T.

ad officia grata promptiss.

Barthol. Moser, Med. D. & Prof. Publ.

CARMEN ENCOMIASTICON

extemporale:

in

Honorem, & Gratiam, de re Medica,

propter publicatas Exercitationes in Pharmacopœiam Auguſtanam utiliſſimas & laudatiſſimas optimè meriti

Nobiliſſimi & Clariſſimi VIRI,

DN. JOANN. ZWELFERI,

Artium & Med. Eximii Doctoris,

ab Amico & Fautore benevolo conditum.

PRodiit Undenis, patrio famoſa nitore,
Auguſtana novis Pharmacopœia typis.
Nempe novis toties facta & natalibus aucta,
fœcundum docuit ſe cumulare librum.
Et fœcunda ſatis fuerat, niſi adultera prolem
paſſa foret ſpuriis dedecorare ſuam.
Sed quia laſcivo ſtimulata frequentiùs oeſtro,
diſſimilem fœtûs protulit illa gregem:
Crevit in immenſum, variis jam partubus ampla;
donec tanta ſibi copia facta gravis.
Auguſtam tandem miſeratus Cynthius Urbem
vellicat, & memorem nominis eſſe jubet:
Nominis Auguſti, quô nil præclarius usquam
cunctavidens, toto, Phœbus, in orbe videt.
Hæc parens monitis, fœtum circumſpicit omnem,
quem ſpurio peperit Pharmacopœia ſinu.
Vidit, &, incaſſum tantos abiiſſe labores,
ingemuit; prolem pœnitet eſſe ſuam.
Vidit & obſtupuit; tantum non eluet undis
Heu! facinus, dicens: Vindalicusq; ſuis,
Protinus exclamat; noſtros, Hygiéa, penates
quæ colis, aſſuetos ſiſte ſuperba gradûs.
Jam ſatis eſt luſum: ſat, luxuriaſſe tot annis;
Nunc decet alterius ſubdere colla jugo.
Scit DUODENUS, ait, noſtræ reparator Hygiæ.
Æquus & hic lacrymis arbiter eſto tuis.
Nec pigeat, tanto documenta audire Magiſtro,
cujus judicium vel Themis ipſa probat.
Hic rerum vires, artemq; repandat, & uſum,
corrigat hic nævos, Pharmacopœia, tuos.

Felix ZWELFERUS, felici sydere natus,
Qui genio superat secula multa suo.

Barthol. Moser, M. D. & Prof. Publ.

Taceo Excellentiss. Viri & Medici Schafhusiani, D. Johann Wepfer, eruditissimam & prolixam, de Zvvelfero, Panegyrim; uti & fusam Dn. D. Johannis Irmbler. Epistolam, *dato 17. Octobr. 1657*, stylo excellenti & acuto; uti vir est omni exceptione major: in qua suum Zvvelferum plus hactenus dictis evehit.

Salisburgo, *28. Januarij 1657*. Excell. Vir & Medicus, C. Rupertus Streicher, in Epist. ad Zvvelferum, Opus ejus toti Imperio desideratum, Reipubl. Medicæ unicè necessarium vocat.

Prænobilis Vir, Jod. Christophorus Kreß à Kressenstain/ Ordinis Patricii & Senatorii Normbergæ, datis ad Zvvelferum humanissimis literis, *de dato 31 Januarij, 1653*. decumanas Authori gratias agit, ejusque fudores abstergit, Idiotas malevolos & Agyrtas demiratur, quòd Zvvelferianam gloriam & palmam deprimere nitantur.

Pertranseo varia Collegia Pharmacevtica. Dantiscani, quorum nomine Henricus Linck: Sebastianus Schröder, vices Norimbergensium agens: Matthias Bansa, Francofurtenses supplens; uti Hamburgo Joannes Kramer: Lunæburgo, Bartholomeus Hecht: Dresdâ, Georgius Grünberg/ omnes, anno 1653. amicum literarum Zvvelfero obsequium deponunt, unanimi confessione: tale Opus à Medico perfici non potuisse, quem non Pharmacevtici labores multorum annorum seriè initiassent. Habent, ex dictis Epistolis, malevoli, quod legant, scil. non Pasquinis & gerris, sed ponderosis Philosophicis argumentis, Zvvelferianam veritatem esse arietandam.

Agmen ducat fragmentum Epistolæ, Viennensis Facultatis Medici, nunc autem extra Patriam, apud Jaurinenses, Physici, *de dato 24. Martij. 1666*. Joh. Adami Spenholz: Cujus hæc ad Zvvelferum.

Reddita est mihi Epistola tua elegantissima, Clarissime Doctor, aviti candoris, & germanæ synceritatis, tessera. Mirum dictu! quantum lætitiâ diffluebam, quòd ex ea percipere licuerit, te denuò majora in re Medica excolenda (cùm maxima jam præstiteris) pro prælo meditari. Faxint Superi, incomparabilis Vir! ut, qui jam olim nutantibus Medicinæ firmamentis, melior Atlas, succollasti, &, ut quondam Theseum Gnosia Virgo, è Labyrintheis plexibus Medentes duxisti filo; sic deinceps Numen appareas: homo homini Deus. Utinam, Excellentissime Zwelfere, æquus omnibus sit oculus, & non, quis scripserit, sed quid scripserit, animadvertant; elatiore inflati spiritu, saniora non respuant consilia, nec eruditi detrectent, sine sensu ipsi sibi sapientes. Habent certè, quod mirentur, in Scriptis Zwelferianis, Philosophi; quod æmulentur, magni nominis Chymici. Et pauci hactenus Scriptorum (suus cuiq; sit honos) te adæquarunt, quantum memini, supergressus nemo. Quanti autem doctissimas Animadversiones Tuas, & Notas, faciam, ut demonstrem; illud de his, quod de Homeri Iliade, magnus olim Macedo, mihi dicendum venit: diem me perdidisse reor, quo Zwelfero non vacavi. Age, quod agis, & cœptum curriculum ad bravium usq; pro-

proſequere. Et ſi te fors, cum columbis, cenſura vexarit, illud indubitatum habeto; quòd, invideri, ſit excellentiæ nota, ærarium gloriæ, & famæ nunquam intermorituræ poſſeſſio. Vale, Doctiſsime Virorum, & trophæa tua ad emorientis usq; Oceani oras, ad Herculis columnas, extendito, donec aliquando palmam cedas maximæ ſpei, & raræ educationis, paternarum virtutum ex aſſe hæredi, Filiolo tuo, qui etiamnum ex rudi adhuc maſsâ quaſi præfulgidus Adamas reſplendet: ut veriſsimum ſit, animum ſapientem naſci; non arte parari: nec imbelles generare columbas Aquilam. Hunc ut in ævum Cœlites ſoſpitent, cordialiſsimè auguror. Valete.

Hæc, ex innumeris pauca, deprompta ſunt, ut videas, quàm diſpar ſit à Viris honeſtis maleſanum judicium tuum.

Et ne digreſſionis figurâ tui memoriam penitus amiſiſſe videar, *Schmuzi*, Fragmentum quoque è libro tuo de Thermis Carolo-Badenſibus hîc inſeram: quo ex loco tibi demonſtrare cupio, nullam eſſe paginam libelli tui, quam taxare & caſtigare non poſſimus, accedente convitiandi libidine. *Pag. 38.* Tractatûs tui, manifeſtam hyperbolen, &, ne dicam, decumanum mendacium, ſi ad literatum tribunal evoceris, fateri cogêris. *Ais* enim, *loco citato*, quòd *Badena, Vir Conſularis & Senator prudens & diſcretus, David Graſer, lapidem Thermalem Mineralem trium librarum pondo examinandum exhibuerit, purioribus ex ſuccis Thermarum ſupra ſcoparum virgultis, ſtraminibus & paleis injectis, & in veram lapidis figuram congeſtum, aliis duritie non cedentem lapidibus, qui unius fonticuli ſeu ſcaturiginis labro adaperto, in anguſtum cogendo calidarum aquarum opus, cum aliis multis huic ſimilibus, ab illo collectus eſt. Hujus ſubſtantia pendebat:*

Nitri	℥xß.
Squam: ferri	ʒviij.
Alum.	℥iiij.
Sal: Nitri	℥iiij.
Vitrioli	℥iijß.
Stiby	℥ijß.
Bitum.	℥iij.
Sulphuris.	℥j.

Subjungis: *Et hac eſt Thermarum Carolo-Badenſium ſecundum exiguam meam rationis trutinam, & infimum manuum mearum laborem compoſitio, qua ſi minus placet, humanam non recuſo, & doctiorem correctionem, quippe me jam pridem doctioribus mancipavi penitus &c.*

Viden', quàm audacter & magniloquè, quàm liberè hoc attuleris? An 1. fidem non excedat, has tam differentes & heterogeneas mineras, lapides, ſulphura, ſalia, verbo deniq; totam ferè mineralium claſſem, in una matrice & gremio medicati Fontis deliteſcere, ac, intimè ſibi unita, ad univocos effectûs producendos, ita concurrere, ut tamẽ realiter diſtincta, actu diviſa, in Compoſito perſeverent, ut ſe ponderari, dividi, omnem in partem verſari ſinant, nullâ qualitatum factâ jacturâ; uti ex tua patet analyſi, & adducto experimento? 2. Quis definiat, quòd Mineralia in ejusmodi medicatis aquis materialiter & corporaturâ ſua inexiſtant; quin potiùs imprægnatione quadam, & ſpirituoſæ partis impreſſione, id fieri aſſerat; ac, dum fontes ejusmodi mineras alluunt, iisdem ſpiritibus turgere incipiant, ſintq; virtualiter, non verò formaliter, Nitrum, ramenta Ferri, Sulphur, &c.? 3. An actio lapidifici ſpiritûs tam arctum formarum nexum diſunire queat, ut, reſoluto Compoſito, tot inter ſe realiter diſtinctæ partes integrantes, conſervatis ſibi pro-

priis

priis accidentibus, odore scilicet, sapore, quantitate, pondere, in scenam prodeant, in manifestissimam probationem: mineralia formaliter & materialiter Thermis inexistere? 4. Stybium, Bitumen, his Thermis inesse, alio loco falsissimum probabo. 5. Hanc thesin & experientiam tuam Paracelsus, *lib. de morbo Tartareo*, confundit. Nostro seculo, præter alios, Hildanus, *de Griesbaccensibus & Piperinis*: acutissimus Helmontius, *Paradoxorum* 4. quo in loco parem Thermarum anatomicum manifesti mendacii convincit, & post ferias destillationes tantum mineralium catalogum se non deprehendisse, manifestè asserit. Ejus verba, *loco citato*, consule. Ibidem reperies, ab Helmontio genuinam docere Philosophiam, aciditatem & qualitates reliquas fontis salutiferi, quibus turget, non ab alio emanare, quàm à mutua salium (quos esurinos vocat) effervescentia, actione volatilium in fixa, & reactione fixorum in volatilia; & è contra. Ut ut sit: libellum tuum severiori indagine scrutari, hîc nec locus, nec animus est. Tuus sit tibi honor & decus, ut inter Reipublicæ Medicæ bene meritos, & Scriptores notèris. Id solum ab Inductione remonstrare volui, neminem tam securè degere, quin leviori pateat aditus; nec tam sapienter rem unquam dici, quin possit contradici. Tu interim, mi *Schmuzi*, saniora consilia amplectere, palinodiam & retractionum libros meditare; memor illius: non dimittitur peccatum; nisi restituatur ablatum. Et quam, prostituto calamo & ore, tanti Viri famam (veluti cuniculos agendo) evertere tentasti, publicâ falsi confessione erigere studeto. Te Zwelferus interim, Vir ad modestiam & publicum emolumentum natus, etiam erga Te ingratissimum cuculum viscera miserationis gerens, valere jubet, & Christiano animo fausta quæq; precatur. Te quoq; Anonymus salutat, simulq; hortatur, ne iter, quò properas, Anticyras suscipere graveris; multum ex helleboro profectutus. Vale.

F I N I S.

ERRA-

ERRATA TYPOGRAPHICA

in Apolog. contra Tacken. Verny. & Schmuz.

Pag.	lin.	pro	lege:
— in Præfat.	4	mi Aec	Amice
2	44	64	54
6	24	mabo	ambo
7	23	ne,	nes
8	24	tam	xam
12	21	ta	to
21	46	rum	rem
33	44	tis	tiis
34	6	Claiſſt	Clariſſ.
40	1	Fiat	Fit
46	33	partes	patres
55	11	ſenbus	ſenſibus
77	35	perſ	proſ
83	23	acido	acida
85	27	lim	ſublim.
95	27	bilitis	bilitatis
100	2	ait	ais
105	38	ſale	ſalem
107	31	tilie	tilia
—	44	acido	acida
118	15	ſpaon	ſapon.
132	6	ſine	ſive
134	antepen	hæc	hic
137	ult	poc	proc
146	27	et	te
150	4	quilis	quiliis
—	—	culis	culis

Pag.	lin	pro	lege:
159	40	Mec	Mere
161	ult	tres	tros
168	9	mitis	tis
174	21	plebo	plebe
176	23	ad nænias	add. tuas
182	2	cat	cant
165	34	noſtris	noſtis
181	25	enter	entur
197	penult.	Goſtlar.	Goslar,
200	40	divio	divivo
207	40	altidi	altitudi
221	21	roſia	roſa
223	23	percas	parcas
228	penult.	proba	probra
236	25	gincâ	ginea
237	31	arium	ariam
238	47	ſi	ſit
244	29	Zelf	Zwelf
246	5	percu	pericu
250	9	titâ	tita
253	46	è	à
254	24	aé	au
255	13	ipſo	ipſi
256	28	nuncte	nunc te
259	16	dulto	dultu
261	7	gnum	gnam